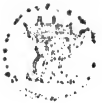
BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLV
D
41
NAPOLI

XLV
D
41.

Google

Google

POMPONII MELAE
DE SITU ORBIS
LIBRI III.

PARS ALTERA

Exhibens Animadverſiones

ISAACI VOSSII, JACOBI PERIZONII,
ET ABRAHAMI GRONOVII,

Ac Dedicationes & Praefationes Virorum Doctorum,

Atque Vitam

FREDENANDI NONII PINTIANI

AB

ANDREA SCHOTTO

deſcriptam, & *quatuor Indices*.

LUGDUNI BATAVORUM

Apud SAMUELEM LUCHTMANS ET FIL.

Academiae Typographos. 1748.

Digitized by Google

ISAACI VOSSII

OBSERVATIONES

AD

POMPONIUM MELAM.

Digitized by Google

CANDIDE LECTOR.

Nimus fuerat inſalutatum te praeterire, cùm nihil habeam quod te magnopere velim: quia tamen & pagella vacat, & conſuetudinis ſit habenda ratio, libenter chartae conſulimus, & ſimul illis occurrimus, qui forſan tenuis officioli neglectum inhumanitatem vocabunt, ac ſilentium pro moroſitate ſint habituri. Ne itaque in ipſo Operis limine aliquid ſit, quod bonis diſpliceat, mali criminentur, quorum tamen minima apud me eſt auctoritas; pàuca praemonebo. Sic itaque habeas. In reſtituendo hoc brevi quidem, non tamen inutili Scriptore, quamvis plurima adhibuerim ſcripta exemplaria, tria tamen potiſſimùm eſſe ſecutum; Vaticanum omnium antiquiſſimum; Britannicum, quod mihi ex Bibliotheca Arundelliana ſuppeditavit avunculus Franciſcus Junius; tertium verò noſtrum. Cùm in inſtructiſſima Sereniſſimae Reginae Suedicae Bibliotheca olim verſarer, complures conſului codices. Unum & alterum communicavit vir & ingenio & eruditione inſig-

 nis

nis Nicolaus Heinſius. Ex iis, qui caſtigationes in hunc edidere Auctorem, ſolus nobis profuit Pintianus. Vir iſte quantumvis nobili apud ſuos ortus loco, plus tamen litteris, quàm natalibus debet. Craſſiora ſunt illa menda, quae Hermolaus Barbarus, & ipſe aliàs vir inſignis, ſuſtulit. Andreas Schottus, homo quidem bonus & eruditus, ſed quem ſucceſſus potiùs, quàm voluntas deſtituit. Vadiani Annotationes rus & ſtivam olent. Olivarii neſcio cujus commentariolus, imi ſubſellii magiſtellum prodit. Quid nos praeſtiterimus, non eſt noſtrum judicare. Tu, mi Lector, pro tuo captu, ſenties quoque de noſtro. Vale.

ISAACI

ISAACI VOSSII
AD
POMPONIUM MELAM
OBSERVATIONES.

In Prooemium.

l. 7. **E**T *quod ſi non ope ingenii orantis*] In optimis codicibus legitur, *& quod ſine ope.* Unde multo ſincerior & ſimplicior lectio excudi poteſt, haec nempe; *& quod ſine ope ingenii orantis ipſa ſui contemplatione pretium operae adtendentium abſolvat.* Non dubito quin ipſe ſic ſcripſerit Mela, neque enim ullum hîc locum habere poteſt ἀνάθετον iſtud, quod ſi admittatur, non cohaerebunt haec cum ſuperioribus.

l. 10. *Nunc autem ut quaeque erunt clariſſima*] Multo meliùs & breviùs codices noſtri, *nunc ut quaeque clariſſima & ſtrictim.* Praeceſſit enim *autem.* Mox reſcripſimus, *atque habitentur*, fidem ſecuti veterum codicum, & praecipuè Vaticani.

l. 18. *Sciri poſſit atque accipi*] Pintianus, & alii ejicere conati ſunt haec duo poſteriora verba, ſed perperam. Mos is eſt Melae, & aliis Auctoribus, plura ſaepe idem ſignificantia vocabula conjungere, quamvis & illa ὀβελίζειν conati ſint quidam. Sic ſuprà, *adſpici cognoſcique*; & infrà cap. 12. *permutat ac miſcet*; & de Helleſponto, *Diviſas ſpatio pelagoque terras*; & de Thracibus, *ceterùm ad ferociam & numerum, ut multi immiteſque ſint, maximè ferax.* Unde apparet falli eos qui nullum verbum in Pomponio redundare exiſtimant. Plura exempla infrà afferemus, unde adparebit hunc noſtrum Auctorem in tanta brevitate ſaepe eſſe nimium. Huc acce-

accedit, quòd cuique verbo ſua ſit notio. *Accipi* enim propriè à magiſtro dicitur, tanquam ab eo qui porrigit, ut Fronto vocabulum *accipiendi* interpretatur. Senſus igitur horum verborum eſt, ſive quis per ſe ipſum, ſive praeëunte doctore haec cognoſcere velit. Verùm hoc eſt argutari.

In Cap. I.

l. 1. *Omne igitur hoc, quidquid id eſt*] Verior procul dubio eſt lectio antiquorum codicum, quae ita habet: *Omne igitur, quidquid eſt, cui mundi caelique nomen indidimus, unum id eſt, & uno ambitu ſe cunctaque amplectitur.*

l. 6. *Qua decurrit, meridies*] *Decurrit* hîc accipe pro deorſum currit, ut ſaepe. Summum enim ſolis punctum eſt meridies. Inde decurrit ſol, hoc eſt, deſcendit. Nihil manifeſtius. Viri docti tamen haec non intellexerunt.

l. 8. *Eodemque in duo latera, quae hemiſphaeria nominant*] Ita reſcripſimus, ſecuti fidem codicis Vaticani, quamvis & ipſa ratio ita legendum eſſe oſtendat. Vulgò *eademque*, quod ineptum eſt: quonam enim referentur illa quae ſequuntur, *ab oriente diviſa ad occaſum.*

l. 13. *Antichthones alteram, nos alteram habitamus*] Qui hîc annotarunt Pomponium perperam Antichthones vocare, qui antomi vel antoeci erant dicendi, illi ipſi errant. Duplicem terram ſtatuit Pomponius, uti quoque multi alii, hanc noſtram, & oppoſitam ἀντίχθονα. Qui ἀντίχθονα habitant, ſunt ἀντίχθονες. Diſtinguendum hîc tamen, nòn omnes qui γῆν ἀντίχθονα habitant, eſſe nobis Antichthones; ſed illos tantùm, qui in oppoſito degunt hemiſphaerio, quique pedes noſtris adverſos habent. Verùm hemiſphaerium non hîc accipit Mela pro illa orbis parte, quam horizon à nobis diſterminat, ſed pro hemiſphaerio auſtrali. Id ipſum quoque faciunt alii fermè omnes Veteres, qui per γῆν ἀντίχθονα nihil aliud intellexere, quàm terrae hemiſphaerium auſtrale, vel Oceano, vel Zonae fervidae interventu à noſtro ſeparatum hemiſphaerio, ut ipſi exiſtimabant. Verùm ita ſi acci-

accipiamus, jam neceſſariò aliqua pars terrae antichthonum in noſtro eſt hemiſphaerio, ac proinde non poſſunt vel *antichthones*, vel *antipodes* dici, verùm *antoeci:* attamen quia major pars hujus terrae ſub horizonte noſtro merſa eſt, alicubi etiam κατὰ διάμετρον nobis oppoſita, rectè eam antichthones inhabitare dixit Mela noſter juxta Veterum hypotheſin. Notandum hîc tamen *Antichthones* non ita à Veteribus accipi uti vulgò pro antipodibus, ſed pro omnibus illis qui oppoſitam terram auſtralem inhabitare credebantur, etiamſi in ſuperiori noſtro degerent hemiſphaerio. Ita ſemper ab *antoecis* & *antipodibus* diſtinguuntur. Verùm de his fuſiùs egimus alibi. Nonnulli tamen aliter haec verba accipiunt, & hemiſphaerium Antichthonum hîc eſſe ajunt illam orbis partem, quae eſt infra horizontem, & vel invitis omnibus libris vulgatam illam lectionem ſervant, *eademque in duo latera quae hemiſphaeria nominantur, ab oriente diviſa ad occaſum*; duoque iſta hemiſphaeria Melae non ſeparari ajunt alveo Oceani in Zona torrida, ſed horizonte & Oceano ipſo, qui illi reſpondet. Alveum enim Zonae torridae, non hemiſphaeria, ſed maculas tantùm binas, uti vocat Macrobius, utrinque diſtinguere. Fieri autem non poſſe ut Oceanus decuſſatim quatuor maculas ſeparet, quas ſigillatim ambit. Licet haec opinio magnos habeat Auctores, falſa eſt tamen, & menti Pomponii contraria. Ille enim non quatuor maculas, ut Macrobius, ſed duplicem tantùm ſtatuit terram, hanc noſtram, & oppoſitam, ut diximus, auſtralem. Jam verò ſcire velim quid ſit terra diviſa ab oriente in occidentem? Cur magis ab ortu in occaſum, quàm à meridie in boream? Verùm quid verbis opus eſt? ipſe Pomponius, cùm inquit, Antichthonum terram propter ardorem intercedentis plagae incognitam eſſe, oſtendit, illam totam ad auſtrum fuiſſe ſitam. Item infrà cap. 9. cùm Antichthones nobis à meridie oppoſitos facit, & illo, & aliis locis, mentem ſuam ſatis prodit.

l. 14. *Illius ſitu ob ardorem*] Hoc maluimus, quàm quod in omnibus exſtat libris, *illius ſitus*, & deinde *incognitus*. Statim poſtea Vaticanus & alii, *porrecta ad occaſum*, cùm alii legant *in occaſum*. Verùm tum in ſequentibus legendum fuerit, *& qua ſic jacet*. Sed tamen

Mm 5 quae

quae ab oriente in occidentem extenditur tellus, poteſt etiam eſſe breviſſima. Alteram itaque omnium antiquorum, quos vidimus, codicum ſecuti ſumus lectionem, *ab ortu porrecta ad occaſum.* Juxta enim hypotheſin Melae, ſi ab ortu ad occaſum latiſſimè ſumptum extendebatur Veteribus cognita tellus, neceſſariò longior erat quàm latior.

l. 17. *Aliquanto quàm ubi latiſſima eſt longior*] Imò non aliquanto, ſed plus duplo major eſt longitudo, juxta aliorum Veterum opinionem. Nam qui minimum dixere, ad centum & octoginta gradus terrae cognitae longitudinem extenderunt. Multoque etiamnum longiorem fecere aliqui ex vetuſtiſſimis Graeculis, qui terram ſibi notam per univerſam zonam extendunt, vicinosque Gadibus eſſe orientales Indos. Ipſe quoque Ptolemaeus nimiùm orbem hunc noſtrum verſus ortum extendit, cùm pleraque ferme orientis loca decem minimum gradibus orientaliora facit quàm debuerat. Attamen non multum erraverit Mela, ſi quis tantam *οἰκουμένῃ* tribuat latitudinem, quantam Ptolemaeus & alii, & praeterea cogitet gradus latitudinis in noſtra zona arctiùs conſtringi, ſpatiumque illud vaſtum licet, multum tamen contrahi. Sanè videtur quoque Dionyſius Alexandrinus non multo longiorem feciſſe quàm latiorem terram habitatam, cujus verſus non intellectos à quoquam hîc adſcribemus:

> Μνήσομαι Ὠκεανοῖο βαθυῤῥόου· ἐν γὰρ ἐκείνῳ
> Πᾶσα χθὼν, ἅτε νῆσος ἀπείριτος, ἐστεφάνωται.
> Ὀυ μὲν πᾶσα διαπρὸ περίδρομος, ἀλλὰ διαμφὶς
> Ἐυρυτέρη βεβαυῖα πρὸς ἠελίοιο κελεύθους
> Σφενδόνῃ εἰοικυῖα.

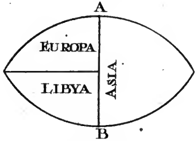
Quot hîc ſunt apices, tot quoque Interpretes hic locus habuit. Ὁ πάνυ Salmaſius diſtinctione voluit locum ſanare hoc pacto:

> ——— ——— ——— ——— ἀλλὰ διαμφὶς
> Ἐυρυτέρη, βεβαυῖα πρὸς ἠελίοιο κελεύθους, &c.

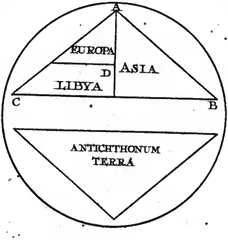
Verùm

Verùm nullus commodus ſenſus exinde poſſit formari. Nam quid ſibi vult, rogo, inſula utrinque latior, διαμφὶς εὐρυτέρα? Quid illud quod ſequitur, βεβαυῖα πρὸς ἠελίοιο κελεύθους? Quod autem putat Euſtathium rectè hunc locum eſſe interpretatum, & in hoc fallitur. Sed neque ὀξυτέρη locum hîc habere poteſt: ex Scholiis Euſtathii hoc in marginem pro varia lectione irrepſit. Nihil certius, nihil clarius vulgata lectione, quam Rufus Feſtus, quam Priſcianus, quam Euſtathius aliique veteres Scholiaſtae licet non intellectam adprobant. Dicit terram, ſive inſulam hanc, non eſſe prorſus rotundam, ſed eſſe aliquantum in longum extentam inter occaſum & ortum ſolis. Ita enim vocat ἠελίοιο κελεύθους. Verùm hoc omnes Interpretes in errorem egit, quòd putarint εὐρυτέρην hîc accipi more tralativo, de latitudine Orbis habitati à meridie in ſeptentrionem. Atqui latitudo accipitur etiam pro ſpatio ab ortu in occaſum. Longitudo verò à polo ad polum. Ariſtot. II. *de Caelo* cap. 2. Λέγω δὲ μῆκος αὐτοῦ τὸ κατὰ τοὺς πόλους διάστημα. Et ſanè putabant illi longitudinem ſemper eſſe quae ſit inter vertices mundi. Latera itaque vocabant partes inter ortum & occaſum ſibi oppoſitas. Planè illo quoque modo accepit Cicero, cùm alibi, tum etiam in *Somnio Scipionis*: *Omnis terra, quae colitur à vobis, anguſtata verticibus, lateribus latior, parva quaedam inſula eſt.* Hinc factum eſt, ut dextras mundi partes plurimi ad orientem collocaverint, ſiniſtras verò ad occaſum. Verùm alii non ſitum univerſi terrarum orbis, ſed tantùm οἰκουμένης ſuae conſiderantes, ut latera terrae aliter ſumſere, ita quoque dextra & ſiniſtra; ea ad ſeptentrionem & meridiem conſtituentes. Atque haec quidem de hoc Dionyſii loco dixiſſe ſufficiat, cui planè contrariam adfinxit mentem Euſtathius, quique eum ſequuntur. Horum autem opinio multo abſurdior adparebit, ſi quis adtendat figuram quam orbi tribuit Dionyſius.

Quàm enim abſonum fuerit, ſi quis dicat, hanc figuram non eſſe planè circularem & περίδρομον, ut inquit Dionyſius, quia communis utriuſque coni baſis A. B. ſit latior. Dicere enim debuiſſet contrarium, ideo non eſſe rotundam terram, quia nimis eſt anguſta in A B. Quamvis autem haec ſufficere exiſtimem, praetermittere tamen

tamen non poſſum, quin unum etiamnum addam; nempe me ſatis mirari non poſſe, quomodo fieri poſſit, ut Europa & Libya alterum efficiant conum, & tamen Libya trapezii habeat formam, cui eam ſimilem eſſe inquit. Puto erraſſe Dionyſium & confudiſſe duas diverſas opiniones, eorum qui orbem habitabilem ὠοειδῆ vel κωνοειδῆ uti ipſe, & illorum qui aliter κωνοειδῆ ſtatuebant hoc ſcilicet pacto;

Talem

Talem orbi habitabili formam tribuerunt Ariſtoteles, & complures alii. Hic coni à ſe invicem diſtinguuntur aut Zona torrida, aut Oceano juxta alios. Utrumque verò tropicum, baſin faciebant, & noſtrae, & oppoſitae antichthonum terrae. Ad baſin verò eſt latitudo. Itaque metae A B C. quae noſtram habitabilem repraeſentat, latitudo eſt C B. Manifeſtè verò hic Libya trapezii Scaleni habet figuram, cui etiam eam adſimilat Strabo, nempe C D. Atque hoc quidem modo omnia ſibi optimè conveniunt.

l. 21. *Nec amplius decem millibus paſſuum patens*] Ita quoque Cornelius Nepos & T. Livius, aliique, quos longum eſſet enumerare. Magna tamen eſt Auctorum in latitudine huic freto adſignanda diſcrepantia, prout nempe vel proxima littora, vel promuntoria, vel quas utrinque ponunt inſulas, accipiunt. Verùm haec menſura parum admodum abit à veritate, ſi comparetur cum intervallo, quod alii faciunt. Exſtantiſſima utriuſque continentis promuntoria non ultra quatuordecim millia à ſe invicem recedunt.

l. 22. *Terras aperit atque intrat*] Eorum opinionem ſequitur, qui ſtatuebant Oceanum terras irrumpere, & omnia ea mediterranea, quae mox recenſet, maria efficere, quod falſiſſimum eſſe vix aliquis eſt hoc ſeculo paulò eruditior, qui colligere non poſſit. Neſcio verò quid in mentem venerit Pintiano, ut hunc locum corrigeret, vel corrumperet potiùs.

l. 29. *Ingens iterum magnae paludi*] Ita correxerunt alii, perperam tamen. Vaticanus Codex legit, *& magno paludi*. Verùm quamvis ille codex omnium longè ſit antiquiſſimus, habet tamen & iſte ſuos naevos; ut multis aliis locis oſtendemus. Alii veteres codices ita concipiunt haec verba, *Quo cum eſt acceptum ingens iterum, & magno ſe extendit ambitu; ceterùm exiguo ore paludi conjungitur*. Atque ita edendum curavimus.

l. 39. *Cimmerius Boſporus*] Aliqui codices habent, *qua paludi emittitur Cimmericus Boſporus*. Quod nonnulli Viri docti interpretari conati ſunt, tanquam ſi *emittere* & *immittere* idem eſſet. Sed planè contra fidem librorum veterum, omnemque adeò rationem. Cetera enim maria hactenus terras influere opinio fuit Melae, paludem verò Maeotida non videtur ſenſiſſe donum eſſe Ocea-

Oceani. Suprà enim dixit hanc conjungi Ponto Euxino, hîc verò committi, quod idem eſt. Et ſanè ita quoque Herodotus, quem paſſim ſequitur, qui Maeotin, matrem Ponti nominat, uti quoque multi alii. Perpetuus enim aquarum ex Maeotide in Pontum decurſus *Matris* ei nomen indidiſſe videtur. Alii tamen *obſtetricem* vocant, & inde dictam eſſe Μαιῶτιν. Stephanus in voce Μαιῶται: Τὸ θηλυκὸν Μαιῶτις, ὡς Μαιῶτις λίμνη, ἥν φασι κληθῆναι ἀπὸ τοῦ μαῖαν εἶναι Εὐξείνου Πόντου. Ita conſtituendus locus ille vulgò corruptiſſimus, quem alii variis modis emendare conati ſunt. Paulò aliter Hipparchus in ſcripto inedito περὶ τῶν δώδεκα ζωδίων: Τὸν Πόντον ἔνθα ἐστιν ἡ Μαιῶτις λίμνη, ἐν ᾗ πᾶς ἰχθῦς ἀπομαιοῦται, ὅθεν καὶ αὐτη ἡ λίμνη Μαιῶτις ὀνομάζεται.

l. 42. *In mediam ferè Maeotida defluit*] Ideo in mediam Maeotida dicit defluere Tanain, quia ſub eodem meridiano ſitum eſſe exiſtimabant Veteres oſtium Tanaidis, & Boſporum Cimmerium. Itaque medium iſtum lacum tranſire ajunt & in Pontum egredi per Boſpori anguſtias tanquam per ſuum oſtium. Sanè hunc Boſporum Cimmericum, Tanain quoque vocari, alibi oſtendimus. Strabo verò etiam totam Maeotida partem vocat Tanaidis. Eadem eſt ratio, ut puto, quamobrem *Helleſpontus* Boryſthenes dictus ſit. Ex Stephano enim & Heſychio adparet, *Helleſpontum* ante Helles caſum ita fuiſſe appellatum. Quaerunt cauſam Eruditi, nec tamen inveniunt. Verùm non dubito, quin haec ſit veriſſima; nempe quòd cùm maximè ſeptentrionale Ponti punctum ſint oſtia Boryſthenis, eaque ſita ſint ex adverſo Boſpori Thracii; Pontum Euxinum tanquam lacum conſiderarint, quem Boryſthenes, aliique amnes efficerent. Ut itaque *Boſporus Cimmerius* dictus eſt *Tanais* ab oppoſito Tanaidis oſtio, ita quoque Helleſpontus nomen accepit Boryſthenis propter eandem cauſam. Per Helleſpontum verò noli hîc intelligere Helleſponti anguſtias, ſed Propontida totam, quemadmodum vetuſtiores Graeci accepere hoc vocabulum. Solinus cap. 10. hac de cauſa vocat magnum Helleſpontum. Fugit hoc Salmaſium, qui verba Solini refingere conatur.

l. 43. *Et ex diverſo Nilus in pelagus*] Meliores libri, ***Ex adverſo Nilus in pelagus***, uti reponendum. Paulò

pòſt

pòſt verba illa, *Ad Nilum Africam, ad Tanain Europen*, abſunt à Vaticano codice.

In Cap. II.

l. 15. *Ora ejus cum alveo Nili amnis ripis deſcendit in pelagus*] Haec eſt conſtans omnium librorum lectio. Pintianus hîc repoſuit *ripa*, eumque ſecuti ſunt omnes alii Interpretes Melae. Nos veram lectionem reduximus. Senſus horum verborum hic eſt; extremam illam Aſiae oram, illic nempe qua eſt Nili alveus qui Aſiam ab Africa ſeparat, cum ſua quoque ripa in pelagus deſcendere, diuque, quemadmodum mare Mediterraneum incedit, ab occaſu verſus ortum, ita quoque porrigere litora ſua. Nam uſque ad Sinum Iſſicum videntur terrae pelago irruenti obedire, & tantùm obliquè adjacere, ut infrà inquit. *Ripas* enim & *littora* πλησιϋλκῶς accipi pro ripa & litore notum eſt omnibus.

l. 20. *Ad Helleſponticum fretum extendit*] Quidam libri *Helleſpontum*. Meliùs *Helleſpontium*. Sequentia quoque Codices meliores ita legunt, *Ab eo iterum obliqua ad Boſporum. Iterum iterumque ad Ponticum latus curva*, &c. Poſtremum hoc verbum in multis libris non comparet. Taedet tam minuta monere.

l. 23. *Ipſam gremio ad Tanain uſque complexa*] Ita emendavimus ſecuti fermè Vaticanum & alia exemplaria, in quibus legitur, *ipſa gremio*. Vulgò editur, *inde eam gremio*.

l. 27. *Seres media Eoae partis incolunt*] Rem acu tetigit, cùm Seras media Eoi lateris tenere ſcribit. At verò quantum à veritate receſſit Ptolemaeus, & qui eum ſequuntur, qui tractum Aſiae, qui eſt ultra Auream Cherſoneſum ac Sinum magnum Auſtrum verſus, vaſtè adeò extendit, ac Sinas in eo collocat? Sinenſes hodiernos Antiquorum Seras qui eſſe dubitat, is quoque dubitet licet, idemne nunc atque olim Sol luxerit. At verò inſigniter falluntur, qui exiſtimant *Sinas* vel *Thinas* Veteribus celebratos eoſdem eſſe, ac ſint *Sinenſes* vulgò dicti. In toto eo regno, *Sinae* & *Sinenſium* nomen ignotum eſt. Genus iſtud hominum omne id ſcit, quod ſparſim norunt ceterae gentes, quae cum iis comparatae, pro

pro barbaris merito haberi poſſint, ſi ſolos exceperis Graeculos; unum tamen hoc ignorant vocabulum. Sed ſanè mera factum eſt imperitia, ut vaſtum illud Serum imperium, quo nullum in orbe unquam illuſtrius fuit, *Sinarum* nomine cognoſcatur. Mirum nemini obſervatum hactenus Sinas eſſe regnum iſtud, quod vulgò *Siam*, vel *Sian*, vel etiam *Siim* adpellatur. Sinarum metropolin *Sinas* vel *Thinas* vocat Ptolemaeus. Quis dubitare poſſit, quin illa ſit ea ipſa, quae nunc Siam appellatur; regia nempe Siamenſium, ac ſita in inſula ad orientalius oſtium fluminis dicti Me-nam, quod matrem aquarum Indi interpretantur. Longè is oritur è lacu Chiamay, ac totus in ditione Siamenſium fluit, donec tribus tandem oſtiis in Oceanum effluat. Regnum hoc etiamnum nobile; olim tamen multo fuit nobilius. Diminutum eſt multum, ex quo reges complures huic à multis ſeculis ſubditi, rebellare coeperunt. Illo tempore, nondum detecta illa Tartariae parte, quae orientem verſus excurrit, non niſi tria ultra Indum vaſta imperia noſcebantur, Serum, Indorum, ac inter utroſque ſitum, Siamenſium, quod Veteres Sinarum adpellarunt. Quidquid à Gange Seras aduſque interjacet, id olim reges Siam poſſederunt. Primi Arabes Seras cum Sinis confuderunt, quorum errorem poſtea ſecuti ſunt alii. Verùm haec obiter, ut oſtenderemus, quos vulgò *Sinenſes* dicimus, rectiùs *Seras* adpellari; Sinas verò Antiquorum, hodiernos eſſe Siamenſes.

1. 31. *Niſi ubi aeſtus inhabitabilem efficiunt*] Ita vulgò editum, cùm tamen in omnibus codicibus ſcriptum ſit, *niſi quod aeſtus.* Quid verò facilius, quàm unius litterae additione illam, quam dedimus, lectionem reponere?

1. ead. *Diu continuis gentibus occupant*] Illud *diu* abeſt in quibuſdam libris, ut nonnullis quoque jam obſervatum Eruditis. Minus tamen rectè. Indicum enim pelagus multò longius quàm ipſa extenditur India: hujus enim terminus Indus fluvius. Illud verò quàm latè extendatur, neminem vel paulo eruditiorem latere puto.

1. 35. *Indis proxima eſt Ariane, deinde Aria*] *Ariam* hîc non rectè collocat, tanquam ſi littoralis eſſet regio. Hoc miror neminem hîc reprehendiſſe, illud verò repre-

pre-

prehendiſſe, quòd *Ariam* & *Arianem* diverſas faciat; cùm tamen in eo prorſus nihil commiſerit. Verùm operae pretium hîc eſt paucis oſtendere, quamnam Veteres differentiam inter *Arios* & *Arianos* ſtatuerint, quoniam haec res multos Eruditos in errorem egit. Ὁ πάνυ Salmaſius aliquot locis eos diſtinguit, alibi verò eoſdem eſſe adfirmat in ſuis *ad Solinum Commentariis*. Verùm ita ſeſe res habet. *Aria* regio ſemper dicta fuit illa tantùm portio terrae, quae ad Arium flumen erat ſita, *Arii* verò qui illam inhabitabant. Non tantùm uſque ad tempora Alexandri Magni & ſucceſſorum ejus, verùm etiam multis ſeculis poſtea Ariae iidem fuere termini, quos Ptolemaeus & alii huic adſignant. Scio quidem Herodotum & Pauſaniam narrare Medos dictos fuiſſe *Arios* ante adventum Medeae, verùm id nihil ad rem facit, etiamſi verum ſit: & forſan fabella eſt. Imò auſim adfirmare eſſe fabellam, cùm Medi jam ab ipſo ſtatim initio ita ſint dicti, nec ullum aliud habuerint nomen. *Ariane* verò longè alia eſt. Nomen id inauditum ante tempora Alexandri. Verùm poſtquam ab Ariis ſubacti fuere, Bactrii, Gedroſi, Sogdiani, aliaeque complures gentes, factum eſt, ut pleraeque iſtae regiones, *Ariorum* dicerentur *provinciae*. Plinius itaque Gedroſos, Arachotas, & Paropamiſadas vocat *Ariorum Satrapias*. Quod non ita interpretandum, uti Salmaſius interpretatur, tanquam ſi Plinius omnes hos populos *Arios* vocaret, ſed quòd eſſent in ditione Ariorum. Nemo unquam ullam ex his gentibus ſub Ariorum nomine comprehendit. *Arii* tantùm unius regionis dicuntur incolae. Longè alia eſt *Ariana*: illa enim extenditur ab Indo flumine, uſque ad os ſinus Perſici. Comprehendit verò praeter ipſam Ariam, has quoque regiones, Gedroſiam, Drangianam, Arachoſiam, Paropaniſum, Bactrianam, Sogdianam, Parthiam, Carmaniam, & ſi quas alias regiones ſubegerunt, aut Menander, aut alii, vel ante, vel poſt illum, Ariorum duces. *Aria* itaque nomen unius tantùm regionis, *Ariane* verò totum continet Ariorum imperium. Attamen quaedam ex ſupradictis provinciis non totae ſub Arianes nomine continentur. Carmaniam verò integram contineri teſtatur Strabo cùm alibi, tum etiam, cùm inquit Carmaniam ultimam eſſe partem Arianae, Ἡ δὲ Καρμανία τελευταία μέν ἐστι τῆς ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολῆς. Prius

dixerat Aſiae, Perſis ſubditae, & extra Taurum ſitae, primam ab Indo partem conſtituere Arianen, Μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐστὶν ἡ Ἀριανὴ, μερὶς πρώτη τῆς ὑπὸ Πέρσαις. Varias deinceps Arianae recenſet provincias & gentes: tandem addit haec, quae mox attulimus, verba. Attamen meritò hîc aliquis dixerit; Si *Ariana* prima eſt portio, quomodo *Carmania* poſtrema eſſe poteſt, cùm ſit pars Arianae? Omnio Strabonis verba ita refingenda ſunt, ἡ Ἀριανῆς μερὶς πρώτη, &c. Sic omnia clara & manifeſta fiunt. Melae autem verba ſic accipienda, ac ſi dixiſſet Indo proximam eſſe Arianam, dein ipſam Ariam, unde reliquis nomen. Verùm in eo peccavit, quòd litoralem fecerit Ariam.

l. 36. *Et Cedroſis, & Perſis, ad ſinum Perſicum*] Graecis quoque Γεδρωσοὶ & Κεδρωσοὶ dicuntur. Hoc leve & jam ſexcentis obſervatum. Illud majoris momenti, quòd hîc *Carmaniam* omiſerit, quam tamen inter Gedroſiam & Perſida mediam recenſere debuerat. Ipſum hoc non ignoraſſe adparet ex eo, quòd infrà Carmanios ad introitum ſinus Perſici rectè collocaverit. Nihil tamen mutandum videtur; ſic enim & infrà, *Interiora Cedroſi, dehinc Perſae habitant.*

l. 38. *Ab iis, quod in Africam reſtat Aethiopum eſt*] Veteres aliquot codices hîc legunt, *quae in Africam reſtat.* Quod perinde eſt. Senſus manifeſtus: ait, quidquid Aſiaticae orae verſus meridiem ſitae ſupereſt poſt Arabiam, id Aethiopiae nomine cenſeri.

l. 39. *Illinc Caſpiani*] Κασπιανῶν meminit Strabo. Obſervandum verò eſt ut ab Ariis *Ariani*, Sogdiis *Sogdiani*, Bactriis *Bactriani*, Drangis *Drangiani*, ita quoque à Caſpiis formari *Caſpianos*. Non tamen confundi haec nomina, niſi ab ἀγεωγραφήτοις, & ex praedictis patet, & magis ex ſequentibus patebit.

l. 43. *Candari & Paricani*] Cave hos *Candaros* cum Gandaris Indiae confundas, nulla enim earum gentium, quas hîc recenſet, non extra Indiam eſt. Verùm hi *Candari* ſunt Sogdianae populi, & Plinio & Ptolemaeo, quamvis apud priorem non rectè *Gandari* vocentur; iſti enim erant in India, ſic dicti à fortitudine. Heſychius, Γάνδαρος, ὁ ταυρωκεράτης παρ' Ἰνδοῖς. Neſcio quare Gandaros cornutos faciat Salmaſius legendo ταυροκέρατος. *Gandaros* tanquam fortiſſimam gentem deſcribunt Veteres. An

hoc

hoc vocabulum olim taurum ſignificarit neſcio, noſtro ſeculo *ganda* Indis eſt rhinoceros. Et hoc vero ſimilius, ſi ab animali ipſis nomen acceſſerit, à rhinocerotum multitudine ſic dictos. Pro *Paricanis* verò omnium codicum fide repoſuimus *Parianos*. Apud Plinium vocantur *Paricani*; ſed antiqui codices legunt hoc loco *Partani*, pro *Pariani*. Ex Herodoto qui *Paricanios* populos recenſet, & Plinium & hunc noſtrum corrigere conati ſunt Viri docti. Sed *Pariani*, quod eſt in omnibus veteribus libris, rectum eſt omnino. In tabula Peutingeri & Geographo anonymo Ravennate vocantur *Bariani*. Fieri tamen poteſt, ut cum Paricanis iidem ſint.

l. 44. *Suſiani*, *Pharmacotrophi*] Pro *Suſianis*, quibus hîc nullus eſt locus, repoſuimus *Sugdiani*, ſecuti veſtigia veterum codicum, in quibus erat *Subdiani* aut *Subſiani*. Nam & Σουγδιανοὶ & Σογδιανοὶ Graecis dicuntur. Pro *Pharmacotrophis*, etiam reſcripſimus *Harmatotrophi*, quemadmodum Plinius. Malè quidam *Harmatotropos* corrigunt à vertendis curribus. Ἁρματοτρόφοι ſunt qui curules equos alebant, unde ἁρματοτροφεῖν & ἁρματοτροφία. Quàm id uſitatum Scythis, oſtendunt etiam alia eorum nomina, idem ferè ſignificantia, *Hamaxobii*, *Heniochi*, quae Graeci illis indidere.

l. ead. *Bomarei*, *Coamani*, *Rophanes*] Et haec quoque verba ex Plinio inferſerunt. In omnibus ferè quos vidi codicibus antiquis, ita ſcribitur, *Comari*, *Comani*, *Ropanes*, *Dabae*. In nonnullis tamen *Coamani*. Scribendum eſt, ut opinor, *Comari*, *Comani*, *Paropaniſii*, *Dabae*. Iſti Bomarei nuſquam terrarum unquam exſtitere. Meliores codices Plinii legunt ita uti hîc, *comari*, vel *commori*; unde adparet vulgatam lectionem eſſe falſam. *Comani* verò, quos hîc Comaris vel Chomaris jungit Mela, iidem ſunt atque Κῶμοι Ptolemaei, hos enim ille ſtatim aliis ſubjungit in deſcriptione Bactrianae; Χόμαροι, ὑφ᾽ οὓς Κῶμοι. Uti autem à Sogdiis *Sogdiani*, & Bactriis *Bactriani*, ut ſtatim monuimus, ita quoque à Comis *Comani*. Plinius vocat *Coamanos*, ſed hoc vocabulum à mala forſan manu è Pomponio in Plinium migravit. Vetuſta enim exemplaria habent *Commani*. è *Ropanis*, quomodo legit optimus codex, fecimus *Paropaniſii*, quod, ut ſpero, nemo reprehendet. Poſſet

quoque aliquis hîc legere *Rabannae*, ſed illi longiùs hinc abſunt.

l. 45. *Super Scythas Scytharumque deſerta, ac ſuper Caſpium ſinum*] Inepta prorſus lectio, & ex qua nullum bonum ſenſum effeceris. Vaticanus codex habet, *ſuper Scytha.* Scripſit Mela, *Super Scythae, Scytharumque deſerta. At ſuper Caſpium ſinum Comari, Maſſagetae*, &c. Non autem eſt quod quiſquam miretur *Comaros* vel *Chomaros* hîc denuo recenſeri: ſunt enim diverſi à ſuprà memoratis. Diſtinguunt etiam illos Plinius, & Ptolemaeus. Iſti in Bactrianis, hi verò in Sacis erant ſiti. Qui in Sacis Κόμαροι, alii verò Χόμαροι à Ptolemaeo appellantur.

l. 49. *Cimmerii, Scythae, Heniochi, Georgi*] Omnes codices antiqui legunt, *Cimmerii, Ciſſi, Antiachae, Georgili.* Scripſit Mela, *Cimmerii, Ciſſianti, Achaei, Georgi.* Eodem penè modo Plinius lib. VI. cap. 13. *Ultra eos planè jam Scythae, Cimmerii, Ciſſianti, Georgi, & Amazonum gens.* Ita quoque hunc locum olim jam emendarat frater meus ὁ μακαρίτης Gerardus, in ſuis *ad Valerium Flaccum Notis*, brevi à nobis in lucem edendis.

l. 50. *Corſitae, Phoriſtae, Riphaces*] Profligatiſſima lectio. Conſtanter tamen ita legitur in omnibus, quae vidi, exemplaribus vetuſtis. Olim tentabam, *Cercetae, Opharitae, Rhiphaees. Opharitas* in hoc tractu recenſet Plinius, dictos ab Ophero fluvio. *Cercetae* noti ſunt ex omnibus. Infrà eos *Cerceticos* vocat. *Rhiphaees* ſunt Ῥιπαιεῖς, iidem qui *Rhiphaei.* Attamen vix me contineo, quin ita reſcribam, *Coraxi, Pterophoritae, Rhiphaees.* Πτεροφόροι regio nota eſt ex Herodoto & aliis, à lapſu nivium inſtar pinnarum ita nominata. *Corſi* verò corruptum ex *Coraxi.* Infrà quoque montis Coraxici, in MSS. pleriſque *Corſici* dicuntur, vel *Corxici.* Aliorum ad hunc locum ineptas conjecturas confutare non eſt operae pretium.

l. 52. *Macdi, Antibarani*] Haec quoque inepta eſt lectio. Libri veteres legunt, *Mathi, Antibarani.* Legendum, *Matiani, Tibarani.* Vicinae verò ſibi invicem ſunt hae gentes, ut conſtat ex Herodoto. Cave autem hos *Matianos* vel *Mantianos* confundas cum aliis

ejuſ-

ejuſdem nominis populis ſitis in Media, Hyrcania, & alibi: quos enim hîc nominat Mela, iidem ſunt atque illi, quos Herodotus, & alii, ad dextram Halyos fluvii recenſent. Malè verò quidam hîc *Mardos* tuentur, & contra libros veteres & contra veritatem ipſam, nempe ex Herodoti *Thalia*, Μάκρωσι, καὶ Μοσσυνοίκοισι, καὶ Μάρδοισι τριηκόσια τάλαντα προσετέτακτο. Sed nulli illic terrarum unquam fuere *Mardi*. Notant Viri docti in aliis codicibus ſcribi Μάρσυσι. Lego Μαρσί. *Mares* populus vicinus Moſynoecis. Stephanus, Μάρες ἔθνος πρόσεχὲς Μοσυνοίκοις. Meminit eorum alibi ipſe etiam Herodotus.

l. ead. *Et notiora jam nomina Medi*] Ex veteribus libris repoſuimus *Amardi*. Agemus verò de his infrà.

l. 54. *Murrani*, *Vegeti*, *Cappadoces*, *Gallograeci*] Ita habent codices nonnulli. In aliis verò libris manu exaratis hoc modo locus hic concipitur, *Mirorani*, *Vargeti*, *Cappadoces*, *Graeci*. *Muriani* poſſint dicti videri à portione quadam Armeniae minoris, quam Μυριανὴν vocat Ptolemaeus. Sed *Muriane* illa longiùs abeſt à Ponto Euxino, & à ſerie gentium, quas hîc recenſet. Praeterea cùm inquiat ſe notiora hîc nomina recenſere, potiùs adducor ut credam ita eum ſcripſiſſe, *Mariandyni*, *Veneti*, *Cappadoces*, *Gallograeci*. Mariandynos & alii cum Henetis nominant. Non verò rectè quidam *Henetos* ubique reponunt pro *Venetis*; utrumque enim dixere Veteres.

l. 57. *Eaedem gentes interiora litora tenent*] Mirum quantum locus hic exercuit Viros eruditos, quámque hîc omnia turbarunt, ut ſenſum aliquem efficerent. Et tamen ſi ordinem ſeriemque Melae adtendiſſent, non tantos de tantilla re fluctus commoviſſent. Poſſit alicui videri legendum hîc eſſe, *anteriora litora*. Verùm conſideremus modum, quem tenuit Mela in deſcribenda Aſia. Poſtquam Indos, Seras, & Scythas, qui totum Aſiae tractum orientalem poſſident, nominavit, auſtralem oram deſcribit, in eaque deſcribit Arianos, Arios, Gedroſos, Perſas, Arabas & Aethiopas. Tranſit dein ad partem borealem, & ad reliquam Scythiae partem, genteſque aliquot Scythicas, iiſque vicinas enumerat. Ab his dein tranſit ad illos populos, quos interiora Aſiae habitare inquit, quique Scythicis ſubtenduntur, eorum-

 que

que explicat nomina, à Sogdianis & Bactris, uſque ad Helleſpontum ferè. Ultimam dein facit ſeriem ex iis gentibus, quae ab Indi ſuperioribus partibus, uſque ad mare Aegeum & Mediterraneum extenduntur. Has quoque gentes interiora Aſiae occupare ait, inferiores quidem ſuprà memoratis, ſuperiores verò illis quas primo ordine recenſuit, illis nempe qui auſtrale latus Aſiae claudunt. Ex his adparet, non hîc eſſe legendum, *anteriora litora*, jam enim primo ordine oram litoralem abſolvit; ſed verò, *interiora & litora.* Ait enim gentes illas ſuprà memoratas meridiem verſus, Arianos nempe & Gedroſos, tam vaſtas eſſe, ut non litora & oras tantùm occupent, ſed etiam interiora terrarum teneant.

l. 58. *Super hunc Parthi, Aſſyrii & Babylonii*] Peſſimè de hoc loco Melae meriti ſunt & Pintianus, & omnes alii Interpretes. Clamant illi manifeſtè falſum eſſe Babylonios ſitos eſſe ſupra ſinum Arabicum, cùm ſupra ſinum ſint Perſicum. Sed profectò ipſi & in hoc, & in ſequentibus falluntur. Accurata eſt & valde Geographica apud Auctorem noſtrum haec Aſiae deſcriptio, verùm ipſi meras offudere tenebras. Reducenda eſt omnino vetus lectio, quam omnes veteres prae ſe ferunt codices: *Super hunc ſunt Parthi & Aſſyrii: ſuper illum alterum Babylonii, & ſuper Aethiopas, Aegyptii. Ripis Nili amnis & mari proxima iidem Aegyptii.* Primò hîc notandum *ſuper*, ſimiliter atque à Graecis τὸ ὑπὲρ, accipi de loco ſeptentrionem verſus. Ait itaque ſuper ſinum Perſicum eſſe Parthos & Aſſyrios; ſuper ſinum Arabicum, Babylonios; ſuper Aethiopas verò, Aegyptios. Rectè verò dicit Babylonios eſſe ſuper ſinum Arabicum, non ſuper Perſicum. Nam ſi fines Babyloniorum in parte, quae adverſa eſt pelagi oſtio, ſunt conſtituendi, ut ipſe infrà ait, neceſſario ſequitur illos eſſe ante ſinum Perſicum, non ſuper. Sed rectè dicuntur eſſe ſuper ſinum Arabicum ſeptentrionem verſus: Arabes enim non hîc locum habere poſſunt, ſuprà enim jam illos memoravit, cùm inquit eos ambire ſinum Arabicum. *Super* verò Pomponio, & aliis dicuntur paſſim, non illi qui litora tenent, verùm iſti qui interiores colunt terras, ſive ſeptentrionem, ſive meridiem verſus. Utroque etiam modo τὸ ὑπὲρ accipi à Dionyſio annotavit

vit Euſtathius. Nempe quia altiores & ſublimiores exiſtimabant orbis partes boreales, ideo etiam ſuperas vocabant. Ariſtoteles tamen, & alii, in contraria fuere opinione & hanc orbis partem oppoſita auſtrali depreſſiorem eſſe credebant; ſed hujus Philoſophi verba aliàs explicabimus. Longè autem diverſa eſt ratio quamobrem provinciae quaedam in *ſuperiores* & *inferiores* diviſae fuerunt. Operae pretium eſt hoc paucis indicare, quia Viri docti ridiculas admodum rationes protulerunt, quamobrem Germania, Pannonia, Moeſia, aliaeque provinciae in *ſuperiorem* & *inferiorem* dividebantur. Nimirum haec eſt vera iſtius appellationis cauſa. Fluminum partes *ſuperiores* dicuntur eae, quae magis vicinae ſunt fontibus; *inferiores* magis vicinae mari. Provinciae itaque fluviis adſitae, ut Rheno Germaniae; Danubio Rhaetiae, Pannoniae, Moeſiae; Nilo Aegyptus; ſi in partes dividerentur, ſemper ea provincia, quae fontibus fluminis eſſet propior, *ſuperior* dicebatur; ſequens verò, oſtiisque fluvii & mari vicinior, *inferior* Partes iſtas *ſuperiores* & *mediterraneas* Graeci ſimiliter vocant τὰ ἄνω, *maritimas* verò τὰ κάτω. Verùm haec obiter. Redeamus ad Melam.

l. 65. *Extra autem Lycia & Pamphylia*] Codices aliquot (recentiores tamen) legunt *Lydia*. Fruſtra, *Lydos* enim jam ſuprà retulit. Verùm inverſum hîc eſſe ordinem Geographicum notant Interpretes: Lycia enim ſequitur Pamphyliam. Attamen copula iſta conjunctiva his tantùm duobus interpoſita, oſtendit illum voluiſſe has duas ſimul appellare gentes, uti & multi faciunt alii, Lyciamque tanquam potiorem priùs nominaſſe. Imò verò ipſi errant qui Melam hîc reprehendunt: Pamphyliae enim ora litoralis olim Lyciae fuit adtributa. Hinc Stephanus aliam etiam Lyciam facit, quam diſtinguit ab altera, Ἔστι καὶ Λυκία ἡ πρὸς Κιλικίαν, ἧς ἦρχε Σαρπηδών. Errat tamen Stephanus, eadem enim erat, ut fuſiùs infrà docebimus, ubi de Lycia agemus.

In Cap. III.

l. 4. *Ora ejus forma litorum à Tanai ad Helleſpontum*] Ita conſtanter omnes manu exarati libri. Τὸ *ora ejus*, gloſſema eſſe exiſtimabat Vir optimus Andreas Schottus. Sed multò acutius Pintianus, qui ſequentia duo vocabula gloſſam redolere exiſtimabat. Hujus opinioni & alii accedunt, praeſertim cùm in eadem periodo mox ſequatur, *contrariis litoribus*. Sed profectò non tam ſiccus eſt ubique Pomponius noſter, ut nullum in eo verbum redundet. Praeterea multis locis differentiam facit inter *oram* & *litus*. Vel ex ipſa Praefatione, cùm inquit ſe *oras* & *litora* deſcripturum, ſatis adparet *orae* vocabulum multò apud eum latiùs patere, quàm *litoris*. *Litus* namque propriè rectum aliquem videtur ſignificare tractum, & apud hunc & apud alios, *ora* verò tractum univerſum maritimum, qui ex variis conſtat litoribus. Graeci ſimiliter diſtinguunt inter ἀκτὴν & αἰγιαλόν. Quod autem mox *litoris* vocabulum in eadem occurrat periodo, non magis quenquam offendere debet, quàm quòd Virgilius *litora litoribus contraria* dixerit. Idem enim ait hîc noſter. Totus itaque locus ex fide veterum exemplarium ita eſt emendandus: *Ora ejus forma litorum à Tanai ad Helleſpontum, quâ ripa eſt dicti amnis, quâ flexum paludis ad Pontum redigit, quâ Propontidi & Helleſponto latere adjacet, contrariis litoribus Aſiae non oppoſita modò, verùm etiam ſimilis eſt.* Quid manifeſtius, magiſque perſpicuum hac lectione? Miror tamen omnes Interpretes locum hunc tam miſerè vexaſſe, tam multa vocabula auferendo, aliaque viciſſim addendo, idque contra omnium veterum exemplarium fidem.

l. 11. *Totidemque ſe in altum magnis frontibus evehit*] In Vaticano erat *fluctibus*, uti quoque alii nonnulli veteres libri. Verùm illis omnibus inſignior eſt noſter codex, & hoc & aliis in locis, licet antiquitate neutiquam comparandus Vaticano. Ille, quam dedimus, lectionem exhibet.

l. 21. *A Tanai media ferme Pontici lateris*] Et hunc quoque locum non rectè tractarunt Viri eruditi. Veteres

res libri *Ad Tanain* legunt. Scribe: *Gentium prima eſt Scythia, alia quàm dicta eſt, à Tanai in media ferme Pontici lateris. Hinc in Aegaei partem pertinens Thracia. Huic Macedonia adjungitur.* In libris enim ſcriptis *pertinens* ſcribitur, non *continens*, ut vulgò.

l. 28. *Haec in occidentem, denique etiam ad ſeptentrionem*] Repoſuimus, *diuque etiam ad ſeptentrionem*, auctoritate omnium quos vidimus codicum, ipſaque id poſtulante ratione. Poſtrema quoque hujus capitis verba, *Haec de Europa*, delevimus, cùm abſint in omnibus melioribus libris.

In CAP. IV.

l. 3. *Quia nec uſquam Aſiae, & non totius hujus litoribus obtenditur*] Atqui cùm ipſe inquiat Africam Nilo terminari ab Aſia, quî fieri poteſt, ut nuſquam Aſiae obtendatur? Lepida ſanè ſunt quae hîc annotavit optimus Vir Andreas Schottus. Inquit enim, *Si lineam à Nilo in Septentrionem ducas, nuſquam Aſiae litora attinges, Europae tamen quaedam.* Haec ſanè nemo intelligat. Nihil certius quàm locum hunc eſſe corruptum. Manu exarati libri legunt, *quia nec uſquam Aſia eſt.* Alii, *quia nec uſquam eſt Aſia veluti.* Vaticanus, *quia nec uſquam Aſiae eſt.* Haec omnia non ſunt nauci. Ita ſcripſit Mela, *quia nec uſque Aſiae, & non totis hujus litoribus obtenditur. Uſque* hîc eſt ſemper, uti ſaepe apud optimos Linguae Latinae Scriptores. Hoc vocabulum non intellectum tot gloſſematis viam ſtravit. Pro *totius* etiam repoſuimus *totis*. Ita libri veteres.

l. 5. *Et quà ad fluvium adtingit latiſſima*] Legendum forſan, *quaad fluvium attingit. Quaad* Veteres dixere pro *quoad.* Adfirmat Victorius ſe in antiquiſſimo Varronis codice paſſim ita ſcriptum reperiſſe. Attamen hoc loco nihil mutandum videtur, nam rectum eſt *adtingere ad aliquid.* Paulò inferiùs libri plerique antiqui habent, *peragratiſque omnibus quae in mare attingunt*: ſic *viſere ad aliquem, adire ad aliquem.* Plura alibi exempla congeſſimus.

l. 8. *Faſtigatque ſe molliter*] Cùm omnes antiqui codices

dices legant, *faſtigatque ſe molliter*, idque jam alii monuerint, neſcio quid mentis fuerit poſtremis Melae Editoribus, ut hoc vocabulum mutarint. Nempe putarunt illi hoc verbum eſſe à nomine *faſtigium*, ac proinde dicendum *faſtigiare*. Verùm errant. Paſſim ubi iſtud verbum ſcriptum occurrit, ſi quis antiquiores conſulat codices, *faſtigare* ſcriptum inveniet. Nempe ut à *lite* eſt *litigo*, atque inde *litigium*; à *veſtigo veſtigium*; à *contago contagium*, ita quoque à *faſtus*, *faſtigo*, atque inde *faſtigium*. Alterum verò non eſt Latinum. Atque haec ſemel dicta ſufficiant, quoniam vocabulum iſtud cùm alibi, tum in hoc quoque Auctore ſaepe ab Interpretibus mutatum.

l. 12. *Arenis ſterilibus obducta*] Ita quoque poſtremo Operis ſui capite, ita etiam Cicero alicubi loquitur. Statim pòſt lege ex melioribus libris, *aut ob ſitim caeli terrarumque deſerta ſunt* Non *ſitum*. Salluſtius: *Caelo terraque penuria aquarum*. Nempe aut nunquam aut rariſſimè pluit in Africa. Sic & Curtius de Libya prope Ammonis oraculum, *terra caeloque aquarum penuria eſt*. In hac Africae deſcriptione ſecutus eſt in multis Salluſtium Mela, uti infrà videbimus.

l. 17. *In ea parte quae Libyco adjacet*] Ita repoſuimus ex libris melioribus, cùm antea legeretur, *Ab ea parte*. Paulò pòſt legunt libri, *dein cui totius regionis vocabulo cognomen inditum eſt*. Sequentia verò verba ita lege, *ſed Mauri & in Atlanticum pelagus expoſiti*.

l. 18. *Provincia*, *quam Cyrenas vocant*] Ita Plinius, ita Ptolemaeus, ita innumeri alii, non urbem tantùm, ſed & totam provinciam *Cyrenas*, & *Cyrenen* vocant. Errat itaque Salmaſius cùm apud Stephanum legit, Ἄμπελος πόλις ἐν τῇ Κυρηναίᾳ, cùm proba ſit lectio vulgata, ἐν Κυρήνῃ. Ipſe etiam Stephanus alibi *Cyrenen* pro Cyrenaïca accipit.

l. 27. *Libyes Aegypti ſunt*] Legendum, *Libyaegyptii ſunt*, & *Leucoaethiopes*, uti alii.

l. 28. *Et natio frequens multiplexque Gaetuli*] Nam non hìc tantùm, ſed & in interiori Numidia, & alibi ad Atlanticum Oceanum deſcribuntur *Gaetuli*, quos etiam infrà recenſet Mela. Hinc Tertulliano *contra Judaeos* cap. 7. memorantur *Gaetulorum varietates*, & *Maurorum multi fines*, *Hiſpaniarum omnes termini*, &c. Inep-

tè

tè haec interpretatur Vir doctus de pantherina pelle, cui aſſimilatur Libya. Aequè ineptum quòd *inculti* legat, pro *multi*. *Maurorum multos fines* ideo dicit, quoniam ſaepe mutati ſunt Maurorum termini, uti infrà docebimus.

l. 31 *Poſt Augilas & Troglodytas*] Haec omnia ex Herodoto. Agemus verò de ſingulis his gentibus infrà. Pro *Troglodytis* verò omnes libri veteres legunt *Trogodytae*. Ita quoque in ſuis Strabonis codicibus reperiſſe ſe teſtatur Pintianus. Utrumque rectum eſt, Τρωγοδύται & Τρωγλοδύται: nam Τρῶγας Heſychius interpretatur τρώγλας. Errat verò Salmaſius cùm putat illos dixiſſe τρώγη, & τρώγλη: prius enim illud non eſt Graecum. Sed credidit Heſychii τρῶγας eſſe à recto caſu τρώγη, cùm ſit à τρὼξ, τρωγός. Hinc ἀμφίτρωξ πέτρα Euripidi *Cyclope*:

> Ἄνω δ' ἐπ' ὄχθον εἶμι, καίπερ ὢν τυφλὸς,
> Δι' ἀμφιτρῶγος τῆς δε προσβαίνων ποδί.

Ita vetus codex Florentinus, non ut vulgò δι ἀμφιτρίτης, quod ferri hoc loco non poteſt. Attamen neque manuſcripti lectio ſatis hoc loco placet. Omnino exiſtimo ſcripſiſſe Euripidem δι ἀμφιτρῆτος, non enim utrinque exeſam, ſed utrinque perforatam fuiſſe iſtam petram voluit dicere Euripides, neque enim aliàs pervia fuiſſet.

l. 32. *Intra, ſi credere libet*] Ita lege, non *ultra* cum Pintiano. Intra hîc eſt interius, & remotius à litore, ut ſemper. Statim poſtea *Blemyes* reſcripſimus ex Vaticano & aliis veteribus. Nunquam niſi vitioſè *Blemmyae* vel *Blemyae* vocantur.

l. 43. *Peragratiſque omnibus quae in mare adtingunt*] Ita omnes veteres libri, etiam Vaticanus. De hac loquendi formula nonnihil ſuperiùs diximus.

In Cap. V.

DE MAURITANIA.

l. 4. *Primae partes, illae Europae, hae Africae*] Legendum eſt, *Primae partes, illa Europae, haec Africae.* Ita optimus noſter codex, aliique nonnulli.

l. 7.

l. 7. *Graeci Ampeluſiam*, *Afri aliter*] Valde errat Vir quidam doctus, qui *Solöenta* vel *Syloënta* ex Herodoto hîc locum habere putat. Abeſt illud hinc quàm longiſſimè. Sed quod *Ampeluſiam* Graeci vocavere, id κώτης Afri appellarunt. Egimus verò de hoc promuntorio alibi. *Cota* eſt Plinio. Reddas quoque illi hoc vocabulum lib. XXXII. cap. 2. *Xiphiam roſtro mucronato eſſe: ab hoc naves perfoſſas mergi in Oceano, ad locum Mauritaniae qui Cota vocetur.* Notandum verò ita vocari, & promuntorium, & ipſum ſinum. Alibi Plinius libro nempe XIX. cap. 4. ſimpliciter *aeſtuarium* vocat, non addito nomine.

l. 11. *Parma elephantino tergore exſecto*] Et hic quoque locus mirificè Viros doctos exercuit. Salmaſius in *Plinianis* legit, *elephantino tergore texto*. Sed profectò quis unquam elephantorum tergora texi audivit? Aliter quoque tentat hunc locum corrigere, ita nempe, *elephantino tergore tecta* Et hoc malè. Parma Antaei non erat elephantino tergore tecta, ſed ipſum tergus erat parma. Proba eſt itaque lectio meliorum hujus Auctoris codicum, *Parma elephantino tergore exſecta*, *ingens*, &c. Cui nota eſt duritia tergoris elephantini, & hoc quoque novit, illud non egere aut ligneo aut alio quopiam firmamento, cui inducatur. Verum id eſſe manifeſtè adparet ex Iſidoro, qui lib XVIII. cap. 12. *Cetram* interpretatur, *ſcutum loreum ſine ligno*, *quo utuntur Afri & Mauri*. Hodie etiamnum Mauri & Gineti Hiſpanici ſcuta ſibi ex bubalinis conficiunt pellibus abſque ullo ligno, quae *adangas* vocant; Aethiopes ex hippopotamorum coriis. Etiam illa ictibus quibusvis reſiſtunt. Neutra tamen robore comparari poſſunt cum elephantinis tergoribus, quae quodcunque etiam tormentum minus poſſint eludere, utpote quae palmum minorem craſſitudine ſua ſaepe excedant. Rectè itaque Plinius lib. XI. cap. 39. Elephantorum *quoque tergora impenetrabiles cetras habent*: ipſum enim tergus eſt cetra. Strabo de Maurorum peditibus, καὶ τῶν ἐλεφάντων δορὰς ὡς ἀσπίδας προβάλλονται. Salmaſius tamen etiam hunc Plinii locum vitioſum putat. Verùm ita ut dixi interpretandus eſt: tergora enim elephantorum habent cetras, quia ex iis cetrae exſcinduntur. Nihil clarius.

l. 12.

l. 12. *Et ob magnitudinem nulli nunc uſuro*] Manu exarati libri aliquot legunt, *& ob magnitudinem nulli nunc habilis.* Paulò poſt, *Ut inde eximiè colunt.* Quomodo probatiſſimi quoque loquuntur Auctores. Mox verò, *addit fama nomini fabulam.* Alia exemplaria legunt *nominis.* Apta haec eſt materia, de qua inter ſe diſceptent magiſtelli.

l. 23. *Summotaſque vaſtius terras*] Vaticanus codex legit hoc loco *latius*, non *vaſtius*, verùm illud ſuprà ſcriptum à ſciolo, ut opinor, quem offendebat alterius iſtius vocabuli repetitio.

l. 30. *Ob numerum ſeptem, ob ſimilitudinem fratres nuncupantur*] Ita repoſuimus auctoribus libris antiquis. Mirum autem alicui videri poſſit quare ἑπταδέλφους iſtos montes non ſimul nominet cum Abyla. Sanè nullum vaſtum ſpatium, quale hîc Mela deſcribit, intercedit inter iſta juga, ſed verò ſibi invicem junguntur. Plinius lib. v. cap. 2. de Tingitana: *Ipſa provincia ab oriente montoſa, fert elephantos in Abyla quoque monte, & quos ſeptem fratres à ſimili altitudine appellant: freto imminent hi, juncti Abylae.* Plana eſt haec lectio, & omnium vetuſtorum codicum auctoritate firmata. Ita praeterea legit Solinus cap. 25. cùm ait quòd provincia Tingitana *exſurgit montibus ſeptem, qui à ſimilitudine fratres adpellati, freto imminent. Hi montes elephantis frequentiſſimi*, &c. Aliter tamen, & multis verbis, lectionem hanc oppugnat Salmaſius, & Solinum more ſuo ineptire ait, quòd illam ſecutus ſit. Itaque hoc modo ex vitioſo codice locum illum refingit: *Ipſa provincia ab oriente montuoſa, fert elephantos in Abyla quoque: ex quo ſeptem fratres à ſimili altitudine freto imminent:* ſed *montuoſa* pro *montoſa*, non eſt Latinum. Quod autem iſta Plinii verba, *in Abyla quoque*, referat non ad elephantos, ſed ad praecedentia; & voluiſſe dicere Mauritaniam in Abyla monte eſſe montoſam, planè eſt alienum ab omni ratione. Quis Plinium ita loquentem ferat? Ineptum denique eſt dicere montes iſtos procedere ex Abyla, & ſimul dicere junctos eſſe Abylae. Nempe elephantos ex his montibus in alios longiùs ſitos pellere voluit, in Phocram ſcilicet. Sed non tantùm in illo monte, verùm etiam per totam Tingitanam provinciam elephantorum greges diſperſi fuere. Ipſe Plinius, ad

ad Salam oppidum & flumen, deſcribit ſolitudines elephantis refertiſſimas. Adſcribam autem & alterum locum Plinii, unde manifeſtum fiet nihil quidquam in ſuprà citato Plinii loco eſſe mutandum, oramque illam, ex qua elephantos ejicere conatus eſt Salmaſius, olim elephantos tuliſſe. Lib. VIII. cap. I. de elephantis: *Auctores ſunt, in Mauritaniae ſaltibus ad quendam amnem, cui nomen eſt Valo, niteſcente luna nova; greges eorum deſcendere: ibique ſe purificantes ſolenniter aqua circumſpergi, atque ita ſalutato ſidere in ſilvas reverti, vitulorum fatigatos prae ſe ferentes.* Nemo, ut opinor, hanc lectionem in dubium vocabit, quamvis *Anulo* amnis iſte vocetur in aliis Plinii codicibus. Optimus verò Sereniſſimae Reginae liber legit *Aulo.* Proculdubio ſcripſit Plinius *Valo* aut *Valon.* Amnis iſtius meminit Ptolemaeus, egrediturque ex ipſis Septem fratribus. Quin etiam unum ex iſtis Septem fratribus, illum nempe qui maximè freto imminet, ab elephantis nomen traxiſſe exiſtimo: Ἐλέφαντα enim illum vocat Strabo. Nullius autem ponderis eſt, ſi quis objiciat, hodie nullos illic vagari elephantos, cùm neque cetera Mauritania ullos hodie ferat. Sanè Strabo lib. III. montem Abylae πολύθηρον καὶ μεγαλόδενδρον appellat. Crebros quoque olim hîc fuiſſe leones prodit Flavius Philoſtratus lib. V. cap. I. Εὐρώπης καὶ Λιβύης ἄκραι σταδίων ἑξήκοντα πορθμὸν ἀπέχουσαι, τὸν Ὠκεανὸν ἐς τὰ ἔσω πελάγη φέρουσι, καὶ τὴν μὲν τῆς Λιβύης ἄκραν, ὄνομα δὲ αὐτῇ Ἄβιννα, λέοντες ὑπερνέμονται περὶ τὰς ὀφρῦς τῶν ὀρῶν, ἃ εἴσω ὑπερφαίνεται, ξυνάπτουσαι πρὸς Γαιτούλους καὶ Τίγγας. Montes iſti hoc tempore confertim ab hominibus inhabitantur, olim verò propter elephantorum, leonum, aliarumque ferarum copiam, credo factum eſſe, ut Graeci *Abinnam* interpretati ſint Κυνηγετικήν. Aliud tamen ſignificat *Abinna* vel *Abila*, ut oſtenſum Bocharto, quem vide.

l. 32. *Tamuada*] Omnes libri veteres legunt, *Tumuada.* Sed vera lectio eſt *Tamuda.* Ita Plinius. Apud Ptolemaeum pro Θαλούδα legendum eſt Θαμοῦδα.

l. ead. *Ruſicada & Siga parvae urbes*] Vaticanus *Ruſica.* Neutrum bene: Verum hujus loci nomen eſt *Ruſadir*; Ptolemaeo Ῥυσσάδιρον. Et ita quoque Plinius in antiquis Sereniſſimae Reginae membranis. Reprehendit autem hoc loco ordinem Melae Pintianus, & putat Mu-

lucham

lucham flumen, ante Portum magnum, & Sigam, nominari debuiſſe. Sed valde errat: Mulucha enim, quem hîc noſter Mela aliique terminum faciunt regnorum Bocchi Jugurthaeque, non is eſt, quem Μολοχὰθ vocat Strabo & Ptolemaeus, ſed alter fluvius, quem Χυλιμὰθ vocat Ptolemaeus corruptè, cùm ita apud illum legendum ſit, Πόρτος Μάγνος Μυλυχὰθ ποτ. ἐκβ. Κυΐζα Κολωνία. Verum id eſſe adparet ex Plinio, qui Mulucha flumen ſimiliter inter Portum magnum & Quizam oppidum collocat. Alter autem iſte Strabonis & Ptolemaei Μολοχὰθ longè hinc aberat. Totus fluebat in regno Bogudis. Reducenda eſt itaque apud Plinium vetus lectio, quam mirum in modum corrupit Pintianus: *Rhyſadir oppidum & portus, Malvae fluvius navigabilis, Siga oppidum ex adverſo Malacae in Hiſpania ſitae Siphacis Regia, alterius jam Mauritaniae. Namque diu Regum nomina obtinuere, ut Bogudiana appellaretur extima, itemque Bocchi quae nunc Caeſarienſis. Ab ea Portus Magnus à ſpatio adpellatus, civium Romanorum oppidum. Amnis Mulucha Bocchi Maſaeſylorumque finis.* Nihil hîc eſt quod quenquam morari vel offendere poſſit. A Siga inquit incipere Mauritaniam Caeſarienſem, eamque diu non alio cognitam fuiſſe nomine, quàm Regni Bocchi. Alteram autem Mauritaniam Tingitanam, dictam fuiſſe *Bogudianam*, quamdiu rerum in ea potiretur Bogud. Illo enim pulſo à Boccho, tum demum Tingitanae Provinciae nomen obtinuit. Verùm quia video Viros magnos valde erraſſe in limitibus harum terrarum, nec ſciviſſe cujusnam regionis Reges fuerint Jugurtha & Bocchus, operae pretium eſt hoc paucis indicare. Numidia itaque, quando Jugurthae parebat, non ad Ampſagam, uti poſtea, verùm ad Mulucham amnem ad occaſum extendebatur. *Mulucha* autem hîc accipiendus non de Μολοχὰθ Strabonis & Ptolemaei, verùm de illo amne, quem perperam *Chylemath* vocant, ut jam oſtendimus. Quidquid ultra iſtud flumen ad Oceanum uſque ſupererat, id Mauri & Maſaeſyli obtinebant. Mauri verò una gens, unuſque illis rex praeerat Bocchus Jugurthae gener. Victo autem Jugurtha, Romani Mauris illam Numidiae partem addiderunt, quae eſt ab Ampſaga uſque ad Mulucham; Mauritaniamque vocarunt quidquid eſt ab Ampſaga uſque ad Malvam fluvium. Poſt Bocchum in

in plura regna diviſa eſt Mauritania: Juba enim obtinuit totam, ut videtur, Mauretaniam Numidicam, ab Ampſaga ad Mulucham: Bocchus alter, Mauretaniam propriè dictam, à Mulucha uſque Malvam fluvium: Bogud verò reliquam partem à Malva uſque Oceanum. Verùm hic poſtremus poſtquam regno pulſus eſt à Boccho, tum demum regio illa deſiit *Bogudiana* appellari. Tandem verò Juba gratiâ Auguſti omnes nactus eſt Mauritanias, & illam Bocchi, & alteram Bogudis praeter iſtam, quam jam poſſidebat, Numidicam, quae poſtea *Sitifenſis* dicta eſt. Ac tum demum Mauritaniae Caeſarienſis ac Tingitanae audita ſunt nomina, ſub Cajo & Claudio Caeſaribus. Atque haec quidem non parum luminis hiſtoriae allatura, paucis monere operae pretium nobis viſum eſt.

l. 35. *Nunc gentium, olim regnorum quoque terminus*] Haec eſt omnium veterum codicùm lectio, quam inepti quidam homines mutaverant. Mulucha flumen olim terminus erat Regum Bocchi Jugurthaeque; nunc verò gentium tantùm, Maurorum nempe & Numidarum: nam Pomponii aevo jam Juba obierat. Itaque per Equites Romanos utraque illa Provincia adminiſtrabatur.

In Cap. VI.

DE NUMIDIA.

l. 1. *Ab eo Numidia ad ripas expoſita fluminis Ampſagae*] Utramque ripam Ampſagae poſſidebant Numidae: nam Cirtam quoque Numidiae tribuit. Mirum alicui videri poſſit, quòd ubi Plinius Numidiae principium facit, ibi terminum ſtatuat Pomponius. Sed ejus rei ratio ex iis, quae diximus, ſatis eſt manifeſta. Nempe non meminit illius Numidiae, quam hîc deſcribit Mela, quae eſt à Mulucha ad Ampſagam flumen; illam enim ſub Mauritaniae Caeſarienſis nomine comprehendit. Sed tantùm Numidiae novae facit mentionem, cujus viciſſim non meminit Mela: illam enim ſub Africae propriè dictae nomine comprehendit hic noſter Auctor. Praetermittendum verò hîc non eſt, locum hunc Melae ſic concipi in nonnullis codicibus, *Ab eo Numidia à*

Graecis

Graecis adpellata Μεταγωνῖτις, *ad ripas expoſita fluminis Ampſagae*. Verùm ex Plinio haec ſunt addita, qui ait Numidiam à Graecis *Metagonitin* vocatam. Perperam tamen, cùm nemo Graecorum ita Numidiam vocarit. Sed quia Pomponius Metagonium promuntorium infrà recenſet in illa Africae parte ubi Numidia nova ſita eſt, & quòd Metagonitas gentem Numidicam eſſe legiſſet, Metagonitin verò eorum regionem; ideo, ut exiſtimo, putavit Metagonitin eſſe Numidiam. Sed verò eum erraſſe, ſtatim oſtendemus, cùm de Metagonio agemus promuntorio.

l. 4. *Cirta procul à mari, nunc Sittianorum Colonia*] Pintianus legit, *Cirta Colonia procul à mari, cognomine Sittianorum*: additque non deductam fuiſſe à Sittianis, ſed ab illis cognomen accepiſſe. Verum errat. Deducti ſunt eò illi, qui cum P. Sittio in bello contra Jubam Caeſari adjumento fuerunt: meliorem enim portionem regni Maſiniſſae dono à Caeſare accepit Sittius; is verò eam inter milites diviſit, ut conſtat ex Appiano lib. IV. *de Bell. Civ.* Vide quoque Dionem lib. XLIII.

l. 5. *Quondam regia domus Jubae & Syphacis, cùm foret opulentiſſima*] Vaticanus aliique omnes notae melioris libri ita legunt, *Quondam regum domus, & cùm Syphacis foret opulentiſſima.* Offendit nonnullos quòd cùm Cirtam regum vocarit domum, unum tantùm nominarit Syphacem, itaque etiam Jubæ nomen hîc inſerendum eſſe arbitrati ſunt. Quamvis non indoctus fuit iſtius gloſſematis auctor, erravit tamen: ita enim ſcripſerat Mela, *Quondam Regum domus: ſed cùm Syphacis foret opulentiſſima.* Urbs enim haec ſub Syphace maximè opulenta & illuſtris fuit: poſtea crebris bellis vaſtata multum de ſplendore ſuo amiſit. Non rectè verò locum hunc emendat Vir eximius Cl. Salmaſius in ſuis *ad Solinum Commentariis*: ſic enim legit, *Quondam Regum domus: Siga cùm Syphacis foret opulentiſſima*: nam nec Jubae nec Syphacis unquam hîc inquit fuiſſe regiam, ſed Maſiniſſae & ſucceſſorum. Sed profectò quot hîc verba, totidem quoque hîc committit errores: Siga enim nullum hîc locum habere poteſt; illam enim jam ſuperiùs recenſuit in Mauritania abeſtque à Cirta quàm longiſſimè. Deinde quòd ait Cirtam non fuiſſe Regiam Jubæ, & in hoc quoque errat. Appianus lib. II. *Bellorum Civilium*, Κίρτα ἣ βασίλειον ἦν Ἰόβα. Nec tantùm hujus Jubae, verùm etiam alterius hanc fuiſſe Regiam teſtantur Hiſtorici. Fallitur etiam cùm negat eam Syphacis fuiſſe Regiam. Livius lib. XXX. *Cirtha*

caput regni Syphacis erat. Vel ſola Sophoniſba vix patitur ut quiſquam ignoret Regiam Syphacis Cirtae fuiſſe. Verùm exiſtimat Salmaſius, unam tantùm habuiſſe regiam urbem ſingulos Numidiae & Mauritaniae reges; cùm itaque legiſſet Syphacis Regiam eſſe Sigam oppidum, fieri non poſſe credidit, ut & Cirta ejus eſſet βασίλειον. Perperam tamen. Syphacis urbs regia in Mauritania, cujus erat rex, fuit Siga oppidum. In illa verò Numidiae parte, quam occuparat, aliud habebat βασίλειον, & quidem altero illo Sigenſi multo illuſtrius, nempe Cirtam: unumquodque enim regnum ſuam habet urbem regiam. Ita Juba tres memoratur habuiſſe urbes regias, Cirtam, Caeſaream & Sigam.

l. 7. *Iol ad mare, aliquando ignobilis, nunc quia Jubae Regia fuit*] A medio Numidiae litore incipit, attamen & hîc, & alibi, valde accuratè ordinem ſervat. Quamvis autem ignobile oppidum vocat Iol, antequam Jubae eſſet Regia, non ideo tamen ignotum omnino fuit. Antiquiſſimum enim eſſe patet ex Scylace, qui ejus meminit. Procopius ſanè de hac inquit, κεῖται δὲ ἐπὶ θαλάσσῃ μεγάλη τε καὶ πολυάνθρωπος ἐκ παλαιοῦ οὖσα. Bocchi hîc fuiſſe Regiam inquit Solinus: *Caeſarienſi Colonia Caeſarea ineſt à D. Claudio deducta. Bocchi prius Regia, poſtmodum Jubae, indulgentia Populi Romani, dono data.* Multa hîc reprehendit Salmaſius. Sed nihil benè: nam quòd ait non Caeſaream dono datam eſſe Jubae, ſed totam Caeſareenſem, nonne hoc idem eſt? Si totam Caeſareenſem dedit Auguſtus, utique etiam Caeſaream ipſam. Verùm & quale eſt illud quod ſequitur, non dono datam fuiſſe à populo Romano, verùm ab Auguſto. Sed neque rectè negat Bocchi hîc fuiſſe Regiam: nam ſi haec non fuit Bocchi Regia, velim ſcire quaenam alia urbs eſſe potuerit. Siga quidem ſuperioris Bocchi & aliorum regum Mauritaniae fuit Regia, ſed illa nihil ad hunc Bocchum, qui in illa Numidia, quae inter Ampſagam & Mulucham amnes ſita eſt, quaeque poſtea Mauritaniae Caeſareenſi eſt attributa, regnum tenuit. Siga praeterea non in hujus Bocchi, ſed verò in Bogudis erat regno. Omnino itaque verum *Iol*, quae poſtea *Caeſarea* dicta eſt, ante Jubam, fuiſſe Bocchi Regiam. Nam & hoc quoque argumentum, quod poſtea addit, nullius eſt pretii, Melam non appellaturum fuiſſe hoc oppidum ignobile, ſi Bocchi extitiſſet Regia: Mela enim etiam Sigam, quae tot annis praecipua omnium Maurorum fuit Regia, vocat parvam urbem. Taedet me iſtis minutiis immorari.

l. 10.

l. 10. *Cartenna & Arſenaria ſunt oppida*] Codices veteres omnes quotquot vidi legunt; *Cartinna & Arſinna ſunt oppida.* Κάρτεννα quoque in antiquiſſimo Ptolemaei codice urbs haec vocatur, eique adjacens flumen Κάρτεννος. Aliis tamen omnibus *Cartenna*; qui & Arſennam *Arſenariam* vocant. Hodie *Arcilla* aut *Acilla* ab Afris dicitur. Forſan nihil apud Pomponium mutandum.

l. 11. *Et Ampſa caſtellum*] Nuſquam terrarum hoc nomen reperias. Vaticanus, aliique codices, legunt, & *Aviſa caſtellum.* Ordo ipſe docet legendum hîc eſſe *Quiza*, ut repoſuimus. Κυίζα Κολωνία Ptolemaeo & aliis. *Latari ſinus* nemo, quod ſciam, meminit. Vulgò vocatur *Golfo de Zereni.*

l. 12. *Sardabale fluvius*] *Sardabal* Plinio. Verùm is amnem hunc jungit cum Ave & Nabare fluminibus, ad alteram Numidiae partem ſitis; unde apparet eum malè admodum accepiſſe verba Melae. Auctor enim hic noſter auſpicatur Numidiae deſcriptionem à medio litore, ut diximus. Itaque primùm enumerat omnia ea loca, quae ſita ſunt ab Iol ſive Caeſarea uſque ad Mulucham amnem: in his poſtremum obtinet locum Sardabal fluvius. Adparet itaque eum eſſe proximum Muluchae. Deinceps loca & flumina aliquot recenſet, quae ſunt ultra Caeſaream, Ampſagam uſque. In his ſunt Aves & Nabar amnes. Aliud itaque agens Plinius junxit haec flumina, quae quàm longiſſimè à ſe invicem abſunt. Sed forſan ideo ea in finem capitis deſcriptioniſque Mauritaniae conjecit, quod ignoraret ubinam collocanda eſſent.

l. ead. *Ultra monumentum commune Regiae gentis. Deinde Icoſium*] Ita omnes codices. Vana eſt tranſpoſitio Pintiani & aliorum: nam quis unquam monumenta Regum Numidicarum Icoſii eſſe prodidit? Si vulgata lectio vera eſt, multò commodiùs & veriſimiliùs haec aliquis interpretari poſſit de Iol inſula, quae Orientem verſus adjacet Caeſareae. Ptolemaeus: Νῆσος δὲ παράκειται τῇ Ἰὼλ Καισαρείᾳ τῇ ἐπισήμῳ πόλει, ἥτις καὶ αὐτὴ καλεῖται Ἰὼλ Καισάρεια νῆσος, ἐν ᾗ πόλις ὁμώνυμος. Ita ſupplendus hic locus ex optimo & antiquiſſimo codice Arundelliano. Hujus Inſulae meminit quoque Strabo. Notum verò Regum principumque ſepulchra ſaepe in inſulis eſſe. Sic ipſe infrà *monumentum Caepionis* ait *eſſe inſulam.* Attamen vix mihi poſſum perſuadere locum hunc eſſe ſanum. Ipſa veritas, ipſeque Geographiae ordo cogit, ut duo iſta vocabula, *ultra*, & *deinde*, trans-

ponantur, id ſi feceris, habebis veriſſimam & optimam hujus loci emendationem; ita ergo legas totum hunc locum: *Citra hanc, nam in medio fermè litore ſita eſt, Cartenna & Arſinna ſunt oppida, & Quiza caſtellum, & Laturus ſinus, & Sardabale fluvius. Dein munimentum commune regiae gentis. Ultra Icoſium*, &c. Munimentum commune regiae gentis vocat flumen Mulucham. Nihil clarius.

l. 13. *Ultra Icoſium & Uthiſia*] *Ruthiſia* legunt veteres libri. Nec *Ruſconia*, nec *Ruſuccorum* eſſe poteſt. Nemo alius quod ſciam loci hujus meminit. Non longè tamen ab Ampſaga abeſſe potuit, uti adparet ex ſequentibus fluminibus.

l. 14. *Ancus & Nabar*] Apud Plinium in omnibus antiquis quae vidimus codicibus *Aves* & *Nabar* haec flumina appellantur: ſic enim legunt, *Flumina Sardaval, Aves, Nabar, gens Machurebi.* Pomponii veteres libri legunt, *Aucus*, vel *Aveus.* Omnino legendum, *Ultra Icoſium & Ruthiſia, & fluentes inter eas Aves & Vabar. Aves* flumen à Ptolemaeo Σαούς vocatur. Notum verò τὸ Σ innumeris vocabulis aut addi aut demi. Οὐάβαρ autem oppidum eſt Ptolemaeo prope Saldas, nec dubito quin etiam amnis ejuſdem hîc fuerit nominis. Omnino itaque *Vabar* Melam & Plinium ſcripſiſſe exiſtimo.

l. 18. *Saxa attrita (ut ſolent) fluctibus & non differentia marinis*] Perperam Viri docti hunc locum corrigunt. Nihil hîc eſt aut mutandum, aut demendum. *Attrita ſaxa* ſunt exeſa & excavata à mari, quemadmodum ſcopuli. Graeci χηραμοὺς & χηραμίδας vocant. Alio de his agemus loco.

In Cap. VII.

DE AFRICA PROPRIE DICTA.

l. 1. *Regio, quae ſequitur à promuntorio Metagonio*] Hîc erraſſe puto accuratiſſimum aliàs Auctorem: neque enim ullos *Metagonitas*, aut ullum iſtius nominis promuntorium fuiſſe hîc exiſtimo. In Tingitana erat *Metagonitis* regio, ita dicta à *Metagonio* urbe & promuntorio. Stephanus: Μεταγώνιον, πόλις Λιβύης. Ἑκαταῖος Λιβύῃ. θηλυκῶς δὲ Ζεύτλην φασί. τὸ ἐθνικὸν, Μεταγωνίτης. Ita lege. Polybius, Strabo, & Ptolemaeus omnes gentem illam haud procul à

freto

freto collocant; ipſum verò promuntorium Metagonium flumini Molochath vicinum faciunt. Ariſtoteles in *Mirabilibus* promuntorium ſive montem hunc videtur appellare Γώνιον. Ἐν δὲ τῇ ἐπικρατείᾳ τῶν Καρχηδονίων φασὶν ὄρος εἶναι, ὃ καλεῖται Γώνιον. Et fieri ſanè poteſt, ut ita primitus dictus ſit hic locus, & Μεταγωνῖται nomen acceperint, quia ſiti eſſent μετὰ τὸ Γώνιον. Quicquid enim ultra Gonium erat, id *Metagonitis* appellabatur. Unde itaque Mela id Africae minori tribuit? Legerat, ut opinor, apud Graecum aliquem Auctorem, à Metagonio ad Tretum promuntorium eſſe ſex millia ſtadiorum. Strabo libro poſtremo: στάδιοι δ' εἰσὶν ἀπὸ τῆς Μεταγωνίου μέχρι τῆς Τρητοῦ ἑξακισχίλιοι, οἱ δ' ἐλάττους φασίν. Haec verba malè accepit Mela, & Metagonium collocavit ubi Tretum fuerat collocandum, aut ſaltem promuntorium iſtud binomine eſſe putavit. Multo autem craſſior eſt error Plinii, qui & ex Pomponii loco, & praeterea ex eo, quòd apud Eratoſthenem vel alium legiſſet, Metagonitas eſſe ἔθνος νομαδικὸν, putavit totam Numidiam Graecis ita vocatam fuiſſe. Sed multos è Veteribus in eo erraſſe deprehendi, quòd *nomadas* pro Numidis, & *nomadicum* pro Numidico acceperint. Etiam hoc ſeculo multi Eruditi quotieſcunque Νομάδες Λιβυκοὶ in Graeco aliquo Auctore occurrunt, ſemper id de Numidis accipiunt. Jocularis verò imprimis eſt error Interpretis Strabonis, qui ubique, etiam in Scythia, ubi νομάδων eſt mentio, *Numidas* ſubſtituit.

l. 7. *Hipponenſem vocant proximum, ab Hippone Diarrhyto*] Mirum quòd & hunc Hipponem vocet Regium Strabo lib. XVII. Δύο Ἱππῶνες, ὁ μὲν πλησίον Ἰτύκης, ὁ δὲ ἀπωτέρω πρὸς τῇ Τρητῷ μᾶλλον, ἄμφω βασίλεια. Uſus tamen obtinuit ut hic *Hippo Diarrytus* vel *Zarrytus* vocetur, nunquam verò *Regius*, uti alterum quod praeceſſit appellant oppidum. Lepidum eſt quod Vir eruditus hîc annotavit, utriuſque Hipponis meminiſſe Silium verſu iſtoc:

Tum Vaga, & antiquis dilectus regibus Hippo.

Vagam enim Hipponem dicit vocari τὸν διάρρυτον. Quis autem neſcit *Vagam* eſſe oppidum? Inquit verò Solinus hunc Hipponem ab interfluente freto ita dici: *Hipponem Regium poſtea dictum, item Hipponem alterum de interfluente freto Diarrhyton nuncupatum, nobiliſſima oppida, equites Graeci condiderunt.* Verùm hîc nugari Solinum inquit Salmaſius, nullum enim fretum interfluere Hipponem Diarrhytum putat.

tat. Sed ipſe errat. Hipponitis enim palus, quae urbi incumbit, cujuſque Ptolemaeus & alii faciunt mentionem, freto exit in mare. Plinius *Epiſt.* lib. IX. *Eſt in Africa Hipponenſis colonia mari proxima: adjacet ei navigabile ſtagnum, ex quo in modum fluminis aeſtuarium emergit, quod vice alterna, prout aeſtus aut repreſſit, aut impulit, nunc infertur mari, nunc redditur ſtagno.* Rectè itaque Plinius, qui Διάῤῥυτον inquit vocari propter aquarum rigua. *Rigua* verò quaenam hic vocet, ſatis notum cùm ex aliis, tum ex ipſo Plinio, cujus unum tantùm inſignem de riguis locum adferemus, quoniam is valde torſit Salmaſium. Eſt autem is lib. V. cap. 18. *Jungitur ei latere Syriae Decapolitana regio, à numero oppidorum, in quo non omnes eadem obſervant: plurimi tamen Damaſcum & opoto riguis amne Chryſorrhoa fertilem, Philadelphiam, Raphanam, omnia in Arabiam recedentia.* Ita eſt in optimis codicibus, & ſic in ſuis etiam legit Salmaſius, niſi quòd una illic littera addita ſit, *& Opoton.* Rectè verò is obſervat nullum hujus nominis illic oppidum eſſe potuiſſe, verùm non rectè ad cap. Solini 36. ita hunc locum conatur emendare; *Damaſcum epoton riguis ex amne Chryſorrhoa fertilem, Philadelphiam,* &c. Nam quis credat Plinium famoſiſſimae Orientis totius civitati tam putidum addidiſſe epitheton? Quis praeterea Graecus ita unquam eſt locutus, Δαμασκὸν εὔποτον ταῖς ὀχετείαις τοῦ Χρυσοῤῥόα ποταμοῦ? Demus verò ita aliquem locutum, adeone linguae Graecae imperitus fuit Plinius, ut neſciviſſet quid ſit εὔποτος? Merae ſunt iſtae nugae. Ita ſcripſit Plinius, *plurimi tamen Damaſcum ex epoto riguis amne Chryſorrhoa fertilem*: urbs Damaſcus fertilis eſt, quia crebris ſuis riguis totum epotat Chryſorrhoam. Notum eſt univerſum amnem iſtum in crebros diſperſum rivos emori. Strabo de illo inquit, εἰς τὰς ὀχετείας ἀναλίσκεται σχεδόν τι. Ut autem ad Hipponenſes redeamus, iſtis non opus erat ut aquas longè ducerent, quae ſua quoque ſponte illis copioſè fluebant. Verùm de aliis Hipponenſibus tuto hoc dici poſſit: valde enim ſiticuloſum eſt oppidum Hippo Regius. Nulli huic vicini fontes. Praeter pluviam, nulla illis alia erat aqua, niſi ſi quae forſan longè adducebatur.

l. 8. *Quod litori ejus appoſitum eſt*] *Qui litori ejus adpoſitus eſt*, ita nonnulla vetera exemplaria, quod melius vulgato. Mox legunt omnes antiqui libri, *Caſtra Delia*, non *Laelia*, quod eſt à Correctoribus. Puto Melam ſcripſiſſe, *Caſtra Dellia.* Ab aliquo Dellio proculdubio nomen accepere

pere haec caſtra. Delliorum familia quia minus nota, ideo *Laelia* hîc ſuppoſuerunt *Caſtra Cornelia* memorant plures. *Corneliana* ſunt Caeſari II *de Bello Civili*. Vetus codex hoc loco legit, *Cornelia*. Sed utrumque rectum.

l. 15. *Etiam nunc tam priorum excidio rerum*] Non rectè hunc locum emendarunt alii. Quid facilius quàm ita uti edidimus corrigere? Sic praeterea Vaticanus, & alii libri vèteres.

l. 16. *Hadrumentum*, *Leptis*, *Clypea*, *Abrotonum*] Refert hîc Mela ea oppida, quae vel ante, vel ad Syrtim minorem ſita ſunt. Sed quomodo hîc *Abrotonum* locum habere poſſit, non video: ſita enim eſt illa ultra Oeam, quam infrà ipſe hic Auctor noſter recenſet, & addit omnibus ſuperiùs memoratis eſſe ulteriorem. Verùm neque *Taphra* hîc locum habere poteſt. Utrumque ex Plinio ſubſtituit Hermolaus Barbarus, verùm infeliciter admodum. Nullum in tota Africa oppidum eſt quod *Taphra* vocatur: nam quo loco apud Plinium memorantur, *oppida Neapolis*, *Taphra*, *Abrotonum*, *Leptis altera*, &c. Illic omnino *Gaphara* legendum eſſe alibi oſtendimus. Aliud hîc latet ulcus. Vaticanus, omnium antiquiſſimus, ita legit, *Hadrumentum*, *Leptis*, *Clupea*, *Habromacte phyre Neapolis hinc ad Syrtim adjacent*. Alii antiqui codices, *Abromacte plure*. Ita ſcripſiſſe Melam exiſtimo, *Leptis*, *Clupea*, *Adrume*, *Taphrure*, *Neapolis hinc ad Syrtim adjacent*. *Adrume* eſt, quam alii *Adrumetum* vocant: Graecis enim oppidum hoc vocatur 'Αδρύμη, 'Αδρύμης & 'Αδρύμητος. *Taphrure* verò, vel *Taphrura*, nota ex Ptolemaeo, Geographo Ravennate & aliis. Paſſim verò Graecos deſcripſit Pomponius: itaque non mirum, ſi, ut alia multa, ita haec quoque nomina Graeco more pronuntiarit. Imperitus aliquis ignorans *Adrumen* & *Hadrumentum* eſſe eandem, & hanc quoque addidit. Si cui tamen haec conjectura noſtra minus placeat, per me licet ut *Abrotonum* hîc locum habeat, dummodo non accipiatur de illa urbe, cujus Scylax, Strabo, & Stephanus meminère. Fieri enim poteſt ut & aliud hujus nominis fuerit oppidum: loca enim illa, quae Syrti majori & minori adjacent, ut plurimum nominibus conveniunt. Ita *Neapolis*, *Macomada*, *Aſpis*, *Leptis*, *Sabrate*, & alia loca. Quid mirum itaque ſi & aliud quoque fuerit oppidum, quod *Abrotonum* diceretur, in iſto, quod hîc Mela deſcribit, litore? Alterutrum certè verum eſſe, auſim adfirmare.

l. 21. *Trecenta qua cingitur*] *Cingit* repoſuimus, uti omnes antiqui libri. Errant autem qui hîc legunt *ducenta*: nam & Polybius Syrti minori ambitum tribuit trecentorum millium; Strabo verò ducenta tantùm millia, ſive mille & ſexcenta ſtadia. Sed hos inter ſe conciliat Scylax, qui medium accuratè tenuit, ambitumque Syrtis hujus dicit bis mille ſtadiorum, id eſt, ducentorum & quinquaginta millium. Hujus differentiae ea eſt cauſa, quòd neque in hac Syrti, neque in illa majore, quae mox ſequitur, eadem dimenſionis principia ſtatuant. Quidam enim Syrtium terminos in ipſis collocant Syrtibus. Alii verò mirum quantum illos extendant.

l. 34. *Quà dehiſcit quâque flexum agit amplior*] In hac Syrtium dimenſione Polybium ſecuti ſunt Mela & Plinius. Verùm apud Plinium corrupti ſunt numeri. Quo enim loco legitur, os majoris Syrtis patere millia CCCXIII. omnino reſcribendum CCXII.

l. 35. *Ejus promuntorium eſt Borion*] Ptolemaeus vocat Βόρειον ἄκρον. Strabo etiam μικρὸν ἀκρωτήριον Βόρειον refert, oppoſitum Cephalis, Procopius Βορεῖον. Attamen nec hunc noſtrum Auctorem, nec Plinium ita ſcripſiſſe exiſtimo. Antiquiſſimi codices legunt hîc *Botrion*. Apud Plinium verò ita ſcribitur in pleriſque vetuſtis exemplaribus, *Promuntorium, quod Majorem* (Syrtim) *includit, Byrion vocatur*. Utrobique ſcribendum *Bryon*. Litus, quod à Berenice Syrtin verſus extenditur, Βρυῶν αἰγιαλὸς adpellatur à Ptolemaeo; in illo eſt Βόρειον ἄκρον. Idem ergo *Boreum*, & Βρυῶν, promuntorium. In vulgatis Ptolemaei libris malè ſcribitur Βρύων αἰγιαλὸς. Veteres Grammatici, qui de differentiis accentuum ſcripſere, hujus quoque litoris meminere: ajunt enim Βρυῶν Βρυῶνος *cùm pro litore Cyrenaico accipitur, anfracti*. Sed errant. Omnino exiſtimo, litus hoc à copia muſci marini Βρυῶν αἰγιαλὸν eſſe appellatum.

l. 37. *Uſque ad Phycunta*] Et haec corruperunt Viri docti, cùm optima ſit omnium manu ſcriptorum lectio, quam denuo in textum recepi: nam quis unquam ita locutus eſt, *ora importuoſo litore pertinax*? Illa vulgata verò lectio, quam dedimus, plana eſt & facilis. Inquit à promuntorio Boreo, uſque ad Phycuntem habitare Lotophagos. Atqui alii Lotophagorum ſedem collocant inter duas Syrtes, & ad Tritonem fluvium. Sed Mela ſecutus eſt Artemidorum, ut exiſtimo: is enim, ut eſt apud Strabonem, ait Lotophagos extendi μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων. Ceteri verò eo

quo

quo dixi loco eos ponunt. Qui autem quàm longiſſimè eos extendunt, illi non ultra Aras Philaenorum fines eorum ſtatuunt. Plinius lib. v. cap. 4. *In intimo ſinu fuit ora Lotophagôn, quos quidem Alachroas dixere, ad Philaenorum Aras.* Viri docti legunt hoc loco *Alochroas*, & de glauci coloris hominibus interpretantur. Sed profectò perquam illi ſunt feſtivi. Scripſit Plinius, *quos quidam Machryas dixere.* Herodotus *Melpomene*: Λωτοφάγων δὲ τὸ παρὰ θάλασσαν ἔχον] Μάχλυες, λωτῷ μὲν καὶ οὗτοι χρεώμενοι, ἀτὰρ ἧσσόν γε τῶν πρότερον λεχθέντων. Ptolemaeus & alii Μάχρυας vocant; Stephano Μάκρυες & Μάκελεις. Sed vitioſa ſecutus eſt exemplaria, ut ſaepe ſolet. Idem alibi Μάχμας adpellat. Sed hoc Librariorum, non ipſius Stephani, eſt peccatum. In Damaſceni *Excerptis de moribus gentium* perperam Ἰαλχλδνεῖς. Vide quàm multis modis deformatum ſit idem vocabulum.

l. 39. *Qui contra Cyrenaicos*] Perperam Pintianus & alii corrigunt *Cyrenaeos*. Nam à *Cyrene* oppido ἐθνικὸν eſt *Cyrenaeus*; at verò à *Cyrenaica* provincia, nullum aliud poteſt gentilitium formari, quàm *Cyrenaicus*.

l. 45. *Pacti de integro, ut quidquid citra eſſet*] Nihil deſiderari exiſtimo; nam quòd putant pactum ipſum deeſſe, in eo falluntur; jam enim praeceſſit. Repetenda ſunt itaque illa verba, ut ubi Legati concurrerent certo tempore utrimque dimiſſi, ibi termini ſtatuerentur; quicquid verò citra eſſet, id popularibus cederet. Fuſius hanc hiſtoriam narrant Salluſtius & Valerius Maximus: ſed nulla eſt neceſſitas, ut eodem illam modo explicarit Mela.

In Cap. VIII.

DE CYRENAICA.

l. 1. *Inde ad Catabathmum Cyrenaica provincia eſt*] Praeceſſit narratio de Philaenis fratribus, itaque videtur ab eorum aris Cyrenaicae principium ſtatuere. Sed verò jam ſuperiùs *Phycunta* promuntorium recenſuit, tanquam ſi eò uſque Africa propriè dicta extenderetur. Et ſanè jam ſuperiùs oſtendimus ex Artemidoro, huc uſque Lotophagos habitaſſe. Sed & Solinus *Phycunta* Africae tribuit. Salmaſius tamen hoc loco eum nugari inquit; ſed errat. Quidquid enim inter Mauritaniam & Cyrenaicam jacet, id A-

fricae propriè dictae tribuitur. Jam verò Cyrenaïcae non eoſdem faciunt terminos Veteres. Alii enim Cyrenaïcae initium ſumunt ab Aris Philaenorum, alii à Βρυῶν promontorio, ſive Boreo, uti Plinius, quidam ab Heſperidibus, aliqui etiam à Phycunte. Itaque ex eorum ſententia *Arae Philaenorum* non ſunt termini Africae propriè dictae, ſed ditionis Carthaginenſium. Quicquid verò Afrorum ultra iſtas habitat Aras, id ipſum quoque Africae propriè dictae tribuitur. Afri verò ſunt Lotophagi, qui uſque ad Phycuntem pertingunt. Quemadmodùm ergo *Graecia* vocatur, ubicunque Graeci habitant, ita quoque *Africa*, quacunque ſunt Afri. Sciendum verò *Africam* vel *Libyam* multis accipi modis, tribus tamen potiſſimùm. Vocabulum iſtud cùm latiſſimè patet, tum tertiam olim habitati orbis partem complectitur. Anguſtiſſimè verò patet, cùm pro Carthaginenſi ditione, aut pro illo ſaltem Africae tractu litorali accipitur, qui ab Ampſaga fluvio uſque ad Phycuntem extenditur. Tertiò verò *Africa* aut *Libya* vocatur, quidquid Afri aut Libyes tenent. Itaque tum praeter Africam propriè dictam, totam quoque comprehendit Libyam interiorem uſque ad Aethiopas & Aegyptios. Excipitur enim, ut plurimùm, Cyrenaïca Pentapolis, Numidia vetus, & Mauritania: nam & Numidae & Mauri pro adventitiis habebantur. Haec cùm manifeſtè ex Romanis colligi poſſint hiſtoriis, miror τὸν πάνυ Salmaſium, tanta verborum mole in Solinum irruere, cùm nihil hoc loco dixerit Solinus, quod non etiam apud alios reperire ſit.

I. 2. *In eaque ſunt Ammonis Oraculum*] Mirum *Ammonis Oraculum* poni ab omnibus ferè Graecis Latiniſque in Cyrenaïca, & vicinum ipſis Cyrenis, cùm tot interſint gentes, & quadringentis, ut ipſi fatentur, diſtet ab ea millibus. Sed variè accipitur *Cyrene* vel *Cyrenaica*: ſaepiſſime enim ponitur pro Pentapolitana provincia. Modò verò multò latiùs id vocabulum patet, accipiturque pro ea regione, quam ſub hoc nomine Ptolemaeus deſcribit. Cùm verò quàm latiſſimè ſumitur *Cyrenaica*, tum comprehendit omne id quod à Syrti majore uſque ad Aegyptum extenditur. Itaque ſub hoc nomine veniunt tota Marmarica, & Libya exterior. His contrarii ſunt illi, qui totum hunc tractum *Marmaricam* vocant, ipſamque etiam in ea collocant Cyrenaïcam. In ſitu *Ammoniaci templi* non minor eſt Auctorum diſcrepantia. Nonnulli enim proximum Syrtibus, quidam in

in Garamantum regione, alii alibi eſſe inquiunt. Mirus eſt Geographus Lucanus, qui modò in Marmarica, modò ad Syrtin majorem inter Leptin & Berenicen, modò verò apud Garamantas templum hoc collocat, uti lib. IX.

Ventum erat ad Templum, Libycis quod gentibus unum
Inculti Garamantes habent: ſtat certior illic
Jupiter, ut memorant, ſed non aut fulmina vibrans,
Aut ſimilis noſtro, ſed tortis cornibus Ammon.

Ita emendavimus hos verſus Lucani ex antiquiſſimis noſtris membranis. Vulgò *ſtat corniger illic*, quod ineptum hoc loco, cùm ſequatur ſtatim, *ſed tortis cornibus Ammon. Certior Jupiter* vocatur Ammon, quia, ut inquit Arrianus lib. III. ἀτρεκὲς ἐλέγετο εἶναι τὸ μαντεῖον τοῦ Ἄμμωνος. Plures verò, ut dixi, Oraculum iſtud in ipſa putarunt eſſe Cyrenaïca, cùm tamen neque imperium, neque nomen Cyrenenſium unquam eò pertigerit. Sed, niſi fallor, quia Cyrenenſes hunc praecipuè deum colerent, ac ſibi ſolis cultum ejus attribuerent, factum eſt, ut in Cyrenaïca templum ejus eſſe multi exiſtimarint. Pindari eruditus Scholiaſtes, idem ferè ſenſiſſe videtur, ad Odam IV. *Pyth.* ubi Cyrene collocatur Διὸς ἐν Ἄμμωνος θεμέθλοις: haec enim annotavit ad iſtum locum; Πῶς τὴν Κυρήνην τοῦ μαντείου πλησίον εἶναι φησιν, ἀπέχει γὰρ ἱκανοῖς σταδίοις; ἀλλὰ ῥητέον ὅτι πᾶσα ἡ χώρα ἀφιέρωται τῷ θεῷ. Hinc eſt quòd in multis Cyrenaeorum nummis imago Ammonis compareat. Verùm id non de illo accipiendum eſt nummo, quem profert Salmaſius in *Exercitationibus ad Solinum*, quique paſſim eſt obvius: in eo enim non exprimitur facies Jovis Ammonis, ſed vel Alexandri, vel ſucceſſorum ejus. Ne alter quidem ille nummus, quem alibi producit, quique continet effigiem barbatam, accipiendus eſt de Jove Ammone: nam quòd Pſeudocalliſthenis auctoritate hoc conatur adſtruere, id neminem movere debet.. Scriptum iſtud è Perſico vertit Simeo Sethus, ac inepta quaedam continet figmenta, deſtituta omni prorſus utilitate ac amoenitate. Nec tamen is dicit Ammonem barbatum eſſe, ſed πολιὸν, quod etiam imberbes eſſe poſſunt. Non itaque nummus hic poteſt eſſe Jovis Ammonis, ſed potiùs regum alicujus, cui Cyrenae ſubditae fuerunt. Illos verò omnes κερατοφόρους fuiſſe, nemini ignotum eſt. At verò Jovis Ammonis forma longè erat alia.

alia. Talis nempe, qualem exhibet nummus hic argenteus, qui cùm alibi paſſim apud Antiquarios, tum etiam inter Se-

reniſſimae Reginae Suedicae exſtat numiſmata. Ita quoque Ammonem deſcribit Curtius lib. IV. *Id, quod pro deo colitur, non eandem effigiem habet, quam vulgo diis artifices accommodaverunt. Umbilico maximè ſimilis eſt habitus, ſmaragdis & gemmis coagmentatus. Hunc, cùm reſponſum petitur, navigio aurato geſtant ſacerdotes*, &c. Varie hunc Curtii locum emendare & explicare conati ſunt Viri eruditi. Sed profectò multum omnes à vero aberrarunt. Scribe, *Umbriculo maximè ſimilis eſt. Habitus ſmaragdis & gemmis coagmentatus*. Ab umber fit umbriculus, ut à venter ventriculus, &c. Quinam ſint *umbri*, docet Plinius, cùm ſcribit eos ex muſmone & ovibus naſci. Zona gemmis & ſmaragdis contexta, ſatis hîc manifeſtè comparet. Diodorus Siculus lib. XVII. de hoc ipſo Ammone, Τὸ δὲ τοῦ θεοῦ ξόανον ἐκ σμαράγδων καὶ ἄλλων ἄλλων περιέχει. Errant autem, qui putant, Ammonem praeter cornua, nihil arietis habuiſſe; cùm ex hoc numiſmate contrarium colligi poſſit. Confirmat opinionem noſtram Athanaſius: Λίβυες πρόβατον, ὃ καλοῦσιν Ἄμμωνα, θεὸν ἔχουσι, καὶ τοῦτο πολλοῖς παρ' ἑτέρων εἰς θυσίαν σφάζεται. Aliter apud Arcadas formabatur Ammonis effigies, uti ex Pauſania colligere eſt, verùm hoc nihil ad Libyas. Graeci ὀβρίκαλα, ὀμβρίκια, & ὄβρια vocant iſtud Libycarum ovium genus, quamvis haec vocabula, ut plurimum, pro omni ſpurio & inſititio animalium genere accipiantur. Scaliger *ad Varronem de L. L.* ab hoc animali Ὀμβρικὰς δαῖτας dictas exiſtimabat apud Plutarchum *Sympoſiacôn* lib. II. cap. 10. Vide locum, & Ὀμηρικὰς veram eſſe lectionem fatebere. Rectè verò umbris iſtis Plinius pro lana villum tribuit caprinum: duo enim in Africa, ac ei ſubjecta Aethiopia, ſunt ovium genera, alterum lanigerum, alterum villoſum. Priores noſtratibus ſimiles, niſi quòd tam vaſtas trahant caudas, ut ipſae oves caudae ſuae appendices

dices videri poſſint. Caudam arietinam, quae ad octoginta libras excreviſſet, vidit Leo Africanus; alii etiam librarum centum quinquaginta ſe vidiſſe prodiderunt. Alterum verò ovium genus ſimile eſt omnino imagini hujus numiſmatis. Pro lana villos habent caprinos. Cornua, quemadmodum hîc, in anticam partem flexa: ut plurimùm gemina, aliquando quaterna, nonnunquam etiam ſena. Pedes longi & graciles admodum. Caro eſui jucundiſſima, unde fit ut valde expetantur à Luſitanis & noſtratibus.

l. 6. *Harenaſque quaſi maria agens, ſic ſaevit ut aequor fluctibus*] In libris manu exaratis legitur, *ſic ſaevit ut fluentibus*, in aliis verò, *ſic ſaevit fluctibus*. Lege, *ſiccis ſaevit fluctibus*.

l. 8. *Mox & paulatim tepeſcens*] In quibuſdam codicibus legitur, *mox perpaulatim tepeſcens*. Verùm non probo adverbium iſtud. *Perpaulum* & *perparum* Latinum eſt, illud verò non item. Vulgata praeterea ſcriptura exſtat in Vaticano, aliiſque veteribus codicibus, unde adducor, ut credam ita ſcripſiſſe Pomponium, *mox (ſed paulatim) tepeſcens*. In quibuſdam codicibus deeſt particula conjunctiva. Ita ſanè Plinius de fonte Solis in Troglodytis, *mox paulatim tepeſcens*. Errat verò Plinius, quique illum ſequuntur, cùm fontem Solis à fonte Ammonis diverſum faciunt: idem namque eſt. Sed ut puto haec erroris fuit cauſa, quòd nonnulli perperam prodiderint, Ammonis oraculum vicinum eſſe Troglodytis.

l. 12. *Rurſus cùm eſt media perfervet*] Non hoc tantùm dicit Plinius, ſed etiam addit noctu amarum eſſe, dulcem verò circa meridiem lib. II. cap. 103. *Jovis Ammonis ſtagnum interdiu frigidum, noctibus fervet. In Troglodytis fons Solis adpellatur dulcis, circa meridiem maximè frigidus; mox paulatim tepeſcens, ad noctis media fervore & amaritudine infeſtatur.* Ita legendus hic locus ex optimis ſchedis. Verùm non in eo tantùm à ceteris abit Plinius, quòd diſtinguat ſtagnum Ammonis à fonte Solis, ſed etiam in iſto, quòd amarum faciat hunc fontem. Refert Diodorus Siculus Alexandrum, antequam ad Ammonis templum perveniret, tranſiiſſe λίμνην ἥνα πικρὰν, ſed illa à ſeptentrione Oraculi erat ſita; nec quicquam commune habebat cum Troglodytis, quos ad meridiem Ammoni dat accolas Curtius lib. IV. *Accolae ſedis ſunt ab oriente proximi Aethiopum: in meridiem verſa, Arabes ſpectant, Troglodytis cognomen eſt; horum regio uſque ad Rubrum mare excurrit. At quà vergit*

ad

ad occidentem, alii Aethiopes colunt, quos Simos vocant. Ita conſtituendus eſt hic locus. Valde autem varii ſunt Graeculi in miraculo hujus fontis deſcribendo. Duos quoque fontes ad Ammonem ex Ariſtotele ponit Caryſtius Antigonus cap. 159. Priorem qui meridie & nocte media ferveat, mane verò & veſperi in glaciem concreſcat: alterum verò qui oriente ſole fluat, occidente verò eo immobilis ſtet. Sed verba ejus, ut vulgò leguntur, nullum continent ſenſum, ſic verò ſunt concipienda, Ἡ δ' ἄλλη διότι ἀναβαίνοντος μὲν ἡλίου πηδύει· ἐπὶ δυσμὰς δ' ἰόντος ἵσταται. Sanè certum eſt integra flumina hujus naturae reperiri in Provincia Chilenſi; interdiu fluunt, noctu deficiunt. Verùm hujus rei manifeſta eſt cauſa, quia nempe ſole liquantur nives & torrentes efficiunt, noctu verò congelantur. Mela unum tantùm ſecutus eſt Herodotum hoc in loco. Πελαγίζει verò rectè vertit *perfervet*: maria enim *fervere* dicuntur, cùm aeſtibus attolluntur. Πελαγίζειν Graeci id vocant; Πελαγιζούσαις δὲ ταῖς ναυσὶ συνέβη τὰς πλείους καταδῦναι. Malè Suidas πελαγιζούσαις interpretatur ἐς πέλαγος πλεούσαις. Ita enim ut dixi accipiendus eſt iſte locus.

l. 15. *Urbes Heſperia, Apollonia*] In Vaticano & noſtro manu exarato libro *Heſperi* legitur, non *Heſperides*. Omnino ſcribendum eſt *Heſperis*: ita namque dicta fuit priùs urbs, quam poſtea *Berenicen* dixere Graeci. Nullum dubium eſt quin locus hic propter fertilitatem & fructuum copiam *Heſperidum hortus* adpellatus ſit à Cyrenaeis. Antiquiſſimi enim Geographi, uti Scylax & alii, Ἑσπερίδων πόλιν, καὶ λιμένα, καὶ κῆπον hîc collocant. Errat verò Interpres Solini cùm dicit locum hunc ab opportuno ſitu ad heſperum, dictum eſſe Ἑσπερίας & Ἑσπερίδας. Nemo enim Heſperiae alicujus in hoc tractu meminit. Hauſit id ex vitioſa Melae lectione. Omnino verum eſt, tractum hunc primò fuiſſe adpellatum Ἑσπερίδων κῆπον, vel etiam Ἑσπερίδας: utrumque enim rectum. Inde verò vagantibus Graeciae fabulis, ut inquit Plinius, cùm quidam alibi Heſperidum domum collocarent, hi quidem in Magneſia, iſti ad fretum Herculis, illi ad Atlantem, quidam in Oceano; factum eſſe exiſtimo, ut iſtae ad Syrtes *Heſperides* Εὐεσπερίδες adpellarentur, tanquam verae Heſperides, cùm tamen omnes aequè ſint fabuloſae; teſte Apollodoro apud Strabonem, aliiſque. Auctor tamen ille, qui de Diis ſcripſit, quique Apollodori nomen vulgò praefert, ad Atlantem in Hyperboreis *Heſperidas* collocat. Sed ſcriptum illud planè indig-

indignum eſt tanto Grammatico. Pleraque ea quae Veteres citant ex Apollodoro *de Diis*, aut non exſtant in hoc libro, aut ſaltem longè aliter concipiuntur. Unde liquet ſcriptum iſtud vel titulum mentiri, vel alterius eſſe Apollodori. Ait autem ille hortos Heſperidum non fuiſſe ὥς τινες εἶπον ἐν Λιβύῃ, ἀλλ' ἐπὶ Ἄτλαντος ἐν Ὑπερβορέοις. Salmaſius adfert haec verba, ut oſtendat hortos illos fuiſſe ad Oceanum Atlanticum. Sed quis, rogo, unquam Hyperboreos in Libya ſomniavit? Profectò Auctor ille non de monte Atlante loquitur, ſed de fluvio Atlante qui in Iſtrum influit, cujus meminit Herodotus lib. IV. ἐκ δὲ τοῦ Αἵμου τῆς κορυφέων τρεῖς ἄλλοι μεγάλοι ῥέοντες πρὸς βορέην ἄνεμον ἐσβάλλουσι ἐς αὐτὸν, Ἄτλας, καὶ Αὔρας, καὶ Τίβισις. Malè itaque Salmaſius utitur teſtimonio Apollodori, ut oſtendat (ſi benè mentem ejus percepi, valde enim varius eſt hoc loco) veros Heſperidum hortos fuiſſe ad fretum Herculeum. Et profectò velle oſtendere ſitum iſtius horti, hoc perinde fuerit, ac ſi quis indicare velit, ubinam olim Campi fuerint Elyſii, aut Inſulae beatorum, aut alia id genus fabuloſa. Nihil verò certius quàm hîc apud Melam legendum eſſe *Heſperis*, non *Heſperia*. Stephanus, Ἑσπερὶς, πόλις Λιβύης, ἡ νῦν Βερενίκη· ὁ πολίτης, Ἑσπερίτης. *Heſperitas* quoque vocat Strabo Heſperidum incolas lib. XIV. cùm inquit Ληθαῖον flumen eſſe etiam ἐν Ἑσπερίταις Λίβυσι. Valde ſe in hoc loco torquet Caſaubonus, ac modò legendum putat Ἑσπερίταις Ἴβηρσι, modò verò interpretatur de Afris Atlantici maris accolis. Sed omnino fallitur. Ἑσπερῖται Λίβυες hîc ſunt Heſperidum incolae. Ληθαῖος verò fluvius eſt, quem alii Λάθωνα vel Λήθωνα vocant, ita ab oblivione dictus. Lucanus lib. IX.

Quam juxta Lethon tacitus praelabitur amnis,
Infernis, ut fama, trahens oblivia venis.

Ita legendum apud Lucanum ex optimo noſtro codice: malè vulgò *Lethes*. Perperam verò Lucanus *Lethonem* ponit juxta Tritonem amnem, tranſit enim Ἑσπερίδων πόλιν.

I. 17. *Catabathmos vallis devexa in Aegyptum*] In veteri libro noſtro ſcribitur *Catabathmus vallis devexa in Africam, finis Aegypti.* Sed vulgata lectio verior eſt, eamque confirmant Vaticanus, & alii codices. Omnino enim exiſtimo pleraque nomina Graeca, quae in hoc Marmaricae litore occurrunt, à Cyrenenſibus eſſe impoſita. Si verò in Afri-

cam

cam fuiſſet devexa haec vallis, jam non καταβαθμὸν, ſed ἀναβαθμὸν, vel ἀναβασμὸν, vocaſſent. Salluſtius vocat *declivem altitudinem*, verùm non addit, in quam partem vergat iſta declivitas. Inquit enim in *Jugurthino* Africam habere *ab ortu ſatis declivem altitudinem, quem locum Catabathmon incolae appellant.* Perperam vulgò ſcribitur *latitudinem.* Καταβασμὸν vocat Aeſchylus in *Prometheo*, ridiculè verò ponit ad fontes Nili. Sed ignoſcendum hoc Aeſchylo, qui non major inter Graecos fuit Geographus, quàm fuerunt apud Romanos vel Seneca, vel Lucanus. Non rectè verò Interpres Solini hunc Catabathmum, qui terminus fuit Cyrenaicae, arenoſum fuiſſe colligit ex loco iſto Stephani: Καταβαθμὸς, τόπος ἐν Λιβύῃ, μεταξὺ τοῦ Ἄμμωνος καὶ τοῦ Παραιτονίου. Locum enim iſtum Stephani non poſſe accipi, niſi de Catabathmo parvo, nemo, ut opinor, negabit.

l. 22. *Proximis nullae quidem urbes ſtant*] Nemo eſt qui non adprobarit hactenus lectionem Pintiani, *Proximis nullae quidem urbes; ſtata tamen domicilia ſunt, quae mapalia appellantur.* Ego tamen veram eſſe puto lectionem vulgatam. Ita quoque Virgilius & alii loquuntur. Rufo quidem Feſto ita haec locutio placuit, ut paſſim ea utatur,

> ——— ——— ——— *Stat Corycus alta,*
> *Stat Perge propter, ſtant ardua tecta Phaſelis.*

Item,

> *Adſtat Cyrene propter vetus.*

Sic etiam alibi. Nihil itaque invitis omnibus manu exaratis codicibus in Pomponio mutandum. Huc accedit quòd mapalia iſta non videntur ſtata & fixa fuiſſe. Plinius lib. v. cap. 3. *Numidae verò Nomades à permutandis pabulis mapalia ſua, hoc eſt, domos, plauſtris circumferentes.* Sed & Livius quoque lib. xxix. id ipſum teſtatur, *Familiae aliquot cum mapalibus pecoribuſque ſuis (ea pecunia illis eſt) perſecuti ſunt Regem.* Nec olim tantùm ſic fuit, ſed etiam nunc ſic fit apud Mauros interiores, ac illos praecipuè, qui in Atlante vivunt. Habent caſas ſeu tuguria ex ſtoriis aut arborum ramis vieta. Haec palis, aut arundinibus potiùs, ſuffulciunt. Ubi itaque pabulum gregibus deficit, mapalia iſtaec plauſtris impoſita aliò transferunt, ac denuo ſtatuminant. Quòd ſi locus placuerit, ac per aliquot ibi dies morari

rari ſit animus, tegunt tuguria ſua aut terra aut alia materia, ac ſic & ſe, & greges ſuos, contra belluas & caeli injuriam muniunt. De *mapalibus* verò ſeu *magalibus*, nemo meliùs Bocharto, quem conſule.

l. 29. *Nam gregibus (quia id ſolum opimum eſt) quoad poteſt parcitur*] Ita Vaticanus, aliique meliores libri, & ita ſcripſit Mela. Poſſint haec accipi de regione σιλφιοφόρῳ: quia enim valde ſilphium appetunt greges, ideo eas arcent, vel omnino non alunt. Uſque adeò enim oves amare ſilphium prodit Arrianus, ut ſi vel è longo admodum ſpatio ejus odorem perceperint, curſu eò convolent. Itaque Cyrenenſes quàm longiſſimè arcere pecus ab iis locis in quibus ſilphium gignitur. Quin etiam addit illos ἀπείργειν τὸν χῶρον, τοῦ μηδ᾽ εἰ πελάσαιεν αὐτῷ τὰ πρόβατα, δυνατὰ γενέσθαι εἴσω παρελθεῖν. Haec eſt cauſa quamobrem Mela videri poſſit dixiſſe Cyrenaïcos valde abſtinere ab alendis gregibus, quia longè illis majus lucrum è cultura ſilphii. Attamen malo haec verba de tractu vicino ipſis Cyrenis intelligere, qui omni frugum fructuumque genere abundat, ut mox dicemus. Hactenus enim deſcribit ea quae propinqua ſunt Cyrenarum urbi. Σιλφιοφόρος verò regio eſt in interiori Cyrenaïca. Valde autem θηριώδη eſſe totam Cyrenaïcam produnt Veteres, non hanc tantùm mari propiorem, de qua Mela hîc agit, ſed & interiorem σιλφιοφόρον, teſtantibus hoc Ptolemaeo aliiſque. Solini tamen Interpres eos omnes errare putat; ait enim, falſos eſſe illos qui putant σιλφιοφόρον Cyrenaïcae deſertàm eſſe & θηριώδη. Verùm nemo Veterum dixit eſſe omnino deſertam, ſed tantùm feris refertam eſſe inquiunt. Locum verò quem refert ex Arriano unde hoc efficiat, nihil quidquam facit ad ejus inſtitutum; ita enim ille: Ἀλλ᾽ ἡ Κυρηνὴ τῆς Λιβύης ἐν τοῖς ἐρημοτέροις πεπολισμένη, ποιώδης τέ ἐστι καὶ μαλθακὴ, καὶ εὔυδρος, καὶ ἀλσέων, καὶ λειμώνων, καὶ καρπῶν παντοίων, καὶ κτηνέων πάμφορος, ἔς τε ἐπὶ τοῦ σιλφίου τὰς ἐκφύσιας. Ὑπὲρ δὲ τὸ σίλφιον, τὰ ἄνω αὐτῆς ἔρημα καὶ ψαμμώδεα. At verò quia hîc aquarum copia, & crebri ſaltus, id ipſum oſtendit tractum hunc feris eſſe habitabilem: neque enim illae in ſiccis poſſunt vivere arenis, niſi forſan ferarum nomine aliquis hîc accipiat anguium aliquot genera, aut inſecta quaedam rore nocturno victitantia; quod valde ſit abſurdum. Talis tractus, qualem hîc deſcribit Arrianus, qui nullis habitatur aut vicis aut urbibus, ſed tantùm ſparſis nomadum mapalibus, illum ubique terrarum feris obnoxium eſſe neceſſe eſt, nedum in Libya. Nemo autem Veterum τὴν ψαμμώδη Libyam fera-

rum

rum plenam eſſe dixit. Quotquot Africam deſcribunt, ita eam diſtinguunt, ut ea, quae mari proxima ſint, ab hominibus inhabitari inquiant. Quae ſequuntur loca feris plena eſſe ajunt. Deinceps verò tractum arenoſum collocant. Verùm & in hoc errat Salmaſius quòd Arrianum hîc loqui putat de regione σιλφιοφόρῳ. Itaque putat ſilphium in culto ſolo naſci. Sed utrumque falſum eſſe apparebit ex his Diodori Siculi verbis, quae ſubjiciam: Τῆς δὲ χώρας ἡ μὲν ὅμορος τῇ Κυρήνῃ, γεώδης ἐςὶ καὶ πολλοὺς φέρουσα καρπούς· οὐ μόνον γὰρ ὑπάρχει σιτοφόρος, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἄμπελον ἔτι δ᾽ ἐλαίαν ἔχει, καὶ τὴν ἀγρίαν ὕλην, καὶ ποταμοὺς εἰς χρησίαν παρεχομένους. Ἡ δ᾽ ὑπὲρ τὸ νότιον μέρος ὑπερτείνουσα, καθ᾽ ἣν τὸν ὀπὸν φύεσθαι συμβέβηκεν, ἄσπορος οὖσα καὶ σπανίζουσα ναμαλαίων ὑδάτων, τὴν πρόσοψιν ἔχει πελάγει παρεμφερῆ, οὐδεμίαν δὲ παρεχομένη ποικιλίαν ἐρήμῳ γῇ περιέχεται τῆς ὑπερκειμένης ἐρήμου δυσεξίτητον ἐχούσης τὸ πέρας. Vulgò in hoc loco legitur καθ᾽ ἣν τὸ νότιον φύεσθαι συμβέβηκεν, quod Viros doctos valde exercuit. Sed, ut opinor, nemo niſi fungus de veritate emendationis noſtrae dubitabit. Ὀπὸς pro ipſo ſilphio paſſim accipitur. Manifeſtè verò ex hoc loco patet ſilphium non naſci in culto ſolo, quod proximum eſt Cyrenis, ſed verò in magis ſicco atque arido, & in tractu θηριώδει, qui inter cultam Cyrenaicam, & Libyam vaſtis obſitam arenis, eſt medius. Errat etiam Vir ſummus, cùm ſcribit in Cyrenaica nullos eſſe montes. Ὀυέλπη ὄρη recenſet Ptolemaeus. Verùm & Barcaei montes in ea ſunt, ac praeterea illi, è quibus Lathon fluvius profluit. Sed & in ipſa Pentapoli complures ſunt montes. Et ſanè abſque his inhabitabilis eſſet Cyrenaica. In Africa enim ubi nulli montes, ibi etiam nullae aquae, uti infrà docebimus.

l. 32. *Ita ſe ac tuguria ſua promovent*] Manifeſtè hinc patet mobilia fuiſſe Numidarum tuguria, non ſtata, ac proinde nihil mutandum in Pomponio fuiſſe, ut ſuperiùs monuimus.

l. 34. *Quamquam in familias paſſim, & ſine lege diſperſi nihil in commune conſultant*] Vulgatam lectionem reddidimus, quam Pintianus mutarat legendo, *& ſine lege diſperſis nihil in commune, conſultant tamen*, &c. Quod tantum abeſt ut verum ſit, ut vix ſit Latinum. Altera verò lectio optima, & in quo nihil ſit, quod quemquam offendere poſſit. Sic & Tacitus lib. xx. *per Gallias edixere, ut miſſis legatis, in commune conſultarent.* Sed adeò tralativa haec locutio, ut exemplis non ſit opus. Statim pòſt, auctoritate omnium veterum codicum, delevimus *το degunt.* Et

ſanè

ſanè tutò abeſſe poteſt. Minuta haec fateor, & quae magiſtellis relinqui poterant. Sed quandoquidem huic Auctori manum admovimus, etiam minimis quibuſque ulceribus mederi propoſuimus. Eſto itaque ut magni nihil praeſtemus, in his obſervatiunculis, ſed neque aliquid quod tale ſit promittimus.

l. 39. *Solem exſecrantur & dum oritur & dum occidit*] Ita vertit verba Herodoti, οὗτοι τῷ ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι καταρῶν). Euſtathius, qui haec Herodoti verba citat, ad Dionyſium, legit ὑπερβαλλόντως. Verùm puto ita mutaſſe, quia alterum non intelligeret. Ὑπερβάλλοντι interpretantur Grammatici ὑπερβαίνοντι. Hoc ſenſu imprecantur ſoli quàm diu ſupra ipſos eſt: vel, ut Mela vertit, dum oritur & occidit. Damaſcenus pro ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι hîc habet ἡλίῳ ἀνίσχοντι, uti quoque Diodorus Siculus haec accepiſſe videtur. Attamen non probo hanc interpretationem, nec ſanè ita Veteres locuti ſunt. Omnino exiſtimo ἡλίῳ ὑπερβάλλοντι apud Herodotum vertendum eſſe, *ſole ſuperantiſſimo*. Ita apud Lucretium *ſuperantior ignis*, pro vehementiſſimo. Gellius lib. III. cap. 2. inquit *ſole magno*, quod idem eſt, *poſt mediam noctem auſpicantur, & poſt meridiem ſole magno. Atlantes* verò Herodoti eſſe, quos alii vocant *Atarantas* vel *Apharantas* corruptè, obſervatum jam à multis. In Plinio nihil mutandum. Rectè enim ſeſe habent illa verba; *ſolem orientem occidentemque dira imprecatione contuentur, ut exitialem ipſis agriſque. Contuentur*, id eſt, προσίδωσιν, ut habet Strabo loquens de eadem gente libro poſtremo. Nempe *Atarantes* iſti multa mala imprecabantur ſoli orienti & occidenti, cùm ſe adſpici patitur. Sole verò altiùs provecto, & ipſos agroſque eorum torrente, ad paludes confugiebant, ut inquit Strabo. Salmaſius hoc loco non rectè legit, *Solem orientem occidentemque dira imprecatione comitantur*. Haec lectio multò deterior eſt vulgata. Contueri proprium eſſe mala imprecantium, nemo neſcit. Contueri verò ſolem habet ipſe Plinius lib. VII. de Gymnoſophiſtis, quos ait, *ab exortu ad occaſum perſtare, contuentes ſolem immobilibus oculis*.

l. 47. *Armenta habent, quae obliqua cervice paſcuntur*] Et hîc quoque reducenda fuit vetus lectio, quam temerè Pintianus profligarat: ejus enim ſi ſequamur conjecturam, non tamen omnia cum Herodoto convenient. Sed verò multis locis oſtendemus, Auctorem hunc non unum Herodotum, verùm multos quoque alios eſſe ſecutum. Quod autem Pintianus Troglodyticis bubus tribuit, ut ſint ὀπισθο-

νόμοι, id planè ratione caret: nam ſi Troglodytae nullarum ſint opum domini, ut inquit Mela, quomodo armenta poſſident? Id ſanè effecit Pintianus, dum Melam cum Herodoto & Plinio vult componere, ut neque cum hoc, neque cum illo, imo ne ſecum quidem conveniat Mela. At verò ſi illam, quam dedimus, quamque vetera exemplaria ſervant, lectionem ſequamur, plana erunt omnia. Verba autem illa, *Apud Garamantes etiam armenta ſunt*, ex optimis codicibus ita ſunt refingenda, *Apud Garamantes jam armenta ſunt, eaque obliqua cervice paſcuntur*, &c. Dixit priùs Troglodytas nullarum eſſe opum dominos. His ſubjungit Garamantas, apud quos jam armenta eſſe inquit, ſed peculiari natura. Apud iſtos itaque ſolum κτηνοτρόφον eſſe incipit, cùm quae ſupra illos ſunt, arida & arenis obducta ſint. Diodorus Siculus lib. III. de Garamantum regione: Διόπερ οὐδ' ὄρνεον ἰδεῖν ἐςὶν, οὐ τετράπουν ἐν αὐτῇ ζῶον, πλὴν δορκάδος καὶ βοός. Haec veriora ſunt iis quae alii ad hunc locum annotarunt. Aelianus boves iſtos ὀπισθονόμους collocat, non in Garamantibus, ſed in Libya Indis vicina: Λιβύων δὲ ἄρα τῶν γειτνιώντων Ἰνδοῖς ὀπισθονόμων βοῶν ἀγέλας εἶναί ἐικας ἀκύω. Indos autem hîc vocat Aelianus iſtos Aethiopas, qui orientalem Nili tenent ripam. Nam quia ſecundum quoſdam Nilus terminus eſt Aſiae & Libyae, ideo factum eſt, ut ſuperiores iſtae terrae, quae Nilo ab ortu adjacent, quaſque Aſiae partem eſſe putabant, Indis non Aethiopibus fuerint à nonnullis attributae. Itaque ad fontes Nili Aethiopiae finem ſtatuebant, atque illinc terras continuo ambitu uſque ad Indos pertinere exiſtimabant. Hinc eſt quod ἀνατολικοῦ κλίματος terminum Heliodorus ad fontes hujus fluminis ſtatuat. Atque ita quidem accipienda ſunt omnia illa Veterum loca, ubi Indi ad meridiem collocantur. Aliter tamen accipienda Virgilii verba, cùm Nili fontes in India ponit:

> *Nam qua Pellaei gens fortunata Canopi*
> *Accolit effuſo ſtagnantem flumine Nilum,*
> *Et circum pictis vehitur ſua rura phaſelis:*
> *Quaque pharetratae vicina Perſidis urget,*
> *Et viridem Aegyptum nigra foecundat arena,*
> *Et diverſa ruens ſeptem diſcurrit in ora,*
> *Uſque coloratis amnis devexus ab Indis:*
> *Omnis in hac certam regio jacit arte ſalutem.*

Locum integrum adſcripſimus, ut eum obiter illuſtremus. Quae-

Quaerunt hìc Viri docti, quid Perſis commune cum Nilo, qui quàm longiſſimè à Perſide abeſt. Indos autem hoc loco Scaliger interpretatur Aethiopas. Neutrum benè. Omnino hìc Virgilius ſecutus eorum opinionem, qui putarunt Nilum iiſdem, quibus Indus & Aceſines, concipi fontibus, ac deinceps per multas vaſtaſque fluere ſolitudines, donec Aethiopiam contingeret; atque illic demum Nilum vocari. Arrianus lib. VI. Καὶ ἀκούσας, ὅτι ὁ Ἀκεσίνης ἐμβάλλει εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ἔδοξεν ἐξευρηκέναι τοῦ Νείλου τὰς ἀρχὰς, ὡς τὸν Νεῖλον ἐνθένδε πόθεν ἐξ Ἰνδῶν ἀνίσχοντα, καὶ δι' ἐρήμου πολλῆς γῆς ῥέοντα, καὶ ταύτῃ ἀπολλύοντα τὸν Ἰνδὸν τὸ ὄνομα. Pauſanias ipſum Euphratem Nilum poſtea fieri contendit; ſcribit enim in *Corinthiacis*: Εὐφράτην ὄντα εἰς ἕλος ἀφανίζεσθαι, καὶ αὖθις ἀνιόντα ὑπὲρ Αἰθιοπίας, Νεῖλον γίνεσθαι. Nempe totum Erythraeum & Indicum mare lacum eſſe crediderunt Veterum nonnulli, quae mira fuit imperitia Sive autem Euphratem, ſive Indum accipias unde profluit Nilus, jam rectè Virgilius dixerit, eum vicinia Perſidis urgere. Et haec quidem eſt veriſſima interpretatio loci iſtius Virgiliani. In hac opinione etiam fuiſſe videntur plurimi Chriſtianorum, inter quos Philoſtorgius, lib. III. cap. 10. cùm ait, Nilum in arctois regionibus oriri, & iiſdem ex partibus fluere unde Hyphaſis, Euphrates & Tigris. Sic quoque ſenſit Lucanus cùm de Nilo canit,

Teque vident primi, quaerunt tamen hi quoque Seres.

Ex horùm quoque ſententia locutus eſt Solinus, cùm inquit cap. 37. Euphratis & Nili fontes ſub iiſdem parallelis eſſe, & ad modulum ejuſdem perpendiculi conſtitutos. Non adſecutus eſt mentem Solini doctiſſimus ejus Interpres, quamvis longam admodum hoc loco exercitationem inſtituerit: nihil enim certius hac noſtra interpretatione. Ipſe verò graviſſimè errat, cùm acriter adeò Scaligerum carpit, cujus tamen verbis nihil planius & verius reperiri poſſit. Ait Scaliger ad Manilium, *Polos omnis horizontis eſſe puncta orientis & occidentis: polos mundi eſſe polos omnium meridianorum.* Haec alter ne in puero quidem primis elementis imbuto ferenda eſſe exiſtimat. Sed profectò nimis liberaliter judicat Vir eximius de iis ſcientiis, quas modicè adeò deguſtavit. Non meum eſt dicere, quantus in matheſi fuerit Scaliger; magnus tamen fuit, ſi cum altero conferatur. Hac verò in parte melius ſenſit, quàm ceteri Mathematici: nam ſi meridianis & horizontibus ulli ſunt attribuendi poli aut vertices,

tices, non poſſunt alii excogitari, quàm quos Scaliger aſſignat. Non enim rectè ſphaerarum concinnatores Meridiani polos vocant, puncta ortus & occaſus aequinoctialis: polos verò horizontis vertici imminentia puncta. Non me fugit, polos circuli in ſphaera vocari, puncta illa in ſuperficie ſphaerae, à quibus omnes rectae lineae ad circuli circumferentiam ductae, ſunt aequales; verùm illud minimè hîc locum habere poteſt: neque enim horizon & meridianus in ſphaera materiali dicuntur eſſe circuli in ſphaera, ſed extra ſphaeram. Abſurdum praeterea fuerit polum nominare ubi nulla eſt vertigo. Nulla autem vertigo niſi ad polos mundi. Iſtic itaque poli meridiani. Hoc manifeſtum, nec minus illud, *Puncta orientis & occidentis eſſe polos Horizontis*; circa haec enim puncta, notata in horizonte ligneo, omnes volvuntur horizontes, non tantùm in ſphaera recta, verùm etiam obliqua; nec ullus dari poteſt horizon, (niſi in ſphaera quam vocant obliquiſſima) qui non tranſeat per puncta ortus & occaſus aequinoctialis, haecque ſola duo puncta omnis horizon habet ſtabilia. Manifeſtus itaque error polos adpellare, ubi nulla eſt vertigo, nullus axis, nec rotatio ulla. Verùm ad Pomponium noſtrum revertamur, à quo nimis longè ſumus digreſſi. Boum iſtorum ὀπισθονόμων, à quibus ſermo noſter hactenus deflexit, meminit Athenaeus, circa finem lib. v. verùm is fabuloſos eſſe exiſtimat, & meritò.

l. 49. *Apud Auſenſes nulli certa uxor eſt*] Duo priora vocabula addidit ex Herodoto Pintianus. Verùm non hoc ſolo Auctore uſus eſt Pomponius noſter. Ita eum ſcripſiſſe adparet ex Plinio, cujus haec ſunt verba, *Garamantes matrimoniorum exſortes paſſim cum feminis degunt.*

l. 50. *Quos pro ſuis colant, formae ſimilitudine agnoſcunt*] Pintianus & alii legunt, *quos pro ſuis alant.* Malim ego *tolant* vel *tollant.* Nemini, ut puto, vel paululum eruditiori ignotum quid ſit *tollere infantem.* Statius Papinius *Epiced. in filium*:

> —— *meus ille, meus. Tellure cadentem*
> *Excepi, & vinctum genitali carmine fovi.*

Patrum fuiſſe officium infantem, quem pro ſuo agnoſcebant, humo tollere, ſinuque condere, paſſim teſtantur Auctores. Cicero lib. I. *de Divinat.*

Ibi

Ibi ex oraclo voce divina edidit
Apollo, puerum primus Priamo qui foret
Poſt illa natus, temperaret tollere,
Eum eſſe exitium Trojae, peſtem Pergamo.

Sic refingendi verſus illi ex optimo noſtro codice. Ariſtoteli lib. VII. *Polit.* ἀποτίθεσθαι ſimiliter accipitur, pro tollere & ſinu recondere infantem, 'Εὰν μὴ ἡ τάξις τῶν ἐθῶν κωλύῃ, μηδὲν ἀποτίθεσθαι τῶν γιγνομένων. Vulgò non rectè accipitur iſte Ariſtotelis locus. In Mela verò nihil mutandum videtur. *Colere liberos* rectum eſt; ſaepe enim *colere* pro excolere ponitur, & contrà. Ita quoque locutus eſt Hieronymus *Epiſt. ad Oceanum*: *Multos videmus ob nimiam paupertatem, virorum ſarcinam declinare, & ancillas ſuas habere pro uxoribus, ſuſceptoſque ex his liberos colere ut proprios.* Huc accedit quòd Auſenſes illi apud Herodotum non recens natos infantes, ut fieri olim ſolebat, humo tollerent; ſed jam adultos, quos pro ſuis educarent, acciperent: 'Επεὰν δὲ γυναικὶ τὸ παιδίον ἁδρὸν γένηται, συμφοιτέουσι ἐς τὠυτὸ οἱ ἄνδρες τρίτου μηνὸς, καὶ τῷ ἂν οἴκῃ τῶν ἀνδρῶν τὸ παιδίον, τούτου παῖς νομίζεται. Ita hoc loco rectè legit Valla, ſed malè interpretatus eſt. Malè verò legit Pintianus τῷ ἂν ἥκῃ, ſed rectè interpretatus eſt, *cui ſimilis exſtiterit.* Οἴκῃ enim eſt ab εἴκω, pro ἐοίκῃ, uti ſolet Herodotus. Ab ἔοικα verò vel οἶκα, Interpres Solinianus verbum facit ἐοίκω & οἴκω, more Aeolum & Ionum, quibus πιπλήγω eſt à πέπληγα, ut inquit Euſtathius. Sed verò ineptum eſt vocabula fingere, ubi nulla exigit neceſſitas; neque enim niſi paucis hoc contingit vocabulis. Quòd autem id Ionum proprium eſſe inquiat Euſtathius, de hoc quoque dubito. Alii Grammatici id Siculorum, Aeolum, & Rheginorum tantùm proprium eſſe affirmant, itaque illos à δέδοικα formare δεδοίκω, ab ὄλωλα ὀλώλω, à πεποίηκα πεποιήκω, & à λέλαθα λελάθω. Verùm de his ad Dionyſium Thracem uberiùs agemus. Locus autem hic Melae ita in optimo noſtro codice concipitur, *quos pro ſuis colant, formae ſimilitudine agnoſcitur.*

l. 52. *Augilae manes tantùm deos putant*] Et hîc quoque lapſum putant Pomponium Viri eruditi, quòd Augilis attribuerit ea quae Herodotus Naſamonibus. Sed ipſi errant. *Augilae* ſunt Naſamones: *Augila* enim vel *Aegila* eſt oppidum Naſamonum. Satis hoc ex Herodoto ipſo colligitur. Jungit quoque eos Ptolemaeus, 'Εν τοῖς Αὐγίλαις καὶ Νασαμῶσι τὰ Αὔγιλα. Libri aliquot Ptolemaei legunt hoc loco Αὔγιλα, uti Herodotus. Ab Αὔγιλα verò ἐθνικὸν non tantùm

Αὐγίλαι, ſed & *Αὐγιλίται*, ſi Stephano credendum. Verùm ſaepe ex ingenio format *ἐθνικὰ* ſua iſte *ἐθνικογράφος*. Non autem in hoc tantùm, quòd Augilas cum Naſamonibus confundat, Viris doctis vapulat Mela, verùm etiam in illo, quòd inquiat Augilas manes deos putare, cùm fortium virorum & parentum tantùm animas coluerint. Nimis profectò hoc eſt argutum. Vapulat quoque illic Plinius, quique eum ſequuntur, cùm ait, *Augilae inferos tantùm colunt.* Perperam enim illum pro *manibus* ſubſtituiſſe *inferos*: neque enim quemquam Veterum *inferos* poſuiſſe pro animamabus defunctorum, ſed *manes* accepiſſe pro loco inferorum, uti apud Virgilium, *maneſque profundi.* Verùm etiam lapides antiqui contrarium docere poſſint, in quibus *dii manes*, & *dii inferi* pro iiſdem ſemper & paſſim accipiuntur. Innumera praeterea Veterum exſtant loca, in quibus dii ſuperi & inferi opponuntur. Et ſanè quis poſſit dubitare quin per inferos non tantùm intelligatur locus ille qui continet manes; ſed ipſi etiam manes, cùm hoc ipſum quoque teſtetur vocabulum. Uti enim à ſupra, ſuperi & ſuperni; ab extra, exteri & externi; ab intra, interi & interni: ita quoque ab infra, vel infera, ut Veteres ſcribebant, inferi & inferni. Sed Vir ille eruditus errorem ſuum alio loco cognoviſſe videtur. Et ſanè mirarer, ſi adeò ineptus, & Linguae Latinae imperitus fuiſſet Plinius, ut per deos manes intellexiſſet locum inferorum, non ipſos manes, vel ipſos deos inferos.

l. 65. *Aegipanum, quae celebratur, ea forma eſt*] Satyrorum Aegipanumque in Libya eodem modo, iiſdemque penè verbis, meminere Plinius, Solinus, & Martianus Capella; nemo tamen addit, qualis fuerit forma Aegipanum. Poſteriores duos ignoraſſe facilè crediderim: an verò etiam Plinius ignorarit, non attinet quaerere. Sanè neque in forma hujus monſtri conveniunt, ſi tamen monſtris accenſenda ſunt ea, quae ſunt mera Graeculorum commenta. Salmaſius in *Notis ad Solinum* ex *Parallelis minoribus* Plutarchi adſtruere conatur Aegipana illum eſſe, quem Romani Silvanum vocant. Sed verò valde infirmo nititur tibicine; neque enim quidquam certius, quàm libellum iſtum eſſe prorſus indignum Plutarcho, cùm nugaciſſimus ſit, ac ejuſdem planè Auctoris, atque ſit ille *de Fluminibus*, qui & ipſe nomen Plutarchi oſtentat. Vir doctus, qui in iſtud ſcriptum Notas concinnavit, ut oſtendat tractatum *de Fluminibus* eſſe Plutarchi, multas, niſi me fallit memoria, locutionum collegit formulas, omnes ex illis *minoribus Parallelis* depromtas;

tas; unde contrarium planè adparet, quàm quod ipſe voluit adſtruere, nempe utrumque iſtud ſcriptum eſſe quidem ejuſdem Auctoris, ſed verò neutrum Plutarchi, aut ſaltem alterius Plutarchi, multò recentioris. Nec juvat quòd in catalogo Lampriae mentio fiat hujus ſcripti; vitio enim hoc factum eſſe, vel coecus poſſit conſpicere. Nam quo loco legitur, Διηγήσεις παράλληλοι Ἑλληνικαὶ καὶ Ῥωμαϊκαὶ Ἐπικουρείων ἐναντιωμάτων, legendum eſſe, Ἐπικουρείων ἐναντιωμάτων ceteris extritis, docet numerorum ratio. Reliqua verba adjecta ſunt ab aliquo qui putabat & hunc libellum eſſe Plutarchi. Sed ſi ea admittamus, tota numerorum ſeries perturbabitur. Non eſt itaque, quod quis Plutarchi auctoritate *Aegipana* atque *Silvanum* eundem eſſe exiſtimet. Et profectò tantùm inter ſeſe differunt *Silvani* & *Aegipanes*, ut difficiliùs aliquid reperias in quo conveniunt, quàm in quo diſcrepant. *Aegipanes* enim non ut *Silvani* cum facie humana pingebantur, verùm caprina prorſus: imò αὐτοχρῆμα capri erant ſupernè. Pingebantur praeterea cum cauda piſcis. Cauſa nominis haec eſt. Aegipan Jovis filius ex capra Boeotia eſſe fingitur, quam etiam Oleniam vocavere. Alii Jovis collacteum faciunt, natumque ex Aega Panis conjuge. Hinc *Aegipana* dictum ajunt. Juviſſe hic dicitur Jovem in bello contra Typhonem. Quia autem primus invenit concham marinam, qua inflata terrorem Panicum injecit, ideo caudam piſcis huic adfingi. Hujus imaginem in caelo ajunt eſſe Capricornum. Theon *ad Aratum*: Ὁ δὲ Αἰγόκερως ὅμοιός ἐστι τῷ αἰγίπανι, κατεστηρίχθη δὲ εἰς τιμὴν τοῦ Πανός· εἰς γὰρ τοῦτον μετεβλήθη διωκόμενος μετὰ τῶν ἄλλων θεῶν. Scholiaſtes Germanici: *Capricornus ſanè ſimilitudinem habet Aegipanos: habet enim poſteriorem partem piſcis, priorem capri.* Ita quoque Hyginus, & alii, licet in ceteris hujus fabellae partibus non conveniant. Cauſam verò, quamobrem cum cauda pingitur, hanc reddit idem Theo: Εὗρε δὲ οὗτος τὸν κόχλακα ἐν τῇ θαλάσσῃ, διὸ παράσημον οὐρὰν ἰχθύος ἔχει. Aliam cauſam reddit Hyginus, & Germanici Scholiaſtes, verùm de eo nos ad ipſum Aratum. *Aegipanum* verò crebrae effigies occurrunt in antiquis Aegyptiorum monumentis, nempe Satyri αἰγοπρόσωποι οὐρὰν ἰχθύων ἔχοντες. Videamus nunc quaenam fuerit Silvanorum forma. Uti Panum & Satyrorum variae ſunt ſpecies, ita quoque Silvanorum. Sciendum verò illos aliquando à Satyris ſeparari, aliquando verò confundi. Similiter Silvanus pater aliquando idem eſt atque Pan, aliquando verò longè diverſo fingitur habitu. Nam

& Silvano in veteribus monumentis ſaepe tribuitur fiſtula, & ſyrinx, & corona pinea. Semper tamen humeris fert cupreſſum. Itaque Panibus accenſendi ſunt Silvani, quando cum tali habitu pinguntur aut finguntur. Cùm autem non ſunt αἰγοσκελεῖς Silvani, uti in multis antiquis marmoribus videre eſt, jam non Panibus ſed Silenis ſunt annumerandi. Sciendum verò uti Silvanorum, ita quoque Silenorum duo eſſe genera, & quidquid ferè de his dicitur, de illis quoque aut dici, aut dici poſſe. Silenos enim eoſdem eſſe atque ſunt Panes, nempe ſeniores Satyros, locuples teſtis eſt Pauſanias in *Atticis*, Τοὺς γὰρ ἡλικίᾳ τῶν Σατύρων προήκοντας ὀνομάζουσι Σειλὴνούς. Rectè itaque in optimis Gloſſis Silvanus utroque modo accipitur, *Silvanus*, Πὰν, Σιληνός. Et ſanè ſi verum ſit, Silenum dictum quaſi Σιλλογηνὸν, non dubitandum quin hinc Silvani nomen ſit. Aeoles vocare videntur Σιλϝηνόν. Heſychius Σιλγῆνοι, οἱ Σάτυροι. Nemini enim ut puto ignotum, Heſychium paſſim digamma Aeolicum mutaſſe in Gamma. Alii Silenos planè diverſos faciunt à Satyris. Plato ſanè non permittit, ut iis annumerentur. Innumeri etiam hoc tempore Sileni marmorei reperiuntur, cetera ſimiles hominibus, niſi quòd cornua & acutas habeant aures quemadmodum aſelli. Junioribus tamen Silenis abſunt cornua, quemadmodum etiam junioribus Satyris. Mirum eſt id quod Pauſanias prodit, ut oſtendat Silenos aliquando fuiſſe homines, inquit, Silenorum ſepulchra apud Hebraeos reperiri. Sed credo hanc fabellam exinde ortam eſſe, quia Moſes cum cornibus pingebatur. Quid mirum autem ſi homini cornuto, etiam auriculae acutae ab aliis fuerint additae, quo planè eſſet Silenus? Verùm non hîc ſubſtitit Graeculorum impudentia, in ipſos etiam Chriſtianos derivata eſt haec calumnia, quorum Deum, non tantùm Sileni, uti Moſem, ſed Satyri inſtar finxerunt, uti videre eſt apud Tertullianum, cum hac inſcriptione, DEUS CHRISTIANORUM ONOCHOIRITES. Ita enim legendus locus ille, qui omnes hactenus exercuit Eruditos: Ὀνοχοιρίτης enim fingebatur tanquam ex aſino & porco compoſitum monſtrum. Epiphanius de Gnoſticis, Φασὶ δὲ τὸν Σαβαὼθ οἱ μὲν ὄνου μορφὴν ἔχειν, οἱ δὲ χοίρου. Hinc *Aſinarii* dicti Chriſtiani. Martialis locus de Theodoro Judaeo non minus eſt corruptus,

Ecce negas juraſque mihi per templa tonantis.
Non credo; jura Verpe per Anchialum.

Sal-

Salmaſius in libro *de Lingua Helleniſtica* legit, החיעלם & interpretatur, *per eum qui vivit in aeternum.* Verùm illud non eſt Hebraeum: prima enim littera redundat, duoque inſuper voces ſunt חי־עלם/ uti eſt apud Danielem cap. II. Et ſic jam olim Scaliger legebat hunc Martialis locum. Sed profectò nihil minus quàm Hebraïcè doctus fuit Martialis. Optimus codex Thuanaeus jam ante octingentos annos exaratus, qui excerpta continet Martialis epigrammata, legit hoc loco *anchalium.* Omnino legendum eſt,

Non credo; jura Verpe per ancharium.

Ancharius vel *ancarius* eſt aſinus. 'Αχθοφόρον Graeci interpretantur 'Αγγάρειον, accipiuntque iſtud vocabulum aequè de jumento atque homine ἀχθοφόρῳ. Similiter *ſagmarius* vel *ſaumarius* de utroque accipitur. Utitur hac voce Lucilius,

Haec inquam rudet è roſtris atque ejulitabit,
Concurſans, veluti ancarius, claréque quiritans.

Hinc *Ancharia familia*, quemadmodum *Aſellia.* Unicè verò confirmat hanc conjecturam verſiculus ille Petronii, ex quo liquet, Judaeos olim malè audiiſſe, quòd crederentur per aſinum jurare,

Judaeus licet & porcinum numen adoret,
Et cilli ſummas advocet auriculas.

Inepti ſunt qui de veritate hujus lectionis dubitant. *Cillus* eſt aſinus, hinc *hemicillus* ἡμίονος, & *cillanus* agaſo Ciceroni. Julius Pollux vocat κιλλακτῆρα: ſic namque apud illum legendum lib. VII. cap. poſtremo: Σοφοκλῆς δ' ἔφη, ποππύζεται ζευγηλατρίς. 'Αστραβηλάται καὶ παρὰ τοῖς Δωριεῦσι ὀνοκίνδιοι καὶ κιλλακτῆρες. Ita ex optimo noſtro codice locum hunc Pollucis emendavimus, qui vulgò eſt inquinatiſſimus. Verùm revertamur ad Melam, à quo nimium quantum ſumus digreſſi.

In

In Cap. IX.

DE AEGYPTO.

l. 4. *Terra expers imbrium*] Seculi noſtri admiratores, & hoc quoque Antiquorum ſimplicitati adſcribunt Una omnes voce contendunt, imbres in Aegypto non minus eſſe frequentes, atque alibi locorum: Alexandriae enim, & in itinere Memphin verſus, pluvias ſe expertos eſſe continentes, oculati & complures affirmant teſtes. Sed deſinant, rogo, boni viri non Veteribus, ſed ſibi illudere. In inferiore Aegypto, quae mari vicina eſt, nonnunquam pluvias deſcendere non illos fugit; Proclus *in Timaeum* lib. 1. *εἰ καὶ γίγνοιτό ποτε ὄμβρος περὶ τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' οὐ περὶ πᾶσαν, ἀλλὰ περὶ τὴν κάτω γίγνεσθαι εἰώθασιν.* Inferiorem verò Aegyptum, ne Aegypti quidem nomine, aut vix certè, dignati ſunt Graeci vetuſtiores. Sed in Superiore Aegypto nullae cadunt pluviae, in tractu nimirum qui eſt à Thebis Syenen uſque. Hoc eſt illud quod Veteres unanimiter adfirmant, Ariſtoteles, inquam, Strabo, Plutarchus, aliique. Quaerit verò cauſam Ariſtobulus apud Strabonem lib. xv. quare cùm in Syene imbres cadant, intermedia tantùm loca pluvia omnino careant. Quaeſtio haec ibi proponitur, ſed non ſolvitur. Ratio tamen eſt manifeſta, quia nempe illa Aegypti pars, ubi nullae cadunt pluviae, plana, humilis, ſicca, arenoſa ac calida eſt admodum, utpote torridae zonae vicina. Vapores itaque, qui è terra arida egrediuntur, cùm rari admodum & tenues ſint, aut noctu decidunt in rorem mutati, aut toti ab aeſtu conſumuntur priuſquam in pluviam abeant. At verò tractus Syeniticus, quia excelſus ac montoſus eſt, neceſſariò pluviis abundat: ubi enim montes, ibi nivium & aquarum lapſus perpetui. Si plana eſſet univerſa Africa, eſſet inhabitabilis. In zona torrida enim ſi montes abeſſent, jam nulla quoque eſſent flumina, nec ulli imbres ad terram pervenirent. Verum hoc eſſe, experimento ſatis intelligunt, omnes torridae zonae incolae, ac ii praecipuè, qui Peruvianam habitant provinciam. Cùm enim latera montium perpetuis illic humectentur & defluant pluviis, pluvias tamen ignorant plerique qui in planis vivunt. Ne litorum quidem accolae pluviam unquam viderunt. Rorem tantùm norunt, eumque tenuiſſimum, ac vix compeſcendo pulveri aptum.

l. 9.

l. 9. *Et cùm diu ſimplex ſaevuſque deſcendit*] Salmaſius legit, *& cùm diu ſimplex ſuuſque deſcendit.* At verò nihil hîc mutandum niſi quòd pro *&* reponendum ſit *ſed*, uti edi curavimus. Nulla autem ratio poſſit comminiſci, quamobrem hîc pro *ſaevus* reponamus *ſuus*, praeſertim cùm praecedat *ſimplex*, quod dixiſſe ſufficit. Saevus verò eſt Nilus ubi ſimplex, fontibuſque ſuis vicinus eſt. Deinde verò diviſus & diffuſus, fit lenis & navigabilis. Hoc ipſe Mela, hoc Plinius, hoc omnes teſtantur, ipſaque hoc exigit ratio.

l. 10. *Circa Meroen, latè patentem inſulam, in Aethiopiam diffunditur*] Salmaſius legit, *circa Meroen, latè patentem inſulam in Aethiopia diffinditur.* Sed vulgata lectio, quam omnia ſervant manu exarata exemplaria, multò verior meliorque eſt. Perquam fuerit ineptum velle eam aliquo interpretamento juvare.

l. 12. *Altera Aſtapes dictus*] Ita legunt Vaticanus & Florentinus codices. In aliis *Aſtape.* Ἀσάπης eſt Pomponio qui Ἀσυσάπης aliis. Ab hoc *Aſtape* dicti poſſint videri Ἀσαπαῖοι Λιβύης ἔθνος. Sed inſigniter errat Stephanus, quòd *Aſtapaeos* Libyae gentem faciat, cùm ſint in Hiſpania. Meminit in *Ibericis* ſuis Appianus *Aſtapae* urbis & *Aſtapaeorum*, aitque eos Carthaginenſibus paruiſſe. Hinc error Stephani.

l. 15. *In immanem lacum devenit*] Fruſtra hîc aliquis lacum quaerat, nedum immanem. Scribe, *in immanem locum devenit.* Immanem locum vocat Catadupa ſeu Cataractas Nili. Nihil clarius.

l. 17. *Uſque ad Elephantidem urbem Aegyptiam*] Ita libri, ita quoque Hermolaus ſcribendum eſſe monuerat. Verùm Pintianus hîc illi adverſatur & *Elephantinen* reponit, negans alterum uſpiam reperiri, non contentus Vitruvii, aliorumque Latinorum auctoritate. Verùm adſcribam locum Stephani Byzantii, unde apparebit veram eſſe hanc lectionem: Ἐλεφαντίνη πόλις Ἀιγύπτυ. Παρθένιος δὲ Ἐλεφαντίδα αὐτὴν φησιν· τὸ ἐθνικὸν τῆς μὲν προτέρας Ἐλεφαντῖνος, τῆς δὲ Ἐλεφαντίδος Ἐλεφαντίτης. Ita concipienda ſunt haec verba, & ſeparanda ab iis quae praecedunt, nam Ἐλαίτιοι nihil ad Elephantinen.

l. 21. *Deinde iterum iterumque diviſus ad Delta & admelin*] Haec eſt Vaticani & omnium codicum, quos vidi, conſtans lectio. Variae admodum ſunt Virorum eruditorum ad hunc locum conjecturae. Sed omnino quae facillima, illa quoque veriſſima eſt proculdubio. Legendum itaque, *ad Deltae acumen.* Τὸ ὀξὺ τοῦ Δέλτα habet Herodotus. Salmaſius ita in ſuis codicibus ſe ſcriptum reperiſſe in-

inquit, *ad Deltam & à melim per omnem Aegyptum.* Inde ipſe hanc excudere lectionem conatur, *A Deltae meta it per omnem Aegyptum vagus atque diſperſus.* Sed in nullo manu exarato codice, ita hunc locum concipi puto, quemadmodum ipſe inquit. Imò certus ſum ita eum haec verba citaſſe, quo magis veriſimilem ſuam efficeret conjecturam. Probum tamen non eſt *meta* pro ſolo acumine metae. Totum ſemper ſignificat conum, aut quidquid cono eſt ſimile. Ita *meta lactis* pro tota maſſa, & *metas imitata cypreſſus* apud Ovidium, pro tota cypreſſi parte quae κωνοειδὴς eſt. Et apud Martialem:

Praependet meta nec tibi barba minor.

Pro tota barba. Sic lege, non *mento*, ut vulgò. Quòd ſi *metam Deltae* hic acceperit ut *flumen Rheni*, pro tota Delta; ne hoc quidem rectum videtur: nam quomodo Nilus à Delta it per omnem Aegyptum, cùm poſt Delta nulla jam prorſus ſit Aegyptus: excipit enim mare? Sed, ut opinor, pluribus non opus eſt, ad adſtruendum eam quam dedimus lectionem. Certè τὸ ὀξὺ τῦ Δέλτα non poſſit meliùs reddi, quàm *acumen Deltae.*

l. 34. *Sed tum primum accipientia ſpiritum*] Quidam libri veteres *ſpeciem* legunt hoc loco, minùs tamen rectè. Porro quod hîc de muribus dicit, id ipſum quoque multi è Veteribus prodidere, & omnino veriſſimum eſt. Hodicque tale murium reperitur genus, cùm alibi, tum in ſeptentrionalibus praecipuè regionibus. Communi verò vocabulo *Leem-mus* vel *Leemmer* dicuntur, quia in limo naſcuntur; *Leem* enim limum denotat. Scripſit nuper de his diatribam Olaus Wormius, qua oſtendere conatur mures hos in nubibus generari quandoque, & cum pluvia in terram deſcendere. Sed verò ex iis quae adducit argumentis neſcio an iſtud effici poſſit: nam ſi mulier parieti adſidens ſinu unum ex illis muribus exceperit, aut cymbae non procul à litore inciderint, non inde ſtatim ſequitur, è nubibus cecidiſſe. Ex ipſo enim decidit pariete, aut ex impendente tecto terreo, uti moris eſt in Norvagia. In cymbam verò delati ſunt forſan procella aliqua ab imminentibus ſcopulis. Ullum in nubibus generari animal, neque compertum hactenus, neque veriſimile. Si quis vel è modicè edito loco murem in praeceps agat, protinus animam cum ſanguine exſpuet. Sed verò ratio quamobrem animalia iſta caelo cadere vulgo exiſtiment, haec eſt, quod cùm antea non compare-

pareant, poſt pluviam illico è cavernulis ſuis prodeant; vel quòd illae aqua implentur, ut exiſtimat Theophraſtus, vel quòd genus hoc animalium pluvia maximè vegetetur. Eadem ratione ſaepe producuntur cochleae, aliaque animalia & praecipuè ranarum quoddam genus, diverſum ab eo quod in ſtagnis & paludibus vivit, quodque & ipſum è nubibus deferri exiſtimant: γυρίνους & γερίνους vocarunt Graeci, vel etiam γέρινα & γύρινα. Paſſim terrarum, praeſertim, in locis uliginoſis, ceſſante pluvia, repentè in lucem prodeunt ἀδιάπλαστα γεννήματα iſta, ut loquitur Theon. Novam & inuſitatam ſobolem civium Rom. ita appellat Cicero *ad Atticum* lib. IV. epiſt. XVII. ſimilitudine ſumta ab his ranunculis, *Quin tu huc advolas & inviſis illius noſtrae Reip.* γέρινα? *Gerina* enim in optimo codice, unde innumera loca feliciter emendavit Simeo Boſius, ſcriptum fuit; verùm ipſe non rectè *germina* repoſuit. Hinc adagium in ſtolidos apud Platonem *Theaeteto*, εἰς φρόνησιν οὐδὲν βελτίων βατράχου γυρίνου. Ipſe Cicero I. *de Divinat. Sed ineſt gerinis & ranunculis quaedam natura ſignificans aliquid.* Sic ferè meliores codices. Verùm ut ad propoſitum redeamus, ſcire velim, quomodo cùm tot locis ranis pluiſſe ſcribant Viri eruditi, nemo tamen unquam fuerit, qui eas labentes conſpexerit, ſed demum lapſas. Nec multorum valet auctoritas, quando deeſt experientia, & adverſatur ratio, quae fieri non poſſe docet, ut animal ullum altè adeò decidat, & non protinus exanimetur. Locuſtas autem cum pluvia deſcendere certum eſt, ſed illae nihil huc faciunt. Cùm enim non admodum altè ſupra terram ferantur, incidente imbre terrae alliduntur, quod & aliis nonnullis contingit inſectis. De lumbricis, erucis, araneis, ſimilibuſque aliis, uti verum eſt terras nonnunquam his operiri, ita ineptum eſt credere eas de nubibus cadere. Alibi de hac re agimus. Ut autem ad mures iſtos, qui ex limo Nili oriuntur, revertamur, ſciendum illos diverſos eſſe à muribus Aegyptiis, quos δίποδας vocant: quamvis enim etiam hi in Aegypto generarentur, ex Libya tamen adveniſſe credebantur.

l. 38. *Ex immanibus Aethiopiae jugis*] Ex Democriti ſententia, qui montes omnium, quotquot in orbe ſunt, maximos eſſe inquiebat illos unde Nilus oritur, ut eſt apud Diodorum; nempe quia Nilus omnium fluviorum eſt maximus. Is tamen nullas in his montibus nives ſtatuebat, ſed nives Septentrionis aeſtate ſolvi, atque inde nubes oriri arbitrabatur: illas verò ab Eteſiis in Aethiopiam deferri atque inde imbres exiſtere. Anaxagorae, Euripidis, & Aeſchyli

haec

haec fuit opinio, qui ex liquefactis in Aethiopia nivibus Nilum incrementa accipere putabant. Verſus, quibus id ſignificat Euripides, exſtant apud Diodorum Siculum, & auctiores aliquanto apud Anonymum *de origine Nili*. Verùm poſtremi verſus ita legendi ſunt,

> Ὃς ἐκ μελαμβρότοιο πληροῦται ῥοὰς
> Αἰθιοπίδος γῆς, ἡνίκ' ἂν τακῇ χιὼν,
> Τεθρίππ' ἐλαύνοντος ἡλίου κατὰ χθόνα.

Non rectè Henricus Stephanus, qui primus hoc fragmentum edidit, eo in loco repoſuit κατ' αἰθέρα, cùm in illo apographo quo uſus eſt, quod penes me ſervo, ſcriptum ſit κατὰ χθόνα, ſubintelligitur enim Αἰθιοπίδα. Verùm & Aeſchyli verſus de eadem re emendatos hîc adſcribam:

> Γένος μὲν αἰνεῖν καὶ παθὼν ἐπίσταμαι
> Αἰθιοπίδος γῆς, ἔνθα Νεῖλος ἑπτάρους
> Γαῖαν κυλίνδει ῥευμάτων ἐπομβρίαις.
> Ἐν ᾗ πυρωπὸς ἥλιος ἐκλάμψας φλογὶ
> Τήκει πετραίαν χιόνα· πᾶσα δ' εὐθαλὴς
> Αἴγυπτος ἁγνοῦ νάματος πληρουμένη
> Φερέσβιον Δήμητρος ἀντέλλει στάχυν.

Elegantiſſimos hos Aeſchyli verſus non admodum eleganter emendare conatus eſt in *Solinianis* ſuis doctiſſimus Salmaſius: nam quòd illic πυρωτὸν σμῆνος ἐκλάμψαν φλογὸς, iſtud tantùm abeſt ut elegans ſit, ut ne ſit Graecum quidem.

l. 40. *Sol hyeme terris propior*] De Eccentrico ſolis circulo Viri quidam docti intelligendum putant hunc Pomponii locum, nempe quia bruma ſol terris eſt propior, quàm ſolſtitio. Sed ex Herodoto haec accepit, cujus tempore necdum comperta erat eccentricitatis ratio. Sol hyeme terris propior, quia minor eſſe videtur altitudo ejus ſupra horizontem. Totus verò locus ita legendus eſt: *Sive quòd ſol hyeme terris propior, & ob id fontem ejus minuens, tunc altiùs abit, ſinitque integrum & ut eſt pleniſſimus ſurgere.* Ita Vaticanus, & alii libri antiqui.

l. 45. *Venienti obvii adverſo ſpiritu curſum deſcendentis impediunt*] Vaticanus legit, *Venienti obviae adverſo impetu.* Sed legendum eſſe *obvii* obſervatum multis. Οἱ Ἐτησίαι enim à Graecis venti iſti vocantur. Loquitur autem hîc Mela ex Thaletis opinione, qui cauſam Nili ἐπιῤῥοῆς flatibus adverſis Eteſiarum tribuebat. Anonymus περὶ τῆς Νείλου

ἀναβά-

ἀναβάσεως: Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, φησὶ διὰ τοὺς Ἐτησίας γίνεσθαι τὴν ἀναπλήρωσιν· πνεῖν γὰρ αὐτοὺς ἐναντίους τῷ ποταμῷ, καὶ τὰ στόματα κεῖσθαι κατὰ τὴν πνοὴν αὐτῶν· τὸν μὲν οὖν ἄνεμον ἐξ ἐναντίας πνέοντα κωλύειν τὴν ἐκροὴν αὐτῶν· τὸ δὲ κῦμα προσπίπτον ἀντίον τοῖς στόμασι, καὶ ὕφελον ὂν ἀνακόπτειν τὸν ποταμὸν, καὶ ἀναπλήρωσιν οὕτω γίνεσθαι τοῦ Νείλου. Ita legenda ſunt haec verba, ex veteribus libris, non ut vulgò concipiuntur. Locus verò Plinii de hac ipſa re, ita emendandus eſt; *Cauſas hujus incrementi varias prodidere, ſed maximè probabiles, Eteſiarum eo tempore ex adverſo flantium repercuſſum intro in ora acto mari, aut imbres Aethiopiae aeſtivos* &c.

l. 48. *Fitque major, vel quòd nihil ex ſemet amittit*] Haec omnia verba delenda exiſtimat Pintianus, ſed valde errat. Ita omnes libri veteres, & ſanè non video quid in illis verbis abſonum ſit ant inconcinnum. Pro *Antichthones* verò quidam codices legunt *antipodes*. Malè. Superiùs oſtendimus *antichthones* eſſe qui auſtralem terram inhabitant. Antipodibus verò nullus hîc locus eſt, utpote qui penitus ſub terram merſi κατὰ διάμετρον nobis opponuntur.

l. 53. *In illis terris ortum amnem*] Abeſt in veteribus libris τὰ *terris*. Rectè, niſi fallor, *in illis*, nempe Ἀντίχθοσι.

l. 57. *In quodam lacu Chemnis inſula*] *Chemmis* legendum, uti eſt in omnibus quotquot vidi libris antiquis. Ita quoque Herodotus inſulam hanc adpellat. Hecataeus eam *Chembin* vocat, in loco Stephani ita legendo: Ἐν Βουτοῖ περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Λητοῦς ἐστὶ νῆσος Χέμβις ὄνομα ἱρὴ τοῦ Ἀπόλλωνος· ἔστι δ' ἡ νῆσος μεταρσίη καὶ περιπλεῖ ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ κινέεται. Ὁ νησιώτης Χεμμίτης καὶ Χέμμιος. Alia eſt *Chemmis*, quae in Nomo Thebaïco ſita erat, quamque Πανὸς πόλιν interpretatur Diodorus Siculus. Meminerunt hujus cùm alii, tum ipſe quoque Herodotus. Plutarchus in libello *de Iſide & Oſiride* perperam Χέννιν vocat. Stephanus ex auctoritate Herodoti, & hanc quoque inſulam eſſe inquit: Ἔστι καὶ Χέμμις πόλις μεγάλη νόμου τοῦ Θηβαικοῦ, ἐγγὺς τῆς Νέας πόλεως. φησὶ δ' ὁ αὐτὸς καὶ νῆσον εἶναι Χέμμιν ἐν αὐτῇ. Sed nuſquam hoc Herodotus prodit. Itaque apud Stephanum legendum ἐν Βουτοῖ, non ἐν αὐτῇ.

l. 62. *Quatuor ferè ſoli jugera ſua ſede occupat*] In hoc loco interpretando & corrigendo multum ſudant Pintianus & alii Interpretes, & quidem infeliciter admodum. Vaticanus legit, *Quatuor ferè ſoli jugera quae ſede occupat.* Noſter unus, *quae cede occupat.* Alter verò optimus & antiquiſſimus, qui olim fuit Latini Latinii, *quo cedat occupat.* Scripſit, ut puto, Mela, *Quatuor ferè ſoli jugera quoque latere*

occupat. Hoc pacto rectè ſeſe habebit totus locus. Sciendum verò Melam hîc non ſecutum eſſe Herodotum, qui ad octo plethra, quae quatuor faciunt jugera, unumquodque hujus Pyramidis latus extendi ſcribit, ſed illos Graecos, qui ſeptem tantùm plethra unicuique lateri tribuunt, inter quos etiam eſt Diodorus Siculus. Itaque rectè hîc noſter Auctor addidit *ferè*. Plinius ſeptem jugera ſoli huic Pyramidi tribuit: ita enim legendus ex optimis membranis locus ille, *Ampliſſima ſeptem jugera obtinet ſoli.* Verùm hoc de laterum ſingulorum ſpatio, non verò de totius Pyramidis baſe eſt accipiendum: illa enim juxta Herodoti calculum eſt jugerorum XXXII. juxta Diodorum verò & Melam, XXIV. ½. Notandum verò Plinium ſemper πλέθρον Graecorum *jugerum* vertiſſe, cùm tamen *jugerum* ſit δίπλεθρον. Ejus rei rationem alibi reddimus.

l. 65. *Viginti millia paſſuum in circuitu patens*] Herodotus & Diodorus Siculus ambitum Moeridis vel Myridis paludis faciunt ſtadiorum CIↃ CIↃ CIↃ IↃC. Itaque Pintianus hunc locum ſic refringebat, *quadringenta quinquaginta millia paſſuum.* Sed verò ita omnino ſcripſerat Mela, *quingenta millia paſſuum in circuitu patens.* Non octo ſed ſeptem ſtadia cum ſemiſſe etiam alibi cum mille paſſibus componit hic Auctor noſter; ergo ter mille & ſexcenta ſtadia conficiunt quadringenta & octoginta millia. Mela verò numero, ut dicitur, rotundo quingenta tribuit. Atque hic quidem eſt ambitus Moeridis paludis ſi Herodotum ſequamur, & illos qui Herodotum ſunt ſecuti. Sed profectò, quis non rideat potiùs, quàm miretur, tantam magnitudinem, majorem Sicilia, & vix univerſa Peloponneſo minorem? Profectò verum eſt, id quod multis aliis exemplis poſſimus oſtendere, Herodotum omnia Aegyptiaca longè feciſſe ampliora, quàm revera eſſent. Ita Aegypti longitudinem latitudinemque altero tanto majorem fecit, quàm ſit. Si quis igitur verum hujus paludis ambitum cognoſcere velit, is dimidium hujus menſurae auferat, ſic quarta tantùm prioris magnitudinis pars ſupererit, quod facilè poſſint computare illi, qui κυκλικοῦ λόγου non ſunt prorſus imperiti. Tamen & ſic quoque miranda erit res & incredibilis penè, tam vaſtum terrarum tractum humano labore unquam effodi & excavari potuiſſe.

l. 67. *Labyrinthus domos mille*] Legendum, *domos* III. *mille*, ut rectè monuit Pintianus. Ter enim mille domos continebat Labyrinthus juxta Herodotum, quarum dimidia pars ſupra terram, reliquae ſub terra erant. Multi quidem de

de hoc Aegyptio Labyrintho agunt, nemo tamen diligentiùs Plinio, qui illum *portentiſſimum humani impendii opus* appellat. Sed adeò apud illum pleraque depravata ſunt, ut ne ſenſum quidem ullum admittant. Poſtquam ceteros Labyrinthos recenſuit, addit: *Aegyptius (quod miror equidem) introitu columniſque reliquis è molibus compoſitis, quas diſſolvere ne ſecula quidem poſſint.* Quis non videt, ineptum eſſe & frigidum quod miratur Plinius? Lege ex veſtigiis optimorum codicum: *Aegyptius (quod miror equidem) introitu lapidis è Paro columnis, reliquo Syenitae molibus compoſitus, quas diſſolvere ne ſecula quidem poſſint, adjuvantibus Heracleopolitis, qui id opus inviſum mirè infeſtavere.* Hoc profectò mirandum, introitum Labyrinthi columnas habuiſſe è lapide Pario, cùm ipſa Aegyptus tot indigenis, & quidem praeſtantiſſimis, abundet marmoribus.

l. 76. *Magno & inexplicabili tamen errore perplexus eſt*] Scio quidem Virgilium Labyrintho tribuere *inextricabilem errorem*, & Catullum, *errorem inobſervabilem*, ſed hoc Poëtis licet, Melam verò non ita ſcripſiſſe certum eſt, aut certè non addidiſſet adverbium *tamen*. Reddenda itaque vetus lectio, quam & Vaticanus & noſter codices ſervant, atque ita ſcribendus eſt totus hic locus: *Quibus alium ſuper alios orbem agentibus, & ſubinde tantùm redeunte flexu, quantum proceſſerat, magno & explicabili tamen errore perplexus eſt.*

l. 78. *Mortuos fimo obliti plangunt*] Veteres libri *fumo*, ſed vera lectio eſt *limo* ex Herodoto.

l. 95. *Nec coitu pecoris*] Placebit nonnullis magis lectio quorumdam codicum, in quibus exaratum reperitur, *nec coitu pecudis*. Sed verò cùm in optimo noſtro libro à prima manu ſcriptum fuerit *pecoris*, omnino retinendam exiſtimo vulgatam lectionem. Boves & equos paſſim *pecora* vocant cùm alii, tum praecipuè Columella.

l. 98. *Trecentos & triginta reges ante Amaſin*] Excidiſſe videtur denarius numerus: *Trecentos & quadraginta reges ante Amaſin, & ſupra undecim millium annorum aetates certis annalibus referunt.* Attamen cùm Herodotus alibi, ubi de primo Aegyptiorum rege Mene agit, inducat ſacerdotes oſtendentes trecentos & triginta reges ex ſuis libris, fieri poteſt ut ad hunc Herodoti locum reſpexerit Mela. Imò hoc veriſſimum eſſe exiſtimo. Undecim enim illi reges, qui ſimul cum Pſammeticho aliquamdiu regnarunt, auferendos eſſe arbitror, aliàs non video quomodo poſſit Mela cum Herodoto, vel Herodotus ſecum componi, utpote cùm

hoc loco trecentos & triginta, alio verò loco trecentos & quadraginta unum reges numeret. Sive autem reges iſtos annumeremus, ſive non, idem annorum manet numerus, nempe undecim millium exactè: tot enim annos numerabant Aegyptii ab exceſſu Ori, uſque ad obitum Anyſis. Rectè verò Mela addidit *ſupra undecim millia*, quia Amaſis plus integro ſeculi poſt Anyſim regnare coepit. Herodotus tamen numerum iſtum extendit, & undecim iſtorum regum annos addit, tanquam ſi non ſimul, ſed ſucceſſivè regnaſſent. Praedictae quippe ſummae adjicit undecim γενεὰς, ſive annos trecentos ſexaginta ſex & menſes octo. Sed profectò valde eſt ineptus modus computandi annos, quem hîc Aegyptiis tribuit Herodotus; non alienus tamen ab eorum moribus: nam ſi quae unquam gens parvam, vel potiùs nullam, temporum habuerit cognitionem, certè illos Aegyptios fuiſſe exiſtimem. Ex ſingulis regulis, qui uno eodemque tempore in diverſis fuere Aegypti Nomis, unam faciunt ſeriem; & unicuique regulo ſeparatim aliquot tribuunt annos, & hoc pacto ἀπεράντους iſtas γενεαλογίας & ſucceſſiones confinxerunt. Idem cùm alibi, tum etiam in primorum Paparum ſucceſſione contigiſſe jam olim oſtendimus. Sederunt illi primùm quatuor ſimul, deinde tres, mox bini; ab Euariſto demum ſimplex eſſe incoepit ordo Epiſcoporum Romanae Ecclefiae. Primus ex iis qui ſuperſunt Scriptoribus, Irenaeus ex omnibus iſtis Epiſcopis longam fecit ſeriem; annos verò ſingulis primus adtribuit Euſebius, verùm admodum infeliciter. Sed verò longè abſurdior eſt Aegyptiorum Chronologia: non enim tantùm ſibi ipſi contraria, verùm omnino monſtroſa eſt. Omnes Graeci non tantùm, verùm & ipſi Aegyptii, cùm de annis ſuis loquuntur, abeunt quàm longiſſimè à ſe invicem. Et tamen miror etiam hoc tempore non deeſſe quoſdam, qui iſtas Aegyptiacas antiquitates prae Moſaïcis extollunt. Nempe nihil tam ſtultum eſt quod non libenter velint defendere quidam, dummodo Principum auribus blandiantur.

l. 102. *Quater curſus ſuos vertiſſe ſidera*] Atqui juxta opinionem Platonis & ipſorum etiam Aegyptiorum, ſidera non redeunt ad eundem ſitum, niſi quadraginta novem annorum millibus exactis. Neceſſe itaque fuiſſet ut jam tum temporis effluxiſſent centum & nonaginta ſex annorum millia, hoc enim eſt ſpatium quatuor annorum Platonicorum. Multo itaque majorem ſibi antiquitatem arrogare debuiſſent Aegyptii, vel ſaltem de tot annorum magnorum converſionibus tacere debuiſſent. Sed illam, quam mox dedimus, veriſſi-

veriſſimam eſſe cauſam quòd tantam ſibi attribuerint vetuſtatem Aegyptii, fuſius in ipſo Aegyptiorum Regum catalogo oſtendemus, quem aliquando, ut ſpero, multo emendatiorem auctioremque in lucem dabo. Vel ex illo ipſo adparebit, quidquid Aegyptii eorumque admiratores jactent & contradicant, verum eſſe id quod Varro jam olim dixit; ab Iſide uſque ad ſua tempora, non niſi duo annorum millia effluxiſſe.

l. 107. *Et Thebae, uti quae (ut Homero dictum eſt) centum portas*] Ita emendavimus. Thebas Aegyptias dicit eſſe clariſſimas, uti quae teſte Homero, &c. Nihil clarius.

l. 112. *Dena armatorum millia effundere*] Primus Pintianus hunc locum ita conatus eſt corrigere, *ducentos armatos milites effundere*, eamque emendationem valde probant Viri eruditi. Nempe non rectè intellexerunt verſus iſtos Homeri *Iliad.* IX.

——— ——— ——— ——— ——— οὐδ' ὅσα Θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται,
Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι δ' ἀν' ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισι καὶ ὄχεσφιν.

Loquitur hîc non de univerſa Thebanorum militia Homerus, ſed de ſolis aurigantibus & ἁρματοτρόφοις: viginti enim curruum millia ex hac urbe ad bellum ſolita fuiſſe prodire affirmat Diodorus Siculus. Sed verò numerus militum is omnem videtur fidem ſuperare: nam ſi ex una quaque porta dena armatorum millia ad bellum proficiſcerentur, jam oportet, ut numerus militum fuerit decies centenum millium. Rectè tamen ſeſe habere locum hunc Melae, adparebit ex illuſtri loco vetuſtiſſimi cujuſdam Auctoris, cujus verba nobis ſervavit Scholiaſtes quidam ad nonum Homeri librum, ante aliquot annos in Germania editus. Is itaque hoc pacto de Thebis loquitur: Ἐν ταύτῃ δὲ ἦν πρότερον τὰ βασίλεια τῆς Αἰγύπτου, εἰς ἃ πολλοὺς ἔφερον φόρους Λίβυες, Αἰγύπτιοι, Αἰθίοπες. Νῦν δὲ Διόσπολις ὀνομάζεται. Εἶχε δὲ κώμας μὲν τρισμυρίας τρισχιλίας τριάκοντα. Τὸ δὲ ἄστυ εἶχεν ἀρούρας ϛψ', καὶ πύλας ἑκατὸν, ἀνδρῶν δὲ μυριάδας ψ'. Ταύτην ἐτείχισεν ὁ βασιλεὺς Ὄσιρις. Ἐξ ἑκάστης δὲ πύλης ἐστράτευον ὁπλῖται μὲν μύριοι, ἱππεῖς δὲ χίλιοι, ἁρματηλάται δὲ διακόσιοι. Haec verba unicè confirmant hanc quam reddidimus Melae lectionem. Sed quis non obſtupeſcat tam portentoſo numero, aut credat in una urbe vel mille millia armatorum, vel ſeptuagies centena hominum millia claudi potuiſſe & comprehendi? Docet

tamen id ipſum etiam Strabo, qui eos centum myriadum exercitus habuiſſe ſcribit. Aliquanto pauciores refert Tacitus, is namque lib. II. Thebas olim habitaſſe inquit ſeptingenta millia aetatis militaris. Nonnulli Viri eruditi & hanc ſummam nimiam eſſe exiſtimant, ideoque *ſeptuaginta millia* pro *ſeptingentis* reponunt. Verùm illos errare, ſatis indicat is quem adduximus locus. Sunt tamen & in hoc nonnulla, de quibus aliquis meritò poſſit inquirere. Quî enim fieri potuit, ut hîc centum equitum millia alerentur, cùm tantùm centum illic numerarit equilia Diodorus Siculus, quorum unumquodque ducentos caperet equos? Poſſit tamen hoc ita excuſari, ut nempe centum iſta equilia dicantur deſtinata fuiſſe equis tantùm curulibus. Strabo ſuo tempore, cùm minimae eſſent Thebae, in longitudine occupaſſe inquit octoginta ſtadia. Sed verò antequam Cambyſes urbem eam vaſtaret, tùm longè maximam fuiſſe certum eſt. Euſtathius *ad Dionyſium* inquit eam tum extenſam fuiſſe ad quadringenta & viginti ſtadia. Porphyrius in optimis *Scholiis ad Iliada Homeri*, aliquando à nobis in lucem edendis, nec non Stephanus Grammaticus ſimilia ſuprà memoratis ex Catone citant, ac quadringentorum ſtadiorum faciunt longitudinem. Sed quomodo tanta potuit eſſe longitudo Thebarum, ſi mille tantùm & ſeptingentas ἀρύρας comprehenderit? iſte enim ἀρυρῶν numerus commodè contineri poteſt ambitu ducentorum & ſexaginta quatuor ſtadiorum. Videtur autem haec urbs in longum fuiſſe porrecta ad ripas Nili, ac non multùm poſſediſſe latitudinis. Sed verò omnia priùs credam quàm tantam incolarum copiam in ulla unquam fuiſſe urbe. Unum adferam unde quàm maximè abſurdum id eſſe adparebit. Tradunt Diodorus Siculus & alii, Aegyptum cùm maximè populo abundaret, habuiſſe in univerſum ſeptuagies centena hominum millia. Atqui ſi totidem quoque Thebis fuiſſent, jam oporteret ceteras Aegypti urbes vacuas fuiſſe habitatoribus. Hinc adparet quaecunque de Thebanis Aegyptiis eorumque potentiâ dicuntur, accipienda eſſe de tota Aegypto. Verum id eſſe, & univerſum Aegyptum *Thebas* olim fuiſſe vocatam luculentiſſimus teſtis eſt Herodotus, cujus verba ſunt lib. II. ubi de Delta agit, πάλαι αἱ Θῆβαι Ἄιγυπτος ἐκαλέετο. Sed & Ariſtoteles *Metereolog.* I. Τὸ ἀρχαῖον ἡ Ἄιγυπτος Θῆβαι καλύμεναι.

l. 114. *Ipſas oras ſecat*] Sic reſcripſerunt, cùm priùs legeretur *ſecant*. Sed non intellexerunt mentem Pomponii. Ut itaque omnia plana fiant, reddenda eſt vetus lectio, *In litore Alexandria, Africae contermina, Peluſium Arabiae, ipſas*

ipſas oras ſecant. Oras Africae & Aſiae ſecant Alexandria & Peluſium. Nihil clarius. Paſſim ſic loquitur, cum totas continentes oras vocat. Ut autem alibi ferè ſemper, ita etiam hîc Herodotum ſequitur, cùm Delta neque Aſiae, neque Africae partem eſſe ait, ſed aliquid intermedium: quatuor enim mundi partes Herodotus conſtituit, Europam, Aſiam, Africam, & Delta.

l. 115. *Mendeſium*, *Pathmiticum*, *Taniticum*] Et hîc quoque peccarunt in ordine, contra fidem veterum librorum, in quibus *Pathmeticum* rectè praecedit. Verùm pro *Tanitico* vel *Tanico* aliud ſubſtituendum videtur. Vaticanus & alii legunt *Captatiſcum*: optimus verò noſter codex habet *Caplatiſtum.* An κατάπλευστον ſcripſit Mela? A facili appulſu poſſit videri dictum hoc oſtium. Interim nullum relinquitur dubium, quin idem fuerit atque *Taniticum*, quamvis non ignorem etiam alia fuiſſe Nili oſtia, praeter illa, quae vulgò à Geographis referuntur. Duo aut tria aliis ignota oſtendimus in *Notis ad Ptolemaeum*; verùm, neque illae nunc ſunt ad manum, neque illa unde tunc ea depromſimus. Salmaſius *ad Solinum*, ubi de Nilo agit, aliquod etiam recenſet Nili oſtium, quod μεγάλου ποταμὸν ipſe vocat. Quin etiam Ptolemaeum hujus nominis auctorem citat. Ego tamen neque in Ptolemaeo, neque in ulla Grammatica reperiri puto hoc vocabulum. Μεγάλη ποταμοῦ & μεγάλων ποταμῶν meminit Ptolemaeus. Sed verò alterum iſtud ignotum & inauditum & Ptolemaeo & omnibus qui Graecè norunt. Et tamen ſaepius illic occurrit ποταμὸς iſte Μεγάλος, ne quis Typographorum vitio factum eſſe exiſtimet. Paulò pòſt de iiſdem loquens Nili oſtiis, ut oſtendat quare & illa, & aliorum fluminum oſtia, *crines* ab Aethico vocentur, ait, *crines* non ſignificare capillos propriè, ſed capillorum nodos, quas *treſſas* vel *treccias* vulgò vocant. Itaque apud Feſtum legi, *matronas ſex crinibus ornari ſolitas*, quod ipſe interpretatur, *de ſex crinium plectis.* Sed valde fallitur. Apud Feſtum legitur *ſenis crinibus.* Jam verò quis dubitare poſſit, quin ita ſcribendus ſit locus ille, *Sine crinibus nubentes ornantur, quod is ornatus vetuſtiſſimus fuit. Quidam quòd ita Veſtales virgines ornentur.* Quod de Veſtalibus addit, id ipſum oſtendit locum non poſſe aliter concipi: nam quis neſcit Veſtales tonderi ſolitas, aut cui ignota lotos capillata, ad quam earum capilli deferebantur, cùm à Pontifice conſecrarentur, uti eſt apud Plinium lib. xvi. cap. 44. Jam verò etiam alias virgines pridie quàm nuberent, capillos ſuos conſecraſſe, licet obvia paſſim ſint exempla, ſuffi-

ciet vel hic ſolus Heſychii locus: Γάμων ἔθη, τὰ προτέλεια, καὶ ἀπαρχαὶ, καὶ τριχῶν ἀφαιρέσεις τῇ θεῷ πρὸ μιᾶς τῶν γάμων τῆς παρθένου. Verùm & aliunde interpretationem iſtam adſtruere conatur, nempe iſto Martialis verſiculo ex lib. XII. epigr. 32.

Portabat uxor rufa crinibus ſeptem.

Sed verò ſi quis totum iſtud legat epigramma, fatebitur nihil poſſe magis alienum à mente Martialis excogitari. Deſcribit in hoc loco Vacerrae mendici familiam, aitque ſe viſa conjuge, matre, & ſorore illius, furias eſſe putaſſe, *nocte ditis emerſas.* Aliquisne hìc ornatui locus eſſe poſſit? Sed ſanè quid verbis opus, nihil certius quàm ſimpliciter eſſe accipienda haec Martialis verba. Ipſe ſimiliter alio loco de Vetuſtina:

Cùm tibi trecenti conſules Vetuſtina,
Et tres capilli, quatuorque ſint dentes.

Verùm haec obiter. Redeamus ad Melam, & relicta Aegypto, videamus ecquid obſervatione dignum in ſequentibus occurrat.

In Cap. X.

DE ARABIA.

l. 3. *Niſi quà Caſio monte attollitur plana & ſterilis*] Nihil in his verbis, quod malè ſeſe habeat, aut quod obſcurum ſit. Arabia Felix, quae ad mare Rubrum pertinet, thure & odoribus abundat; haec verò Petraea, quae pertinet ad mare internum, ſterilis & plana utpote arenis obducta, praecipuè ubi Aegyptum contingit, & ſolo monte Caſio attollitur. Verùm iſtud potiſſimum doctis Viris diſplicuit, quòd Aegyptio Caſio vel Arabico tribuerit id, quod alii tribuunt Antiocheno. Itaque Pintianus verba ſequentia ad cap. 12. rejicienda eſſe cenſebat. Verùm non rectè, cùm alios Auctores ſecutus ſit Pomponius, qui hoc idem de iſto prodiderint Caſio. Sanè Lucanus de Aegyptio loquitur, cùm ait lib. x.

Luci-

Lucifer à Caſia proſpexit rupe, diemque
Miſit in Aegyptum primo quoque ſole calentem.

Idem tamen Lucanus lib. VIII. miraculum hoc Antiocheno videtur tribuere Caſio:

Nec tenuit Caſium nocturno lumine montem.

Multi è Veteribus videntur duos hos montes confudiſſe: utrumque templo Jovis illuſtrem fuiſſe ſcribunt. Verùm is, de quo nunc agimus, non admodum ſublimis fuiſſe videtur: Strabo vocat λόφον θινώδη. Nolim tamen exinde argumentum duci, cùm maximos etiam montes λόφους aliquando vocent Graeci. Illuſtrationem verò ſolis à quarta vigilia aliis quoque montibus in hac ipſa Arabia tribuunt nonnulli. Vide quae inferiùs hac de re dicemus.

l. 4. *Portum admittit Azotum*] Ordo litorum requirebat ut Gaza & Aſcalon praecederent. Verùm quia *Azotus* aliquamdiu Arabum fuit emporium, ideo eam hîc nominat.

In CAP. XI.

DE SYRIA.

l. 5. *Babylonia, & Judaea, & Sophene*] Omnes veteres libri legunt *Colophone*, non *Sophene*. *Cholobetene* locum hîc videtur habere non poſſe; nam & Plinius, qui Melam ſecutus eſt, inter provincias Syriae *Sophenen* quoque recenſet. Manuſcripti tamen Pliniani legunt illic *Sophoene*; ut exiſtimem & apud hunc noſtrum, & apud Plinium reponendum eſſe *Sophonene*. Σωφηνὴ, & Σωφανηνὴ, & Σωφονηνὴ eadem eſt, docente id Stephano Grammatico, & Procopio multis locis.

l. 6. *Tum Phoenice, & ubi ſe Ciliciae committit Antiochia*] *Syria Antiochia* rectè dicitur pro *Antiochena*. In ſequenti capite denuo hujus meminit, ubi eam extendit usque ad Ciliciam, uti quoque facit Strabo, qui *Pagras* Antiochenae ſive τῆς Ἀντιοχίδος oppidum eſſe ſcribit. Locum verò iſtum, & Strabo, & Ptolemaeus ad portas Amanidas collocant. Plinio verò in vulgatis libris haec Syria non Antiochia, ſed Antiochena nominatur. Verùm aliter libri veteres, in quibus paſſim *Antiochia Syria* appellatur, etiam libro

bro primo. Haec cùm ita ſint, tamen doctiſſimus Salmaſius in *Commentariis ſuis ad Solinum*, in quibus ſaepe locum hunc retractat, tandem concludit immenſum hunc eſſe Melae errorem, quòd cùm legiſſet Ἀντιόχειαν Συρίαν, quae Antiochia eſt cognomento Syria, ille contrà putarit Syriae partem quandam cognominatam fuiſſe Antiochiam. Sed profectò ipſe graviſſimè errat, non Mela, vel Plinius: quàm enim abſurdum fuerit, ut ab illis quatuor urbibus, quas in hac Syria condidit Seleucus Nicanor, dictae ſint regiones, Apamena, Seleucis, & Laodicena, ſola verò Antiochia, quae erat metropolis omnium, nullam ſibi habuèrit ſubditam regionem. Argumenta verò, quae adfert Salmaſius ut hoc evincat, planè contra ipſum faciunt: nam quod inquit hanc Antiochiam Syriam eſſe cognominatam ad diſtinctionem aliarum, id planè ab omni ratione eſt alienum, cùm in Syria plures ſint Antiochiae. Jam verò quare utitur exemplo Καισαρείας Καππαδοκίας, quando pro urbe accipitur, & non potiùs Μαυριτανίας Καισαρείας quando pro regione accipitur? Imò vel ipſa Καππαδοκία Καισάρεια aliquando accipitur pro altera Cappadociae parte. Sed profectò quid verbis opus eſt, cùm Strabo Ἀντιοχίδος regionis non ſemel meminerit, urbeſque in ea ſitas commemoret.

l. 18. *Eſt Iope ante diluvium, ut ferunt, condita*] Ita libri veteres: utrumque enim rectum Ἰόπη & Ἰόππη. Hinc *toparchia Iopica* apud Plinium. Putabant quippe Graeci nomen accepiſſe id oppidum ab Iope Aeoli filia. Quod autem hìc inquit Mela oſtentari in ea oſſa marinae belluae, cui objecta fuit Andromeda, in eo ſecutus eſt Graecos, qui id ipſum ſcripſerant, antequam ea Romam transferrentur à M. Scauro. Ita paſſim ſolet Mela, dum Auctores ſuos nimium diligenter ſequitur, ſaepe de rebus quae olim fuere, tanquam etiamnum praeſentibus loquitur. De veteribus autem aris nemo quod ſciam alius, tantùm vinculorum Andromedae veſtigia reperiri ait Plinius, *Inſidet collem praejacente ſaxo, in quo vinculorum Andromedae veſtigia oſtendit.* Attamen idem Plinius eodem libro cap. 31. Andromedam objectam inquit fuiſſe huic belluae in inſula Paria, quae ante Ioppen ſita ſit. Sed verò Joſephus affirmat in ipſo litore ſigna catenarum Andromedae oſtendi, non in oppoſita inſula. Vide quae infrà de Paria ſumus dicturi. Ab hoc autem ceto *Dea Ceto* Plinio, quae eadem eſt atque ἡ Σιτὼ Philonis Herennii. Dagon nempe Syrorum numen & à piſce, & à frumento nomen traxiſſe poſſit videri. Eadem eſt ergo ἡ Κητὼ & ἡ Σιτώ. Attamen exiſtimo Byblienſem

hunc

hunc Grammaticum non rectè vertiſſe locum iſtum Sanchuniathonis, cùm prior interpretatio longè ſit verior, utpote quam alii etiam confirment Auctores.

In CAP. XII.

DE PHOENICIÂ.

l. 3. *Literas & literarum operas*] Et hunc quoque locum mutare conatus eſt Pintianus, ſed profectò errat. *Literas* enim hic vocat Arithmeticam, & ſcientias mathematicas, quae numerorum beneficio indigent. Sic quoque Cicero lib. II. *de Divinatione*, *eadem in literis ratio eſt*, *reliquiſque rebus*, *quarum eſt diſciplina*. Manifeſtè hîc *literae* ponuntur pro numeris. Sic etiam hoc vocabulum accipiendum apud Terentium *Eunucho*, *Fac periculum in literis*, *fac in palaeſtra*, *in muſicis*. Sed & Capitolinus de Pertinace, *Puer literis elementariis & calculo imbutus*. Malè haec interpretantur Viri docti de Grammatiſtica, nam quid opus fuiſſet monere Pertinacem didiciſſe legere. Per *literas* omnino intellige hoc loco elementa Matheſeos, quae ϛοιχεῖα vocant Graeci. Epigramma vetus:

Indoctus teneram ſuſcepit calculo pubem,
Quam cogat primas diſcere literulas.

Manifeſtè *literae* hîc pro numeris accipiuntur, quemadmodum ſaepe quoque aliàs: notum enim apud omnes gentes antequam cifrae quas vocamus eſſent repertae, *literas* pro numeris in uſu fuiſſe. Nec tamen adeò recens eſt cifrarum uſus, atque plerique exiſtimant. Illae ipſae notae, quibus nunc utimur, exſtant quoque in Notis Senecae & Tyronis, multo verò clarius apud Boethium in *Elementis Geometricis*, ubi Pythagoricis inventionem earum tribuit. Verùm ut id non ſit, neutiquam tamen dubitandum, quin antiquiſſimis etiam Graecis & Romanis cognitae fuerint, ac ab iis praecipuè uſurpatae, qui compendiarium ſcribendi genus ſectabantur. Hinc adparet toto caelo errare illos, qui ab Indis aut Arabibus notulas has fluxiſſe exiſtimant. Nullum Arabum monumentum literarum exſtat, quod vel Boethii aetatem aequet, ne dicam Senecae & Tyronis. Manifeſtum eſt itaque Arabes ſigna iſta numeralia à Graecis hauſiſſe, Indos verò ab Arabibus. Huc accedit quòd forma cifrarum

in

in libris Arabum & Indorum planè conveniat cum illa, quae in antiquiſſimis Graecorum Latinorumque monumentis comparet. Verùm haec obiter, plura dicturi in *Diſſertatione de litteris & vera pronuntiatione Linguae Graecae.* Ut verò ad Melam redeamus, rectè illorum commentum eſſe dicit literas ſive numeros: Phoenicum enim inventum eſſe Arithmeticam & Aſtronomiam teſtantur cùm innumeri alii, tum praecipuè Strabo, & hanc quidem ex Logiſtica, alteram verò ἐκ τῆς νυκτιπλοΐας initium ſuum habuiſſe ait: vide illum lib. XVI. Statim poſtea idem Pintianus delenda cenſet iſta verba, *regnum proeliumque commenti.* Abſque iis tamen manca eſt oratio. Sanè minus laborandum eſt in emendando hoc auctore, abſtergendiſque iis maculis, quas veteres induxere Librarii, quàm in indicandis & expurgandis pravis lectionibus, quas Eruditi hujus ſeculi obtrudere voluerunt.

l. 7. *Tyros aliquando inſula*] In antiquiſſimo codice ita hic locus concipitur, *Tyros aliquando inſula, nunc annexa terris deficit Quondam ab impugnante quondam Alexandro jacta opera.* Si repetitum iſtud auferas adverbium, habebis veram lectionem. Rectè verò addit *deficit*, quia poſtquam ab Alexandro haec urbs continenti juncta fuit, prorſus fatiſcere & deficere coepit, & ſola tantùm floruit purpurae tinctura. Itaque Plinius de hac ait, *nunc omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura conſtat.* Mirum tamen quod Strabo dicit libro poſtremo, urbem hanc, licet tam graviter ab Alexandro afflicta fuerit, tamen ſeſe recollegiſſe, melioremque factam eſſe hac calamitate. Idem quoque videtur innuere Seneca *Natural. Quaeſtionum* VI. *Tyros aliquando infamis ruinis fuit.* Aliter itaque accipiendus eſt forſan hic locus Pomponii, *nunc annexa terris deficit.* Sic nempe, ut ſubintelligatur, *deficit eſſe inſula.* Priorem tamen interpretationem veriorem eſſe exiſtimo.

l. 9. *Vici tenent ulteriora, & adhuc opulenta Sidon*] Tyros deficit, ſed adhuc opulenta eſt, inquit, Sidon. *Vici* verò & oppidula multa interjecta ſunt inter Tyron & Sidonem, quae recenſent Scylax Caryandenſis & Plinius. Malè itaque haec verba delenda eſſe cenſet Pintianus.

l. 12. *Ab ea ad promuntorium Euproſopon*] Ita forſan vocavit Mela promuntorium, quod Scylax, Strabo & Ptolemaeus Θεοῦ πρόσωπον appellant. Εὐπρόσωπον ſanè eſt in omnibus veteribus libris quos vidi. Videtur autem à forma ei id nominis fuiſſe impoſitum. Offendit haec appellatio aures Chriſtianorum ſequioris aevi, itaque non Θεοπρόσωπον ſed

Λιθο-

Λιθοπρόσωπον illud appellant. Arabes vocant *Anſ-albagiar*, quod *naſum lapideum* interpretantur. Sed Arabes omnia promuntoria vocant *naſos*. Anno XXIV. Juſtiniani imperatoris promuntorium hoc terraemotu avulſum in mare decidit. Caſus tamen hic profuit Botryenis. Quippe mons is adeò feliciter cecidit, ut portum illis lapſu ſuo formarit, quo antea carebant. Narrant id cùm alii, tum Theophanes, in *Chronico* ad praedictum Juſtiniani annum, quamvis apud illum *Botryn* ineptè in *Boſtram* mutarint.

l. 17. *Sed adverſa adjacens à terra grandem ſinum*, &c.] Quicunque fuit architectus hujus lectionis, peſſimè ille de Pomponio meritus eſt. Omnes libri legunt, *ſed adverſa adjacens Aſia, grandem ſinum inflexo tractu litoris accipit*. Nihil verius & manifeſtius hac lectione.

l. 26. *Berytus, Laodicea, Arados*] Jam ſuprà ante *Byblum* & *Botryn* recenſere *Beryton* debuerat. Scio quidem Pomponium non ordinem ſemper ſitus obſervare, ſed opulentiores urbes ſaepe ſolere praemittere, verùm id hîc locum non habet: ſi enim Syriae Antiochenae initium ſtatuamus Paltum oppidum, uti Pomponius, ſive Eleutherum amnem, uti alii, jam Berytus non poteſt accenſeri urbibus Antiochenae Syriae. Tamen vix mihi perſuadere poſſum erraſſe hîc Melam, aut ſaltem erraſſe ſine Auctore. Non Librariorum vitio vocabulum id additum eſſe ex eo adparet, quòd Lycum quoque amnem huic Syriae tribuat, qui à Beryto non longè admodum abeſt. Quapropter arbitror Berytum Antiochidi fuiſſe attributam, licet extra Antiochidem eſſet ſita. Neque id magis mirum videri debet, quàm quòd Ptolemaeus Seleuciam collocet extra Seleucidem.

l. ead. *Arados*] Fruſtra hîc *Arados* recenſetur, cùm eam infrà deſcribat, & inter inſulas maris Mediterranei nominet. Libri veteres legunt, *Laodicea, Aroſos*. Omnino ſcribendum eſt *Rhoſos*.

l. 27. *Lycos & Labotas & Orontes*] Ita Pintianus repoſuit, cùm priùs legeretur *Hypatos*. Meminit quidem Strabo libro poſtremo Arceuthi & Labotae amnium, qui fluunt ſuprà Antiochiam, ſed non videntur iſti amnes in hunc Iſſicum ſinum exire, ſed vel in ipſum fluere Orontem, vel, quod magis arbitror, in Euphratem. Aliud itaque quaerendum. Veteres libri legunt, *Hipatos*. Verùm & paulò ſuperiùs ubi *Paltos* legitur, *Hipatos* ſimiliter habent omnes manu exarati codices. Dico utrobique legendum eſſe *Paltos*, & fuiſſe fluvium urbi cognominem. Meminit hujus flumi-

fluminis Simonides apud Strabonem lib. xv. in loco ita legendo: Ταφῆναι δὲ λέγεται Μέμνων περὶ Πάλτον τῆς Συρίας παρὰ Βάλδον ποταμὸν, ὡς εἴρηκε Σιμωνίδης ἐν Μέμνονι διθυράμβῳ τῶν Δαλιακῶν. Non audiendi ſunt qui locum hunc Strabonis corrigere conantur. Πάλτος & Βάλδος utrumque rectum eſt. Neque id tantùm babet locum in fluminis, verùm etiam in ipſius urbis appellatione. Stephanus, Βάλδος πόλις Φοινίκης· ὁ πολίτης Βαλδαῖος.

In Cap. XIII.

DE CILICIA.

l. 4. *Nunc ne minima quidem, tunc ingenti urbe celebris*] Πολίχνιον vocat Strabo. Exſtitiſſe quoque Ciceronis ſeculo apparet ex ejus *Epiſtolis*; ait enim in illis alicubi, *Imperator vocatus ſum apud Iſſum.* Legunt itaque Viri docti, *nunc minima quidem*, &c. Sed hoc pacto ſermo erit vitioſus. Vera eſt lectio veterum exemplarium, *Nunc ne minimè quidem, tunc ingenti urbe celebris Iſſo fuit.*

l. 6. *Procul inde Amanoides promuntorium*] Haec eſt Hermolai Barbari conjectura, cùm priùs legeretur *Aminoides.* Multis tamen de cauſis non poſſum hanc lectionem probare, cùm nulla prorſus ratio fingi poſſit, quamobrem promuntorium aliquod Amano magis ſimile eſſe dicatur, quàm alteri monti. Praeterea mons iſte non eſt Amano ſimilis, ſed Amanus ipſe: Amanus enim vocatur ea etiam Tauri pars, quae Ciliciam à Cataonia dirimit. Duobus verò diverſis jugis in mare excurrit, totumque ſinum Iſſicum amplectitur, ut inquit Strabo. Altero quidem jugo Syrias & Amanidas portas efficit, alio verò Cilicias portas, & hoc, cujus hîc Mela meminit, promuntorium. Sed uſus obtinuit ut ſolae illae portae, quae Syriis portis vicinae ſunt & Iſſo urbi, dicantur Amanides, cùm tamen quatuor Amani portas Veteres recenſeant. Itaque non *Amanoides*, ſed vel *Amani*, vel *Amanidum* iſtud *promuntorium* appellaſſet Mela. Sed profectò, id quod ſemper ferè, id ipſum quoque hîc locum habere puto, ut lectio veterum librorum, aut ſaltem quae ei proxima eſt, eadem quoque ſit veriſſima. Legendum enim *Ammodes*: Ἄκρα Ἀμμῶδες Graeci vocarunt, cujus nominis promuntoria etiam alibi terrarum occurrunt.

l. 8. *Pyramus Iſſo propior Mallon praeterfluit*] Ita quidem

dem Pintianus & alii, cùm vulgò *prior* legeretur, non *propior*; nihil tamen mutandum erat. Iſſo enim euntibus Pyramus fluvius prior occurrit, deinceps Cydnus. *Prior* verò pro propiore, & *primus* pro proximo, ſaepe apud praecipuos etiam Linguae Latinae Auctores. Exempla multa congeſſere Eruditi.

l. 10. *Olim à Rhodiis Argiviſque*] Putant Viri eruditi *Achiviſque* legendum eſſe, non *Argiviſque*. Ita enim Strabo: μετὰ δὲ Λάτμον Σόλοι πόλις ἀξιόλογος τῆς ἄλλης Κιλικίας ἀρχὴ τῆς περὶ τὸν Ἰσσὸν, Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων κτίσμα τῶν ἐκ Λίνδου. Stephanus quoque *Cilices* priùs *Achaeos* dictos fuiſſe ait ex Herodoto; verùm aliter ipſe Herodotus, cujus verba haec ſunt lib. VII. Οὗτοι μὲν τὸ παλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο· ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Stephanus non rectè Ὑπαχαιοὺς in Ἀχαιοὺς mutavit. Quo enim modo Ὑποχαλκὶς & Ὑποθῆβαι, eodem etiam Ὑπαχαιοὶ vocantur. Sed verò in Mela nihil mutandum eſſe, vel unus hic teſtabitur Livii locus lib. XXXVII. *Pro his cùm gratias egiſſent Rhodii, de Solis urbe, quae in Cilicia eſt, egerunt. Argis & illos, ſicut ſeſe, oriundos eſſe: ab ea germanitate fraternam ſibi cum iis caritatem eſſe.* Nec tamen diverſa eſt horum inter ſeſe opinio, nam & Argivi aliquando Ἀχαιοὶ vocantur. Hinc Homero Ἄργος Ἀχαϊκόν.

l. ead. *Poſt piratis Pompejo adſignante poſſeſſae*] Ita alii repoſuerunt, cùm tamen in omnibus, quae comparent, exemplaribus antiquis ſcriptum ſit, *pro piratis*. Videtur legendum, *porrò piratis Pompejo adſignante poſſeſſae*. *Porrò* hîc eſt adverbium temporis, uti ſaepe aliàs.

l. 13. *Arati Poëtae monumentum*] Hoc miraculum nemo quod ſciam alius prodidit. In *Vita* tamen *Arati* inedita Solis ſepultus eſſe traditur. Hinc forſan factum, ut Solenſis creditus ſit, niſi potiùs hoc contigit quia Solis habitarit. Aſclepiades ſanè Myrleanus, in *Vita Arati*, negat illum fuiſſe Solenſem, ſed Tarſenſem fuiſſe dicit. Solenſes certè videntur ipſum ſibi vindicaſſe. Quippe qui apud Goltzium exſtant Pompejopolitarum nummi, illi de Solenſibus ſunt accipiendi, & proculdubio eſt Arati hujus effigies, quae in illis comparet, niſi potiùs Chryſippi Philoſophi eſſe exiſtimemus. Callimachus quoque ipſum Solenſem vocat in epigrammate, quod hîc emendatum adſcribam:

Ἡσιόδου τό δ' ἄεισμα καὶ ὁ τρόπος οὗτος ἀοιδῶν
Ἔσχατος, ἀλλ' ὄκνω σοὶ μὴ τὸ μελιχρότατον

τῶν

Τῶν ἐπέων ὁ Σολεὺς ἀπεμάξατο. χαίρετε λεπταὶ
Ῥήσιες Ἀρήτου σύγγονοι ἀγρυπνίης.

Carmen illud ſcriptum eſt non in Aratum, ſed in Heſiodum, cujus ἀσελκὴ βίβλος hîc laudatur. Dicit verò Callimachus, difficilia illa, miniméque florida, quae Heſiodus omiſiſſet, Aratum perfeciſſe, ideoque jubet valere tetricas iſtas & injucundas vigilias. Proximè vero accedit haec noſtra correctio ad vulgatam lectionem, veriſſimumque & elegantiſſimum exhibet ſenſum. Sed verò illa Salmaſii, in *Commentariis ad Solinum*, neque elegans eſt, neque intellectu facilis. Graecum praeterea non eſt μεληρότατον. Errat etiam cùm Ἀῤῥήτου ſcribendum eſſe dicit verſus gratia, non Ἀρήτω. Leonidas Tarentinus in *epigrammate* & ipſe quoque ſyllabam iſtam producit, Γράμμα τό δ' Ἀρήτοιο δαήμονος.

l. 17. *Suprà ſpecus eſt nomine Corycius*] *Suprà* quomodo paſſim à Mela & aliis Geographis accipiatur, jam alibi oſtendimus. Pulchra verò & facilis ac luce meridiana clarior eſt haec Corycii antri deſcriptio; meram tamen huic noctem ſuffundere conatus eſt Vir doctus prolixa admodum digreſſione *ad Solinum*. Nam dum efficere cupit, ut Strabo & Mela idem dixerint, id facit, ut quàm longiſſimè à ſe invicem recedant. Ait Melam ex Strabone vertiſſe hanc deſcriptionem. Sed verò ſi non aliunde quàm ex Strabone eam hauſerit Mela, magnum eum impoſtorem fuiſſe oportet, cùm tot de ſuo adtexuerit. Abſit ut ita de diligentiſſimo Auctore ſentiamus, quo nemo Latinorum accuratiùs de geographia ſcripſit. Strabonis libros eum non legiſſe, & forſan ne vidiſſe quidem, multis ſatis conjecturis oſtendi poſſe arbitror. Jam quod ait, Melam confundere ſpecum Corycium cum monte Coryco, quis hoc credat? Si ſpecus iſte non ſit in ipſo Coryco, in quo ergo eſt monte? Quod autem Strabo inquit antrum illud abeſſe à mari viginti ſtadiis, id tantùm abeſt ut contrarium ſit Melae, ut potiùs mirificè ſententiam ejus confirmet. Ait namque Mela montem illum habere ad mare clivum decem ſtadiorum ſatis arduum. Ab altero verò latere, quà terras ſpectat, deſcenſum mille & quingentorum paſſuum. Habes hîc viginti duo ſtadia ad mediam vallem. Quomodo igitur fieri poteſt quod doctiſſimus Solini Interpres paſſim repetit, ſpecum iſtum longè ultra montem & magis in mediterraneis ſitum fuiſſe? Altera ratio, quam mox ſubdit, multo etiamnum eſt infirmior:

nam

nam quid clarius ſequentibus iſtis Melae verbis, cùm dicit, in ſecundo ſpecu amnem oriri, qui tantummodo ſe oſtendit, & ubi magnum impetum brevi alveo traxit, iterum demerſum abſcondi. Ipſum nempe montem ſubit amnis hic occulto cuniculo; ut inquit Strabo, & hoc pacto in mare egeritur. Ad haec autem alter: *Hoc non poſſe fieri è monte in mare prominente. Nam Corycum montem eſſe, ἄκραν eſſe, promuntorium ſcilicet vel prominentiam mari incumbentem.* Verùm & ex hoc, & ex innumeris aliis locis ſatis aliquis poſſit colligere; non rectè eum accipere vocem *promuntorii.* Putat quippe omnia *promuntoria* eſſe montes mari incumbentes. Atqui hoc longè aliter ſeſe habet. Multa enim paſſim ſunt promuntoria, ubi tamen nulli ſunt montes, nedum qui mari incumbant: multi verò montes mari incumbunt, ubi tamen nulla ſunt promuntoria. Litorum enim, non montium prominentiae efficiunt promuntoria. Verùm & ſequens illum fallit ratio, cùm putat ὀφρῦν πετρώδη ἱκανῶς ὑψηλὴν, ut eſt apud Strabonem, ita reddidiſſe Melam, *decem ſtadiorum clivo ſatis arduum.* Mela enim loquitur de clivo montis adſito mari: Strabo verò de ipſius antri lateribus, quibus in oppoſita montis parte ſpecus ille utrinque praecingitur. Sed & illud quis mihi expedire poſſit, hunc montem Corycum juxta calculum Melae, qui ei decem ſtadiorum clivum ab una parte, & ab altera duodecim ſtadiorum deſcenſum tribuit, altiorem eſſe monte Pelio, cui tantùm mille ducentorum & quinquaginta paſſuum ſive decem ſtadiorum perpendiculum tribuit Dicaearchus? Juxta hunc doctiſſimi Salmaſii calculum perpendiculum quarundam Alpium erit quinquaginta ferè millium paſſuum, quia tanto ſpatio clivi earum adſurgunt. Non video etiam quid ſibi velit, cùm inquit, *Clivum cùm in rectum ſurgit, parum abeſſe à ratione perpendiculi.* An *clivus* poteſt vocari aliquid quod in rectum ſurgit? Sed & hoc miror, quod dicit, maximos eſſe montes qui clivum bis mille & quingentorum habent paſſuum. Inter majores certè Alpes (ut de aliis taceam) nullae ſunt quae non decies, imò vicies aliquando, menſuram hanc impleant. Et ſanè nullus poteſt clivus dari qui adſcenſum patiatur, quin plus quàm duplam habeat perpendiculi menſuram. Minus ſi obtineat, jam non recto tramite, ſed per ambages & anfractus ſuperatur, nec tamen ideo brevior eſt clivi adſcenſus. In loco quoque Dioſcoridis emendando graviter impingit. Sed hunc errorem ipſe poſtmodum agnoſcit. Verùm utinam totam hanc retracta-

ret exercitationem Vir doctiſſimus; neque enim aliquid in ea eſt, quod commodam admittat interpretationem.

l. 18. *Ac ſuprà quàm ut deſcribi facile poſſit eximius*] Meliores libri ita legunt, *Ac ſuprà quàm deſcribi facile ſit eximius*; atque ita proculdubio ſcripſerat Mela.

l. 20. *Et decem ſtadiorum clivo ſatis arduum*] Salmaſius putat veriſimile eſſe Melam ita ſcripſiſſe, *& viginti ſtadiorum clivo ſatis arduum*. Sed veriſſimam eſſe vulgatam lectionem, ſatis jam, ut opinor, ſuperiùs oſtendimus.

l. 23. *Viret lucis pubentibus undique*] Meliores omnes codices legunt, *pendentibus*, non *pubentibus*. Sic quoque Solinus, & omnino ea eſt vera lectio.

l. 27. *Ubi contemplati duravere, non ſatiet*] Haec eſt lectio vulgata, quam confirmant Vaticanus, aliique optimi codices. Salmaſius hoc loco ſcribendum eſſe exiſtimat, *ubi contemplari duravere*, non *contemplati*. Addit etiam hanc Latinam & probam eſſe phraſin. Verùm iſtud ego ne jurante quidem Priſciano crediderim. Illa verò quam reddidimus lectio Latina & proba. *Contemplati* enim pro contemplantes, ut infrà *venerati* pro venerantes. Paſſim apud optimos Auctores ſimiles occurrunt locutiones, quas colligere taedioſum.

l. 29. *Quingentorum & mille paſſuum*] Solinus hoc loco legit, *quingentorum & bis mille paſſuum*; niſi forſan de ſuo addiderit mille iſtos paſſus, quo molliorem faceret deſcenſum.

l. 30. *Et opaca ſylvae quiddam agreſte reſonantis*] Haec ex illis Strabonis verſa eſſe putat Salmaſius, Μεςὸν δὲ τῆς θαμνώδους ὕλης, ἀειθαλοῦς τε καὶ ἡμέρου. Melam verò hîc legiſſe ait, καὶ ἀγρίου, quia vertit, *agreſte quiddam reſonantis*. Sed quid fructibus commune cum ſono? Strabo ait ſpecum Corycium plantis perpetuò virentibus, & mitibus refertum eſſe fructibus: Mela verò dicit, ſylvas aſperum & agreſtem edere ſonum; utpote quae auris aquarum allabentium ſemper adflentur & horreſcant. Nulla ergo comparatio poteſt inſtitui vel hîc, vel in ſequentibus verborum Strabonis & Melae, cùm diverſa de hoc ſpecu prodiderit uterque, non tamen contraria. Omnia ferè quae de ſpecu hoc narrat Strabo, habet etiam Mela; hic autem multa habet, quae non leguntur apud Strabonem.

l. 36. *Ducit auſos penitus*] Minuti quidam Critici legunt hîc *penitius*, quaſi verò & alterum non ſit rectum. Paulò pòſt, legunt omnes antiquiores libri, *Ibi ingens amnis ingenti*

ti fronte ſe extollens. Quod non mutandum videtur. *Ingenti fronte*, id eſt, lato ore, lata facie. Paſſim ſic loquitur Auctor noſter.

In Cap. XIV.

DE PAMPHYLIA.

l. 5. *Ex edito admodum colle proſpectat Aſpendos*] Ita quoque Arrianus lib. 1. qui ait ἐν ὀχυρᾷ καὶ ἀποτόμῳ ἄκρᾳ ſitam eſſe Aſpendum. Mirè autem confuſa eſt apud Ptolemaeum deſcriptio Pamphyliae; is quippe Aſpendum collocat ad Cataracten fluvium & plus quadringentis à mari remotam ſtadiis, cùm tamen ad Eurymedontem ſita fuerit, ad ſexageſimum à mari ſtadium. Sed locus iſte Ptolemaei valde luxatus eſt, quippe non hoc tantùm oppidum, ſed & Eurymedon fluvius, & Ceſtros, & Cataractes; multa inſuper oppida à vero ſuo ſitu deturbata ſunt. Non omnia ea integritati ſuae reſtituimus ope veterum codicum, uti fusè ad ipſum oſtendemus Ptolemaeum. Fallitur Cl. Salmaſius, quum exiſtimat, Rufum Feſtum Avienum in verſione Dionyſii omiſiſſe *Aſpendum* & ſubſtituiſſe *Sidam*, quia hanc ad Eurymedontem collocat Ptolemaeus, alteram verò ad Cataracten flumen: nam neque verum eſt, ut diximus, Ptolemaeum collocaſſe *Aſpendum* ad Cataracten, vel *Siden* ad Eurymedontem. Sed neque iſtud verum, Rufum Feſtum meminiſſe Sides; ita enim ſupplendus & legendus eſt ejus locus ex veteri libro:

> ——— *prope celſam ſurgit in arcem*
> *Piſcoſi Aſpendum flumen ſecus Eurymedontis.*
> *Sus ubi deformis calidis adoletur in aris*
> *Saepe Dioneae Veneri.*

Ex duobus interjacentibus verſibus Librarii unum fecerant hoc modo,

> *Priſcas idae fomes calidis adoletur in aris.*

l. 8. *Duo validiſſimi fluvii, Ceſtros & Cataractes*] *Ceſtrum* dictum eſſe putant quia ſe praecipitat. Movit hoc nonnullos ut hîc *Oeſtrum* pro *Ceſtro* reponerent, prorſus ineptè. Κέστρον plerique hunc amnem vocant. Fugit verò illos, hoc

 voca-

vocabulum etiam ſagittam & jaculum ſignificare; potuiſſent hoc illos docere Grammatici, qui Κέστρον interpretantur, ἀκόντισμα. Hinc κεστροσφενδόνη apud Livium & Tacticos, & ξύλον κεστρωτὸν, pro ſude praeuſta, quam πυρίκαυστον aliter appellant. Heſychius: Κεστρωτὸν ξύλον, βαρὺ ἔχον τὸ κέντρον, οὐκ ἔχει δὲ σίδηρον οὐδὲ ἀκμήν. Εἰώθασι δὲ οἱ βοτῆρες πυροῦν τὰ ἄκρα τῶν αὔων ξύλων· ἕνεκα τοῦ πεπυρῶσθαι, πυρίκαυστον. Ita legendus iſte locus. Perperam illum emendare conatur Vir magnus in *Solinianis*. At verò longè aliter accipiendus hic Pomponii locus: cùm enim dicit, *hic quia ſe praecipitat, ita dictus*, id non de Ceſtro, ſed de Cataracte intelligi debet. Quid ſit καταράσσειν notum eſt. Non ad aquarum tantùm lapſum tranſlatum hoc vocabulum, verùm etiam ad lari quoddam genus, quem itidem *catarracten* appellant. Cauſam nominis reddit Dionyſius Characenus in *Ixeuticis*, aliquando à nobis in lucem producendis. Is itaque ſic de hac ave: Πρὸς ὕψος ἑαυτὸν αἴρει, καὶ τὰ πτερὰ πάντα συστείλας εἰς τὸν πόντον οἷα πίπτων οἴσεται, διατεμὼν τὸν ἀέρα παντὸς ἂν εἴποις βέλους ὀξύτερον, καὶ καταδύεται μέχρι ὀργυιᾶς ἢ καὶ πλέον, εἶθ' ὅτε συλλαβὼν τὸν ἰχθὺν ἀνασπᾷ, καὶ ἀνιπτάμενος ἔτι πάλλοντα κατεσθίει.

l. 11. *Et Dianae, quam ab oppido Pergaeam vocant, templum*] In optimis libris ſcriptum reperi *Pergaſeam*, non *Pergaeam*; quamvis & hanc lectionem nonnulli exhibeant libri. Verùm quo minus alteram abjiciendam eſſe exiſtimem facit Stephani locus, Πέργη πόλις Παμφυλίας· τὸ ἐθνικὸν Περγαῖος, τὸ θηλυκὸν Περγαία, καὶ Περγασία Ἄρτεμις. A *Perga* tamen vix poteſt deduci Περγασία, aut Περγησία. Latinorum is potiùs typus eſt, quàm Graecorum. Deorum tamen dearumque cognomina, quae ab urbibus locisque imponuntur, aliter ſaepe inflectuntur, quàm hominum. A *Perga* itaque non tantùm eſt γυνὴ Περγαία, ſed & Περγάς. Inde Περγασία & Περγασαία. Rectè itaque apud Melam *Pergaſaea Diana*, quae eadem eſt atque *Pergaea*.

l. 13. *Mons Sardemiſos*] Ita quoque Plinius. Oppidum hic recenſet Stephanus Σάρδησσος, in quo Sardeſſius Jupiter colebatur. Proculdubio ejuſdem id oppidum nominis fuit atque mons. Sed ſaepius iſtiuſmodi vocabula contrahuntur. Ita ex *Paropamiſo* fecere *Parniſum*. Σαρδησσίων quoque mentio eſt in nummis Veſpaſiani.

l. ead. *Phaſelis à Mopſo condita finis Pamphyliae*] *Phaſelin* alii Pamphyliae, alii Lyciae, alii Cilicum urbem eſſe dixerunt. Hoc mirantur Viri eruditi, neque minus iſtud, quòd cùm Strabo hanc vocet πόλιν ἀξιόλογον, tribuſque in-

ſtructam

ſtructam portibus: Lucanus tanquam oppidulum deſcribat: ait namque lib. VIII.

—— —— te primum parva Phaſeli
Magnus adit: nam te metui vetat incola rarus,
Exhauſtaeque domus populis, majorque carinae
Quàm tua turba fuit.

Verùm ita ſeſe res habet. *Phaſelis* à Lyciis olim fuit habitata, Lyciaeque attributa fuit primitus. Pamphyliis verò latè oram maritimam tenentibus, Pamphyliae annumerata fuit urbibus, licet incolae eſſent Lycii. Poſtmodum opportunitate ſitus allecti, & invitati à Cilicibus, ipſi quoque piraticae ſe applicuerunt, aut ſaltem piratis receptaculo fuere, deſerta communi Lyciorum ſocietate vel ſua ſponte, vel ejecti ab illis. Tum Cilicum dicta fuit urbs *Phaſelis*. Deinceps Publius Servilius eam evertit. Propter incolarum itaque paucitatem *parvam* eam vocat Lucanus: nam ſi aliter intellexerit, & exiguum oppidulum fuiſſe exiſtimarit Phaſelida, valde erravit. Aſconius Pedianus, Corycum, Olympum & Phaſelida tres magnas Cilicum appellat urbes.

In Cap. XV.

D E L Y C I A.

l. 3. *Side portu & Tauri promuntorio grandem ſinum claudit*] Quaerunt hîc Viri docti, quomodo Lycia ſinum claudat promuntorio Tauri & Side oppido, cùm *Siden* jam ſuperiùs retulerit in ea Pamphyliae parte quae Ciliciae eſt proxima? Pintianus hâc de cauſa locum corruptum eſſe arbitrabatur, & legendum eſſe *Lyde*, non *Side*. Sed decepit eum vitioſa Ptolemaei lectio, χίδαι enim apud illum non Λύδη ſcribendum. Plinius & ipſe quoque mentionem facit hujus ſinus, ſed unius tantùm termini, Tauri nempe, meminit. Verba ejus ſunt: *Junctum ei mare Lycium eſt, gens Lycia, unde vaſtus ſinus; Taurus mons ab Eois veniens litoribus Chelidonio promuntorio diſterminat.* Locum hunc Plinii valde vexat magnus Solini Interpres; vaſtam enim admodum de hoc exercitationem contexuit. Ac primò quidem videtur exiſtimare pro *diſterminat*, reponendum eſſe *ciſterminat.* Verùm hoc vocabulum ne ipſe quidem intellexiſſet Plinius.

 Quod

Quòd autem pro Chelidonio promuntorio reponit *Chelidonion*, & in hoc quoque fallitur. Ipſae enim inſulae Chelidoniae vocantur *Tauri promuntorium*, ut mox oſtendemus. Nihil itaque mutandum in verbis Plinii, quae plana ſunt & facilia. Ait namque, Phaſelidi junctum eſſe mare Lycium, gentem Lyciam, & ſinum vaſtum ab ea denominatum. Omnia autem haec à Pamphylia, & mari Pamphylico, disterminare Chelidonium promuntorium. Idem de hoc promuntorio inquit Lucianus in *Navigio*: Μετ' ἐκεῖνο γὰρ δὴ συμβαίνει μερίζεσθαι τὸ Παμφύλιον ἀπὸ τῆς Λυκιακῆς θαλάσσης. Juxta Salmaſii emendationem ſequeretur ſinum hunc ſitum eſſe in Caria, quod quàm à mente Plinii ſit alienum, quivis facilè videre poteſt. Ut autem ad Melam redeamus, & ſignificemus, quare Sidam oppidum, quam mox Pamphyliae tribuit, & quidem illi quae à Lycia eſt remotiſſima, nunc adſcribat Lyciae; id maximè hac de cauſa factum eſſe exiſtimo. Pamphylii olim non ad mare habitabant, verùm prorſus erant mediterranei. Sive autem à Troja, ſive aliunde venerint, conſtat illos incoluiſſe longum terrarum tractum à Phoenice Lyciam uſque. Verùm illic Cilicibus permixti agebant: Pamphyliam verò obtinebant integram, excepto tantùm litorali tractu, quem tenebant Lycii, aliique Graeci qui Lyciorum communitati nomen dederant. Lycia itaque primò Ciliciae fuit contigua. Hac de cauſa ſtatim poſt Ciliciam Lyciam nominat Auctor noſter ſuperiùs cap. 2. deinceps verò Pamphyliam. Eadem eſt ratio quòd Stephanus Lyciam conterminam faciat Ciliciae, ut jam ſuperiùs oſtendimus. Rectè itaque Mela ad Lyciam ponit vaſtum illum ſinum, quem Side oppidum, & Tauri promuntorium claudit. Poſtquam verò hanc Cumaeorum coloniam, Sidam nempe, tenuerunt Pamphylii, piraticaeque unà cum Cilicibus incumbere coeperunt, multae quoque aliae Lyciorum urbes ſe illis adjunxerunt. Aevo tamen Scylacis Caryandenſis non admodum magnus fuit Pamphyliorum ad mare tractus: Lyciae quippe tribuit pleraſque ferè eas urbes, quae poſtea Pamphyliae ſunt adtributae. Atque haec equidem veteribus hiſtoriis, & veritati ipſi conſentanea eſſe exiſtimo. Quod autem modò dixi, ipſas inſulas Chelidonias vocari *promuntorium Tauri*, id veriſſimum eſt: Taurus enim mons exit in mare jugo admodum celſo ac aeternis tecto nivibus; vocabatur illud olim Ἱερὰ ἄκρα. Ad pedem hujus tres, vel juxta alios, quinque ſunt Chelidoniae inſulae, vel ſcopuli potiùs, ſex tantùm ſtadiorum freto diviſi, qui eminus è mari proſpicientibus, tanquam fimbria pedem

iſtius

iſtius montis praecingere videntur. Quamvis itaque Ἱερὰ ἄκρα Tauri montis promuntorium vocetur, attamen quia ulterius in mare prominent inſulae iſtae Chelidoniae, ideo in illis promuntorium Tauri ſtatuerunt nonnulli; nam, ut jam alibi diximus, non montium, ſed litorum prominentiae efficiunt promuntoria. Jam verò, inſulas continenti vicinas, & extra reliquum litus in mare procurrentes, vocari promuntoria, neminem, ut puto, paulò eruditiorem latere poteſt. Atque haec quidem ad interpretationem loci Pomponiani & Pliniani dicta ſufficiant. Multus autem eſt Vir magnus in explicatione horum locorum, verùm nihil omnino iſtic adfert, quod non ipſe mox deſtruat, aut quod ſua ſponte non corruat.

l. 9. *Ubi terras dirimit, exit in pelagus*] *Diremit* legunt libri aliquot manu exarati, & editio Vineti; ſic quoque Salmaſius: verùm non rectè aut emendat, aut interpretatur totum hunc Pomponii locum de Tauro. Reducenda eſt vetus lectio, quam omnia conſtanter exhibent vetera exemplaria, quaeque melior, planior, & veritati convenientior eſt omnibus omnium conjecturis: *Idem autem & totus, ut dictus eſt, dicitur, etiam quà ſpectat orientem. Deinde Emodes, & Caucaſus, & Paropaniſus.* Taurum montem, inquit, continuo jugo totam dirimere Aſiam, & incipere quidem ab Eois litoribus, deſinere verò in Lycia. Quamvis autem in diverſis gentibus, diverſa quoque habeat nomina, tamen totum ſub uno Tauri venire nomine, etiam quà ſpectat orientem, nempe ad Tabin, nam & illic Taurum appellari. Deinceps verò alia aliaque ſibi adſciſcere nomina, ac primo quidem Emodem, deinceps Caucaſum, poſtea Paropaniſum dici, ac tandem iterum Taurum. Quaerit Salmaſius, *quomodo Taurus iterum Taurus vocari potuerit, ubi maria Romana contingit, cùm tamen antea non meminerit ita dici.* Sed errat. Meminit lib. III. cap. 6. cùm Taurum ait attolli longè à Tabi promuntorio. Sed & ex hoc loco ſatis id ipſum adparet, ait enim Mela, *Taurus iterum.*

l. 17. *Praeter Patara non illuſtria*] Alio ordine Plinius haec oppida recenſet atque Mela; ille quippe priùs Xanthum, deinceps Patara nominat. Rectè tamen uterque; Limyra enim proficiſcentibus Xanthos oppidum vicinius erit Pataris. Verùm Xanthi oſtia remotiora & ultra Patara erant ſita. *Xanthos* enim mediterranea urbs eſt, *Patara* verò ſita erant ad ipſum mare. Nam quod Scylax ait, ad Patara adverſo amne Xantho navigari, id falſum eſt, & omnino ve-

rum eſt vel erraſſe Scylacem, vel ita ſcripſiſſe, *Ξάνθος δὲ οὐ ἀνάπλους εἰς πόλιν. Πάταρα πόλις, ἣ καὶ λιμένα ἔχει.* Valde autem errat Salmaſius, quum exiſtimat hanc eſſe urbem, quam Dionyſius Alexandrinus vocat *Παταρηΐδα ἄκρην.* Verſus illius aliter quàm ipſe facit ſunt corrigendi, hoc nempè modo;

> ——— *τὰς κεῖνος ἑλίσσεται εἰν ἁλὶ κόλπος*
> *Νήχυτος ἔνθα καὶ ἔνθα βαρυνόμενος προβολῆσι.*
> *Τοῦ μὲν ἐπὶ προχοῇ Παμφύλιοι ἀμφινέμονται,*
> *Ὅσσον ἐπιπροβέβηκε Χελιδονίων ἐπὶ μυχῶν.*
> *Σῆμα δ' ἔχει ζεφύρῳ Παταρηΐδα τηλόθεν ἄκρην.*

Patara urbs nullum efficit promuntorium, portu enim praecingitur. Licet verò exigua aliqua litoris hîc eſſet prominentia, quae tamen nulla eſt, non tamen *μεγάλην ἄκρην* appellaſſet, ut alibi facit:

> *Τὴν δὲ μετ' ἀντολίην Χελιδόνιαι γεγάασι*
> *Τρεῖς νῆσοι μεγάλης Παταρηΐδος ἔνδοθεν ἄκρης.*

Illud verò planè à ratione alienum, quod oſtendere conatur idem Vir doctiſſimus, Dionyſium hîc per magnum Patareidis promuntorium intelligere portum Patarenſem: nam quis unquam portus & promuntoria confudit? Inſulae litoribus vicinae & peninſulae exſtantes ſaepe promuntoria vocantur, ejus enim rei naturalis eſt ratio; ſed verò ut portus promuntoria appellentur, & exſtare dicantur litora cùm recedunt, id neque ratione, neque ullo exemplo poteſt firmari. Quamvis multa abſurda hanc interpretationem conſequantur, tum illud praecipuè, quòd juxta hunc calculum Chelidoniae Petrae ſitae erunt in intimo Patararum portu. Aliud agebat Vir inſignis cùm haec ſcriberet; & tamen vaſto verborum tractu hoc adſtruere conatur. Sed longè diverſa profectò fuit mens Dionyſio. *Παταρηΐδα ἄκρην* vocavit ille totum Lyciae promuntorium ſive peninſulam: ſciendum enim Lyciae oram, quae à Chelidoniis uſque ad Telmeſſum extenditur, valde in mare prominere, & peninſulam efficere. Ideo alio loco inquit Dionyſius:

> *Πρὸς δ' ἅλα κεκλιμένην Λύκιοι χθόνα ναιετάουσι.*

At verò in tabulis Ptolemaïcis tantum abeſt ut Lycia in mare

re excurrat, ut potiùs immenſum quantum intus recedat. Verùm id non tam errore factum eſt Ptolemaei, quàm Librariorum eorum qui tabulas confecerunt, ut ad Ptolemaeum ipſum oſtendemus. Taurus quippe mons, à Piſidicis deſcendens jugis, multis in hoc mare exit promuntoriis. Ab alia parte mons Cragus & ipſe quoque ſatis longè in mare evehitur. Hi duo montes efficiunt magnum iſtud Lyciae promuntorium, quod, ut mox dixi, multa alia continet promuntoria, multos quoque portus, & non paucas urbes. A Pataris verò, praecipua hujus promuntorii ſeu peninſulae urbe, Παταρηΐδα ἄκραν vocat Dionyſius. Meminit & Heſychius, ſed ex Dionyſio, ut arbitror, Παταρηὶς, πόλις καὶ ὄρος Λυκίας. Pindarus *Olympiorum* Ode VII. ἔμβολον vocat hanc litorum prominentiam:

> Ἀσίας εὐρυχώρυ
> Τρίπολιν νᾶσον πέλας
> Ἐμβόλῳ ναίοντας.

Notat ad hunc locum Scholiaſtes: ἔμβολος δὲ Ἀσίας ἡ Λυκία· διὰ τὸ οὕτω παρατετάχθαι τὴν γῆν ὡσεὶ πόλεως ἔμβολον ἢ τελχῆρυς. Cauſam nominis hanc poſtea reddit: Ἐν Λυκίᾳ δέ ἐστιν πόλις Ἀρύκανδα καλυμένη, ἧ πλησίον ἱερόν τι χωρίον, ὃ πρότερον μὲν Ἔμβολος ἐκαλεῖτο διὰ τὴν θέσιν τοῦ χωρίυ, ἐκ γὰρ πολλῶν καὶ πλατέων τῶν παρακειμένων πετρῶν εἰς ὀξὺ λήγει μέρος ἡ χώρα. Νῦν δὲ προσονομάζεται Τελήρης, ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἐπεὶ πλοίῳ προσέοικεν ἡ θέσις τῦ χωρίυ. Hinc puto eſt, quòd in nummis Chelidoniatarum Ἔμβολος ſive roſtrum navis adpareat, cum hac inſcriptione ΧΕΛΙΔΟΝΕΑΙΩΝ. Stephanus Λυκίων χερρόνησον vocat, quod non de Patarenſi portu, ſed de tota peninſula accipiendum eſt. Addit idem nominis originem, nempe dictam eſſe ἀπὸ πατάρας, quod κίστην & κιβωτὸν interpretatur: Ἀλέξανδρος Σαλακίαν κόρην φησὶ φέρειν ἱερὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἐν πατάρᾳ· ἐστι δὲ ταῦτα πέμματα λύραι τε καὶ τόξα καὶ βέλη, οἷς παίζειν νηπίυς ὄντας. Salmaſius in *Solinianis* inquit legendum eſſe παίμματα: ita enim Aeoles & Lycios dixiſſe, non παίγματα. Detur Aeoles ita dixiſſe, quod tamen figmentum eſt, verùm unde cognoſcere potuit Lycios ita locutos? Euſtathium autem, qui & ipſe habet πέμματά τινα ἐν σχήματι λύρας καὶ τόξυ καὶ βελῶν, ait nugari, & forſan Stephanum ipſum. Sed profectò neuter nugatur, ſed ipſe Salmaſius. Sacrificia enim illa, quae olim Apollini offerebant pueri & puellae, appendentes ea aut lauri aut

olivae ramo, quam εἰρεσιώνην vocabant, revera erant πέμματα, placentulae quippe erant in formam arcus, lyrae, aliasque figuras confictae. Πλακουντικὰς κολύρας vocat Ariſtophanis Scholiaſtes; qui ſuo etiamnum ſeculo morem iſtum obtinuiſſe ſcribit. Πέμματα quoque ea vocat Heſychius, cùm διακόνιον interpretatur πέμματα ἐξηπ(ρ)τημένα τῆς εἰρεσιώνης. Sed & Suidas: Ἀθηναῖοι τῷ Ἀπόλλωνι τὴν καλουμένην εἰρεσιώνην ὅταν ποιῶσι, πλάττοντες λύραν τε, καὶ κοτύλην, καὶ κλῆμα, καὶ ἄλλα τὰ κυκλοτερῆ πέμματα, ταῦτα καλοῦσι διακόνιον. Et poſtea: Ἀμερίας διακόνια τὰ κατὰ τὴν εἰρεσιώνην τῷ Ἀπόλλωνι πλαττόμενα πέμματα. Sed & ipſi verſus, quos accinebant pueri, hoc teſtantur. Exſtant illi apud Plutarchum in *Theſeo*, Clementem Alexandrinum, Scholiaſten Ariſtophanis, & Auctorem Etymologici, ſed ubique corruptè: ita enim ſunt emendandi:

> Εἰρεσιώνη σῦκα φέρει καὶ πίονας ἄρτους,
> Καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ, καὶ ἔλαιον ἀνὰ ὀψήσασθαι,
> Καὶ κύλικ' εὔζωρον, ὡς ἂν μεθύουσα καθεύδῃ.

Quod autem haec παίγματα *jocula* à Cicerone vocari inquiat, in eo quoque inſigniter errat. Locus Ciceronis exſtat in *Paradoxis Stoicorum* cap. 5. *Nonne igitur ſunt illa feſtiva? Sunt: nam nos quoque oculos eruditos habemus. Sed obſecro te, ita venuſta habeantur iſta, ut non vincla virorum ſint, ſed ut oblectamenta puerorum.* Ita habet vulgata lectio, ita omnes libri antiqui. Et ſanè quid clarius & manifeſtius excogitari poſſit his verbis? Jubet ut tabulae & ſigna artificum ſint oblectamenta noſtra, non verò vincula, quae totos nos teneant ac poſſideant. *Vincla* tamen hîc non patitur Salmaſius, & *jocula* reponit. Quòd tantùm abeſt ut ſit elegans, aut ſenſui Ciceronis conveniens, ut ne Latinum quidem ſit. Adeò tamen placuit ipſi hoc vocabulum, ut & Vitruvio inſerere non dubitarit. Verùm in loco Vitruvii nihil eſt mutandum. Quotaquaeque enim eſt puella, quae non poculis & vaſculis delectetur? Monilia verò ac annulos quis credat à nutrice in aperto & ſub dio collocata fuiſſe unicâ tantùm tecta tegulâ? Vide hiſtoriam, & fateberis nihil magis alienum à mente Vitruvii poſſe excogitari. Sed profectò nimis longè excurrimus, dum vagi Philologi legimus veſtigia: illum namque ſi ſequeremur, adeunda nobis eſſet Arabia: nam & hanc quoque locupletare conatus eſt tam inſigni vocabulo. *Aljohar* enim, quomodo *margaritam* vocant Hiſpa-

Hiſpani, dicit eſſe ab eadem origine; ſed decepit eum pronuntiatio Hiſpanica. Arabes dicunt جَوْهَر. Sic Perſae, ſic totus Oriens, à praeſtantia nitoris eum adpellant, à radice جَهَر. Sed redeamus ad Auctorem noſtrum

l. 20. *Ultrà Xanthus flumen, & Xanthus oppidum*] Non emendant, ſed corrumpunt Melam, qui legunt, *Xanthus flumen & oppidum.* Scio quidem rectum eſſe & iſtud, ſed tamen qui diſtinctiùs loquuntur, addere ſolent, *& ejuſdem nominis.* Nihil itaque expungendum in verbis Melae. Sic ipſe infrà, *Minturnus amnis*, *Minturnum oppidum.* Quae locutio licet ſimplex, non ideo tamen eſt inelegans.

l. 21. *Mons Cragus, & quae Lyciam finit, urbs Telmeſſos*] Omnes quoque alii *Cragum* nominant, inter Xanthum oppidum & Telmeſſum: uno namque & altero jugo in mare exit. Salmaſius putat Strabonem & Ptolemaeum Cragum montem totum in mediterraneis Lyciae collocare, cùm tamen contrarium dicant. Sed decepere illum vulgares Ptolemaei tabulae, in quibus medium Cragi punctum tantùm exprimitur, cùm tamen Ptolemaeus ipſe enumeret novem urbes ſupra Cragum ſitas. Verùm ut haec paulo accuratiùs tradamus, ſciendum eſt Lyciam univerſam eſſe montoſam, celſiſque admodum jugis ubique adſurgere. Maſicytus mons ab ortu, ab occaſu Cragus: horum montium juga ſeparat Xanthus fluvius. Quaecumque verò oppida ſunt ultra Xanthum, ea in Maſicyto ſita ſunt: reliqua verò Lyciae oppida ſunt ſupra Cragum. Mons verò Cragus ex octo aliis conſtat montibus: iſtis octo montibus adſitae ſunt juxta Ptolemaeum civitates novem mediterraneae. Duobus autem jugis in mare excurrit, Daedalis nempe & Telmeſſo. Hic mons Telmeſſus eſt is, quem alii promuntorium Cragi vocant, alii ἄκραν Τελμεσσίδα vel Τελμεσσιάδα, ab urbe Telmeſſo ſita ad radicem montis. Surgere autem incipit ab urbe Xanthiorum, & in mare deſcendit ad Telmeſſum urbem. Supra hunc montem alius eſt, Chimaera nempe: in medio horum eſt ignivomus terrae hiatus & convallis Chimaerae, quae uſque ad mare pertingit. Atque haec nunc breviter dicta ſufficiant, ut videant & cognoſcant rerum geographicarum curioſi, quàm confuſa & inepta Eruditi quidam de hac ipſa re ſcripſerint. Plura de his aliàs dicemus.

In

In Cap. XVI.

D E   C A R I A.

l. 1. *Habitant incertae origines*] Haec eſt Vaticani & optimorum codicum lectio. Rara admodum locutio, *incertae origines*, pro hominibus incertae originis. Quia tamen libri nonnulli legunt, *habitatur incertae originis*, verior forſan eſt lectio, quam dedimus.

l. 6. *Pedalion & Crya*] Pintianus *Cryaſſum* hîc reponit, quòd *Crya* in Lycia ſit juxta Ptolemaeum & Stephanum. Sed hoc locum habere non poteſt in Mela, qui Cariam à Telmiſſo auſpicatur, uti quoque faciunt Graeci plerique antiquiores, quos ferè ſolos ſequitur Mela. *Crya* itaque eſt in Caria, nam tota Rhodiorum continens in Caria eſt ſita. Sed verò Ptolemaeus partem Rhodiae continentis Lyciae attribuit.

l. 7. *Secundum Calbin amnem Caunus oppidum*] Libri veteres vocant *Galbiam*, non *Calbin*. Graecis eſt Κάλβις, & Κάλβιος, ac forſan etiam Καλβίας. Stephanus & Καλαινὸν fuiſſe dictum prodit, Κάλβιος κρήνη Λυκίας, ἣν καὶ Καλαινὸν φασι. Nihil in his verbis eſt mutandum, nam Καλαινὼ mater erat Tragaſiae, ex qua natus Caunus & Byblis. Colligere id eſt ex verſibus iſtis, qui apud Parthenium exſtant, quos emendatos adſcribam:

Αὐτὰρ ὅγε προτέρωσε κιὼν Οἰκούσιον ἄστυ
Κτίσσατο· Τραγασίη δὲ Καλαινοῦς εἴχετο παιδὶ,
Ἥ οἱ Καῦνον ἔτικτεν ἀεὶ φιλέοντα θέμιστας,
Γείνατο δὲ ῥαδαλῇσ' ἐναλίγκιον ἀρκεύθοισι
Βυβλίδα, τῆς ἤτοι ἀέκων ἠράσσατο Καῦνος.
Βῆ δ' ἐπ' ἴραν Δίας φεύγων ὀφιώδεα Κύπρον,
Καὶ Κράγος ὑλιγενὲς, καὶ Κάρεια ἱρὰ λοετρά·
Ἔνθ' ἤτοι πτολίεθρον ἐδείματο πρῶτος Ἰώνων.

Diae hujus, quae ad Miletum ſita eſt, meminit Stephanus. Ut autem ad Calbin fluvium revertamur, is & aliud habet cognomen. Indum quippe vocat Plinius, additque eum ortum in Cyburatis, ſexaginta alios recipere fluvios, & plus quàm centum torrentes. Nomen huic amni dedit Indus quidam ab elephanto excuſſus, ut ex Livio conſtat. Verùm & alio olim nomine notum fuiſſe fluvium hunc exiſtimo,

mo, Mauſoli nempe. Hoc non aliunde conjicio quàm ex nugatore illo, qui ſub nomine Plutarchi *libellum de Fluminibus* compoſuit, qui Indum fluvium, illum nempe qui eſt in India, priùs Mauſolum dictum fuiſſe tradit. Legerat proculdubio iſtud de hoc Cariae Indo. Nulli autem mirum videri debet Mauſolum flumen eſſe in Caria, cùm etiam univerſi olim Cares *Mauſoli* dicti fuerint.

l. 10. *Gelos*] Puto ſcribendum *Helos*, vel *Helûs*. Ita quoque apud Plinium legendum, non *Eleus*, quod nonnulli in *Elaeam*, alii in *Eleuſin* deformarunt. Graecis Ἑλοῦς & Ἑλόεις locus hic dicebatur. Inſula, huic oppido adſita, Ἑλόεσσα dicitur Straboni, vel Ἑλοῦσα. Ita namque apud illum reſcribendum, non Ἑλεοῦσα ut vulgò, quod perperam in Ἑλαιοῦσαι mutant Viri docti. Apud Plinium *Lepſia* vocatur haec inſula; ſed legunt illic codices manu exarati *Leoſia*, manifeſto errore, pro *Heloſia*.

l. 11. *Thyſſamiſa cognomen eſt*] *Tiſſamiſa* vel *Tiſſanuſa* legunt meliores libri. *Tiſanuſa* quoque vocatur in ſcriptis Plinii exemplaribus. Pintianus putat eſſe Τυμνισσὸν Stephani, & ita reponi iubet. Sed falli eum exiſtimo. Verùm multo plùs fallitur, cùm ſtatim poſtea pro *Larumna* legit *Hylarymna*, ex Stephano: ex ipſo enim Stephano liquet *Hylarimam* eſſe mediterraneam civitatem ſupra Stratoniceam, ita enim legenda ejus verba: Ὑλλάρημα πολίχνιον Καρίας, ὕπερθε Στρατονικίας, ὅθεν ἦν Ἱεροκλῆς ὁ ἀπὸ ἀθλήσεων ἐπὶ φιλοσοφίαν ἀχθείς. Quidam errorem Stephani eſſe putant, & Ὑλλάρημα legiſſe pro ἢ Λάρυμνα. Sed ipſi errant. Mentio hujus urbis extat etiam in *notitia Epiſcopatuum Cariae*, ubi Ὑλάρημα vocatur. Car itaque fuit Hierocles Philoſophus, non Alexandrinus, verùm propter ſtudium ita dictus, quemadmodum multi etiam alii. Nihil autem in Pomponio mutandum, *Larymnam* enim hoc loco agnoſcit etiam Plinius, & à Lorymis diſtinguit.

l. 13. *Pandion collis in mare emiſſus*] Ita omnes codices. Videtur Plinio eſſe *Paridon*, licet non addat eſſe collem. *Tiſanuſa*, *Paridon*, *Larimna*. Ita habent libri manu exarati. Neſcio an Plinius ex Mela, an verò hic ex illo ſit emendandus.

l. 14. *Bubeſius*] Ita libri, & rectè: oppidum enim, unde hic Sinus dictus eſt, Βυβησσὸν Iones vocabant, non Βυβασσόν. Herodotus tamen Doricè id vocabulum extulit lib. I. Ἀργμένης δ' ἐκ τῆς Χερσονήσου τῆς Βυβασσίης, ἐούσης τε πάσης τῆς Κνιδίης πλὴν ὀλίγης περιρρόου. Ita legendum, non Βυβλεσίης: neque enim ulla uſquam eſt *Bybleſia Cherſoneſus*. Sed Βυβασσίη

βασσίη χεῤῥόνησος eſt illa, quam Plinius vocat *Bubaſſum regionem*. Urbs enim eſt, & regio, & ſinus, & peninſula. Non rectè quoque hîc *Aphrodiſias* repoſita, cùm priùs legeretur *Aphrodiſium*: utroque enim modo Graeci, Ἀφροδίσιον ἄκρον, & Ἀφροδίσιας ἄκρα.

l. 16. *Scoenus ambit Hylam*] Qui *Hydrelam* hîc legunt; valde errant. Hydrelitanum enim agrum ad Phrygium tendere teſtatur Livius. Sed neque Lyda mons locum habet, cùm ſit extra Cnidiam hanc peninſulam. Vulgata lectio proba eſt, nam quo loco apud Plinium *Hyda* ſcribitur, ita legendum eſt ex veteribus libris, *Promuntorium Aphrodiſias, oppidum Hylas, ſinus Schoenus*.

l. ead. *Bubeſſus Cynotum*] Haec corruptiſſima ſunt. Libri veteres legunt, *Bubeſius Crinonton*, alii *Cirritotum*. Viri docti levicula aliqua litterarum ſimilitudine adducti ignotae poſitionis oppida ex Stephano & aliis hîc ſubſtituerunt. Sed verò ex Plinio, qui locum hunc Melae deſcripſit, ipſo ſole manifeſtius eſt, legendum hîc eſſe, *Bubeſius Acanthon*: Bubeſius ſinus ambit Acanthum oppidum. Ergo *Acanthus* eſt peninſula, & eadem, ut omnino exiſtimo, atque Bubeſſia cherſoneſus, cujus paulò ſuperiùs ex Herodoto meminimus. Praeter verò Plinium etiam Stephanus meminit Acanthi, qui eam collocat ἐν χεῤῥονήσῳ παρὰ τὴν Κνιδίαν. Idem Stephanus Bubaſſi urbis quoque meminit. Ejuſdem itaque oppidi nomina ſunt, Bubaſſus, Acanthus, & Dulopolis.

l. 24. *Urbes Myndus, Arianda, Neapolis*] Eodem, quo Mela, ordine, & ceteri ferè Geographi haec oppida recenſent. Solus Scylax Caryandenſis patriae ſuae ſitum non rectè deſcribit, cùm eam collocat in ipſa peninſula. Sed fieri poteſt, ut pro Κρυύνδα apud illum legendum ſit, non Καρυάνδα, ſed Καλύνδα. Et ſanè ſi ita ſcripſit, non erravit. Sed verò jam mirum erit, non meminiſſe Scylacem urbis, in qua natus fuit. Verùm certiſſimis argumentis evinci poteſt Periplum iſtum, qui Scylacis Caryandenſis nomen prae ſe fert, quemque adoleſcens admodum recudendum curavi, cujuſvis eſſe potiùs quàm Scylacis. In omnibus ferè abit à Scylace quàm longiſſimè, ut in *ſecundis curis* clarius docebimus. Sic nempe ſolebant Graeculi ſequioris aevi, ut anonymis ſcriptis notos ſaepe adfingerent Auctores, quo merces ſuas vendibiliores facerent. Verùm ut ad Melam noſtrum redeamus, reddidimus illi veram lectionem, reſcripſimuſque *Caryanda*, non *Aryanda*; licet ſic quoque in quibuſdam Plinii exemplaribus exaratum ſit. Paſſim videre

eſt

eſt Librarios & Eruditulos quoſdam Melam ex Plinio emendaſſe, & contrà. Sed nulla uſquam terrarum eſt *Aryanda.* Viri tamen docti non pauci tuentur hanc lectionem, quia apud Pollucem mentio fit ἀργυρίου Ἀρυανδικοῦ. Sed inſigniter hallucinantur: *argentum* enim *Aryandicum* non dicitur ab *Aryanda*, quae nuſquam fuit, nec ab ulla alia urbe, ſed ab *Aryande* Aegypti praefecto, illic à Cambyſe conſtituto, qui primus *Aryandicos* ex argento puriſſimo percuſſit, uti notum eſt ex Herodoto.

In CAP. XVII.

D E I O N I A.

1. 7. *Dictum olim Branchidae, nunc Didymi*] Ita quoque veteres aliquot libri Pliniani, non *Didymaei.* Sed verò optimus Sereniſſimae Reginae codex legit hoc loco *Didymei*, atque ſic omnino legendum eſt. Apollo enim iſte à *Didymis*, non Διδυμαῖος tantùm, ſed & Διδυμεὺς vocabatur. Auctor *Peripli* in praefatione ad Nicomedem:

—— τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Διδυμῆ λέγω
Τὸν καὶ θεμιστεύοντα καὶ μουσηγέτην.

Ita ſcripſit Auctor hic; Διδυμῆα enim per apocopen Διδυμῆ, uti ſaepe Poëtae. Ineptae ſunt aliorum conjecturae. *Branchidae* verò rectum hîc eſt. A *Brancho* enim Ἀπόλλων Βραγχίδης & Βραγχιάδης. Errant itaque qui hîc Pomponium corrigunt.

1. 8. *Merita inclytam, utcunque Ioniam vocant*] Pintianus mirificè haec deformat, adeò ut nullam ferè litteram integram relinquat. Sed reducenda eſt vetus lectio, *ubicumque*, non *utcumque.* Ita omnes ferè codices. Dicit, ubicunque Ionum nomen & fama exſtat, illic quoque notos eſſe Mileſios.

1. 9. *Urbem Hippin*] Lege *Hippum*, uti eſt in manu exaratis codicibus. Aliquot autem hujus nominis loca ſunt in hac ipſa ora Aſiatica, quae Ἵππος vel Ἵπποι vocantur. Stephanus, Ἵππος, νῆσος Ἐρυθραίας. Sic ſcribendum. Strabo quatuor inſulas Erythris vicinas Ἵππους ait vocari. Sed illae nihil huc faciunt, uti neque Hipponeſus Cariae urbs. Videri poſſit *Hippum* Pomponii eundem eſſe locum, quem Valerius Maximus *Equi ſaxum* adpellat, unde Daphitas Gram-

Grammaticus deturbatus fuit. Strabo montem, ubi hoc contigit, *Thoracem* vocat. Sed cum Valerio faciunt Suidas & Heſychius Illuſtrius. Et fortè pars aliqua *Thoracis* montis fuit iſtud *Equi ſaxum*, cui & oppidum Ἵππος adſitum fuit. Sed tamen *Thoracem* Epheſo vicinum fuiſſe teſtatur Strabo; haec verò inter Miletum & Maeandri oſtia erat ſita. Omnino verum eſt *Hippum* Pomponii eſſe oppidum illud, quod vulgò appellatur *Gippo*, imminens Maeandri oſtio, quem hodie *Madrum* appellant. Situs certè ita accuratè convenit, ut meliùs non poſſit. *Hipponeſus* Stephani locum hîc habere poſſet, namque haec Ioniae pars Cariae quoque attribuitur, ſed niſi me fallit memoria, alibi legi eam fuiſſe inſulam in ſinu Ceramico ſitam: de hoc ipſo ſaxo accipi debent verba iſta, Λευκὰν ἀφ' Ἵππον εἰς θάλασσαν ἅλατο, quae ſibi invicem accinebant puellae in ludo χιλιχελώνης: Mileſiorum enim erat ludus.

l. 13. *Et Geſſi fluminis oſtium*] Repoſuimus *Gaeſi*. Sic quoque apud Plinium legendum, qui flumen hoc ex Mela ſumſit. Graeci tamen Herodotus & Athenaeus Γαίσωνα appellant. Hinc Γαισωνὶς lacus vocatur, quem efficit antequam in mare effluit. Verùm & ipſum lacum Γαίσωνα vocat Archeſtratus apud Athenaeum. Accuratè verò, ut alibi ferè ſemper, ita quoque hîc ordinem ſitumque locorum obſervavit Mela. Quod eo magis dico, quia ſi quis haec cum ordine Ptolemaei componere velit, is fruſtra erit: magnum enim hoc loco errorem commiſit Ptolemaeus, quum Maeandri oſtium collocavit non inter Heracleam & Prienen, ſed verò inter Epheſum & Pyrrham, unde quàm longiſſimè abeſt. Aliquot quoque urbes loco ſuo movit. Multi Viri docti, imprudenter Ptolemaeum ſecuti, & ipſi inſigniter errarunt, ut alio dicemus loco.

l. 19. *Quod Amazones Aſia potitae conſecraſſe traduntur*] Ita pleraque alia exemplaria. Meus tamen optimae notae codex legit, *Aſia potenſe oraſſe traduntur*. Exiſtimo ita priùs fuiſſe, *Quod Amazones Aſiâ potentes ſacraſſe traduntur*. Quod autem dicit non ipſam Epheſum, ſed ſaltem templum exſtruxiſſe Amazones, in eo non abit ab aliis. Ita quoque Dionyſius:

Παρῤαλίην Ἔφεσον, μεγάλλω πόλιν Ἰοχεαίρης,
Ἔνθα θεῇ ποτὲ βωμὸν Ἀμαζονίδες τετύκοντο
Πρέμνῳ ἔνι πτελέης, περιώσιον ἀνδράσι θαῦμα.

Calli-

Callimachus Amazones ſtatuam hîc Dianae conſecraſſe dicit, verùm ſub fago, non ſub ulmo eam erectam fuiſſe canit:

> Ἔν ποτε παῤῥαλίῃ Ἐφέσου βρέτας ἱδρύσαντο
> Φηγῷ ὑπὸ πρέμνῳ.

Porrò non rectè hunc Dionyſii locum interpretatur & emendat Scaliger in *Notis ad Euſebium.* Βωμὸν enim habent pleraque exemplaria, non νηὸν, uti ipſe citat. Rectè verò hîc Mela Epheſo ſubjungit Cayſtrum fluvium: is enim Epheſo eſt vicinus, non Maeander, cujus oſtium quàm longiſſimè hinc abeſt, ut paulò ſuperiùs monuimus. Hinc *Ortygium* vocat *Cayſtrum* Propertius:

Et ſi qua Ortygii viſenda eſt ora Cayſtri.

Ita legendus ille verſus, qui ſummos hactenus Viros exercuit. *Ortygius* enim vocatur, quia Epheſus *Ortygia* fuit dicta.

l. 28. *Inde latius abit*] Manifeſto errore in omnibus veteribus ſcribitur, *in latius abit.* In ceteris ſecuti ſumus omnium, quotquot vidimus, veterum exemplarium auctoritatem. Non rectè hunc locum emendat Salmaſius: namque quo loco inquit Pomponius, Teon & Clazomenas diverſis frontibus diverſa maria proſpectare, ille legendum putat, *adverſis frontibus diverſa maria proſpectant.* Sed verò inſigniter errat: nam ſi adverſas haberent frontes urbes iſtae, jam non mare, ſed ſe mutuo adſpicerent. Manifeſtè hîc *tergum* pro fronte, & *frontem* pro tergo accepit Vir doctiſſimus. Sed & in hoc errat, cùm legit, *confinio adnexae maris*: ubi enim terga agunt, ibi nullum eſt mare, ſed à fronte tantùm. Libri ſcripti legunt, *Quâ terga agunt confinio adnexae mari.* Quis non videat legendum hîc eſſe *muri*; non *mari*? Teos & Clazomenae ſitae ſunt in iſthmo peninſulae, ſed verò urbes illas, quâ terga agunt, jungit murus, qui anguſtias peninſulae claudit & à reliqua dirimit continente. Inepti verò ſunt qui hîc legunt, *terga jungunt*: rectum enim eſt & Latinum, *tergum agere*, *dorſum agere*, & ita paſſim loquitur Mela. Neminem verò movere debet, quòd Ptolemaeus ad anguſtias Ionicae hujus peninſulae collocet Smyrnam & Lebedum, non Teon & Clazomenas uti Mela; iſtius enim erroris cauſam dedimus in *Commentario* noſtro.

l. 32. *In ipſa peninſula eſt Coryna. In ſinu Smyrnaeo eſt Hermus amnis*] Ita plerique manu exarati codices, & omnino haec eſt vera lectio. Pro *Coryna* Pintianum malè ſub-

 ſtituiſſe

ſtituiſſe *Smyrnam*, monuit jam Andreas Schottus, quem rectè ſecutus eſt doctiſſimus Salmaſius. Verùm in eo non rectè ſecutus eſt Schottum, quòd putet legendum eſſe apud Melam, *In ſinu Smyrne & Hermus amnis.* Nempe offendit illos nullam hîc *Smyrnae* fieri mentionem, cùm tamen *ſinus Smyrnaei* meminerit. Sed verò Mela recenſet quoque, *Ceramicum*, *Jaſſium*, *Olbianum*, *Thermaicum*, *Bubeſſium*, *Cypariſſium*, & alios ſinus, nulla tamen urbium, unde dicti ſunt, facta mentione. Quod autem addunt, non veriſimile eſſe praetermiſſam fuiſſe à Mela notam adeò & celebrem urbem, hoc eos non juvat: meminit namque Mela *Antiochenae* & *Damaſcenae*, nuſquam tamen apud illum vel *Damascus*, vel *Antiochia* exſtat. Praeterea verum eſt id, quod aliquoties monui, Melam antiquiores tantùm ſequi Graecos. *Smyrna* verò poſtquam à Lydis fuit everſa, ignobilis admodum fuit locus, & tantùm κωμηδὸν habitatus, idque per annos quadringentos, ut teſtatur Strabo, donec ab Antigono inſtauraretur.

l. 33. *Hermus amnis & urbs Leuca*] Priùs recenſere debuerat *Leucam*: *Hermus* enim ad Phocaeam in mare exit. Smyrnam verò alluit Meles fluviolus. Sed tamen etiam *Hermus* Smyrnenſium paſſim amnis vocatur, quoniam in Smyrnaeorum ditione fluit. Strabo: Αὐτὴ κατὰ τὴν ὀρεινὴν ὑπερκειμένην τῆς τε Κυμαίας καὶ τῆς Φωκαιέων καὶ Σμυρναίων γῆς, παρ' ἣν Ἕρμος ῥεῖ. *Hermus*, antequam in mare exeat, rigat iſtos Cumanos, Phocaïcos, & Smyrnenſium agros. Atqui hi ſunt propriè campi qui *Hermei* vocabantur, qui jam ab ipſa incipiebant Smyrna. Hinc Plinius, *A Smyrna Hermus campos facit*, & *nomini ſuo adaptat.* Non rectè Salmaſius in *Solinianis* verba haec Strabonis interpretatur, ita enim, ut diximus, ſunt intelligenda. Malè quoque *Hermeum campum* de uno aliquo agello Cumis vicino accipit. Peſſimè verò locum Plinii emendat, quia nempe in vitioſo aliquo Plinii codice ſcriptum reperit, *A Syrne Hermus campos facit.* Sed verò *Syrne*, teſte ipſo Stephano, ſita eſt in cherſoneſo Carica, quae ducentis ferè ab Hermo diſtat millibus.

In

In Cap. XVIII.

DE AEOLIDE.

l. 1. *Ex quo ab Aeoliis incoli coepit, Aeolis facta*] Ita veteres libri, & rectè. *Aeoles* paſſim à Latinis *Aeolii* vocantur. *Aeolis facta*, & hoc rectum. Sic ipſe Mela infrà de Danubio, *Deinde aliter adpellantibus accolis, fit Iſter.* Paulò pòſt ex iiſdem veteribus libris legendum, *Primam urbium à Myrino conditore Myrinam vocant.*

l. 12. *Sinus excipit non parvus, ſed longè ac molliter flexus*] Inepta lectio. In veteribus libris eſt *parvos*, non *parvus*. In uno tantùm codice, verùm illo optimo, licet non admodum antiquo, veram inveni lectionem, quae haec eſt, *Sinus excipit non pronus ac longè, ſed molliter flexus.* Hoc vocabulum iſto loco non intellectum, cauſam mutandi dedit Librariis. Dicit, praetervectos Canas promuntorium, excipere ſinum, qui non prono & praecipiti inflexu terras cavat, ſed verò molli flexu litora abigit. *Proni* vocabulum ita accipi etiam apud principes Linguae Latinae Auctores, norunt quotquot non nimium in illis ſunt hoſpites.

l. 15. *Is mox parvis urbibus adſperſus eſt*] In quibusdam libris legebatur *Iſthmos*, unde Pintianus faciebat *Is mons.* Malè, neque enim in monte Ida urbes iſtae ſunt, ſed in priore ſinus hujus latere, quod uſque ad ima montis Idae extendi ait. Vera eſt itaque veterum codicum lectio, *Is primo parvis urbibus adſperſus eſt.*

l. 17. *Campus Thebe nomine*] Xenophonti, Polybio in *Excerptis*, Livio & aliis, eſt *campus Thebes*, & ſic Viri docti legendum hîc eſſe exiſtimant. Verùm errare eos docet Strabo lib. XVIII. cum ſcribit Θήβης πεδίον vocari etiam *Theben*, quemadmodum *Adraſtea* & *Mygdonia* dicuntur quoque *Adraſteus campus* & *Mygdonius campus.* Addit Livius lib. XXXVII. campum hunc carmine Homeri nobilitatum, ac ob id ipſum reprehenditur, quia, inquiunt, nuſquam Homerus campi hujus mentionem fecit. Verùm nec hoc benè: cùm enim Homerus *Iliad.* Z. Eëtionem habitaſſe dicit in ὑποπλάκῳ ὑληέσσῃ, quis non videt celebrari ab eo campum Thebes?

l. 23. *Alii ab iis putant conditam, quos ex Andro inſula vis & ſeditio exegerat*] Plinius, *In litore Antandros, Edonis priùs vocata, deinde Cimmeris.* Verùm ſi ab Andriis condita & dicta ſit Antandrus, quomodo priùs Cimmeris,

& Edonis potuit adpellari? Omnino & hîc, & alibi *condere* Melae eſt coloniam deducere. Sic ſaepe alii Auctores Latini utuntur iſto vocabulo. Verùm & κτίζειν & οἰκίζειν paſſim pro eodem uſurpant Graeci. Porrò quòd hoc oppidum Edonis & Cimmeris priùs dictum fuerit, auctor eſt Ariſtoteles apud Stephanum: Ἀριστοτέλης φησὶ ταύτην ὀνομάζεσθαι Ἠδωνίδα, διὰ τὸ Θρᾶκας Ἠδωνοὺς ὄντας οἰκῆσαι, καὶ Κιμμερίδα Κιμμερίων ἐνοικούντων ἑκατὸν ἔτη. Τὰ ἐθνικὰ τῆς μὲν Ἠδωνίδος, Ἠδωνοί· τῆς δὲ Κιμμερίδος, Κιμμέριοι. Ita ſupplendus & refingendus eſt iſte Stephani locus ex codicibus ſcriptis.

l. 24. *Hi Antandrum quaſi pro Andro, illi quaſi pro viro*] Ἄντανδρος propriè is, quem Latini *ſuccedaneum* vocant. Utitur hoc vocabulo in illa ſignificatione alicubi Plutarchus. Varias verò de Antandri origine opiniones vide apud Servium.

l. 26. *Sequens tractus tangit Gargara*] In quibuſdam libris *cingit*, non *tangit*. Pro *Aeolum* verò plerique codices habent *Aetolorum*. Scribendum, *Sequens tractus cingit Gargara & Aſſon Aeoliorum colonias*. Sequens litoris tractus cingit iſta duo oppida, quia in promuntorio erant ſita. *Gargara* oppidum ignobile, Aſſiorum colonia. *Aſſos* verò ſatis nota vel ſolo Aſſio lapide, qui aliter *Sarcophagus* appellabatur. Plinius, *In Aſſo Troadis Sarcophagus lapis fiſſili vena gignitur*. Sic vetuſtiſſimi Plinii codices. *Aſſia* Salmaſii ineptum eſt. Verùm is neque Dioſcoridis locum rectè emendavit, lib. v. cap. 142. Καὶ σοροὶ σαρκοφάγοι γίνονται, ἰσχναίνουσαι τὰ πολύσαρκα καὶ παχέα σώματα καὶ ἐκπαστόμεναι ἀντὶ νίτρου ἐν βαλανείῳ. Mirificè hunc locum vexat, cùm tamen facilè reſtitui poſſit, abſque ulla violenta medicina. Legendum enim, σκύροι σαρκοφαγοι, non σοροί. Σκύρος vel σκίρος idem eſt, variéque à Graecis accipitur, tum pro pulvere illo, quem marmora & lapides, cùm ſecantur, efficiunt, tum etiam pro retrimento & flore non metallorum tantùm, ſed & lapidum, omniumque aliarum rerum, idemque prorſus quod λατύπη, uti rectè vocabulum id exponit Heſychius, & ante illum Pollux lib. IX. cap. 7. ubi genus illud ludi, quod Graeci ἐπίσκυρον, Florentini vulgò *gioco di calcio* appellant, deſcribit: Παίζεται δὲ κατὰ πλῆθος διαστάντων ἴσων πρὸς ἴσους, ἤτοι μέσην γραμμὴν λατύπῃ ἑλκυσάντων, ἣν σκῦρον καλοῦσιν. Ineptè vulgò legitur, γραμμὴν ἄτρυπον ἐκλυσάντων Locum hunc Dioſcoridis vertit Marcellus Empiricus, ac conjecturam noſtram confirmat. Porrò pulvis iſte σαρκοφάγος ſimilis erat pollini, qui parietibus piſtrinorum adhaerebat. Aëtius: ἐπιτρίφεται δέ τι αὐτῷ παραπλήσιον ἀλεύρῳ λεπτοτάτῳ προσι-

ζά-

ζάνοντι τοῖς τοίχοις τῶν μόλωσι διατετομένων ἀλδύρων. Quamvis verò & ipſe lapis vim habeat carnivoram, multò tamen efficacior eſt pulvis iſte, ut teſtantur Galenus, Aëtius, Actuarius, aliique. Mirum eſt id, quod dicit Auctor *de ſimplicibus medicamentis*, qui Galeno accedit, Aſſium lapidem in ſola reperiri Alexandria. Sed, ut opinor, id intellexit de Alexandria Troadis; aliter enim ſi fecit, valde erravit. Videntur verò lapides iſti Aſſii dicti, non tantùm in ipſa Aſſo, ſed etiam in vicinis litoribus & urbibus proſtitiſſe, Cyali nempe, & in illa quam diximus Alexandria, & alibi. De Cyalo teſtis eſt Theophraſtus libello *de Igne*, licet vulgò *Aſſus* ibi legatur, cùm vetus noſter codex habeat κύκλῳ, unde non dubitavimus facere Κυάλῳ. Verùm praeſtat integrum Theophraſti locum adſcribere, vulgò inſigniter corruptum: Καὶ πάλιν διὰ τί τῶν μὲν ἐν πυρὶ κατακαιομένων νεκρῶν ξηρὸν γίνεται τὸ λείψανον, ὁ δὲ ἐν Κυάλῳ λίθος, ἐξ οὗ τὰς σορὸς ποιοῦσι, καὶ ὅτι ἄλλοθι τοιοῦτος, ἀφανίζει πάντα, καὶ ἔνια αὐτῶν τέφραν ποιεῖ· διαφθείρει καὶ ἐνταῦθα ἡ θερμότης. *Cyalus* eſt Lydiae urbs maritima, quae & Κύβαλος ab Aeolibus, & poſtea Κυβέλλια dicta eſt, ut alibi oſtendimus. Erant verò admodum ſibi invicem vicinae, Alexandria, Aſſus, & Cyalus, unde adparet toto hoc litore petras Aſſias & pulverem iſtum ſarcophagum proveniſſe. In litore Veraguae ſimilem vim ineſſe arenis obſervarunt Hiſpani, ut teſtatur Herrera lib. VIII. decadis I. Nam octavo die invenerunt cadavera ſuorum in hoc litore ſepulta ita conſumta, ac ſi à quinquaginta annis terrae commiſſa fuiſſent. Verùm & ipſis terris, licet procul à mari ſitis, vim talem ineſſe, ut intra paucos dies carnes comedant, ſatis, ut puto, docent bulta pauperum Lutetiae, Romae, aliiſque in locis. Sed licet & arenis multis & lapidibus ſimilis vis conſumendi corpora inſit, attamen lapis iſte Aſſius non videtur in aliis proveniſſe urbibus, atque tribus iſtis ſupradictis, ſibique invicem valde vicinis, Aſſo, Alexandria, & Cyalo. Cùm verò Plinius ait, *ejus generis & in Lycia ſaxa ſunt, & in Oriente, quae viventibus quoque adalligata, erodunt corpora*, puto ſcribendum, *Lydia*. Verùm non rectè illum diſtinguit ab Aſſio, cùm idem prorſus ſit; Troas enim, urbeſque memoratae, Lydiae olim pars erant.

l. 37. *Penè à media nocte ſparſi ignes paſſim micare*] Alii libri aliter habent. Sed vera eſt optimi codicis lectio, *Penè à media nocte ſpargi ignes, paſſimque micare.* Totum autem hunc locum de Idae ignibus nocturnis ad verbum penè deſcripſit ex Diodori Siculi lib. XVII. aut ſaltem ex eodem

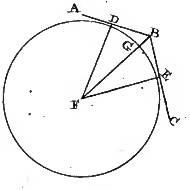
Auctore, unde ille habet. In hoc tamen diſcrepant, quòd Diodorus ignes iſtos non à media nocte, ſed verò ἔτι τῆς νυκτὸς, hoc eſt, antequam nox praeteriit, videri ſcribat. Perperam verò iſtud miraculum Idae Cretenſi tribuit Solinus, ait enim, *Praeter ceteros Ida eſt, qui ante ſolis ortum ſolem videt.* Stultè quoque Idae ſoli adſcribit id, quod in omnibus ferè excelſis contingit montibus, ut ſolem orientem priùs videant. Quod autem Diodorus prodit necdum peracta nocte flammas iſtas comparere, in eo nullum eſt miraculum, cùm ex editioribus jugis ignes aurorae conſpiciantur, tribus ferè antequam ſol oriatur horis. Rectiùs itaque Mela, cùm dicit à media penè nocte ignes iſtos ſpargi. Quod ſi verum ſit, uti omnino exiſtimo, jam meritò miraculis accenſendum eſt id, quod hîc prodit Auctor noſter: nam ſi ordinarium ſequamur computandi modum, nullae nubes lumine ſolari perfuſae conſpici poſſunt ex monte Ida (licet celſitudo ejus multo major ſtatuatur, quàm revera ſit) ante horam ſecundam nocturnam, horis nempe duabus cum dimidia, antequam ſol oriatur. Sed verò multo majus eſt miraculum, quod ſuperiùs Mela de Caſio Aegyptio, alii verò de Antiocheno ſcribunt, illum à quarta vigilia ſolem oſtendere. Sed omnino fieri hoc non poſſe videtur. Licet enim detur verum eſſe id quod Plinius affirmat, montem illum Antiochenum habere per directum altitudinem quatuor millium, non tamen haec altitudo poſſit efficere, ut ſol vel unius horae ſextante citiùs ſurgere videatur. Et profectò nullus uſquam terrarum adeò editus eſt vertex, ut ex illo ſol conſpici poſſit, ſi plus quatuor gradibus horizonte inferior ſit. Hoc ita colligi poteſt. Ex nullo monte, qui quidem hactenus notus ſit, longiùs patet proſpectus quàm ad leucas Germanicas ſexaginta. Jam verò illi, qui quatuor gradibus, ſive ſexaginta Germ. leucis abſunt, idem omnino adſpicient caeli punctum, quod iſti, qui in cacumine montis conſiſtunt. Eadem namque linea ſummitatem montis, & praedictum terrae caelique punctum ferit. Itaque manifeſtum eſt, ex ſummo totius orbis monte, ſolem non eſſe conſpicuum, ſi plus quatuor gradibus depreſſus ſit infra horizontem illum, quem qui in plano ſtant, adſpiciunt. Verùm in ſphaera admodum obliqua vel è modicis montibus ſolem videri etiam multis antequam oriatur horis, vel pueri colligere poſſint. Verùm quid faciamus illis, qui tot horis antequam oriretur ſolem conſpectum fuiſſe produnt ex Caſio, ex Ida, ex Caucaſo & aliis montibus? Mentituſne praeterea fuit Strabo, ſi creden-

dum

dum ejus Epitomatori, cum ſolem tribus horis priùs oriri dixit illis qui in ſummo agunt Atho? Quid denique de Ariſtotele ſentiendum, cùm ait Caucaſi verticem illuſtrari mane & veſpere, uſque ad tertiam noctis partem? Verba ejus *Meteorolog.* I. haec ſunt: Ἡλιοῦται τῆς νυκτὸς αὐτοῦ τὰ ἄκρα μιχρι τοῦ τρίτου μέρους ἀπό τε τῆς ἕω, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας. Non benè quidam haec Ariſtotelis verba ita accipiunt, ac ſi de tertia parte montis loqueretur. Rectè ad hunc locum Aphrodiſienſis ait, utra harum interpretationum ſit vera, ex hiſtoria judicandum eſſe. Sed verò hiſtoriis & experimentis certis conſtat, nullius montis verticem, in tali inclinatione ſphaerae, media nocte illuſtrari, quod tamen ſequeretur. E pluribus autem montibus ſolem conſpici etiam ubi tertia pars noctis praeteriit, conſtat. Vera eſt igitur prior interpretatio. Valeant ergo longae & ineptae aliorum ad hunc locum commentationes. Verùm quia non deſunt hoc ſeculo quamplurimi, qui Recentiorum auctoritate magis delectantur, quàm Veterum, unum etiamnum alterumque ſubjiciam exemplum, quo etiam his, ſi poſſim, ſatisfaciam. In Provincia Tazatay montem eſſe teſtatur Vincentius Albus Maſſilienſis in nupero *Itinerario*, è cujus vertice Indi omnes adfirmabant ſolem conſpici poſſe duabus, vel etiam tribus horis, antequam oriatur. Ipſe ad hoc miraculum examinandum profectus, ſtulta ſocii ſui ἀπιςίᾳ revocatus fuit, licet maxima jam itineris parte confecta. In Provincia Xantung mons eſt altiſſimus Tai dictus à Scribus. Affirmant illi, teſte Martinio Jeſuita, viro certiſſimae fidei, ex ejus vertice ſolem videri poſſe ad primum galli cantum. Sed profectò nimii erimus ſi plura congeramus exempla rei notiſſimae Alpinis & montanis gentibus, iis nempe qui ſummitates Alpium incolunt in Rhaetia & alibi. Solſtitiali tempore eſt illic aurora perpetua, vixque tunc ad breve tempus ſol occidit. Haec nec intelligunt, nec credunt, qui in planis vivunt, ac regulis geometriae adverſari exiſtimant. Verùm quàm illi fallantur, operae pretium hîc fuerit oſtendere, praeſertim cùm res conſideratione digniſſima non ſit extra propoſitum noſtrum. Si itaque aliquanto diutius immorati fuerimus, non tamen, ut ſpero, erimus faſtidio. Quo autem haec faciliùs accipiantur, examinabimus priùs crepuſculorum cauſam & menſuram. Eadem quippe eſt ratio, & aurorae, & tam matutinae adparitionis ſolis in montibus, cùm eadem ſit altitudo nubium, quae aurorae lumine illuſtrantur; ac ſit montium, è quibus ſol etiam noctu videri poſſit. Qui geometricè tantùm haec conſiderarunt, nulla Phy-

 ſicae

ſicae habita ratione, aëris iſtius illuſtrati altitudinem, ac item montium excelſitatem ad immenſum penè extulerunt ſpatium. Quantum verò in hoc poſtremo decepti ſint, inferiùs oſtendemus, ubi de montium agemus altitudine. Nunc aëris, quem haurimus, profunditatem dicamus. Modus, quem in eo menſurando vulgò tenent, hic eſt. Sit A B horizon. Vapor vel nubes illae, quae à ſole C illuſtrantur

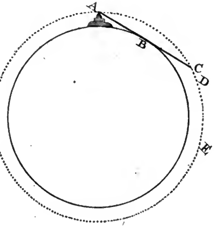

ſint in B, & videantur ab oculo in D. Ponatur ſol eſſe 19. gr. ſub horizonte. Sit itaque angulus D F E graduum 19. & dimidium ejus D F B gr. $9\frac{1}{2}$. Si ſemidiameter D F ſtatuatur leucarum Germanicarum 854. jam hypotenuſa B F erit leucarum $865\frac{87914}{1000000}$. Hinc demas ſemidiametrum & ſupererit G B vaporum altitudo leucarum Germ. $11\frac{87914}{100000}$.
Quòd ſi ponatur ſol 20. gr. ſub horizonte eſſe depreſſus, tum aëris profunditas in G B ultra 13. Germanicas leucas habere invenietur. Juxta hunc igitur calculum vapor & aër ille, qui à ſole illuſtratur, aberit ab oculis noſtris 150. leucis Germanicis, tanta ſiquidem eſt diſtantia à D ad B. Atque hic quidem eſt modus, quem in crepuſculis inquirendis inſtituere Alhazen, Nonius, aliique innumeri, & è Veteribus Poſidonius, cùm ſtatuit ſupremos è terra vapores ad quadringenta ſupra nos exire ſtadia: & profectò niſi oculi fallerent, eſſet omnino certiſſimus. At verò aërem iſtum, qui à ſole illuſtratur, quemque in B collocant, nec tam altum eſſe

eſſe quàm exiſtimant, ſed inferiorem nubibus, ac proinde etiam quà remotiſſimus eſt, non tamen ultra 25. leucas Germanicas ab oculis noſtris abeſſe (tantùm ſiquidem à nobis in plano ſtantibus diſtare puto nubes viſum terminantes) ex iis, quae ſumus dicturi, ſatis manifeſtè patebit. Verùm in hoc erraſſe Viros etiam maximos minùs mirum, cùm de nulla re difficiliùs judicent oculi quàm de intervallis; illud mirari ſatis nequeo, tantam vel nubibus vel vaporibus terreſtribus altitudinem tribuiſſe, cùm quotidianis exemplis & experimentis contrarium cognoſcere potuerint. Tot montium juga etiam in hoc noſtro orbe ſupra nubes exſtantia, docere eos debuerant obſervationem hanc eſſe vitioſam, & ne vel nebulas quidem comparere ullas in verticibus ad quindecim ſtadia editis. Sanè in tractu illo montoſo, qui Peruvianam & Chilenſem provincias ab ortu praecingit, juga quaedam vel integri diei itinere ſupra nubes exſtare certum eſt. Hiſpani aliique, qui montes illos tranſierunt, unanimiter affirmant, ne tenuiſſimas quidem nubeculas ſeſe unquam illic deprehendiſſe, ſed aërem purum & ſerenum, adeò verò ſubtilem, ut plurimi vel frigore, vel reſpirationis inopia, vitam iſtic cum morte repentè permutarint, tanquam piſces in aliud tranſlati elementum. Nec tamen negaverim, vapores ultra nubium ſyſtema ſubvehi, cùm id ipſum manifeſtum ſit ex nivibus, quibus conteguntur paſſim montium ſupra nubes exſtantium vertices. Verùm ut hujus rei cauſam paucis abſolvamus, ſic arbitramur. Nives grandineſque non in nubibus generari, utpote in quibus ſemper aliquid ſit teporis, ſed verò ſupra earum ſtationem, in aëre illo frigidiſſimo, qui neque opacus eſt veluti nubes, neque ita craſſus & denſus veluti hic noſter. Hic eſt ille aër, qui obſtat ne nubes in immenſum creſcant, perpetuiſque hanc terram involvant tenebris: quotquot enim vapores ſol radiis & calore ſuo ſuſcitat, dilatat, ac ſurſum evehit; totidem ille ſemper diſſolvit, conſtringit & deorſum remittit; cogens illos frigore ſuo vel in aquas & imbres, vel in nives & grandines. Humiliores quidem vapores, qui non ultra nubium convexitatem attolluntur, in pluvias abeunt: at verò ſubtiliores, qui ſublimiùs ſurgunt, & ad frigidiſſimum illum evehuntur aëris tractum, qui & homines & jumenta frigore ſuo conficit, in nivem grandineſque conſtringuntur. Hinc fit ut in altiſſimis montium jugis etiam in Zona torrida ſaepiſſime ningat, nunquam verò pluat, idque aeſtate aequè atque hyeme; imò verò magis, quoniam tunc major eſt at-

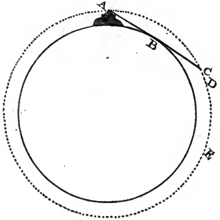
tractio ſolis, ut vel in grandinibus adparet, quae ſemper cadunt ſole ardentiſſimo, hyeme verò ac noctu rariſſimè, idque fortuito. Nives, ne & ipſae aeſtate ad terram ferantur obſtat partium, è quibus conſtant, exilitas, itaque facilè ante lapſum diſſolvuntur. Atque haec quidem hac de re dicta ſunto, ne quis exiſtimet, nives aut iſtas, aut ullas alias naſci in nubibus, quas ego omnino ſteriles eſſe exiſtimo, & ad nihil aliud natas, quàm ut ſint vehicula humorum. Prorſus verò ſunt ridiculae nubes iſtae Carteſii, in quibus nix, grando, lapides, animalia, moles denique vaſtiſſimae è ſolida conflatae glacie, eaeque pendulae, nec unquam deorſum labentes, proveniunt. Profectò Vir iſte, quantumvis plurimos hoc ſeculo admiratores invenerit, indoctos praeſertim, multùm tamen à verò aberravit in natura meteororum explicanda. Propriis deſtitutus experimentis, aliena non conſuluit, aut ſaltem iis non fidit. Verùm haec ſunt alius loci & temporis. Nunc dixiſſe ſufficiat, nubium ſupremam convexitatem, illam tamen valde inaequalem, rarò aequare mille paſſus. Si qui vapores aut nubeculae magis dilatentur, hoc eſt, rarefiant, ac proinde altiùs ſubire conentur, illi protinus conſtringuntur ac in nivem abeunt, eóque, unde venêre, redeunt. Nec tamen in ſublimibus nimium collocandae ſunt nivium ac grandinum origines, certum quippe eſt nuda eſſe montium excelſiora juga, cujusmodi ſunt Caucaſi, Tenariſſae, Andium Peruvianorum, aliorumque, quorum tamen latera perpetuis veſtiuntur nivibus. Jam verò cùm nullus toto orbe hactenus repertus ſit mons, qui ad tria paſſuum millia in directum adſurgat, ſummi verò è terra vapores hanc menſuram non ſuperent, imò ne exaequent quidem, vide quantùm peccarint illi, qui tam vaſtum illis attribuerunt ſpatium, & ad XLVIII. vel etiam LII. paſſuum millia ſupra terram elevarunt. Quo magis autem cognoſcatur hujus opinionis abſurditas, ponantur vapores aliqui ad iſtam altitudinem evehi, nemo, ut puto, poterit negare illos eſſe tenuiſſimos & ſubtiliſſimos. Quod ſi ſit, quomodo poſſunt iis inhaerere radii ſolares, ut eorum lumen ad oculos noſtros perveniat, cùm ab aëre puro & ſimplici nulla fiat reflexio? Satis, ut exiſtimo, aliorum confutavimus opiniones, nunc ad refractionem, hoc eſt, veram ejus Phaenomeni cauſam, accedamus. Non defuere etiam alii, qui illam hîc ad partes ſuas vocarint, ſed dum iteratas in corpore ὁμογενεῖ, in aëre nempe, refractiones ſtatuunt, nec modum crepuſculorum, nec refractionum naturam ſatis intellexiſſe videntur. Sciendum itaque pro ratione depreſſio-

preſſionis vel elevationis oculorum ſive loci, variare quoque refractionum momenta. Qui è plano ſolem orientem aut occidentem obſervant, illis ad 34. ſcrup. refringitur, juxta Tychonem. Alii ad duos etiam gradus ſolem circa horizontem refractum deprehendiſſe ſe affirmant. Sanè menſura iſta Tychoniana juſto minor eſt, cùm certum ſit lunam deliquium eſſe paſſam, ſole & luna ſupra horizontem adparentes. Nautae Batavi ad tres gradus, & aliquanto etiam ampliùs, ſolem in ſeptentrione refractum viderunt. Longè verò diverſum contingit iis, qui ex loco aliquo edito auroram contemplantur. Si quis è malo navis aut ex turri excelſa in illam oculos intenderit, huic integro gradu & quandoque à majori intervallo priùs ſol orietur, atque iis qui è plano illum intuentur. At verò montium longè diſpar eſt ratio; ex iis quippe ſi excelſi ſint admodum, duabus vel tribus quoque horis, ut diximus, ſol priùs adparet, quàm illis qui ad pedem ejus habitant. Exemplis id jam ſatis probavimus, nunc modum doceamus. Sit recta linea A C,

tangens verticem montis ad A, & terram in puncto B. Sol itaque oriens in C eodem tempore videri debebat ab iis qui ſunt in plano B, & ab illis qui ſunt in vertice montis A. Dico tamen hoc falſum eſſe, & ſolem immenſo ſpatio priùs videri

videri ab iis, qui ſunt in ſummitate montis, atque ab illis qui habitant in plano B. Admiratione dignum multis videbitur, ut in recta linea A C illi qui remotiores ſunt aliquid videant, quod non videant ii, qui ſunt propiores, verum tamen eſſe id quod hîc adſerimus, ex ſupradictis ſatis liquet. Nempe illi qui degunt in plana terrae ſuperficie ad B, non priùs ſolem videbunt, quàm quum radiis ſuis illuſtratit punctum D, unde refringetur in C, quae differentia non eſt admodum magna, uti jam indicavimus. Verùm illi, qui in cacumine montis A verſantur, ſolem refractum videbunt

ex E in C, à triginta nempe gradibus in directum infra horizontem, aliquando etiam à longiori ſpatio. Nec verò ſol tantùm, ſed etiam tota aëris portio, in qua fit refractio, ſupra horizontem refringetur. Itaque aër ille, qui et ad D, quique iis, qui in B verſantur, horizontem tangit, aliis iſtis, qui in vertice A ſunt, longè ſupra horizontem erit elevatus. Aër verò qui ad E eſt, quique in B non videtur, videbitur ab iſtis, qui in ſummitate A ſunt, refractus ad punctum C. Vides quàm in immenſum ſol refringatur iis, qui ex valde editis montibus eum orientem aut occidentem contemplantur. Attamen ne in infinitum haec progrediatur refractio hoc obſtat, quòd quanto magis & è longiori tractu ſol refringatur, eo major ſit ac proin debilior. Cùm verò

ad

ad longè maximam evaſerit magnitudinem, non quidem illam rotundam, ſed oblongam admodum & ἐλλειπτικωτάτην, praebeatque ſe aliquot ſtadiorum diametro videndum; tum demum figura ejus diſſipatur, locoque ejus ignes adparent circa horizontem latè ſparſi. Atque haec quidem hac de re breviter dicta ſufficiant, ut oſtenderemus lumen illud, quod tempore crepuſculi in ſummitate aëris adparet tanto ſpatio ante ortum, atque iterum tamdiu poſt occaſum ſolis, nec tam altè à nobis abeſſe, nec radiorum ſolarium iteratis repercuſſionibus tribui debere, ſed verò ſoli ipſi, uſque ſupra verticem noſtrum in ſummitate aëris refracto. Verùm antequam deſinamus, indicandus eſt error eorum, qui putant, refractionem non fieri niſi in recta linea, ad ſuperficiem refracta; cùm verò hîc nulla ſit ſuperficies plana, qua radius refractionis ad oculos perveniat, fieri non poſſe exiſtimant, ut ſolis lumen & ſol ipſe tam longè propagetur. Sed contrarium evincit refractionum natura. Si quis enim vel tubum vel ſiphonem è quacunque materia eatenus incurvarit, donec viſu non ſit pervius, is denuo oculis pervius fiet, ſi ita aquae immergatur, ut pars ejus convexa ſit ſuperior. Quòd ſi tubus ſit rectus, & extra aquam perſpicuus, idem in aquam demiſſus, non erit perſpicuus. Ipſum hoc in aëre contingit: ſi enim ejus ſupra terram tractus rectus eſſet, quod neceſſarium foret ſi terra eſſet plana, minùs longè pateret proſpectus, ac nunc fit, uti alibi docebimus.

l. 43. *Et ſit ingens globus*] Τρίπλεθρον διάστημα habere inquit Diodorus cùm ſurgit. Plinius verò multo majus ei tribuit ſpatium, dicit quippe lib. 11. cap. 11. *Et quòd montem Idam exoriens latitudine exſuperet, dextra laevaque largè amplectens.* Unde ipſe argumentum magnitudinis diſci ſolaris ſumit. Sed in Plinio nulla graviora ſunt παροράματα, quàm quae contra matheſin committit. Fabuloſum verò eſſe exiſtimant Viri eruditi id quod hîc ſcribunt Diodorus & Mela de apparente magnitudine ſolis: nam inquiunt cur id iſtic tantùm, & non alibi quoque terrarum contingit? Sed verò ipſi falluntur. Artemidorus centuplo majorem, quàm ſit aliàs, ſolem occidere adfirmat in Sacro Hiſpaniae promuntorio. Ego ſanè id ipſum ſaepiſſime evenire arbitror in quibuſcumque excelſis montibus, dummodo nulli alii montes viſui obſtent. Cauſa, quam itidem addidit Strabo, vera eſt, ſed non niſi de ordinaria magnitudine orientis & occidentis ſolis eſt accipienda: Τὴν δὲ τοῦ μεγέθους φαντασίαν αὔξεσθαι μὲν ὁμοίως κατά τε τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐν τοῖς πελάγεσι,

γεσι, διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι. Διὰ δὲ τούτων ὡς δι' αὐλῶν κλωμένην τὴν ὄψιν πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας. Sed quid quaeſo tibiae aut fiſtulae apud Veteres praeſtitere ad dilatandum viſum? Lege itaque ὑαλῶν, non αὐλῶν quod ineptum. Cryſtallo & vitro hanc potiſſimùm vim ineſſe nemo eſt qui neſciat. Vera autem ratio quamobrem ſol tam vaſto orbe quandoque oriri videatur & in monte Ida, & in aliis excelſis montibus, haec eſt. Qui è plano ſolem orientem contuentur, eum per modicam tantùm aëris portionem videre poſſunt. Illi verò qui hunc contemplantur ex iis montibus, quorum vertices ſunt in nubibus, vel etiam ſupra illas, hi profundiſſimum aëris tractum oculis ſuis colluſtrant & peragrant, ac proinde longè iis major ſol oriens occidenſque adparebit, quàm illis qui per breve aëris ſpatium ipſum adſpiciunt. Quanto enim plus aëris intercedit inter oculos & rem viſam, tanto res viſae adparent majores. Major itaque ſol videtur cùm oritur & occidit, quia per obliquum aërem illum ſpectamus, quàm cùm vertici imminet, tunc quippe per breviſſimum aëris refractionibus obnoxii ſpatium viſus tranſmittitur. In excelſioribus itaque montibus utrumque illud contingit, ut ſol illic & minimus, & omnium maximus adpareat. Maximus quidem, ut diximus, adparet, cùm oritur occiditve, tunc quippe ad oculos noſtros penetrat per aërem trecentis & amplius milliaribus Germanicis à nobis diſſitum, ut ſuperiùs oſtendimus. Minimus verò, quòd in montium celſiſſimis jugis aër tenuiſſimus eſt, luxque non diſſipatur nec refringitur, ac proinde ſimulac ſol è profundo iſto aëre ac nebula emergit, centuplo repentè fit minor.

l. 48. *Ajacis tamen ſepulchro maxima illuſtria*] Ita omnes alii qui Ajacis ſepulcrum collocant in Rhoeteo litore. Antipater in *epigrammate*:

Σῆμα παρ' Αἰάντειον ἐπὶ Ῥοιτηΐσιν ἀκταῖς.

Ita quoque Calaber, Strabo, & ceteri. Solus tamen Plinius *Ajacis ſepulchrum* in Sigeo ponit litore, *Achillis* verò in Rhoeteo. Sed certum eſt erraſſe Plinium; omnes enim Αἰάντειον collocant in Rhoeteo litore, Ἀχίλλειον verò in Sigeo. Strabo: Εἶτα Ῥοίτειον πόλις ἐπὶ λόφῳ κειμένη, καὶ τῷ Ῥοιτείῳ συνεχὴς ἠϊὼν ἀλιτενὴς Αἰάντειον, ἐφ' ᾗ μνῆμα, καὶ ἱερὸν Αἴαντος, καὶ ἀνδριάς. Gemino modo locum hunc corrigere conatur Salmaſius, neutro tamen benè. Nihil mutandum; ipſum enim illud promuntorium, quod ἠϊόνα ἀλιτενῆ dicit eſſe

eſſe Strabo, eſt quod Αἰάντειον vocatur, quia nempe in illo ſepulchrum, templum, & ſignum Ajacis. Zoſimus lib. II. Αἰάντειον appellat λιμένα. Hodicque ad id promuntorium commoda ſatis navibus eſt ſtatio, quamvis non tam promuntorii, quàm pulvini marini faciem prae ſe ferat.

l. 51. *Littus obvium findit*] Abeſt in antiquis manuſcriptis *littus*. Omnino ita legendum & diſtinguendum eſſe exiſtimo hunc locum: *Ab his fit arctius mare, nec jam adluit terras, ſed rurſus dividens, anguſto Helleſponti freto obvium findit.* Obvium nempe mare. Quòd ſi *littus* retinendum ſit, tamen ea, quam dedimus, vera manet diſtinctio. De hac autem locutione infrà agemus.

l. 52. *Facitque ut iterum terrae, quâ fluit, latera ſint*] Et haec quoque Pintianus & alii mutant, cùm tamen melior ſit haec lectio, atque iſta, quam ipſi ſubſtituunt. Rectè hîc dicit terras denuo fieri latera: quamvis enim omnibus ferè corporibus & figuris latera aliquando tribuantur, attamen qui magis propriè loquuntur, à ſimilitudine corporis humani, eas tantùm formas dicunt latera habere, quae utrimque oppoſita crura paria habent & aequalia. Itaque non tantùm fluminibus, quorum litora ſimilia ſibi invicem & prorſus parallela ſunt, verùm etiam ὁμοειδέσι, uti navibus & ſimilibus latera tribuunt, quae quamvis non ſint parallela, ſunt tamen ſimilia. Talem eſſe Propontidis figuram nemo eſt qui ignorat. Ipſe Mela ſuperiùs: *Quâ Propontidi & Helleſponto latere adjacet, contrariis litoribus Aſiae non oppoſita modò, verùm etiam ſimilis eſt.*

In Cap. XIX.

DE BITHYNIA, PAPHLAGONIA, ALIISQUE PONTICIS ET MAEOTICIS GENTIBUS IN ORA ASIATICA.

l. 2. *Lampſacum & Parion*] Ita omnes veteres libri, uti quoque mox infrà *Cyzicum*, non *Cyzicus*. Saepiſſime enim Romanis nomina urbium, quae in *os* deſinunt, neutrius fiunt terminationis. Ita quoque Cicero *in Verr. Oppidum eſt in Helleſponto Lampſacum*, &c. Quod autem mox ſequitur, *ubi primùm fulſiſſet, ibi ſedem capeſſere*, id quomodo accipiendum ſit manifeſtè docet Auctor *Etymologici magni*, qui eſt Nicas Grammaticus: Τοῖς Λαμψακηνοῖς χρησμὸς ἐδόθη, ὅπου ἂν αὐτοῖς λάμψῃ ἐκεῖ πόλιν κτίσαι. Ἀστραπῆς οὖν γενομένης, εἶδον

τὸν

τὸν τόπον, καὶ ἔκλισαν τὴν πόλιν, Λάμψακον ταύτην προσαγορεύσαντες. Nempe uti λάμπειν, ita quoque *fulgere*, ambigua vox eſt, & non tantùm de ſplendore ſolis, verùm etiam de fulgetro accipitur. Malè verò Etymologus iſte Lampſacenis iſtud oraculum redditum fuiſſe inquit, quomodo enim *Lampſaceni*, ſi necdum *Lampſacus*? Porrò Plutarchus *de virtutibus feminarum*, & Polyaenus lib. VIII. à *Lampſace* puella dictum eſſe volunt *Lampſacum*. Grammaticus verò quidam anonymus penes me ita habet, Λάμψακος ὑπὸ Λαμψάκης τοῦ Φωκίως συνῳκίσθη.

l. 10. *Pugna, quae primùm inter Perſas*] Optimi codices ita legunt, *Quâ primùm inter Perſas & Alexandrum pugna fuit nobilis*. Quam locutionem probam eſſe, norunt qui Latinè ſciunt.

l. 17. *Olympus (ut incolae vocant) Myſius*] In nonnullis exemplaribus vetuſtis *Myſus* eſt, non *Myſius*. Utrumque benè, nam & Μύσιοι & Μυσοὶ vocantur. Hinc Callimachus *Hymno in Dianam*, Μυσῷ ἐν Οὐλύμπῳ. Non verò rectè haec mutant Viri docti; neque enim video quid obſtat, quominus *Myſii* hunc ſuum montem *Olympum Myſium* ab excelſitate appellare potuerint, quàm quòd Aegyptii praecipuum, quem ad mare poſſident, montem, *Caſium Aegyptium* dixerint, ad ſimilitudinem Antiocheni.

l. 24. *Trans Rhyndacum eſt Daſcylos*] Ita omnes libri veteres, ita quoque Plinius. Alii tamen plerique Δασκύλιον urbem hanc vocant, ita etiam exigente analogiae ratione. Nam à δασκὸς, quod idem eſt ac δασὺς, fit appellativum Δάσκυλος, quomodo cùm alii, tum etiam Gygis pater vocabatur. Inde Δασκύλιον. Vulgatam tamen lectionem retineo, nam, ut alibi oſtendimus, innumerae urbes utramque habent terminationem. Δασκύλου quoque κώμη erat in oppoſita continente prope Cardiam, cujus meminit Pauſanias & Athenaeus. Verùm illa nihil ad hanc.

l. 26. *Alter ſine nomine Cion amplectitur*] Mirum poſſit videri, cur ſine nomine dixerit, cùm tamen alii omnes *Cianum* vocent hunc ſinum, ita dictum à *Cio*, uti ſequens *Olbianus* ab *Olbia* oppido. Verùm *ſine nomine* hîc accipiendum eſt pro *ignobili*.

l. 31. *Deinde priores terrae iterum jacent*] Et haec quoque perperam mutant Viri docti. *Jacent* hîc, ut ſaepe alibi, pro *adjacent*. Primò Europa Aſiae adjacet ad fretum Helleſponti, ut jam ſuperiùs monuit. Hîc jam dicit priores illas terras, nempe Europam, iterum adjacere.

l. 37. *Templi numen Jupiter, conditore Jaſone*] Omnes veteres

veteres libri legunt, *Jaſo*. Omnino ſcribendum erat, *conditor Jaſo*. *Jaſo* pro *Jaſon*, ut ſuprà *Aſcalo* pro *Aſcalon*, *Tarraco* pro *Tarracon*, & ſexcenta hujuſmodi. Quod autem Jaſonem templi hujus conditorem faciat, in eo alios ſecutus eſt Auctores, quàm quos hodie habemus. Plures Phryxum aut Phryxi poſteros, templi hujus conditores faciunt. Apollonius Argonautas quidem aram hîc aedificaſſe ait, verùm non Jovi, ſed duodecim diis:

> Ἐκ δ' ἤ τόθεν μακάρεσσι δυώδεκα δωμήσαντες
> Βωμὸν ἁλὸς ῥηγμῖνι πέρην.

Timoſthenes Argonautas ſoli Neptuno aram collocaſſe ait. Sanè praeter illud templum, in quo duodecim dii σύμβωμοι colebantur, etiam alia illic fana exſtructa olim fuere, Jovi nempe, & Neptuno, & Dianae, niſi potiùs exiſtimandum ſit, idem illud Jovis Οὐρίου fanum diverſis temporibus diverſis quoque fuiſſe appellatum nominibus. Ptolemaeus ἱερὸν Ἀρτέμιδος hîc nominat. Diſplicet hoc Salmaſio in *Solinianis*, ideoque legendum eſſe dicit, ἱερὸν Διὸς Οὐρίου. Quantumvis gravibus Auctorum ulceribus facilè aliquis hoc pacto poſſit mederi. Sed profectò nullum hîc ulcus latet; nam, ut diximus, non in re, ſed ſaltem in nomine diſcrepant inter ſe Auctores, & alii quidem duodecim deorum templum, alii Jovis Urii tantùm, Plinius & Ariſtides Neptuni hîc fanum collocant, Ptolemaeus Dianae. Miror quòd non & Neptunum & ceteros deos deaſque ejecerit ex hoc templo, & ſolum tantùm ſtare juſſerit Jovem Οὔριον. Quod autem putat Marcianum Heracleotam, qui pleraque ex Ptolemaeo deſumſit, hanc ſuam conjecturam confirmare, cùm ait, ἀπὸ Διὸς Οὐρίου εἰς Ῥήβαν ποταμὸν ςάδια η', & tum quoque peccat. Falſum namque haec verba Marcianum Heracleotam ex Ptolemaeo hauſiſſe, aut illo hîc uſum fuiſſe duce. Ipſe in *Praefationibus* fatetur ſe nihil Ptolemaeo debere in deſcriptione maris interni, ſed in pleriſque ſecutum ſe eſſe Artemidorum. In duobus prioribus libris, quibus Oceani orientalis & occidentalis περίπλουν abſolvit, ubique non ſequitur tantùm, ſed penè deſcripſit Ptolemaeum. Tertius Marciani liber, quem tamen ſeorſim edidit, continebat deſcriptionem maris interni, in illo unum ferè ſecutus eſt Artemidorum Epheſium, ut ipſe fatetur. Iſtius libri exiguum tantùm ſupereſt fragmentum, quod ſi quis conferat cum Ptolemaeo, tantam inveniet differentiam, ut major eſſe non poſſit.

l. 36. *Niſi quà promuntoria ſunt, longo rectoque limite extentus*] In quibuſdam libris ſcriptum reperitur, *tramite.* Qui ſequitur locus, is valde exercuit Eruditos. Ita concipitur in omnibus antiquis libris, *Sed quia contra minus, quà ad laevam & dextram abſceſſit.* Una tantùm redundat littera; ſcribendum enim, *Sed quà contra, minus.* Perpetuus is eſt Librariorum in hoc Auctore error, ut *quia* ſcripſerint pro *qua.* Dicit verò Mela, Pontum quà contra abſcedit, hoc eſt, ad Κριοῦ μέτωπον, minùs ſinuari, quàm ad dextram & ad laevam, illic enim in anguſtos deſinere angulos. Attamen ſi alios audiamus, nullos acutos facit angulos mare iſtud, & ſi verum ſit Scythicos arcus στρογγύλως fuiſſe, & penè in circulum curvatos, jam nullus talibus angulis locus ſupereſt Sed videamus quaenam Scythicorum & Parthicorum arcuum forma fuerit: eandem enim illis tribuit Ammianus Marcellinus. Agatho Tragicus in *Telepho* apud Athenaeum, cùm ruſticum literatum imperitum introducit, qui Theſei nomen deſcribit, ita id facit:

> Γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μεσόμφαλος κύκλος·
> Ὀρθοί τε κανόνες ἐζυγωμένοι δύο.
> Σκυθικῷ δὲ τόξῳ τρίτον ἦν προσεμφερές.

Ita legendi hi verſus. Exiſtimant autem Viri docti tertiam hanc literam in nomine Theſei, quae eſt σῖγμα, ita pinxiſſe vetuſtiores Graecos, quemadmodum C Latinum. Verùm omnino eos errare exiſtimo. Quamvis enim non ignorem ita hanc literam expreſſam fuiſſe olim, in antiquioribus tamen monumentis aliter pingitur, hoc nempe modo ≼. Haec figura convenit ἑλικτῷ βοστρύχῳ, cui literam iſtam comparat alter Poëta apud eundem Athenaeum. Planè quoque exprimit arcum Scythicum demto nervo. Huic quoque ſimile faciunt Ponti Euxini latus boreale, quod à Boſporo uſque Dioſcuriada extendit Strabo. Sed rectiùs Mela, qui nervum arcus à Boſporo non multùm ultra Trapezuntem ait extendi Reliquum itaque latus efficit arcus cornua, quae διττὴν ἐπιστροφὴν habere dicit Strabo, τὴν μὲν ἄνω περιφερεστέραν, τὴν δὲ κάτω εὐθυτέραν, quod falſum eſſet ſi lunae corniculatae inſtar pingamus τὸ σῖγμα. Ammianus Marcellinus aliam Scythicis arcubus tribuit figuram: *Cùm arcus omnium gentium flexis curventur haſtilibus, Scythici ſoli vel Parthici circumductis utrimque introrſus pandis & patulis cornibus, effigiem lunae decreſcentis oſtendunt, medietatem recta aut rotunda regula dividente.* Ita concipiendus locus

iſte,

iſte, nam regula illa, quae medietatem arcuum diſtinguebat, non poterat ſimul eſſe & recta & rotunda, ſed in Scythicis arcubus erat rotunda, in Parthicis verò recta, uti nummi & marmora antiqua oſtendunt. Sed planè inhabilis ſit futurus talis, qualem hîc nobis depingit arcum Ammianus, cujus extima cornua ita contrahuntur, ut iterum penè coëant: nervi enim initium conſtituit Halyos fluminis oſtium, quod ſi faciamus, jam nulla nervi ad arcum fuerit proportio. Sed ſi cum Mela nervi initium ſtatuamus ad Trapezuntem, jam veram arcus Scythici formam habebimus.

l. 44. *Brevis, atrox, nebuloſus*] Pintianus & alii hîc legendum cenſent, *brevibus atrox*; verùm & hîc eum ſua fefellit ratio: *brevis* enim hîc vocatur *Pontus* non ob ſpatium, ſed ob frequentia brevia. Ita Tacitus lib. XIV. *breve litus* dixit, ubi de Paulino Suetonio agit. Similiter Graeci non tantùm τὰ βραχέα vocant *marium brevia*, ſed & ipſum *mare* vocant breve βραχεῖαν θάλασσαν. Stephanus Grammaticus: Βραχεῖα, οὕτως ἡ Ἀραβικὴ θάλασσα καλεῖται. Ἐκλήθη δὲ διὰ τὸ ἐν αὐτῇ βράχη εἶναι πλεῖστα. Verùm non Arabicum tantùm, ſed & Aethiopicum mare βραχεῖαν θάλασσαν dixere. Inepti homines apud Ptolemaeum Τραχεῖαν ſubſtituerunt θάλασσαν, ubi ſcribit mare, quod ad Raptum eſt promuntorium, vocari Τραχεῖαν θάλασσαν, διὰ τὰ βράχη. Sed rectè apud Marcianum lib. 1. qui totus, uti & ſecundus, ex Ptolemaeo deſumtus eſt, Βραχεῖα θάλασσα vocatur. Verum id eſſe vel unus hic teſtabitur locus anonymi Auctoris, cujus, quia ineditus eſt, adſcribam verba: Μετὰ δὲ τὴν πρασώδη ὡς πρὸς ἄρκτους ἡ βραχεῖα κεῖται θάλασσα, ἣ οὐ διὰ βραχύτητα τοῦ μεγέθους, ἔστι γὰρ μεγίστη, τούτου τετύχηκε ὀνόματος, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ βράχη. Τὰς γὰρ ἀμπώτεις γίνεσθαι ἐκεῖ μεγίστας, καὶ μὴ αὐθημερινὸν μεταβάλλειν, ἀλλ᾽ ἐπὶ πλεῖστον ἀναχωρεῖν χρόνον τὸ ὕδωρ, καὶ τὰς ῥαχίας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἀναξηραίνεσθαι, ὥστε τοὺς πλέοντας εἰ περιπέσοιεν ποτὲ τούτῳ τῷ πάθει, ὑποστηρίξαντας τὸ πλοῖον ἀναβαίνειν καθάπερ εἰς ἤπειρον.

l. 61. *Et à Cytiſoro Phryxi filio*] Ita veteres libri, ita quoque Herodotus, Apollonius & alii quidam, quapropter nihil mutandum. Mox legendum, *Tum Cinolis, Anticinolis & quae Paphlagoniam finit Armene*. Ita ferè meliores libri, & ſic legendum eſſe rectè vidit Pintianus. Inepta ſunt aliorum commenta. Sequentia etiam ex fide meliorum librorum correximus, quae perperam ab aliis fuerant immutata.

l. 66. *Urbs eſt Lycaſto*] Cùm ita ſit in omnibus libris, retinendam exiſtimo hanc lectionem, quamvis aliis *Lycaſtos*

vocetur hoc oppidum. Sed utrumque rectum Λύκαστος & Λυκαστὼ, ut Βοῦτος & Βουτὼ, & ſimilia. Non *oppidi* tantùm, ſed & *fluminis Lycaſti* meminit Marcianus Heracleota lib. III. qui totus ex Artemidoro Epheſio deſumtus eſt. Sed perperam illic Ἄκαυστος vocatur. Mox in veteribus libris legitur *à Thermodonta*. Unde fecimus, *ad Thermodonta*.

l. 67. *Themiſcyrum oppidum*] Legendum, *Themiſcyrium oppidum*. Regio ſive campus *Themiſcyra* vocatur. Hinc Θεμισκύρεια πόλις Stephano, & Θεμισκύρειον ἄκρον Apollonio & aliis. Tralativè tamen ipſum oppidum *Themiſcyra* nominatur.

l. 68. *Fuere & Amazonum caſtra: ideo Amazonum vocant*] Inepta lectio. Vera eſt ſcriptorum codicum lectio, *& ideo Amazonium vocant*. Ita Plinius, & alii. Sed & ipſa ratio ita legendum eſſe monet.

l. 70. *Ultra Tibarenos* Μοσύνοικοι *turres ligneas ſubeunt*] Et haec quoque depravata ſunt ab indoctis. In quibuſdam libris legitur, *Ultra Tibarenos Maſſyni*: in pluribus verò, *ultra Carambin Maſſyni*. Neutrum benè. Carambin promuntorium jam ſuperius memoravit, abeſtque quàm longiſſimè à Moſynoecis. Scripſit Mela, *Ultra Moſyni turres ligneas ſubeunt*. Paſſim in Pomponio, ubi *ſupra*, *ultra*, ſimiliaque occurrunt vocabula adverbialiter poſita, in praepoſitiones mutata ſunt ab ineptis hominibus, addito aliquo accuſativo, aut mutato ſequenti nomine. Malè quoque hîc *Moſynoecos* reponunt pro *Moſynis*; utrumque enim rectum. Sic Scylax, Nicolaus Damaſcenus, Plinius & alii.

l. 75. *Atque ubi culpam pravè imperando meruere*] Addenda eſt vocula, *pravè quid imperando*, quam omnes libri veteres agnoſcunt. Ita etiam Apollonius:

> Σχέτλιος ἦν γάρ πού τι θεμιστεύων ἀλίτηται,
> Λιμῷ μιν κεῖν' ἦμαρ ἐνικλείσαντες ἔχουσι.

Etiam ob minima delicta unius diei fame regulos ſuos excruciabant Moſynoeci: ſed verò ſi gravius peccaſſent, omnino eos fame enecabant. Atque hic quidem videtur ſenſus eſſe verborum Apollonii, quae rectè interpretatus eſt Mela, licet contrarium exiſtiment Pintianus, aliique Viri magni, qui graviſſimè eum erraſſe putant, ac λιμῷ ἴσχουσι κεῖν' ἦμαρ ita reddendum eſſe cenſent, *fami eum enecandum tradunt illo die*. Sed verò interpretatio Melae, ut facilior, ita quoque verior. Porrò locus hic diſtinctione egebat, quae & huic & ſequentibus locis, non parum adtulit luminis.

l. 79.

l. 79. *Bechiri*, *Buzeri*] Haec lectio proximè accedit ad veterum codicum ſcripturam. Utrumque verò rectum eſt, *Bechires* & *Bechiri*, *Buzeres* & *Buzeri*, uti quoque Plinius. Sanè Grammatici notant utrumque rectum eſſe Βέχειρ & Βέχειρος. Sic Zenobius in *Paroemiis*: Βέχειροι ἐὰν ἀπὸ νόσου σωθῶσι, κυσὶν ἑαυτοὺς παραβάλλουσιν. Malè vulgò Βαχείριοι. Uſitatius tamen Βέχειρ & Βέχειρες. Perperam apud Stephanum vocantur Βίρεξ pro Βέχειρες. Βίρεξ ἔθνος μεταξὺ Ἰνδίας καὶ Αἰθιοπίας, ὡς Τιμοκράτης ὁ Ἀδραμυττηνός. India enim & Aethiopia regiunculae etiam ad Pontum Euxinum circa hunc tractum erant ſitae, uti nos alibi docuimus.

l. 82. *Atque inde ſe in ſinum adverſi litoris flexus attollens*] Ita reſcripſimus auctoribus libris. Iidem quoque legunt, *Cerasunta* pro *Ceraſuntum*. Utrumque enim rectum eſt *Ceraſus* & *Ceraſuntum*, *Trapezus* & *Trapezuntum*.

l. 102. *Meandea*, *Terreſtrea*, *Sexoli*, *Cecoraxi*] Haec eſt meliorum codicum ſcriptura, alii paulò aliter. Nos illam, quam repoſuimus, lectionem veram eſſe arbitramur. Ipſas autem hîc provincias nominat pro incolis. De iiſdem ſimiliter Scylax: Μετὰ δὲ Κοραξοὶ Κωλικὴ ἔθνος. *Colices* tamen regionis incolae *Coli* dicuntur, & ſic ipſe Mela inferiùs. Ἐχειρωκὴ verò à Graecis videtur appellatus fuiſſe tractus ille Colchidis inacceſſus, & praeruptis undique montibus cinctus, ut vel nomen ipſum oſtendit. Meminit hujus regionis Ptolemaeus & Plinius.

l. 110. *Quae duobus alveis in lacum & in mare profluens Corocondamam penè inſulam reddit*] Mirum in modum locum hunc depravere conatus eſt Pintianus, cùm tamen nihil admodum hîc ſit quod offendere poſſit: revera enim hîc inſula eſt, non peninſula, ut putat Mela. Tractum enim hunc à continente reliqua ſeparant Corocondamites lacus, & exiens ex eo alveus in Pontum, & praeterea Anticites flumen per hunc ipſum lacum altero oſtio exiens in Maeotin. Hoc tamen non credit magnus Strabonis Interpres, & Strabonem errare putat; nam ſic neceſſe eſſet, inquit, Anticitem ſubterlabi illa flumina, quae Ptolemaeus collocat inter hunc lacum, & Anticitem. Sed eſt error ipſius Ptolemaei, qui Atticitem vel Anticitem multo facit ſeptentrionaliorem quàm debuerat, uti nos ad Ptolemaeum demonſtravimus. Porrò ἀπόῤῥωξ illa Anticitae vocatur quoque *Hypanis*, ut non tantùm ex Strabone, verùm etiam ex Stephano ſatis colligere eſt: affirmat enim auctoritate Alexandri Polyhiſtoris Hypanim duobus alveis & in Pontum, & in Maeotim effluere. Rectè itaque νῆσον ἀπειρησίην Dionyſius vocat hanc

Sindicae partem, cùm undique aut flumine, aut lacu, aut mari ambiatur. Ineptè verò Euſtathius haec Dionyſii verba de Taurica Cherſoneſo interpretatur. Sequitur enim apud Dionyſium:

Ἧς ἐπὶ Φαναγόρη τε καὶ ἔυκτιτος Ἑρμώνασσα.

Hae enim urbes non in Taurica peninſula, ſed verò in Sindorum ſitae erant inſula. Rectè itaque Auctor ille, quem pueri olim cum Scylace edidimus, *Sindicam* vocat *inſulam* Qui verò *peninſulam* vocant tractum hunc Boſporanum, illi aliter accipiunt. Intelligunt nempe totam illam oram, quae inter Pontum & Maeotim ad Boſporum uſque excurrit, quae non Sindicam modò, ſed & multas alias gentes complectitur Errat verò Ammianus Marcellinus lib. XXII. tum quòd *peninſulam* vocet hanc Sindorum inſulam, tum verò graviùs in hoc, quòd eam in Europa collocet, & Dromo Achillis vicinam faciat.

l. 117. *Quaſi margine obductus*] Haec nihil ſignificant, & omnino abſurda ſunt. Legendum, *aequali margine obductus*. Dicit enim latus Maeotidis ſuperius, & à Ponto Euxino remotius, incurvum eſſe: rectum verò & aequale eſſe litus inferius, quod Ponto vicinius eſt, cui ſimilem facit hanc paludem, quoad formam. Refert itaque arcum Scythicum, de quo jam ſuperiùs ſatis diximus.

l. 124. *Viri pedibus merent*] Ita Vaticanus & alii libri veteres. Vulgo ineptè, *inhærent*. *Pedibus merere* probum eſt & Latinum, ſic Livius lib. XXIV. aliique Auctores loquuntur. Porrò quod hîc *feminis Examatarum* (ſic namque optimi libri, & ſic alibi etiam appellantur) tribuit Mela, id *Sagartiis viris* tribuit Herodotus; Valerius Flaccus verò *Auchatis* lib. lib. VI.

Doctus & Auchates patulo vaga vincula gyro
Spargere, & extremas laqueis adducere turmas.

Non rectè vulgò *Anchaces*. De Auchatis infrà dicemus.

l. 130. *Tanais ex Riphaeo monte dejectus*] E lacu, quem vaſta undique cingit planities, oritur Tanais. Montes iſti Riphaei aequè ſunt fabuloſi, ac Hyperborei. Obſervatione dignum, in toto ſeptentrione non eſſe montes, qui inſignem habeant excelſitatem: nam quae de monte Sloto qui ſit ſub ipſo polo, aut aliis in ſeptentrione excelſis narrantur montibus, merae ſunt fabellae, quibus miror Scaligerum, ac alios

ſeculi

ſeculi noſtri Philoſophos, aurem commodaviſſe. Norwagici montes omnium qui ſunt in ſeptentrione altiſſimi eſſe creduntur, attamen illorum nullus eſt, qui ad duorum ſtadiorum perpendiculum aſſurgat. In reliquo ſeptentrione rarò vel unicum aequant ſtadium, quantoque polo viciniores fiunt, tanto magis decreſcunt. Contrà verò torridae Zonae montes, ac huic vicini, omnium ſunt celſiſſimi. Huius rei cauſa haec eſt. In regionibus Zonae fervidae ſubjectis, ubi nulli ſunt montes excelſi qui nubibus caput inſerant, ibi etiam nullae pluviae uſque ad terram perdurant. Sic itaque diſpoſuit naturae Auctor, ut plurimi in calentibus & ſiccis regionibus montes ſint, in quorum ſinubus aqua collecta ad terram perveniat, quae abſque illa mortua & inhabitabilis ſit futura, ut jam ſuperiùs monuimus. At verò in frigidis regionibus, ubi non eſt tantus aeſtus, ut pluviae, antequam in terram decidant, conſumantur, aut lapſae deficiant; ideo opus non fuit tam vaſtas erigere moles, ad aquam tam altè excipiendam, quae etiam abſque illis ſatis copiosè, & quandoque nimium deſcendit. Hinc fit, ut in ſeptentrione flumina non è montibus, ſed è lacubus & aquis in plano ſtagnantibus plerumque profluant, quod in regionibus fervidis aut nùnquam, aut quàm rariſſimè, contingit.

l. 134. *Idem ſemper & ſublimis incitatuſque decurrat*] Libri manu exarati legunt *ſublimilis*. Scripſit Mela *ſui ſimilis*, uti repoſuimus.

l. 137. *Primi Maeotici γυναικοκρατούμενοι*] *Maeotidae* reſcripſimus, ſecuti & in hoc veteres pleroſque codices. *Maeotides* ſunt Amazones, uti omnes norunt; *Maeotidae* verò ſunt Maeotarum & Amazonum ſoboles. Μαιώτιδαι γυναικοκρατούμενοι itaque rectè dicuntur gentes illae quibuſcum Amazones ſolebant. Plinius vocat hos *Amazonum connubia*, lib. VI. cap. 7. *Primò Sauromatae gynaecocratumeni Amazonum connubia.* Ita libri veteres. Malè mutarunt, qui non intellexerunt.

FINIS OBSERVATIONUM AD LIBRUM PRIMUM.

AD LIBRUM SECUNDUM OBSERVATIONES.

In Cap. I.

l. 8. UT *ultra ne viſum quidem intendentium admittant*] In quibuſdam libris veteribus *incedentium* legitur. Sed ne ſic quidem locus hic ſatis expurgatus fuerit. Quapropter ſic legendus & diſtinguendus, *Proxima cadentes aſſiduè nives adeo invia efficiunt, ut ultra ne niſum quidem incedentium admittant.* De Pterophoro regione loquitur, quam inquit ne pedum quidem niſum admittere. Herodotus lib. IV. nec inceſſum, nec viſum ad hanc patere ſcribit; ſed alterum tantùm expreſſiſſe Mela videtur.

l. 18. *Quia pro ſedibus plauſtra habent, dicti Amaxobitae*] In optimis noſtris libris *Amaxobioe* legitur, omnino rectè pro *Amaxobii.* Ἁμαξοβίζας, quod ſciam, nemo iſtos populos vocavit. Sed vel Ἁμαξοβίους, vel Ἁμαξίζας, vel Ἁμαξοφορήτους appellant; alterum verò non videtur ſatis eſſe Graecum. Porrò quòd hîc pro *ſedibus* Viri docti reſcribant *aedibus*, in eo quoque illos fugit ratio, cùm & iſtud rectum ſit. Sic etiam locutus Salluſtius apud Porphyrionem & Acronem Horatii Interpretes de iiſdem populis, *Scythae Nomades tenent, quibus plauſtra ſedes ſunt.*

l. 29. *Oppidum adjacet Cherroneſus*] In antiquis pleriſque quos vidi codicibus *Cherrone* vel *Cherſone* legitur. Notum eſt hanc Tauricae civitatem Χερσῶνα dictam fuiſſe à poſterioris aevi Graeculis, antiquiores tamen tam Graeci, quàm Latini, conſtanter *Cherſoneſum* vocant. In *Actis* S. Clementis Papae, *Cherſon* ſimiliter vocatur urbs iſta. Verùm, ut detur, Acta iſta eſſe vetuſtiſſima, non tamen priora ſunt aevo Diocletiani: meras enim continent fabellas. Nam quòd illic dicitur S. Clemens in exſilium eſſe miſſus à Trajano Imperatore, id falſiſſimum eſt, cùm primo Titi Imperatoris anno illuc relegatus ſit, ut nos alibi oſtendimus.

l. 30. *Et Nymphaeo ſpecu, quod in arce ei ſacratum eſt*] Ita emendavimus: in veteribus enim libris legebatur *eis nymphis*; in quibuſdam verò etiam planè aberat τὸ *nymphis.*

l. 35. *Quae Satarchae & Taurici tenent*] In omnibus antiquis

tiquis codicibus, quibus uſus ſum, ita legitur, *quod Satarchae & Taurici*: unde fecimus, *quoad Satarchae & Taurici.*

l. 38. *Quam duo flumina Gerros & Hypacyris*] Rectè in veteribus *Hypacaris* vocatur. Sic quoque Herodotus flumen hoc appellat lib. IV. quamvis & apud illum ſemel Ὑπάκυρις perperam appelletur, cùm alibi Ὑπάκαριν rectè dictum ſit. Itaque non ex. Plinio Mela, ſed verò è Mela emendandus eſt Plinius, apud quem *Pacyris* perperam legitur. Gerrum verò ſimul cum hoc flumine mare intrare ſcribit quoque Herodotus, & qui eum ſequuntur. Tamen Ptolemaeus Gerri oſtia ad Maeotin collocat. Verùm errat, ut exiſtimo, licet & ipſe ſuos proculdubio habuerit Auctores. Mela verò, ut alibi, ita quoque hîc ſecutus eſt Herodotum. Sed meritò hîc Lectorem offendere poſſit, quòd cùm dicat haec flumina diverſis fontibus, & aliunde delabi, ſtatim ſubdat, *Nam Gerros inter Baſilidas & Nomadas evolvitur.* Quid enim opus eſt dicere ubi Gerros evolvatur, cùm jam antea monuerit Gerrum eodem atque Hypacaris oſtio exire? Fontes horum fluminum, non oſtia oſtendere debuerat. Rectiùs itaque hîc legetur *devolvitur*, non *evolvitur*: montibus enim fontibuſque devolvuntur fluvii, evolvuntur verò cùm in mare exeunt. Sed hoc leve, illud verò majoris momenti, quòd cùm duorum fluminum fontes promittat, unum tantùm reddat. Vidit hoc etiam magni Vir judicii Ferdinandus Pintianus: viderunt etiam illi, qui ante aliquot ſecula Melam transſcripſerunt. Quapropter extrito proximè ſequentis fluminis *Panticapes* nomine, *Hypacarin* repoſuere, totumque locum ita digeſſerunt: *Nam Gerros inter Baſilidas & Nomadas evolvitur, & Hypacaris Nomadas Georgoſque diſterminat. Silvae deinde ſunt, quas maximas hae terrae ferunt. Terra tum longè diſtenta excedens, tenui radice litori adnectitur.* Sed praeter ordinem Geographicum, qui totus hîc turbatus eſt, quem non offendat intempeſtiva illa repetitio vocabuli *terrae*? Omnino aliter ſcripſit Mela. Sic itaque exiſtimo. Quae omnium ferè hiatuum in antiquis Scriptoribus cauſa eſt, eandem quoque hîc fuiſſe, occurſum nempe duarum vocum ſimilium. Cùm itaque *Nomadas* bis hîc nominaret, factum eſt ut & hoc vocabulum, & praeterea nomen amnis hîc exciderit, ita enim priùs legebatur, *Nam Gerros inter Baſilidas & Nomadas, Hypacaris per Nomadas devolvitur.* Quam lectionem ut veram non dubitavi textui inſerere. Adeò autem vetuſtum in Mela eſt iſtud mendum, ut jam ſeculo Plinii obtinuiſſe putem: quum

enim alterius fluminis nomen hoc loco deeſſe videret, *Hypanim* ſubſtituit, inſigni errore, cùm Hypanis non illo quo Gerrus, ſed verò illo quo Boryſthenes oſtio in Pontum effluat. Qui verò in Plinio hoc loco *Hypacarin* pro *Hypani* ſubſtituunt, etiam illi errant; hujus enim jam mentionem fecit, cùm *Pacyrin* nominat, quem in *Hypacarin* mutandum eſſe ſuprà docuimus.

l. 43. *Et Panticapes, qui Nomadas Georgoſque diſterminat*] *Diſterminant* in veteribus quibuſdam reperi, abeſtque praepoſitio. Facile itaque fuit veram lectionem reddere Pomponio: nam vulgata hactenus non ſatis cohaerebat.

l. 48. *Facie poſiti enſis allecta eſt*] Quidam hîc legunt *porrecti*, non *poſiti*. Nempe quia Plinius hanc peninſulam dicit *ad formam gladii in tranſverſum porrectam*. Scio quidem quoad ſitum differre enſem poſitum à porrecto, ſed nonne eadem manet forma & figura? Porrò de ſitu hujus inſulae plura alibi diximus, quae nunc non eſt animus repetere. Vide tamen quae infrà de Leuce dicemus, quam multi cum hac peninſula confundunt.

l. 65. *Ex parvo fonte, cui Exampeo cognomen eſt*] Ita repoſuimus, conſentientibus libris. In quibuſdam codicibus, legitur, *ex puro fonte*. Sed alteram lectionem confirmat Herodotus & Jornandes, qui hunc Melae locum deſcripſit cap. 5. Sed malè apud illum legitur, *cui ex Ampheo cognomen eſt* pro *Exampeo*: verum enim hujus fontis nomen eſt Ἐξάμπαιος. Quemadmodum utrobique apud Herodotum reſcribendum. Meminit hujus quoque Licentius in carmine ad Auguſtinum:

> *Exampeoſque lacus fugiens Hypaneïus amnis*
> *Callipidum Scythicas reſonat ſpumoſus ad undas.*

l. 83. *Capita ubi fabrè expolivere, auro vincta pro poculis gerunt*] Ita omnes quotquot vidi meliores codices, & ita omnino ſcripſit Mela. Malè haec reformat Pintianus: neque enim unum ſecutus eſt Herodotum Auctor noſter; habet enim multa ab Ephoro, multa quoque ex Hecataeo & Hellanico. Utut verò detur haec illum ex Herodoto tranſtuliſſe, non tamen ideo exiſtimandum Melam hîc abire à mente Herodoti. Verba ejus haec ſunt: Τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτοῦ ψιλώσαντες καὶ ἐκκαθήραντες ἀποχρυσοῦσι, καὶ ἔπειτα ἅτε ἀγάλματι χρέων), θυσίας μεγάλας ἐπετείους ἐπιτελέοντες. Ἀγάλματα verò Graeci vocarunt non ſimulacra tantùm & icones, verùm etiam pocula & vaſa rariora, & veſtes, & quaſcunque

alias

alias res. Grammaticus anonymus, qui penes me exſtat, vocabulum iſtud interpretatur, πᾶν ἐφ' ᾧ ἀγάλλεται καὶ χαίρει, κἄντε ἱμάτιον ᾖ, κἄντε εἰκών. Licet verò ita accipi poſſint verba Herodoti, aliter tamen arbitror eſſe capienda; nempe Esſedones capita parentum ſuorum deaurata in ſacello aut larario collocaſſe, iiſque tanquam ſimulacris honores annuos exhibuiſſe. Hoc ipſum Panebis Libyae populo tribuit Damascenus: Πάνηβοι Λιβύης, ἐὰν αὐτοῖς βασιλεὺς ἀποθάνῃ, τὸ μὲν σῶμα κατορύττουσι, τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες, καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ.

l. 87. *Ut quiſque majoribus praeſtat, ita magis vel minus*] Malè hunc locum vexavit Salmaſius, quia non intellexit: ita enim accepit, ac ſic *majoribus* conſtruendum eſſet cum *notis*. Sed verò *majoribus praeſtare*, hîc eſt, *genere praeſtare*: quis enim neſcit, *majores* paſſim accipi pro parentibus? Vide tamen & mirere, quàm magni ſaepe Viri in leviſſimis haereant rebus. Idem porrò, quod hîc Mela, tradit etiam Solinus & ex eo Ammianus Marcellinus. Sed quem Interpres ejus Salmaſius; eundem quoque errorem commiſit Solinus, cùm ita malè verba Melae accepit, ut putarit Agathyrſos artus pingere iiſdem omnes notis, ſed majoribus, ut quique praeſtant. Sed ſi majoribus, quomodo iiſdem? Manifeſtè ex Mela colligi poteſt nullam fuiſſe differentiam inter notas plebeas & nobilium quoad magnitudinem. Sed verò differentia in eo erat, quòd vulgus raras, generoſiores verò crebras ac magis fucatas notas haberent. Adſcribam Dionis Chryſoſtomi locum, qui unicè id, quod dixi, adfirmat: Τί δὲ ἐν Θρᾴκῃ γέγονας; ἔγωγε. Ἑώρακας οὖν ἐκεῖ τὰς γυναῖκας τὰς ἐλευθέρας στιγμάτων μεστὰς, καὶ τοσούτῳ πλείονα ἐχούσας στίγματα καὶ ποικιλώτερα, ὅσῳ ἂν βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων δοκοῦσι; Ex quo loco adparet etiam hoc, morem illum latiùs patuiſſe; cùm non tantùm apud Agathyrſos Scythas, verùm etiam apud Threſſas obtinuerit. Ipſum hoc etiam docent Herodotus, Plutarchus, Athenaeus, alii.

l. 101. *Atque ut illa pecorum durant, ita diu ſtatam ſedem agunt*] In quibuſdam vetuſtis libris *pecori*, in aliis aliter legitur. Sed manifeſtum gloſſema eſt imperiti Librarii, qui repetendam eam vocem exiſtimabat.

l. 112. *Exemtumque ſanguinem ubi permiſcuere deguſtant*] Minuti quidam Critici legunt hîc, *ubi vino permiſcuere*. Nempe quia ita Herodotus, quaſi verò non & multa alia illic habeat Herodotus, quae non habet Pomponius. Nihil hîc mutandum, Scythae iſti, de quibus hîc agit Auctor noſter,

noſter, mutuum ſanguinem exemtum è vulneribus permiſcebant, atque eum invicem ſorbebant, cùm ſocietatem inirent. Mos autem iſte non apud varios tantùm Scythiae populos, verùm etiam apud Lydos, Medos, Armenios & Iberos obtinuit. De prioribus illis Herodotus ait, libro primo: ἐπεὰν τοὺς βραχίονας ἐπιτάμωνται ἐς τὴν ὁμοχροίην τὸ αἷμα ἀναλείχουσι ἀλλήλων. Inepti ſunt qui αἱμοῤῥοίαν hîc reponunt. Interpretatione, non verò emendatione, locus hic indiget. Joſephus Scaliger in *commentariolo ad Hippocratem de vulneribus capitis* ὁμοχροίην interpretatur interiorem curvaturam brachii, qua contingunt ſe partes duae interiores brachii, cùm angulum faciunt. Itaque ſic vertendum eſſe exiſtimat, *Inciſis ad interiorem curvaturam brachiis, alter alterius ſanguinem delingit.* Sed non exinde, verùm è digitis ſanguinem eliciebant gentes iſtae. Tacitus *Ann.* XII. *Mos eſt regibus quoties in ſocietatem coeant, implicare dexteras, pollicesque inter ſe vincire, nodoque perſtringere. Mox ubi ſanguis in artus extremos ſe effuderit, levi ictu cruorem eliciunt, atque invicem lambunt: id foedus arcanum habetur, quaſi mutuo cruore ſacratum.* Valerius Maximus lib. IX. *Sariaſter adverſus patrem ſuum Tigranem Armeniae regem ita cum amicis conſenſit, ut omnes dextris manibus ſanguinem mitterent, atque eum invicem ſorberent.* Sed & Lucianus in *Toxari*: ἐντεμόντες τοὺς δακτύλους, ἐνσταλάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα. Rectiùs itaque hoc loco ὁμοχροίην interpretaberis *mutuum cutis contactum*, nempe locum qua ſe contingebant dextrae invicem implexae & colligatae. Porrò hic Melae locus non expreſſus eſt ex illo, quem adtulimus, Herodoti, verùm ex altero qui exſtat *Melpomene*, quem & ipſum perperam corrigunt: Ἐς κύλικα μεγάλην κεραμίνην οἶνον ἐγχέαντες, αἷμα συμμίσγουσι τῶν τὰ ὅρκια ταμνομένων, τύψαντες ὑπέατι ἢ ἐπιταμόντες μαχαίρῃ σμικρὸν τοῦ σώματος. Ὑπέατι quid ſit neſciunt Viri eruditi, ideoque σπάθῃ reponunt. Sed omnino ὀπέατι legendum eſt. Ὄπεας eſt ſubula, idem nempe quod Ὀπήτιον. Exſtat hoc vocabulum etiam apud Pollucem lib. X. ubi cùm σκυτοτόμων inſtrumenta recenſet, ait, καὶ ὄπεας καὶ ὀπήτιον εἴρηται ἐν Νικοχάρους Κρησί. Malè enim hoc loco ὀπέας legunt, tanquam ſi eſſet ab ὀπεὺς, quod Graecum non eſt: ſingulare enim eſt ὄπεας, ὀπέατος.

l. 116. *Biniſque poculis qui plurimos retulere perpotatis interlocantur*] Locus inquinatiſſimus, & qui mirificè Viros doctos exercuit. Veterum codicum meliorum haec eſt ſcriptura, *inter locantes bonos praecipuus eſt.* Salmaſius duas proponit conjecturas, quarum neutra placet. Sed & ipſe

priorem

priorem repudiat, & alteram probat, quae talis eſt: *biniſque poculis qui plurimos retulere, perpotatis interjugatim, honos praecipuus eſt.* Verùm haec lectio neque Latina eſt, neque cohaeret, neque cum verbis Herodoti convenit. Omnino verum eſt, quod paſſim oſtendimus, Melam non unum ſecutum eſſe Herodotum. Uti multa omiſit, ita quoque non pauca habet quae fruſtra apud alterum quaeras. Si ad hoc adtendiſſent Viri eruditi, longè faciliùs veram eruiſſent lectionem, quae haec eſt; *biniſque poculis, qui plurimos retulere, perpotant. Is inter Auchetas honor praecipuus eſt.* Rectè verò *Auchetas* ſive *Auchatas* conjungit Mela cum Androphagis, & Gelonis: namque hae gentes vicinae ſibi invicem erant ad Hypanim, qui apud Auchetas oriebatur, teſte Plinio & Solino. Conjungit quoque illos Herodotus. Hujus gentis meminit etiam Valerius Flaccus, uti ſuprà monuimus.

l. 120. *Apud Anthropophagos*] Ita libri veteres. In uno tantùm codice reperi *Androphagos*. Quod verum puto, & ſic hoc ipſo loco Herodotus. Sed alterum quia uſitatius, repoſuiſſe videntur Librarii. Iidem ſtatim pòſt *Melanophagos* in *Melanchlaenos* reformarunt, neſcientes hos populos rectè quoque Μελανοφάγους poſſe nominari. In quibuſdam exemplaribus diſertè ita ſcribitur. Herodotus tamen, & alii, *Melanchlaenos* vocant, excepto Ammiano Marcellino lib. XXXI. qui *Melanchitonas* eos appellaſſe videtur, non *Melanchlaenos*, ut vulgò: vetus quippe lectio eſt *Melanchinas*. Niſi eum *Melanchimos* potiùs ſcripſiſſe exiſtimemus.

l 124. *Neuris ſtatum ſingulis tempus eſt*] Non omnibus Neuris idem eſt tempus quo ſeſe in lupos transforment, ſed unicuique ſtatum eſt tempus μεταμορφώσεως ſuae. Verùm ſi Herodotum ſequamur, legendum erit, *ſingulis annis*. Nihil tamen hîc mutandum eſſe exiſtimo; nam, ut ſaepius diximus, non unum ſequitur Herodotum. Porrò de Neuris omnes conveniunt praeter Valerium Flaccum, qui Neuris tribuit id, quod alii aliis Scytharum populis, cùm & illos & Jazyges ſcribit parentes ſuos devorare lib. VI.

——— ——— ——— *Et raptor avorum*
Neurus, & expertes canentes Jazyges aevi.

Non rectè vulgò legitur, *& raptor amorum Neurus*, nec meliora ſunt illa quae Viri eruditi ſubſtituunt. Pluribus verò gentibus mos iſte adſcribitur, non tantùm diverſis Scytharum populis, verùm etiam Indis & Sardis, teſte Aeliano.

Verùm

Verùm hi poſteriores rapiebant tantùm & occidebant parentes ſenio confectos, non verò comedebant. Sed utrumque fecere Indi illi, qui in regno Siam ac adjacentibus quibuſdam inſulis habitant. Apud hos enim arbori imponebantur parentes ac propinqui aegri aut aetate provecti, quam deinceps circumſiſtentes juniores totis viribus concutiebant. Quòd ſi qui firmiter ramis inhaererent, ii necdum maturi cenſebantur ad moriendum. In labentes verò tanquam in poma decidua certatim dentibus involabant. Verùm de Indis vel ex hoc ipſo Mela ſatis id conſtat. De Scythis verò adfirmat Sextus Empiricus lib. III. quòd parentes ὑπὲρ τὰ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότας ἀποσφάττουσι. Omnino itaque verum eſt, ita, ut diximus, ſcripſiſſe Valerium Flaccum: Ipſe id in ſequentibus confirmat, cùm eundem morem Jazygibus, quibuſcum illos conjungit, adſcribit.

l. 127. *Ei pro ſimulacris enſes & cinctoria dedicant*] Ita habent multi libri veteres, & ita omnino reſcribendum fuit, ut obſervatum jam Salmaſio, & ante illum Ciacconio. In aliis *tinctoria*, quòd licet in quibuſdam exſtet Gloſſariis, ineptum tamen erit vocabulum ſi pro acinace accipiatur. Rectiùs aliae Gloſſae *tinctoria* βάμματα interpretantur: *cinctorium* verò παραζώνιον. Apud Plinium lib. VII. cap. 7. ita legè ex omnibus libris veteribus, *Tu cujus ſemper cinctoria eſt mens: Mens cinctoria*, idem quod apud Terentium *gladiatorius animus*. Quae verò *cinctoria* vocat Mela, ea ἀκινάκας vocat Herodotus. Ammianus Marcellinus lib. XXXI. *gladium* ſimpliciter nominat: *Gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumque ut Martem regionum quas circumcircant praeſulem, verecundius colunt.* Sic lege ex codice Vaticano. Porrò non tantùm arma, quibus accingimur, verùm etiam pars illa corporis, qua cingimur, Marti olim dedicabatur. Nempe ut caput Jovi, pectus Neptuno, aliis verò diis aliae corporis partes fuere conſecratae, ſic Marti ζώνη, pars illa qua cingimur. Noti ſunt verſus Homeri de Agamemnone:

> Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διῒ τερπικεραύνῳ
> Ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι.

l. 128. *Ut qui habitant lignorum egentes, ignes oſſibus alant*] Nihil mutandum. Per *ignes* hîc intellige ignes ſacros. Idem prodit Herodotus, & Aelianus *de Animalibus* lib. XII. cap. 24.

In

In Cap. II.

DE THRACIA.

l. 7. *Vitem frequentius tolerat, ſed nec ejus quidem fructus maturat*] Atqui ab aliis celebratur Thracia propter vini praeſtantiam. Athenaeus lib. 1. Ἐπιεικῶς δὲ ἡ Θρᾴκη ἐθαυμάζετο εἰς ἡδύοινον. Sed rectè addidit Mela, infecundam eſſe Thraciam, niſi quâ mari vicina eſt. Univerſum enim hujus regionis litus Graecis erat refertum coloniis; vinaque hîc naſcebantur generoſiſſima, Maroneum, Biblinum, aliaque, vixque in ulla regione major erat cultus Bacchi, quàm in litoralibus illis Thraciae oppidis, adeò illa paſſim erant πολύοινα. At verò interior tractus, qui propriè Thracia erat, altior & frigidior ora illa quam Graeci inhabitabant, vel nullum omnino, vel malignum ſatis producebat vinum. Neque id tam regionis, quàm incolentium vitio imputandum eſſe cenſeo; Barbari enim & bellatores erant plerique Thraces, agriculturae ignari, lacte tantùm & pecoribus viventes, aut raptu vicinorum. Vitam illorum breviter ſic deſcripſit Herodotus: Ἀργὸν εἶναι κάλλιστον· γῆς δὲ ἐργάτην, ἀτιμότατον· τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληϊστύος, κάλλιστον. Verùm non Thracum tantùm, ſed & omnium ferè regum principumque circa hoc potiſſimum verſantur ſtudia, ut id populis ſuis perſuadeant. Felices ſunt qui tantum in Philoſophia profecerunt, ut cognoſcant, τοὺς στρατηλάτας εἶναι ὀχλάγας.

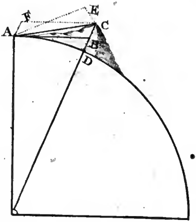
l. 20. *Euxinum & Hadriam è ſummo vertice oſtendat*] Quae hîc dicit Mela, ea pro fabuloſis habentur, non tantùm à vulgo Litteratorum, verùm etiam à ſummis Mathematicis ac Geographis, ac inter alios ab ipſo Strabone, qui fieri poſſe negat, ut ex monte Haemo maria iſta cernantur, tum ob immenſum ſpatium, tum quoque quòd multi, iique altiſſimi, intercedant montes, qui non permittant, ut acies oculorum eò uſque pertingere poſſit. Livius cùm Philippum montem illum conſcendiſſe memorat, ut inde Adriaticum mare & Alpes luſtraret, videtur conſentire cum Strabone, dubitat enim de hujus hiſtoriae veritate. Verùm utroque major Polybius, tamquam rem veram prodidit. Itaque non hîc moror Strabonis auctoritatem, qui nunquam magis fallitur, quàm cùm Polybium carpit. Montes non hîc obſtare, quominus maria illa adpareant, poſtea videbimus.

Primùm

Primùm moneamus per Geometriae leges non poſſe fieri, ut tam vaſtum terrarum ſpatium oculus contempletur, cùm terrae tumor obſtet, & viſum intercipiat. Diſtat Pontus Euxinus à mari Adriatico, ducta linea per ſummum Haemi jugum, centum plus minus & quadraginta Germanicis leucis. Si itaque oculus in medio ſtatuatur, ſpatium viſus ultra ſeptuaginta leucas extendetur. Quod ſi ſit, jam juxta rationes geometricas oportebit, ut Haemi montis perpendiculum trium minimum ſit leucarum Germanicarum. Atqui certum eſt, nullum montem in toto terrarum orbe, nedum in Europa, vel ad unius leucae Germanicae perpendiculum in altum exſurgere. Non me fugit Plinium & ex illo Marcianum Capellam, Haemo ſex paſſuum millium, id eſt, ſeſquileucae Germanicae, altitudinem tribuere. Quod licet verum eſſet, parum ultra quinquaginta leucas Germanicas, ſive ducenta paſſuum millia viſus humanus horizontem ſtringit. Sed nullus, ut diximus, vertex uſquam terrarum tam altè extollitur. Neceſſariò hîc refractio ad partes vocanda eſt, quod ut manifeſtiùs cognoſcatur, operae pretium eſt paucis examinare, quid de montium altitudine ſentiendum ſit, idque eò magis, quoniam video nuperos quoſdam homines Caucaſo, & aliis quibuſdam montibus, aliquot centenum millium altitudinem tribuiſſe, quod quàm abſurdum ſit, nemo eſt qui non videat. Quamvis autem multi de montium dimenſione multa ſcripſerunt, neſcio tamen, an aliquis hactenus certum oſtenderit modum. Si liber Dicaearchi de hoc ipſo argumento exſtaret, multum ex eo proficeret vita: menſurae enim, quas Graeciae montibus tribuit, veritati admodum ſunt conſentaneae. At verò Recentiores mirum in modum nugantur, cùm Atho & alios Graeciae montes decies imò vicies majores faciunt, quàm ipſi fecere Graeci. Nulla refractionum habita ratione, ex ſola triangulorum doctrina putant ſe omnium eminentiarum poſſe colligere quantitatem. Verùm quàm eos ratio ſua decipiat facile eſt oſtendere. Nam quod putant, cognito angulo qui eſt ad oculum, & diſtantia ad perpendiculum montis, conſtare quoque perpendiculi quantitatem, in eo multis modis falluntur. In triangulo enim A B C angulus ad B ſemper recto major eſt. Itaque perpendicularis C B non rectè inſiſtit plano viſus A B, nec tota comparet, cùm B D ſit infra planum viſus. Hoc parvi momenti in turribus & vicinis culminibus, cùm inſenſibilis ſit terrae tumor in brevi ſpatio: ſed in magnis montibus, quorum ſemidiameter ad triginta

vel

vel etiam quadraginta paſſuum millia extenditur, multum hinc aufertur ab excelſitate. Itaque quanto mons vel turris

longiùs ab oculo diſtat, tantùm rei viſae perpendicularis ad planum horizontis eſt obliquior. Verùm huic paralogo non difficulter poſſint occurrere ii, qui non ſunt omnino Geometriae ignari, niſi refractio obſtaret, quae totam dimenſionum rationem turbat. Haec planè contrarium efficit, cùm enim priùs omnia declinarent, illa cuncta denuo facit adſcendere, & jam horizonte merſa, ad planum viſûs & etiam altiùs provehit. Spectantibus itaque ex A vertex montis non in C, ſed refractus adparebit in E. Ut itaque antea juſto humilior, ſic hac ratione altior, quàm revera ſit, adparebit mons iſte iis, qui altitudinem ejus è loco plano metiuntur. At verò qui è vertice C in ſubjectam ſpectant vallem, & illic quoque erit refractio. Haec cùm omnia extollat, etiam totam elevabit vallem ex A in F. Quamobrem uti è valle aut plano menſuram montis colligentibus, nimia erit excelſitas, ſic viciſſim è vertice deorſum ſpectantibus, juſto minor montis adparebit menſura. Quòd ſi qui his non adquieſcant, & refractionem inane quid ac imaginarium exiſtiment, reddant velim rationem, quare in triangulo A B C cùm angulus ad B major recto ſit, minor verò recto eſſe non poſſit, tamen reliqui duo anguli A C B,

C A B, juncti, recto ſint majores. Perpetuò tamen hoc contingit, non in montium tantùm, verùm etiam in remotarum turrium dimenſione, ſemperque tres anguli duos rectos magnitudine excedunt. Verùm etiam qui in montibus peregrinantur ſimile ſemper experiuntur: ſi namque duo ſint vertices ejuſdem excelſitatis, & priori inſtiterint, ille ſemper ſequenti minùs celſus videbitur. At verò ſi ex illo in alterius cacumen evaſerint, tum denuo prior altero editior adparebit. Hinc manifeſtum eſt quantùm fallantur menſores illi, qui quadrante aut alio inſtrumento, quaecunque horizontalia plana ſe cognoſcere poſſe exiſtimant. Quamvis autem hoc plurimùm illos fallat in terrenis intervallis, multo tamen magis falluntur in marinis ſpatiis aut elevationibus colligendis. Tanto nempe magis in mari omnia refringuntur. Operae pretium eſt uno alteroque illuſtri exemplo iſtud confirmare. Narrat Adamus Olearius in *Itinerario Perſico* ſe, cùm excelſum aliquod Caucaſi jugùm imminens mari Caſpio adſcendiſſet, proſpexiſſe inde mare iſtud per dioptram, & comperiſſe aliquantulum exſtare ſupra horizontem. Inde concludit maris Caſpii media ſublimiora eſſe atque ſint ejus orae & in excelſum concreſcere montem. Sed profectò mera eſt refractio, quae iſtam altitudinem efficit. Non è Caucaſo tantùm, verùm è quibuſcumque etiam aliis excelſis montibus, unde in vaſtum mare patet proſpectus, videntur aquae clivi inſtar verſus horizontem adſurgere. Ipſum hoc faciunt quoque terrae, ſed multo minùs quàm maria, è quibus denſiores adſcendunt vapores, ac proinde refractioni magis obnoxii. Pharus quoque Alexandrina certiſſimum hujus rei praebet argumentum. Exſtat illa ſupra ſuperficiem maris trecentis cubitis, ſive pedibus quadringentis & quinquaginta, ut infrà docebimus. Ignes verò collocati in ejus vertice adparent navigantibus ad centum usque paſſuum millia, teſtantibus id Graecis, Arabibus, & quotidiana nautarum experientia. Atqui tamen Geometriae ratio hoc non permittit. Nam ſi recta ſit linea, quae à vertice Phari procedens terram tangat in centeſimo demum milliari, jam oporteret Phari altitudinem ſeptem millium ducentorum & ſeptuaginta octo eſſe pedum. Poſita itaque vera Phari altitudine, fieri non poſſe videtur, ut faces tam vaſto ſpatio adpareant. Quadringenti enim & quinquaginta pedes altitudinis, dabunt lineam viſus pedum $124347\frac{26191}{}$ quae menſura non tota viginti quinque paſſuum millia conficit. Vides itaque ut à quadruplo majori ſpatio faces Phariae adpareant, quàm ratio geometrica permittere videatur.

Quod

Quod ſi qui aliter quàm per refractionem fieri poſſe putent, oſtendant & viri ſunto. Ex ſupradictis ſatis apparet quantùm errarint inſignes multi hujus ſeculi Mathematici, qui tam portentoſam montibus quibuſdam altitudinem adſcribunt, ut Caucaſo ſeptingentorum, Athoni verò quinquaginta millium paſſuum tribuant perpendiculum. Sed quem non talium ineptiarum pudeat? Caucaſus etiam quâ altiſſimus eſt, minus triduo adſcenditur. Si itaque montis hujus perpendiculum foret ſeptingentorum millium paſſuum, oporteret ut homo ſingulis diebus enitendo ſurſum tantum percurreret ſpatium, quantum perniciſſimus equus ne in plano quidem triduo aut quatriduo poſſit pervolare. Sed & illa quae Athoni tribuitur altitudo, licet moderatior multo ſit iſta altera, ridicula tamen eſt & abſurda, cùm ex adſcenſu adpareat illum ne viceſimam quidem hujus menſurae partem aequare. Quod ſi cognoviſſent Athonem montem, non in Lemnum tantùm inſulam umbram ſuam porrigere, verùm videri ex ipſa quoque Aſiae continente, longè etiamnum excelſiorem proculdubio finxiſſent. Clarè enim conſpicitur Athos, cùm coelum eſt ſerenum, ex Helleſponto & Aſiatico litore, multo autem clariùs ex Ida monte. Quòd ſi fabuloſae ſint faces iſtae Agamemnoniae, quas Aeſchylus memorat Clytaemneſtrae fuiſſe nuntias Trojae captae, à Troja Mycenas uſque; ſaltem certum eſt veras eſſe potuiſſe; cùm faces in Ida accenſae facilè poſſint videri ab iis, qui in ſummo Athone verſantur, ac quivis nuntius ſimiliter per faces traduces ex uno monte in alium ad remotiſſima etiam loca momento penè poſſit propagari. Hinc apparet quàm miſerè ſit hallucinatus Solini Exercitator, cùm fieri poſſe negat, ut Athos Lemnum uſque umbram projiciat; quia intervallum iſtud nimis ſit vaſtum, ac proinde ſenarium iſtum Sophoclis,

Ἄθως σκιάζει νῶτα Λημνίας βοὸς,

corrigit, ac pro βοὸς ex vitioſa ſcriptura Scholiaſtae Theocriti, reponit ἁλὸς, cùm tamen & ceterorum Grammaticorum auctoritas, & ipſius hiſtoriae veritas doceant, Athonis umbram uſque ad buculam, quae in foro Myrinae urbis erat collocata, pertigiſſe. Sed profectò Vir iſte in tenebris micat, quandocumque mathematica tractat. Verùm quo certius & manifeſtius & Athonis, & ceterorum montium cognoſcatur excelſitas, inquiramus primùm quaenam altitudo tribuenda ſit unius diei adſcenſui. Polybius affirmat

nullum eſſe in Graecia montem, qui non uno die poſſit conſcendi. Altiſſimos verò Graeciae montes nominat Taygetum, Lycaeum, Parnaſſum, Pelion, Oſſam & Olympum. Ex his Pelion altiſſimus continet decem ſtadiorum perpendiculum, cùm Olympus ad octo tantùm adſurgat ſtadia. Mirum tamen hîc omitti Cyllenen, quem Geminus triente facit altiorem. Ad decem itaque ſtadia perpendiculi ſurſum tendentibus iter unius diei videtur extendiſſe Polybius. Libens conceſſerim tam vaſtum ſpatium, tam brevi tempore confici poſſe à monticolis, aſſuetis perreptare loca ardua, quorum crura ſurſum tantum ac deorſum moventur, ideoque in plano ſalire potiùs quàm currere videntur; verùm qui in aequalibus nati ſunt locis, licet optimi ſint curſores, vix tamen altè adeò eniti poſſint. Pyramides Aegyptias, quae non toto adſurgunt ſtadio, vix aliquis duabus horis abſque ſudore poſſit conſcendere. Qui ſexies majorem altitudinem uno ſuperaverit die, non parum praeſtiterit. Si enim ſex ſtadia ſive pedes 3750. in gradus ſive ſcalas redigamus, & duobus pedibus ternos adſignemus gradus, jam fient 5625. Credo tale culmen uno die poſſe conſcendi, verùm qui hoc ſpatium emenſus ſit, non libenter, ut puto, poſtera & tertia denuo luce ſimilem ſuſcipiet laborem. In montibus verò, licet clivo aequabili adſurgant, tamen adſcenſus eſt difficilior & laborioſior atque in ſcalis, defluente ſaepe veſtigio; adeò ut quandoque vix unum palmum in ſingulis paſſibus viatores conficiant. Quia tamen diximus, etiam decem ſtadia ſemel confici poſſe uno die à ſtrenuo aliquo ambulatore in montibus nato & educato, demus octo ſtadia diurno adſcenſui. Cùm verò altiſſimorum in orbe montium culmina triduo ferè adeantur, celſitudo horum, juxta hunc calculum, non ſuperabit ſtadia viginti quatuor. Quod autem Polybius inquit apud Strabonem, Alpium quarumdam juga vix quinto die adiri, in eo nimium dixit, niſi forſan intellexerit, non alicujus jugi adſcenſum, ſed ſpatium quod ab exordio Alpium uſque ad ſuprema earum juga extenditur. Plinius ad XXXII. P. M. Alpium quarumdam adſcenſum eſſe tradit. Sed verò paſſuum in montibus longè alia eſt ratio, atque in plano. Ubi clivi ſunt molliter editi, ibi in pluribus ſaepe paſſibus vix unum altitudinis pedem emetiuntur. Paſſus verò curſorum, ſive geometricus, quinque eſt pedum, at verò illorum, qui ſurſum tendunt, paſſus, gradus dicendi ſunt potiùs, quorum non majus eſt ſpatium, quàm quantum homo ſtans alteram plantam ſupra alteram perpendiculariter poteſt attollere. Quia verò inceſ-

ſus

ſus iſte ſive motus obliquus, mixtus eſt ex perpendiculari, & ex horizontali plano, ideo determinari non poteſt quanta ſit juxta Plinium Alpium excelſitas, niſi priùs cognoverimus angulum obliquitatis, & praeterea paſſuum ſive graduum menſuram. Eadem eſt ratio montium Peruvianorum, quos ad quatridui iter in altum ſurgere ajunt, & quibuſcum comparatas Alpes, humiles eſſe caſas affirmant. Sed profectò nimium magnificè de ſuis rebus loquuntur Hiſpani. Cùm quatridui adſcenſum iis tribuunt, unius diei itinere Alpibus ſublimiores faciunt. Interim Zonae torridae montes altiores eſſe iis, qui in regionibus temperatis, & hos viciſſim illis qui in frigidis ſunt Zonis, ſuperiùs monuimus. Quidquid ſit, perſuaſiſſimum habeo nullum in toto terrarum orbe eſſe montem, qui altior ſit viginti quatuor ſtadiis, aut una leuca horaria in perpendiculo. Ipſe ille Picus in Tenariffa, qui montium altiſſimus creditur, triduo tamen adſcenditur. Valeant itaque inſana illa juga, quae ad viciniam lunaris uſque circuli, ſi dis placet, producunt. Ut ad Haemum, unde digreſſi ſumus, revertamur, non puto ſummum ejus jugum ultra octodecim ſtadia attolli, quamvis Plinius & ex eo Marcianus ſex millium paſſuum altitudinem ei adſignent. Hoc ſi verum eſſet, jam oporteret Philippum Regem, qui illum triduo conſcendit, ſingulis diebus emenſum fuiſſe in linea perpendiculari duo paſſuum millia, quod quàm abſurdum ſit ex ſupradictis ſatis eſt manifeſtum. Verùm haec de ſuprema montium altitudine breviter nunc dicta ſufficiant, accuratiùs aliquando de hac ſcripturi in *Meteorologicis* noſtris. Nunc ad alteram quaeſtionis partem veniamus, & examinemus, quantum ſit ſpatium iſtud maximum, quod in ſuperficie terreſtri oculi humani beneficio refractionis poſſunt percurrere. Picum in Tenariffa conſpicuum eſſe à ſexaginta leucis Germanicis ſive paſſuum millibus ccxxxx. omnibus conſtat. A pari quoque intervallo Mons Leonum, *Sierra Liona* nautis dictus, & complures praealti in orbe montes cernuntur. Nos quoque ipſi verum eſſe comperimus id, quod Franciſcus Patricius narrat de montibus Corſicae inſulae, adparuiſſe illos à millibus paſſuum trecentis juxta computum nautarum. Verùm ab hac menſura auferenda eſt pars quinta, quoniam hodie tam nautae, quàm alii Itali minoribus utuntur milliaribus atque Veteres, ita ut quatuor millia paſſuum componi debeant cum quinque hodiernis. Supererunt itaque ab hac ſumma millia ducenta & quadraginta, ſive leucae Germanicae ſexaginta. Nimium ab hac ſumma aufert Snellius in

Eratoſthene ſuo, cùm ejus tantum ſpatii menſuram colligit, quod à proximo inſulae promuntorio uſque ad portum Maſſilienſem extenditur. Non ſiquidem unum aliquod inſulae promuntorium, ſed totum latus occidentale conſpicitur, licet non multùm extra portum provectis. E montibus verò, quibus totum iſtud litus praecingitur Hetruriam uſque, ubique conſpicua eſt non Corſica tantùm, ſed etiam Sardinia, niſi iſtic ſolum, ubi in directa linea Sardiniae objecta Corſica viſum impedit. Ut verò tam remota videamus, duo praecipuè captanda ſunt tempora, matutinum antequam ſol oriatur, & ſerotinum poſtquam occidit. Orto enim ſole aër iſte roſcidus ſimul ac pellucidus tepefactus paullatim in fumum abit, adeò ut mera ſit nebula, quae claro ſaepe meridie telluri ac praecipuè mari incumbit, & vix ad mediocriter remota proſpectum admittit. Illud verò admiratione dignum, à tam vaſto intervallo ſpectantibus non vertices tantùm montium, ſed radices quoque ac ipſa penè inſulae litora ſimul ſeſe viſenda offerre. Ut verò ſimul adparent, ita quoque diſparent ſimul. Hinc patet, quàm fallaci nitantur fundamento illi, qui ex adparente iſta montium circa horizontem proportione & diſtantia, vel ipſorum montium altitudinem, vel refractionum momenta inquirere conantur, cùm proportio haec pro denſitate & raritate aëris creſcat & decreſcat, haud aliter atque nummus ſive annulus in urnam conjectus attollitur vel deprimitur, prout plus minuſve aquae adfundatur. Jam verò cùm nulla ſit proportio montium Corſicae ad Haemum, nemini puto mirum videbitur, ab Haemo longiùs patere proſpectum. Nec obſtat id quod Strabo objicit, montes vaſtos intercedere qui viſui officiant: cùm enim terreſtres refractiones multo ſemper ſint minores maritimis, manifeſtum eſt, maria ſupra ipſos quoque refringi montes. Sed omnia portenta ſuperat id, quod Ariſtoteles in *Mirabilibus* memorat de monte Delphio in Liburnia, videri ex illo Helleſpontum, Pontum Euxinum, ac intrantia illum navigia. Ipſum hoc retulit quoque Theopompus, ut videtur innuere Strabo libro VII. Ex hoc errore alter natus fuiſſe videtur, nempe Pontum Euxinum eſſe vicinum Ionio ſive Adriatico mari. Sic inter alios credidit Auctor anonymus, qui περιήγησιν ſuam Nicomedi Regi inſcripſit:

Ἄνω Ἀδριαλλάσταν δὲ πρὸς τὸν Ποντικὸν
Ἔστι ὑπὲρ αὐτοὺς καθάπερ ὄντως πλησίον.

Verùm

Verùm in hoc unico exemplo hactenus haereo, nec quicquam adfirmare auſim. Interim quàm vaſtae & mirandae ſaepe ſint refractiones, altero quoque operae pretium eſt oſtendere exemplo. Scribit Martinius Jeſuita in *Atlante Sinenſi*, in Provincia Chekiang ad urbem Ningpo, promuntorium eſſe, è cujus vertice montes adparcant Japonenſes. Ipſe tamen propter rationem geometricam, fieri hoc poſſe negat, quantumvis id affirment Sinae. Sed profectò nihil certius hac Sinenſium adſertione. Intervallum inter hoc Sinae promuntorium & montes Japonenſes eſt fermè quingentorum millium paſſuum, ſeu potius 120. leucarum Germanicarum. Oſtendimus jam montes è plano videri à ſexaginta leucis Germanicis, & etiam longiùs. Sequitur itaque altero tanto majus ſpatium videri ab iis, qui ab excelſo vertice in aliud editum cacumen oculos intendunt. Sed profectò non ab hoc tantùm ſpatio, verùm etiam à longè majori, & à centenis & ampliùs leucis, conſpicua eſſent montium juga, ſi flammantis forent naturae, ac lumen à ſe ſpargerent. Mons Peruvianus, quem vocant *Vulcanum Quitenſem*, à centum & ampliùs leucis Hiſpanicis cernitur, cùm flammas eructat, adfirmantibus id Hiſpanis, qui id miraculum viderunt. Efficiunt verò centum leucae Hiſpanicae quadringenta milliaria Italica hodierna, antiqua verò trecenta & viginti. Ad octoginta itaque leucas Germanicas montis hujus flammae cernuntur. Altitudo verò, juxta leges Geometriae, tres integras leucas Germanicas in directum multùm excedet, cùm tamen nullus in toto orbe mons ſit, qui unam in perpendiculo habeat leucam Germanicam. Quòd ſi ſolis inſtar fulgerent montes, à trecentis & quadringentis leucis eſſent conſpicui. Hoc ſatis ex iis, quae ſuperiùs de matutino ſolis ortu monuimus, poteſt colligi. Verùm tempus jam diu monet, ut relicto Haemo, aliiſque excelſis montibus, ad plana redeamus. Nec tamen extra inſtitutum, nec inutilis, ut ſpero, futura eſt haec digreſſiuncula, maximè cùm videam multos tam praeteriti quàm praeſentis ſeculi Mathematicos, prolixè quaeſtionem hanc ventilaſſe. Verùm quo ſucceſſu, documento ſint Nonius Luſitanus, Blancanus, Claramontius, alii, quorum nonnulli aliquot centenum paſſ. mill. perpendiculum Caucaſo tribuerunt. Ultimus qui montium menſuram examinavit, eſt Joannes Baptiſta Ricciolus, in magna ſua *Syntaxi Aſtronomica*. Quamvis is diligentiùs quàm ceteri materiam hanc pertractarit, refractioniſque etiam rationem habuerit, Caucaſo tamen tribuit quinquaginta & unum paſſ. millia, Atho

verò monti millia viginti & octo. Atqui Athos ſummus uno die adſcenditur, Caucaſi verò ſupremi vertices minus triduo adiri poſſunt, ac niſi nivium copia ac adſcenſus aſperitas obſtarent, etiam biduo. Inde colligo, nec hunc duobus paſſuum millibus, nec Athonem decem vel undecim ſtadiis eſſe excelſiorem.

l. 35. *Apud judicaturos magno certamine affectant*] Alii libri *judices*. Porrò illud quod ſequitur, *moribus datur*, rectum eſt & probum. Judices decus iſtud, ut mulieres unà cum viris ſuis ſepeliantur, tribuunt non formae vel gratiae, verùm moribus, nempe prout quaeque erga maritum ſeſe geſſerit & morata fuerit.

l. 41. *Paratique, ut dictitant, cum fato jacentis*] Id eſt, cum genio vel umbra Thracis iſtius mortui, uti Euthymus apud Pauſaniam in *Eliacis poſterioribus*. Apud Herodotum haec non habentur, unde adparet reliqua iſta ex alio hauſiſſe Melam.

l. 44. *Manentque dominas proci*] Frigida eſt conjectura Pintiani, *monent moerendo minus profici*. Alii tamen ſibi attribuere emendatiunculam hanc tanquam bellam conati ſunt. Sed ſanè non illi in Pintianum fuere injurii. Uti paulò ſuprà copula iſta finalis redundat, ubi legitur *paratique* pro *parati*, ſic & hîc eadem eſt abjicienda, & legendum, *manent dominas proci*. Sic quoque nonnulli codices. Threſſae iſtae multò erant feliciores Indicis: has ſiquidem, ſi non unà cum maritis ſuis cremarentur, perpetua manebat viduitas, ut Diodorus & alii teſtantur. Sed verò Threſſis inter tot procos connubia deeſſe non póterant.

l. ead. *Nupturae virgines non à parentibus viris traduntur*] In optimo codice legitur *nuptui traduntur*. Sanè alterutrum irrepſit, vel quod magis exiſtimo, utrumque. Proculdubio ita ſcripſerat Mela, uti edendum curavimus.

l. 52. *Similis ebrietati hilaritas ex nidore contingit*] Repoſuimus, *ſimul ebrietati hilaritas*, &c. Secuti & in hoc optimum codicem. Ceterùm quod hîc de feminibus ebrietatem inducentibus prodit, id ipſum quoque habet Herodotus lib. 1. Verùm is non Thracibus hunc potum adtribuit, ſed Scythis illis qui ad Araxem habitabant. Nugator, qui ſub Plutarchi nomine *libellum de Fluminibus* compoſuit, eandem rem narrat, ac addit herbam iſtam ſimilem eſſe origano. Verùm cùm neque ille, neque hic noſter herbam nominarit, difficile fuerit divinare, quaenam fuerit. Multis quidem herbis & plantis vis inebriandi ineſt, uti hederae, arbuto, cyclamino, aliiſque; verùm neque illae ſimiles origano, nec tam efficaces, ut puto, ut vel ſolo

ſolo nidore mentem turbare poſſint. Praeter Nicotianam, nullam aliam tali facultate praeditam novi.

l. 53. *Iſtro proxima eſt Iſtropolis*] Plures *Iſtron* appellant, & ſic quoque veteres nummi apud Goltzium & alibi, in quibus manifeſtè ſcriptum ΙΣΤΡΙΗΩΝ Ionicè pro ΙΣΤΡΙΕΩΝ. Ab adverſa parte duo capita adparent ſibi invicem juncta, altero tamen inverſo. Quaerunt multi quid ſibi velint adverſa iſta capita. Ego Iſtri fluminis imaginem eſſe puto: nam cùm alia flumina in idem exeant mare, ſolus ferè Danubius vel Iſter in diverſa maria diverſis & contrariis exire capitibus credebatur, nempe in Pontum Euxinum, & in mare Adriaticum. Oſtia verò fluminum, paſſim *capita* appellari à Latinis & Graecis, licet minùs propriè, cùm potiùs fontes ita appellari debeant, notiſſimum eſt.

l. 54. *Deinde à Mileſis deducta Calatis*] Alii *Calatin* Heracleotarum faciunt coloniam. Ovidius in *Triſtibus*, cùm illos ab Alcathoi moenibus ortos dicit, Megarenſium facit coloniam. Sed non dubito, ex hoc loco, quin etiam aliquando Mileſiorum fuerit. Urbes iſtae Ponticae ſaepe mutarunt colonos ſuos, & modò ab illis captae & deductae fuerunt. Quum Mileſii illum tenerent, aliud videtur habuiſſe nomen. Plinius: *Namque Thracia altero latere à Pontico litore incipiens, ubi Iſter amnis immergitur, tres pulcherrimas in ea parte urbes habet, Iſtropolin Mileſiorum, Tomos, Calatinque, quae antea Ceraſtis vocabatur.* Ita conſtituendus totus ille locus, qui vulgò inquinatiſſimus eſt. *Acervetis* vocabulum nihili eſt. Libri veteres ſcribunt *ceruetis*, quod corruptum ex Κεραΐτις. Sic nempe vocabatur *Calatis* cùm eâ Mileſii potirentur. Cauſa nominis exinde, ut arbitror, quoniam Mileti locus erat ſacer Κεραιστὴς vel Κερασὶς dictus, à fixis illic ab Apolline arietùm cornibus, ut *Etymologici magni* Auctor, & alii teſtantur. Ab hoc autem loco coloniae ſuae nomen primùm indidere Mileſii. *Calatidis* nomen recentius & ab Heracleotis ortum, poſtquam illi eò miſêre colonos regnante apud Macedones Amynta, ut teſtatur Anonymus *de Ponto Euxino*, quem pueri olim in lucem dedimus. Orus Grammaticus apud *Etymologici magni Auctorem* ab adſita palude ſic dictam tradit. Si Stephani Byzantii Epitomatori credendum, nomen accepit à calatho illic reperto, ἐν ᾗ καλαθὶς εὑρέθη ἐοικυῖα τοῖς θεσμοφοριακοῖς. Sic ferè libri veteres: Graeci enim in cerealibus feſtis primitias frugum, quas deae offerebant, in faſciculum colligatas, reponebant in calathis, de quo more fuſiùs ad Callimachum agemus. In nummo Calatianorum, qui apud

 Golt-

Goltzium exſtat, tales comparent primitiae, ſpicarum nempe faſciculus, cum hac inſcriptione, ΚΑΛΛΑΤΙΑΣ. Inceptè verò Nonius, in *Commentario ad Goltzium*, nummos iſtos Calatianos tribuit Galatis Aſiaticis.

l. ead. *Tritonice*] Monſtroſum vocabulum. Lege *tum Tomoe*. Sic optimi codices. Non potuit tam notam praetermittere urbem, quae ſemper cum *Iſtropoli*, & *Calati* conjungitur. Tria haec oppida pulcherrima vocat Plinius, ut jam oſtendimus. Verùm hîc animadvertendum, Melam pervertiſſe ordinem Geographiae, cùm priùs *Tomos*, tum *Calatim* nominare debuiſſet: haec enim remotior ab Iſtro, atque Tomi. Eundem errorem incurrit Ammianus Marcellinus lib. XXVII. *Juxtaque Scythia, in qua celebria ſunt aliis oppida, Dionyſopolis, & Tomi, & Calatis in Europa omnium ultima.* Haec eſt lectio antiqua, quam perperam mutarunt. *Celebria aliis*, pro *magis celebria aliis*, tralatitium eſt. Manifeſtè hic *Calatin* Iſtro facit propiorem atque *Tomos*, in quo aequè atque Mela erravit. Quòd autem Calatin ultimam Europae urbem vocavit, id eo factum eſt, quia aliqui Danubium terminum fecerunt Europae, confundentes illum cum Tanai, ut Seneca in *Naturalibus Quaeſtionibus*, & iterum initio *Troadum*. Iſtros verò urbs, ſive Iſtropolis, cùm iſta Ammianus ſcriberet, everſa penitus erat à Scythis. *Calatis* itaque & *Tomi*, ultimae erant in Europa urbes.

l. 55. *Portus Caria*] Portus ipſe Καρῶν λιμὴν vocabatur, ſed verò regio circumſita *Caria*. Teſtantur hoc Arrianus, & Anonymus *de Ponto Euxino*; quamvis apud poſteriorem perperam legitur καὶ ἀκλύζει pro Καρία κλήζεται. Notum enim, Pontum Euxinum non eſſe obnoxium reciprocationi alicui ſenſibili. Scio quidem aquas & hîc quoque multùm intumeſcere, adeoque attolli, ut totum hunc tractum ad quatuor uſque milliaria operuerit quandoque, urbes verò Odeſſum & Dionyſopolin totas penè abſorpſerit, prodentibus illud Cedreno aliiſque; verùm particularia iſta diluvia locum hîc habere non poſſunt, cùm toto ſaepe ſeculo vix ſemel contingant. Sed verò quod Arriani lectionem maximè confirmat, Cariamque regionem hîc fuiſſe evincat, id eſt, quod praeter hunc Portum Carum, ſitum hîc fuit & aliud oppidulum Κέραμος dictum, cujus meminit Pauſanias *Eliacis poſterioribus*: Ὁ πολίτης δ' ἦν οὗτος ἐκ Κεράμου τοῦ ἐν τῇ Θρακίᾳ Καρίᾳ. Perperam Viri docti id accipiunt de Ceramo in Caria Aſiatica, tanquam ſi & illic aliqua fuiſſet Thracia. Rectè verò Suidas in voce Ἱππόδαμος, locum illum Pau-

ſaniae

ſaniae reſpiciens, Θρακίαν Καρίαν interpretatur, τὴν ἐν Θράκῃ Καρίαν.

l. ead. *Tiriſtris promuntorium*] Libri ferè omnes *Priſtis*. Vera lectio eſt *Tiriſtis*, non *Tiriſtris*. Sic quoque legunt vetuſti codices Ptolemæi Τιρίςις, uti iſtic docuimus.

l. 58. *Fuit hic Bizone*] Diſtinctione tantùm laborabat locus. Mox nihil mutandum, cùm Crunon à Dionyſopoli diſtinguit: *Portus* enim *Dionyſopolitarum* Κρουνοὶ propriè vocabatur, aberatque aliquantum ab urbe.

l. 70. *Perinthus*, *Bathynis*] *Bathynis* hîc urbs eſt, cùm aliis ſit flumen. Pintianus ut loco huic medicinam adferret, verba tranſpoſuit: quod ego corrigendi genus omnium minimè ſemper probavi. Veteres plerique libri legunt *Bithynis*, quod probum eſſe exiſtimo. *Bithynis* is eſt, quem Appianus in *Mithridaticis* vocat *Bithyam*, aitque Bebryces fluminis hujus accolas, Bithynos ſemet appellaſſe ab hoc fluvio poſtquam trajeciſſent in Aſiam. *Bithynis* porrò & urbs, & flumen dicitur; quemadmodum etiam illud quod ſequitur flumen, *Athyras*. Nam & huic cognomine adjacet oppidum. Erginum verò Plinius aliquanto facit viciniorem Helleſponto, alii ad Pontum Euxinum collocant. Qui error unde natus ſit, alibi oſtendimus.

l. 75. *Et in radice magnae peninſulae ſedens Lyſimachia*] Fruſtra eſt Pintianus, qui *cervicem* hîc pro *radice* reponit, quaſi non & hoc rectum ſit. Iſthmo enim, tamquam radici, terrae continenti adhaerent peninſulae. Graeci ſimiliter de iis loquentes, ſaepe utuntur vocabulo ἐῤῥιζῶσθαι. Quin & ipſe Mela ſuperiùs ſic locutus eſt de Achillis inſula, *tenui radice terrae adnectitur*. Sed & quid ſibi voluerit neſcio, cùm ſtatim poſtea, *frontem ejus Maſtuſiam*, mutat in *promuntorium*. *Frontes* paſſim vocat Mela partes illas continentis, quae maximè in mare excurrunt & prominent: Graeci μέτωπον dicunt. Porrò cùm hîc Auctor noſter Cherſoneſum iſtam Thraciae nuſquam latam eſſe dicit, in eo non errat; mendoſiſſimi enim hoc loco ſunt numeri Ptolemaïci, cùm juxta illos multo latior ſit haec peninſula quàm longior. Neque tantùm in forma & ſitu litorum, verùm etiam in diſtantia urbium promuntoriorumque peccatum eſt graviſſimè. *Pactya* & *Cardia* urbes ſitae in Iſthmo, longè extra illum adparent, & cùm non niſi quadraginta ſtadiis, vel potiùs triginta ſeptem, à ſe invicem diſtent, longè pluribus paſſuum millibus juxta illius calculum diſtare invenientur, ut jam alibi fuſiùs oſtendimus.

l. 84. *Diviſas ſpatio pelagoque terras*] De hac ſermonis redun-

redundantia jam ſuperiùs egimus, quae non opus eſt hîc repetere. Tantùm hoc monebimus, ſic quoque locutum eſſe Tacitum in *Vita Agricolae*, cùm de Brittannia ait: *Spatio ac caelo in orientem Germaniae, in occidentem Hiſpaniae obtenditur.* Malè haec Lipſius corrigit. Sed neque in ſequentibus quidquam mutandum. *Non navigata maria tranſgreſſus eſt*, ſimile eſt atque illud Lucani, *duri populus non cultor Amani.* Paſſim tales occurrunt locutiones.

l. 88. *Sunt Proteſilai oſſa conſecrata delubro*] Mirum quòd Proteſilai ſepulcrum & templum tam longè ſejungat ab Eleunte, quo tamen in oppido omnes alii illud collocarunt. Calaber lib. VII.

> ——— ——— Τένεδος δ' ἀπελίπετ' ὀπίσσω,
> Φαίνετο δ' εὖτ' Ἐλεοῦντος ἕδος θ' ἵνα Πρωτεσιλάου
> Σῆμα πέλει πτελέῃσι κατάσκιον αἰπεινῇσιν.

Vulgò Πτελεοῦντος, quod tamen forſan verum eſt, ut & ſic dictum fuerit oppidum ab ulmis iſtis, quas hic memorat. Verùm ſequentia procul dubio ita ſunt refingenda:

> Αἳ δ' ὁπότ' ἀθρήσωσιν ἀνερχόμεναι δαπέδοιο
> Ἴλιον, αὐτίκα τῇσι θόως ἀπαναίνεται ἄκρα.

Arbores iſtae non deficiebant viſo ſole, ſed viſo Ilio. Ἀπαναίνεται rectum eſt, ſic quoque Philippus in epigrammate de iiſdem ulmis:

> Ἴλιον ἢν ἐσίδῃ γὰρ ἀπ' ἀκρεμόνων κορυφαίων,
> Καρφοῦται πετάλων κόσμον ἀναινόμενα.

Plinius hoc miraculum prodit his verbis: *Sunt hodie ex adverſo Ilienſium urbis juxta Helleſpontum in Proteſilai ſepulchro arbores, quae omnibus ex eo aevis cùm in tantum accrevere ut Ilium adſpiciant, inareſcunt, rurſuſque adoleſcunt.* Rectè ſic Salmaſius, & ſic diſertè codex noſter. Quod autem Plinii verba ita interpretatur, tamquam ſi arbores illae centeſimo quoque anno areſcerent funditus, in eo errat. *Omnibus aevis*, manifeſtè hîc dicitur pro omni tempore, & pro toto illo ſpatio quod à Proteſilao uſque ad ſuum ſeculum effluxit. Neque totae interibant arbores, ſed ſaltem folia. Antiphilus Byzantius lib. III. *Antholog.*

Δένδρεα

Δένδρεα δυσμήνιτα καὶ ἤν ποτε τεῖχος ἴδωσι
Τρώϊον, αὐαλέαι φυλλοχοεῦντι κόμην.

Neque folia tantùm, ſed & rami ſuperiores areſcebant, iisque maturè & citò alii ſuccreſcebant, inferiore interim arborum parte integra & illaeſa. Clariſſimè de his ulmis Philoſtratus in *Heroicis* de Proteſilao agens: Τοὺς πρὸς τὸ Ἴλιον τετραμμένους τῶν ὄζων, ἀνθεῖν μὲν πρωὶ, φυλλοῤῥοεῖν δὲ αὐτίκα, καὶ προαπόλλυσθαι τῆς ὥρας. Malè hoc loco Interpres τὸ πρωὶ vertit *mane*..

l. 89. *Partus Coelos*] Κοῖλος λιμὴν, ſic quoque Plinius. Alii πληθυντικῶς dicunt τὰ Κοῖλα, uti quoque eſt in libris manu exaratis Ptolemaei, non Κόλα. Pro *Macido*, *Madytum* repoſuimus, ex omnibus.

l. 91. *Cynoſſema tumulus Hecubae*] Atqui Suidas & Cedrenus Hecubae ſepulcrum Maroneae collocant, illamque Κυνόσημα vocari ajunt. Sic & Ovidius ſenſiſſe videtur, cùm in Sithonibus iſtud deſcribit. Hinc ſine dubio natus error Stephani, qui Maroneam ponit in Cherſoneſo Thracia. Atqui ut ut verum ſit Maroneam à quibuſdam *Cynoſſema* dictam, non inde ſequitur Helleſpontiacum iſtud *Cynoſſema* appellatum unquam fuiſſe Maroneam. Porrò veriſimile eſt ſepulcrum iſtud non eſſe Hecubae, ſed potiùs canis alicujus illuſtris, ut inquit Pollux. Paſſim exſtant loca ita dicta, & à canum famoſis ſepulcris ità denominata, uti apud Calydonios à cane Atalantae, & apud Salaminios à Xanthippi cane, utrumque ſimiliter dictum Κυνόσημα. Duorum triumve clarorum epitaphia adfert ibidem Pollux. Adſcribam & ipſe unum, quod mihi communicavit juvenis doctiſſimus Lucas Langermannus. Ita verò in marmore concipitur:

ΤΗΗΤΡΙΒΟΝ ΠΑΓΑΓΕΙΣ
ΑΛΙΙΤΩΣ ΤΟΔΕΣΗΝΑΝΟΗΣΗΣ
ΜΗΔΕΟ ΜΑΙΓΕΛΑΣΗΣΕΙ
ΛΥΝΟΣΕΣΤΙΤΑΟΟΣ
ΕΥΛΑΝΣΟΗΝΧΕΙΡΣΣΛΕ
ΚΟΝΙΝΣΥΝΖΟΗΥΑΝΑΚΤΟΣ
ΟΣΜΟΥΚΑΚΙΗΛΗΤΟΝΑΣ
ΕΧΑΡΑΖΕΝΟΓΟΝ

Oſcam eſſe putabat hanc inſcriptionem eruditus quidam Danus, cui eam acceptam referebat Langermannus, cùm Florentiae verſaretur. Sed profectò ſunt puri Graeci verſus; itaque ſic illos digeſſi:

τὴν

Τὴν τρίβον εἰ παράγεις ἀλόπως τόδε σῆμα νοήσης
Μὴ δέομαι γελάσης εἰ κυνός ἐστι τάφος.
Ἐκλαύσθην· χεῖρες δὲ κόνιν συνέθηκαν ἄνακτος,
Ὅς μου καὶ στήλῃ τὸν δ' ἐχάραξε λόγον.

l. 95. *Eleus*] Hinc adparet Proteſilai fanum & ſepulcrum non in ipſa Eleunte fuiſſe, uti alii videntur innuere, ſed verò non paucis millibus inde remotum; cùm & Κοῖλοι λιμένα, & Κυνόσσημα, & Madyton intermedias faciat. Sed Coela & Cynoſſema ditionis Eleuntiorum fuiſſe puto. Madytos aliquanto magis mediterranea erat. Itaque totus ille tractus, qui à Seſto uſque ad Maſtuſium promuntorium extenditur, Eleuntiorum fuit. Verum id eſſe adparet, cùm ex iis quae diximus, tum quoque è Tzetze *in Lycophronem*, qui Ματουσίαν è doctiorum ſententia interpretatur ἀκρωτήριον Ἐλεοῦντος. Ipſe enim aliam, ſed ineptam, hujus vocabuli adfert rationem. Idem quoque colligi facilè poteſt ex Hygini *Poëtico Aſtronomico*, ubi de Hydra agit; quo loco manifeſtè Eleuntiorum in ditione & promuntorium Maſtuſium, & portum Cratera, collocat. Iſte autem Crater non poteſt alius eſſe à Coelis. Maſtuſium autem mare, quod Maſtuſiam alluit. Sed malè apud ipſum *Phlaguſa* legitur. In veteribus libris ſcriptum erat *Flacuſa*, pro *Elacuſa*. Ἐλαιοῦντα & Ἐλαιούσσαν etiam alii Veterum oppidum iſtud adpellarunt. Perperam tamen, cùm Ἐλεοῦς verum fuerit nomen.

l. 102. *Jugo facie vallis includitur*] Mirificè hic locus vexatus eſt à multis. Nos veterem lectionem reduximus. Sic ſuperiori quoque capite locutus eſt de Achillis inſula, *facie poſiti enſis allecta eſt* Sed & infrà de ſinu Codano, *facie amnium ſpargitur*. *Jugum* verò vocat litus iſtud excelſum, quo Melas ſinus utrimque praecingitur. Etiam alibi ſic porrecta litora aliiſque oppoſita, ſub *jugi* nomine deſcribit; de Cypro quidem inſula, quod *recto jugo inter Ciliciam Syriaſque porrigitur*. Junonis verò promuntorium inquit, *obliquo jugo excurrere*, adverſum Ampeluſiae. Atque haec quidem eſt vera hujus loci interpretatio. Pintiani verò conjectura, *jugo Pallenes includitur*, ne excuſari quidem poteſt. Nempe & ipſe & multi alii Eruditi ita malè mentem Dionyſii Halicarnaſſenſis perceperunt, ut quae hic de Pallene Macedonica dixit, illi de hac Thraciae Cherſoneſo ſint interpretati. Licet verò ipſi hoc nomine reprehendendi ſint, non tamen ab omni culpa immunis eſt Halicarnaſſenſis, quòd errori huic tam opportunam cauſam

prae-

praeſtiterit. Quamvis enim è toto loco manifeſtè adpareat, illum de Pallene Macedonica agere, ita tamen de ea loquitur, ut nemo non primo adſpectu illum de hac Thracum Cherſoneſo ſermonem facere exiſtimet. Ait enim de Aenea: Ἐπειδὴ παρεσκευάσθη τὸ ναυτικὸν αὐτῷ, διαπλεῖ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐπὶ τῆς ἔγγιστα κειμένης χερρονήσου τὸν πλοῦν ποιούμενος, ἣ πρόκειται μὲν τῆς Εὐρώπης, καλεῖται δὲ Παλλήνη. Navigantibus enim in Helleſponto, ecquid ulla Cherſoneſus erat propior, quàm haec Thraciae? Quorſum ergo Pallenen proximam facit, quae aliquot dierum navigatione hinc aberat? Fatendum eſt igitur, vel erraſſe Dionyſium & confudiſſe utramque hanc Cherſoneſum, vel impegiſſe in artem ſuam, & non ſatis diſtinctè eſſe locutum. Ratio, quamobrem multi has Cherſoneſos confuderint, ea eſt, quòd utraque dicatur Thraciae. Itaque Stephanus & alii Παλλήνην vocant πόλιν Θρᾴκης. Nempe quia Thraces aliquando eam tenuere. Sciendum enim, uti olim Graecia dicebatur, ubicumque eſſent Graeci; ita quoque Thraciae nomine veniſſe omnia ea, quae aliquando Thraces inhabitavere. Hinc fit, ut non tantùm pleraque Macedoniae loca, ſed & Theſſaliae & Atticae, quaecumque Eumolpus Thrax tenuit, Thracia ſaepe nominentur. Atque haec quidem hactenus, unde innumera Veterum loca, Poëtarum praeſertim, illuſtrari poſſunt. Ceterùm & hoc quoque monendum, in verbis Dionyſii, aliud quoque eſſe mendum, ſcribendumque, τῆς Εὐρωπίης, non Εὐρώπης, quod ineptum hoc loco. *Europia* eſt regio Macedoniae, ſic dicta ab Europo urbe. Huic regioni objacet Pallene.

l. 106. *Eximia eſt Aenos*] In quibuſdam libris deeſt vox prior. Forſan ſcriptum fuit, *Exin eſt Aenos*. Paulò pòſt vide num ſincerior ſit lectio quorumdam codicum ita legentium, *ubi Xerxem copias ſuas, quia numerare non poterat, menſum ferunt*. Porrò locum hunc aliter diſtinguit Salmaſius. Sed vulgata diſtinctio, quam reddidimus, longè eſt melior, eamque confirmat Plinius.

l. 109. *Deinde promuntorium Serrium*] Omnes libri legunt *Scriphion*, unde vulgatam lectionem excuderunt. Sed arbitror Melam ſcripſiſſe *Zerynthium*. Promuntorium hoc dictum ab antro Zerynthio ſito in eodem monte. Mons ille conſitus eſt nemoribus iſtis, quae Orpheus illuc cantu ſuo tranſtulit. Ὀρφέως δρύες illic memorantur, ſub quibus antrum Zerynthium viſebatur, teſte Nicandri Scholiaſte. Sed & urbem Zerynthum illic memorat Stephanus, & templum Apollinis Livius & alii. Huic verò monti viciniſſimam

fuiſſe

fuiſſe Zonam teſtantur omnes. Non poteſt itaque veritas hujus lectionis in dubium vocari. Solinus *Sperchium* vocavit hoc promuntorium, vocabulo corrupto ex *Seriphion* Melae, unde adparet quàm vetuſtum ſit iſtud mendum. Nempe ignotum erat Librariis *promuntorium Zerynthium*, & forſan aliquid legerant, vel apud Tacitum, vel alios, de ſaxo Seriphio, ideoque illud tanquam notius ſubſtituerunt. Idem verò eſt & *Serrium*, & *Zerynthium promuntorium.*

l. 112. *Tum Schoenos fluvius*] Codices manu exarati habent *Stenos*; alii verò, *Stonos*. Videtur ita olim ſcriptum fuiſſe, *Tum Viſtonos fluvius*, pro *Biſtonos.* Nempe in Biſtonibus populis erant, Βίστονος flumen, & Βιστονὶς lacus, per quem tranſit fluvius ille. Valde tamen mihi fit veriſimile pro *Stenos* reponendum eſſe *Neſtos*: ita enim videtur fuiſſe dictus fluviolus, qui è Biſtonide palude mare influebat prope Maroneam, alius nempe ab eo flumine quod ſtatim ſequitur. Sanè Auctor ille anonymus, qui περιήγησιν ſuam Nicomedi inſcripſit, videtur quoque hîc alium *Neſtum* collocaſſe, quem propinquum facit Biſtonidi paludi, cùm tamen alii *Neſtum* multo faciant occidentaliorem. Alterum verò *Neſtum*, qui mox ſequitur, nonnulli *Neſum* vel *Neſſum* appellarunt, credo ut ab hoc diſtinguerent. Verùm de hoc alibi egimus.

l. ead. *Et ripis ejus adjacens Maronea*] Illuſtrior eſt haec urbs quàm ut de ea quidquam dicamus. Illud interim admonere operae pretium eſt, mirari me; quòd cùm illam conditam eſſe ſcribant à Marone Bacchi vel Oſiridis comite, tamen prius aliud nomen habuiſſe putent. Et quidem Homeri aetate *Iſmaron* fuiſſe appellatam. Aliquando etiam *Orthagoriam*, & Κικόνσημα. De poſtremo iam ſuperiùs diximus. Prius verò quis non videt eſſe abſurdum, cùm Maro tot ſeculis Homero ſit antiquior. Unà illum cum Oſiride in Thraciam veniſſe, urbemque iſtam condidiſſe ſcribit Diodorus. Sed & Ennius apud Varronem lib. IV. *de L. L.*

> *O terra Threca ubi Liberi fanum inclutum*
> *Maro locavi.*

Ita conſtituendus eſt locus iſte; vulgò corruptiſſimus: librorum enim veterum, teſte Turnebo, haec eſt lectio, *O terra treta ubi Liberi fanum in civium muro locavi.* Quae Scaliger ad hunc locum annotavit, nihil habent veriſimile. *Terra Threca*, pro Threſſa ſive Thracia, ut ſaepiſſime. Alterum hujus

hujus oppidi nomen quod attinet, cujus apud Plinium fit mentio, nempe *Orthagoriae*, & ejus quoque reddamus rationem. Sic itaque exiſtimo, dictam eſſe ab *Orthagora* aliquo. *Orthagorae* verò meminit Strabo, meminit Aelianus & Philoſtratus Lemnius, qui Indicam ejus hiſtoriam laudant. Unde adparet valde erraſſe Salmaſium, cùm in *Solinianis* ſcribit, nullum unquam Scriptorem extitiſſe, qui dictus ſit *Orthagoras*. Verùm non ab hoc *Orthagora* nomen *Orthagoriae* eſt arceſſendum, ſed verò à numine ſalaciſſimo, ut exiſtimo. Nullus dubito quin Bacchus ipſe aliquando dictus ſit *Orthagoras*. Antequam enim ille hortorum cuſtos Lampſaci naſceretur, notum eſt Bacchum comitesque ejus curam locorum muliebrium habuiſſe. Hinc fit, ut non tantùm ἰθύφαλλον ipſum vocarint, verùm etiam idem ſignificantibus vocabulis, ὄρθον, ὀρθανὴν, & ὀρθάγοραν. Sanè apud Ariſtophanem Ἐκκλησιαζούσαις, cùm juvencula hortatur anum prurientem, ut vocet *Orthagoram*, id non niſi de hoc daemone peculiato videtur intelligendum, uti ad illum locum fuſiùs oſtendemus. Nunc haec obitèr, ut & hujus nominis rationem redderemus.

l. 116. *Turris, quam Diomedis vocant*] Hunc locum deſcripſit Solinus, cujus verba prout habentur in optimo noſtro codice adſcribam: *Dein ſtagnum Biſtonium; nec longè regio in qua Tirida oppidum fuit, equorum Diomedis ſtabulum, ſed ceſſit aevo, ſolumque turris veſtigium adhuc durat.* Deeſt hîc rectè τὸ *Maronea*, quod poſtea additum, cùm nec Mela, unde deſumſit, nomen regionis addiderit. Hoc ideo credo factum, quòd tam diverſa prodant Auctores de appellatione hujus regionis, cùm alii *Ciconas*, alii *Biſtones*, alii verò *Odruſas* hîc collocent. Rectè verò *Tirim* vocat id oppidum, nam & ſic habent omnes veteres libri Plinii, & Martiani Capellae. Salmaſius tamen ubique reponit *Tinda*. Nempe ex illo Stephani loco, ἔστι καὶ Τινδη Θρᾴκης Χαλκιδικὴ πόλις. Hoc ita interpretatur tamquam ſi diceret Stephanus *Tindam* eſſe Chalcidenſium coloniam. Sed inſigniter errat: *Chalcidice* enim hîc eſt Macedoniae regio, quae Thraciae tribuebatur, antequam eam invaderet Philippus. Multo verò erat major *Chalcidice*, quàm illam fecit Ptolemaeus, nam & totam Pallenes Cherſoneſum comprehendebat. Itaque triginta duas urbes in hac fuiſſe memorant: ex minus notis erat *Milcorus*, cujus idem meminit Stephanus: Μίλκωρος Χαλκιδικὴ πόλις ἐν Θρᾴκῃ. Paulò antè Μιάκωρον nominat, vitioſos, ut puto, ſecutus codices. Sed verò praecipua, unde etiam toti regioni nomen, fuit ipſa

Chalcis, proxima Olyntho, ut patet ex Ariſtotelis *Mirabilibus*: malè enim Stephanus eam collocat in monte Atho, auctoritate Eudoxi, cujus locum malè intellexit. Nullum itaque dubium eſt, quin *Tirida* verum ſit nomen loci, ubi Diomedes equas ſuas pavit, cùm Tirida quàm longiſſimè hinc abfuerit, nec quidquam cum Diomede vel ejus equabus habuerit commune. Attamen hoc vocabulum etiam alibi inſercire conatus eſt Salmaſius: nam quo loco apud Silium Italicum legitur lib. XVI. de Campaſo equo;

> *Campaſus antiquo fidebat Atlante magiſtro:*
> *Ipſum Aetola vago Diomedi condita Tyde*
> *Miſerat.*

Ipſe ait nullum eſſe oppidum *Tyde* dictum, itaque legendum eſſe:

> *Ipſumque Aetolo Diomedi condita Tinda*
> *Miſerat.*

Sed profectò non potuiſſet magis in Geographiam impingere: cui enim ignota eſſe poſſit *Tude* vel *Tyde* in Hiſpania ad Minium ſita, cùm ejus oppidi tot meminerint Auctores, ut ſupervacuum ſit eos enumerare. Sed & ipſe Silius lib. III.

> *Et quos nunc Grovios violato nomine Grajûm*
> *Oeneae miſere domus, Aetolaque Tyde.*

Ita infrà legendum eſſe docebimus. Haec nunc breviter dixiſſe ſufficiat, ut palam fieret Silium non confudiſſe utrumque Diomedem, nec *Tindam* Macedoniae urbem quidquam commune habuiſſe cum *Tyde* Hiſpanica, vel cum *Tirida* Thraciae. Attamen quod magis mirari in tanto Viro eſt, quod aliquanto pòſt etiam annum addat, quo à Chalcidenſibus deducta ſit *Tinda*.

l. 117. *Urbs, quam ſoror ejus ſuo nomine appellavit Abdera*] De hac Diomedis ſorore ſatis jam alii. De tempore verò, quo colonia facta eſt Clazomeniorum & Teiorum, illud operae pretium eſt monere, Euſebium, & ex illo Solinum, rectè ejus κτίσιν conjeciſſe in annum ſecundum Olympiadis trigeſimae primae. Nempe tum Clazomenii rebus florentibus primos huc miſere colonos. Secunda verò huc miſſa fuit colonia à Teiis centum & duodecim annis poſt Clazomeniorum κτίσιν. Tum quippe Perſae ingreſſi ſunt

ſunt primùm Ioniam. Salmaſius putat Abderam à Teiis conditam eſſe eodem tempore quo Maſſilia à Phocaeenſibus, nempe Olympiade quadrageſima quinta, juxta Euſebium. Sed manifeſtè hîc confundit primam & ſecundam Maſſiliae κτίσιν. Vide quàm incogitanter illum incurrat errorem, quem tam ſedulò effugere conatur, cùm ne quidem illo tempore ulli in hoc tractu fuerint Perſae, quos vel Phocaeenſes, vel Teii fugere potuerint. Harpagus enim ingreſſus eſt Ioniam Olympiadis quinquageſimae nonae anno ſecundo. Porrò quod proverbium iſtud adtinet,

Ἄβδηρα καλὴ Τηίων ἀποικία.

Id inde ortum eſſe exiſtimo. Teii cognita ubertate & amoenitate ſoli Abderitici, hanc ſuam coloniam pulcram appellarunt, ideoque omnes illuc migrarunt. Sed verò poſtea cognoverunt eam ſoli aërisque in hoc tractu eſſe naturam, ut non tantùm equi & jumenta in vicinis paſcuis degentes, aut bibentes ex Coſſinito flumine in rabiem agerentur, verùm etiam ipſos homines ſaepe corripi inſania, plurimoſque ibi naſci deliros. Hinc ironicè dictum, *Abdera pulcra Teiorum colonia*. Errant enim qui putant Abderam in loco arido aſperoque ſitam fuiſſe. Ager ipſorum totus aut paſcuus aut cerealis. Hinc Triballi apud Diodorum Siculum fame compulſi Abderiticos agros, tamquam omnium fertiliſſimos, invadunt. Sed & ipſorum nummi, qui exſtant apud Goltzium & alios, hoc teſtantur: nam eorum nonnulli Cererem oſtendunt, alii verò in Jovis frumentarii honorem ſunt cuſi: ita enim interpretor inſcriptionem illam ΕΠΙ ΔΙΟΣ ΛΑΙΟΥ. A λήιον ſive λάιον nomen habet Ζεὺς λάϊος, idemque eſt planè, atque ἐπικάρπιος Ζεύς.

l. 119. *Quòd Democritum Phyſicum tulit, quàm quòd ita condita eſt*] Non Democritum tantùm urbs haec dedit, verùm & Protagoram & Anaxarchum Philoſophos, praeterea Hecataeum Hiſtoricum, & Nicaenetum, plurimoſque alios inſignes viros, ut meritò dixerit Stephanus: Πλεῖστοι Ἀβδηρεῖται ὑπὸ τῶν πινακογράφων ἀναγράφονται, cùm in omnibus illuſtrium virorum catalogis crebri paſſim eſſent Abderitae. Neſcio itaque quare Juvenalis hanc *vervecum* vocet *patriam*: nam quòd multi apud Abderitas inſani naſcerentur aut fierent, quis hoc ſtupori tribuat; cùm inſania non hebetes & ſtupidos, qui nihil habent quod perdant, ſed maxima plerumque invadat ingenia? Quamvis autem Hippocrates lib. III. *de morbis vulgaribus* complurium Abderitarum meminerit,

minerit, quorum febres conjunctae fuerint cum delirio; non tamen ex tam inamoeno morbo natum eſſe puto proverbium illud de malo Abderitico; ſed potiùs ex affectu jucundiſſimo, qui ipſorum febribus ſuccedere ſolebat, ut teſtatur Lucianus, *ſcripto de conſcribenda Hiſtoria*: omnes namque Muſicae & Poëticae ſtudebant, carmina Poëtarum recitantes ſibi invicem, & paſſim in plateis hiſtrioniam agentes. Tam elegans inſania non cadit in craſſos & pituitoſos, ne dum in vervecea capita, quae, ſi verum eſt paradoxum Stoicum, ſemper delirant. Porrò verba illa, *quàm quòd ita condita eſt*, meliùs abeſſent. Sed jam aliquoties monuimus Melam in tanta brevitate quandoque eſſe nimium, & idem ſaepe bis dicere.

l. 122. *Inter Strymona & Athon Turris Calamaea*] Ita omnes libri veteres. Sed rectè Hermolaus *Calarnaea*. Stephanus: Κάλαρνα πόλις Μακεδονίας, ὡς Λούκιος ὁ Ταῤῥαῖος· τὸ ἐθνικὸν Καλαρναῖος. Lectio Pintiani nullam veri ſpeciem habet. Vetuſtiores Graeci, quos plerumque ſequitur Mela, & ipſi quoque omittunt Stagiram tamquam ignobilem locum.

l. 123. *Et portus Caprullon*] Monſtroſa lectio. Libri meliores habent, *& portus Caprolimen*. Quis non videt veram eſſe lectionem, *Et* Κάπρου λιμὴν?

l. 124. *Urbs Acanthos & Echymnia*] Sic ferè omnes veteres libri, in quibuſdam *Echymna*. Quod alii in *Oeſyma*, alii aliter mutarunt, ſed omnes ineptè. Vera eſt lectio quam dedimus. Meminit hujus oppidi Heraclides in *Politiis*, qui dicit ejus incolas adeò à muribus infeſtatos fuiſſe, ut relicto loco Cleonas vicinum oppidum exſtruxerint & inhabitarint. Verùm neque apud illum rectè id vocabulum ſcribitur; Ἐλύμνιον enim vulgò legitur, pro Ἐχύμνιον. De diverſa autem hac terminatione jam alibi diximus.

l. 129. *Athos mons eſt adeò elatus*] Veteres nonnulli libri ita legunt, *Athos adeò mons altus*. De altitudine Athus montis ſuperiùs egimus, ubi oſtendimus ineptire illos, qui tam immenſam huic altitudinem attribuunt.

l. 132. *Quia de aris, quas in vertice ſuſtinet*] Haec quae Mela de Atho, Solinus de Olympo narrat. An alios ſecutus ſit Auctores neſcio, illud certò ſcio, non Olympo tantùm & Atho haec convenire, ſed omnibus montibus, quorum vertices ſunt vel ſupra nubes, vel ſaltem in ſummitate earùm: nulli enim aut venti aut imbres illic poſſunt oriri, niſi caſu ac inſolito ferè modo, ut alibi oſtendimus. Haec omnia verò quae & Mela, & Solinus de Athone & Olym-

po;

po, eadem Geminus de Cyllene prodit. Vide illum in *Elementis Aſtronomiae* cap. 14. ex iis videbis, quàm nihil contra Solinum diſputans dixerit Salmaſius, quod non melius fuiſſet tacuiſſe. Porrò quod hîc de aris in ſummitate Athus dicit, id de aris Jovi conſecratis eſt intelligendum. Heſychius: Ἀθῷος ὁ ἐπὶ Ἄθω τοῦ ὄρους ἱδρυμένος ἀνδριάς, ὁ Ζεύς. Omnes ferè altiores montes, ut Pelion, Olympus, Ida, Caſius, Atabyrius Rhodi, aliique quàm plurimi, Jovi praecipuè dedicabantur, ejuſque in verticibus ſuis fana & altaria ferebant. Ζεὺς itaque Ἀθῷος, qui in Atho monte colebatur. De hoc Jove nonnulli interpretantur imaginem, quae in Athoitarum nummis comparet. Sed ea potiùs de Atho gigante eſt accipienda, cujus meminit Nicander apud Stephanum his verbis:

Καί τις Ἄθω τόσον ὕψος ἰδὼν Θρήϊκος ὑπ' ἄστροις
Ἔκλυεν, οὗ δὴ θέντος ἀμετρήτῳ ὑπὸ λίμνῃ
Ὃς ἀναποῦν χείρεσσι δύο ῥίπτεσκε βέλεμνα
Ἠλιβάτου προθέλυμνα Καναστραίης πάρος ἀκτῆς.

In toto Stephano vix alter eſt iſto corruptior locus. Nec quidquam hîc juvant veteres libri. Miror Eruditos, qui hunc locum citant, ita illum tranſilire, tanquam ſi plana eſſent omnia, cùm tamen nullus hîc ſit ſenſus. Proculdubio ita ſcripſerat Nicander:

Καί τις Ἄθω τόσον ὕψος ἰδὼν Θρηΐκος ἀπ' ἀγροῦ
Ἔκλυσεν, οὐδηθέντος ἀμετρήτῳ ὑπὸ λίμνῃ,
Ἧς ἀνασπῶν χείρεσσι δύο ῥίπτεσκ' ἐπὶ Λήμνῳ
Ἠλιβάτου προθέλυμνα Καναστραίης πάρος ἄκρης.

Ait Athon quendam giganta, bello contra deos, cùm tam vaſtam molem videret in ſolo Thracio, inde ſolviſſe eam, fundatam priùs ſub immenſa palude. Unde avellens radicitus, ambabus manibus montem illum jactavit prope Lemnum inſulam, ad pedem promuntorii Canaſtraei.

l. 134. *Verùm totus eſt, totoque longè dorſo procedit in pelagus*] Reſcripſi *totus exſtat*. Mons Athos non promuntorio tantùm aliquo exit in pelagus, ſed totus exſtat, cùm ſit peninſula, vel etiam inſula, quamdiu Xerxi placuit.

l. 138. *Et factus freto navigabili pervius*] Pro *factus*, libri quidam veteres legunt *Athos*. Forſan margini aliquis adſcripſerat, *Athos freto navigabili pervius*, quod poſtea in contextum irrepſit. Attamen cùm jam ſaepe monuerim,

 quàm

quàm ubique idem bis dicere amet Pomponius noſter, nolim hîc exturbare vulgatam lectionem, quae non recedit à melioribus codicibus, niſi quòd in illis, pro *tranſnavigatusque & factus*, ſcriptum ſit, *transjugatus eſt*, *factus*. Legendum, *A Xerxe in Grajos tendente perfoſſus transjugatusque eſt*, *factus freto navigabili pervius*. *Transjugare* eſt jugum montis ſuperare. Hanc Xerxis foſſam, quae erat mille quingentorum paſſuum ſive duodecim ſtadiorum, *fretum* ſimiliter vocat Plinius: Catullus verò *mare* in *Coma Beronices*:

> *Cùm Medi peperere novum mare, cùmque juventus.*
> *Per medium claſſi barbara navit Atho.*

Sic locum illum reſtituimus ope libri vetuſti. Meliores Auctores paſſim *Atho* dicunt, τὸν Ἄθω, non *Athon*. Sed & *Athonem* qui vocant rectè faciunt, ſic Cicero & alii. Corruptiſſimus eſt Ammiani Marcellini locus lib. XXXI. de hac ipſa Athonis foſſa, quem ab aliis jam depoſitum, emendatum adſcribemus: *Reſipiſcant tandem memoriae veteres Medicas acies ductantes ad Graeciam*: *quae ductum Helleſponti occupantes*, *& diſcidio quodam fabrili*, *mare ſub imo Athonis pede quaeſitum*, *exponunt*, *& turmatim apud Doriſcum exercitus recenſitos*, *concordante omni poſteritate*, *ut fabuloſae ſunt lectae*. Bellonius, qui anguſtias peninſulae, quam efficit Athos, luſtravit, & ipſe quoque hanc Xerxis foſſam fabuloſam eſſe exiſtimabat. Nempe quia nulla inciſionum veſtigia invenit. Sed quî fieri potuiſſet, ut per tot ſecula ductus aquae, ad pedem tam vaſti montis ſitus, ſervari potuiſſet? Hoc illud ipſum eſt, quamobrem Graeci laborem illum Xerxis ſtultum & inſanum adpellarunt, gnari foſſam iſtam à defluviis & impendentibus ruinis ſtatim eſſe obruendam. Aeliani tamen ſeculo, veſtigia hujus perfoſſionis exſtitiſſe videntur. Clarè hoc colligitur ex lib. XIII. cap. 20. ubi agit de cetis & rotis piſcibus circumcirca hunc montem natantibus. Adſcribam verba ipſa, quia inſigniter vulgò corrupta ſunt, àc ne ſenſum quidem contineant propter crebra menda. Sic itaque illa ſunt refingenda: Καὶ νεῖ μὲν κατ' ἀγέλας ταῦτα, μάλιστα δὲ ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἄθω τοῦ Θρᾳκίου, ἔν γε τοῖς κόλποις τῷ ἀπὸ Σίγγου πλέοντι ἐντυχεῖν ἐστὶν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἀριστέραν ἤπειρον, παρά γε τὸν Ἀρταχαίου καλούμενον τάφον, καὶ τὸν Ἀκάνθιον ἰσθμὸν, ἔνθα τοι καὶ ἡ τοῦ Ἀρταίου φαίνεται διατομὴ, ἡ διασπῶσα μέσον τὸν Ἄθω. Lapſus autem videtur memoriae Aeliani, quod *Artaeum* pro *Artachaeo* poſuerit. Verùm operae pretium eſt in locum

cum illius foſſae, & quemadmodum ducta ſit, aliquanto accuratiùs inquirere, quoniam ea, quae alii de hac perfoſſione retulerunt, planè ἀσύστατα & inepta ſunt. Herodotus lib. VII. dicit foſſam illam ab Acantho urbe Sanen usque pertigiſſe. Acanthum verò urbem ponit ad ſinum Singiticum; Sanen vero oppidulum, in Pallenaea Cherſoneſo. Hoc ſi ita ſit, quo modo concipi poteſt, ut foſſa illa duodecim tantùm fuerit ſtadiorum, ut ait Herodotus? Praeterea hinc ſequeretur, ut non ipſe Athos, ſed peninſula illa, quam Singiticus & Toronaïcus ſinus efficiunt, fuerit à Xerxe perfoſſa. Atqui Herodotus & omnes in eo conſentiunt ipſum Athonem fuiſſe in inſulam redactum. Profectò ſi quis deſcriptionem Ptolemaïcam, vel illorum omnium qui hactenus Graeciae tabulas dederunt, ſequatur, nunquam ſe ex hac difficultate expedire poterit, ac omnino neceſſe erit ut Herodotum, Thucydidem omneſque adeò antiquos, mendacii inſimulet. Verùm ex tabula veteris Graeciae, aliquando à nobis in lucem edenda, omnia haec manifeſta fient. Nempe in eo erratum eſt hactenus, quòd peninſulam, quam Singiticus & Toronaïcus ſinus efficiunt, ab Atho ſepararint, cùm ſit pars hujus, utpote cervice annexa, ac, ut ita dicam, peninſula peninſulae. Toronaïcus verò ſinus longè penitius terram init, quàm Ptolemaei tabulae doceant; niſi enim iſthmus duodecim ſtadiorum obſtaret, conjungeretur ſinui Strymonio. Ac hi quidem duo ſinus, Toronaïcus nempe ac Strymonius, conficiunt majorem illam Athonis peninſulam, quae alteram illam, quam diximus, comprehendit; ac praeterea iſthmum, quem Xerxes perfodit Iſthmus iſte à Graecis Monachis montis incolis Προαύλαξ hoc ſeculo appellatur.

In CAP. III.

DE MACEDONIA, GRAECIA, PELOPONNESO, EPIRO, ET ILLYRICO.

l. 1. *Tum Macedonum populi quod urbes habitant*] Haec eſt meliorum librorum lectio. Sed rectè Pintianus emendavit, CL. *urbes habitant*, ut Plinius & Martianus. Aliorum conjecturae ſunt ineptae.

l. 2. *Quarum Pellam maximè illuſtrem*] Haec quoque è libris ita emendavimus, *Quarum Pella & maxima, & illuſtris. Alumni efficiunt, Philippus Graeciae domitor, Ale-*

xander etiam Aſiae. Utrumque nempe effecere Philippus & Alexander, in hoc oppido nati & educati, ut & illuſtris eſſet Pella, & maxima. Demoſthenes *de Corona*, agens de Philippo: Οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσειεν ὡς τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τεθραμμένῳ, χωρίῳ ἀδόξῳ τότε γε ὄντι καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι, ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι. Non itaque verum eſt id quod olim arbitrabamur, ſecuti Salmaſium, Pellae regiam fuiſſe etiam ante Philippum, auctoritate Pſeudoſcylacis: nam quo loco apud ipſum legitur, Πολάγιλις. Καὶ βασίλειον ἐν αὐτῇ, non Πέλλα, ſed transpoſitis ſyllabis Πόλις Αἰγαὶ ſcribendum eſt· Aegis enim regia erat Macedonum ante Philippum & Alexandrum. Oppidum illud priùs vocabatur *Edeſſa*; Ἔδεσσα, non Αἴδεσσα, uti perperam legitur in vulgatis Ptolemaei exemplaribus. Aliquanto verò remotior à mari erat Edeſſa ſive Aegae, atque Pella. Palus quippe illa, in qua ſita erat Pella, mari erat vicina. In iſtam verò paludem duo incidebant flumina Axius & Ludias. Per Ludiam ἀνάπλους erat ad Aegas ſive Edeſſam. Non rectè Ptolemaeus, qui Aegas ſive Aegam, & Ediſſam diſtinguit, & hanc ad Erigonem, illam ad Haliacmonem collocat, cùm eadem ſit, ut apparet ex Juſtino, ſitaque ſit ad Ludiam amnem, ut teſtatur Anonymus, qui Scylacis nomine prodiit. Urbs verò haec non modò appellabatur Αἰγαὶ, ſed & Αἰγαία & Αἴγεια. Sic quoque Theophraſtus libello *de Ventis* cùm dicit aquilones Oſſae & Olympo impactos contrarios nubibus ferri: Ἐνιαχοῦ τὰ νέφη τοῖς πνεύμασιν ὑπεναντία φέρεσθαι, καθάπερ καὶ περὶ Αἰγειὰς τῆς Μακεδονίας βορέου πνέοντος πρὸς τὸν Βορέαν. Ita ſcribendum: malè enim Αἰγίδας habent vulgata exemplaria. Nec meliora ſunt illa quae alii reponere hoc loco tentavere. Ab hoc oppido ἐθνικὸν eſt Αἰγειάτης, & forma Macedonica Αἰγειάδης. Nihil itaque mutandum apud Juſtinum. Porro quamvis regia ex hac urbe Pellam tranſlata ſit, morem tamen manſiſſe ut Aegis vel Aegiis reges ſepelirentur, colligi poteſt non ex Plinio tantùm, verùm & ex Diodoro Siculo lib. XIX

l. 9. *Canaſtraeo promuntorio Scione proxima eſt*] Ita Correctores repoſuerunt, cùm priùs in omnibus libris legeretur *Sena*, quod rectum eſt, pro *Sana* vel *Sane*: nam & Σαναῖοι & Σαναῖοι dicebantur oppidi hujus habitatores, ut ex Stephano manifeſtum. Horum urbem quo ſtratagemate ceperit Philippus vide apud Frontinum lib. III. cap. 3. Verùm malè apud ipſum *Samiorum* legitur, pro *Saniorum*. *Canaſtraeum* verò *promuntorium* hîc accipe, non pro extima tantùm hujus peninſulae prominentia, verùm pro tota peninſula, uti ſaepe

vox

vox *promuntorii* & apud Melam & alios accipitur. Quomodo autem fieri potuerit, ut ab hac urbe, nempe Sane, foſſa perducta ſit à Xerxe Acanthum uſque, nec tamen ultra duodecim ſtadia porrecta fuerit, id ſuperiùs explicavimus.

l. 16. *Caſſandria*] *Caſſandriam* alieno planè hîc loco collocatam eſſe rectè obſervavit Pintianus. Quod ſi locus emendandus ſit, non dubitandum quin *Chalaſtra* hîc locum habere poſſit, cùm illa ſita ſit inter Peneum & Axium flumina. Sed videtur non tam Librarius, quàm ipſe erraſſe Mela: nam cùm ſuperiùs antiquiores, ut ferè ſemper, ſecutus Graecos, Thraciam uſque ad Pallenen extenderit, ipſamque adeò Pallenen in Thracia collocarit; hîc eandem oram relegens Mecybernam, Toronam, Phyſcellam, totamque Pallenes peninſulam Macedoniae tribuit. Uti itaque Sanen & Canaſtraeum promuntorium, non hîc, ſed ſuperiùs in Pallenes deſcriptione recenſere debuerat; ita quoque Caſſandriae meminiſſe debuerat, cùm Potidaeae facit mentionem. Ex hujus quippe ruinis altera conflata eſt, atteſtantibus omnibus, qui *Potidaeam* poſtea *Caſſandriam* dictam fuiſſe ſcribunt. Quamvis non Potidaeatae ſoli, ſed & Olynthii & Pallenenſes huc fuere deducti.

l. ead *Cydna*, *Aloros*, *Icaris*] Mela, antiquiores ſecutus Graecos, *Cydnam* vocat, quam alii *Pydnam*. Urbem enim hanc priùs ſic dictam, & poſtea κατὰ παραφθορὰν appellatam fuiſſe *Pydnam*, ex Theagenis *Macedonicis* teſtatur Stephanus. Pro *Icaris* in quibuſdam libris, *Sycharis* & *Hyccaris* legebatur. Forſan *Sicyris* quae aliter *Sycurium*. Sed potiùs exiſtimo hanc eſſe, quae Ptolemaeo dicitur Κύρρος, malè, ut videtur, pro Κύρρας, vel Κύρρης. Ab hac ἐθνικὸν Κυρηστί] & contractè Κυρησταὶ, qui ſunt Cyreſtae Plinii.

l. 18. *A Peneo Sepias*, *Corinthia*, *Meliboea*, *Caſtanaea*] Cùm libri veteres habeant, *ad Sepida*, certum eſt, Melam ſcripſiſſe, *A Peneo ad Sepiada*, *Gortyna*, *Meliboea*, *Caſtanaea*. Inter oſtia Penei, & Sepiada promuntorium, tria illa collocat oppida. *Gortyna* quidem ſita erat ad ipſum os Penei fluminis. Itaque non eſt dubitandum de veritate hujus lectionis, quam vetera confirmant exemplaria, in quibus omnibus *Corutra* exaratum inveni. *Meliboea* verò ſita erat in ſinu, qui Oſſam & Pelium montem interjacet. Strabo lib. IX. Τραχὺς δ' ἐστὶν ὁ περίπλους πᾶς ὁ τοῦ Πηλίου ὅσον σταδίων ὀγδοήκοντα. τοσοῦτος δὲ καὶ τοιοῦτος καὶ ὁ τῆς Ὄσσης· Μεταξὺ δὲ κόλπος πλειόνων ἢ διακοσίων σταδίων, ἐν ᾧ ἡ Μελίβοια. Ineptè vulgò legitur Πηνειοῦ pro Πηλίου, quod miror non vidiſſe Interpretes. *Caſtanaea* verò & ipſa ſita erat ad mare,

 ad

ad pedem montis Pelii, ut ibidem Strabo, & alii alibi teſtantur. Verè itaque Mela dixit, inter oſtia Penei & Sepiada promuntorium, ſita eſſe haec tria oppida, *Gortynam*, *Meliboeam* & *Caſtanaeam*.

l. 20. *Philoctetes alumnus Meliboeam illuminat*] Non ob Philocteten tantùm urbs haec illuſtrior erat aliis iſtis duabus, ſed & ob purpurae tincturam. Lucretius lib. II.

—— —— —— Meliboeaque fulvens
Purpura Theſſalico concharum tincta colore.

Sed & Virgilii locum, cùm inquit,

—— —— —— Quam plurima circum
Purpura Maeandro duplici Meliboea cucurrit;

de hac ipſa urbe interpretantur. Alii tamen quod ſciam Theſſalicae vel Meliboeenſis purpurae non meminerunt. Praeterea Feſtus Pompejus dicit inſulam fuiſſe: *Meliboea purpura à nomine inſulae, in qua tingitur, eſt vocata.* Atqui haec *Meliboea* in receſſu ſinus, quem Oſſae & Pelii promuntoria efficiunt, erat ſita, nihilque minus erat quàm inſula. Locum itaque Lucretii & Virgilii de Phoenicia purpura accipiendum eſſe exiſtimo. In ditione enim Apamiae, quae *Pella* fuit dicta à Macedonibus, caputque fuit aliquandiu omnium Syriae civitatum, inſulam *Meliboeam* eleganter deſcribit Oppianus, ſitam in Oronte flumine, qui antequam mari mergitur, latè circa illam ſtagnat. *Theſſalicas* verò illas conchas dixit Lucretius, quia à Theſſalis vel condita vel nominata eſt Phoenicia iſta *Meliboea*. Theſſali enim & Macedones innumeris Syriae locis patria indidere cognomina. Hinc illa in Syria vocabula, Berrhoea, Edeſſa, Lariſſa, Heraclea, Aegae, Chalcis, Europos, Dium, Maronea, Pieria, Cyrrhestica, aliaque infinita.

l. 22. *Hinc non longè eſt Olympus, hic Pelion, hic Oſſa*] Hîc à litore ad mediterranea digreditur, aitque non longè à litore montes iſtos eſſe ſitos. Verùm non rectè dixit *non longè*, cùm mare adtingant, uti ex Herodoto, ubi naufragium Perſarum in hoc litore deſcribit, & ex aliis liquet Scriptoribus. Porro τὸ *hic*, toties repetitum, delevimus, auctoritate meliorum librorum, ex quorum fide multa quoque alia minuta correximus, quorum ſigillatim rationem reddere non Lectori minùs quàm nobis ſit futurum faſtidio.

l. 28

l. 28. *Objacet tum jam vaſtè & multum prominens Graecia*] Confuſa haec omnia poſſint videri, quod hîc miſceat Macedoniae, Theſſaliaeque loca, & cùm jam Penci ſuprà meminerit, alios hîc Graeciae ponat terminos, ac ſi partem Theſſaliae in Graecia, alteram in Macedonia collocaret. Attamen nihil hîc eſt, quod meritò reprehendi poſſit. Si quis enim accuratius haec verba conſideret, animadvertet pleraque illa Magneſiae loca, quae hîc nominantur, neque Macedoniae, neque Graeciae tribui. Sic ferè omnes meliores Geographi, & praeſertim Dicaearchus, quamvis alii illo antiquiores in Hellade ponant Magneſiam. Ita etiam Auctor ille qui Scylacis nomen praefert, poſtquam omnia Magneſiae oppida recenſuit, addit; eò uſque Graeciam ſive Hellada ab Ambracia pertingere, ac revera omnia in litore ſita loca planè Graecanicam habere faciem, ἐπιεικῶς δὲ, καὶ ἐπὶ θάλατ]αν πᾶσα Ἑλλάδι ὅμοια ἐςί. Ut autem nimis liberales fuere in adſignandis Helladi limitibus, qui Magneſiam ei adtribuunt, ita nimis illam conſtringunt, qui Theſſaliam in Hellade ſitam eſſe negant. Verùm illos arguit Dicaearchus, & Ἑλλάδα civitatem in Theſſalia fuiſſe, & Ἑλλήνων nomen ex ea profectum eſſe oſtendit. Exſtant apud illum Poſidippi verſus in Athenienſes jactantes ſe ſolos eſſe Ἕλληνας.

Ἑλλὰς μὲν ἐςι μία, πόλεις δὲ πλείονες.
Σὺ μὲν Ἀτ]ικίζεις, ἡνίκ' ἂν φαύλω λέγῃς
Ἀυτοῦ τίνες· ὁιδ' Ἕλληνες ἑλληνίζομεν.

Salmaſius hîc legebat, ἡνίκ' ἂν φωνῇ λέγῃς αὐτῷ τιν'. Verùm multo elegantius Grotius pro αὐτοῦ τίνες legebat Αὐτόχθονος. Sed vera lectio eſt Ἀςοῦ τινός. Notum enim quòd ἀςοὶ peculiariter *Athenienſes* vocantur. Rectè itaque Dicaearchus Theſſaliam in Hellade ponit, excluſa Magneſia. Duos verò Helladis facit terminos, à ſeptentrione, unum inter hanc & Magneſiam, qui erat mons Homole ſive Homolius, alterum inter Macedoniam & Theſſaliam, Peneum nempe fluvium. Ipſa Dicaearchi verba ſunt:

—— —— Τὸ πέρας αὐτῆς δ' ἔρχε]
Ἐπὶ τὸν ποταμὸν Πηνειὸν, ὡς Φιλέας γράφει,
Ὄρος τε Μαγνήτων Ὁμόλιον κεκλημένον.

Circa finem verò deſcriptionis Theſſaliae, haec habet: τὴν δὲ Ἑλλάδα ἀφορίσαντες ἕως τῶν Θετ]αλῶν τομῆς καὶ τοῦ Μαγνήτων Ὁμολίου τὴν διήγησιν πεποιημένοι καταπαύομεν τὸν λόγον.

Theſſa-

Theſſalorum στόμιον hîc interpretantur de oſtio Penei. Verùm hoc eſt nugari. Priùs legebatur στάμπου, quemadmodum etiam alio legitur loco: Τὴν μὲν οὖν Ἑλλάδα ἀπὸ Πελοποννήσου τὴν ἀρχὴν λαβὼν μέχρι τοῦ Μαγνήτων ἀφορίζων στάμπου. Et hîc quoque στομίῳ vel Ὁμολίῳ legendum cenſet Salmaſius. Sed profectò utrobique ſcribendum eſt Τέμπους. Integrum verò locum ſic reſcribe: Τὴν μὲν οὖν Ἑλλάδα ἀπὸ Πελοποννήσου τὴν ἀρχὴν λαβὼν, μέχρι τοῦ Μαγνήτων Ὁμολίῳ καὶ τῶν Θετταλῶν ἀφορίζω Τέμπους. Legerant tantùm τὰ Τέμπη, non autem τὸ Τέμπος, itaque inſolentia vocis mutationi occaſionem dedit Librariis. Lectionem hanc confirmat Anonymus ille qui Scylacis praefert nomen: Ἡ δὲ Θετταλία παρήκει ἐν μεσογείᾳ ὑπὲρ Αἰνιάνων, καὶ Δολόπων, καὶ Μαλιέων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ Μαγνήτων, μέχρι Τέμπων. Nugantur verò Grammatici, cùm *Tempe* dicta eſſe putant, tamquam τρέπη vel τέρπη. A religione loci nomen hoc inditum eſt. Itaque rectè Mela, *hic ſacro nemore nobilia Tempe.* A τέμνω enim eſt τέμενος & contractè τέμμος. Pro eo verò Macedones & Aeoles, quibus ubique placet π ἀντὶ τοῦ μ, dicebant τέμπος. Itaque τέμπος aeque atque τέμενος & *lucum* & *fanum* ſignificat. Hinc quoque Romani ſuum fecere *tempus*, cujus tantùm ſupereſt diminutivum *tempulum* vel *templum*, obliterato priori, ad vitandam ambiguitatem ejuſdem, ſed aliud ſignificantis, vocabuli. Qui *Tempe* interpretantur τὰ στενὰ, illi non vocem exprimunt, ſed ſitum deſcribunt. Latini Graecique poſteriores variè hoc vocabulum uſurparunt; nam non tantùm nemora lucoſque, verùm etiam prata & hortos & quaecunque amoena loca, *Tempe* vocarunt. Pentadius *epigrammate de adventu veris*:

Floribus innumeris pingit ſola flatus eoi,
Tempeaque exhalant floribus innumeris.

Malè *Temporaque* vulgò legitur. Paſſim vox haec ita accipitur.

l. 32. *Ioniis fluctibus objacet*] Nihil mutandum, vel auferendum. Tales ἐπαναλήψεις amat Pomponius. Sic quoque ſuprà locutus eſt.

l. 35. *Donec quinque millia paſſuum pateat*] Sic Hermolaus, quem ſecuti ſunt alii, cùm priùs legeretur, *quatuor millia paſſuum*, uti quoque eſt in omnibus manu exaratis codicibus. Atqui Melam ſic ſcripſiſſe apparet etiam ex Solino, qui & ipſe ſecutus Melam, quatuor millium latitudi-

nem

nem tribuit Iſthmo Corinthiaco. Solinus tamen hoc loco vapulat ab Eruditis, quòd decem detraxerit ſtadia. Sed omnino errant: cùm enim Strabo, Plinius, & alii, quadraginta ſtadiorum iſthmum hunc faciunt, tum computant ambages & anfractus montoſos, qui viam altero tanto longiorem efficiunt. Vera enim hujus iſthmi latitudo per directam ſumta lineam, viginti tantùm eſt ſtadiorum, ut adparet ex *Nerone* Luciani ſive ſcripto *de perfoſſione Iſthmi.* Sed verò qui quadraginta numerant ſtadia, illos ſinuoſam carpere viam, luculentus teſtis eſt Auctor anonymus, quem non rectè Scylacem eſſe putant, qui de hoc iſthmo agens, haec habet, διὰ τοῦ ἰσθμοῦ ςάδια τετταράκοντα, ταῦτα κολπώδη.

l. 45. *A Macedonia prima eſt Theſſalia*] Malè priùs legebatur, *in Macedonia.* Licet enim Theſſalia à Philippo & Alexandro, & poſtea à Romanis attributa fuerit Macedoniae, hoc nihil ad rem facit, cùm antiquam Mela, ut oſtendimus, ſequatur diſtributionem. Sequentia praeterea hanc lectionem non admittunt: nam illa quae ſequuntur in vulgatis editionibus, *In Graecia Doris, Locris*, &c. adſuta ſunt ab aliquo, cùm in nullis, quae viderim, compareant exemplaribus.

l. 53. *Aliquando Iolcos*] Et haec quoque eraſerat Pintianus, quia nempe *Iolcon* dicit eſſe ad mare ſitam, hîc verò Melam mediterraneas tantùm recenſere civitates. Licet hoc verum eſſet; non tamen video, cur exiſtimemus Auctorem noſtrum errare non potuiſſe. Verùm ipſe errat Pintianus cùm ex Strabone oſtendere conatur, Iolcon fuiſſe ad mare ſitam. Verba Strabonis haec ſunt: Τῆς δὲ Δημητριάδος ἑπτὰ ςαδίους ὑπέρκειται τῆς θαλάσσης Ἰωλκός. Ipſe interpretatus eſt, *jacet ad mare.* Sed quis neſcit ὑπερκεῖσθαι ſemper accipi de locis remotis à mari? Rectè itaque Euſtathius hunc locum Strabonis ſic interpretatur: Τὴν Ἰωλκὸν ὑπερκεῖσθαί φασι τῆς κατὰ Δημητριάδα θαλάσσης ἑπτὰ ςαδίοις. Vides quantillo ſpatio à mari abfuerit Iolcos, ut non mirum ſit ab aliis inter maritimas urbes recenſeri. Porrò cùm Poëtae Argonem Iolco ſolviſſe ajunt, id de Aphetis, de quibus infrà, vel de litore, quod & ipſum *Iolcon* vocari docet Strabo, accipiendum eſt. Sed & cùm Scholiaſtes Apollonii Sepiadem dicit eſſe ἀκρωτήριον ἐν Ἰωλκῷ, manifeſtè *Iolcum* pro litore accepit.

l. 55. *In Doride Pindus, & juxta ſitum Erineum*] In omnibus quae vidi exemplaribus abſunt haec, & ab aliquo forſan adjecta ſunt, qui haec aut ſimilia deeſſe exiſtimavit: nam cùm paulò ſuperiùs Doridis meminerit, putavit hujus regionis oppida hîc excidiſſe.

l. 56.

l. 56. *In Locride Cynos & Calliaros*] Paulò ſuperiùs opem tuli Pomponio Iolcon mediterraneam facienti, verùm hîc nihil habeo, quo eum adjuvem: nimis enim manifeſtè errat, cùm *Cynon*, portum Opuntiorum, in mediterraneis; ipſam verò *Opuntem* ad mare collocat, quae tamen quindecim ſtadiis inde aberat, ut teſtatur Strabo. Paulo ſuperiùs *Eleuſina* quoque nominavit, cùm & ipſum orae maritimae ſit oppidum. Sed profectò ſaepius in hoc ſolo capite impegit Auctor noſter, quàm ferè in reliquo opere. Paulò pòſt libri aliquot legunt, & *clariores, quàm ut indicari ſoleant, Athenae.*

l. 66. *In Meſſenia Meſſene & Methone*] An ſcribendum *Ithome*? Notum eſt illam fuiſſe & urbis Meſſenae, & totius regionis arcem. Sed quia jam monuimus Pomponium valde ſui oblitum fuiſſe toto hoc capite, credamus potiùs & hîc quoque dormitaſſe, vel ſaltem alios errantes eſſe ſecutum, cùm Methonam mediterraneam facit: adeò enim mari vicinum eſt hoc oppidum, ut vicinius eſſe non poſſit. Olim in litore depreſſiore ſedebat, ſi vera dicit Grammaticus anonymus qui penes me exſtat, poſtea verò terraemotu triginta octo ulnis, ſive pedibus ducentis viginti octo, in altum evecta eſt: Ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ λέγε(ται) ἐκπεπηδηκέναι καὶ φανῆναι ἀνώτερα τῆς θαλάσσης εἰς ὀργυίας λη. Sed cùm dicit ἐκπεπηδηκέναι, videtur alluſiſſe ad vocabulum *Pedaſi*, quomodo Methone priùs vocabatur. Verùm hoc grammaticale eſt ſomnium, cùm jam Homeri aevo Πήδασος fuerit. Alterum verò de terraemotu quod ait, id credo, quia ſimiles habeo hiſtorias. Vel ipſa haec Peloponneſos exemplum exhibet in urbibus Achaïcis, radicitus evulſis & tranſlatis aliò. Verùm inquiat aliquis illas periiſſe, veriſimile verò non eſſe, oppidum integrum tam altè attolli potuiſſe, & non penitus peſſundari. Attamen contrariùm habemus exemplum in terraemotu in Syria & Meſopotamia facto ſub Conſtantino Copronymo, quem deſcribunt Theophanes, Cedrenus & alii. In eo enim narratur oppidum integrum, muris & aedificiis integris, ad ſex milliaria eſſe tranſlatum. Monendum interim hoc loco in Chronico inedito pervetuſto, unde Theophanes & haec, & alia multa hauſit, aliter hoc miraculum narrari, hoc nempe pacto: Ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ γέγονε σεισμὸς μέγιστος καὶ πολλὴ πτῶσις, ὡς αἱ μὲν τῶν πόλεων ὁλοκλήρως ἠδαφίσθησαν, αἱ δὲ ἐξ ἡμισείας· ἕτεραι δὲ ἀπὸ τῶν ὀρέων αὐτῶν εἰς τὰ ὑποκείμενα πεδία, σὺν τῶν τειχῶν αὐτῶν καὶ τῶν οἰκημάτων ἄρδην μετέστησαν ἀβλαβεῖς ὡς ἀπὸ μιλίων δύο. ἡ δὲ γῆ Μεσοποταμίας ἐπὶ μίλια τρία σχισθεῖσα καὶ ἑτέραν λευκὴν ἀναβράσασα

καὶ

καὶ ἀμμώδη γῆν, ἀνῆλθε παραδόξως ἐκ μέσου ταύτης ἡμίονος ἀνθρωπίνῃ φωνῇ φθεγγομένη. De mulo quod dicit, id commentum eſt Monachorum, qui plerumque talibus nugis ſolent interpolare naturae miranda. Cetera vera eſſe exiſtimo: nam ſi terrae hiatus fuit trium paſſuum millium, fieri potuit, ut oppida & loca aliqua ad duo millia è priſtina ſede migrarint. Sed verò ſi vorago non niſi duorum millium latitudinem habuerit, non video quomodo urbs aliqua ad ſex paſſuum millia diſcedere potuerit. Nulla verò adverſatur ratio, quominus integrae etiam urbes tam vaſtum percurrant ſpatium, nec tamen diſſiliant. Quòd enim vel in modicis terraemotibus totae ſaepe urbes corruant, ejus rei ratio eſt reciprocatio & varietas motus. Sed verò ubi terra bifariam aperitur, licet latera quàm longiſſimè à ſe invicem diſcedant, illic fieri poteſt ut nullus adſit tremor, nempe cùm nulla ſit reciprocatio, nihilque ſit ad quod impingant, ſed uniformis tantùm motus. Ejus quoque rei exemplum à navigantibus accipi poteſt. Licet enim vaſta aliqua navis ociùs vento, ociùs ſagitta feratur, motus tamen ille non adficit vectores; quin potiùs ita cum illis comparatum eſt, ut niſi è velorum tumore & aliunde indicium capiant, neſciant ſaepe an haereant, an verò in aliquam partem ferantur. Atque haec hactenus obiter dicta ſufficiant. Ut verò ad Methonam redeam, illud operae pretium addere, terraemotum hunc Methonenſem contigiſſe Valentiniano & Valente Aug. primum Coſſ. Afflixit is totum ferè Romanum Imperium: meminere ejus plurimi. Sed qui Methonae in illo mentionem ſpeciatim fecerit, is eſt Ammianus, circa finem lib. XXVI. Quem verò ex terraemotu ſitum accepit haec urbs, illum hodie quoque ſervat.

l. 68. *Elis, & numen delubrumque Olympii Jovis*] Et hîc quoque Correctores, non Mela loquuntur. Optimus codex legit, *Elis etianuum.* Alii, *Elis etiam num.* Legendum eſt, *Elis, & fanum delubrumque Olympii Jovis*, &c. Cicero quoque haec conjungit, cùm ait, *pro fanis atque delubris propugnare.* Differunt enim *fana* à delubris in eo, quòd *fana* & *templa* dicantur loca ſingulis diis attributa, *delubra* verò multarum aedium ſub uno tecto à diluvio pluviae munitarum, ut loquitur Aſconius. Idem quoque confirmat Servius. Cicero etiam alibi conjungit *templa* & *delubra*. *Fana* verò & *templa* nemo rectè conjunxit, cùm idem ſit prorſus. Nam à ναὸς ναFὸς tranſpoſitione Aeolica fit Fάνος, unde Latinorum *fanus*: utrumque enim rectum *fanum* & *fanus*. Hinc apud Ciceronem lib. III. *de natura Deo-*

Deorum: *Eumenidum fanus*. Ita enim hoc loco legit codex noſter optimus & inſignis antiquitatis. Mela itaque hoc loco *fanum Olympii Jovis* vocat, ipſum templum Olympium, in quo ingens illa eborea Jovis ſtatua erat à Phidia elaborata. Jovis verò delubrum, vocat ſacellum, in quo ſimiliter Jupiter Olympius σύμβωμος Neptuno viſebatur, & quidem longè antiquior illo Phidiaco: ſex enim illic erant delubra, totidemque arae, quibus inſiſtebant θεοὶ σύμβωμοι. Vide de illis Pauſaniam, qui copioſè de his agit, & Scholiaſtem Pindari *Ode* v. *Olympiorum*.

l. 70. *Ipſo quidem tamen ſimulacro*] In quibuſdam libris legitur, *ipſo quidem tam*, ut videatur ſcribendum, *ipſo quin etiam ſimulacro*, &c. Verùm cùm vocula *tamen* abſit à melioribus libris, viſum fuit illam potiùs expungere. Porrò debuerat hîc Mela promiſſo ſuo ſatisfacere, atque Achaïae mediterraneas recenſere, quod tamen non facit.

l. 74. *Tenea & Orchomenus*] Nihil hîc mutandum. Licet enim *Tenea* Corinthiaci agri fuerit oppidum, *Tegea* verò dicta ſit haec Arcadica; ſaepe tamen confunduntur iſta vocabula, Teneataeque dicuntur, qui Tegeatae dici debuiſſent. Neque tantùm cùm urbs eſt Τέγεα vel Τένεα, verùm etiam cùm κόρυζαν ſignificat, utrumque dictum fuiſſe, teſtatur Heſychius. In pluribus verò vocibus literae iſtae permutantur. Sic μετάλλειον & μεγάλλειον, ἰστέον & ἰσγέον, Τοργος Γόργος, Τελέοντες Γελέοντες; & ſi Stephano credendum eſt, Τάβιοι & Γάβιοι, Τένεα & Γένεα, aliaque multa referenda erunt inter διπλογραφούμενα. Porrò quod dicit Arcadiam ab aliis gentibus undique cinctam fuiſſe, id aliquando verum non fuit: ad Lepreum enim mare attingebat Arcadia. *Orchomenos* nota eſt. Verùm ut multa alia nomina bis in Graecia occurrunt, ita & hoc quoque. Boeotica Μινύειος à Minyis, qui eam tenebant, appellata eſt: hanc evertit Hercules obſtructo flumine. Diodorus lib. IV. Ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ τοὐναντίον ἐμφράξας τὸ περὶ τὸν Μινύειον Ὀρχομενὸν ῥεῖθρον; ἐποίησε λιμνάζειν τὴν χώραν, καὶ φθαρῆναι τὰ κατ' αὐτὴν ἅπαντα. Ineptè vulgò legitur, τὸ περὶ τὸν Μινύην ἐρχόμενον ῥεῖθρον. Sed & fluvius quoque *Orchomenos*, *Minyius* cognominabatur.

l. ead. *Montes Pholoe*, *Cyllenius*] Nihil mutandum. *Cyllene* Graecis, Latinis etiam *Cyllenius* dicitur. Sic quoque Feſtus Pompejus: *Cyllenium alii volunt ſic appellatum quòd à Cyllene avia ſit nutritus. Alii quòd in monte Arcadiae Cyllenio*. Ineptè vulgò legitur *Cyllenia via*. Sed & pro *Cyllenio*, uti habent veteres libri, malè repoſuerunt *Cyllene*: nam

nam & mons, & Mercurius, uterque *Cyllenius* vocatur, ut teſtatur Servius *ad* VIII. *Aeneid.*

l. 76. *In Aetolia Naupactos*] Et hîc errat Mela, cùm Naupactum in mediterraneis collocat: ad mare enim ſitam eſſe vel ipſum nomen docet.

l. 82. *Per Demetriam*] Legendum eſt, *Demetrium*, vel *Demetrion*, non *Demetriada*, ut Pintianus. Oppidum hoc vicinum erat Amphryſo fluvio, circa Campum croceum, ut teſtatur Strabo, quem Κροκωτὸν vocat Stephanus. Dictum verò *Demetrium* à Cereris illic fano. *Demetrias* autem civitas nomen habet à Demetrio Rege. Saepius verò jam monuimus, Melam antiquiores ferè ſequi Graecos, itaque recentiorum urbium, licet famoſae fuerint, raro meminiſſe.

l. ead. *Et Boion & Pteleon & Echinon*] Priùs legebatur *Balon*, uti eſt in omnibus codicibus, unde Hermolaus fecit *Boion*. Rectè hoc reprehendit Pintianus, verùm ipſe non rectè *Boebon* repoſuit: non enim inter Sepiadem & Maliacum ſinum, verùm inter Sepiadem & Penei oſtia ſita eſt Boebe palus & Boebos oppidum. Vera lectio eſt illa, quam reddidimus, *& Halon & Pteleon*, &c. Duo verò ſunt oppida ita dicta, utrorumque verò meminit Stephanus, cujus verba ita concipiuntur in veteribus libris: Ἄλος πόλις Ἀχαΐας καὶ Φθιώτιδος ὑπάρχει τῷ πέρατι τῆς Ὄθρυος. Unde facile eſt emendare, ὑπ' ἀρκτείῳ πέρατι τῆς Ὄθρυος. Altera *Halus* erat ad ſinum Maliacum, de qua accipiendus eſt hic Melae locus. Idem Stephanus: Δύο δὲ Παρμενίσκος Ἄλους ἱστορεῖ, τὴν μὲν Μαλιακὸν ὑπ' Ἀχιλλεῖ, τὴν δὲ ὑπάρχειν Πρωτεσιλάῳ. Ita libri veteres, ſed manifeſtè & hîc legendum τὴν δὲ ὑπαρκτεῖον Πρωτεσιλάῳ, vel ὑπάρκειον, quod idem eſt: nam pro ἄρκτος olim quoque ἄρκος ſcribebant euphoniae gratiâ, ut notatum Grammaticis. *Halos* verò vel *Alos*, (nam utrumque dicebatur) quae ſub Proteſilao erat, quamque borealem hîc vocat Stephanus, etiam Pthiotica dicebatur. Haec verò altera, quae Melae memoratur, Maliaca vel Achaïca vocabatur. Utriuſque meminit Strabo lib. IX. Ὑπὸ δὲ τῷ Κροκίῳ Θῆβαι εἰσὶν αἱ Φθιώτιδες. Καὶ ἡ Ἄλος δὲ Φθιώτιδος πόλις, καὶ Ἀχαϊκὴ συνάπτουσα τοῖς Μαλιεῦσι, ὥσπερ καὶ οἱ τῆς Ὄθρυος πρόποδες. Sic rectè olim legit locum iſtum Strabonis Plethon in *deſcriptione Theſſaliae.*

l. ead. *Et Pteleon*] Et hujus quoque nominis duo fuere oppida, haec Theſſalica, & altera Meſſeniae, Spartanis poſtea adtributa: utriuſque meminit in *Catalogo* Homerus. Haec verò Theſſalica Plinio eſt *nemus Pteleon*, tanquam ſi

ab ulmis dicta fuiſſet Πτελεόν. Meminere cùm alii, tum quoque Lucanus lib. VI.

> ——— ——— ——— *Pteleoſque & Dorion ira*
> *Flebile Pieridum.*

Verùm de hoc loco quia magna controverſia inter Grammaticos eſt, operae pretium eſt illam dirimere. Hermolaus & alii dicunt, geminum in uno vocabulo errorem commiſiſſe Lucanum, tum quòd *Dorion* Peloponneſi in Theſſalia collocet, tum quòd illic Thamyrin excaecatum à Muſis dixerit. Ex Homero enim conſtat in Dorio Peloponneſi hoc factum eſſe,

> Καὶ Πτελεὸν καὶ Ἕλος καὶ Δώριον, ἔνθα τε Μοῦσαι
> Ἀντόμεναι Θάμυριν τὸν Θρήϊκα παῦσαν ἀοιδῆς.

Pintianus verò multus eſt, ut opituletur conterraneo, tanquam ſi ſalus totius gentis ſuae in eo verteretur. Iſti verò duo ſibi invicem contraria ſcribunt, ita tamen ſeſe res habet, ut nec hic meritò Lucanum carpſerit, nec alter rectè defenderit. Nec idcirco, quod mirum videri poſſit, erravit Lucanus: ſed verò ſi quis errarit, is eſt Homerus ipſe: nam Heſiodus in *campo Dotio* non *Dorio* excaecatum ſcribit. Ut autem hoc facilius accipiatur, adſcribam verba non Hermolai Abbreviatoris, ſed ipſius Stephani hactenus inedita; is igitur, ubi prolixè de Dotio Theſſaliae agit, haec quoque habet: Ἐκλήθη δὲ Δώτιον ἀπὸ Δώτου τοῦ Πελασγοῦ παιδὸς, ὡς Ἡρωδιανὸς ἐν ή· Δῶτος ὁ Πελασγοῦ, ἀφ' οὗ τὸ Δώτιον πεδίον. Ἐκ περιττοῦ τοίνυν Ὧρος ἐν τοῖς ἐθνικοῖς τῇδε γράφει καὶ τὰ περὶ Θάμυριν ἐν Δωρίῳ παριστοροῦντος τοῦ ποιητοῦ· Πάλιν Ἡσίοδος Δωτίῳ ἐν πεδίῳ φάσκει αὐτὸν τετυφλῶσθαι, συντάσσει γὰρ τοῦτο τοῖς διχογραφουμένοις πρωτοτύποις τῶν ἐθνικῶν. Ex hoc loco adparet Lucanum ſcripſiſſe *Dotion*, non *Dorion*, & licet aliàs non admodum accuratum in Geographia, hîc ſaltem non impegiſſe. Porrò Heſiodi auctoritas neutiquam poſthabenda eſt Homero, in cognitione fabularum veterum, praeſertim cùm & Heſiodi & Thamyridis eadem fuerit patria, ut vix videatur hac in re errare potuiſſe. Theſſalus enim fuit Thamyris ex urbe Oechalia. Hoc ut credam facit verſus ille Homeri:

> Οἰχαλίηθεν ἰόντα παρ' Εὐρύτου Οἰχαλιῆος.

Nam

Nam ſi locus iſte accipiatur de Oechalia Arcadiae, ibique natus ſit Thamyris, jam nullo modo Thrax dici potuiſſet, quomodo tamen ab omnibus appellatur. Sed verò ſi Theſſalus fuit, rectè quoque Thrax dictus eſt, cùm Theſſalia olim Thracia nominata fuerit, uti ſuprà docuimus. Pari ratione & ceteri illi antiquiſſimi vates Orpheus, Muſaeus, Linus, aliique, Thraces appellantur, cùm tamen in Theſſalia, Graeciaque propriè dicta, aut nati ſint, aut ſaltem Poëticae operam navarint. Hinc quoque factum eſt ut montes fonteſque quamplurimi, Olympus, Pindus; Aonius; Pipleus, aliaque innumera Theſſaliae Macedoniaeque ei vicinae loca, quae olim Thraciae nomine cenſebantur, poſtea in alteram illam tranſlata ſint Thraciam; cui ſolae Thracum nomen incluſere Philippus & Alexander. Quaſi verò fontes Poëtarum carminumque, qui praecipuè humanum genus cicurarunt, & mitius vivendi genus perſuaſerunt, inter illas quaerendi ſint gentes, quae id unum ſemper affectarunt, ut & barbarae eſſent, & viderentur.

l. 83. *Ad Pagaſaeum ſinum curſus eſt*] Et hîc errat Mela: non enim per ſuprà memorata loca curſus eſt ad ſinum Pagaſaeum, ſed per ſinum Pagaſaeum curſus eſt ad ſuprà dicta loca. Errat quoque, cùm dicit Sperchium infundi in ſinum Pagaſiacum, cùm in Maliacum effundatur. Rectè verò dicit Argo navem Pagaſis ſolviſſe: nam quòd *Aphetas* hîc repoſuit Pintianus, id non probo. Tum quòd id adverſetur veteribus exemplaribus, tum quoque quòd *Aphetae* & *Pagaſae* pro eodem accipi debeant loco. Portus enim, ubi fabricata eſt Argo, *Pagaſa* eſt. Litus verò ei vicinum à re, ut teſtatur Apollonius Rhodius, Ἀφεταὶ vocabatur. Itaque & *Aphetis* & *Pagaſis* rectè dicuntur ſolviſſe Argonautae. Lucanus:

Prima fretum ſcindens Pagaſaeo litore pinus.

l. 88. *Maliacus & Opuntius, grandes ſinus*] Pintianus legebat, *non grandes ſinus*. Verùm nihil muto: licet enim reſpectu Thermaïci, Corinthiaci, aliorumque ſinuum, iſti perexigui ſint, ſi tamen comparentur cum aliis Graeciae propriè dictae finibus, erunt maximi.

l. 90. *Opoes, Scarphia, Cnemides*] Utrumque rectè ſeſe habet Ὀπόεις & Ὀποῦς. Pro *Scarphia* in omnibus veteribus libris ſcriptum eſt, *Carpha*; unde fac *Tarpha*, vel *Scarpha*. *Tarpham* & *Scarpham* (quae aliter *Scarphia*) utramque recenſet Homerus & ex eo Strabo, licet priùs aliter apud

hunc poſteriorem legeretur, uti rectè monuit Caſaubonus. Paulò pòſt aliquot libri legunt, *in Trojam commeantium.* Mox dein, ubi vulgò *Perſarum maxima clade* legebatur, lectionem optimi codicis in textum recepimus.

l. 96. *Quòd in ea fanum eſt Amphiarai*] Et hîc quoque errat, cùm dicit Amphiarai fanum eſſe Rhamnunte. Nec mendum hîc latere, uti credebat Pintianus, oſtendunt tot alii Melae errores in hoc capite, & Solinus, qui eadem habet. Athenis enim petentibus Oropum tranſeundum erat per Amphiarai templum, at verò longè inde ſatis aberat Rhamnus. Dicaearchus poſtquam locutus eſt de Athenis, ſubjungit: Ἐντεῦθεν εἰς Ὠρωπὸν διὰ δαφνοϊδῶν καὶ τοῦ Ἀμφιαράου Διὸς ἱεροῦ ὁδὸν ἐλευθέρῳ βαδίζοντι σχεδὸν ἡμέρας πρόσαντα. Vulgo legitur διὰ δαφνιδῶν, unde Salmaſius fecit διὰ ψαφίδος, quod hîc minimè quadrat. Noſtram verò lectionem probat ipſe Dicaearchus, qui ſic ſolet vias deſcribere, uti paulò infrà, ὁδὸς δι᾽ ἐλαιοφύτου καὶ συνδένδρου χώρας. De Daphnoïde ſive lauru ſilveſtri agemus ad Apulejum *de herbis*, quem ita emendatum & auctum dabimus, ut penè alius videri poſſit. In reliquis Dicaearchi verbis nihil mutandum: Gracci enim ſaepe ſic utuntur dativis abſolutè poſitis. Sic Homerus: ἐμοὶ δέ κεν ἀσμένῳ εἴη. Sic Plato, ſic alii loquuntur. Ita quoque locutus Martialis, *fiat quod utrique volenti*, quamvis vulgò aliter legatur is locus. Dicit verò à viro expedito & non onuſto illam, quae Athenas inter & Oropum interjacet, viam uno circiter die poſſe confici. Licet enim ſit praerupta & montoſa, nullam tamen afferre laſſitudinem, propter crebra diverſoria, & amoenitatem locorum, quae non patitur, ut viatoribus aliquod obrepat faſtidium. Πρόσαντα hîc adverbium eſt, ut κάταντα, ἄναντα & ſimilia. Ut verò ad Melam redeam, Salmaſius & hîc, & apud Solinum, pro *Rhamnunte* ſubſtituit *Harma*, nempe quia ſic vocabatur locus, ubi Amphiaraus cum curru abſorptus eſſe credebatur. Sed ſanè multo haec lectio pejor eſt vulgata: vulgata enim ſcriptura, quam meliores confirmant libri, unum ſaltem, uti diximus, continet errorem. Verùm ſi hanc Salmaſii ſequamur lectionem, quae quàm longiſſimè abit ab omnibus antiquis libris, jam neutrum erit verum. Nemo enim unquam vel Phidiacam Nemeſin, vel Amphiarai fanum in *Harmate* collocavit; omnes in eo conveniunt, hanc Rhamnunte, illud verò in agro Oropio, duodecim tantùm ſtadiis ab ipſa Oropo, collocatum fuiſſe. *Harmatis* verò ſitum, ubi deglutitum à terra fabulantur Amphiaraum, incertum fuiſſe olim, ſatis teſtantur Veteres. Quòd ſi quis illum prorſus ignora-

re

re velit, legat prolixam Diſſertationem, quam de hoc inſtituit Solinianus Interpres. Mirum quàm apud ipſum Strabo vapulet, cujus tamen verba adeò ſunt plana, ut nulla magis. *Cnopiam* uſquam in Boeotia fuiſſe negat, cùm tamen hoc oppidum ita dictum ſit à *Cnopo* fluvio, qui idem eſt atque *Iſmenus*. Ita ut *Iſmene* oppidulum & *Cnopia* eadem fuiſſe videatur. Sed verò Ποτνία ἑνικῶς, quam ipſe malè ſubſtituit, nulla in Boeotia fuit, cùm omnes πληθυντικῶς nomen id efferant. Deſinat quoque mirari, quòd multi Oropum urbem in regione ſive agro Thebano collocarint: rectè enim hoc ab illis factum, cùm Oropus non ſui juris, ſed propria fuerit Thebanorum. Hoc manifeſtè Dicaearchus docet: Ἡ δὲ πόλις τῶν Ὠρωπίων οἰκεία Θηβῶν ἐςί.

l. 98. *Sunium promuntorium eſt, finitque id litus Hellados*] Salmaſius in *Solinianis* tollit τὸ *eſt*, omninoque hîc redundare exiſtimat. Sed ſimul tollit orationis nexum. Suprà jam meminit Mela *Sunii*, verùm non addidit quid rei id ſit. Nunc verò dicit *eſſe promuntorium*, *& finire litus*, vel *latus*, uti habent quaedam exemplaria, *Helladis orientale*.

l. 105. *Iſthmon adtingit*, *hoc illi cognomen eſt*] Cùm nemini olim ignotum eſſe potuerit, quid ſit iſthmus, delet Pintianus interpretamentum. Alii ſimilium locorum locutiunculis vulgarem lectionem adſerunt. Sed videtur aliud latere; omnium quippe antiquorum codicum, quos vidi, haec eſt lectio, *Iſthmon adtingit*, *de illo cognomen eſt*. Unde fecerim, *Iſthmon adtingit*, *Diolco cognomen eſt*, *qui quatuor millium ſpatio*, &c. Quia enim naves ex uno in alterum mare trahebantur per iſtas anguſtias, ideo Δίολκος hic locus vocabatur. Heſychius, Δίολκος ὁ ἀπὸ Λεχαίου ἕως Κεγχρειῶν τόπος. Rectè verò & hîc libri veteres *quatuor millium*, non *quinque*, uti ſuprà oſtendimus.

l. 117. *Ad meridiem Malea*, *Taenaros*, *Acritas*, *Ichthys*] *Ichthyn* Pintianus ad ſequentia transfert verba, quia potiùs ad meridiale, quàm veſpertinum Peloponneſi latus ſitum ſit hoc promuntorium. Sed jam ſuperiùs monuimus Pomponium toto hoc capite ſui videri oblitum. Aliqua tamen hîc ratio ſubeſſe potuit quamobrem Ichthyn ad meridiem collocarit; nempe quia hoc promuntorium altero crure longè admodum in pelagus excurrat, & meridiem potiùs quàm occidentem ſpectare videatur. Porrò quòd Pintianus totum hunc locum tranſponit, & promuntoriis mox ſinus ſubjungit, ac deinde urbes & flumina, nec hoc probamus. Priùs enim populos & urbes recenſet inter illa, quae retulit pro-

 mun-

muntoria ſitas. Deinde verò ſinus, qui à populis & urbibus nomen accepere, non verò contrà.

l. 121. *Portus Saronicus*] Mirum eſt, quòd cùm omnium magnorum Peloponneſi ſinuum meminerit, *Saronici* non meminerit. An itaque hîc pro *Portus* legendum, *Porus Saronicus*? Strabo docet *ſinum Saronicum* dici quoque Πόρον Σαρωνικόν. Sed omnino retinenda eſt vulgata lectio. *Portum Saronicum* vocat, *portum Troezeniorum*, qui & ipſe ſinus *Saronicus* dicebatur, ita dictum à quercubus eum ambientibus, ut teſtatur Plinius. Ab hoc ſinu, ſive portu Saronico, nomen accepit *mare Saronicum*, ſive ingens ille ſinus, qui inter Atticae & Peloponneſi latera uſque ad Iſthmum irrumpit: quem, ut puto, ideo hîc non refert Mela, quia non ſola Peloponneſus illum efficit. Eadem ratione ſeorſim recenſet ſinum Corinthiacum; nam & hic quoque non magis ad Peloponneſum, quàm ad oppoſitum Graeciae latus pertinet. Sinus itaque grandes Peloponneſi ſunt quatuor tantùm, Argolicus, Laconicus, Aſinacus ſive Meſſeniacus, & Cypariſſius, contenti à quinque illis, quae hîc memorantur, promuntoriis, multoſque alios minores ſinus comprehendentes. Rectè itaque ſuperiùs Peloponneſum platani folio comparavit: hoc enim licet ubique ſinuoſum & ſerratum, quinque tamen potiſſimùm magnis exit prominentiis, quatuorque ſimiliter ſinus includunt. Vitis folio comparat Euſtathius, quod & ipſum quoque tale eſſe, nemo ignorat.

l. ead. *Et Schoenitas*] Malè apud Plinium *Caenitas*, cùm in melioribus Auctoris iſtius codicibus, manifeſtè *Schoenitas* legatur. Malè quoque nonnulli confundunt hunc portum cum Schoenunte ad Iſthmum. Docet hoc Plinius, & ipſa ſitus differentia.

l. ead. *Et Pagonus*] *Pogonus* rectum eſt, quia Latini terminationem addiderunt. Graecis omnibus Πώγων vocatur. Erat autem Troezeniorum portus. Hinc proverbium in imberbes & σπανιοπώγωνας, quo Troezenem adire jubebantur, πλεύσειας εἰς Τροιζῆνα. Referunt hoc proverbium Euſtathius *ad Homerum* & Suidas in *vocabulo* Πώγων. Verùm neſcio, cur poſterior hic Epicratis mentionem addiderit: nam quid huic cum Troezene, cùm adeò eſſet barbatus, ut ipſe tantùm appendix barbae ſuae eſſe videretur? Plato Comicus illum ſic alloquebatur:

Ἄναξ ὑπήνης Ἐπίκρατες σακεσφόρε.

Quod

Quod enim Ajaci erat clypeus, id Epicrati erat barba; ſola hac armatura utebatur plebeus iſte orator. Porrò ad hujus loci nomen videtur alluſiſſe Aeſchylus in *Agamemnone*, tanquam ſi à face Agamemnonia eſſet appellatus: ubi enim deſcribit ignes iſtos nuntios eodem die, quo capta eſſet Troja, Mycenas uſque penetrantes è conſtitutis ad hoc ſpeculis, uti hodieque moris eſt apud multas gentes, addit tandem:

> Πέμπουσι δ' ἀνδαίοντες ἀφθόνῳ μένει,
> Φλογὸς μέγαν πώγωνα, καὶ Σαρωνικοῦ
> Πορθμοῦ κατοπτὸν πρῶν' ὑπερβάλλει πρόσω
> Φλέγουσαν.

Πρῶνα cùm dicit, non intellige incertum aliquem collem, ſed montem vicinum Hermione, qui Πρὼν vocabatur, uti teſtatur Pauſanias. Πορθμὸν verò Σαρωνικὸν vocat, non mare vel magnum ſinum Saronicum, ſed ſinum illum minorem, de quo paulò ſuperiùs diximus. Valde autem vicina ſunt loca, ſinus iſte Saronicus, Pogon, & Pron. Ceterùm Scholiaſtes Homeri antiquus, cujus ſaepe meminit Euſtathius, quemque aliàs in lucem dabo, Pogona & portum & promuntorium ſic deſcribit: Ἰστέον δὲ ὅτι μέσον Τροιζῆνος καὶ Ἠϊόνος τόπος ἐστὶ παραθαλάσσιος λεγόμενος παρ' ἐκείνοις πώγων, ψιλὸς παντὸς δένδρου καὶ ἑτέρων. Πώγων δὲ ἐκλήθη ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ πώγωνος, διότι λήγει εἰς ὀξύ. ὅθεν καὶ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀγνοείων, εἰς Τροιζῆνα χωρεῖν.

l. 129. *Notum oppidum Lerne*] Ptolemaeus mediterraneum facit hoc oppidum, ut exiſtimare aliquis poſſit, & hîc erraſſe Melam: maximè cùm & Plinius *Lernam* quàm longiſſimè à mari removeat. Verùm locus ejus monſtroſè corruptus eſt: *Amnes Inachus, Eraſinus, inter quos Argos Hippium cognominatum, ſuprà locum Lernen à mari mille millia paſſuum, novemque additis millibus Mycenae*. Sed profectò ſi quis omnes Peloponneſi ſinus litorumque lacinias circumeat, fruſtra tamen tam immane ſpatium in illa quaerat. Optimus noſter liber ita legit, *à mari coco novemque additis millibus Micenae*. Priſca lectio proculdubio talis fuit; *Amnes Inachus, Eraſinus, inter quos Argos Hippium cognominatum. Supra lacum Lerne*, P. *à mari* cccc. *novemque additis millibus, Mycenae. Lacus Lernaeus* oppidumque *Lerne* quadringentis tantùm à mari aberat paſſibus. Itaque Mela & Pauſanias rectè ad mare oppidum hoc collocant. Convenitque prorſus Strabo, qui à Temenio, ad mare ſito, ad Mycenas computat LXXVI. ſtadia. Valde itaque errant qui

Lernam in media ferè collocant Peloponneſo, uti fit in illis *veteris Graeciae tabulis*, quas Laurembergius conſarcinavit. Sed profectò tales ſunt paſſim tabulae iſtae, ut ſi omnia iſta nomina in unum collecta, caſu deinde & temerè in chartam quis excutiat, vix tamen perverſiorem ordinem & ſitum ſint habitura.

l. 130. *In Laconico.Gythius*] *Gythium* erat dicendum, ut Graeci. Sed Latini ſaepe mutant iſtas terminationes. Sic ſtatim pòſt *Pamiſum* pro *Pamiſus*.

l. 137. *Cyllene*, *Callipolis*, *Patrae*] *Callipoleos* in hoc tractu nemo, quod ſciam, meminit. Sed neque optimus meus codex oppidum hoc agnoſcit, ſcribitur quippe in eo *Neapolis*. Omnino legendum exiſtimo, *Cyllene*, *Enneapolis*, *Patrae*. Quaerat aliquis quid hoc ſit oppidi? Dico ego Pomponium ſic appellare Pylum Eliacam. Tres verò ſunt Pyli, juxta illud commune;

Ἔϛι Πύλος πρὸ Πύλοιο, Πύλος γέ μὲν ἔϛι καὶ ἄλλος.

Meſſeniae erat una, altera Arcadiae, tertia verò Elidis ad mare ſita inter Penei & Selleentis oſtia. Omnes tres Neſtorem ſibi vindicabant. Neſtori novem parebant urbes juxta Homerum, quas omnes ordine in Boeotia recenſet. Harum verò caput erat ipſa Pylos, atque inde Ἐννεάπολις vocabatur. Huc quoque refer novem ſedilia in litore Pylio extructa apud Homerum initio lib. III. *Odyſſ.* Quae ita interpretatur Euſtathius: οἱ δὲ παλαιοὶ φασὶν ἐννέα Πυλίοις ἕδρας εἶναι διὰ τὸ καὶ πόλεις τοσαύτας ὑπὸ ἐξουσίαν κεῖσθαι τῷ Νέϛορι. Inepti verò ſunt qui Neſtorem tribus iſtis Pylis praefuiſſe credunt: hoc enim quî potuit fieri, aut cur controverſia fuiſſet, quam Pylum intellexiſſet Homerus? Itaque verum eſt, urbes Neſtori ſubjectas, fuiſſe illas novem, quas ordine recenſere Homerum monuimus. Porrò ab iſtis tribus Pylis dicta eſt regio Triphylia. Verùm de hac alibi egimus.

l. 142. *Anguſtè & velut falce lacus ore frequenti incidens.*] Et haec quoque à bonis nimium Viris excogitata eſt lectio, cùm meliores libri longè aliter habeant, ſic nempe, *anguſtè, & velut freto*, *latus ore ſequenti incidens*. Priſca ſcriptura fuit, *Rhion deinde*, *maris id nomen eſt*, *anguſtè & velut freto*, *litus orae ſequentis incidens*, &c. Sic ſuprà locutus eſt, cùm dicit, *anguſto Helleſponti freto litus obvium findi*. Sic infrà de Gadibus, *anguſto ſpatio & veluti flumine abſciſſa à continenti*. Porrò quòd *Rhion* maris ſive freti nomen eſſe inquiat, id ex uſu vulgari fecit, cùm & Livius

lib.

lib. vii. & iterum lib. viii. decadis tertiae, fauces ſinus Corinthiaci ab accolis *Rhion* vocari ſcribat. Antiquiores tamen Graeci unanimiter ſita utrinque promuntoria ita appellant.

l. 144. *In eo ad ſeptentrionem ſpectare litora incipiunt*] Legendum *ſeptentriones*, uti habent veteres libri. Cùm *ſeptentriones* dicit, intellige Auſtrum & Boream. Sic quoque infrà de India dicit, *in ea neutrum ſeptentrionem apparere*. In ſinu verò Corinthiaco cùm duo ſint latera oppoſita, alterum Boream, alterum Auſtros adſpiciens, manifeſtum eſt veram eſſe, quam reddimus, ſcripturam.

l. 146. *Olyros & Sicyon*] Quidam *Olyros* & *Holyros*, ſed verior vulgata lectio. Graecis enim Ὄλυρος. Attamen etiam Graecos priores vocabulum hoc adſpiraſſe exiſtimo: erat enim *Oluros* portus Pellenaeorum; propter commoditatem verò adpulſus, non dubito quin locum illum vocarint ὅλυρον, voce idem ferè ſignificante quod πάνορμος.

l. 147. *Creuſis*, *Anticyra*, *Oeanthia*] *Creuſa*, & *Creuſis* utrumque rectum eſt. Graeci ſimiliter Κρέουσαν & Κρεῦσιν, & Κρεῦσαν vocabant, & apud Homerum ſcribebant Κρεῦσάν τε ζαθέην, ubi vulgò eſt Νῖσαν. Erat autem Theſpienſium portus. Ut autem *Creuſa* & *Creuſis*, ſic etiam *Oeanthia* & *Oeanthis*. Verùm non rectè *Oeanthiam* ante *Cirrham* nominat Mela: ulterior eſt enim *Oeanthia*, & in Locris ſita, cùm *Cirrha* ſit Phocenſium. Neque id tantùm apud Ptolemaeum, & alios, ſed etiam apud antiquiſſimos Graecos. Hecataeus apud Stephanum in voce Χάλαιον: Μετὰ δὲ Λοκροὶ, ἐν δὲ Χάλαιον πόλις, ἐν δὲ Οἰάνθη πόλις: ſic lege. Apud Scylacem verò & Ptolemaeum Εὐανθία hoc oppidum dicitur, pro Οἰανθία. Sed & Κύῤῥα & illic & alibi non rectè ſcribitur, cùm verum nomen ſit Κίῤῥα. Quia autem Cirrha & Anticyra vicinae urbes in ſinu Cirrhaeo, & Anticyram interpretarentur quaſi Cirrhae oppoſitam, inde factum eſſe puto, ut vocales permutarentur. Licet autem hoc ita eſſe videatur, non debet tamen etymologiae ratio officere ſcribendi receptae conſuetudini. Mirum porrò videri poſſit, Plinium lib. xxv. cap. 5. Anticyram inſulam facere, cùm tamen omnes alii in continente Phocidis urbem illam collocent. Nec verò mendum hîc aliquod latere teſtis eſt Gellius, qui locum iſtum deſcripſit. Verùm ita ſeſe res habet. Duae ſunt Anticyrae; haec de qua ſermo eſt, & praeterea altera Malienſium. Prior nota eſt omnibus, Maliacae meminit Stephani Compendiator ex Apollodoro. De Phocica cùm alii, tum quoque Anonymus qui ſub Scylacis nomine prodiit. Inſula

verò Anticyra ſita fuit in ſinu Maliaco prope Pyram inſulam, juxta quam hodie quoque aliae duae exſtant inſulae, quarum altera antiquitus proculdubio erat Anticyra.

l. 149. *Calydon & Euenos*] Oppidum hoc fluviuſque extra Rhion ſitum eſt. Sic itaque legendus & diſtinguendus hic locus, *& notiora aliquanto nomina Calydon & Euenos extra Rhion. In Acarnania maximè clara ſunt*, &c.

l. 153. *Et quae minus mille paſſibus pateant*] Plinius hoc ſpatium tribuit non oſtio ſinus Ambracii, ſed faucibus ſinus Corinthiaci. Itaque Pintianus omnia haec verba alio transpoſuit, cùm & ex Strabone & Polybio manifeſtum ſit, fauces ſinus Ambracii plus quatuor, minus verò quinque ſtadiis patere. Sed Mela antiquiores ferè ſequutus eſt Auctores. Fieri verò potuit, ut cornua iſtius oſtii, utrinque penè concurrentia, curâ regum Epiroticorum excreverint, fretumque anguſtarint. Quòd ſi quis exiſtimet potiùs erraſſe hîc Melam, & hoc quoque per me licet. Longè certè ignoſcibilior eſt hic error, quàm is quem committit Strabo, cùm dicit ambitum ſinus Ambracii eſſe trecentorum ſtadiorum: Polybius enim certiſſimus teſtis prodit tantam eſſe longitudinem ejus, latitudinem verò ſtadiorum centum. Polybium ſecutus eſſe videtur Plinius, cujus verba ope libri veteris ita ſunt reſtituenda: *Ambracius ſinus* DCC. *paſſuum faucibus, longitudinis* XXXVII. *millia paſſuum*, *latitudinis* XII. *millia.* Niſi itaque nos fallat lectio vulgata, quod tamen vix puto, valde exiguum fecit hunc ſinum Strabo, quod optimè colligere poſſunt, qui non ſunt planè ἀγεωμέτρητοι.

l. 155. *Argi Amphilochii*] Omnes alii *Argos Amphilochicum* nominant. Stephanus tamen *Amphilochos* etiam urbem vocat. Verba ejus, quae in vulgatis exemplaribus deſunt, haec ſunt: Ἀμφίλαχοι πόλις Ἀκαρνανίας, οἱ καὶ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος κληθέντες ὑπὸ Ἀμφιλόχου τοῦ Ἀμφιαράου, καὶ Ἀμφιλοχία ἡ χώρα, οἱ πολῖ] Ἀμφίλοχοι καὶ Ἀμφιλοχικοὶ, ἐκ τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ Ἄργους. Attamen cùm neminem inveniam, qui urbis hujus nomen πληθυντικῶς extulerit, ac praeterea in omnibus melioribus libris ſcriptum ſit, *Argi Amphilochis*, non dubito quin priſca lectio fuerit, *Archia Amphilochis*.

l. 156. *Aeacidarum regia, Pyrrhique*] Rectè quidem ad hunc locum Pintianus, Pyrrhi hîc fruſtra mentionem fieri, cùm ipſe Aeacida fuerit; non tamen placet illa, quam adhibet, medicina. Vera eſt prior lectio, quam meliores confirmant codices, *Aeacidarum regna*, *Pyrrhique*. Hoc non ad Ambraciam ſolam, ſed ad praecedentes quoque referendum

dum eſt urbes. Ambracia nempe nobilitata eſt quod Pyrrhi fuerit regia. Argos verò Amphilochicum, Actium, aliaeque Epiri urbes, caeterorum Aeacidarum fuerunt regiae.

l. 164. *Taulantii*, *Encheliae*, *Phaeaces*] Haec eſt meliorum librorum lectio, è quibus etiam alia quaedam minuta emendavimus, quae non eſt operae pretium ſigillatim monere. *Phaeaces* verò ex hoc loco adparet, non tantùm Corcyram tenuiſſe, ſed etiam in terra continente olim rerum fuiſſe potitos. Corcyraeos ſanè aliquando Dyrrachenam regionem tenuiſſe, teſtis locupletiſſimus eſt Thucydides.

l. 167. *Dyrrachium Epidamnus ante erat*] Romani ominis cauſa *Dyrrachium* vocaverunt ob illam, quam hîc Mela reddit, rationem, ſed verò Appianus ſcribit Graecos vitaviſſe infauſtum Δυῤῥαχίου vel Δυσραχίυ nomen, & maluiſſe *Epidamnum* vocare. Scaliger in *Euſebiânis* neutrum verum eſſe putat, ſed *Epidamnum* oppidum, *Dyrrachium* verò ejus navale fuiſſe exiſtimat. Verùm fallitur, nemo enim unquam *Dyrrachium* portum vel navale Epidamniorum appellavit, omnes verò vetuſtiores Graeci teſtantur, peninſulam, in qua ſita erat urbs *Dyrrachium*; ipſam verò urbem *Epidamnum* dictam fuiſſe. Eratoſthenes: Ἐχόμενοι δ' οἰκοῦσι Ταυλάντιοι, πόλις δὲ Ἑλληνὶς Ἐπίδαμνος, ἐπὶ χεῤῥονήσου τῆς καλουμένης Δυῤῥαχίου. Alexander in *Europa*:

Δυσραχίυ τ' Ἐπίδαμνος ἐπ' ἀγχιάλου χθονὸς ἀκτῆς.

Manifeſtè hîc *Dyrrachium* pro peninſula, ſive pro regione Dyrrachena accipitur, quam & Euphorion Δυῤῥαχίην vocat verſu iſtoc:

Ἄστεα Δυῤῥαχίης τε καὶ ἔθνεα Ταυλαντίνων.

Philonem & alios etiam Auctores adfert Stephanus, unde hoc ipſum verum eſſe probatur, quamvis Epitomator ejus Hermolaus omnia haec omiſerit, vixque viceſimam operis partem deſcripſerit. Sed profectò teſtimoniis opus non erat, cùm etiam ex iis Auctoribus, qui paſſim exſtant, & omnium teruntur manibus; Strabone dico & Pauſania, idem iſtud ſatis liquidè colligi poſſit. Quapropter ſi quis his non adquieſcat, illos adeat.

l. 173. *In quantum res tranſeunt*] Non probo eorum judicium qui haec verba abjiciunt: ut enim oſtendat in quantum mutata ſit ſors iſtius civitatis, dicit illam olim conditam & habitatam fuiſſe à viliſſimis barbaris, Colchorum nempe exſulibus, at verò nunc inquit, eſſe eam populi Romani Coloniam, & inhabitari à civibus Romanis. Quanto verò in honore habitae ſint omnes Romanorum Coloniae,

niae, exiſtimataſque fuiſſe tanquam parvas effigies & ſimulachra amplitudinis & majeſtatis Romanae, opus non eſſe exiſtimo pluribus monere.

l. 175. *Et Danubius, qui jam dictus eſt, Iſter*] Quâ Euxino vicinus eſt, fit *Iſter*, ut ſuperiùs monuit; quâ verò vicinus eſt fontibus ſuis, *Danubius* vocatur. Itaque ſic intelligenda eſſe videntur haec verba, eundem illum *Danubium*, quem ſuprà *Iſtrum* vocari dixit, effluere in Adriaticum pelagus, & illic vocari *Danubium*. Quia tamen nemo hîc Danubium nominat, verior, ut puto, eſt lectio noſtra, *ex Danubio, quia jam dictus eſt, Iſter*. Graecorum antiquiſſimos exiſtimaſſe Iſtrum etiam in hoc pelagus exire, notiſſimum eſt. Certè de hujus fluminis fontibus non minùs fabulati ſunt Veteres, quàm de fontibus Nili. Quae de iis prodit Herodotus & Ariſtoteles in *Meteorologicis*, & illa quoque ſatis ſunt nota. Verùm iſtud operae pretium eſt monere, ineptè quoſdam *Adduam* & *Dubin* flumina *Danubium* vocare, tanquam ſi eadem eſſent, aut ex iiſdem profluerent fontibus. Julianus Apoſtata Δάνουβιν vocat, non Δοῦβιν, fluvium illum qui Ararim influit. *Adduam* verò vel *Aduam*, utrumque enim dicitur, qui Pado miſcetur, dici *Danubium* teſtatur Feſtus Pompejus: *Addubanum, Danubium*. Per *Adubanum* enim hoc intelligendum eſſe flumen docent Gloſſae veteres *Adubanus*, Ἀδούας. Verùm haec penitius inſpicienda. Sic itaque exiſtimo; vocem *Adubani*, uti habent Gloſſae, promanaſſe ex vetuſta quidem, attamen corrupta Feſti lectione. Notum eſt quàm multa ex hoc Auctore hauſerint omnes ferè Gloſſographi. Pro eo verò quod eſt in melioribus Feſti codicibus, *Addubanum, dubium*, reponendum eſſe arbitror, non uti Scaliger exiſtimabat *Ad dubienum*, ſed verò, *Adduam, Dubim*. Confudit iſta duo flumina Feſtus, vel nominis aliqua ſimilitudine, vel quòd ex iiſdem fontibus provenire legiſſet, uti exiſtimarunt Veterum nonnulli. Sed nihil efficimus, niſi ex ipſo Caeſare verum hoc eſſe oſtendamus. Is igitur lib. 1. *de bello Gallico*, de Veſontione urbe dicit: *Flumen Alduasbis, ut circino circumductum, penè totum oppidum cingit*. Meliores libri legunt, *Alduasdubis*, vel *Abduasdubis*, corruptè pro *Adduas, Dubis*. Sed profectò ſcripſerat Caeſar, *Flumen Dubis*. Alterum verò quis jam non videat ex hoc Feſti loco pro interpretamento fuiſſe adſcriptum?

l. 176. *Sed Aeas ſecundum Apolloniam*] Ἄιας & Ἀῶος utrumque rectum eſt, ut apparet ex Strabone aliiſque. Solus Ovidius in fabula Jûs flumen hoc Peneum ingredi dicit, &

& convenire cum reliquis Theſſaliae fluviis ad Tempe. Sed profectò non unum in illa Penei deſcriptione errorem committit: nam quid Aeanti, quid Amphryſo, quid Sperchio, cum Peneo aut Theſſalicis Tempis? Quia haec flumina ex Pindo oriri legeret, ideo quoque exiſtimavit ea confluere, & in Peneum exonerari. Confundit praeterea Inachum Argiae Peloponneſiacae cum Inacho Epiri, qui iiſdem atque Aeas oritur montibus. Illud praeterea quam ineptum:

—— vocant Tempe, per quae Peneus ab imo
Effuſus Pindo ſpumoſis volvitur undis.

Nam ſi à plano oritur, quomodo poteſt ſpumoſas volvere undas? Verùm hoc proculdubio eſt Librariorum flagitium, vel ſaltem ita interpretandum, uti infrà docebimus. Ut autem ad Aeantem redeam, Apolloniatarum id erat flumen, vicinumque admodum erat ipſorum moenibus, non verò Epidamniorum. Ita enim ſcribenda Valerii Maximi verba cap. *de Ominibus*, uti habent veteres nonnulli libri: *Atque illi flumen vicinum moenibus nomine Aeantem in adjutorium ſeſe mittere dixiſſent.* Apolloniatae ab Epidamniis opem poſtulabant. Reſponderunt illi, habetis Ajacem, ab eo petite auxilium. Quis non videat luſiſſe eos in nomine fluvii? Et tamen miror ineptias Interpretum ad hunc locum.

In CAP. IV.

DE ITALIA.

l. 4. *Se media perpetuo jugo Apennini attollens montis*] Ita reſcripſimus auctoribus libris. Omnia haec imitatus eſt Solinus vel potiùs deſcripſit, miſcens ſuo more Plinii verba cum Pomponianis. Conferant eorum loca, quibus voluptas eſt parallela ſcribere. Nobis non licet eſſe tam bonis, ut in tam ſterili labore, & unde nihil aliud concludi poſſit, niſi alterum deſcripſiſſe alterum, multum temporis collocemus. Porrò mirabilis eſt Alpium & Apennini ſitus, adeò ut neſciam, an uſquam rerum natura tam artificiosè montes collocarit. Hinc Plinius in fine Operis inter Italiae laudes, ponit etiam *montium articulos.* Dicit Salmaſius *ad Solinum* noſſe ſe montium, pedes, ſuras & ſcapulas, articulos verò non ſe noſſe: itaque legendum eſſe, *montium obſtaculis.* Verùm egregiè fallitur. *Articuli montium* ſunt nexus & junctu-

junċturae quibus ſibi invicem adhaerent. Ordo verò montium ab Alpibus uſque ad extrema Apennini promuntoria, non eſt minus mirandus in Italia, quàm articulorum in corpore humano collocatio. Quod autem negat quemquam ſic locutum eſſe, & in hoc quoque fallitur; Plutarchus de Atho monte, *libello de fortuna Alexandri*: Ἔχων ἑαυτοῦ σύμμετρα πλάτη, καὶ ὕψη, καὶ μέλη καὶ ἄρθρα, καὶ διαστήματα μορφοειδῆ. Alterum quoque Plinii locum de iiſdem montibus ibidem corrigere conatur, ſed infeliciter valde. Locus Plinii exſtat lib. III. cap. 5. *Jam verò tota ea vitalis ac perennis ſalubritas, talis caeli temperies, tam fertiles campi, tam aprici colles, tam innoxii ſaltus, tam opaca nemora, tam munifica ſilvarum genera, tot montium adflatus, tanta frugum & vitium & olearum fertilitas*, &c. Multus eſt ad hunc locum Vir doċtus, ut oſtendat contra omnium exemplarium fidem legendum eſſe, *tot marium adflatus*, quia montium, inquit, nullus eſt adflatus, ſed marium & ventorum. Sed profeċtò & haec quoque aliter ſeſe habent. Marium adflatus neque ſalubris ſemper, neque jucundus admodum, niſi mitigandis magnis aeſtibus. Verùm quis eſt, qui neſciat auram illam odoratam, quae per omni frugum florumque genere conſita montium latera deſcendens, totum inficit & perungit aëra, quamque ipſi quoque navigantes ad multa millia occurrentem ſibi in mari perſentiunt, adeò ut aliquandò naribus priùs, quàm oculis vicinam Italiam hauriant? In re tam clara ſupervacuum fuerit alios adducere teſtes; ne quis tamen putet ſolum Plinium ita eſſe locutum, audiat etiam juniorem Plinium lib. V. epiſt. VI. *Triclinium ſaluberrimum, adflatum ex Apenninis vallibus recipit.*

l. 7. *Superum mare & inferum*] Ex iis quae ſuperiùs diximus ſatis manifeſtum, quare haec maria ita appellantur; nempe quia partes mundi boreales ſuperiores & altiores eſſe exiſtimarent, quàm auſtrales. Plura itaque hîc non addam, niſi hoc unum, locum Plinii libro III. cap. poſtremo, ubi *ſinum Ionium* interpretatur *inferum mare*, non debere quemquam in errorem abducere: abſunt enim illa verba à veteribus libris, & utique ab inepto homine ſunt aſſuta, cùm ipſe Plinius alibi contrarium adſerat. Sic itaque lege, *In eo duo maria (quo diſtinximus fine) Ionium in prima parte, interius Adriaticum, quod Superum vocant.*

l. 8. *In duo cornua ſcinditur*] Alii libri *ſinditur*, verùm optimus *funditur*, uti repoſuimus. Sic quoque alibi loquitur. De eadem re agens Salluſtius in fragmento apud Servium *ad* III. *Aeneid.* ſimiliter locutus eſt: *Omnis Italia coaċta*

acta in anguſtias funditur in duo promuntoria, Brutium & Salentinum. Sic legendum, non *inter duo promuntoria*, ut vulgò. Idem hîc dicit Mela, qui paſſim Salluſtium imitatur.

l. 11. *Aliae aliaeque gentes habitant*] Lectionem, quam dedimus, confirmant vetera exemplaria, in quibus deeſt τὸ *habitant.*

l. 24. *Proxima eſt à Tergeſte Concordia*] Geminum hîc videtur committere errorem, tum quòd *Concordiam* orae maritimae faciat oppidum, tum quoque quòd illam collocet inter Aquilejam & Tergeſte. Exigua tamen à mari diſtantia facit ut prius illud excuſari quodammodo poſſit: in altero verò inſigniter erravit, niſi dicamus ita eſſe accipienda Pomponii verba; inter Tergeſte & Concordiam ſitum eſſe Timavum & Natiſonem fluvios. Natiſonem verò attingere Aquilejam. Ultra verò Concordiam ſitum eſſe Altinum. Aut ita intelligenda haec verba, aut graviſſimè erravit.

l. 27. *Natiſo non longè à mari ditem attingit Aquilejam*] *Aquilegiam* habent libri veteres, quemadmodum etiam paſſim apud Auctores alios ſcribi notiſſimum eſt. Exiſtimant plerique verum nomen eſſe *Aquilejae*, dictamque eſſe ab *aquila* quae dextra, cùm urbs conderetur, advolavit, ut ait Julianus Imperator *Oratione de geſtis Conſtantii.* Hinc aliqui *Aquiliam* vocarunt. Ego aliter puto, nempe *Aquilegiam* antiquum fuiſſe nomen, ſicque appellatam fuiſſe à fontium & rivorum copia: nam & fluvialibus aquis & putealibus urbs haec abundabat, ut docet Strabo. Itaque *Aquilegia* ab *aquilegio.* Gloſſae, *aquilegium* κρουνός. Ab eadem origine *aquileges.* Gloſſae Philoxeni: *Aquilices*, οἱ τὰ πάρυγρα ἐργαζόμενοι, οἷον ὀχετάριοι, ποταμῖται, ὑδροσκόποι. Sic legendus ille locus, quem infeliciter tentavit Scaliger *ad Feſtum.* Differunt tamen *aquilices* & *aquileges*, uti quoque *aquilicium* & *aquilegium*, cùm iſti ab aqua lacienda, illi verò à legenda aqua nomen habeant. Itaque *aquileges* & *aquilegium* de libratoribus & libramento aquarum propriè accipi debent: *aquilicum* verò & *aquilicii* tantùm in ſacris uſus. Sed quia *aquilicii* mentionem fecimus, operae pretium eſt inſignem locum in *Epiſtolis* Caelii ad Ciceronem, qui multos hactenus exercuit, reſtituere. Exſtat ille lib. VIII. epiſt. 5. *Si quid novi de Rep. quod tibi ſcriberem haberem, uſus eſſem mea conſuetudine, ut diligenter & quid actum esſet, & quid ex eo futurum ſperarem, perſcriberem. Sanè tanquam aqua in Cilicia omnia adhaeſerunt.* Legebat Vir eruditus, *tanquam aquaelicio omnia adhaeſerunt*, faciléque nos-

trum

trum obtinuit aſſenſum loco non benè examinato. Verùm poſtea animadverti planè hoc eſſe alienum à mente Caelii, longiſſiméque recedere à veteribus libris. Quamvis enim Salmaſius in *Solinianis* ſic produxerit locum, certus tamen ſum in nullo veteri libro illum ſic concipi. Ipſe inde faciebat, *tanquam aqua in collicia*, vel, *tanquam in quodam incili*. Sed ſanè contrarium volebat dicere Caelius, omnia nempe malè haerere; aqua verò feliciter haeret in colliciis & incilibus, aliter enim ſi eſſet, ſtultum foret incilia aut collicias fodere. Adeò tamen ſibi placuit hac ſua conjectura, ut paſſim, tamquam pulchrum aliquod emblema, ſcriptis ſuis inſeruerit iſtud loquendi genus, *haeret aqua tanquam in incili*, pro *haeret aqua*. Optimi libri, quibus olim uſus fuit Manutius, ſic hunc locum legunt; *ſanè tanquam in quodam victilicia omnia adhaeſerunt*. Alii *intilitia*. Omnino ſcribendum, *Sanè tanquam in quodam titivilitio omnia adhaeſerunt*. Conqueritur in illa epiſtola Caelius, *quòd plus biennium in his tricis moretur*. Idem hîc repetit, omniaque ipſorum conſilia ait haerere in quodam titivilitio, in meris tricis, & re nihili. *Adhaerere in re aliqua*, probum eſt & Latinum. Ipſe ſic loquitur Cicero.

l. 29. *Superiora latè occupat litora Padus*] Veteres libri, *ſuperita* non *ſuperiora*. Scribe *ſuperna*. Padus in ſuperna Italiae parte exoneratur. Notum verò *partem ſupernam* dici mari Adriatico & Ionio vicinam, *infernam* verò Tyrrheno. Hinc *ſupernates* & *infernates*.

l. 38. *Ab imis radicibus Veſuli montis exortus*] Sic quoque Strabo, licet ille confuderit Veſulum & Ceniſium montes, cùm dicit Druentiam & Padum ex eodem oriri monte. De fonte verò Padi haec ejus ſunt verba: Ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας πολὺ ταπεινότερος τῶν χωρίων τούτων ἀναδίδωσιν αὐτὸς ὁ Πάδος, πολύς τε καὶ ὀξύς. Dixit paulò antè Strabo in ſummitate montis Veſuli ἔν τισι κοίλοις χωρίοις eſſe lacum magnum. Eſſe quoque ibi duos fontes ſibi invicem vicinos, alterum Druentiae, alterum Padi. Padi fontem dicit longè eſſe inferiorem iſtis κοίλοις χωρίοις. Nempe non cernitur profluens ex iſto lacu, qui enim lacum viderunt, adfirmant illum non excedere oras ſuas, ſed per latentes meatus longè inferior erumpit. Hinc fit, ut quamvis fontes ejus conſpicuè non ſint ſublimes, quia tamen altè cadunt aquae iſtae ideo violenter feruntur. Quod ipſum quoque Peneo flumini evenire veriſimile eſt: namque & is, cùm ex imo Pindo oriatur, tamen ſpumoſis volvitur undis, ut Ovidius canit. Atque hoc quidem pacto interpretanda ſunt Strabonis verba, quae malè corrigit Caſau-

ſaubonus, ſed longè pejus Salmaſius, cùm vulgata lectio optima ſit & veriſſima. Veniamus nunc ad Plinii locum de eodem Pado, quem multi fruſtra tentarunt. Exſtat is lib. III. cap. 16. Ita verò concipitur in vetuſtioribus codicibus: *Augetur ad canis ortus liquatis nivibus, agis quam navigis torrentior, nihil tamen ex rapto ſibi vindicans, atque ubi linquit, ubertate largiter.* Salmaſius meras hîc nugas reponit, nam quid ſibi volunt iſta, *agris quamvis torrentior nihil tamen ex rapto abjudicans*? Quid praeterea, *ubertate largior*? Si vis ipſum Plinium loquentem audire, ſic reſcribe: *Augetur ad canis ortus liquatis nivibus, ac bis quàm nativis torrentior, nihil tamen ex rapto ſibi vindicans, atque ubi linquit, ubertatis largitor. Liquatae nives*, ſunt aquae, itaque non opus eſt vocabulum iſtud repetere. *Linquit* verò hîc accipitur pro defluit, decreſcit, λείπει, uti ſaepe. Qui genium & brevitatem Plinianam norit, hanc noſtram ſcripturam veram eſſe fatebitur.

l. 44. *Et illa in anguſto illorum*] In melioribus libris ità hic locus ſcribitur, *Et in illa in anguſto duorum promuntoriorum.* Legendum, *Exin illa, in anguſto duorum promuntoriorum ex diverſo coëuntium inflexu, cubiti imagine ſedens; & ideo à Graecis dicta Ancon.* Senae vel Senogalliae, quam & hîc, & infrà temerè obtruſerunt, nullus apud Pomponium locus. *Inflexum* vocat ſinum in quo ſedet Ancona: Sic quoque infrà loquitur. Aliter hunc locum corrigit Cluverius, inſignis Geographus, verùm & in hoc, & in aliis Veterum locis eruendis & interpretandis minùs felix.

l. 48. *Hanc enim praegreſſos*] Meliùs libri quidam, *Haec praegreſſos.* Pro *Cluerna*, uti erat in manuſcriptis, repoſui *Cluanam*, quod etiam Cluverius vidit. Paulò pòſt reſcripſi, *Truentinum, id & fluvio qui praeterit nomen eſt.*

l. 53. *Ab eo Senegallia maritima, ad Aterni fluminis oſtia*] Monſtroſè haec ſunt deformata. Alii repoſuerunt, *Ab eo Samnites maritima tenent.* Ut breviter dicam, omnes ſtrenuè nugantur, & praeterquam quòd falſa & ordini Geographico contraria adferant, abeunt quoque quàm longiſſimè à veteribus libris, in quibus conſtanter ita ſcribitur, *Ab eo Frentia villa maritima habent Aterni fluminis oſtia.* Scripſerat Mela, *Ab eo Frentani, Apuli, ac Marucini. Habent Aterni fluminis oſtia.* Tres iſtos populos, ſibi invicem in ora maritima vicinos, ſimul nominat, ac ultimò quidem Marrucinos, quoniam in illis ſunt oſtia Aterni fluminis, quae ſubjungit. Frentanorum verò eſt Buca & Hiſtonium. Daunii, & quae ſequuntur, ſunt in Apulia.

l. 60. *Sipuntum, vel, ut Graii dixere, Sipûs*] Haec vera lectio. *Sipilus* habent veteres libri & *Siphus*. Paulò pòſt iidem libri *Gnatia* pro *Ignatia*, uti quoque Horatius. Sed & Plinius: nam quo loco apud ipſum legitur, *Rudia Egnatia*, omnino ſcribendum eſt, *Rudiae, Gnatia.* Sic quoque meliores libri Ptolemaei. Deinde verò, *Et jam in Calabria Brunduſium.* Ita ſolet loqui hic Auctor.

l. 64. *Valetium, Lupiae*] Variis modis hoc oppidum concipitur, nam & Βαρήτιον Stephano, ex Theopompo, Ἀλητία Straboni, Ἀλήτιον Ptolemaeo: Latinis verò *Valetium* & *Valentium* & *Aletium* paſſim nominatur. Non rectè Cluverius *Valetium* & *Aletium* tanquam duo diverſa oppida in Calabria deſcribit, cùm unum omnino idemque fuerit. Varia ut hoc probet affert Auctorum loca, ſed omnino fruſtra: nam quo loco apud Plinium legitur *Aletia* vulgò, illic meliores codices habent *Sarmadium.* Sic itaque legendus erat locus ille Plinianus, *Oppida per continentem à Tarento Uria (quia cognominis Apulae) Meſſapia, Sarmadium.* A *Sarmadio* ſeu *Armadio*, apud Frontinum *Armadillus* ſeu *Sarmadillus* ager, de quo aliàs. Circa finem verò ejuſdem capitis, ubi *Valentinos* & *Alentinos* nominat, ſic legit optimus noſter codex, *Salentinorum, Salentini, Baſterbini, Neretini, Valentini, Veretini. Salentini* iſti poſteriores dicuntur ab oppido *Salentia*, de quo mox. Alio quoque videtur perſuaſus fuiſſe argumento, ut hoc crederet Cluverius, nempe quia *Valentia* bis occurrit in *Tabula itineraria.* Verùm & hîc quoque malè *Valentia* pro *Salentia* ſcribitur. Liquet hoc ex Geographo Ravennate anonymo, qui in plurimis convenit cum *Tabula itineraria*, in quo ita procedit ordo: *Brunduſium, Baletium, Lubiae, Hydruntum, Minervium, Verentium, Salentium, Neretum, Manduris, Tarentum.* Hinc itaque apparet nullam in Calabria *Alentiam* fuiſſe, quae diverſa fuerit à *Valentia*, ſive ab illo oppido, quod hodie *Lezza* vel *Lecce* dicitur, quinque circiter paſſuum millibus à mari remoto, unde Strabo μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης illud collocat.

l. 65. *Salentini campi & Salentina litora*] *Salentinos campos* videtur ex Marone hauſiſſe:

Et Salentinos obſedit milite campos.

Sed verò uti *Calabrorum*, ita quoque *Salentinorum* nomen latè aliquando accipitur. Itaque vel ineptè hîc imitatus eſt Virgilium, cujus *campi Salentini* longè hinc abſunt; vel ſi

rectè

rectè locutus ſit, dicendum de agro Salentino ita propriè dicto, in quo *Salentum* vel *Salentia* oppidum fuit; capienda eſſe haec Pomponii verba. Aliis hoc oppidum dicitur *Soletum*, vel *Solentum*, ſed uſu proculdubio depravatum à *Salentum*. Stephano Grammatico eſt Σαλεντία, forma prorſus Romana. Graecis videtur fuiſſe Σαλόεις. Ut autem Ὑδρόεις *Hydrentum*, ſic à Σαλόεις *Salentum*. Rectè itaque Grammatici veteres à *ſalo* dictos eſſe autumant *Salentinos*, quia tot undique maribus adflatur tota ipſorum peninſula.

l. 66. *Et urbs Graja Callipolis*] Ridiculè apud Plinium Callipolis dicitur Senonum eſſe colonia. Cluverius pro *Senonum* reponi debere contendit *Salentinorum Callipolis*. Sed minimè opus hoc loco repetere vocem iſtam. Libri manu exarati legunt *Senum Callipolis*. Optimus verò noſter habet *Saenum*. Proculdubio hoc verum eſt, itaque ſic totum lego locum: *Oppida per continentem à Tarento Uria (quia cognominis Apulae) Meſſapia, Sarmadium. In ora verò Saenum, Callipolis, quae nunc eſt Anxa*, LXII. *millia paſſuum à Tarento.* In *Tabula itineraria* malè locus iſte vocatur *Scanuium* pro *Saennum* Geographo Ravennati eſt *Sannum*.

l. 71. *Non uno margine circuit*] Libri aliqui habent, *niſi uno margine circuit.* Fortè, *ſinuoſo margine circuit.* Sed vulgata, quam etiam optima repraeſentant exemplaria, magis placet. Suprà verò ex iiſdem libris reſcripſimus *admittit*, non *admiſit*, mox dein *Salentinum*, non *Salen.*

l. 78. *Corinthus*, *Scylaceum*] Repoſuimus è libris *Carcinus*, uti quoque habent vetera Plinii exemplaria, & nummi veteres. In recentioribus verò codicibus *Corinthus* vel *Corinus*, quod manifeſtè corruptum ex *Cocinto* vel *Cocino*, quo modo hoc ipſum oppidum ac promuntorium ab aliis appellatur. Utrumque enim variis modis ſcriptum reperitur, nam & Κάρκινον & Καίκινον & *Cocinthum* & *Cocinum* vocant. Corruptum eſt hujus promuntorii nomen apud Ovidium lib. XV. ubi deſcribit iter Legatorum Aeſculapium è Graecia Romam advehentium; quem locum integrum adſcribam, quoniam pluribus mendis foedatus eſt:

Italiam tenuit praeterque Lacinia templa
Nobilitata dea, Scyllaeaque litora fertur.
Linquit Japygiam, laeviſque Amphryſia remis
Saxa fugit: dextra praerupta Ceraunia parte
Romechiumque legit, Caulonaque, Naryciamque.

Ac primò quidem *Stylla* ac *Scyllaea litora* locum hîc habere non poſſunt, nondum enim adtigerant fretum. Legendum eſt itaque *Scylaceaque litora*. Ad *Amphryſia ſaxa* Turnebus aliique Viri magni miſerè impingunt. A laeva illa quaerenda ſunt, non à dextris. In codice noſtro ſcriptum invenio à prima manu *Arangia*. Omni procul dubio legendum eſt *Argennia*, ſic dicta ab *Argenno* Siciliae promuntorio, quod à laeva ſitum erat fretum Siculum intrantibus. Sed & ad *Ceraunia* iſta Ovidiana naufragium fecere iidem. Variant & hîc veteres libri, *celenia*, *cerinia*, *celentia* & alii aliter. Omnino legendum eſt *Cocintia*, ſic dicta à Cocinto promuntorio. Pro *Romechiumque* libri quidam manu exarati legunt *Plemyrium*, quod avidè amplexi ſunt Viri quidam eruditi. Sed profectò non ſic ſcripſit Ovidius, cùm Plemmyrium ad laevam ſitum ſit, longiſſiméque abſit. *Rumetiumque* legunt alii vetuſti libri, vel *Romethumque*. Veram lectionem eſſe exiſtimo *Lametumque*. Oppidum *Lametum* ſitum fuit in anguſtiſſimo illo Italiae iſthmo, quem Scylaceus & Hipponiates ſinus efficiunt, haud procul à fontibus Lameti fluminis. Hodie *Maida* vocatur, corrupto proculdubio nomine ex *Lamatia*, extrita priore ſyllaba, quod & ipſum in adſiti fluminis vocabulo factum eſt, quem *Matum* vel *Amatum* vocant pro *Lameto*. Quia verò hoc oppidum ſitum eſt in medio ferè iſthmi iſtius, procul à mari, ideo factum eſt ut aliqui ad ſinum Scylaceum illud collocarint. Sic ſanè Hecataeus apud Stephanum; cujus locum ſic lege ex veteribus libris: Λαμητῖνοι πόλις ἀπὸ Λαμήτου ποταμοῦ πρὸς Κρότωνι. Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ· Ἐν δὲ Λάμητος ποταμὸς, ἐν δὲ Λαμητῖνοι, ὁ πολίτης Λαμητῖνος. Reprehendunt Viri eruditi hunc Stephani locum, ſed ipſi falluntur, cùm hoc oppidum in ipſo litore ſinus Hipponiatis collocant, hodieque *S. Euphemiae* appellari credunt. Nullam illic vel *Lampetiam* vel *Lametum* extitiſſe mox docebimus.

l. 79. *Myſtrae*] Reſcripſi *Myſtiae*, uti veteres libri. Sic quoque Plinius. Stephano eſt Μυστία.

l. 80. *Conſilinum*] Libri ferè omnes *Conſentia*, in uno tantùm *Conſentinum* reperi, in nullo verò *Conſilinum*. Hoc poſtremum tamen verum eſſe apparet ex Plinio. Meminerunt quoque hujus oppidi Auctores *de Coloniis*, & Caſſiodorus *Variarum* lib. VIII. cap. 33. qui aliquanto fuſiùs de hoc loco agit.

l. 82. *Columna Regia*, *Rhegium*] Sic quoque multi alii, qui hanc columnam (quae ſanè videtur fuiſſe columella milia-

miliaris) Regiam vocant, non Reginam. Ab urbe enim Regio utrumque ἐθνικὸν rectè deducitur. Paulò pòſt ex libris veteribus repoſuimus, *hinc in Thuſcum mare eſt flexus.*

l. 85. *Terina, Hippo nunc Vibon*] Sic Hermolaus, cùm priùs legeretur *Maticana, Ionium Vibon.* Sed haec emendatio longè abeſt à veſtigiis veteris lectionis, ordinique Geographico eſt contraria; inter Temeſam enim & Clampetiam collocanda erat *Terina.* Verum eſt itaque quod repoſuimus, *Medana, Hippo nunc Vibon.* Apud Plinium ſimiliter, ubi veteres libri habent *Meddua* vel *Medara*, reſcribendum eſt *Medana.* Nam non tantùm *Medama* & *Medma* vocabatur hoc oppidum, ſed & *Medana* & *Medna.* Malè apud Strabonem Caſaubonus, τὰ Μέδαμα plurium numero corrigit, cùm proba ſit lectio vulgata: Ἐν δὲ τῷ μεσογαίῳ τούτῳ Μέδαμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν. Ὁμώνυμος κρήνη μεγάλη, πλησίον ἔχουσα ἐπίνειον καλούμενον Ἐμπόριον. Cùm dicit Λοκρῶν τῶν αὐτῶν, intelligit Locros Ozolas, illos namque paulò antè dixit Hipponium condidiſſe. *Hippo* verò pro *Hippon*, ut ſuprà *Jaſo* pro *Jaſon.* Romani *Hipponem*, *Viponem* vocarunt, mutata adſpiratione in quintam vocalem, ut ſolent.

l. 86. *Clampetia*] Suprà monuimus *Lametum* vel *Lametiam* hodie vocari *Maida.* Haec verò alia eſt, vocaturque hodierno nomine *Mantia.* Latini omnes hanc *Clampetiam* vocant, addita littera tertia initiali ut in multis aliis vocabulis, cùm Graeci Λαμπέτειαν illam appellarint. Sic Stephanus ex Polybio. Lycophroni verò eſt Λάμπειας Poëticè pro Λαμπέτεια. Malè vulgò Λαμπέτης. Quòd autem Cluverius *Lametum* & *Lampetiam* eandem exiſtimet, in eo valde fallitur: Lameti enim ſitum ſuprà oſtendimus ad Lametum flumen, aliquot millibus à mari, ad pedem Apennini. Malè enim ipſe *S. Euphemiae* oppidum interpretatur, quod longiùs abeſt à flumine. In *Clampetiae* verò ſive *Lampetiae* ſitu omnes conveniunt, ut ſit *Mantia*, ſive *Amantia* hodierna. Loca verò Lycophronis unde adſtruere conatur opinionem ſuam, planè contra ipſum faciunt. Si enim Λάμπειας & Λάμητος idem fuiſſet Lycophroni, non diverſa uſus fuiſſet appellatione. Quòd autem *Lampetiam* collocet in extimo cornu Hipponii montis, hoc ideo eſt, quoniam ſinus Hipponiates pertingit uſque ad *Clampetiam*; itaque *mons Hipponius* accipitur, pro monte ſinus Hipponiatae. *Clampetia* verò ſita eſt in loco arduo, & quaſi in extimo ſinus Hipponiatae cornu.

l. 89. *Silarus amnis*] Libri manu exarati habent *Silerus.*

Et hoc benè, nam utrumque dicitur *Silarus* & *Silerus* & *Siler*. Lucanus lib. II. *Radenſque Salerni culta Siler*. Verùm & ſic apud Virgilium ſcribendum ex antiquiſſimo omnium codice Medicaeo:

> *Eſt lucos Sileri circa ilicibuſque virentem*
> *Plurimus Alburnum volitans*, &c.

l. ead. *Petrae*, *quas Sirenes habitavere*] Malè in quibusdam veteribus libris *habitant* pro *habitarunt*. Scopuli verò ſive petrae iſtae, quas inhabitarunt Sirenes, in Sicilia à multis collocantur. Hinc Auſonius in *Gripho ternarii numeri*:

> *Tres in Trinacria Siredones*; *Omina trina*.

Scaliger putat Ζειρηδόνας hîc dici tanquam Σειρηνηδόνας. Sed hoc eſt vocabulum nihili, omninoque ſcribendum *Sirenides*. Sic appellatas fuiſſe iſtas Sirenum inſulas teſtantur cùm alii, tum praecipuè Servius, agens de Sirenibus: *His reſponſum erat tamdiu eas victuras*, *quamdiu cantantes eas nemo eſſet praetervectus*. *Quibus fatalis fuit Ulyſſes*. *Aſtutia enim ſua cùm praeternavigaſſet ſcopulos*, *in quibus commorabantur*, *praecipitaverunt ſe in mare*; *à quibus locus Sirenides appellatur*, *qui eſt inter Siciliam & Italiam*. De Sirenibus plura alibi diximus.

l. 91. *Opima Lucaniae loca*] Ineptè hîc legitur *opima* cùm omnes libri veteres habeant *omnia*, quod verum eſt. Poſtquam enim oram litoralem Lucaniae abſolvit, addit omnia ea eſſe Lucaniae loca. Hinc jam Campani litoris oppida ſequuntur.

l. 92. *Veſuvii montis adſpectus*] Et hoc quoque imitatus Plinius, licet inverſo aliquantum ordine, *Herculaneum*, *Pompeji*; *haud procul ſpectato monte Veſuvio*, *alluente verò Sarno amne*. Sic libri veteres, malè vulgò *ſpectante monte Veſuvio*.

l. 101. *Oſtia circa Tiberim in hoc latere ſunt*] Et haec quoque emendata ſunt à nobis conſentientibus libris veteribus: Romae enim erat Pomponius cùm haec ſcriberet. Itaque hoc litus, vocat litus Latii, quod extendit à Sinueſſa uſque Oſtiam. Paulò pòſt pro *Anio*, quod nullum locum habere poteſt in litore Tuſco, rectè Cluverius emendavit *Minio*. Notum iſtud flumen ex Virgilio, quem imitatus eſt hic noſter aliquot in locis, praecipuè in Italia. Verùm

non

non rectè is illa, quae deinceps ſequuntur, ita reformat, *Hetruſca & loca & flumina*, quia nempe loca, quae enumerat, non Tuſcam ſed Graecam habeant appellationem. Sed *Etruſca loca* & *nomina* tralatitium eſt loquendi genus, pro locis & nominibus in Etruria ſitis. *Minionem* porrò quod adtinet, illum *Minium* vocat Geographus Ravennas. In *Tabulis* à Velſero editis *Mindo* malè ſcribitur, pro *Minio*.

l. 105. *Dein Luna Ligurum, & Liguria*] Proba eſt conjectura Pintiani, & Mariangeli, & *Tigulia*, confirmantque illam veteres libri.

l. 108. *Paulon & Varum flumina*] Plinius *Padum* hoc loco habet, ubi tamen optimus meus codex habet *Palo* manifeſtè pro *Paulo*.

In CAP. V.

DE GALLIA NARBONENSI.

l. 1. *Lemanno lacu & Gebennicis montibus*] Plinius non Lemannum lacum, ſed Juram montem terminum ſtatuit Narbonenſi provinciae. Verba ejus hoc pacto emendanda ſunt: *Narbonenſis provincia appellatur pars Galliarum quae interno mari alluitur, Braccata antè dicta, amne Varo ab Italia diſcreta, Alpiumque vel ſaluberrimis Romano Imperio jugis. A reliqua verò Gallia latere ſeptentrionali, montibus Gebenna, & Juribus.* Libri manu exarati habent *jugeribus*, non *Jura*. Unde facile fuit alterum illud formare. Idem hoc vocabulum reddendum Solino, cui mons iſte *Jus*, vel plurium numero *Jures* appellatur: *Galliae inter Rhenum & Pyrenaeum, item inter Oceanum & montes Gebennam & Jures porriguntur.* Malè hoc loco *Juram* ſubſtituerunt, cùm libri ſcripti habeant *Jures*. Sanè & apud Caeſarem ſic ſcriptum fuiſſe videtur à prima manu in codice vetuſto Reginae Suedicae. Straboni circa finem libri quarti Ἰόρας vocatur, cùm tamen antea Ἰουράσιον nominarit. Ptolemaeo eſt Ἰουρασσός. Ego non dubito quin *Jures* verum ſit nomen horum montium, ſed Graeci, more ſuo, varias dedere terminationes. Hodie *Joux* appellantur, vocabulo manifeſtè corruptò ex *Jus*.

l. 19. *Septimanorumque Blitera*] Veterem ſcripturam reduximus, quam omnia vetera exemplaria confirmant. *Baeterra* enim olim vocabatur oppidum quod nunc *Beziers* vo-

 cant,

cant, non *Blitera.* Apud Plinium in veteribus libris ſimiliter *Baeterra* legitur. Sed & in veteri Inſcriptione (quam apud Gruterum vide) *Baeterrenſes* nominantur. Perperam itaque Caſaubonus ex corrupto Strabonis loco, ceteros corrigere conatur, cùm ipſe Strabo ſit corrigendus. Stephano eſt Βαίταῤῥα. Ejus locum ſic emendabis: Βαιταῤῥοῦς κώμη τρίτης Παλαιστίνης, οἱ κατοικοῦντες Βαιταῤῥηνοί· ἔστι καὶ πόλις Κελτικὴ Βαίταῤῥα, ἧς ὁ πολίτης Βαιταῤῥίτης· τῆς δὲ προτέρας Βαιταῤῥούσιος· κλίνει) Βαιταῤῥοῦντος. Malè haec vulgò ſeparantur, tanquam ſi & aliqua urbs eſſet in Gallia, quae Βαιταῤῥοῦς vocaretur.

l. 18. *Rari portus & omnis plaga Auſtro atque Africo expoſita eſt*] Ventis expoſitam eſſe totam hanc plagam notat quoque Strabo, verùm is μελαμβορέου tantùm meminit, non Auſtri aut Africi. Utrumque verum, eſtque peculiare quippiam, tam in marinis, quàm in terreſtribus ventis, qui iſtic locorum ſpirant. Melamboreas, quem Strabo dicit adeò eſſe violentum, ut eo & homines dejiciantur, & lapides agitentur, prorſus ille eſt, quem Latini Circium vocant. Hunc quoque Aeſchylus novit, in Ἡρακλεῖ λυομένῳ, cujus verſus exſtant apud Galenum VI. *Epidemiorum*, qui ita ſunt legendi:

> Ἐυθεῖαν ἕρπε τήνδε καὶ πρῶτιστα μὲν
> Βορεάδας ἥξεις πρὸς πνοὰς, ἵν' εὐλαβοῦ
> Βρόμον καταιγίζοντα, μή σ' ἀναρπάσῃ
> Δυσχειμέρῳ πέμφιγι τρέψας αἴφνω.

Iſti verò verſus conjungendi ſunt cum iis, quos ex eadem tragoedia citat Strabo agens de campis lapideis. Idem verò quod Strabo & Aeſchylus de hoc vento prodiderunt, dicit quoque Diodorus Siculus, & Cato apud Gellium: *Ventus Cercius cùm loquare, buccam implet, armatum hominem, plauſtrum oneratum percellit.* Rectè itaque Phavorinus ibidem ventum illum vocat ſaeviſſimum: *Noſtri namque Galli ventum ex ſua terra flantem, quem ſaeviſſimum patiuntur, Circium appellant.* Interpres Solini haec Phavorini verba abſurdiſſima & falſiſſima eſſe dicit: Gallos enim ipſos adfirmat non poſſe pati ventum ex ſua terra flantem, ſed vicinos Galliae populos, quibus ex Gallia flaret. Sed profectò nihil verius verbis Phavorini, nihil verò abſurdius hac cenſura excogitari poſſit: nam ſi in Galliis oriatur *Circius*, quî poteſt fieri ut flatum ejus non ſentiant Galli? An exiſtimavit ventos origini vicinos non ſentiri, ſed demum ubi longè pro-

proceſſerunt? Verùm quis ignorat illos ubi naſcuntur, ibi maximè ſaevire? Pari jure Plinium irridet, quòd *Circium* peculiarem Galliae ventum fecerit, & Phavorinum quòd *Circium* à vertigine ac turbine dictum exiſtimarit: Graecum enim ſive Siculum ait eſſe vocabulum *κερκίαν*. Verùm non rectè corrigit verba Theophraſti: nam quo apud ipſum loco legitur, *οἱ περὶ Σικελίαν δερκίαν*, non *Σικελίαν κερκίαν*, ſed *οἱ περὶ Σικελίαν δὲ κίρκαν* legendum eſt, uti Turnebus, & libri veteres. Omnes Graeci, quotquot hujus venti faciunt mentionem, ſemper *κίρκιον* vel *κιρκίαν*, nunquam verò *κερκίαν* nominant. Agathemerus: *Μέσον δὲ ἀπαρκτίου καὶ Ἀργέστου, θρασκίαν ἤτοι κίρκιον ὑπὸ τῶν περιοίκων.* Si tamen alicubi *Κερκίας* vel *Cercius*, uti apud Catonem, ſcriptum ſit, hoc nihil officit etymologiae. Sive enim Latinum, ſive Graecum accipiatur eſſe vocabulum *circias*, non erraverit Phavorinus, cùm à turbine & vertigine dictum crediderit: nam & Graecis *κίρκος* & *κρίκος* ſemper in uſu fuit, etiam antequam Roma eſſet. Peculiarem verò Galliae Narbonenſis hunc eſſe ventum, nemo inficias iverit, qui dari peculiares ventos conceſſerit. Quamvis enim ex omnibus caeli regionibus venti promiſcuè adveniant, uſus tamen & ratio perſuaſit, ut particulares & cujuſque regionis proprii dicerentur illi, quorum effectus à ceteris diſcreparent. *Circium* verò multa ſingularem efficiunt, tum vis ejus inſignis in Narbonenſi, quae tanta eſt, ut non eminentia tantùm tecta & turres dejiciat, verùm & integras quoque ſilvas excidat; tum quoque illud, quòd cùm tantus ſit, ſtatos tamen non excedat terminos, ſed ſolùm inter Pyrenaeos & Gebennam ſaeviat. Verùm & ob aliud magis etiam memorandus eſt hic ventus, quodque annotaſſe vitae intererit. Nimis jam ſaepe compertum eſt, damno quoque & naufragio noſtrarum navium, nullum in noſtro orbe inveniri mare, quod in magis praeruptos aquae cumulos adſurgat & intumeſcat, atque fretum illud, quod Aphrodiſium promuntorium & oſtia Rhodani interjacet, vento licet mediocritèr flante. Ignari nautae primò vadoſum eſſe exiſtimabant, verùm bolide jacta ad viginti quinque orgyias, fundum tamen adſecuti non ſunt. Itaque alii alias adtulere rationes, ego hoc totum tribuendum eſſe exiſtimo concurſui & conflictui *Circii*, cum ventis è mari flantibus. Veram autem hanc eſſe cauſam ipſa docet experientia. Cùm enim, ut hîc ait Mela, tota haec plaga raros habeat portus, & expoſita ſit Africo & Auſtro, ac praecipuè Euro; ita diſpoſuit naturae Auctor, ut ſemper illic aliquis è terra eſſet ventus, qui marinis contrarius flaret, impediretque ne navigan-

tes in importuoſum litus impingerent. Itaque ad triginta à litore millia nullus unquam vel Auſter vel Eurus regnàt aut nocet, repulſi plerumque à ventis terreſtribus ac praecipuè *Circio*, qui compreſſus à montibus quos ſuperare nequit, & in anguſtius ſpatium redactus, omnium vehementiſſimus in ſinum Narbonenſem exit. Hunc ventorum conflictum, neceſſariò ſequitur maris colliſio, quam tamen praevidere poſſunt nautae ex ipſius aquae brevitate. Navigantes hoc beneficium *Circio* acceptum ferunt, itaque vel hoc ſolo nomine dignum quis exiſtimet, cui Antiquitas aram exſtruxerit. Avari autem hujus ſinus accolae iſtam *Circii* benignitatem deprecantur. Verùm etiam è navigantibus non deſunt, qui malint in litore, quàm in medio mari naufragium facere.

l. 22. *Tunc poſt Athenopolis, & Olbia, & Glanon*] *Glanum* hîc locum non habet, cùm longè ultra Maſſiliam ſita ſit, in mediterraneis. Legunt libri manu exarati, *Tunc poſt Athenopolin & Olbiam & Laurion*, &c. Inepti nempe Librarii, ut alibi paſſim, ita hîc quoque caſus rectos in obliquos mutarunt, cùm priùs ſcriberetur, *Athenopolis, & Olbia, & Laurios.* Unde facile eſt veram lectionem eruere, *& Taurois.* Ταυρόεις, vel *Tauroentum*, vel *Taurentum* ſatis notum Maſſilienſium oppidum. Perperam vulgò confundunt cum Telone Martio, iſto illuſtri hodie piratarum receptaculo. Ex *Itinerario maritimo* liquet Taurentum XII. P. M. Maſſiliam verſus abeſſe à Telone. Malè quoque Ptolemaeus *Taurentum* inter Cithariſten promuntorium & Maſſiliam collocat Valde quoque errant qui Telonem & Cithariſten promuntorium confundunt, cùm loca illa plurimùm à ſe invicem abſint.

l. 23. *Cithariſtes & Halycidon Maſſilienſium portus*] Sic Hermolaus, at ipſe Mela ſcripſerat, *Cithariſtes & Lacydon Maſſilienſium portus.* Sic etiam veteres libri. Euſtathius *in Dionyſium*: Ἀγαθὸς τοῖς Μασσαλιώταις λιμὴν ὁ Λακύδων. *Cithariſtes* promuntorium Κιθαριστὴς Ptolemaeo. Plinius, *Promuntorium Cithariſta, portus, regio Camatullicorum.* Codex noſter optimus manu exaratus ſic legit, *promuntorium Zacithariſta.* Manifeſtè duo vocabula ſyllabarum ſimilitudine in unum coaluerunt, & ex *Lacida Cithariſta* alterum illud fecerunt. Sed neque ſic tamen ſatis perſanatus fuerit Plinii locus, quia *Lacydon* eſt portus, *Cithariſtes* verò promuntorium. Sic itaque ſcribe, *Promuntorium Cithariſta, Lacydon portus, regio Camatullicorum.* Feſto Avieno in *Ora maritima, Cithariſtium prominens* vocatur:

Terga

——— ——— Terga celſum Prominens
Quod incolentes Cithariſtium vocant.

Malè vulgò *Cecyliſtrium.* Hodie nullum promuntorium hoc nomen ſervat, ſed locus aliquis haud procul mari *Ceireſte* vocatur. Ipſum verò promuntorium vulgò *Caput Aquilae.*

l. 24. *Lacydon Maſſilienſium portus, & in eo ipſa Maſſilia*] Mirum loquendi genus, civitatem ſitam eſſe in portu. Libri manu exarati legunt *& in ea.* Omnino ſcribendum, *& hinc*, vel, *& inde ipſa Maſſilia. Lacydon* olim, ut diximus, vocabatur portus Maſſilienſium. Sed ſciendum, etiam Olbiam, Antipolin, Taurentum, & alias colonias in hoc litore, *portus Maſſilienſium* fuiſſe appellatas. Puto tamen aliter hoc vocabulum accipiendum, nempe de portu ipſi Maſſiliae adſito. Verùm ut cognoſcamus quis ille portus fuerit, operae pretium eſt monere veterem Maſſiliam non ſitam fuiſſe ubi eſt hodierna, ſed ſatis longè inde remotam, nempe ad promuntorium, quod vulgò *La Crocetta* appellatur. Illic rudera veteris Maſſiliae apparent, nummique indies quamplurimi effodiuntur. Sed neque portus Maſſilienſium ille olim fuit, qui nunc eſt. Sanè Strabo illum Auſtro obverſum fuiſſe prodit. At verò qui nunc eſt, is planè Zephyro eſt objectus. Duo verò ſunt portus ad promuntorium Crucettae, qui utrique Meridiem adſpiciunt, unus paulò remotior, qui in *Itinerario maritimo* appellatur *Portus Aemines*, vel *Mines*, quique etiam hodie nomen ferè ſervat, vocatur enim *Pormion* vel *Pormino*: alter verò portus promuntorio, & veteri Maſſiliae propior, longè ſatis litus excavat, figura θεατροειδὴς, & ipſe quoque navibus commodam praebens ſtationem. Hunc poſtremum puto fuiſſe, qui olim Λακύδων diceretur, quoque priſci Maſſilienſes uſi ſunt, antequam alterum excavaſſent, quo nunc utuntur. Atque hoc quidem pacto verum erit id quod Caeſar dicit ſecundo *de bello Civili*, *Maſſiliam à tribus partibus mari allui*, quod de hodierna accipi non poteſt. Sed & cetera plana erunt, quae tamen Viri docti non intellexerunt, cùm dicit ab utraque parte aggerem vineaſque fuiſſe actas, ab illa nempe iſthmi parte, ubi erant navalia & portus, quâ patet iter in Italiam, & ab altera, quâ aditus erat ad Maſſiliam, venientibus ex Gallia Hiſpaniaque. Verba autem illa Caeſaris ita repurganda ſunt: *Una erat proxima portui navalibusque; altera ad partem, quâ eſt aditus ex Gallia atque Hiſpania, ad id mare quod attingit oſtium Rhodani.* Libri enim vetuſti

vetuſti legunt *adigit hoſtium*. Qui ex Hiſpania Maſſiliam proficiſcebantur, hujus maris oram cogebantur legere.

l. 30. *Maritima Avaticorum ſtagno adſidet*] Quia liber antiquus optimus legit *obſidet*, ideo non dubitavimus reſcribere, *Maritima Avaticorum ſtagnum obſidet*. Oppidum enim hoc aditum & oſtium vaſti illius ſtagni claudit & obſidet. Ptolemaeus, Μετὰ δὲ τὸν Ῥοδανὸν ἐπὶ θαλάσσῃ κεῖται Ἀυατικῶν πόλις Μαρίτιμα κολώνια. Sic rectè libri veteres. Plinius de eodem oppido & ſtagno, *Ultrà foſſae ex Rhodano, C. Marii opere & nomine, inſigne ſtagnum Maſtramela, oppidum Maritima Avaticorum*. Et oppidi, & lacus nomen eſſe *Maſtramelam* docet Stephanus. Eadem itaque eſt *Maſtramela*, & *Maritima*. Nunc *Martegue* vocatur oppidulum, & lacus, quem obſtruit, *Lac de Martegue*. Apud Feſtum Avienum memorantur hoc loco:

> ——— *oppidum priſcum Ramas*,
> *Trabalae paludes*, &c.

Sed profectò portentosè locus ille eſt inquinatus. Totum ſic lego:

> *Gens hic Veragri: Bergineque civitas*,
> *Salyes atroces*, *oppidum Maſtramelae*
> *Priſcum paludis*, *terga celſum prominens*
> *Quod incolentes Cithariſtium vocant*.

l. 31. *Foſſa Mariana partem ejus amnis navigabili alveo effundit*] Et haec quoque ſola diſtinctione ſanavimus. Omnes *Foſſam Marianam* ab hac parte Rhodani collocant. Solus Ptolemaeus illam ad ulteriorem collocat ripam, quem perperam ſecuti ſunt multi. Foſſa iſta Mariana hodie non effluit, ſed denuo veterem ſuum alveum recuperavit Rhodanus. Errant enim qui putant *Marianam Foſſam* eſſe id oſtium, quod hoc noſtro ſeculo omnium eſt maximè orientale, quodque olim vocabatur *ad gradus*, vulgò *gras de Paſſon*, à pontibus ligneis, quibus in naves deſcenditur, uti paſſim. Plus etiam errant qui ad Camariam vel Camaricam inſulam, vulgò *Camargue* dictam, foſſas has fuiſſe exiſtimant, tanquam ſi à Cajo Mario inſulae huic nomen eſſet inditum; & non potiùs à Cammarorum ſive cancrorum illo genere, quorum immenſa copia in marinis circa hanc inſulam ſtagnis capitur, nominis ratio eſſet petenda. Ex *Itine-*

rario

rario maritimo manifeſtè apparet *Foſſas Marianas* abfuiſſe à Maſſilia quadraginta tantùm paſſuum milibus. A *Foſſis* verò *Marianis* ad Gradum, ſive Rhodani oſtium, quod diximus, referuntur ibi millia paſſuum ſedecim. Clarum eſt hinc *Foſſas Marianas* ductas fuiſſe per campos lapideos, & exitum habuiſſe haud procul ab oſtiò Maſtramelae paludis. Hoc fuit illud os, in quod Marius maximam Rhodani partem derivavit, ut Maſſilienſibus gratificaretur, quibus hanc foſſam adſignavit. Plinius *Maſſalioticum* vocat hoc *oſtium* & ſimiliter ampliſſimum id eſſe dicit. Sed errat, cùm id diſtinguit à *Foſſis Marianis*. Verba ejus ſunt: *Libyca appellantur duo ejus ora modica; ex his alterum Hiſpanienſe, alterum Metapinum: tertium idemque ampliſſimum Maſſalioticum.* Pro *Libyca* malim legere *Ligyca*. Ut à Λιβύη, Λιβυκὸν & Λιβυστικὸν, ſic quoque à Λιγύη, uti Ligyrum regio dicebatur, fit Λιγυκὸν, & Λιγυστικὸν, quamvis hoc poſtremum uſitatius. Notum verò Ligurum nomen uſque ad Iberum flumen & ultra olim extenſum fuiſſe, licet Rhodanus verus Ligurum terminus vel ipſorum olim Ligurum judicio fuiſſe videatur. Quod facilè ex hoc Feſti Avieni loco colligo:

> ——— *Multa nos Rhodano ſuper*
> *Narrare longo res ſubegerunt ſtylo.*
> *At nunquam in iſtud animus inclinabitur,*
> *Europam ut iſto flumine & Libyam adſeram*
> *Diſterminari, Phileas hoc quanquam vetus*
> *Putaſſe dicit incolas; deſpectui*
> *Diriſuique inſcitia haec ſit barbara.*

Sed manifeſtus eſt error vel Avieni, vel ipſius Phileae. Quis credat accolas Rhodani tale quid potuiſſe credere? Verùm illi dicebant terminum Λιγύης, nempe Liguriae propriè dictae, eſſe Rhodanum flumen. Iſtud verò vocabulum etiam apud antiquiſſimos Graecos ſemper ferè corrumpebatur in Λιβύη, uti quoque Λίγυες in Λίβυες, Λιγυστικοὶ in Λιβυστικοὶ, Λιγυστῖνοι in Λιβυστῖνοι. Quia verò vel Avienus in Philea, vel Phileas in alio Auctore legiſſet terminum Λιγύης vel Λιγύαν eſſe Rhodanum fluvium, hinc nata fabella, flumine hoc dirimi Europam & Libyam, ex vitioſa nempe permutatione tertii elementi in ſecundum. Innumeris autem locis haec vocabula mutata ſunt, tam apud Graecos, quàm apud Latinos, multiſque multorum errorum occaſionem dedere, Libyam fruſtra in Europa quaerentibus. Ex eodem vitioſo ſcribendi genere natum puto errorem de urſis Libycis & Numidicis, cùm

cùm revera Ligyſtici vel Ligyci eſſent: conſtat enim, quidquid alii contradicunt, Libyam nullos gignere urſos, ne in Atlante quidem, ubi frigus ac nix perpetua. Certum eſt illos Domitii urſos Numidicos, meros fuiſſe leones. Optima ſunt, quae de his Lipſius, licet ea plumbea & nugatoria vocet Solinianus Scholiaſtes, cùm tamen ipſe mera reponat mapalia. Verùm ut ad locum Plinii revertamur, neque ſequens vocabulum rectè ſeſe habet, cùm prorſus nulla ratio excogitari poſſit, quamobrem *Metapinum* dictum ſit alterum Rhodani oſtium. Puto ſcribendum *Metalpinum*. Graeci vetuſtiores, qui duo tantùm Rhodani oſtia noverunt, illud quod trans Alpes eſſet ſitum, Μετάλπειον appellarunt. Pari ratione ſuperiùs docuimus *Metagonitin* regionem dictam fuiſſe, quod μετὰ τὸ Γάνιον eſſet ſita. Tertium oſtium, quod *Maſſilienſe* vocabatur, idem eſt atque *Foſſa Mariana*. Antequam tamen haec Foſſa duceretur, oſtium Μασσαλιωτικὸν dictum, idem fuit atque *Metalpinum*. Sive de hoc, ſive de altero acceperit Plinius, erravit. Porrò, quòd alii tria, alii quatuor, vel quinque, nonnulli etiam ſeptem Rhodanum oſtia habere ſcribant, in eo non ſunt reprehendendi: alii enim aliter oſtia illa computant. Olim tria vel quatuor tantùm fuiſſe videntur. Reliqua exiſtimo eſſe factitia. Conſtat certè illud quod in Lateram ſtagnum effluit, id non eſſe naturale, uti infrà oſtendemus. Plures praeterea oſtiis adjacent inſulae, ad quas ſcinditur Rhodanus. Si quis igitur quot inſulas efficit, totidem quoque exitus huic flumini tribuat, jam decem vel undecim habebit. Huc accedit quod etiam nunc, modò plura, modò pauciora oſtia habeat. Cùm eſt humilis, tum plurimas facit inſulas pluresque canales, qui illo aucto in unum confluunt. Quanto itaque torrentior eſt Rhodanus, tanto pauciora habet oſtia.

l. 32. *Alioqui litus ignobile eſt lapideum*] Non litus tantùm lapideum, ſed & totus tractus mediterraneus iſtic locorum *campi lapidei* dicuntur. Libri omnes manu exarati habent hîc *lapideus*. Itaque non dubito, quin vera ſit lectio, *alioqui litus ignobile, & lapideus, ut vocant, campus; in quo Herculem*, &c. Nemini in Galliis ignotus eſt *campus lapideus*; vulgò *La Crau*, vel aliquanto integriori vocabulo *Crautium* vocant. Puto olim hunc locum dictum fuiſſe *campum clavatum*, quòd propter ſilicum copiam tanquam clavis confixus eſſe videretur. Hinc *clavoſa* & *clavata* inaequalia interpretantur Grammatici. Eadem ratione in Galliis oppidum *Laon* vulgò, olim *Laudunum clavatum* appellatum fuiſſe exiſtimo; in colle quippe ſita eſt.

l. 34. *Contra Albionem & Bergiona*] Nonnulli veteres libri legunt *Burgiona*, alii *Gergion*. Anonymus *de Diis*, qui Apollodorus vulgò creditur, hoſce Neptuni filios vocat Ἀλεβίωνα & Δέρκυνον, aitque eos occiſos fuiſſe ab Hercule. Sic quoque Tzetzes *Chiliadibus*, ubi de Hercule agit. At verò alter Tzetzes, Lycophronis Interpres, fratrem Alebionis vocat *Ligurem*, Λίγυν. Verſus Aeſchyli de hoc conflictu vide apud Strabonem. Non benè eos corrigit Salmaſius in *Solinianis*. Rectum eſt vulgatum δηώσας, uti ex ſupradictis liquet: verùm iſtud leve. In hoc verò graviùs errat, quòd tanquam diverſas recenſeat opiniones eorum, qui in Liguria, & aliorum, qui in Narbonenſi hoc Herculis certamen cum filiis Neptuni fuiſſe ſcripſerunt: nam quis neſcit Liguriam & Ligures ad Rhodanum uſque olim pertinuiſſe? nec ad Rhodanum tantùm, ſed ad Iberum uſque flumen, quamvis hi poſteriores Ἴβηρες καὶ Λίγυες μιγάδες nominentur.

l. 41. *Inde contra in occidente ablatus*] Et haec quoque perperam mutarunt. Vetus & vera ſcriptura fuit, *Inde contra occidentem ablatus*. Paulò pòſt iidem libri, *curſu in meridiem adducto hac intrat*. *Hac intrat*, id eſt, in noſtrum mare effluit. Sed redundat hìc quoque Mela & bis idem dicit. Pintianus non malè *hanc* legit, & interpretatur Narbonenſem.

l. 46. *Ultrà ſunt ſtagna Volcarum*] Forſan, *ultrà ſunt ſtagnum*, &c. ut de Latera ſtagno, de quo mox plura dicemus, accipiatur. Nihil tamen mutandum cenſeo, cùm plura Volcarum ſtagna occurrant, tum illa quae ad occiduum Rhodani oſtium ſunt, quaeque Aquae mortuae nominantur; tum quoque praecipuè iſta, quae toto Volcarum litori uſque ad promuntorium Setium praetenduntur.

l. ead. *Ledum flumen*] Malo *Ledus*. Sic Sidonius Apollinaris: ſic & Feſtus Avienus in *Ora maritima*, cujus verſus ſic leges:

> *At nuncce Ledus, nunc & Orobis flumina*
> *Vacuos per agros & ruinarum aggeres*
> *Amoenitatis indices priſcae meant.*

l. 47. *Caſtellum Latara*] *Latera* verum eſt nomen, & ſic libri veteres melioris notae. Hodie caſtellum id *Lattes* appellatur, ab adjacente lacu ejuſdem nominis. Lacus, non oppidi meminit Plinius, qui egregiè deſcribit operam, quam piſcatoribus delphini olim iſtic locorum navabant in captura

mugi-

mugilum. Verùm quia locus inſignis eſt, & valde contaminatus, multoſque expertus ſit medicos, licet fruſtra; operae pretium eſt emendatum hîc adſcribere: exſtat verò lib. IX. cap. 8. *Eſt provinciae Narbonenſis & in Nemauſienſi agro ſtagnum Latera appellatum, ubi cum homine delphini ſocietate piſcantur. Innumera vis mugilum ſtato tempore anguſtis faucibus ſtagni in mare erumpit, obſervata aeſtus reciprocatione. Quâ de cauſa praetendi non queunt retia aquae, molem ponderis nullo modo toleratura. Jam ſi non ſolertia inſidietur tempori, ſimili ratione in altum protinus tendunt, quod vicino gurgite adfligitur, locumque ſolum pandendis retibus habilem effugere feſtinant. Quod ubi animadvertere piſcantes, concurrit autem multitudo temporis gnara, & magis etiam voluptatis hujus avida, totuſque populus è litore quanto poteſt clamore conciet Simonem ad ſpectaculi eventum. Celeriter delphini exaudiunt deſideria, aquilonum flatu vocem proſequente. Auſtro verò tardiùs ex adverſo referente aeſtum, tum quoque improviſo in auxilium advolant. Properare apparet; acieſque protinus diſponitur in loco, ubi conſpectus eſt pugnae: opponunt ſeſe ab alto, tripidoſque in vada urgent*, &c. Vulgaris lectio & ſenſu & ratione caret, haec verò noſtra, quam ferè confirmant vetuſti codices, manifeſta eſt & clara. Superiùs monuimus ventos à ſeptentrione flantes, & praecipuè Circium, vehementiores eſſe multo, atque ſint auſtrales & reliqui, qui è mari contra id litus feruntur. Hinc fit ut multò velocior ſit reciprocatio aeſtus, quàm acceſſus in hac ora. Celeriter ergo delphini inclamantes exaudire poterant. Aeſtum verò ſuperabant celeritate natandi, itaque improviſi aderant, non exſpectato maris acceſſu. Atqui hic quidem eſt germanus ſenſus verborum Plinii. Ipſam quod attinet hiſtoriam, de ea nos dubitare non patiuntur multa ſimilia exempla, quae à Veteribus produntur, praeſertim cùm hodie quoque in multis maris mediterranei tractibus ſimilia delphinorum beneficia piſcatores agnoſcant. Verùm haec obiter. De *Latera* oppido ſive caſtello hoc unum addiderim, mirum quomodo ejus nomen irrepſerit in Rufi Feſti *Oram maritimam*, idque loco adeò alieno: in Sordicenis enim prope Pyrenaeum id collocat:

> *In Sordiceni ceſpitis confinio*
> *Quondam Pyrene Latera civitas ditis laris*
> *Stetiſſe fertur.*

Mani-

Manifeſtè hîc delendum eſt alterutrum, vel *Pyrene*, vel *Latera*. Sed cùm *Latera* longè ab hoc tractu abſit, *Pyrenes* verò civitatis mentionem fecerint antiquiſſimi Graeci, quos plerunque in hoc ſcripto ſecutus eſt Avienus, non dubito quin altera ejecta, haec retinenda ſit.

l. ead. *Meſua collis incinctus mari penè undique*] *Meſua* vel *Menſua* collis is eſt, qui vulgò *Sette*, olim *Setius* vel *Segius mons* appellabatur, nempe tota illa peninſula, quae Volcarum litori uſque ad Agatham & Blaſconem inſulam praetenditur. *Setium* verò *promuntorium* eſt id, quod hodie *Cap d'Agde* dicitur, praejacente Blaſcone inſula vulgò *Breſcou* dicta. Apud Strabonem malè Σίγιον pro Σήγιον legitur. In manu exaratis Ptolemaei exemplaribus ſimiliter Σήγιον ſcribitur non Σήτιον. Meminit & Avienus in *Ora maritima*, qui poſtquam Blaſconem inſulam recenſuit, mox ſubdit *Setium montem*. Verſus ejus emendatos adponam:

> ——— *Setius inde mons tumet,*
> *Procerus arcem, & pinifer Setii jugum* 1.
> *Radice fuſa inuſque Taphrum pertinet:*
> *Taphron paludem namque gentici vocant*
> *Rhodani propinquam flumini.*

Hodie *Sette*, non totam peninſulam, ſed collem tantùm, niſi fallor, unicum, eumque arce munitum, appellant.

l. 50. *Arauraris juxta Agatham, ſecundum Bliteras Obris fluit*] *Arauris* reſtituimus. Sic veteres membranae, & Ptolemaeus. Sic quoque legendum apud Plinium, qui ad Agatham recenſet flumina *Ararim* & *Liriam*, pro quibus omnino reponendum cenſeo *Arauris* & *Libria*, ineptum enim alterum nomen iſtic loci. Straboni Ῥαύραρις corruptè. Vulgò *l'Ayraut*. Sequentia ſic corrige, *ſecundum Baeterras Orbis fluit*. Fluminis enim hujus nomen verum eſt *Orbis* vel *Orobis*.

l. 57. *Lacus accipit eum Rubreſus nomine*] *Rubrenſis* Plinio, & hoc verius, ut puto. Hodie *Stagnum Rubinae* vocant.

l. 59. *Leucata litoris nomen*] Parthenio eſt Λευκαδίας αἰγιαλὸς, uti eſt apud Conſtantinum Porphyrogennetam, cujus locum infrà illuſtrabimus. Hodie nomen ſervat.

l. 62. *Campus minuta arundine gracilique perviridis*] Campum hunc ſimiliter deſcribit Polybius apud Athenaeum, quem vide. Ceterùm errat Caſaubonus ad Strabonem cùm putat, Polybium confundere hunc locum, in quo piſ-

ces foſſiles reperiuntur, cum campis Herculeis. Si ullus unquam Scriptor exſtiterit, qui nihil ſcripſerit, quod vel ipſe non viderit, vel certis argumentis non cognoverit, quique, ut ita dicam, fuerit impeccabilis, certè ille fuit Polybius. Ne Straboni quidem ſucceſſit, quotieſcunque contra Polybium diſputat, ut vel ſemel meritò eum reprehenderit. Verùm de his alibi erit dicendi locus. Rationem verò, quam adfert Caſaubonus, quòd nempe plurima ſit ἄγρωστις in campis lapideis, ea planè futilis eſt: quotus quiſque enim eſt campus, qui gramen non producat? Hunc verò campum eo non deſtitui manifeſtè hîc docet Mela, cùm dicit minuta arundine gracilique eſſe perviridem: nam quis dubitet quin per *minutam arundinem* Mela hîc intellexerit illud graminis genus, quod *arundinaceum*, Graeci ἄγρωστιν, vocant?

l. 70. *In ea regione piſcem è terra penitus erui*] Mirus eſt Mela, qui cùm illorum explodat opinionem, qui dixerunt piſces hîc è terra erui, idem tamen ipſe adfirmet. Sed profectò aliter eum ſcripſiſſe ſuadent manu exarati libri, quorum optimi legunt, *oriri* non *erui*. Sic itaque ſcribo totum hunc locum: *In ea regione piſcem è terra penitus oriri, quia ubi ex alto huc uſque penetravit, per ea foramina ictu capulantium interfectus extrahitur.* Negat hîc Mela piſces iſtos eſſe terrenos aut in terra naſci, ſed ex ſuffuſo huic inſulae mari à piſcantibus extrahi. Libenter & ipſe hîc accedo opinioni Melae, quem αὐτόπτην hujus miraculi fuiſſe exiſtimo. Ex accuratiori enim hujus orae deſcriptione, facilè apparet, Auctorem hunc luſtraſſe haec litora, cùm in Italiam proficiſceretur. Non tamen propterea falſa ſunt, quae alii de foſſilibus piſcibus prodiderunt. Tot paſſim exempla apud Veteres non patiuntur, quemquam de eo dubitare, niſi illum cujus fides tota eſt in oculis. Minùs quidem mirum, piſces nonnunquam terram ſubire, ubi ſolum eſt aut fiſtuloſum & aquis pervium, aut molle & dilutum; cùm vulgò quoque notiſſimum ſit gobiones, & alios piſces luti incolas, ſatis longè terram ingredi: iſtud verò mirandum, illic quòque effodi, ubi nullae prorſus ſunt aquae. Plinius lib. IX. cap. 57. *Idem* (Theophraſtus) *in Paphlagonia effodi piſces gratiſſimos cibis, terrenos, altis ſcrobibus, in his locis, in quibus nullae reſtagnent aquae, miraturque & ipſe gigni ſine coitu; humoris quidem vim aliquam ineſſe quam puteis arbitratur, ceu verò in illis reperiantur piſces.* Ex Theophraſti ſcripto *de Piſcibus in ſicco degentibus*, haec deſumſit, ſed malè in vulgatis Plinii exemplaribus haec verba

con-

concipiuntur. Dicit verò Theophraſtus, quia coire iſti piſces non poſſunt, jacent enim immobiles, ideo neceſſarium eſſe, ut ſponte procreentur in loco humido & generationi idoneo. Nihil hic de puteis. Sed per χώραν ἔνυγρον Plinius intellexit puteos & ſcaturigines è terra prodeuntes: ac ridet Theophraſtum quòd ita ſenſerit, quoniam inquit, in puteis nulli reperiuntur piſces. Licet autem hoc verum ſit, meliùs tamen à Theophraſto manus abſtinuiſſet: ubicunque enim piſces foſſiles reperiuntur, illi parùm abſunt à ſuperficie terrae. In puteis verò & locis profundis nullum generari poteſt animal, ne inſectum quidem.

l. 72. *Ictu captantium interfectus extrahitur*] Ita mutarunt Correctores, cùm priùs legeretur *capulantium*, quomodo habent omnes libri veteres. Et verum eſt hoc omnino. *Capulum* enim dixere Veteres, quidquid aliquam rem intra ſe capit, ut ait Nonius. Itaque non ſarcophagum tantùm & manubrium gladii, quo gladius continetur, ſed etiam fuſcinam ſive tridentem, quo anguillas & mugiles configunt ruſtici, rectè *capulum* dixeris. Hinc *capulare* & *capulator*, qui capulis aliquid prehendit. Utuntur hac voce Cato & Columella, pro eo qui capulis oleum deplet. Manſit hoc vocabulum etiam apud ſequioris aetatis homines, ut cùm dicunt *hominem capulare*, vel *pedem alicujus capulare*, pro *confodere* & *vulnerare*. Sanè in hac ſignificatione ſaepiſſimè vox haec occurrit in *Corpore Legum Barbaricarum*.

l. 73. *Inde eſt ora Sardonum*] *Sordonum* ſcripſimus. Sic quoque habent vetera Plinii exemplaria. Iſti verò *Sordones* appellabantur etiam *Sordi*. Sic illos vocat Avienus in *Ora maritima*, qui Ceretibus & Acroceretibus jubjungit:

—— —— Sordus inde denique
Populus agebat inter avios locos
Ac pertinentes uſque ad interius mare,
Qua pinifertae ſtant Pyrenae vertices;
Inter ferarum luſtra ducebat greges
Et arva latè & gurgitem ponti premit.

Sic conſtituendus totus locus. A *fertus* enim, quo vocabulo uſus quoque eſt Cicero, eſt *pinifertus*. Sed & flumen quoque *Sordus* dicebatur, quod influebat in paludem Sordicen Σορδικὴν, uti teſtatur idem Avienus, in verſibus ſic legendis:

Stagnum hic paluſque, quippe diffuſè patet,
Et incolae iſtam Sordicen cognominant,
Praeterque vaſti gurgitis crepulas aquas;
Nam propter amplum marginis laxae ambitum
Ventis tumeſcit ſaepe percellentibus.

Eadem eſt palus, de qua hîc miraculum piſcium narrat Mela; quamvis Strabo id videatur tribuere ſtagno, prope Ruſcinonem, vulgò *Sancti Nazarii* dicto. Huic paludi adſitam regionem, *Sordicenam glebam* vocat Avienus.

l. 74. *Telis & Ticbis*] Sic meliores libri. *Telis* eſt id flumen, quod Perpinianum, eique vicinam Ruſcinonem praeterfluit. Vulgò *Tet* appellatur. *Ticbis* verò fluvius nomen hodie quoque conſervat: vocatur enim *Tech.* Plinio eſt *Tecum.*

l. 76. *Vico Eliberri magnae quondam urbis*]. Haec penè ad verbum deſcripſit Plinius, quamvis in hujus Auctoris vetuſtis codicibus non *Iliberri*, ſed *Eliſabere* ſcriptum inveniam, quam hîc noſter Auſcorum facit urbem. Verùm de iſta inferiùs agemus, eſt enim alia. Haec verò eſt ad mare ſita, nempe illa quae vulgò *Colibre*, vocabulo corrupto ex *Colonia Iliberi*, appellatur.

l. 78. *In Pyrenaei promuntorio templum Veneris*] Et haec quoque Pintianus mutavit, cùm priùs legeretur, *portus Veneris eſt ſinu ſalſo.* Sed quis eſt iſte *ſinus ſalſus*? An & hîc quoque ſalinae, à quibus ſic dictus ſit? Nonne etiam abſque illis ſalſus foret? Omnes hîc memorant templum Veneris. Marcianus: Ἀκρωτήριον ἐφ' οὗ ἵδρυται τὸ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης. Optimus Melae codex ſic habet, *Tum inter Pyrenaei promuntoria Portus Veneris in ſinu falſo, & Cervaria locus, finis Galliae.* Scribendum, *Tum inter Pyrenaei promuntoria portus Veneris, inſignis fano, & Cervaria locus, finis Galliae.*

In Cap. VI.

DE HISPANIAE CITERIORE ORA.

l. 1. *Pyrenaeus primò*] Ut paſſim ita quoque hîc mutavimus capitis titulum. Quoniam enim hîc deſcribit illam tantùm Hiſpaniae oram, quae à Pyrenaeo uſque ad fretum extenditur, ideo neque Hiſpania, neque Hiſpania citerior

locum

locum hîc habere poteſt. Haec nimis anguſta, illa verò nimis ampla appellatio. Citerioris enim & ulterioris Iberiae, juxta primam Romanorum diviſionem, termini communes erant fontes Baetis & Carthago urbs. Verùm poſtea cùm tota potiti eſſent regione, in tres partiti ſunt provincias. Hoc quidem ex aliis etiam liquet Auctoribus, verùm clariùs ex Stephano Grammatico, cujus locum deſcripſit Porphyrogenneta *de Adminiſtratione Imperii* cap. 23. Verùm quoniam caput illud quaedam contineat non ſpernenda, adeoque corruptum ſit, ut Vir doctus, qui primus nobis illum Auctorem dedit, ne interpretari quidem illud quomodocumque potuerit, totum hîc emendatum adſcribam: Ἰβηρίαι δύο. Ἡ μὲν πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις ἀπὸ Ἴβηρος ποταμοῦ, οὗ μέμνηται Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ περὶ γῆς β΄. ἐντὸς δὲ Πυρήνης Ἴβηρ τε ἐστὶ μέγας ποταμὸς φερόμενος ἐνδοτέρω. Ταύτην δὲ εἰς πολλά φασι ἔθνη διαιρεῖσθαι, καθάπερ Ἡρόδωρος ἐν τῇ δεκάτῃ τῆς καθ' Ἡρακλέα γέγραφεν ἱστορίᾳ, οὕτως. Τὸ δὲ Ἰβηρικὸν γένος τοῦτο, ὅπερ φημὶ οἰκεῖν τὰ παράλια τοῦ διάπλου, διωρίσται ὀνόμασιν, ἓν γένος ἐὸν, κατὰ φῦλα. Πρῶτον μὲν οἱ ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις οἰκοῦντες τὰ πρὸς δυσμέων Κύνητες ὀνομάζονται· ἀπ' ἐκείνων δὲ ἤδη πρὸς Βορέαν ἰόντι Γλῆτες, μετὰ δὲ Ταρτήσιοι, μετὰ δὲ Ἐλβυσίνιοι, μετὰ δὲ Μαστινοί, μετὰ καὶ Καλπιανοί, ἔπειτα δὲ ἤδη ὁ Ῥόδανος. Ἀρτεμίδωρος δὲ ἐν τῇ β΄ τῶν γεωγραφουμένων οὕτω διαιρεῖσθαι φησίν. Ἀπὸ δὲ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν ἕως τῶν κατὰ Γάδειρα τόπων ἐνδοτέρω καὶ συνωνύμως Ἰβηρία τε καὶ Σπανία καλεῖται. Διῄρηται δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς δύο ἐπαρχίας. Πρώτη μὲν ἐπαρχία διατείνουσα ἀπὸ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν ἅπασα μέχρι τῆς Καινῆς Καρχηδόνος καὶ τῶν τοῦ Βαίτιος πηγῶν, τῆς δὲ δευτέρας ἐπαρχίας τὰ μέχρι Γαδείρων καὶ Λυσιτανίας. Λέγεται δὲ καὶ Ἰβηρίτης. Παρθένιος ἐν Λευκαδίαις, Ἰβηρίτῃ πλωϊστῇ ἐν αἰγιαλῷ. Ἡ δ' ἑτέρα Ἰβηρία πρὸς Πέρσαις ἐστὶ, τὸ ἔθνος Ἴβηρες, ὡς Πίερες, Βύζηρες. Διονύσιος, Ἀγχοῦ στηλάων μεγαθύμων ἔθνος Ἰβήρων. Καὶ Ἀριστοφάνης Τελφάλητι, Μανθάνοντες τοὺς Ἴβηρας τοὺς Ἀριστάρχου πάλαι. Καὶ, Τοὺς Ἴβηρας οὓς χορηγεῖς μοι βοηθῆσαι δρόμῳ. Καὶ Ἀρτεμίδωρος ἐν δευτέρῳ τῶν γεωγραφουμένων. Γραμματικῇ δὲ χρῶνται τῇ τῶν Ἰταλῶν οἱ παρὰ θάλατταν οἰκοῦντες τῶν Ἰβήρων· καὶ ἀπὸ τοῦ Ἴβηρος γενικῆς Ἰβηρὶς τὸ θηλυκὸν, Ἑλληνὶς οὐκ Ἰβηρὶς, Μένανδρος Ἀσπίδι. Λέγεται καὶ Ἰβηρικός· Διονύσιος, Πόντος μὲν πρώτιστος Ἰβηρικὸς ἀρχομένοισι. Διῃρεῖτο δὲ ἡ Ἰβηρία εἰς ἐπαρχίας δύο, νῦν δὲ εἰς τρία, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς. Πρότερον μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο ἐπαρχίας διῄρητο ὑπὸ Ῥωμαίων, νυνὶ δὲ εἰς τρεῖς, τὴν Σπανίαν Βαιτικὴν, Σπανίαν Λυσιτανίαν, καὶ Ταρρακωνησίαν. Ἀπὸ τῆς γενικῆς Ἴβηρος εὐθεῖαν παράγει Ἀπολλώνιος, ὡς τοῦ φύλακος, ὁ φύλακος· ἐν τοῖς παρωνύμοις φησὶν ἀπὸ γενικῶν εὐθεῖαι παράγονται. τὸ μὲν Ἴβηρ δύο

συλλαβὰς, ὁμοίως τῇ εὐθείᾳ, κατὰ τὸν τόνον παροξυνόμενον, καὶ ἢ ἐν ἁπλῷ σχήματι ἢ ἐν συνθέτῳ· ἁπλοῦν μὲν οὖν μάρτυρ μάρτυρος, ὁ μάρτυρος, χάροψ χάροπος, ὁ χάροπος, χαρόποιο τ᾽ ἄνακτος, Τροίζην Τροίζηνος, ὁ Τροίζηνος, υἱὸς Τροιζήνοιο, Ἴβηρ Ἴβηρος, ὁ Ἴβηρος, ἀφ᾽ οὗ παρὰ Κυαθεράτῳ ἐν Ῥωμαικῆς χιλιάδος ε᾽ ἐστὶν Ἰβήροισιν, οὕτω, καί τοι Λίγυσι θ᾽ ἅμα καὶ Ἰβήροισι πολεμέοντες. Τὸ αὐτὸ καὶ Ἄβρων ἐν παρωνύμοις φησί· καὶ, αἰτὸς Ἴβηρος τραγοπώγων, ἐν μαλθακοῖς εἴρηται Κρατίνῳ. Λέγονται οἱ Ἴβηρες ὑδροποτεῖν, ὡς Ἀθηναῖος ἐν Δειπνοσοφιστῶν β᾽ οὕτω, καὶ τοὺς Ἴβηράς φησιν ὑδροποτεῖν πάντας, καί τοι πλουσιωτάτους πάντων ἀνθρώπων τυγχάνοντας· κέκτηνται γὰρ ἄργυρον καὶ χρυσὸν πλεῖστον. μονοσιτεῖν τε αὐτοὺς ἀεὶ λέγει διὰ μικρολογίαν, ἐσθῆτάς τε φορεῖν πολυτελεστάτας. Capitulum ſequens, quod & ipſum de Hiſpania agit, jam olim emendavimus.

l. 10. *Et Oceanum mare extendit*] Auctoritate veterum librorum ſic reſcripſimus. Paulò poſt iidem, *magiſque & magis latior*, quod & ipſum probum eſt. Dein verò, *argento auroque & tam abundans & tam fertilis*, &c. Taedet his minutiis immorari.

l. 21. *Illas fluvius Anas ſeparat*] Nempe Luſitaniam Baeticamque, quae praeceſſere. Quia verò Anas eſt extra fretum Herculeum, ideo dicit Baeticam utrumque mare proſpicere. Nihil itaque mutandum. Sed haec meliùs retuliſſet ad alterum caput, ubi de Hiſpaniae ora ad Oceanum ſita agit. Verùm & quorſum *Emeritam* Luſitaniae urbem hîc recenſet, quae inferiùs erat reddenda? Miror hominem Hiſpanum in ipſa Hiſpania ita ſui eſſe oblitum.

l. 25. *Latere ad ſeptentriones, fronte ad occaſum*] Luſitaniam ab Ana, uſque ad Oceanum Cantabricum extendit, voce enim *lateris* nunquàm aliter utitur niſi de parte mari adſita. Verùm hîc neque antiquiorum ſequitur diviſionem, neque Romanam. Antequam enim Hiſpania in tres provincias à Romanis eſſet partita, Luſitania à Tago demum fluvio incipiebat; verſus ſeptentrionem verò multo longiùs procurrebat, ad Oceanum uſque Cantabricum, Callaïcos aliaſque gentes comprehendens. Illa verò regio, quae inter Anam Tagumque media eſt, non alio quàm Celticorum nomine noſcebatur. Sed poſtquam ea terrae portio Luſitaniae acceſſit, deſiit Luſitaniae nomine cenſeri totus ille tractus qui ultra Durium eſt. Poſtea tamen ſaepe iterum mutati ſunt termini Luſitaniae pro lubitu Imperatorum. Sub Theodoſio Imp. Luſitaniae accenſebantur Aſturica & Gallaecia. Patet hoc ex deſcriptione terrarum facta juſſu Theodoſii, cujus verba, quoniam corruptiſſima in omnibus ſcriptis codicibus inveniuntur, emendata hîc adſcribam: *Hiſpania Luſita-*

Luſitania cum Aſturica & Gallaecia finitur ab oriente Noica Cantabrum, quae eſt ad mare Oceanum in dicta regione: ab occaſu Atlantico, à ſeptentrione Oceano, à meridie flumine Ana. Patet in longitudinem millia paſſuum CCCCLXXX. *in latitudinem* CCCCL. Plures tamen eoſdem, quos Ptolemaeus, faciunt terminos. Qui ſi ponantur, jam Luſitaniae nulla portio cum Portugallia communis ſupererit. Et ſanè miror quî factum ſit ut hoc tempore duo iſta vocabula pro eadem regione promiſcuè ſumantur. Medii aevi Scriptores Portugalliam paſſim à Luſitania diſtinguunt, & certè portus ille *Calle* vel *Cale*, qui Portugalliae nomen dedit, extra Luſitaniam ſitus eſt. Meminit verò hujus Antoninus in itinere ab Oliſipone Bracaram Auguſtam, à qua eam diſtare inquit millibus XXXV. quod ſpatium ſatis probè convenit cum veritate, quum etiam hodie ab urbe *Porto* ad *Bragam* totidem numerentur millia. Vir inſignis Hieronymus Surita putabat, hoc loco apud Antoninum Latinum eſſe vocabulum *Callem*, ſed egregiè fallitur. Antiquiſſimum enim eſt hoc oppidum, neque dubito quin ab eo Callaïcis nomen obvenerit. Olim quippe Callaïci uſque ad Durium amnem extendebantur, cùm nunc non ultra Minium pertingant. Portucalenſis verò urbis crebra mentio in Conciliis Hiſpanicis, & in Latinobarbaris Scriptoribus. Apud Iſidorum in *Chronico Gothorum*, *Portucula* vocatur & *Portale*, cùm *Portucale* rectè habeat *Chronicon* Idatii, quem ſequitur paſſim Iſidorus. Hujus oppidi *Cale* primus, quod ſciam, meminit Salluſtius apud Servium *ad* VII. *Aeneid.* cùm ait, Cale eſſe etiam in Gallaecia oppidum, quod captum ſit à Perperna: malè vulgò *in Gallia*. Sed & Vitruvius oppidi hujus mentionem facit lib. II. cap. 3. quamvis id in editis non compareat libris, ita enim vulgò ſcribitur: *Eſt autem in Hiſpania ulteriore Calentum, & in Galliis Maſſilia, in Aſia Pitane, ubi lateres cùm ſunt ducti & arefacti projecti natant in aqua.* Verùm haec profligatiſſima eſt lectio. Codices omnes veteres habent, *civitas maxima & in Aſia Itane.* Lege, *Eſt autem in Hiſpania ulteriore civitas Maxilua & Cale, & in Aſia Pitane.* Probat hanc conjecturam Plinius lib. XXXV. cap. 14. qui haec ex Vitruvio deſcripſit: *Pitanae in Aſia & in ulterioris Hiſpaniae civitatibus Maxilua & Cale fiunt lateres, qui ſiccati non merguntur in aqua.* Ita enim emendavi hunc Plinii locum ex optimis Sereniſſimae Reginae membranis, in quibus legitur, *Maxilua & Canlet.* Peſſimè autem haec in editis concipiuntur exemplaribus.

l. 29. *Aſtigi, Hiſpalis*] Libri veteres *Hiſpal*, uti quoque Auſonius & alii. Per *Aſtigin* hîc intellige oppidum illud, quod nunc *Ecija* dicitur: tria enim hujus nominis oppida fuerunt. Praecipua eſt haec, cujus plurimi faciunt mentionem. Altera erat in Celticis ad Luſitaniam, quam recenſet Antoninus in itinere à Corduba Emeritam. Sed & Plinius hujus meminiſſe videtur, cùm in Celticis urbibus *Laſtigin* numerat perperam, ut puto, pro *Aſtigi*. Tertiae ſitum oſtendit Ptolemaeus, cujus quoque eſt mentio apud Plinium ſub nomine *Aſtigi veteris*. Viri docti has malè confundunt. Utroque verò modo ſcribitur, *Artigis* vel *Aſtigis*, vel etiam *Aſtigi*, quòd poſtremum uſitatius.

l. 32. *Dein Thicis flumen ad Rhodam*] Plinius etiam in hoc tractu meminit Tichis fluvii, nulla tamen facta mentione *Rhodae*. Verùm omnes manu exarati libri legunt iſtic loci *Ticer*, & omnino hoc aliud eſt flumen, atque illud quod jam ſuperiùs monuimus vocari *Tech*. Porrò quòd Plinius hoc loco non meminerit *Rhodae*, ea eſt cauſa, quòd illam cum *Rhodanuſia* confuderit, & in Gallia collocarit, cùm ſit Hiſpaniae oppidum, illud nempe quod vulgò *Roſes* vocatur. Verba illius ſunt lib. III. cap. 4. *Atque ubi Rhoda Rhodiorum fuit, unde dictus multo Galliarum fertiliſſimus Rhodanus amnis.* Hunc ſecutus eſt Hieronymus *Prologo Epiſtolae* II. *ad Galatas*: *Oppidum Rhoda coloni Rhodiorum locaverunt; unde amnis Rhodanus nomen accepit.* Verùm uterque egregiè fallitur. *Rhoda* enim eſt Hiſpaniae oppidum, & quàm longiſſimè abeſt à Rhodano. Falſum praeterea eam dediſſe nomen flumini Rhodano, cùm id extiterit, antequàm *Rhoda* eſſet. *Rhodanuſia* verò nomen Rhodano non dedit, ſed ab eo accepit. Confudiſſe autem Plinium *Rhodam* & *Rhodanuſiam* ex eo quoque liquet, quòd ut nullum *Rhodae* in Hiſpania fecerit mentionem, ita etiam nullam *Rhodanuſiae* circa Rhodanum. Atqui non unum eſſe oppidum, ſed diverſa, cùm ex aliis patet, tum verò maximè ex Scymno Chio, cujus verſus emendatos adſcribam:

—— —— ἔπειτα παραθαλάττιοι κάτω
Λίγυες ἔχονται καὶ πόλεις Ἑλληνίδες,
Ἃς Μασσαλιῶται Φωκαεῖς ἀπῴκισαν.
Πρώτη μὲν Ἐμπόριον, Ῥόδη δὲ δευτέρα·
Ταύτην μὲν οὖν οἱ πρὶν κρατοῦντες ἔκτισαν
Ῥόδιοι· Μεθ' οὓς ἐλθόντες εἰς Ἰβηρίαν

Οἱ Μασσαλίαν κτίσαντες ἔσχον Φωκαεῖς.
Κατὰ βαρβάρους πρὸς Ῥοδανὸν ἔκτισαν πόλεις
Ἀγάθην, Ῥοδανουσίαντε, Ῥοδανὸς ἣν μέγας
Ποταμὸς παραῤῥεῖ.

Verſum penultimum addidimus, ſine quo nec veritas ſibi conſtat Geographica. *Agathen* enim & *Rhodanuſiam* non Iberorum, ſed Maſſilienſium eſſe oppida prope Rhodani oſtia, omnes fatentur. Extructa verò fuiſſe contra Barbaros Rhodanum accolentes teſtatur Strabo lib. IV. Τὴν δὲ Ῥοδανουσίην καὶ Ἀγάθην τοῖς περὶ τὸν ποταμὸν οἰκοῦσι τὸν Ῥοδανὸν βαρβάροις. Vulgò legitur Ῥόδην ἀγαθήν, pro quo Caſaubonus ſcribebat Ῥόδην καὶ Ἀγαθήν. Sed ita, ut dixi, ſcripſit Strabo, vel turpiter erravit. Abſurdum enim fuerit exiſtimare, *Rhodam*, quae eſt in Hiſpania, adverſus accolarum Rhodani excurſionem à Maſſilienſibus fuiſſe conditam. *Rhodam* verò in Gallia nemo unquam ſomniavit. Nam errorem illum Plinii, quem ſuprà memoravimus, ex confuſione *Rhodae* & *Rhodanuſiae* ortum eſſe, tam eſt certum, quàm quod certiſſimum. Strabo praeterea *Rhodae* in finibus Iberorum ſuperiùs jam meminit. Hîc verò inquit Maſſilienſes oppida & munimenta circumjacentibus undique Barbaris oppoſuiſſe; Iberis quidem Rhodam & Emporias; Barbaris circa Rhodanum, Agatham & Rhodanuſiam; Liguribus & Salyis, Tauroëntium, Olbiam, Antipolin & Nicaeam. Aliter verba Strabonis accipi nec poſſunt, nec debent.

l. 36. *Scalas Hannibalis*] Hodie etiamnum locus ille *Scalarum* nomen obtinet. Ipſe verò mons appellatur *Mon jui*, vocabulo corrupto ex monte Jovis.

l. 38. *Eluro*] Ptolemaeo Διλυρὼν malè pro Ἰλυρὼν vel Αἰλυρὼν potiùs. *Illuro* eſt Plinio. In multis quippe Hiſpaniae urbibus ſecunda & tertia vocalis promiſcuè in ſe invicem commutantur, ut *Eliberri* & *Iliberri*, *Ilici* & *Elici*, *Elepola* & *Ilipula* & innumera alia. Perperam verò quidam confundunt hanc *Iluronem* cum altera hodie *Oleron* dicta, quam recenſet Auctor *Itinerarii* & alii prope Beneharnum, quae immenſum quantum hinc abeſt.

l. 39. *Tolobi*] Ptolemaeo eſt Τύλλοβις. Malè autem Pintianus & alii delent verba illa, *inter Subur & Tolobin manus*. Sic ſolent ubi aliquid occurrit, unde ſe nequeunt expedire. Omnino legendum, *inter Subin & Tolobin amnes Iluro urbs eſt*, &c. *Subin* hoc ipſo loco recenſet Plinius. *Tolobis* verò ſive *Tolobis* urbi, quam praeteriit, cognominis

eſt. Ptolemaeus autem hoc oppidum in mediterraneis collocat.

l. 50. *Saetabin*, *& Turium & Sucronem*] Atqui *Saetabis* non pervenit ad mare, ſed influit in Sucronem, & huic conjunctus ſinum Sucronenſem ingreditur. Itaque vel ſic intelligendus Mela, vel eundem atque Ptolemaeus committit errorem. Certum eſt Saetabin illud eſſe flumen, quod hodie *Rio de Xativa*, ab adſito oppido Saetabi, vulgò *Xativa* dicto, nominatur. Verùm & *Turius* vel *Tyrius* non peculiari oſtio exit in mare, ſed eodem atque Sucro. Tria itaque iſta flumina uno tantùm in mare effluunt oſtio. Verùm ut hoc manifeſtiùs conſtet, & ſimul ut oſtendamus veteres Sicanorum origines, operae pretium eſt integrum Feſti Avieni locum emendatum adſcribere & interpretari. Is itaque in *Ora maritima*, poſtquam de Balearibus inſulis egit, ait:

Econtra Iberi inuſque Pyrenae jugum
Jus protulere propter interius mare
Latè locati. Prima eorum civitas
Idera ſurgit. Littus extendit dehinc
Steriles arenas. Hemeroſcopium quoque
Habitata pridem hic civitas. Nunc jam ſolum
Vacuum incolarum languido ſtagno madet.
Attollit inde ſe Sicana civitas
Propinquo ab amni ſic vocata Ibericis:
Neque longè ab hujus fluminis divortio
Praeſtringit amnis Tyrius oppidum Tyrin.

Ait ex adverſo inſularum Balearicarum ſitos eſſe Iberos populos. Nempe ſciendum Poëtam hunc in deſcriptione *Orae maritimae* ſequi tantùm vetuſtiores Graecos, ut ipſe fatetur; illi autem *Iberos* & *Iberiam* non pro tota Hiſpania accipiebant, ſed pro parte ejus litorali, quae à Columnis Herculis uſque ad Iberum flumen extenditur. Horum itaque Iberorum duas ad Sucronem recenſet urbes, quae vetuſtis iſtis Graeculis notae fuerint, *Hemeroſcopium* & *Ideram*. *Idera* eſt, quam *Deram* vocat Stephanus, Δηρὰ γῆς Ἰβηρίας, ἧς ὁ Σικανὸς ποταμός. In innumeris enim vocabulis, in hac praeſertim Hiſpania, modò additur, modò demitur tertia illis vocalis, quod jam ſaepe alibi monuimus. Ipſe Stephanus alibi Ἰνδηραι vocat ex Theopompo, inſerta, ut ſaepe, liquida. *Ilerda*, quemadmodum vulgò legitur, locum hîc habere non poteſt. Nam praeterquam quòd ea urbs priſcis

illis

illis Graecis, quos ſolos ſequitur Avienus, fuerit ignota, etiam hoc accedit, quòd ea remotiſſima ſit ab ora maritima, & à tractu illo, quem hîc deſcribit. Jam verò *Hemeroſcopium* eſſe eam urbem, quae olim quoque *Dianium*, vulgò *Denia* vocatur, notiſſimum eſt. A Dianio autem oram legentibus ſeptentrionem verſus, occurrit urbs Sicana & Sicanus fluvius apud Feſtum, qui non poteſt alius eſſe à Sucrone. Fluminis autem Sicani meminit Stephanus loco ſuperiùs allato. Urbis verò Sicanae alibi facit mentionem. Rectè itaque apud eum reſcripſimus *Sicana*, pro eo quod vulgò legitur, *Sitana*. Qui *Seditana* hîc repoſuerunt, eos multùm fugit ratio: quae enim eſt illa Seditana civitas, quae dicta ſit ab amne Seditano? Noſtra autem lectio non ſolo nititur Stephano, ſed & antiquiſſimis Graecis Thucydide, Philiſto apud Diodorum Siculum, aliiſque, qui Sicanum fluvium in Iberia recenſent, quique inde Sicanos in Siciliam perveniſſe contendunt. Rectè necne, de eo alibi diſputamus. Sufficiat nunc demonſtraſſe flumen illud non eſſe fabuloſum, uti neque Sicanam civitatem, cùm earum ſitum manifeſtè oſtendat Rufus Feſtus. Obiter autem monemus errare Servium, qui *Sicanum* interpretatur *Sicorim*, cùm *Sucronem* dicere debuiſſet. Ut verò, *Sucro* & *Sicanus* ejuſdem fluvii eſt nomen, ita etiam *Sucro*, & *Sicana* eadem eſt urbs. Meminit *Sucronis* oppidi Strabo & Plinius. Creditur ea eſſe quae vulgò *Sueca* appellatur: ſed omnino eſt illa quae vulgò *Alzira* dicitur. Nomen autem iſtud corruptum eſt ex *Algezira*, uti inſulam vocant Arabes. Nubienſis Geographus vocat hoc oppidum *Algezirat Socar*, ita ut nullum relinquatur dubium, quin haec ſit *Sucro urbs*. Confirmant id ipſum veteres reliquiae quae ibi reperiuntur. Neque obeſt quòd inſula iſta quatuor à mari leucis abſit, cùm nec Strabo, nec Plinius illam ad mare collocent. Pergit dein Feſtus Avienus, & ait, non longè à divortio *Sucronis* vel *Sicani* fluminis eſſe amnem *Tyrium*, eumque praeſtringere oppidum *Tyrin*. Atque hoc quidem veriſſimum eſſe arbitror. *Tyrius* enim vel *Turius* fluvius is eſt, qui vulgò dicitur *Rio de Carlete*. Intrat verò ille *Sucronem* non longè ab Alzira oppido, de quo mox diximus, ubi divortium facit *Sucro*. Jam verò quod conjecturam noſtram firmat, eſt, quòd hodie quoque oppidum *Tyris*, cujus hîc meminit Avienus, nomen ſuum ſervat, vocaturque *Turis*, eſtque quaſi in ripa ſitum ejus fluminis, *R. de Carlete* vocari monuimus. Verum eſt interim, etiam aliud flumen vicinum dictum fuiſſe *Turin* vel *Turiam*; illud nempe quod Valentiam

tiam praeterfluit. Hoc *Guadalayar* vulgò nominatur. Salluſtius apud Priſcianum: *Inter laeva moenium & dextrum flumen Turiam, quod Valentiam parvo intervallo praeterfluit.* Apud Ptolemaeum *Turulis* nominatur, Τουροόλις ποταμοῦ ἐκβολαί. Sed rectiùs libri veteres Τούρις. Corruptio proculdubio nata ex eo, quòd ſcriptum fuerit Τουρὶς ἢ Τούρις. Utroque enim modo flumen hoc nominatur *Turis* & *Turius*. Uſitatiùs tamen *Turias* vel *Turia*. Quod apud Ciceronem in *Oratione pro Balbo* legitur, eum Sucronenſi & Durienſi proeliis interfuiſſe, & apud Claudianum, *Roſeis formoſus Duria ripis*, id errore factum exiſtimo, quòd amnem hunc eundem eſſe crediderint atque vaſtum iſtud flumen, quod Luſitanos à Callaïcis diſterminat.

l. 55. *Sequens Illicitanus*] Neſcio quid Pintianum moverit, ut hîc dubitaret: nam quis non videat *Illicitatus*, eſſe ineptum vocabulum, cùm ab Ἴλλικι vel Ἴλλικις tale ἐθνικὸν formari non poſſit? Rectè itaque ſinceriores Ptolemaei codices legunt Ἰλλικιτανὸς λιμὴν. *Portus* autem *Ilicitanus* ſitus eſt in ſinu Ilicitano, abeſtque ſatis longè ab *Ilici* oppido, hodie dicto *Elche*; verùm non tam longè quàm Ptolemaeus credidit: juxta hujus enim deſcriptionem Allona magis Illicitanorum videtur fuiſſe portus, quàm ipſe Ilicitanus. Sed perturbatiſſimus eſt ordo locorum hujus orae apud Ptolemaeum. Omnia namque iſta nomina, *Lucentum*, *Allona*, *Ilici*, *Valentia*, *Dianium*, &c. perverſo apud ipſum leguntur ordine. Erraſſe autem Ptolemaeum hoc loco non miror, cùm ſexcentis aliis etiam in locis lapſus ſit, ſed modum erroris ſatis mirari nequeo. Eſt ſiquidem difficillimum in mediterraneis locis non ſubinde impingere, cùm nulla prorſus ſeries in iis recenſendis poſſit reperiri: ſed verò in litoralibus locis & urbibus enumerandis, rarò admodum labuntur Auctores. Qui enim litora legunt, errare non poſſunt, cùm una ſemita unaque ſemper ſit via. Verum quidem eſt eandem eſſe incertitudinem in diſtantiis, ſed loquimur de ordine, qui invariabilis & ipſiſſimus ſemper eſt. Nec tamen tranſponenda vocabula, aut corrigendos eſſe numeros exiſtimo. Ipſius eſt error Ptolemaei, qui ſi diligentiùs in ordinem iſtorum locorum inquiſiviſſet, utique hunc tenuiſſet modum: Κοντεστάνων παράλιος. Καρχηδὼν Νέα. Σκομβραρία ἄκρα. Σταβέρος ποταμοῦ ἐκβολαί. Ἰλλικιτανὸς λιμήν. Ἀλωναί. Λούκεντον. Διάνιον. Σαιτάβιος ποτ. ἐκβολαί. Σούκρωνος ποτ. ἐκβολαί. Τούριος ποτ. ἐκβολαί. Ἠδητανῶν. Παλλαντία ποτ. ἐκβολαί. Ἰλερκαόνων.

l. ead.

l. ead. *Alonem*] *Alonen* alii. Ptolemaco Ἀλωναὶ πληθυντικῶς. Verum nomcn puto cſſc Ἀλῶνα vel Ἀλώνη. Fuit hoc oppidum Maſſilienſium colonia, ut teſtatur Stephanus, cui Ἀλωνὶς vocatur, Ἀλωνὶς νῆσος καὶ πόλις Μασσαλίας. Graecum igitur oportet ſit vocabulum. Ut ergo παρὰ τοῦ ἀνέμων ἀνεμώνη, & ſimilia, ſic παρὰ τοῦ ἀλῶν fit ἀλώνη. Praeſtantiſſimo enim ſale & olim & nunc quoque abundat. Atque hoc ſolo argumento convinci poſſunt, qui *Alonam* hodie putant eſſe *Alicante*, cùm ea urbs nullas habeat ſalinas. Certum eſt *Alonam* eſſe id oppidum, quod olim Arabes *Tudemir*, Hiſpani verò *Guardamar* vocant, ſitum in peninſula a] os Taberis fluminis, quem vulgò *Seguram* vocant. Innumerae illic & praeſtantiſſimae ſalinae, eoque ipſo loco Veteres *Alonam* deſcribunt.

l. 56. *Lucentiam*] Λούκεντον Ptolemaei libri meliores, non Λουκέντοι. Livius *Lucentiam* ſimiliter vocat lib. XXII. *Inde jam praeda gravis ad Lucentiam pervenit claſſis*, &c. Malè vulgò *Longunticam*. Errat verò Ptolemaeus, quòd *Lucentum* ponat inter Carthaginem novam & Urcin, cùm quàm longiſſimè inde abſit, nempe inter Illicin & Dianium. Non poſſum ſatis mirari ſupinitatem quorundam Hiſpanorum, qui *Lucentum* hodie appellari *Luchent* vel *Lucenam* oſtendere conati ſunt. Vici iſti non tantùm immenſum quantum abſunt à veteri *Lucentia*, ſed & plurimum à mari recedunt, cùm *Lucentiam* ad mare omnes unanimiter ponant. Miror itaque nulli in mentem veniſſe id, quod tamen veriſſimum eſt, oppidum id hoc tempore vocari *Alicante*, nempe famoſiſſimum illud regni Valentini emporium. Articulum praefixere Arabes; ſitus verò tam benè congruit, ut meliùs non poſſit.

l. 63. *Virgi in ſinu quem Virgitanum vocant*] Οὔργη eſt Ptolemaco & ſimiliter Marciano Heracleotae. Sed tamen, ſi Latinos ſequamur, ſcribendum fuerit Οὔργι. Multis ineptiendi praebuit materiam oppidum iſtud. Res ita ſeſe habet: *Urci*, *Urgi*, *Virgi*, *Birgi*, *Murgi* omnia ejuſdem oppidi ſunt nomina. Adparet hoc ex Plinio, qui Baeticae longitudinem ad Murgim uſque extendit, idem alibi Tarraconenſis provinciae oram orditur ab *Urci*. Ita quoque faciunt omnes qui Baeticae longitudinem definiunt, niſi quòd illis nonnunquam locus iſte vocetur *Virgi*, vel *Birgi*. Ut autem V in B ita B in M plerumque ſolet mutari, quod innumeris jam locis oſtendimus. *Urci* itaque & *Murgi* idem eſt. Sed tamen praeter hanc etiam alia eſt *Murgis*, quam ſuperiùs retulit Ptolemaeus, inter Turdulorum Baeticorum mediter-

diterraneas urbes. Ejus meminit Antoninus in itinere à Caſtulone Malacam: ſed ea nihil huc facit. Communis ferè eſt opinio hanc eſſe *Murciam* hodiernam, quae toti regioni nomen dedit. Sed falſiſſimum hoc, cùm ea neque litoralis ſit civitas, & longiſſimè abſit. Sed neque eſſe poſſit aut *Muxacra*, aut *Vera*. *Vera* eſt, quam *Bariam* dixerunt Veteres; ordo enim Geographicus docet errare eos qui *Beriam* putant *Bariam*, utpote cùm Abdera & Charidemi promuntorium intercedant. *Murgi* vel *Urci* Veterum eo ipſo ſita fuit loco, quo nunc conſpicitur vicus *Almaçaran*, & forſan Saraceni iſtud nomen altero permutarunt.

l. 64. *Abdera*] Stephanus hanc *Abderam* vel *Abdaram* ponit πρὸς τοῖς Γαδείροις. Sed abeſt inde quàm longiſſimè. De hac urbe etiam capienda ſunt illa Apollodori (quem tamen non eſſe Apollodorum ſuperiùs oſtendimus) lib. II. de Hercule, διελθὼν δὲ Ἄβδηραν εἰς Λιγύην ἦλθον. Veteres enim Λιγύλω dixerunt Liguriam. Per totam autem penè Hiſpaniam fuiſſe Iberos & Ligures quoſdam ſibi invicem permixtos, alibi monuimus.

l. 65. *Maenoba*] Ptolemaeo Μάνοβα perperam pro Μαίνοβα. Fallitur Vir magnus ad Strabonem, qui hanc cum *Maenaca* confundit. Falluntur quoque qui putant eſſe eandem, atque illa de qua Stephanus: Μαινόβωρα, πόλις Μαστιηνῶν. Ἑκαταῖος Εὐρώπῃ· τὸ ἐθνικὸν Μαινοβωραῖος. Si eſt Maſtienorum urbs, non eſt *Maenoba*; illa enim longiùs abeſt à freto, Maſtieni autem proximi. Veriſſimum eſt Stephanum more ſuo in malum Hecataei incidiſſe codicem, & legiſſe Μαινόβωρα, pro Μαινάκη, Ἔβωρα, quae ambae Maſtienorum erant urbes. *Maenaces* urbis Phoeniſſae ſuprà jam meminimus. *Eborae* hujus meminerunt multi, & ipſe alibi Stephanus: Ἔβορα, πόλις παρωκεανῖτις μετὰ τὰ Γάδειρα.

l. ead. *Malaca*] Urbs notiſſima, quam tamen multi cum *Maenaca* confundunt. Stephanus: Μαλάκη Κελτικὴ πόλις. Εὕρηται καὶ Μαινάκη. Ita debuerat legere Stephanus, non Μάκη. Feſtus quoque Avienus *Malacam* & *Maenacam* eandem facit, cùm tamen haec licet omnium Graecarum urbium in Europa poſtrema, ut ait Periegetes ille qui Nicomedi *Periplum* ſuum inſcripſit, longiùs tamen à Columnis abfuit atque Malaca. Itaque exiſtimo *Maenacam* eſſe illum locum, qui vulgò *Veles Malaga* appellatur, ac octodecim circiter paſſuum millibus à *Malaca* diſtat. Vide Strabonem, cujus verba, quae valde exercuerunt Viros doctos, ſic emendabis, Ἐμπορεῖον δ᾽ ἐστὶν ἐν τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ σκάμμασι, ταριχείας δ᾽ ἔχει μεγάλας. Malè vulgò σχήμασι. Ἐμπορεῖον hîc eſt non ipſa

ipſa Malaca, ſed locus mercatus, ut ſaepe. Ait itaque emporium Malacitanorum non fuiſſe in ipſa urbe, ſed in oppoſita inſula, in qua portum & navium receptacula ſibi effoderant. Inſulae hujus meminit Feſtus Avienus:

Tarteſiorum juris illic inſula
Antiſtat urbem noctilucae ab incolis
Sacrata pridem. In inſula ſtagnum quoque
Tutuſque portus. Oppidum Menace ſuper.

Perperam primam in Μαινάκη corripit. Sed videtur in vitioſos incidiſſe codices, in quibus Μενάκη vel Μινάκη ſcriptum eſſet. Hodie inſula illa fluctibus obruta eſt, veſtigia tamen ſuperſunt molium in profundo jactarum, quas nautae ſummo ſtudio evitant.

l. ead. *Suel*] Miror Melam in his locis natum tam alieno tamen ordine oppidum hoc recenſere, demum enim poſt *Malacam* id collocare debuerat. Verùm hîc memorare debuerat *Salambinam*. Fortè Librarii alterum pro altero ſubſtituerunt, neque enim videtur Auctor talem hîc potuiſſe committere errorem. *Salambina* vel *Salabina* etiam hodie nomen ſervat, vocatur enim *Salabrenna*: Geographo Nubienſi, *Salobania*. In Concilio Illiberino perperam vocatur *Silvanus de Sagalbina*; neque enim dubito, quin *Salabina* ſcriptum priùs fuerit. Innumeris in vocabulis liquida illa modò additur, modò demitur. Hinc Oppianus ɪv. *Cyneg.* σπάρτῳ Σαλαβινίδι dixit, quamvis malè vulgò ſcribatur. πλεξάμενοι σπάρτῳ Σαλαμινίδι. Nulla enim ratio veriſimilis poſſit dari, quamobrem ſpartum Salaminium vocetur, neque placent quae Viri eruditi de Teucro Salaminio annotarunt. Non autem ſola Carthago nova ſparti eſt ferax, ſed & univerſus ille tractus, qui à Carthagine Abderam & Salabinam uſque extenditur, eo quàm maximè abundat.

l. ead. *Salduba*] Ita Plinius, & alii. Sed apud Ptolemaeum oppidum id in mediterraneis ponitur, verùm idem hîc collocat Σαδούκα ποταμοῦ ἐκβολαί. Ubi tamen manifeſtè reſcribendum eſt Σάλδουβα. Porrò liber noſter optimus manu exaratus legit hîc, *Siſal duba*, alii verò *Ciſal duba*. Unde liquet verum eſſe quod ſtatim ſuſpicabamur, hîc collocandum eſſe *Suel* vel *Sivel*, & legendum *Suel*, *Salduba*: pro *Suel* verò ſuperiùs reſcribendum eſſe *Salabina*. In vetuſtiſſimis etiam Plinii libris ſimile eſt mendum, ſimiliterque id vocabulum truncatum eſt. Nam quo loco vulgò legitur, *Selambina*, *Abdara*, illi exhibent *Sel*, *Abdara*. Ut vel Plinius

nius in vitioſum Melae codicem inciderit, vel Melae exemplaria corrupta ſint ex hoc loco Plinii.

l. 66. *Barbeſul*] Alii *Barbeſola*, utrumque rectè. In ſitu omnes conveniunt praeter Ptolemaeum, qui oppidum hoc collocat ad fretum, inter Cartejam & tranſductam, cùm tamen omnes alii id ponant ad flumen Barbeſul. Hodie quoque id verum eſſe apparet: dicitur enim flumen id *Rio verde*; non autem longe ab ejus ripa eſt oppidulum *Marbella*, quod omnino eſt *Barbeſola*. Solet enim B in M mutari ſaepiſſime. Nec tamen quidquam in Ptolemaeo mutandum eſſe, apparet ex Marciano Heracleota.

l. 74. *Prope quantum patet ſpecus*] Mirum alicui poſſit videri, quare *ſpecum* à *ſinu* diſtinguat, & dicat *ſinum ſitum ultra ſpecum*, cùm tamen ſpecus in ipſo ſitus ſit ſinu. Sed ſinus latiùs patet, multóque longiùs porrigitur, quàm vel mons Calpe, vel ſpecus quem ille efficit. Ab hoc verò ſpecu ſive concavitate, quòd eſſet inſtar cavi vaſis, dictum volunt hunc montem: notum enim *urceum* & *hydriam* à Graecis κάλπην vocari. Feſtus Avienus:

Calpeque rurſum in Graecia ſpecies cavi,
Teretiſque vaſi nuncupatur & jugi.

Haec alii aliter legunt, verùm ea, quam damus, vera eſt ſcriptura. *Calpen* interpretatur *vaſum teres* & *juge*, nempe cui nunquam aqua deficit, nec unquam fluere ceſſet; quale eſt vas iſtud caeleſte quod aquarius tenet. Sic *fontes* & *putei juges* dicuntur & *perennes*, quòd juges & perennes contineant aquas. Feſtus ampullam plumbeam interpretatur, *Calpes*, *ampullae plumbeae*. Sic lego, non *Calces* ut vulgò. *Ampullae* & *urcei* in eo conveniunt, quòd ventrem habeant teretem & rotundum, cervicem verò anguſtam. Sed in hoc differunt, quòd *urceus* ſit vas μονωτόν, *ampulla* vero ἀμφωτόν. Utriuſque diverſas formas videre eſt apud antiquarios Romanos. Fiebant autem tam ampullae quàm urcei non tantùm ex plumbo, ut Feſtus ait, ſed & ex ligno, & omni metallo, praecipue verò ex opere figlino. Verùm de ampulla non video quomodo ea vas juge aut perenne poſſit appellari, uti urceus iſte coeleſtis, qui cum ſemper aquam effundat, nunquam tamen evacuatur. Ab urcei igitur ſimilitudine ſpecum & montem iſtum κάλπην appellarunt. Quod ſi cui mirum videatur, ſciat is & alterum locum in Bithynia, qui *portus Calpes* appellatur, à ſimili ratione eſſe denominatum. Situm ejus deſcribit Arrianus in

Periplo,

Periplo, ſed multo fuſius & elegantius Xenophon lib. VI. Ἀναβάσεως ſingulas amoenitates ejus perſequitur. Quidquid verò ibi de Calpe Aſiatica dicit, haec ipſa quoque de Hiſpanica Calpe dici poſſunt. Nam primò quod portum & appulſum navium attinet, illum praeſtat ſecuriſſimum & optimum ſinus ille, quem Calpe mons admittit, cùm nulli, niſi Africo vento pateat, adeò ut portus potiùs quam *ſinus* appellandus videatur. Jam verò montis in mare declivitas, fontium & fluminum perennes lapſus, arborum ſilvarumque perpetua viriditas, copia vini, totius denique loci theatralis plane ſpecies, haec omnia hîc quoque occurrunt. Altitudo verò diſpar, major quippe Calpe. Is enim conſpicuus eſt in mari mediterraneo littus Mauritanum legentibus, à ſexaginta leucis Hiſpanicis. Hinc eſt quòd eminus cernentibus columnae inſtar appareat, cùm excelſus ſit admodum, & tamen adeò anguſtus, ut quâ maxime latus eſt, minus mille paſſibus diſtendatur; quâ verò minimam habet latitudinem, non totis quingentis pateat paſſibus. Haec ex nautarum conſtant diariis, quae confirmat Strabo lib. III. Κάλπη ὄρος τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα καὶ ὄρθιον, ὥστε πόῤῥωθεν στηλοειδὲς φαίνεσθαι. Vulgò legitur νησοειδὲς, nullo prorſus ſenſu. A ſimilitudine itaque vaſis nomen traxiſſe duos iſtos ſinus ſive portus, mirum videri non debet, cum & alii quoque portus à poculis nomen acceperint, ut Ῥύτιον, Κελέβη, Φιάλων, & Κρατῆρες. Attamen ſi vocabula iſta κελέβη, κάλπη & κόλπος ab eadem ſint origine, idemque in primitiva ſignificatione denotarint, jam non opus erit, ut à poculis ſimilitudo ſumatur. Neque magis mirandum, quod κάλπη priùs *ſinum*, deinde verò *urceum* ſignificarit, quàm quòd Latini ſinus appellationem ſimiliter ad vaſis quoddam genus tranſtulerint. Ex Virgilio & aliis notum quid ſit *ſinus*, ac prorſus idem videtur fuiſſe quod κελέβη. Uſus quoque vocabulo Lucanus lib. IX.

Utque ſolet pariter totis ſe effundere ſinis
Corycii preſſura croci.

Male vulgò *ſignis*, quod fruſtra interpretati ſunt viri magni.

l. 77. *Tranſvecti ex Africa Phoenices*] Pro *Phoenices*, *Poeni* legendum cenſet Pintianus; Salmaſius verò hoc vocabulum aufert, & negat Tingitanos fuiſſe Phoenices. Mirum non recordatum eſſe loci iſtius notiſſimi apud Procopium in *Vandalicis*, ubi Tingitani ipſi ſe Phoenices eſſe te-

 ſtantur,

ſtantur, & fugiſſe è Phoenicia pulſos à Joſua latrone. Sed profectò etiam abſque illo, quis neſcit totum littus Africae à Syrtibus uſque ad fretum Herculeum, & ultra, Phoenices tenuiſſe? Erravit quoque Pintianus, ſed eum aliqua ratione. Phoenices enim iſti, qui Africam inhabitarunt, ubique Poeni à Romanis appellantur; rariſſimè verò, aut nunquam, Phoenices. Sed nemo eſt qui ignoret eoſdem eſſe, & Poenos ſemper à Graecis Φοίνικας appellari. Mela verò maluit hîc Graeco more loqui, quam Romano. Itaque cum exoſum eſſet Romanis Poenorum nomen, *Phoenicem* ſe appellavit potius, quam *Poenum*.

¶. 78. *Atqui unde nos ſumus Tingentera.*] Sic plurimi codices, unde Caſaubonus faciebat *Tingi contraria*, Salmaſius *Tingi altera*. Quae lectio magnam quidem habet ſpeciem, attamen vera non eſt. Nam quod dicit id accipiendum uti *altera Pergama* apud Virgilium, in eo fugit illum ratio. Nam quis hîc non agnoſcat tralativum loquendi genus à ſimilitudine rei deſumtum? Itaque ſi quis Narbonenſem provinciam vocet alteram Italiam, aut Naxum inſulam alteram appellet Siciliam, aut denique antiquam Maſſiliam alteras dixerit Athenas, is recte & proprie loquetur, propterea quòd hîc ſit ſimilitudo rei non nominis. At verò ſi nominis tantùm ſit convenientia, uti ſi quis Carthaginem novam, alteram Carthaginem; aut Athenas in Libya, alteras Athenas, aut has vel iſtas Thebas, alteras abſolute Thebas vocarit, is non tantùm inelegantef, ſed neque uſitato more loquetur. In homonymis talis metaphora locum non habet. Alterum quod adfert exemplum id fictitium eſt. Nemo Salamina in Cypro alteram vocavit Salamina. Videamus itaque an aliud lateat vocabulum. Codex Britannicus, cujus uſuram debeo avunculo Junio, legit hoc loco *Tingetanam*. Optimus noſter *Tingenteria*. Dico ſcribendum eſſe. *Tinge Cetraria*. Julia Joza, Julia Traducta, & Tingi Cetraria, unius oppidi ſunt cognomina. *Traductam Cetrariam* vocat Geographus Ravennas, cujus aliquoties fecimus mentionem; *Salduba*, *Maliana*, *Carteia*, *Tranſducta Cetraria*, *Mellaria*, *Belon* Paulò pòſt relegens oras Hiſpaniae ſimiliter *Tranſductam Cetrariam* vocat. *Juliam Jozam* idem eſſe Poenicè quod *Traducta* Latinis optime oſtendit hominum quotquot vivunt doctiſſimus Bochartus. *Cetrariae* nomen eſſe à *cetris* nemo non videat. Apud Ptolemaeum latet ulcus in nomine Tingis huic oppoſitae. Nam quo apud ipſum legitur loco Τίγγις ἡ καὶ Καισάρεια, vel uti habent manu

exarati

exarati libri, Τίγγις Καισάρεια; omnino ſcribendum eſt Τίγγις Καιτραρία. Si Tingi iſta unquam dicta fuiſſet Caeſarea, jam & Tingitana quoque provincia Caeſarienſis dicta fuiſſet, ac proinde duae fuiſſent Mauritaniae Caeſarienſes, quod abſurdum exiſtimare. Sed ut diximus à *cetris* vel *caetris* dicta eſt Καιτραρία. Graeci enim vocabulum hoc cum diphthongo exprimunt. Heſychius: Καίτραι ὅπλα Ἰβηρικά. Erravit autem Ptolemaeus, quòd Tingin Cetrariam cum Tingi metropoli confuderit, ac proinde in Africa locarit, cùm in oppoſita freti ora collocanda fuiſſet. Huic ſimillimus eſt error Plinii, qui *Tingin Traductam* eandem eſſe credidit, atque *Tingis metropolis*: plane ac ſi *Cetraria* & *Traducta* non coloniae in Baetica, ſed cognomina Tingis in Mauritania fuiſſent. Porrò quod de hoc oppido dicit Plinius, *Tingi, quondam ab Antaeo conditum, poſtea à Claudio Caeſare, cùm coloniam faceret, appellatum Traducta Julia*, id minime verum eſſe poteſt. Nam ſi à Claudio deducta, quare *Julia* appellatur, quomodo ejus meminiſſe potuit Strabo, quomodo Mela in ea naſci, qui ſub Claudio floruit? Liber noſter manu exaratus legit, *poſtea à centum quinquaginta millia Caeſare*. Nempe pro *Cl. Caeſare* legendum eſt, *C. I. Caeſare*. Paſſim in inſcriptionibus nomen *Caji Julii Caeſaris* tribus iſtis literis C. J. C. continetur. A Caeſare itaque Julio deducta eſt haec colonia, qui quoniam eam adſignavit Caetratis ulterioris Hiſpaniae cohortibus, quarum ipſe meminit lib. 1. *Civilium*, cognominata eſt *Caetraria*. Caetrarienſis igitur fuit Mela natione, genere verò Poenus.

l. 79. *Tum Mellaria & Belo & Beſippo*] Nempe extra ſinum Calpetanum. In ipſo ſinu ſita erat Carteja & Cetraria. Itaque non poteſt Mellaria eſſe Algezira, quemadmodum vulgò exiſtimant, nempe quia fluvius praeterfluit, quem Rivum mellis, ſive *Rio de miel* appellant. Verùm toto illo tractu proſtant mella. Geographus Nubienſis ideo hoc flumen *melleum* dicit vocari, quòd hauſtus ejus ſint dulces. Algezira omnino eſt veterum Carteja, niſi quod haec amplior fuerit & propius mare contigerit. Verum hoc eſſe ipſa diſtantia docet. Sed mirum cur Algeziram vocarint Arabes, cùm tamen ea, neque inſula, neque peninſula ſit. Exiſtimo Arabes, qui cum Comite Juliano in Calpen montem transfretarunt, montem ipſum, qui revera eſt peninſula, ac anguſta cervice continenti annectitur, ſic appellaſſe. Poſtea verò translatum hoc Inſulae viridis nomen in Cartejam, quae tamen duabus leucis Hiſpanicis abeſt à Cal-

Bbb 2 pe.

pe. Itaque oppidum *Gibraltar*, ſive *Gibeltaric* ſic potius appellari debuerat. Verùm is locus eſt recens, & ſerò ab Arabibus exſtructus. In ipſo enim Calpe nullum olim fuit oppidum. Sed uti veteres à vicinitate Calpes, ipſam quoque Carteiam nonnunquam *Calpen* nominarunt; ita quoque Arabes hanc eandem civitatem peninſulam viridem appellarunt, à vicinitate viridis hujus peninſulae. Duo porro hoc tempore ſunt Algezirae, (Hiſpani vocant *las Algeziras*) ſibi invicem contiguae. Sed altera eſt recens, ac demum ab Alphonſo rege pulſis Mauris aedificata. Plurimae illic etiamnum ruinae, ac turris exſtat, quam *Torre de Carthagena* (nomine manifeſtè corrupto ex Carteja) nuncupant. Verùm is una tantum leuca diſtare dicitur à Calpe. Quod autem Mellariam attinet, illa ſita fuit ſtatim extra ſinum Calpetanum, quem vulgò ſinum Gibraltar vocant, in loco ubi etiamnum commoda ſatis navibus eſt ſtatio. *Belo* hodie eſt *Tariſa*; *Beſippo* autem *Puerto Beges*. Flumen verò huic vicinum *Beſipus* dicebatur, qui idem videtur eſſe atque *Belo* fluvius. Meminit hujus Avienus in *Ora maritima*, licet apud eum *Beſilus* perperam legatur pro *Beſipus*, uti quoque apud Ptolemaeum male Βαίλων pro Βέλων. Aliud quoque oppidum *Beſippo* nominatum recenſet in mediterraneis Ptolemaeus, verùm cum diphthongo Βαισίππω.

l. 80. *Junonis promuntorium oram freti occupat*] Et promuntorium & templum hîc recenſent Ptolemaeus & alii. Apud Marcianum perperam ſcribitur, τὸ ἀκρωτήριον ἐν ᾧ ὁ πορθμὸς, καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἥρας, tanquam ſi fretum Herculeum ſitum eſſet in hoc promuntorio. Verùm aliud habet Ptolemaeus, unde haec deſumſit; τὸ ἀκρωτήριον, ἀφ᾽ οὗ ὁ πορθμὸς, ἐν ᾧ ναὸς Ἥρας. Ita male accepit verba Ptolemaei, tanquam ſi ναὸς Ἥρας referendum eſſet ad πορθμόν. Verum dicit Ptolemaeus; Ab eo promuntorio, in quo ſitum eſt templum Junonis, incipere fretum Herculeum. Hoc porrò promuntorium non tantum vicinum eſt, ſed etiam tangit Beſipponem, nominaturque vulgo *Cabo de Trafalgar*, corrupte ut puto pro *travalcar*. Italis enim & ſuperioribus Hiſpanis *valicare* & *valcare*, idem eſt quod *varcare*. Omnino itaque promuntorium hoc ex eo nomen accepit, quod illic breviſſimus & commodiſſimus eſſet trajectus in Africam. De hoc quoque intelligenda verba Varronis apud Nonium, ubi narrat Poenos pro palangis Romanos carinis ſubjeciſſe.

In

In Cap. VII.

DE INSULIS MARIS INTERNI.

l. 1. *Gades inſula, quae egreſſis fretum obvia eſt*] Intempeſtiva hîc Gadium mentio videri poſſit, quod tamen non eſt; dicit enim illam non accenſendam inſulis maris mediterranei; itaque tum de ea dicturum, cùm Oceani inſulas deſcribit.

l. 8. *Sole ſiccata & in pulverem uſque contuſa*] *Pollinem* non *pulverem* habent veteres libri, quod reduximus. Hoc ipſum verò, quod hîc Mela de inſulis Maeoticis, Herodotus de familiis quibuſdam Babyloniorum prodit; nempe illos ex piſcibus ſole arefactis, & piſtis deinde, panem & polentam conficere. Verùm longè aliam vim in arenis Babylonicis ſol exercet, atque in inſulis Maeotidis. Vento & frigori longè majorem exſiccandi vim ineſſe apud Septentrionales, quàm ſoli apud Perſas, nemo puto dubitabit, niſi qui neſciat maximam partem borealium gentium non alio veſci pane, quàm qui ex piſcibus arefactis ſit compoſitus.

l. 12. *Non longe accolitur Aria*] Ita repoſuit Hermolaus Barbarus, cùm prius legeretur *non longe Acoliſaria*, quemadmodum omnes etiam quotquot vidi manu exarati codices. Legendum, *non longe à Colchis Aria.* Stephanus: Ἄρειος νῆσος, πρὸς τοῖς Κόλχοις ἐν τῷ Πόντῳ, Σκύμνος ἐν Ἀσίᾳ. τὸ ἐθνικὸν Ἄρειος, ἐξ ἑνὸς τοῖν δυοῖν παρηγμένον. Quaſi verò ἐθνικὸν Ἄρειος, non ſit potiùs ab Ἄρεια. Verùm neſcivit Stephanus, ita quoque appellatam fuiſſe hanc inſulam. Poſſit & legi nullius literae immutatione, *non longe à Colis Aria.* Nam & *Coli* in hoc tractu, quorum regio Κωλικὴ, cujus jam ſuperiùs meminit Mela. Nec eſt quod quiſquam exiſtimet *Colis* hîc locum non eſſe, quòd ii longius abſint ſeptentrionem verſus, cùm & Plinius hoc loco Colicam recenſeat lib. VI. cap. 5. *Subjicitur Ponti regio Colica, in qua juga Caucaſi ad Riphaeos montes torquentur.* Et hîc pro *Colica* repoſuerunt *Colchicam regionem*, contra fidem veterum exemplarium. Si verum eſt Colos inhabitaſſe τὴν ὑπώρειαν τοῦ Καυκάσου uti ait Hecataeus apud Stephanum, & Caucaſi extrema juga dicta ſint Κωλικὰ ὄρη, jam rectè dixerit Mela *Ariam eſſe Colis vicinam*, cùm montes huic inſulae oppoſiti, Caucaſi ſint appendices. Porrò hanc *Ariam*, Apollonius & Arrianus

in *Periplo* Ἀρητιάδα vocant. Plinio eſt ***Chalceritis***. Puto ab avibus quas χαλκήρεις, σιδηροπτέρυς & σιδηρώνυχας fabulati ſunt, χαλκηρῖτιν cognominatam fuiſſe.

l. 29. *Suo ſuorumque regno Macar occupaverat*] Ὁ Μάκαρ & ὁ Μακαρεὺς utroque modo appellatur à Mythologis. Hanc hiſtoriam fuſe narrat Diodorus Siculus lib. v. qui ſimiliter duplicem nominis adfert cauſam, ac has ipſas quinque inſulas commemorat, quae *beatae* fuerint dictae. Sed ſane multo olim plures fuerunt, ſic cognominatae. Nam ut de inſulis Oceani taceam, quas nemo ignorat fuiſſe complures, etiam Creta, Cyprus, Leuce, multa denique in continente ſita loca *inſularum felicium* nomen conſecutae ſunt.

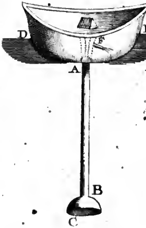
l. 33. *Cirava*, *Mitylene*] In libris quibuſdam recentioribus ſcriptum eſt, *Methymna*, *Mitylene*. Sed hoc proculdubio eſt à librariis, cùm libri antiquiores legant *Cirava*. Vetus niſi fallor lectio fuit *Ariſua* pro *Arisba*. Saepe monuimus Melam antiquiores ſequi Graecos. Jam verò, antequam Methymna eſſet, Arisbe fuit. Strabo: Ἦν δὲ καὶ ἐν Λέσβῳ πόλις Ἀρίσβη, ἧς τὴν χώραν ἔχουσι Μεθυμναῖοι. Oppidum hoc motu terrae intercidiſſe teſtatur Plinius. Ex Arisba verò & Antiſſa conflata poſtmodum eſt Methymna. Pro *Mitylene* verò libri meliores habent *Mytilene*. Probum hoc eſt, licet viri eruditi jubeant contrarium. Utrumque dixere veteres *Mytilene* & *Mitylene*. Sed prius illud longe rectius, alterum verò inter barbariſmi ſpecies refert Stephanus Grammaticus Byzantius in *commentariis ad Dionyſium Thracem*, & Μυτιληναῖον dici jubet, addens rationem, ἀπὸ γὰρ τοῦ Μύτωνος τοῦ κτίστου Μυτιλήνη καλεῖται. Confirmant hanc ſcripturam nummi veteres, è quibus potiſſimum orthographiae ratio eſt petenda.

l. 43. *Novem regna*] Plinius Cyprum novem quondam regnorum ſedem fuiſſe ſcribit, Melam proculdubio in hoc quoque ſecutus. Quomodo hoc intelligendum ſit, apparet ex Strabone, qui ſingulas urbes ſingulis olim tyrannis paruiſſe tradit lib. XIV.

l. 47. *Arados etiam in Phoenice eſt parva*, *& quantum patet tota oppidum*] Plinius non Aradum, ſed Pariam inſulam ante Joppen ſitam, ſcribit totam eſſe oppidum. Verba ejus lib. v. cap. 31. haec ſunt: *In Phoenicio deinde mari eſt ante Joppen Paria, tota oppidum, in qua objectam belluae Andromedam ferunt: & jam dicta Arados, inter quam & continentem, quinquaginta cubita alto mari, (ut autor eſt Mutianus) è fonte dulcis aqua, tubo coriis facto, uſque à vado*

trahi-

trahitur. Sed profectò nulla ad Joppen eſt inſula, neque unquam fuit. Series quaedam ſcopulorum ab africo aquilonem verſus procurrens litori Joppenſi praetenditur, verùm illi ſaepe mari obruuntur, & tales ſunt, ut etiam hodie appareat nunquam cultos aut habitatos fuiſſe. De iſtis tamen ſcopulis loqui Plinium certum eſt; in iis quippe oſtendebantur olim catenarum Andromedae veſtigia, ut teſtatur Joſephus *de bello Judaico* lib. III. cap. 15. Releganda eſt itaque *Paria* iſta Pliniana ad inſulas quae nunquam fuerunt. In vitioſum Pomponii codicem incidit, in quo ita haec verba conciperentur; *Arados etiam in Phoenice, & Paria, quantum patet tota oppidum*. Quia verò nullam in mari Phoenicio praeter Aradum inſulam legerat, ideo *Pariam* interpretatus eſt inſulam, ſeu veriùs ſcopulum iſtum Joppenum, cui alligatam fuiſſe Andromedam intellexerat. Sed & tum quoque erraſſe videtur, cùm ducentis tantum paſſibus inſulam hanc à continente diſtare dicit, & cùm ſeptem ſtadiorum oppidum vocat Antaradum, ubi manifeſte Antaradum cum Arado confundit. Coriaceum verò tubum, quo aquam dulcem è fundo maris hauriebant Aradii, cujuſque hîc tantum mentionem facit Plinius, illum fuſiùs aliquanto deſcribit Strabo lib. XVI. Talis autem erat, niſi fallor. E ſcapha aquaria D E dimittebatur tubus coriaceus A B, cui appenſus erat clibanus plumbeus B C, habens os ad C amplum, per quod aquae influebant. Anguſtum verò os ad B, cui

adaptabatur tubus coriaceus. Demiſſo itaque tubo, cum appenſo pondere, aqua aſcendebat uſque ad ſuperficiem aquae D E. Aperto dehinc canali ad F paulo infra libramentum maris, neceſſariò aqua effluebat, primò quidem ſalſa, deinceps verò dulcis. In ſinu Perſico, nam & illic dulcium aquarum fontes ſub fundo maris, Arabes alio modo aquam illam hauriunt, coriis nempe, quae poſtquam fundum attigerunt, ſacculi inſtar conſtringuntur. Verùm illorum modum alio explicabimus loco.

l. 49. *Quia etiam ſuper aliena tecta ſedem ponere licet.*] Paedagogicum eſt commentum eorum, qui hic legunt *ſubter* pro *ſuper*. Sed neque capio quid viri docti voluerunt, cùm haec ex Strabone interpretantur, & verba illa Melae, *Aradi licuiſſe ſuper aliena tecta ſedem ponere*, nihil aliud ſignificare dicunt, niſi quòd exteris illuc confugientibus licitum fuerit, tutiſſimè in alieno ſolo vivere. Plana ſunt verba Pomponii, & omnino verum eſt Aradi licitum fuiſſe ſuper tecta aedificare. Hoc illud ipſum eſt quod dicit Strabo, Aradum fuiſſe adeo hominibus refertam, ut domos πολυορόφους, id eſt *multis tectis* & *contignationibus adſurgentes* habuerit. Quomodo hoc fieri potuerit non intelligent, qui obliqua tantùm norunt tecta, & domos in acutum exeuntes angulum. Verùm quis adeò in rebus peregrinus, qui neſciat pleraque Syriae, Aegypti, & fere totius orientis & meridiei aedificia in planum deſinere? Huc accedit & alia praecipua ratio, quae non permittit, ut aliter fieri potuerit. Sita fuit Aradus in ſaxo ſive ſcopulo modico admodum, quippe cujus ambitus ſeptem tantùm ſit ſtadiorum. Cùm verò ſaxum id ſit declive, neceſſariò ſequitur, ut alia domus alia ſuperior fuerit, ac ubi tectum inferius deſineret, ibi altera demum domus inciperet. Ac ſic quidem intelligi poſſit, Aradi licitum fuiſſe ſupra aliena tecta aedificare. Verùm illo poſito, nihil tamen efficimus. Qui enim non ſunt prorſus Geometriae ignari, facilè poſſunt colligere, in convexa ſuperficie montis non poſſe plures domos conſiſtere, quàm in plano, cui mons inſiſtit. Hoc praeterea pacto domus non erunt propriè πολυόροφοι. Ut igitur in tam puſillo ſpatio, tanta hominum multitudo divertere potuerit, neceſſarium eſt ut credamus, Aradi iis, quorum altior eſſet habitatio, licuiſſe in ſubjecta tecta aedificium ſuum producere, & ea vel integra, vel aliquouſque occupare. Ita in immenſam altitudinem & innumeras contignationes aedes Aradiorum potuerunt excreſcere, citra tamen ullum ruinae peri-

periculum; praecipua quippe moles & fere tota, non fornicibus aliiſque fulcris, ſed ſcopulo, in quo ſita erat urbs, incumbebat.

l. 50. *Parva & Canopus*] Non errat Mela quòd Canopum quoque inſulam faciat. Idem fecit Stephanus, & ex eo Euſtathius *ad Dionyſium*. Hodie etiamnum nota eſt nautis, quibus tutam ſatis praebet ſtationem. Sita verò eſt in ſinu dicto Madi, inter promuntorium Becur & Roſettam oppidum.

l. 53. *Pharos Alexandriae nunc ponte conjungitur*] Pomponii tempore Pharus non jam amplius ponte, ſed mole continua Alexandriae jungebatur, idque impenſis Cleopatrae. Fallitur vir magnus *ad Euſebium*, cùm negat id Cleopatram feciſſe, & Soſtrato Cnidio tribuit. Ita ſeſe res habet. Pharus priùs octo ſtadiorum intervallo ab Alexandria aberat. Sed inſula haec, ut inquit Caeſar III. *de bello Civili*, à ſuperioribus Aegypti Regibus, nempe Ptolemaeis, *in longitudinem paſſuum* DCCCC *in mare jactis molibus, anguſto itinere, & ponte cum oppido conjungitur.* Strabo, & Joſephus, ubi agit de LXX interpretibus, vocant ἑπταστάδιον χῶμα. Verùm moles iſta non continua, ſed interrupta erat duobus pontibus, quorum unus vicinus erat turri Phariae, qui etiamnum exſtat, alter verò propior urbi, & fortior, ut ait Hirtius *de bello Alexandrino*. Per hunc praecipuè egreſſus erat in Eunoſti portum, qui eſt is, quo Turcae privatim utuntur, quemque Chriſtianis ingredi non licet. Caeſar autem fornicem, quo pons iſte ſuſtinebatur, quique etiam erat aquae ductus Pharitis, lapidibus juſſit oppleri, ne Alexandrinis ex uno in alterum portum aditus pateret. Cleopatra verò fuit quae opus abſolvit & iſthmum perduxit, ſi fidendum non Tzetzae tantum & Cedreno, ſed & Ammiano Marcellino, & auctori Faſtorum Siculorum. Verum illi omnia miſcent, & uni Cleopatrae tribuunt, quae Soſtrato Cnidio, quae Philadelpho & aliis Ptolemaeis, erant tribuenda. Ineptè praeterea fretum iſtud faciunt quatuor paſſuum millium, & Dexiphanem, Dexiphanis filium; & illum aequalem Cleopatrae. Unum quod Cleopatra fecit, eſt quòd ἑπταστάδιον χῶμα urbi conjunxit ponte everſo. Turrim verò Phariam eſſe Philadelphi juſſu exſtructam à Soſtrato Cnidio, vel ipſa inſcriptio luculenter docere poſſit. Inepti ſunt itaque qui vel Cleopatrae, vel Alexandro Magno opus hoc tribuunt, uti faciunt Arabes, & vetus Scholiaſtes *in Lucianum* necdum editus. Verùm rectè is vaſtam

Bbb 5 hujus

hujus turris molem deſcribit, ambitum ei tribuens parem Pyramidibus, altitudinem verò tantam, ut à centum paſſuum millibus ſit conſpicua. Ait enim quòd ſit *τετράγωνος, σαδιαῖος τὴν πλευρὰν, ἐπὶ πολὺ τοῦ ἀέρος ἀνέχων, ὡς ἀπὸ ρ' ὁρᾶσθαι μιλίων.* Hoc ipſum adfirmat Geographus Nubienſis, qui à curſus diſtantia ignes Phari percipi adfirmat, curſum vocans intervallum centum millium paſſuum. Altitudinem verò Phari idem eſſe docet trecentorum cubitorum. Ridiculum poſſit videri id quod in quorundam legitur itinerariis, tantam molem inſiſtere quatuor cancris vitreis. Utrùm hoc verum ſit, nec ne, exploratu difficile eſt, quia Turcae inferiores Phari partes & angulos praeſertim, munimentis ſuis obruerint, nec Chriſtianis aditus illuc pateat. Interim hoc non eſſe recens commentum, colligo ex fragmento vetuſti auctoris de miraculis mundi, quod penes me exſtat, cujus haec ſunt verba. *Secundum miraculum eſt Pharus Alexandrina ſuper quatuor cancros vitreos per paſſus viginti ſub mari fundata. Hoc namque mirum quomodo tam magni cancri fieri poſſent, vel quomodo deportari & non frangi valerent: qualiter fundamenta ſuperhaerere potuerint; & quomodo ſub aqua caementum ſtare valeat, & quare cancri non frangantur, & quare non lubricant deſuper jacta fundamenta. Hanc Pharum Soſtratus Cnidius conſtruxit in Alexandria.* Puto Soſtratum ornatus gratia ad baſin Phari, proxime ſuperficiem maris, cancros iſtos addidiſſe, tanquam ſi iis tota moles niteretur. Pari ratione architecti obeliſcis & aliis molibus, aut teſtudines, aut ſphingas, aut leones ſubjiciunt, tanquam ſi his totum pondus incumberet, quod tamen ſuper propriam baſim eſt libratum. Vitreos autem fuiſſe cancros iſtos impoſſibile eſt, ſed proculdubio ex duriſſimo aliquo lapide Aethiopico, qualis eſt Obſidianus, quem vitri generibus annumeratum fuiſſe teſtatur Plinius, exſecti fuere. Forſan etiam ex marmore Memphitico, quod & ipſum eſt gemmantis naturae. Atque haec quidem omnia unius Soſtrati fuere opera. Verùm etiam antequam haec tam vaſta moles exſtrueretur, puto Pharum navibus praeluxiſſe. Quin Graecum ſit vocabulum nullus dubito, ut enim à φαίνω eſt φανὸς & deinde φανερὸς, ſic quoque à φάω & φάος eſt φαερὸς, & hinc φάρος tranſlato accentu in priorem ſyllabam, ut ſemper fit, cùm ex adjectivis fiunt ſubſtantiva. Ab hac autem Pharo, caeterarum quoque eſt nomen, quarum eadem fuit ubique forma, ut teſtatur Herodianus, niſi quòd longe fuerint minores. Aegyptiacae duas alias ſubjungit Pharos in

Italia

Italia Plinius, Puteolanam & Ravennatem. Sed Puteolanae nulla hodie ſuperſunt veſtigia, & revera nulla unquam fuit. Locus Plinii exſtat lib. XXXVI. cap. 12. ita verò concipitur in vetuſtiſſimis noſtris membranis. *Uſus ejus nocturno navium curſu ignes oſtendere, ad praenuntianda vada portuſque introitum: quales jam compluribus locis flagrant, ſicu eo ſitae ac Ravennae.* Scribendum; *ſicut Oſtiae ac Ravennae.* Sequentia autem Plinii verba rectè in veteribus membranis concipiuntur, quamvis ea non intellexerint viri docti: *Periculum in continatione ignium ne ſidus exiſtimetur, quoniam è longinquo ſimilis flammarum adſpectus eſt. Continatio* hîc eſt συνοχὴ ſive coarctatio & in anguſtum contractio, ac fere quod corrivatio, quemadmodum in antiquis quibuſdam libris repoſuerunt pro interpretamento, non intellecto altero vocabulo, quo tamen uſus eſt ipſe quoque Plinius in hac ſignificatione, cùm alibi, tum quoque lib. IV. cap. 4. *Anguſta cervice Peloponneſum continat Hellas.* Malè enim & illic repoſuerunt *contingat.* Verum eſt autem, quod hîc dicit. Ignes enim illi qui in Pharis diſponuntur, quandocunque ex ingenti cernuntur intervallo, coire & corrivari videntur, ac ſtellae inſtar apparent. Hoc ſaepe incautis & ignaris impoſuit nautis, qui ita coarctatam Phari lucem conſpicati, ac Canopum aliamve ſtellam rati, in arenas Marmaricae curſum ſuum direxerunt. Papinius Statius videtur Lunae comparare iſtas nocturnas flammas:

Lumina noctivagae tollit Pharus aemula lunae.

Sed hoc tantùm verum eſt, ſi è propinquo videantur. Tum enim vix ulla aliquando differentia apparet inter lunam & alterum iſtud lumen. Memini aliquando virum magnum; cùm leuca una à Pariſiorum abeſſet urbe, ac lunam repentè ſupra tecta domorum magna ſui parte emicantem conſpicaretur, ſubitò tanquam ad magnum incendium exclamaſſe, nec errorem ſuum priùs agnoviſſe, quàm illa toto orbe ſe videndam praebuiſſet. Ex ſimili errore factum fuiſſe putabat olim proverbium, Μήνη ἀντὶ πυρσοῦ ab imperitis nautis deſumtum, qui lunam pro face accepiſſent. Hujus contrarium eſſe credebat apud Pſellum in *tractatu de Energia daemonum*, haud procul à fine; ἕως τοῦδε κατειχόμην γοητευθεὶς καὶ μοὶ σαῦ‑ος ὄλεθρος ἦν ἄν, εἰ μὴ σύ μοι τῆς ἀληθοῦς ἐξηγήσω τρίβου, καθάπερ πυρσὸς ἐπὶ θαλαττίας ἀντὶ μήνης ἀναφανείς, ubi vulgò legitur αὐτομήνης. Sed profectò ſcripſit Pſellus

σκοτο‑

σκοτομήνης. Θαλαττία σκοτομήνη eſt mare tenebroſum & illune. Quia autem tam benignum navigantibus Dianae ſidus, ideo etiam Pharos tanquam Dianae vicarias, eidem deae conſecrarunt. Ammianus Marcellinus lib. XXII. *Promuntorium Ceras praelucentem navibus vehens conſtructam celſius turrem, quapropter* ΕΛΑΤΑΣ, *appellatur*, & *vetus inde ſuctus Oripi praegelidus.* Omnino legendum eſt ΕΚΑΤΑΣ. Sequentia optimè ſic emendavit Lucas Holſtenius, & *ventus inde ſuetus oriri praegelidus.* Cauſam quare Hecatae id promuntorium dedicarunt, prodit Stephanus in voce Βόσπορος. Ὅτι Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος διορύξαντος κατὰ τὴν πολιορκίαν εἴσοδον κρυπτὴν, ὅθεν ἀφανῶς οἱ ὀρύττοντες ἔμελλον τοῦ ὀρύγματος ἀναδῦναι, καὶ Ἑκάτη φωσφόρος οὖσα, δᾷδας ἐποίησε νύκτωρ τοῖς πολίταις φανῆναι, καὶ τὴν πολιορκίαν φυγόντες, Φωσφόριον τὸν τόπον ὠνόμασαν. In eodem promuntorio fuit quoque Dianae Luciferae templum, de quo vide Gillium in *Boſporo Thracio.* Verùm redeamus ad Aegyptiam Pharum, à qua nimium divertimus.

l. 56. *Curſu diei totius abducta*] Mirum eſt veteres quosdam tam religioſos fuiſſe Homeri cultores, ut maluerint rerum naturam & ſitum regionum ad ejus poëſin componere, quàm ipſum erroris arguere, aut ſaltem poëmata ejus ad rei veritatem exigere. Nempe quod Tuſcis eſt Dantes, id illis fuit Homerus. Nulla erat ſcientia, quam ex Homero ſolo non exiſtimarent eſſe petendam, ne medicina quidem excepta ac chirurgica. Quia Homerus ſcripſit Pharum navigatione diei abeſſe ab Aegypto, ideo ſcilicet mutandus fuit Aegypti ſitus naturalis; nullo aliunde petito argumento, quàm ex aggeſtione limi: verùm hoc inſigniter confutavit Bochartus, quem vide. Mihi valde probabilis videtur opinio Eratoſthenis, dicentis Homero ignota fuiſſe Nili oſtia. Explodit hanc tamen Strabo, non ſequi inquiens, ut ignota fuerint, quia non meminit, nam neque patriae meminiſſe. Verùm, ut puto, non bene aſſecutus eſt Eratoſthenis mentem Strabo. Eratoſthenes ideo dixit Homerum ignoraſſe oſtia Nili, non quia eorum nullam facit mentionem, ſed quia Pharum à Nilo diei navigatione abeſſe tradidit. Hoc ut intelligatur ſciendum eſt, Nilum ab Homero vocari Aegyptum, quod omnes norunt. Cùm ergo dicit Pharum ab Aegypto ſive Nilo diei navigatione eſſe remotam, manifeſtè intelligit Peluſiacum Nili oſtium. Tantum enim circiter ſpatium uno die percurrere poteſt navis vento ſtridente, uti ait Homerus, impulſa. Si ergo per Aegyptum intellexit

remo-

remotiſſimum à Pharo oſtium, clarum eſt eum ignoraſſe caetera Nili oſtia.

l. 63. *Contra minoris promuntoria Meninx & Cercina*] *Euteleti* inſulae, ſic enim habent libri plerique manu exarati, nemo quod ſciam meminit. *Meningis* verò & *Cercinnae* nemo fere non meminit. Rectè autem Mela duas has inſulas collocat contra promuntoria minoris Syrtis, male verò Ptolemaeus Meningem ſive Lotophagitin collocat in intimo Syrtis receſſu. Herodoto haec inſula eſt Κύραυις. Apparet hoc ex menſura longitudinis & latitudinis, quam huic tribuit, ducenta nempe ſtadia, quae conveniunt cum xxv. paſſuum millibus, quantam eſſe longitudinem tradit quoque Plinius. Verùm is non rectè Cercinnae ſolae hanc tribuit menſuram, Cercinnitide ſeparata; Cercinna quippe & Cercinnitis junctae hanc efficiunt longitudinem. Unam enim quodammodo faciebant inſulam, quia ponte jungebantur. Hodie Cercinnitidem vocant *Querqueni*, vel *Chercheni*; ipſam verò Cercinam, *Gameleriam*. Fretum verò quod utrasque interfluit quinque paſſuum millibus patere ſcribunt Itali. Verùm noſtri nautae, quibus non minùs comperta ſunt haec maria quàm Italis, foſſam eſſe potiùs quàm fretum affirmant, quae etiam nunc ponte jungi poſſet, ſi induſtria accederet. Apparet itaque neque hîc naturam quidquam innovaſſe. In Herodoto autem nihil mutandum eſſe patet ex Stephano, Κυραυὶς νῆσος κατὰ Γύζαντας τοὺς ἐν Λιβύῃ. Diodorus Siculus & Palaephatus hanc inſulam confundunt cum Cerne in Atlantico ſita Oceano. Error natus ex Hannonis *Periplo*, illic enim Cerne inſula collocatur κατ' ἐυθὺ Καρχηδόνος, quod illi ſic interpretati ſunt, tanquam ſi Cerne rectà appoſita eſſet Carthagini. Sed aliud patet ex ipſo Hannone, dicit is tantundem inſulam hanc à freto diſtare, quantum fretum à Carthagine. Κατ' ἐυθὺ Graeci dicunt de locis in eodem ſitis parallelo. Sed tum foedè hallucinatus fuiſſet Hanno, vicinaque admodum freto eſſet Cerne. Quapropter puto interpretem non rectè ex Punico haec reddidiſſe. Utcunque enim Hanno non accuratè eum quem exiſtimavit curſum tenuerit; ſatis tamen ex ipſius verbis colligi poteſt, non adeò erraſſe, ut Aethiopas & Carthaginenſes collocarit ſub eodem parallelo. Ptolemaeus medium ferire voluit, & ex adverſo Atlantis majoris poſuit Cernen. Verùm hoc eſt geminare errorem, ſic enim neque in eodem parallelo ſitae erunt Carthago & Cerne, neque eadem erit diſtantia à freto Herculeo. Caeterùm Hannonis iter inferiùs interpretabimur, nunc

nunc hoc ſaltem operae pretium eſt monere, verba illius ita malè à quibuſdam eſſe accepta, ut vicinam Carthagini inſulam, nempe *Cercinnam* pro *Cerna* acceperint. Vide loca Palaephati & Diodori Siculi, & fateberis nihil certius eſſe, quàm nugas illas, quas de Gorgonibus ſive Gorgidibus, item de Amazonibus Libyſſis ſcribunt, ex hoc uno Hannonis loco promanaſſe, & ex mera confuſione nominum *Cernes* & *Cercinnae*.

l. 64. *Contra Carthaginis ſinum Tarichiae*] Sic Scylax & Strabo. In Antonini *Itinerario maritimo* perperam *Tragreia* vel *Triajeia* appellatur.

l. 65. *Aegates*] *Aegates* iſtae inſulae ab omnibus vocantur. Sic quoque habent libri manu exarati Nonii Marcelli, non *Aegades*, uti volebat Cluverius, quia Graecum non ſit alterum, ſed verò Αἰγάδας dictas eſſe, quemadmodum Σποράδες & Κυκλάδες dicuntur. Verum hoc ſi eſſet, jam media brevis eſſet. At verò Silius paſſim producit. Omnino verum eſt Romanos *Aegatas* vocaſſe has inſulas, non *Aegadas*. Sic quoque dixerunt *Caſſantra* & *Alexanter*. Sed & apud Graecos, qui Αἰγεάται, iidem quoque Αἰγεάδαι appellabantur, ut alibi monuimus.

l. ead. *Aegates Romana clade memorabiles*] Et hanc quoque lectionem vitioſam putant, vel erraſſe Melam. Neutrum verum eſt. *Clades* hic eſt, non quam acceperunt, ſed quam dederunt Romani. Accipe exemplum vel ex ipſo Livio initio lib. XL. *Legationes tranſmarinae deinde in ſenatum introductae ſunt*; *prima Eumenis & Pharnacis Regum*, *& Rhodiorum querentium de Sinopenſium clade*. Sed & alibi ſic loquitur, niſi me fallit memoria, idem Livius. Caeſar lib. VI. *Eoſque ad ſe magnis jacturis pollicitationibusque produxerunt*. Perperam haec corrigunt. Simile quoque eſt illud Virgilii:

Et vulnere tardus Ulixi.

De reciprocis hiiuſmodi vocabulis vide Gellium lib. IX. cap. 12.

l. 68. *Scandille*] *Scandile* legunt libri veteres. Plinio *Scandira*. Verba ejus ſic emendanda; *Cycladum & Sporadum extimam*, *Gerontiam*; *Scandilam*; *Thermaeus*, *Ireſiam*, *Solymniam* &c. Pagaſicus nempe ſinus habet Scyrum, Gerontiam, Scandilam &c. Thermaeus verò ſinus habet inſulas ſequentes: Vulgò pro *Thermaeo*, *Thermenſin*, tanquam ſi

ſi inſulâ eſſet aliqua, ſuppoſuerunt. *Scandile* verò etiamnum nomen ſuum obtinet, vocatur enim *Scandole*, licet nautae aliquanto corruptius vocabulum hoc proferant, & *Schaſolam* appellent. Inſula haec ab occaſu adjacet Scyro, exigua, humilis, & nullius momenti; ut neſciam prorſus, quare in tam brevi compendio auctor hic tam ignobilia recenſeat loca, cùm illuſtria ſaepiſſime tranſeat.

l. ead. *Polyaegos*] Et haec quoque ignobilis inſula, & quam neſciremus habitatam fuiſſe, niſi id nos docerent nummi veteres, cum inſcriptione ΠΟΛΥΑΙΓΙΩΝ. Sed debuerat illam inter Cycladas in mari Cretico ſitas recenſere auctor noſter, uti faciunt Plinius & Ptolemaeus.

l. 72. *Sciathum proſpicit*] Repoſuimus ex libris *Scyrum*. Sciathi enim paulo antè jam meminit.

l. ead. *Cicynethon amplectitur*] Sic etiam Strabo & alii; qui Cicynethon inſulam in ipſo ſinu Pagaſetico collocant. Errant igitur qui hodie *Pondico* vocari exiſtimant, quae eſt longè extra ſinum, nempe ad boreale Euboeae promuntorium. Haec verò inſula ſita eſt in ſinu, quem vulgò vocant *Golfo de Volo*, nautis noſtratibus ſatis noto. Malè apud Ptolemaeum vocatur Πελασγικὸς pro Πεγασικός. Os hujus ſinus patere tantùm ſtadiis quinque prodit auctor, quem ſub falſo Scylacis nomine edidimus. Sed legendum, Τὸ δὲ ςόμα αὐτοῦ ἐςὶ ςάδια λέ.

l. 77. *Anguſto freto diſtat à litore*] Ridiculi ſunt, qui ex Procopio adſtruere conantur, Euripum tam anguſtum eſſe, ut uno ligno totus poſſet tegi & tranſiri. Verùm longè aliter ſeſe res habet. Pons Euripi jugeri ſpatium obtinet, ſive pedum ducentorum quadraginta longitudinem. Strabo vocat γεφύραν δίπλεθρον. Pons iſte etiamnum hodie exſtat integer. Quare autem Procopius dixerit Euripum tranſiri unius ligni impoſitione aut ablatione, id ex ſequentibus Strabonis verbis intelligi poteſt. Πύργος δ' ἑκατέρωθεν ἐφέςηκεν ὁ μὲν ἐκ τῆς Χαλκίδος, ὁ δ' ἐκ τῆς Βοιωτίας· διῳκοδόμηται δ' εἰς αὐτὸν σύριγξ. Locum ita in veteribus libris concipi monent viri docti, qui tamen illum non intellexerunt. Διοικοδομεῖν propriè eſt *aedificationem ſeparare & dividere, locumque intermedium vacuum relinquere.* Dicit itaque Strabo, pontem iſtum Euripi non eſſe continuum, neque perpetuis fulciri fornicibus, ſed ab ea parte, qua eſt turris litori Boeotico vicina, habere unum canalem, qui ſit apertus, quemque praeſidiarii turris ponte penſili ſoleant tegere, tum ſecuritatis gratia, tum etiam ut navibus pateat tranſitus. Hoc illud eſt lignum, quod Pro-

copius

copius dicit, Euboeam modo inſulam facere, modo continenti jungere. Ab hoc porrò ponte multi Chalcidem, totamque adeo Euboeam, *Nigropontem* dictam putant. Alii non *Negropontem*, ſed *Egripontem* vocarunt tanquam *pontem aegrorum*. Apud Chriſtophorum verò de Bondelmontibus, qui ante annos cccxxxiv. *librum de inſulis* edidit, inſula haec appellatur *Egrippos*. Omnino exiſtimo hoc vocabulum corruptum eſſe ex *Euripos*.

1. 79. *Septies die ac ſepties nocte*] Locus rectè ſeſe habet, plurimique veterum id ipſum dixerunt. Negat Livius, ac non ſtatis temporibus fretum hoc reciprocari adfirmat, ſed temere à ventis huc illuc jactari. Verùm natura nihil temere facit. Utrumque verum eſt, Euripum habere & ſtatum fluxum, & non ſtatum, qui totus à ventis pendeat. Status Euripi fluxus eſt qui ſingulis diebus ac noctibus quater curſum mutat, ſive qui bis fluit & refluit, quemadmodum alia maria. Inſtabilem verò curſum efficit auſter & eurus praecipue, qui in anguſtias compulſum mare ad tempus retroagit. Quia vero aeſtus tum colliduntur, neceſſariò utrinque refluunt, quemadmodum & in Magellanico, & in aliis etiam fretis. Hinc fit ut ſpatio diei ſepties aliquando Euripus curſum mutet, nunquam verò ſaepius. Theon Smyrnaeus de ſeptenario. Οἱ Εὔριποι τὸ πλεῖστον ἑπτάκις τῆς ἡμέρας μεταβάλλουσι. Malè haec interpres intellexit, tanquam ſi ſepties in die aeſtuaret & reciprocaret Euripus. Hoc enim non fit niſi ſpatio diei noctiſque. Alia eſt ratio freti Siculi; in eo enim licet flante auſtro fluctus utrinque venientes collidantur, non tamen omnes redeunt. In freto quippe latiore undae curſum dividunt. Qui ab auſtro veniunt fluctus, illi Italico adhaerent litori. Qui verò à borea, illi Siculum radunt latus. Peritiores itaque nautae ab auſtro fretum hoc tranſituri, ſemper vitant litus Siculum. Venientes autem à borea, per mediam charybdin curſum dirigunt. At vero in freto Euripi, quia canalis intimus eſt anguſtiſſimus, nec fluctus progredi poteſt, neceſſariò undae utrinque venientes in ſua relabuntur maria. Haec nautis noſtratibus cognitiſſima, & quotidiana experientia comprobata, quae tamen mirifice torſerunt omnes hactenus Philoſophos.

1. 81. *Ac plena ventis navigia fruſtretur*] Et hîc & infrà veterem lectionem reduximus, quam in pejus mutarant.

1. 100. *Cathon, Ios, Thera, Gyaros*] Jam à Plinii ſeculo locus hic in mendo jacuit. Omnia haec nomina in ſuam

tranſtu-

tranſtulit hiſtoriam, nec ſitum, nec vocabula vera ſecutus, adeò ut facilè appareat, illum vitioſo Pomponii codice eſſe uſum, uti jam multis locis oſtendimus. Verùm quo hoc manifeſtius appareat adſcribam & Melae & Plinii verba, quemadmodum ea exſtant in manu exaratis libris. Sic itaque Mela: *Hae Thracum Grajorumque terris objacent. At interius Melos, Olearos, Aegina, Cothonius, Tyatira, Gyaros, Hippuris, Dionyſia, Cianos, Chalcis, Icaria, Pinaria, Niſpyros.* Plinii verò vetus lectio haec eſt lib. IV. cap. 12. *Ante Aetoliam Echinades, Aegialia, Cothonis, Tyatira, Gaeoaris, Dionyſia, Cyrnus, Chalcis, Pyrana, Nyſtrus.* Quis non videat Plinium ex Mela vocabula haec hauſiſſe, eademque prorſus eſſe nomina, Aegina & Aegialia, Cothonis & Cothonius, Tyatira; Gyaros & Gaeoaris, Dionyſia, Cyanos & Cyrnus, Chalcis, Pinaria & Pinara, Niſpyros & Nyſtrus? Omnino itaque erravit Plinius, quòd vitioſi codicis nomina in opus ſuum tranſtulerit. Verùm & in eo inſigniter erravit, quòd inſulas has ad Aetoliam collocarit, cùm omnes in mari Cretico ſitae ſint. Hoc quo faciliùs accipiatur, adſcribam verba Pomponii, non quemadmodum ea legit Plinius, ſed quemadmodum ea emendanda eſſe exiſtimo. *Hae Thracum Grajorumque terris objacent. At interius Melos, Oliaros, Aegilia, Cothon, Jus, Thia, Thera, Gyaros, Hippuris, Donuſa, Cia, Icos, Chalcia, Icaria, Cinara, Niſyrus.* Jam ſingularum ſitum breviter demonſtremus. *Melos* & *Oliarus* notae ſunt. *Aegiliae* meminit Stephanus, qui inter Cretam & Peloponneſum collocat. Plinius inter Cretam & Cytheram, à qua remotam eſſe dicit quindecim paſſuum millibus. Variè autem hujus inſulae nomen exprimitur, *Aeglia, Aegilia, Aegialia.* Ptolemaeo Ἔπλα manifeſto errore pro Ἀιγιλα. Nautae & Veneti *Serigottum*, ſive *Cytheram minorem* appellant. De *Cothone* inſula idem Stephanus: Κώθων νῆσος οὐ πόῤῥω Κυθήρων. *Ios* nota tumulo Homeri. *Thia* eſt illa inſula, quae inter Theram & Theraſiam emerſit, imperante Auguſto. *Therae* ſitus notus ex omnibus. Unus tamen Strabo neminem fallere debet, cùm Theram & Theraſiam collocat inter Cretam & Cyrenen libro primo, quem malè ſecutus eſt Stephanus Byzantius. Verùm ipſe ſibi contradicit Strabo lib. X. ubi verum Therae ſitum oſtendit. *Gyaros* etiam pueris nota. Sequitur *Hippuris*, cujus meminit Apollonius lib. IV. qui illam Therae vicinam facit. Plinio duae diverſae ſunt inſulae *Hippuris* & *Hippurias*. Sic namque legunt vetuſti codi-

 ces,

ces, non *Hippuriſſá*, aut *Hippuriſcus*; uti malè ſubſtituit Hermolaus. Sed quis adeò Graecè ignarus, qui non videat idem eſſe Ἱππουεὶς & Ἱππουελὰς, & ejuſdem inſulae nomen? *Hippuriſcus* verò Stephani vitioſum eſt vocabulum. Ἱππουρίσκος νῆσος Καρίας. Manifeſtè haec appellatio conflata eſt ex duabus vocibus, nempe Ἵππουρις & Κῶς. Simili ratione ex Μαινάκη & Ἔβωρα ipſum Μαινόβωραν feciſſe ſuperiùs oſtendimus. *Donuſae* vero cùm alibi, tum quoque apud Euſtathium *in Dionyſium* fit mentio, cujus verba ita legenda; Σποράς δὲ καὶ ἡ πρὸς τῇ Ῥόδῳ Δονουσία, ἥτις παραφθορὰν φασὶν ἔπαθεν, οἱονεὶ γὰρ Διονυσία τις ἐστὶν ἐπεὶ Διονύσιος τὴν Ἀριάδνην εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς Νάξου ἤγαγεν. Idem habet Stephanus. Sed ineptè *Dionyſiam* à *Dionyſo* dictam volunt. Verùm enim nomen eſt *Donuſa*, Graecè Δονοῦσα. Sic quoque Tacitus *Annalium* quarto. Sic quoque apud Virgilium legendum *viridemque Donuſam*. A crebra terrae concuſſione, cui & haec, & omnes fere vicinae inſulae ſunt obnoxiae, nomen fortita eſt. *Cia*, *Icos*, *Icaria* ſive *Icarus*, item *Niſyros* ſatis ſunt notae. *Niſyri* tamen appellatio ſaepe in aliud vocabulum deformata occurrit. Apud Pollucem lib. VII. cap. 23. *Syrum* aut *Iſyrum* ſubſtituerunt. Apud Ariſtotelem *de hiſtoria animalium* lib. IX. ubi agit de ſaxatili avicula Cyano dicta, *Scyrum* repoſuerunt, cum libri manu exarati habeant; οὗτος ὁ ὄρνις ἐν Ἰσύρῳ μάλιστά ἐστι, manifeſtè pro Νισύρῳ. Sed & *Chalcia* ſive *Chalce* Rhodiorum non ignota eſt. Supereſt *Cinara*, cujus meminit Plinius, licet vulgò apud ipſum *Cynara* legatur, cùm vetuſti libri habeant *Cinara*. Athenaeo & Plutarcho eſt Κίναρος. Verùm quia apud Melam *Cinara* mutata fuit in *Pinaram* à librariis, quibus ſolenne eſt C in P commutare, non mirum eſt Plinium vitioſam ſecutum lectionem, duas feciſſe inſulas. Sed & alias ſupra memoratas inſulas quare geminarit, & ad Aeoliam collocarit, cùm omnes in Mari Aegeo, ut oſtendimus, ſitae ſint, ſatis, ut opinor, jam clarum eſt. Pergamus ad reliquas Sporadas.

l. 103. *Lebynthos*, *Calydnae*, *Aſine*] Sic Correctores; verùm libri antiqui manu exarati ſic legunt, *Lebynthos*, *Caminis*, *Aſime*. Et hanc quoque vitioſam lectionem ſecutus eſt Plinius, & inde inſulam *Caminiam* vel *Caminiſam*, ut habent aliqui codices ſcripti, in ordinem inſularum repoſuit. Dum ſic facit, non mirum eſt catalogum inſularum, quas in hoc mari recenſet Plinius, admodum eſſe locupletem, recurrente ter & quater eadem ſemper inſula.

Sed

Sed profectò nulla hîc unquam *Caminia* inſula fuit. Proculdubio ſcripſerat Mela, *Lebynthos*, *Calymnia*, *Syme*. *Calymna* & *Calymnia* utrumque rectum eſt, ut teſtatur Stephanus. Aliter *Calydna*, aut *Calydnae* dicuntur iſtae inſulae. Hinc *mel Calydnium* appellatur quoque *mel Calymnium*, ut ex Stephano teſtatur Euſtathius *in Dionyſium*. Porrò *Lebynthum* cum hac inſula conjungit etiam Ovidius; cùm in libris *de Arte amandi*, tum quoque *Metamorphoſeôn* VIII.

Dextra Lebynthos erat, foecundaque melle Calymne.

Syme verò Rhodiacá nota eſt ex omnibus.

l. 104. *Ab eis Sicinus*] *Sicinus* non eſt inter Cycladas. Vetus lectio eſt *Cicynos*. Feci *Cythnos*. Quae ſola hîc deërat.

l. 105. *Tali ſtatione atque morte*] Benè hunc locum ſic emendavit Pintianus, cujus conjecturam confirmant optimi codices. Aerei hujus gigantis, qui ſingulis diebus totam circumibat Cretam, quemque veneficiis ſuis ſuſtulit Medea, meminere complures. Hiſtoriam fusè deſcribit Apollonius in *Argonauticis*. Catullus *epigr. ad Camerium*, vocat hunc cuſtodem Cretum, *Non cuſtos ſi fingar ille Cretum*, quod perperam de Daedalo interpretati ſunt omnes hactenus Interpretes. Doſiadas in *Ara ſecunda* vocat γυιόχαλκον οὖρον. Miror hoc non vidiſſe Viros magnos, qui fruſtra in poëmatiis iſtis exponendis laborarunt. Ultimus, qui manum admovit, eſt Salmaſius, qui omnia iſta Doſiadae poëmatia, unà cum Inſcriptione Herodis Attici, cum prolixa expoſitione in lucem dedit. Sed profectò in omnibus iſtis explicationibus nihil omnino eſt, quod alicujus ſit momenti, quod non hauſerit ex *Scholiis* Holoboli Rhetoris, quem totum deſcripſit, nulla tamen ullibi facta ejus mentione. Geminum iſtorum *Scholiorum* nactus ſum exemplar, alterum Sylburgii, alterum Commelini manu deſcriptum. Sed & tertium communicavit Lucas Langermannus Hamburgenſis, juvenis imprimis eruditus, & de nobis optimè meritus, depromtum ex eodem illo codice quo uſus eſt Salmaſius, quo & *Anthologia Graecorum epigrammatum* continebatur. Verùm nihil ipſi hîc profuit Holobolus, quoniam eum non intellexit. Ipſam hîc ſubjiciam *Aram*, unde hoc manifeſtum fiat:

εἱμάρσενός με ςήτας
πόσις, μέροψ, δίσαβος
τεῦξ', ὁ σποδεύνας, ἶνις ἐμπούσας, μάρης
Τεύκροιο βύτα καὶ κυνὸς τεκνώματος,
Χρύσας αἴζας· ἅμος ἔψανδρα
τὸν γυιόχαλκον οὖρον ἔρραισεν,
ὃν ὠπάτωρ δίσευνος
μόνησε μητρόῤῥιπτος.
ἐμὸν δὲ τεῦγμ' ἀθρήσας
Θιοκρίτοιο κτάνας,
Τελεσπέροιο κνώζας,
ἄιξεν αἶν' ἴυξας,
Χάλεψε γάρ νιν ἰῷ
σύργαστρος ἐκδὺς γῆρας.
Τὸν δ' εἱλινδοῦντ' ἐν ἀμφικλύστῳ
Πανός τε ματρὸς εὐνέτας, Φωρ-
δίζωος, ἶνις ἀνδροβρῶτ', ἐνορραίσαν
κρ δοδίων εἰς Τριπρίδ' ἄγαγον τρίπορθον.

In ipſo codice erat εἱμ' ἄρσενος. Unde faciebat Salmaſius Ἡμάρσενος. Sed quid virile in Medea? An quòd venefica fuerit? Nos rectiùs εἱμάρσενος. Medea enim veneficio detecto Theſeum fugiens, virilem induit ſtolam, & ſic in Mediam fugit, unde Medicae ſtolae originem arceſſunt Grammatici. Πόσις μέροψ hîc eſt maritus Theſſalus: nam Meropes Theſſali. Δίσαβος eſt ὁ δὶς ἡβήσας, nempe Jaſon, cui Medea juventam coquendo reddidit, ut ſenſerunt multi, licet alii id Aeſoni factum contendant. Οὐ σποδεύνας, rectè ſe habet. Senſus eſt; Me aram poſuit Medeae maritus Theſſalus, Jaſon nempe, non Achilles.. Duos namque maritos habuit Medea, Jaſonem in Theſſalia, & Achillem in inſulis beatorum. Achillem enim poſtquam ad Elyſium perveniſſet campum, Medeam conjugem duxiſſe, ex Ibyco & Simonide teſtantur Apollonii Scholiaſtes, Heſychius, Conon apud Photium & alii. Malè haec corrigit Salmaſius, & pejus interpretatur. Σποδεύνας verò hîc dicitur Achilles, quia cinere illum texit mater, uti docent Lycophron, & alii. Ipſa verò Thetis quare hîc Ἐμποῦσα vocetur, notum ex omnibus. Quod autem Achillem vocet mortem Paridis, cùm ipſe à Paride occiſus ſit, id tralativum. De reciprocis iſtiuſmodi vocabulis vide Gellium lib. IX. cap. 12. & quae nos paulò antè monuimus. Chryſae autem amator hîc dicitur Achilles propter Chryſeïdem, quae

quae Chryſenſis erat. Sequitur nunc tempus, quo Jaſon aram hanc exſtruxit. Quando nempe viricoqua, id eſt, Medea, cuſtodem aereum, id eſt, Talum gigantem, veneficiis ſuis perdidit. Hunc autem Talum fabricarat Vulcanus. Μόρησε hîc eſt μετὰ μόρου καὶ χαλκοπαθείας ἐπεκτήνατο. Vulcanus verò hîc dicitur ἀπάτωρ, quoniam ex ſola natus eſt Junone, δίσδυνος quia duas habuit conjuges Venerem & Charin; ματρόῤῥιπτος verò à ſola matre projectus tanquam ἄχθος ἐτώσιον. Sequentia ſunt faciliora, ita verò; ut edidimus, in veteribus libris concipiuntur. Ἰύξας αἰνὰ idem eſt quod θώυξεν, quod perperam addiderant ejecto altero. Idem codex Palatinus manifeſtè habet ἰνοῤῥαίσαν, non ἰλιοῤῥαίσας. Sed utrumque verſus reſpuit. Vera eſt lectio, quam exhibemus. Ἀνδρογβρῶ genitivus Doricus pro ἀνδρογβρῶτος. Totius autem *Arae* ſenſum ſic quàm proximè Latinè reddas: *Viriliter amictae me mulieris maritus Theſſalus, bis juvenis, ſtruxit; Jaſon nempe; non verò alter Medeae maritus in cinere cubans, filius Thetidis, Chryſeidis amator, qui occiſus eſt à Trojano bubulco, canis filio. Tunc verò me poſuit, cùm viricoqua Medea, ferreis membris praeditum Cretae cuſtodem, Talum perdidit, quem Vulcanus ſine patre natus, duarumque uxorum maritus, à matre vero projectus, cum labore exſtruxerat. Meum verò monumentum cernens Dearum judicis Paridis interfector Philoctetes, Trinoctii Herculis uſtor, exſiliit vociferans graviter. Laeſerat enim eum veneno ſerpens depoſita ſenecta. Hunc autem Philocteten haerentem in inſula Lemno, Panis matris conjux ac bis vivens fur, Ulyſſes nempe, ac praeterea Diomedes filius virivori Tydei, nerviperdarum gratia ſagittarum, ad Trojam deduxerunt ter captam, ab Hercule ſcilicet, ab Amazonibus, & denique à Graecis.* Hic eſt verus ſenſus antiquiſſimi hujus epigrammatii, à quo mirum quantum abiit Salmaſius, cujus ſi interpretationem ſequare, jam nec ſenſum efficies, plurimum verò peccabis in leges Grammaticae. Quàm enim hoc abſurdum, quòd Heroum fortiſſimum ἔψανδραν vocet, ac feminam faciat. Quis concoquere poſſit θύνα vocabulum, adverſantibus praeſertim membranis in quibus οὖνον, in aliis verò rectius οὖρον ſcribitur? Sed ſanè quaecunque Vir iſte ad hanc *Aram* annotavit, talia ſunt, ut confutatione non egeant. Ne in ceteris quidem Doſiadae poëmatiis explicandis multo fuit felicior. Quamvis enim Holoboli Rhetoris *Scholia* ubique ad verbum deſcripſerit, ejus tamen mentem non adſecutus eſt ubique.

 Verùm

Verùm quia ab inſtituto jam longiùs ſumus digreſſi, in aliud haec tempus reſervabimus.

l. 120. *Phaeſtus*, *Cydon*] Vetus lectió eſt *Phacrana*, *Cidonea*, unde faciendum erat, *Panacra*, *Cydonia*, &c. Πανάκρων meminit Callimachus *Hymno in Jovem*. Attamen cùm in aliis Melae codicibus, & illis quoque vetuſtis, legatur, *Pherapne*, dubitet aliquis, num ſcribendum ſit *Therapne*. *Therapnes* vel *Theramnes* in Creta meminit Plinius & Solinus, licet hujus nulla prorſus debeat eſſe auctoritas. Plinius verò ex corrupta Melae lectione oppidum iſtud forſan hauſit. Solas enim *Laconicas Therapnas* alii norunt Geographi.

l. 124. *Naumachos*] Sic omnes manu exarati libri. Plinio *Naulochos*, quod verius.

l. 128. *Apſoros*, *Celaduſae*, *Apſyrtus*, *Iſſa*] Et haec quoque ex Plinio depravata ſunt. Vetus lectio, quam exhibent omnes manu exarati codices, ita ſeſe habet, *In Adria Apſoros*, *Dicedalos*, *Abſyrtis*, *Iſſa*. Scribendum *Dyſcelados*. Ex Apollonio Rhodio, quem diligenter legit Auctor noſter, ut ex aliis quoque apparet locis, hauſit hanc inſulam, nempe ex hoc verſu lib. IV.

Ἴσσα τε δυσκέλαδός τε καὶ ἱμερτὴ Πιτύεια.

Inſulae nomen putavit eſſe δυσκέλαδον, cùm ſit epitheton Iſſae, à ſtrepitu undarum, quibus haec inſula adfligitur. Hîc primus Pomponii error. Alter error eſt, quòd *Apſorron* & *Apſyrtida* tanquam diverſas prodiderit, cùm eadem ſit inſula, & idem nomen, alterumque ex altero corruptum eſſe adfirment Veteres. Niſi forſan duas putarit eſſe inſulas, quia diviſa eſt in medio ac ponte jungitur, oppidoque, in quo ſolo vetus remanet nomen: appellatur enim *Oſero*, vel *Aſuero*, voce manifeſtè corrupta ex Apſoro. *Celaduſſas* verò ſuas manifeſtè ex hoc Pomponii loco hauſit Plinius.

l. ead. *Trucones*, *Hydria Electrides*] *Trucones* hîc repoſuerunt, cùm antea *Titana* legeretur, quemadmodum ferè habent libri manu exarati, niſi quòd in quibuſdam *Citana*, & *Tituna* ſcriptum ſit. Legendum *Pityia* ex Apollonio.

l. 130. *Aeſtria*, *Aſine*] *Aeſtria* vel *Eſtria* videatur ea eſſe, quae Anonymo, qui ſub Scylacis prodiit nomine, vocatur Εἰςρεις. *Aſine* alibi non exſtat, corruptum cenſeo hoc vocabulum, & legendum *Saſon*, quae notiſſima eſt in hoc tractu inſula, quamque praeterire non debuit.

l. ead.

l. ead. *Atque ut Alexandriae, ita Brunduſio adjacens Pharos*] Et hîc erraſſe Pomponium exiſtimo, ac confudiſſe duas inſulas, Bariam & Phariam ſive Pharum, quia nempe utraque in ſinu Ionio ſita eſt. Pharos, Paros, ſive Pharia, orae Liburnicae inſula, quae nunc *Lieſina* dicitur, nota eſt omnibus. Baria verò dicebatur olim ſcopulus ſive inſula, quae adjacet portui Brunduſino, tribus circiter paſſuum millibus ab urbe remota, quingentos lata, duplum verò in longitudine habens. Meminit hujus Feſtus Pompejus: *Barium urbem Italiae appellaverunt conditores ejus expulſi ex inſula Baria, quae non longè eſt à Brunduſio.* Sic codex meus antiquus, malè vulgò *Bara*.

l. 138. *Scylla ſaxum eſt, Charybdis mare*] Viri docti putant hîc excidiſſe vocabulum, & ſcripſiſſe Pomponium, *mare vorticoſum*; ſed errant. Referenda enim huc verba quae ſequuntur, *mare noxium appulſis*, quod perinde eſt ac mare vorticoſum. Paulò pòſt ex membranis antiquis reduximus τὸ *Pelorias*, ubi vulgò eſt *Pelorum*.

l. 152. *Taurominium, Catinam*] Haec eſt vetus lectio. Non rectè *Catanam* paſſim reponit Cluverius, tanquam ſi alterum recens eſſet, cùm tamen in antiquiſſimis etiam Auctoribus ita ſcriptum urbis hujus nomen reperiatur. Sic ſolent Latini vocales iſtas permutare, τρυτάνη *trutina*, πατάνη *patina*, Μασσαλία *Maſſilia*, Μασανίσσης *Maſiniſſa*, Μιθραδάτης *Mithridates*, & ſexcenta alia.

l. 163. *Famam habet ob Cereris templum Enna praecipua*] Locus hic ſic emendandus & diſtinguendus erat: *Famam habet ob Cereris templum Enna. Praecipui montium, Eryx maximè memoratus ob delubrum Veneris ab Aenea conditum, & Aethna quae Cyclopas olim tulit*, &c. Veneris autem Erycinae templum praeter Melam, etiam alii ab Aenea exſtructum ajunt, plures tamen ab ipſo Eryce. Sed mirum videri poſſit, quare ſi Aeneas templum hoc condiderit, ipſe tamen id ſpoliarit, auferendo ſignum Veneris. Ita videtur ſenſiſſe Caſſius Hemina apud Solinum, cùm ait Aeneam in agro Laurente poſuiſſe caſtra, ibique ſimulacrum, quod ſecum ex Sicilia advexerat, dedicaſſe Veneri matri, quae Frutis dicitur. Locus hic Solini minimè eſt vitiatus, ut rectè judicat Scaliger. Longa ſunt & frigida quae contra illum diſputat Salmaſius, dum lectionem, quam alter improbat, conatur reducere. Dicit Hemina, Aeneam ſimulacrum Veneris, quae erat in Sicilia, nempe Erycinae, in agrum Laurentem advexiſſe, atque illic dedicaſſe in alio templo

Veneris, quae dicta ſit Frutis. Illud autem templum non erat Romae, ſed in agro Laurente, ut manifeſtè hîc dicit Hemina. Tria itaque in Latio erant fana Erycinae, unum in Capitolio, alterum extra portam Collinam, in quod Cl. Marcellus tranſtulit ex Sicilia ſimulacrum Veneris, tertium verò antiquiſſimum in agro Laurente, ab Aenea conſecratum, ut putabat Hemina. Cùm itaque Venus Erycina tam nota Romae fuerit, ut ne pueri quidem illam ignorare potuerint, ineptum eſt credere Verrium Flaccum, aut Paulum, vel ipſum etiam Solinum hoc neſciviſſe. Sed neque Librarios hîc quidquam commiſiſſe, docet conſtans ubique lectio, & ipſe litterarum ordo apud Feſtum. Aut igitur ex Ἀφροδίτη corruptum eſt hoc vocabulum, ut Scaliger putabat, aut, quod potius exiſtimo, quae prius erat Venus Erucitis, à caſcis illis Latinis, nihil niſi ſtivam & meſſes curantibus, facta eſt *Venus Fructis*, vel *Frutis*. Notum enim Veteres *fructem* dixiſſe & *frutem*, à recto caſu *frux fructis*, vel *frutis*, unde *frutex* & *frutico*. Pari ratione ab Aegeſta, quod eſt vicinum Eryci in Sicilia oppidum, ipſi fecere deam Segeſtam vel Segetiam, quae ſegetibus praeeſſet, quemadmodum altera ſationi. Rectum eſt itaque apud Auguſtinum Fructi Seia vel Frutis Seia, ac ſic quoque optimus noſter codex. Ab hac Fruti Scaliger putabat Frutillam appellari. Salmaſius dicit Scaligerum nugari, ac fritillam dicit aviculam iſtam appellari, à fritinniendo, quoniam ſit motacilla, ac hunc producit Gloſſarii locum, Ἴυγξ, *fritilla, avis quae adſiduè caudam quatit*. Sed profectò ipſe multo graviùs nugatur, quàm Scaliger. Licet ſexcenta Gloſſaria & totidem Scholiaſtae id affirmarent, quis non videret illos ineptire, cùm iyngem & σεισοπυγίδα ſive motacillam eandem faciunt? Quis unquam iyngem vidit caudam motitare? Iynx duos utrinque habet digitos; quod paucis tantùm convenit avibus, nemo unquam tales conſpexit motacillas. Jam verò magnitudo corporis, lingua ſerpentina, ceteraque, adeò diverſam faciunt motacillam ab iynge, ut ſtultum ſit eas confundere. Ipſum praeterea vocabulum fritillae, & etymon quod adfert, nullius ſunt momenti. Omnino ſcribendum Ἴυγξ *fricilla*, vel *frigilla*. Nempe quia apud Ariſtotelem, vel alium, iyngem paulò majorem frigilla eſſe legerat, ſimile per ſimile interpretatus eſt. ac ſic tres in unum confudit aviculas, motacillam, frigillam & iyngem. In loco Catulli emendando, quem ſubdit, nihilo magis eſt felix. Ait namque, nullo tamen Auctore fretus, σαλοπύ-

γιος

νιν vocari motacillam ἀπὸ τοῦ σαλεύειν τὴν πυγήν. Addit dein Catullum ſic appellaſſe Calvum hominem puſillum & aſſiduè ſubſultantem & fringutientem. Sed ſanè Calvus iſte ſi omnium Romanorum cum Cicerone diſertiſſimus fuerit, non tam ridiculus fuit orator. Minimè certè talis viſus Vatinio, cùm in haec verba erumperet, *Rogo vos judices, num ſi iſte diſertus eſt, ideo me damnari oportet?* Parum praeterea urbanus & officioſus erga amicum ſuum fuiſſet Catullus, ſi tam obſceno vocabulo eum pupugiſſet. Sed quid verbis opus. Miſeret me non Turnebi tantùm, ut inquit Scaliger, ſed & ipſius Scaligeri, & Salmaſii, quòd tales nugas produxerint, cùm veram lectionem ac jam ab aliis approbatam, ob oculos habuerint, *Dii magni ſalicippium diſertum.* Quid urbanius hoc dicto Catulli, quodque ne vel ipſe Calvus malè interpretari potuerit? Ipſe ſi quidem cùm cippum adſcendit, ut conſtat ex Seneca, non inficiatus eſt ſtaturam ſuam. Hoc Latinum vocabulum, dignum Populo Romano, ac ſenſui Senecae conveniens. Sed & antiquiſſimi codices hanc lectionem confirmant: *ſaliiputium* habent veteres membranae Senecae. At verò optimus Catulli codex, qui olim fuit Commelini, maniſeſtè hoc loco legit *ſaltipicium.*

l. 174. *Propiùs Italiam Galata*] Ptolemaeo Καλάθη, & hic quoque nimium longo intervallo ab Africae litore inſulam hanc ſeparat. Verùm minùs errat quàm Mela, qui eam Italiae propiorem facit, quàm ſit Melita, Gaulos & Coſyra. Hodie *Galita* nominatur, ac vicina huic inſula, ſeu ſcopulus potiùs, *Galitone.* Viginti circiter paſſuum millibus abeſt à continente Africae, à Tabraca verò inſula millibus ferè quadraginta. Plinius tradit hujus inſulae terram ſcorpiones necare. Sed nulla hîc propriè exſtat terra, cùm tota inſula ſit ſterile ſaxum, ac ne gramen quidem aut muſcùm producat. Mirum itaque non eſt, ſcorpiones in tali loco non eſſe, ubi ne muſca quidem vivere poſſit. Huc accedit quòd ſcorpiones naturali quadam conſtitutione oderint loca aprica, ac plurimum in iis moriantur, vigeant autem in obſcuris & humidis. Longitudo hujus inſulae vix eſt duorum millium paſſuum. Quamvis commodam navibus praebeat ſtationem, hodie tamen non habitatur, forſan neque olim.

l. 176. *Lipara, Didyme, Phoenicuſae.*] Et haec quoque peſſimè erant contaminata. Veterem reduximus lectionem, quam mirificè corruperant priores Interpretes. Prò *flagrant* reſcrip-

reſcripſimus *flagrantes*, in ceteris ſecuti ſumus veteres libros. Rectè verò *Hieram* & *Strongylen* tantùm nominat quae ardeant, ſimiliter quoque facit Diodorus Siculus. Sed & hodie quoque id verum eſt. Ceteras tamen & illas quoque aliquando arſiſſe, manifeſtè ex crateribus & ambuſtis quarundam verticibus colligi poteſt.

l. 178. *Pithecuſa*, *Leucothea*, *Aenaria*]. *Pithecuſas* & *Aenariam* plerique eandem eſſe dicunt, Livius tamen & Ovidius diſtinguunt, & Prochytam ſic vocant. Sic alia nomina in alias ſaepe transferuntur inſulas. Sic ex Oenotridum altera, vocabulum Iſchiae in *Aenariam* tranſlatum eſt. De *Aenariae* autem nomine nugantur Grammatici, & ipſe Plinius, cùm ab *Aenea* dictum volunt. Ridiculus verò eſt Salmaſius cùm *Enariam* dici jubet, & dictam ſcribit ab *enariis*, id eſt, ſimiis, quia ſcilicet ſint ſine naribus. Locum Servii, quem adfert, ex Strabone emendandum eſſe, vel puer videat. Ab aerifodinis dicta eſt haec inſula. Ut enim ab *aere* fit *aerarius*, ſic ab aheno facta eſt *Ahenaria* vel *Aenaria*. Prodigioſae fertilitatis eſt haec inſula, non iis tantùm quae ſumma tellure naſcuntur, ſed & metallis adeò abundat, ut tota auro, argento, aere, ferro, ſale, aliiſque foſſilibus, videatur ſubſterni, ut mirum prorſus ſit, tantam varietatem in tam brevi ſpatio naturam incluſiſſe. Verùm poſtquam auri illic detectae ſunt venae, veriſimile eſt deſiiſſe incolas aera ſcrutari, quorum tamen copiam aquae è viſceribus inſulae prodeuntes ipſo odore ac guſtu teſtantur.

l. 179. *Sinonia*] Solus Plinius inſulae hujus mentionem facit. *Phitoniae* verò etiam Ptolemaeus, qui Φίτωνος νῆσον vocat. Sed neſcio cur illam inter orae Italicae inſulas hìc recenſeat Mela, cùm in freto, quod Sardiniam & Corſicam interfluit, ſita ſit.

l. 182. *Igilium*, *Carbania*] Libri hìc non variant. Plinio eſt *Barpana*, ut jam aliis rectè obſervatum, quorum opinio hac in parte verior eſt, quàm Gluverii, qui *Columbariam* hìc pro *Carbania* ſubſtituebat. Paulò pòſt reddidimus veterem lectionem ex optimis & antiquiſſimis membranis. In vulgatis hactenus exemplaribus aliquot verba deerant.

l. 194. *Populorum antiquiſſimi Ilienſes*] Salmaſius *Iolenſes* & hìc, & apud Plinium, & apud Sólinum repoſuit pro *Iolenſibus*. Fruſtra; vide Pauſaniam in *Phocicis*, ex quó cognoſces, probam eſſe lectionem vulgatam.

l. 207. *Frumentis tantùm non foecunda, ad alia largior*] Manu

Manu exarati libri habent *tantummodo foecunda*. Legendum, *frumentis tantummodo foecunda*, *at alia largior*.

l. 215. *Sine pernicie tuta eſt*] In libris ſcribitur *rara*, non *tuta*. Legendum *rata*, id eſt, certa & ſecura, quomodò optimi Auctores loquuntur.

l. 218. *Aliudve, quod verius*] Irreptitia eſſe exiſtimant haec verba. Ego ſic refingenda eſſe exiſtimo, *aliud velud virus*.

FINIS OBSERVATIONUM AD LIBRUM SECUNDUM.

AD

AD LIBRUM TERTIUM OBSERVATIONES.

In Cap. I.

DE EXTERIORE HISPANIAE ORA.

l. 5. I*Ta enim motus ejus appellant*] Putant haec verba non eſſe Pomponii, nam inquiunt, quis olim neſcivit, quid ſit aeſtus? Sed falluntur; *aeſtus* enim non hîc accipitur pro ſimplici agitatione fluctuum uti ſaepe, ſed pro acceſſu & receſſu maris. Ille autem diu ignotus fuit Graecis & Romanis, cùm in paucis tantùm maris mediterranei partibus motus iſte ſit ſenſibilis: itaque ex inconſtanti freti Siculi & Euripi reciprocatione illum colligebant potiùs, quàm ſciebant.

l. 7. *Nunc ad alios alioſque invicem*] Contrarius hîc requiritur ſenſus. Libri omnes manu exarati habent, *Non alios alioſque invicem.* Inde facile fuit lectionem, quam dedimus, excudere.

l. 18. *Si, ut doctioribus placet, vivum animal eſt*] Sic mutavit hunc locum Pintianus, quem ſecuti ſunt omnes alii, cùm priùs legeretur, *utique ſi, ut doctioribus placet, unum animal eſt.* Sed quid opus erat mundum animal vivum dicere, cùm animal dixiſſe ſufficiat? Certum eſt nihil hîc eſſe mutandum. Loquitur ex Platonicorum opinione, qui mundum unum eſſe animal credebant, quod omnia alia animalia in ſe contineret. Plato itaque in *Timaeo* univerſam rerum naturam vocat ζῶον ἓν ὁρατὸν, πάνθ᾽ ὅσα κατὰ φύσιν αὐτοῦ συγγενῆ ζῶα ἐντὸς ἔχον. Jamblichus *de Myſt. Aegypt:* ἓν ζῶον ἐστὶ τὸ πᾶν. Vide quoque Plotinum *Enneade* IV. cap. 32.

l. 30. *Turduli & Baſtuli habitant*] Ptolemaeus hîc non *Turdulos*, ſed *Turdetanos* collocat. *Baſtulos* verò & illos ponit in citeriore Hiſpaniae ora, uti quoque faciunt alii. Sed profectò gentes illae ſibi invicem permixtae, multis in locis

locis habitarunt. *Turdulos* quidem triplices vel etiam quadruplices in Hiſpania invenio. *Turduli veteres*, quos infrà recenſet Pomponius, habebant illum Luſitaniae tractum, qui eſt inter promuntorium magnum & Durium flumen. *Turduli* verò *Baetici* bifariam dividebantur, in Turdulos & his occidentaliores Turditanos. His annumerandi ſunt Turditani illi, qui ultra Anam aliquam Luſitaniae partem obtinebant. Duplices itaque *Turduli* fuere in Luſitania, duplices quoque in Baetica. Hinc eſt quòd *Turditanos* nonnulli à *Turdulis* diſtinguant, quia *Turdetania* diverſa eſt à *Turdulorum* regione. Alii, qui eoſdem eſſe dicebant, eo potiſſimum uſi argumento, quòd utrique ejuſdem eſſent originis & linguae. Strabo: Τοὺς δ' ἐνοικοῦντας Τουρδιτανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν· οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς νομίζουσιν, οἱ δ' ἑτέρους. Uti autem nomina horum populorum conveniunt, ita etiam nomina urbium, quae in *Turdulis* & *Turdetanis* ſitae erant, planè ſunt eadem. Talia ſunt haec, *Illipula*, *Ebora*, *Sala*, *Onoba*, *Segida*, *Calicula*, *Aſtigis*, *Aruci*, &c. Iſta quoque ferè ſunt eadem, *Vogia* & *Ugia*, *Tucci* & *Ptucci*, *Seria* & *Selia*, *Balda* & *Baſſa*, *Obulco* & *Obulcola*, *Calduba* & *Salduba*. Ex his ſatis apparet, mirum non eſſe, quòd nonnulli *Turdulorum* & *Turdetanorum* nomen & oppida confuderint. Eadem ratio eſt *Baſtulorum* & *Baſtitanorum*, qui & ipſi diverſam habuere regionem.

l. 32. *Lucus*, *quem Oleaſtrum appellant*] *Oleaſtronem* Plinius vocat, ſi libri mendo careant. Ptolemaeus loco valde à mari remoto hoc oppidum deſcribit. Graeci *Cotinuſam* appellarunt, nemo enim neſcit *oleaſtros* à Graecis vocari κοτίνους. Strabo: Κατὰ δὲ τὰς κοτίνους λεγομένας χαλκός τε ἅμα φύεται καὶ χρυσός. Malè vulgò Κωτίνας. Mirûm Plinium Cotinuſam inſulam ab oleis dictam ſcribere, non verò ab oleaſtris: *Majorem Timaeus Cotinuſam ab oleis vocitatam ait: noſtri Tarteſſon appellant.* Sic emendandus iſte locus ex optimo codice, in quo manifeſtè ſcribitur *à poteis*, non ut vulgò *apud eos*. Sed multi oleas ſilveſtres cum domeſticis confundunt. Hodie etiamnum integrae oleaſtrorum ſilvae iſtic locorum comparent, ſed in montoſis tantùm & incultis tractibus, quas ſturni depopulantur, neque enim ulla exinde ad homines redit utilitas.

l. 35. *In ipſo mari monimentum Geryonis*] Geryoni ſepulcrum à Gaditanis fuiſſe exſtructum in ipſis Gadibus prodit Philoſtratus in *Vita Apollonii*. Feſtus verò Avienus Geryonis arcem memorat in hoc tractu alicubi:

Ge-

Geryonis arx eſt eminus, namque ex ea
Geryona quondam nuncupatam accepimus.

Ex hoc loco proculdubio Correctores depravarunt hunc Pomponii. Prius legebatur *Cepionis*, non *Geryonis.* Pro *monimentum* verò *munimentum*, niſi fallor, rectiùs legeris. Certum eſt veram hanc eſſe lectionem, & à *Caepione* turrim hîc fuiſſe extructam, non à *Geryone.* Colligo hoc ex Strabone, cujus verba haec ſunt lib. III. Καὶ ὁ τοῦ Καιπίωνος πύργος ἵδρυται ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύστου. Malè vulgò Καπίωνος, quod perperam corrigunt Viri docti. Quamvis autem multi fuerint Caepiones, dubitari tamen non poteſt, quin is, qui munimentum ſive Pharum iſtam exſtruxit, fuerit Quintus Servilius Caepio, qui de Luſitanis triumphavit, notus quidem hoc nomine, furto tamen & ſupplicio longè nobilior. Exſtructum autem ab illo monumentum hoc fuiſſe exiſtimo, ad inhibendam Luſitanorum piraticam; eo enim tempore infeſtaſſe claſſes Romanas, ac oſtia Baetis obſediſſe, veteres teſtantur hiſtoriae. Vulgò locus ille appellatur *Chipiona*; tanquam ſi à Scipione ſic diceretur. Nec recens eſt iſtud vocabulum, ſic jam olim exiſtimavit Jornandes haud longè à principio: *Quamvis nonnulli & illa gemina Galliciae & Luſitaniae promuntoria in Oceani inſulis ponant, in quorum uno templum Herculis, in alio monumentum adhuc conſpicitur Scipionis.* Verba quidem inepta & barbaro Scriptori convenientia, attamen unde & id quod dixi, manifeſtè colligi poteſt; ac illud praeterea, locum iſtum jam tunc promuntorium fuiſſe, non inſulam.

l. 39. *Grandem lacum facit*] Nemo eſt hodie qui non certò ſibi perſuaſerit, Baetim olim gemino oſtio in Oceanum exiviſſe. Nefas exiſtimant de eo dubitare, cùm tantus ſit Veterum conſenſus. Non hoc ignorare debuit Mela in iis oris natus. Videamus tamen an hoc verum ſit. Eſt in illo litore oppidulum *Rota* vulgò dictum, diſtans ab oſtio Baetis eurum verſus quatuordecim circiter paſſuum millibus. Qui iſtic habitant adfirmant, Baetim juxta muros iſtius oppiduli olim altero oſtio ſe mari miſcuiſſe. Sed hoc merum eſt figmentum. Oſtendimus munimentum Caepionis eſſe caſtrum id, quod vulgò *Chipiona* nominatur. Jam verò, ſi Baetis olim ad Rotam oppidum exiſſet in mare, prius Baetim, deinde verò hoc Caepionis munimentum recenſuiſſet Mela. Si quis praeterea intervalla Ptolemaei aut ſtadiaſmos Marciani Heracleotae examinet, manifeſtè videbit oſtium

iſtud orientale Baetis, quod recenſent, non aliud eſſe poſſe, quàm unicum illud quod hodie etiamnum eodem viſitur loco. Ulterius itaque quaerendum videtur occidentale Baetis oſtium, quod è Ptolemaeo injuria temporum excidiſſe exiſtimant. Verùm hoc ſi eſſet, jam Marcianus Heracleotes ejus meminiſſet, qui & ipſe orientalis oſtii tantùm facit mentionem. Occidentale nempe oſtendere non potuerunt, quia nuſquam extaret. Si quis litus iſtud, quod appellant *Las arenas gordas*, tractumque ſuperiorem conſideret, nullum oſtii veſtigium, imò ne locum quidem ubi eſſe potuerit, inveniet. Merum itaque commentum eſſe videtur illud de duobus Baetis oſtiis, cùm ut nunc, ſic quoque olim, uno tantùm ore in pelagus exierit. Operae pretium eſt tamen oſtendere cauſam, quare duo oſtia Baeti aſſignarint Veteres, & quis iſte lacus grandis, quem efficit Baetis; nam ſi quis totum naviget Baetim, nullum tamen inveniet lacum permanentem ne modicum quidem, nedum grandem & qui revera lacus poſſit dici. Quapropter ſic ſenſeo, Veteres per lacum intellexiſſe totum illum tractum, quem inundat Baetis, qui extenditur ab Hiſpali, uſque ad locum qui dicitur *Trebuxena*, per ſpatium triginta quatuor paſſuum millia longum, latum verò viginti millia, aliquando verò multò etiam latius. Hanc aquae collectionem Feſtus Avienus, ex auctoritate antiquiſſimorum Graecorum, *lacum Ligusticum* vocat, ſic dictum à Liguribus, quos ipſe in hoc quoque tractu deſcribit. Ligures vocatos fuiſſe etiam interiores Hiſpaniae incolas uſque ad fretum fermè, nos quoque alibi oſtendimus. Lacus itaque, quem Baetis efficit, quà mari vicinus eſt, non de alio accipi poteſt quàm de hoc aeſtuario, quod iis, quos diximus, terminis continebatur. Verùm Plinius multò latiùs extendit aeſtuaria Baetis, collocat namque in iis non Nebriſſam tantùm, ſed & Colobanam, & Aſtam & Aſidonem. Atqui ad haec oppida non pertingit aeſtuarium Baetis: Aſtam enim & Aſidonem, quarum haec vulgo *Medina Sidonia*, illa *Xerez* appellatur, aliud alluit aeſtuarium, nempe Aſtenſe. Hinc colligo Veterum quoſdam Guadaleti fluminis oſtium, cui ſe aeſtuarium Aſtenſe infundit, exiſtimaſſe eſſe alterum Baetis oſtium, & aeſtuaria illa conjungi, cùm neutrum verum ſit. Atque hoc quidem pacto interpretati ſunt nonnulli oſtia Baetis, ſive Tarteſſi. Aliud tamen voluere vetuſtiſſimi illi Graeci, qui ſcripſere Tarteſſum duo habere oſtia, & inter illa efficere inſulam: illi enim per oſtia intellexere ſeparationes, quas facit Baetis

ad

ad inſulas, quae hodie etiamnum in hoc flumine ſuperſunt. Ex his quae maxima eſt & mari proxima, licet & ipſa quoque aquis tota ferè obruatur, cùm Baetis exaeſtuat, attamen quia partes inſulae altiores exſtant, flumen medium dividit, efficitque ut gemino in aeſtuarium exeat oſtio.

l. 44. *Olitingi Onoba contingunt*] Sic perperam mutarunt, cùm veterum librorum ſcriptura ſit, *Olintigi*. Corruptè quoque apud Plinium *Oſintigi*. Olontigi ad Maenobam flumen alia eſt. Quare autem tanta nominum ſimilitudo ſit in omnibus ferè harum terrarum locis, ſuprà oſtendimus. Sic autem expurgandus eſt ex optimis noſtris membranis locus ille Plinii: *Maenobam amnem*, *& ipſum navigabilem*, *haud procul accolunt*, *Olontigi*, *Caelia*, *Laſtigi*.

l. ead. *Onoba contingunt*] *Onglappa* priùs legebatur, unde *Onobam* fecerunt. Sed legendum *Onoba*, *Laepa*. Haec *Onoba* Ptolemaeo eſt Ὄνοβα Αἰςυρία. Et ita quoque vulgò apud Plinium legitur. Marciano Heracleotae eſt Ὄνοβα Ἀςυρία. In Antonini etiam *Itinerario* eo loco ubi legitur, *Iter de Eſtri Pacem Juliam*, monet Vir ille doctiſſimus, qui nobis optimam ejus Auctoris dedit editionem, vidiſſe ſe in aliquo codice ſcripto, *Iter de Aſturica*, &c.. Sed nulla comminiſci poſſit cauſa, cur Onoba dicta fuerit *Aſturica* vel *Aſturia*, cùm oppidum illud remotiſſimum fuerit ab Aſturibus populis. Ipſa lectionum varietas docet, latuiſſe hîc aliud vocabulum magis inſolens, quod corruptioni dederit occaſionem. Vera omnino eſt lectio Ὄνοβα Αἰςυρία. Crebras enim ἀναχύσεις ſive aeſtuaria hoc loco occurrere, nemo eſt qui ignoret. Ut autem à *luxu luxuria*, & à *penu penuria*, ita ab *aeſtu aeſturia* formatur. In libris melioribus Plinii legitur, *à flumine Ana*, *litore Oceani*, *oppidum Oſſonaba aeſtuaria cognominatum*. Sed & apud illum, & alios quos citavi, *Aeſturia* vetus fuit lectio. Apud Plinium etiam lege *Onoba*, non *Oſſonoba*, quae eſt ultra Anam, niſi ipſe in eo erraverit Plinius. Eſt enim Baeticae Onoba Aeſturia, illa verò Luſitaniae. Diſtinguit eas etiam Marcianus Heracleota. Apud Strabonem lib. III. legas, Τούτων δέ ἐςιν ἥτε Ἄςα, καὶ Νέβρισσα, καὶ Ὄνοβα, καὶ Σόνοβα, καὶ Μαίνοβα, καὶ ἄλλαι πλείους. Cui non appareat Ὀσόνοβα eſſe ſcribendum? Laepae verò, quam Onobae ſubjungit, meminit in hoc tractu Plinius, qui Latinorum vocat. Differt autem haec à Laepe magna, cujus meminit Ptolemaeus. Vulgò nomen obtinet locus iſte, & ſitus eſt ad ſinum exiguum, qui in Oceanum exit inter Cartayam & Aiamontem.

l. 51.

l. 51. *Cuneus ager dicitur*] Audiendi non ſunt qui hanc lectionem ſollicitant: cùm enim ager iſte quàm maximè in mare procurrat & promineat, rectè promuntorium dicitur. Verùm in eo egregiè falli puto Melam & qui eum ſequuntur, quòd promuntorium hoc à cunei forma dictum putant. Quod magis mirere, etiam Straboni hoc perſuaſum à Romanis, ait enim ille, καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ τούτῳ χώραν τῇ Λατίνῃ φωνῇ καλοῦσι Κούνεον, σφῆνα σημαίνειν βουλόμενοι. Ipſum hoc ajunt Aelianus, & alii, niſi fallor. Sed errant. *Cuneus ager* & *promuntorium* corruptum eſt ex Graeco Κύνης, cujus accolae dicuntur Herodoto Κυνήσιοι & Κύνητες. Cynetes iſti habitabant inter Sacrum promuntorium & Anam flumen; quem terminum Cynetum facit Rufus Feſtus:

Hinc dictum ad amnem ſolis unius via eſt;
Genti & Cynetum hic terminus.

Alibi tamen ait, *Ana amnis illic per Cynetas effluit*, tanquam ſi etiam Cynetes aliqui eſſent ultra Anam. Quod ſanè verum arbitror. Juſtinus libro ultimo: *Saltus verò Tarteſſiorum, in quibus Titanas bellum adverſus deos geſſiſſe proditur, incoluere Cynetes: quorum Rex vetuſtiſſimus Gargoris mellis colligendi uſum primùm invenit.* Malè vulgò legitur *Curetes.* Scio quidem Diodorum Siculum Curetibus concedere μελισσουργικῶν inventionem, ſed hoc nihil ad rem facit. Etiam Ariſtaeo & aliis hoc tribuitur. Nulli in Hiſpania Curetes; ſed Cynetes, ut diximus. Ex hoc verò loco Juſtini apparet Cynetas etiam ultra Anam habitaſſe, cùm in ſaltibus Tarteſſidis eos collocet. Tarteſſiorum verò & Cynetum terminus erat Anas teſte Avieno. Alii tamen Gletas vel Igletas inter eos ponunt. Stephanus, Γλῆτες ἔθνος Ἰβηρικὸν μετὰ τοὺς Κύνητας. Idem Τλῆτας vocat, ex vitioſo Theopompi codice, ut arbitror. Sed ii verſus ſeptentrionem vicini erant Cynetibus & Tarteſſiis, ut apparet ex loco Conſtantini Porphyrogennetae, quem ſuperiùs emendavimus. Idem autem ſitus erat Cuneorum ſive Cunei agri, & Cynetum: namque & Strabo, & hic noſter Auctor, Cuneum regionem inter Sacrum promuntorium & Anam collocant. Jam verò ut Cynetes ultra Anam, ita quoque Cunei populi. Itaque Cuniſtorgin vel Coniſtorſin, Celticorum in Baetica civitatem, Cuneorum vocat urbem Appianus. Etiam Gadibus eos vicinos facit Livius lib. XXVIII. *Mago cùm Gades repetiſſet, excluſus inde ad Cuneos (haud procul Gadibus is-*

 locus

locus abeſt) claſſe appulſa, &c. Ita legendum eſſe docet ille omnium codicum optimus Puteanaeus, in quo ſcribitur *Cimbios*. Ex his ſatis, ut puto, liquet, Cynetarum & Cuneorum regionem eandem planè fuiſſe, & iiſdem contentam terminis. Inſuper hoc etiam addo, promuntorium illud, quod Latini dixere *Cuneum*, hodieque Sanctae Mariae nuncupatur, idem eſſe quod Graeci Κυνητικὸν dixere. Docet hoc Rufus Feſtus, qui hîc jugum Cyneticum collocat. Stephanus: Κυνητικὸν Ἰβηρίας τόπος πλησίον Ὠκεανοῦ, Ἡρόδωρος ιʹ τῶν κατ' Ἡρακλέα. Οἱ οἰκοῦντες Κύνητες καὶ Κυνήσιοι. Ab his Cynetibus nomen accepere *Ginetti*, quomodo Hiſpani vocant expeditos equites, caetra tantùm & lancea armatos. Olim hujus tantùm litoris adcolae ſic appellabantur, nunc verò praecipuè hoc nomine cenſentur omnes iſti, qui Hiſpaniae litora contra Maurorum incurſus tutantur.

l. 53. *Balſa*] Ita quoque Ptolemaeus, quamvis apud illum Ἴβαλσα legerit Marcianus. Scio quidem in ſexcentis litteram illam priorem adjici, ſed utique ut Ptolemaeus, ita quoque Epitomatorem ejus Marcianum ſcripſiſſe veriſimile eſt. Errat quoque in eo, quòd πληθυντικῶς τὰ Ἴβαλσα vocarit. Hodie oppidum illud *Palos* nominatur. Exiguum quidem, celebre tamen, quoniam ex eo egreſſi ſunt primi novi Orbis inveſtigatores.

l. 55. *In Magno Ebora*] *Ebora* locum hîc habere non poteſt, illa enim longè abeſt ab hoc promuntorio, & quidem in mediterraneis, cùm Mela hîc tantùm litora legat, aut ſaltem loca non admodum à mari remota. De alia itaque *Ebora* accipiendus hîc locus, de illa nempe quae ſita eſt in latere hujus promuntorii dextro, quod uſque Durium flumen extendit. Vulgò locus iſte nominatur *Euora de Alcobaça*, olim Eburobritium, uti marmora antiqua & Plinius docent.

l. 69. *Sed à Durio ad flexum Gronii*] Legendum *Grovii*. Ptolemaeo Γροούιοι. Sic quoque habebat vetus lectio Plinii, quod perperam mutarunt. Remanet hoc nomen etiam hodie in inſula & promuntorio ad oſtium Ullae fluminis ſito, *Grove* enim vocatur. Confirmant hanc lectionem etiam meliores Silii codices, qui habent *Grovios*, non *Gravios*,

Quique ſuper Grovios lucentes volvit arenas,
Infernae populis referens oblivia Lethes.

Sed & alibi,

Et

Et quos nunc Grovios violato nomine. Grajûm
Oeneae miſere domus, Aetolaque Tyde.

Errant quoque qui apud Martialem populi hujus mentionem fieri putant lib. IV. epigrammate 4.

Luci gloria temporum noſtrorum,
Qui Grajum veterem Tagumque noſtrum
Arpis cedere non ſinis diſertis.

Commentitia eſt haec lectio, cùm libri manu exarati habeant, *qui Cajum veterem.* Cajus mons eſt is, ex quo Durius profluit. Julius Orator: *Fluvius Durius naſcitur in Carpetania, exiens de monte Cajo juxta Pyrenaeum: currit per campos Spaniae illuſtrans Pyrenaeum. Deinde diſrumpens loca montuoſa, dividens Galliciam à Luſitania; ducens aquas multas valde, occidit in Oceano occidentali. Currit millia* CCCCXCV. Malè verò montem hunc juxta Pyrenaeum collocat, à quo abeſt quàm longiſſimè. Apud Livium *mons Caunus* vocatur lib. XL. cùm Cajus verum ſit nomen. Sed & altero loco apud Martialem monti huic nomen reddidimus, lib. I. ep. LV.

Videbis altam Liciane Bilbilim
Equis & armis nobilem,
Sterilemque calvum nivibus effractis ſacrum
Vada Veronem montibus.

Notant Viri docti ſe in ſcriptis codicibus reperiſſe, *Senemque Catum*, quod etiam nos in noſtris reperimus. Noli dubitare, quin ſic ſcripſerit Martialis.

Senemque Cajum nivibus, & fractis ſacrum
Vadaveronem montibus.

l. 70. *Avo, Celandus*] Ptolemaeo *Avus.* Vulgò *Rio Ave.* In *Vita S. Gonſalvi* vocatur *Avicella.* Unde corruptum *Vizzella*, quod alterum huic fluviolo eſt nomen. *Celandus*, vel potiùs *Celadus*, uti habent meliores libri, eſt is, qui vulgò *Rio Cavado* appellatur.

l. 71. *Et cui Oblivionis cognomen eſt Limia*] Flumen hoc, cujus vel ſolum nomen terrorem potuit incutere Romanis, nemini, qui aliquid ſaltem didicit, eſt ignotum.

Verùm illud monere eſt operae pretium, perperam hîc apud noſtrum Melam Minium praeponi Limiae, cùm multò propinquior Durio ſit Limias, quàm Minius. Teſtantur hoc omnes Antiqui, & hodiernus ſitus. Sed & alii Veterum haec flumina confudiſſe videntur, unde ego puto natum eſſe errorem Ptolemaei, quum Bracaram Auguſtam ponit ad Minium, Tyde verò caſtellum ad Nebim; cùm Tyde ad Minium, Bracara verò ad Nebim ſita ſit.

l. 72. *Flexus ipſe Lambriacam urbem amplexus*] *Lambriaca* vel *Labriaca*, uti habent veteres membranae, quale ſit oppidum neſcio. Videtur tamen ita dictum à monte Lauro, qui à dextra imminet oſtio Tamarae fluminis. *Abobricam* Pintiani, locum hîc non habere, infrà oſtendemus.

l. 73. *Recipit fluvios Iernam & Ullam*] Et haec quoque corruperunt priores Interpretes, cùm vera ſit lectio *Laeron & Ullam*. Laeros flumen etiamnum nomen ſervat, *Leriz* enim vocatur. Meminit quoque hujus Geographus anonymus Ravennas. Sed & alterum flumen nomen ſuum etiamnum tenet, & *Ulla* vocatur, cum cognomine oppido, & agro adſito, qui *Ulloas* ab amne appellatur. Ptolemaeo eſt Οὐία, pro Οὐλία.

l. 74. *Praeſamarci habitant*] Sic quoque Plinius. At in *notitia* quadam *Epiſcopali*, *Piſtomarci* appellantur, & adtributi eſſe dicuntur ſedi Irienſi.

l. 76. *Tamaris ſecundum Arotrebarum portum*] *Ebora* priùs ſcriptum fuit, pro quo Interpretes alterum iſtud ſuppoſuerunt. Sed ſanè Artabrorum portus vel Arotrebarum eſt ſeptentrionalior, cùm ſit in extimo promuntorii angulo. Retinuimus itaque *Eboram*, quae, ſi benè calculum ponimus, eſt illa, quae *Mores* vulgò vocatur. Portum illum admittit dextra ripa Tamarae fluminis, commodum valde & notiſſimum nautis. Abeſt à monte Lauro, cujus modò mentionem fecimus, paucis tantùm millibus.

l. 77. *Sars juxta turrim Auguſti titulo memorabilem*] *Sars* iſte Pomponii, non eſt fluviolus is, qui vulgò *Rio Sar* vocatur, quique prope Compoſtellam in Ullam influit, ſed alter quidam propior promuntorio Artabro, cui vulgò nomen datur *Lezaro*. Ita enim poſtulat & ordo, & illud praeterea, quòd fluviolus ille dicatur fluere juxta turrim Auguſti, ſive Aras Seſtianas Auguſto dicatas. Attamen iſtae Arae, niſi fallor, longè erant propiores Viro flumini, qui vulgò *Rio Vau Cerveyro*, quàm Sarti.

l. 82. *A Celtico promuntorio ad Scythicum uſque*] Scythici pro-

promuntorii infrà quoque meminit, ubi ſeptentrionis inſulas deſcribit. Putabat autem Mela totum hoc litus, quod ab Artabris ad extremum uſque ſeptentrionem extenditur, penè eſſe rectum. Hoc ipſum quoque alii è Veteribus exiſtimarunt. Errat itaque inſignis ille Geographus, qui hîc *Trileucum* pro *Scythico* reponebat. Ordo geographicus & ſenſus Melae non admittit iſtam correctionem. Praeterea *Trileucium* non *Trileucum* promuntorium hoc vocabatur, ab adſitis inſulis *Trileucis*. Sic itaque reſcribe apud Ptolemaeum Τριλεύκιον. Sed profectò locus iſte Ptolemaei non uno laborat naevo, tria namque illa confunduntur, Lapatia, Corium & Trileucum. Sic namque vulgò concipitur, Λαπατία Κώρυ ἄκρον τὸ καὶ Τρίλευκον. Sed Λαπατία, ut opinor, nihil commune habet cum ſequenti promuntorio, ſed eſt locus inter oppidum Brigantium & Trileucium promuntorium. Excidere autem proculdubio numeri, hoc nempe modo;

Λαπατία * * * *
Κώριον ἄκρον τὸ καὶ Τριλεύκιον, Η´ δ´. μέ. ϛ´ γ´

Κόριον hoc promuntorium vocatur Marciano Heracleotae, qui longitudinem maximam Tarraconenſis provinciae extendit ab hoc promuntorio ad alterum, in quo Templum Veneris. Atqui ſecundum Ptolemaeum ea non fuerit maxima ejus provinciae longitudo, cùm multò longiùs abſit à Templo Veneris promuntorium Nerium, quàm iſtud Trileucium, quod & Corium vocat. Ac proinde malit quis forſan legere apud Marcianum ἀπὸ τοῦ Νερίου, pro eo quod vulgò eſt Κορίου. Sed erravit Ptolemaeus, & Corium cum Trileucio confudit, cùm diverſa ſint promuntoria. Veriſſimum eſt Corium promuntorium eſſe illud, quod vulgò *Cabo Coriane* nominatur, non minùs procurrens in occidentem atque Nerium, à quo vix decem paſſuum millibus abeſt ſeptentrionem verſus; *Trileucium* verò eſt *Cabo d'Ortegal* hodie. Hunc errorem Ptolemaei non ſecutus eſt Marcianus, qui Κόριον ἄκρον loco ſuo reddidit, longitudinemque Tarraconenſis inde orditur. Obſervandum autem Marcianum non ſolum ſequi Ptolemaeum, ſed & alios Geographos, praecipuè Artemidorum & Protagoram, ut ipſe fatetur. Plura alibi annotavimus loca, in quibus recedit à Ptolemaeo. Porrò ſequentia Pomponii verba ſuadente ratione, jubentibus verò manu exaratis libris, ita reſtituimus, *Per-*

petua ejus ora, &c. non verò ut vulgò, *Hinc perpetua ejus ora*. Non enim à Scythico promontorio, ſed à Celtico dicit incipere iſtam litorum ſeptentrionem verſus in rectum extenſionem.

l. 86. *Etiamnum Celticae gentis*] A Durio uſque ad Artabros omnia ſunt Celticorum, quos colonos illorum eſſe ait Strabo, qui ad Anam habitarunt. Sed & ipſos Artabros ait hîc Mela eſſe Celticae gentis, itaque extendi Celticos uſque ad Aſtures. Benè itaque hunc locum ſic reſtituit Pintianus, cujus conjecturam confirmant ferè libri veteres. Priùs legebatur, *& Janaſum Celticae gentis*, & Janaſum interpretantur Compoſtellam. Sed, ut diximus, nullius hîc oppidi nomen latere poteſt. Certum denique eſt, Compoſtellam eſſe Iriam Flaviam. Sed poſtquam Hiſpani ſibi perſuaſerunt illa quae de Sancto Jacobo narrantur, coepit iſtud oppidum appellari *ad Jacobum Apoſtolum*. Poſterioris aevi Hiſpani dixere *Giacomo Poſtolo*, unde contractum *Compoſtella*. Quae alii de origine hujus vocabuli fabulantur, merae ſunt ineptiae.

l. 88. *Adrobicum urbem*] Libri antiqui manu exarati habent *Adrobricam*. Verùm *Abobricam* reponendam exiſtimo. Plinius lib. IV. cap. 20. rectè vocat inſigne oppidum, propter ſitum, quem ei Mela tribuit. Peccat tamen cùm ad Minii oſtia illud collocat, à quibus immane quantum abeſt. Sed graviſſimè erravit Plinius in toto illo tractu maritimo à Cantabris ad Tagum uſque deſcribendo, omniaque paſſim flumina, oppida, & promuntoria perverſo & confuſo recenſuit ordine. Luce clarius manifeſtiuſque id alio oſtendam loco. Nempe inde hoc factum eſt, quòd dum diverſos more ſuo ſequitur Auctores, quorum hi quidem oram illam deſcriberent à Cantabris incipientes, & ita porrò procedentes verſus occaſum & mox verſus meridiem Durium & Tagum uſque; alii verò contrarium tenentes ordinem, deſinenteſque unde illi exorſi fuerant; ipſe duplicem hunc ordinem confuderit, multiſque locis alium affinxerit ſitum, quàm veritas & ratio poſtulabant.

l. 91. *Per alia duo Mearus exit & Narius ad Libuncam*] Atqui ex Ptolemaeo conſtat flumina haec longiſſimè abeſſe à ſinu Caranienſi, quem hîc deſcribit Mela, abeſt quoque Libunca oppidum quàm longiſſimè. Aut itaque Ptolemaeus, aut Mela turpiter hîc erraſſe videtur. Sed profectò & hîc quoque graſſati ſunt intempeſtivi Correctores. Priùs legebatur, *Per alia ducanaris exit & libica*. Sed verò optimus

timus meus ſic habet, *per alia ducamaris exit edibia.* Scribo, *per alia duo Mearus exit & Ivia.* Loquitur hîc de ſinu oppidi Caranii, quod vulgò *Corunna* dicitur. Ait in illum exire quatuor flumina, quod veriſſimum eſt. *Mearus* hodie nominatur *Rio Mero. Ivia* verò eſt is, qui *Iuvia* vulgo appellatur, alluitque oppidum *Ferol* dictum. Ptolemaeus Mearum longè removet ab hoc ſinu, cùm tamen in intimo ejus receſſu ſitus ſit.

l. 103. *Quorum nomina noſtro ore concipi nequeant*] Cantabricorum nominum injucundum ſonum notat quoque Strabo lib. III. exempli verò gratiâ affert tria iſta populorum vocabula, Pletauros, Barductas & Antrigonas. Ego tamen non video quid hîc ſit quod aures tam graviter vulneret, cùm vel in media Graecia multa reperiantur nomina, quorum longè inſuavior & difficilior ſit pronuntiatio. Sed profectò ita eſt, Graecis aſperae videntur pleraeque iſtae voces, quae non ſunt Graecae, aut nihil Graecè ſignificant.

l. 104. *Per eoſdem & Salenos Saurium*] Quidam libri, *Pereundi & Salenos.* Noſter verò optimus & emendatiſſimus, *Per Eunos & Salaenos Saunium.* Ceterùm in gentium locorumque iſtorum vera nomina otium nunc non eſt inquirere. De re futili divinabit, quiſquis aliquid certi de his adfirmare cupiet. Sufficiat hîc meliorum codicum lectionem repraeſentaſſe.

In Cap. II.

DE EXTERIORE GALLIARUM ORA.

l. 5. *Grandi circuitu inflexa*] Inflectuntur ea litora, quae intus recedunt, id enim propriè vocabulum hoc ſignificat. Verùm contrarium poſtulat ſenſus. Itaque non dubito, quin ex eo, quod in veteribus exſtat libris, *amplexa*, faciendum ſit *amflexa*. Notum *am* praepoſitionem eandem in compoſitionibus vim habere atque *circum*.

l. 10. *Quidquid ex ſatis frigoris impatiens eſt*] Malim id quod in optimo eſt libro, *quidquid eſt ſati.* Sequentia ope Vaticani & aliorum codicum refinximus. Priùs ſcribebatur, *ager nec ubique alit, & noxio genere animalium minimè frequens.* quae non cohaerent.

l. 12. *Gentes ſuperbae, ſuperſtitioſae*, &c.] Sic quidem

 Mela

Mela Hiſpanus de Gallis, at longè plures Galli ſuperbiam, & quae ſequuntur, Hiſpanis objiciunt. Utri rectius, aliorum judicium eſto. Hoc quidem conſtat, duabus iſtis gentibus idem olim atque nunc fuiſſe ingenium, hoc eſt, valde diverſum. Verùm an propterea aequè olim ſe mutuo oderint, id multi non exiſtimant. Sed profectò tanta morum rituumque diſcrepantia, vix abſque ingenti poſſit ſubſiſtere odio. Hoc quo magis ita ſeſe habere exiſtimem, facit verſiculus Catulli de Egnatio,

Tu praeter omnes une de capillatis,
Cuniculoſae Celtiberiae fili.

Antiquiores Catulli codices aut hiatum hoc loco oſtendunt, aut ita legunt, *Celtiberoſae Celtiberiae fili.* Sic quoque habent omnia vetuſta Priſciani exemplaria, duobus aut tribus locis verba haec citantis. Ego non dubito quin Catullus ſcripſerit, *Celtis peroſae Celtiberiae fili.*

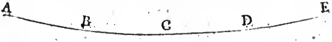
l. 14. *Ut hominem optimam & gratiſſimam diis victimam crederent*] Pintianus *caederent.* Sic quoque veteres membranae. Subintelligendum verò tanquam, velut, ut ſit ſenſus, Gallos hominem caedere ſolitos, velut optimam victimam. Aliàs enim vulgaris lectio praeferri deberet. Non rectè verò Pintianus *opimam* ſubſtituit, cùm alterum probum ſit. Minucius Felix: *Qui hominem periculo ſurripit, optimam victimam caedit.* Malè & iſtic ſuppoſuerunt *opimam.* Optima victima eſt victima optata. Feſtus; *Optatam hoſtiam, alii optimam appellant eam, quum aedilis tribus conſtitutis hoſtiis optat, quam immolari velit.* Sic lege. Paulò pòſt libri veteres *differebatur*, non *deferebatur.* Rectè.

l. 40. *In Auſcis Eluſaberris*] Nihil hîc viderunt Interpretes. Vetus omnium ſcriptorum codicum lectio eſt *Elium berrum*, excepto uno Vaticano, in quo *Cliumberrum* legitur. Vera lectio eſt *Climberrum.* Recenſet hoc oppidum Antoninus in itinere ab Aginno Lugdunum. In *Tabula Peutingeriana Cliberrum* vocatur.

l. 52. *Inſula Antros nomine*] An in inſulis Garumnae id hodie contingat, viderint qui illas frequentant, aut inhabitant. Ego non dubito quin ſaltem olim ſic fuerit, cùm idem innumeris in locis aut fiat, aut fieri poſſit. Simile quid narrat Plinius lib. v. cap. 1. de aeſtuario ad amnem Lixum: *Amplectitur intra inſulam, quam ſolam è vicino tractu aliquanto excelſiore, non tamen aeſtus maris inundant.*

Sed

Sed meliùs dixiſſet Plinius, tractum inſulae vicinum videri altiorem, non autem revera eſſe. Ridiculum verò eſt exiſtimare, ſolum arenoſum, quale eſt iſtarum inſularum, aeſtu maris attolli, cùm potiùs aquae arenas ſubſidere faciant. Pintianus & alii, hîc ad aquae διάφανον recurrunt, quae efficit, ut jam merſa, denuo ſub adſpectum cadant. Verùm non hoc, ſed iſtud probandum erat, quare cùm objacentia huic inſulae litora altiora videantur, attamen ab aeſtu inundentur, cùm ipſa inſula ſupra mare exſtet. Alia itaque hujus rei excogitanda eſt ratio. Ego ſic exiſtimo, litora illa quae Antro inſulae objacent, & iſta quae in Tingitano aeſtuario eſſe diximus, inſulis adſitis eſſe depreſſiora, quamvis altiora appareant propter ſitum loci. Demonſtratur hoc ratione optica, etiam nulla adhibita refractione. Sit enim aut vallis aut alveus aeſtuarii, aut quicunque terrae tractus medio depreſſus, ſemper crepido ulterior, illo cui inſiſtimus, excelſior apparebit. Norunt hoc topiarii, qui tali commento ſolent oculos fallere. Sit A E ambulacrum à medio C in molles utrinque clivos adſurgens. Qui ex A in

B deſcendunt, in plano ſe ambulare exiſtimant: itaque oculos intententes in latus C E, montem aut arduum collem ſe videre putant. Ubi ad C pervenerunt, mons ille diſparet. Ubi verò ad D ventum eſt, montem à tergo videbunt, ſi oculos retro flectant. Idem in vacuis aut modica aqua praeditis fluminum alveis contingere poteſt. Uti enim in praemiſſa linea illi, qui in A verſantur, punctum D ſupra ſe exſtare credunt; ita quoque qui ex memoratis inſulis ulteriorem ripam adſpiciebant, altiorem eam putabant, quam tamen, cùm aeſtu obrueretur, facile colligere erat minus editam fuiſſe ſuperficie inſularum.

l. 65. *Ad ultimos Gallicarum gentium Morinos*] Deeſt *gentium* in quibuſdam veteribus. Forſan itaque ſcripſit Mela, *ad ultimos Galliarum Morinos*.

In Cap. III.

DE GERMANIA.

l. 4. *Oceani litore obducta eſt*] Legunt libri manu exarati *Oceano litore*, quomodo etiam locuti ſunt Cicero, Caeſar, Catullus & alii, licet Grammatici aliquot locis mutarint id loquendi genus.

l. 6. *Et ad inſitam feritatem vaſtè utraque exercent*] Non audiendi ſunt qui haec mutant, ac *vitae* reſcribunt. *Vaſtè* hîc accipitur pro incultè & ruſticè. Cicero III. *de Orat. Non vaſtè, non ruſticè, non hiulcè; ſed preſſè; aequabiliter*, &c. Hinc *homo vaſtis moribus*, pro ruſticis & inconditis, apud eundem Ciceronem & alios. Errat itaque Salmaſius, quum Gellium conatur emendare lib. XIX. cap. 9. *Sed ne nos, id eſt, nomen Latinum, tanquam profectò vaſtos quosdam, & inſubidos* ἀναφροδισίας *condemnetis.* Reponit hic *vascos* & ex Gloſſario interpretatur leves & inanes, quoniam talis eſſet vaſca tibia. Sed profectò planè contrarium ſenſum expetunt haec verba. Leves enim & inanes homines delectantur canticis, ac, ut plurimum, eleganter canunt. Valde tamen ſibi placet hoc vocabulo, idque unum eſſe ait ex ducentis quibus Linguam Latinam auxerit; itaque hoc Livio quoque reddendum eſſe contendit, circa finem lib. XXIV. *Omnia, velut forte congregata turba, vaſca & temeraria eſſe.* Sed quis non videat, & hîc, & in Gloſſario, *vaſta* reſcribendum eſſe? *Vaſtum* enim accipi pro inani & vacuo, ſatis apparet ex ſupradictis. Sic etiam in *Rhetorica ad Herennium: Oratio vaſta atque hians. Vaſcum* verò nihil tale ſignificat, & ne quidem eſt Latinum, niſi apud tibicines; nam quòd illi vaſcam tibiam vocant μελετητικὸν αὐλὸν, id manifeſtè ex Gracco detruncatum eſt; ἀσκεῖν & μελετᾷν idem. Hinc tibia Fασκητικὴ, Fασκικὴ & Fασκή. Quare verò πλαγίαυλος, ſive obliqua tibia, ἀσκητικὴ dicatur ſive μελετητικὴ, ratio manifeſta eſt, quia ceterae tibiae quomodocunque inflatae ſonum reddunt, ſoloque animantur ſpiritu; ſecus autem contingit in tibiis obliquis: niſi enim aptè diſponatur os, & ex debita menſura & diſtantia diſtribuatur ſpiritus, aut mutae erunt, aut alium, quàm quis velit, edent ſonum. Si molliter inflentur ſonus erit gravis, ſi validè, acutus. Haec ut quis adſequatur exercitatione opus eſt, idcircoque μελιτητικοὶ aut ἀσκητικοὶ αὐλοὶ vocantur.

l. 7. *Corpora ad conſuetudinem laborum*] Reduximus veterum codicum ſcripturam.

l. 9. *Longiſſima apud eos pueritia eſt*] Inſurgunt hîc boni quidam homines in Pomponium, quòd Germanos diutiſſimè eſſe pueros inquiat. Sed adquieſcant Viri continentiſſimi; *pueritiam* vocat ἀναφροδισίαν, ſive abſtinentiam à Venere. Pro interprete ſit Tacitus *de moribus Germanorum*, *Sera juvenum Venus*, *ideoque inexhauſta pubertas.* Quod Tacitus *pubertatem*, id Mela vocavit *pueritiam.*

l. 26. *Paludum*, *Sueſia*, *Meſia*] De Sueſia, Meſia & Melſiago paludibus, nihil habemus dicere. Libri meliores ita, uti edidimus, nomina haec repraeſentant. In aliis erat, *Sueſſa*, *Eltia* & *Melſyagum*. Si conjecturae locus ſit, pro *Eltia* putem reſcribendum eſſe *Aeſtia.* Palus Aeſtia, ſive Aeſtiorum, eſt illa, in qua ſuccinum colligitur, & olim & nunc notiſſima. Sed & de Reticone monte alii tacent. Quidam libri legunt *Betico*.

l. 37. *Acre mare quod gremio litorum accipitur*] Rectè Pintianus, *hac re*, quod & libri quidam, & ipſa ratio confirmat. Juxta enim opinionem Veterum mare hoc ſeptentrionale, non acre, ſed pigrum, ſed immotum, ſed glacie conſtrictum & mortuum. Tacitus *de moribus Germ. Trans Suionas aliud mare*, *pigrum ac prope immotum*, *quo cingi cludique terrarum orbem hinc fides*, *quòd extremus cadentis jam ſolis fulgor in ortus edurat*, *adeò clarus*, *ut ſidera hebetet.* Verùm ut hoc obiter moneamus, cadentis ſolis hîc non rectè fit mentio; *cadere* enim *ſol* dicitur in ſphaera recta, aut ſaltem non admodum obliqua. At verò in ſeptentrionali tractu, non tantùm juxta Veterum hypotheſin, ſed etiam rei ipſius veritatem, ſol circuit & lambit potiùs, quàm ſubit horizontem. Rectè itaque in libro veteri ſic concipiuntur haec verba; *quod extremum radens jam ſolis fulgor in ortus edurat*, *adeò clarè*, *ut ſidera hebetet.* Mox dein perperam vulgò ſic ſcribitur, *illuc uſque* (& *fama vera*) *tantùm natura.* Scribe ex eodem libro, *illuc uſque*, *ut fama*, *non tamen natura.* Ait Oceano hoc glaciali terminari quidem famam, ſed non rerum naturam, illam enim etiam ulteriùs extendi.

l. 39. *Aquis paſſim interfluentibus*, *ac ſaepe tranſgreſſis*] Poſteriora verba expungit Pintianus. Verùm non rectè; *tranſgredi* hîc eſt inundare. Loquitur ex falſa Veterum hypotheſi: quis enim neſcit in mari Baltico aeſtum non reciprocari?

l. 46.

l. 46. *Ultrà ultimi Germaniae Hermiones*] Haec procul dubio eſt vera lectio, quamvis in quibuſdam libris manu exaratis *Hermones* vocentur. Plinio & Tacito ſimiliter *Hermiones*, licet in hoc poſteriore *Herminones* vulgò legatur. Fruſtra eſt Cluverius, qui hìc *Helleviones* ſubſtituit. Errat & in ſitu, & in nomine utriuſque gentis. *Hermiones* & *Helleviones* utrique Suevorum fuere populi. Quamvis Plinius *Hermiones* non Suevorum partem, ſed Suevos *Hermionum* faciat portionem. Vicinos verò fuiſſe mari, non tantùm ex hoc Melae loco, verùm etiam ex Theophane colligo, qui non *Hermiones*, ſed *Hermechiones* vocat: Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἦλθον πρέσβεις Ἀσκὴλ τοῦ ῥηγὸς Ἑρμηχιόνων τοῦ ἔσωθεν κειμένου τῶν βαρβάρων ἔθνους πλησίον τοῦ Ὠκεανοῦ. In *Hiſtoria miſcella*, *Hormetioni* vocantur. Virgilius in Epigrammate apud Quintilianum *Hormetios* vel *Hormechios* vocat:

Hormechiorum amator iſte verborum.

Synonyma itaque ſunt *Hermiones*, *Hermechiones*, *Hermechii* & *Hormechii*; ſic ſolent variare Barbarorum vocabula. Cetera hujus epigrammatis alibi interpretamur. Diverſi autem ab his fuere *Helleviones* aut *Hellevones*, Αἰλουαίωνες Ptolemaeo dicti. Diſtinguit quoque illos ab Hermionibus Tacitus, quamvis apud illum perperam *Helvecones* legatur, cùm *Helvaeones* proculdubio vera ſit ſcriptura.

In Cap. IV.

DE SARMATIA.

l. 4. *Gens habitu armiſque Parthicae proxima*] Non olim tantùm, verùm etiam hoc tempore verum eſt id, quod hìc Auctor adfirmat, Sarmatas Perſiſſare. Si equitis Poloni aut Lithuani mitellam Perſica permutaveris tiara, parum aberit, quin Perſam exiſtimabis. Eo tantùm inter ſe differunt, quòd Poloni ut caeli, ita quoque ingenii aſperioris; Perſae verò molles, effeminati, ac tota vitae ratione magis ſint elegantes. Idem verò quod hìc Mela Sarmatis, id Ammianus Marcellinus Alanis tribuit, qui & ipſi erant Sarmatae. Verba ejus ſunt lib. XXXI. de Alanis agens, *Mores è Media; at efferata vivendi ſecta immutarunt.* Prius namque Alani propter crebra commercia & bella cum Medis, habitum

tum & mores Medicos adſciverant, quos poſtea longiùs digreſſi efferata & barbara vivendi ratione exuerunt. Ammiani verba ita concipiuntur in veteribus libris, *mores & media & efferatam vivendis etiam immatarum.* Unde Viri eruditi nihil boni excudere potuerunt.

l. 13. *Ut inde expedita in ictus manus*] Veterum librorum lectionem reduximus. Redundare autem videntur verba illa, *quae exeritur.* Verum jam ſaepius monuimus, noſtrum hunc etiam in tanta brevitate habere quod auferri poſſit.

In Cap. V.

DE SCYTHIA.

l. 1. *Ubi perpetuae hyemes ſedent & intolerabilis rigor*] Si *hyems* pro rigore accipiatur, redundat; ſin pro ipſa hyeme, peccat Mela. Ipſe agnoſcit ſemeſtrem lucem, & ſemeſtrem noctem apud Hyperboreos. Illis itaque dies eſt pro aeſtate, nox pro hyeme. Melior ergo eſt librorum quorundam lectio, qui *nives* hîc exhibent, quod reduximus.

l. 7. *Verno aequinoctio exortus, autumnali demum occidit*] Ridiculus poſſit videri Plinius lib. IV. cap. 12. cùm aut Melam, aut ſaltem hanc ſententiam rejicit, & imperitos vocat, qui ſolem verno aequinoctio oriri Hyperboreis, autumnali verò occidere exiſtimant: ipſe enim credit ſemel in anno ſolſtitio nempe oriri iis ſoles, brumaque ſemel occidere. Sed manifeſtè erravit, & Hyperboreos cum Thulitis confudit, cùm tamen Hyperborei ſub ipſo mundi cardine deſcribantur, hoc eſt, ſub polo mundi, Thule verò directè polo Zodiaci ſubſit, juxta hypotheſin Melae. Rectè verò de illis qui in Thule habitant, hoc eſt, de Norwagis, Lapponibus, & Iſlandis ſub arctico ſitis circulo, dicitur, ſolſtitio iis ſolem ſemel oriri, bruma verò ſemel occidere: cùm enim per totum annum ſol iis quotidie oriatur & occidat, duobus tantùm temporibus id non contingit, ſolſtitio nempe & bruma. Solſtitio quippe, cùm ſol quadraginta ſeptem gradibus ſupra horizontem exſtat, tum non occidit, ſed toto ſuo circulo conſpicuus eſt, totuſque quodammodo oritur, ſimili atque fabuloſis Hyperboreis ortu, licet ad breve ſpatium. Bruma verò ſol iis occidit, quia tum non oritur, toto enim ſuo circulo ſub terram conditur. Itaque Thulitae

tae uno tantùm die ſolem averſum habebant, quod perperam Hyperboreis tribuit Plinius. Sed & tum inſigniter errat, cùm eodem capite dicit: *Qui alibi quàm in ſemeſtri luce conſtituere eos, ſerere matutinis, meridie metere, occidente ſole foetus arborum decerpere, noctibus in ſpecus condi tradiderunt.* Imò illi, qui haec de Hyperboreis adſeruerunt, omnino crediderunt eos in ſemeſtri luce vivere. Verè namque gloriari poſſunt Lappones & Norwagi illi, qui intra Arcticum habitant circulum, adeò ſe benignum experiri ſolem, ut uno die fruges ipſis matureſcant, quod ne in media quidem contingit Aethiopia. Mane enim oriente ſole ſerunt; meridie, id eſt, media aeſtate, aut ſaltem veſpertino tempore ſub finem nempe aeſtatis, fructus, ſi qui frigoris ſint patientes, colligunt; ſegetes quippe apud illos nullae. Rectè itaque haec dicuntur fieri in luce ſemeſtri, cùm alibi non fiant. Qui Plinio patrocinari voluerunt, negativam addiderunt particulam, non quidem malè, ſi faverent veteres libri. Sed opinor Plinium non percepiſſe Auctorum, quos ſequeretur, mentem. Miſerè quoque hîc hallucinatur Salmaſius, nihilo melior Plinio aſtronomus.

l. 10. *Terra auguſta, aprica, per ſe fertilis*] *Auguſta* pro magna & ampla, non eſt Latinum, ſed pro ſancta & venerabili, & alibi paſſim accipitur. Quare autem ſacra vocetur haec tellus ex ſequentibus patet, uti quoque ex Herodoto, unde tranſcripſit. Hinc Pindarus quoque *Olymp.* Ode III. Hyperboreorum gentem ſacram vocat, propter cultum Apollinis & templum, quod apud illos exſtitiſſe fabulata eſt Antiquitas. Pherenici verſus de hac re, quos adfert ejus Scholiaſtes, ita legendi ſunt:

Ἀμφί θ' Ὑπερβορέων οἵτ' ἔσχατα ναιετάουσι
Ναῷ ὑπ' Ἀπόλλωνος, ἀπείρητοι πολέμοιο.
Τὰς μὲν ἄρα προτέρων ἐξ αἵματος ὑμνίζουσι
Τιτήνων βλαστόντας ὑπὸ δρόμον αἰθρήεντα
Νάσσασθαι βορέαο γύην Ἀριμασπὸν ἄνακτα.

Paulò pòſt antiquiſſimus Vaticanus liber legit, *quorum primitias Delum miſiſſe olim per virgines.*

l. 17. *Moremque eum diu, & donec vitio gentium temeratus eſt.*] Optimus liber ſic habet; *Moremque quamdiu, & donec vitio gentium temeratus eſt, ſervaſſe referuntur. Quamdiu* probum eſt & Latinum, pro *quàm diutiſſimè. Quàm* enim non tantùm ſuperlativo jungitur, ſed etiam poſitivo, idque

idque ſaepiſſime apud ipſum quoque Ciceronem. Pro *temeratus*, quidam libri habent *deſtitutus*, quod & ipſum probum eſt.

l. 23. *Mare Caſpium ut anguſto, ita longo etiam freto*] Non rectè hîc diſceſſit ab Herodoto, quem aliàs ferè ſemper ſequitur. Nempe quia Caſpium mare ex Oceano ſeptentrionali influere tradiderunt alii, Herodoto poſteriores, illos ſequi maluit. Verùm non ſemper poſteriores obſervationes praeferendae ſunt antiquioribus. Quòd Herodoti, & aliorum idem ſentientium, opiniones non approbatae fuerint, ea praecipuè fuit ratio, quia id mare ſalſum eſſet, ac ſi neceſſum eſſet propterea ut Oceano conjungeretur. Sed verò multos eſſe lacus, eoſque non admodum amplos, qui tamen ſint ſalſi, notiſſimum eſt. Jam verò & hoc rationi conſentaneum eſt, & experientia conſtat, omnes lacus, ſive Oceano conjungantur, ſive terrae undique ſint incluſi, ſi vaſtè admodum explicentur, ſalſos paulatim fieri, ac marium naturam induere. Ne quis mihi aut Larium, aut Benacum, aut Lemannum hîc objiciat. Quantuli enim ſunt iſti? Verùm in Maeotide jam manifeſta ſalſitudinis comparent indicia: majora in Ponto Euxino, qui cùm alia ſimilis ſit mari Caſpio, tum etiam illo, quòd in medio tantùm ſit ſalſus. Cauſam verò, quare vaſti lacus ſalſi fiant, in *Meteorologicis* noſtris reddemus. Fruſtra autem de effluvio ſolliciti ſunt. Julius Scaliger mare hoc in Pontum Euxinum occultis alveis exire, alii alia quaerunt oſtia; quaſi verò non innumeri reperiantur lacus, qui tamen nuſquam effluant. De magnitudine hujus maris quae idem Scaliger refert abſurda ſunt, ac neſcio unde hauſerit, ſi quidem non ſunt apud Joſaphatum Barbarum, unde cetera deſcripſit. Dicit totum mare Caſpium circumnavigari duodecim diebus, ac reprehendit Herodotum quòd ſcripſerit mare id longum eſſe quindecim, latum verò octo dierum navigatione. Sed profectò, ſi longitudinem hîc accipias pro maxima maris extenſione, aut non erravit Herodotus, aut parùm admodum. Verùm ſi longitudinem accipias pro ſpatio, quod eſt inter Jaxartis fluminis oſtia, & Circaſſorum litus, jam nimia erit menſura. Scaligerum tamen ſecutus eſt nuperi *Itinerarii* Auctor Adamus Olearius, qui maris hujus partem perluſtravit, ac fuſè deſcripſit. Ego licet plurimum oculis ac noviſſimis tribuam obſervationibus, hîc tamen ad priorum cogor redire ſententiam: nam quòd ait mare hoc extendi, non ab ortu in occaſum, ſed à meridie boream verſus, in eo

omnino

omnino fallitur. Occiduam tantùm maris Caſpii partem exploravit, nempe litus quod ab oſtiis Volgae uſque ad Ferabath oppidum dirigitur, ac ſummam maris latitudinem efficit. Intervallum hoc componit cum centum viginti leucis Germanicis: haec menſura convenit ſatis benè cum illa Herodoti; navigationem namque unius diei Graeci includunt ſtadiis quingentis. Octidui itaque navigatio efficit ſtadia quater mille, quae conficiunt leucas Germanicas centum viginti quinque. Convenit quoque Geographus Nubienſis; qui ſeptem dierum navigatione latitudinem hujus maris emetiri ſcribit. Nempe ſpatium, quòd eſt à promuntorio Tabruſtan, in extantiſſimum Nagaiae promuntorium, ideoque unum diem abſtulit. Longitudinem maris non perluſtravit Olearius, ſed perluſtrarunt cùm alii, tum quoque Antonius Jenkinſonus Anglus, ante centum circiter annos, qui totum litus ſeptentrionale, quod ab oſtiis Volgae ad Jaxartis oſtia extenditur, enavigavit. Scribit is mare hoc porrigi ad ducentas leucas Germanicas, cùm Olearius non ultra nonaginta leucas numeret, adeò nempe ſpatia & intervalla omnia contraxit. Ab oſtiis Volgae ad Boglatan promuntorium numerat Jenkinſonus LXXIV. leucas. At verò in tabulis Olearii ne dimidia quidem portio hujus intervalli exprimitur, unde apparet illum mediam partem maris Caſpii amputaſſe, & terris adtribuiſſe. Scaliger verò non illo contentus, etiam tribus minimum quadrantibus mare hoc multavit, ut facilè colligere poterunt, qui non omnino ſunt Geometriae ignari. Quàm benè, ex ſuperioribus, ut puto, ſatis liquet. Maneat itaque hoc mare porrectum ab ortu in occaſum, ſi non ad quindecim dierum navigationem, ſaltem ne in tam arcta ſpatia, atque Olearius aut Scaliger fecere, conſtringatur ejus longitudo. Non Veteres tantùm, ſed & Arabes in eo conveniunt Quòd autem in menſura non conveniant, id eo evenit, quòd minus exploratum habuerint latus ſeptentrionale. Non diſplicet Eratoſthenis menſura, verùm ita, uti eſt apud Strabonem, non apud Plinium, cujus numeri ex Strabone emendandi, aliàs ne ſibi quidem ipſi conſtaret Plinius. Eratoſthenes verò partis ſibi compertae menſuram prodit ſtadiorum 12600. ſive millium paſſuum 1575. ut habet Plinius. Verùm hîc deeſt ſpatium, quod ab oſtiis Volgae ſive Rha fluminis uſque ad Jaxartem excurrit. Huic ſi juxta Jenkinſonum tribueris centum ſexaginta ſex leucas Germanicas, habebis totum maris Caſpii ambitum leucarum quingentarum ferè & ſexaginta.

l. 37.

l. 37. *Amardi & Paeſici*] *Mardi* & *Amardi* iidem ſunt. Ad Oxum habitaſſe patet & ex aliis, & ex hoc ipſo inferiùs. Sed non uno fuere loco *Mardi* aut *Amardi*. A Ptolemaeo in Media, & in Armenia majore, ab aliis etiam alibi collocantur. Puto omnes latrones & fugitivos montium incolas à Perſis ſic dictos fuiſſe. Tales omnium teſtimonio fuere *Mardi*, ubicunque eſſent. Sanè מָרוּד Hebraei *exſulem* & *rebellem* vocant, à radice מָרַד

l. ead. *Paeſici*] Infrà *Paeſicas* vocat; quod rectiùs, quamvis etiam apud Plinium *Paeſici* nominentur. Herodoto Παυσίκαι malè pro Παισίκαι. Ptolemaei libri meliores Πάσικαι ſimiliter pro Παισίκαι. In loco omnes conveniunt; nempe ſitos fuiſſe inter Oxùm & Jaxartem. Porrò iſti *Paeſiacae*, vel *Paſiacae*, etiam *Apaſiacae* appellantur, quemadmodum *Mardi* etiam *Amardi*. Malè apud Polybium Ἀσπασιάκαι. Sed ſcripſiſſe & illum & Strabonem Ἀπασιάκας, manifeſtum eſt ex Stephano.

l. 40. *Uno alveo deſcendit, duobus exit in Caſpium*] Manifeſtè hîc deeſt aliquid. Pintianus rectè divinavit excidiſſe hîc vocabulum *Rha* fluminis. Similitudinis vocis ſequentis, uti ſaepe aliàs. Verùm non rectè fluvium hunc ait oriri ex Ceravniis montibus, quorum ſitus notus eſt ex Ptolemaeo, cùm remotiſſimis oriatur fontibus, ac plus quàm quadraginta Germanicas leucas curſu ſuo conficiat. Sed neque illud verum, duobus tantùm alveis in Caſpium mare exire, ſeptuaginta enim oſtia numerarunt, qui viderunt, aut etiam plura: quamvis alii viginti quinque tantùm referant, quod de majoribus forſan & permanentibus oſtiis eſt intelligendum. Quum verò ſcribit uno alveo deſcendere, tum quoque errat, cùm plurimi in eum amnes partim in Tartaria, partim in Moſcovia nati, influant, quod hodierna experientia compertiſſimum. Diverſi illi Rha ſive Volgae fluminis fontes noti fuere jam olim Ptolemaeo. Praeter duos longiſſimè à ſe invicem diſtantes fontes, quos ex Hyperboreis ait oriri montibus, amnibus quoque aliquot augeri ait, qui ex Rhymmicis montibus in eum influant. Verba ejus haec ſunt, agens de Scythia intra Imaum, & Rhymmicis in ea montibus: Ἀφ' ὧν ῥέουσιν ὅτε Ῥύμμος καὶ ἄλλοι τινὲς εἰς τὸν Ῥᾶ ποταμόν· οἵδε συμβάλλοντες τῷ Δάϊκι ποταμῷ κατὰ τὸ Νόροσσον ὄρος. Sic habent veteres manu exarati libri, & rectè: vulgata enim lectio falſa eſt, & meras offundit tenebras. Ex Rhymmicis montibus praeter Rhymmum, qui proprio oſtio in mare

Caſpium exoneratur, egrediuntur quoque alii amnes, quorum aliqui Rha fluvium ſubeunt, alii Daïci conjunguntur flumini, qui vulgò *Iaik* appellatur. Multa, ut ſolet, & de hoc flumine, & de herba Rha in *Solinianis* ſuis Salmaſius, quae tamen ipſe ibidem deſtruit. Locus Ptolemaei & in manu exaratis libris, & in illis codicibus, quibus uſi ſunt veteres Interpretes, rectè ſic concipitur, ἐςὶ καὶ ἑτέρα τοῦ Ῥᾶ ἐπιστροφὴ πλησιάζουσα τῇ τοῦ Τανάϊδος: vulgatam enim lectionem abſurdam eſſe quis non videat? Salmaſius tamen illam tuetur, ſed tandem ſe ipſum corrigit, & pro ἐκβολὴ ἐκτροπὴν reponit, ac *flexionem* interpretatur. Sed graviter errat, confundens ἐκτροπὴν cum ἐπιστροφῇ. Flexio ſive ἐπιστροφὴ fluviorum quid ſit, neminem, ut puto, latet. Sed verò ἐκτροπὴ ſive divortium longè aliud; uti ſexcentis locis apud Ptolemaeum videre eſt. Nempe quotieſcunque fluminis pars relicto recto & naturali ſuo curſu, alium aut ſua ſponte, aut hominum labore reperit alveum, qui exitum non habeat, aut ab aliis amnibus aut lacubus intercipitur, illum paſſim ἐκτροπὴν ſive diverticulum ſolet appellare Ptolemaeus. In eo tamen ſaepe peccat, quòd συμβολὰς ſive confluentes aliorum amnium cum diverticulis confuderit, uti in Rheno ac aliis nonnullis, cùm tamen ἐκβολὰς & συμβολὰς alibi rectè diſtinxerit. Verùm haec obiter, idque eò libentiùs, quoniam video multos de hoc vocabulo ſollicitos fuiſſe, nec ſeſe expedire potuiſſe, quid per ἐκτροπὰς ſive divortia intellexerit Ptolemaeus. De Rha verò aut Rheo Barbaro, aliàs. Hoc tantùm nunc monemus, Rha Barbarum, Rha Ponticum, idem planè eſſe, dictumque à flumine, de quo nobis ſermo, in cujus ripis naſcebatur, non autem à Barbaria Aethiopica, ut nugantur. Rhacoma verò Plinii, nihili eſt vocabulum. Frigidae quoque hoc loco emendationes Salmaſii. Optimae noſtrae membranae exhibent, *Recoma*, & in indice libri, *Reucyma*. Quis non videat ſcripſiſſe Plinium *Rheu cyma*? Sic apud ipſum Plinium *braſſicae cyma*: ſic *cyma lauri* apud Marcellum Empyricum. Ῥέυ κῦμα itaque manifeſtè hîc accipitur pro teneriore Rhei cauliculo. Sed verò Rhabarbarum hodiernum nihil commune habet cum vero Rhabarbaro. Et ſpecie & virtute plurimum differt, hoc ςυπτικὸν, illud verò καθαρτικόν. At poſtquam ex iiſdem oris, unde priùs Rha Barbarum, à mercatoribus allata fuit radix illa, quae apud ſolos creſcit Sinenſes, ac *Taihoang* ab ipſis nominatur, uſus obtinuit ut in illam Rhabarbari appellatio transferretur. Utriuſque effigiem dabimus in *Paralipomenis* noſtris *botanicis*.

l. 41.

l. 41. *Araxes Tauri latere demiſſus*] Magnam & hic fluvius Geographiae obſcuritatem adtulit, dum diverſis adeò locis deſcribitur. Aliqui ex Tauro vel ex Caucaſo, Herodotus ex montibus Matianis, qui ſunt in Media, Ariſtoteles in *Meteorologicis* ex Paropaniſo profluere ſcribunt. Hinc apparet non uni fluvio nomen *Araxis* adtributum fuiſſe. Primus, qui illum deſcripſit, eſt Herodotus. Verùm is per *Araxem* manifeſtè *Oxum* intellexit, cùm Maſſagetarum faciat terminum. Sed quomodo è Matianis tunc oritur montibus? debuiſſet enim dicere ex Paropamiſo, ut Ariſtoteles. Sanè *Oxum* ante victorias Alexandri à Graecis *Araxem* fuiſſe appellatum nullus dubito, cùm ad orientale maris Caſpii latus illum deſcribant. Quod Mela & alii *Araxi* adſcribit, illud ipſum Polybius Oxo tribuit, ut ſtatim oſtendemus. Dionyſius quoque Alexandrinus *Araxem* Maſſagetarum facit terminum, ſed perperam ab Oxo diſtinguit. Jam verò quod Herodotus ſcribit, *Araxem* quadraginta oſtia, ſive potiùs ἐκτροπὰς habere, illud neſcio an cuiquam flumini in Caſpium exeunti poſſit adſcribi, praeterquam Volgae vel Rha fluvio. Verùm de hoc infrà agemus. Quod autem Ariſtoteles ait, Tanaïm profluere ex *Araxe*, & hoc quoque verum eſſe non poteſt, niſi per *Araxem* flumen Rha ſive Volgam intelligamus. Hoc enim poſito, jam commodam verba Ariſtotelis interpretationem admittunt, nempe ut ea capiamus de foſſa illa, quae hodie quoque comparet illic, ubi Volga Tanaï proximus eſt, quaeque utrumque hoc flumen committit. Neſcio quid Barbari foſſae adcolae de hac narrent, interim non dubito quin antiquiſſimus ſit canalis iſte, ac is ipſe, ut puto, cujus meminit aliquoties Herodotus, addens à ſervis Scytharum eſſe effoſſam. Confluentis hujus meminit quoque Theophanes in *Chronico* ad Annum mundi 6170. Apparet ex his quàm variè nomen *Araxis* à Veteribus acceptum fuerit, & quàm diverſis fluminibus adtributum. Hinc proculdubio factum eſt, ut cetera flumina Cyrus, Cambyſes aliaque loco ſuo mota ſint aliòque tranſlata, & à Mela & ab aliis, uti ex ſequentibus manifeſtum fiet.

l. 50. *In ſubjectam non declinet ſtatim undam*] Correximus haec auctoritate veterum codicum, & ſic poſtulante ſententia. Paulò pòſt ſcribe ex iiſdem libris, *ſemetipſe ſine alveo ferens*. Prodigioſum verò & incredibile prorſus videtur id, quod hîc Mela ſcribit de Araxe flumine, illum tanto impetu è fonte praecipiti in ſubjecta decidere, ut unda ejus altiùs evehatur, quàm ſit ipſe fons, ac ferri per ingens

Caſpium exoneratur, egrediuntur quoque alii amnes, quorum aliqui Rha fluvium ſubeunt, alii Daïci conjunguntur flumini, qui vulgò *Iaik* appellatur. Multa, ut ſolet, & de hoc flumine, & de herba Rha in *Solinianis* ſuis Salmaſius, quae tamen ipſe ibidem deſtruit. Locus Ptolemaei & in manu exaratis libris, & in illis codicibus, quibus uſi ſunt veteres Interpretes, rectè ſic concipitur, ἐςὶ καὶ ἐκτροπὴ τοῦ Ῥᾶ ἐπιςροφῇ πλησιάζουσα τῇ τοῦ Ταναΐδος: vulgatam enim lectionem abſurdam eſſe quis non videat? Salmaſius tamen illàm tuetur, ſed tandem ſe ipſum corrigit, & pro ἐκβολὴ ἐκτροπὴν reponit, ac *flexionem* interpretatur. Sed gràviter errat, confundens ἐκτροπὴν cum ἐπιςροφῇ. Flexio ſive ἐπιςροφὴ fluviorum quid ſit, neminem, ut puto, latet. Sed verò ἐκτροπὴ ſive divortium longè aliud; uti ſexcentis locis apud Ptolemaeum videre eſt. Nempe quotieſcunque fluminis pars relicto recto & naturali ſuo curſu, alium aut ſua ſponte, aut hominum labore reperit alveum, qui exitum non habeat, aut ab aliis amnibus aut lacubus intercipitur, illum paſſim ἐκτροπὴν ſive diverticulum ſolet appellare Ptolemaeus. In eo tamen ſaepe peccat, quòd συμβολὰς ſive confluentes aliorum amnium cum diverticulis confuderit, uti in Rheno ac aliis nonnullis, cùm tamen ἐκβολὰς & συμβολὰς alibi rectè diſtinxerit. Verùm haec obiter, idque eò libentiùs, quoniam video multos de hoc vocabulo ſollicitos fuiſſe, nec ſeſe expedire potuiſſe, quid per ἐκτροπὰς ſive divortia intellexerit Ptolemaeus. De Rha verò aut Rheo Barbaro, aliàs. Hoc tantùm nunc monemus, Rha Barbarum, Rha Ponticum, idem planè eſſe, dictumque à flumine, de quo nobis ſermo, in cujus ripis naſcebatur, non autem à Barbaria Aethiopica, ut nugantur. Rhacoma verò Plinii, nihili eſt vocabulum. Frigidae quoque hoc loco emendationes Salmaſii. Optimae noſtrae membranae exhibent, *Recoma*, & in indice libri, *Reucyma*. Quis non videat ſcripſiſſe Plinium *Rheu cyma*? Sic apud ipſum Plinium *braſſicae cyma*: ſic *cyma lauri* apud Marcellum Empyricum. Ῥέου κῦμα itaque manifeſtè hîc accipitur pro teneriore Rhei cauliculo. Sed verò Rhabarbarum hodiernum nihil commune habet cum vero Rhabarbaro. Et ſpecie & virtute plurimum differt, hoc ςυπτικὸν, illud verò καθαρτικόν. At poſtquam ex iiſdem oris, unde priùs Rha Barbarum, à mercatoribus allata fuit radix illa, quae apud ſolos creſcit Sinenſes, ac *Taihoang* ab ipſis nominatur, uſus obtinuit ut in illam Rhabarbari appellatio transferretur. Utriuſque effigiem dabimus in *Paralipomenis* noſtris *botanicis*.

l. 41.

l. 41. *Araxes Tauri latere demiſſus*] Magnam & hic fluvius Geographiae obſcuritatem adtulit, dum diverſis adeò locis deſcribitur. Aliqui ex Tauro vel ex Caucaſo, Herodotus ex montibus Matianis, qui ſunt in Media, Ariſtoteles in *Meteorologicis* ex Paropaniſo profluere ſcribunt. Hinc apparet non uni fluvio nomen *Araxis* adtributum fuiſſe. Primus, qui illum deſcripſit, eſt Herodotus. Verùm is per *Araxem* manifeſtè *Oxum* intellexit, cùm Maſſagetarum faciat terminum. Sed quomodo è Matianis tunc oritur montibus? debuiſſet enim dicere è Paropamiſo, ut Ariſtoteles. Sanè *Oxum* ante victorias Alexandri à Graecis *Araxem* fuiſſe appellatum nullus dubito, cùm ad orientale maris Caſpii latus illum deſcribant. Quod Mela & alii *Araxi* adſcribit, illud ipſum Polybius Oxo tribuit, ut ſtatim oſtendemus. Dionyſius quoque Alexandrinus *Araxem* Maſſagetarum facit terminum, ſed perperam ab Oxo diſtinguit. Jam verò quod Herodotus ſcribit, *Araxem* quadraginta oſtia, ſive potiùs ἐκτροπὰς habere, illud neſcio an cuiquam flumini in Caſpium exeunti poſſit adſcribi, praeterquam Volgae vel Rha fluvio. Verùm de hoc infrà agemus. Quod autem Ariſtoteles ait, Tanaïm profluere ex *Araxe*, & hoc quoque verum eſſe non poteſt, niſi per *Araxem* flumen Rha ſive Volgam intelligamus. Hoc enim poſito, jam commodam verba Ariſtotelis interpretationem admittunt, nempe ut ea capiamus de foſſa illa, quae hodie quoque comparet illic, ubi Volga Tanaï proximus eſt, quaeque utrumque hoc flumen committit. Neſcio quid Barbari foſſae adeolae de hac narrent, interim non dubito quin antiquiſſimus ſit canalis iſte, ac is ipſe, ut puto, cujus meminit aliquoties Herodotus, addens à ſervis Scytharum eſſe effoſſam. Confluentis hujus meminit quoque Theophanes in *Chronico* ad Annum mundi 6170. Apparet ex his quàm variè nomen *Araxis* à Veteribus acceptum fuerit, & quàm diverſis fluminibus adtributum. Hinc proculdubio factum eſt, ut cetera flumina Cyrus, Cambyſes aliaque loco ſuo mota ſint aliòque tranſlata, & à Mela & ab aliis, uti ex ſequentibus manifeſtum fiet.

l. 50. *In ſubjectam non declinet ſtatim undam*] Correximus haec auctoritate veterum codicum, & ſic poſtulante ſententia. Paulò pòſt ſcribe ex iiſdem libris, *ſemetipſe ſine alveo ferens*. Prodigioſum verò & incredibile prorſus videtur id, quod hîc Mela ſcribit de Araxe flumine, illum tanto impetu è fonte praecipiti in ſubjecta decidere, ut unda ejus altiùs evehatur, quàm ſit ipſe fons, ac ferri per ingens

 ſpatium

ſpatium ſine alveo. Dubito an hoc de Araxe, quem hîc deſcribit Mela, quique etiamnum *Aras* vocatur, intelligendum ſit. Inſignem quidem is lapſum habet prope oppidum Ordabat, cujus fragor ad leucae & amplius ſpatium exaudiri poteſt, verùm non id eſt aquarum ingenium, ut toto agmine reſiliant, ſed guttatim tantum. At videtur Mela hoc Araxis miraculum ex antiquioribus Graecis, qui Alexandri tempora praeceſſere, hauſiſſe; illi verò per Araxem, ut ſuperiùs monuimus, Oxum amnem intelligunt. Sic quoque Polybius, qui miraculum hoc auget, & Oxo amni tribuir. Quo enim loco in *Excerptis* prodit, Aſpaſiacas Scythas Oxum pedibus tranſire, duas quomodo id fiat adfert rationes, alteram facilem, nempe quia Oxus terram ſubit; alteram miraculoſam, non tamen impoſſibilem, ut ipſe exiſtimat. Scribit enim Oxum tanto impetu è ſublimi deorſum ferri, ut aqua ejus plus ſtadio à ſaxo abſiliat. Aſpaſiacarum verò tam pedeſtres quàm equeſtres turmas per ſpatium rupi vicinum in Hyrcaniam tranſire, ac pendulas fluvii aquas ſine noxa ſubire & evadere. Verùm Theophylactus in *Oecumenica Hiſtoria* eandem ſcribens hiſtoriam, nec Oxi facit mentionem, ſed maris Caſpii litorum, verba ejus qnia nondum lucem viderunt, adſcribam: Ἐν τῇ θαλάσσῃ Ὑρκανίᾳ τῇ καὶ Κασπίᾳ καλουμένῃ, ἀκταὶ παρὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνέχουσαι ὑψηλαὶ ἄγαν καὶ ὕπαντροι ὀλίγῳ διαστήματι ἡμισταδιαίῳ τυχὸν ἢ καὶ τρίτῳ τοῦ σταδίου τοῦ καὶ εἰς αἰγιαλὸν χρηματίζοντι, τῆς θαλάσσης ἀπέχουσι. Ὕπερθεν ποταμοὶ κατιόντες ἄνωθεν ἀπὸ ὑψηλοτέρων ὀρέων τοσαύτῃ καταφέρονται τῇ ῥύμῃ, ὥστε ἐν τῷ μέλλειν εἰσβάλλειν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν ἀκτῶν, πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν τὸ ὕδωρ ἀκοντίζουσι, τὸν ἐν μέσῳ ὑποκείμενον χῶρον, ἤτοι τὸν αἰγιαλὸν ἄβροχον εἰσάπαν καταλιμπάνοντες· ὡς εἶναι βάσιμον αὐτὸν καὶ ὁδεύσιμον τοῖς ἐκεῖσε διερχομένοις, κἂν στρατὸς ὁλόκληρος εἴη, σκεπομένοις μᾶλλον ὑπὸ τῶν ῥεόντων ποταμῶν, καὶ ἀβρόχοις ἐν τῷ διέρχεσθαι συντηρουμένοις. Nihil verius hoc Theophylacti loco, quem unicè confirmat Matthias à Michou lib. I. cap. 7. de Sarmatia Aſiatica: agens enim de mari Caſpio dicit: *Fluere multa ac magna flumina in id mare, quae de ripis altis impetuosè & quaſi per ſaltum ex alto in medium decidant, & juxta ripas ſubtus tranſeuntibus iter praebeant. Unde fiat ut ibi in aeſtate à Perſis & Medis refrigerium quaeratur.* Simile eſt quod in Aethiopia fieri tradit Joannes Barros fide dignus Auctor, qui Luſitanicè complexus eſt navigationes ſuae gentis. Dicit is lib. III. cap. 8. decadis primae, Nigrum fluvium, qui vulgò *Zanaga* dicitur, circa regionem Huaba è rupe excelſa tam

tam longè undas ſuas in ſubjectam planitiem ejaculari, ut ſub volantibus iſtis in aëre aquis ſiccus ſemper pateat tranſitus, niſi quando adverſus ventus, undam retroagat, & ad rupem allidat. Lapſum verò iſtum ait ab indigenis *burto* vocari, quod *arcum* ſignificat, quia arcuatim de ſummo labitur flumen; niſi potiùs exiſtimemus, ab arcu caeleſti ſic nominari. Semper enim cùm aquarum moles è ſublimi deorſum feruntur, irides aliae pendulae, aliae terris incumbentes apparent, etiam abſolutae & rotundae, uti nos ipſi ſaepe comperimus. Quòd autem dicunt talia loca ſiccis peragrari pedibus, in eo falluntur: ubi enim eſt ingens lapſus, ibi immenſa circumcirca eſt adſperſio, quaeque ad aliquot ſaepe pertingit ſtadia, quod & ipſum in Helvetiis & alibi experti ſumus. Atque haec quidem certa eſſe exiſtimo, verùm mera eſt fabella, quam narrat *Chronici Hirſaugienſis* Auctor ad Annum MCXVII. nempe quòd tantus fuerit terraemotus, *ut Padus unus de quatuor Europae majoribus fluviis è terra elevatus fuerit, in modum fornicis, ita ut inter terram & aquam via pateret tranſeuntibus.* Eadem habet Dodechinus in Appendice ad *Marianum Scotum*. At verò Robertus Montenſis ad Annum MCXVIII. longè aliter hoc miraculum narrat, & Moſae, non Pado tribuit; *Moſa fluvius, juxta Abbatiam quae dicitur Suſtula* (vulgò *Suſteren* appellatur) *quaſi pendens in aëre fundum ſuum viſus eſt deſeruiſſe.* Idem habet Anſelmus Gemblacenſis, qui obiit Anno CIↃCXXXVII. in *Continuatione Sigeberti*. Hoc poſtremum credo, cùm multò etiam majora miracula terraemotu contingant. Sed ut flumen aliquod tamdiu ſupra alveum elevatum maneat, ut ſubtus tranſeuntibus tranſitus pateat, calidum ſanè videtur mendacium.

l. 56. *Cyrus & Cambyſes ex radicibus Coraxici montis*] Valde hîc peccat Mela, cùm amnes hos vicinis fontibus oriri, ac tamen tam vaſta divortia facere ſcribit, ut unus per Iberas, alter per Hyrcanos fluat, priuſquam conjungantur. Nempe quia Araxis appellatio tam variis adtributa fuit fluminibus, ideo quoque in ſitu & nomine Cyri & Cambyſis amnium variatum fuit. Sed ſi per Araxem illud flumen intelligamus, quod ſic Romani appellarunt, quodque etiamnum nomen ſervat, jam non erunt diſtinguenda oſtia Cyri & Cambyſis ab oſtiis Araxis; confluentem enim faciunt, non divortium. Araxes influit in Cyrum, uti non tantùm Plutarchus & Appianus, ſed & hodierna docet experientia.

l. 62. *Jaxartes & Oxus per deſerta Scythiae*] Aliter haec con-

concipiuntur in optimo meo codice, hoc nempe modo, *Jaxartes, & deſerta Scythiae peragrans Oxos, ex Sugdianorum regionibus in Scythicum exeunt.* An ſic ſcripſerit Mela neſcio, interim hoc verum eſt, Oxum magis peragrare Scythiae deſerta, quàm vulgò exiſtiment. Dicturi ſumus de hoc flumine, & de Jaxarte aliàs, quoniam nuſquam major eſt Geographiae obſcuritas, & ignorantia, quàm in tractu, qui mare ſive lacum Caſpium, & regnum Sinenſe interjacet. Oſtendemus intervallum iſtud longè eſſe minus atque vulgò creditur, fluminaque iſta longè alium tenere curſum, quàm iis adſignarint Geographi. Hoc brevitatis gratia admonuiſſe nunc ſufficiat.

l. 67. *Inter Amardos & Paeſicas os aperit*] Sic rectè legunt meliores libri. Quòd autem dicit Oxum in Scythicum maris Caſpii ſinum exire, in eo non recedit à Veterum aliis. Veriſſimè de hoc flumine ſcribit Herodotus, licet ſub Araxis nomine, ut jam monuimus, in quadraginta illud ora dilatari, uno tantùm in Caſpium exire. Neoterici quidam adfirmant Oxum ne exire quidem, ſed in innumeros rivos diſperſum emori, & nuſquam manifeſto alveo egredi. Hinc eſt quòd illa Bactrianae portio adeò ſit fertilis & amoena, quantum vix alia in terris regio. Quòd autem nullum in mare Caſpium exitum obſervarint nonnulli, id eo contigiſſe exiſtimo, quòd aeſtate, cùm humilis ſit, facilè à riguis epotetur, quod ipſum quoque Euphrati multiſque aliis contingit fluminibus.

l. 68. *Silvae alia quoque dira animalia*] Habent libri veteres *aliaque*, non *alia quoque*. Utrumque probum & Latinum; ſic *hodieque* pro *hodie etiam*, ſic innumera alia apud Livium alioſque Auguſtei aevi Scriptores. Vide de hoc loquendi genere reſponſum Parentis *ad Animadverſiones* Scioppii.

l. 70. *Utique Hyrcaniae ſaevum ferarum genus*] Atqui non *Hyrcania* ſola fert tigrides, neque in illa ſola ſaeviunt; vide itaque num locus hic hoc pacto ſit concipiendus: *Silvae aliaque dira animalia, verùm & tigres ferunt, utique Hyrcania. Saevum ferarum genus*, &c. Lepidus ſanè eſt Servius, qui *Hyrcaniam* ſilvam eſſe ſcribit, & quidem Arabiae. An *Hercyniam* in animo habebat? Sed quid illa ad Arabiam.

l. 76. *Aſtu unum de pluribus omittit*] *Omiſit* eſt antiqua lectio, quod perperam mutarunt. Nempe dicit, ubi raptor unum de catulis omiſit, illae projectum excipiunt, &

ad cunabula ſua referunt. Sic habent manu exarati libri, non *cubilia*, ut vulgò. Porrò meram ſapiunt fabellam quaecunque hîc Mela, & ex eo Plinius & Solinus tradunt de tigride. Nec veriora ſunt illa, quae de ſphaera vitrea narrant Claudianus & Ambroſius. Minore impendio & periculo hoc ſeculo capiuntur tigrides. Cauſa figmenti ex eo, quòd quadrupedum perniciſſimum eſſe crediderint hoc animal. Sed ſanè quotidiana experientia docet tigrides minimè curſu valere, ac tardos eſſe ſi cum ceteris belluis conferantur. Hinc fit ut hominibus & ſegnibus jumentis potiùs inſidientur, quàm aliis belluis. Romani videntur tigrides aetatis tantùm incluſas caveis cognoviſſe, idque ſerò admodum; primus ſiquidem tigris ſub Auguſto demum conſpectus eſt, in dedicatione theatri Marcelli, ut conſtat ex Plinio. Benè itaque Varro lib. IV. *de L. L. Tigris qui eſt ut leo, qui vivus capi adhuc non potuit*. Sic rectè libri manu exarati. Malè vulgo ſcribitur, *qui eſt ut leo varius*, quod ineptum, cùm tigrides, quoad conſpectum, hoc tantùm à leonibus ſive potiùs leaenis differant, quòd tigrides ſint varii, leaenae minimè. Non dubito, quin quòd hodie paſſim fit, id quoque olim factum ſit, nempe ut pantherae & leopardi pro tigridibus ſaepe acciperentur. Multa Hiſpani, multa quoque noſtrates ſcribunt de tigribus Americanis, ſed revera illi ſunt majores leopardi, non abſimiles iis, qui in regno Congi, Angolae & Aethiopia majore reperiuntur, qui & ipſi vulgò tigrides appellantur. Atqui tigres ſunt virgatae, iſtae verò Americanae & Africanae maculis tantùm rotundis diſtinguuntur. Quod ſi verum ſit omnes tigrides eſſe virgatas, jam quoque illud verum erit, ſolam Aſiam ferre trigides. Qui primitus leopardis iſtis Americanis tigrium nomen dedere, nunquam tigres viderant. Unum quod cum trigidibus commune habent eſt, quòd ſint pigri admodum & non multùm curſu valeant, ut teſtatur Oviedus in *naturali novi Orbis Hiſtoria*. Magnitudinem & molem corporis quod attinet, illa multùm diſpar eſt, cùm leopardi iſti maximi, longè tamen ſint minores tigridibus. Argumentum quod ex robore petunt, non multùm urget. Eſto id quod Oviedus ad Carolum V. ſcribit, belluas iſtas Americanas fortiores eſſe regiis leonibus; neſcio tamen an robore comparandi ſint cum Aſiaticis tigribus, iis praeſertim qui Gangem adcolunt. Retulit mihi Vir fide dignus vidiſſe ſe tigridem, qui rapto tauro tranſiliret ſeptum ſupra humanam ſtaturam editum. Magis etiam mirandum id, quod Joannes Barros de-

cadis II. lib. VI. cap. I. narrat Malaccae contigiſſe, tigridem nempe ſuperato muro, trabem, cui alligata erant tria mancipia, abripuiſſe, ac tanto preſſam onere murum denuo tranſvolaſſe.

l. 87. *Cornelius Nepos ut recentior auctoritate, ſic certior*] Inepta lectio; quid enim eſt *auctoritate certior*? Manu exarati libri, *ut recentior, ita auctoritate certior*, quod aequè ineptum. Scripſit Mela, *ut recentior Auctor, ita certior.*

l. 91. *Indos quoſdam à Rege Suevorum dono ſibi datos*] Ita ex Plinio hunc locum emendare conatus eſt Hermolaus Barbarus, cùm priùs legeretur *Boiorum*. Sed neque Boiis, neque Suevis, locus hîc eſſe poteſt; cùm Boii toti ſint mediterranei, Suevi verò in nullo ſcripto codice compareant. Ego ſic ſentio, locum eſſe corruptum & veram eſſe lectionem, quam in optimis aliquot codicibus reperi, *Baetorum*, non *Bojorum*, aut *Botorum*, aut etiam *Lydorum*, uti habent alii manu exarati libri. Baeti ſunt Batavi. Sic quoque appellantur in lapide trilaterali apud nos reperto:

IMP. CAES.
ANTO
AUG. COH.
BAETORUM
P. E.

Strabo Βάττους vocat Batavos: neque enim probo illorum conjecturam qui Χάττους reponunt. Nempe ab agro *Betua* vel *Battua*, uti habet Aimoïnus Monachus, variae iſtae promanarunt appellationes, quae & in libris, & in antiquis comparent marmoribus, quales ſunt, *Bati*, *Baeti*, *Batai*, *Badai* & denique *Batavi*. Verùm de his in *Batavicis* noſtris. Sufficiat breviter oſtendiſſe *Baetos* iſtos Cornelii Nepotis eſſe *Batavos*, & perperam *Suevos* ſubſtituiſſe Plinium, more ſuo, ut jam multis in locis oſtendimus Per Indos verò iſtos, qui in litus Batavum ejecti, & poſtea Metello dono dati fuere, intellige homines Indis ſimiles: ſtultum namque exiſtimarè veros Indos eò uſque penetrare potuiſſe. Cujates verò illi fuerint, an Afri, an Americani, multum habet ſollicitos nugatores quoſdam. Ego neutrum puto; ſed omnino arbitror iſtos Indici coloris homines, veros fuiſſe Britannos. Iſatis enim herba, quâ olim Britanni totum fucabant corpus, non ſimpliciter caeruleum, ſed Indicum efficit colorem. Notum verò genus quoddam caerulei-nigrum

grum

grum penè eſſe, ac vocari Indicum. Talis erat veterum Britannorum color. Plinius lib. XXII. cap. I. *Simile plantagini glaſtum in Gallia vocatur, quo Britannorum conjuges nuruſque toto corpore oblitae, quibuſdam ſacris & nudae incedunt, Aethiopum colorem imitantes.* Quid mirum verò Metello Proconſuli, nondum noto iſtoc Britannorum more, Britannos pro Indis eſſe obtruſos? Quis etiam hodie hominem ita pictum & fucatum pro Indo aut Leucoaethiope non accipiat?

In CAP. VI.

DE HISPANIAE EXTERIORIS ET SEPTENTRIONALIS OCEANI INSULIS.

l. 1. *Quas angulo Baeticae huc uſque perſtrinximus*] Meliores manu exarati codices legunt *adhuc uſque*; alii *adhaec uſque*. Utrumque Latinum. Omnino ita ſcribendum, *quas ab angulo Baeticae adhuc uſque perſtrinximus.*

l. 14. *Annorum queis manet numerus*] Abeſt poſtrema vox in pleriſque veteribus libris. Rectè verò abeſſe, nemo, qui Latinè norit, diffitebitur. De tempore verò, quo templum hoc & ipſum Gadium oppidum exſtructa fuerint, vide Bochartum.

l. 15. *In Luſitania Erythia*] Quaquaverſum & à Veteribus, & ab Recentioribus, inſula haec tranſlata eſt. Salmaſius pluribus adſtruere conatur, ſitam fuiſſe inter oſtia Baetis & Gades. Sed nulla in hoc tractu inſula vel nunc, vel olim fuit. Tractus ille terrae mariſque eundem iſtic loci, quem ſemper, conſervat ſitum, ut jam ſuperiùs docuimus. Ego ſic exiſtimo, aut nullam fuiſſe Erythiam inſulam, aut vera eſſe quae de hac Ariſtoteles in *Mirabilibus* ſcripſit, nempe Erythiam fuiſſe in Epiro. Si Inſcriptio, quam addit, vera, nec ſanè mendax videtur, fruſtra in Hiſpania locus iſte quaeritur. Ita verò Inſcriptio illa concipitur in manu exaratis libris:

Ἡρακλέης τεμενὶς τὸ κυθήρα Περσεφαάσσα
  Τηδορυονῆας ἀγέλων ἐλάων ἠδ' Ἐρύθειαν ἀγαθ
  Τὰς δ' ἐδάμασσε πόθῳ Πασσιφάεσσα θεά.
Τηδεδέμοι τέκνῳ τῷδ' Ἐυρύθοντι δάμαρ.
  Νυμφογενὴς Ἐρύθη δὴ τό δ' ἔδωκα πέδον
  Μνημόσυνον φιλότης φυτὰ ὑπὸ σκιερᾷ.

Non placent nunc, uti olim, Salmaſii in hunc locum conjecturae & interpretationes: nam quis Proſerpinam Veneris filiam dixit, quis Herculem amore illius captum? Ego ſic exiſtimo conſtituendos eſſe hos verſus:

Ἡρακλέης τεμενίσσατο Κώρᾳ Περσεφαάσσᾳ
  Γηρυονῆ' ἐλάων τόδ' Ἐρύθειαν ἄγων,
  Τὰς δ' ἐδάμασσε πόθῳ Πασιφάεσσα θεά.
Τηλεδάμῳ τέκνῳ, τῷ τ' Εὐρυτίωνι δάμαρ πρὶν
  Νυμφογενὴς Ἐρύθη τῇ τόδ' ἔθηκα πέδον
  Μνημόσυνον φιλότα φυτάδ' ὑπὸ σκιερᾷ.

Hercules lucum illum dedicavit Proſerpinae Aïdonei Moloſſorum Regis filiae, tunc cùm Geryonem cum armentis in Erythiam Epiroticam egiſſet. Sic quoque Auctor vetuſtiſſimus, quem olim ſub Scylacis nomine, licet perperam, edidimus: Ἐρύθεια, ἐνταῦθα ὁ Γηρυόνης λέγεται ἥκειν, καὶ τὰς βοῦς βουκολεῖν. Iſta autem armenta vel iſtos boves deſiderio ſuo ſubjecit, id eſt, ſuas fecit, Paſiphaë Nympha, quae Herculi fuit ὁμόχρονος. Per *Geryonem* verò hîc intellige, non ipſum tantùm, ſed & boves ejus. Sequitur enim Τὰς δ' ἐδάμασσε, nempe τὰς βοῦς. Hoc tralativum loquendi genus cùm non intelligerent Librarii, vocem ἐλάων in ἀγελῶν, vel ἀγέλην, mutandam cenſuerunt. Ex hujus verò Inſcriptionis verbis malè intellectis nata eſt forſan fabella de amoribus Paſiphaës. Alteram Inſcriptionis partem Erythe Nympha Geryonis conjux poſuit Teledamo filio ſuo, & Eurytioni. Fuit verò iſte Eurytion Geryonis ſubulcus, ut docet Anonymus *de Diis*, qui ſub Apollodori nomine in lucem prodiit. Φιλότα verò pro φιλότατος, veteri Dorum more, qui duplices iſtos admittebant genitivos. Atque haec de vera Erythea, quae non alibi quàm in Epiro quaerenda, dicta ſufficiant. Nunc videamus quid per *Erythiam* Mela intellexerit, cùm illam in Luſitania collocat. Plerique *Londobrin* Ptolemaei, vulgò *Barlengas* dictam, interpretantur. Sed ridiculi ſunt, qui vel fecunda bubus paſcua, vel tam multiplices meſſes in ſterilibus quaerunt ſcopulis. Certum eſt Melam non aliam intellexiſſe inſulam, atque illam, quae oſtio Anae adjacet, ac principium quodammodo Luſitaniae conſtituit. Scribit Strabo hanc Herculi fuiſſe ſacram, ac Phoenices, priuſquam Gades conderent, ad hanc fuiſſe delatos. Multa etiamnum hodie in ea inſula vetuſta ſuperſunt rudera, unde apparet admodum fuiſſe habitatam. Nunc adeò ignobilis eſt, ut etiam appellativo careat nomine. Porrò quamobrem

Mela,

Mela, & alii, hanc *Erythiam* eſſe crediderint, duplex potiſſimùm ratio fuit, ut exiſtimo; fecunditas ſoli, & color: rubent namque & inſula, & praeſertim adſita utrinque litora, totaque illa ora collibus è rubrica & minio eſt conſpicua. Fecunditatis verò teſtimonium ipſe hîc praebet Mela; quum ait, adeò fertilem eſſe; *ut cùm ſemel ſata frumenta ſint, ſubinde recidivis ſeminibus ſegetem novantibus, ſeptem minimum, interim plures etiam meſſes ferant.* Haec Interpretes non capiunt, & forſan ne ipſe quidem Mela quod ſcriberet, intellexit. Siquidem non de Cerere, ſed de herba medica haec ſunt accipienda. Hiſpani *Alfalfam* vocant (hoc corruptum ex Arabico *Alfasfaſa*) nec quidquam apud illos notius, hoc praeſertim in tractu. Unicum quippe id equis & bubus eſt pabulum; fenum ignorant, medicam omnes norunt. Haec eſt quae ſemel ſata ad denos quoque annos ſufficiat, & ſi Plinio credendum etiam ad ter denos. Quater minimum in anno ſecatur, ſaepe ſexies. Nonnunquam etiam ſeptem aut octo praeſtat meſſes. Tam verò abundantis eſt nutrimenti, ut niſi pecora paſtu prohibeantur, copia ſaepe ſanguinis ſuffocentur. Mela non intellectis Auctoribus, quos ſecutus eſt, triticeam ſuppoſuit meſſem, & recidiva ſemina, cùm hujus rei cauſa naturae herbae medicae & efficaciae radicis ejus ſit tribuenda.

l. 21. *In Celticis aliquot ſunt*] Ex adverſo nempe Celticorum, qui ad Artabrum habitabant promuntorium. Ex communi Veterum errore, qui Caſſiteridas, id eſt, Britannicas inſulas, valde huic promuntorio vicinas eſſe exiſtimabant.

l. 23. *Sena in Britannico mari*] Videtur hujus quoque meminiſſe Antoninus in maritimo Itinerario, ſiquidem apud illum *Uxantiſma* ſcribitur pro *Uxantis*, *Sina*. Hodie inſula iſta nihil continet ſingulare. A Gallis vocatur *Iſle des Saints*, eſtque Breſtae oppoſita.

l. 27. *Gallicenas vocant*] Libri manu exarati habent *Galligenas* aut *Gallizenas*. Turnebus putabat legendum eſſe *Galli Senas*. Sed non puto quemquam fore qui hanc conjecturam admittat. Quis credat Pomponium ſcripſiſſe, inſulae Senae mulieres vocari à Gallis Senas? Scribo *Barrigenas vocant*. Gloſſae antiquiſſimae, *Barrigenae*, *peregrinae*. In aliis, *Barrigenae*, *peregrinae*, *Barbarae*. In Philoxeni, Iſidori, & aliorum Gloſſariis *Barginnae* & *Bargennae* appellantur, accipiturque ibidem pro barbara quoque acclamatione. Non immeritò aliquis exiſtimet, *Barginas* dictas

dictas ſacerdotes feminas, viros verò *Bargos*. Iidem verò ſunt *bargi* & *bardi*. Sanè Gloſſae antiquiſſimae Puteanorum Fratrum utrumque rectum eſſe docent. Quidquid ſit, non dubito quin *Barrigenae* dictae fuerint mulieres iſtae fatidicae, à quibus poſtea quicunque barbari, & quicunque inconditus ſonus ſic appellatus fuerit. Valde probo conjecturam Gronovii noſtri, qui tritum iſtud Gallorum vocabulum *Baragoin* hinc originem accepiſſe exiſtimat. Paulò pòſt legendum, *ſed non niſi deditas navigantibus*, &c.

l. 38. *Qui propriarum rerum fidem ut bello adfectavit*] Sic omnes etiam antiquiſſimi codices locum hunc exhibent. In uno tantùm, eoque non admodum vetuſto, hoc pacto ſcriptum inveni, *Propriarum rerum finem ut bello delectavit*. Vulgatam lectionem probo. Senſus eſt, Claudium Caeſarem affectaſſe bello iſtud efficere, ne quis impoſterum de Britannia & rerum ſuarum fide dubitaret. Antequam enim Claudius eam patefaceret, incerta erant omnia quae de Britannia ferebantur, nec conſtabat utrum eſſet inſula, an alterius orbis initium, an nomen vanum: quia non ſatis credebatur iis, quae de hac ſcripſit Caeſar. In veteri Epigramm. ad Claudium de capta Britannia:

Fabula viſa diu, medioque recondita ponto
Libera victori quàm citò colla dedit.

Addit dein Mela illum etiam triumpho declaraturum, Britanniam non eſſe nomen tantùm.

l. 40. *Inter Septentrionem Occidentemque projecta*] Sic libri meliores. Alii malunt *provecta*, vel *porrecta*. Porrò quod dicit Britanniam inter Septentrionem Occidentemque eſſe projectam, id Romae quidem, ubi vivebat Auctor noſter, rectè dicebatur; ſed ſi quis non relativè, ſed ſimpliciter dixerit, inſulam hanc ſitam eſſe inter Septentrionem & Occaſum, is non inuſitatè tantùm, verùm etiam abſurdè loquetur: cùm enim inſularum locorumque longitudo & extenſio deſcribitur, deſignandi ſunt cardines caeli è diametro ſibi invicem oppoſiti, non verò vicini & collaterales. Mirum tamen quàm ſaepe in hoc peccetur.

l. 49. *Fert nemora, ſaltus, ac praegrandia flumina*] Optimi libri pro *ſaltus* habent, *lacus*. Nempe ſic videntur mutaſſe, jam olim, quia nullus in Anglia inſignis lacus. Verùm Britannia etiam comprehendit Scotiam, quae abundat lacubus, iiſque magnis. Hoc tamen ignoravit Pomponius, cujus

cujus ſeculo non niſi obſcura fama ſuperiores inſulae partes noſcebantur.

l. 51. *Quaedam gemmas margaritaſque generantia*] Quaenam ſunt illae gemmae? Flumina iſta gemmifera & margaritifera mera profectò ſunt commenta ad apparandum ſtulti Imperatoris triumphum. Non deſunt tamen boni Viri, qui putant Britanniam opibus & divitiis iſtis olim inſtructam fuiſſe. Verùm hoc ſi eſſet, non tam diu immunis fuiſſet ab avaritia Romanorum, ſuffeciſſet praeterea haec inſula unius legionis impenſis, quod tamen negat Strabo. Thorax ille, quem Veneri genetrici dicavit Julius Caeſar, non videtur ex Britannicis margaritis fuiſſe compoſitus, ſed ex parvis & decoloribus, quos tamen Britannicos credi volebat, ne fruſtra Britanniam petiiſſe videretur. Sic enim accipienda ſunt verba Plinii lib. IX. cap. 35. Mirum tamen Origenem *in Matthaeum* ex Juba Rege ſcribere Britannicos margaritas proximum ab Indicis locum habere, δευτερεύουσι δέ πως ἐν μαργαρίταις οἱ ἐκ τοῦ κατὰ Βρεττανίαν Ὠκεανοῦ λαμβανόμενοι. Verùm poſtea illos deſcribens addit: Ὁ δὲ κατὰ Βρεττανίαν μαργαρίτης χρυσωπὸς μέν ἐστι τὴν ἐπίχροιαν, ὁμιχλώδης δέ τις καὶ ταῖς μαρμαρυγαῖς ἀμβλύτερος. Eadem quoque habet Aelianus ex eodem Juba. Etiam hodie tales reperiuntur, in oſtreis, & muſculis, non in Britannia modò, ſed & in Norwagiae, Finlandiaeque litoribus, ac alibi. Sed ſanè ad omnes Borealis Oceani margaritas redimendos, vel unus Taprobaniticus ſufficiat.

l. 56. *Vitro corpora infecti*] Sic primus locum hunc reſtituit Turnebus. Idem quoque ab eodem mendo liberavit Caeſarem & Vitruvium, apud quos ſimiliter *ultrum* pro *vitro* legebatur. *Vitrum* verò herbam eſſe quae caeruleo colore inficiat, ac Iſatin à Graecis vocari, ſatis jam docuerunt Viri docti. Praeter illa quae adtulerunt teſtimonia, idem quoque apparet ex Apuleji tractatu *de Herbis*, non illo qui prodiit, ſed altero qui penes me exſtat, auctiore multò & emendatiore editis. Ille itaque ſic, *Herba Iſatis*, *alii Aogigneme*, *Prophetae Apeſion*, *Itali Alutam*, *alii herba bitrum*. Scribendum verò, *Herba Iſatis. Alii Augionem*, *Prophetae Aroſion*, *Itali Rutam*, *alii herbam vitrum*. Verùm de his *ad ipſum Apulejum*. Alio quoque nomine *glaſtum* vocabatur haec herba, & ſic Plinius lib. XXII. cap. I. *Simile plantagini glaſtum, in Gallia, quo Britannorum conjuges nuruſque toto corpore oblitae.* Ineptè verò Salmaſius & hoc loco, & ubique, pro *glaſto* jubet reponi *guaſtum*, nempe quia vulgò iſatin *guadum* vocant. Non hoc illi excidiſſet, ſi ſci-

viſſet

viſſet herbam hanc vetus ſuum nomen etiamnum ſervare apud Cambrobritannos: apud hos enim frequens eſt iſatidis proventus, & *glas* appellatur. Quin & caeruleum colorem ſimiliter *glas* vocant. Medii aevi Germanis planta haec *geliſto* dicta fuit: ſic enim habent manu exarata exemplaria Auctoris, qui ſub Macri nomine jam ſaepius in lucem prodiit:

Iſatis à Graecis eſt vulgò geliſto vocata,
Non modicum quaeſtum praebens tinctoribus herba.

l. 57. *Cauſas autem & bella contrahunt, ac ſe frequenter invicem infeſtant*] Sufficiſſet dicere, *bella contrahunt* Sed quod jam ſaepe monuimus, Scriptor hic in tanta brevitate, ſaepe eſt nimius. De ſimili loquendi genere, vide quae ſuperiùs diximus. Paulò pòſt ex melioribus libris repoſuimus *aequali*, ſenſu ita poſtulante. Vulgò *aequalis* legebatur.

l. 72. *Anguſtis inter ſe diductae ſpatiis*] In omnibus ferè quae vidi exemplaribus vetuſtis ſcribitur *ductae*, in uno tantùm *deductae*. Quidquid Grammatici argutantur, certum eſt pro eodem ſaepe accipi vocabula haec, *ductae*, *abductae*, *deductae* & *diductae*. Plinius interpretatur *diſcretas*, & numerum Orcadum multiplicat, *Sunt autem* XL. *Orcades modicis inter ſe diſcretae ſpatiis*.

l. 71. *Septem Hemodes contra Germaniam provectae in illo ſinu*] Lege ex auctoritate meliorum librorum, *Septem Aemodae. Contra Germaniam Vecta, in illo ſinu, quem Codanum diximus*. Sic caſtigandum eſſe hunc locum vidit jam olim Pintianus. De *Aemodis* ſeu *Aebudis* inſulis diximus *ad Ptolemaeum*, uti quoque de *Vecta* ſive *Victi*. Hoc tantùm nunc breviter monemus, inſulam hanc variis modis cognominari: appellatur enim *Victis*, *Vectis*, *Vecta* & *Ictis*. Tribus verò diverſis locis deſcribitur, nempe una eſt notiſſima illa inſula, quae hodie etiamnum nomen ſervat; altera ſita eſt in freto quod Britanniam Hiberniamque interjacet; tertia eſt haec Pomponii Melae, cujus etiam meminit Ptolemaeus, licet perperam apud illum legatur Ὀκηλις pro Οὐικλις. Ratio autem quamobrem Mela inſulam hanc in ſinu Codano ponat, haec eſt, quòd omnes Veteres Britanniam longè ſupra Germaniam orientem verſus extendi crediderunt. In quo licet etiam peccarit Ptolemaeus, minùs tamen ille quàm ceteri à vero aberravit.

l. 75. *Ex iis Codanonia, quam adhuc Teutoni tenent*] Tan-

Tanquam ſi à Codano ſinu ſic appellaretur. Atqui tum *Codania* potiùs eſſet nominanda. Libri optimi legunt, *Candanovia*. Scribe *Scandinovia*. Sic quoque in optimis & antiquiſſimis Plinii membranis ſcriptum reperi, non *Scandinavia*. Haec eſt illa vaſta Septentrionis peninſula, quae & *Scandia*, & barbaricis temporibus *Scandzia* fuit appellata, à viciniore ejus parte, quae *Scane* vel *Scone* etiamnum dicitur.

1. 80. *Aliàs inſulae videntur, aliàs una & continens terra*] Ex eo quòd putarint mare Balticum reciprocari, apparet quàm parùm exploratum id mare Veteres habuerint. Neſcio verò quo pacto huic Pomponiano loco Salmaſius adaptet verſiculum iſtum è *Pervigilio Veneris*:

De tenente tota nox eſt perviglanda canticis.

Nempe ut oſtendat continentem eſſe id quod continenter junctum eſt, hincque dici *in continenti* & *de tenente*, pro ſtatim. Miror putidam adeò locutiunculam cultiſſimo inſeruiſſe poëmatio, & non animadvertiſſe tam leve mendum. Sic enim diſtinguendi ſunt verſus iſti:

Nec Ceres nec Bacchus abſunt, nec Poëtarum deus
Detinent te. Tota nox eſt perviglanda canticis.
Regnet in ſylvis Dione; tu recede Delia.

1. 81. *Oonas qui ovis avium paluſtrium & avenis tantùm alantur*] Sic apud Plinium quoque & Solinum vocabulum hujus gentis reformarunt. Verùm infeliciter admodum; ab eſu enim ovorum dictam eſſe oportet hanc gentem: atqui Ὠῶναι ſunt ovorum emtores. Salmaſius in Solini codicibus reperit *Oaeonas*, in aliis *Oonaeas*, quod poſtremum ipſe amplectitur, cùm ſit vocabulum nihili. Rectum verò *Oaeonas*, quemadmodum etiam ſcriptum inveni in optimo Plinii codice. Nec multum ab eo abeunt meliores Pomponii libri, qui habent *Ocenas*; ut jam dubitari non poſſit, quin verum ſit *Oaeonas*. Ὠαίωνες ſunt ovis viventes. Ut enim μακραίων *diu vivens*, εὐαίων *benè vivens*, & ſimilia, ſic quoque ὠαίων *ovis vivens*. Porrò receſſiſſe videtur hoc loco à Caeſare Auctor noſter, & ſecutus eſſe Pythiam Maſſilienſem, aut alium, cùm Oaeonas in extremo Septentrione collocat; Caeſar enim illos in inſulis Rheni deſcribit, cùm ait illic eſſe, *qui piſcibus atque ovis avium vivere exiſtimantur*. Non poteſt hoc de aliis inſulis quàm Batavicis & Friſieis intelligi, quarum

quarum non paucas ovis tantùm & piſcibus, ac pane aut pulte ex avenis victitaſſe valde mihi ſit veriſimile. Ejus rei veſtigium ſupereſt etiamnum in Eyerlandia, Flia, aliiſque Weſt-Friſiae inſulis, ubi tanta ovorum copia in litoribus arenoſis ubique invenitur, ut ea vel magnae hominum multitudini ad victum ſufficiant. Ova iſta excluduntur à laris marinis. Magnitudine ut plurimum aequant anſerina, nigris diſtinguuntur maculis, nihil in illis piſcoſum; gratique adeò ſunt ſaporis; ut vel Phaſianorum ovis nonnulli etiam non inſipidi palati homines ea praeferant: nobis certè non diſplicuerunt. Avenam autem quod adtinet, illa pecudes tantùm apud nos victitant. Priſcos tamen Batavos ea ſe olim inferſiſſe, eò faciliùs credo, quòd videam Germanos hodie etiamnum veſci avena, ac pultem inde conficere, quam avidiſſimè ſorbent. Suedi verò & Norwagi, Scoti, Finni, ac pleraeque Septentrionis gentes etiam panes ex avena conficiunt, quos in deliciis habeant. Minùs hoc mirum videbitur illis, qui in iiſdem terris viderunt panes ex polline vento ſiccatorum piſcium, è corticibus arborum, aut etiam è ſcobe lignorum. Quis non exiſtimet dentes ferreos, & lapideum eſſe ſtomachum illis, quibus lignei ſunt panes.

l. 84. *Otomegalôs, quibus magnae aures*] Pintianus & alii *Panotios* vel *Panuſios* ex Iſidoro reponunt. In pluribus manu exaratis libris *Satmalos* ſcribitur, in aliis, & *Analos*. An *Tannotos* ſcripſit Mela? Porrò diverſis nominibus aurita haec monſtra appellantur Μεγαλούατοι, Ἐνωτοκοῖ], Πκνώζοι, Τανύωτοι, Ὠτόλικνοι. Omnes in eo conveniunt, aures iis tam patulas fuiſſe, ut interdiu pro veſtimento, noctu pro ſtragula, aeſtus denique tempore pro umbraculo ipſis ſufficerent. Mirum quòd non etiam eos auribus volare prodiderint. Porrò ut ſolent miracula migrare, ita quoque & haec Midae progenies ex India in Septentrionem tranſlata eſt à Graeculis. Qui enim primi auritae hujus gentis mentionem fecere, illi in India eam collocarunt, & ſanè illinc origo hujus fabellae eſt arceſſenda: conſtat enim apud omnes, quàm pandae & promiſſae ſunt Malabarrorum aures. Ornatui aliquid deeſſe exiſtimant, niſi utrinque humeros non contingant modò, verùm etiam latè flagellent.

l. 89. *In ea quòd ſol longè occaſurus exſurgit, breves utique noctes ſunt*] Si haec lectio ſana eſt, id voluit Pomponius, quia ſol diu ſupra horizontem exſtat, & longè admodum ſeptentrionem verſus abduci videatur, ideo breves eſſe noctes in Thule inſula. Sed inepta haec eſt locutio. Libri

meliores

meliores legunt, *quod ibi ſolo longè occaſus exſurgit.* Scribe, *Quod ibi ſol haut longè occaſus exſurgit.* Hoc pueri intelligunt. Quia ſol non longè occidit, vicina quippe ſunt puncta ortus & occaſus, ideo nox aeſtate breviſſima eſt. Manifeſtè itaque negativa particula addenda eſt. Porrò valde errant qui exiſtimant Melam hîc peccare in doctrinam ſphaericam, aut tranſponenda eſſe verba, uti Pintianus. Nihil hîc eſt quod quemquam debeat offendere. Dicit in Thule inſula breviſſimas eſſe noctes, nempe cùm ſol in borealibus ſignis verſatur. Sed verò hyeme noctes eſſe illic aequè atque alibi obſcuras Aeſtivas autem noctes dicit eſſe claras, quia ſol non multùm infra horizontem ſit depreſſus propter obliquitatem ſphaerae. Solſtitio verò nullam omnino eſſe noctem, quia ſol non occidit, ſed obliquè deſcendens maxima tamen ſui parte ſupra horizontem exſtet. Nihil verius. Ex hac porrò deſcriptione ſatis apparet juxta hypotheſin Melae Thulen ſitam fuiſſe ſub ſexageſimo ſeptimo latitudinis gradu.

l. 91. *Sed per hyemem ſicut alibi obſcurae*] Juxta opinionem Veterum non tantùm obſcurae erant noctes eorum qui in extremo degerent Septentrione, verùm etiam dies. Notum eſt quemadmodum Homerus Cimmeriorum regionem deſcribat, tectam nebulis & perpetuis damnatam tenebris. Nec tamen negabant ſemeſtrem apud illos eſſe diem, ſed ut eſt apud Geminum, adeò profundas nebulas locis iſtis incumbere exiſtimabant, ut eas ſolis radii, obliquè tantùm incidentes, penetrare non poſſent. Verùm nebulae iſtae merae ſunt fabellae. Experientia comperi, & docet ipſa ratio, in Septentrione minus eſſe tenebrarum, atque ſit in calidis & temperatis regionibus. Si quis ſub polo vivere poſſet, is in perpetua luce verſaretur. Nunquam illic ſol ſupra 23. gr. & min. 31. infra horizontem deſcendit. Verùm & hinc multum auferendum, nimirum quatuor aut quinque minimum gradus, propter refractiones circa polum maximas, quod experientia conſtat. Hinc apparet mera eſſe ſomnia, quae de ſemeſtri nocte dicuntur, cùm ſub polo nulla ſit nox, ſed aurora & dies perpetuus. At verò Indis & Aethiopibus, qui ſolem pedibus ſubjectum habent, illis utique obſcurae ſunt noctes & nulla propemodum crepuſcula, unde colligitur hos in majoribus tenebris vivere, atque boreales populos, qui perpetua propemodum luce fruuntur.

l. 97. *Talca in Caſpio mari*] Perperam apud Plinium *Taxata.* Apud Ptolemaeum non rectè in editis Τάχαλκα ſcribitur, cùm in ſcriptis libris ſit Τάλκα.

In Cap. VII.

DE OCEANO EOO ET INDIA.

l. 3. *Haec à Scythico promuntorio oppoſita primùm omnis ob nives eſt invia*] Foedè hic locus inquinatus eſt. Quis enim ſenſus in illis, *à Scythico promuntorio appoſita*? Ex Plinio lib. VI. cap. 17. ſatis colligi poteſt mendum hoc jam tunc fuiſſe in exemplaribus Melae. Dicit enim orientale latus Aſiae extendi à Scythico promuntorio, nec addit quousque. Ut itaque reddamus veterem ſcripturam, reddenda eſt primùm lectio veterum librorum, quae haec eſt: *Ab his in eorum recurſus inflectitur, inque oram terrae ſpectantis Orientem pertinet. Haec à Scythico promuntorio appoſita prima omnis invia, deinde ob immanitatem habitantium inculta.* Qui aliquid in his litteris videt, fateatur neceſſe eſt veram eſſe conjecturam noſtram: *Ab his in Eoum mare curſus inflectitur, inque oram terrae ſpectantis Orientem. Pertinet haec à Scythico promuntorio ad Colida. Prima omnis invia: deinde ob immanitatem habitantium inculta.* Latus Eoum Aſiae extendit à Scythico promuntorio uſque ad Colida. A Colide verò promuntorio incipit latus Aſiae quod meridiem ſpectat, ut ipſe ſequenti capite docet Pomponius.

l. 5. *Scythae ſunt Androphagi & Sacae*] Supra Seras collocat quoque *Androphagos* quoſdam Ammianus Marcellinus lib. XXIII. ubi vulgò *Alitrophagi*. In Ptolemaeo tamen, unde ſua hauſit Ammianus, vulgò Ἀνθρωποφάγοι nominantur. Sed & Plinius, qui Melam hîc deſcripſit, *Anthropophagos* pro *Androphagis* ſubſtituit: *Proxima inculta ſaevitia gentium, Anthropophagi Scythae inſident, humanis corporibus veſcentes.* Sic diſtingue, non ut Salmaſius, *inſident humanis corporibus veſcentes*; tanquam ſi ex vulturum genere fuiſſent Scythae iſti.

l. 8. *Uſque ad montem mari imminentem nomine Tabin*] Omnia haec ex Mela expreſſit Plinius lib. VI. cap. 17. qui ſimiliter *Tabin* vocat jugum imminens mari. Diſputant inter ſe Eruditi, utrum hic mons idem ſit atque promuntorium extremum Tauri, quod capite ſequenti *Tamum* vocat. Verùm ipſe Mela litem hanc dirimit, cùm ait, longè ab hoc monte Taurum attolli, & inter Tabin montem & extremum Tauri promuntorium ſitos eſſe Seras. Serum itaque limes à ſeptentrione Tabis mons, à meridie verò Imaus

Tauri

Tauri promontorium. Multus eſt Salmaſius in eo, ut oſtendat Tabin montem ſitum fuiſſe ad ſeptentrionalem Oceanum, non verò ad Eoum ſeu Sericum. Verùm jam oſtendimus terminos Eoi ſeu Serici Oceani fuiſſe Scythicum & Colida promuntoria. Unde ſole clarius apparet, Virum illum inſigniter hallucinari.

l. 11. *Et commercio quod rebus in ſolitudine relictis abſens peragit, notiſſimum*] Atqui Solinus ait, quòd commercia abnuant Seres. Verùm hoc de commercio linguae accipiendum, non de permutatione mercium, cui unicè ſtudebant. Rectè itaque de Seribus Plinius lib. vi. cap. 17. *Coetum reliquorum mortalium fugiunt, cùm commercia expetant.* Sic libri meliores, quibus tamen invitis legendum cenſet Salmaſius *commercia deſpectant.* Hoc tamen frigidum & indignum Plinio. Nihil juvat Marcianus Capella, cujus verba de hac gente ſic concipienda: *Hi aliarum gentium homines adſpernantur, & appoſitione mercium ſine colloquio gaudent implere contractum.* Qui commercia tranſigebant abſentes & abſque colloquio, inde muti à quibuſdam crediti fuere. Auctor *Peripli maris Erythraei* de his ipſis loquens: Τῷ μὲν σώματι κολοβοὶ καὶ σφοδροὶ, πλατυπρόσωποι, ἐννεοὶ, εἰς τέλος τε αὐτοὺς λέγεσθαι Βησάδας. Notant Viri docti primùm ſcriptum fuiſſe ἐν μοὶ, quod mutavimus in ἐννεοὶ, non σιμοὶ, uti vulgò. Verùm quia Auctor hujus *Peripli* morem iſtum Sinenſium antiquorum plenè deſcribit, cujus Mela & alii breviter tantùm mentionem faciunt, operae pretium eſt verba ejus examinare, idque eò magis, quoniam Eruditi fabuloſam eſſe exiſtimant totam illam narrationem. Ac primò quidem dicit quòd Sinae iſti παρεμφεροῦσι ἡμέροις. Plinius verò ſcribit quòd ſint feris gentibus ſimiles. Idem tamen fatetur quòd ſint mites. Feri nempe & barbari, quia non admittebant hoſpites & peregrinos, idque ex lege politica; verùm ſi animum, ſi totam gentis hujus vitam ſpectes, nihil neque mitius, neque cultius, toto orbe reperiri unquam potuit. Rectè itaque hîc dicuntur ſimiles eſſe manſuetis. Pergit dein Auctor *Peripli* ac refert Sinas ſive Seras iſtos extra limites ſuos procedere, cum conjugibus & liberis, onuſtos variis mercibus ac petronibus, quibus utantur ad involvendas merces. Sic namque legendum, βαστάζοντες φορτία μεγάλα πετρῶνας τ' ὡμαμπελίνων παραπλησίας. Dicuntur verò iſti πετρῶνες à calamis malabathrinis, quos *petros* vocari ſcribit. Uti enim à κοῖτος κοιτὼν, μύλος μυλὼν, ἄμπελος ἀμπελὼν, ac ſexcenta ſimilia, ita quoque à πέτρος eſt πετρὼν, textum nempe quod è petris conſtat. Ubi verò ad locum permutationi mercium deſtina-

tum perveniſſent Sinae, omnia ſua illic exponebant venalia peregrè adventantibus Exteris. Ipſi verò aliquouſque recedebant, ſolis contenti petronibus, quibus interea pro ſtratis utebantur. Dum verò advenae & peregrini merces iſtas examinarent, interea Sinae feſtos dies agebant. Sic enim malo legi hoc loco, ἑορτάζουσιν, non ἁρπάζουσιν, quod longè abeſt à moribus gentis mitiſſimae. Peractis nundinis, acceptoque mercium pretio, Sinae ad ſuos remeabant, relictis ſtoreis iſtis malabathrinis, in quas mox peregrini inſtitores involabant.. Rectum verò iſtud: Οἱ δὲ ταῦτα δοκοῦντες τότε παραγίνονται ἐπὶ τοὺς τόπους, καὶ συλλέγουσι τὰ ἐκείνων ὑποστρώματα. Ex his verò textis, exemtis prius calamis, folia in pilulas contorquebant. Ex majoribus foliis, fiebat malabathrum ἁδρόσφαιρον, è mediocribus μεσόσφαιρον, è minoribus verò μικρόσφαιρον. Pilulae malabathri crebro occurrunt apud Medicos. Folii pentaſphaeri mentio fit in leg. XVI. *D. de Public. & vectigal.* Salmaſius hoc loco *cataſphaerum* legendum cenſet, eamque emendationem optimam vocat. Ego ne bonam quidem eſſe exiſtimo. Πεντάσφαιρον idem eſt quod ἁδρόσφαιρον. Πέντε enim in compoſitione auget & intendit ſignificationem, uti apparet in πεντεπενιχρὸς, πενταχωμία, πεντακόρωνος aliiſque vocabulis. Quamvis non abſurdè credi poſſit, *pentaſphaerum* dictum quòd quinque pilularum pondus aut pretium aequaret, quemadmodum πεντόβολον pretium eſt quinque obolorum. Verùm quoniam occaſio ſeſe offert, oſtendamus breviter quid hic *Peripli* Auctor, quid alii Veteres per *malabathrum* intellexerint. Multi multa de hoc ſcripſerunt, nemo tamen veritatem, quod ſciam, adſecutus eſt. Nomen quod attinet, illud etiamnum manet inter Indos, ſiquidem *Betre* & *Tamalabatra* appellatur. Facultates & illae quodammodo conveniunt. Prorſus itaque non dubitandum, quin *malabathri* nomine intellectum fuerit olim *betre* hodiernum. Sed videamus an omnia quae de *malabathro* Veteres retulerunt, itidem de *betre* dici poſſint. Ac primùm Plinius, Dioſcorides & alii, ſcribunt *malabathrum* eſſe plantam aquaticam, ac lentis paluſtris more aquae innatare, abſque ulla radice. *Betre* verò planè terreſtris eſt, piperiſque inſtar arbores quaerit, quas amplectatur, quibuſque ſe fulciat. *Malabathrum* apud Sinas & Seras copioſè proveniebat, ut ex memorato *Peripli* loco facilè colligi poteſt; at verò *betre* tantùm in India naſcitur, & ferè apud Malabarros tantùm; apud Sinas verò nunquam: quamobrem Sinenſes ab Indis magno pretio illud emunt, ut prodit Acoſta. Sed & iſtud quoque quod adfirmat *Peripli* Auctor, tam copioſè *malabathrum*

lathrum apud Sinas provenire, ut eo pro ſtragulis, tegetibus & involucris mercium uterentur, id ipſum de *betre* minimè accipi poteſt, utpote quae ne apud Indos quidem adeò ſit copioſa. In officinis certè ſatis ibi carè venditur. Ad tales praeterea uſus prorſus eſt inepta. Quid multis opus? Nullus dubito quin Veteres duas plantas confuderint, & per Sinenſe hoc *malabathrum*, ſive plantam quae aquae abſque radice innatat, illum florem intellexerint, quem Sinenſes *Lien* nominant. Naſcitur hic ubique, & praecipuè in provincia Kiangſi, in paludibus & ſtagnantibus aquis. Magnitudine aequat lilia, verùm decore & colorum varietate longè anteſtat. Folia habet ampla, incubant aquae, tam copioſo proventu, ut totos operiant lacus. Creſcunt in ipſis etiam atriis, in vaſis aqua repletis injecto quomodocunque ſemine. Non tamen carent radice, cùm nulla planta ea carere poſſit: nam quod de Stratiote narrant, illum Nilo abſque radice innatare, id falsò creditur. Qui plantam viderunt, referunt obſervaſſe ſe filamenta & fibras tenuiſſimas, quae ipſi ſint inſtar radicum. Ne lenticulae quidem paluſtres radice carent, uti multi credunt. Etiam abſque engyſcopiis radiculae illarum ſatis ſunt conſpicuae. Verùm quia hic flos è mediis ſurgit ſtagnis, foliaque ejus latè aquis incumbant, ideo eum radice carere exiſtimarunt, cùm tamen illa limo & tenuiori ſedimento adhaereat. Porrò plantae hujus fructus & flores ſiccati ad exteras etiam mittuntur regiones. E foliis ſiccatis fiunt tegetes & tunicae, quibus merces involvunt. Plura qui de hoc flore ſcire deſiderat, is adeat *Chorographiam Sinenſem* P. Martini Martinii.

l. 15. *Et hinc Tauri jugis*] *Hinc*, id eſt, à Seribus. Inde apparet malè eos feciſſe qui hîc novum caput incipiunt. Paulò pòſt pro *ſexaginta*, è libris repoſui *quadraginta*, quomodo etiam Plinius lib. VI. cap. 17.

l. 24. *Alit formicas non minores maximis canibus*] Herodotus & alii dicunt formicas Indicas eſſe minores canibus, ſed majores vulpibus. Non puto ab illis receſſiſſe Melam; itaque veriorem eſſe cenſeo omnium ſcriptorum codicum lectionem, quam temerè mutarunt, *Alit formicas non minùs maximas canibus*. Dicit formicas non eſſe minùs magnas, quàm ſint canes. Etiam alibi hic noſter ſuperlativis utitur pro comparativis, quòd ipſum & apud Salluſtium & alios Linguae Latinae Auctores ſaepe videre eſt. Mirum verò fabellam iſtam Herodoteam de formicis Indicis tot graviſſimis Auctoribus placuiſſe, ac etiam illos, qui victoriarum Alexandri comites fuere, non puduiſſe id ipſum affirmare.

Sed Graeculi iſti valde ſibi caviſſe videntur, ut vel ſemel verum dixiſſe deprehenderentur. Quales quantaeque ſint formicae Indicae qui ſcire deſiderat, non opus eſt ut propterea Indos petat. Neminem paulò humaniorem eſſe arbitror, qui neſciat, ceram ſignatoriam, quam *Laccam* dicimus, à formicis Indicis excludi & allini ramis pomorum quorundam. In ea verò Lacca, quando pura eſt, qualis ad nos advehitur, non alae tantùm & cruſcula, ſed & integrae ſaepe formicae tumulatae conſpiciuntur. Minutae ſunt illae nec apibus majores. At verò etiam aliud formicarum apud Indos eſt genus, abſque alis, digitum magnitudine aequans, rufum, ſylvis ac arboribus noxium. Hae agros tantùm & fruges populantur, non admodum urbibus infeſtae. Tertium idemque notiſſimum formicarum genus & ipſum ſine alis, omnium eſt moleſtiſſimum. Non illi multò noſtratibus majores, verùm Indis noctu & interdiu acrius cum his bellum eſt, quàm cum tigridibus. Quidquid adtingunt, praeda fit. Non cibus tantùm, ſed ne ſuppellex quidem ſervari poſſit, niſi aqua vallata fuerit. Nihil illis niſi alae deſunt, quas ſi dediſſet rerum Auctor, inhabitabilis eſſet India.

l. 27. *Immanes & ſerpentes aliqui*] In quibuſdam veteribus ſic ſcriptum invenio, *qui ut elephantos*, in aliis, *ut aliqui elephantos*. Priſca ſcriptura forſan haec fuit: *Immanes & ſerpentes; ut qui elephantas morſu atque ambitu corporis conficiant*. Attamen non video quamobrem improbanda ſit lectio vulgata, *aliqui*, quam meliores ſervant codices: neque enim omnes Indici ſerpentes vaſti adeò & immanes ſunt.

l. 30. *Ut in ea mella frondibus defluant*] Strabo ex Eratoſthene lib. II. & alibi, dicit mella frondibus defluere in India, quia in arboribus alvearia fiant, ἐν τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖα δὲ, καὶ τῶν φύλλων ἀποῤῥεῖν μέλι. In multis calidae Zonae locis apes non tantùm in cavis & truncis, ſed etiam in culmine arborum favos ſuos conſtruunt. Verùm non puto propterea mella frondibus defluere, quin potiùs ſi quid in illis aut nativi, aut aërei ſit mellis, id protinus apes furantur. Quod ſi de caelo cadat, uti habet Aelianus *de Animalibus* lib. XV. cap. 7. cùm dicit apud Indos veris tempore in frondes arborum ſeu arundinum melleas decidere pluvias, ne tum quidem dicendum aliquid apud Indos fieri, quod ſit praeter ordinem naturae, cùm id ipſum multis in locis contingat, licet non tam copioſè, ut humores iſti ſponte ſua defluant, ac opus non habeant ab hominibus aut apibus colligi,

ligi. An verò Eratoſthenis, an alteram ſecutus ſit ſententiam Auctor hic, parum refert, illud certum eſt, ſi veritatis ſit habenda ratio, debere accipi de melle aëreo, quam *mannam* vulgò dicimus. Putant multi eam incognitam fuiſſe Veteribus, & Graecis praecipuè, quia nempe *mannae* vocabulum nuſquam in illorum ſcriptis occurrit pro rore illo concreto, cujus hoc ſeculo tam frequens in medicinis eſt uſus, ſed tantùm pro mica thuris. Verùm de nomine nulla ſit quaeſtio, nemo enim eſt qui neſciat Hebraïcum eſſe vocabulum, dummodo res ipſa conſtet. Ipſi quin etiam fatentur locum Amyntae περὶ σταθμῶν Ἀσίας, qui eſt apud Athenaeum lib. XI. de *manna* hodierna eſſe accipiendum. Negant verò loca Ariſtotelis, Theophraſti, & Plinii de hac *manna* eſſe intelligenda, quòd videantur Auctores hi mel liquidum ibi deſcribere. Sed quia liquidus iſte humor, an ideo minùs *manna*? Nonne etiam Arabes duplicem agnoſcunt mannam, aridam nempe & liquidam, quam *teneriabin* vocant, utramque ex iiſdem montis Libani cedris collectam. Adeone quiſquam contentioſus ſit, ut neget mel cedrinum, cujus meminit Hippocrates libro *de ulceribus*, de hac ipſa manna *teneriabin* eſſe accipiendum? Sanè uti mel Aethiopicum quamquam multis in locis ſilicis inſtar ſit durum, non tamen deſinit eſſe mel, ita neque *manna* quantumvis liquida, *manna* eſſe deſinit. Eadem praeterea eſt ſubſtantia & liquidae & ſiccae mannae, utraque ex rore melleo compoſita eſt. *Manna liquida*, eſt ros melleus liquidus: *Manna concreta*, eſt ros melleus concretus. Nocturnis & matutinis frigoribus concreſcit; ſole verò orto liquefit, & niſi tempeſtivè colligatur evaneſcit. Hoc non tantùm Arabes & Syri Libani incolae, ſed & ſacrae produnt Litterae. Arida ciſtis, liquida verò amphoris includitur, & ſic venum exponitur. Neque id in Syria tantùm, ſed & toto fit Oriente, imò & in noſtra Europa, ubicunque exſtat manna concreta, reperitur quoque liquida. Abſurdum itaque fuerit exiſtimare Veterum aëromeli diverſum fuiſſe à manna hodierna, cùm illis liquida & concreta aequè atque nobis notae fuerint. Verùm alia, niſi fallor, eſt ratio, quamobrem hanc ab illa differre crediderint multi, nempe quia Veteres nihil de mellis aërei facultate ſolutiva ſcriptum reliquere. Nec falluntur hac in re, ſiquidem Veteres manna uſi non ſunt ad dejiciendam alvum, niſi ſerò admodum. Mannae tantùm Syriacae ſive mellis cedrini faciunt mentionem; haec verò alvum non ſolvit, ſed abſtergit tantùm, idque modicè adeò, ut ea pro cibo utantur Libani montis accolae.

Fff 4 Negat

Negat hoc Matthiolus, negant alii, & fieri non poſſe exiſtimant, ut aliqua reperiatur manna, quae facultate ſolutiva deſtituatur, ac pro alimento eſſe poſſit. Mirum non advertiſſe ea, quae Bellonius docet in ſcripto de arboribus coniferis, ubi prolixè oſtendit Syros ſe totos hoc mannae genere infercire, citra ullam alvi dejectionem. Ejuſdem naturae eſt manna in multis Europae locis, ac praecipuè in Polonia. Haec affatim ad nos defertur, eaque maximè gaudent Judaei, qui inde placentas conficiunt, quarum tamen eſu nihilo laxiores habent alvos. Hinc apparet falli eos, qui putant mannam, quâ per quadraginta annos Iſraëlitae in deſerto victitarunt, aliam fuiſſe atque illa, quae hodie & in Syria & paſſim alibi colligitur; nec rectè objici, ſi manna iſta ſimilis fuiſſet hodiernae, laxa nimium futura fuiſſe inteſtina Iſraëlitarum, ac idem ipſis eventurum, quod Arrio, ut fabulantur, evenit. Ex ſupradictis ſatis apparet, non eſſe ubique ſimile mannae ingenium: ſed idem huic accidere, quod communi rori, qui ventrem modò ſolvit, modò non, pro diverſitate locorum & plantarum, in quas incidit. Neſcio verò quid mentis fuerit Salmaſio, cùm dicit Ariſtotelem mellis aërei non meminiſſe, ac reprehendit hoc nomine Julium Scaligerum. Quid planius verbis Ariſtotelis lib. v. cap. 22. de apibus: Κηρὸν δὲ φέρουσιν ἀπὸ τοῦ δακρύου τῶν δένδρων, μέλι δὲ τὸ πῖπτον ἐκ τοῦ ἀέρ☉, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς τῶν ἄστρων ἐπιτολαῖς, καὶ ὅταν κατασκήψῃ ἡ ἶρις. Haec ſic vertit Plinius lib. XI. cap. 12. de melle agens: *Venit hoc ex aëre & maximè ſiderum exortu, praecipueque ipſa iride ſplendeſit.* Sic ferè libri manu exarati, ſed profectò non diſplicet vulgata lectio, quam alii codices, & quidem meliores tuentur, *Sirio exſplendeſcente*, quomodo etiam cap. 14. ejuſdem libri loquitur. Nam quod putat Salmaſius *Sirii* nullam mentionem fieri ab Ariſtotele, in eo fallitur. Cùm Ariſtoteles dicit ἐν ταῖς τῶν ἄστρων ἐπιτολαῖς intelligit ortum canis & caniculae. Ἄστρον paſſim apud Xenophontem, Theophraſtum, & optimos quoſque Auctores pro aeſtivo hoc ſidere accipitur, nunquam verò pro Vergiliis. Ipſa quoque docet experientia hoc praecipuè tempore rores melleos decidere & colligi. Praecipuè verò quamobrem ita exiſtimem, facit id, quòd Viri docti ad hunc Ariſtotelis locum annotarint, legi in Vaticanis libris: καὶ ὅταν κατασκήψῃ Σείριος, non Ἶρις ut vulgò. Sequentia Ariſtotelis verba, quibus probat apes non mella facere, ſed colligere tantùm, ita in ſcriptis codicibus concipiuntur: Τὸν μὲν οὖν κηρὸν ποιεῖ ὥσπερ εἴρηται ἐκ τῶν ἀνθέων, τὸ δὲ μέλι ὅτι οὐ ποιεῖ, ἀλλὰ διαφέρει τὸ πῖπτον μόνον, σημεῖον.

ϱεῖον. Tempore illo quo mel aërium decidit, tum apes uno alterove ad ſummum die cellas ſuas implent. Verùm cùm etiam autumnali tempore flores proveniant & ros cadat, non tamen fiunt mella. Signum hoc manifeſtum eſſe dicit, apes mella non ex floribus, aut ex quolibet rore conficere, ſed colligere tantùm rorem iſtum melleum & transferre ad ſuas cellulas. Atque haec de manna ſive aëreo melle dicta ſufficiant. Unum tamen addam, Salmaſii emendationem alienam eſſe ab omni ratione, ἀλλὰ φέρει πιςὸν μόνον, ubi vulgò legitur πλεῖςον μόνον. Nam ſi tum tantummodo mel germanum & ſincerum faciunt apes, ergo alio tempore mel faciunt non ſincerum; atque Ariſtoteles contrarium dicit, eos omnino mel non facere alio tempore.

l. ead. *Lanas ſilvae ferant*] Duplicem plantam, quae lanam ferat, deſcribit Theophraſtus lib. IV. alteram veram, alteram autem, ut creditur, fictitiam. Veram commemorat cap. 9. ac dicit folia habere viteis ſimilia, ſed parva, Ταῦτα δὲ φύλλον μὲν ἔχειν ὅμοιον τῇ ἀμπέλῳ, πλὴν μικρόν. Manifeſtè *goſſypium* intelligit; hujus enim folia quoad figuram viteis ſimillima ſunt, ſed parva admodum ſi cum illis comparentur, utpote quae vix tertiam aut quartam earum aequent partem, in iis ſaltem plantis, quas nos vidimus. Apud Arabes tamen & Aegyptios aliquanto forſan majora ſunt, ſiquidem apud hos goſſypii frutices arboreſcunt, cùm in Syria, Cypro, & Creta, rarò ſeſquicubitum ſuperent. Verùm haec nota omnibus. Videamus quaenam ſit alia illa lanifera planta, quam Theophraſtus deſcribit cap. 5. ejusdem libri: Ἐξ ὧν δὲ τὰ ἱμάτια ποιοῦσι, τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον ἔχει τῇ συκαμίνῳ, τὸ δὲ ὅλον φυτὸν τοῖς κυνοῤῥόδοις ὅμοιον. Φυτεύουσι δὲ ἐν τοῖς πεδίοις αὐτὸ κατ᾽ ὄρχους, διὸ καὶ πόῤῥωθεν ἀφορῶσιν ἄμπελοι φαίνονται. Haec ſic reddidit Plinius lib. XII. cap. 6. *Sed unde veſtes lineas faciunt, foliis moro ſimilis; calyce pomi, cynorrhodo. Serunt eam in campis, nec eſt gratior villarum proſpectus.* Sic concipienda verba Plinii, quae alii mirum in modum deformarunt. *Villarum proſpectum* poſuit pro *vinearum*. Et ſanè *villa* diminutivum ex *vinea*. Quod Theophraſtus duabus diverſis lanigeris tribuit arboribus, id Plinius uni tantùm tribuit. De goſſypii planta in Tylo inſula Theophraſtus dicit, illam habere nucem, quae quàm diu clauſa ſit, ac lanam intus contineat, magnitudine aequet pomum vernum; ubi verò dehiſcunt tria illa putamina, quibus lana coercetur, fit major ac definit eſſe nux. Plinius συμμιγνὺς retulit ad μῆλον, ac *calycem pomi* interpretatus eſt, & conjunxit cum cynorrhodo alterius laniferae plantae. De loco

Plinii haec ſufficiant. Quaerunt verò Botanici, quaenam ſint plantae iſtae laniferae apud Indos, quas hîc Theophraſtus deſcribit, quae folia habent qualia morus, quae ſint inſtar cynorrhodi, quae ordinatim ſeruntur, ita ut procul viſae vites eſſe putentur? Paucis expediam. Omnino haec de moris Sinenſibus capienda, in his enim omnia haec concurrunt: uti enim apud nos vites, ſic apud Sinenſes mori bombycibus deſtinatae ſeruntur. Non patiuntur illas in arbores excreſcere, ſed quotannis putare ſolent. E tenerioribus plantis & foliis ſubtiliſſimum ac praeſtantiſſimum fit ſericum. Tale eſt vernum, quod ideo apud eos pretioſius cenſetur aeſtivo. Porrò ex hoc Theophraſti loco manifeſtum fit quàm latè pateat *lanae* appellatio, utpote qua etiam *Sericum* comprehendatur. Sanè apud Veteres idem ſaepe eſt *byſſus*, *ſericum*, *linum* & *lana*: nemo tamen eſt, vel paulò litteratior, qui neſciat, quantum haec inter ſeſe differant, ſi vocabulorum non uſum, ſed naturam & originem tantùm ſpectemus. Facilè itaque adducor, ut credam, *lanam* hîc apud Pomponium non de *goſſypio*, ſed de *ſerico* accipi debere. Quid enim in tanta brevitate attinet memorare Indiam producere goſſypium ſeu lanam arboream, cùm ea aevo Pomponii, & in Aegypto & paſſim proveniret? Valde praeterea dubito, an olim Indi goſſypio uſi ſint. Sinenſes certè olim eo caruerunt, & ante quingentos demum annos ab Exteris illud accepere; cùm ſerico uſi ſint annis octingentis ſupra bis mille ante natum Chriſtum, ſi vera doceant ipſorum libri. Indi verò etiamnum goſſypio carent, nec alio utuntur, quàm quod à Luſitanis & aliis ad ipſos defertur. Quamobrem ſic ſentio, ubicunque apud Veteres aut lanae, aut lini, aut byſſi Indici mentio fit, intelligendum id eſſe de ſerico. Notum hoc fuit omnibus ſeculis, quamvis non ſub nomine ſerici. A Seribus id habebant Indi & Taprobanitae, ab his Perſae, Syri, Arabes ac Romani. Multa de ſerico Veterum loca congeſſit in ſuis paſſim operibus Salmaſius, longaſque admodum contexuit diſſertationes, in quibus tamen omnibus nihil docet quod novum ſit, vel quod Vetuſtati multum adferat luminis. Dum verò alienas inſectatur nugas, quot quantoſque ipſe committit errores? Affirmant Ariſtoteles & Plinius, Pamphylam Platae filiam (ſic veteres Ariſtotelis codices Πλάτεω non Λατώου) primam texendi artem in Co inſula reperiſſe. Salmaſius multis pertendit mulierem hanc Ceam fuiſſe. Quamobrem rogo? Ratio manifeſta eſt. Coon & Ceam inſulam eandem eſſe exiſtimavit. Vide interpretationem ejus *ad Inſcriptionem Herodis*,

ubi

ubi ſe miſerè torquet, & Simonidem Ceum, ſemper Coum vel Ceum vocat, tanquam ſi Cos & Ceos eadem eſſet, cùm illa Aſiatica, haec verò Europaea ſit inſula. Errat cùm putat *byſſum* nunquam accipi pro lana arborea Indorum. Contrarium docet Philoſtratus lib. II. cap. 9. & Pollux lib. VII. cap. *de byſſinis*. Verùm quo hoc apertius cognoſcatur, adſcribam ipſa Pollucis verba, non ut ipſe ea conatus eſt refingere, verùm uti ope optimi noſtri Codicis à nobis emendata ſunt: Καὶ μὴν καὶ τὰ βύσσινα καὶ ἡ βύσσος λίνου τι εἶδος, παρὰ δὲ Ἰνδοῖς· ἤδη δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ἐριόν τι γίνεται, ἐξ οὗ τὴν ἐσθῆτα λινοῦ μᾶλλον ἄν τις φαίη προσεοικέναι, πλὴν τὸ πάχος· ἔστι γὰρ παχυτέρα. Τοῦ δὲ δένδρου καρπὸς ἐπιφύεται καρύῳ μάλιστα προσεοικὼς, τριπλῷ τὴν διάφυσιν, ἧς διαστάσης ἐπειδὰν αὐανθῇ τὸ ὥσπερ κάρυον, ἔνδοθεν ἐξαιρεῖται τὸ ὥσπερ ἔριον. Errat cùm negat Veteres ignoraſſe ante tempora Juſtiniani ſericum à vermibus confici, quid enim manifeſtius loco Pauſaniae ubi bombyces deſcribit? Sed & Pollux, Servius, Simplicius, aliique complures earum meminerunt. Errat cùm negat Juvenalis tempore viros Sericum uſurpaſſe, ac reprehendit Lipſium, illud Juvenalis, *Cretice pelluces*, de ſerico interpretantem. Contrarium apparet ex lege ſub Tiberio facta, *ne veſtis Serica viros foedaret*. Quintilianus etiam togae ſericae virilis facit mentionem. Sed profectò nimis longi eſſemus, ſi ſingula perſequeremur. Unum tantùm addam, quod annotaſſe operae pretium fuerit. Nempe bombyces Coas, quas deſcribit Plinius lib. XI. cap. 23. non fuiſſe ſimiles ſericis, ut putat Salmaſius, ſed fuiſſe ex erucarum genere: erucis enim, non bombycibus, convenit ut villis inhorreſcant. Talium erucarum magnus apud Sinas eſt proventus in provincia Xantung. Docet *Chorographiae Sinicae* Auctor provenire id nullo etiam adhibito cultu. Siquidem erucas illic eructare fila, quae vento jactata dumis fruticibuſque haereant. Illa à Sinis colligi, textaque inde facta, ſubtilitate quidem cedere nonnihil ſerico domeſticarum bombycum, firmitate verò multùm praeſtare.

l. 31. *Arundinum fiſſa internodia veluti naviculae, binos & quaedam ternos etiam vehant*] In ſcriptis codicibus legitur *veluti navita*. Inde Salmaſius faciebat, *veluti navicula*. Lego, *veluti navia*. Quid ſit *navia* docet Feſtus, cùm ſcribit eam ex uno ligno exſculpi ac eſſe inſtar alvei, quo utuntur in vindemiis. Planè itaque idem eſt, *navia*, *linter*, ac *alveus*. Plinius hanc lectionem confirmat, ac *alveum* appellat id genus μονοξύλων, lib. VII. cap. 2. *Arundines verò tantae proceritatis, ut ſingula internodia alveo navigabili ter-*

nos

nos interdum homines ferant. Porrò iſtiuſmodi lintrium creber etiamnum apud Indos eſt uſus in fluminibus, ac deſcribuntur à variis, Garcia ab Horta, Chriſtophoro à Coſta, aliis. Arundinem, è qua exſculpuntur, dicunt eſſe ſacchariferam, & vocari *Mambu* vel *Bambu*, craſſitudine aequare aut ſuperare femur humanum, altitudine populum. Verùm haec menſura non ſufficit ad capiendos homines, niſi forſan exiſtimarint Indos divaricatis pedibus inſediſſe arundinibus, quemadmodum ſolent cùm alii, tum praecipuè Afri illi, qui ad promuntorium, quod Luſitani vocant *Cabo Boiador*, habitant. Inequitant illi terni aut quaterni ſimul cymbis ſuis, dimiſſis utrinque in aquam pedibus; his pro remis utuntur, ſeque ac *almadias* (ſic monoxyla iſtaec Hiſpani appellant) dirigunt ac propellunt. Verùm non Mela, non Plinius, non alii è Veteribus hoc voluere, ſed illorum verba intelligenda ſunt de fiſſis arundinum internodiis, quae homines capiant, non ab iis capiantur. Tales ſunt cannae, quae in ripa Gangis proveniunt tantae magnitudinis, ut ab homine ulnis ambiri nequeant. Craſſitudo corticis eſt dodrantalis, diſtantia verò internodiorum, hominis aequat ſtaturam. Sic lintres iſtos deſcribit Nicolaus de Comitibus, Venetus. Talis alveus ſufficere poſſit vehendis duobus hominibus, niſi quòd arte opus ſit in dirigendo eo, ne vectores ſubvertantur. Atque has quidem arundinum, quae uſquam terrarum reperiantur, longè maximas eſſe exiſtimo. Nam quod Strabo ex Oneſicrito prodit, arundines apud Indos reperiri, quarum altitudo ſit quinquaginta ulnarum, ſive ducentorum cubitorum, diameter verò aliquando cubitorum duodecim, id omnino fabuloſum eſſe cenſeo. Forſan monoxyla navigia, quae Indi ex Coco arbore conficiunt, arundinea eſſe exiſtimavit Antiquitas. Quod autem Solinus addit, ex arundinum harum radicibus exprimi ſuccum dulcem & melleum, in eo an rectè dixerit valde dubito, quamvis non deſint complures è Neotericis, qui id ipſum tradant. Nam qui cannas ſacchariferas tam prodigioſae magnitudinis viderit, hactenus inveni neminem. Ingentes quidem ſunt illae, quae ſaccharum Tabaxir producunt, quales etiam ad nos ſaepe deferuntur, verùm tamen illarum internodia non ampliùs uno à ſe invicem pede diſtant, cùm aliae iſtae, è quibus lintres fiunt, ad quinos aut ſenos minimum pedes diducta habeant internodia. Jam verò ut de arundinibus, quae Tabaxir ferunt, intelligantur verba Solini, obſtat iſtud, quòd ſaccharum Tabaxir non exprimatur è magnis iſtis cannis, ſed ſponte ſua concretum in illis inveniatur. Saccharum autem

autem quod exprimitur, id ex iiſdem olim, atque nunc, prodibat arundinibus, ut vel hoc uno argumento ſatis colligi poſſit, idem fuiſſe Veterum & hodiernum ſaccharum. Verùm quia multi Litterati & Botanici acriter & contumelioſè admodum de hac quaeſtione inter ſeſe diſputarunt, operae pretium eſt litem iſtam dirimire, ac paucis, ſed claris & certis argumentis controverſiae huic finem imponere. Hoc ut manifeſtum fiat, oſtendendum eſt, quaecunque Veteres de arundine ſaccharifera & ſaccharo dixere, illa omnia conveneri arundini unde hodie etiamnum ſaccharum exprimitur, non autem mannae aëreae aut ſaccharo Tabaxir. Ac primùm quidem, illud libenter largimur, arundinem hanc magnam fuiſſe, & arboreae proceritatis. Deſcribit eam Varro Atacinus apud Iſidorum:

Indica non magna nimis arbore creſcit arundo:
Illius è lentis premitur radicibus humor,
Dulcia cui nequeant ſucco contendere mella.

In priore verſiculo aliquid eſſe quod aures non vitioſas offendat, nemo qui Latinè norit, diffitebitur. Auget, non ſanat ulcus Cl. Salmaſius, cùm legit, *Indica nam magna.* Scribendum:

Indica non magna minus arbore creſcit arundo.

At verò cannae ſaccharinae hodiernae, ajunt quidam, non ultra tres quatuorve ſurgunt cubitos. Sed falluntur inſigniter. Non me fugit cannas inſulae Maderae & alias, non ſuperare hanc menſuram, verùm id eò fit, quia quotannis putantur. Quae primùm à Luſitanis in ea inſula plantatae fuerunt arundines, ad decem cubitorum altitudinem ſurgebant. Hujus rei hanc volunt eſſe cauſam, quòd cùm inſula haec primùm coli coepit, majores in producendo vires habuerit. Quòd ſi falces non immitterentur, ſed paterentur arundines ad multos annos adoleſcere, non ad decem tantùm cubitos, verùm ad multò majorem excreſcerent excelſitatem. Exemplo ſint cannae iſtae ſaccharinae, quae in ripis Argentei fluminis ſponte ſua proveniunt ad arboream magnitudinem. Ratio itaque quamobrem cannae vulgares non ſupra quatuor cubitorum altitudinem exſurgant, illa eſt, quòd exactis duobus à ſatione annis illico praecidantur. In inſula S. Thomae etiam priùs ſucciduntur, ſexto nempe à ſatione menſe. Alterum argumentum quo utuntur, qui Vete-

Veterum ſaccharum ab hodierno diſtinguunt, eſt illud, quòd Antiquorum ſaccharum, juxta teſtimonium Dioſcoridis, Plinii & Galeni, gummium & ſalis inſtar concretum in arundinibus reperirietur, cùm hodiernum liquidum ſit, & non niſi frequenti coctione denſetur & cogatur. Verùm hîc quoque errant. Utrumque cognovere Veteres & liquidum & concretum. Liquidi meminit Varro ſuprà memorato loco, & Lucanus, cùm dicit:

Quique bibunt tenera dulces ab arundine ſuccos.

E tenerioribus cannis itaque ſaccharum olim aequè atque nunc exprimebatur, quamvis ars cogendi ſuccum in panes necdum comperta eſſet. Illam enim ſerò Indi invenere, à quibus didicere Arabes & Sinenſes, ut ipſorum teſtantur hiſtoriae. At verò in majoribus cannis ſuccus iſte ſponte ſua cogebatur. Quod hodie quoque fit apud utroſque Indos, praeſertim in arundinibus, quae non ſucciduntur. Tales provenire apud Argenteum flumen, arborum magnitudine, & quorum apicibus fruſtula ſacchari adhaereant, tradit Fernandeſius in ſcripto *de plantis Mexicanis.* Nempe quod ignis efficit in condenſando ſucco calamorum vulgarium, idem iſtud praeſtat ſol in adultioribus cannis & quae falcem neſciunt. Quin etiam è cannis caeduis, aperto earundem latere, profluere humorem, qui mox vi ſolis in ſolidum concreſcat ſaccharum, teſtis eſt non Matthiolus tantùm in *Epiſtolis*, & *commentario ad Dioſcoridem*, ſed & quotidiana experientia. Corruit itaque eorum ſententia, qui negant ſaccharum calamis foris accreſcere. Nec juvat eos argumentum, quod adferunt, Auctores veteres non meminiſſe ſucci arundinei ſub nomine ſacchari, ſed tantùm ſacchari concreti. Quis enim eſt adeò mentis inops, qui non videat id eo contigiſſe, quia ſuccus iſte ad ipſos non deferebatur liquidus, ſed demum à ſole coctus, & arundinibus adhaerens nucis avellanae magnitudine, ut & Plinius ſcribit, & hodiernis conſtat experimentis? Verùm ne ullum pateat effugium ſentientibus contrarium, conſideremus quoque ipſam ſacchari naturam, quo praecipuè argumento utuntur adverſarii, quia ſcilicet Dioſcorides & alii Veteres ſaccharo has tribuunt virtutes. Primò quòd ſit εὐκοίλιον, id eſt, modicè alvum ſolvens, deinde quòd ſtomacho proſit, ac praeterea quòd ſitim auferat. At verò, inquiunt, in hodierno ſaccharo omnia his contraria reperiri, ſiquidem illud inimicum eſſe ſtomacho, inteſtinis, hepati; conſtipare hoc ventrem,

trem, ac ſitim efficere adfirmant. Quis tam claris non cedat teſtimoniis, ac manibus pedibuſque in illorum non eat ſententiam? Satis tamen mirari nequeo, adeò eos liberaliter pronuntiare de virtute & facultate ſacchari, nulla habita differentia inter crudum ſuccum, & ſemel, bis, vel aliquoties coctum; inter liquidum denique, & jam vel modicè condenſatum, vel inſigniter durum? Quid multis opus, adſcribam vel unius tantùm teſtimonium, ſed qui multorum inſtar eſſe poſſit. Is eſt Julius Landus, qui diu in ea inſula exſul ab aula Romana vixit. Ejus itaque haec ſunt verba: *Arundines incolae maturas & recentes comedunt mane jejuni, voluptatis gratiâ, ac etiam his de cauſis, ut inquiunt, quòd ſolvunt ventrem, jecur refrigerant, ſitim auferunt, albos etiam faciunt dentes. Nimirum res eſt ſuaviſſima, neque cum ſacchari arundinibus, quae Romae venundantur, comparanda. Puerperae etiam utuntur offa ex pane primùm torrefacto, deinde in ſucci arundinum ultima coctura poſito. Superaddunt vitellos, quod is cibus amiſſas vires maximè reficiat, ac ſtomachum & inteſtina recreet, ventremque paulatim molliat.* Hinc apparet facultatem iſtam adſtringendi, quae eſt in vulgari ſaccharo toties recocto, non eſſe naturalem, ſed forinſecus accedere, ab igne nempe. Perit enim omnis ille humor, in quo praecipuè eſt vis ſolutiva, ac partim exſiccatur, partim unà cum ſpuma ejicitur. At verò in ſaccharo, quod foris arundinibus adcreſcit, manet humor, nihilque perit, ſed totus ſuccus vi ſolis gummium inſtar coagulatur, eandemque propterea cum ſucco incluſo arundini facultatem conſervat. Nulla itaque ratio eſt, quamobrem aliquis impoſterum exiſtimet, diſcrepaſſe Veterum ſaccharum ab hodierno alia re, quàm ſola coctione. Verùm & illi, qui ſaccharum Tabaxir vel Sacar *mambu* interpretantur de ſaccharo Antiquorum quantopere fallantur, ſatis ex ſupradictis colligi poteſt. Quia nempe & haec materia in arundinibus naſcitur, ideo ſacchari nomine etiam cenſetur apud Indos & Arabes. Multùm tamen differunt inter ſe, cùm ſaccharum tabaxir parùm admodum, aliquando etiam nihil omnino, dulcedinis habeat. Hac propter lac arundinum concretum potiùs dicendum fuerit, quàm vel mel, vel ſaccharum. Sed & facultatum utriuſque cùm tanta ſit diſcrepantia, non eſt quòd quiſquam impoſterum tam diſſimilia componat. Haec de ſaccharo & cannis, unde prodeat, haud intempeſtivè, ut arbitror, dicta ſufficiant. Multa de iiſdem in *Solinianis* ſuis Salmaſius; ac ſeorſim in *commentario de ſaccharo Antiquorum*, in quo, uti audio, idem quod prius, adſtruere

ſtruere conatur, nempe ſaccharum Veterum eſſe medullam arundinum Bambu. Sed profectò, ſi verum liceat fateri, opus hoc quantumvis prolixum & laborioſum, neminem tamen, ut opinor, permovebit, & forſan ne paucis quidem, quae adduximus, argumentis & teſtimoniis comparandum.

l. 34. *Lino alii veſtiuntur, aut lanis quas diximus*] Sive pro eodem acceperit *linum* & *lanam*, & poſterius ſit interpretamentum prioris, ſive pro eodem, nihil eſt in his Melae verbis quod reprehendi poſſit. Omnino tamen puto, Pomponium haec diſtinxiſſe, & *linum* vocaſſe goſſypium, *lanam* verò ſericum. Verum hoc eſſe ex iis, quae jam ſuprà monuimus, apparet. Salmaſius carpit hîc Melam, & falſum eſſe dicit, cùm *lanam* à *lino* diſtinguit. Verùm quàm id ſit à veritate alienum, ſatis nunc conſtat.

l. 57. *A Gange ad Colida Nyſii*] Et haec & ſuperiora ad fidem veterum exemplarium reduximus. Obſervatum id ipſum Pintiano, quem ſecuti ſunt alii. Salmaſius tamen hîc defendit *Nyſi* pro *Nyſii*, Indico, ut loquitur, typo. Verùm cùm jam *Nyſam* memoravit, quid opus *Nyſios*, vel inepto vocabulo *Nyſos*, denuo recenſere? Abeſt *Nyſa* quàm longiſſimè ab hoc tractu. Denique quid ſibi volunt ſequentia, *ubi magis, quàm ut habitetur, exaeſtuat, atrae gentes & quodammodo Aethiopes?* Ubi non habitatur India, quomodo illic atrae ſunt gentes? Talia profectò haec ſunt, ut confutatione non egeant. Jam verò quod *Colida* adtinet, ejus promuntorii ſitum jam ſuperiùs oſtendimus. Praeter jam ab aliis allatos, meminit quoque illius Ptolemaeus in extimo Aureae Cherſoneſi cornu. Nam quo loco apud illum legitur: Μαλαίυ κῶλον ἄκρον, legendum eſt Μαλαίυ πολ. ἰκϛ. & deinde Κῶλον ἄκρον. Urbis verò huic promuntorio vicinae, nomen eſt Κῶλοι apud eundem Ptolemaeum. *Colon* itaque *Colis* & *Colias*, ejuſdem promuntorii eſt nomen. Adſitus verò populus *Colici* & *Coliaci* dicebantur. Valde autem errat Salmaſius, quum *Coliacos*, Indorum gentem remotiſſimam, cum *Colis* Ponti Euxini accolis confundit. Quis enim non videat, verba iſta Stephani, Κῶλοι ἔθνος πρὸς τῷ Καυκάσῳ &c. non poſſe de hac Indica gente accipi? Quid Caucaſo commune cum Aurea Cherſoneſo? Porrò de *Colis* & *Colica* Pontica vide quae ſuperiùs diximus.

l. 60. *A Colide ad Cudum recta ſunt litora*] A *Cudo*, ſive promuntorio, ſive oppido, populus Κούδηνις Ptolemaeo dicuntur, vicini Sinis, ultra Colum vel Colicum promuntorium, Eoo adſiti litori. Verùm hoc in Ptolemaei tabulis non ſic ſeſe habet: iſtic quippe litus eoum, quod Sinae tenent,

nent, non in ſeptentrionem, ſed in auſtrum perperam vergit.

l. 62. *Tamos promuntorium eſt, quod Taurus attollit*] Si ſincera eſt Plinii lectio, videretur hic *Tamus* in *Imaus* mutandum. Scribit enim is lib. VI. cap. 17. extimum promuntorium Emodi montis appellari *Imaum*, quod nivoſum incolarum linguâ ſignificet. Eandem lectionem confirmat Strabo lib. XI. cùm Tauri montis extremum, *Imaum* vocari ſcribit. Idem tamen Τάμαρον appellare videtur, paulò pòſt. Nec ſollicitandam hanc eſſe lectionem ideo exiſtimo, quia Oroſius, & ex eo neſcio quis Aethicus, *Samaram* vocant extremum Tauri promuntorium. Itaque ſic cenſeo *Imaum* quidem extremam Tauri partem fuiſſe appellatum, ſed verò ultimum Imai promuntorium Tamum vel Tamarum fuiſſe creditum. Ptolemaeo hoc promuntorium eſt Τάμαλα, uti habent vetera exemplaria, non Τήμαλα, ut vulgò.

l. 75. *Pòſt ubi aliquot ſaepe magnis flexibus cingit jugum*] In multis libris veteribus ſcribitur, *ſaepe aliquot*. Hinc aliquis ſuſpicetur ſic Melam ſcripſiſſe, *Pòſt ubi ſe per aliquod magnis flexibus egit jugum.* Maluimus tamen optimi codicis lectionem repraeſentare, *cinxit* nempe, non *cingit*, quod ſenſui adverſatur. Non enim quamdiu inter montes luctatur, ſed demum poſtquam evaſit, fit rectus & ſolidus.

l. 82. *Taprobane, aut grandis admodum inſula, aut prima pars orbis alterius Hipparcho dicitur*] Orbem alterum Plinius interpretatur Antichthonum hemiſphaerium auſtrale, de quo vide quae ſuperiùs diximus. Solinus de hac ipſa inſula: *diu orbem alterum putavere, & quidem eum quem habitare Antiſcythas crederent.* Sic putamus ſcripſiſſe Solinum, idque optimi exemplaris ductu, in quo *tam ſcythas* inveni. Ἀντισκύθαι ſunt Scythae Auſtrales aliis Scythis oppoſiti.

l. 84. *Sed quia habitatur, nec quiſquam circum ea eſſe traditur, prope verum eſt*] Haec eſt ferè omnium librorum veterum lectio, ut manifeſtum ſit eſſe ſcribendum, *circum eam iſſe*, vel potiùs *circummeaſſe.* Edidit verò haec Mela antequam Legati Taprobanenſium Romam veniſſent, ut minùs mirum ſit, eum tam inexplorata de hac inſula ſcripſiſſe. Inſulam tamen eſſe jam Alexandri aevo Graeci cognoverant, ut planè errarit Mela, cùm id ipſum negat. Verùm cùm & occaſio & tempus non permittat tantùm, ſed etiam invitet, liceat nonnulla aliis indicta de hac inſula, nuper admodum Batavorum virtute parta, commemorare.

Meretur haec non Orientis tantùm, ſed etiam omnium totius Orbis inſularum longè pulcherrima, ne raptim & obiter dicta tranſmittatur. Quod ſi nullum crimen ſit, imò etiam laudabile, à trita nonnunquam ſemita ad amoena viarum pauxillum deflectere, dummodo ea digreſſio non careat epanodo; in nobis ſaltem erit excuſatione dignum, ſi non in popinam aut trivialem villam, ſed in jucundiſſimum viridarium, in beatorum inſulam, in locum denique paradiſi terreſtris titulo plurimorum jamdudum ſuffragio inſignem, paulisper exſpatiemur. Dicemus itaque primùm de variis ejus inſulae nominibus, deinceps verò ſitum, ambitum, aliaque nonnulla explicabimus. Antiquiſſima itaque hujus inſulae appellatio, ſi vera narrant Taprobanenſium annales, videtur fuiſſe *Lamcab*, vel *Lamca*. Terram ſanctam id interpretantur Malabarri Taprobanenſium aborigines. Nomen id inſulae impoſitum à Vigiaraia primo ipſorum Rege, qui creditur quingentis ante Chriſtum annis floruiſſe. Poſtea altera ſucceſſit appellatio, inſulaque ea dicta fuit *Ilanare*, aut juxta alios *Tranate*. Significat id regnum inſulare. A poſtremo hoc vocabulo videntur Graeci Taprobanam ſuam formaſſe. Iterum deinde mutatum eſt inſulae nomen, nempe poſtquam Sinae ea potiti ſunt, ac dicta Παλαισιμούνδυ, uti eſt apud Ptolemaeum, Auctorem *Peripli*, ac Marcianum Heracleotam, licet alibi Σιμούνδυ ſimpliciter appelletur. Priùs, ut opinor, fuit Παλυτιμῶν: *Palou* vel *polou* Indis eſt inſula. Παλουσιμῶν itaque Siamenſium inſula, hoc eſt, Sinenſium, ut jam diximus. Perſae addiderunt τὸ δίυ. *Diu* verò Perſis idem, quod Indis *polou*. Multis hoc inſulis & locis contigiſſe, ut ab aliis gentibus alia vocabula idem ſignificantia addita fuerint, nemo eſt qui neſciat. Ceterùm non praedictis tantùm, ſed & multò pluribus nominibus inſula haec ab Indis cognoſcitur. Appellatur etiam *Hibenaro*, quod terram fertilem, nec non *Tenariſim*, quod locum deliciarum ſignificat. *Salicam* quoque dictam fuiſſe è Ptolemaeo & aliis conſtat, à populis Salis, qui vulgò *Gale* ab indigenis nuncupantur. Noviſſima denique inſulae hujus appellatio, quaeque etiamnum obtinet, eſt *Seilan* vel *Seran*, additoque Perſico *Dib* vel *diu*, quod inſulam denotat, *Serandiu*. Quàm antiquum ſit id vocabulum, liquet ex Auctore *Topographiae Chriſtianae*. Sive is ſit Coſmas Indopleuſtes, ſive alius, illud conſtat, ſub Juſtino Imperatore floruiſſe. Ejus itaque, in deſcriptione Taprobanae, haec ſunt verba, Παρὰ μὲν Ἰνδοῖς καλυμένη Σιελεδίβα, παρὰ δὲ Ἕλλησι Ταπροβάνη.

Sed

Sed & Ammianus Marcellinus multò hoc antiquior lib. XXII. meminit legationis miſſae à Divis & Serendivis. Chryſococae in canone praecipuarum urbium eſt Σαραντὶπ, tribuitque eandem huic longitudinem latitudinemque, quam Ptolemaeus Taprobanae. De hac ipſa inſula accipienda ſunt Procopii verba lib. IV. *Gothicorum*, ubi tradit locum eſſe in India qui *Serinda* diceretur, ad quem multae Indorum gentes convenirent: illic namque Sinae ſericum aliaſque merces deferebant, à quibus dein accipiebant Romani. A Philoſtorgio lib. III. cap. 4. vocatur Δίβυ. Verba ejus ſic ſcribenda: Δίβυ γ' ἐϛὶν αὐτοῖς ἡ νῆσος χόρτων· Ἰνδῶν δὲ καὶ οὗτοι φέρουσι τὸ ἐπώνυμον. Foenum Taprobaniticum eſt oriza, iſta ſiquidem tantâ illic copiâ provenit, ut elephantis aliiſque animalibus in pabulum cedat. Ab hac provinciae Batecalou nomen inditum. *Bate* ſiquidem vel *Pate* oryzam, *Calou* verò regnum ſignificat. Ne quid tamen diſſimulem locum hunc Philoſtorgii malim ſic legere, Δίβυ γ' ἐϛὶν αὐτοῖς νῆσος ἢ χώρα. Utrumque enim exprimit τὸ δίβυ, & *inſulam*, & *regionem*. De vocabulo verò *Ceilan* vel *Seilan*, quum alii alia prodiderint, operae pretium eſt referre ipſorum Taprobanenſium ſententiam, qui à naufragio Sinenſium ſic dictam eſſe adfirmant. Quàm enim Sinenſes olim longinquis navigationibus incubuerint, & ex eo colligi poteſt, quòd aliquando ad oppidum Armuziae quadringentae ipſorum naves ſimul conſpectae fuerint. Quum verò inter alia loca, Taprobanam praecipuè cinnami gratiâ adirent, ac per multa ſecula admodum iis feliciter ceſſiſſet cataplus iſte, accidit tandem ut ingenti inſtructa claſſe, quâ dominium ſibi & hujus & aliarum inſularum adſererent, gravi damno mulctarentur: periere quippe in ſyrtibus & freto, quod inſulam à continente dirimit, naves octoginta, juxta alios ducentae. Ab hac Sinenſium jactura dictum putant portum *Chinilao* vel *Sinilao*, tanquam Sinenſium *nilao*, quod *naufragium* ſignificat. Supereſt etiamnum hoc vocabulum, ſiquidem vulgò portus & oppidum Chilao contractè appellatur. Haec inſulani in ſuis *Chronicis*. Si quis tamen *Seran-dib* vel *Seran-diu* dictam putet, quaſi *Serum inſulam*, non adverſabor. De etymis non libenter litigo. Atque haec de nomine ſatis, & forſan nimia. Videamus porrò an quae nunc, eadem quoque olim menſura fuerit inſulae. Eratoſthenes longitudinem ejus prodidit ſtadiorum VII. millium, latitudinem verò quinque millium: hanc quoque menſuram recenſent Strabo, Plinius, Aelianus, ac alii, ne quis in numeris vitium

eſſe exiſtimet. Ptolemaeus aliquanto etiam longiùs eam extendit, ſiquidem nongenta paſſuum millia longitudini adſignat, latitudini verò ſeptingenta & viginti. Cum hoc convenit Coſmas Indopleuſtes, ſive quicunque alius Τοπογραφίας Χριστιανικῆς eſt Auctor. Atqui hodie, quâ longiſſimè inſula iſta extenditur, non ultra ducenta & quadraginta paſſuum millia patet, maxima quippe ejus longitudo à ſexto latitudinis gradu uſque in decimum porrigitur. Quiſquis non omnino Geometriae ignarus fuerit, facilè hinc colligere poterit, juxta hunc calculum, quaterdecies aut quindecies olim majorem fuiſſe, atque nunc ſit. Veterum opinionem ſtabilire & confirmare videtur ipſorum Taprobanenſium teſtimonium. Uno ore adfirmant & ipſi, & vicini ipſorum Malabarri, inſulam hanc vaſtam adeò olim fuiſſe, ut Maldivis conjuncta, ac etiam ultra aequinoctialem circulum porrecta fuerit. Tantum terrarum abſorpſiſſe Oceanum, hujuſque violentiâ ad modicam adeò menſuram redactam eſſe inſulam. Quin etiam cauſam inundationis addunt. Nempe Malabarrorum regionem, etiamnum humilem & paluſtrem, crebriſque interruptam inſulis, olim totam mari fuiſſe contectam. Defluente verò continuò materia è montibus Deli, terram ſe extuliſſe ſupra undas; denudaſſe tractum trecentorum fermè paſſ. millium, excuſſo longè atque abacto Oceano: hunc, impetu verſo in oppoſita Taprobanae litora, devoraſſe vaſtum, quod deſcripſimus, terrarum ſpatium. Haec Indi, quae ſi vera ſunt, nullum eſt dubium, quin id omnium Oceani facinorum longè, & ſplendidiſſimum, & maximè memorandum fuerit. Quamvis autem argumenta haec talia ſint, ut non tantùm aſſenſum impetrare, ſed etiam extorquere poſſint, neſcio tamen quis me teneat genius, quo minus & ipſe tot Antiquitatis teſtimoniis, ac tanto gentium conſenſui non adſurgam. Movet me ratio, ac conſtans naturae ordo, ne hîc temerè adquieſcam, gnarus multorum auctoritatem ac conſpirationem, non veritatis normam, ſed potiùs errorum eſſe patrocinium. Ipſe Oceani fundus circumcirca Taprobanam aequè atque alibi profundus, teſtatur nullum magnum hîc factum eſſe terrarum naufragium. Malabarrorum regionem aliquando mare fuiſſe, nec verum, nec veriſimile. Pleraque oppida, quae litus iſtud illuſtrant, antiquiſſima eſſe, ipſe terrarum ſitus, & nominum convenientia evincit, uti alibi oſtendimus. Maldivas unam cum Taprobana conſtituiſſe inſulam, nec hoc verum eſſe poteſt, quandoquidem earum meminerit Ptolemaeus,

maeus, cùm ſcribit ante Taprobanam ſitum eſſe agmen CIↃ CCCLXXVIII. inſularum. Harum quoque maniſeſtè mentionem facit *Topographiae Chriſtianae* Auctor: Περὶξ δὲ Ταπροβάνης εἰσὶ νῆσοι μικραὶ, πολλαὶ πάνυ. πᾶσαι δὲ γλυκὺ ὕδωρ ἔχουσαι ϗ ἀργέλλια. ἀσσόται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πᾶσαι εἰσίν. Palmarum Indicarum fructum vocat ἀργέλλια. *Nargel* Perſae appellant, Luſitani *Cocos*: horum nuſquam neque major neque felicior eſt proventus, atque in inſulis Maldivis. Idem Auctor non multò pòſt ipſius quoque inſulae, ac regis Μαλὶ mentionem facit, additque piper in ditione ejus provenire. Unde apparet verum eſſe id, quod indigenae earum inſularum affirmant, nomen ſibi eſſe ab una inſula *Male*, in qua Rex, cui ceterae quoque parent. Errant itaque illi qui *Maledivas* putant dici quaſi mille inſulas, quia *male* mille ſignificat Lingua Malabarrica. Verùm etiam Ammianus cùm *Divos* & *Serendivos* recenſet, non dubito quin per hos Taprobanenſes, per priores verò Maldivenſes intellexerit. Ipſe praeterea ſitus docet, nihil hîc immutaſſe naturam. Tradit Plinius portum inſulae eſſe ad meridiem. Quis dubitet quin iſte ſit, quem *Gale* vulgò nominant, omnium non inſulae tantùm, ſed totius penè Orientis praeſtantiſſimus? Clarum itaque Oceanum, cùm alibi praeſcriptos fermè ſibi limites ſervarit, nec hîc tantam ſtragem ediidiſſe. Maneat ille qualis olim, talis nunc quoque, nec credamus inſulam hanc unà cum Atlantide Platonica avolaſſe. Otio abundant qui iſtiuſmodi Aegyptiorum fabellis, jam millies productis, totieſque recoctis, aurem commodant. Quàm conſtans & tenoris ſui obſervans ſit rerum natura patet è Boſporis, omnibuſque omnium terrarum fretis. Iis cùm praecipuè marium & ipſius Oceani vis ſemper incubuerit, eadem tamen ubique à tot annorum millibus, & ab ipſo ut veriſimile eſt rerum exordio, ſervant intervalla. Currant licet ac recurrant undae, allatrent undequaque fluctus, fortius eſt elementum quod reſiſtit, quàm quod oppugnat. Exeſi ſcopuli ac vaſta maris antra, ſatis ubique oſtendunt, quantum Oceani impetus lapſu ſeculorum poſſit efficere: verùm haec ipſa quoque, quid non poſſit efficere Oceanus, multo clariùs oſtendunt. Videamus nunc quaenam maximè cauſa fuerit, quamobrem vaſtam adeò magnitudinem Taprobanae attribuerint Veteres. Primùm quidem illud moneo, non defuiſſe, qui deſignando ejus ſpatio, minùs aberrarint. Hos inter meritò recenſendi ſunt Oneſicritus & Jambulus apud Diodorum Siculum, quorum uterque quin-

que millium ſtadiorum ambitum inſulae huic adſcripſerunt. Haec menſura licet juſto brevior, deeſt quippe in ea ferme triens, longè tamen minùs habet defectus, atque altera redundantiae. Omnem verò modum exceſſit Plinius, cùm de Legatis Taprobanenſium haec ſcribit: *Iidem narravere latus inſulae, quod praetenderetur Indiae, decem millium ſtadiorum eſſe.* Prodigioſa haec ſunt & inaudita, ſed ſanè ſic ſe res habet. Taprobanenſium Legati non de ſua inſula haec dixere, ſed de Serica regione: hujus autem latus unumquodque hanc menſuram proximè aequat. Sed & alia, quae iidem Legati narrabant, de Taprobana accipi nequeunt. Nullum in ea ſtagnum inſignis magnitudinis, naedum aliquod, cujus ambitus habeat CCLXXV. vel, uti eſt in libris pleriſque manu exaratis, CCCLXXV. paſſ. mill. Sed & quingenta oppida, & ducenta millia ſervitii regii, ſtultum ſit in aliqua quaerere inſula. Quid de plebe urbana ſentiendum, ubi tam vaſtus regiae plebis eſſet numerus? Haec & alia planè evincunt Rachiam alioſque Taprobanenſium Legatos, iſta non de ſua narraſſe inſula, uti putabat Plinius, ſed de Scribus, quos nunc perperam Sinenſes vocant, de iſtis enim & haec, & alia majora dici poterant. Hunc errorem potiſſimam cauſam fuiſſe exiſtimo, quamobrem in magnitudine Taprobanae adeò decepti ſint Veteres, Plinio poſteriores. Quòd verò etiam alii nonnulli illo antiquiores nimiam huic inſulae menſuram adtribuerint, id hac videtur factum fuiſſe ratione, quòd ambitum, & praeternavigationem ejus, ex velificationibus Indicarum navium colligendam eſſe arbitrarentur. Quàm autem tardus illarum eſſet curſus, operae pretium eſt oſtendere, tum quòd non hoc alienum ſit ab inſtituto, tum quoque ut lucem & medicinam adferam affectis aliquot locis. Primùm itaque verba Auctoris, qui *Periplum Rubri maris* ſcripſit, adponam: Εἰς πέλαγος ἔκκειται πρὸς αὐτὴν δύσιν νῆσος λεγομένη Παλαισιμούνδου, παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις αὐτῶν Ταπροβάνη. Ταύτης τὰ μὲν πρὸς βορέαν ἐστὶν ἥμερα, καὶ διαπλεῖται τοῖς εἰς τὸν πλιονακιστίνει, καὶ σχεδὸν εἰς τὸ κατ' αὐτῆς ἀντιπαρακείμενον Ἀζανίας παρήκει. Salmaſius locum hunc ſic corrigit; καὶ διαπλεῖται τοῖς ἱστιοπεποιημένοις νηυσί. Quaſi aliquid mirum ſit naves velum habere. Legendum eſt, καὶ διαπλεῖται τοῖς εἰς τὸ πλεῖον εἰκοστινῇ. Εἰκοστινῇ idem eſt quod εἰκοσταίῃ. Trajectus è proximo continentis portu in inſulam viginti ad ſummum fiebat diebus, ſed Indicis navigiis, nam Romanis & Graecis navibus intervallum id facilè ſeptem diebus abſolvebatur. Sic Plinius, ſic Strabo, qui etiam cauſam

cauſam tarditatis navium Indicarum addit: Διέχειν δὲ τῆς ἠπείρου πλοῦν ἡμερῶν εἴκοσι, ἀλλὰ κακοπλοεῖν τὰς ναῦς φαύλως μὲν ἱστιοπεποιημένας, κατεσκευασμένων δὲ ἀμφοτέρωθεν ἐγκοιλίων μητρῶν χωρίς. Sic lege. Salmaſius locum hunc ſic interpretatur, quaſi id Strabo voluerit, naves Taprobanicas coſtis & interamentis utrinque caruiſſe. Sed profectò videtur haec in Burgundia ſcripſiſſe, antequam ſciret, quid rei eſſet navis aut mare. Quis unquam vel animo concipere potuit navem abſque coſtis? Longè aliud voluit Strabo, nempe naves has malè navigare quòd non rectè velis eſſent inſtructae, & quòd ita eſſent fabricatae, ut coſtae utrinque carerent firmamento. Μήτρα ſive δρύοχος id eſt, quod ſupra carinam compingitur, ita ut à carina aequaliter dividatur, nec plus uno quàm altero latere exſtet. Ab hoc navium fabricam auſpicantur naupegi, eſt enim velut baſis & firmamentum totius operis. Itali etiamnum vocabulum ſervant, *matéra* ſiquidem ipſis eſt. Huic firmiter inſeruntur & incaſtrantur, ut loquuntur architecti, coſtae ſive ſtatumina, quae Graeci σταμίνας vocant. Perperam apud Pollucem in vulgatis σαθμίδες. Itali corrupta voce nominant *ſtamenali*, quaſi *ſtatuminales*. Hoc fundamento deſtituebantur naves iſtae Indicae, quippe coſtae non dryocho, ſed carinae inhaerebant. Tales itaque erant Taprobanitarum & vicinorum Indorum navigia, malè & infirmiter fabricata, malè quoque velis inſtructa. At verò illa Romanorum & Graecorum, quibus ſeptem, ut diximus, dierum ſpatio fretum iſtud transmittebatur, qualia fuerint, patet ex Plinio ubi de Taprobana agit. Verba ejus, quia inſigniter corrupta ſunt & medicinam expetunt, adſcribemus: *Mare intereſt vadoſum ſenis non amplius altitudinis paſſibus, ſed certis canalibus adeò profundum, ut nullae ancorae ſidant. Ob id navibus utrinque prorae, ne per anguſtias alvei circumagi ſit neceſſe: magnitudo alterna milia ad forum.* Poſtrema verba quia nimis corrupta ſunt, omittuntur in omnibus editis exemplaribus, ſed comparent in ſcriptis. Salmaſius bene ſe conjeciſſe exiſtimat; cùm ita locum hunc refingit, *magnitudo alterna ilium ad forum.* Addit quin etiam in Graeco Scriptore ſic fuiſſe, τὸ μέγεθος τῶν ἐγκοιλίων πρὸς τὸ κατάστρωμα παράλληλον. Verùm hîc rogo, ſi hoc non ſit, quid demum ſit nugari? Quis Latina haec, quis item Graeca iſta aut intelligat, aut interpretetur, niſi qui & ipſe velit fucum facere? Quid multis opus, ſanè ſic ſcripſit Plinius, *Magnitudo ad terna millia amphorum.* Sic apud Ciceronem lib. XII. *Ep.* Lentulus facit mentionem

 navium

navium onerariarum, *quarum nulla minor erat duum millium amphorum*. Sic quoque apud Livium navis trecentarum amphorarum: capacitatem enim navium olim per amphoras aut per modios indicabant. Emendationem noſtram certam reddit Chariſius Soſipater, cùm ſcribit Plinium lib. VI. *amphorum* dixiſſe pro *amphorarum*. Haec de navigatione & navibus, quibus Taprobana petebatur, dicta ſunto. Verùm quid ſibi vult, quod Veteres produnt Indicas naves viginti, Romanas verò ſeptem diebus emetiri ſpatium, quod inſulam & proximam continentem interjacet, cùm tamen fretum hoc adeò ſit anguſtum, ut videatur minùs ſeptem horis poſſe tranſmitti? Ego ſic exiſtimo, Veteres fugiſſe ipſum fretum propter inconſtantiam arenarum & ſyrtes periculoſiſſimas, ac etiam nunc hoc nomine infames, trajectum verò computaſſe intervallum quod eſt à proximo continentis portu, Calliana puta, vulgò *Caulan*, uſque ad portum *de Gale*, quem ſolum cognoviſſe ſuprà oſtendimus.

l. 86. *Contra Indi oſtia inſula eſt quae vocatur Solis, adeò inhabitabilis*] Sic quidem Correctores pro ingenio ſuo, ſed nos veterem, &, ni fallor, veram quoque, reduximus ſcripturam. Quaecunque demum illa ſunt, quae oſtio Indi objacent, ſive una, ſive plures ſint inſulae, ſive exſtantes tantùm arenarum cumuli, quales multi huic adjacent litori, Soli illa conſecrata ſunt, ac Solis dicuntur inſulae. Duas autem Solis inſulas recenſet Plinius, alteram in freto Taprobanenſi, alteram haud procul ab ore ſinus Perſici. De hac poſteriore accipienda verba Melae. Nec eſt quòd quis putet Os ſinus Perſici, ac orientaliſſimum Arabiae promuntorium, longiùs ab Indo abeſſe, quàm ut haec inſula, quae non multùm abeſt ab oſtio ſinus Perſici, Indo flumini contraria eſſe dicatur. Non enim adeò vaſtum eſt hoc intervallum, atque putant illi, qui ſolo utuntur Ptolemaeo. Is enim, quod in multis aliis Orientis locis, idem quoque hîc fecit, ut duplam exhibuerit menſuram. Verba autem Plinii de hac inſula haec ſunt: *Inſula quae Solis appellatur & eadem cubile Nympharum rubens, in qua nullum non animal abſumitur*. Non rectè ſentiunt, qui hîc mendum eſſe ſuſpicantur, ac cum Salmaſio legunt, *cubile Nympharum unius*. Multò minùs credendum, Plinium hîc tam ridiculum fuiſſe interpretem, qualem ipſe fingit. Nympharum Oceanitidum cubilia ſub ſole oriente, & in ipſis inſulis Solis, quid ni ejuſdem ſint coloris atque illa Aurorae? hujus verò cubile quis neſcit modò *croceum*, modò *roſeum* dici à Poëtis?

Poëtis? Nec cubile tantùm, ſed & vultus, veſtis, thronus, brachia, omnia denique illic rubere dicuntur. Homerus & Poëtae Sinicam deſcribunt matronam, cùm roſeos & miniatos Aurorae tribuunt digitos. Porrò inſulam hanc Arrianus *Noſala*, Philoſtratus verò *Selera* vocari ſcribunt. Addunt à Nympha quadam Nereïde inhabitari, ac ſi quis eò appellat, illum rapi ab ea, nec ampliùs cerni. Sed & ab Aurora qui rapiuntur, non ampliùs comparent. Tales erant qui ante tempus & diem moriebantur, quos ab Aurora raptos eſſe dicebant Veteres. Hinc apud eos morem permanſiſſe, ut pueri, & qui immatura morte periiſſent, mane ante ortum ſolis ſepelirentur, teſtis eſt Euſtathius *ad Homerum*.

l. 88. *Inter ipſa oſtia rara tenet regio*] Sic quidem libri manu exarati, attamen reſcribendum hîc eſſe, *inter ipſa oſtia Patalene*, jam alii viderunt. A *Patala* oppido inſula tota *Patalene* dicitur. Sic quidem Graeci, ſed verum apud Indos nomen fuit, ut opinor, non *Patala*, ſed *Patana*. Paſſim id vocabulum in Indicis appellationibus occurrit. *Patana* enim aut *Patan* inſulam ſignificat. Arrianus Δέλτα interpretatur, ſed non omnes inſulae ſunt triquetrae. Porrò totus hic locus ſic in manu exaratis libris concipitur: *Inter ipſa oſtia rara tenet regio, ob aeſtus intolerabilis alicubi cultoribus egens. Inde ad principia Rubri maris pertinet ipſa, invia atque deſerta humus, cineri magis fit quàm pulveri ſimilis.* Unde facilè apparebit malè hunc locum à Correctoribus habitum, veramque eſſe eam, quam reduximus, lectionem.

l. 92. *Humus cineri magis fit quàm pulveri ſimilis*] Locus hic nullo alio vitio, quàm ſola laborabat diſtinctione. Non rectè faciunt qui *pulverem* ac *cinerem* pro eodem accipiunt. *Pulvis* non tantùm pro ipſa humo, ſed etiam pro arena accipitur, verùm cruda, ut cùm arenam Puteolanam *pulverem* vocant. Sed verò *cinis* nunquam ſumitur, niſi pro humo, arena, aliave materia combuſta. Itaque omnis quidem cinis pulvis eſt, verùm non omnis pulvis cineris vocabulo adfici poteſt, ſed toſtus tantùm.

l. 94. *Quorum Tuberonem & Aruſacen notiſſima accepimus*] *Tomeron* non *Tuberonem* vocat Arrianus. In melioribus Plinii codicibus *Tomberon* ſcribitur, non *Tonderon*. Sanè non aliter potuit ſcripſiſſe Plinius, atque Mela, quem ubique ſequitur. *Aruſacen* idem *Aroſapen* appellat. Salmaſius *Oroatin* reponit. Verùm inſigniter errat; *Oroatis* enim in Perſicum ſinum exit, hîc verò Arianen provinciam Indo contiguam deſcribit Auctor noſter.

In Cap. VIII.

DE MARI RUBRO AC UTROQUE HUJUS SINU PERSICO ET ARABICO.

l. 6. *Et ut non intret interius, aliquantum patens ſinus erat*] Reſcripſimus ex optimis membranis, *arcuat*, ſenſu tam manifeſto, ut non egeat interprete.

l. 10. *Perſicus quâ mare accipit*] Neſcio quî fiat ut in quibuſdam manu exaratis libris *Elicus* legatur, non *Perſicus*. Non potuit tamen alio nomine ſinum hunc appellare Mela, atque ab omnibus appellatur. Unum tantùm inveni Theophraſtum, cui ſinus Perſicus etiam vocetur Arabicus. Verba ejus lib. IV. cap. 9. ſic concipienda ſunt: Ἐν Τύλῳ δὲ τῇ νήσῳ (κεῖται δὲ αὕτη ἐν τῷ Ἀραβικῷ κόλπῳ τῷ μὲν πρὸς ἕω) τοσοῦτον πλῆθος εἶναί φασι δένδρων, ὅτ' ἐκβαίνει ἡ πλημμυρὶς, ὥστ' ἀπωχυρῶσθαι. Et ſanè nulla eſt ratio cur non aequè Arabicus, ac Perſicus nominetur ſinus, cùm portionem ejus majorem cingant Arabes. Ad diſtinctionem tamen alterius Arabici, Perſici ſibi cognomen adſciviſſe videtur.

l. 28. *Cethis per Carmanios*] Ex Plinio ſic repoſuerunt, quia huic *Cethis* eſt oppidum Carmaniae, cui dicunt cognominem fuiſſe amnem. Priùs ſcribebatur *Sethis*. Verùm optimus meus codex legit *Saecis*, unde libenter fecerim *Sabis*. Memoratur id flumen Plinio, eſtque idem quod alii *Saganum* vocant. Ptolemaeo etiam oppidum *Sabis* ad fluminis ripam. Utrumque etiamnum manet vocabulum; à Perſis enim *Jab* flumen, oppidum verò *Chabiz* nuncupatur. Sed & ipſius provinciae manet quoque nomen, *Kermon* enim appellatur.

l. ead. *Suprà Sandis & Choros effluunt*] *Sandin* hîc vocat, quem Ptolemaeus & Marcianus *Andanim*. Innumeris vocabulis modò additur, modò demitur littera iſta ſibilans. Idem itaque *Sandis* & *Andis*, vel *Andanis*. Poſſit verò ſic legi totus hic locus, *Sabis per Carmanos, ſub Paſargadis Coros effluunt*. Ptolemaeus enim in Carmaniae promuntorio Paſargadas conſtituit, uti quoque, qui eum ſequitur, Marcianus Heracleota: Ἀπὸ Καρπέλλης ἄκρας εἰς Κανσάδιν πόλιν στάδια ϛ'. ἐνταῦθα παροικοῦσιν οἱ καλούμενοι Πασαργάδαι Καρμανῶι ὄντες ἔγ[illegible]ος. Legit Salmaſius Κομβαεῶν ὄντες ἔγ[illegible]ος. Sed utique ſcribendum Καρμανῶι ὄντες γ[illegible]ύεις. Attamen in Pomponio alteram

teram praefero lectionem, quia Paſargadae longè hinc aberant, omninoque eorum ſitum ignoravit Ptolemaeus, cùm gentem hanc ad oſtia ſinus Perſici collocat, ipſum verò oppidum inter Briſoanam & Bagradam flumina. Veteres, qui Alexandri res prodidere, Paſargadas oppidum & gentem circa Perſepolin ad orientem deſcribunt. Haec verò à Perſis vocatur *Chilminara*, quod *quadraginta columnas* Arabicè & Perſicè ſignificat Superſunt enim illic quadraginta octo vaſtiſſimae columnae; quarumdam altitudo ſeptuaginta ferme eſt pedum, etiam abſque baſi. Jam verò atria & ſigna immenſa, murorum incredibilis magnitudo, omnia denique ex atro aut candido marmore pulcherrimè exſtructa, clamant, hanc fuiſſe olim regiam Perſepolitanam. Accuratam ejus deſcriptionem aliàs dabimus, neque enim uſquam terrarum (Sinenſium ſtructuras ſemper excipio) monimentum aut antiquitate aut magnificentia huic comparandum reperiri puto. Cùm itaque nullum relinquatur dubium, quin haec ſit Perſepolis, neutiquam etiam dubitandum exiſtimo, quin Paſargadarum, Cyri ſepulcro celebrata civitas, illa ipſa ſit, quae nunc *Xiras* appellatur. Cyri ſepulcrum etiamnum illic exſtat, ac deſcribit hoc Figueroa Hiſpanorum ad Perſas Legatus, quo nemo meliùs & accuratiùs res Perſicas explicavit. Situm quod attinet, in eo hactenus omnes errarunt, cùm nimium ſeptentrionalem eam faciunt, nimiumque à ſinu Perſico removent. Juxta accuratiſſimam obſervationem Chilminara ſive Perſepolis habet in latitudine gradus viginti octo, ſcrupulos octo & quinquaginta; Paſargadae verò ſive Xiras, gradus viginti octo, ſcrupulos quatuor & quadraginta. Plinii ſeculo videtur Paſargadarum oppidum *Cyropolis* dictum fuiſſe. Quòd autem mari vicinam exiſtimarit Plinius, id eò factum credo, quòd ad illam è mari ſit ἀνάπλους, ſive adnavigatio. Jam verò quod Corum flumen attinet, iſtud eodem quidem, quo Mela, ordine recenſet Ptolemaeus, verùm hic nimis oſtio ſinus Perſici vicinum facit, cùm è Mela hoc tantùm colligi poſſit, ſitum eſſe inter Euphratis & Andanis fluminum oſtia. Sed profectò videtur Ptolemaeus in Corii fluminis ſitu erraſſe, cùm *Corus*, *Corius* ſive *Cyrus*, idem ſit, atque is, qui vulgò *Brandemir* nominatur. Amnis verò, qui huic conjungitur, *Araxes* appellatur ab Auctoribus, qui Alexandri geſta ſcripſerunt. Nempe ubicunque Veteres Cyrum fluvium deſcripſere, illic quoque addidere Araxem aliquem & Cyropolin ſive Cyreſchatam, quod quàm multis locis contigerit apparet ex iis, quae ſuperiùs diximus.

l. 44.

l. 44. *Inde tenuis rivus, deſpectus emoritur*] Haec eſt priſca ſcriptura, quam temerè mutarunt Pintianus & alii. Quod dicit Euphratem non effluere, ſed in tenuem & deſpectum deſinere rivum, id accipiendum de alveo principali, qui quamvis in innumeros diſpergatur rivos, ac propterea totus penè deficiat, propriè tamen Euphrates dicitur. Sic quidem Mela, qui credidit Euphratem oſtio carere, verùm aliter alii. Illi quippe adfirmant eum aut in Tigrim flumen, aut in ſinum Perſicum effluere, verùm non ſimul. Hoc quo clariùs cognoſcatur, ſciendum eſt, inter Arabiae deſertae incolas, & Meſopotamitas ac Babylonios, aeterna fuiſſe ac etiamnum eſſe diſſidia, utriſque ſibi hoc flumen vindicantibus. Naturalis quidem Euphratis alveus exit in Tigrim. Verùm Arabes latrones Euphratis accolae, qui ſiticuloſam habitant regiónem, ut agris ſuis ſubvenirent, totum hoc flumen ſuffurati ſunt, obſtructoque naturali ejus alveo è paludibus, quas Euphrates exundans facit, foſſam duxere nomine Pallacopam. Ac tum quidem Euphrates nova oſtia habere coepit, non in Tigrim, ſed in ſinum Perſicum exeuntia, uti ſatis ex Plinio colligere eſt, quamvis Arrianus cum Mela concinere videtur, cùm dicit Euphratem caecis meatibus aliquando in mare effluxiſſe. Nec hoc mirum cuiquam videri debet, cùm tam ſicca & arenoſa ſit terra iſtaec Arabum, ut ad irrigandam univerſam ne totus quidem ſufficiat Euphrates. Nuſquam invenias regionem, quam potiori jure parvam dixeris Libyam. Porrò cùm aliis, tum quoque Alexandro antequam periret (ut gratificaretur Aſſyriis) animus erat, obſtructo firmiter Pallacopa, Euphratem in priſtinum alveum reducere. Accuratè hiſtoriam narrat Arrianus lib. VII. ſed ſenſum verborum non aſſecuti ſunt Interpretes, ita enim illa reddenda erant: *Itaque qua in Pallacopam exit Euphrates, illic firmiter oſtium ejus obſtruere propoſuit. Quumque ad ſtadia triginta progreſſus eſſet, petroſa occurrit terra, quamque interciſam fuiſſe comparebat. Ea ſi continua fieret ac denuo conjungeretur, nequaquam ob ſui firmitatem aquam tranſmiſſura eſſe videbatur ad antiquam illam Pallacopae foſſam: atque ita praeſtituto tempore, quandocunque Alexandro placeret, non difficile futurum fluminis divortium.* Morte praeventus opus non perfecit, ſed perfecere alii, &, quod mirere, non invitis Arabibus. Genus iſtud hominum felicitatem ſuam collocat in miſeriis. Neſcias utrum ipſi, an verò agri ipſorum magis ſitiant. Flumina excludunt, ciſternas tenent raras, eaſque ſaepe foetidas & viroſas, non ut invitent, ſed ut abigant peregrinos; nihilo-

hilominus beatos, ac omnium hominum nobiliſſimos ſeſe exiſtimant, tum quòd ab externis conjugiis immunes ſemper fuerint, tum etiam quòd omnibus ſeculis liberi & invicti perſtiterint, prorſus ut exemplo ceteris mortalibus eſſe posſint, ſolam eſſe paupertatem quae ſit ſecura, quaeque vinci non poſſit. Diodorus tamen Siculus videtur crediſſe egeſtatem hanc ex parte fuiſſe ſimulatam; dicit enim Arabas iſtos Scenitas habuiſſe etiam puteos occultos ac ſolis notos indigenis. Verba ejus, quibus hoc ſignificat, exſtant haud longè ab initio libri ſecundi, ita verò ſunt concipienda: *Καθόλου γὰρ ἡ Ἀραβία δυσπολέμητός ἐστι ξενικαῖς δυνάμεσι, διὰ τὸ, τὸ μὲν ἔρημον αὐτῆς εἶναι, τὸ δὲ ἄνυδρον καὶ διειλημμένον φρέασι κεκρυμμένοις καὶ μόνοις τοῖς ἐγχωρίοις γινωσκομένοις.* Sic quidem olim, quando nempe aliquanto cultior erat haec Arabia, ac habitationibus frequentior, verùm hoc noſtro ſeculo non fingunt paupertatem, nullaque eſt regio, cui deſertae cognomen melius conveniat. In interiore ejus tractu nec ferae, nec aves reperiuntur, & tamen vivunt illic, qui genus & proavos ad Noachum uſque numerare ſciant.

l. 52. *Frontem, quae inter oſtia oſtenditur, ſilvae cauteſque exaſperant*] Et haec quoque depravarunt Correctores. Nos antiquam ſcripturam reduximus. *Oſtenditur* autem hîc non improbo, vide tamen num melius *obtenditur*. Quamvis haec vocabula ab iiſdem veniant verbis, differre tamen ſignificatione etiam indocti ſciunt. *Frontem* verò Mela, quemadmodum etiam alibi, vocat *promuntorium*: illud nempe quod Ptolemaeus Aſaborum, ab Aſabis, alii Macarum à Macis populis nominant. Vulgò *Moçandan* appellatur. Verum autem eſt id quod hîc dicit Mela, promuntorium id aſperum eſſe cautibus ſilviſque. Nec promuntorium tantùm, ſed & totum Arabiae litus, quod ab intimo ſinus Perſici receſſu uſque ad inſulas Curiamuria dictas extenditur, admodum eſt excelſum. Ipſum tamen promuntorium Moçandan, alterumque quod ſequitur Roſalgatae dictum, multo depreſſiora ſunt reliquo litore, quod vaſtis, arduis & inacceſſis ubique adſurgit rupibus, quibus thurifera illa regio tanquam vallo armatur.

l. 54. *Ogyris quòd in ea Erythrae Regis monimentum eſt*] Sic quoque alii inſulam hanc nominant. Strabo *Ogyrinam* videtur appellare: *Ἀπὸ δὲ τῆς Καρμανίας εἰρήκασι καὶ Νέαρχος καὶ Ὀρθάγορας, νῆσον Τυῤῥίνην κεῖσθαι πρὸς νότον πελαγίαν ἐν δισχιλίοις σταδίοις, ἐν ᾗ τάφος Ἐρύθρα δείκνυται, χῶμα μέγα ἀγρίοις φοίνιξι κατάφυτον.* Salmaſius nullum in toto Strabone locum iſto

corruptiorem exſtare putat, quique feliciùs emendari potuerit, quàm hoc modo: Ἀπὸ δὲ Καρμανίας ἄκρας φησὶ Νίαρχος Ὠγυρίδα νῆσον ἐρήμην κεῖσθαι. Addit etiam nullum fuiſſe Auctorem, qui *Orthagoras* dictus ſit. Verùm fallitur. *Indicorum Orthagorae* meminit ſemel iterumque Aclianus. Meminit etiam Philoſtratus lib. III. cap. 15. *de Vita Apollonii.* Facilè ſanari poteſt hic Strabonis locus. Scribe, νῆσον Ὠγυρίνην, vel mutatione minima, Γυρίνην. Sanè omnia Melae exemplaria habent *Gyris*, non *Ogyris.* In Ptolemaeo appellatur Ὄργανα, nonnulli tamen libri manu exarati legunt illic Ὤγυρις. Attamen Ὀργάνα etiam dicitur Arriano. Nimis autem longè à litore Carmaniae removent hanc inſulam Nearchus & Orthagoras, cùm bis mille ſtadiorum intervallum faciunt. Satis tamen bene cum hac menſura convenit Plinius lib. VI. cap. 28. *Inſula in alto objacet Ogenis, clara Erythra rege ibi ſepulto. Diſtat à continente* CCXXV. P. M. Non dubito quin ita ſcripſerit Plinius, cùm ſic habeant codices ſcripti, ac Ὠγενις idem ſit quod Ὠκεανῖτις. Eandem menſuram exhibet quoque Ptolemaeus, ut facilè appareat, plerosque unum eſſe ſecutos. Certum tamen eſt erraſſe omnes. Quocunque enim nomine inſula haec appelletur, ſive *Ogyris*, ſive *Gyris* & *Gyrine*, ſive etiam aliter, omnino haec illa eſt, quae vulgò *Gerun* nominatur. Non ampliùs triginta ſex paſſuum millibus abeſt haec à continente, ac ſita in ipſo ſinus Perſici oſtio. Olim clara Erythrae regis ſepulchro, ſed nunc nobiliſſimo totius Orientis emporio longè clarior. Hebes eſt, aut ſaltem indoctus, qui non intelligit de Harmuzia me loqui. Operae pretium autem eſt hîc monere, errare eos qui *Harmoziam* Antiquorum putant eſſe *Hølmoz* hodiernum: olim enim continentis erat civitas, ac ſita in extimo Carmaniae promuntorio. Verùm anno redemtionis noſtrae MCCCII. aut juxta alios MCCLXXIII. cùm incolae à Turcis graviter premerentur, lares in oppoſitam inſulam *Gerun* tranſtulere, ductu reguli Ajaz Seyfin. Quod autem addunt, inſulae huic nomen obtigiſſe à ſene quodam piſcatore, cujus conſilio regulus iſte uſus ſit in exſtruendo novo oppido, id fabuloſum imprimis videtur. Satis ex ſuperioribus colligi poteſt antiquiſſimam eſſe appellationem hujus inſulac. Urbis verò antiquae nomen quod attinet, id à palmarum copia proveniſſe Perſae adfirmant. *Hormuz* ſiquidem Lingua vetuſta Perſica *palmetum* ſignificat. Ridiculi ſunt qui à Graeco ἁρμόζειν illud deducunt. Quo magis autem appareat inſulam *Gerun* eſſe Ogyrin veterum, & hoc

quoque

quoque monendum, falli illos, qui *Queiſſome*, Ogyrin interpretantur. Abeſt Queichome vel Queiſſome inſula occidentem verſus, ſeptem circiter paſſuum millibus ab inſula Gerun. Omnium autem ſinus Perſici inſularum, ſi ſolam ſpectes longitudinem, longè eſt maxima, extenditur enim ad octoginta & ampliùs paſſuum millia. Verùm eſt anguſta admodum, nec plus decem millibus patet in latitudinem. Cùm Gerun olim deſerta, nunc verò opulento floreat emporio, haec è contrario vacua & inculta, cùm priùs habitatores & vicos habuerit frequentes. Solitudinem hanc efficiunt latrones Arabum Noutaquis & Nichelus, piratarum ſaeviſſimi. Quamvis autem hodiernum nomen ſit *Queiſſome*, à Perſis tamen & olim & nunc *Broct* appellatur. Hinc apparet eſſe *Borochtam* Ptolemaei, docente hoc & nomine & ſitu. Aliis eſt Ὀαράκτα, ſed Ptolemaeo, ut diximus, Ὀυορόχθα vocatur. Malè haec cum *Aracia* confunditur, cùm Plinius & Ptolemaeus manifeſtè utramque diſtinguant. Servat & haec quoque nomen, *Arec* quippe appellatur, aut *Larec* addito articulo. Non admodum magna eſt haec inſula, octo circiter paſſuum millia in longitudine habet, in latitudine tria. Olim culta, cùm ſit ἔνυδρος, nunc verò à ſupradictis piratis & ipſa in vaſtitatem redacta. Multa de his inſulis in *Solinianis* ſuis Salmaſius, verùm ita, ut non confundenda confundat, diſtinguat verò non diſtinguenda. Ubi verò ſe expedire non poteſt, miramque fecit κυκεῶνα, conqueritur Veteres omnia miſcere & confundere.

l. 58. *Carrae & Arabia & Gandamus*] Perperam haec mutavit Pintianus inſerendo nomina aliena ab inſtituto Melae. Ut in ſuperioribus, ita quoque hîc proſequitur orae maritimae loca praecipua. Egreſſus itaque oſtium ſinus Perſici, ea commemorat, quae ſita ſunt ad eam Arabiae partem, quae ſinui Arabico adjacet. Hujus autem ſinus principium faciunt, Moſſylicum Aethiopiae promuntorium, & alterum ei in Arabia oppoſitum, quod *Cabo de Fartaque* vulgò nominatur. Errant enim qui ſinus Arabici initium ponunt ad Babelmandel, ubi anguſtiſſimus eſt. Promuntorio verò Fartaque adjacet oppidum Cane, ut manifeſtè ex Auctore *Peripli Erythraei* poteſt colligi. Meminere quoque hujus emporii Plinius & Ptolemaeus. Vulgò *Cayem* nominatur, nempe vicus ſubjectus oppido mediterraneo *Sartach*, (Sabbatha olim dicto) unde promuntorio nomen. Nullum dubium itaque quin *Cane* ſcripſerit Mela, non *Carre*. Arabia verò & ipſum emporium, ſed multò priori celebrius,

brius, cuique felicis cognomentum aequè atque toti regioni additum fuit, deſcribitur fusè ab ejuſdem *Peripli* Auctore, è quo manifeſtè apparet eſſe id *Aden* vulgò nominatum. Diſtat haec civitas à Cane juxta accuratiorem calculum ducentis & quadraginta paſſuum millibus, quae menſura cum bis mille ſtadiis praedicti Auctoris ſatis bene convenit. Porrò civitatem hanc deſtructam fuiſſe à Romanis, idque ſub Auguſto Caeſare, conſtat ex hoc ipſo *Periplo*. Poſtea inſtaurata ab iiſdem, ut veriſimile, ac dicta Emporium Romanum, uti appellatur à Philoſtorgio, ac medii aevi Scriptoribus. Adane tunc erat regionis, in qua ſita eſt, nomen, cùm nunc non regio tantùm, ſed & ipſum quoque ſic vocetur oppidum.

l. 60. *Prima Beronice inter Herbopoliticum & Scrobilum*] Valde ſeſe hîc exercent, non multi tantùm, ſed & magni Viri. Tantum autem abeſt ut locum hunc obſcuriſſimum illuſtrarint, ut potiùs denſas & impenetrabiles offuderint tenebras. Non longus tantùm, ſed & ſtultus eſſet labor, illorum perſequi errores, cùm hos ipſos veritatis cognitio ſatis reddat manifeſtos. Hanc ut teneamus, ordine ſingula proſequemur. *Beronice* itaque, quam primam eſſe dicit ab intimo angulo ſinus Arabici, non eſt illa quae ſolſtitiali ſubjecta eſt circulo, cujuſque complures Auctores mentionem faciunt, ſed alia minùs nota, cujuſque praeter Melam, unus tantùm, quod ſciam, meminit Joſephus VIII. *Antiquitatum*, ubi de claſſe Salomoniaca agit. Dicit ille aedificatam hanc fuiſſe in portu Aſiongaber. Addit portum iſtum aetate ſua dictum fuiſſe *Berenicen*, nec multum abfuiſſe ab Aelana urbe. Ex hoc Pomponii & Joſephi teſtimonio cognoſcimus ſitam fuiſſe *Berenicen* inter Heroopoliticum & Strobilum promuntoria. Heroopoliticum promuntorium eſt in ſinu Heroopolitico. Strobilum vocat quod Ptolemaeus & alii Pharan. Promuntorium hoc diſtinguit Heroopoliticum & Aelaniticum ſinus. Cognomen ei à forma inditum, nempe à ſimilitudine nucis pineae. Tralativum apud Graecos, ut montes & promuntoria στροβιλοειδῆ dicantur. Ipſum verò oppidum Berenices non poteſt aliud eſſe, atque illud, quod Calzem ab Arabibus appellatur. Caedua materies ad extruendas naves illic copioſa, ideoque celebre adeò inter ſinus Erythraei accolas illud ναυπηγεῖον, ut ab illo toto ſinui cognomentum indiderint.

l. 61. *Deinde inter promuntoria Moronenon & Colaca*] Antiquae & meliores membranae ſic habent, *Deinde inter promun-*

promun-

promuntoria maerenum & Coloca. Legendum, *Deinde inter promuntorium Aënnum & Coloba. Aënni* meminit Plinius, ac recenſeri ſcribit à nonnullis ibidem loci ubi ſit Philotera. Si quis tamen hîc *Myoshormium* malit, ut id promuntorium dictum ſit à Myoshormo oppido, non multùm refragabor. *Coloba* vocat, quod Ptolemaeus τῶν Κολοβῶν ἄκρον. *Colobi* verum hujus gentis fuit nomen: ſed quia è verporum erant genere, Graeci eos κολοβοὺς appellarunt.

l. 62 *Philoteris & Ptolemais*] *Philotera* & *Philoteris* utrumque rectum eſſe docet Stephanus. *Ptolemais* verò non ſimpliciter hoc oppidum dicebatur. Sed Πτολεμαῒς θηρῶν vel ἐπὶ θήρας. Plinius lib. II. cap. 72. cauſam nominis reddit: *Conſtatque in Berenice urbe Troglodytarum, & inde ſtadiis quatuor millibus* DCCCXX. *in eadem gente Ptolemaide oppido, quod in margine Rubri maris ad primos elephantorum venatus conditum eſt, hoc idem ante ſolſtitium quadragenis quinis diebus, totidemque poſtea fieri, & per eos nonaginta dies in meridiem umbras jaci.* Corrigit in *Solinianis* ſuis Salmaſius, *quod in margine Rubri maris primum, ad elephantorum venatus conditum eſt.* Quis hoc intelligat? Attamen emendationem hanc indubitanter veram eſſe adfirmat. Sed profectò vulgata lectio, quae etiam in ſcriptis exſtat codicibus, optima eſt & veriſſima. Confirmat hanc Agatharchides, in ipſo ſtatim Operis initio, referente Photio, Πτολεμαῖον φασὶ τὸν μετὰ τὸν Λάγου, πρῶτον ἐλεφάντων θήραν συστήσασθαι. Quomodo hoc capiendum ſit, ipſe interpretabitur Ptolemaeus Rex in marmore, quod in portu Adulitico conſecravit. Exſtabat id etiamnum Juſtini Imperatoris tempore, ac deſcripſit hoc Auctor *Topographiae Chriſtianae*, qui in Florentina exſtat Bibliotheca, quemque olim evolvimus. Memorantur in eo geſta Ptolemaei Euergetae, verùm nos ea tantùm adſcribemus quae ad rem faciunt, unde manifeſtum fiet Ptolemaeum Philadelphum, filiumque ejus Euergetam, primos fuiſſe Graecorum, qui elephantorum venationem inſtituerint Ἐξεστράτευσεν. εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ δυνάμεων πεζικῶν, καὶ ἱππικῶν, καὶ ναυτικοῦ στόλου, καὶ ἐλεφάντων Τρωγλοδυτικῶν καὶ Αἰθιοπικῶν, οὓς ὅ τε πατὴρ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πρῶτος ἐκ τῶν χώρων τούτων ἐθήρευσαν, καὶ καταγαγόντες εἰς Αἴγυπτον, κατεσκεύασαν πρὸς τὴν πολεμικὴν χρείαν. Porrò valde errant, qui hanc Ptolemaïda putant eſſe *Zuachem*, celebrem hoc tempore ſinus Arabici portum. Certum eſt illam *Mazuan* hodie dici, cùm huic ſoli conveniant ea, quae Plinius & alii de Ptolemaïde ſcribunt. Inſula eſt hoc tempore, uno alteroque teli jactu à continente diviſa.

 Olim

Olim peninſula erat, ſed Eumedes iſthmum ejus perfodit, ut eſt apud Strabonem lib. xvi. In hoc oppido Sole medium Leonem peragrante nullae fiunt umbrae. Unde colligitur declinationem ejus ab aequinoctiali eſſe graduum 16. min. 23. Ridiculè autem Salmaſius Plinii, quae adſcripſimus, verba interpretatur, tanquam ſi credidiſſet Plinius Solem per nonaginta dies fixum & immobilem ſtare ſupra verticem Ptolemaïtarum. Sed planus eſt ſenſus Plinii, tam in memoratis verbis, quàm in illis quae lib. vi. cap. 29. de hac eadem urbe occurrunt. Ptolemaïtae, Meroëtae, & quotquot ſub illo vivunt parallelo, quadraginta quinque diebus ante ſolſtitium & totidem poſt, Sole decimum quintum gradum in Tauro, ac dein decimum quintum in Leone tenente, nullas meridiano tempore habent umbras. Ejuſdem tamen diei ceteris horis, umbrae quodammodo ipſis in meridiem cadunt, propter obliquitatem ſphaerae. Nam qui ſub decimo ſexto parallelo vivunt, iis Sol xv. Leonis gradum aut xv. Tauri peragrans oritur ad caeciam, occidit verò ad corum. Unde liquet illo ipſo etiam die umbras ad meridiem tendere, ac verum eſſe id quod Plinius dicit, meridie conſumi, reliquis verò horis, & intermediis nonaginta diebus, umbras ad auſtrum cadere, cùm ceteris anni temporibus in ſeptentrionem porrigantur. Quamvis accuratiùs loquendo, non tunc demum, cùm ſidus vertici imminet, Meroëtis umbrae in auſtrum projiciuntur, verùm etiam diu antè. Idem nempe illis quod nobis contingit, licet minore menſura, propter minorem obliquitatem, ut Sole medium caeli tenente, in ſeptentrionem umbrae abeant, oriente verò & occidente in auſtrum declinent.

l. 63. *Arſinoe & alia Berenice*] Haec eſt *Berenice* ἐπὶ δειρῆς Plinio; Straboni verò & Ptolemaeo ſimpliter Δειρὴ appellatur, quia in cervice promuntorii ſita eſt. Tria verò oppida ſic dicta adſita fuere ſinui Arabico, unum in oſtio, alterum quod ſolſtitiali ſubeſt circulo, tertium quod in intimo ejus receſſu ſitum fuiſſe docuimus. Plinius etiam quartam *Berenicen* recenſet ad hunc eundem ſinum, additque Πάγχρυσον dictam fuiſſe. Situm tamen non deſcribit, ac videtur ipſe haeſitare.

l. ead. *Tum ſylva, quae ebenum odoreſque generat*] Plinius ad Ptolemaïda ἐπὶ θήρας ſylvas has collocat. Uterque rectè. Totus enim tractus, qui extenditur à portu *Zuachen* vulgò dicto, uſque ad oſtium Babelmandel, & ultrà, adeò ſylvis eſt conſitus, ut neſcio an uſquam terrarum, re-

gio

gio umbroſior reperiatur. Praecipuè verò memorabilis eſt ſylva una & continua, quae totum intervallum, quod Ptolemaïda & portum praedictum interjacet, ſola occupat. Crebris ea adſpergitur fluminibus, licet nulla in mare exeant. Ferae illic omnis generis, etiam rhinocerotes & elephantes. Arborum mira fecunditas, & denſitas, adeò ut etiam mero meridie tenebrae non diſcedant, horrorem illum augente belluarum ſaevitia. Cùm olim frequentes ſylva haec ebenos produxerit, veriſimile non eſt hodie iſtic deficere, praeſertim cùm in aliis Aethiopiae locis ſatis copioſus ſit harum proventus. Sanè qui Aethiopiam proximè perluſtrarit Vincentius Blancus, etiam in hoc tractu ebenum provenire ſcribit. *Euate* vocant Abaſſini, qui patinas aliamque ſupellectilem ex hoc ligno conficiunt. Eſt autem nigerrimum & eximiè ſplendens, adeò ut quis non lignum, ſed lapidem eſſe exiſtimet. Ebenus autem Aethiopica ad nos non advehitur. Sola Mauritii inſula, quam Luſitani à cygnis *do Cirne* appellant, praeſtat quidquid in Europam hoc ſeculo ebeni adfertur. Cùm autem tria quatuorve minimum genera arboris hujus, & in Aethiopia, & in praedicta inſula reperiantur, dabitur aliàs, ut ſpero, commodior de his diſſerendi locus.

l. 65. *Quòd ex Nili alveo dioryge abductus extra in ſinum verum inflexus*] *Dioryche* legunt Eruditi. Sed ſciendum innumera Graeciae vocabula illud pati, ut cùm Latina fiunt, χ in *g* mutent. Vide ſcriptum *de mutationibus litterarum* praefixum *Etymologico* Parentis. Hoc leve, illud verò mirum neminem attingere difficultatem longè maximam, quid nempe ſibi voluerit Auctor noſter, cùm foſſam è Nilo in ſinum Arabicum exeuntem, tam longè à ſuo verò ſitu abduxerit. Quis enim neſcit foſſae hujus oſtium fuiſſe in intimo ſinus Arabici receſſu? Paucis expediam. Verba haec Melae non accipienda de notiſſima illa, quam diximus, foſſa, ſed de ſegmento Aſtaborae, quod in ſinum hunc olim effluebat. Manifeſtè enim docet Strabo lib. XVI. poſtquam de Ptolemaïde egit, portionem quandam ab Aſtabora avulſam hîc effluere, cùm majore ſui parte Nilum influat. Naturali autem ſuo curſu non exit Aſtaboras in mare, ſed cùm fluminis hujus pars aliqua mari admodum ſit vicina, apparet, illinc foſſam fuiſſe ductam, per quam è Nilo in ſinum Arabicum navigari poſſet. Rem ipſam tenemus; videamus nunc quomodo verba Pomponii, quae nullum continent ſenſum, conſtitui debeant. Sic illa concipiuntur in omni-

bus fermè, quae vidi, exemplaribus: *Tum ſylva, quae ebenum odoreſque generat, & manu factus amnis ideoque referendus, quod ex Nili alveo dioryge adductus extra ſinum, verùm inflexu tamen etiam non modico. Rubri maris pars beſtiis infeſta, ideoque deſerta eſt, partem Panchaei habitant*, &c. Alii antiqui libri ſic habent, *veruntamen inflexu etiam non.* Omnino ſcribendum, *quod ex Nili alveo dioryge adductus. Extra ſinum, veruntamen in flexu etiamnum modico Rubri maris, pars beſtiis infeſta ideoque deſerta eſt; partem Panchaei habitant.* Duos maris Rubri ſinus, Perſicum nempe & Arabicum, deſcripſit. Egreſſus jam ſinum Arabicum, tertiam Rubri maris portionem ſubjungit, ſinum ſcilicet Barbaricum, & quidquid Moſſylicum promuntorium & Ceraunios ſaltus interjacet. Hujus ſinus accolas facit Panchaeos & Pygmaeos. De utriſque ſigillatim dicemus.

l. 68. *Partem Candaei habitant*] Ex Plinio hoc vocabulum inferſerunt, ejectis *Panchaeis*, uti omnia antiqua habebant exemplaria. Nos reduximus, idemque apud Plinium faciendum credimus, cùm Candaei nulli unquam in hoc tractu fuerint, ſed *Panchaei* vel *Panchaii:* utrumque enim ut dicamus, Grammaticorum leges permittunt, quamvis ego poſteriorem hanc diaereſin libentiùs in poſſeſſivis, quàm gentilibus admiſerim. *Thuris* autem *Panchaici* pleni ſunt Poëtarum loculi, illi ipſi tamen ignorant, undenam bonus iſte odor eos feriat. *Panchaiam* enim Arabiae Felicis portionem eſſe exiſtimant, cùm tamen nulla *Panchaia* in tota unquam fuerit Arabia. Minimè tamen ea fabuloſa eſt regio, uti olim creditum Straboni, Plutarcho, & aliis; ſed alibi quaerenda, iſtic nempe, ubi *Panchaeos* hîc recenſet Mela. Ut omnia mentitus fuerit Euhemerus, quod tamen minimè puto, ipſum ſaltem *Panchaiae* nomen mentitus non eſt. Illum ſecutus eſt Diodorus Siculus, cùm Παγχαΐτιν regionem deſcribit, ac abundare dicit elephantis, leonibus, pantheris aliiſque animalibus. Manifeſtè hic ipſam continentem deſignat, ac illam Troglodyticae & Aethiopiae partem, quam hîc memorat Auctor noſter. Sed ut omnem prorſus tollam dubitationem, ſubjungam teſtimonium omni exceptione majus, Ptolemaei nempe Euergetae, excerptum ex monumento Adulitico, in quo recenſentur gentes Aethiopicae, quas ipſe praeſens ſubjugavit. Inter alia itaque, haec quoque ibi leguntur: Ἔπειτα Λασίνε καὶ Ζάα καὶ Γαβαλὰ, οἰκοῦντας παρ' ὄρεσι θερμῶν ὑδάτων βλύζουσι καὶ καταρρύτοις, Ἀταλμὼ καὶ Βέγα καὶ τὰ σὺν αὐτοῖς ἔθνη πάντα. Παγχαΐτας τοὺς μέχρι τῶν

τῶν

τῆς Αἰγύπτου ὁρίων οἰκοῦντας ὑποτάξας, πεζεύεσθαι ἐποίησα τὴν ὁδὸν, ἀπὸ τῶν τῆς ἐμῆς βασιλείας τόπων μέχρι Αἰγύπτου. Prodiit olim Romae haec Inſcriptio, ſed vitioſè admodum. Multò integrior exſtat apud Auctorem *Topographiae Chriſtianae*, qui in Florentina adſervatur Bibliotheca, cujuſque ſuprà meminimus.

l. 71. *Fuere interius Pygmaei*] Minutum hoc genus, ut ſolent vagari fabellae, in omnes caeli cardines à Veteribus diſſeminatum fuit: nam & in Indiam & in Aethiopiam, & denique in extremam Scythiam cubitales iſtos homunciones tranſtulere. Ne hoc quidem ſeculo nugari deſinunt, cùm apud Hyperboreos hos deſcribunt, vel quia hoc non ſatis ſuccedit, in ſubterraneis etiam eos locant fodiuis. Dari integras nationes pumilionum, aequè falſum eſt, ac ſit illud, dari populos ubi plerique ſint gigantes. Brevis ſtaturae ſunt pleraeque illae gentes, quae intra arcticum vivunt circulum, uti Lappones, Samoyedae, ceterique. Idem nempe efficiunt aeſtus & frigus intenſiſſimum, quamvis diverſa ratione. Nam qui nimio ſole coquuntur, illi breves ſunt & exiles, praeſertim in ſiticuloſis regionibus, non tamen ἀσύμμετροι. At verò Lapponibus, Samoyedis, ac ſi qui iis magis ſeptentrionales, iſtis planè inconcinnum eſt corpus, & tanquam in nodum contortum. Non tamen propterea *Pygmaei* ſive cubitales ſunt: ad ternos ut plurimùm cubitos, nonnunquam altiùs excreſcunt. Vidi etiam qui quatuor cubitos, hoc eſt, juſtam ſtaturam, aequarent. Duplam itaque ad Lappones altitudinis proportionem habent freti Magellanici accolae quidam, quos ego omnium hominum vaſtiſſimos eſſe exiſtimo. Apud Lappones enim legitima ſtatura eſt trium cubitorum; at verò illi inſulani, freti, quod diximus, accolae, ut plurimùm ad ſex, nonnunquam etiam ad ſeptem cubitos exerunt ſeſe in altum, uti complures certi & oculati teſtes affirmant. Verùm ad *Pygmaeos* Melae veniamus, quos interiùs, nempe in confinio Troglodyticae & Aethiopiae, deſcribit. Ibidem quoque eos collocare videtur Ptolemaeus, ſi per Nubas intellexeris *Pygmaeos*, uti Heſychius, Νῶβαι, Πυγμαῖοι, neque enim de aliis quàm de his accipi poſſit locus iſte Heſychii. Ariſtoteles lib. IX. *de Hiſt. Animal.* eos ad fontes Nili traducit. Verba ejus ſic concipiuntur in libris manu exaratis: Οἷον οἱ γέρανοι ποιοῦσι· μεταβάλλουσι γὰρ ἐκ τῶν Σκυθικῶν πεδίων, εἰς τὰ ἕλη τὰ ἄνω τῆς Αἰγύπτου, ὅθεν ὁ Νεῖλος ῥεῖ, οὗ καὶ λέγον) τοῖς Πυγμαίοις ἐπιχειρεῖν, οὐ γάρ ἐστι τοῦτο μῦθος. Quod narratiunculae huic

fidem adſtrueret Philoſophorum ſummus, id concoquere non potuit quiſquis vulgatae lectionis auctor fuit; ac propterea verba illa de pugna Pygmaeorum cum gruibus ſuo modo reformavit. Quamvis autem fabella haec excuſa ſit à Graeculis fingendi & fabulandi ſemper cupidis, ratio tamen quamobrem hoc in tractu *Pygmaeos* collocarint Veteres, hanc fuiſſe exiſtimo; quòd Troglodytarum & Aethiopum multi eſſent κολοβοὶ, ſive recutiti. Hinc tot Coloborum gentes in Aethiopia. Idem verò Ariſtoteli & aliis nonnullis κολοβὸς, & Pygmaeus, ſive nanus. Κολοβοὺς enim lib. II. *de generat. Animal.* circa finem & alibi, vocat non illos tantùm, qui uno aliquo membro eſſent mutilati, ſed eos etiam, quorum univerſae corporis partes in utero matris oblaeſae & juſto eſſent breviores. Tales ſunt nani ac pumiliones, quorum corpuſcula, quamvis partium ad ſe invicem proportio conſtet, non tamen videntur integra, quia ad debitam non ſurgunt menſuram. Eapropter rectiùs eos homines in compendium redactos, quàm totos dixeris homines. Atque haec quidem Ariſtotelis fuit ſententia. Idem tamen in *Problematis* ſectione decima, alias adfert rationes quamobrem Pygmaei fiant. Sed ut ingenuè fatear liber is, quamvis non indignus Ariſtoteli, non tamen videtur genuinus. Duo autem illic deſcribuntur modi, quo formantur nani; anguſtia nempe loci, aut alimenti inopia. Hoc poſtremo efficitur, ut membra puerilem ſemper ſervent ſtatum. Idem nempe quod potus aquae vitae, id ipſum quoque praeſtat victus penuria. Qui ſic formantur, ii abſolutam habent corporis ſymmetriam. Sive itaque pueri ſint, ſive catelli, quorum corpuſcula hoc pacto coërcentur, illi & olim, & nunc quoque in pretio habentur. At verò quorum membra ſcriniis, locorumque comprimuntur anguſtiis, quia non poterant creſcere διὰ τὸν περικείμενον τοῖς σώμασι δεσμὸν, ut eſt apud Longinum, illorum longè diſpar eſt ratio. Hi tetro ſunt adſpectu, idemque evenit iis, quod catellis, qui olim in coturnicum caveolis nutriebantur, ut nempe diſtortos & incurvos habeant artus, praeſertim ſi faſciis non adſtringantur. Qualia autem ſint eorum corpora, eleganti ſimilitudine docet ibidem Ariſtoteles, cujus verba ſic vulgò concipiuntur: Ὥσπερ οὖν οἱ ἐπὶ τῶν καπηλίων γραφόμενοι, μικροὶ μὲν εἰσι, φαίνονται δὲ ἔχειν πλάτη καὶ βάθη, ὁμοίως συμβαίνει καὶ τοῖς Πυγμαίοις. Fruſtra quaerunt Viri eruditi, quaenam ſint illae tabernarum picturae, quae effigiem hujuſmodi Pygmaeorum exhibeant. Scribendum, οἱ ἐπὶ τῶν καμπύλων γραφόμενοι, vel ſi mavis

mavis γεμπηλέων idem ſignificante vocabulo. Tales ſunt Pygmaei, quales videntur eſſe imagines, quae in curvis & ſinuoſis tabulis repraeſentantur. Nam prout tabellae fuerint vel cavae, vel convexae, vel etiam ſtriatae, tales quoque ex obliquo contemplantibus apparebunt formae, quae in illis depinguntur. Hinc rectè *curvatum* dixit Propertius lib. IV.

Nanus & ipſe ſuos breviter curvatus in artus
Jactabat truncas ad cava buxa manus.

Sed & *truncas manus* quare dixerit, ex ſupradictis ſatis colligi poteſt: vulgò enim haec non rectè interpretantur.

l. 88. *Oſſa priſtini corporis incluſa myrrha Aegyptum exportat.*] Aliter habent veteres aliquot codices, ſic nempe, *extra Aegyptum portat.* Utrumque rectum poſſit videri: nam Heliopolitanus nomus & Heliopolis, quo Phoenix nidum ſuum deferre credebatur, à quibuſdam Aegypto, ab aliis verò Arabiae attributa fuit. Hinc error Stephani, qui duas putavit eſſe Heliopoles, alteram in Aegypto, alteram in Arabia, & quidem Ἀρωματοφόρῳ, ne longè quaerenda eſſet materia, quibus Phoenix rogos ſuos ſuffiret. Similiter ſenſit Plinius, qui Heliopolin in Panchaia collocat, cùm alibi in toto Opere nunquam Panchaiae mentionem fecerit, ut vel inde ſatis appareat, eum ignoraſſe ſitum hujus regionis. Erat quidem Panchaia Arabiae Troglodyticae pars, verùm non in ea Troglodyticae parte, qua eſt Heliopolis, verùm iſta, quae oſtio ſinus Arabici adjacet. Errare enim eos qui Panchaiam Arabiae Felicis portionem faciunt, jam ſuperiùs oſtendimus. Rectè itaque ſeſe habent verba Plinii, in quibus emendandis multum ſe torquet Solinianus Interpres. Ceterùm ut ad Melam redeamus, potior nobis alia videtur lectio. Si enim Heliopolis non ſit in Aegypto, juxta Melam, fruſtra hîc Aegypti fiat mentio. Ita ſenſit, Phoenicem in Arabia naſci, mori in Aegypto. In hoc omnes ferè conveniunt. Solus tamen Anonymus de Phoenice ſcribit, illum concinnatis cineribus paternis contendere ad Ortum. Sed omnino apud illum ſcribendum, *contendit Solis ad urbem*, non *ortus*, ut vulgò. De origine major eſt controverſia: alii enim Aethiopiae, nonnulli Indis natales ejus adſcribunt. Sic ſolent migrare fabellae. Adeò tamen graphicè & ſuis coloribus avem hanc nobis depingunt, ut putes vivam ac ſpirantem viſam ab iis fuiſſe. Obvia ſunt paſſim Poëtarum & Hiſtoricorum loca, unius tantùm Ezechieli,

chieli; veteris Tragici, verſus adſcribam, & quia minùs noti, & quòd multis inquinati ſint mendis. Exſtant illi apud Euſebium *de Praeparat.* lib. IX. ac praeterea apud Euſtachium *in Hexaemeron*, ſed utrobique corruptiſſimè; ſic verò legendi:

Διπλοῦν γὰρ ἦν τὸ μῆκος αἰετοῦ [illegible]
Πτεροῖς δὲ ποικίλοισιν ἤπερ χρώμασι
Αὐτοῦ κέκασται σῶμα πᾶν· στῆθος μὲν οὖν
Τὸ πρῶτον αὐτοῦ πορφυροῦν ἐφαίνετο
Σκέλη δὲ μιλτόχρωτα, καὶ κατ᾽ αὐχένα
Κροκοπίνεσιν μαλλοῖσιν εὐτρεπίζετο.
Κάρη δὲ κοττοῖς ἱμέροις παρεμφερής.
Καὶ μηλίνη μὲν τῇ κόρῃ προσέβλεπε·
Κύκλῳ κόρησι κόκκος ὡς ἐφαίνετο.
Φωνὴν δὲ πάντων εἶχεν εὐπρεπεστάτην,
Βασιλεύς τε πάντων ὀρνέων ἐφαίνετο
Ὥστε πτοῆσαι πάντα γὰρ τὰ πτήν᾽ ὁμοῦ.
Ὄπισθεν αὐτοῦ δολιχεύοντ᾽ ἐπέσσυτο.

l. 89. *Atque in urbem, quam Solis appellant, fragrantibus nardo buſtis inferens*] Et hîc quoque Correctores loquuntur, non Mela. Priùs ſic legebatur, *Atque in urbe, quam Solis appellant fragrantibus archiobuſtis inferens, ſeſe.* Divide vocabulum ac lege *archio buſtis*, & veram habebis lectionem. *Archium* eſt ἀρχεῖον. Utrumque enim rectum *archium* & *archivum*, uti *odium* & *odivum*, *muſeum muſivum*, *dium* & *divum*. *Archium* autem noli hîc accipere pro tabulario, ut ferè apud Latinos *archivorum* vox accipi ſolet, ſed pro ipſo templo uti Graeci, vel potiùs pro adyto templi, ubi congregabatur magiſtratus ſacerdotum. Dicit Phoenicem oſſa parentis ſui, vel potiùs ſui ipſius, incluſa myrrha in Aegyptum deportare, atque in archeo ſeu adyto templi Heliopolitani buſtis ea fragrantibus inferre, ac ſic ſemet ipſum memorando funere conſecrare. Sic quoque alii, niſi quòd in modo geſtationis paululum à ſe invicem abeant. Qui enim patrios cineres in pilam à Phoenice cogi ſcribunt, illi pilam iſtam pedibus geſtatam fuiſſe dicunt. Sed verò alii, qui totum nidum ac integrum cadaver ab hac ave in Aegyptum devehi tradunt, illi id dorſo factum fuiſſe exiſtimarunt. Sic Tacitus *Annalium* lib. VI. cùm dicit, Phoenicem *patrium corpus ſubire.* Sic quoque Artemidorus in *Oneirocriticis* intelligendus, cùm dicit, eum, qui per ſomnum Phoenicem

nicem viderit, eò paupertatis redactum iri, ut parentis cadaver, more Phoenicis, propriis humeris efferre cogatur. Errat itaque Salmaſius cùm *ſubicere* apud Tacitum legendum conjicit.

l. 92. *Ipſum promuntorium quo id mare clauditur, Ceras Auſtri, ultrà invium eſt*] Sic quidem Pintianus, ſed nos priorem reduximus lectionem, quam omnia quotquot vidimus exemplaria antiqua confirmant. Fefellit virum inſignem quòd neſciverit, Ceraunios montes, etiam in Africa memoratos fuiſſe. At verò illorum mentionem facit Diodorus Siculus lib. III. ubi agit de Cornu Amaltheae. Quamobrem autem *Ceraunii* dicti fuerint, ſatis colligi poteſt ex Hannone, & ex iis quae infrà ſumus dicturi.

In Cap. IX.

DE AETHIOPIA.

l. 1. *Aethiopes ultrà ſedent, Meroën habent*] Locum hunc ſic corrigere conatus eſt Salmaſius in *Solinianis*: *Aethiopes ultrà. Sed & Meroën habent, eam quam Nilus primo ambitu amplexus inſulam facit.* Sed ſanè ridiculus fuiſſet Mela, ſi ſic ſcripſiſſet. Quid enim mirum quod & Meroën habuerint Aethiopes, cùm ea in media ſit Aethiopia? Nullus dubito, quin ſic concipiendus ſit hic locus: *Aethiopes ultrà. Sedem Meroën habent, terram quam Nilus*, &c. Sedes hîc eſt regia. Sic quoque Curtius lib. IV. de Jovis Ammonis Oraculo agens, *Accolae ſedis ſunt ab oriente proximi Aethiopum.* Sed & apud alios Linguae Latinae Auctores vocabulum hoc abſolutè in illa ſignificatione poſitum reperitur; quemadmodum etiam ἕδρα & ἕδος apud Graecos. Jam verò, Meroën eſſe regiam Aethiopum, notum eſt. Vitruvius lib. VIII. cap. 2. Meroën inſulam vocat *Aethiopum meridianorum regnum.* Plinius *Meroën, caput Aethiopum*; Herodotus, Strabo, Heliodorus & alii *metropolin* appellant.

l. 6. *Pulchri forma, aequi corporis parumque veneratiores, veluti optimarum alumni virtutum*] Ad hunc locum mirum quàm multi impegerint. Nulla penè eſt littera, quam intactam reliquerint. Librorum manu exaratorum haec eſt lectio: *Pulchri, forma & qui corporis parumque veneratiores veluti optimarum alii virtutum.* Meliores codices ſic habent,

bent, *aliis veluti optimarum virtutum.* Ultimam obſcuriſſimo huic loco manum imponere conatus eſt Cl. Salmaſius in *Plinianis* ſuis. Sic verò legit, *Pulchri forma*, *aequi cultores*, *juſtitiaeque veneratores*, *velut optimae aliarum virtutum.* Scilicet in tanta brevitate operae pretium fuit monere, gentem eſſe in Aethiopia, ubi juſtitia pro optima virtute haberetur. Quid demum in Auctoribus difficile, ſi tam longè & à verbis, & à ſenſu, liceat recedere? Vide quàm facili opus ſit medicina, ut veram teneamus lectionem. Scribe, *Pulchri forma*, *aequi corporis*, *parumque venerati opes*, *aliis veluti optimarum virtutum.* Ex Herodoto haec habet; is namque poſtquam de Automolis egit lib. II. genus quoddam Aethiopum deſcribit, incolentium urbem, in qua omnes eſſent aequali magnitudine. Verùm & Mela, hoc ipſo capite, lectionem hanc confirmat, cùm de Aethiopibus Heſperiis dicit, eos non eſſe, *ita corporibus ſimiles*, atque iſti, de quibus hîc agit. Sequentia verba & ipſa manifeſta ſunt. Dicit ab Aethiopibus contemni aurum & argentum, tanquam quae nihil faciant ad veram beatitudinem. *Alius optimarum virtutum* proba locutio, pro *alienus ab optimis virtutibus.* Sic Horatius lib. II. *Serm. Sat.* III. dixit *ſpecies alias veri*, pro ſpeciebus alienis à veritate. Sed & Graeci ſic loquuntur, ut cùm Plato ait ἕτερον τοῦ ἀληθοῦς, pro eo quod minimè verum eſt. Uſus obtinuit, ut potiùs alienus apud Latinos, & ἀλλότριος apud Graecos cum genitivis conſtruantur, nihil tamen hoc obeſt, quominus & alterum rectum ſit. Porrò haec verba, non de Automolis, ſed de Aethiopibus, qui praeceſſere, accipienda ſunt; aliter enim ſi intellexerit Mela, erravit. Attamen ne ſic quidem omni culpa vacat Auctor noſter, quod manifeſtum fiet, ſi quis & hujus, & Herodoti verba de Automolis, Macrobiis, & minoribus quidem, ſed tamen ſimilis ſtaturae Aethiopibus, conferre operae pretium cenſuerit. Fieri etiam poſſit ut alios ſit ſecutus Auctores, qui & ipſi Macrobios & alios iſtos Aethiopas confuderint. Macrobios Aethiopas omnium hominum maximos & pulcherrimos eſſe tradit Herodotus. Etiam hoc ſeculo ex parte id verum eſſe, teſtantur complures. Aethiopem & Aethiopiſſam, tertia ſui parte exſtantes ſupra ordinariam hominum ſtaturam, vidit & menſus eſt Petrus Vallenſis nobilis Romanus, addens Aethiopes, quos in Aegypto vidit, ut plurimùm proceros fuiſſe. Verùm de pulchritudine nihil addidit, formarum aliàs ſpectator diligentiſſimus.

I. 13.

l. 13. *Et quibuslibet veſci volentibus licet*, ἡλίου τράπεζαν *appellant*] Sic quidem Pintianus, cùm priùs legeretur, *& quia ut libet veſci volentibus licet.* Ego nihil mutandum cenſeo. Quia communis eſſet omnibus haec menſa, ideo Solis appellatur: Sol enim omnibus lucet.

l. 19. *Ut folia etiam proximis deciſa frondibus*]. *Decuſſa* legit Salmaſius, & ante illum Pintianus, vel etiam *decidua.* Ego vulgatam probo lectionem. Non enim in Aethiopia quemadmodum apud nos folia decidunt, aut ramis decutiuntur. Pleraeque ferè arbores ſemper illic virent; creſcunt earum folia, quamdiu ipſa creſcit arbor: hinc fit ut non tenuia ac mollia ſint, ſed denſa, dura, ac longa admodum; quaeque ramorum inſtar amputari neceſſe habeant. Sanè non minima pars Indicarum & Aethiopicarum arborum omnino carent ramis, ſed vice eorum ſolis comantur foliis. Minùs hoc mirabuntur illi, qui etiam integras arbores ex foliis compoſitas viderunt.

l. 21. *Sed peſſum penitus accipiat*] Sic ex libris repoſuimus: priùs enim ineptè ſcribebatur, *peſſum & penitus.*

l. 23. *Sunt mirae aves cornutae Tragopanes*] Sic rectè hunc locum emendavit Salmaſius, & ante illum Turnebus. Τραγόπανες ut αἰγίπανες & ἑρμόπανες apud Arcadium Grammaticum. Sed & Κυνόπανες dixit Tertullianus lib. 1. *ad Nationes*: *Planè tertium genus dicimur*: *Cynopanes aliqui vel Sciapodes, vel aliqui de ſubterranea antipodes.* Idem *Apologetico*: *Alia nos, opinor, natura, Cynopanes aut Sciapodes.* Sic utrobique legendum; malè enim vulgo *Cynopennae* & *Cynophanes.* Qualia verò monſtra fuerint canes iſti cornuti, curioſi inquirant, nobis veram indicaſſe lectionem ſufficit. Κυνοπεῖναι Salmaſii, ſic enim apud Tertullianum ſcribendum eſſe cenſet, planè ſunt explodendi. Nec vocabulum placet; nec rationi conveniens eſt, ut canina fame laborantes, monſtra dicantur; & merum figmentum eſt Κυνοπείνους eſſe eoſdem, atque ſint Ἡμίκυνες.

l. 25. *Ceterùm oras ad eorum ſequentibus nihil memorabile occurrit*] Sic Pintianus ex Plinio emendandum eſſe hunc locum exiſtimabat, ſed nos priorem ſcripturam reduximus, quae ſenſui Pomponii longè eſt convenientior. Deſcribit hîc oram Africae orientalem, quae egreſſis ſinum Arabicum occurrit. Illam verò Veteres fermè omnes, non in auſtrum, uti hodierna docuit experientia, ſed primò in eurum, dein in ortum Solis tendere, ac ſic deinceps Sinis & Seribus conjungi crediderunt; quod ſatis ex iis quae ſuperiùs

periùs de Nili fontibus diximus, colligi poteſt. Verùm non ea Melae fuit opinio, is enim Eudoxi ſententiam probavit, ac aliquatenus quidem Aethiopiae litus auſtrum verſus porrigi exiſtimavit, tandem tamen flexum in occidentem & corum dirigere, donec Mauritano litori jungeretur. Videamus nunc Plinii locum, unde hunc reformare conatus eſt Pintianus. Verba ejus haec ſunt lib. VI. cap. 29. *A Moſſylico promuntorio Atlanticum mare incipere vult Juba, praeter Mauritanias ſuas Gades uſque navigandum coro.* Juba auſtraliſſimum Africae promuntorium Moſſylicum eſſe exiſtimabat, itaque ab eo Chaurum verſus litora inflecti, donec iterum Mauritaniae ſuae conjungerentur. Haec non Jubae tantùm opinio fuit, ſed & omnium eorum, qui Libyam trapezio compararunt. In eo autem peccavit Plinius, quòd contrarium ventum poſuerit, *corum* nempe pro *euro*; niſi potiùs Librariorum hanc eſſe culpam exiſtimemus. A Mauritania uſque ad Moſſylicum promuntorium ſolo coro vento navigari poſſe, Juba ſcripſit, non verò à Moſſylico Mauritaniam. Valde autem hîc ridet Plinium Plinianus Exercitator, ac prolixam admodum de hoc loco diſſertationem inſtituit: ſed neque Jubae, nec Plinii mentem percepit. Operae pretium eſt hoc paucis oſtendere. Dicit itaque Plinius poſt ea quae attulimus verba, *Cujus tota ſententia hoc in loco ſubtrahenda non eſt.* Quia nempe ad rem non facit, integram Jubae ſupputationem recenſere, ſed ſaltem illam partem, quae pertinet ad praeſens inſtitutum, id eſt, ad menſuram ſinus Arabici, ſive totum Africae latus orientale juxta hypotheſin Jubae. Sic verò computat intervalla: *A Promuntorio Judaeorum quod vocatur Lepteacra, ab aliis Drepanum, proponit recto curſu praeter Exuſtam ad Malchu inſulam quindecies centena millia paſſ. eſſe. Inde ad locum, quem vocant Stenon,* CCXXV. M. *Inde ad inſulam Adanu centum quinquaginta mill. paſſ. Sic fieri ad apertum mare* XVIII. LXXVII. M. P. *Reliqua omnes propter Solis ardorem navigari poſſe non putaverunt.* Locus hîc jam diu ante Solinum inquinatus fuiſſe videtur, quod libenter, ut puto, agnoſcet, quiſquis & Plinii & Solini verba contulerit: feliciter verò à nobis, ita ut illum hîc exhibuimus, eſſe reſtitutum, nemo niſi malignus, aut ignarus inficias iverit. Lepteacra ſive Drepanum promuntorium in intimo ſinus Arabici receſſu etiam à Ptolemaeo ponitur, quamvis is perperam diſtinguat. Judaeorum verò hoc appellat, quia in Judaeorum ditione, illa ſinus Arabici pars ſita olim fuit. Ob eandem rationem

Joſe-

Joſephus lib. VIII. Berenicen Hebraeorum vocat portum. Exuſtam inſulam & inſulam Malchi recenſet eodem ordine Ptolemaeus & Auctor *Peripli*. Locus *ςενῶν*, ſunt anguſtiae aliis *τὰ ςενὰ*, hodie *Babelmandel*. Malè vulgò *Sceneos* vel *Sceneon*, ut eſt apud Solinum. Inſulae Ἀδάνυ meminit quoque ex Plinio Solinus. Ptolemaeus duas recenſet Adani inſulas, ſed utramque intra anguſtias ſinus collocat. Verùm illum errare apparet ex hoc Jubae loco, & ex ipſius rei veritate. Quis enim dubitare poſſit impoſterum, quin Adani inſula ſit famoſa illa peninſula, quam vulgò *Aden* appellamus? Verum eſſe quod dicimus, docebit quoque Auctor *Peripli*, qui ab anguſtiis iſtis praedictis, uſque ad Arabiam Felicem, Emporium, quam *Aden* nunc vocari ſuperiùs oſtendimus, numerat ſtadia mille ducenta, quae menſura cum illa Jubae convenit quàm exactiſſimè *Apertum* verò *mare* appellavit Juba quidquid eſt ultra Adani inſulam & oppoſitum ei in Aethiopia Moſſylicum promuntorium. Eò enim uſque ſinus Arabicus extenditur, & aliquanto etiam longiùs juxta alios, ut ſuperiùs docuimus. Verùm haec de his Melae & Plinii verbis dicta ſufficiant, quae ideo lubentiùs admonuimus, quia vaſtè admodum de hoc loco differit Salmaſius, & prodigioſam Plinio caecitatem & pluſquam barbaricam inſcitiam adfingit.

l. 27. *Ripae potiùs ſunt quàm litora*] *Rupes* pro *ripis* hîc ſubſtituit Turnebus, idque videntur confirmare praecedentia, cùm dicit, omnia praeciſa eſſe vaſtis montibus. Sed nec ipſe, nec alii percepere mentem Pomponii. Hoc dicit, mare non quidem deficere, ſed ita anguſtum fieri, ut contrarium eveniat ei, quod de fluminibus canit Ovidius, ut liberiori ſpatio receptae pro ripis litora pulſent: hic enim putat, mare ita in arctum redigi inter duas terras, nempe hanc noſtram, & oppoſitam antichthona, ut litora ripae fiant, quemadmodum in Magellanico contingit freto. Hanc non Pomponii tantùm, ſed & plurimorum Veterum opinionem fuiſſe, ſatis ex iis, quae ſuperiùs diximus, colligi poteſt.

l. 30. *An exhauſta fructu ſine fine Africa ſe extenderet*] Haec eſt veterum librorum ſcriptura, unde variae variorum conjecturae promanarunt, quas recenſere & confutare non longus tantùm, ſed & ſtultus labor. Scribe, *an exhauſto fluctu*. Ipſe hanc lectionem probat Mela, cùm Hannonis auctoritate teſtatur, mare non deficere.

l. 32. *Verùm & ſi Hanno Carthaginenſis*] Particulam *ſi* redundare putant Viri magni, ideoque eam expungunt. Verùm

rùm ſequentia ſatis oſtendunt, eam abſque damno ſententiae abeſſe non poſſe. *Si* hîc idem valet, quod *poſtquam*, *quia*. Sic quoque apud Virgilium & alios particula haec accipitur. Paulò pòſt reſcripſimns, *Non ſe mare ſed commeatum defeciſſe memoratu retulerat*. Sic legendum eſſe, obſervatum jam olim Auctori *praetermiſſorum ad Melam*, quem Pintiani *Caſtigationibus* ſubjunxit optimus Schottus. *Memoratus* vocabulum rectè ſeſe habet. Plinius pro hoc commentarium ſubſtituit. *Memoratus* idem eſt quod *memoratio*, διήγησις. Et ſic, niſi fallor, rectiùs poſſit appellari *Periplus* iſte Hannonis, qui hodie etiamnum exſtat, & brevem quidem, ſed tamen veriſſimam commemorationem continet. Nam quòd Ariſtides & alii nonnulli è Veteribus, & multi è Recentibus, fabuloſam exiſtimant hanc Hannonis narrationem, in eo quàm illos feſellerit ratio, fuſiùs *ad ipſum Hannonem* oſtendemus. Dignum eſt enim hoc monumentum quod cura illuſtretur, non tantùm veritatis ergo, ſed & gratia antiquitatis, cùm id omnibus Graecorum monumentis longè ſit vetuſtius. Huc & illud quoque accedit, quod adeò paucorum manibus ſcriptum iſtud teratur, ut multi ne exſtare quidem exiſtiment, cùm tamen ſemel iterumque Baſileae prodierit. Sanè Salmaſius non nos tantùm eo carere putat, ſed ne Plinii quidem ſeculo *Periplum* hunc ampliùs exſtitiſſe adfirmat. Mirum quoque quid ipſi mentis fuerit, cùm Solinum reprehendit, quòd Hannonem Xenophonte Lampſaceno fecerit antiquiorem, quaſi verò ante Hannonem alter iſte haec loca adiiſſet. Non tantùm Lampſaceno iſtoc, ſed & ipſo Homero & Heſiodo antiquius eſt monumentum illud Hannonis. Unde enim potuit promanaſſe fabella de tribus Gorgonibus, niſi ex tribus iſtis Hannonis Gorgidibus? Vide locum Hannonis, & confer cum iis quae Poëtae canunt, & fatebere huic ſolo fundamento totam iſtam niti fabellam. Ne nomen quidem ducis Poeni abeſt; ſed fluvio attributum. Annonem enim vocant Palaephatus aliique Mythologi fluvium Gorgonum inſulae vicinum. Verùm nihil efficimus, niſi etiam alio argumento antiquitatem *Peripli* hujus oſtendamus. Docet Strabo Phoenices paulò poſt tempora belli Trojani extra columnas Herculis progreſſos in media Libya urbes condidiſſe. Sed ipſum lib. I. loquentem audiamus: Θρυλλεῖται ϗ ἡ Φοινίκων ναυτιλία, οἳ ϗ τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἐπῆλθον, ϗ πόλεις ἔκτισαν κἀκεῖ ϗ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον. Stultum fuerit exiſtimare Phoenices alios

ante

ante Hannonem has oras acceſſiſſe, ac ibi urbes condidiſſe, cùm ex ipſo Hannone contrarium conſtet. Hinc quoque invicto argumento oſtendi poteſt, quantum falluntur illi, qui Carthaginem à Didone conditam exiſtimant, cùm Appianus memoriae prodiderit, etiam quinquaginta annis, antequam caperetur Ilium, fuiſſe Carthaginem.

l. 40. *Ideo ejus orae nota ſunt aliqua*] Si Eudoxus univerſam iſtam oram circumnavigavit, jam non aliquae tantùm partes, ſed univerſum hoc litus aequaliter ipſi notum fuit. Paulò itaque naſutior facilè viderit legendum eſſe, *ideo ejus orae notae ſunt aliqua.* Sic quoque infrà loquitur, *aliqua credibile eſt*; pro aliquatenus, aut aliqua parte. Hoc locutionis genus non ſemel apud Terentium, Virgilium alioſque occurrere norunt, qui Latinè ſciunt. De Eudoxo verò quod hîc ſcribit Auctor noſter, id meritò ridet Strabo. Iſte Eudoxus merus fuit impoſtor, ut ex narratione ejus apparet, quae ne umbram quidem habet veritatis. Quidquid alii contradicunt, certum eſt Veterum neminem fuiſſe, cujus quidem exſtet memoria, qui Bonae Spei promuntorium vel acceſſerit, nedum praetervectus ſit. Occidentale Africae litus, quo uſque Hanno legerit, id infrà docebimus. Orientalem oram ſulcavit Auctor *Peripli*, cujus auctoritas majoris eſt facienda, quàm ceterorum omnium, utpote qui ſolus veritati conſentanea ſcripſerit. Verùm is non tam longè progreſſus fuit, quàm vulgò exiſtimant. Terminus navigationis ipſius fuit Menuthias inſula & Rhaptum promuntorium. Menuthias illa eſt inſula quae nunc Zanzibar appellatur. Huic enim omnia conveniunt quae Veteres de Menuthiade ſcribunt, non inſulae S. Laurentii, quae planè ignota fuit Graecis ac Romanis, ut pleniùs aliàs oſtendemus. Rhaptum verò promuntorium eſt illud, quod Quiloae vicinum eſt. Quae dein ſequuntur, ea innavigabilia eſſe prodit Auctor *Peripli*, propter crebra brevia. Comprobat id ipſum hodierna experientia, nimium enim notae ſunt Syrtes & Charybdes innumerae continentem inter & Madagaſcar inſulam ſitae, tot Batavicarum ac Luſitanarum navium naufragio infames. Non dubitandum quidem, quin ſaepius navigatio ea tentata fuerit, ſed facilè ſolent abſtinere homines ab iis locis, unde vel nullus, vel difficilis eſt regreſſus.

l. 44. *Niſi quòd ſub naribus etiam fiſtula eſt*] Et haec narratiuncula non uni tractui affixa eſt. Aſtomos populos tam in India quàm in Libya Veteres deſcribunt. Fabula forſan exinde

exinde nata, quòd gentes quaedam os operiant lino aut panno, quem cibum ſumturi removent, quemadmodum etiamnum faciunt Nigritarum ultra Atlantem complures, quibus ſola in facie eſt pudor, cùm reliquo corpore abſit. Plinius juxta Megaſthenem in India gentem hanc collocat lib. VI. cap. 2. *Megaſthenes gentem inter Nomadas Indos narium loco foramina tantùm habentem, anguium modo loripedem, vocari Syrictas.* Salmaſius legendum cenſet hoc loco, *vocari Syrtas*: quia nempe traherent pedes, ἀπὸ τοῦ σύρειν. Sed rectè ſeſe habet lectio vulgata. Qua enim fiſtula ſorbebant, eadem etiam ſibilabant. Confirmat hanc lectionem Aelianus, *de Animalibus* lib. XVI. cap. 22. Ἔστι δὲ καὶ Συρικταὶ πέραν Ἰνδῶν ἔθνος καὶ τοῦτο, καί εἰσι σιμοὶ τὰς ῥῖνας, εἴτε οὕτως ἐκ βρεφῶν ἁπαλῶν ἐν θαλάσσῃ τῇ τῆς ῥινὸς διαμείναντες, εἴτε καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τίκτονται. Malè vulgò Σκιρᾶται. Sed & ſequentia quis intelligat? Ridiculè verterunt Interpretes: *Sunt & Sciratae gens ultra Indiam, ſimi naribus, ſive ita nati, ſive à teneris aſſueti in mari degere, & urinando naſum offendere ad ſaxa.* Profectò ſcripſit Aelianus ἐνθλάσει, non ἐν θαλάσσῃ. Haec vera eſt cauſa, quamobrem Mauri & variae Indorum & Aethiopum gentes ſimas habeant nares, quia nempe recens natis naſus infringitur. Ludicra eſt ratio eorum, qui ſcribunt fieri id ex alliſione ad dorſum & occiput matrum bajulantium. Sed nec illi benè argumentantur, qui negant, infringi vultus hoc ſeculo à Mauris matribus, infantes enim illic naſci ſimos, non fieri. Ut ut hoc concedatur, vera tamen manet altera ratio. Verſa eſt nempe conſuetudo in naturam, quod etiam Macrocephalis olim contigiſſe, auctor eſt Hippocrates. Quanto iis longius eſſet caput, tanto generoſiores habebantur. Infantum itaque ex utero demum prodeuntium capita primò manibus, deinceps etiam faſciis comprimebant, ut ſphaerica & naturali exuta, oblongam induerent figuram. Hoc ut fieret, primò arte opus fuit, deinceps verò conſuetudo abiit in naturam, ac etiam abſque curatura capita inſtar columellae longa habuere. Nec aliam exiſtimo eſſe rationem nigritiei Aethiopum. Qui non omnino erant atri, quod eſt turpe illis, ſuccis & unguentis nigricantibus (haec ſunt Aethiopum ceruſſae) fuſcum colorem atro permutarunt. Tranſiit & hîc ars in naturam, quique olim erat artificialis, is nunc eſt naturalis color.

l. 45. *Fiſtula eſt, per quam bibere avenis*] Sic rectè Salmaſius, & ante illum Nunneſius & Ciacconius, è quorum

Notis excerpta ſunt *praetermiſſa in Pomponium*, quae Pintiani *Caſtigationibus* ſubjunxit And. Schottus: ea enim non prodiiſſe ex cerebello Schotti, qui naſum habet, facilè divinabit.

l. 52. *Grandis litoris flexus, grandem inſulam includit*] Ubi definit cognitio, ibi fingendi incipit licentia. Uti fluvius iſte ſalſus, qui hanc noſtram, & oppoſitam Antichthonum terram interjacet juxta opinionem Veterum, fictitius eſt, ita quoque quaecunque referuntur de monſtroſis populis in ora iſta auſtrali ſitis, mera ſunt figmenta. Hîc demum vera incipiunt, & ipſa tamen falſis interpolata, dum non unum ſequitur Hannonem, ſed illos quoque Graecos, qui Hannonis *Periplum* variis inquinarunt fabellis. Rectè quidem ac ordine illic incipit, ubi definit Hanno, verùm non rectè Hannoni adfingit, inſulam hanc habitari à feminis ſolis, & quidem ſua ſponte fecundis, cùm Hanno contrarium dicat. Utriuſque enim ſexus homines in ea inſula fuiſſe ſcribit, quamvis multo plures feminas, quae hirtae erant ac Γοργίδες ab Interpretibus Lixitis vocabantur. Viros quidem capi non potuiſſe, quòd praerupta peterent, ac ſe lapidibus tutarentur; mulieres captas fuiſſe tres, quia verò unguibus ac morſu ductoribus ſuis eſſent infeſtae, ideo fuiſſe occiſas; pelles verò earum Carthaginem delatas. Atque haec quidem inſula terminus fuit navigationum Hannonis. Ex deſcriptione verò ejus manifeſtè apparet eandem eſſe, atque ſit illa, quae hodie Palmifera, ab aliis verò S. Annae inſula appellatur. Dari verò integros populos toto corpore hirtos, ſatis oſtendunt cùm alia loca, tum praecipuè terrae illac ſupra Japoniam ſitae, non ita pridem à noſtris detectae.

l. 59. *Mons altus, ut Graeci vocant* Θεῶν ὄχημα] Non dicit Hanno montem hunc perpetuis ignibus flagrare, ſed noctu tantùm talem apparuiſſe; verba ejus haec ſunt: Τέτταρας δὲ ἡμέρας φερόμενοι, νυκτὸς τὴν γῆν ἀφεωρῶμεν φλογὸς μεστήν. ἐν μέσῳ δ' ἦν ἠλίβατόν τι πῦρ τῶν ἄλλων μεῖζον, ἁπτόμενον ὡς ἐδόκει τῶν ἄστρων· τοῦτο δ' ἡμέρας ὄρος ἐφαίνετο μέγιστον, Θεῶν ὄχημα καλούμενον. Minimè verò fabuloſa ſunt, quae hîc tradit Hanno. Mons iſte hodie appellatur *Sierra Liona*: adeò altus ut à ducentis & ampliùs paſſuum millibus nonnunquam ſit conſpicuus. Latera ejus perpetuò virent odoratis omnis generis arboribus. Vertex aeternis incingitur nebulis, quas ne ardentiſſimus quidem Sol unquam diſpellere ac vix perrumpere poſſit. Hinc fit ut continuis fulminibus ac tonitruis

 noctu

noctu praeſertim percutiatur, quorum fragor à navigantibus ad quinquaginta etiam paſſuum millia exaudiri poteſt. Sonitum iſtum Luſitani aſſimilarunt leonum rugitui, ac ea propter monti nomen indidere *Sierra Liona.*

l. 64. *Hinc opinio ea fidem cepit*] Prior lectio fuit, *hinc opinio cauſae fidem cepit*, quod non erat mutandum. *Cauſa* pro *re* hîc accipitur, uti ſaepe. De Panibus verò Satyriſque quae hîc prodit, ea ex aliis hauſit, non ex Hannone, qui nullam horum facit mentionem. Tantùm is prodit noctu in litore pernoctanti ſibi crebros & ſparſos apparuiſſe ignes, ac frequentes audiviſſe ſonitus. Utrùm verò Aethiopes interdiu fugientes, noctu autem ſe colligentes ac facibus, clamore, tympanis ac incenſis pyris belluas abigentes, ut etiamnum apud ipſos fieri ſolet, cauſam huic ſpectaculo dederint; an verò naturali hoc factum ſit ratione, ex apparatione nempe ignis illius quem *fatuum* appellamus, qui adeò frequens eſt in Zona torrida, ut toti in Aethiopia campi noctu ceu ſtellis colluceant, id verò non addidit. Ego poſtremum verum eſſe exiſtimo. Interim obſervatu dignum eſt, quod aliàs fieri ſolet, ut fabulae non ex nihilo oriantur, ſed plerumque veritatem pro fundamento habeant, id ipſum quoque hîc contigiſſe. Minimè enim dubitandum, quin quae Diodorus Siculus & alii de Amazonibus, Heſperidibus, Gorgonibus, ac ſimilibus in Libya figmentis ſcribunt, ea omnia ex hoc Hannonis fonte promanarint, ac huic uni *Periplo* tanquam baſi innitantur, ut jam ſuperiùs oſtendimus.

l. 71. *Nec jam dites, ut hi, quos diximus, nec ita corporibus ſimiles*] Libri vetuſti habent, *nec jam dites, quos diximus.* Recedit hîc ab Herodoto; is enim Aethiopes iſtos Heſperios omnes aequalis facit menſurae; in eo verò convenit, quòd minores eos eſſe ſcribat. Vide quae ſuperiùs de Macrobiis annotavimus. Verùm Herodoto adverſatur vetuſtiſſimus iſte Auctor, quem ſub Scylacis nomine olim dedimus, is enim Aethiopas Heſperios pulcherrimos eſſe dicit, ac majores quàm quadricubitales. Paulò pòſt non rectè prius legebatur, *ac nomine Heſperio.*

l. 74. *Quem Nili eſſe aliqua parte credibile eſt*] Alii *aliquatenus*: quidam *aliquando*: nonnulli verò libri *aliqua ergo.* Legendum *aliqua credibile eſt.* Sic quoque paulò antè, *notae ſunt aliqua.*

l. 75. *Nuluch ab incolis dicitur*] Mira conſtantia veterum librorum, ſic ſcribentium, & *nunc ab incolis dicitur.* In uno tantùm repperi, *Nihil ab incolis dicitur. Nilidem* ap-

pellat

pellat Plinius, ſi vera eſt ſcriptura, libri enim meliores manu exarati *Nullidem* hoc loco habent aut *Niludem*, quemadmodum etiam in optimo noſtro Solini exemplari à prima manu ſcriptum fuiſſe videtur. Julius Orator, qui vulgò Aethicus dicitur, Nilotin vocat: *Fluvius Nilotis naſcitur in Atlante, procurrens lacum efficit, qui Nilotis appellatur ſine aliquo exitu. Currit millia* CL. Sic codex antiquiſſimus Thuanaeus, multo quidem vulgari auctior, verùm etiam ille aequè ineptus Auctor. Oroſius, quique eum ſequitur Anonymus qui Aethico ſubjungitur, Nuchul hîc habent, *Fontem Barbari Dara nominant, ceteri verò accolae Nuchul vocant*. Si haec lectio proba eſt, utique ſic ſcripſit Mela, *Nuchul ab accolis dicitur*. Syris & Arabibus נחל *flumen* dici, notum eſt. Ut tamen verum fatear, ne huic quidem fido vocabulo, cùm mirum in modum varient exemplaria. Interim ſi de appellatione nihil certi adfirmari poſſit, res ſaltem conſtat. Sive enim lacus, ſive fluvius, ſive fons vocetur, idem etiamnum nomen obtinet, atque olim Oroſii aevo. Dara quippe & regio, & flumen cognominatur. Oritur ex Atlante, tendit in meridiem donec Zanhagae regnum contingit. Ibi lacum efficit, nec effluit, ſed deficit, quod ipſum quoque faciunt multa alia flumina ex Atlante quaquaverſum profluentia. Statis temporibus in aequoream excreſcit amplitudinem: aliàs verò ex flumine fit rivus, aut vallis potiùs. Vide de hoc prae ceteris Leonem Afrum. Paulò pôſt malim, *ſed à barbaro ore corrupto.* Nempe nomen *Nili* corruptum à Barbaris in *Nuchulis* aut *Niludis*.

l. 77. *Alit & flumen & minora quidem ejuſdem tamen generis animalia gignens*] Valde deformatus locus. Priùs ſic legebatur, *aliter pirum & minora quidem ejuſdem tamen generis animalia fert*. Unde legendum videtur, *alit papyrum*. Attamen cùm optimi & antiquiſſimi codices habeant, *aliter putant*, omnino ſic ſcripſiſſe Melam exiſtimo, *alit & pudam, & minora quidem, ejuſdem tamen generis animalia. Puda* vel *buda* eſt papyrus. Arabes enim & Aegyptii plantam hanc *berd*, vel potiùs *bard* appellant. Hinc *burda veſtiti* apud Auguſtinum & in *Vitis Sanctorum*. Crebriùs tamen *budam* dicunt; accipiturque hoc vocabulum pro ſtragulis, tomentis, ſtoreis aliaque ſuppellectili quae è papyro conſtat. Verùm & ellychnia ex buda ſive papyro olim fiebant, uti liquet ex epigrammate necdum, quod ſciam, edito:

Ut devota piis clareſcant lumina templis,
Niliacam texit cerea lamna budam.
Congrua votiferae ſubmittit pabula flammae,
Quae caſtis apibus praebuit ante domos.

Idem paulò antè, *Lenta paludigenam veſtivit cera papyrum.* Graeci φλόμους vel φλώμους talia vocant ellychnia, teſte Polluce, quamvis vulgò φλογμὸς apud illum legatur. Hoc non de verbaſco vulgari accipiendum, neque enim puto poſſe ex eo fieri ellychnia, ſed de phleo ſeu ipſa papyro, unde etiam veſtes ſibi conficiebant Aegyptii. Sanè vetus Scholiaſtes *ad Hexahemeron Baſilii*, ubi de urſis agit, φλόμον interpretatur papyrum. Verùm de his aliàs, quando de papyro agemus. Porrò *pudae* vocabulum exſtat quoque apud Ennium quamvis non intellectum. Citatur à Varrone lib. VI. *de L. L.*

Areopagitae quid dedere quam pudam.

Sic Turnebus in ſuis, ſic quoque nos in noſtris reperimus codicibus. Inter minutas merces, quae ex Aegypto Athenas deportabantur, erant etiam ellychnia ex papyro. Significat itaque Areopagitas ad feſti celebrationem nihil praeter ellychnia dediſſe. Frivola ſunt quae ad hunc locum annotavit Scaliger.

l. 78. *Et minora quidem ejuſdem tamen generis animalia*] Ut ſuperiora omnia ex Hannone, ita haec ex Jubae Regis *de Libya Commentariis* hauſit Auctor noſter. Animalia ejuſdem generis, atque illa in Nilo, vocat crocodilos, hippopotamos, ſiluros, coracinos, alios. Quòd minora dicat, & hoc rationi eſt conſentaneum. Oſtendimus enim fluvium vel fontem hunc Atlanticum Dara vulgò vocari. Iſte verò, cùm exitu careat, ac nonnunquam totus penè deficiat, non nimiùm benignus crocodilis eſſe poteſt, qui vaſtis & piſculentis gaudent alveis, ac propterea oſtia potiſſimùm obſident, ubi copioſior piſcium venatus. Hinc fit ut illic hominibus minus inſidientur, cùm in mediterraneis, licet minores, propter alimenti inopiam, longè tamen infeſtiores ſint hominibus. Ac hanc veram eſſe rationem, quamobrem in hoc Atlantis torrente minora ſint haec animalia, etiam exinde colligi poteſt, quòd flumina, quae in eodem Libyae latere in Oceanum effluunt, uti Zanaga, Gambra, Niger, crocodilos & hippopotamos ferant nihilo Niloticis inferiores. Nempe

Nempe quod alibi ferè evenire ſolet, ut magni fluvii piſces ferant magnos, id ipſum quoque hîc contingit. Nuſquam majores & plures hippopotami atque in Zaire fluvio Congenſis regni, qui iiſdem ac Nilus oritur fontibus, omniumque Africae fluminum eſt maximus, ſi latitudinem & aquarum copiam ſpectes: hujus quippe beneficio ad octoginta nonnunquam paſſuum millia dulcis in mari eſt hauſtus. Illic hippopotami non fluviales, ſed marinae fiunt belluae; ac genuinis, quos utrinque cornuum inſtar altè exſerunt, longè Niloticis ſaevſores. Sed & crocodili quoque, & iſtic & per univerſam Africae oram Zonae fervidae ſubjectam, non pares tantùm Niloticis, ſed & ſaepe majores. Superioribus annis Luſitani ad Cuama, qui & ipſe vaſtiſſimi alvei eſt fluvius, iiſdemque ac Zaire oritur fontibus, quamvis in contraria fluit, invenere cadaver crocodili ad ſexaginta pedes porrectum: medii corporis ambitus triginta circiter erat pedum. In vaſtis novi Orbis fluminibus affirmant Hiſpani viſos à ſe crocodilos, qui ad centum pedes excreviſſent. Cum his comparati Nilotici, lacerti poſſint videri.

l. 93. *Contra eoſdem ſunt inſulae Gorgades*] Dum non unum tantum Hannonem, ſed alios quoque ſequitur Auctores, iterum peccat. Monuimus ſuperiùs, oram Africae Atlanticam, antequam arma Romanorum eò pervenirent, ex uno tantùm notam fuiſſe Hannone. Is verò inſulam, in qua *Gorgides* vel *Gorgones* eſſent feminae, tridui navigatione ultra Θεῶν ὄχημα collocat. Quomodo ea hoc noſtro ſeculo appellatur, ſuperiùs indicavimus. Hîc verò per *Gorgonum inſulam* intelligenda eſt *Cerne*; nam in hac *Gorgones* habitaſſe retulere Palaephatus, Diodorus & alii, confundentes eam cum vera *Gorgonum inſula*, quam multo eſſe remotiorem manifeſtè ex ipſo Hannone colligi poteſt. *Cerne* verò hodie eſt *Arguin*, inſula dulcibus ſcatens aquis, ad commercia cum Aethiopibus valde appoſita, ac ob hoc ipſum à Luſitanis commendata. Diximus de hac nonnulla ſuperiùs, & plura *ad Hannonem* ſumus dicturi.

l. 95. *Promuntorio, cui* Ἑσπέρου κέρας *nomen eſt*] Plinius ut ſaepe, ita quoque hîc malè ſenſum Auctoris noſtri percepit: non enim à ſeptentrione in meridiem, ſed à meridie ſeptentrionem verſus procedit. Hinc factum eſt, ut lib. v. cap. I. Heſperium Ceras ſive promuntorium decem dierum navigatione meridionalius eſſe ſcribat, atque ſit Theôn ochema. Multo verò rectiùs Mela noſter, ut ex ipſo liquet Hannone. Eſt verò Ἑσπέρου κέρας promuntorium illud famo-

ſum, quod *Viride* appellatur. Valde hallucinatur Salmaſius cùm hoc negat, ac *caput Palmarum* interpretatur, eò enim uſque non eſt progreſſus Hanno, ut jam oſtendimus.

In Cap. X.

DE ATLANTICO MARI AC HUIC ADSITAE AETHIOPIAE AC MAURITANIAE PARTE.

l. 5. *Exuſtis inſulae oppoſitae ſunt, quas Heſperidas tenuiſſe memoratur*] Ut in Gorgadum, ſic quoque in harum inſularum ſitu variatur. Prima harum cognitio ex Hannonis *Periplo* promanavit. Ex eodem fonte Heſperidum horti aliaque, quae omnia Graeci fabellis ſuis inquinarunt, ut ſuperiùs monuimus.

l. 6. *In arenis mons eſt Atlas denſè conſurgens*] Scripti libri aliter, ſic nempe, *In arenis mons eſt ſatis denſè conſurgens.* Forſan hîc novum caput incipit, cujus inſcriptio fuit, *Atlas & Atlanticum Pelagus.* Itaque non opus fuit vocabulum *Atlantis* repetere.

l. 12. *Contra Fortunatae inſulae abundant ſua ſponte genitis*] Quia in numero Fortunatarum non conveniunt Veteres, ideo non addidit quot ſint inſulae, quae titulo hoc gaudeant. Sex recenſet Ptolemaeus: Marcellus verò in *Aethiopicis*, apud Proclum lib. I. *in Timaeum*, decem numerat, ſeptem Proſerpinae ſacras, ac tres alias, Plutoni, Ammoni ac Neptuno conſecratas; Duas memorat Plutarchus in *Sertorio*, nec plures nominat Seboſus apud Plinium lib. VI. cap 32. Poſtquam enim Junoniam, Pluvialiam, Caprariamque recenſuit, addit: *Ab his* CCL. *Fortunatas contra laevam Mauritaniae in* VIII. *Oram Solis vocari in valle à convexitate, & Planaſiam à ſpecie convallis, circuitu* CCC. Infeliciter admodum & ſe, & Plinium exercet Interpres Solini, ut aliquid ex his verbis excudat. Utique ſcribendum: *Ab his* CCL. *Fortunatas contra laevam Mauritaniae in* VIII. *horam ſolſt. Vocari Convalliam à devexitate, & Planaſiam à ſpecie. Convalliae circuitum* CCC. Dicit Fortunatas inſulas abeſſe à praedictis inſulis CCL. P. M. contra laevam Mauritaniae in octavam horam ſolſtitialem. Miſer eſt in litteris qui haec aut non intelligat, aut non probet. Duae itaque juxta Seboſum ſunt Fortunatae Convallia & Planaria.

ria. Sic quoque ſenſiſſe Jubam auctor eſt Plutarchus, qui totam hanc de Beatis inſulis hiſtoriam ex Juba ſe hauſiſſe profitetur. Plinius tamen, quod miror, ſex Fortunatas ex Juba deſcribit. Fieri ergo non poteſt, ut non vel Plinius vel Plutarchus errarint, tam diverſam Jubae ſententiam adfingendo. Pro Plinio videtur ſtare Ptolemaeus, quum & ipſe ſex numerat. Quae *Pluvialia* eſt Ptolemaeo, Plinio *Ombrios* idem ſignificante vocabulo appellatur. Sequentium nomina ſic apud Ptolemaeum ope veterum librorum refingenda, Καπραρία νῆσος. Καναρία νῆσος. Νιγουαρία νῆσος. Ninguariam etiam vocant vetera Plinii exemplaria, non *Nivariam*. Junonias duas recenſet Plinius, Ptolemaeus inter Fortunatas unam tantùm, ſed hujus loco adjecit Ἀπρόσιτον νῆσον, id eſt, *inſulam inacceſſam*. Eadem haec poſſit videri, atque illa quae ab Hiſpanis appellatur *la incantada*, & *la non trovada*, ac inſuper *S. Borodonis inſula*, de qua multi multa nimium narrant. Proculdubio ex Inacceſſa hac Ptolémaei altera iſta nata eſt fabella. Quamvis enim etiam illi, qui haec maria ſulcarunt, hanc deſcribant, ac non deſint quoque qui ſe eminus eam vidiſſe adfirment, quique naturam ſoli ac incolarum ſtatum commemorent, haec tamen omnia efficere non poſſunt, quo minus inſula haec fabuloſis non ſit accenſenda. *Borodonis*, *Brondonis*, *Brendaonis*, adeò enim diverſis hoc vocabulum concipitur modis, maniſeſtè ex S. Brandano corruptum eſt. Iſte verò Brandanus aut Brendanus Scotus fuit, & quidem Sanctus, ut fabulantur. Longa in *ejus Vita* occurrit hiſtoria de inſula quadam inacceſſa & irreperibili, quam ipſe ſolus, ſi benè memini, adierit. Ut autem ſolent vagari fabellae, non uno haec inſula deſcribitur loco. In ipſa *Brandani Vita*, quae nunc non eſt ad manum, niſi me fallat memoria, circa Hiberniam alicubi deſcribitur. Nonnulli in Indico eam collocant Oceano, ultra Caput bonae Spei orientem verſus ducentis leucis. Alii alibi in eodem Oceano. Plurimi verò hanc in Atlantico collocant mari, centum circiter leucis remotam à Canariis inſulis Zephyrum verſus. Verùm Ptolemaeus aliquanto continenti propiorem facit, ac Fortunatis annumerat, & rectiùs quidem mea ſententia. Cauſam ſiquidem fabellae hanc eſſe exiſtimo. Ἀπρόσιτος ſive Inacceſſa & Ninguaria eadem eſt, licet illas diſtinguat Ptolemaeus. Ninguaria verò ſive Nivaria, utrumque enim rectum eſſe norunt qui Latinè ſciunt, non poteſt alia eſſe ab illa, quae hodie *Tenariffa* vocatur: nam cùm in ceteris Canariis nullae

unquam nives compareant, haec ſola iis abundat. Adſitis quippe inſulis modicè ſupra mare exſtantibus, una haec in tantam ſurgit altitudinem, ut etiam nivium natalibus locis non ſe inſerat modò, verùm illa excedat quoque, omniumque orbis inſularum celſiſſima eſſe credatur. A ducentis & ſexaginta paſſuum millibus conſpicua eſt navigantibus, verùm non ſemper, ſed aurorae tantùm tempore, & demum ſole occaſo. Illo enim orto & praecipuè meridie, non cernuntur ea quae procul admodum abſunt, quia vapores adeò condenſantur, ut aër oculis non ſit pervius. Veriſimile eſt, idem quoque illis contigiſſe, qui primi in hanc inſulam penetrare conati ſunt; viderunt eam à tam vaſto intervallo tanquam propinquam, haec verò orto ſole evanuit. Ipſum hoc poſtera & tertia luce evenit. Nautae & vectores intervalli immenſitate decepti, oculorumque judicio ſe nihil aut parùm admodum proficere arbitrati, ventis licet ſecundis, aut curſum ſuum teneri, aut inſulam pertuò fugere exiſtimarunt. Ex hoc ſpectaculo, quod ſaepe experiuntur navigantes, originem habuit *Inacceſſa* Ptolemaei, ac tot aliae ejuſdem naturae inſulae.

l. 15. *Una ſingulari duorum fontium ingenio maximè inſignis*] Plinius ex Juba meminit quidem fontis in inſulis Fortunatis, verùm diverſae virtutis. De Ombrio inſula ſcribit, *habere in montibus ſtagnum, arbores ſimiles ferulae, ex quibus aquae exprimantur, ex nigris amara, ex candidioribus potui jucunda.* Salmaſius & alii de cannis ſaccharinis haec Jubae verba accipienda eſſe contendunt; nempe quia ſaccharum in inſula Madera provenit. Sed olim aliter fuit; una perpetuaque fuit ſylva tota haec inſula, eaque denſa ac impervia. Luſitani flammas admoverunt; hinc inſecutum ſeptem annorum incendium. Sic demum patefacta terra, ſacchariferas cannas intulere Luſitani. In aliis tamen Fortunatis ſaccharum, ante Hiſpanorum adventum, proveniſſe non negaverim, praeſertim in illa quae dicitur Canaria magna. Sed nequaquam de ſaccharo accipi poſſe hunc Jubae locum, libenter, ut puto, admittet, qui vel aliquid ſaltem inaudierit de famoſa illa arbore in Ferro inſula, cujus ſtillatitia aqua univerſis ſufficit inſulanis, quamvis unica ſit. Eſt illa in ſummitate montis, è medio ſurgit ſtagno, eſt generis ferulacei, potum verò praeſtat jucundiſſimum. Olim, ut videtur, ſolitaria non fuit, ſed veriſimile eſt inſulanos ſuccidiſſe ceteras, cùm una ſufficeret. Porrò quamvis haec arbor miraculis meritò accenſeri debeat, non tamen caret exemplo,

exemplo. In Divi Thomae inſula media mons eſt excelſus admodum, cujus vertex opaca ſemper & amoena viret ſilva: huic perpetuò incubant nubes. Ab hoc mutuo amplexu fit, ut rami foliaque arborum tam largos exſudent imbres, ut illi ad irrigandam vaſtam illam ſacchariferarum arundinum copiam ſufficiant. Sed etiam apud Orientales Indos inter Paleacatam & Narſingam vallis eſt, quae ſtillantibus id genus arboribus abundat. Has, qui viderunt, adfirmant ſimiles eſſe ſycomoris.

l. 17. *Riſu ſolvuntur in mortem*] Abſunt duo poſteriora vocabula à melioribus libris: quare illa ſuſtulimus.

l. 20 *Himantopedes inflexi lentis cruribus*] Legit Salmaſius, *fluxi lentis cruribus*, conjectura minimè probabili. Utique ſic ſcripſit Mela, *Himantopodes inflexis lenti cruribus*. Hoc loripedum proprium eſt. Cauſa verò quamobrem Aethiopum quidam loripedes fuerint, hanc fuiſſe exiſtimo, quòd illis genuum conchae amputarentur. Origenes *Philocalia* cap. 22. Καὶ πάλιν τῶν δέ τινων τῶν ἐν Αἰθίοψι τοῖς δὲ τὰς κόγχας τῶν γονάτων περιαιρεῖσθαι. Rectè itaque inflexa vocat Aethiopum iſtorum crura, ablata enim patella neceſſariò retro incurvabantur. Idem de Scritofinnis retulere nonnulli, nempe illis abeſſe genuum conchas, ac crura habere in utramque partem flexilia, ideoque eſſe celerrimos. Sed mera haec eſt impoſtura. Illud verum, gentes hyperboreas, uti Lappones, Scritofinnos, ac praeſertim Samoyedos, continentem Tartariae ex adverſo novae Zemblae habitantes, genua habere extrorſum flexa, ſuras verò è directo oppoſitas. Sive id naturae beneficio, ſive conſuetudine perticarum, quibus ſuper glaciem & nives feruntur, ſint adſecuti, alia fuerit quaeſtio; illud conſtat, minimè his deeſſe patellas quas vocant. Verùm quia, ut diximus, genua habent extrorſus flexa, idcirco eorum crura in utramque partem quadamtenus moventur, antrorſum nempe & retrorſum. At verò ſi genua ipſorum fulcro patellarum carerent, aequè ac Aethiopes iſti eſſent loripedes. Hoc tamen minimè verum eſt, quin potiùs curſu inceſſuque immenſum quantum prae ceteris mortalibus valent. Quia verò genua extrorſum flexa habent, ideo cùm currunt, non rectà, ſed obliquè cancrorum more feruntur. Ut verò ad Aethiopes redeamus, abſurdum fuerit exiſtimare; gentem aliquam adeò unquam ſtultam fuiſſe, ut ſponte ſua loripedes eſſe voluerint. Fugitivis proculdubio & furibus talis conſtituta fuit poena, quo minus ad maleficia promti ac parati eſſent.

l. 22. *Pharuſii aliquando tendente ad Heſperidas Hercule dites, nunc inculti*, &c.] Otioſas habuere manus, qui haec interpolarunt. Plinius lib. v. cap. 8. *Pharuſii quondam Perſae, comites fuiſſe dicuntur Herculis ad Heſperidas tendentis.* Salmaſius hoc loco legit, *per ſe comites*, & interpretatur, *ſua ſponte*, prorſus ridiculè. Vulgatam lectionem veram eſſe apparet ex Salluſtio: is enim in *Jugurthino*, ubi de Herculis exercitu in diverſas oras dilapſo agit, addit: *Ex eo numero Medi, Perſae & Armenii navibus in Africam tranſvecti, proximos noſtro mari locos inhabitavere: ſed Perſae intra Oceanum magis, hique alveos navium inverſos pro tuguriis habuere.* Nempe Perſas iſtuc conceſſiſſe ſcribit, ubi hîc Pharuſios deſcribit Pomponius.

l. 25. *Amoenique ſaltus terebintho arbore abundant*] Non veriſimile eſt, Auctorem noſtrum unam tantùm terebinthum inter delicias Africae retuliſſe, cùm ea arbor alibi quoque ſatis ſit frequens. Meliores manu exarati libri ita habent, *Beroteberini ebore abundant.* Aliorum conjecturas commemorare non eſt noſtri otii, ego ſic ſcribendum conjicio, *ebeno, terebintho, & ebore abundant. Ebur* hîc accipi poſſit pro foſſili ebore, verùm malo id ſimpliciter intelligere de elephantis. Sic Plinius de hoc ipſo tractu lib. v. cap. 1. *cum ebore citroque ſilvae exquirantur, omnes ſcopuli Gaetuli muricibus ac purpuris.*

l. 28. *Purpura & murice efficaciſſimis ad tingendum, & ubique quae tinxere clariſſima*] Fruſtra ſemetipſos inquietant nonnulli in hoc loco reformando, cùm optimè ſeſe habeat. Pertinent haec ad laudem purpurae Gaetulicae, quam adeò efficacem eſſe dicit, ut ubique locorum gentiumque Gaetulica pro optima & clariſſima habeatur. Laudat quoque illam Plinius verbis paulò antè memoratis. De hac ipſa etiam purpura accipiendus eſt Petronii locus, qui mirum quantum omnes exercuit Criticos:

Heſperia concham laudabat miles in unda,
Quaeſitus tellure nitor certaverat oſtro.

Salmaſii conjectura, quam aliquot locis proponit, abeſt multum à veteri ſcriptura, ac merum facit frigus. Quis enim credat, Satyricum de profligatiſſimo ſeculi ſui luxu verba facturum, à minio & cocco Hiſpanico, omnium, ut teſtatur Plinius, viliſſimo, ordiri voluiſſe? Illa verò lectio, quam hîc exhibemus, non recedit à libris veteribus, ac ſenſum

ſum exhibet veriſſimum. Dicit nempe eò creviſſe luxuriam, ut jam ſordeant Tyriae Theſſalicaeque purpurae; conchas jam peti ex unda Heſperia, ſive mari Atlantico; oſtrum verò, quod maria largiuntur, jam in tellure quaeri. Prior verſus accipiendus eſt de purpura, ut diximus, Gaetulica, alter verò de cinnabari. Utrumque proveniebat in ditione Jubae, ſub cujus principatu Gaetulica purpura Romanis primùm innotuit. Hinc *Purpurariae inſulae* ex adverſo Autololum ſitae, quas praedictus Rex purpurarum tincturae deſtinarat, ut teſtatur Plinius. Ex iiſdem quoque inſulis cinnabari Romam advehebatur. Sanè hodie etiamnum frequens eſt ſatis inſulis Fortunatis arbor illa, quae cinnabarin gignit. Vulgò *ſanguinem draconis* appellant, nec quidquam notius hoc ſeculo mulieribus, illis praeſertim quae formam ſuam non negligunt. Gingivis enim & dentium nitori prodeſt quàm plurimum, ſive in pollinem comminutus, ſive malvae bacillis illitus fuerit. Quamvis antem Veterum complures hanc arborum lacrimam, ſaniem eſſe draconum arbitrati ſint, non defuiſſe tamen qui rectè ſenſerint, apparet ex *Periplo maris Erythraei*, unde apparet arborem hanc frequentem fuiſſe in inſula Dioſcuriade. Deſcriptionem ejus vide apud Cluſium. Copioſè quoque apud Mexicanos, & alibi terrarum provenit.

l. 35. *Sed quaedam profundat etiam ſponte nata*] Veteres membranae legunt, *ſed quaedam profundat etiam nata.* In aliis eſt *etiam nota.* Utique verum eſt quod repoſuimus.

l. 41. *Et donec effoſſa repleantur eveniunt*] Aliter *deveniunt.* In uno tantùm codice abeſt hoc vocabulum, & ſic ſcribitur totus hic locus, *Inde aliqua pars eruta eſt, ſolent imbres ſpargi, donec effoſſa repleantur.* Sanè poſtremum hoc vocabulum redundare videtur.

l. 45. *Gilda, Volubilis, Priſciana*] Ex veſtigiis veterum membranarum haec correximus. *Gilda* verum eſt nomen hujus oppidi, non Σίλδα, uti perperam apud Ptolemaeum. Sic quoque habent Stephanus & Antoninus. *Volubile* & *Volubilis*, ac *Volubilienſes* populi memorantur à multis. *Priſcianae* ſolus quod ſciam meminit Ptolemaeus. Sed apud illum perperam Πισκίανα aut Πλισκίανα vulgò legitur, pro Πελσκίανα.

l. 46. *Et Lixo flumini Lynxo proxima*] Haec lectio proximè accedit ad illam, quae in veteribus libris compa-

ret,

ret, ac confirmat eam Stephanus, qui docet ex Artemidoro oppidum hoc vocari Λυγξώ. Aliis eſt *Linx* & *Lixa*. Valde autem errant, qui hanc cum *Tinge* confundunt, ac Strabonem teſtem advocant. Non ſemel iſtic loci impingere Strabonem *ad Hannonem* docebimus.

FINIS OBSERVATIONUM
AD LIBRUM TERTIUM.

JACOBI PERIZONII
ADNOTATA
AD
POMPONIUM
MELAM.

CLARISSIMO AC DOCTISSIMO VIRO,

JACOBO PHILIPPO D'ORVILLE,

S. P. D.

CAROLUS ANDREAS DUKERUS.

Jacobum Perizonium, Virum Clariſſimum, non ita multo ante quam diem ſupremum obiit, cepiſſe conſilium Pomponium Melam *edendi, nemo eſt Hiſtoriae literariae paullo curioſior, qui ignoret: quum id ex laudatione funebri, qua defuncti memoriam proſequutus eſt Celeberrimus Schultingius, & ex Ephemeridum literariarum Scriptoribus, dudum omnibus innotuerit. Hujus conſilii ſe hanc rationem habere dicebat, quod, etſi ſatis multae Editiones Melae à ſuperioris temporis & ſuae aetatis Viris Doctiſſimis publicatae eſſent, tamen eum nondum ſatis emendatum legi, & in primis recentiores Editores ſaepe ab exemplaribus tam ſcriptis, quam olim editis, non juſtiſſimis de cauſis diſceſſiſſe exiſtimaret. Itaque ut eum quam emendatiſſimum dare poſſet, multa non ſolum MStorum Codicum, verum etiam priſcarum Editionum, adjumenta conquiſierat, & quum ſe his ſatis inſtructum putaret, jam manum operi admovere coeperat. Verum quum relictis aliis, quae meditabatur, totus in eo eſſet; ſuperveniens vixdum quarta parte abſoluta morbus, & hunc aliquot poſt menſibus inſequuta mors, conatus illius cum magno literarum humaniorum damno deſtituit. Nam, ne de aliis, quae parabat, dicam, quam integer ac ſplendidus elegantiſſimus Scriptor ex manibus illius, ſi ei fata in unum alterumve annum vitam propagaſſent, proditurus fuiſſet, ſatis ex hoc, quamvis imperfecto, & nondum curis ſecundis expolito, ſpecimine intelligi poteſt. Nunc opus egregium morte illius abruptum pendet, nec facile quiſquam, niſi iisdem ingenii ac doctrinae copiis, & librorum ſcriptorum editorumque auxiliis ſuccinctus, telam a tam perito artifice inchoatam rite videtur poſſe detexere. Commendaverat quidem mihi, quum paucis ante obitum hebdomadibus ad aegrum viſendum veniſſem, hanc ſuam lucubrationem, petieratque ne intercidere eam paterer, & quae deerant, quod poſſem, ſupplerem ac perficerem. Verum quum deinde poſt libri primi caput* XVI. *in quo verſantem morbus oppreſſerat, praeter paucas conjecturas in Voſſii & Gronovii Editionum marginibus, nihil, quod ad Melam illuſtrandum vel emendandum pertineret, ab eo ſcriptum collectumve inveniſſem, mihi perdifficilem ſane hujus mandati exſequendi*

quendi rationem fore videbam. Nec tamen ſtatim omnem illius rei curam dimittebam, ſed multas ob cauſas aliquantiſper differendam ratus, interim circumſpicere, ſi quid ad novam Editionem ornandam conferre poſſem, incipiebam. Verum ita cunctanti, ac diem de die differenti, deinde etiam ſubſidia aliunde Perizonio ſubmiſſa, nonnulla quidem mea culpa, ſed maxime convicio atque importunitate odioſiſſimi flagitatoris, cui ea a me repetendi negotium datum fuerat, detracta ſunt. Quo facto tam neceſſario inſtrumento privatus, abjecta omni de Mela edendo cogitatione, mihi nihil aliud, quam occaſionem in publicum proferendi, quae ad eum commentatus erat Eruditiſſimus Perizonius, exſpectandam decrevi. Eam nunc tua humanitate nactus, Clariſſime d'Orvilli, qui Te curaturum, ut iis in his Obſervationibus Miſcellaneis *locus daretur, promiſeras, hanc, quam vides, illarum partem ad Te mitto; reliquam itidem curae tuae commendaturus, quamprimum omnia, lituris plerumque deformata & impedite ſcripta, in mundum redacta & extricata habebo. Nec dubito, quum antea poſtumum hoc Celeberrimi Auctoris ſcriptum, particula inſpecta, judicio tuo probaveris, & luce publica dignum habueris, quin nunc quoque non tantum communium ſtudiorum, verum etiam mea cauſa mihi in hoc adjutor officii futurus ſis, ut fidem Perizonio datam, quoniam plene non poſſum, ſaltem ex parte liberem.*

Quoniam autem in Perizonianis his fortaſſis erunt, quae non omnibus ita perſpecta ſunt, ut ea plane intelligant, mihi, ne quid illa legentes morari poſſit, viſum fuit faciendum, ut paucis, quibus ille adminiculis nixus novam Melae Editionem dare adgreſſus fuerit, exponerem.

Habebat, quum ad ſcribendum ſe accingeret, libros ſcriptos ſeptem, Lipſienſem ſuum, & quinque Voſſianos *ex Bibliotheca Academiae Leidenſis, ex eademque* Editionem Baſileenſem Cratandri, Anni CIↃ IↃ XXII. *quam cum aliquot MStis comparaſſe dicebatur Iſaacus Voſſius. Nactus praeterea erat* exemplar Editionis Juntinae A. CIↃ IↃ XXVI. *cum Codicibus ſcriptis Bibliothecae Vaticanae, item aliud* Edit. Gronovii A. CIↃ IↃ CLXXXVI. *cum alio MSto collatum, nec non* Editiones aliquot vetuſtiſſimas: *quae omnia ei Lipſia miſſa fuerant. Harum Edd. unam Anni* CIↃ IↃ II. Vercellenſem *ſaepe dicit, non quod illi conſtitiſſe putem eam Vercellis prodiiſſe, neque enim, ſi recte memini, nomen loci adſcriptum habet, ſed quod* per Albertinum de Liſona Vercellenſem *impreſſa erat. Hunc autem Venetiis artem typographicam exercuiſſe, ibique, A.* CIↃ IↃ II. *libros nonnullos emiſiſſe, in Mattairii Annalibus Typographicis invenio. In ipſius Bibliotheca autem*

praeter

praeter alias tum antiquas, tum recentes Edd. Melae, duae vetuſtae ſine indicio loci, anni, ac typographi erant. Harum altera quondam Petri Danielis fuerat, qui etiam Prooemium & quatuor Libri primi Capita cum ſcripto contulerat, de quo non dubitandum fuerat Perizonio; nam eadem manu & nomen Danielis, & varias lectiones ſcriptas eſſe; ſingulas literas earumque ductus intuenti apertum eſt. Hanc Hermolai Barbari, *alteram illam* Camertis, & Viennenſem *vocare ſolet, neſcio an alio argumento, quam quod in illa Hermolai Praefatio ad Alexandrum* VI. *Papam, in hac Camertis Epiſtola ad Theobaldum Offenburgenſem A.* cIↃ IↃ XII. *ſcripta legitur.* Toriniana, *quam ſaepe laudat, prodiit Pariſiis A.* cIↃ IↃ VII. *apud* Jo. Petitum, impreſſa per Aegidium Gourmontium, & recognita per Godofredum Torinum Bituricum, *qui ſuam in Mela emendando operam ſatis magnifice praedicat; nec ſe tamen libris ſcriptis in ea re uſum, quod credebat Perizonius, dicit. Quum autem in principio harum Adnotationum aliquoties* quatuor MStos Bibliothecae Regiae Pariſienſis *memorat, ne quis putet eum integras illorum collationes habuiſſe, quae tantum Prooemii & primi Capitis ſunt, quorum varias lectiones ex his ſcriptis, & Edd. Venetis Ann.* cIↃ CCCCLXXVII. cIↃ CCCCLXXVIII. & cIↃ CCCCLXXXII. *ejusdem Bibliothecae ei excerpſerat Vir Clariſſ. Arnoldus Drakenborch.* Nunneſii & Ciacconii Adnotata ad Melam, *quae ut Schottum Voſſius ad* III. 9. 32. *ita Voſſium quoque clam compilaſſe ipſe arguit, ſibi ex Bibliotheca Academiae Leidenſis deſcribi curaverat, & additis paſſim Notis Editioni ſuae adjungere in animo habebat. Illa ut nunc in* Vol. VII. Tom. II. Obſervationum Miſcellanearum *publice legantur, tua, Clar. d'Orvilli, opera factum eſt: haec ante hos* XIV. *annos cum Mela publicavit Vir Clar. Abrahamus Gronovius. Sed duo habebat Perizonius horum exemplaria, quorum utrumque cum maxime ante oculos habeo; unum, Adnotata in* IX. *Capita Libri* I. *ſatis adcurate digeſta, nec multum ab editis diſcrepantia; alterum, in totum Melam, ſed pleraque plane confuſa & perturbata, complectens. Haec Perizonius putabat* Collectanea *eſſe, e quibus videlicet Ciacconius Adnotationes, quales in* IX. *Capita Libri* I. *compoſuit, conficere voluerit, ac de iis haec praeterea ſcripſerat:* Ciacconii notulae inconditae ex margine ſunt excerptae, ubi ſparſim fuerant ſcriptae, prout quid novi inciderat. Hinc ab indocto homine conjuncta ſaepiſſime, quae diverſiſſima erant, & ad alias pertinebant notas, & de eadem re ſaepe bis vel ter in aliis notis agitur. *Hanc rudem & indigeſtam molem ille tamen a Capite* X. *uſque ad* XVII. *ex ſuo ſenſu & judicio diſpoſuerat, & in ordinem ſaepe alium ab eo, qui*

in Edit. Clar. Gronovii eſt, addúxerat. Holſtenii Obſervationes, *ad quas Cap.* 2. *in extr. reſpicit, an uſquam editae ſint, non ſcio; ſcriptas inter ceteras chartas inveni ſub hoc Titulo*: Obſervationes in Pomponium Melam Edit. Antverp. CIↃ IↃ LXXXII. (*ea eſt Editio Schotti*) in Caſtigationes Hermolai Barbari: in Pintiani Notas: in Andr. Schotti Obſervationes: in Edit. Henr. Stephani CIↃ IↃ LXXVII. *Sunt autem non plures, quam quae ſex, aut ſummum ſeptem, harum Obſervationum paginas implere poſſint, nec Holſtenii nomen praeferunt; ſed hunc earum Auctorem eſſe ex alia charta didici. Scripturam* Codicis membranei in Bibliotheca Collegii Novi apud Oxonienſes, *quam ſaepe in imis paginis nomino, debeo humanitati Viri Reverendi ac Doctiſſimi F. Smit, nunc divinorum Oraculorum Interpretis in Lillo, a quo in Britanniam profecturo quum petiiſſem, ut inquireret, ſi quid ibi librorum ſcriptorum Melae eſſet, Vir officioſiſſimus mihi integrum Auctorem ex illo codice deſcriptum miſit, quo nomine hic quoque illi debitas gratias ago. Conſentit hic Codex plerumque cum Voſſiano tertio, quem cur tanto opere contemnat Perizonius, non video, quum aliquot locis ſolus ex libris Voſſianis veram, & ipſi probatam, ſcripturam exhibeat, nec pluribus ferme, quàm ceteri, mendis inquinatus ſit.* Editionem Norimbergenſem Anni CIↃ IↃXI. *vel ſequentis, literis Gothicis in quarto, ut vulgo dicunt, impreſſam ipſe habebam. Haec nullam loci, anni, ac typographi notam habet, ſed quia eam ad uſum Auditorum ſuorum publicavit Joannes Cocleus, ludi literarii Laurentiani apud Norimbergenſes Praefectus, & duabus A.* CIↃ IↃXI. *e ſchola ſcriptis Epiſtolis Antonio Kreſs, Laurentianae Eccleſiae Praepoſito, ac Bilibaldo Pirkheimero commendavit, ei* Norimbergenſi *nomen feci. Is autem plerumque Editionem Torinianam, &, ubi ab ea abit, quod ipſe profitetur, Venetam, neſcio quam, ſequutus eſt; ſed libros ſcriptos adhibuiſſe non videtur. Haec habui in praeſentia, Clariſſime d'Orvilli, quae Tibi de poſtumo hoc Doctiſſimi Perizonii foetu ſcriberem, quo in lucem educendo utrumque noſtrum harum literarum ſtudioſis rem neque injucundam, neque inutilem, facturum mihi perſuadeo. Vale. Iſelſteini a. d. 4. Id. Novemb.* CIↃ IↃ CCXXXVI.

Paene oblitus fueram monere me, quae de ſcriptura librorum Voſſianorum, & aliorum quorundam, in imis paginis adnotavi, ex collectione Variarum lectionum, quam a Cap. II. *uſque ad* XVIII. *perduxerat Perizonius, accepiſſe: nam ipſe nullum eorum vidi, praeter Lipſienſem.*

JACO-

JACOBI PERIZONII ADNOTATA AD POMPONIUM MELAM.

AD PROOEMIUM.

I. 3. EX *gentium locorumque nominibus*] *Ex* repudiatur a MSStis & noſtris, & Pariſienſibus Regiae Bibliothecae omnibus, & Lipſienſi, ac primis Editioibus, (1) & ideo recte deletur. Ceterum Vadianus refert haec ad aſperitatem nominum, non Graecorum modo Latinorumque, ſed & Barbarorum. Aſt Mela reſpicit ſterilitatem materiae, quae in continua Nominum qualiumcumque ſerie non admittit facundiam & ſtyli ubertatem.

I. 7. *Sine ope ingenii orantis*] Quid quaeſo hic eſt, quidve notat, *ingenium orans*? quis umquam ita reperitur locutus? Adhibetur quidem *oratio* paſſim & promiſcue pro omni ſermone; ſed & de Hiſtoriarum ſcriptore dici recte poſſit, *eum oranti*, *quam res geſtas narranti ſimiliorem*: at ut *orare* & *ingenium orans* uſquam non de Oratoria dictione, ſed de ſimplici facundia in enarrandis & exponendis variis rebus fuerit adhibitum, id vero idoneis velim exemplis videre probatum. Livium dicit Tacitus *eloquentiae praeclarum*, Quintilianus *mirae facundiae virum*, ac tribuit ei *lacteam ubertatem*, at neutiquam *ingenium orans*. Fateor tamen in omnibus, quos vidi, Codicibus cum ſcriptis, tum editis me vulgatum reperiſſe. Verum quum facillima emendatione, atque

(1) Abeſt etiam a MS. Oxonienſi, & Edit. Norimbergenſi. Nec in editis, quos habeo, ante Viennenſem Camertis invenio, quam deinde ſequuti ſunt Baſileenſes, & poſt eos alii. Nec tamen id primus intruſit Camers: nam inter chartas Perizonianas in brevi ſchedula ſcriptum erat ita eſſe in Edit. Veneta A. 1482. in 4. Vir doctus, qui Londini A. 1719. Melam cum Tabulis Geographicis publicavit, rurſus excluſit. Oxon. paullo poſt *longa magis eſt, quam b. m.*

atque unica modo litera adjecta, illud in genuinam plane & elegantiſſimam poſſit reſtitui locutionem & ſenſum, non puto haeſitandum, quo minus ab iis hic diſcedamus, & legamus *ſine ope ingenii ornantis*. Proprium enim illud huic ſententiae & facundiae eſt verbum, quod & vulgatiſſimus Manilii verſus de ſimili plane argumento, Aſtronomia, declarat, *Ornari res ipſa negat, contenta doceri*. Et *munus ornare verbis* apud Terentium Eun. II. I. 8. Similiter Cicero de Finib. III. 8. *Poteſt id quidem fuſe & copioſe, & omnibus electiſſimis verbis graviſſimisque ſententiis rhetorice & augeri & ornari*. Et Famil. II. 15. *Ornavit res noſtras divinis laudibus*. Et IX. 21. *Privatas cauſas & tenues agimus ſubtilius, capitis, aut famae ornatius*. Sed & paſſim idem *ornate dicere*; immo *ornatum orationis* tribuit Caeſaris Commentariis, nihil oratorii utique, ſed multum genuinae facundiae habentibus. Unde & illum *ornatum* exponit dein *puram & illuſtrem brevitatem*, qua *nihil in Hiſtoria ſit dulcius*, in Bruto cap. LXXV. Facile jam ex his apparet, quam conveniens ſit huic loco *ingenium* illud *ornans*, ſcilicet rem, ſeu opus, quod tractatur, & quam pulcher inde evadat & opportunus verborum Melae ſenſus. Barthium miror, qui Adverſar. XIV. 17. ita quoque emendandum cenſuit Auctorem, ſed mox maluit utrumque, *orantis* & *ornantis*, aeque contextu excludi, nulla profecto ratione, quum nihil concinnius ſit eo, quod retinendum cenſemus. (1).

I. 8. *At ipſa ſui contemplatione*] Vocula *at* adeo conſtanter in omnibus hic reperitur Codd. ut haud dubiam dederit corrumpendi hujus loci cauſam, dum non tantum in quibusdam MStis, ſed deterioris notae, verum etiam in antiquiſſimis quibusque Edd. Anonymis, Veneta, Hermolai, Aldi, Phil. Juntae ſeu Anton. Francini, Vineti, Schotti, aliorumque, pro *ſine* legitur *ſi non*, quod illis requirere videbatur ſequens haec vocabula *at*. Verum recte illud *ſine* ex melioribus MStis primus reſtituit Voſſius, ſed idem male hinc ejecit penitus τὸ *at*, quaſi *nullum hic locum habere*

(1) *Ornantis* hic legendum eſſe jam aliquot annis ante, quam haec ſcriberentur, monuerat Graevius ad Orat. Ciceronis poſt reditum in Senatu cap. 1, ex emendatione, ut ait, Virorum doctorum. Non ſcio quos dicat, niſi fortaſſis Barthium, vel potius J. Fr. Gronovium, quem in ſcholis domeſticis, in quibus Melam Auditoribus ſuis exponebat, ita emendaſſe accepi. Sed mihi certum eſt Perizonium ignoraſſe hanc emendationem ab aliis occupatam. Neque enim is erat, qui ſe plumis alienis exornare vellet, aut neceſſe haberet. Mira eſt conjectura Barthii L. XXXVIII. Adverſar. 2. & XLI. 2. *ingenii rorantis*.

habere poſſit, *nec*, *ſi admittatur*, *cohaereant haec cum ſuperioribus*. Ignoravit ergo Vir doctiſſimus, vel potius non animadvertit primum (nam in Appendice prudentius loquitur) maximam eſſe hujus particulae emphaſin in oppoſitione, in primis poſt *ſi*, *ſin*, & negationem, quae certe ineſt voculae *ſine*. Atqui uſitatiſſimum illud. Cicero Famil. v. 12. *Ad properdtionem meam quiddam intereſt non exſpectare te, dum ad locum venias, at ſtatim* (1) *cauſam illam totam arripere*. Pro Domo cap. 50. *Eſſes omnia, ſi minus re, at verbis conſecutus*. Livius 1. 28. *Nunc quoniam tuum inſanabile ingenium eſt, at tu tuo ſupplicio doce humanum genus ea ſancta credere*. Et cap. 41. *Si tua re ſubita conſilia torpent, at tu mea ſequere*. Vide Gronovium Patrem ad Liv. XXIV. 37. Virgil. IV. Georgic. 206. *Ergo ipſas quamvis anguſti terminus aevi Excipiat* —— *At genus immortale manet*. Reſtitui ergo particulam ex Codd. antiquis in hunc locum, unde male in poſtremis Edd. erat expulſa (2).

l. 10. *Nunc autem ut quaeque erunt clariſſima*] Sic omnes ante Voſſium Editiones, quas vidi. Ille autem ex ſuis Codd. ut ait, expunxit *autem* & *erunt*. Fides ſit penes ipſum. Ego abeſſe ab uno illa reperi Voſſiano, at minime a reliquis. Sed & in mea Hermolai Barbari Editione, cujus prima capita cum MSto ſunt collata, video illa notata, ut quae in MS. non exſtent; neque illa tantum, ſed & prius *autem*, quorum alterutrum, ſi mei res ſit arbitrii, deleri malim, reliquis retentis. Sed rectius forſan Lipſienſis codex, qui pro priore *autem* legit *tamen* (3). Ceteroquin non auſim

(1) Neſcio quam Editionem Epiſtolarum Ciceronis ſequutus ſit. Lambinus, Gruterus, Graevius & Gronovius ediderunt *ac ſtatim*, nec quisquam ibi ullam varietatem ſcripturae adnotavit.

(2) *At* habet etiam Oxon. & forſitan omnes Edd. praeter Voſſianam, & illa poſteriores duas Leidenſes. Quae de *ſine* hic diſputat Perizonius, firmiora eſſent, ſi locum aliquem probati Scriptoris protuliſſet, in quo *ſine* poſt ſe habet *at* ea ſignificatione, quam hic locus poſtulat, id eſt ut valeat *ſaltem*, vel *at tamen*. *Si non*, *ſi minus*, *ſi parum*, *at* quam plurimis locis ita dicuntur. *Si non* eſt in tribus ſcriptis Reg. Pariſ. in eo, cum quo collata erat Ed. quam Hermolai Barbari vocat Perizonius, in Lipſ. & Oxon. omnibusque, opinor Edd. ante Voſſianam. *Sine* in uno Pariſ. & duobus aliis in margine Edit. Cratandri. Credo *ſine* potius ortum eſſe e compendio ſcribendi *non*, quam *ſi non* ex *ſine*.

(3) Sic etiam unus in marg. Edit. Cratandri, & unus Pariſ. ſed in marg. *autem*. Lipſ. praeterea non habet *erunt*. Paullo poſt Perizonius volebat edi. ut in Edd. Voſſ. & Gron. *atque habitentur*. Et ſic, tres Pariſ. & ſcriptus in marg. Edit. Hermolai, item quatuor in marg. Ed. Crat. *utque habitentur* unus Pariſ. Lipſ. Oxon. & Edd. vett.

auſim ego receptam olim & conſtanter lectionem adeo mutilare, niſi graviora adferantur argumenta.

l. 12. *Quae ſit forma totius*] Sic fere infra cap. 4. extr. *Haec ſumma noſtri orbis, hae maximae partes, hae formae, gentesque partium.*

l. 16. *Atque ut ea ſubit ac circumluit pelagus*] Referunt haec Viri docti, Vadianus & Ciacconius, ſeparatim ad Mare Mediterraneum, quod *ſubeat* & intret terras, ac ad Oceanum, quod eas *circumluat*. At vero loquitur Auctor de *omni pelago*, quum Mediterraneum appellet *noſtrum pelagus* cap. 4. extr. & de *omnibus oris ac littoribus* quae *ſubit* pelagus, quando ſinus facit ſive in Mediterraneo ipſo, ſive in Oceano. *Circumluit* vero omnia promontoria & terras continentis excurrentes, ſive intra, ſive extra ſint. *Subit* terras totum Mediterraneum per fretum Gaditanum, ac dein per partes & ſinus ſuos in Adriatico, ut & in Ionio & Aegaeo mari verſus Corinthum; *circumluit* vero Peloponneſum & extrema Italiae, praeter promontoria variarum regionum. Similia de Oceano dici poſſunt.

CAP. I.

l. 1. *Omne igitur Hoc*] In MStis & Edit. primis legitur *id* proxime poſt, non *quicquid*, ſed *unum*, quod & Voſſius in ſuam revocavit. At concinnius viſum aliis, Camerti, Vadiano, Olivario, Eliae Vineto, Schotto, legere: *Omne igitur Hoc, quicquid id eſt, cui Mundi Coelique nomen indidimus, unum eſt.* Sed venuſtiorem licet praeferat ſenſum hic verborum ordo, & probata a Ciacconio ſatis ſuperque ſit ipſa locutio, repugnant tamen MSti non Noſtri tantum, ſed & Pariſienſes. Turbat vocula *id*, quae haud dubie ab hoc loco eſt prorſus aliena, in qua opinione me confirmat Codex, cum quo collatum eſt meum Hermol. Barbari exemplar, ut & quos vidit Ciacconius, in quibus *id* non legitur. Scripſiſſe itaque Melam putem, ut ſolet conciſe loqui, *Omne igitur Hoc, quicquid eſt, cui Mundi Coelique nomen indidimus, unum eſt, & uno* (1).

l. 6. *Qua decurrit*] Miror Voſſium haec explicantem *deorſum currit, deſcendit*, & increpantem Viros doctos, qui hoc

(1) Oxon. ut plerique alii ſcripti. Lipſ. *unum idem & uno.* *Idem*, quod puto voluiſſe ſcribam, & *id eſt* ſaepe permutari multi adnotarunt. Paullo poſt *complectitur* marg. Edit. Hermolai.

hoc non intellexerint, licet eo *nihil* ſit *manifeſtius*. At vero nihil falſius eſt hac interpretatione. Nec enim Mela ſpectavit hic quidquam devexi, aut deorſum verſi, ſed ſimpliciter id unum, quod Europaeis in Septentrionali plaga habitantibus Sol ab Ortu ad Oceanum decurrat ſemper per Meridiem. Quocirca hic *τὸ de* in *decurrere*, nihil aliud notat, quam curſum & ſpatium ſuum abſolvere, plane ut in *debellare*, *decantare*, & *deſaltare canticum*. Sic Plautus Sticho I. 2. 14. *Decurſo aetatis ſpatio*. Phaedrus III. 20. *Qui natus eſt infelix non vitam modo triſtem decurrit*. Hinc *decurſio campeſtris* ſub armis inter exercitia militum vel praecipua erat. Sic ergo & hic Sol curriculum ſuum decurrit quotidie, qua autem parte aut via decurrit, ab ea parte nobis eſt Meridies. Vide & Ciacconium.

l. 7. *Hujus medio terra ſublimis*] MSti omnes Voſſ. & Meus, ut & Pariſienſes (1) habent *Huic*, quod & antiquiſſimae retinuerunt Editiones Venetae, tum anonymae, ac Barbari, Aldi, Juntae, Torini. At Vadianus, Vinetus, Olivarius, Schottus, Voſſius maluerunt *Hujus*, quod ipſum poſtremus ille in Appendice ex Vaticano & melioribus libris confirmat. Si ita iſtic legitur (nam Ampliſſ. Goetzius nihil varietatis ad Juntinam ex iis annotat) res bene habet. Sed dubito, quum in nullis Voſſianae Bibliothecae Collationibus id repererim. Attamen alterum illud duriſſimae eſt locutionis. Quid enim acquiritur *Coelo* vel *Mundo*, *cui medio terra ſublimis cingitur mari*? In Cod. collato cum Hermolai Edit. legitur *Hinc*. Sed & ita Lipſ. Mihi arridet Camertis Editio, quae neutrum, nec *Huic*, nec *Hujus* agnoſcit. Et poteſt omitti pro ſtylo Auctoris paſſim elliptico. Sed legerim tunc *in medio*, ſcilicet mundi coelique. Ceteroqui retinuerim *Hujus*, ut ex quo per compendium ſcripturae in ultimis literis ortum ſit *Huic*.

l. 8. *Eademque in duo latera, quae hemiſphaeria nominantur*] Plerique & ſcripti & editi Codd. offerunt hanc lectionem. At Vaticanus, teſtante quidem Voſſio, tum ille cum Hermolai Ed. collatus, denique & unus ex Voſſianis noſtris praeferunt *eodemque*. Sed & ita jam olim Vinetus ediderat, & confirmavit Ciacconius. Recte ergo id Voſſius revocavit, quippe quum Melae vere haec fuerit ſententia, Totum terrarum orbem mari, quod eſt ultra Africam, dividi in duo late-

(1) Etiam Oxon. & ex Edd. Vett. Norimbergenſis, quae plerumque ſequitur Torinianam.

latera, quae *hemiſphaeria* appellat, unum noſtri, alterum incogniti Orbis; quod ſatis jam probatum dederunt Interpretes. Nam Nunneſius magis ex Macrobio, quam ex Mela, cujus unius ſententiae congruere haec debent, diſputat. Miror autem, quum iidem tres MSti non infimae notae exhibeant nobis *nominant*, non *nominantur*, nullam ejus rei factam a Voſſio mentionem. Frequens enim Latinis ſcriptoribus haec eſt ellipſis, ut intelligatur *Homines* ante tertiam pluralis verbi perſonam. Vide Sanctii Minervam IV. 4. in v. *Homines*, & quae ibi num. 39. tradidi.

l. 14. *Illius ſitu ob ardorem*] Quum omnes MSti (1) fatente ipſo Voſſio, & antiquiſſimae Edd. Anonymae, tum Veneta, Hermolai, Aldi, Juntae, Torini, habeant *illius ſitus ob ardorem intercedentis plagae incognitus: hujus dicendus eſt*, quae, quaeſo, dabitur juſta ratio haec mutandi in *ſitu incognito?* Proprium utique hoc eſt Melae & perpetuum breviſſimas periodos facere, & alteram alteri ſine nexu pronominis relativi, aut conjunctionis jungere. Sic paulo ante, *Partibus differt.* mox, *ſuis locis illa referentur. Hoc primum.* Similia paſſim. Mox MSti legunt *ad Occaſum*; ſed in Arundeliano invenit Voſſius *in Occaſum* (2). Nihil intereſſe putem, immo, ſi quid diſcriminis ſit, contrarium plane Voſſio cenſeam. Nam breviſſima poteſt eſſe tellus, quae *ab Oriente ad*, hoc eſt, verſus, *Occidentem extenditur*: at quae *in Occidentem*, ea vero porrecta dicitur in ipſum Occidentis Solis locum, ſeu regionem. Sic minus eſt veniſſe *ad Urbem*, majus *in Urbem.*

l. 16. *Et quia ſic jacet*] Ita omnes, quos vidi cum ſcripti, tum editi (3). Caſaubonus ad Strabonem lib. I. pag. 64. *loqui* ait *Melam* περὶ τῆς ἡμετέρας οἰκουμένης, *eamque* dicere *longiorem eſſe, quam latiorem. Quia ſic jacet, hoc eſt, quia in longum porrigitur ab Ortu ad Occaſum: hoc enim ſignificare* τὸ *jacet. Sic apud Virgilium Aeneid.* I. 228. *Servium terras jacentes interpretari in longum expoſitas.* At voluit, ut opinor, Servius *in longum latumque expoſitas*; certe nihil aliud ea interpretatione notari cenſeo, quam ſpatii amplitudinem. Immo & aliam ille, & ſpecioſiorem, addit expoſitionem, ut notet terras depreſſas & immotas, ut adeo nihil inde elici queat in ſolius longitudinis ſenſum. Deinde vero,

(1) Etiam Lipſ. & Oxon. & Ed. Norimb.
(2) Sic quoque duo Pariſ.
(3) Ab Oxon. abeſt &.

ro, quae tandem ratio haec eſt? *quia ab Ortu ad Occaſum porrecta jacet, ideo longior eſt.* Nulla in his eſt conſequentiae vis. Sed & idcirco nonnulli haec verba delenda cenſuerunt, ut liquet ex Notis Ciacconii. At mihi rejiculum neutiquam eſt, quod Pintianus leviſſima mutatione voluit, *& qua ſic jacet*, hoc eſt, qua parte, linea, extenſione jacet terra ab Ortu ad Occaſum porrecta, ea parte multo eſt longior, quam qua parte porrigitur a Septentrione ad Meridiem, cui idcirco tribuitur latitudo, quae etiam *qua*, ſeu *ubi latiſſima eſt*, nequaquam aequat alterius porrectionis longitudinem. *Qua* autem eodem modo hic accipiendum, quo mox, *qua venit, quaque diſpergitur, qua diffunditur.* Et cap. ſeq. *qua recedit.*

l. 29. *Ingens iterum magnae paludi*] Sic ediderunt Vinetus & Schottus. At Veneta Ann. 1482. tum Camers, Olivarius & Vadianus *ingens iterum & magnum, & paludi.* Hermolaus ſecutus eſt plerosque MStos, dum edidit *ingens iterum & magno & paludi* (1), quod & Torinus expreſſit, ac duae Venetorum Edd. Ann. 1477. & 1478. ut & Vercellenſis, ac Anonyma. Longe ab his receſſit Aldus, & Juntae, apud quos lego *ingens iterum & magno ſe extendit ambitu, & paludi caeterum exiguo ore conjungitur.* Hoc ſecutus eſt Voſſius relicto Vaticano Codice, quem ipſe *omnium longe antiquiſſimum* dicit, ſubnixus tamen Arundeliano, cui addo duos Pariſienſes. Sed recte, ut jam olim Pintianus, ita & nunc Clar. Gronovius haec rejecit. Nam in quatuor MStis noſtris & Lipſienſi reperi Hermolai lectionem, quod & de duobus Pariſienſibus teſtari poſſum. In Vaticano varia videtur fuiſſe lectio, ſiquidem in eo annotavit Voſſius in Collationibus ſcriptum eſſe *magno.* Sine dubio reperit ſcriptor in alio Codice *magnae*, quod & ego inveni in Voſſiano omnium optimo, qui diſerte habet *ingens iterum & magnae paludi.* Hoc ipſum & in ſuo reperit is, qui Hermolai exemplar contulit. Ut adeo non dubitaverim reſtituere genuinam Melae lectionem, quam Vinetus & Schottus exhibuere, expuncto etiam τῷ &, quod Melae ſtylus repudiat, vel non requirit, & ex corruptela ſemel jam coepta videtur ortum, ut alia plura deinceps inde ſunt orta. Certe ab

(1) Sic etiam Oxon. *Et magno ſe extendit ambitu, caeterum exiguo ore paludi conjungitur.* Fl. Optima eſt lectio Florentina. Marg. Crat. Paullo ante in marg. Ed. Hermolai *etiam arctius, quam fuit, in ſpatium exit.*

ab eo Melae ſtylo lacinia Aldi abhorret penitus, quippe quae nihil aliud dicit, quam quod continetur jam eo *ingens iterum*. Rectiſſime autem, concinno plane nexu & oppoſitione, dicitur ipſum mare *ingens* paludi *magnae* conjungi, *ceterum exiguo ore*.

l. 35. *Se arctat*] In omnibus, quos adhibui, MStis ſic reperi, excepto Lipſienſi, in quo *coarctat*, quod editi oſtentant, praeter Aldinum & Florentinum. Sed & Vaticanus, & ille cum Hermolai Edit. collatus, lectionem, quam reſtitui, tuentur. Idem ex ſuis quoque jam monuit Clar. Gronovius (1).

l. 41. *In tres partes univerſa dividitur*] Sequor heic lubens Clar. Gronovium, qui ex tribus MStis reſtituit *univerſa*, & recte explicat. Addo ego omnes, quos vidi, ſex numero, ut & marginem Hermolai Edit. & Codicem Vaticanum ab Ampl. Goetzio collatum, denique Fl. Vinetum (2). Minime itaque crediderim Voſſio affirmanti in hac lectione *univerſum* conſpirare Vaticanum & pleroſque ſuos libros. De pleriſque ſuis libris, quibus ego nunc utor, quod ait, certiſſime eſt falſum, & Viro plane indecorum. Refertur autem *univerſa* ad ſuperiora illa, *Haec ergo ab Ortu porrecta ad Occaſum*, ſcilicet noſtra Zona habitabilis. Inane eſt, quod opponit Voſſius, rogitans *quaenam ſit ea Zona, quae ab Auſtro in Septentrionem procurrat*? At nemo hoc dicit; ceterum porrigitur haec Zona ab Ortu ad Occaſum inter ultimum Septentrionem & Auſtrum, ſeu ejus Zonam torridam.

l. 46. *Ad Nilum Africam, ad Tanain Europen*] Haec verba uncis incluſi, quia ab ipſo Mela nequaquam videntur, ſed prorſus a Gloſſatore orta, & ita ex margine in textum irrepſiſſe, ut ex Vaticano codice liquet, qui ea non agnoſcit, ſed poſtea demum aliunde adſcripta margini oſtentat, ut Voſſius nos docuit. Sed neque in Lipſ. neque in Pariſienſium chartaceo quidem, at neutiquam peſſimae notae, codice illa reperias. Neque vero in duobus ea MStis invenit Ampl. Goetzius. Quod vero idem Voſſius maluit paulo ante *ex adverſo*, pro *ex diverſo*, id vero nullis nec editis,

(1) Unus Pariſ. *coarctat*, ceteri non *arctat*, ſed *artat*. Et ſic alii in marg. Crat. Eodem modo Lipſ. paullo ſuperius *in artum*, & Oxon. *artius*.

(2) Accedit Oxon. Mox idem, duo Pariſ. ſcriptus, cum quo collata eſt Ed. Hermolai, & alii in marg. Crat. tres vett. Edd. Venetae, & Hermol. *Maeotidam*. Torin. & Norimb. *Maeotidem*.

editis, nec ſcriptis, quos quidem ego vidi, confirmatur. Duos tamen Pariſienſes ſic ſcriptum exhibere hunc locum didici, licet duo alii alteram tueantur lectionem (1). Sed & longe rectius eſt dictum, ac diſertius mentem Auctoris exprimit vulgatum illud, quam quod Voſſius voluit. Lubens tamen ſequor illum in eo, quod voculam & ante *ex diverſo* omiſit, quam & a quibusdam MStis abeſſe comperi (2), ex varia lectione aut repetitione *& ex* haud dubie ortam.

Cap. II.

I. 5. *In latitudinem effundit*] Miror MStos pleroſque ingerere hic nobis *altitudinem* (3). Sed pro argumento id accipio, ex quo liqueat, quam non ſemper illis ſit credendum. Certe Edd. etiam antiquiſſimae, Veneta, Vercellenſis, Barbari, Camertis, Aldi, Juntae, Vineti, & aliae exhibent rectius *latitudinem*. Anonymarum tamen una, & Pariſienſis Torini ſequitur MStos.

I. 15. *Ora ejus cum alveo Nili amnis ripis deſcendit in pelagus*] In nullis ego nec ſcriptis, nec editis reperio voculam & (4). Voſſius eam addidit, licet conſtantem & ipſe agnoſcat lectionem, quae eam reſpuit. Tanto magis miror ſecutas perverſam hanc Voſſii conjecturam Editiones ultimas. Quod ſi copula omnino foret opus, opportunius fuiſſet legere *cum alveo Nili amnis ripiſque deſcendit*, ut hic *Nili* vox aeque ad *alveum*, ac ad *ripas* referatur. Et facilius elidi iſtic potuiſſet *que* ſequente *deſcendit*, quam & priore in loco. Sed priſcae Edit. Camertis, Vercellenſis, tum Aldi, Juntae, Vineti, Vadiani diſtinguendo ante *ripis* aliter ſe haec accepiſſe declarant; nempe, Oram Aſiae cum Nili alveo pariter in *ripis*, vel per *ripas*, hoc eſt, ruptas & praeciſas flumine terras, deſcendere in pelagus. Sic paulo poſt ora Aſiae ad Tanaim dicitur *fieri ripa*. Et cap. 3. *Qua ripa eſt dicti amnis*. Et maxime III. 9. de oris Africae: *Vaſta omnia, vaſtis praeciſa montibus. Ripae magis ſunt, quam littora,*

(1) *Ex adverſo* Fl. Marg. Crat. Mox *quot terrarum jacent* Lipſ. *qui e.* 3. alii in marg. Crat.
(2) Abeſt a Lipſ.
(3) *Latitudinem* Oxon. quod etiam ex Voſſ. tertio adnotarat Petizonius.
(4) Ante *Nili*. Abeſt etiam ab Oxon.

littora, hoc eſt, terrae abruptae. Frequens autem eſt Melae unius fluminis unum etiam latus plurali numero *riparum* deſignare. I. 6. *Numidia ad ripas expoſita fluminis Ampſagae.* cap. ult. *Ripas ejus* (Tanais) *Sauromatae & ripis haerentia poſſident.* II. 2. *Tum Neſtos fluvius, & ripis ejus adjacens Maronia.* III. 3. *Germania hinc ripis* Rheni *obducta eſt.* Neque vero in conſtructione quidquam eſt, quod nos moretur, quum Mela amet hunc elliptici ablativi uſum. Sic cap. ſeq. *Ora ejus forma littorum.* Vide Me iſtic. Non ergo hic auſcultandum Pintiano, aut aliis contra MStos.

l. 21. *Ab eo iterum obliquat ad Boſporum, iterum iterumque ad Ponticum latus curva*] Miror hic ſane incuriam Voſſii, qui in Notis ait Codices meliores legere, *ab eo iterum obliqua ad Boſporum. Iterum iterumque ad Ponticum latus curva*, & addit, *poſtremum hoc verbum in multis libris non comparere.* At τὸ *curva*, quod poſtremum utique eſt, in omnibus plane libris comparet, nec in ipſis Voſſii, neque in Ampl. Goetzii collationibus usquam abeſſe notatur. Verum abeſt a plerisque (1), prius illud in his poſtremis *iterum*. Nam repertum eſt mihi tantum in uno Voſſiano, tum Vaticano, & cum quo collata eſt mea Hermolai editio. *Obliqua* autem in omnibus, praeterquam in Lipſienſi, ſcriptum exſtat, eosque recte ſecutus eſt Vinetus. At Voſſius retinuit *obliquat*, & inculcat in contextum Melae *iterum iterumque*, utrumque contra fidem plurimorum Codicum. Neque vero debuiſſent ultimae Editt. Voſſianam hic ſequi. Mox recepi & ipſe ex Voſſiana *ipſam*, quum ſcripti & Edd. antiquiſſimae habeant *ipſa*, at poſteriores Vercellenſ. Camertis, Vineti, Vadiani, Olivarii, & aliae *inde eam*, neſcio unde. At *compreſſa* pro *complexa*, quod huic loco vel maxime eſt congruens, nusquam mihi occurrit.

l. 29. *In ea primos hominum accepimus ab Oriente Indos, Seres, & Scythas*] Sic vulgo. At ex MStis optimis reſtitue: *In ea primos hominum ab Oriente accipimus Indos, & Seras, & Scythas* (2). Ordinem hunc verborum praeferunt Vaticanus, omnes Voſſiani, Lipſ. ac meus. *Accipimus* habent Vaticanus, Voſſiani duo, & Lipſ., tum antiquiſſimae

(1) Etiam ab Oxon. in quo *abliqua* eſt vitio ſcribentis. Quae de *compreſſa* hic ſcribit Perizonius, ad Appendicem Obſervationum II. Voſſii ad Melam pertinent.

(2) Ab his nihil diſcrepat Oxon. niſi quod *Seres* habet. Lipſ. *primos homines ab Oriente a.* In eo, cum quo collata eſt Edit. Hermolai, non erat *hominum*. *Seras* etiam unus in marg. Crat.

mae Edd. Anonymae, & Venetae, Barbari, Aldi, Juntae, Camertis, Torini, Vadiani. *Et* agnoſcunt omnes ſcripti. *Seras* probant Vatic. & Voſſ. 2. ac Lipſ., quod & voluit Clar. Gronovius, atque ex Mediolanenſi Cod. firmavit. *Primos hominum* autem dicit Mela non reſpectu temporis & originis, ſed ſitus & initii Aſiae ab Oriente deducendae. Sic II. 1. *Hominum primi ſunt Scythae*, in Europa ſcilicet ad Tanaim. Ex mox cap. 4. *Tum primos ab Oriente Garamantas —— audimus*: quod ultimum ita ponitur, ut hic *accipimus*.

l. 27. *Indi & Scythae ultima*] Ab omnibus, quos habeo, Codd. ut & primis Edd. abſunt illa *& Scythae* (1). Addiderunt ea jam ex Anonymis una, ut & Camers, Vadianus, Olivarius, Vinetus, Schottus. & recte. Nam in ſequentibus nominatim de utriſque agitur, eosque *ultima* Eoae partis incolere oſtenditur. Neque refugit Auctor, ut liquido omnia & diſtincte percipiantur, eadem ſubinde repetere propria nomina. Si quis tamen malit Clar. Gronovii conjecturam hic amplecti, legentis *illi ultima*, habebit me non valde reluctantem; licet τὸ *Indi* in omnibus diſertiſſime repererim ſcriptum, & pene crediderim, ſi a vulgata recedendum ſit lectione, delendam hic illam *Scytharum* mentionem, ut *ambo* mox de Seribus & Indis ſit accipiendum, quibus jam expoſitis adjiciuntur deinde Scythae ad Septentrionem ſiti. Sed tamen vel ſic praetulerim vulgatam.

l. 30. *Niſi ubi aeſtus inhabitabilem efficiunt*] Neſcio unde hanc hauſerint lectionem Editores. Nam in MSto Voſſiano praecipuo, tum meo, denique Edd. duabus Anonymis, Veneta Barbari, & Torini nota exprimitur (q̃) quae *quod* ſolet ſignificare. Et ita diſerte prorſus interpretantur Vaticanus & Voſſ. 3., ac Lipſ. (2). At Aldus & Francinus Juntae *qua*. Hoc arripit Clar. Gronovius. Voſſius legit *quoad*: utrumque optimo ſenſu. Lectoris eſto arbitrium. Mox *diu* abeſſe ait Voſſius in quibusdam libris. Sed in praecipuis reperitur; in aliis non tam abeſt, quam corruptum viſitur. Certe in uno Voſſ. pro eo exprimitur

oram,

(1) Etiam ab Oxon. & a Fl. in marg. Crat.

(2) Eadem nota eſt in Oxon. *Niſi quod* praeter Vaticanum etiam alius ſcriptus in marg. Crat. *niſi qua* F. Ibidem. Perizonius tamen voluerat edi *quoad*: nam ita in margine Ed. Schotti, quam a ſe emendatam typographis exprimendam daturus erat, ſcripſerat. *Quod* & *quoad* ſaepe permutantur. Vid. Terent. Eun II. I. 8. Varr. I. de Re ruſt. 37. Add. Interpretes Ciceronis in XI. Epiſt. ad Attic. 7. & XII. 48. *Diu* habet Oxon.

oram, in Lipſ. *eam*, in altero Voſſ. ut & in meo *oin*, vel *oni*, vel *oni*. An voluerunt librarii *homini*, idque cum proximis prioribus conſtructum? An vero ortum illud ex repetitione proximarum ſyllabarum, hinc *unt* vel *ont*, inde *con* per errorem facta? Poſſet, fateor, ex hac jam corruptela dein illud *diu* videri ortum. Sed tamen, quum hoc clare praeferant aliquot MSti notae melioris, & priſcae Edd. omnes, ſed & commodus plane hinc exoriatur ſenſus, neutiquam ego id rejicere velim; nedum Ciacconio auſcultare criſin immodicam hic exercenti. Nam habitarunt quidem Indi ab Oriente uſque ad Indum fluvium: at Indicum pelagus longius verſus Occidentem ſe extendit. Et ideo recte dicuntur Indi *oram Indici maris* non *totam*, ſed *diu* incolere & occupare.

l. 35. *Ariane*] Vere incerta hic ſunt omnia, ut liquet vel ex tam diſcrepantibus Interpretum ſententiis. Verum haec incertitudo oritur non tantum ex varietate lectionum; quum MSti & primi editi exhibeant *Ariachne*, *Ariadne* (1); *Ariathne*; *Ariacne*; ſed & ipſorum veterum, qui in remotis adeo regionibus ſuo loco collocandis ſaepiſſime in diverſa abeunt. Accedit, quod regionibus ad Indi fluminis Occidentem ſitis tribuuntur variae gentes, quarum nomina ab hac Codicum ſcriptura haud longe recedunt: veluti *Ariani*; *Arii*; *Ariaſpae*, *Ori* vel *Oritae*, *Arbies* vel *Arbii*. Quid eliges Lector? Mea haec eſt ſententia Melam, quia quatuor tantum gentes commemorat inter oſtia fluv. Indi, & ſinum Perſicum; nominaſſe igitur potiſſimum eas, quae iſtic maxime illuſtres fuere & potentes, ac ſimul latiſſime patentes. Has inter fuerunt *Ariani* latiſſimae regionis, & qui fluv. Indo ad Occidentem, in Oceani potiſſimum littore, fuerunt proximi, ſi credimus Straboni & Plinio, quos inter mediae aetatis fuit Mela. Ille lib. xv. pag. 723. ex Eratoſthene, ὁρίζεσθαι τὴν Ἀριανὴν ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἕω τῷ Ἰνδῷ, πρὸς νότον δὲ τῇ μεγάλῃ θαλάττῃ. Sed & ſic Plinius VI. H. N. 23. *Infra haec omnia* (ad ſuperiora Indi fluv. ſita) *ora ab Indi* (ſic enim legendum puto, vulgo legitur *Indo*) *Ariana regio ambuſta fervoribus*, *deſertisque circumdata*, *multa tamen interfuſa opacitate*. Liquet ex his *Arianen* fuiſſe Indis, ſeu Indo fluv. proximam in littorali tractu verſus Occidentem. Quam late patens & potens fuerit haec regio, ex

(1) Ita Oxon. & Lipſ. ſed in hoc recentior manus deleverat *d*, & e *Cedroſis* fecerat *Gedroſis*. *Cedroſis* etiam margo Ed. Hermolai.

ex iisdem Auctoribus aliisque conſtat, & probavit Salmaſius ad Solinum pag. 794. & 982. Vide & Strabonem lib. xv. pag. 729. ubi exponit quam longum ſe extendat nomen *Arianes*. Sequitur hanc *Oritarum* regio, quae & Ichthyophagos continet, & *Gedroſiis*; ut hic apud Melam proxima jungitur. Vide Salmaſium d. l. pag. 1176. & 1177. & Cellarium Geograph. Ant. III. 22. pag. 850. Sunt tamen iſtic etiam *Arbies*, ſeu *Aribes*, ſeu *Arbii*, ſeu *Arabii*. Vid. Cellarium l. d. Ut adeo conſideratis probe omnibus legerim apud Melam: *Indis proxima eſt Ariane, deinde Oritis*, vel *deinde Aribes*, ſeu *Arbies*, *& Cedroſis & Perſis*. In MStis autem omnibus reperi, ut & in plerisque primis Editt. *Cedroſis*, non *Gedroſis*.

l. 43. *Candari*] Adeo corrupta & confuſa hic iterum ſunt omnia, ut nihil certi inde expediri queat, facili librariorum errore in ignotis adeo nominibus. Sed neque multum nos juvant ipſi Veteres inter ſe collati, quum ejusdem, vel non valde diverſi nominis populos alii aliis regionibus tribuant. Unde Ptolemaeus *Maſſagetas* in *Sacis* & *Morgianis*, *Tocharos* in *Bactrianis*, *Tachoros*, qui ſane iidem videntur, in *Sogdianis* ponit. Plinius VI. H. N. 17. de Scythis: *Nec in alia parte major Auctorum inconſtantia, credo propter innumeras vagasque gentes*. Neque vero multi haec ſunt uſus, quum in Hiſtoriis ipſis nulla, vel rariſſima plerorumque hujus partis populorum occurrat mentio. Optimum ergo fuit viſum, ſi bona fide ſcriptorum Codicum lectionem hic exhibeam, ut, qui velit, conferendi eas cum aliis expromptam habeat facultatem. Sex ergo Codd. quos vidi, ut & ille cum Barbari editione collatus omnes hic nobis offerunt, *Gandaros*, *& Parianos*, *& Bactros*, *Subſianos* (1). *Gandari* Sogdianis a Ptolemaeo VI. 12. a Stephano Scythis adſcribuntur, unde is in v. Ῥὼν dicit eam eſſe urbem τῆς Γανδαρικῆς Σκυθίας. *Parianos* Plinius *Paricanos* nominat. Sed utraque lectione manent aeque iſti ignoti. Vide an ex *Nariacis* vel *Anariacis* fuerint orti. Sed hos Strabo magis ad Occidentem & Hyrcanum mare demittit. Pro *Subſianis* malunt Editores vel *Suſianos*, vel, quod haud dubie rectius eſt, *Sugdianos*. Sequuntur apud Melam *Pharmacotrophi*, ut habent omnes MSti, niſi quod Vaticanus 5.

habeat

(1) Sic quoque Lipſ. & Oxon. hos vocant. Sed *b* in *Subſiani* manu recentiore deletum erat in Lipſ. in quo ſequentium populorum nomina ſunt *Pharmacotrophi*, *Bomaraei*, *Choamani*, *Ropanes*; in Oxon. *Pharmacotrophi*, *Comare*, *Coamani*, *Raphanes*.

babeat *parmarotroſi*, & nonnulli vocem quaſi in duas ita dividant *Pharma cotrophi*, quod forſan non ita temere factum, quum itidem, ut Nunneſii codex, Voſſianus 3. legat *Fariani Corophi*, Vatic. 3. *Faſſiani Corophi*. Apud Plinium tamen hic una quoque voce memorantur *Harmatotrophi*. *Bomarei*, qui ſequuntur, etiam in Plinii Edd. & hic in Vatic. 4. reperiuntur, at reliqui Codd. Melae ingerunt nobis *Thomarae*, *Chomarae*, *Gomarae*, *Comare*. Forſan *Choraſmii* hic deſignantur, quos *Sogdis*, ſeu Sogdianis jungit Herodotus III. 93. & Dionyſ. Perieg. v. 746. at Plinius Gandaris & Parianis, & quos ceteroqui Mela non memoravit, quum mox ſupra Caſpium Sinum collocet denuo *Comaros*. Plinius tamen hic loci & *Chomaros* & *Bomareos* nominat, ac dein *Choraſmios*. Sed *Chomaros* tuetur & in Bactriana locat Ptolemaeus, immo & fluvium iſtic *Chomaram* memorat. *Coamani*, qui Plinio *Comani* (ſed & iſtic in vett. Codd. aeque ac in Mela, reperias *Coamani*) videntur dicti ab *Amano*, Perſarum Deo, cui templum in Sacis conditum video apud Strabonem lib. XI. pag. 50. niſi malis cum Voſſio *Comanos* legere, & ab urbe *Comis* (Ptolemaeo Κῶμοι) juxta Chomaros in Bactris ſita, nomen illud derivare. Ptolemaeus etiam in Sacis *Comaros* & *Comedas* nominat, quae non longe recedunt a *Comanorum* nomine. At *Ropanes*, ut in ſex legi Codd., ignoti plane ſunt, nec usquam a quoquam Interpretum inveſtigati: atque ideo non improbabile mihi, quod Voſſius acute conjecit, *Paropaniſii*, ut intelligantur populi in Septentrionali maris iſtius latere habitantes, quibus fere *Dahas* ſubjicit ad Occidentem Ptolemaeus.

I. 45. *Dahae ſuper Scythas*] Longe majoris momenti eſt vera hujus loci lectio & diſtinctio. Peſſime enim in omnibus, quas contuli, Edd. praeter Vineti & Venetam (1), maxima diſtinctione a ſuperioribus ſeparantur, *ſuper Scythas Scytharumque deſerta*, & cum ſequentibus conjunguntur per voculam *ac*. Debuiſſent hic utique obtemperaſſe Pintiano, veriſſime monenti conjunctim haec cum ſuperioribus ſcribenda, ac dein legendum *At ſuper Caſpium*. Hoc licet ipſe rerum & ſcripturae ordo expoſtulet, nemo tamen praeter Vinetum accepit. Voſſius *at* recepit, ſed reliqua corrupit turpiter prorſus, dum legit & edidit propria periodo, *ſuper Scythae*, quod factum ſine ullo MStorum conſenſu, in quibus

(1) Adde Torinianam & Notimb. quae tamen retinent *ac*. *Scythas* etiam Oxon.

bus omnibus, aeque ac in editis, reperi *Scythas*. Ipſe tantum uno nititur Vaticano, quem tamen non *Scythae*, ſed *Scytha* habere ait. Tanto magis miror ſuſtinuiſſe ultimas quoque Edd. inſcitam hanc & perverſam Voſſii conjecturam in textum admittere. Quae vero Pintianus, Ciacconius, ac Nunneſius de vocibus *ſuper* & *ultra* notant, parum mihi ſe probant, & recte Pintianus agnoſcit haec non eſſe perpetua. Etenim utraque vox a Mela adhibetur maxime ad notandum progreſſum in ea linea, vel ſerie, quam ſibi propoſuit. Manifeſtum id ex hoc ipſo Capite, ubi ab Oriente ad Occidentem, linea per Septentrionem ducta, primi memorantur *Scythae*, tum *Caſpiani* illis proximi, *ultra* hos *Amazones*, & *ultra* has *Hyperborei*. Ubi non ad Septentrionem ſupra Caſpianos declarantur ſitae Amazones, ſed ad Occidentem in eadem fere linea progrediendo: nam hae ſunt Amazones, non illae in Cappadocia habitantes, ſed in Septentrione, quae a Plinio VI. 13. & ipſo Mela III. 5. ideo dicuntur *Amazones Sauromatides*. Similiter & Hyperborei eadem ratione verſus Occidentem tendebant ultra Amazonas. At e contrario *ſuper* hic quidem notare videtur populos in interiora terrarum ab *Scythis*, a *Caſpio ſinu*, ab *Amazonibus & Hyperboreis* tendentes; ſicuti mox Parthi & Aſſyrii *ſuper Perſicum ſinum eſſe* dicuntur. At aliunde ſatis liquet ſimplicem notare progreſſum quamcumque in partem. Sic II. 6. in Hiſpania littus legens ad Mare Mediterraneum, initio a Pyrenaeis ducto, nominat primo Cervariam, Emporias *&c.* inde Tarraconem, quam Sulcis fluv. attingit, tum addit, *ſuper ingens Iberus Dertoſam attingit*, hoc eſt, ulterius littus legendo verſus Occidentem. Manifeſtum ex eo perperam hic Ciacconium, &, qui eum & Nunneſium paulo poſt ad vs. 42. clam compilavit, Voſſium tradere *ſuper* non dici de illis, qui littora tenent, ſed tantum de illis, qui interiores terras incolunt. Rurſus II. 7. poſt enumeratas jam Aegaei maris inſulas pergit: *Super eas jam in medio mari Crete*. Et III. 1. in Hiſpania exteriore littoris Occidentalis, *Cetera ſuper Tamarici Neriique incolunt in eo tractu ultimi*, hoc eſt, cetera, quae ſuper jam memorata in iſtius littoris ſunt progreſſu. Ita vero & hic notat *τὸ ſuper* utrimque ab littoribus Aſiae progreſſum in ejus interiora. Ceterum in Voſſ. I. & eo, qui cum Barbari Edit. eſt collatus, reperi *ad ſuper Caſpium*, in alio *at ſuper Caſpium* (1). Sed &

(1) Hoc ex Voſſiano 2. adnotarat.

& ita in eo ſcriptae ſunt *c* & *t*, ut vix diſtingui poſſint; unde error eſt ortus. Certiſſimum enim eſt legi debere *At ſuper.*

l. 48. *Iberes*] Omnes, quos confero, Codd. habent *Iberi*, vel *Hiberi* (1). Neque aliter editi ante Voſſium, qui primus mutavit ſine cauſa. Sed & omnes habent non *Cadusii*, ſed *Caduſi*, quod & Hermolaus exhibet, ac Veneta, & duae Anonymae.

l. 49. *Cimmerii*, *Ciſſianthi*, *Achaei*] Profectà ſunt haec a Voſſio. Priores Edd. habent *Cimmerii*, *Scythae*, *Heniochi.* Unde acceperint *Scythas* neſcio, niſi forte ex Plinio: nam in nullis inveni Melae Codd. Hi enim conſtanter ſatis legunt *Cimmerii*, *Ciſſi*, vel *Cyſſi* (2), *Anthiachae*, *Georgili.* Voſſius vero ſuam ex Nunneſii Notis arripuit emendationem, auctoritate Plinii adjutis, qui lib. VI. 13. *Ultra eos* (Hyperboreos & Arimphaeos) *plane jam Scythae*; *Cimmerii*, *Cicianthi*, *Georgi.* At quinam ſunt *Cicianthi* vel *Ciſſianthi*? Nusquam alibi reperiuntur, rejecti idcirco etiam ab ipſo tandem Nunneſio. Quid ergo? Legendum videtur in Mela ſimul & Plinio *Cimmerii*, *Zygi* (unde Melae & Plinii Codices fecerunt *Cici* & *Cyſſi*) *Heniochi*, *Georgi.* Sed de his mox agemus. At Ζυγὺς, & hinc Ζυγιανὺς memorat Stephanus Byzant. & collocat ad *Boſporum Aſiae.* Sed operae pretium eſt ut audiamus Strabonem, qui lib. II. pag. 129. & XI. pag. 492. poſt Boſporanos in Aſia collocat *Achaeos*, *Zygos*, *Heniochos*, dein *Colchos ſub Caucaſiis & Moſchicis montibus.* Neque tamen, ſi quis malit reponere in Mela & Plinio *Zygiani*, *Achaei*, quae poſterior vox videtur ſane latere in poſteriore parte τῦ *Anthiachae*, multum refragabor. Forſan & huc pertinent Ζίγχοι, quos Ptolemaeus X. 9. apud Maeotim in Aſia ponit, ſed quod nomen ex Ζυγοῖς videtur corruptum. Tum Κισσιανοὶ, quos Euſtathius ad Dionyſ. v. 820. ſupra Armenios & Matianos locat. Nulli enim alii iſtic *Ciſſii*, vel *Ciſſiani.* Fuit quidem illius nominis populus in Suſiane, ſed quae longiſſime hinc eſt remota. Ceterum de *Zygis* videndus ipſe Dionyſius v. 687. ubi eos *Zygios* nominat, & poſt *Cimmerios*, *Cercetas*, *Achaeos*, *Heniochos* memorat.

l. 50. *Georgi*] Nusquam hi, in hoc certe tractu memorantur, niſi apud Melam & Plinium, ut monuit jam Nunneſius.

(1) Voſſ. 2. *Iberii.* Lipſ. *Hiberii.* Voſſ. 4. *Hyberii.* Oxon. *Iberi.*
(2) *Cyſſi* ſolus Voſſianus 1. ceteri, & Lipſ. Oxon. marg. Hermolai *Ciſſi.*

neſius. Nec abſurdum, quod ille ſuſpicatur, fuiſſe non tam Gentis nomen, quam certorum Scytharum, qui non tam Nomadicae vitae, quam agriculturae ſe dediderint. Certe enim ita Maeotas Strabo XI. pag. 494. diſtinguit in *Nomadas* & *Georgos*, & ipſe Mela Scythas Europaeos II. I. de quibus & Strabo videndus VII. pag 311. Sed tamen quum hic MSti habeant *Gorgiti*, *Gorgili*, *Georgili* (1), *Georgilli*, & proprium certae Gentis nomen hic deſideretur, vix dubito quin legendum ſit *Gorgippi*, qui, pars ultima Sindicae, *Achaeis*, *Zygis*, *Heniochis* junguntur a Strabone XI. pag. 495. Hinc Stephanus Byzant. Γοργιππιαπόλις Ἰνδικῆς. Sed legendum iſtic Σινδικῆς certiſſimum.

l. ead. *Coraxi*] Sic Voſſius & ultimae Edd. Sed MSti legunt conſtanter *Corſitae*, vel etiam *Chorſitae*. Vix itaque dubito quin recte correxerit Pintianus *Cercetae*, vel *Cercetii*, qui a Strabone, Plinio, Ptolemaeo, Dionyſio Perieg. immo ipſo Mela infra cap. 19. proxime juxta *Heniochos* & *Achaeos* collocantur.

l. 51. *Pterophori*] Nihili haec vox eſt, excogitata primum a Nunneſio, & inde hauſta a Voſſio. At MSti habent *Phoriſtae*, quod & ipſum omnium conſenſu eſt corruptum, quum nullus iſtius nominis populus apud quemquam reperiatur. Et tamen MSti in perverſam hanc lectionem conſpirant, niſi quod Vatic. 3. legat *Phorſitae*. Hinc ſuſpicio mihi oborta, eſſe id forſan ex varia lectione vocis proxime praecedentis *Corſitae* vel *Chorſitae* ortum, utrumque vero, licet aeque corruptum, in textum dein illatum. Sed tamen non opus putem eo decurrere, & legendum vel *Opharitae*, quos ex Plinio VI. 7. ubi is de Aſiaticis gentibus circa Maeotin agit, hauſit Nunneſius, ſed & rejecit; vel potius *Toreatae*, quos Strabo, & ipſe Mela cap. 19. inter Maeoticas gentes a Boſporo ad Tanaim, ſupra Sindos & Cercetios opportuniſſimo nobis tractu collocat. Plinius VI. 5. in extremo, Stephanus Byzant. ac Dionyſius v. 682. *Toretas* vocant, & juxta *Pontum* & *Cercetas*, vel *Cercetios*, interque eos & *Achaeos* ponunt. Nam apud Dionyſium pro Κερκέτιοί τε, Ὀρέται τε, καὶ ἀλκήεντες Ἀχαιοὶ, legendum eſſe Κερκέτιοι, Τορέταί τε, καὶ ἀ. Ἀ. oſtenderunt jam eruditi ejus Interpretes. Ptolemaeus quoque in hoc tractu memorat v. 9. Ταρετικῆς ἄκρα, pro quo recte Interpretes Τορετικῆς. Ceterum nihil propius *Phoriſtis*, iſtic certe loci, reperiemus.

l. ead.

(1) Ita Oxon. & mox *Corſithe*, *Foriſte*, *Rimphaces*.

l. ead. *Riphaes*] Hoc ipſum quoque ex Nunneſio ſumpſit, & ſibi vindicavit Voſſius. Ille vero ex Stephano id arripuit, qui in v. Ῥιπαία ſic appellari ait montes Hyperboreorum, unde gentile formetur Ῥιπαῖος, & dein Ῥιπαιεύς. At quum MSti hic omnes, quos, & quorum collationes vidi, legant *Rimphaces*, mihi proximum vero videtur reſtituere hic loci *Arymphaeos*, litera tantum *A* praemiſſa, & *ce* in *eo* mutatis, quod facillime fieri potuit. Ipſe Mela cap. 19. in extr. eos memorat, infra montes Rhipaeos. Similiter Plinius VI. 13. proxime ſupra *Cimmerios*, *Ciſſianthos* (Zygios, Heniochos) *Georgos* ponit. Sunt tamen magis remoti verſus Septentrionem, ſed infra Hyperboreos & Rhipaeos montes. Et videtur Auctor ex illis populis, qui eo usque excurrunt, hos ſolos nominaſſe, quia maxime illuſtres erant propter morum ſanctimoniam. Vid. infra d. l. ſi quis tamen ex Ptolemaeo *Tyrambae*, qui inter Maeotidi vicinas gentes ab eo collocantur, maluerit, per me liceret, niſi longius a ſcripta hic lectione abirent.

l. 52. *Mati*, *Antibarani*] Sic omnes MSti (1), & Edd. antiquiſſimae, niſi quod nonnulli Illorum aſpirationem literis addant, nonnulli etiam legant *Antibazani* facillimo inter *R* & *Z* lapſu: Harum Veneta, tum Aldina & Juntina *Mari* perperam legant. Recte hinc formavit Nunneſius *Matiani*, *Tibarani*, quod Voſſius arripuit, & pro ſuo nobis venditavit parum decore. Nihil certius hac conjectura puto, quum eo nos ducant ipſae literae MATIAN TIBARANI. Neque movere quemquam debet, quod ceteroqui poſteriores *Tibareni* dicuntur, quum promiſcue hae formae in iisdem vocibus ſaepe adhibeantur. Quin illud ipſum *Ibarani*, quod hic ſubſtituitur, ſi maxime genuinum eſſet, quod non eſt, idem utique hic dicendum foret, ſiquidem in loco Stephani, quo uno probari poſſe creduntur, legitur *Obareni*. *Tibaranos* vero reperias apud Ciceronem Famil. XV. 4. ſi non eosdem plâne populos, at ejusdem haud dubie nominis & originis. Sic Euſtath. ad Dionyſ. v. 767. οἱ Τιβαρηνοὶ, οὓς ἡμεῖς Τιβαρηνοὺς φαμὲν. Sed & ipſe Strabo lib. 11. pag. 129. Τὰ Τιβαρανικὰ ἔθνη iſtic memorat, ubi habitarunt Tibareni. Quin diſertiſſime utique Stephanus in v. Βόσπορος cum alia nomina, tum hoc ipſum *Tibaranos* & *Tibarenos* promiſcue dici nos docet. Vide & mox *Matianos* & *Matienos*. Sed vel

(1) Etiam Oxon. *Mari* Edit. Hermolai, *Mardi* Camers. & poſt eum alii.

vel maxime ſitus gentium confirmat hanc lectionem. Etenim *Matiani* inter Mediam & Armeniam exſtitere, atque ideo a nonnullis Mediae verſus Occidentem tribuuntur, Strabo XI. pag. 509. qui tamen & a Medis diſtinguit pag. 514. & 523. & lib. I. pag. 49. ut & Stephanus. Alii Armeniis eos jungunt ſupra Euphratem, Dionyſ. Perieg. vs. 1002. & ibi Euſtathius, quem & vide ad vs. 820. Herodotus I. 72. eos ad fluv. Halyn fere extendit, & appellat cum iſtic, tum VII. 72. aeque ac Dionyſius, *Matienos*, alibi etiam *Mantienos*, ex quorum montibus oriri ait Gynden & Araxen, cap. 189. & 202. Vide & Cellarium III. 18. In eodem jam tractu *Tibareni* egerunt prope Trapezuntem, Strabo XII. pag. 548. & 555. & prope Chalybas, Dionyſ. v. 768. Stephanus Byzant. & ipſe Mela I. 19. Dicuntur autem hi populi & ſequentes pariter jam ſiti *ubi in noſtra maria tractus* Aſiae *excedit*, hoc eſt, ubi jam Aſia procurrere incipit verſus noſtra maria, inter meridianum latus Euxini, & Cyprium ac Pamphylium, usque in Aegaeum. Editur *atque ubi in noſtra*, at in Voſſ. 2. deeſt *ubi*, in alio legitur *niſi*. An voluit Auctor? *utque in noſtra*, &c.

l. ead. *Et notiora jam nomina Medi*] Valde hic miror Voſſium, qui temere prorſus huc intrudit *Amardos*, unius atque alterius Codicis auctoritate, in quibus *A* ex ſuperiori voce videtur repetitum, & inde factum poſtea *Amardi* pro *Amedi*. Certe ego clariſſime in ſex MStis & Ampl. Goetzius in quatuor Vaticanis ſcriptum reperit *Medi* (1), cui lectioni ſuffragantur etiam antiquiſſimae Edd. Unus tamen ex Vaticanis, ſed inferioris notae, praefert Voſſianam. Sed & requiruntur hic *notiora jam nomina*, ſicuti & ſunt ſequentia, praeter *Murranos*, quod omnium conſenſu eſt corruptum.

l. 54. *Murrani*] In Voſſ. I. exſtat *Mirorani*, in 2. *Maurani*, in uno ex Vatic. *Nurari*, in reliquis *Murrani*. At vitioſa eſt haec vox, certe minime nota. Proximum vulgatae ſcripturae *Muriani*, quod Clar. Gronovius poſt Vadianum ex Ptolemaei Armenia minore, cujus praefecturam ille nominat *Murianen*, eruit, & cum *Guranis* comparat, quos Strabo lib. XI. pag. 531. ſupra Armeniam prope Medos collocat. ſed neutrum eſt ejus generis nomen, ut inter *notiora*

(1) Nec aliter Oxon. Idem & Lipſ. *Armeni*, quod etiam Torin. & Norimb. Edd. dederunt.

notiora referri poſſit. Longius recedit a Codd. ſed notius vere eſt nomen *Maryandini*, quod Voſſius maluit. Nec multum me movet ordo ſitus, quem Mela non ita accurate ſemper obſervat. Vide mox hoc ipſo Capite Nunneſium de Lycia & Pamphylia. Certe melius his nihil habeo, niſi quis praeferat *Moſſynos*, qui in hoc tractu habitarunt, & ſatis fuerunt celebres, atque a Mela ipſo cap. 19. deſcribuntur, dicti ab eo *Moſſyni*, quod & fit a Plinio VI. 4. qui *Tibarenis* proxime jungit. Alii eos *Moſynaecos* appellant. Judicet Lector. Ego facile aſſentior Pintiano hoc ὀβελίζοντι. Ceterum ſequens nomen *Veneti* in omnibus Codd. ſcriptum reperi *Vegeti* (1), quod vitioſum haud dubie; unde tamen ortum ſit, divinare nequeo. Conjectent acutiores.

l. 55. *Gallograeci*] Non debuerat jactari nullum MS. Codicem integrum hoc agnoſcere, etiam poſtquam Voſſius in Appendice diſerte affirmaverat in ſuo optimo Codice integris literis id exſtare: quod veriſſimum eſſe hiſce oculis ipſemet vidi (2). Forſan in aliis excidit τὸ *Gallo*, quia unica litera *G* fuerat notatum, quum ſatis cogniti Romanis eſſent *Gallograeci*, in Ponticis his ſiti.

l. 57. *Eaedem gentes interiora littora tenent*] Mira ſane res eſt, quod MSti legant *eaedemque*, vel *& denique*. Priorem lectionem ſequuntur antiquiſſimae quaeque Edd. etiam Juntina, ut ex ea proinde aliud quid exhiberi non debuerit (3). Camers, Vadianus, aliique dein recte emendarunt *eaedem*, quod veriſſimum eſt. Τὸ *que* videtur ortum ex *denique*, quod ita, ſed certiſſimo errore, primum fuerat ſcriptum ab iis, qui *eaedem* obſcure exaratum repererant. *Eaedem* vero *gentes* ſunt, quae Indis proximae littora maris Indici usque ad ſinum Perſicum habitabant, & quas initio hujus Capitis jam expoſuit Auctor, quae ſint. Hae ipſae nunc dicuntur etiam *interiora littorum* tenere, ſeu mediterranea Aſiae, in meridiana ejus parte. Perperam ergo ultimae Edd. usque a Voſſio exhibent *interiora & littora*, quod ipſum tamen

(1) Sic quoque Oxon. & Edd. Vett., quas vidi. Voſſius, an alius, primus ediderit *Veneti*, non ſcio.

(2) Credibile eſt etiam ita fuiſſe in ſcripto, cum quo collata eſt Editio Hermolai, in qua eſt *Gallograeci*: nam qui collationem illam inſtituit, ad hanc vocem nihil adnotavit, quum alioqui ne minutiſſima quidem praetermiſerit. In Lipſ. manus recentior adſcripſerat *Gallo*.

(3) In ea eſſe *eae denique* ſcribit hic Clar. Gronovius. Sane Juntina Anni 1526. habet *eaedemque*. Sic quoque ea, quae A. 1519. prodiit. In duabus Camertis Edd, quae nullum loci, anni, & typographi indicium habent, eſt *eaedemque*, nec non in ſcripto Oxon.

men ille ex Ciacconio clam ſumpſit. Etenim littora jam ante in hoc utique Capite perſecutus fuerat Mela uſque ad ſinum Perſicum. Perperam & Vinetus edidit *eaedem gentes*; *quae interiora littora tenent*, contra fidem codicum; ſed hauſit id ex Salmanticenſi Editione. Nunneſius haec exponit de littoribus interioris, ſeu Mediterranei, maris, ſed peſſime: nam eo nondum pervenerat Mela. Quocirca uni aſſentior ſine ulla haeſitatione Pintiano legenti *interiora littorum*, quod ſcriptum fuiſſe videtur *littorū*, vel, ut ſolet, *littoru* (a), unde alii fecerunt *littora*. Voſſ. 3. *littora* (1). Modeſtius hoc puto & rectius, quam prorſus exturbare hinc *τὸ littora*, quod Idem Pintianus ſuſpicabatur faciendum, & arripuit Schottus. Fateor, ſi abſit, non deſiderem. Sed tuentur omnes MSti, qui & *τὸ tenent* ſervant: unde mirari ſubit, quid impulerit pleraſque primas Edd. illud ut omitterent.

l. 59. *Super illum alterum Babylonii*] Sic MSti & priſcae Edd. niſi quod illorum nonnulli pro *alterum* legunt *alium*. Diverſis tamen conjecturis haec tentarunt Pintianus, approbante Ciacconio, & Schottus. At vulgatam olim defenderunt Nunneſius, Holſteinius (2), & eos clam compilans ſuo more Voſſius. Verum quicquid illi dicant, minus accurate ſic locutus eſt Mela. Nam revera Babylonii ſuper Perſicum potius, quam ſuper Arabicum habitarunt ſinum, ab eo diſcreti Arabia Petraea, quae ad ſuperiora iſtius ſinus eſt ſita, atque adeo ſatis longe remoti non tam verſus Septentrionem, quam Orientem. Neque vero *Arabibus* illi fuerunt *proximi a Septentrione*, ut ait Holſteinius, ſed ab Oriente. Quin ipſe Mela III. 8. multo rectius utrumque ſinum deſcribit, & eorum accolas etiam *ſuper* eos. Sed tamen videtur vere ita heic locutus, quia Babylonios ceteroquin hoc capite nuſquam nominaverat, nominavit autem jam

(1) Et Oxon.
(2) In Obſervationibus ad Caſtigationes Pintiani, puto, ubi haec leguntur: *Ego nequaquam mutaverim vulgatam lectionem. Nam certum eſt, cum de Mediterraneis agat Mela, non recenſere gentes, quae proxime utrumque ſinum cingunt, quas jam ſuperius commemoravit, ſed eas, quae ſunt ſuper Perſas & Arabas, dictorum ſinuum accolas.* Super Perſas *igitur ponit Parthos & Aſſyrios*, ſuper Arabes *Babylonios: nam ut iſti Perſis, ſic hi Arabibus a Septentrione proximi, atque ita ab altera parte ſinus Arabici* ſuper Aethiopas *Aegyptii. Intelligit autem Aegyptios ſuperiores: inde ad oram interni maris accedit. Schottus peſſime locum tractat, qui* Arabes *hic iterum inſerit.*

jam *Arabas*, & mox iterum nominabit, ut & *Syros*, qui proximi huic ſinui verſus Septentrionem & Orientem, poſt quos demum Babylonii. Ergo hos potius hic expreſſit, quam illos, de quibus alibi in hoc capite ex profeſſo egerat, & acturus erat. De voce *ſuper* vide me in ſuperioribus.

l. 61. *Ripis Nili amnis & mari proxima iidem Aegyptii poſſident*] Omnes Voſſiani, tum Meus, & quos Ampl. Goetzius contulit, ut & cujus excerpta in margine Edit. Anonymae, ſeu Hermolai invenio (1), habent *ripis*, ſolus Lipſ. *ripas*. Non multum interduim utro legatur modo. Sed tamen illud, quod & in omnes, priſcas, poſtremas, Edd. eſt receptum, longe concinnius puto, quam ſi τὸ *proxima* ad ſolum referatur *mari*. Neque hic agitur de Terra ad utrasque Nili ripas ſita, ſed de ea tantum, quae cis Nili ripas ex Aſia reſtabat. Unde ſupra hoc cap. *Oram ejus* (Aſiae) *cum alveo Nili ripis deſcendere in pelagus* ait. Et cap. 9. ubi Aſiam ex profeſſo deſcribere incipit Mela, ejus *primam partem Aegyptum* dicit, & *Africam* quoque cap. 4. *Nilo terminari ab Orientis parte*. Qui vero ripis proxima, etiam ipſas ripas poſſident. Nam & *ripas* in plurali etiam de uno fluminis latere dici, jam ſupra oſtendimus. Dein omnes iterum MSti, etiam collati, habent *proximo*, praeter Lipſienſem, qui diſerte exprimit *proxima*. Edd. priſcae, Hermolai, Aldi, Juntae, Vercellenſis, legunt *proximi*. At reliquae omnes, etiam Anonymae, & Veneta antiquiſſima, tum Camertis, Torini, Vineti, &c. receperunt *proxima*, quod & veriſſimum eſt. *Proximo* videtur ortum ex errore librarii, qui ſcripſerat, quod & reperi in Voſſ. 2. *ex mari proximo*. Denique *Aegyptii*, licet ab omnibus agnoſcatur, ex gloſſa ortum, vel ex eadem voce paulo prius poſita repetitum cenſeo. Nec enim Melae ſtylus ita ſupervacua plane admittit. Schottus male expunxit prius *Aegyptii*, & hic *iidem*.

l. 69. *Omnes uno nomine Pontici dicuntur*] Recte Car. Gronovius monuit a MStis abeſſe ultimam vocem. Nam & ego in nullis eorum, quos vidi, praeterquam in uno Voſſ. 3. (2) qui deterioris eſt notae, eam deprehendi, neque Ampl. Goetzius in praecipuo Vaticano, neque in ſuis, qui Hermolai Edit. contulit. Sed neque ſenſus, neque Melae

(1) Nec non Oxon. qui etiam *proximo* habet.
(2) Cum eo conſentit Oxon. Idem mox cum vulgatis *omnes uno nomine*.

Melae ſtylus eam deſiderat. Nec denique agnoſcit eam elegantiſſimus Vinetus. Reliqui Editores quo jure eam receperint, viderint ipſi. Recte etiam Voſſius alio ordine, *uno omnes nomine*, haec ſcribi in Codd. tradidit, quod & ego in omnibus ita ſcriptum reperi.

Cap. III.

I. 4. *Ora ejus forma litorum a Tanai*] Multum ſuſpicionis parit, quod ab omnibus MStis noſtris, etiam Vaticano primo atque optimo, ac Lipſienſi (1), atque ideo etiam a primis Edd. abeſt praepoſitio *a*. Hinc nonnullae Edd., Anonyma, Aldina ac Juntina exhibent nobis, *Ora ejus forma littorum. Tanais ad Helleſpontum*. Sed in eo nullus eſt ſenſus. Neque enim ad Tanaim referri poſſunt, quae hic dicuntur. Ciacconius & Schottus deleri volunt, alter *forma littorum*, alter *ora ejus*. Ego potius crederem aliquid amplius hic excidiſſe. Poteſt tamen recepta jam dudum lectio etiam recte explicari, non quidem ut voluit Vadianus, *Ora ejus eſt forma littorum a Tanai*, ſed ut *forma* poſitum accipiatur pro *in forma*, & ſenſus ſit, Ora Europae in forma littorum a Tanai ad Helleſpontum contrariis littoribus Aſiae ſimilis eſt. Solet ſic Mela uti ablativis ellipticis, ut mox, *qua Propontidi & Helleſponto latere adjacet*, ubi Ciacconius *τὸ latere* itidem ejicit, ſed male. Et ſupra cap. 2. *Ora* Aſiae *cum alveo Nili amnis ripis deſcendit in pelagus*. Infra cap. 9. *Eteſiae actas a Septentrione nubes ſuper principia Nili imbre praecipitant*. Mox pro *qua*, *qua*, *qua*, toties habent Voſſiani omnes, praeter quintum, qui ab hoc capite incipit, vel diſerte *quia*, quod ideo una ex Anonymis eſt ſecuta, vel *quae* (2). Etiam Vaticanus habet notam poſterius hoc notare ſolitam, ſed quod indicio eſt MStos Melae valde eſſe corruptos. Quaedam etiam Edd. contra fidem Codicum legunt mox, *qua flexum paludis ad Boſporum redigit*, *qua Ponto*, *Propontidi & Helleſponto*: quod viderint Editores, inter quos ipſe eſt Vinetus, & Camers, & unus ex Anonymis, qui probent. Ciacconius recte haec rejicit, &

(1) Et Oxon.
(2) Voſſ. 1. 3. & Oxon. omnibus locis *quia*. Voſſ. 2. 4. priore loco *quia*, deinde bis *quae*. Codex, cum quo collata erat Edit. Hermolai; *qua--q2--q2*. Edit. Torini omnibus locis *quia*. Norimb. bis *qua*, tertio loco *quia*.

& conjectura ſane non inepta tentat. Nam & ego in Codd. (1) *Ponticum* reperi, ſed & in plerisque primis Edd. Anonymis, Veneta, Aldina, Juntina, Toriniana, Vercellenſi. Sed tamen quia Voſſ. 1. & 2. *Pontum* retinent, & quia ſaepe in his eſt peccatum, unde paulo ante pro *ad Helleſpontum* plerique Codd. habent itidem *Helleſponticum* (2), retinui & ego *Pontum*. *Fluctibus*, quod dein reperiſſe ſe ait in Vaticano Voſſius, ego in nullo reperi, quum omnes tam ſcripti, quam editi, quos ego vidi, tueantur *Frontibus*.

l. 13. *Qua procurrit*] Neſcio profecto qua fide Voſſius in Appendice affirmet, voculam *qua* in melioribus libris extare, quum ego eam in omnibus deſiderari deprehenderim, etiam ipſis Voſſianis, praeter unum chartaceum, & ſerioris ſcripturae codicem, qui tamen legit *quae procurrit*; etiam ex ejus Collatione in Vaticano optimo, & alio vet. Cod. (3). Sed & in Edd. Anon. ac Torini. Aliae antiquiſſimae legunt *quae procurrit*. Reliquae dein *qua procurrit*. Sed & rectiſſime diſtinxerunt haec omnia jam olim unus ex Anonymis, Camers & Vinetus, ne quis putet hanc novam eſſe diſtinctionem, aut ab ſe nunc demum inventam. Retinui & ego eam. Vocula *qua* per negligentiam librariorum videri poteſt excidiſſe, ut paulo ante praepoſitio *a*. Sed ſi omitti debeat, ſequar tunc alteram diſtinctionem Clar. Gronovii, in qua itidem praeeuntem ſibi habuit Torinum. Eam ergo, ut MStis proximam, recepi in textum. Sed, ut verum fatear, delere malim etiam ipſum illud *procurrit*, ut ex inepta ortum gloſſa, quia legebatur *ad Septentrionem*.

l. 19. *Graji Tyrrhenum*] MSti omnes (4), etiam Vaticani, his praemittunt voculam *quem* mirifico errore contra Grammaticam. Editiones primae, ne a Priſciano ſibi dica ſcriberetur, maluerunt *quod*. Sed rectius poſteriores omiſerunt utrumque, id quod & ſenſus & Melae ſtylus poſtulabat. Similiter MSti, & iterum male, pro *Tyrrhenum* ingerunt

(1) In Voſſ. 3. 5. Lipſ. & ſuo. quibus accedit Oxon.

(2) Hoc adnotarat e Voſſ. 1. 3. Lipſ. & ſuo. Adde Oxon. qui ſimiliter in fine praecedentis Capitis habet *usque ad Helleſponticum*, *& circa Ponticum*. Et mox hoc Cap. *ab Helleſpontico latere*, quod etiam in Voſſ. 5. eſt. In Camertis Edd. legitur quidem *ad Boſphorum*, ſed non item *Ponto*, quod & ab omnibus ſcriptis abeſt. *Frontibus* habet etiam Oxon. Pro *in altum ſe magnis frontibus evehit* ex Voſſ. 1. 2. 4. Lipſ. & ſuo *ſe in altum m. f. e.* volebat edi Perizonius. Conſentit margo Ed. Hermolai.

(3) Deſideratur etiam in Oxon. & eo, cum quo collata eſt Ed. Hermolai.

(4) Abeſt tamen ab eo, cujus variae lectiones in marg. Ed. Hermolai ſcriptae ſunt. Sed in eo erat *Graeci*. Mox Oxon. *Tirenum*

gerunt hic nobis *Tyrrhenicum*, praeter Voſſ. 4. qui illud retinuit.

l. 21. *A Tanai in media*] Recte ſic emendavit Vinetus, Ciacconius, & ex eo accepit Voſſius. Ceteroqui MSti *a Tanai media*, vel *ad Tanaim media*. Prius ſecutae ſunt primae Edd. Unus ex Voſſianis, chartaceus quidem, ſeu quartus, ſed neutiquam peſſimae notae *a Tanain media*. Hinc patet fons & origo vitii: Scilicet pro *Tanai in* ſcripſerunt *Tanain*, vel *Tanaim*. Sic excidit vocula *in*. Alii dein fecerunt *ad Tanain*.

l. 22. *Hinc in Aegaei partem pertinens Thracia. Huic Macedonia adjungitur*] Quas hic lites ſerunt Viri Doctiſſimi de diſtinctione, utrum majore, an minore, haec membra ſint ſeparanda, nullius profecto ſunt momenti, quum ſenſus utroque modo ſibi ſatis conſtet. Vellem potius nos docuiſſent, quo ſubſidio nitantur illa, *Huic Macedonia*, niſi conjectura Pintiani (1), quam adoptavit Schottus. Ceteroquin omnes MSti, *Hinc in Aegaei partem pertinens* (*procedens* Voſſ. 2.) *Thraciae ac Macedoniae adjungitur*. Neque aliter primae Edd., quas vidi, omnes, etiam Olivarii ac Vadiani, niſi quod quaedam pro *pertinens* nobis obtrudunt *continens*. Quocirca quum animum ad haec ſerio attenderem, volebam, *Hinc in Aegaei partem pertinens Thracia Macedoniae adjungitur*. Sed vidi haec jam ita emendaſſe praeclarum Vinetum, cujus auctoritate inductus etiam in textum haec recepi, praeſertim quum proxime accederent ad MStos, & priſcam lectionem.

l. 28. *Haec in Occidentem denique etiam*] Pleraeque Edd. priſcae nobis exhibent τὸ *denique*. Nec repudiaverim Latinitatis nomine: nam ſic paſſim Florus & alii, etiam de duabus tantum rebus. Tanto magis miror Pintianum maluiſſe pro eo *eademque*, Ciacconium vero & Schottum *dehincque*. MSti autem omnes (excipio iterum Voſſ. 5. chartaceum, qui retinet *denique*) etiam collati legunt *diuque*, optimo ſenſu. Secuti ſunt eos Editores, Anonymus, Torinus, Vinetus, denique Voſſius & Gronovius. His ut me adjunxerim fecit MStorum conſenſus. *Diverſis* autem *frontibus* hic neutiquam cum Ciacconio interpreter de Septentrione & Meridie, ſed de Septentrione & Occidente.

l. 31.

(1) Etiam Oxon. Mox Voſſ. 3. & Perizonian. *Aegaeumque Ionio mari dirimit*, ubi alii *ab Ionio mari*. Oxon. *Aegaeumque Ionio dirimis*, cum gloſſa inter verſus i. *mari*. quae forſitan vera ſcriprura eſt. Virgilius IV. Aen. 211. *Inſulae Ionio in magno*. Horat. II. Carm. 16. 1. *In patenti Prenſus Aegaeo*. Add. Propert. III. 9. 72. & Ovid. IV. Faſt. 565.

l. 31. *Huc uſque promiſſa*] Miror hic pertinaciter adeo inter ſe diſcrepare MStos & Editiones. Illi omnes reliquerunt nobis *permiſſa*: at Hae a primis ad poſtremas *promiſſa.* Etiam Ciacconius teſtatur in ſuis ſe MStis reperiſſe *permiſſa*, idque probat ex alio Melae loco. Debuiſſet hunc Voſſius ſequi, ut alias ſolet. Neque enim ulla eſt ratio, cur ſcriptam lectionem aſpernaretur, quae eleganter nobis ſervavit locutionem, & Melae uſitatam. Nam ſic quoque I. 19. in extr. *regio ad Arymphaeos uſque permittitur.* Similiter Livius XXX. II. *Primo barbari*, qui modo *effuſe invehebant* ſe in Romanos, *ſegniter permittere equos, deinde ſtare.* Vide & Gronovium Patrem ad Liv. XXIX. 2. & maxime in Obſervat. II. 13. Adde ex Gellio VI. 16. *Qui tumultuariis & inconditis linguae exercitationibus ad famam ſe facundiae permiſerat.* Mox ultima hujus Capitis verba, *Haec de Europa*, quae in aliquot Edd. adjiciuntur, delevi una cum Voſſio, quum in nullis mihi MStis occurrerint (1).

CAP. IV.

l. 1. *Terminatur*] Repoſui *terminata*, quod utique omnes habent MSti (2), & Edd. ante Voſſium, praeter Viennenſem, & illam Olivarii.

l. 3. *Quia nec uſquam Aſiae, & non totis hujus littoribus*] Sic legunt omnes Edd. ante ultimas. Una tamen eſt Vercellenſis, quae Voſſianae conjecturae *nec uſque Aſiae*, hoc eſt, non ſemper, ut Voſſius vult, favet. At MSti fere omnes *nec uſquam Aſia eſt, & non totis.* Voſſ. 2. *uſque Aſiam eſt & non totis.* Voſſ. 3. (3) ut & Vaticanus, ſi fides Voſſio, priſcis Edd. plane aſſentiuntur. Hoc itaque fundamento nixi, & quia ex reliquorum Codd. verbis nihil elici poterat, quod propius accederet, & ſimul concinnioris eſſet diſcriminis, dum Africa dicitur nusquam Aſiae, & non totis Europae littoribus obtendi, primi Editores receptam dein lectionem nobis dederunt, quam & nos ſervandam cenſemus. Sed minus accurate ſic loquitur Mela, quia vere ultima Africae verſus Orientem, & Aſiae verſus Occidentem ſibi

(1) Abſunt etiam ab Oxon., qui itidem habet *diuque*, & *permiſſa.*
(2) Etiam Oxon. *Terminatur* poſt Olivarium aliae quoque dederunt, cum Scholiis illius publicatae.
(3) Item Oxon. *Totius* eſt in Edd. Camertis, & quibusdam cum Scholiis Olivarii.

ſibi invicem aliquantum obtenduntur. Vide hic Vadianum ex Ptolemaeo, potius quam Schottum. At Africae initium ducit Mela a Cyrenaica, & Aegyptum adſcribit Aſiae; atque adeo tunc exigui ſpatii, quo Cyrenaicae extrema Cariae & Ioniae in Aſia obtenduntur, nullam voluit habere rationem, quum Europa ab Aegaeo mari usque ad paludem Maeotin longe ultra Africae longitudinem revera in Orientem excurreret, & Aſiae littoribus obtenderetur. Voſſiana emendatio & explicatio nullius revera eſt momenti: recte autem *totis* reſtituit ex MStis, & plerisque priſcis Edd., rejecto *totius*, quod Schottus ex pauciſſimis Edd. receperat, vel retinuerat.

l. 8. *Faſtigatque ſe molliter*] Schottus edidit *caſtigat*, quod in uno reperi Lipſ. codice. At reliqui omnes vel *faſtigiat*, vel *fatigat*, niſi quod Voſſ. 3. (1) recte legat *faſtigat*. quod verbum librarii videntur ignoraſſe & rejeciſſe quaſi minus Latinum, quum ſit vel maxime. Sic infra II. I. *Poſt ſpatioſa modice paulatim ſe ipſa faſtigat.* III. I. *Quia lata ſede procurrens paulatim ſe ac ſua latera faſtigat, Cuneus ager dicitur.* Et cap. ult. *In finem ſui faſtigantis ſe Africae.* Livius XXXVII. 27. *Ipſe collis eſt in modum metae in acutum cacumen a fundo ſatis late faſtigatus.* XLIV. 9. *Faſtigatam, ſicuti tecta aedificiorum ſunt, teſtudinem faciebant.* Similiter in Caeſare ſaepius occurrentem hanc vocem ultimi Editores recte reſtituerunt, nec debuiſſet iſtic vulgatum tueri Dionyſ. Voſſius. Vide omnino hic Ciacconium, & Iſ. Voſſium, tum Gronovium Patrem ad Liv. I. 38. *Molliter*, ſic Tacitus German. I. *Molli & clementer edito jugo.* Vide & infra I. 19. & Feſtum in v. *Lingua*, & *Pectuſcum*, ſed maxime Ciacconium ad h. l.

l. 11. *Eximie fertilis*] Lipſ. *eximiae*, & ſic tam Edd. antiquiſſimae, quam Hermolai duae, & Vercellenſis. Voſſ. 2. *eximiae fertilitatis*, cui concinit Voſſ. 3. Non male forſan. Vide quae de elliptico genitivi uſu notavimus ad Sanctii Minervam IV. 4. 27. ipſe Auctor infra III. 7. de India in initio periodi, *Tam pinguis alicubi, & tam feracis ſoli.*

l. 12. *Sitim coeli*] Lipſ. & Voſſiani tres habent *ſitum*, quod miror ſecutos Aldum & Juntam. *Sitientes Afri* vel ex prima Ecloga Virgilii notiſſimi.

l. 17. *Ab ea parte, quae Libyco adjacet, proxima eſt Nilo provincia*] In ſolo hanc Voſſ. 3. (2) non optimae notae reperi

(1) Et Oxon.
(2) Oxon. *Ab ea parte, quae Libyco adjacet, proxima Nilo, provincia eſt quam Cirenes vocant.* Lipſ. *in illo.*

peri lectionem, niſi quod τὸ *eſt* negligitur, quam tamen neſcio unde hauſtam priſcae Edd. exhibent omnes. Nam MSti reliqui, tum quos ego contuli, tum quos Ampl. Goetzius, legunt, *In ea parte, quae Libyco adjacet, proxima in illo provincia, quam.* Recte videntur Editores poſteriora haec emendaſſe, niſi quod *eſt* praeter Codd. auctoritatem immitti non debuerat. At quare pro *in ea parte* maluerint contra Codd. conſenſum *ab ea parte*, nulla erat ratio. Ego inhaeſi MStorum fidei; quod & faciendum cenſuit Voſſius infra.

l. 29. *Nigritae ſunt & Pharuſii*] Sic omnes ferme Edd. etiam antiquiſſimae. At MSti uno conſenſu *Tigritae*, & dein *Caruſii*, quod & una ex Anonymis Edd. exhibet. Voſſius ex vet. Cod. in margine Schotti annotavit *Cigritae*, quod & apud Torinum reperio (1). Sed rectius hic editi, quam ſcripti Codd. De *Nigritis* & *Pharuſiis* vide Cellarium in Africa cap. VIII.

l. 25. *Libyes Aegyptii ſunt*] Voſſius, & qui eum ſequi ſolent, una voce ediderunt *Libyaegyptii*, quia ſic alii Auctores eos vocent. Sed MSti Melae & Edd. priſcae legunt diviſis vocibus *Libyes Aegyptii*, vel *Libyes Aegypti* (2). Prius adoptant Edd. nec ulla eſt ratio, quae nos hic cogat alios potius ſequi, quam ipſius Melae MStos, qui diſertius & explicatius hos populos voluit deſignare. Minus recte autem hunc locum accepiſſe reor Clar. Cellarium, qui in Africa cap. VIII. pag. 222. haec & ſequentia in unam confert lineam ab Oriente ad Occaſum, & ideo miratur Gaetulos poni ad Orientem Garamantum; quum hic procedat Mela ab Aquilone in Auſtrum, ut ultra littoralem tractum ponantur *Libyes Aegyptii* & *Leucoaethiopes*, & *Gaetuli*, tum verſus Meridiem occurrat terra inhabitabilis, denique ultra eam ab Oriente in Occaſum *Garamantes* primo, dein *Augilae* & *Troglodytae*, denique *Atlantes*.

l. 31. *Poſt Augilas*] Voculae *poſt* diſtinctionem ſubjeci vitandae ambiguitatis cauſa, ne quis ab ea regi putaret *Augilas*. Mox recte τὸ *intra* tuetur Ciacconius, quum omnes id praeferant MSti, & ſaepe ita loquatur Mela.

l. 34. *Blemmyes*] Miror ita in textu etiam nunc editum reperiri, quum MSti praeferant *Blemies*, ut monuit jam Voſſius, & Poëtae primam corripiant docente Pintiano. De populis ipſis vide infra cap. 8.

l. 39.

(1) Oxon. *Tigritae ſunt & Caruſii*, & inter verſus *ab Zigrite*.
(2) Ita Voſſ. 2. 3. 4. 5. Lipſ. Perizon. Oxon.

l. 39. *Sine tectis paſſim ac ſedibus vagi*] Non eſt, quod propter verborum ordinem haec ſollicitemus, quum MSti omnes, quos vidi, ſeptem numero (1), tum Vaticanus, aliique, denique Aldina & Juntina, ut jam tradidit Voſſius in Appendice, legant hoc ordine *ſine tectis ac ſedibus paſſim vagi*, quod & ego recepi.

l. 43. *Quae mare attingunt*] Verum eſt, quod Voſſius monet, MStos omnes, etiam Vaticanum, legere, *quae in mare attingunt*, ſi unum excipias Voſſ. 3. (2) qui τὸ *in* omittit. Et ſane jungitur aliquando verbis compoſitis in conſtructione etiam alia praepoſitio; quam cum qua ſunt compoſita, ut oſtendi ad Sanctii Minervam III. 3. 9. ſed tamen neſcio quid duri & inſoliti præfert illud *attingere in mare*, quum & ipſe Auctor paſſim, etiam hoc ipſo in capite, aliter loquatur. Secutus ſum itaque hic priſcas Edd. quae vulgatam lectionem nobis reliquerunt.

CAP. V.

l. 2. *Contingeret*] Dubito ſi ſatis recte iſta vox ſe habeat, quum magna ſit Codd. varietas. Voſſ. 2. & 5. legunt *contingit*, 3. *continget*, 4. *contingere*. An ſcripſit Auctor, in quo ſaepius peccarunt librarii addendo, quae putabant ſenſum clariorem redditura, quam detrahendo quid, *Dictum eſt Atlanticum Oceanum terras ab Occidente contingere*. Sed non multum in his ſitum eſt, & idcirco facile ea relinquo cujusque arbitrio.

l. 4. *Primae partes illae Europae, hae Africae*] Egregium ſe nobis hic praeſtat Voſſ. 1. qui diſerte, *illa Europae, haec Africae*. Sed & in margine Schotti notavit Voſſius ex vet. cod. *haec*, quod & Torinus in ſua Edit. exhibet. Denique in ſuis quoque Codd. veram lectionem inveniſſe videtur, qui certe jam ante Voſſium ſic edidit.

l. 11. *Parma elephantino tergore exſecto ingens*] Hic vero haeſito utrum eundem Codicem nunc quoque ſequar, an rejiciam. Certe legit ille *tergori exſecta*. Poſterius hoc arripuit Voſſius, neglecto priore *tergori*, quod tamen iſti emendationi ſuffragari videtur, & in quinque Voſſianis ac meo (3) reperitur; niſi hoc quoque Vir glorioſus *Magiſtellis*, ut mox

(1) Add. Oxon. & marg. Edit. Hermolai, in quibus itidem eſt *Blemies*.
(2) Oxon.
(3) Et Oxon. *tergore execto* Lipſ. & Edd. *exſecta* nusquam eſt niſi in Voſſ. 1. Paullo ſuperius Perizonius ex Voſſ. 4. & Lipſ. adnotarat *Mauretania*.

mox loquitur, réliquerit. Sed tamen etiam vulgata lectio reliquorum Codd. & Edd. defendi ſic ſatis poteſt. Nam *parma* haec dicitur *ingens*, quod confecta ſit ex elephantino tergore exſecto ex tota elephanti pelle. Frequens hic eſt uſus ablativi cum ellipſi praepoſitionis *ex*. Virgilius III. Georg. 26. *In foribus pugnam ex auro ſolidoque elephanto Gangaridum faciam —— ac navali ſurgentes aere columnas.* V. Aeneid. 259. *Auroque trilicem Loricam.* Ex mox ibid. 266. *Tertia dona facit geminos ex aere lebetas, Cymbiaque argento perfecta.* Vide quae notavi ad Sanctii Minerv. IV. 4. 5. Neque vero obſtat quod, ut paulo ante diximus, in pleriſque MSS. legatur *tergori*, quum promiſcue in *e* vel *i* deſinat ablativus tertiae declinationis. Vide ad Sanctii Minerv. I. 6. 4. & ipſum Sanctium II. 7. Denique, quod palmarium eſt, parma non ſolebat exſecari ex tergore animantium, ſed tergus in uſum formari parmae ex tota animantium pelle, quae in elephantorum ventre mollis erat, at in tergo duriſſima. Plinius VI. Hiſt. Nat. 10. *Duriſſimum dorſo tergus, ventri molle.* Et XI. 39. *Elephantorum quoque tergora impenetrabiles cetras habent.* Unde vides ex ipſis tergoribus dorſi reliquae pelli exſectis fieri cetras, ſive parmas. Haec autem Antaei, Herois antiquiſſimi & validiſſimi, quae *ingens, & ob magnitudinem nulli nunc habilis* dicitur, toto tergore pelli exſecta conſtabat haud dubie; ſicuti Hercules totam pellem leonis Nemei pro ſcuto ſimul & victoriae monumento geſtabat. Praefero itaque vulgatam lectionem, quum inſuper in Voſſiana valde inutiliter langueat τὸ *ingens*. Perperam haec quoque tentavit Pintianus.

l. 13. *Nulli nunc uſuro habilis*] Non quaeritur hic utrum *uti parma* recte dicatur, ſed utrum vox *uſuro*, hic retineri debeat, quum, ut ait Voſſius, manu exarati libri aliquot eam rejiciant. Certe & Ampl. Goetzius in uno ex MSS. Vaticanis non reperit, & Ego in Voſſ. 2. pro ea *Viro* inveni. Videntur haec orta ex gloſſa, nec certe deſiderari. Quocirca & Ego abeſſe eam malim.

l. 19. *Addit fama nominis fabulam*] MSS. & priſcae Edd. ita legunt ſane. At Pintianus maluit *nomini*, quod Schottus recepit, Voſſius vero rurſus rejicit, & qui eum ſequi ſolent. Mihi, ut vere dicam, valde arridet Pintiani conjectura. Etenim Auctor *nomen*, quod erat *Herculis Columnae*, jam memoraverat: huic *nomini*, ait, *fama addit* quoque Hiſtoricam *fabulam*, ſeu factum fabuloſum, quod cauſam nominis declaret. Sed renitentibus MSS. mutare nihil

in

in textu ſum auſus. Mox ex omnibus MSS. praeterquam uno Voſſ. 3 (1) reſtitui *Hic jam mare* &c. Sed & *ſubmotas*, pro *ſummotas*, in tribus reperi.

l. 31. *Fratres nuncupantur*] Non poſſum equidem ſatis mirari, quid moverit Editores ante Voſſium omnes, ut ederent *vocantur*, quum utique hoc verbum paululo ante praeceſſerit, atque adeo ſtyli elegantia, quae varietate quadam delectatur, eam minime neceſſariam repetitionem hic reſpuat; &, quod maximi eſt in his momenti, quum MSS. mei omnes (2) legant diſerte *nuncupantur*: quod recte idcirco revocavit Voſſius.

l. 32. *Tamuada & Ruſicada*] Voſſius ex Plinio repoſuit *Tamuda* & *Ruſadir*. Audax ſane factum. Debuiſſet ſaltem MStorum Melae codicum lectionem exhibuiſſe, ut cum aliis Auctoribus conferri poſſet. Nam quis nobis aſſeverabit ipſos Auctores peregrina haec & barbara vocabula non diverſis ſcripſiſſe modis, ut paſſim faciunt? Sic, ne longe abeam, in verbis Strabonis apud Ciacconium videmus unam urbem a Barbaris *Tinga*, ab Artemidoro *Linga*, ab Eratosthene *Lixon* appellari. Quid ergo? Habent hic MSS. omnes, & plerique diviſis vocibus *tum vada*, (3) qui tamen certiſſimus eſt error ex uno barbaro vocabulo duo Latina facientium. Pro altero *Ruſicada* Vatic. habet *Ruſica*, Lipſ. *Ruſiga*, Meus *Riſigada*, Voſſ. 1. 4. 5. *Ruſigada*, Voſſ. 2. *Suſigada*, Voſſ. 3. tuetur vulgatum. Vide an verum nomen fuerit *Ruſcadir*, vel *Ruſgadir*, quod nec a Melae, nec Plinii, nec Ptolemaei ſcriptura longe abſcedit: immo quam proxime accedit ad Itinerarium Antonini, ubi *Ruſſadder* nominatur. Poſſit tamen apud Melam ſcripta lectio retineri. Solebant enim Graeci & Romani peregrinis & barbaris nominibus mutare terminationes, ut ex Hiſtoriis Aſiaticis conſtat. Sed & ſic in Africa Carthaginis terminatio longe alia fuit ſua in lingua, & qui a Latinis *Bocchus* dicitur, verum nomen habuit *Bocchar*. Vide Livium XXIX. 30. denique ſic *Mulucha* fecerunt Latini ex *Molochat*, ut mox videbimus. Similiter ergo Mela ſcripſiſſe potuit *Ruſcada*, vel *Rusgada*, pro *Ruſcadir*.

l. 34.

(1) Cum eo Oxon. & Edd. vett. conſentiunt.
(2) Et Oxon.
(3) Sic omnes Voſſ. Petiz. Oxon. & Edd. Torin. Norimb. Ald. Junt. *Tumuada*, Lipſ. *Tamuada* Edd. Hermol. & Cam. Sed ſuſpicor etiam in plerisque aliis ſcriptis eſſe *Tumuada*, ut in Lipſ. Mox *Ruſicada* etiam Oxon.

l. 34. *Mulucha ille*] Sequitur Auctor Salluſtium, qui ſaepius Mulucham ait *Jugurthae Bocchique regnum disjungere.* Vid. in Jugurth. cap. xcii. Bocchus enim Mauritaniam tenebat, Jugurtha Numidiam omnem. Ibid. cap. xix. & cx. Sub Numidia continebantur tunc Maſaeſyli, quod regnum Syphaci capto ademptum ceſſit Maſiniſſae, & dein Jugurthae. Hinc jam Plinius v. H. N. 2. *amnem Mulucham* ait eſſe *Bocchi Maſſaeſylorumque finem*, hoc eſt, finire hinc regnum Bocchi, inde Maſſaeſylorum. Eodem modo loquitur Strabo lib. xvii. pag. 827. & 829. niſi quod fluvium appellat Μολοχὰθ, quem illic ait ὁρίζειν τὴν Μαυρουσίων ϗ τὴν Μασσαισυλίων γῆν, *finire Maurorum & Maſſaeſyliorum terram.* Hic poſt *Maurorum terram* ait eſſe illam *Maſſaeſyliorum*, *quae initium capiat a flumine Molochat.* Sic ſatis hinc liquet Strabonis *Molochat*, unde incipiat Maſaeſylorum regnum, eſſe eundem plane fluvium, quem Salluſtius, Mela, Plinius *Mulucham* appellant, quod male hic, & certo errore negavit Voſſius, ut jam monuit Cellarius in Africa cap. vi. Decepit forſan Voſſium, quod Strabo non ita continuum ſemper ſequatur locorum ordinem, ſed primum plerumque agat de latitudine & finibus regionum plurium, ac dein demum de praecipuis earum urbibus, neque ſic ſemper ita accurato ordine. Neque vero contradixerim iis, qui cenſent Strabonem confudiſſe *Molochat* Ptolemaei juxta Metagonium cum hoc Mulucha, quem tamen vel ſic iſtis verbis revera deſignavit. At recte reprehendit Voſſius Pintianum, qui Plinii verba v. 2. non ſatis recte videtur intellexiſſe, & ideo omnia in eo pervertiſſe. Dicit Plinius *Sigam* eſſe *oppidum alterius jam Mauritaniae.* Hoc ille interpretatur de Maſaeſylis; nam dicit *Mulucham*, qui *finis* dicitur *Bocchi & Maſaeſylorum*, *eſſe terminum inter duas Mauritanias*; quae interpretatio a Plinii mente eſt alieniſſima, & recte id dici poteſt de Malva fluvio, non de Mulucha. Ideo tamen miratur Pintianus a Plinio, qui ab Occaſu procedit verſus Orientem, Sigam poni ante Mulucham. Atqui duae Mauritaniae Plinio ſunt illa extima, ſeu Bogudiana; & illa Caeſarienſis, ſeu Bocchi. In hac ponit Sigam, & ab ea incipit iſtam Bocchi Mauritaniam deſcribere, quod declarat vocula Jam. Si haec ergo fuit altera Mauritania reſpectu Bogudianae, ad quam pertinent omnia a Plinio jam ante memorata; & ſi Siga iſtic fuit, Mulucha autem fuit iſtius Bocchici regni finis verſus Maſaeſylos & Orientem, cum vero Mulucha debuit omnino poni poſt Sigam. Sed videtur

tur Pintianus duas Mauritanias accepiſſe de regno Bocchi & Maſaeſylorum, unde omnis error & confuſio orta. Sed & in his Plinii verbis erravit haud dubie Doctiſſ. Cellarius cap. v. extr. dum *alterius jam Mauritaniae* Sigam dici putat, quia regio iſta & urbs *antea non Mauritaniae fuerit, ſed Numidiae*, ſed *jam* tempore Plinii fuerit Mauritaniae alterius facta.

CAP. VI.

l. 1. *Ab eo Numidia ad ripas expoſita fluminis Ampſagae*] Unde Voſſius haec hauſerit, quae in nonnullis Codd. ait reperiri inſerta, *a Graecis appellata* Μιζαγωνῖτις, neſciebam: nam in nullis nec ejus, nec aliis, inveni, ut neque in priſcis Edd., ſed tandem illum ex Notis Ciacconii ineditis ea ſumpſiſſe vidi. Ceterum omnes MSS. legunt *Ampſaci*, (1) quo etiam modo Vaticani, & ex Edd. una Anonyma, tum Veneta & Torini. Sed & ſic editum ante Hermolaum, qui primus id mutavit. Vide ejus notulas. Ego vero retinendum id cenſui, ut ſic liqueat, quomodo Mela, vel ejus Codd. hunc fluvium nominarint; quum apud diverſos Scriptores ſaepe aliter atque aliter talia nomina occurrant ſcripta.

l. 4. *Quas habet*] Non tamen infra illos limites: nam ultra Ampſagam verſus Orientem remota eſt Cirta.

l. 5. *Nunc Sittianorum colonia*] Lipſ. & Voſſ. 2. & 5. aeque ac Ciacconii liber, *nunc Romanorum colonia*; ſed reliqui *Siccianorum*, vel *Sittianorum*, (2) quod praefero: quum & Plinius, qui Melam ſequi ſolet v. 3. dicat, *Colonia Cirta, Sittianorum cognomine.* De P. Sittio Nucerino, Catilinae ſocio, & Sittianis vid. Salluſt. Catil. XXI. Ciceronem pro Sulla, Auctorem Belli Africani, ſed maxime Appianum Bell. Civil. IV. pag. 620.

l. ead. *Quondam Regum domus Jubae & Syphacis, quum foret opulentiſſima*] Inſigne nobis documentum praebet hic locus quid, & quantum in recta diſtinctione ſit ſitum, & quantos ea non animadverſa moveat fluctus. Ediderunt ita jam priſci Editores, qui crediderunt, quum *Regum* domus dicatur, debere ergo duos minimum nominari, atque ideo immi-

(1) *Amſaci* Voſſ. 3. *Ampſati* Oxon. Ex Edd. *Ampſaci* etiam Norimb.
(2) *Sitianorum* Oxon. *Sicianorum* Edit. Torini, quod Norimb. corrupit in *Siccianorum*. *Sittianorum* caeterae Edd. vett.

immiſerunt *Jubae* nomen, quod tamen in nullis occurrit MSS. praeterquam in Voſſ 5. chartaceo infimae notae. Sed neque Edd. agnoſcunt illud, Anonyma, tum Torini, & Vineti. Quae, & quanta porro hic Salmaſius tentaverit ad Solinum, vide hic in Notis Voſſii, qui vere & docte eum refutavit. Ciacconius veram MStorum lectionem, ſed male diſtinctam, explicatione voluit juvare, ut *Regum* de antiquiſſimis Regibus in univerſum accipiatur, ac *Syphacis* nomen, tanquam omnium celeberrimi, nominatim fuerit additum. MSSti conſtanter legunt *quondam Regum domus, & Syphacis quum foret opulentiſſima* (1) At Vatic. & Voſſ. 1. habent, *& quum Syphacis foret opulentiſſima.* Hoc arripuit poſt eximium Vinetum & Voſſius, ſed ſua fide dixit, *Vaticanum aliosque omnes notae melioris ita legere*, quum in nullis ejus hunc ordinem, niſi in Voſſ. 1. ut dixi, invenerim. Neque opus hic ulla mutatione, quam facit contra Codd. legendo *ſed*, pro *&*. Optimus enim & planiſſimus eſt ſenſus, ſi recte diſtinguas, *quondam Regum domus, &, Syphacis quum foret, opulentiſſima*, hoc eſt, quondam fuit Regum domus, & quidem opulentiſſima tunc, quum Syphacis foret. Sic in ſeqq. *aliquando ignobilis, nunc quia — illuſtris.* Solet ita paſſim Mela praemittere, vel interponere rationem rei ante adjectiva. Vid. Henr. Stephani Prolegomena ad Melam & Solinum. Mox *Jola* habent omnes ſcripti, etiam Vaticani; ſed forte *a* adhaeſit huic nomini ex ſequenti voce *ad*.

l. 10. *Cartenna & Arſenaria*] Sic ediderunt magno conſenſu ex Plinio. Nam MSS. legunt *Cartinna & Arſinna* (2), quod & in Edd. Anonyma, Veneta, & Torini exſtat; immo & in aliis ante Hermolaum, qui mutavit, ut ex Notis ejus liquet. Nec opus eſt in edendo Mela Codices ejus faſtidire. Vide & Voſſium.

l. 11. *Ampſa caſtellum*] Sic editi ante Voſſium. Sed quum MSS. habeant plerique *Aviſa*, praeter unum (3), qui *Aniſta*, & alium, qui *Anſaſa*, recte Voſſius emendavit *Quiza caſtellum.* prout Plinius & Ptolemaeus id nominant, & hic loci collocant.

l. ead.

(1) Nec aliter Oxon. niſi quod habet *conforet.* Norimb. Editor deſerto Torino perperam ex Veneta addidit *Jubae.*

(2) Non tamen conſtanter: nam in Var. lect. ex uno adnotatum inveni *Arſina*, & ex alio *Cartimia & Arſimia*, quod etiam Oxon. habet. Torinum ſequutus eſt Norimb.

(3) Voſſ. 2. *Anſaſa*, in quo ſcriptum eſſet, non addiderat. *Aviſa* Oxon.

l. ead. *Lathurus ſinus*] Ignotus plane aliis, & ideo ab Interpretibus hic pro derelicto habetur. Crediderim tamen conferendum eſſe cum Ptolemaei *Lagnuto*, oppido hujus tractus juxta Cartennam cis Jol, a quo oppido ſinus, ut ſolet, videtur ſuum traxiſſe nomen: in quo incertum eſt, utrum Ptolemaei, an Melae codices aliquantum peccaverint. *Sardabalen* fluvium memorat & Plinius.

l. 12. *Ultra monumentum*] *Ultra* ſcil. Jol, ſicut ante memoraverat, quae *citra hanc* erant ſita. Ceterum magnam hic contra omnes Codd., ut ipſe fatetur, ſuo unius arbitratu fecit Voſſius mutationem, de qua licet jactet, *libenter iſtam admiſſuros medicinam, quibus vel aliquid ſit judicii*: nullus tamen dubito, quin omnes eam ſint rejecturi. Certe ego, ſi pari codicum auctoritate utraque probaretur lectio, vulgatam longe praeferrem. Flumina, quod tamen hic nullum memoratur, *munimenta* recte poſſunt dici *communia* terrae, gentis, regni, non ita abſolute *communia* ſolius *regiae gentis*. *Monumenta* vero *communia*, hoc eſt, ſepulcra ſolent regiae familiae homines habere. Neque vero hic intelligendi omnes Numidarum Reges, ſed ſoli iſtius regni, aut terrae. Sic Auguſtus ſibi & Caeſaribus condidit ac reliquit commune Mauſoleum. Sed ſatis refutatam hanc Voſſii medicinam jam dedit Clar. Gronovius, cui, quae Ille repoſuit in Appendice, inania plane ſunt. Neque ſatis recte Pintianus, & ex eo Schottus, *τὸ deinde* tranſpoſuit, ut Icoſium ita faceret illud monumentum. *Monumentum* hoc fuit haud dubie locus inter Jol & Icoſium, in quo intervallo Ptolemaeus ponit Tipaſam & Ouiam, ſeu Viam.

l. 13. *Icoſium & Uthiſia*] Sic pleraeque Edd., paucae habent *Icoſium Ruthiſia* (1). MSS. vero magna varietate *& Ruthiſia*, *Ruthiſcia*, *Xuthiſcia*, *Ruthyſia*, *Ruzbizia*. Satis hinc liquet vocabulum eſſe corruptum, tanto magis, quia nuſquam ita apud alios reperitur Auctores. Quum vero apud Plinium v. 2. & Ptolemaeum inter Icoſium & Ampſagam, ſeu Ampſacum, hujus regionis terminum, occurrat nobis *Ruſazus*, *colonia Auguſti*, atque adeo Melae ſatis haud dubie nota, putem illud nomen, quod in Itinerario Antonini ſcribitur *Ruſaxis*, huic loco convenire, & corrupto *Ruthiſiae*, vel *Ruthiſciae*, ſubſtituendum. Accedit, quod inter Icoſium,

(1) *Sic* Torin. ſed Norimb. addidit *&*; quod tamen abeſt a Voſſ. 2. 3. 4. a Lipſ. & Oxon. *Utiſia* habent Voſſ. 2. & 3. & ſic in Lipſ. fecerat manus recens deleto *R*. Oxon. *Rutixia*.

ſium, & hoc controverſi nominis oppidum reperiantur fluvii, qui inter eas in mare quoquo modo effluunt. Nam pro *Anco* MSS. meliores (1) legunt *Aucus*, teſte Voſſio, & Ampl. Goetzio, qui & ipſe ex Vaticano optimo id annotavit. Crediderim ergo hunc eſſe fluvium, quem Ptolemaeus proxime poſt Icoſium ponit, & nominat *Sauum*, in quo nomine littera *s* forſan aliunde eſt adſcita: vel potius, quod malim certe ego, ex Mela excidit, quia etiam eſt ultima vocabuli proximi ſuperioris *eas*: & quia Ptolemaeus d. l. bis eodem modo, in littore & in mediterraneis, hunc fluvium nuncupat. *Aves* Voſſius unde probet, viderit ipſe. *Nabar* etiam apud Plinium d. l. iisdem plane literis ſcribitur, ſed tribuitur *interiori* Numidiae cum *Sardabale*, quae forte cauſa, quare eorum ἐκβολαί, *oſtia*, a Ptolemaeo in ora littorali non memorentur, quum in alium delabantur fluvium, & in eo ſuum nomen amittant. Plane ut apud Nos Moſa & Vahalis poſſunt dici inter Hollandiam & Brabantiam ferme effluere, licet *Vahalis* nomen in interiore tantum tractu maneat, & ipſe fluvius cum Moſa conjunctus infra Gorcumum ſuum nomen plane perdat, & una cum Moſa in mare effluat. Sic ergo & *Sauus*, qui jam in mediterraneis accepit fluvium Trimphaebium, potuit prope littus etiam recepiſſe Nabarem, & ita illi duo pariter inter dictas urbes dici in mare effluxiſſe. Forſan quis huc trahat Ptolemaei Νασαύα, ut feciſſe videntur Bertius & Ciacconius. Et ſane facilis eſt mutatio inter Νασαύα, quem ignotum amnem Cellarius in Africa cap. VI. dicit, & Νάβαρα. Sed obſtabit forſan, quod poſt Rusazuntem collocetur, quamvis haec diſcrepantia non adeo magni ſit in Geographis momenti; quum ſaepe illi non ſatis juſtam ordinis rationem habuerint, aut ſaepe in eo aberraverint. Utut ſit, totum hunc locum ſic emendaverim: *Deinde Icoſium & Rutaſcia* (vel *Ruſazus*) *urbes*, *& effluentes* (2) *inter eas Saucus* (vel *Sauus*) *& Nabar*, *aliaque*.

l. 18. *Oſtreorumque*] Ita, neſcio quare, maluerunt pleraeque Edd. etiam ultimae, quum MSS. omnes (3), etiam Vati-

(1) Hic ex ſuis nihil adnotarat Perizonius. Lipſ. *Ancus*. Oxon. *Anens*. *Vabar* in nullo nec ſcripto, nec edito ante Voſſium, inveni. Lipſ. *Anabar*, quod correctum fuerat inducto *R*.

(2) *Urbes effluentes* Voſſ. 1. 4. Lipſ. *urbes affluentes*. Voſſ. 2. Perizon. *urbes fluentes*. Voſſ. 3. Oxon. *urbes & effluentes* Voſſ. 5. & ita ex Edd. Ald. & Junt. *urbes effluentes* Hermol. Torin. Norimb. Cam.

(3) In Voſſ. 5. tamen videtur eſſe *oſtreorumque*: nam hunc inter eos qui *oſtrearumque* habent, cum quibus conſentit Oxon., non nominat.

Vaticanus, habeant *oſtrearumque*, idque ſequantur ex Edd. optima Anonyma, Toriniana, Aldina, & Juntina. Quid ergo? an reliqui crediderunt minus hoc eſſe Latinum? Ego vero id Latinius & antiquius eſſe crediderim. Sic Plautus Rud. II. I. 8. *Echinos*, *lepadas*, *oſtreas ... captamus*. Paulo ante mirum mihi accidit, nec temere prorſus factum, quod in quibusdam Codd. Vaticano, Voſſ. 4. & 5. legatur *altiore* pro *a littore*. Miraculum enim in eo ſitum eſt, quod in locis non tantum a littore remotis, ſed & in editis, atque ipſis montibus haec reperiantur. Oroſius I. 3. *Fuiſſe tamen* (tale diluvium) *etiam illi conteſtati ſunt, qui praeterita quidem tempora*, *ipſumque auctorem temporum neſcientes*, *tamen ex indicio & collectura lapidum*, *quos in remotis montibus*, *conchis & oſtreis ſcabros*, *ſaepe etiam cavatos aquis viſere ſolemus*, *conjiciendo didicerunt*. Vide & Syncellum pag. 85. & hic Notas Ciacconii.

I. ead. *Saxa attrita*] Sic Editores, niſi quod Aldus & Junta exhibent *fragmenta ſciſſa & attrita*, in quo ſuffragantes ſibi habent Voſſ. 2. & 5. ut & Arundelianum, quod notamus, ut rem aliis expendendam relinquamus. Mox ex MSS. melioribus (1) reſtitui *& alia hujusmodi*. Varia hic expellit Schottus & Ciacconius, ſed ſine ulla ratione.

CAP. VII.

I. I. *Regio*, *quae ſequitur a Metagonio*] Regio haec eſſe debet proxima Ampſagae juxta Melam, qui ſuperioris regionis terminum ſtatuerat hunc fluvium. *Metagonium* autem eſt manifeſte Graeca vox, quae notat terram poſt angulum, aut promuntorium aliquod ſitam. Atque ideo potuerunt, & videntur ſane Graeci hoc nomen variis locis, aut littoribus Africae impoſuiſſe. Nam certe Ptolemaeus in extima Mauritania ad Occaſum fluvii Malvae *Metagonium* locat, & populum *Metagoniten*, in quo conſentientem habet Strabonem, qui duo promontorium hoc, quod Mela heic *Metagonium* dicit, appellant *Tretum*, vel *Tritum*. At Melae, ne eum temere in jus vocemus, adſentitur Plinius V. H. N. 3. ubi itidem terram Ampſagae fluvio proximam ad

(1) Ex Voſſ. 1. 2. 3. quibus accedit Oxon. & ex Edd. Ald. Junt. *Et alia ejusmodi* Voſſ. 4. 5. Periz. Lipſ. *Alia & hujusmodi* Edd. Hermol. Torin. Norimb. Cam.

ad Ortum dicit *Metagonitin a Graecis appellari.* Nam minus recte Clar. Cellarius in Africa IV. 7. aliud putat *Metagonium* Melae, aliam *Metagonitin* terram Plinii. Saepe autem hoc accidit in Africa, ut in diverſis regionibus reperiantur loca iisdem nominibus inſignita. Sic *Ruſicaden* habemus hic in Africa proprie dicta apud Melam, & ſupra, certe in MSS, cap. 5. in Mauritania. Sic porro Mulucham, vel *Molochat*, fluvium apud Ptolemaeum in Mauritania Tingitana cis Malvam, ejus terminum, lib. IV. cap. 1. & dein in Mauritania Caeſarienſi cap. 2. Denique ſic apud eumdem *Apollinis promontorium* in eadem Mauritania Caeſarienſi, & in Africa proprie dicta cap. 3.

l. 2. *Philaenorum*] Aliter haud dubie ſe habuit hoc nomen, ſi verum illorum hominum id fuit. Sed credo Graecos, quum Punicum nomen difficulter exprimere ſua lingua poſſent, dediſſe iis de ſuo hoc nomen, Φιλαινὸς, ut ſignificarent *laudis ſtudioſos*. Id quod abunde probat eorum hiſtoria in extremo hujus Capitis memorata, & maxime a Salluſtio Jugurth. cap. LXXIX. ac Valerio Max. V. 6.

l. 4. *Tabraca*] Urbs ſatis nota in hiſce finibus. MSS. Lipſ & Voſſ. 1. 4. ſcribunt, ut Ptolemaeus, *Thabraca.* Voſſ. 2. 3. 5. *Tabraca* (1). Meus *Tabracha*, ut Plinius.

l. 8. *Quod littori ejus appoſitum eſt*] Sic omnes, quos ego vidi, Codd. (2) & priſcae Edd. Voſſius tamen edidit, *qui appoſitus eſt*, praefatus ſic nonnulla vetera exemplaria habere; quod tamen in ejus codicibus, aut collationibus non reperi. Sed Ampl. Goetzius invenit in uno ex Vaticanis, verum non illo optimo. Quocirca receptam lectionem retinui, ut plurium & meliorum Codd. auctoritate firmatam, quum utrumque bene & Latine dicatur. Intelligitur enim *oppidum*. Vide Sanctii Minervam.

l. 9. *Caſtra Laelia*] Sic Schottus & omnes ante eum. Sed MSS. omnes, etiam Vatic. (3). *Caſtra Delia*, quod idcirco & recte reſtituit Voſſius. De gente *Dellia* vide Torrentium ad Horatium Od. II. 3. Qui *Laelia* ſubſtituerunt, videntur reſpexiſſe *C. Laelium*, primum P. Cornelii Scipionis Magni in Africa Legatum. Vid. Livium lib. XXX. tanto magis, quia proxime ſequuntur *Caſtra Cornelia*, quae ab illo ipſo P. Cornelio Scipione nomen hoc habere creduntur, &

(1) Et Oxon.
(2) Cum illis facit Oxon.
(3) Et Oxon. mox *Bagrad.* Voſſ. 1. & 4. ceteri omnes & Edd. ante Schottum, quas vidi, *Bragada.*

& deſcribuntur a Livio XXIX. 35. adde Lucan. IV. 658. Flumen, quod ſequitur, in pleriſque MSS. exaratum inveni *Bragada*, in quibusdam etiam *Bagrada*. Et ſic plerique alii Auctores illud nominant. Mox ante *Utica* Voſſ. 1. interponit *urbes*, quod ab hoc loco minime videtur alienum.

l. 17. *Abrotonum*, *Taphrae*] MSS. noſtri, & ab aliis collati, habent *Abromacte*, *Habromache*, *Abromatte*, & dein *Phire* conſtanter (1). Sed & priſcae Edd. ante Hermol. Barbarum. Hic ex Plinio ſubſtituit vulgatam dein lectionem, ſed quae longius a MSS. ipſius Auctoris recedit. Verum difficile prorſus eſt ex illis vera Auctoris verba eruere, quum haud dubie corrupti ſint, & ipſe haudquaquam ſervet in his locorum nominibus ordinem, quem ſitus eorum praeſcribit. *Abrotonum* certe longe ultra Tritona & Cinypha fluvios eſt remota verſus Orientem, quum hic memorentur loca cis hoſce fluvios ad Syrtim minorem ſita: ut adeo mallem hic reponere *Aphrodiſium*, quae urbs eſt ſita paulo ſupra Adrumetum ad Syrtim minorem. Sed malim *Carpi*, oppidum non longe ab Clupea, *Taphrure*, quod poſterius voluit & Voſſius, & reperimus ſitum, ut oportebat, cis Tritona. Sed & facile id nomen in *te phyre* potuit corrumpi. *Neapolis* autem, quae ſequitur, rurſus repetenda eſt ex regione ad Clupeam ſupra Adrúmetum jacente.

l. 19. *Syrti ſinus eſt*] Valde miror ita edi ab omnibus, ſi ab Aldo, Junta, & Vineto diſcedas. Nam ii legunt *Syrtis ſinus eſt*, quod & voluit Ciacconius. Confirmat hanc lectionem Voſſ. 2. nequaquam peſſimae notae codex, ſed vel maxime ſenſus ipſe & locutionis ratio: *Syrtis eſt ſinus, accipit mare* & *cingit*, ut recte iſtic jam reſtituit Voſſius ex MSS. (2), quum vulgo ederetur *cingitur*. Vide & mox ut loquatur de Syrti majore.

l. 24. *Super hunc ingens palus*] Hoc eſt, progrediendo ulterius ab Occaſu verſus Ortum, quam ſibi propoſitam habet progrediendi ſeriem. Vide Me ſupra ad cap. 2. Palus haec dicebatur *Tritonis*, ad quam quia genita credebatur Minerva, hinc & ipſa dicebatur Tritonia, & Graece vel maxime

(1) *Habromache Phire* Oxon. Quae in fine hujus adnotationis leguntur, nonnihil obſcuritatis habent. Sententia eſt, primam ſyllabam vocis *Taphrure* adhaeſiſſe fini praecedentis, & ex *phrure* factum eſſe *Phire*. Sed hoc, & ſi qua alia ejusdem generis in his Adnotationibus ſcripta ſunt, Eruditiſſimus Auctor deinde relegendis iis, quae primo impetu ſcribendi in chartam conjecerat, *emendaturus, ſi licuiſſet, erat.*

(2) Ita habent Voſſ. omnes, Lipſ. Periz. & Oxon.

maxime *Τετογένεια* apud Polyaenum I. 30. I. Heſiodum in Aſpide, & Homerum paſſim. Vide Euſtath. ad Iliad. x. pag. 1265. Ed. Rom. & ad Dionyſ. Perieg. vs. 267. ubi & Herodotus ab illo citatur, qui locus occurrit lib. IV. cap. 180. ubi is non ſane ludicram, ſed veram, fuſtibus, vel clavis & ſaxis inter decertantes has virgines pugnam usque ad vulnera & caedem committi tradit, & cap. 188 ubi eam praecipue ab illis coli ait. Pauſanias quoque ab hac palude arceſſit in Boeoticis cap. XXXIII. iſtam Minervae appellationem.

l. 35. *Borion*] Nullam profecto exputare poſſum mutandi hujus vocabuli rationem, quum & MSS. omnes, quos vidi (1), praeter Voſſ. I. qui legit *Botrion*, diſerte vulgatum praeferant, quum neque in collationibus ullam repererim varietatem, quum omnes Edd. a primis usque ad Voſſianam illud retineant, quum denique palam Strabo, Plinius, Ptolemaeus hoc ipſum promontorium *Borion* vocent, immo ipſe Ptolemaeus *Bruôn* littus a promontorio hoc & nomine eodem in loco memoret, & diſtinguat, ne quis errorem hic interceſſiſſe putet. In ſequentibus optime Voſſius, ſed praeeunte Ciacconio, illud *pertinax*, quod unde Edd. acceperint neſcio, emendavit in *pertinet*; quod liquido habent MSS. Lipſ. Meus, tum Voſſiani quatuor, & ipſe Vaticanus optimus. Pro *Phicunta* quidam Codd. legunt *Phiconta*. Vide Ciacc.

l. 40. *Chenaicos*] Neſcio quid ſibi velit tanta in hoc vocabulo varietas Codd. Alii *Cyrreneos*, *Cyrrenicos*. at Lipſ. Voſſ. I. 4. 5. *Cyreneicos*, (2) quod & Anonyma, & Torini Edd. ſervarunt. Aliae priſcae *Cyrenicos*, at poſteriores *Cyrenaicos*. In cap. ſeq. itidem omnes Codd. *Cyreneica*, excepto uno Voſſ. 3. qui *Cyrenica*. Ceterum a *Cyrene* eſt *Cyrenaeus*, & hinc *Cyrenaicus*, ut ab *Achaeo Achaicus*, ab *Judaeo Judaicus*, a *Ptolemaeo Ptolemais* & *Ptolemaicus*, a *Grajo Graicus*, *Graecus*. At *Cyreneius*, ſi in uſu eſſet, foret a *Cyreneus* formatum. Sed minime magni eſt haec res momenti, memorari tamen digna iis, qui analogiae derivationem attendunt.

l. 44. *Concurrerent*] MSS Meus, & Voſſ. I. 2. 3. 4. (3) *concurrerant*, Lipſ. *concurrant*, ſed quod ex illo eſt ortum. Ceterum miror hic Voſſium, qui Auctorem minus recte

(1) Etiam Oxon. idemque & Lipſ. *Phyconta*. & *pertinet* Oxon.
(2) Sic & Oxon. & Cap. ſeq. cum Voſſ. 3. *Cyrenica*.
(3) Add. Oxon.

recte percepit. Nam neque deeſt hic ipſum pactum, ut bene monuit contra Olivarium, qui brevitatem Melae non intellexit, neque ſimplex aut unicum hic memoratur pactum, ſed duo, quae proinde conjungi non debent, ut fecit Voſſius in Notis. Prius eſt, quod *convenerat* inter ipſos populos, ut termini eorum ſtatuerentur, ubi legati concurrerant, certo tempore utrimque dimiſſi. Alterum eſt *de integro*, & jam inter ipſos Legatos factum, quoniam Cyrenenſes litem intentabant Philaenis, & conventis ſtare nolebant: nimirum, ut Philaeni, ſi vellent, quod inter hunc locum & Carthaginem interjectum eſſet, ſuis cedere, vivos ſe illic obrui paterentur, idem ſubituris Cyrenenſibus eo loci, quo ipſi tunc vellent progredi. Acceperunt hanc conditionem Philaeni, & ſic ea pacti ſunt, ut ſuis cederet, quod citra hos limites ipſis eſſet. Decepit Viros Doctiſſimos quod vel neſciverunt, vel non animadverterunt verba *paciſci* & *pangere* aeque de una parte accipi, ac de duabus. Sic Livius XLII. 62. Legati pollicebantur, *vectigal, quantum Philippus pactus eſſet, daturum Perſea Romanis*, hoc eſt, promiſiſſet per pactionem. Plautus Bacchid. IV. ✱. 25. *Paciſcere ergo obſecro quid tibi lubet*, hoc eſt, promitte, ut mox ipſe Auctor ibidem exponit. Pſeudol. I. 2. 89. *Paciſci modo ſcis, ſed quae pacta es, non ſcis ſolvere.* Sed & pro poſtulare aliquid ſub promiſſa conditione, ut hic. ſic Ovidius V. Metam. 28. *Nunc ſine* illum *Ferre, quod & meritis & voce eſt pactus.* Sic etiam *pangere* paſſim. Livius I. 11. *Pepigiſſe* Tarpejam, *quod in ſiniſtris manibus haberent* Sabini. Sueton. Caeſ. XXIX. *Cum adverſariis autem pepigit, ut dimiſſis octo legionibus Tranſalpinaque Gallia, duae ſibi legiones, & Ciſalpina concederetur*, hoc eſt, obtulit, ac de ſe promiſit ſub iſta conditione: nam pactio nulla eſt facta *adverſariis negantibus ullam ſe de Republ. facturos pactionem.* Gellius V. 10. Diſcipulus *daturum ſe promiſit mercedem, quantam Protagoras petiverat, mediumque ejus jam tum dedit, pepigitque ut reliquum dimidium daret, quo primo die* --- hoc eſt, poſtulavit & promiſit.

CAP. VIII.

I. 2. *Ammonis oraculum*] Plerique Codd. ſcripti & Edd. priſcae

priſcae habent *Hammonis* (1), quod verius puto, & origini ſuae propius. Sed tamen Graeci aſpirationem plerumque repudiant, quos multi Latinorum ſequi ſolent.

l. 6. *Arenaſque quaſi maria agens*] A MSS. omnibus, quos vel ego, vel alii contulerunt, ut & ab optima Ed. Anonyma, tum Torini & Vineti abeſt vox *aequor*, ſed quam aliae, etiam antiquae Edd. addunt (2), neſcio unde, niſi ex conjectura, hauſtam. Et ſane hic aliquid vitii latere videtur. Ciacconius ut tentaverit locum, ex ejus Notis liquet. Sed nimis ille multa eradit & delet. Maluiſſem *arenaſque quaſi maria agens ſic ſaevit iis, ut fluctibus.* At Voſſius legit, & in contextum immiſit, *ſiccis ſaevit fluctibus.* Specioſa haec eſt, & ingenioſa ſane conjectura. Et ſecutus eſt eam ac recepit Clar. Gronovius. Volui ergo & ipſe eam potius retinere, quam τὸ *aequor* contra Codd. auctoritatem. Nec tamen pro rejicula plane habendam putem meam emendationem, quae certe ad ſcripturam Codd. propius accedit, & perſpicui eſt ſenſus. Nam ſicuti *arenas quaſi maria agere* dicitur ventus, ſic *ſaevire arenis, ut fluctibus.* Sed de his Lectorum ſit arbitrium.

l. 8. *Mox & paulatim*] Sic omnes fere Codd. (3). At Voſſ. 2. *perpaulatim*, cui accedit unus ex Vaticanis. Adde, quod Plinius, Melam ſequi ſolitus, II. 103. diſerte iisdem de fonte Solis utitur verbis, *mox paulatim tepeſcens.* Quidni ergo ſequar auctoritatem Codicum? Atque adeo neque illud *perpaulatim*, neque Voſſii *ſed paulatim* admiſerim. Mox recte Voſſius diſtinxit, quando conjunxit *frigidior ſubinde.* Multi immo Codd. Lipſ. Meus, Voſſ. 1. 3. 4. legunt mutato ordine *ſubinde frigidior.*

l. 15. *Heſperia*] Vellem ſane faverent MSS. Ciacconio legenti *Heſperis*, quod Voſſius pro ſuo venditat, ſed ſimul praeclare oſtendit a plerisque Veterum iſtic potiſſimum locatos *Heſperidum hortos.* Verum habent omnes *Heſperia*, praeter Voſſ. 1. qui *Heſperi* legit. Nec ab Ampl. Goetzio quic-

(1) Hoc adnotatum erat ex Voſſ. 4. 5. Lipſ. & Periz. *Hamonis* ex Voſſ. 3. cum quo conſentit Oxon.

(2) Edd. Hermol.-Cam. Norimb. Ald. Junt. *Sic ſaevit, ut aequor fluctibus.* MSS. Lipſ. Oxon. *Sic ſaevit ut fluctibus.* Ab omnibus abeſt *iis.* Ex ceteris ſcriptis nihil adnotatum erat, niſi a Voſſ. 1. 2. 3. 4. & Periz. abeſſe *aequor.* Incertum ergo videtur, unde ſit poſterior pars vocis *ſiccis.* Eam Voſſium ex ultima litera τῦ *ſic*, & prima τῦ *ſaevit* exſculpſiſſe ſuſpicor. *Sic ſaevit ut fluentibus*, quod idem in libris manu exaratis legi ſcribit, eſt in Voſſ. 1.

(3) Etiam Oxon. Et mox *ſubinde frigidior.*

quicquam varietatis hic annotatum reperio. Alii tamen ſunt Scriptores, qui & ipſi urbem hanc *Heſperida*, & maxime in plurali *Heſperidas* vocarunt. Ceterum urbs ipſa dein *Berenice* fuit dicta, ſicuti quae olim *Barce*, dein *Ptolemaidis* nomen accepit. Vide Plinium v. 5. & Servium ad Virgil. IV. Aen. 483.

l. 21. *Cultu Deorum*] Recte ex MSS. reſtituit Clar. Gronovius *Deûm*. Nam & ego in MSS. ſic inveni vel plane omnibus literis in Lipſ. & tribus Voſſianis (1), vel contracte *dum*, in meo & Voſſ. 4. *Dm̄*. Sed & accedit Vaticanus ab Ampl. Goetzio collatus, qui itidem *Deum* exhibet. Solus Voſſ. 1. habet *diu*. Viderit ergo Voſſius qua fide dicat ſe reperiſſe in optimo *Dm̄*, ſed quod videtur feciſſe ex illo *diu*, orto tamen haud dubie ex *dm*, ut fere in Voſſ. 4. legitur. At in nullis ipſius Codd. reperi *dium*, vel *divum*, quod ille tamen palam affirmat. Neque vero intellexit ſatis phraſin *ſervare Deos*, quam interpretatur *obſervare & religioſe colere*, & ideo nihil eſſe mirum, quod *tamen tanquam rem miram referat Mela*, *fuiſſe in Libya gentem*, *quae Deos patriae coluerit*. At vero oppoſitio hic ſit inter hoſce, qui, ut linguam patriam, ſic ſacra & Deos patrios ſervarant, ſeu retinuerant, & illos, qui abjectis patriis moribus, & cultu Deorum, ad Romanorum maxime ritum jam erant morati. Sed neque *ſervare Deos patrios* ſignificat eos obſervare & religioſe colere, verum acceptos a majoribus retinere, aeque ac linguam. Sic Phaedrus Prol. lib. II. *Equidem omni cura morem ſervabo ſenis*, ſcil. Aeſopi. Petronius: *Quum fortuna manet*, *vultum ſervatis amici*. Cicero Famil. v. 20. *Putavi eſſe viri boni quum populus* (abſens & ignarus) *ſuum ſervaret*, *conſulere fortunis tot civium*, hoc eſt, ſuum retineret, haberetque ſalvum & integrum. Sed res eſt certiſſima.

l. 22. *Proximis nullae quidem*] Minime abhorrerem ab eo, quod Pintianus conjecit, & recepit Schottus, ac pluribus probavit Ciacconius, *Proximis nullae quidem urbes*, *ſtata tamen domicilia ſunt*. *Stata* enim *domicilia* opponuntur vitae Nomadum, qui vagi ſequebantur pecora, & ſua ſubinde promovebant tuguria, a pecoribus quaſi ducti: urbes vero conſtant ex ſtatis domiciliis. Verum haec domicilia diſtinguuntur tamen hic ab urbibus, quia ſparſa erant, nec in unum locum conjuncta. Verum utcumque haec blandiantur,

(1) Add. Oxon.

tur, tamen contra Codicum auctoritatem, qui omnes (1) habent, *Proximis nullae quidem urbes ſtant, tamen domicilia ſunt*, recipere illa non ſum auſus, quum & haec commodum habeant ſenſum, & *domicilia* per ſe aliquid amplius, & magis ſtatum notent, quam *tuguria*. Sed tamen crediderim veram eſſe Pintiani conjecturam, ut Melae ſtylo congruentem.

l. 25. *Sagis velantur*] Quae habebant formam fere pallii, & ſuperiora tantum corporis velabant. Hinc Tacitus de Germanis German. cap. XVII. *Tegumen omnibus ſagum fibula, aut, ſi deſit, ſpina conſertum.* Cetera *intecti*. Poterant illud expandere, ut pallium, unde ludicri genus, ut *diſtento ſago impoſitos in ſublime jactarent*, apud Suetonium Oth. cap. II. Diſtinguuntur tamen *ſagati* & *palliati*, Id. in Caeſ. cap. XLVIII. Illi erant milites, hi Graeci, & Philoſophi.

l. 29. *Nam gregibus (quia id ſolum opimum eſt) quoad poteſt*] Recte Pintianus *opimum* maluit, quod & tuentur MSS. (2) nulli illud *optimum*, quod Editores ſubjecerant. Sed & miror omnes, etiam ultimas, Edd. ſcribere *quoad poteſt*, quum MSS., quos viderim, omnes, etiam Vaticanus ab Ampl. Goetzio collatus, legant vel diſerte & plene, vel per notas, *quod poteſt*. Phraſis haec eandem habet vim, & elegantiſſima eſt. Nam ponitur pro *quantum poteſt*, ſcil. parci illis. Vide, quae notavi ad Sanctii Minervam III. 6. I. Peſſime autem Voſſius *gregibus parcitur* exponit *abſtinetur a gregibus alendis*; quum manifeſte hic agatur de gregibus non ita facile & ſaepe mactandis in cibum, qui idcirco iis erat *caro ferina* potiſſimum. Plautus Caſin. II. 8. 65. *Argento parci* nolo.

l. 37. *Liberi agnatique*] Egregius hic eſt locus ad illuſtrandum Jus Civile in hereditatibus ab inteſtato. Notiſſimum eſt Jure Romano vocari ad hereditatem primum *ſuos heredes*, hoc eſt, filios in poteſtate patris agentes, dein *agnatos*, denique *gentiles*. At in XII. Tabulis tantum *agnatorum & gentilium* fit mentio, aeque in cauſa tutelae, ac hereditatis legitimae. Nempe olim *agnatorum* nomine continebantur etiam filii. Unde JCtus l. 12. D. de ſuis & legitim. *filium patri eſſe agnatum* PROXIMUM dicit, & Imp. Theodoſius l. ult. C. de Codicill. *liberis usque ad quartum gradum agnationis vincula* tribuit. Nempe *agnati* dicti ſunt vel

(1) Nec aliter Oxon.
(2) Etiam Oxon. in quo deinde eſt, *quo poteſt*.

vel omnes filii, quod patri agnaſcebantur, vel proprie filii minores, qui primogenito in eandem hereditatem & familiam patris agnaſcebantur. De patre quod dixi, probatur ex eo, quod apud Turnebum Adverſar. XXVII. 15. in *Vocabulario*, ut ait, *perquam vetere*, occurrit, *Agnatio* ἐπιγέννησις, *Agnatus* ἐπιγεννηθεὶς, ἐπίγονος. Plane ut in Hiſtoria urbis Thebanae ἐπίγονοι proprie fuerunt appellati priorum ſeptem Ducum filii. Sed & hinc Theophilus §. 1. Inſtit. Quib. mod. teſtam. infirm. quod illic dicitur adoptione etiam rumpi teſtamentum, *quaſi agnatione ſui heredis*, vertit γενοῦ Σοῦ ἐπιγενομένου. De minoribus filiis diſertus eſt locus Taciti German. cap. XIX. *Numerum liberorum finire*, *aut quemquam ex agnatis necare*, *flagitium habetur*, hoc eſt, natis poſt primum filium, vel poſt finitum liberorum numerum. Hinc ergo factum, in primis poſtquam filii & ſui heredes ab agnatis coeperunt diſtingui, ut hac *agnatorum* voce fratres potiſſimum deſignarentur. Unde apud Auctorem ad Herennium 1. 13. frater minor Malleoli, qui damnatus teſtamentum fecerat, hereditatem ejus *ſuam vocat lege agnationis*. Sed & extenſa eſt paulatim haec agnatio usque ad ſextum vel ſeptimum gradum. Hinc jam apud Melam h. l., cujus tempore latius jam ſumebatur haec vox, *aliquot ſimul conjuges ſingulis*, & *ob id plures liberi agnatique* fuiſſe dicuntur. Hi enim *agnati* referuntur ad *familias* ab uno minimum avo vel proavo ortas, *in quas paſſim diſperſi* agebant. Ultra illos autem gradus qui erant remoti, appellabantur *gentiles*, qui certe in habili, ſeu qui facile exiſtere poterat, caſu debuerunt olim fuiſſe poſiti, quum aeque ac agnati, ſed poſt eos, non ad hereditatem modo, ſed & ad tutelam vocarentur. Unde *gentiliciae hereditates* etiam apud Suetonium Caeſ. cap. 1. memorantur. Et ſtulti a Varrone 1. de Re ruſt. 2. *ad agnatos* & *gentiles* dicuntur *deducendi*. Scio media Juriſprudentia tandem haec aliter conſtituta: ſed de quo alias forſan uberius. Nunc digredi nimis longum εἰς ἄλλο γένος, ab his Notis alienum puto.

l. 38. *Nuſquam pauci degunt*] Ultima vox a MSS. (1) prorſus abeſt, & ideo recte eam Voſſius in ſua Edit. expunxit. Intelligitur autem *ſunt* ex proximis, vel *exiſtunt*. Poſſis etiam diſtinguere, *tamen*, *quia* (ſic enim optimi Codd.) *ſingulis aliquot ſimul conjuges*, & *plures ob id liberi agnatique*, *ſunt nuſquam pauci*.

l. 39.

(1) Oxon. quoque eam non habet.

l. 39. *Atlantes*] Hos Nicolaus Damaſcenus de Moribus Gentium apud Stobaeum vocat *Apharantes*. Certe iis tribuit, quae Mela *Atlantibus*.

l. 46. *Apud Garamantas etiam armenta*] Mirifice omnia conturbaverat, & aliunde alia praeter omnium codicum fidem addiderat Pintianus, tantum ut Melam, ſuffragio licet Plinii firmatum, in concordiam redigeret cum Herodoto, quem ſequitur quidem Mela ſaepe, ſed aliquando etiam ſive per incuriam, aut memoriae vitium, ſive conſulto relinquit. Vide hic Ciacconium & Voſſium. Ceterum quod iidem legunt *apud Garamantes jam armenta ſunt*, concinni ſatis eſt ſenſus. Sed tamen, quum in omnibus ſcriptis (1) & olim editis Codd. repererim *etiam*, nolim id mutare, quum & ſenſum praebeat commodum. Vult enim dicere Mela apud Garamantas, licet non multo opulentiores ſint vicinis ſuis Troglodytis, ut qui habitant itidem in terra feris frequenti, atque homines alios, eorumque commercium fugiunt, ut tradit Herodotus IV. 174. apud illos tamen etiam armenta ſunt, quae apud Troglodytas non erant. Si cui tamen magis arrideat Ciacconii conjectura, non multum ſane refragabor.

l. 50. *Quos pro ſuis alant*] Hoc itidem a Pintiano ortum, licet MSS. omnes & Edd. priſcae habeant *colant*. Ciacconius vero maluit *tollant*, quia patres infantes, quos pro ſuis agnoſcebant, & educari volebant, humi depoſitos tollere ſolebant. Secutus id primo eſt Voſſius, ſed dein ex uno Hieronymi loco, quem & ipſum ex Ciacconio habuit, praetulit conſtantem MSStorum lectionem. Verum uſus ille verbi *colere* non ex ſolo Hieronymo erat probandus, quum ex longe melioribus Latinae linguae auctoribus probari poſſet. Sic Salluſtius Jugurth. cap. LXXXV. *Nec milites arcte colam, me opulenter.* Livius II. 22. de ſervis bello captis: *Pergunt domos eorum, apud quem quiſque ſervierant, gratias agunt liberaliter habiti cultique in calamitate ſua.* Gellius III. I. Illum *in ſe colendo non aeque eſſe parcum.* Salluſt. Jugurth. cap. V. de liberis: Micipſa *Jugurtham eodem cultu, quo liberos, domi ſuae habuit.* Livius XLV. 28. Paulus *filiam* Perſei *cum minore filio omni liberali cultu habuit.* Suetonius Aug. cap. LXV. Pater *relegatae uſum vini, omnemque delicatiorem cultum ademit.* Livius I. 39. de Servio, captivae filio, *quem tam humili cultu educamus.* Tacitus

(1) Conſentit cum iis Oxon. qui & paulo poſt habet *colant*.

citus I. Hiſtor. 88 Otho inter comites expeditionis habuit L. Vitellium *eodem*, *quo ceteros*, *cultu*, *nec ut Imperatoris*, *nec ut hoſtis fratrem.* Hinc *vitam* bene, aut male *colere.* Plautus Caſina II. I. 12. *Faciam uti proinde*, *ut eſt dignus*, *vitam colat.* Poenul. Prol. v. 13. ad praeconem: *Exerce vocem*, *per quam vivis & colis*, ſcil. vitam tuam. Satis ex his patet, *τὸ colere* notare etiam educare, ſuſtentare, tractare.

I. 52. *Augilae Manes tantum Deos putant*] Manifeſtum deſignari hic certorum tantum hominum, qui mortui ſunt, veluti juſtiſſimorum & fortiſſimorum hominum, ut & majorum ſuorum animas, ſeu Deos Manes. Sic Tacitus III. Annal. 2. de unius Germanici funere: *Obvii victimas atque aras Diis Manibus ſtatuentes lacrymis & conclamationibus dolorem teſtabantur.* Saepe tamen haec vox notat etiam in univerſum omnes Deos inferos. Vide Me ad Sanctii Minervam IV. 16. 3. & ipſum Sanctium de hoc quoque Melae loco iſtic agentem, ut & Salmaſium ad Solinum pag. 412. Plinius autem & Solinus dicunt *Augilas tantum inferos colere*, ſatis profecto ambigue. Nam certe quando haec ſimpliciter ita, ſeu generaliter leguntur, ut leguntur, nemo non illorum verba accipiet de omnibus in univerſum Diis inferis, quae certe mens Melae, quem illi ſequuntur, non fuit. Ceteroquin non negaverim poſſe etiam *Inferos* vocari defunctorum animas. Veluti in eleganti Epiſtola Servii Sulpicii ad Ciceronem IV. Famil. 5. de mortua ejus filia: *Quod ſi quis etiam inferis ſenſus eſt*, *qui illius in te amor fuit pietaſque*, *hoc* (ut te triſtitiae dedas) *certe illa te facere non vult. Da hoc illi mortuae.*

I. 64. *Vultus in pectore eſt.*] Hoc eſt, os & oculi, ut loquuntur Plinius, Solinus, & Martianus Capella. Vide Ciacconium.

I. ead. *Satyris*] At hi fuerunt animalia ex majorum ſimiarum genere, quae, ut ipſe Plinius ait VIII. 54. *hominis figurae* erant *proximae*. Et XI. 44. *perfectam hominis imitationem continent facie*, *naribus*, *auribus*, *palpebris.* Vide quae notavi ad Aelian. Var. Hiſt. III. 40. 4. De *Aegipanibus* vero vid. hic Voſſium, & maxime Salmaſium ad Solinum pag. 413.

CAP. IX.

l. 12. *Alteraque ex parte*] Delevi *ex*, quod abeſt ab omnibus melioris notae Codd. certe quatuor Voſſ. tum Lipſ. & Meo (1) & quos alii adhibuerunt, denique ab optimis Edd. Anonyma, & Torini. Paulo ante Ciacconius & Voſſius pro *& cum diu* legunt *ſed cum diu*. Maluiſſem *at cum diu*. Verum quum omnes MSS. retineant *&*, mutare id nolui, praeſertim quum Mela hac vocula in connectendo multum utatur.

l. ead. *Aſtaboras*, *altera Aſtapus*] (2) MSS. uno conſenſu *Aſtabores* & *Aſtape*, niſi quod Meus literam *r* inſerit ſecundae ſyllabae, ſed perperam. Plinius v. 9. *Aſtapum*, quo nomine Nilum in Aethiopia ait dictum, diſtinguit ab dextero alveo Meroës, quem vocat *Aſtuſapen*.

l. 15. *In immanem lacum*] Quis fuerit iſte lacus incertum, quem apud alios reperiri negat Voſſius. Nec tamen ideo velim contra MSS. & Edd. cum ipſo hic legere *locum*. Valde enim id languet, & ab ingenio Melae alienum eſt *immanem locum* dicere ita ſimpliciter, ſine ulla immanitatis illius ratione addita. Quod ſi maxime fiat, nihil aliud tunc intelligi tamen poſſet, quam locus aut tractus vaſtae ſolitudinis & magnitudinis. Sic mox hoc cap. *ex immanibus Aethiopiae jugis*, hoc eſt, maximis. Et ſic alibi paſſim. At Voſſius intelligi his verbis vult Cataractas Nili inferiores, ſeu minores; de quibus Seneca Natural. Quaeſt. IV. 2. *Excipiunt eum Cataractae, nobilis inſigni ſpectaculo locus.* At quae ratio moviſſet Melam, ut Cataractas memoraturus nec alia deſignatione, quam generali iſta & nimis laxa *immanis loci* uteretur? Adde, nondum perveniſſe eum ad illos maxime celebres Cataractas paulo ſupra Elephantinen urbem, quum lacum hunc collocet in locis infra Meroën inſulam, & ſupra Tachempſo urbem, ſeu inſulam; quae longe etiam ſupra hos Cataractas a Ptolemaeo & aliis ponitur. Sed *lacus* iſte apud nullum alium invenitur Scriptorem, ut ait Voſſius. Quid vero mirum vel alios in Aethiopicis

(1) Et Oxon. qui etiam cum aliis *& quum diu.*

(2) Haec eſt lectio Edd. Hermol. Cam. & aliquot recentiorum. Ald. & Junt. *Aſtaboras* & *Stapus.* Voſſ. & Gron. *Aſtaboras & Aſtapes.* Torin. & Norimb. *Aſtabores* & *Aſtape.* MSS. Oxon. & Voſſ. 3. *Aſtabores & Aſtaphe.*

picis hiſce, tam parum olim exploratis, aliquem praetermiſiſſe lacum, vel Melam Hiſpanum in iis aliquid humani memoriae vitio paſſum? Sed non opus ut eo delabamur. Nam Seneca d. l. paulo ſupra Philas & Cataractas hos Nilum ait *in paludes diffuſum*. Inter *paludes* haſce potuit fuiſſe *lacus* hic. Sed quid multa? Ipſe utique Herodotus a Ciacconio jam laudatus II. 29. infra Meroën ſupra Elephantinen juxta inſulam Tachempſo collocat λίμνην μεγάλην, *magnum lacum*, *in quem Nilus* iſtic *effundatur*. Sine dubio reſpexit hunc locum Mela, ut ſolet Herodotum ſequi; ſicuti & ex eo, aeque ac Stephanus, *Tachempſo inſulam*, quam alii dicunt urbem, nulla *inſulae* mentione facta, nobis memorat. Ita vero habemus iſtic loci, ubi a Mela collocatur, *lacum* adeo rejectum a Voſſio & aliis.

l. 16. *Tachempſo*] Mira hic varietas codicum. Lipſ. Meus, Voſſ. 2. 3. legunt *Talenſo* (1), Voſſ. 4: *Talemſo*; at Voſſ. 1. *Thalem.* voluit *Talempſo* Similiter Vaticani *Talenſo*, vel *Talemſo*, vel *Thalempſo*. Omnes tamen conſpirant in literam *l*, ſive ea ſit culpa librariorum, ſive ipſius Melae incuria, decepti forſan corrupto codice Graeco, in quo Λ ſcriptum pro Χ vel Κ, quae literae facile inter ſe permutari poſſunt. Ptolemaei *Metacompſo* cum Ciacconio corruptum arbitror. Librarii Graeci plerisque Barbarorum vocabulis Graecam ſpeciem addere ſtuduerunt. Hinc illud Μετα in hoc nomine videtur ortum. Sed & videtur in eodem Capite ad Occidentalem partem Nili idem hoc nomen ſcribi *Tachorſa*. Fuit enim *Tacempſo* duplex ad utramque partem Nili. Hinc Plinius VI. 29. *Ex Africae latere tradita ſunt eodem nomine Tacempſos altera, ſeu pars prioris.* Vox autem haec quam diverſae revera fuerit ſcripturae apud veteres, ex Stephano de Urbibus plane manifeſtum. Nam de eadem tribus locis agitur ſub nominibus Τάκομψος, Ταχεμψὼ, & Χομψώ. Quid? an forſan verum fuit nomen Χομψὼ, & pro eo, quia urbs fuit duplex cis & ultra Nilum, Graeci dixerunt τὰ Χομψὼ, quae in unam demum vocem *Tachompſo*, vel *Tachempſo*, coaluerint? Sic plane apud Strabonem lib. XVI. pag. 753. legitur Ταξύμιρα, pro τὰ Σίμυρα. Mox *Elephantilem* habent plerique Codd. Melae. Quocirca non poſſum praeterire hic Voſſii incuriam. Reponit ille *Elephantidem*, & *ita libros habere* ait. At falſum hoc eſſe ajo, quippe qui

(1) Sic quoque Oxon. & ex Edd. Torin. & Norimb. Mox iidem *Elephantilem.*

qui illam vocem in nullo prorſus Voſſiano codice reperi. Sed & ex Vaticanis Ampl. Goetzius *Elephantilem* notavit. Neque aliter ſcriptam hanc vocem legas in Edd. antiquiſſimis, Anonyma, Veneta, & Torini. At Voſſ. 1. ille omnium optimus diſerte praefert *Elephantinem*, quomodo & alii plerique ſcriptores hanc urbem nominant. Quod ideo & ipſe, ut voluerat jam olim Pintianus, recepi, tanto promptius, quia mox in fine hujus cap. haec ipſa urbs in quibusdam MSS. vocatur *Elephantine*, vel *Elephantin*.

l. 19. *Jam pene navigabilis*] MSS. omnes, quos adhibeo, legunt *bene navigabilis* (1). Unde neſcio qua ratione ducti Editores fecerint *pene*. Excipio Vinetum, quem ſecutus eſt nuper Clar. Gronovius, ab ſuis quoque Codicibus monitus. Sic Cicero XVI. Famil. 8. *bene firmus* & Epiſt. 13. *quum te bene confirmaris*. XII. 13. *Caſſii claſſis bene magna*. Sic alibi & alii.

l. 21. *Deinde iterum iterumque diviſus ad Delta & ad Melin*] Hanc ait Voſſius *eſſe Vaticani, & omnium, quos viderit, Codd. conſtantem lectionem*. Reſpicere eum puto poſtrema. Nam ceteroquin illud prius *iterum* in nullis nec Voſſii ipſius, nec aliis facile reperietur. Abeſt certe ab omnibus, quos ego vidi, & quos Ampl. Goetzius; ſed & a primis & optimis Edd. Anonyma, Veneta, Torini, Aldi & Juntae (2). Reliquae interpoſuerunt *ſemel*, quod & probavit Ciacconius. Voſſ. 2. habet *dein iterum diviſus*, quod forſan alicui arridere poſſit. Sed crediderim potius excidiſſe unum *iterum* propter ipſam repetitionem, legerimque cum Salmaſio, quem in eo Voſſius ſequitur, *iterum iterumque*; tanto magis, quia mox Nilus *in ſeptem ora ſe ſcindere* dicitur, quo unice iſthaec verba, non ad duplicem tantum diviſionem, reſpiciunt. Sed major difficultas eſt in illis *ad Delta & ad Melin*, quae cum Ciacconio & Schotto crederе malim ex margine, vel gloſſa imperiti hominis irrepſiſſe in textum, quam duras adeo & abſonas variorum Interpretum recipere conjecturas. Etenim ad Delta & oppidum Cerca-

(1) Cum iis conſentit Oxon.

(2) Abeſt etiam a MSS. Oxon. & Edd. Hermol. Norimb. & Cam. In ſequentibus valde variant tam ſcripti, quam editi. Voſſ. 1. *ad Delta & ad Melyn it per.* Voſſ. 2. 4. 5. *ad Deltam e. a. Melim i. p.* Voſſ. 3. *ad Deltam & Melim it p.* Lipſ. & Perizon. *ad Deltam e. a. Melin it p.* Oxon. *ad Deltam, ad Melin, it per.* Ex Edd. Hermol. & Cam. *ad Delta & ad Metilin it per.* Ald. *ad Delta & ad Melim per.* Junt. *ad Delta & ad Melin per.* Torin. *ad Deltam & ad Melin & per.* Norimb. *ad Deltam & ad Melin it per.*

Cercaſorum triplex, jam fit Nilus, atque adeo non dividitur poſtea demum & denuo ad Delta, quippe ad cujus κορυφὴν, *acumen*, ſitum erat illud ipſum *Cercaſorum* oppidum, hic a Mela nominatum. Hinc Herodotus II. 15. Nilum ait dividi κατὰ, *apud Cercaſorum*, at cap. 16. κατὰ τὸ ὀξὺ τῦ Δέλτα, *apud acumen Deltae*. Sed & cap. 97. conjungit ideo tanquam unius loci *acumen Deltae & oppidum Cercaſorum*. Liquet hinc primam diviſionem Nili fieri ad Delta ipſum, non ſecundam. Ceterum hac ratione rejicio quoque Pintiani conjecturam legentis *a Delta & Memphi*, & ita pro *Melin* reponentis *Memphin*, ſed quae eſt ſupra Cercaſorum, ubi Nilus adhuc alveo continetur uno: non ergo inde incipit diviſio prima, nedum ſecunda, nec inde it per omnem Aegyptum diviſus & diſperſus. Dein & Voſſii, qui legit *ad Deltae acumen*, quaſi iſtic poſt primam diviſionem in triplicem alveum *iterum* dividatur. Sed hanc Voſſii conjecturam exploſit ſatis Clar. Gronovius, aeque ac Voſſius ipſe Salmaſianam, ſed quae longe eſt ſua melior. Legit ille ad Solinum pag. 478. *Dein iterum iterumque diviſus a Deltae meta* (hoc eſt, acumine, initio, κορυφῇ) *it per* —— Nihil iſtic reperitur, quod Geographiae ratio, & Nili deſcriptio non admittat. Nec longe abſcedit, quod ex ſuis Codd. profert Salmaſius, (*ad Deltam & a Melin*) ab ipſis Voſſianis, niſi quod hi & plerique alii, ut & optimae ex priſcis Edd. habeant *ad Melin*, *Melim*, *Melyn*, ut adeo tam duram hoc nomine increpationem Voſſii non fuerit meritus. Sed tamen, fateor, minus Latine videtur dictum *Deltae meta*, pro ipſo acumine, ſeu κορυφῇ. Neque vero ullam vocabuli *Melim* rationem Salmaſius habet. Quid ergo? Niſi verba haec ſint prorſus ejicienda cum Ciacconio, ſicuti ſalvo plane ſenſu abeſſe poſſunt, ſiquidem illa *iterum iterumque diviſus*, referenda ſunt ad *diſperſionem per omnem Aegyptum* & *ſeptem ora*, quae ex iſta diviſione oriuntur: niſi ergo haec ita ſint, legerim *a Delta ad pelagus it per* —— Certe mentionem maris, vel pelagi, videtur ſenſus requirere; tanto magis, quia mox, quaſi jam facta eſſet, per ellipſin omittitur, dum Nilus ſimpliciter dicitur *evolvi*, ſcil. in mare. Sed a voce *Melim*, quae tamen omnino valde videtur corrupta, longius, fateor, recedit hic meus conatus, & ideo Lectorum judicio eum lubens permitto. Hermolaus legit *ad Metilin*, vel *Metelin*, quod multae Edd. poſt eum receperunt. Sed longe nimis remota eſt haec urbs ad mare & occidentale latus τῦ Delta, nec ad eam fit ulla diviſio Nili. Maluiſſem *Talyn* reponere, qui fluvius ex Nilo

Nnn 3 per

per Bolbiticum oſtium exit in mare. Sed eandem in partem eſt & illa nimis remota. Rejecit quoque illam Hermolai lectionem Pintianus, ſed & ſuam ipſius poſtea de *Memphi*, & maluit corrupta mutare in *ac Delta medium*, eaque dein loco ſuo movere, & in alium transferre. Sed, quod itidem magnae eſt audaciae, ſine ullo cujusdam MStorum auctoritatis veſtigio. Retinui itaque verba corrupta, vel plane ſuſpecta.

l. 28 *Praeter id quod ſcatet piſcibus*] Sic ſcripti & editi. Ciacconius tamen in vet. cod. legi ait *praeter quod*, unde reponendum ſuſpicatur *praeterquam quod*. Sed ſi ita habet iſte codex, & aliunde ſi confirmaretur, retinerem ſcriptam lectionem. Nam aeque recte dicitur *praeter quod*, ac *prae quod* apud Plautum Stich. II. 2. 38. *Omnes res relictas habeo*, *prae quod tu velis*, hoc eſt, prae eo, quod. Sic ergo *praeter quod* dicitur pro *praeter id*, *quod*; quo modo loquitur & Plinius Panegyr. cap. LIX. *Nam praeter id*, *quod eſt arduum*, *duas*, *easque*, *ſummas*, *ſimul capere poteſtates*, *tum ineſt utrique nonnulla diverſitas*. Mox plerique MSS. legunt *hippotamos crocodrilosque*, vel *crocodrillosque*, ſed & ſic antiquiſſimae Edd. Anonyma ac Torini. Voſſ. 1. *corcodrillos*. Sed recte Voſſ. 4. vocabula haec expreſſit ita, ut ſcribi ſolent (1).

l. 34. *Accipientia ſpiritum*] Pro *ſpiritum* etiam Voſſ. 2. legit *ſpeciem*, idque etiam in uno ex Vaticanis reperit Ampl. Goetzius. Sed alterum praeferunt reliqui & meliores.

l. 36. *Terrea*] Incertae prorſus eſt auctoritatis, utique in proſa, haec vox. Ubi in Edd. reperitur, MSS. legunt *terrena*. Certe hic ita omnes habent Codd. tum quos ego, tum quos Ampl. Goetzius vidit (2). Neque aliter optimae illae Edd. Anonyma & Torini. Quid, quod ipſe Voſſius ex vet. cod. & ipſo Vaticano annotavit *terrena* in ſuis collationibus? ut adeo valde mirer eum hic illud *terrea* reliquiſſe prorſus intactum indictumque. *Terrenus* paſſim occurrit, immo plane ut hic, coeleſtem & igneum vigorem, qui hominibus ineſt, dicit hebetari *terrenis artubus*, Virgilius VI. Aen. 732.

l. 41. *In aeſtate tunc altius abit*] Neſcio unde illud *in aeſtate* acceperint Editores, non primi uſque ad Aldum & Jun-

(1) *Hippotamos cocodrillosque* Oxon. In poſteriore voce Ed. Norimb. ſequitur Torinianam, ſed pro *hyppotamos*, quod in hac eſt, habet *hyppopotamos*.

(2) Adde Oxon. a quo itidem paullo poſt abſunt illa *in aeſtate*.

Juntam, ſed medii inde usque ad Voſſium. Nam in Vatic. Lipſ. meo, & Voſſ. omnibus neutiquam reperitur, neque in primis, ut dixi, Edd. ſine dubio ex gloſſa ad voculam *tunc* eſt ortum, quae non videbatur habere, quo referretur, quum tamen referri recte queat ad *magnos aeſtus*, eorumque tempus: ſicuti quod continuo ſequitur, *per ea tempora*, hoc eſt, tempora magnorum aeſtuum, quibus exundat Nilus.

l. 43. *Eteſiae aut actas —— aut venienti obvii*] Omnes MSS. quos novi (1), & Edd. primae usque ad Aldum & Juntam habent *obviae*, poſteriores demum *obvii*. Decepti hic videntur librarii corrupta lectione quorundam Codd. qui legunt, *aut actae a Septentrione, aut a meridie nubes ſuper principia ejus imbres praecipitant*. Sed male. *imbre* abſolute ponitur. Vide me ſupra ad cap. 3. Inde vero librarii reſpicientes ad vocem *nubes* formarunt nobis illud *obviae*, niſi per ipſam terminationem *Eteſiarum* decepti eam feminini eſſe generis crediderint.

l. 48. *Fitque major vel —— quam debet amittit*] Suſpecta haec omnia habet Pintianus, ut quae ex margine in ipſum devenerint contextum. Verum ea in re nec Schottum, nec Voſſium ſibi habet ſuffragantes. Voſſius *non videre* ſe ait, *quid in his verbis abſonum ſit & inconcinnum*. Sed neque MSS. favent Pintiano, ut adeo, ſi quae corruptela huic loco adhaeſerit, antiquam fuiſſe oporteat. Crediderim tamen juſto judicio illum verba haec νοθείας arguere. Nam quid quaeſo in illis ineſt, quod non dictum ſit in proximis ſuperioribus? quid, niſi brevis repetitio & explicatio trium cauſarum, quare Nilus ſolſtitio creſcat, ſeu fiat major? Immo quid diſcriminis eſt inter haec ipſa, *creſcit, fitque major*, ſine ulla particula, quae vel repetitionem clariorem, vel concluſionem, aut effectum cauſarum denotet? Quod *nihil ex ſe amittit*, eo reſpicitur ſecunda cauſa, qua Sol altius abiens ſinit Nilum *integrum, & ut eſt pleniſſimus, ſurgere*. Quod *plus quam ſolet accipit*, eo declaratur prima cauſa a nivibus ſolutis petita. Tertia vero ab Eteſiis ſumpta ultimis hujus periodi verbis exponitur. Aliena haec videntur a Melae ſtylo & ingenio. Sed meam ego dixi ſententiam, de qua Lector ſuo arbitratu exiſtimet velim.

l. 53, *In illis terris*] Voſſius delet ultimam vocem, quia, ut ait, abeſt in veteribus libris. At abeſt tantum in Voſſ. 1. ac 3. in reliquis reperitur. Sed & illi valde hic cor-

(1) Non abit ab iis Oxon.

corrupti ſunt. Certe Voſſ. 1. habet, *in illis ortum amnem tibi ſubter maria ex eo alveo.* Multi alii pro *in illis* habent liquido *nullis* (1). Exponit Voſſius *in illis* ſcil. Ἀντίχθοσι; at quomodo ſupplebit ea, quae ſequuntur, & ad haec reſpiciunt, *in noſtris*? Quum ergo hic intelligi neceſſario debeat *terris*, & in ſuperioribus exprimatur a pleriſque, etiam Vaticanis, unde certe nihil annotavit Ampl. Goetzius, nihil ego hic mutaverim, aut, ſi Voſſio accederem, legerim quoque *in noſtro*, ſcil. *orbe*, quod praeceſſit.

l. 63. *Sua ſede occupat*] Aliquid hic vitii haerere declarant MSS. qui legunt omnes fere *quae*, vel *que*, vel *qua*, quod in uno ex Vaticanis certe reperit Ampl. Goetzius, (2) *ſede occupat*. Voſſ. 1. *quae cede occupat*. Voſſ. 2. *quae ſedem occupat*. Arripuerunt hoc nonnullae Edd. priſcae, inque iis Aldina & Juntina. At antiquiſſimae, Anonyma, Veneta, Torini, Camertis aliorum Codd. lectionem retinent, *quae ſede*. Aliae tandem Camertis ſcilicet, Vineti ac reliquae dein omnes *ſua ſede* ediderunt, id quod mihi non eſt rejiculum, quum minimae ſit mutationis & ſenſus optimi. Neque vero ſpreverim, quod Pintianus primum voluit, *qua ſedet*, hoc eſt, in ipſo ſolo, ut opponatur illis, quae ſequuntur, *totidem in altitudinem erigitur*. Certe longe ego hoc praetulerim, quam quod ille dein maluit, audaciſſime multa Melae aſpergens, quae in nullis ejus Codd. reperiuntur, & errans inſuper dum Herodoti *plethra* vertit *jugera*, & inde Melae ac nobis obtrudens *octona jugera*. De his *plethris* & *jugeribus* vide Me ad Aeliani Var. Hiſt. III. 1. 3. Optimus ille Codex, qui olim fuerit Latini Latinii, & quem hic tanquam ſuum citare videtur Voſſius, eſt Ciacconii. Verum is ex eo profert, non *quo cedat*, ſed *qua ſedat*. Voſſius in collationibus ſuis notat V. C. *quae*, lego *qua*. Verum hoc videtur poſtea rejeciſſe, quia a Pintiano videbat praeceptum. Nam maluit dein conjectura ex illo Latinii codice formata, *quoque latere*. Non male & illud, ſi addicerent ulli codices. Ciacconius ex eodem cod. legit *qua ſedat*, quod tamen vitium ſcripturae putem pro *ſedet*. Ego vulgatum retinui, quod & ipſe Voſſius fecit. De Pyramidibus vide Me in Aegyptiacis cap. XXI.

l. 65. *In circuitu*] MSS. Lipſ. Meus, & Voſſ. optimus, ſeu 1. & 4. denique & Vaticanus, annotante Voſſio, legunt

(1) Ita Oxon. Voſſ. 2. 3. 4. Lipſ.

(2) *q ſede*, Oxon. *quae ſede*, Ed. Norimb.

legunt *in circuitum*. Utrumque poſſit dici. Nam ut hic, ſic fere Suetonius de Gallia in Caeſ. cap. xxv. *Patetque circumitu ad bis & tricies centum millia paſſuum*.

l. 68. *Domos ter mille*] Omnes MSS. quos vidi, ignorant *ter*: neque aliter Edd. omnes ante Pintianum, etiam illa Vineti, neque in ullis id reperi collationibus. Quid ergo? ſequemurne in Mela recenſendo potius Herodotum, an illius Codicum conſenſum? Putem poſterius, & de priore in Notis monendum. Sed & Herodotus tantum cIↄ Iↄ. ſupra terram ſe vidiſſe tradit, reliquas fuiſſe ſub illis infra terram, in quas admiſſus non fuerit. Potuit ergo Mela ſuperiores & inferiores domos habuiſſe pro iisdem, & tantum ſuperiorum voluiſſe numerum exprimere, cumque rotundum, ut dicitur, quia ſatis amplum forſan credidit. *Pſammetichi* autem nomen mire hic corruptum eſt. At proximus vero Voſſ. 1. *Pſammetici*, quod & voluerunt Meus, & Voſſ. 4. legentes *Pſaminetici*. Alii vero *Pſaminetie*, vel *Pſaminentie* (1). Prius quoque oſtentant antiquiſſimae Edd. ante Hermolaum.

l. 76. *Magno & inexplicabili tamen errore*] Neſcio unde illud *inexplicabili* acceperint Editores. Nam antiquiſſimae & optimae Edd. Anonyma, & Torini legunt *magno & explicabili*. Hoc ipſum omnes MSS., etiam collati, exhibent (2); niſi quod Voſſ. 1. optime, ut puto, habeat, *magno, explicabili tamen errore*. Ceteroqui legerem *magno, at explicabili tamen errore*. Non rejecerim tamen, aut ſolis Poëtis conceſſerim vocem *inexplicabilis*, ut facit hic Voſſius, quum & Plinius xxxvi. 13. de labyrinthis agens bis ea voce in uno hoc Capite utatur, *Quae itinerum ambages, occurſusque ac recurſus inexplicabiles continet*. Et dein: *Perveniunt ad viarum illum inexplicabilem errorem*. Quid, quod ipſe Cicero paſſim, tum Livius xxxvii. 52. & Tacitus iii. Annal. 73. vocem hanc adhibuerint? Recte autem Voſſium hic putem prius *ſubinde* rejeciſſe, quod etiam ex textu ipſo excluderem, ſi MSS. paterentur.

l. 78. *Fimo obliti*] Ciacconius ex Herodoto ii. 85. & Diodoro lib. 1. pag. 46. legit *limo*. Liquet inde, unde Voſſius eam hauſerit conjecturam, quod diſſimulare non debuerat. Res ipſa, ſeu ritus ille convenit cum eo, quod in S. Scriptura legimus, Iſraëlitas quoque in ſummo luctu, vel metu,

(1) *Pſaminetie* Oxon. ab eodem abeſt *ter*.
(2) Etiam MSS. Oxon. & Ed. Norimb.

metu, pulverem ſibi conjeciſſe in caput & faciem. Vide Joſuae VII. 6. ubi Joſua & ſeniores dicuntur *immiſiſſe pulverem in caput ſuum*. Et 2 Sam. XV. 32. ubi quum David fugeret Hieroſolymis, dicitur ad eum in fuga ſe contuliſſe Huſaï lacerata veſte, *terram habens in capite ſuo*. Sic alibi. MSS. tamen omnes hic habent *fimo*, niſi quod Voſſ. 1. *fumo* (1).

l. 81. *Suis literis perverſe utuntur*] Nolim hic Pintianum ſequi expungentem *ſuis*. Vult dicere auctor, habere eos proprias ſibi literas, certe a Graecis diverſas, easque ſcribere ἐπὶ τὰ λαιὰ, hoc eſt, ab dextra verſus ſiniſtram, quum Graeci & Romani contra facerent, quibus *perverſum* ideo videbatur illud ſcripturae genus.

l. 84. *Parentes quum egent, illis neceſſe.*] Omnes MSS. etiam optimus Vaticanus, legunt continua ſerie *illis mulieribus ſcilicet* (2). Manifeſta haec quidem eſt gloſſa, ex margine in contextum illata, ſed quae unice a me annotatur, ut liqueat omnes noſtros Codices, etiam optimos, ex uno antiquiſſimo exemplari pariter derivatos, unde tam inanem gloſſam omnes receperint, quod & alias obſervaſſe mihi videor, unde & tam pertinax corruptela in propriis ſaepe reperitur nominibus.

l. 91. *Exſtincta ſint*] Voſſ. 3. & 5. *exſtincta ſunt*, quod, ſi reliqui aſſentirentur, praeferrem (3).

l. 95. *Coitu pecoris*] Exputare nequeo, quem Voſſius hic deſignet *optimum ſuum librum, in quo a prima manu ſcriptum* fuerit *pecoris*, quod ideo vult retineri. Nam certe in omnibus Voſſianis, etiam in illo, quem ceteroquin optimum vocat, diſerte, & ſine ulla mutatione reperi ſcriptum *pecudis*, niſi quod Voſſ. 3. (4). *pecudum* habet. Sed & Meus, & Lipſ. itidem praefert *pecudis*. Sed neque in Juntina Ed. quae pariter cum Aldina *pecudis* legit, ullam reperio ad hanc vocem lectionis varietatem ab Ampl. Goetzio annotatam, qui tamen eam diligenter cum Vaticanis contulit. Viderit ergo Voſſius, qui ſuam hic fidem tueatur. Sed & inepta ſatis eſt altera ratio, quod Columella & alii boves quoque

(1) Oxon. quoque, & omnes Edd. *fimo*.
(2) Lipſ. *illis mulieribus neceſſe eſt, bis*. Oxon. *illis ſcilicet mulieribus neceſſe eſt, bis*. Edd. vett. gloſſam excluſerunt. *Eſt* ante *bis*, & deinde ante *alere* habent Lipſ. Oxon. & omnes Voſſiani, praeter ſecundum, a quo poſterius abeſt. Camers omiſit prius. Ceterae Edd. vett. utrumque expreſſerunt.
(3) Adſentitur Oxon.
(4) Et Oxon.

quoque & equos *pecora* vocent. An ergo relinquemus idcirco conſtantem ſcriptorum Codicum lectionem? An minus illi *pecudes* appellantur? Immo vero longe frequentius. Ipſe Cicero conjungit cum belluis, equis & bubus I. de Offic. 30. *Quantum natura hominis pecudibus, reliquisque belluis antecedat.* Et II. 3. *Expertes rationis equi, boves, reliquae pecudes.* Suetonius Caeſ. cap. LXXVII. *Nec pro oſtento ducendum, ſi pecudi cor defuiſſet*, de victima ſollennis ſacrificii Sulpic. Severus Hiſtor. Sacr. I: 31. *Quum oneri boves feminas ſubjeciſſent, vituloſque earum domi retinuiſſent* Philiſtaei, *iter nullo duce in Judaeam pecudes direxerunt.*

l. 98. *Trecentos & triginta Reges*] Valde hic haeſitant Interpretes ut Melam cum Herodoto in utroque numero XXXIII. & XIII. millium concilient. Nec mirum, quum receptam lectionem conſtanter in his numeris tueantur MSS., eaque ab Herodoto, quem tamen Mela videtur ſequi voluiſſe, palam recedat. Reſpexit autem Mela non Herodoti II. 100. ut putat Voſſius, quum illic CCCXXX. Reges non *ante Amaſin*, ſed *ante Seſoſtrin* exſtitiſſe memorentur, atque hic ideo illis ſucceſſiſſe. Verum reſpexit manifeſte Herodot. II. 142. ubi tamen is Reges CCCXLI. fuiſſe ait, & *aetates*, γενεὰς, quae faciunt undecim millia & CCCXL. annos: neque haec omnia *ante Amaſin*, vel certe non uſque ad Amaſin, ſed ante Sethonem jam exſtitiſſe tradit. Sequitur jam illic de Sole quater curſus ſuos mutante inter illas aetates, ſed quod itidem liberius reddidit Mela. Quid ergo hic dicendum eſt? Vel Melam negligentius hic adhibuiſſe Herodotum, ſive memoriter, ſive ex Excerptis incurioſe factis ea repetierit, & nonnulla inſuper de ſuo ex conjectura, aut errore, liberius adſperſerit: vel emendandum hic eſſe ad fidem praeeuntis Herodoti, praeter ſuorum codicum auctoritatem, legendumque *trecentos & quadraginta Reges ante Anyſin, & ſupra undecim* —— Sed prius putem veriſimilius.

l. 99. *Supra tredecim millium annorum aetates*] *Aetates* hic notat γενεὰς, quo verbo Herodotus hic utitur, quodque exponit diſerte prorſus ita, ut tres aetates faciant centum annos. Senſus ergo eſt, referunt certis annalibus tot aetates, unde tot millia annorum oriantur. Habent autem codices quidam *milium*, quidam *milia*. Atque ita conſtructio eſt vel, *aetates millium annorum ſupra tredecim*, vel, *aetates annorum ſupra tredecim millia.* Sic Suetonius ſaepe. In

Caeſ.

Caeſ. cap. XX. *Campanum agrum diviſit ad* XX. *millibus civium*, hoc eſt, diviſit millibus civium uſque ad viginti, ſcil. millia. Aug. XXXVIII. *ſuper* XXX. *Ducibus juſtos triumphos decernendos curavit*, hoc eſt, Ducibus ſuper XXX. ſcil. Duces. Hic quoque Voſſ. 2. & 3 diſerte habent *ſuper*. Sed & MSS. ſemper *milia*, *milium* &c. unico *l.* & recte haud dubie (1).

l. 102. *Quater curſus ſuos vertiſſe ſidera*] Haec explicanda ex ſequentibus. Nam de ſolo *ſole* hoc dicit Herodotus. Neque vero opus ut Pintiani ſupplementum Melae ingeramus ex Herodoto, in quo ipſo illud eſt ſupervacuum, quod recte jam monuit Ciacconius. Ceterum ſi Sol bis ita paulatim mutavit curſus ſuos, ut tandem occiderit, unde nunc oritur, etiam bis neceſſario eos rurſus ita mutavit, ut denuo oriretur, unde nunc oritur; atque ita *quater* ſuos curſus vertit. Voſſ. 1. habet *quartum curſus*.

l. 104. *Viginti millia urbium*] A MSS. noſtris abeſt *millia*. Alii legunt XX. *urbes*, ut Meus, & Voſſ. 1. Reliqui XX. *urbium* (2). Sed certus is eſt error. *Millia* per unum *M* ſolet notari, & ideo excidit. Confer Herodotum II. 177. De potentia autem Amaſis, quam nimiam faciunt Herodotus, Diodorus, & qui eos ſequuntur. Vide Me in Aegyptiacis cap. XXIV. in extr.

l. 107. *Thebae, utique ut*] Locus hic eſt, in quo aliquid haeret obſcuri, immo & vitii, & ideo ab Interpretibus adhuc, ut puto, nequaquam intellectus. Nam, ut cetera mittam, quo pertinet, aut referri debet illud *ſolitasque ſingulas* &c. Voſſius edidit, ſed ſine ope Codicum, *utique quae*, quod tamen etiam ultimae Edd. receperunt. Ciacconius, & ex eo Schottus, voluit *quae*, & deinde *habuit*. Sed nihil in τῷ *utique* (3) mutandum, quod ex optimorum Auctorum uſu notat etiam *praeſertim*, *praecipue*, vel *maxime*. Livius XXXVII. 33. *Id multo, quam de navali victoria, laetius fuit, utique poſteaquam eo venerunt* —— Petronius cap. CXXXIV. *Quid vos in cellam meam, tanquam ante recens buſtum veniſtis, utique die feriarum, quo etiam lugentes rident*? Suetonius Tiberio cap. XLVII. ſpectaculis *rariſſime interfuit, ne quid expoſceretur, utique poſtquam comoedum*

(1) *Super* XIII. *milia annorum*. Oxon. Idem mox *milibus*, & ſic ubique.
(2) Sic Oxon.
(3) Hoc habet Oxon. & videntur habere omnes alii, praeter Voſſ. 3, & Lipſ. in quibus eſt *utque*. *habent* Voſſ. 1. 3. 4. Lipſ. Oxon. Perizon.

moedum Actium coactus eſt manumittere. Sed & ipſe Mela III. 2. *Jactat navigantes atrociter, utique ſi alio ventus, alio unda praecipitat.* Et cap. 5. *Silvae aliaque dira animalia, verum & tigres ferunt, utique in Hyrcania.* Haec nunc ad hunc locum applicari velim. Nominat iſtic Auctor *clariſſimas* tantum urbes iſtius tractus, &, quum quinque nominaſſet, addit ultimam, ſed omnium etiam harum longe clariſſimam, & quae vel maxime nominari deberet. Rectisſime ergo dixit phraſi ſibi ſolita, *& Thebae utique*, quae idcirco male ab ſe invicem diſtinguuntur a Schotto, Voſſio aliisque, licet aliter praeiverint Veneta, Hermol. Barbari, Vercellenſis, Aldina, & Juntina. In ſequentibus jam MSS. legunt *habent*, neque aliter primae Edd.; at poſteriores ediderunt *habens.* At tu totum locum ſic reſtitue leviſſima mutatione in planiſſimum & genuinum maxime ſenſum, *Thebae utique, quae (ut Homero dictum eſt) centum portas, ſive (ut alii ajunt) centum aulas habent, totidem olim principum domos, ſolitaeque ſingulis, ubi negotium exegerat, dena armatorum millia effundere.* Τὸ *quae* excidit propter praecedens *utique*, atque adeo ejusdem ſyllabae repetitionem. Optimus porro eſt conſtructionis nexus, *quae habent ſolitaeque* ſcil. ſunt. De *denis armatorum millibus*, quae perperam & audaciſſime contra Codd. conſenſum hinc ejecerat Pintianus, eumque ſequi ſolitus Schottus, vide hic Voſſium. Ceterum poſtquam haec ita jam ſcripſeram, & meo Marte conſtitueram, deprehendi ab Illuſtri Viro, Gronovio Patre, 1. Obſervat. 16 haec non in eadem quidem verba, ſed eundem plane ſenſum & nexum redacta ac emendata; id quod a Clar. Filio ita plane in duabus Edd. praetermiſſum ac neglectum, ut vere dicam; ſatis mirari non potui.

l. 114. *Ipſas oras ſecant*] Sic MSS. (1) non *ſecat*, ut Schottus, & aliquot alii. Sed recte jam olim Pintianus, & deinde Vinetus haec junxere ſequentibus. Hic vero non obtemperaſſe Pintiano, cui ceteroquin, etiam ubi non debebat, auſcultare ſolet, Schottum, quis non indignetur? Sed & Voſſio turpe eſt hanc Pintiani emendationem ſprevisſe, vel neſciviſſe, & quum dein ea in memoriam ipſi a Clar. Gronovio revocaretur, vel in oculos ingereretur, tamen pertinaci faſtu, quia antea eam ipſe non animadverterat, & perplexa prorſus diſputatione repudiaſſe, & ita manifeſta

(1) Voſſ. 1. 3. 4. Periz. Lipſ. Oxon.

niſeſta nimis contumacia contra liquidiſſimam veritatis lucem inſurrexiſſe; quod indignum eſt Viro erudito. Rectius longe primum Gronovius Pater 1. Obſervat. 16. Pintiani ſententiam agnovit, probavitque. Deinde & Filius, non tamen ſuam nunc *tandem*, ſed *veterem jam*, in textum recepit, ut oportebat.

l. 116. *Mendeſium*, *Phatmiticum*, *Tanicum*] Turbatus hic primum fuit ordo, quum praemitti debuiſſet *Phatmiticum*, ex auctoritate MStorum Melae, & primarum Edd. Accedit ſitus locorum, qui idem poſtulat. Verum hoc jam curavit Voſſius. *Phatmiticum* alii vocant *Phatnicum*, at Melae Codd. *Pathameticum*. Voluerunt idem, quod Ptolemaeus, qui hoc oſtium vocat Παθμητικόν. Sed longe major eſt difficultas in eo, quod ſequitur. Debuit iſtic omnino *Tanicum*, vel *Taniticum* oſtium memorari. Sed Auctor videtur alio & ignoto quidem vocabulo illud deſignaſſe. Nam MSS. Vaticani, etiam optimus, notante Ampl. Goetzio, *Cataphyſtum*, optimus Voſſ. 1. *Capatyſtum*, Voſſ. 2. *Cap cataptiſcum*, 3. & 5. *Cataptiſtum*, 4. *Cataptyſtum*, Lipſ. *Captatiſcum*, Meus *Captatiſtium* (1). Voſſius male ait in Vatic. optimo legi *Captatiſcum*, at in ſuo optimo *Captatiſtum*. Crediderim pene haec vitio operarum in ejus Notis ſic ſcripta, quum certe aliter iſtic legi ex ipſis exemplaribus, quae ſuperſunt, alterum in Vaticana, alterum in Leidenſi Bibliotheca, cuilibet conſtare poſſit, nec falſitas illarum lectionum faveat Voſſio. Ceterum ille ex hac ſcriptura ſuſpicatur ſcripſiſſe Melam Κατάπλευσον, vel Latinis literis *Cataplyſtum*, hoc eſt, oſtium, in quod facile navigari poteſt, & quod opportuna habet littora. Non male profecto, ſi modo probari poſſet alicunde proprium hoc fuiſſe illius oſtii nomen, aut quemquam umquam eo nomine, vel epitheto illud oſtium deſignaſſe. Clar. itaque Gronovius maluit *Aphthiticum*, vel *Cabaſiticum*. Verum haec, ut nimis remota a *Tanitico*, rejecit in Appendice Voſſius. Sed & ipſe poſtea neglexit ea, & praetulit tandem *Calaſiricum*, inque ipſum immiſit Textum. At *Calaſiries* non fuerunt gens, aut populus, aut regio Aegypti, & idcirco apud Geographos Strabonem, Ptolemaeum, & alios nusquam plane, vel nusquam ita nobis occurrunt; ſed erant certum genus, ſeu ordo hominum, in cujusmodi genera ſeptem diviſi fuerunt Aegyptii. In his claſſibus, ſeu generibus hominum, erant

(1) Oxon. *Captatiſtum*, ut Voſſ. 3. & 5.

erant & bellatores, qui iterum dividebantur in *Calaſiries* & *Hermotybies*. Hi ſparſi erant in varios Nomos, ſeu regiones, unde colligebantur, & ubi habitabant inter reliquos cives opifices, aut alio vitae genere victum quaerentes, qui longe iſtic majore erant numero. Atque adeo ut olim Romae tres tribus explebant militibus, quos ſingulae conferebant, Legionem, ſic fere illi Nomi in Aegypto ex ſe conficiebant numerum, qui requirebatur, in ordines iſtos, ſeu claſſes, bellatorum explendas, niſi quod plerumque haec dignitas iſtic eſſet hereditaria. Vide Herodotum II. 164. 165. 166. Nihil ergo hoc nomen ad regionem certam pertinet, unde oſtium aliquod Nili poſſet denominari, atque inſuper *Taniticum* magis, quam *Mendeſium*, aut *Sebennyticum*, ex quibus Nomis aeque ac ex Tanitico ſumuntur *Calaſiries*. Quid vero Tu, dicet quis, an melius quid, aut ſpecioſius habes? Nihil omnino. Hoc enim ejus eſt generis, ut poſſit certius aliorum conjectura refelli, quam vera erui. Neque vero hinc expedire ſe videtur potuiſſe Doctiſſ. Cellarius, qui, quantum ſcio, locum hunc Melae, medicinae adeo indigum, nusquam attigit. Videant peritiores an ex urbe & metropoli *Panephyſi*, quae opportuno certe loco inter Mendeſium & Taniticum oſtium eſt ſita, aliquid extricare poſſint. Ego crediderim in antiquiſſimo jam exemplari, unde reliqua dein ſunt deſcripta, quod hoc ipſo in Capite jam liquido, ni fallor, documento probavi, locum hunc fuiſſe vel fortuito caſu jam corruptum, vel temporis, aut ſcriptionis, culpa obſcuratum, atque inde factum, ut poſteriores dein pariter hanc tam obſcuram lectionem etiam magis ab ſe vitiatam nobis jam obtrudant. Operae tamen pretium duxi variantes lectiones omnes bona fide exponere, ut, ſi qui velint, & poſſint, ingenii ſui hic exercendi opportunam habeant occaſionem.

CAP. X.

I. 1. *Ad Rubrum mare pertinet*] Intelligit Ciacconius non Arabicum ſinum, ſed Mare totum, quod inter ſinus Perſicum & Arabicum jacet, ſeu unde hi ſinus oriuntur. Et revera Arabia ipſa longe maximam partem ſupra Arabicum ſinum eſt ſita, & Auctor hunc videtur diſtinguere a *Rubro Mari* infra III. 7. extr. & 8. init. Neutiquam tamen cum Ciacconio *indoctos* dixerim, qui etiam Arabicum ſinum

ſinum appellant *Rubrum Mare*. Sed eos tantum, qui ſolum hunc ſinum ita appellatum olim putant (1). Quin hoc ipſo in loco per *Rubrum Mare* deſignari putem a Mela Arabicum ſinum: ſiquidem hic deſcribit tantum Arabiam Petraeam, quae ad Oceanum non pertinet; at Arabiam Felicem rejicit in Librum tertium. Eſt autem illa ad ſinum Arabicum fertilior & ditior, quam in ſterilibus arenis. Accedit Plinius, qui Melam in his ſequitur. Ille ergo L. v. C. 11. *Ultra Peluſiacum Arabia eſt, ad Rubrum mare pertinens, & odoriferam illam ac divitem & beatae cognomine inclytam.* Vides hic manifeſte Arabiam hanc ſuperiorem *ad Rubrum Mare* diſtingui ab illa Beata, de qua agit demum, aeque ac Mela, alibi vi. 28. Utrobique autem diſerte Arabicum ſinum vocat *Mare Rubrum*. Iſtic enim ſinus extremos Arabici ſinus verſus Syriam, & oppidum Arſinoën, dicit *Rubri Maris*: hic Arabiam Felicem dicit *inter duo maria, Rubrum & Perſicum, procurrere*. Et cap. 29. *alveum ab Rubro mari* intimo *ad fluvium Nilum* tradit *deduci* coeptum.

l. 7. *A quarta vigilia*] Hoc eſt, ab ineunte jam quarta vigilia, ſeu quarta parte noctis, quae in quatuor partes, ſingulas horarum trium, dividebatur a Romanis (nam Graeci & Hebraei in tres partes dividebant) ſed quae horae pro ratione anni erant longioris, aut brevioris intervalli. Vide Vegetium iii. 8. Hinc jam *vigilia* communiter ad certam partem temporis nocturni denotandam adhibetur. Cicero de Invent. i. 26. *Conſideratur autem tempus & anni, & menſis, & diei, & noctis, & vigiliae, & horae.* Similiter Matthaeus Euangel. xxiv. 42. & 43. *Vigilate: nam neſcitis,* ποίᾳ ὥρᾳ, *qua hora Dominus veſter veniat. Hoc noſtis, quod, ſi paterfamilias ſciret,* ποίᾳ φυλακῇ, *qua vigilia, fur ſit venturus, vigilaret.* Ubi videmus ſimpliciter ad denotandum noctis tempus, majus aut minus, exprimi *vigiliam*, aeque ac *horam*. Nam & Graeci ab Romanis acceperunt hanc locutionem, & Noctis diviſionem. Unde idem Matthaeus xiv. 25. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς, *quarta autem vigilia noctis venit ad eos Jeſus.* Vide & Chriſtoph. Cellarii Diſſert. de *Vigiliis*.

(1) Hos multis refellit Celeberrimus Relandus in Diſſert. de *Mari Rubro*, quae eſt 11. Partis 1. Diſſertationum illius Miſcellanearum.

CAP.

Cap. XI.

I. 2. *Introrſus aliis*] Diſtinxi ante *introrſus*, quod & Aldum ac Juntam feciſſe video. Reliqui fere ex antiquiſſimis nullam nec ante, nec poſt fecerunt diſtinctionem. Poſteriores male poſt *introrſus* eam ponunt. Auctor Syriae partes & appellationes vult exponere in *littoribus* & in *terris*. In his *introrſus* quae habeat nomina, ſeu partes, prius commemorat: at dein etiam illa in littoribus, unde incipit, & quae maxime perſequitur. Idcirco dicit *Hic*, in littore, ut habent optimi Codd. Vaticani, tum Voſſ. 1. 3. 4. & Edd. Priſcae, Anonyma optima, ut & Torini & Vineti (1).

I. 5. *Sophene*] MSti omnes, quos vel ego, vel alii viderunt, pariter legunt *Colophone* (2). Sequuntur eos primae Edd. Anonyma, Veneta, & Torini. Hermolaus legi juſſit primus *Sophenen*, quod retinuerunt reliqui dein omnes. Voſſius etiam tuetur. Sed revera regio haec Armeniae potiſſimum adſcribitur, atque adeo, quum inſuper tam longe a MStis recedat, non debuiſſet huc ex conjectura inferciri. Probarem Clar. Gronovii poſteriorem conjecturam *Gobolenen*, ſi apud ullum occurreret Scriptorem pars Syriae iſtius nominis, immo ſi hoc ipſum nomen apud Graecos reperiretur, aut Latinos antiquos, praeterquam apud Joſephum, & Chriſtianos Patres, & Grammaticos, qui jam iſtos legerunt. Quid ergo? Nullum mihi dubium eſt, quin legendum ſit *Comagene*. Haec enim una ex notiſſimis partibus eſt Syriae, certe Melae tempore, id quod nemo, ut opinor, animum ſedulo attendens negabit. Ea tamen a Mela, ut vulgo editur, ceteroquin foret omiſſa, licet Syriam longiſſime extenderit. Dein, non longius illa a MStis recedit, quam aliorum conjecturae. Denique, quod praecipuum eſt, Plinius in Syria dividenda Melam plane ſequitur V. N. H. 12. niſi quod inſuper addat *Sophenen* quoque, atque ipſam *Armeniam*. At in ceteris pro *Colophone*, quod Codd. Melae habent, offert nobis *Comagenen*; quae quum nominari hic debuiſſet, & magna ſit Syriae pars, eaque notiſſima, quis dubitet, quin iſti certiſſime corrupto vocabulo ſit ſubſtituenda?

I. ead.

(1) Add. MS. Oxon. vulgo *Hinc Palaeſtina eſt.*
(2) Non aliter Oxon. & Edit. Norimb.

l. ead. *Hinc Palaeſtina*] Plerique, ut modo dixi, optimae notae Codd. habent *Hic*. Omnes inſuper *Palaeſtine*. Utrumque ergo Melae reſtitui.

l. 6. *Cum Phoenice*] Certiſſimus eſt error omnium Codd. ſic legentium (1). Nimirum librarii non perſpexerunt *Phoenice* iſtic eſſe Nominativum. Recte autem jam olim Pintianus monuerat corrigendum eſſe *Tum Phoenice*. Turpiter ergo rem geſſerunt Schottus & alii, qui hoc neglexerunt; turpius etiam illi, qui in textum admiſerunt, ſed diſſimulato Pintiani nomine.

l. 10. *Ex operibus certe ejus*] Haec lectio neſcio unde ſit profecta. Pintianus enim jam in ſua Edit. ſic invenit, & inde voluit ulterius progredi addendo *quae*, & legendo: *Ex operibus ejus, quae certe inſignia ſunt, duo maxime excellunt*. Verum in nullis MStis reperitur *ex*, neque in priſcis Edd. Anonyma optima, tum mea, ut & Veneta, Torini, Aldi, Juntae. Recte ergo veram & priſtinam lectionem reſtituit Voſſius. Sic ſupra cap. 7. de Utica & Carthagine: *Illa Catonis fato inſignis: haec ſuo*. Et infra c. 19. *Abydos magni quondam amoris commercio inſignis eſt*. Suetonius Caeſ. c. LXI. *Utebatur equo inſigni pedibus prope humanis*, hoc eſt, qui notabilis & conſpicuus erat eo ipſo, quod haberet tales pedes. Mox multi Codd. pro *excellunt* habent *excellent*. De quo verbo & hac ejus forma vide Voſſium Patrem III. de Analog. 28.

l. 14. *Munita admodum Gaza*] Haec vera eſt origo & cauſa nominis, quae non ex Lingua Perſica, ſed ex Hebraea eſt repetenda, ubi עַזָּה, quod eſt nomen Urbis, notat *munitam*, *robuſtam*. Hinc ergo *Gaza*, ut ſolet Hebraeorum litera ע a Graecis etiam mutari in *G*. Sic hi *Gomorra* ſcripſerunt, ubi eſt in Hebr. ע, & Marcus Euangel. III. 17. Βοανεργὲς ſcribit, & exponit *filii tonitrus*, ſcil. ex Hebraeo בְּנֵי רַעַם. Sed res eſt nota ſatis. Miratur vero Ciacconius, quod Mela ſuperiore cap. ante Gazam & Aſcalonem hoc Capite demum memoratas, Azotum ponat in via ex Aegypto in Syriam, & Arabiae adſcribat. Nec ſine cauſa; quum omnes Scriptores ab ea parte primo *Gazam*, dein *Aſcalonem*, denique *Azotum* commemorent. Solet quidem Auctor in ordine urbium & regionum tradendo exiguam,

(1) Fortaſſis etiam Edd. Pintianum an ante Voſſium aliquis ſequutus ſit, non ſcio.

guam, vel nullam prorſus, habere ſitus rationem, ut vel ex nominibus & partibus Syriae in hoc Capite expoſitis liquet, ſed maxime ex cap. 9. in extr. ubi ſex urbes Aegypti hoc ordine 1. 3. 5. 2. 6. 4. numeris, qui ſitum ab inferiore parte Nili verſus ſuperiorem declarant, notato exprimit. Sed & ſolent ſaepe urbes in confiniis duarum gentium ſitae modo huic, modo illi attribui; ſaepe etiam per bella mutare Gentem & Dominum. Verum tamen remota eſt nimis Azotus ab Arabia, & propinqua ipſis Hieroſolymis; ut adeo crēdiderim deceptum Melam eo, quod illic eſſet *Arabicarum mercium emporium*, unde per Mare Mediterraneum facillime in varias illae exportarentur regiones. Hinc ille exiſtimavit eſſe *portum* ipſius Arabiae, quaſi iſta emporia non etiam aliunde, & ex variis proximis regionibus acciperent merces, quas per orbem terrarum ſpargant.

l. 17. *Belli & opes*] Sunt ſubſidia omnia rerum ad bellum gerendum neceſſariarum. Plautus Amphitr. v. 1 1. *Spes atque opes vitae meae.* Rud. iv. 4. 101. *Huc opesque ſpesque voſtrum cognoſcendum condidi.* Sic *inopes* dicuntur *alienas opes*, hoc eſt, ſubſidia, & auxilia, exſpectare, apud Salluſt. Catil. cap. lviii. & Jugurth. xiv. *Annona tuis opibus tuaque cura uſque illuc redundavit.* Plinius Panegyr. cap. xxxi. hoc eſt, tuo auxilio & opera. Ipſe Mela iii. 4. 6. de Sarmatis, *Res opesque ſecum trahunt*, hoc eſt, ſubſidia vitae. Ceterum Voſſ. 1. legit paulo rectius, ut puto, hoc ordine, *& belli opes & pecuniam*; & mox *Aſcalo*, quod malebant Pintianus & Ciacconius.

l. 20. *Titulum ejus*] Hoc eſt Inſcriptionem: ut adeo videantur *arae*, quae hic memorantur, fuiſſe illis, tanquam Diis, aut Heroibus inſcriptae. Sed praeterire non poſſum, quod Voſſ. 5. Codex licet non multae apud me auctoritatis, praefert *tumulum*. Solebant enim tumulis apponi arae. Hinc *ſepulcrales arae* apud Ovidium viii. Metam. 480. Et *acerram* Feſtus exponit *aram*, *quae ante mortuum poni ſolebat.* Immo apud Sponium Itinerar. Tom. 1. p. 419. maritus mortuam uxorem dicitur βωμῷ τιμήσας, *ara honoraviſſe*. Operae autem pretium eſt cognoſcere hic, quomodo ſaepe MSti vitiis abſurdiſſimis deformentur. Omnes enim habent, quos vidi, *veteresque damare*, vel *clamare*. Unde & primae Edd. Anonyma *veteresque clamare*, Torini *veteresque clam arae*. Hermolaus vulgatam nobis dedit, & recte (1).

l. 23.

(1) Hoc in marg. adnotavit Torinus, & expreſſit Ed. Norimb. *Veteresque*

l. 23. *Servataeque a Perſeo*] Mallem *ſervatae a Perſeo.* Nam haec res eſt illa *celebrata carminibus fabuliſque.*

Cap. XII.

l. 3. *Literas & literarum operas*] Quid tandem moverit Voſſium, ut vocem hanc *literas* ita abſolute poſitam voluerit hic accipi non in prima & vulgatiſſima ſignificatione, ſed in ſecunda & minime uſitata, exputare nequeo. Sumpſiſſe hoc videtur ex Ciacconio, ſed minus diligenter inſpecto. Nam is non literis ipſis, ſed literarum operis intelligi ſummas arithmeticas cenſet. Etenim *literae* proprie ſunt notae certi ſoni, quo ex multis compoſito pronunciatio fit vocabulorum: atque adeo *literarum opera*, & noſtros animi ſenſus aliis etiam abſentibus declaramus, & viciſſim alienos cognoſcimus atque intelligimus. Hinc paſſim *litera* notat earum notarum figuras, ac vim ſonos diſtinguentem. Secundus autem earum uſus fuit, ut, quia illae literarum notae certo & conſtanti ordine in alphabeto ſcribebantur, adhibitae idcirco fuerint ad numeros quoque denotandos. At numquam vox *literarum* numeros directe denotat adeo, ut, qui numeros primus invenerit, dicatur *literas* inveniſſe. Nam quae Voſſius citat ex Cicerone II. de Divinat. 3. & Terentio Eun. III. 2. 23. denique ex Capitolino in Pertinace cap. I. non *numeros*, ſed *liberales diſciplinas*, & in ultimo loco ipſas *literarum formas*, & *ſyllabarum ac vocabulorum lectionem*, notant. Sed, ait ille, *quid opus fuit monere Pertinacem didiciſſe legere?* At ſaepe id faciunt illi Hiſtoriae Auguſtae Scriptores. Dein reponimus Voſſio, quid opus fuit monere illum didiciſſe *numerare?* quod & ipſum tamen ſeparatim alio vocabulo, *calculo*, ſatis declaratur: ut vel ex eo manifeſtum ſit, per *literas elementarias* aliud quid iſtic denotari. Ferri poſſet Voſſius, ſi per *literarum operas* etiam *Arithmeticam* cum Ciacconio voluiſſet deſignatam, ſed praeter, & poſt *ſcriptionem* ipſam & *lectionem literarum.* Accedit his omnibus, quod Graeci plerique & Romani Phoenicas revera faciunt primos inventores literarum, & tum ſemper intelliguut literas ad legendi & ſcribendi uſum adhibitas. Ipſe Plinius v. H. N. 12. ubi Melam ante oculos habuit, Phoenicibus tribuit *gloriam magnam inventionis literarum.*

que clamare MS. Oxon. ut Voſſ. 3. & 4. nam 1. *veteriſque clamare.* Ir. Lipſ. ſi recte adnotatum eſt, *veteres clam are.*

arum. Et deinde vii. 56. ubi de veris literis, quibus ſcriptio peragitur, agit manifeſte, eas ex ſententia multorum ait *apud Syros repertas*, *utique in Graeciam intuliſſe e Phoenice Cadmum* xvi. *numero*. Vide ſeqq. In hanc vero ſententiam conceſſere plerique Veterum, atque ideo Iones Graeci literas ſuas appellabant Φοινικήια γράμματα, teſte Herodoto v. 58. Adde & Tacitum xi. Annal. 14. & ibi notas Lipſii, ac Voſſium Patrem lib. I. de Arte Grammat. cap. 9. extr. & 10. init. Major eſt difficultas in eo, quod per hanc occaſionem ſubjicit noſter Voſſius de Notis numerorum, quae *cifrae* dicuntur. Putat eas primum omnium in uſu fuiſſe apud Graecos, & inde accepiſſe tum Arabas, tum Romanos. Sed probaſſe debuiſſet fuiſſe umquam in uſu apud Graecos. De Romanis ait, reperiri eas in Notis Senecae & Tironis. At in iis multa reperiuntur ſerioris temporis & Chriſtianiſmi, quod jam dudum a Viris Doctiſſimis, & ipſo Voſſio Patre I. 41. de Arte Grammat. eſt obſervatum. Sed *multo clarius in Boëthii Elementis Geometricis exſtare*, *earumque inventionem Pythagoricis a Boëthio tribui* ait. Reſpicit haud dubio locum Boëthii lib. I. de Geometria p. m. 1518. ubi dicitur Pythagoricos inveniſſe tabulam numeralem, *quam ob honorem ſui Praeceptoris menſam Pythagoream nominarint*. Ad hanc autem menſam adhibuerunt *quidam diverſe formatos apices*, *ſive characteres*. Eos dein accurate ſatis exponit Boëthius, & eaſdem illis tribuit figuras, quae nunc ſunt cifrarum. Liquet hinc exſtitiſſe quidem jam ante Boëthium has numerorum notas, ſed neutiquam fuiſſe vulgari in uſu: latuiſſe quaſi in Scholis Pythagoreorum, qui ex Phoenice, Babylonia, Aegypto, pleraque ſua acceperant: neque vero hos omnes, ſed *quosdam* iis uſos. Ignotae ergo erant reliquis, & ideo Boëthius tam diligenter earum figuras exprimit & exponit. Dein minime dicit Pythagoreos inveniſſe & excogitaſſe has numerorum notas, ſed inveniſſe tantum menſam Pythagoream, apices vero illos, ſeu notas habuiſſe *quosdam* ex ipſis *ſibi conſcriptas*, ut iis illa in menſa tractanda uterentur. Immo quando de uſitatis numerorum notis agit apud Romanos, nullas ille alias memorat, quam quibus etiamnum utimur in numeris Romano more explicandis. Vide lib. II. de Arithmetica cap. 4. ubi ait: *Verum ſicut ipſa Geometricae ſcientia ab Arithmetica, velut quadam radice ac matre, producta eſt, ita etiam ejus figurarum ſemina in primis numeris invenimus. Hoc autem cognoſcendum eſt, quod haec ſigna numerorum poſita, quae*

 nunc

nunc quoque homines in ſummarum deſignatione deſcribunt, non naturali inſtitutione formata ſunt, ut enim Quinarii ſubjectam notulam ſignant de V. *vel Denarii, quam deſcripſimus, de* X. *non natura poſuit, ſed uſus affinxit. Quinque enim, vel decem, vel quotlibet alios, iſtis notulis pro compendio notare voluerunt, ne quotiens unitates quis monſtrare vellet, totiens ei virgulae ducerentur.* Addit, Geometras tamen *virgularum multitudinem apponere; quum enim quinque velint demonſtrare, facere eos quinque virgulas*, &c. Nullas ergo alias iſtic numerorum notas vel figuras exponit, quam illas Romanas, quibus in omnibus etiam *ſummarum deſignationibus* etiam ſuo tempore homines *utantur.* Nullas ille cifras iſtic vel verbulo memorat, licet multum commodi & compendii computationibus arithmeticis dein attulerint, memoraturus haud dubie, ſi ullo publico jam tum fuiſſent in uſu. Solas ille notas numerandi ab unitatibus repetendis, & dein a compendio quodam *Quinque* & *Decem* notando, per V. & X. arceſſit, quae computandi ratio illis tamen repetitionibus usque ad quatuor virgulas etiam nunc in uſu eſt, atque adeo multo longioris eſt ductus in ſcribendo, & pluribus obnoxia confuſionibus. Quin neque ullam illa habet notam numeri ultra centum millia, ut adeo toties eam notam repetere deberent, quot centum millia vellent exprimere, uti patet ex reliquiis Inſcriptionis Duillianae. Quid ergo? Non dubito cifras a Phoenicibus ortas, qui primi ſe mercaturae & navigationi dederunt: ab his accepiſſe eas Arabes, ut & Pythagoreos in Europa: at ab Arabibus, quum illi *Sarracenorum* nomine Syriam & Aegyptum jam tenerent, Mare Mediterraneum & ejus littora ubique infeſtarent, denique ejus inſulas, & ipſam quoque Hiſpaniam occupaſſent, perveniſſe tum demum in vulgarem Europae uſum. Nam adeo ignotae erant adhucdum Chriſtianis eae cifrae, ut pro Notis Magicis fuerint vulgo habitae, ut ex Hiſtoria Gerberti, ſeu Papae Sylveſtri II. conſtat. Ortas autem & inventas a Phoenicibus potius, quam a Graecis, ex earum figura ſatis manifeſte liquet. Retinent enim clariſſima originis ex alphabeto Phoenicio, vel Aſſyrio, ac literis Orientali more inverſis repetendae veſtigia, longe magis, quam ipſae Graecae literae, quae tamen extra dubium ex Hebraico ſunt formatae. Maxima erit haeſitatio in oſtendenda notae quae unitatem deſignat, origine. Sed tamen in alphabeto Syriaco & Arabico habemus & unius virgae notam, quae primam illic literam exprimat, vel ab Hebraea י, quae decem denotat, repetita

eſt,

eſt, ut ita, quia in denarium numerum reliqui omnes ſemper deſinunt, & illi denarii per primos numeros, ſeu notas, cum circulo ſibi juncto deſignantur, etiam denarius ipſe in prioribus novem haberet numerum, ex quo componeretur, atque ita ſicuti conveniunt 2 20, 3 30, ſic etiam convenirent 1 10. At in reliquis major eſt notarum ſimilitudo. Manifeſte enim ב ſecunda alphabeti litera, eſt 2, a ג tertia eſt 3, a ד quarta, Graecis Δ, eſt 4, quae ipſa nota inter figuras literae quartae in alphabeto Phoenicio Bernardi exhibetur, ab ה quinta, Phoenicibus Ǝ-, Graecis E, eſt 5, ab ו ſexta, Graecis F, eſt 6, a ז ſeptima, Graecis Z, eſt 7, ab ח octava, Graecis H, Phoenicibus, |☰|, eſt 8, a ט nona, eſt 9. Quod ſi hos ductus & flexus notarum cum alphabeto Phoenicio & Hebraico conferat quis animo non iniquo, ac mutationes in his rebus tractu temporis fieri ſolitas diligenter conſideret, & inveſtiget, plura & clariora fere in iis reperiet veſtigia Hebraiſmi, quam in alphabeto Graeco, quod omnes agnoſcunt, ex Hebraico, vel Phoenicio formatum. Neque vero deſunt in alphabeto Latino variae mutationes lineola quadam addita, vel omiſſa, vel inflexa. Et tamen nullum eſt dubium, quin ex Graeco ſua omnia fere habeat. Accedit his omnibus, quod vox ipſa *cifrae* manifeſte ſit Hebraicae, vel Phoeniciae originis, quum iſtic *ſaphar* cum derivatis notet *numerare*. Daſypodius tamen apud Voſſium Patrem de Scientiis Mathematicis cap. VIII. cum Graecis literis, ſed minoribus, has cifrarum notas comparat. At vero nullae antiquis adeo temporibus minores literae, a majoribus diverſae, in uſu fuerunt, ut ex antiquiſſimis MStis, & Foederum ac Legum deſcriptionibus in marmore, aut ſimili materia, ſatis conſtat.

l. ead. *Aliasque etiam artes*] Voſſ. 1. addit *exercere*, ſed perperam, ut puto. Videtur librarium turbaſſe, quod in una conſtructione & periodo participio *commenti* modo accuſativos, modo infinita verba videbat additos; qua etiam cauſa vix dubito, quin mox Pintianus tria illa verba *regnum praeliumque* voluerit ejecta, licet aliud praetexat.

l. 6. *In ea eſt Tyros*] MSti (1) habent *in ea eſt & Tyrus*.

l. 7. *Nunc adnexa terris deficit ab impugnante* &c.] *Deficit*

(1) Voſſ. 1. 3 5. Lipſ. Oxon.

ficit hic neutiquam notat illam non amplius exſtare, aut ad interitum vergere, neque vero deſinere eſſe inſulam, quod Voſſius maluit, ſed eam deſciſcere jam multum a priſtina gloria & potentia, quae ſumma olim fuit per Mare Mediterraneum. Et certum eſt in bellis navalibus inter Syriae Reges & Romanos nullam fere Tyriorum fieri mentionem, ſed frequentiſſimam Rhodiorum, ad quos omnis navalis potentiae gloria jam tum tranſierat. Non diſputabo nunc an recte ſatis Mela eam *deficere* dicat, quod verbum eſt magnae profecto ſignificationis, immo & mox ei quaſi opponat opulentiam Sidonis, tanquam *adhuc* durantem, quod non faciat Tyri opulentia. Sed tamen etiam Plinius ac Curtius tenuiter de ea urbe ſuo tempore loquuntur, nec tamen nimis, quaſi de urbe in ſuis ruinis jacente. Aſt e contrario Strabo paulo ante Melam deſcribit lib. XVI. Tyrum nobis, ut urbem etiam ſuo tempore ſplendidam. Nam Sidonem & Tyrum ait pag. 756. 757. eſſe urbes *& olim, & nunc celebres & ſplendidas*, eſſe Tyrum ὅλω νῆσον, hoc eſt, *totam conſtare in inſula, & eam replere*: ſed & diſerte poſt excidium Alexandri Magni *ſe* ſuasque vires *refeciſſe navigatione & purpura vendenda.* Denique frequentem adeo fuiſſe, ut domos habuerit plurium tectorum, quam Romae eſſent. Immo & poſt Melam reperimus eam *Metropoleos* titulo in Nummis ornatam. Et valde ab Ulpiano l. 1. pr. D. de Cenſibus *ſplendoris*, *nobilitatis*, *potentiae* nomine celebratur. Tantum abeſt, ut tempore Melae potuerit jacuiſſe exhauſta, & in vicos redacta. Peſſime autem Pintianus omnia, quae parum ipſi arrident, ejicit continuo, ut hic non modo *defecit*, & *vici tenent ulteriora*, ſed & in Retractationibus etiam, quae de Alexandro dicuntur, furcillis expellit. Librarii tamen hic quoque adhaeſerunt, dum voluerunt haec nexu quodam prioribus adjungere, & ſic plura dein corruperunt, ut ſolet error errorem trahere. Legunt omnes fere, *deficit, quod ab impugnante quondam Alexandro jacta opera.* Neque aliter primae Edd. ante Pintianum, quae diſerte haec exhibent, niſi quod Camers pro *quod* legit *quando*, & Aldina ac Florent. addiderunt *ſunt*. Similiter fere El. Vinetus, *quando ab i. q. A. jacta ſunt opera.* Mox plerique MSti, ſed & Edd. legunt, *vici tenent ulteriora.* Sed Voſſ. 1. *jacta opera vicit. Ulterior.* Voſſ 2. (1) *jacta opera vi tenent ulteriora.* Vaticani & reliqui Codd. nihil mutant. Omnes habent *jacta opera.*

(1) Et Lipſ.

ra. Si quid in his corrigendum, legerem, *nunc adnexa* (ſic MSti) *terris deficit* (ſic iterum MSti, non *dejecit*, ut multae primarum Edd.) *ab impugnante quondam Alexandro jacto opere victa & incenſa*; niſi quis malit ſolum *incenſa*, vel potius *deficit*: *ab impugnante quondam Alexandro jacta opera vici tenent. Ulterior* (quod etiam voluit Clar. Gronovius) *& adhuc opulenta Sidon.* Omnia tunc erunt plana, modo per *vicos* hic intelligantur caſtella, cum quibus ideo vox vicorum ſaepe conjungitur, & unde *vici* paſſim dicuntur *expugnati* & *capti.* Vide omnino Gronovium Patrem Obſerv. II. 20. Sic itaque videtur Alexander, vel alius quiſpiam poſt eum, in illis ipſis operibus, ne a Tyriis dein rurſus exſcinderentur, & inſula a continenti denuo abrumperetur, vicos, ſeu caſtella exſtruxiſſe, quae ea opera tuerentur. Etenim agger ille, qui quatuor minimum ſtadia in longitudinem habuit, debuit in tam rapido freto etiam juſtam habuiſſe latitudinem, ut violentiae maris ac procellarum reſiſteret. Immo in jaciendo aggere jam tunc *latitudinem quoque aggeri adjecit* Alexander tantam, ut *turres in medio aggeris erectae procul teli jactu abeſſent*, hoc eſt, ne homines in iis ex navibus ab ulla parte telis peti poſſent, teſte Curtio IV. 3. Si tam latus ille fuit, ut turres iſtius in medio tutae eſſent a telis utrimque, tum vero etiam vici, ſeu caſtella in ejus aditu, vel capite, exſtrui facile potuerunt. Diodorus Siculus quidem lib. XVII. pag. 583. aggerem ab Alexandro coeptum in obſidionis initio fuiſſe δίπλεθρον, *duorum plethrorum*, hoc eſt, 200. minimum pedum ait: ſed alterum aggerem longe fuiſſe latiorem putem, ut diſerte alii Curtius & Arrianus quoque de Expedit. Alex. II. 19. tradunt. Certe talis jam olim fuit, ut aquaeductus ex ciſternis, ut dicuntur, Salomonis, per hunc aggerem in urbem Tyrum fuerit deductus, ut teſtatur Maundrellus pag. 83. & 85. Ed. Gall. ubi reliquias ejus deſcribit, & addit, in aditu Iſthmi, vel aggeris, reperiri antiqui caſtelli in exiguo colle veſtigia, ubi nunc ſit templum Turcicum.

l. 12. *Euproſopon*] Sic MSti, & omnes, credo, Edd. ante Schottum. Pintianus reſtitui voluit *Theuproſopon* ex aliis auctoribus, qui conſtanter ita vocant. Sed Codices Melae in contraria abeunt, quamvis facile credam eſſe corruptos, ut ſolent in nominibus propriis vel maxime. Unde & mox pro *Biblos* & *Botrys* legunt omnes *Bubos* & *Bactros*, vel *Bathros*, *Batros*, *Baethros*, *Anthros*. Neque aliter primae Edd. ex ipſis MStis formatae, Anonyma, Veneta, &

 Tori-

Torini. Emendavit haec nomina Hermolaus, quem reliqui dein ſunt ſecuti, & recte; licet, quod Voſſius in Append. dicit, in tribus ſe melioris notae libris inveniſſe *Butros*, id ego in nullis ejus Codicibus, aut Collationibus repererim. Solent autem *Byblos* & *Botrys* a Geographis conjungi, ut erant vicinae urbes. Sic Plinius, Ptolemaeus, Tabula Peutingeriana.

l. 17. *Adverſa jacens Aſia*] Valde commendat hanc lectionem Voſſius. Et jam olim dedit eam optimae Anonymae Editor, ut & Torinus, ac Vinetus. MSti Voſſ. 1. & 3. ac Lipſ. *Aſia* (1). Meus & Voſſ. 4. *Afra*. Voſſ. 2. & 5. *a terra*, quod & antiquae Edd. etiam ipſa Veneta antiquiſſima, prae ſe ferunt. Et ſane nihil proclivius eſt factu, quam ut ex *a terra* fiat *Afra*, vel *Aſia*. Nam ſyllaba *ter* notatur plerumque ſola litera *t*, ex qua exit ſuperne notula compendii, quae ei adfert ſpeciem literae *f*, vel *ſ*. Mihi ſi quis auſcultare volet, legat ſimpliciter *adjacens terra*, ſcilicet illa, in qua deſcribenda nunc verſatur. Videtur librarius quiſpiam explicandi cauſa, ſed peſſimo ſenſu, praemiſiſſe *a*: hinc alii dein fecerunt *Afra*, vel *Aſia*. In ſenſu & locutione Melae nihil certe, quod hanc emendationem rejiciat. Sed praecepit eam, ut video, Schottus in Praetermiſſis.

l. 22. *Permutat ac miſcet*] Pintianus more ſuo ſupervacanea pronunciat *ac miſcet*, & ideo Schottus aliis ea literis diſtinxit. Francinus quoque Juntinae Editor ad haec adhaeſiſſe videtur, dum edidit (haud dubie ex conjectura, nam in MStis nullis tale quid reperio) *permutat an miſcet*. Sed nihil mutandum. Verba haec, alterum *commercia*, alterum *diverſas opes* commercio quaeſitas, reſpiciunt. Salluſtius Jugurth. cap. XVIII. *Quia neque materia in agris, neque ab Hiſpanis emundi, aut mutandi*, ſcil. materiam, ſeu lignum, *copia erat*. Ovidius III. Faſtor. 461. de Ariadne: *Jam bene perjuro mutarat conjuge Bacchum*, hoc eſt, Bacchum acceperat conjugem pro Theſeo perjuro. Suetonius Aug. cap. XCII. *Capreas cum Republ. Neapolitanorum permutavit Aenaria data*, hoc eſt, adquiſivit ſibi Capreas A. d. Nam in his omnibus, quod *mutari*, aut *permutari* dicitur, adquiritur. *Diverſae* autem *res* ita adquiſitae *miſcentur*, & conduntur unam in urbem, aut regionem. Sic fere Salluſt. in Epiſt.

(1) Etiam Oxon. *a terra* Edd. Hermolai, Camertis, Ald. Junt. Norimb.

Epiſt. Mithridatis L. iv. Hiſtoriar. *Fruſtra mala mea cum tuis bonis miſcere* (ſic enim lego, non *miſceri*) *ſperem.* Cicero iii. de Offic. 33. *Nec vero finis malorum & bonorum, qui ſimplex eſſe debet, miſceri & temperari ex diſſimilibus rebus poteſt.* Idem de Amicit. cap. 21. *Hominis natura alterum anquirit, cujus animum ita cum ſuo commiſceat, ut efficiat pene unum ex duobus.* Plautus Mil. Glor. ii. 5. 68. *Ego abeo abs te, ne quid tecum conſilii commiſceam*, hoc eſt, ne particeps ſim tuorum conſiliorum, meaque conſilia cum tuis miſceam. Sic in illis populis merces exterae diverſarum gentium, ſimul & propriae, miſcebantur quaſi in communi horreo, unde illae *divitiae* oriebantur.

l. 24. *Cui Antiochiae cognomen additur*] Ciacconius voluit *cui Antiochia cognomen addidit.* Sed contra fidem Codicum, niſi quod Voſſ. i. *Antiochia* ſcriptum habet. Nec ſenſus requirit mutationem, quum ſatis aperte urbs Antiochia memoretur, quando ejus cognomen, vel cognomen ex ea ſumptum, Syriae dicitur additum.

l. 25. *Paltos*] MSti omnes, etiam primae ex MStis expreſſae Edd. Anonyma, Veneta, Torini, habent *Hypathos*, *Hypatos*, *Hyathos*, *Hipatos.* Sed quum haec urbs nuſquam iſtic reperiatur, & ſatis nota ac celebris in ora iſta ſit *Paltos*, recte hanc reliquae Edd. illi ſubſtituerunt.

l. 26. *Berytus*] Alieno haec loco ponitur, ut jam monuit Voſſius: nec tamen idcirco hinc removenda contra fidem Codicum, qui eam pariter tuentur. Verum eſt jam ante Byblon & Botryn debuiſſe eam memorari. Sed ita ſolet Mela. Nam & ſic cap. 10. in Arabia ultra Syriam verſus meridiem locat *Azotum*, ac poſt eam demum cap. 11. in Syria nominat *Gazam* & *Aſcalonem*, quum ſupra eas in Syria verſus Septentrionem ſita ſit Azotus. In primis vero in variis urbibus unius regionis ſimul enumerandis nullam habet ordinis ex ſitu earum conſtituendi rationem, ut oſtendimus ad Cap. 11. Sed & ex hoc ipſo loco res ſatis clara eſt. Nam quinque has urbes, quas hic memorat, ſecundum ordinem ſitus debuiſſet ſic ordinaſſe, *Berytos*, *Paltos*, *Laodicea*, *Seleucia*, *Rhoſos*: longe ergo aliter quam fecit. Sed & inter fluvios, qui ſequuntur, nominat *Lycum*, eodem jure, an injuria, qua *Beryton*, ſiquidem Lycus eſt Beryto proximus.

l. ead. *Laodicea*, *Arados*] MSti & tres primae Edd. *Laodice aroſos* (1). Hinc Hermolaus fecit *Arados.* At longe

(1) Lipſ. *Leodice Aroſos.*

ge rectius Ciacconius *Laodicea*, *Rhoſos*: quem ſequitur, licet ſilentio praetermiſſum, ut ſemper facit, Voſſius.

l. 27. *Lycos & Labotas*] Longe major in his fluminibus eſt haeſitatio. MSti & primae Edd. *Lythos*, *Lithos*, *Lytos*, & *Hypatos*, *Hipatos*. Facilis eſt *Lythi* mutatio in *Lycos*, & a nemine in controverſiam vocatur. At *Hypato* quid tandem faciendum, quem nemo nec veterum, nec recentiorum novit? Subſtituunt, Hermolaus *Labotas*, Voſſius *Paltos*. Aſt illius oſtium ignoratur, nec ſatis celebris eſt fluvius; ceteroqui nomen ejus ſatis prope accedit ad illud vitioſum *Hypatos*. *Paltus* vero a nullis Scriptoribus inter fluvios memoratur. *Pinarum* nobis offert Ciacconius. Sed is ultra Amanum Ciliciae eſt fluvius. At multos in hoc tractu inter Ciliciam & Phoenicen fuiſſe fluvios, ex Maundrello ſic ſatis liquet. Eorum praecipuus fuit *Eleutherus*, ſed qui longum a Melae Codd. recedit. Proximum ergo eſt, ut ex Strabonis loco L. xv. p. 728. quem primus monſtravit Voſſius, recipiamus non Βάλδος, ſed vel Βανδᾶν, ut vult Clar. Gronovius, vel Βαδᾶν, ut editur.

l. 29. *Et ab eo ſtatim Myriandros & Cilices*] Etiam hic peccare videtur Auctor, quod *Myriandrum* ultra Amanum locat, quum cis & intra eum fuerit, Syriae adſcribendo. Hinc & Plinius v. 22. eum, quem ceteroqui ſolet, hic non ſequitur, dum Myriandrum *Amano* praemittit, quem *ab Syris Ciliciam ſepararè* ait. Vide & Cellarium III. Geogr. Ant. 12. Hoc poſterius tamen & Mela videtur voluiſſe, quia *Myriandron* a *Cilicibus* diſtinguit, atque adeo extendiſſe Syriam paulo ultra Amanum, vel ejus partem. Atque idcirco non auſcultandum nec Pintiano, nec Ciacconio, qui voluit legi *Myriandros e Cilicia*.

Cap. XIII.

l. 4. *Nunc ne minima quidem, tunc ingenti*] Aliquid in hoc loco ſcabri. Voſſius legit & edidit, *nunc ne minime quidem, tunc ingenti urbe celebris Iſſo fuit*. Sequuntur eum ultimae Edd. In his, quod praecipuum eſt, debet Voſſius Pintiano, cujus laudem ſilentio obliterare non debuiſſet. Nempe quum antea legeretur *Iſſos*, etiam in MStis, recte viderat ille reponendum *Iſſo*, per appoſitionem quandam ad vocem *urbe*; ut paulo ante, *magni diſcriminis*, hoc eſt, certaminis, pugnae, *fuſorum ab Alexandro Perſarum*, *fugien-*

gientiſque Darii. Et ſic paſſim. At cur Voſſius malit *nunc ne minime quidem*, & ſermonem pronunciet vitioſum, ſi legatur, *nunc minima quidem*, *tunc ingenti*, nullus equidem video. Certe falſum eſt, quod temporibus Romanorum locus ille *ne minime quidem celebris* fuerit. Satis quippe celebris rerum maximarum illic geſtarum gloria. Unde Cicero non uno loco, ſeu *alicubi*, ut ait Voſſius, ſe Imperatorem victoria juſta *apud Iſſum* appellatum ſcribit. Vide eum maxime ad Famil. II. 10. & ad Attic. V. 20. Sed & ab *Iſſo* cognominabantur etiam vicinae urbes. Hinc Alexandria Ciliciae in nummis Caeſarum, immo & apud Ptolemaeum appellatur Ἀλεξάνδρεια κατ' Ἰσσόν: Quid certius poteſt dari argumentum durantis etiam tunc celebritatis? Deinde manifeſta eſt diſtinctio non inter celebritatem loci *olim*, & *nunc*, ſed inter ipſius urbis fortunam, ſeu magnitudinem, quae *nunc* quidem erat *minima*, at *tunc ingens*. Quocirca omnibus penſitatis acceſſerim Schotto, qui voculam *ne* delendam cenſuit. Et ſane videtur ab hoc loco aliena, & a librariis inſerta, quia ſaepiſſime *ne quidem* interpoſito alio verbo occurrit (1). Quod vero *Iſſus* valde imminuta fuerit, liquet ex Strabone, qui πολίχνιον, hoc eſt, *oppidulum* vocat, quod quam longe ab *ingenti urbe* abſit, nemo non videt. At idem Schottus, neſcio qua μετεωρίᾳ, locum diſcriminis ad *Arbelitin* refert, campum, ubi tertium Alexandri cum Dario praelium fuit commiſſum. at hic agitur de ſecundo ejus praelio.

l. 6. *Amanoides*] Ortum hoc ab Hermolao Barbaro per conjecturam. Sed nullum talis nominis promontorium a quoquam alio memoratur, ac MSti & primae Edd. legunt *Haminodes*, *Aminodes*, *Amidones*; immo Voſſ. I. diſerte *Ammodes*, hoc eſt, *arenoſum*. Poſtremum hoc recepit Voſſius. Et ſane facillimus fuit librariorum lapſus ex *Ammodes* in *Aminodes*, ut adeo hoc ipſum videatur Voſſianam lectionem confirmare. Sed tamen vel ſic incerta eſt valde, quamdiu non probatur reperiri apud ullum alium Scriptorem iſtic loci promontorium ſic dictum proprio prorſus nomine, adeo ut Mela illud ita in Latinum ſermonem admiſerit. Quamobrem crediderim legendum hic *Amanodes*, vel *Amanidis* promontorium. Etenim ſicut Mela illud collocat inter Pyramum & Cydnum, ſic & Plinius V. 27. *portas Cili-*

(1) Abeſt ſane a Lipſ. qui cum Voſſ. 1. 3. 5. Oxon. & Edd. Hermol. Cam. Torin. Norimb. Ald. & Junt. habet etiam *minima*.

Cilicias poſt Pyramum, atque adeo inter dictos fluvios memorat. Scio equidem *portas* has *Cilicias* & *portas Amanidas* diſtingui a Scriptoribus. Sed tamen utraeque ex Amano oriuntur, & ideo *Amanides* poſſunt dici. Hoc nomen ſive legendum ſit *Amanidis*, ſive *Amanidum* promontorium niſi hic lateat, expedire me hinc nequeo, & lubens alteri lampada hanc trado.

l. 8. *Pyramus Iſſo prior Mallon praeterfluit*] Sic quidem MSti plerique & primae Edd. Nec tamen dubito, quin recte emendaverit Pintianus legendo *propior*; id quod ſenſus poſtulat. Sed & ita ſolet Mela loqui, & loquitur non modo in extr. hujus Capitis, ſed & III. 8. *Tigris Perſidi propior*. Voſſius, ut ſolet lubens, Pintiano etiam hic adverſatur, ac praefert illud *prior*, ſed quod falſum exhibet ſenſum, quaſi progredientibus ſcilicet ex Syria in Ciliciam prior occurrat Pyramus fluvius, quam urbs Iſſos, quod neque ipſe Voſſius admittit. Vult enim ille Pyramum progredientibus ab Iſſo decurrere priorem. Verum ita dicendum omnino foret, *Pyramus ab Iſſo prior*, ſicuti *alter ab undecimo* apud Virgilium Ecl. VIII. 39. *ſecundus Rex a Romulo*. Liv. I. 17. Si omittatur hic praepoſitio, locutio erit nimis ambigua, immo ab nemine, qui tantum haec verba, non ipſam conſiderabit Geographiam, alio, quam priore illo, ſeu falſo, accipietur ſenſu. Adde jam frequentiſſimam eſſe librariorum hallucinationem inter has voces *prior* & *propior*, quum ſyllaba *pro* ſcribi per compendium ſoleat, & ſic remanere *ppior*, unde quam facile oriatur *prior*, in primis, quum literae *r* figura ad literam *p* in Longobardico & Saxonico charactere accedat quam proxime. Sed ut appareat fuiſſe hic jam olim lectionis quandam diſcrepantiam, eximium hic ſe praeſtat Codex Lipſ. qui utramque ſimul exhibet, legendo, *Pyramus Iſſo propior*, *ipſo prior*, *Maloſen praeterfluit*. Quod praemiſit, haud dubie verius eſt, & alterum varia tantum lectio. Sed &, ut ſolet error errorem alium parere, Voſſ. 2. habet *Ipſo prior*, haud dubie quia *Iſſo* non probabat. Ceterum aeque corrupti hic ſunt Codd. in voce *Mallon*, pro qua nobis obtrudunt *Maloſen*. Neque aliter primae tres Edd. (1). Certa haec eſt corruptela. At unde ea ſit orta, quis facile dixerit? Niſi forte iterum ex diverſa lectione. Certe Voſſ. 4. legit *Malo ſen*. An voluit *Malon*

(1) Et poſt eas Torin. & Norimb. In MS. Lipſ. quidem eſt *Maloſen*, ſed ultima ſyllaba *ſen* a prima manu aliter ſcripta fuerat. Oxon. *Maloſeni*.

lon vel *Mallon prae ſeu praeterfluit*? Potuit illud *prae* per compendium ſcriptum facile dein excidiſſe, & ita ex *Mallon ſeu* ortum eſſe *Maloſen*. Sic mox Voſſ. 2. *praeter per Tarſim*. Sed non tanti haec res eſt, quum veram habeamus lectionem, quod ſufficit nobis.

l. 10. *Argiviſque*] Pintianus hic maluit *Achivis*, quia Strabo ſic loquatur L. XIV. pag. 671. Id vero a Viro doctiſſimo factum nollem. Nam antiquiſſimis temporibus iidem erant *Argivi*, & *Achaei*, ſeu, ut ille ait, *Achivi*. Unde & Homerus Graecos Trojam obſidentes modo Ἀχαιοὺς, modo Ἀργείους, modo etiam Δαναοὺς vocavit, ut ipſe nos Thucydides monet 1. 3. Vide & Voſſium ad h. l.

l. ead. *Poſt piratis*] Quia unus Voſſ. 1. *pro piratis* habet, hinc ait Voſſius, *ita in omnibus*, *quae comparent*, *exemplaribus antiquis ſcriptum* eſſe, atque ideo ejecto *poſt*, quod *alii repoſuerint*, legi vult *porro*. At quanta eſt haec temeritas affirmandi? Teſtor enim palam in reliquis quatuor Voſſianis, tum in Lipſ. & meo, reperiſſe me integris literis ſcriptum *poſt* (1). Neque aliud invenio in Collationibus tum Voſſianis, tum Ampl. Goetzii, qui Vaticanos adhibuit. Denique non aliter Edd. omnes, etiam antiquiſſimae, etiam illae tres ex MStis expreſſae. Recte ergo hic Voſſium increpuit duorum Codd. auctoritate Clar. Gronovius; atque ideo ille in Append. ab *omnibus* ad *meliores* ſuam affirmandi audaciam retraxit, ſed quo jure id fecerit, ſatis declaravimus.

l. 18. *Et ſupra quam ut deſcribi* &c.] Multum profecto negotii faceſſit mihi Voſſius illo adſeverandi quidvis prolubio. Nam & hic ait *meliores libros ita legere*: *ac ſupra quam deſcribi facile ſit*: *atque ita Melam procul dubio ſcripſiſſe*. At ego in nullis, denuo licet excuſſis, id invenio, ne ipſo quidem Voſſ. 1. ex quo uno nobis modo obtrudebat *omnes*. Sed neque in ullis aut Edd. priſcis, aut Collationibus (2). Et tamen haec in contextum recepere Voſſius, & ex eo ultimae Edd. Voſſ. 2. omiſit *facile*, at in ceteris nihil diſcrepat a reliquis.

l. 20. *Et decem ſtadiorum*] Sic Scripti & Edd. Atque ideo non auſcultandum hic Salmaſio, qui reponit *viginti* ad Solinum pag. 774. ſatis levi conjectura ductus ex Strabone, cum quo in omnibus conſentire Melam non eſt neceſſe ut ſtatuamus.

l. 23.

(1) Sic quoque Oxon.
(2) Conſentit cum aliis Oxon.

l. 23. *Viret lucis pubentibus undique*] Sic plerique MSti (1) & priſcae Edd. Senſus eſt lucos in viridi vigore eſſe, ac florere. Sed tamen verbum hoc magis eſt poëticum, quam in proſa uſitatum, ubi frequenter occurrit *pubeſcere.* Sic Cicero de Senect. cap. xv. de frumento, quod terrae mandatum ſenſim adoleſcit in herbeſcentem viriditatem, quae dein *culmo erecta vaginis quaſi pubeſcens includitur, e quibus quum emerſit, fundit frugem.* Neque vero ſemper, & omni tempore anni poterant hi luci eſſe pubentes. Mela autem deſcribit hoc antrum ab ornatu perpetuo. Quapropter quum in MStis optimis, Vaticano & Voſſ. 1. legatur *pendentibus*, neque aliter ediderit jam olim Doctiſſimus Vinetus, eumque ſequatur Voſſius, malui & ego hanc lectionem recipere, ut Latiniſſimam. *Pendere* enim dicitur, quod ex clivo montis exſurgit, aut in eo incedit, immo etiam quidquid in lubrico ſtat. Sic *curſu volucri pendere in novacula* dicitur *Occaſio* apud Phaedrum v. 8. Et *Galli ſex menſibus circa unum montem pependerunt omnia experti*, hoc eſt, ſederunt in montis radicibus, ſeu clivo, dum eum oppugnabant, apud Florum 1. 13. Sic *thalami pendentia pumice tecta*, hoc eſt, ex pumice orientia & conſtantia, apud Virgilium II. Georg. 374. Sed & Solinus cap. XXXIX. Melam manifeſte ſecutus, eumque quaſi paulo clarius expoſiturus, ait de hoc antro *introrſus locis pendentibus.*

l. 27. *Ubi contemplati duravere*] Sic quidem pleraeque Edd. At MSti omnes, quos excuſſi, etiam Voſſiani, etiam illi, quos ipſe contulit, & ampl. Goetzius (2), denique & primae Edd. Anonyma & Torini legunt *contemplari.* Viderit itaque Voſſius denuo, quo jure affirmet alteram lectionem confirmari a Vaticano, aliisque optimis Codd. Sed voluit ſe iterum Salmaſio tanto acrius opponere, qui *τὸ contemplari* tuetur ad Solinum pag. 776. Verum hoc Latinum eſſe, ait Voſſius, *ne juranti quidem Priſciano crediderim.* At aeque Latinum eſt utrumque, & ſenſus, perſtitere in contemplando, duravere ſe ad conſtanter contemplandum. Et ſolet eo ſenſu verbum *durare* cum accuſativo, immo etiam cum Infinitivo poni. Ex Virgilio attulere jam Viri docti, *quemvis durare laborem*, hoc eſt, durare ſe ad quemvis laborem, ut recte hoc interpretatur Vir Doctiſſimus Georg. Henr. Urſinus, quem videas velim Obſervat. Philolog. cap. 10. extr. Sic cum Infinitivo Plautus Trucul. II. 3.

(1) Etiam Oxon.
(2) Nec aliter Oxon

II. 3. 5. *Non quis parumper durare opperirier*, hoc eſt, durare te in opperiendo, vel ad opperiendum parumper. Et notum eſt, quam ſaepe Infinitivi hoc ſenſu adjungantur verbis & nominibus. Sic Noſter infra II. I. *Boryſthenes potari pulcherrimus.* Salluſtius Catilin. xx. *Niſi vos ſervire magis, quam imperare, parati eſtis.* Poſſet pro eo dici *paraſtis vos ad ſerviendum magis, quam imperandum*, ut hic *durare*, vel *durare ſe ad accuratius contemplandum.* Terentius Eun. I. I. 2. *An potius ita me comparem non perpeti meretricum contumelias?* Vide etiam quae notavi ad Sanctii Minervam III. 6. 4. & IV. 6. 5. Quod vero ex ſuo annotat Codice Ciacconius, *ubi contemplari durare non ſinit*, id & ego in Voſſ. 2. & Ampl. Goetzius in uno ex Vaticanis reperit.

l. 38. *Ingenti fronte*] Male fecit Schottus, qui haec mutavit. Nam omnes hanc lectionem confirmant MSti, & priſcae Edd. ante eum (1). *Frons* Melae quaſi in deliciis fuit, & notat ipſi omnem exteriorem rei ſpeciem, quae prominet, & quaſi excurrit. Sic ſupra cap. 2. *Aſia ingenti & perpetua fronte verſa ad Orientem.* Et, *Dein primum ſe ingenti ambitu incurvat, poſt ſe ingenti fronte ad Helleſpontum extendit.* Cap. 3. *Totidem in altum ſe magnis frontibus evehit.* Et ſic alibi paſſim. Paulo ante itidem male, certe itidem praeter fidem Codicum legit cum Olivario *penitius.*

l. 44. *Nihil non venerabile, & quaſi cum aliquo numine*] Priſcae quaedam Edd. jam olim haec junxerunt prioribus leviori diſtinctione. A quo quum aliae dein receſſerint, Clar. Gronovii induſtria priſcam diſtinctionem revocavit. Nonnullae etiam ediderunt *oſtentans.* Sed verius eſt *oſtentat.* Quod ſi meo res arbitrio eſſet permiſſa, expungerem τὸ *ſe*, ut ita ille ſpecus *auguſtus* &c. *nihil non venerabile, & quaſi cum aliquo numine* intus *oſtentet.* Videntur haec concinnius cohaerere cum τῷ *venerabile.* Niſi quis malit retenta diſtinctione vulgari haec ita concipere & conſtruere, *Nihil non oſtentat ſe venerabile, & quaſi cum aliquo numine.* Res autem & locus dicitur eſſe *cum aliquo numine*, ut homo *cum vegeto corpore* apud Gellium III. I. *Numen* ipſum tribui ſolitum locis apud veteres. Valerius Flaccus, *Utque metum numenque loco, ſacramque quietem Addidit.* Vide omni-

(1) In Oxon. adnotata erat varia lectio ad *fonte*, quod edidit Schottus. Mox idem cum Voſſ. 2. & 3. *ſe extendit*, ſed itidem adpoſita diverſitate ſcripturae, al. *oſtendit.*

omnino Gronovium Patrem 1. Obſerv. 13. ubi hunc & complura alia attulit loca.

l. 56. *Celendris & Nagidos*] MSti *Çetandaris*, *Cetenderis*, *Oeianderis*, & *Natidos*, vel *Nathydos*. Sed recte haec emendarunt Hermolaus & Pintianus. Nec longe abſcedit ab hac ſcriptura *Celenderis*, quomodo Strabo & alii hanc urbem appellant. Sed Poëtae contraxerunt hoc nomen in tres ſyllabas. Vide Vadianum.

Cap. XIV.

l. 8. *Alii duo validiſſimi fluvii*] Poſtrema vox abeſt ab omnibus MStis, quos vidi, praeterquam a Voſſ. 3. (1) Sed & Ampl. Goetzius ab uno certe abeſſe notavit, ut & Clar. Gronovius ab ſuis. Edd. tamen, etiam primae, admiſerunt. Quid dicam neſcio. Duriuſcule videtur per ellipſin ea vox ex ſuperioribus repeti, quum intervenerit deſcriptio Aſpendi ſatis prolixa. Crediderim ſcriptum tantum per *fl.* & ſic excidiſſe facilius. Mox pro *Oeſtros*, quod habent Lipſ. & meus, ut & primae Edd. reſtituit Pintianus *Ciſtros* ex Strabone. Voluit haud dubie *Ceſtros*, quod reperi etiam in Voſſ. 1. 3. 4. & 5. & Ampl. Goetzius in Vaticano optimo. Secutus eſt eum Elias Vinetus, quos ſaltem nominaſſe debuiſſet Voſſius, quando eandem lectionem neglectam a Vadiano & Schotto denuo revocat.

l. 12. *Pergeam*] Lege *Pergaeam*, cujus veſtigia ſervant MSti, licet varie, ut ſolent, in nominibus propriis, corrupti. Cauſa fuit, quod in antiquiſſimis exemplaribus ſcriptum fuit diviſis literis, ut ſolebant veteres, *Pergaeam*. Et ita Voſſ. 3. (2). At alii e poſterioribus librariis variis hic modis haeſitarunt. Voſſ. 4. legit diviſa voce *Perga eam*. Voſſ. 2. quum videret tali modo *eam* abundare, id omiſit, & ſcripſit tantum *Perga*. Alii ulterius proceſſerunt, & ſic Lipſ. *Perganeam*, Meus *Peragenam*. Voſſ. 5. *Pegaſeam*. Quod Voſſius ait in optimis libris ſcriptum ſe reperiſſe *Pergaſeam*, ego in nullo reperi. Ex uno tamen Vaticanorum id annotavit Ampl. Goetzius, qui quum ex optimo & aliis nihil notet ad vocem *Pergeam*, ut habet Florentina, niſi quod

(1) Habet eam etiam Oxon. & Edd. Herm. Torin. Norimb. Ald. Junt. & Cam. Eaedemque paullo poſt *Oeſtros*: ſed Oxon. cum pleriſque ſcriptis *Ceſtros*.

(2) Et Oxon.

quod ſupra *e* ſcripſerit *ae*, colligere hinc debemus & illos legere *Pergaeam*, quod facit & Voſſ. 1. qui ab ipſo Voſſio pro optimo habetur, ut & Mediolanenſis, teſte Clar. Gronovio. Sed & notiſſima eſt *Dianae Pergaeae* appellatio; ut adeo nihil hic ſit mutandum.

l. 13. *Sardemiſſos*] Sic MSti & Edd. (1). Confirmatur haec lectio diſertiſſime a Plinio v. 27. Quapropter & hic nihil mutandum cenſeo. Poteſt tamen ex *Sardemiſſus* contractum fuiſſe *Sardeſſus*.

l. ead. *A Mopſo*] Fuit hic Apollinis, vel, ut Pauſanias in Achaicis, Rhacii & Mantus, quae Tireſiae filia, filius. Vixit temporibus Trojanis, aequalis Calchanti & Amphilocho, cum quo contendit ſingulari certamine de Mallo Ciliciae. Vide Strabonem L. XIV. Conſedit ergo in hiſce regionibus. Hinc Plinius v. 27. Pamphyliam omnem *ante Mopſopiam* appellatam dicit. De Phaſelide Livius XXXVII. 23. *In confinio Lyciae & Pamphyliae Phaſelis eſt: prominet penitus in altum* &c.

CAP. XV.

l. 1. *Lycia continuo*] Brevitatem amat Mela, & breviſſimis utitur periodis. Sed, ut haec ſenſum conſtituant & abſolvant ſine ulla vocum ex ſuperioribus repetendarum ellipſi, inſolens videtur & duriuſculum. Sed tamen ſic habent MSti & Edd. Senſus eſſe debet, ac ſi diceretur, Lycia continuo ſequitur Pamphyliam, vel Pamphyliae proxima cohaeret. Malim quidem *Lycia huic continua*, ſcilicet eſt, ut ſolet vocula *eſt* paſſim omitti a Mela. Sed tamen ſi quis eodem modo velit ſupplere, & ita retinere vulgatum, etiam id facile patiar, quum paſſim Auctor per voculas *tum*, *ſtatim*, *ultra*, *deinde*, &c. nexum fere ſimilem faciat. Ceterum *continuus* de loco & tempore adhibitum notat plane proximum. Sic ſupra cap. 2. *Indi oram Indici maris diu continuis gentibus occupant.* Tacitus Hiſtor. II. 6. plane ut hic, *inde*, hoc eſt, ab Judaea, *continua Aegyptus*. Suetonius Caeſ. cap. XXXVIII. *Aſſignavit & agros, ſed non continuos*. Sulpicius Sever. II. Hiſtor. Sac. 22. *Arx, quae continua templo*; ubi male Druſius *contigua*. Feſtus: *Adtubernalis*,

(1) Ex Voſſ. 2. 3. 4. adnotatum erat *Sardemiſſus*. Oxon. *Sardemiſſos*. Lipſ. *Sardemiſos*. Et ſic Edd. quas paullo ante nominavi.

nalis, *habitator continuae tabernae*, hoc eſt, proximae; ubi itidem male Dion Gothofredus vel expungi vult hanc vocem, in qua tamen vis & ratio ipſa ſignificationis conſiſtit, vel legi *continuus*. Sic ergo & *Lycia* Pamphyliae eſt *continua*, vel poſt eam *continuo* eſt, & ſequitur. Erunt forſan, qui haec verba cum ſequentibus, *grandem ſinum claudit*, velint conſtrui, quod proximae meae obſervationi faveret; quia ſic Lycia diceretur *continuo*, ſeu in ipſo regionis ſuae aditu claudere ſinum. Sed nimis multa & aliena iſti conſtructioni ſunt interjecta, quam ut eam admittere poſſim.

l. ead. *A Lyco Rege* &c] Fuit hic frater Aegei Athenienſium Regis, qui pater Theſei. Dicitur autem, quum pater Pandion inter quatuor filios diviſiſſet terram, dein a fratre pulſus confugiſſe ad Sarpedonem in Lyciam, quae gens ab eo dein fuerit cognomitata, quum antea diceretur *Termilarum*. Vide Herodotum I. 173. Strabonem IX. pag. 292. & XII. 573. & Pauſaniam in Atticis. Verum ratio temporis non congruit, ut in eandem aetatem referantur Sarpedon, Minois I. & Rhadamanthi frater, & Lycus frater Aegei, qui jam cum Minoë ſecundo atrox geſſit bellum. Errorem inde ortum puto, quod in Lycia poſt Sarpedonem I. regnaverit dein alius ejusdem nominis circa Belli Trojani tempora. Vide & quae notavi in Aegyptiacis meis cap. XV.

l. 3. *Sidae portu & Tauri promontorio*] Promontorium hoc dicitur *Sacrum* Straboni L. XIV. pag. 666. & Ptolemaeo. Imminet Chelidoniis inſulis, & creditur inde incipere, ut ibidem Strabo docet. Sed & apud has inſulas revera clauditur vaſtus ille ſinus a Pamphyliae initio incipiens. Recte ergo id ſe habet. Sed valde mihi, aeque ac Pintiano, & nuper Salmaſio ad Solinum pag. 780. 781. 782. ſuſpectus hic loci eſt *portus Sidae*. Nam quid ille ad Lyciam, quum in ipſo aditu Pamphyliae, atque adeo in loco longe ab Lycia remoto, ſitus ſit? Nec quidquam nos juvat, quod olim etiam Lyciae fuerit attributa pars Pamphyliae maritima; quum hic non debeamus ſpectare, quid antiquiſſimis temporibus Poëtae, Geographicarum rerum necdum ſatis periti, vel qui ex iis fabulas collegerunt, dixerint, ſed quid Mela noſter ſenſerit, & tradiderit. Ille vero Pamphyliam a Lycia ex profeſſo diſtinguit, & illi adſcribit *Sidam* in ipſo ejus aditu ex Cilicia. Accedit, quod Plinius V. 27. Melam in his ſecutus, tantum *Tauro*, ſeu *Chelidonio* promontorio vaſtum hunc ſinum terminari ait, omiſſa portus mentione ſibi forſan ignoti. Cenſeo itaque etiam Melam voluiſſe tantum dicere,

ab

ab Lycia in ipſo fere ſui initio claudi vaſtum Pamphyliae ſinum ad Occidentem, & ideo in initio quoque Capitis, in quo de Lycia agit, hoc memoraſſe. Nam ſi utrimque ejus fines, & longitudinem exponere voluiſſet, retuliſſet illum ad Pamphyliam, cujus proprie ſinus eſt. Lycia vero ipſa tantum abeſt, ut grandem ſinum ſibi proprium habeat, aut recipiat, ut e contrario promontorii, ſeu peninſulae, χεῤῥονήσου, ſpeciem praebeat jam inde a Chelidonio promontorio, a quo Lycia incipiens grandem illum Pamphyliae ſinum claudit. Vide omnino Voſſium ipſum mox hoc cap. nota. tertia. Quocirca remoto hinc *Sides portu* repoſuerim lubens *Sideruntis*, ſeu *Sideris* (nam terminationes nominum propriorum in diverſis linguis ſaepe variant) *portu*. Etenim Scylax conjungit *Chelidonias promontorium cum duabus inſulis*, *&* *Siderunta promontorium ac portum*. Habemus hic portum nominis ad *Sidam* prope accedentis, & proximum Tauri promontorio, quae omnia & ſola requiruntur. Meminit ejus portus & Stephanus in v. Σιδαροῦς. Ceteroqui legerem *Simenes portu*. Nam Plinius, qui Melam in plerisque ſequitur ſcribit v. 27. *In Lycia autem a promontorio ejus* (Tauri, quod paulo ante *Chelidonium* dixerat) *oppidum Simena*, quod omnino videtur ex eo nexu ſitum ad mare. Servavit illud quoque nobis Stephanus in v. Σίμηνα. Alterutrum, & maxime prius, verum eſſe puto, licet a MStorum fide hic deſtituamur, qui notius ſibi nomen *Sidae* hic praetulerunt, & ignoto ſubſtituerunt (1). Quod Pintianus *Lyden*, vel *Chiden*, ex Ptolemaeo nobis ingerit, ignota ea eſt ipſi Stephano, & aliena prorſus ab hoc loco, nec ullum cum *Sacro*, vel *Chelidonio* promontorio habet nexum, ut a quo longe ſeparatur verſus Occidentem ab ipſo Ptolemaeo, & pene in Cariam removetur, aut Peraeam. Salmaſius tantum accuſat Melam, ſed nihil extricat. Vide eum l. d. Quem tamen nimis hic, & alibi paſſim, ſed ſaepe parum ex vero, exagitat Voſſius, dum tribuit etiam illi, quae neutiquam dixerat.

l. 9. *Ubi terras dirimit, exit in pelagus*] Si ita ſcripſit Mela, ut ſane habent MSti, tum vero ſenſus eſt, dirimit terras etiam iſtic, ubi in pelagus exit, ſeu pergit dirimere terras, uſque dum plane in pelagus exit. Et ſane iſtic potiſſimum Aſia ab Tauro non re ipſa tantum, ſed & diſerta appellatione dirimitur, ut dicatur *Aſia cis Taurum*, & *Aſia ultra*

(1) MS. Lipſ. *Sed ea & portu.*

ultra Taurum. Ceteroqui fatendum eſt, per totam etiam majorem Aſiam Taurum dirimere terras, dum, ut ait Mela, *magnarum gentium, qua dorſum agit, fuit terminus*. Et diſerte Plinius v. 27. *mediam diſtrahit Aſiam*. Atque ideo neutiquam abhorream ab eo, quod El. Vinetus edidit, & voluit quoque Salmaſius ad Solinum pag. 786. *diremit*. Verum in *libris manu exaratis*, quos Voſſius hic quoque memorat, nuſquam id reperi, ut nec in ejus aut Ampl. Goetzii Collationibus (1), nec denique in priſcis Edd.

l. 10. *Idem autem & totus, ut dictus eſt, dicitur etiam qua ſpectat Orientem*] Sic edidit Voſſius, & quidem volentibus ita MStis, & editis ante Pintianum, qui pro *totus*, *ut dictus eſt*, legi vult, *Taurus*, *ut dictum eſt*. Sed totus mihi locus eſt ſuſpectus, ut ab Melae concinna brevitate longum recedens. Deinde, non agitur hic de una totius montis ex India in Lyciam appellatione, ſed de variis per diverſas terras ejus nominibus, quae ordine ſuo progrediendo cum terris recenſentur. Legerim itaque, *Idem autem & Taurus dicitur, qua ſpectat Orientem, deinde Emodes* &c. Abſonum meis certe auribus accidit illud; *Idem autem & totus, ut dictus eſt, dicitur*. Τὸ *etiam* abeſt a Voſſ. 2. aeque ac a Schotti Edit. & recte, ut puto. Τὸ *deinde* declarat jam aliud ejus nomen in ipſo hoc ordine praeceſſiſſe, quem ordinem declarant *deinde* & *tum*. In mea lectione omnia certe ſunt plana & expedita. Nam revera in Oriente quoque Taurus dicebatur, ut ab ipſo fit Mela III. 6. & 7. In media Aſia aliis potiſſimum nominibus appellabatur. *Imai*, quem interpoſuit ſuo arbitratu Schottus, nullum in MStis, aut editis, veſtigium reperitur. Et erat proprie promontorium Emodis, teſte Plinio VI. 17. Retinuit tamen Salmaſius ad Solinum. Sed ita valde hic quoque haeſit. Vide eum pag. 782.

l. 12. *Caucaſus & Paropamiſus*] *Caucaſus* ſic dictus fuit a Graecis, quum verum ejus nomen eſſet *Graucaſus*, hoc eſt, nive candidus. Sed Graecis notiſſimum erat Caucaſi montis nomen inter Euxinum & Caſpium mare ſiti, & ideo in Orientem, ubi nominis pene ejusdem, vel certe proximi, invenerunt montem, tranſtulerunt. Vide Salmaſium ad Solinum pag. 788. & Me in Curtio Vindicato pag. 137. & 157. ubi & de Paropamiſo egi ſtudioſe, & de Paropamiſadis in monte iſto habitantibus, pag. 134. & ſeqq. MSti plerique hic legunt *Propaniſus*, ſed male.

l. 17.

(1) Nec eſt in Oxon.

l. 17. *Praeter Patara*] Repoſuit hoc Voſſius, quia alii auctores Graeci & Latini pluralis formae nomine hanc urbem deſignant. Sed MSti Melae habent *Pataram* (1), quod & priscae Edd. nobis oſtentant. Sed & ſequitur apud Melam continuo, *Illam nobilem facit* &c. ſcil. *Pataram*.

l. 20. *Ultra Xanthus flumen*] MSti omnes & editi legunt *Ultra eſt Xanthus fl.* quod & Clar. Gronovius de duobus teſtatur. Notanda autem eſt Codicum conſtantia in variando hoc nomine, dum flumini tribuunt terminationem Latinam *Xanthus*, oppido Graecam *Xanthos*.

l. 21. *Mons Cragus*] Satis celebris eſt hic mons, & tamen MSti excuſſi tum a Voſſio & Goetzio, tum a Me, ut & primae Edd. Anonyma & Torini, legunt *mons Gratius*, vel *Gracius*.

l. 22. *Telmiſus*] MSti & primae, ac reliquae Priſcae Edd. *Telmeſus* (2). Urbs haec a plerisque Lyciae, ab aliis Cariae tribuitur, quia in utriusque regionis confinio erat ſita. Confudit eam Vir ſummus, quum viveret, Ezechiel Spanhemius cum *Termeſſo* Piſidiae, & ex numo hujus urbis voluit emendari hoc nomen ubicumque legitur *Telmeſſus*, quaſi idem eſſet nomen, & ejusdem urbis. Vide eum de Praeſtant. Numiſm. pag. 478. (3). Sed clariſſime diſtinxerunt has urbes Euſtathius ad Dionyſium Perieg. tum Stephanus, Ptolemaeus, & vel maxime Strabo lib. XIII. extr. & lib. XIV. pag. 665. 666. & 667. & Solymum ac Solymos tribuit diſerte Piſidiae urbi. Vide & Me ad Aelian. XII. Var. Hiſt. 64.

Cap. XVI.

l. 1. *Habitator incertae originis*] Ita conjecit Voſſius & edidit, ac recepit ultima quoque Editio. Rectius id, certe propius accedit ad MStam lectionem, & priſcarum Edd., quam utrumque Pintiani commentum, quorum poſterius tamen etiam Ciacconio probari potuit, qui prius voluerat, *habitatur viris incertae originis*. Quum ita hic adhaeſe-

(1) *Patheram* Oxon. Idem *eſt Xantus* & *oppidum Xantos*. Pro *Cragus* autem *Gratius*.

(2) Non *Telmeſus*, ſed *Telmeſos*, adnotaverat ex omnibus Voſſianis, ac ſuo. Et ſic etiam Lipſ. & Oxon. *Telmiſos* habent Edd. Hermol. Torin. Norimb. Cam. Ald. & Junt.

(3) Edit. Amſt. 1671. ſed add. noviſſ. Edit. Diſſertat. IX. pag. 564.

haeſerint Docti Interpretes, non mirum eſt librarios quoque a vero aberraſſe. nec tamen longe aberrarunt. Nam Voſſ. 1. & 5. legunt, *habitant incertae origines.* Sed & Vaticanus optimus, teſte Voſſio, &, quod ad verbum *habitant*, etiam Ampl. Goetzio, quod verbum etiam Codex Ciacconii praefert. At Lipſ. diſerte *Habitant incertae originis.* Reliqui, Meus, tum Voſſ. 2. 3. 4. & collatus a Voſſio, denique Edd. priſcae ante Pintianum, *Habitatur incertae originis* (1). At illud ex compendio ſcripturae ortum, & nota, quae figuram habet ferme accentus circumflexi Graeci, & ita ſupra ultimas literas ẽ *habitat* poſita, declarat exiguo cum diſcrimine legendum modo *habitant*, modo *habitatur*. Videtur itaque ſcripſiſſe Mela, quod Lipſ. Codex, forſan & Ciacconii nobis offert, & a quo MSti neutiquam longe abeunt, *Habitant incertae originis*, ſcil. homines exiſtentes. Ellipticus hic genitivi uſus. quia paulo durior videtur in tam conciſa periodo, ſed quaſi delectatur Mela, turbavit & librarios & Interpretes. At vide omnino, & confer exempla ejus, quae attuli ad Sanctii Minervam IV. 4. 27. & quae ad II. 3. 8. extr. & adde Cornel. Nepotem in Attico C. IX. *Ille autem ſui judicii, potius quid ſe facere par eſſet intuebatur, quam* &c. ſcil. exiſtens. Suetonius Tiber. Cap. XVIII. *Semper alias ſui arbitrii, tunc communicavit cum pluribus.* Neque aliter Graeci. Actor. Apoſtol. XXI. 16. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν σὺν ἡμῖν. Joannes Euangel. XVI. 17. addit ἐκ: nam ait, εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους. Lucianus Nigrino p. 34. Ed. Amſt. τὸ δὲ, καὶ τῶν φιλοσόφων πολλοὶ ἔτι τούτων γελοιότερα δρῶν, *illud vero, quod & homines exiſtentes* ***Philoſophicae*** *ſectae, etiam multo magis ridicula iis, quae dixi, faciunt.*

l. 5. *Bella mercede ageret*] Sic ediderunt jam antiquiſſimae Edd. Nec tamen hanc lectionem reperi, niſi in uno Lipſienſi. Ceteri, etiam Voſſiani omnes ac Vaticani, certe optimus, teſte Goetzio, ut & Meus, legunt *mercedibus* (2). Sic Petronius in Carm. de Bello Civ. *Mercedibus emptae, Ac viles operae.* Sed & *bella agere*, quod nonnulli,

(1) Cum his conſentit Oxon.

(2) Sic etiam Oxon. ſed *mercede* Edd. omnes. quas vidi. *Ageret* in ſcriptis ſuis inveniſſet, an *agerent*, non adnotaverat. Sed MSS. Lipſ. & Oxon. & cum iis non ſolum Edd. ſaepe jam nominatae, verum etiam recentiores. quaedam habent *agerent*. *Ageret* eſt in Voſſiana, & iis, quae poſt illam prodierunt,

li, ut parum Latine dictum, rejiciunt, uſitatum fuiſſe Latinis docuit ſatis ſuperque Gronovius Pater II. Obſervat. 3. Sic *agere regnum*, *principatum*, *praefecturam Praetorii*, *triumphum*, *cenſum* &c. pro gerere paſſim reperias.

l. 6. *Pedalium & Crya*] Priori verbo Graecam dant terminationem MSti., at poſteriori variam ſcripturam, *Atria*, *Acrya*, & maxime *Cytria*, vel *Citrya* (1); quae cum Ptolemaei *Carya* videntur propius convenire. Unde videri poſſit *Caryanda* ſuum accepiſſe nomen. Alii tamen promontorium hoc *Crya* vocant. Mox pro *Calbim* MSti Melae babent *Galbian*, vel *Gabiam*, & *valitudine* pro eo, quod editur, *valetudine*.

l. 8. *Inde ad Halicarnaſſon haec adjacent*] Unde haec hauſerint Edd. etiam priſcae, exputare nequeo. Nam omnes MSti, quos vidi, ſeptem numero, habent *jacent*. Sed & Ampl. Goetzius ſyllabam *ad*, ut a MStis alienam notavit (2). Denique Vinetus ita in ſuis videtur inveniſſe, certe ita edidit, quem lubens ſum ſecutus, quum & ſenſus id videatur poſtulare.

l. 10. *Portus duo Gelos &*] Sic & MSti ſine ulla varietate. Sed quia nomen hoc iſtic ignotum eſt, & aliis Scriptoribus ignoratum, Voſſius maluit *Helos*, vel *Helus*, ut denotetur ſolum paluſtre ab ἕλος. Et confirmare hanc conjecturam nititur ex eo, quod huic oppido addita ſit inſula Ἐλαιοῦσσα Straboni dicta. At Clar. Gronovius ex *duo Gelos* exhibet *Suagelos*, quia in Caria a Stephano memoratur *Suagela* oppidum, cujus meminit & Strabo L. XIII. p. 611. ſed qui illud ponere videtur inter Halicarnaſſon & Myndon, quum Mela hic diſerte dicat, ſe recenſere cis Halicarnaſſon, ſeu inter Caunum & Halicarnaſſon ſita. Specioſa tamen eſt utraque conjectura, ſed incertum, an locus emendatione egeat, certe tali, qua ſubſtituuntur vocabula aeque obſcura & incerti ſitus. Plinius VI. 28. videtur hunc appellare *Portum Creſſam*, Ptolemaeus Κρῆσσα, vel Κρησσά. An hinc forte *Gelos* ortum apud Melam? Certe uterque dicitur *portus*, uterque in eodem tractu & ordine ſtatui a nobis debet.

l. 11.

(1) Etiam *Citria*. Ita Voſſ. 3. Lipſ. & Oxon. Et hic quoque *Galbiam*, vel *Galbian*, & *valitudine*. Poſterius etiam Edd. Hermol. Torin. & Norimb. ſervant.

(2) Abeſt quoque ab Oxon. In quo etiam *Halicarnaſon* eſt, ut in Voſſ. 1. & 3. ac Perizon. Et rurſus in fine hujus Cap. *Halicarnaſos* & *Halicarnaſon*.

l. 11. *Tiſanuſa*] Plerique MSti *Thyſſanuſa*, *Thyſſamiſſa*, *Tiſſamuſa*, *Thyſſamiſa* (1). Et mox pro *Larymna* habent *Laruna*, vel *Larunna*. Sed Ptolemaeus & Stephanus Λάρυμα vocant ipſam urbem, quam Mela & Plinius *Larymnam*, vel *Larunnam*, dicunt. Plinius etiam *Loryma* iſtic memorat, ſed *loci* nomine, quaſi olim talis iſtic quoque exſtitiſſet urbs, ſed quae poſtea jacuerit deſtructa, & tantum nomen loco reliquerit. Mox MSti habent *Bubeſius* & *Aphrodiſium*, ut jam edidit Voſſius.

l. 16. *Schoenus ambit Hylam*] Atqui nulla eſt iſtic *Hyla*. Ptolemaeus *Lydas* nominat, ſed in Lycia. Plinius *Hyda* lib. v. cap. 28. Habet tamen iſtic V. C. *Hyla*. Verum id Pintianus ab Hermolao, qui ita correxerit Plinium ex Mela, profectum ait, quum ante eum legeretur *Liden*, quod cum Ptolemaeo convenit, & hic quoque legi vult Pintianus. Herodotus quoque montem *Lyden* Cariae tribuit juxta Pedaſum. Stephanus multas urbes *Hylas* memorat, ſed nullam iſtic loci: at *Hydam* memorat in Lydia ſitam. MSti tamen omnes habent *Ylam*, vel *Ylan*, niſi quod Voſſ. 2. *illam* (2). Mira autem eſt locutio, quod ſinus dicitur *ambire* promontoria, cujus ſenſus eſſe debet, quod ſinus iſti etiam ultra extremam excurrentis terrae linguam retineant ſuum nomen. Sed quid ſi legatur *habet*, vel *alluit*? Vellem ſane addicerent MSti. Sed quid mirum in loco tam corrupto peccaſſe etiam hic librarios? qui certe nihil hic intellexerunt, & quaſi una voce ſcripſerunt plerique *ambitylan*, *ambitilam*. Certe *alluere* opportunum hic habet locum. Sic de Helleſponto cap. 18. *Nec jam alluit terras mare*, *ſed findit*.

l. ead. *Bubeſius Cynotum*] Voſſius ex Plinio legit *Acanthum*, qui iſti ſinui hoc oppidum tribuit. Sed tamen ille, quod de Hyla probe annotavit, hic praetermiſit: nimirum quod & hic V. C. Plinii habeat *Cynothon*. Ceterum *Acanthum* Plinii in hoc tractu putem pene ex Ὄνου γνάθος apud Ptolemaeum fuiſſe ortum. Hoc autem erat promontorium proxime Cnidum verſus Orientem, ubi & hic ſinus, & hoc promontorium a Mela collocatur. Sed & ipſa Plinii Codd. ſcriptura nos eo ducit. Nam, teſte Hermolao, legunt illi *Acana-*

(1) *Thiſamiſſa* Voſſ. 3. & Oxon. *Thiſſamiſſa* Lipſ. *Laruna* Voſſ. 1. *Larunna* Voſſ. 5. Lipſ. & Periz. *Laruna* ceteri Voſſ. & Oxon.

(2) In Excerptis Variarum lectionum ex Voſſ. 1. ſcriptum erat *ambit ryſlam*, ex Voſſ. 4. *ambitylam*, ex Periz. *ambitilam*, & ex Voſſ. 3. *ambit illam*. Et ita Oxon. ſed in margine al. *hilam*. Lipſ. *ambitita*.

Acanatum, ſeu *Acanthum.* Videntur enim poſtea contraxiſſe haec vocabula ſive Graeci, ſive Latini, in unum, in quo utriusque reliquiae ſervantur. Nam & apud Stephanum occurrit Ἄκανθος πόλις ἐν τῇ Χερρονήσῳ παρὰ τὴν Κνιδίαν: ut adeo nomen *Acanthi* ſatis ſit certum; ſed incertum unde originem ſuam traxerit. Quid ſi & ipſius Melae *Cynothum* inde repeti debeat? Nam quam corrupta ſint in nominibus propriis Melae exemplaria abunde ſatis declaravimus jam ſaepe. Nec minor erit mutatio, ſi ex *Cynothum* faciamus *Acanthum*, ut faciunt Voſſius, & qui eum ſequuntur. Sed forſan omnium optime tractavit hunc locum jam olim Hermolaus ad Plinium v. 28. & dein Pintianus, temere licet poſtea neglecti. Legunt illi *Bubeſſius Cyon. Tum Cnidus.* Nempe Κύον eſt urbs Cariae, quae prius dicta Κανήβιον, teste Stephano de Urbibus. Nec adeo longe haec abſcedunt a ſcripta lectione. Nam Voſſ. 1. & optimus hic legit *Crinon tunc Indus.* Voluit *Crinon tum Cnidus.* Reliqui fere *Cynotum*, *Cinnotum*, *Cyynontum*, *Cremontum*. At Vaticani, notante Ampl. Goetzio, optimus *Crynontum*, quod cum Voſſ. 1. ſic ſatis convenit. Ceteri *Cyynontum*, *Ciritotum*, *Croitotum* (1). Videant doctiores, ſi quid hinc eruere queant.

l. 17. *Peninſulae*] Omnes MSti, quod notandum duxi, egunt ſeparatis vocibus *pene inſulae* (2). Neque aliter primae Edd. etiam Aldina, & Florentina. Mox res mira eſt, ut conſpirarint omnes MSti in falſam & ſatis longe a vera recedentem lectionem *Tetraticum*, aut, quod huic proximum eſt, *Tetruticum*, *Terrarticum*. Recte videtur Hermolaus reſtituiſſe *Ceramicum*, ſinum notiſſimum, quem Mela praeterire indictum vix potuit. Et ideo recepta eſt haec lectio ab omnibus dein, quod rarum eſt, Editoribus. Nec propius quidquam reperio, aut veriſimilius, niſi quis *Triopicum* malit. Nam in eadem provincia erat & *Triopum* promontorium. Ego tamen ſequor illos, qui *Ceramicum* retinent. De *Eutiana* (nam ſic habent MSti Melae) vide Cellarium in Aſia cap. 111. Plinius, qui v. 29. diverſas facit urbes *Euthenen in Doridis ſinu*, & *Euthanias Cariae*, videtur in errorem lapſus, quod una eademque urbs, quae proprie erat in Doridis ſinu, ſeu *receſſu*, ut ait Mela, a qui-

(1) Oxon. *Cix non tum.*
(2) Ita hic, & ubique Oxon. &, ni fallor, etiam Lipſ. *Tetutricum* habet Lipſ. *Terrarticum* Voſſ. 2. *Tetraticum* alii Voſſ. & Oxon.

quibusdam ſcriptoribus *Cariae* fuit attributa, ut in hisce regionibus ſaepius factum reperimus, & haec ipſa urbs *Euthenae* a Stephano Byzant. *Cariae urbs* dicitur, licet Plinius illud maxime nomen in *Doridis ſinum* rejiciat. Sic ipſum *Ceramicum ſinům* Scylax *Cariae* adſcribit.

l. 23. *Littus Leuca*] Plinius v. 29. hic memorat *Leucopolin*.

l. 24. *Myndos*, *Caryanda*] MSti Melae omnes, & primae quoque Edd. habent *Myridos*, vel *Miridos*, *Aruanda*. Prius certiſſime eſt corruptum, forſan & poſterius. Sed tamen in Plinio quoque v. 29. habent vetus Lectio & Codd. *Arianda*, teſtibus non margine tantum Pliniano, ſed & hic loci Voſſio. Hermolaus Barbarus, ut ex Notis ejus liquet, ſubſtituit non ex MStis, ſed ex Strabone *Carianda*. An ergo fuit duplex unius nominis uſus, ut modo praemittatur *C*, modo omittatur? quod & in aliis vocabulis factum.

l. 25. *Jaſius* —— *In Jaſio*] MSti *Jaſus*, *Jaſo*. Dubito ſi recte. Nam oppidum dicebatur *Jaſus*, & hinc ſinus *Jaſius*. Vide Plinium v. 29. Pro *Bargylia* MSti (1) habent *Barcylos*, unde recte Voſſius edidit *Bargylos*.

(1) Non omnes, ſed Voſſ. 4. & Perizon. *Barsylos* Voſſ. 1. *Barcillos* Voſſ. 2. 5. & Lipſ. *Barchillos* Voſſ. 3. & Oxon.

ABRA-

ABRAHAMI GRONOVII

NOTAE

IN

POMPONIUM

MELAM.

ABRAHAMI GRONOVII

NOTAE

IN

POMPONIUM MELAM.

IN PROOEMIUM.

l. 3. C*Onſtat enim ferè ex Gentium locorumque nominibus*] Particulam *ex* ignorant MS. Mediol. Leid. Gudianus & Meus, itemque Edd. Mediol. Junt. Ald. Exon.

l. 7. *Et quod ſine ope ingenii orantis, ac ipſa ſua contemplatione pretium operae attendentium abſolvit.*] MS. Mediol. Leid. Ed. Mediol. Junt. Ald. Exon. *Et quod ſi non ope ingenii orantis, at ipſa ſui cont.* Cicero lib. II. *de Oratore* cap. 8. *Ergo id qui toto in genere fecerit, is ſi non planè artem, at quaſi artem quandam invenerit.* Et in *Oratore* cap. 29. *Nulla eſt enim ullo in genere laus oratoris, cujus in noſtris orationibus non ſit aliqua, ſi non perfectio, at conatus tamen, atque adumbratio.* Livius lib. IX. cap. 9. *Vos, Dii immortales, precor quaeſoque, ſi vobis non fuit cordi Sp. Poſtumium, T. Veturium, conſules, cum Samnitibus proſpere bellum gerere; at vos ſatis habeatis vidiſſe nos ſub jugum miſſos.* Virgilius lib. II. *Georg.* v. 461.

Si non ingentem foribus domus alta ſuperbis
Manè ſalutantum totis vomit aedibus undam,
Nec varios. . . .
At ſecura quies, & neſcia fallere vita,

Dives

Dives opum variarum; at latis otia fundis,
Speluncae vivique lacus; at frigida Tempe,
Mugitusque boum, mollesque ſub arbore ſomni
Non abſunt.

Voculas *ſi non* etiam ſequi ſolet *certè*, ut apud Terentium *Adelphis* Act. IV. ſc. 7.

Quid facias? ſi non ipſa re iſtuc tibi dolet:
Simulare certè eſt hominis.

& Phaedrum lib. V. Fab. 5. v. 45.

Si non ingenium, certè brevitatem approba.

atque etiam *at quidem certè*, ut Gellius in Praefatione: *quae* (libamenta ingenuarum artium) *virum civiliter eruditum neque audiſſe unquam neque attigiſſe, ſi non inutile, at quidem certè indecorum eſt.* Eandem autem, quam ex codicibus MSS. & vett. Edd. atque Exon. in contextum recepi, ſcripturam Eruditiſſimo mihique amiciſſimo Viro, Franciſco Oudendorpio, in animadverſionibus in Pomponium Melam, quas pro ſumma ſua erga me benevolentia mecum communicavit, haud diſplicuiſſe laetus deprehendi. Verba autem, quibus Cl. Vir hunc locum venuſtè illuſtrat, haec ſunt: „ *Si non ope ingenii, at.* Vid. Perizon. Sed ne- "
„ quaquam damnanda videtur haec quoque lectio anti- "
„ quarum Editionum, quam confirmant tres MSS. "
„ Leidd. à me viſi, & in his unus optimae notae, uti & "
„ aliquot à Cl. Dukero citati; ac magis eſt Latina quàm "
„ *ſine*: cum elegantius abeſſet τὸ *at*. Vult Auctor à "
„ Lectore pretium operae hic adquiri per ſe ipſum, & "
„ *ſi* pretium operae *non* abſolvatur ope ingenioſi ſcripto- "
„ ris, *at* tamen id fieri ipſa contemplatione ipſius operis. "
„ Ovidius *Amor. lib.* I. *El.* 3. v. 7.

„ *Si me non veterum commendant magna parentum* "
„ *Nomina* &c. "
„ *At Phoebus, comitesque novem, vitisque repertor,* "
„ *Hoc faciant.* "

„ Vide & *Epiſt.* XV. 31. Adeatur praeterea Cl. Dukerus. "
Ceterùm pro *orantis* Barthium lib. XII. *Adverſ.* cap. 2. pag.

pag. 1828. & in *notis ad Calpurnium* Ecl. III. verſ. 59. pag. 346. emendaſſe *rorantis*: at lib. XIV. *Adverſ.* cap. 17. *ornantis*, margini editionis Antverpienſis adſcripſit Avus, qui poſteriorem Barthii emendationem amplexus, allegato etiam loco Valerii Maximi lib. VIII. cap. 13. (*Ne, cui Deorum immortalium praecipuè indulgentia adfuit, ei noſtra ornata mentio defuiſſe exiſtimetis.*) in domeſticis ſcholis hanc periodum ita interpretabatur: „ Quod quamvis nullâ "
„ comtâ & diſertâ oratione commendetur, placere ta "
„ men poteſt ſolâ cognitione & intuitu vel inſpectio- "
„ ne, ſine adjumento facundiae & politae orationis operae "
„ in ſe collocatae pretium rependit. *Ornare* ſaepe eſt or- "
„ nata & florida oratione aliquid exponere. Cicero lib. "
„ III. de *Orat.* *Omnis loquendi elegantia, quanquam* "
„ *expolitur ſcientiâ literarum, tamen augetur legendis* "
„ *Oratoribus & Poëtis. Sunt enim illi veteres, qui orna-* "
„ *re nondum poterant ea, quae dicebant, omnes prope prae-* "
„ *clare locuti: quorum ſermone adſuefacti qui erant, ne* "
„ *cupientes quidem poterunt loqui, niſi Latine. Neque ta-* "
„ *men erit utendum verbis illis, quibus jam conſuetudo* "
„ *noſtra non utitur.* Sic *ornata oratio*, & *ornate dicere*, "
„ i. e. eleganter & diſertè. "

l. 10. *Dicam autem aliàs plura & exactiùs: nunc ut quaeque clariſſima & ſtrictim*] Ita quidem ex fide unius MS. ediderat Cl. Voſſius, quum in reliquis omnibus legatur, *Dicam autem*, vel *tamen*, vel *tamen autem*, *aliàs plura & exactiùs: nunc autem ut quaeque erunt clariſſima.* Pintiano delendum videbatur poſterius *autem*; at Cl. Perizonio prius, cui adſentior. Particula *tamen* etiam hîc idoneum locum non habet: eam enim paullò ante adhibuit Auctor, *verùm adſpici tamen cognoſcique digniſſimum.*

LIBRI I.

CAP. I.

MUndi in quatuor partes diviſio] Immo potius *de* MUNDO & PARTIBUS *ejus*, quomodo edidit Cl. Reyholdus.

l. 3. *Et uno ambitu ſe cunctaque amplectitur*] Voſſ. 1. *complectitur.*

l. 15. *Illius ſitu ob ardorem intercedentis plagae incognito, hujus dicendus eſt*] Mediol. Chiſ. Gud. Meus, Ed. Mediol. Ald. Junt. Exon. *illius ſitus ..... incognitus; hujus dicendus eſt.*

l. 16. *Haec ergo ab oriente porrecta ad occaſum*] Meus: *in occaſum*, neque aliter in codice Arundelliano legi ad marginem editionis Baſileenſis notaverat Voſſius, idemque vulgato praeferendum videbatur Cl. Oudendorpio. Ita enim Vir Cl. „ Reponendum eſt ex Arundelliano & Dorvil- " „ liano *in occaſum* i. in ipſam ſolis occidentis regionem, " „ & ideò tam longa. *Ad* non ſatis explicat mentem " „ Auctoris, & ſignificat modò *verſus*. Juſtinus lib. II. " „ cap. 2. *Scythia in orientem porrecta.* Adi. Cl. Bur- " „ mannum *ad Lucanum* lib. III. *v.* 350.

„ *Heſperium mundi properamus ad axem.* "

„ In Catalectis Scaligeri pag. 143.

„ *Quin etiam nebula ſeptus pervenit ad urbem.* "

„ Immo verò ut exaratur in venerandae antiquitatis " „ membranis Voſſianis Auſonii *in urbem.* Mox etiam " „ pro *quia ſic jacet* lego cum Pintiano & Perizonio, *qua* " „ *ſic jacet*, Geographorum ſolemni ſtylo. "

l. 21. *Nec ampliùs decem millibus paſſuum patens*] MSS. meliores, *milibus*, & ſic infrà ſaepius, itemque *milia* & *milium.*

l. 27. *Rurſusque etiam quàm fuit arctius exit in ſpatium*] Cl. Oudendorpius ad hunc locum notavit: „ Sic locum " „ diſtinguo, *rurſusque etiam quàm fuit arctius, exit in* " „ *ſpatium.* Poſtquam mare illud arctius rurſus eſt, " „ quàm ante fuit, in Helleſponto ſcilicet & Boſporo " „ Thracio, *exit in ſpatium* i. e. ſe dilatat atque in vas- " „ tum ſpatium ſe extendit. *Boſporus* enim *pelagi in Pon-* " „ *tum exituri canalis*, ut lib. I. cap. 19. Contrà lib. I. " „ cap. 4. *Ex ſpatio paullò adductior.* In uno codice in- " „ veni, *rurſusque etiam artius quàm fuit, in ſpatium* " „ *exit.* nec male. " Haec eſt ſcriptura codicis Voſſ. I.

l. 29. *Ingens iterum & magnae paludi, ceterùm exiguo ore conjungitur*] Ita Voſſ. I. At Leid. & edit. Mediol. *& magno & paludi, c.* Adde Paterna ad h. l. Meus, *& magno*

magno ſe extendit ambitu. Cl. Reynoldus edidit, *ingens iterum & magno ſe extendit ambitu & paludi*, quomodo etiam ex MS. Dorvilliano legendum videbatur Cl. Oudendorpio, cujus verba haec ſunt: „ Lego cum Dorvil- "
„ liano, *ingens iterum & magno ſe extendit ambitu*, & "
„ *paludi*, *c*. Patet ſatis illas voces *ſe extendit ambitu* ex "
„ plerisque MSS. excidiſſe, qui habent & *magno & pa-* "
„ *ludi* &c. Ciacconius pravè legit *vaſtae paludi*. Infrà "
„ cap. 14. *Schoenus ambit Hylan.* Vide Perizonium. "

l. 35. *Ubi primùm ſe coarctat*] Ita legunt typis excuſa exemplaria, verùm manu exarata, *ubi primum ſe artat*, vel *arctat*. Vide Paterna ad hunc locum.

l. 42. *Tanais à ſeptentrione ad meridiem vergens, in mediam ferè Maeotida defluit; ex diverſo Nilus in Pelagus*] MS. Mediol. Gud. Leid. Ed. Mediol. Ald. Junt. Salmant. & *ex diverſo*. Exon. & *ex adverſo*. Meus codex: *ex adverſo*. quam ſcripturam tuetur Cl. Voſſius.

Cap. II.

l. 5. *Tantùm ibi ſe in latitudinem effundit*] Ita Chis. Leid. & Meus, non *in altitudinem*, quomodo habent reliqui MSS. & Edit. Mediol.

l. 12. *Deinde cùm jam in ſuum finem aliarumque Terrarum confinia devenit, & mediis Noſtris aequoribus excipitur*] Conjunctio & redundat, eademque abeſt ab omnibus MSS. & Editionibus ante Voſſianam evulgatis. Pro *deinde* Mediol. Meus, Ed. Mediol. legunt *dein*, atque iidem mox: *dein fit venienti obviam.*

l. 15. *Ora ejus cum alveo & Nili amnis ripis deſcendit in pelagus*] Particula & hoc loco quoque à Voſſio temere addita eſt; idque etiam Cl. Oudendorpio obſervatum.

l. 21. *Ab eo iterum obliquat ad Boſporum, iterum iterumque ad Ponticum latus curva*] Mediol. Leid. Meus, Ed. Mediol. Ald. Junt. Salmant. & Exon. ignorant medium *iterum*, & pro *obliquat* Mediol. Leid. exhibent *obliqua*. Gud. & Meus, *oblique*.

l. 25. *In ea primos hominum accepimus, ab oriente Indos, Seres & Scythas*] MSS. Mediol. Leid. & Ed. Exon. *In ea primos hominum ab oriente accipimus Indos, Seras & Scythas.*

l. 35. *Indis proxima eſt Arbiane*] Edit. Mediol. Exon.

 Ariane

Ariane. vide Cl. Perizonium ad h. l. Schottum autem qui *Carmania* ex lib. III. cap. 8. legebat, erudite refellit Caſaubonus ad illa Strabonis lib. XV. pag. 720. Μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικήν ἐςὶν ἡ Ἀριανὴ μερὶς πρώτη τῆς ὑπὸ Πέρσαις, τοῖς μετὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. ubi MS. Mediceus, τῆς μετὰ τ Ἰνδὸν ποταμόν.

l. 43. *Et Pariani*, *Bactri*] MSS. *& Pariani*, *& Bactri*.

l. 44. *Comari*, *Coamani*] MS. Mediol. *Chomare*, *Chomani*. Gud. *Chomarae*, *Coamani*. Leid. *Comare*, *Coamani*. Meus: *Gomarae*, *Comani*. Chiſ. *Choniamae*, *Coamani*. *Chomaros* mox memorat Auctor. Proximè igitur ad ſcripturam codicum MSS. accedit *Comarae*, atque etiam *Comani*, quomodo edidit Cl. Reynoldus.

l. 45. *Paropaniſii*] MSS. *Ropanes*, *Rophanes*, vel *Copanes*. Edit. Exon. *Aparni*.

l. ead. *Dahae*: *ſuper Scythae*, *Scytharumque deſertà*.] MSS. *Dahae ſuper Scythas*, *Scytharumque deſerta*.

l. 48. *Iberes*] MS. Mediol. Leid. Gud. Meus, & Ed. Mediol. *Hiberi*. Chiſ. *Hyberi*. Legendum *Iberi* cum Cl. Reynoldo.

l. 49. *Ciſſianti*, *Achaei*] Mediol. *Ciſſi*, *Anthiace*. Leid. *Ciſſi*, *Anthioce*. Gud. *Ciſſi*, *Antiache*. Meus: *Ciſſi*, *Athiace*. Videtur Auctor ſcripſiſſe *Ciſſi*, *Heniochoe*, quomodo edi curavit Cl. Reynoldus.

l. 50. *Coraxi*, *Pterophoritae*, *Riphaeës*] Mediol. Leid. Chiſ. *Corſitae*, *Phoriſtae*, *Rimphaces*. Meus: *Corſitae*, *Phorſitae*, *Rymphaces*. Edit. Mediol. *Phoriſtae*, *Riphaces*. Pro *Corſitae* Pintianus *Cercetae*, & pro *Phoriſtae*, *Rimphaces* Cl. viri, Perizonius & Reynoldus, *Arimphaei* rectè emendarunt.

l. 52. *Mantiani*, *Ibarani*] MS. Leid. *Mati*, *Anthibarani*. Meus, *Mani Antibazani*, pro *Matiani*, *Tibarani*, quomodo legendum monuit Nunneſius, & edidit Reynoldus. *Matiani* ab Herodoto Ματιηνοὶ vocantur lib. VII. cap. 72. Adde Cl. Perizonium ad h. l.

l. 54. *Amardi*, *Armenii*] Ita meus codex; at reliqui, *Medi*, *Armenii*.

l. 55. *Gallograeci*] Quod Parens ad h. l. ſcripſit, nullum codicem MS. ex hac voce plus agnoſcere quàm *Graeci*, id intelligendum de iis, quibus uſus fuit, quibuſque adſtipulatur editio Mediolanenſis; nam non ſolum in Voſſiano I. ſed etiam in Leidenſi aliiſque legitur *Gallograeci*.

l. 56.

l. 56. *Rurſus ex iis, quae meridiem ſpectant*] Gud. Leid. Chiſ. Voſſ. 1. Meus: *rurſus ex his.*

l. 57. *Eaedem gentes interiora & litora tenent*] MSS. *eaedemque*, vel & *denique*, *gentes interiora litora tenent.* ad quam ſcripturam proximè accedit editio Exonienſis, in qua legitur, *eaedemque gentes interiora litore tenent.* Sanctius in *Praefat.* vocem *litora* expungendam exiſtimabat.

l. 61. *Ripis Nili amnis & mari proxima iidem Aegyptii poſſident*] Parenti legendum videbatur *ripas*, quomodo non ſolùm habet MS. Lipſienſis, teſte Cl. Perizonio, verùm etiam Leidenſis.

Cap. III.

l. 12. *Extra fretum ad occidentem inaequalis admodum, praecipuè media. Quà procurrit ad ſeptentrionem, niſi ubi ſemel iterumque grandi receſſu abducitur, penè ut directo limite extenta eſt*] Cl. Reynoldus alteram interpunctionem Parentis ſecutus edidit, *praecipuè media. Procurrit ad ſept.* omiſſa particula *qua*, quae etiam abeſt a MS. Leidenſi.

l. 19. *Nos Thuſcum, Graii Tyrrhenum perhibent*] MSS. plerique *Tuſcum*, & ſic deinceps.

l. 22. *Hinc in Aegaei partem pertinens Thracia. Huic Macedonia adjungitur*] MSS. *Thraciae ac Macedoniae adjungitur.* Hinc Vineto & Perizonio obſecutus edidi, *Thracia Macedoniae adjungitur.*

l. 29. *Deinde rurſus Gallia eſt; longè & à Noſtris litoribus huc uſque promiſſa*] Mediol. Chiſ. Leid. Meus, & Exc. *huc uſque permiſſa*, ut lib. 11. cap. 5. *Gallia. . . . ad Pyrenaeum uſque permittitur.* Ita enim ex MSS. legendum recte arbitrabatur Cl. Oudendorpius pro vulg. *promittitur.* Vide Avum *ad Livium* lib xxix. cap. 2. & lib. 11. *Obſerv.* cap. 13. pag. 316.

Cap. IV.

l. 1. *Africa ab orientis parte Nilo terminatur, pelago à ceteris. Brevior eſt quidem*] MSS. & Ed. Mediol. *terminata, pelago à ceteris, brevior eſt*, niſi quòd meus codex poſt *ceteris* addat *partibus*. Mox Mediol. *Europe.*

l. 3. *Quia nec uſque Aſiae, & non totis hujus litoribus ob-*

tenditur] Mediol. Gud. & Exc. *quia nec uſquam Aſia eſt*, *& non totis h. l. o.* At Leid. Chiſ. Ed. Mediol. & Exon. *quia nec uſquam Aſiae & n. t. h. l. o.* & paullo pòſt Mediol. Leid. Chiſ. *dein*, *cui totius*.

l. 21. *Sed Mauri & in Atlanticum pelagus expoſiti*] Voſſ. 1. *Sed Mauri in Atlant. p. exp.*

l. 26. *Quae Lybico mari abluuntur*] Ita hoc loco habent omnes MSS. qui tamen in ſequentibus ſaepe pro *abluere* & *ablui* exhibent *alluere*, & *allui*: eademque ſcripturae varietas etiam ab Avo obſervata fuit apud Senecam *Hercule furente* v. 886.

Quodcunque abluitur ſolum
Longo Tethyos ambitu.

ubi ὁ πάνυ e MS. Florentino reſtituit *alluitur*. *Alluuntur* etiam hoc loco reponendum eſſe rectè animadvertit Doctiſſimus Oudendorpius, cujus venuſta atque elegans commentatio de verbo *abluere* hujusmodi eſt: „ Tuto pede hanc " „ locutionem, quaſi nihil ſcabritiei habentem tranſiliunt " „ Interpretes. Cùm ea tamen mihi videatur ne Latina " „ quidem. Sine dubio intelligit Auctor terras, ad quas " „ fluit mare Lybicum. Eas verò tam ſordidas eſſe & " „ ſqualidas, ut adſiduò aqua marina debeant *ablui* & ab- " „ ſtergi eluvie, aut continuo exedi & abradi non credo, " „ nec quisquam ſanus credit ab auctore Geographo innui. " „ Haec tamen & non alia ſignificantur verbi compoſitio- " „ ne *abluere*. Lib. 11. cap. 1. *Sic ut notae ablui nequeant*, " „ cap. 2. *non abluitur cinis*. Propertius 11. 15. 26. „;

„ *Niveos abluit unda boves*. „

„ Pro exedere ſeu abradere Seneca lib. iv. *Nat. Quaeſt.* " „ cap. 2. pag. 610. *Ceteri omnes abluant terras & eviſcerent*. Quod ſi verum eſt, ſicut eſt, facile liquet lo- " „ cum in mendo cubare, & reſcribendum eſſe etiam in- " „ vitis MSS. omnibus *alluuntur*. Eaque macula inſidet " „ multis ſcriptoribus, qua illos *abluere* ſaepius jam ten- " „ tavi. Vide Me ad Lucanum lib. vi. verſ. 810. „

„ *Quem tumulum Nili, quem Tibridis adluat unda.* „

„ ubi tamen ſcripſit Cl. Burmannus: *Abluere vel alluere* "
„ *de* "

„ *de praeterlabente fluvio dici ſolet.* At prius de eo dici "
„ omnino nego. Adde me ad Frontinum I. 4. 7. *Alterum latus ejus mare adlueret.* ubi idem erat vitii. "
„ Rectè cum aliis edidiſti lib. I. cap. 18. in fin. *Nec jam alluit terras mare.* Et ſic Primus & Sec. Voſſ. "
„ In reliquis MSS. & Edd. ibi quoque *abluit.* item lib. III. cap. I. *Radices ejusdem adluens Durius*, bene cum "
„ iisdem Voſſ. Ceteri & Edd. vett. *abluens.* Ejusdem "
„ libri cap. ult. *Frons mari Atlantico adluitur.* ubi tamen "
„ ut hîc, conſtanter MSS. & Edd. *abluitur.* Non minus ergo quàm illis locis hîc quoque *ad* erat emendandum, & pluribus locis id reſtituendum. Sic lib. "
„ II. cap. I. *Boryſthenes gentem ſui nominis abluit.* At "
„ illic Voſſ. duo optimi, Vatic. & Dorvill. *adluit*, vel "
„ *alluit* exhibent, ut debent. Lib II. cap. 2. *Praevectisque Maſtuſiam ſinus intrandus, qui alterum Cherſoneſi latus abluens jugo facie vallis includitur.* Sic enim "
„ legendum è MSS. Pravè Voſſius aliique edidere *praetervectisque Maſtuſiam tum.* Ceterum Voſſianus Sec. "
„ ſolus hîc *alluens.* Lib. II. cap. 3. *De locis atque urbibus quae mare non abluit.* Idem error inſidet tum "
„ alios, tum vulgatos Avieni libros *Deſcript. Orbis* v. "
„ 887. „

„ *Caſpinam latè terram ſuper abluit unda.* „

„ & v. 1105. „

„ *Abluit aeſtus* „
„ *Perſicus hanc.* „

„ Quo ultimo loco tamen rectè *adluit* dedit jam Editor "
„ Anglus. Et paſſim MSS. variant, uti etiam in Caeſ. "
„ *B. Civ.* II. I. Sed plus ſatis de his compoſitis *abluere* "
„ & *alluere.* "

I. 27. *Libyaegyptii*] Leid. *Libiens Aegypti.* Gud. *Libies Aegypti* Mediol. Meus atque Edit. Exon. *Libyes Aegypti.* Chiſ Edit. Mediol Salm. & Antverp. *Libyes Aegyptii.* quomodo etiam habet codex MS. Plinii lib v. cap. 8.

I. 28. *Gaetuli*] Γιτοῦλοι vulgo ſcribitur apud Dionem Caſſium lib. XLIII. init. pro Γαιτοῦλοι. Ita enim MS. Mediceus.

l. 31. *Angilas*] *Angilae* Ptolemaeo lib. IV. cap. 5. Ἀνγιλαι ex MS. Mediceo. Vulgò Ἀυγυλαι.

l. ead. *Troglodytas*] Leid. & Meus: *Trogoditas*. Mediol. Gud. Edit. Exon. *Trogodytas*. iidem infrà cap. 8. *Trogodytae*, excepto Gudiano, in quo *Trogiditae*.

l. 34. *Blemmyes*] In hujus vocis ſcriptura plurimum quantum ſibi tribuerunt librarii. Nam in MS. Gud. legitur *Blennos*. in Leid. *Blenpes*. in Voſſ. 1. *Blennos*. in Meo, *Blemios*. at in Mediol. Chiſſ. *Blemies* proxime ad veram ſcripturam, quae eſt *Blemyes*, vel *Blemyae*, ut infrà cap. 8. *Blemyis capita abſunt*. ubi MSS. *Blemiis*. Junge Henr. Valeſium *ad Ammianum* lib. XIV. cap. 4.

l. 35. *Sine tectis paſſim ac ſedibus vagi*] Omnes MSS. & Ed. Exon. τὸ *paſſim* tranſponunt poſt τὸ *ſedibus*. Pro *tectis* Leid. legit, *terris*. Meus, *tecto*.

l. 43. *Quae in mare attingunt*] De hoc loco Cl. Oudendorpius: „ Ita video te conſenſu MSS. omnium edi- " „ diſſe; ſed vereor ut Latinum ſit pro *ad mare*, ut ali- " „ quoties noſter cum aliis. Quid ſi legamus *intus mare*, " „ ut clarius deſignet, quale intelligat mare, & diſtin- " „ guat ab Oceano, nempe *interius*? Quomodo vocat " „ cap 8. Mediterraneum. "

CAP. V.

l. 4. *Mauritania*] Mediol. *Mauretania*. nec aliter cap. ſeq. Ptolemaeus lib. IV. cap. 6. init. ex MS. Mediceo: ἀπὸ μὲν ἄρκτων ὥζις τε δυσὶ Μαυρητανιαις. ubi vulgò Μαυριτανίαις editum.

l. 6. „ *Caput atque exordium*] Cum in Voſſ. pri- " „ mo deſit *atque*, in Dorvilliano τὸ *exordium*, videri " „ poteſt illud ex Gloſſa vocis *caput* eſſe natum. " Haec Cl. Oudendorpius.

l. 10. *Oppidum pervetus ab Antaeo* (*ut ferunt*) *conditum*] Voſſ. 1. *pervetus*, & *ab Antaeo*.

l. 11. *Parma elephantino tergore exſecta, ingens*] Mediol. Chiſſ. Gud. Ed. Mediol. *tergori exſecto* (Gud. Ed. Mediol. *execto*) *ingens*. Leid. *tergori exſerto, ingens*. Voſſ. 1. & Ed. Exon. *tergori exſecta ingens*, approbante Cl. Oudendorpio.

l. 12. *Et ob magnitudinem nulli nunc uſuro habilis*] Participium *uſuro* ex gloſſa ortum eſſe ſuſpicabatur Cl. Perizonius;

zonius; idemque abeſſe à MS. Dorvilliano monebat Cl. Oudendorpius, qui illud etiam delendum cenſebat.

l. 19. „ *Addit fama nominis fabulam*] Sive fabulam " „ ex nomine ortam, ut lib. III. cap. 7. ut edidiſti, *ex* " „ *vocabulo fabula eſt.* " Haec Cl. Oudendorpius.

l. 22. *Hinc jam mare latius funditur*] Voſſ. I. Chiſ. Gud. Meus: *Hic jam mare l. f.*

l. 27. *Segnitie gentis obſcura*] MSS. *ſegnitia.*

l. 28. *Ex iis tamen quae memorare non piget*] Edit. Exon. & tres MSS. *Ex his.*

Cap. VI.

l. 1. *Ab eo Numidia ad ripas expoſita fluminis Ampſagae*] Mediol. Chiſ. Leid. Ed. Mediol. *Ampſaci.* Gud. *Arcipſaſi.* Voſſ. I. *Anpſamcy.* Meus, *Amſpanci.*

l. 5. *Quondam regum domus, ſed Syphacis cùm foret, opulentiſſima*] Mediol. Leid. Chiſ. Gud. Ed. Mediol. & *Syphacis*, vel *Siphacis, cum foret, opulentiſſima*, nec aliter Dorvillianus, teſte Cl. Oudendorpio. Voſſ. I. & *cùm Symphacis foret, opulentiſſima.* Non temere igitur eſt, quod Henr. Stephanus in *Prolegom.* ex vet. cod. hanc lectionem protulerit, & *quum Siphacis foret, opulentiſſima.* de qua ſane nimis confidenter pronuntiat Schottus ad h. l. *Fides ſit penes auctorem.*

l. 10. *Cartenna*] Mediol. Leid. Ed. Mediol. *Cartinna.* Voſſ. I. *Carynna.* Meus, *Cartina.* Chiſ. *Cartunia.* Verùm Mediolanenſis & Leidenſis codicis ſcripturae fidem praeſtat MS. Mediceus Ptolemaei lib. IV. cap. 2. pag. 106. Καρῦννα exhibens pro vulg. Καρτένναι. ubi etiam in MS. Coisliniano Κάρτινα legitur.

l. 12. *Monumentum*] Mediol. & Ed. Ald. Junt. *monimentum*, nec aliter infrà h. l. cap. 15. 16. & lib. III. cap. I.

l. 14. *Et fluentes inter eas Aves & Vabar*]. MSS. *Aucus, Ancus, Anchus*, vel *Anchris*, & *Nabar.* Cl. Perizonio pro *Aves* ex Ptolemaeo legendum videbatur *Savus*, Cl. Reynoldus edidit *Aveus* & *Nabar.* & recte. nam *Aueus* facili librariorum errore potuit tranſire in *Aucus*, vel *Ancus.*

l. 18. *Muricum oſtreorumque fragmenta*] Ita Chiſ. Ed. Salm. & Exon. At Mediol. Leid. Gud. Meus, & Ed. Mediol.

Mediol. *oſtrearumque*. Conſule Cl. Perizonium ad h. l.

l. ead. *Saxa attrita*] Ita legunt Mediol. Chiſ. Gud. Leid. Voſſ. 1. Ed. Mediol. & Exon.

l. 20. *Et alia ejusmodi ſigna*] Sic Mediol. Voſſ. 1. Meus, & Ed. Exon. At Ed. Exon. *Alia & hujuſmodi ſigna*.

Cap. VII.

l. 4. *Tabraca*] Mediol. Gud. *Thabraca*. Vide Cl. Perizonium ad h. l.

l. 7. *Hipponenſem vocant proximum ab Hippone Diarrhyto; qui litori ejus appoſitus eſt*] MS. Mediol. Gud. Chiſ. Leid. Ed. Mediol. Ald. Junt. Steph. Salmant. Exon. *quod litori ejus appoſitum eſt*.

l. 14. *Jam quidem iterum opulenta, etiam nunc tamen priorum excidio rerum, quàm ope praeſentium clarior*] De voce *opulenta* eruditè diſputat Cl. Perizonius cap. 7. *Animadv. Hiſt.* pag. 245.

l. 19. *Syrti ſinus eſt centum ferè milia paſſuum*] Chiſ. Meus: *Syrtis ſinus eſt*. Vide Cl. Perizonium.

l. 21. *Verùm importuoſus atque atrox & ob vadorum frequentium brevia, magiſque etiam* &c.] Voſſ. 1. *& obvaturum frequentiam brevis, magisque etiam*. Meus, *& ob vadorum frequentium devia, magis magisque etiam*. Cl. Oudendorpius ad hunc locum notavit: „ Scio vulgatam ſcripturam ſatis defendi poſſe. Sed cum in MSS. tribus exaretur *frequentiam*, & in optimo Voſſiano ſit *brevis*, lego *ob vadorum frequentiam brevis*: atque hinc forſan natum, quod in quatuor MSS. invenerim *magis magisque*. Cap. 19. hujus libri: *Pontus brevis, atrox, nebuloſus, & quia non profundus, fluctuoſus*. " Ita βραχέα θάλασσα apud Marcianum in *Periplo* pag. 42.

l. 24. *Pelagi affluentis & refluentis*] Mediol. Leid. Meus, *ac refluentis*.

l. 35. *Ejus promontorium eſt. Bryon*] Excepto Chiſiano MSS. habent, *Borion*, nec aliter Ed. Mediol.

l. 42. *Poſtquam in eo, quod convenerat, non manebatur*] Hunc locum illuſtrat Avus in *notis ad Statium* lib. VI. *Theb.* v. 631.

l. 44. *Ubi legati concurrerent*] MS. & Edit. Mediol. *con-*

concurrerant. rectè. Gud. *concurrerat.* Leid. *concurrierant:* Adi Doctiſſimum Perizonium ad hunc locum.

CAP. VIII.

l. 2. *Ammonis oraculum*] Mediol. Leid. Meus, *Hammonis.*

l. 6. *Arenasque quaſi maria agens ſiccis ſaevit fluctibus*] Mediol. Chiſ. Gud. Leid. Meus, & Edit. Mediol. & Exon. *ſic ſaevit ut fluctibus.* Voſſ. 1. *ſic ſaevit ut fluentibus.*

l. 8. *Mox & paulatim tepeſcens*] Voſſ. 1. *mox paulatim tepeſcens.* Plinius lib. 11. cap. 103. *In Troglodytis fons ſolis appellatur, dulcis, &* (ita MS.) *circa meridiem maxime frigidus: mox paulatim tepeſcens ad noctis media fervore & amaritudine infeſtatur.*

l. 9. *Tunc ut ſol ſurgit, ita frigidior ſubinde per meridiem maximè riget*] Quatuor MSS. *ita ſubinde frigidior.* Meus: *fit frigidior: ſubinde p. m. m. r.*

l. 10. *Sumit deinde tepores*] Mediol. Gud. *dein.* & pro *tepores* Mediol. Chiſ. & Voſſ. 1. legunt, *teporem.*

l. 15. *Heſperis*] Quinque MSS. Edit. Mediol. Junt. Exon. *Heſperia.*

l. 29. *Nam gregibus (quia id ſolum opimum eſt) quoad poteſt, parcitur*] Mediol. Voſſ. 1. *quod poteſt.* Confer Cl. Perizonium.

l. 36. *Quod ſingulis aliquot ſimul conjuges*] Mediol. Leid. Ed. Junt. & Exon. *quia ſingulis.*

l. 46. *Apud Garamantas jam armenta*] Mediol. Leid. Gud. & vetuſtae Editt. atque Exon. *etiam armenta.* Meus, *& armenta.* Voſſ. 1. *aeciam armenta.*

l. 47. *Eaque obliqua cervice paſcuntur*] *Eaque* pro *ea quae*, quomodo habent vett. edd. reſcribendum monuit Salmaſius in *Plin. Exerc.* pag. 383. b. paullò pòſt MS. Mediol. *parentium*, nec aliter in ſeqq.

l. 50. *Quos pro ſuis colant, formae ſimilitudine agnoſcunt*] Ariſtoteles lib. 11. *Polit.* cap. 3. Ἔιναι γάρ τισι τῶν ἄνω Λιβύων κοινὰς ἔιναι τὰς γυναῖκας· τὰ μέντοι γενόμενα τέκνα διαιρεῖσθαι κατὰ τὰς ὁμοιότητας.

l. 57. *Et tum cum plurimis concubuiſſe, maximum decus*] Vocula *tum* abeſt a Voſſiano 1.

l. 62. *Quam quibus idem ingenii eſt*] Voſſ. 1. *ingenium.* Vul-

Vulgata tamen lectio, quam reliqui MSS. exhibent, non eſt deſerenda. Ita enim Livius lib. XXXVI. cap. 2. *Idem ſupplementi ad C. Flaminium, cui imperium prorogabatur, in Hiſpaniam citeriorem eſt miſſum.* Ovidius lib. I. *Faſt.* v. 46.

Nec tamen ignores variorum jura dierum,
Non habet officii Lucifer omnis idem.

ubi vide Nob. Heinſium. Plinius lib. I. *Epiſt.* 7. *Cùm mihi idem poteſtatis, idemque regni dederis.*

CAP. IX.

l. 9. *Sed cum diu ſimplex ſaevusque deſcendit*] MSS. Ed. Mediol. Junt. Exon. *Et cum diu ſimplex*, & pro *ſaevusque* Meus, *ſcaevusque*. Voſſ. I. *ſuavis vel ſavisque.* Nobiliſſimus Heinſius lib. IV. *Adverſ.* cap. II. legit, *ſuusque.*

l. 12. *Alteraque ex parte Aſtaboras, altera Aſtapes*] MSS. & Ed. Mediol. *alteraque parte Aſtabores* (Meus *Aſtrabores*) *altera Aſtape.* Leid. *Aſtaphe.* Edit. Exon. etiam particulam *ex* ignorat.

l. 15. *In immanem locum devenit*] MSS. & Edit. Mediol. *lacum*. quam vocem contra Voſſium rectè quidem & verè tuetur Cl. Perizonius.

l. 17. *Uſque ad Elephantidem*] Mediol. Leid. Meus, *Elephantilem.* Gudianus *Helephantilem*, pro *Elephantinem*, quomodo habent Chiſianus atque Edit. Salm. itemque Voſſ. I. & in fine hujus cap. in MS. Leid. & Ed. Mediol. legitur *Elephantin*; in reliquis *Elephantis*, *Elephantim*, *Helephantim*, & *Elephantum.*

l. 22. *Ad Delta*] Mediol. Chiſ. Leid. Meus, atque Ed. Mediol. *ad Deltam.* Gud. *ad Deltham.* Plinius lib. V. cap. 9. ex MS. *Ideo multi Graecae literae vocabulo Deltam appellavere;*

l. 25. *Non pererrat autem tantùm eam*] Voſſ. I. *non autem tantùm pererrat eam.*

l. 35. *Ex parte adhuc terrea viſuntur*] MSS. & Ed. Mediol. *terrena.* Vocem *terreus* tamen ab optimis etiam Scriptoribus uſurpari docet Cl. Oudendorpius in *notis ad Frontinum* lib. IV. *Strategem.* cap. I. §. 31.

l. 53.

l. 53. *In illis ortum amnem*] Quinque MSS. & vett. Edd. itemque Exon. *in illis terris ortum amnem.*

l. 62. *Quatuor ferè ſoli jugera ſua ſede occupat*] MSS. *jugera quae ſede occupat*, vel *jugeraque ſede occupat*. Priorem ſcripturam amplexus fuit Cl. Reynoldus. at in aliis MSS. *qua ſede* legi obſervavit Cl. Perizonius, eaque lectio favet emendationi Paternae, *aequa ſede*; de qua pluribus egit ὁ μακαρίτης in *notis ad Herodotum* lib. II. cap. 124. Sed fortè Mela ſcripſit *quadra ſede*. Gloſſae Graec. Lat. Τετράγωνος, *quadrus*, *quadra*, *quadratus*, *quadrata*. Τετράγωνον, *quadrum*, *quadratum*.

l. 65. *Quinquaquinta millia paſſuum in circuitu patens*,] MSS. & Edd. vett. itemque Exon. *viginti millia*. Mediol. & Meus, *viginti milia*. iidemque cum Gudiano *in circuitum*. Infrà lib. II. cap. 3. *Hoc mare magno receſſu litorum acceptum, & vaſtè quidem in latitudinem patens* &c. Livius lib. XXVI. cap. 40. *Sinus eſt maris media ferè Hiſpaniae ora, maximè Africo vento oppoſitus, & quingentos paſſus introrſus retractus, paululo plus paſſuum in latitudinem patens*. Plinius lib. XII. cap. 19. *Alpes in longitudinem* $\overline{X}$ *paſſ. patere à Supero mari ad Inferum Caelius tradit.*

l. 83. *Viri penſa ac domos curant*] Mediol. & Voſſ. I. *domus*.

l. 86. *Cibos palàm & extra ſua tecta capiunt*] Quinque MSS. *extra tecta ſua*.

l. 95. *Nec coitu pecoris* (*ut ajunt*) *ſed divinitus & caeleſti igne conceptus*] Quinque MSS. *pecudis*. Conſule Cl. Perizonium ad h. l.

l. 108. *Et Thebae, uti quae* (*ut Homero dictum eſt*) *centum portas, ſive* (*ut alii ajunt*) *centum aulas habent, totidem olim principum domos, ſolitasque ſingulas, ubi negotiorum ratio exegerat, dena armatorum millia effundere*] MSS. *utique*, *ut Homero*. eaque ſcriptura placuit Avo, qui lib. I. *Obſervat*. cap. 16. integram hanc periodum ita emendabat: *& Thebe utique* (*ut Homero dictum eſt*) *centum portas, ſive, ut alii ajunt, centum aulas habere*, vel *habens* (ita Vinetus & Schottus ediderunt) *totidem o. p. domos, ſolitaque ſingulis*, vel *ſolita, ſingulisque, ubi negotiorum ratio exegerat, dena armatorum millia effundere*. Urbs enim ſolita effundere, ut apud Livium lib. XL. cap. 32. *Nam neque Romanis effugium ullum patebat in aliena ignotaque terra; & Carthagini, ſupremo auxilio effuſo, adeſſe videbatur praeſens excidium*.

l. 116.

l. 116. *Calaſiricum*] Gud. & Leid. *Cataptiſtum.* Meus, *Captatirium.* Ed. Mediol. *Cataptiſium.* Edit. Exon. *Cataptyſtum*, proximè ad MSS. fidem.

Cap. XI.

l. 5. *Judaea & Sophene*] MSS. & Edit. Mediol. *Judaea & Colophone.* Legendum omnino, *Judaea & Comagene*, vel potius *Commagene*, cum Cl. Perizonio. Edit. Exon. *Judaea*, *& Comagene*, *& Sophene*.

l. ead. *Hinc Palaeſtina eſt*] MSS. Mediol. Leid. *Hic Palaeſtine eſt.* Duo alii etiam *hic* habent. Plinius lib. v. cap. 13. *finis Palaeſtines.*

l. 10. *Duo maximè excellunt*] MS. Gud. & Ed. Exon. *excellent.* Leid. *excellenter.*

l. 18. *Eſt non minor Aſcalo*] Plerique MSS. & Edd. Junt. Salmant. Exon. *Aſcalon.* Mediol. *Aſchalon.*

l. ead. *Eſt Joppe*] Tres MSS. *Jopen.* Chif. Meus, & Ed. Salmant. *Jope.* Stephanus Byz. Ἰόπη πόλις Φοινίκης ... ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Ἰόπης τῆς Αἰόλου θυγατρὸς, κ. τ. λ. Confer Salmaſii *Exercit. Plin.* pag. 569. a.

l. 22. *Quin etiam rei celebratae carminibus ac fabulis, ſervataeque à Perſeo Andromedae clarum veſtigium, belluae marinae oſſa immania oſtentant*] Cl. Perizonius voculam *que* hic redundare ſuſpicabatur; eademque abeſt à meo Codice. Cl. Oudendorpius etiam τὸ *que* delendum exiſtimabat. Ita enim Vir Cl. „ Bene excluſiſti cum Perizonio " „ *que*, nec agnoſcit Dorvillianus. Lib. 11. cap. 2. *Turris, ſignum fabulae.* Sed cum optimus Voſſianus careat τῷ *a*, nec hanc praepoſitionem admitterem pro " „ ſtylo Auctoris. Lib. 11. cap. 2. *colonia Mileſiis deducta.* Sic enim MSS. omnes, non *à Mileſiis.* Ibid. " „ *Rheſo regnata.* Lib. 111. cap. 6. *Quam Geryone habitatam.* Et lib. 11. cap. 4. *Roma paſtoribus condita*, " „ in MSS. aliquot. Vide Me *ad Hiſt. Bell. Alexandr.* " „ cap. 78. " Quatuor MSS. *marinae belluae oſſa.*

Cap. XII.

l. 3. *Literas & literarum operas*] Confer Avum *ad Livium* lib. 111. cap. 63.

l. 6.

l. 6. *In ea eſt Tyros*] MSS. *In ea eſt & Tyros.*

l. 7. *Nunc annexa terris defecit. Ab impugnante quondam Alexandro jacta opera*] Ita Chiſ. At Mediol. Leid. Meus, *deficit quod ab imp.* Edit. Mediol. *defecit*; *quod ab imp.* Exon. *quâ ab impugnante quondam Alexandro jacta ſunt opera.* Venuſte. At verbum ſubſtantivum abeſt ab omnibus MSS. Avus quoque eleganti conjectura, quam margini editionis Antverpienſis adſcripſit, hunc locum in integrum reſtituere conatus fuit, & quidem hunc in modum: *nunc annexa terris. Fecerunt ab impugnante quondam Alexandro jacta opera.* quomodo infrà lib. II. cap. 3. *In Epiro nihil Ambracio ſinu nobilius eſt. Facit ſinus, qui anguſtis faucibus, & quae minus mille paſſibus pateant, grande pelagus admittit. Faciunt urbes, quae aſſidunt.* Cl. Voſſius ad oram editionis Baſileenſis A. 1522. excuſae adnotaverat: „ *Defecit*, id eſt defloruit: niſi mavelis *defoetuit.* " Nam *Tyrus partu clara* Plinio. "

l. 16. *Tum Simyra caſtellum*] Strabo lib. XVI. pag. 753. Εἶτ' Ἔνυδρα, καὶ Μάραθος πόλις ἀρχαία Φοινίκων κατεσπασμένη· τὴν δὲ χώραν Ἀράδιοι κατεκληρούχησαν· καὶ Ταξύμιρα τὸ ἐφεξῆς χωρίον. Lege τὰ Σίμυρα ex MS. Mediceo, vel τὰ Σίμυρα, cum Cl. Perizonio in *Adnot.* ad cap. 9. pag. 931.

l. 17. *Inde jam non obliqua pelago, ſed adverſa adjacens Aſia*] Avus malebat *averſa*, i. retracta, reducta.

l. 18. *In eo prima eſt reliqua pars Syriae*] Voſſ. I. *In eo prima eſt reliqua Syria.*

l. 27. *Baudos*] Ita emendavit Parens ex Strabone lib. XV. pag. 738. *Paltos* enim fluvius à nullo Scriptore memoratur, & MSS. hoc loco mendosè legunt *Ipatos*, *Hypatos*, *Hypathos*, *Hippatos.* Vide Cl. Perizonium ad h. l.

CAP. XIII.

l. 4. *Nunc ne minime quidem, tunc ingenti urbe celebris Iſſo fuit*] Ita Meus, praeterquam quod *Iſos* habet pro *Iſſos*, quomodo in reliquis MSS. legitur, ſed male; & *Iſſo* recte reſtituit Pintianus, quem Schottus & Voſſius ſequuti fuerunt. MSS. etiam *minima* praeferunt pro *minimè*, probante Avo, qui lib. I. *Obſervat.* cap. 16. hunc locum ita emendandum cenſebat: *ne nunc minima quidem, tunc ingenti urbe celebris Iſſo*, omiſſo τοῦ *fuit.*

l. 18. *Ac ſuprà quàm deſcribi facile ſit eximius*] Mediol.

diol. Leid. Ed. Junt. Exon. *ac ſuprà quàm ut deſcribi facilè poſſit, eximius.*

l. 19. *Grandi namque hiatu patens*] Voſſ. 1. *namque grandi hiatu p.*

l. 26. *Ut mentes accedentium primo aſpectu conſternat*] Procul dubio legendum *conſternet*, idque Avo etiam viſum.

l. 27. *Ubi contemplati duravere*] Ita Mediol. Gud. Leid. At Meus, *contemplare* pro *contemplari*, quomodo in Chiſiano aliiſque codicibus legitur, nec male. Confer Cl. Schefferum *ad Petronium* cap. 41. & Cl. Perizonium ad h. l.

l. 38. *Ibi ingens amnis ingenti fronte ſe extollens*] Chiſ. Leid. Meus, & Schottus ex conjectura, praeeunte Sanctio, *ingenti fonte*. Vide locum Strabonis lib. XIV. pag. 671. à Schotto laudatum.

l. 55. *Celendris*] Mediol. Gud. Leid. utroque loco *Cetandaris*. Meus, *Citandaris* pro *Celenderis*, quomodo correxit Pintianus ex Strabone aliiſque Scriptoribus, quibus adde Tacitum lib. 11. *Annal.* cap. 80. ex MS. & vett. Edd. & Joſephum lib. XVII. *Antiquit. Judaic.* cap. 5. & lib. 1. *de Bello Jud.* cap. 31.

Cap. XIV.

l. 3. „ *Cimonis Athenienſium ducis*] Notabilis eſt "
„ omiſſio vocis *ducis* in Voſſ. primo. Vide J. F. & Jac. "
„ Gronovios *ad Gellium* lib. 1. cap. 12. Me *ad Fronti-* "
„ *num* lib. III. cap. 9. 5. Errat Gale lib. 1. cap. 68. In "
„ MS. Apollodori inveni lib. III. p. 225. optimè Κρά- "
„ ναος αὐτοχθόνων, non αὐτόχθων. Plura mitto." Haec Cl. Oudendorpius.

Cap. XV.

l. 6. *Deinde dextro latere*] Mediol. Chiſ. *dein d. l.*

l. 12. *Emodes*] Legendum *Hemodes*. MSS. enim habent *Baemodes*, *Haemodes*, *Aemodes*, vel *Aërnodes*.

l. 13. *Niphates, & Armeniae pylae*] Conjunctio *&* abeſt à tribus MSS & edit. Exon.

l. 17. *Praeter Patara*] MSS meliores, *praeter Pataram*, vel *Pataran*. Vide Cl. Perizonium.

l. 21.

l. 21. *Xanthus oppidum*] MSS. *Xantos*, & *Xanthos*.

l. 22. *Telmeſſos*] Quatuor MSS. *Telmeſos*. Unus, *Temelſos*, corruptè: *Telmeſos* & *Telmeſſos*, ut *Termeſus* & *Termeſſos*. Strabo lib. XIV. pag. 665. Μετὰ δὲ εὖν τὰ Δαίδαλα τὸ τῶν Λυκίων ὄρος, ἢ πλησίον ἐςὶ Τελμισσὸς πολίχνη Λυκίων, καὶ Τελμισσὶς ἄκρα, λιμένα ἔχουσα. ubi in MS. Mediceo legitur Τελμισὸς & Τελμισίς. Ptolemaeus lib. v. cap. 3. Τελμησὸς ex MS. Coiſliniano.

Cap. XVI.

l. 1. *Habitator incertae originis: alii indigenas, ſunt qui Pelasgos, quidam Cretas exiſtimant. Genus usque eo quondam*] Quatuor MSS. *habitatur*. Mediol. *Habitant incertae originis* ſc. homines exiſtentes, quam ἰδιωτικὴν ῥῆσιν pluribus illuſtravit Cl. Perizonius. Pro *genus* Olivarius, Vinetus & Schottus ediderunt *gens*; ſed τὸ *genus* tuetur Avus lib. 11. *Obſerv.* cap. 3. pag. 228.

l. 4. *Ut aliena etiam bella mercede ageret*] Meliores MSS. *mercedibus agerent*. Plinius lib. XXXVI. cap. 4. *Quod magnis mercedibus obſequiisque impetratum eſt*. Tacitus lib. XI. *Annal.* cap. 7. *Promta ſibi exempla, quantis mercedibus P. Clodius aut C. Curio concionari ſoliti ſint.* Apulejus lib. IX. *Metamorph.* pag. 179. Ed. Goud. *Hic gracili pauperie laborans, fabriles operas praebendo, parvis illis mercedibus vitam tenebat.* Leid. *in heredibus*, corruptè. Junge Cl. Perizonium ad h l.

l. 5. *Hic caſtella aliquot ſunt*] MSS. Ed. Exon. *Hic caſtella ſunt aliquot.* & mox *dein* Mediol. Gud. Chiſ.

l. 6. *Pedalion*] *Paedaſium* malebat Cl. Holſtenius in Annot. ad Ortelium pag. 146.

l. 8. *Valetudine habitantium infame*] MSS. *valitudine*.

l. 9. *Inde ad Halicarnaſſon haec adjacent*] Plerique MSS. *Halicarnaſon*, nec aliter in ſeqq. Mox etiam Mediol. Leid. *Halicarnaſos*. & pro *adjacent*, quod in duobus MSS. exſtat, in Gud. Leid. & Meo legitur *jacent*.

l. 12. *Larymna*] Quinque MSS. & vett. Edd. & Ed. Exon *Larumna*.

l. 14. *Bubeſſius*] Mediol. Chiſ. Leid. Meus, Ed. Exon. *Bubeſius*. Ed. Vineti, *Bybaſſius*.

l. 16. *Schoenus ambit Hylam*] Gud. *Scobenus ambitilam*. Meus, *Scoeni ambitilam*. Hinc fortè reponendum, *Schoe-*

 num

nus lambit Hylam, quomodo legendum etiam conjecerat Cl. Oudendorpius. Plinius lib. III. cap. I. de Oceano: *reſiſtentes* (terras) *quoque flexuoſo litorum anfractu lambit.* Feſtus Avienus in *Deſcript. Orbis* v. 693.

Seſtus ubi atque Abydus parvo ſale diſcernuntur,
Et vicina ſibi lambit confinia pontus.

l. 17. *Gnidus*] Mediol. Ed. Exon. *Cnidus*, pro quo quidam MSS. corruptè legunt *Cindus*.

l. ead. *In cornu peninſulae*] MSS. *penè inſulae*, nec aliter in ſeqq.

l. 24. *Myndus*] Quatuor MSS. *Miridos*. Gudian. *Mindos*, pro *Myndos*. Meus *Mitidos*.

Cap. XVII.

l. 9. *Urbem Hippum, amnis Maeandri exitum, Latmum montem, Endymionis à Luna adamati fabula nobilem.*] Voſſ. 5. Edd. Junt. & Ald. *exitu*. venuſtè, idque etiam viſum Eruditiſſimo Oudendorpio, qui ita in hunc locum commentabatur: „ Lego, *urbem Hippum, amnis Maeandri* " „ *exitu*, *Latmum* &c. *nobilem*, fide MS. Leidenſis, " „ non *exitum*. Loca ſingula aliqua re notabilia enarrat. " „ Ita in fine cap. 18. *a* quoque addiderunt ab aliis ex- " „ fulantem, *Rhoetea litora*, *Rhoeteo & Dardania cla-* " „ *ris urbibus*, *Ajacis tamen ſepulcro maximè illuſtria.* " „ non *à Rhoeteo*. Vide & lib. II. cap. 3. *Fanum Nep-* " „ *tuni ludis*, *quos Iſthmicos vocant*, *celebre.* "

l. 12. *Deinde rurſus inflexa*] Mediol. Leid. *dein r. i.*

l. 19. *Quod Amazones Aſia potentes ſacraſſe traduntur*:] Novem MSS. & vett. Edd. *Aſia potitae conſecraſſe traduntur.*

l. 25. *Ad promontorium quo ſinus clauditur, quod altera parte alium, quem Smyrnaeum vocant, efficit, anguſtiſque cervicibus reliqua extendit. Inde latius abit in peninſulae faciem.*] Praeëuntibus Schotto & Reynoldo repoſui, *At promontorium*, atque ex vett. Editt. & MSS. *reliqua extendit in latius, abit in penè inſulae faciem.*

l. 29. *Super anguſtias, hinc Teos, illinc Clazomenae, quà terga agunt, confinio annexae muri, diverſis frontibus diverſa maria proſpectant.*] Id verò nullus ſcriptorum, qui hodie exſtant, tradidit; & pro *muri* omnes MSS. habent

bent *mari*. Quapropter reponendum cenſeo, *confinio annexae Mimantis*. Mimas enim a mari uſque in cervicem penè inſulae excurrit.

Cap. XVIII.

l. 9. *Quae Arceſilam tulit*] Mediol. *Archeſilan*. Periz. *Archeſylan*. Voſſ. 5. *Arceſilan*, flexione Graeca. Chiſſ. *Arceſilaum*.

l. 12. *Quod praetervectos ſinus excipit, non pronus, ſed longè ac molliter flexus*] MSS. *non pervos*, vel *parvos*. Hinc fortè legendum *incurvus*, ut cap. ſeq. pag. 105. de Ponto Euxino: *Ad formam Scythici arcus maximè incurvus*. ubi in quibusdam codicibus ſcribitur *incurvos*.

l. 14. *Uſque ad ima montis Idae.*] Conſuetudo Melae poſtulat *Idaei*. Ita enim in ſeqq. *Huc ab Idaeo monte demiſſus Scamander exit*. & cap. 7. h. l. *Inter colles, quod ibi nutritum Jovem accepimus, fama Idaei montis excellit*. *Idaei* hoc loco etiam exhibet Voſſ. 1.

l. 23. *Alii ab iis putant conditam*] MSS. *ab his*.

l. 24. *Hi Antandrum quaſi pro Andro, illi quaſi pro viro accipi volunt*] Hanc periodum non Melae, ſed alicujus otioſi Interpretis manum olere exiſtimabat Avus lib. 1. *Obſervat*. cap. 16. pag. 133. Ceterùm pro *hi Antandrum* Leid. Periz. à pr. m. Meus, Ed. Exon. legunt, *Hinc Antandrum*. Mediol. Voſſ. 5. *Hinc hi Antandrum*. quod praeſtat. Gud. *Hinc a Antandrum*.

l. 35. *Orientem ſolem aliter, quàm in aliis terris ſolet aſpici, oſtentat*] Voſſ. 2. *aliter quàm aliis ſolet aſpici oſtentatque*.

l. 36. *Namque ex ſummo vertice ejus ſpeculantibus, penè à media nocte ſpargi ignes paſſimque micare, &, ut lux appropinquat, ita coire ac ſe conjungere videntur*] Ita Meus. At Voſſ. 1. *Sparſos ignes paſſim micare*. & ſeptem alii atque Ed. Exon. *Sparſi ignes paſſim micare*.

l. 49. *Ab his ſit arctius mare, nec jam alluit terras*] Septem MSS. *abluit*. Fortè legendum, *abigit*. ut cap. 1. h. l. *Tum longè latèque diffuſum, abigit vaſtè cedentia litora*.

l. 52. *Facitque ut iterum terrae, quà fluit, latera ſint*] MSS. *altera ſint*. Voſſ. 1. *altera ſit*. Editio Vineti, *alterae ſint*.

Cap. XIX.

l. 5. *Quod conſulentibus in quasnam terras potiſſimùm tenderent, reſponſum erat, ubi primùm fulſiſſet, ibi ſedem capesſerent*] MSS. & Edit. Vin. Junt. *capeſſere.*

l. 11. *Trans amnem ſedet in cervice peninſulae Cyzicum*] Voſſ. 1. *ſed in cervice penè inſulae.*

l. 17. *Is flumen Rhyndacum in ea, quae ſequuntur, emittit*] Pronomen *is* ignorant omnes MSS. & pro *Rhyndacum in ea quae* plerique exhibent *Rhindaces*, *Ryndaces*, vel *Rindaces in que*, vel *quae*. Voſſ. 1. *in quo.* Periz. *flunen in Ryndaces in quem.* Gud. *& quae.* In Voſſ. 5. *fluvius*, non *flumen* legi obſervavit Cl. Oudendorpius, qui proximè ad vett. Codd. ſcripturam legebat, *fluminis Rhyndaci os, in quae ſequuntur, emittit*, expuncto pronomine *ea*, quod ut ſaepe apud alios Scriptores, ita apud Melam eleganter brevitatis cauſa omitti ſolet: cap. 5. h. l. *ad quae nunc inundat, immiſſum*, pro *ad ea, quae*. & lib. III. cap. 6. *ſe in quae velint animalia vertere.*

l. 31. *Deinde priores terrae iterum jacent*] Cl. Perizonius malebat, *propiores*, eamque conjecturam propoſuit Nic. Heinſio in Epiſtola, quae inſerta eſt Syllogae Epiſtolarum à Viris illuſtribus ſcriptarum tom. IV. pag. 741. & quidem hiſce verbis: „ Vir ſummus Iſacus Voſſius contra viros " „ doctos, quos qui ſint ignoro, haec ita explicat, & per " „ *priores terras* intelligit *Europaeas*, & *jacent* pro *adjacent* poſitum dicit. Verum haec expoſitio neque Grae- " „ vio noſtro, ut olim me ex eo in domeſtica inſtitutione " „ audiſſe memini, neque mihi probari poterit, quamdiu " „ nihil affertur ad eam confirmandam. Mela enim de " „ Europaeis terris nullum verbum in ſuperioribus fecit. " „ Legere igitur velim, *Deinde propiores terrae iterum* " „ *jacent*, *exiturique* &c. ut dicat, terras ab utraque parte " „ maris jacere ſibi iterum propiores, quomodo ubi de " „ Helleſponto loquitur cap. 18. extremo dicit, *mare* " „ *fieri arctius, & facere, ut iterum terrae, qua fluit,* " „ *latera ſint.* Europaea nimirum & Aſiatica. Facillimus " „ verò lapſus ex *ppriores* in *propiores*, quomodo in " „ MSS. ſcribitur. Supra enim cap. 13. non longè ab " „ initio Pintianus idem vocabulum Pomponio voluit re- " „ ſtituere, licet in quibusdam MSS. etiam appareat *pri-* "

„ *or*, "

„ *or*, quod tamen Voſſius quoque defendit. In *Bello* "
„ etiam *Alexandrino* ſaepe ſcriptum eſt à librariis *prior* "
„ pro *propior*, ut vidi in variis lectionibus à te cum V. "
„ C. Graevio communicatis, quas ego exſcripſi. " Cl. Voſſius ad h. l. notavit: „ Et haec quoque perperam mu- "
„ tant Viri docti: " nempe Pintianus pro *jacent* legens *objacent*, & Schottus delens τὸ *jacent*. Verùm is quoque *propiores* pro *priores* legendum conjecit, & Sanctius quoque excluſo verbo *jacent* edidit: *Deinde propiores terrae iterum: exiturique* &c. Adde Ciacconium ad h. l. & Cl. Perizonium ad cap. 12. pag. 958.

l. 40. *Sed quia contrà minùs, quàm ad laevam & dextram abſceſſit*] Pro *quàm* repoſui *quà*, praeëuntibus Pintiano, Sanctio, Schotto atque Reynoldo.

l. 54. *Specus eſt Acheruſia*] Cl Oudendorpius ad h. l. notabat: „ Atque lib. 11. cap. 3. *Quem Acheruſium diximus*. Scilicet hìc legendum eſt *Acheruſias*, illic *Acheruſian*. Ex Graecis fontibus hauriens Graecas inflexiones amat Mela. Sed pro *ut ajunt pervius* eleganter Dorvill. *pervium iter*: praeferrem, ſi alii codices adjicerent. " MS. Dorvilliano ſuffragatur Meus. Voſſ. 5. *ut ajunt*, *pervius iter*.

l. 61. *Cytiſoro Phryxi filio*] Quinque MSS. *Phrixi*. & infrà h. c. *Phrixi templum*. *Phrixus*, Graecè Φρίξος, non Φρύξος.

l. 63. *Chalybes proximi urbium clariſſimas habent Amiſon & Sinopen, Cynici Diogenis patriam; amnium Halyn & Thermodonta*] Vox *urbium* abeſt à novem MSS. & Ed. Junt. atque Exon. Pro *amnium* in Mediol. Leid. Voſſ. 3. Ed. Junt. Exon. legitur *amnes*.

l. 68. *Et ideo Amazonium vocant*] Copulam & à tribus MSS. abeſſe monuit Parens ad lib. 1. cap. 2. pag. 21. Addo quinque alios codices & Ed. Exon. Voſſ. 5. *ideo & Amazonium vocant*.

l. 72. *Promiſcuè concumbunt*] Mediol. Voſſ. 1. *promiſcè*. Gellius Praef: *Quae libitum erat, cujus generis cumque erant, indiſtinctè atque promiſcè annotabam*. ubi vide Avum. Macrobius lib. 1. *Saturnal.* init. ex MS. Thuaneo: *Quae indiſtinctè atque promiſcè ad memoriae ſubſidium annotaveramus*. Cl. Oudendorpius quoque ex Voſſ. 1. malebat *promiſcè*.

l. 79. *Inſochi*] MSS. *Diſcheri*, *Diſceri*, *Dyſceri*, *Diſcerii*, vel *Diſcari*. Pintianus *Bechires* legit; ſed *Bechiri* magis convenit cum ſcriptura codicum.

l. 84. *Hic Phaſis erumpit*] MSS. *Huc Phaſis erumpit.* Confer Paterna ad h. l.

l. 94. *Ut aliis aliisve oppoſiti gentibus*] MSS. *appoſitis*, exceptis Voſſ. 4. & Meo, qui habent *appoſiti*: atque ita legendum margini Paternae editionis adſcripſerat Cl. Perizonius. Idem participium occurrit lib. II. cap. I. init. *At per eundem amnem in Maeotida remeantibus*, *ad dextram Europe eſt*, *modò ſiniſtro latere innavigantium appoſita.*

l. 99. *Cygni*] Meliores MSS. *cycni*, & mox, *Cycnum.*

l. 108. *Obliqua tunc regio*, *& in latum modicè patens*, *inter Pontum Paludemque excurrit*, *quae duobus alveis in lacum & in mare profluens Corocondamam penè inſulam reddit*] MSS. Ed. Junt. *quam duobus alveis.* dein Iidem *Coracanda*, *Chorocanda*, *Corotanda*, *Corocanda*, *Coratanda*, & denique *Corocandam*, pro *Corocondame*. *Corocondame* à Mela vocatur Κοροκονδαμῖτις vel Κοροκονδαμῆτις λίμνη, Straboni & Stephano Byzantino memorata.

l. 113. *Hermonaſſe*] Mediol. aliique MSS. *Hermonoſſa* pro *Hermonaſſa.*

l. 120. *Tatrae*, *Serachi*] Voſſ. I. *Thaetaes Erachi.* Voſſ. 4. *Theraes*, *Erachi.* Leid. *Tethaes Erachi.* Voſſ. 5. *Thraces*, *Ethaci.* Periz. *Thathraes*, *Erachi.* Exon. Ed. *Toreatae*, *Arechi.* Junt. *Thoreatae*, *Arichi.* Vinetus *Toreatae* quoque edidit, eumque ſequi placuit.

l. 130. *Ipſe Tanais ex Rhipaeo monte dejectus*, *adeò praeceps ruit*, *ut cùm* &c] Jornandes *de rebus Geticis* cap. 5. *Tanaim verò hunc dico*, *qui ex Ripaeis montibus dejectus*, *adeo praeceps ruit*, *ut*, *cùm vicina flumina*, *ſive Maeotis*, *vel Boſporus*, *gelu ſolidentur*, *ſolus amnium confragroſis montibus vaporatus*, *nunquam Scythico dureſcit algore.*

l. 136. *Una gens*, *aliquot populi*] Hunc locum erudite illuſtrat Avus in *notis ad Livium* lib. v. cap. 34.

l. 137. *Primi Maeotici* γυναικοκρατούμενοι; *regna Amazonum. Fecundos pabulo*, *at alia ſteriles nudosque campos tenent Budini. Geloni urbem ligneam habitant*] Meliores MSS. *Maeotidae.* Alii *Maeothidae* vel *Meotridae*; item pro *Geloni*, MSS. habent *Gelomon*, *Gelonion*, & *Gelonique.* Periz. *Gelonyn*, ſed a ſecunda manu *Gelonon.* Hinc Cl. Oudendorpius legendum ſuſpicabatur *tenent Budini. Geloni dein*, vel *Geloni denique.* Porro hunc locum prava interpunctione laborantem ex Heródoto lib. I. cap. 108. reſtitui, praeëuntibus Viris doctiſſimis Pintiano, Holſtenio in *Caſtigationibus in Stephanum Byz.* v. Γελωνὸς, & Reynoldo.

At

At alia etiam habent plerique MSS. ſed Voſſ. 2. *atque alia* 3. *& alia*. Meus, *& alios*, ſed emendatum in margine *at*. Gudianus *ad*, quod τὸ *at* praeferendum exiſtimabat Cl. Oudendorpius, qui ad hunc locum notaverat: „ Scio *cetera*, „ *alia*, *omnia*, adverbialiter ſumi, ſive *quod ad cetera*, „ *alia*, *omnia*, ſive κατὰ πάντα, καθ᾽ ἕτερα. Sed aliter „ plerumque amat Mela. Lib. II. cap. I. *Terrae ad pabula fertiles*, *ſteriles ad cetera*. cap. 2. *ad ferociam* „ &c. *ferax*. cap. 7. fin. *ad alia largior*. ut in MSS. „ nonnullis & Edd. vett. cap. 3. *pares ad famam*. & „ ſaepe in lib. III. quare cum Schotti editione hîc „ malim *ad alia*. "

l. 145. *Pro domibus nemora*] Decem MSS. *nemora pro domibus*. & mox: *& feminis & maribus nuda ſunt capita*, pro vulg. *& maribus & feminis nuda ſunt capita*.

LIBRI II.

CAP. I.

l. 3. AT *per eundem amnem in Maeotida remeantibus*, *ad dextram Europe eſt*, *modò ſiniſtro latere innavigantium appoſita*, *ac Rhipaeis montibus*, *nam & huc illi pertinent*. *Proxima cadentes aſſiduè nives adeò invia efficiunt*] MSS. *in Ripheis*, *in Aeripheis*, *Arepheis*, ac *Meripheis*, *& huc enim* (Gud. *ei*) *pertinent*, *proxima cadentes* &c. Legendum igitur atque interpungendum cum Cl. Reynoldo: *ſiniſtro latere innavigantium appoſita*. *Rhipaeis montibus proxima* (*& huc enim pertinent*) *cadentes*. atque eundem ferè in modum Cl. Perizonio hic locus conſtituendus videbatur, *ſiniſtro latere innavigantium appoſita*. *Rhipaeis montibus*, *nam & huc illi pertinent*, *proxima cadentes* &c. Ceterùm pro *in eripheis* vel *in aeripheis*, Cl. Oudendorpius reponendum ſuſpicabatur, *Inde Rhipaeis*; & Cl. Graevius *ad Florum* lib. III. cap. 5. pro *latere* malebat *lateri*, idemque Pintiano viſum.

l. 8. *Ut ultrà ne niſum quidem incedentium admittant*] Decem MSS. & Editiones ante Voſſianam, *viſum*, eaque

vox magis convenit cum verbis Herodoti lib. IV. cap. 7. Τὰ δὲ κατύπερθε πρὸς βορέην λέγουσι ἄνεμον τῶν ὑπεροίκων τῆς χώρης, οὐκ οἷά τε εἶναι ἔτι προσωτέρω οὔτε ὁρᾶν, οὔτε διεξιέναι, ὑπὸ πτερῶν κεχυμένων· πτερῶν γὰρ καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν ἠέρα εἶναι πλέον, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἀποκληίοντα τὴν ὄψιν.

l. 16. *Hujus flexum Buces amnis ſecat*] Cl. Holſtenius in *annot. ad Ortelium* pag. 96. *Butes* in MS. legi obſervavit, nec aliter Leid. Voſſ. 2. 5. Gud. Periz. & Meus.

l. 18. *Pro ſedibus plauſtra habent*] Voſſ. 1. *cedibus.* Cl. Opitius cap. 3. *Var. Lect.* legit *aedibus.*

l. 22. *Cimmerica oppida*] Voſſ. 1. *Cymonica oppida.* Cl Cellarius lib. II. *Geogr. ant.* cap. 6. §. 38. legit, *Graecanica oppida.*

l. 30. *Oppidum adjacet Cherrone, à Diana (ſi creditur) conditum*] Cl. Drakenburgius in *notis ad Silium* lib. VI. v. 631. malebat, *ſic creditur.*

l. 33. *Donec quinque millia paſſuum ſpatio abſit à Maeotide*] Vett. Edd. *donec quinque millia paſſuum abſit.* Quidam MSS. *donec quinque milium ſpatio paſſuum abſit.* quorum indicio vocem *paſſuum* redundare exiſtimo, eamque etiam omiſit Auctor intrà h. l. cap. 3. pag. 172. *Qui quatuor milium ſpatio Aegaeum mare ab Jonio ſummovens* &c. ita MSS. & cap. 7. pag. 225. de Euboea: *& nuſquam lata, duûm milium ſpatium habet, ubi arctiſſima eſt.* Livius lib. XXXVII. cap. 16. *praetervecti moenia, portum Phoenicurta, minus duûm millium ſpatio inde diſtantem, petiere.* & Rutilius *Itinerario* v. 317. de monte Argentario:.

Tranſverſos colles bis ternis millibus artat,
Circuitu ponti ter duodena patet.

Cl. Oudendorpio vox *paſſuum* etiam excludenda videbatur. Adde quae Vir Eruditiſſimus notavit ad Caeſarem lib. I. *de Bello Gallico* cap. 15. & Dion. Voſſius ad lib. II. cap. 30.

l. 35. *Quoad Satarchae & Taurici*] Sex MSS. addunt *tenent*, quod verbum à Voſſio temere omiſſum reſtitui juſſerat Parens ad lib. I. cap. 2. Pro *quoad* in MSS. legitur *quod*, vel *qui.* Voſſ. 1. *quae.*

l. 39. *Gerros*] Mediol. Leid. Periz. Voſſ. 4. Editio Exon. *Gerrhos.*

l. 43. *Et Panticapes, Nomadas Georgosque diſterminans*] Meliores MSS. & Edd. veteres atque Exon. *& Panticapes,*

capes, *qui Nomadas Georgosque diſterminat.* Gud. aliique *diſterminant.* Plinius lib. IV. cap. 12. *Ultrà Panticapes amnis*, *qui Nomadas & Georgos diſterminat.*

l. 55. *Placidior quoque quàm ceteri*] MSS. omnes τὸ *quoque* ignorant. Edit. Exon. *placidiorque.*

l. 61. *Olbiam*] Plerique MSS. Ed. Junt. & Exon. *Olbian.*

l. 62. *Callipidas Hypanis includit*] Mirè hallucinatur Jornandes, *Callipidas* & *Hypanim* Graeca oppida vocans, & proximè ſequentia verba, quibus Hypanim deſcribit Auctor, ad Boryſthenem referens, cap 3 *de rebus Geticis*, dubio procul depravato codice uſus. *Danubius* (quo nomine accolae Boryſthenem appellant) *autem ortus grandi palude*, *quaſi. ex mari profunditur.* (leg. ex MS. Mediol. *Danaper a. o. gr. p. quaſi ex matre profunditur.*) *Hic uſque ad medium ſui dulcis eſt*, *& potabilis*, *piſceſque nimii* (lege *eximii*) *ſaporis gignit*, *oſſibus carentes*, *cartilaginem tantùm habentes in corporis continentiam*: *ſed ubi fit Ponto vicinior*, *parvum fontem ſuſcipit*, *cui ex Ampheo* (leg. *Exampheo* cum Cl. Voſſio) *cognomen eſt*, *adeo amarum*, *ut*, *cùm ſit* XL. *dierum itinere navigabilis*, *hujus aquis exiguis immutetur*, *infectuſque ac diſſimilis ſui inter Graeca oppida Callipidas & Hypanis in mare defluat.*

l. 69. *Tyras*] MSS. *Pyra*, *Pina*, *Pira*, *Tira*, *Pyrrha*, pro *Tyra*, quomodo habent vetuſtae Editiones, & Plinius lib. IV. cap. 12. *Clarus amnis Tyra oppido nomen imponens.*

l. 73. *Nam per immania magnarum Gentium diu Danubius eſt*] Voſſ. 1. *nam per immania magn. Gentium ſpatia diu D. eſt.* 5. *nam per immania ſpatia magn. Gentium diffuſus diu Danubius eſt.*

l. 75. *Deinde aliter appellantibus accolis*] Leid. Voſſ. 4. Periz. & Edit. Exon. *deinde aliter eum appellantibus accolis.*

l. 80. *Eſſedones funera parentum*] Mediol. & Voſſ. 4. *parentium.* nec aliter tres MSS. infrà hoc cap. pag 134.

l. 81. „ *Feſto coitu familiarium*] MSS. omnes *coitu familiarum*, quaſi indicarit Mela, conveniſſe ad feſtum „ familiarum, in quas ſunt diſperſi, ut lib. 1. cap. 8. „ *quanquam in familias paſſim & ſine lege diſperſi*, *nihil* „ *in commune conſultant.* Mox etiam cap. 2. l. 18. huc „ pertinet *coitu Moenadum.* Sic enim in optimo Voſſiano, non *coetu.* " Haec Cl. Oudendorpius.

Rr r 5 l. 83.

l. 83. *Immiſta*] MSS. *immixta.*

l. 87. *Ut quisque majoribus praeſtat*] Mediol. *quique.* Periz. *ut quinque majoribus praeſtant.* Chiſ. duo Voſſ. Meus & Ed. Junt. *ut quique majoribus praeſtant.*

l. 89. *Auri & argenti maximarum peſtium ignari*] MSS. & Ed. Junt. *auri argentique.*

110. *Ceterùm expertem eſſe caedis, inter opprobria vel maximum eſt.*] Τὸ *eſt* ignorant omnes MSS. & Edd. Junt. Exon.

l. 131. *Alicubi uſque adeò ſteriles ad cetera, ut qui*] Particula *adeo* abeſt a Gud. Voſſ. 2. 4. Periz. & Meo. At Voſſ. 1. *uſque eo ſteriles*, ut lib. 1. cap. 16. *genus uſque eo quondam armorum pugnaeque amans, ut alia etiam bella mercedibus agerent.* & lib. 11. cap. 5. pag. 203. *uſque eo ſolitus inſurgere, ut ſe ipſe non capiat.*

Cap. II.

l. 19. *Ex quibus Hoemus in tantum altitudinis abit*] Potiores MSS. *è quis Hoemos*, Graeca terminatione, qua paullò antè etiam in eadem voce uſus fuit Auctor.

l. 26. *Etſi non redeant*] Voſſ. 1. *redeunt*, probante Cl. Oudendorpio.

l. 36. *Moribus datur*] Hanc ῥῆσιν illuſtrat Avus lib. 1. *Obſerv.* cap. 16.

l. 44. *Manent dominas proci*] Octo MSS. *manentque.* quod merito ſuſpectum habet Cl. Oudendorpius, qui non ſine acumine legendum exiſtimabat, *manent quoque domi eas proci*: eamque Cl. Viri conjecturam firmat ſcriptura Voſſ. 1. *manentque domu proci.*

l. ead. *Virgines non à parentibus viris traduntur*] MSS. *Nupturae virgines non à par. viris trad.*

l. 46. *Utrum fiat, ex ſpecie & moribus cauſa eſt*] Hanc periodum eruditè interpretatur & adverſus Schotti hariolationem tuetur Avus d. l. Voſſ. 1. *utrum fiat hoc, ex ſp.*

l. 52. *Simul ebrietati hilaritas ex nidore contingit*] Leid. Voſſ. 3. Ed. Salm. *ſimilis ebrietati.* Alioqui legendum, *ſimul ebrietate*, i. e. ſimul cum ebrietate. Vide Avum *ad Senecae Troadas* v. 1046. & Viros doctos *ad Nemeſiani Cyneget.* v. 158. Suprà lib. 1. cap. 18. pag. 99. pro *incendio ſimilis* Voſſ. 1. exhibet *incendio ſimul.*

l. 54. *Calatis*] Mediol. & Voſſ. 1. *Callatis.* Plinius lib.

IV.

IV. cap. II. *Namque Thracia altero latere . . . . . pulcherrimas in ea parte urbes habet, Iſtropolin Mileſiorum, Tomos, Calatinque, quae antea Acervetis vocabatur.* ubi MS. *Tomos Scallatinque* (leg. *Callatinque*) *quae antea Cretais* (Cl. Voſſius ad h. l. corrigit *Ceraſtis*) *vocabatur.* Ptolemaeus lib. III. cap. 10. Καλλατία, vel potius Καλλατὶς, quomodo habet MS. Coislinianus Adde Henr. Valeſium *ad Ammianum Marcell.* lib. XXVII. cap. I.

l. 55. *Et portus Caria*] Cl. Bochartus lib. I. *Geogr. Sac.* cap. 10. malebat *portus Cariae* ex Arriani *Periplo Ponti Euxini* pag. 24. Edit. Oxon. ubi ſcribit: ἐνθένδε ἐς Καρῶν λιμένα (στάδιοι) ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ ἡ γῆ ἐν κύκλῳ τοῦ λιμένος Καρία κλήζεται.

l. 71. *Atyras*] Voſſ 1. Ed. Exon. *Athyras.* Meus, *Athitas.* Voſſ. 3. *Athiras.* Ptolemaeo lib. III. cap. II. & Stephano Ἀθύρας.

l. 72. *Byſanthe Samiorum*] MSS. *Biſalice*, *Biſalte*, pro *Biſanthe*, quomodo legendum monuerunt Hermolaus & Pintianus.

l. 75. *Et in radice magnae peninſulae ſedens Lyſimachia*] MSS. & *in radicem* (Voſſ. 1. *miadicem* corruptè) *magnae penè inſulae ſedens Lyſimachia.*

l. 82. *Eſt & Abydo objacens Seſtos, Leandri amore pernobilis*] Quinque MSS. *pernobile.* ſcil. oppidum.

l. 91. *Eſt Cynoſſema, tumulus Hecubae*] MSS. *Eſt & Cynoſſema, tumulus Hecubae* ut paullò antè: *Eſt & Abydo objacens Seſtos . . . . Eſt & regio . . . . Eſt & portus.* Mox etiam in Voſſiano 1. legitur, *Eſt & Enos eximia*, pro vulg. *Eximia eſt Aenos.*

l. 99. *Ejus tractum legentibus, praetervectisque Maſtuſiam, tum ſinus intrandus eſt*] MSS. & vett. Edd. *praevectisque*, quam lectionem merito tuetur Cl. Oudendorpius in *notis ad Caeſarem* lib. III. *de Bello Civili* cap. 26. §. 1. Pro *Maſtuſiam tum* Mediol. Voſſ. 1. Chiſ. *Maſſuſiano ſinus.* Voſſ. 5. Meus, *in Aſſuſia ſinus.* Quorum auctoritate voculam *tum* expunxi.

l. 102. *Qui alterum Cherſoneſi latus abluens*] Voſſ. 3. *āluens.* 4. *aluens*, pro *alluens.* Vide Cl. Oudendorpium ad lib. 1. cap. 2.

l. 112. *Tum Neſtos fluvius*] Tertius Voſſ. *Sthenos.* Duo *Stenos.* Leid. *Sithenos.* At Voſſ. 1. & 5. atque Ed. Exon. *Schoenos.* rectè. *Neſton* enim infra memorat Auctor. Edit. Ald. *Scenos.*

l. 123.

l. 123. *Turris Calarnea*] Ed. Exon. *Calarnaea*.

l. 137. *Tranſjugatusque eſt*, *factus freto navigabili pervius*] Ed. Salmant. & plerique MSS. pro *tranſjugatus eſt*, *factus*, habent *transnavigatusque*, *&* *actus*, *athus*, vel *athos*. Hinc Cl. Oudendorpius legendum ſuſpicabatur, *transnavigatusque eſt*, *Athûs freto navigabili pervius*. Voſſianus tertius, & Edit. Exon. *tranſjugatusque eſt & factus*.

l. 141. „ *Ubi laxius patet*] Ita nusquam, quantum " „ ſciò, Auctor, ſed *latius*, ut lego. Vide lib. 1. cap. " „ 9. & 17. & 19. lib. II. cap. 6. " Haec Cl. Oudendorpius, cujus conjecturam confirmat Voſſianus 3.

Cap. III.

l. 1. *Tum Macedonum populi*, *quâ urbes habitant*, *quarum Pelle & maxima & illuſtris*] Omnes ferè MSS. *quot urbes* praeter Voſſ. 1. in quo legitur *quod urbes*. Iidem quoque, *eſt maximè illuſtris*. Sed Mediol. & Voſſ. 1. & Periz. *& maxima illuſtris*.

l. 4. *In litore flexus Mecybernaeus inter promontoria Derrim & Canaſtreum & portum*, *qui* Κωφὸς *dicitur*] Hier. Surita in *notis ad Antonini Itiner.* pag. 187. ex vetuſto exemplari legit, *in litore flexus Mecybernaeus inter promontoria dirimit Canaſtraeum*, *& portum*, *qui Copos dicitur*, pro *dividit*, quod editio Aldina praefert. Pro *Canaſtreum* cum Pintiano & Reynoldo reſcripſi *Canaſtraeum*; ut paullo poſt: *Canaſtraeo promontorio*. Apollonius Rhodius lib. 1. *Argonaut.* v. 559.

αὐτὰρ ἔπειτα
Κλίτεα Παλλήνεια Καναστραίην ὑπὲρ ἄκρην
Ἤνυσαν ἐννύχιοι.

l. 7. *Phyſcillam*] Cl. Holſtenius, in *Annot. ad Ortel.* pag. 123. corrigit *Miſcelam*, & pag. 153. *Miſcellam*, & *Mycellam*, in MSS. Melae & Plinii legi teſtatur. *Myſcellam* praefert MS. Mediol. & *Miſſellam* Voſſ. 1. *Sermylam* Ed. Exon.

l. 17. *Cydne*] MSS. *Cinda*, vel *Cynda*. Edit. Exon. *Cydna*.

l. 23. *Hinc non longè eſt Olympus*, *Pelion*, *Oſſa*, *montes*

tes Gigantum fabula belloque memorati] Voſſ. 1. *Hinc non longè Olympus, hic Pelyon, hic Oſſa, montes Gig.* Mediol. Voſſ. 3. 5. Leid. Ed. Junt. *Hinc non longe eſt Olympus, hic Pelion, hic Oſſa, m. G.*

l. 26. *Saltus Oeteus*] Voſſ. 1. *Octreus.* 3. & Leid. *Oetheus.* Ed. Junt. & Exon. *Oetaeus.*

l. 32. *Ac proximè ſpatioſa Hellas nomine*] MSS. Voſſ. 1. 3. 5. Periz. *ac proximo* (Mediol. Leid. Gud. *ac proximos*) *ſpatioſa & Hellas nomine.* Ed. Exon. *Ac proximo & ſpatioſa & Hellas nomine. Proximò* & *proximè*, ut *aſſiduò*, *aſſiduè*. *Proximò* etiam ab ipſo Cicerone in *Catone majore* cap. 7. & 18. adhibitum fuiſſe conſtat ex Chariſio lib. 11. *Inſtit. Grammat.* cap. 7. & 15. ubi Editiones *maximè* praeferunt.

l. 42. *Queis ut fibris litora ejus inciſa ſunt*] MSS. & Ed. Mediol. *quis.*

l. 51. *De locis atque urbibus, quae mare non abluit*] Mediol. Voſſ. 1. & 2. *adluit.* Vide Cl. Oudendorpium ad lib. 1. cap. 4. pag. 982.

l. 53. *In Theſſalia Lariſſa, aliquando Jolcos*] Voſſ. 1. *In Theſſalia nunc Lariſſa, aliquando Joleos.* quomodo infrà cap. 5. init. *Pars Noſtro mari appoſita* (*fuit aliquando Braccata, nunc Narbonenſis*) *eſt magis* &c.

l. 62. *In Megaride, unde regioni nomen eſt, Megara: at in Argolide Argos*] MSS. & Ed. Mediol. *ut in Argolide* (quidam MSS. *Argolida*) *Argos*, ſenſu plano & venuſto.

l. 65. *In Laconide Therapne*]. Salmaſius in *Plin. Exerc.* pag 139. malebat *in Laconice*; ut paullò antè hoc cap. *in Peloponneſo Argolis, Laconice, Meſſenia.*

l. 67. *In Achaia atque Elide, quondam Piſae Oenomai, Elis, & fanum delubrumque Olympii Jovis*] Voſſ. 3. 4. Leid. Periz. *Elis etiam numen.* Voſſ. 2. *Helys & numen.* Edit. Mediol. *Helis & numen.* MS. Mediol. Voſſ. 1. *Elis etiamnum*, pro *etiam nunc*, quomodo edidit Cl. Reynoldus.

l. 70. *Ipſo quidem ſimulacro* (*quod Phidiae opus eſt*) *maximè nobile*] Mediol. quatuor Voſſ. Leid. Periz. Gud. Edd. Mediol. Exon. *ipſo quidem tamen ſimulacro.* Vide Paterna ad h. l.

l. 73. *In ea* (Arcadia) *ſunt urbes Pſophis, Tenea, & Orchomenon*] Mediol. *In ea ſunt urbes Pſophiſtenia Orchomenos.* Voſſ. 1. *Sophyſtenia, Orchomenos.* Voſſ. 3. *Perſophi Stenia Orcomenos.* Periz. *Perſophyſoenia, Orchomenos.* Hinc cum Pintiano & Cl. Reynoldo Melam ſcripſiſſe putem,

putem, *Pſophis*, *Tegea*, *Orchomenos*. *Tegea* etiam legendum videbatur Cl. Cellario lib. II. *Geogr. ant.* cap. 13. pag. 1001. *Orchomenus* autem ſcribendum eſſe non ſolùm MSS. & auctores, quos ad h. l. laudat Pintianus, evincunt, ſed etiam Scylax in *Periplo* pag. 36.

l. 82. *Ptelaeon*] Mediol. Voſſ. I. Periz. Ed. Junt. Exon. *Pteleon*. Ed. Mediol. *Phtheleon*.

l. 90. *Opoës*, *Tarpha*] MSS *Carpa*, & *Carpha*, pro *Scarpha*, litera S abſorpta à ſimili praecedente. Homero *Iliad.* B. v. 532. Σκάρφη. *Scarphia* correxerat Hermolaus, quem Aſulanus & Sanctius ſecuti fuerunt.

l. 100. *Quod ſpectat ad orientem*] MSS. omnes praepoſitionem ignorant. Junge notam Paternam ad h l.

l. 112. *Ex ſumma arce, quam Acrocorinthon appellant, maria utraque contuens*] Martianus Capella lib. VI. pag. 210. *In medio hoc intervallo, quod Iſthmon appellavi, colonia eſt Corinthus, ſexagenis ab utroque litore ſtadiis a Piſa ſumma arce, quae dicitur Acrocorinthos, utrumque mare proſpectans.* ad quem locum Parens adnotaverat: „ Leg. " „ *ſtadiis ab ipſa ſumma arce.* "

l. 123. *Troezen*] MSS. *Troezene*, & Τροιζηνὴ Ptolemaeo lib. III. cap. 16. pag. 100.

l. 124. *Inter Scyllaeon & Malean Argolicus: inter hanc & Taenaron Laconicus. Hinc ad Acritan Aſinaeus: inde ad Ichthyn Cypariſſius*] Ita hunc locum emendavit doctiſſimus Pintianus, quum antea ederetur: *inter Scyleon & Maleam Laconicus: inter Taenaron & Acritam & Ichthym Cypariſius.* atque ita Edit. Junt. Sed MS. Mediol. *inter Scylleon & Malaeam & Taenaron Laconicus: inter Taenaron & Acritan & Icthin Cypariſſius.* & Voſſ. I. qui hoc loco reliquos omnes codices poſt terga relinquit: *Inter Scylleon & Malean ſinus Argolicus dicitur: inter Malean & Tenaron Laconicus: inter Tenaron & Atritham & Hichtim Cypariſſius.* Poſteriora autem verba ita conſtituenda videntur: *inter Taenaron & Acritan Aſinaeus: inter Acritan & Ichthyn Cypariſſius*; quomodo etiam edidit Cl. Reynoldus procul dubio ex codice Anglicano.

l. 132. *Et ſpecus, illi quem in Ponto Acheruſium diximus, facie & fabula ſimilis*] *Acheruſian* legendum monuit Cl. Oudendorpius ad lib. I. cap. 19. pag. 997.

l. 134. *Nomen dedere urbes in litore ſitae, hinc Cypariſſus, illinc Aſine*] MSS. ferè omnes, & Edd. Mediol. atque Junt. *Nomen dedit urbs in litore ſita, huic Cypariſſo*,

riſſo, *illi Aſine*. (Ed. Mediol. Junt. *hinc Cypariſſus*, *illinc Aſine*) Meus, *Cypariſſe*. Leg. *Cypariſſae* cum Cl. Reynoldo. Ptolemaeo lib. III. cap. 16. pag. 99. Κυπάρισσαι.

l. 144. *In eo ſeptentriones ſpectare litora incipiunt*] MSS. & Ed. Junt. *In eo ad ſeptentriones ſpectare l. i.* Ed. Mediol. *ad ſeptentrionem.* Vide Paterna ad hoc cap. pag. 170. 171.

l. 148. *Et notiora aliquanto nomina Calydon & Euenos*] Ita correxit Pintianus; ſed MSS. atque Edd. Mediol. Exon. *& notior aliquanto nomine Cal.*

l. 151. *In Epiro nihil Ambracio ſinu nobilius eſt. Facit ſinus, qui anguſtis faucibus*] Cl. Graevius in Epiſtola ad N. Heinſium Tom. IV. *Sylloges Epiſtolarum* pag. 351. legit: *Facit facies ſinus.* ut cap. 1. lib. 1. *Poſt ſpatioſa modicè paulatim ſe ipſa faſtigat*, *& quaſi in mucronem longa colligens latera*, *facie poſiti enſis allecta eſt.* eandemque vocem etiam alibi occurrere monet idem Vir Cl. nempe h. lib. X. cap. 2. *jugo facie valli.* & lib. III. cap. 3. *facie amnium.* Avus autem in domeſticis ſcholis *ſinum* interpretabatur *faciem ſinus.*

l. 61. *Uſque Tergeſte*] MSS. *uſque Tergeſtrum*, vel *uſque Tergeſtum*: quomodo edidit Cl. Reynoldus. Paullò poſt etiam Voſſius 1. *Tergreſtum.* Ptolemaeus lib. III. cap. 1. pag. 68. Τέργεστον κολώνια.

l. 162. *Parthini*] MSS. Ed. Mediol. *Parthenii* pro *Partheni*, quomodo legendum monuit Cl. Pintianus.

l. 170. *Jadera*] MSS. *Jader.* Vide Cl. Harduinum *ad Plinium* lib. III. cap. ult.

l. 174. *Amnes autem Aeas & Nar ex Danubio*] MSS. Edit. Mediol. Exon. *& Danubius.* quam ſcripturam adverſus Voſſii conjecturam Melae aſſerit Parens in *notis ad Scylacem* pag. 14.

Cap. IV.

l. 4. *Se media perpetuo jugo Apennini attollens montis*, *inter Adriaticum & Thuſcum*, *ſive ut aliter appellantur*] Meliores MSS. *jugo Apennini montis attollens*, & *Tuſcum*, ut ſaepius infrà, & iidem cum Ed. Mediol. *ſive ut aliter eadem appellantur.* Pro *Adriaticum.* Leid. Voſſ. 3. 5. exhibent *Adriacum.* Ed. Mediol. *Hadriacum.*

l. 11.

l. 11. *Interiora ejus aliae aliaeque gentes*] Editt. addunt *habitant*. At Voſſ. 5. addit *tenent*, perinde atque meliores MSS. h. l. cap. 1. *quoad Satarchae & Taurici tenent*. Τὸ *habitant* ortum fuiſſe ex gloſſa τῦ *tenent*, idque verbum ob vicinitatem literarum vocis *gentes* è contextu excidiſſe exiſtimabat Cl. Oudendorpius.

l. 15. *Appuli*] MSS. *Apuli*.

l. ead. *Salentini*] Mediol. *Sallentini*. at Voſſ. 1. *Sallentani*. Idem tamen infrà cum Mediol. legit *Sallentini campi & Sallentina litora*, & *Sallentinum*, eamque ſcripturam confirmat Inſcriptio apud Gruterum pag. 296. & 297. Livius lib. xxv. cap. 1. *Sallentinorum ignobiles urbes*.

l. 17. *Hetruria*] Mediol. Voſſ. 1. *Etruria*.

l. 18. *Brutii*] Mediol. Voſſ. 3. *Brutti*, pro *Bruttii*. atque infrà Mediol. Voſſ. 1. Periz. *Bruttium*, & *Bruttio*.

l. 22. *Et Roma quondam a paſtoribus condita*] Praepoſitio *a* redundat, eaque abeſt a quinque MSS. Vide Cl. Oudendorpium ad lib. 1. cap. 11.

l. 28. *Aquileiam*] Plinius lib. iii. cap. 18. *Aquileia colonia* xv. M. *paſſ. a mari ſita*. Ἀκυληΐα Straboni lib. v. pag. 214. c. Verùm Tres MSS. & Ed. Mediol. *Aquilegiam*. Vide Cl. Voſſium ad h. l.

l. 31. *Parvis ſe primùm fontibus colligit*] Voſſ. 1. Mediol. Meus, *primùm è fontibus*.

l. 34. *Unum de iis magnum Padum appellant*] Mediol. Voſſ. 1. *de eis*. Leid. *de his*.

l. 40. *Quà utrinque amnes eunt*] Cl. Oudendorpius ex aliquot MSS. legit, *utrique* i. ambo; ut cap. praec. *utraque maria*. & mox: *utraque cornua*, & *flumina utraque*.

l. 44. *Exin illa, in anguſto duorum promontoriorum ex diverſo coëuntium inflexu, cubiti imagine ſedens*] Ita margo Voſſ. 1. Sed idem in contextu, & reliqui MSS. ac vetuſtae Edit. *ex diverſo coëuntium, inflexi cubiti imagine ſedens*.

l. 46. *Ac ideo a Grajis*] Ita Voſſ. 1. Chiſ. verùm alii MSS. & Ed. Mediol. *& ideo a G.* quod praeſtat.

l. 48. *Haec praegreſſos*] MSS. *Haec enim praegreſſos*, vel *progreſſos*.

l. 56. *Cliterniam*] *Claterniam* in optimis MSS. legi monuit Doctiſſimus Holſtenius in *Annot. ad Ortel.* pag. 53. idemque exhibent Voſſ. 2. 4. 5. Periz. & *ad Cluverii Italiam Antiquam* pag. 275. ubi non abſque mendo legitur

gitur *Elaternia*, *Claterniam* etiam exhibet MS. Mediol. Voſſ. 1. *Clatinam*. 3. *Claternia*.

l. 60. *Sipuntum*] MSS. *Sipronium*, & *Siponium*, pro *Sipontum*. quomodo hoc nomen ſcribitur apud Plinium lib. III. cap. 11. & Livium lib. XXXIV. 45. & XXXIX. 23. atque Frontinum *de Coloniis*. pag. 127. & apud eundem pag. 110. *ager Sipontinus*.

l. 62. *Poſt Barium Egnatia*] MSS. *Pòſt Barium & Gnatia*. Plinius lib. III. cap. 11. *Rudia*, *Egnatia*. ubi fortè legendum, *Rudiae*, *Gnatia*. Horatius lib. 1. *Serm. Ecl.* 5. v. 95.

dein Gnatia lymphis
Iratis exſtructa dedit riſusque jocosque.

Cl. Surita *ad Antonini Itiner*. pag. 472. in vetuſto exemplari Melae & *Gnatia* etiam ſe reperiſſe teſtatur.

l. 63. *Et jam in Calabria Brunduſium*] Voſſ. 1. Leid. Meus, & Ed. Exon. *etiam in Cal.*

l. 65. *Tum & Salentini campi*, & *Salentina litora*] Secunda vocula abeſt à MSS.

l. 80. *Conſilinum*] Periz. *Conſentina*. Meus, *Conſentia*. Reliqui MSS. *Conſentiam*, vel *Coſſentiam*. Cl. Holſtenius in *Annot. in Cluverii Ital. Ant.* pag. 303. pro *Coſſentiam*, quomodo in optimo MS. Melae legi affirmat, malebat *Cocintiam*.

l. 82. *Columna regia*] Mediol. Leid. Ed. Exon. *columna Rhegia*, atque ita Plinius lib. III. cap. 5.

l. 96. *Linternum*, *Vulturnus amnis*, *Vulturnum oppidum*] Mediol. Voſſ. 1. *Liternum*. Iidem cum Gud. Periz. *Volturnus amnis*, *Volturnum oppidum*.

l. 101. *Citra Tiberim in hoc litore ſunt*] MSS. Ed. Mediol. *in hoc latere ſunt*.

l. 103. *Coſſa*] MSS. Ed. Mediol. *Coſa*. Strabo etiam lib. V. pag. 222. Κόσαν nominat juxta MS. Mediceum, non Κόσσαν, ut vulgo editur. Rutilius *Itiner*. lib. 1. v. 285.

Cernimus antiquas nullo cuſtode ruinas,
Et deſolatae moenia foeda Coſae.

& *Coſana praedia* apud Suetonium in *Veſpaſiano* cap. 2. & *portus Coſanus* apud Livium lib. XXII. cap. 11. & lib. XXX. cap. 39.

l. 107. *Albigaunum*] Mediol. Voſſ. 1. Periz. *Albincaunum*. Voſſ. 3. Leid. & Ed. Exon. *Albingaunum*. quomodo ex Strabone & Plinio emendaverat Cl. Pintianus. Adde Tacitum lib. II. *Hiſt.* cap. 15.

l. 108. *Paulon*] Mediol. Voſſ. 1. 2. 3. 5. Periz. Meus, & Ed. Mediol. *Paulo*. & mox iidem MSS. *ab his litoribus*, pro *ab iis litoribus*.

Cap. V.

l. 1. *Gebennicis montibus*] Voſſ. 1. *Tebinnitis*. Voſſ. 5. *Cebinutis*. Gud. *Cebenicis*. Leid. *Cebennitis* pro *Cebennicis*, quomodo habent Editio Exon. & MS. Mediolanenſis, qui etiam infrà hoc cap. cum Voſſ. 4. & Periz. legit *ex Cebennis*, pro vulg. *ex Gebennis*. atque ibi Voſſ. 1. *Sebennis*. Confer Cl. Vinetum *ad Auſonii Urbes* Carm. XII. v. 5.

l. 5. *Illinc a Rheno, ad Pyrenaeum uſque promittitur*] MSS. *permittitur*. Vide Ciacconium ad lib. 1. cap. 3.

l. ead. *Pars Noſtro mari appoſita .... magis conſita, ideoque etiam laetior*] MSS. *eſt magis culta, & magis conſita, ideoque etiam laetior*. Nec aliter habent vett. Edd. niſi quod in iisdem, atque in MS. Leid. & Chiſ. deſideretur verbum ſubſtantivum.

l. 13. *Septumanorumque*] Plerique MSS. *Septimanorum*. ut apud Plinium lib. III. cap. 4. & paullo poſt, *Decimanorum* pro *Decumanorum*.

l. 14. *Baeterra*] MSS. *Betterre*, *Beterre*. Voſſ. 4. *Boeterre*, pro *Baeterrae*. ut infrà hoc cap. *Secundum Baeterras Orbis fluit*.

l. 15. *Unde olim iis terris auxilium*] Septem MSS. *his terris auxilium fuit*. Τὸ *fuit* addunt quoque vett. Edd. atque Exon.

l. 21. *Deinde Forum Julii*] MSS. *Deinde* (Chiſ. *dein*) *eſt Forum Julii*.

l. 24. *Lacydon Maſſilienſium portus, & in eo ipſa Maſſilia*] *In eo* hoc loco idem ſignificare, quod *inter eum*, vel *intra eum*, obſervavit Cl. Oudendorpius.

l. 30. *Maritima Avaticorum ſtagnum obſidet*] Voſſ. 1 *ſtagno deſidet*. Reliqui MSS. *ſtagno aſſidet*, vel *abſidet*.

l. 32. *Alioquin litus ignobile, & Lapideus, ut vocant, campus; in quo*] Quatuor MSS. *ignobile eſt lapideus, ut*

vocant, *in quo.* Voſſ. 1. *ignobilis eſt lapideos vocant*, *in quo.* Mediol. Chiſ. & vetuſtae Edd. *ignobile eſt*, *lapideum ut vocant*, *in quo.*

l. 40. *Seque per medium integer agens*, *quantus venit*, *egreditur. Inde contra occidentem ablatus*] Omnes MSS. *egreditur*, *& inde contra occidentem* (Leid. Chiſ. Gud. & vett. Edd. *contrà in occidentem*) *ablatus.*

l. 46. *Ledus flumen*] MSS. *Ledum flumen.*

l. 53. *Et ingentis alioquin alvei tenens*] MSS. *& jam*, vel *etiam ingentis alvei tenens.* Voſſ. 1. *alioquin locum alvei tenens.*

l. 60. *Et Salſulae fons*, *non dulcibus*, *ſed ſalſioribus etiam*, *quàm marinae ſint*, *aquis defluens*] MSS. & vett. Edd. *& S. fons non dulcibus aquis defluens*, *ſed ſalſioribus etiam* (Voſſ. 2. & 4. *& tam*) *quam marinde ſunt.* Cl. Oudendorpius τὸ *defluens* ex gloſſa ortum, atque hinc tam varie locatum fuiſſe putabat.

l. 71. *Piſcem e terra penitus oriri*] Ita Meus & Ed. Exon. idque tuetur Cl. Voſſius: verùm alii MSS. *penitus erui*, quod vulgato praeferebat Cl. Oudendorpius, quia Auctor non dubitat *piſcem e terra oriri*, ſed *penitus*: cum conſtat *ex alto huc uſque per foramina penetrare.* Paullo poſt MSS. *caplantium*, & Ed. Junt. *captantium*, pro *capulantium*, legunt.

l. 78. *Portus Veneris eſt inſignis fano*] MSS. & Edd. Exon. *Portus Veneris eſt ſinu Salſo.* Editiones veteres: *Portus Veneris in ſinu Salſo.*

Cap. VI.

l. 5. *Donec per omnem provinciam longo limite immiſſus*] Sex MSS. & Ed. Junt. *per omnem donec provinciam.*

l. 7. *Ipſa Hiſpania*, *niſi quà Gallias tangit*, *pelago undique incincta eſt*: *ubi illis adhaeret*, *maximè anguſta*, *paulatim ſe in Noſtrum & Oceanum mare extendit*] Duo MSS. *pelago undique incincta*, *&*, *ubi illis adhaeret*, *maxime anguſta.*

l. 12. *Auroque tam abundans*, *atque adeò fertilis*] Mediol Voſſ. 1. Gud. *auroque etiam abundans.* quam ſcripturam conjecturâ adſecutus fuit Cl. Schottus. Alii *& tam*, mendosè. Mox etiam meliores MSS. habent *ac ſui diſſimilis eſt*, pro vulg. *& ſui.*

l. 27. *Pallantia*] Ita Gud. Chiſ. & Edit. Exon. Sed reliqui legunt *Palantia*. Similis in hoc nomine varietas occurrit apud Ptolemaeum lib. VI. pag. 45. ubi Edd. Παλαντία, & MSS. Παλλαντία exhibent. Vide Cl. Cellarium lib. II. *Geogr. ant.* cap. 1. §. 66.

l. 32. *Dein Ticer flumen*] Voſſ. 1. *Tichis*. Alii *Ticis*, vel *Thicis*.

l. 34. *Cujus partem occidenti adverſam, eminentia cautium, quod inter exigua ſpatia ut gradus ſubinde conſurgunt, Scalas Annibalis appellant*] MSS. *quae inter exigua*, & *gradu*, approbante Cl. Oudendorpio; atque *Hannibalis*. nec aliter MSS. lib. III. cap. 1. *Portus Hannibalis*. Iidem etiam paullo poſt *Haſdrubal*.

l. 38. *Baetullo*] Ita Periz. Sed alii Codices MSS. *Baetullo*, *Betulo*, *Bethulo*, & mox Voſſ. 1. *Baetulo*, reliqui *Betulo*, practer Periz. qui vulgatum retinet.

l. 41. *Inter Subin & Telobin majus*] *Majus* fluvii nomen eſſe monuit Parens; pro *Subin* MSS. melioris notae & vett. Editt. habent *Subur*, & pro *Telobin* Mediol. *Tolobin*. Voſſ. 1. *Tholobin*. Reliqui *Colobim* vel *Colobin*.

l. 48. *Prior Sucronenſis dicitur, major hic & magno ſatis ore pelagus accipiens*] Plerique MSS & Ed. Junt. aliaeque, *majorque ac magno*.

l. 51. *Et Turium*] Mediol. aliique *Turiam*.

l. 59. *Verùm ab iis*] MSS. *Verùm ab his*.

l. 62. *Quorum mentio tantùm ad ordinem facit*] Novem MSS. Edd. Junt. Exon. *pertinet*, approbante Cl. Oudendorpio, quia ita ſaepiſſime loquitur auctor.

l. 63. *Virgi in ſinu*] Octo MSS. *in ſinum*: quae lectio etiam arridet Cl. Oudendorpio.

l. 64. *Abdera*] MSS. *Adera*, idemque in MS. ſe reperiſſe ait Cl. Holſtenius in *Annot. ad Ortelium* pag. 1.

l. 65. *Salambina, Ex, Maenoba, Malaca, Suel*] A MSS. abeſt τὸ *Salambina*, & iidem *Suel* ante *Ex* transponunt.

l. 73. *Atque inde ingreſſis totus admodum pervius*] Voſſ. 1. *ingreſſus*, eandemque lectionem ex MS. Leidenſi profert Cl. Vlitius *ad Nemeſiani Cyneget.* v. 251. Verùm in MS. Leidenſi, quo uſus ſum, τὰ *atque inde ingreſſis*, atque etiam praecedentia, *in mare prominens*, &c. per incuriam librarii omiſſa ſunt.

l. 78.

l. 78. *Atque unde nos ſumus, Tingentera. Tum Mellaria*] Codex Venetus, quem Patruus conſuluit, legit, *atque inde mons ſinus. Tagete juxta Meriola.*

Cap. VII.

l. 12. *Non longè a Colis Aria*] Voſſianus primus, *Non longè eſt a Cholis Aria.*

l. 13. *Quae Marti ſacrata*] MSS. *conſecrata*; nec aliter MS. quo uſus fuit Surita, ut ipſe teſtatur in *Emendationibus ad Itinerarium Antonini* pag. 668. Supra h. l. cap. 2. *Sunt Proteſilai oſſa conſecrata delubro.* cap. 3. *Eleuſin Cereri conſecrata.*

l. 28. *Quas quondam dici putavere* Μακάρων] Voſſ. 1. 2. 5. Leid. *quas quidem.* Reliqui, *quas quidam.* Gud. *quas.*

l. 33. *Ereſſos, Ariſba*] Mediol. *Etheſos.* Duo alii, *Reſos.* Voſſ. 1. & 3. *Ereſos. Ereſus* etiam Plinio lib. VIII. cap. 100. & 103. & Ἔρεσος Thucydidi lib. III. cap. 18. Ἐρεσὸς verò, vel Ἐρεσὸς Scylaci, Straboni, Ptolemaeo, Stephano Byzant. Pro *Ariſba.* MS. Voſſ. 1. legit *Mechinitia*, & Mediol. *Methymna*, quomodo Mariangelum emendaſſe teſtatur Pintianus. Ceterùm quod Cl. Voſſius ad hunc locum notat, in libris antiquioribus legi *Cirava*, id intelligendnm de libris impreſſis, non verò de MSS. codd. quorum alii exhibent, *Reſos tirana*, vel *Erheſoſane tymna*, alii *Echeſo ſane tunna*, aut *Creſoſamae Thumae.*

l. 34. *In Caria Cos*] Mediol. Meus, Ed. Exon. *Coos.* Alii MSS. *Choos.*

l. 42. *Inter Ciliciam Syriasque porrigitur*] Voſſ. 1. *Syriamque.*

l. 47. *Arados etiam in Phoenice eſt parva*] A MSS. abeſt vocula *etiam.* Pro *parva* Cl. Harduinus in *notis ad Plinium* lib. v. cap. 31. legit *Paria.*

l. 53. *Pharos Alexandriae nunc ponte conjungitur*] Plerique MSS. *Pharos nunc Alexandriae ponte conjungitur.*

l. 63. *Meninx*] MSS. *Menis*, pro *Menix.* Ptolemaeo lib. IV. cap. 2. Μῆνιξ.

l. ead. *Cercinna*] Mediol. & Voſſ. 1. *Certina.* Leg. *Cercina*, ut apud Ptolemaeum d. l. & Plinium lib. v. cap. 7.

l. 83. *Iſtiaca*] Voſſ. 1. *Scyra*. Voſſ. 3. Leid. *Stira*. Mediol. Voſſ. 4. 5. Periz. Meus, Ed. Exon. *Styra*. Ed. Junt. *Heſtiaea*, ex emendatione Hermolai. Strabo lib. XV. init. Κάρυστος δέ ἐστιν ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Ὄχῃ· πλησίον δὲ τὰ Στύρα καὶ τὸ Μαρμάριον.

l. 91. *Oenuſa & Theganuſa*] *Oenuſſa* potiores MSS. *Emiſſa* Edd. vett. *Oenuſſae* Plinio; & Voſſ. 1. *Tegeaniſſa*, & 4. cum Periz. *Tegea niſa*.

l. 92. *Prote*, *Hyria*] Mediol. Voſſ. 1. *Proſteria*. Alii *Proſtirria*, *Proſturia*, *poſturia*, haud dubiè pro *Prote*, *Aſteria*, quomodo edidit Cl. Reynoldus. *Hyria* enim vel *Hyrie* dicta aliquando fuit Zacynthos, cujus inſulae mox meminit Auctor. Plinius lib. IV. cap. 12. *Inter hanc* (Samen) *& Achaiam, cum oppido magnifica & fertilitate praecipua, Zacynthus, aliquando appellata Hyrie. Aſteriam* autem inter Cephaleniam & Ithacam ſitam fuiſſe docet Stephanus Byzantinus.

l. 93. *Cephalenia*] Mediol. & Voſſ. 1. *Cephallania*, fortè pro *Cephallenia*. Vide Cl. Cellarium lib. II. *Geogr. ant.* cap. 14. §. 13.

l. 94. *Ulyſſis nomine Ithaca maximè illuſtris*] Gud. Voſſ. 1. *Ulyxis*. Sex alii *Ulixis*.

l. 96. *Et Strophades olim Plotae*] MSS. *& olim Plotae* (vel *Plocae*) *nunc Strophades*.

l. 100. *Oliaros*] Voſſ. 1. *Olcaros*. Mediol. aliique *Olearos*. Virgilius lib. III. *Aeneid.* v. 125.

Olearon niveamque Paron.

Conſule Nobil. Heinſium *ad Ovidium lib.* VII. *Metamorph.* v. 469.

l. 101. *Gyaros*] Hanc inter Cycladas referunt Hyginus Fab. 276. Artemidorus apud Strabonem lib. x. & Lucianus *Toxari* pag. 64. Tom. II. ed. Salm. Καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δεινίας εἰς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων.

l. ead. *Dionyſa*, *Cia*, *Icos*] Mediol. *Donyſia*, *Cyanos*. Voſſ. 1. *Dionyſia*, *Cyanos*. Leid. *Dioniſia*, *Cianos*. Hinc Cl. Reynoldum rectè emendaſſe exiſtimo, *Dionyſia*, *Cythnos*; niſi fortè Mela ſcripſerit, *Dionyſia*, *Pyrnos*, quas inſulas etiam jungit Plinius lib. IV. cap. 12.

l. 102. *Niſyros*] Hanc alii Scriptores Cycladibus annumerant: verùm Euſtathius ad Dionyſium v. 524. cum Me-

la

la *Niſyron* inter Sporadas recenſet.: Αὐτὴ δὲ τῶν Σποράδων νήσων οὖσα κατά τινας, πετρώδης ἐςὶ λίθε μυλίου.

l. 103. *Lebynthos*] Mediol. Gud. Voſſ. 1. 3. 4. *Libenthos*. Leid. *Libentos*. Edd. Salmant. & Exon. *Lebinthos*. *Lebinthus* Plinio lib. IV. cap. 12. & *Lebinthos*. Ovidio lib. VIII. *Metamorph*. v. 222. ex MS.

Dextra Lebinthos erant, fecundaque melle Calymne.

Vulgo *Lebynthos*, quomodo etiam habent Editiones lib. II. *Art. amat.* v. 80.

l. 104. *Cythnos*] MSS. *Cycinos*, vel *Cicinos*. Lege *Sicinos*, quomodo edidit Cl. Reynoldus. Plinius lib. IV. cap. 12. *Sicinus*, *quae antea Oenoë*.

l. 105. *Rhene*] Voſſ. 1. *Haenea*. Mediol. Voſſ. 3. Periz. *Ahenea*. Alii *Ahena*. Ed. Exon. *Rhenea*.

l. 106. *Syros*, *Tenos*, *Myconos*] Voſſ. 1. *Mycon*, *Thenos*. Leid. *Michon*, *Sporis*, *Tenos*. Voſſ. 3. *Michon*, *Spiros*, *Teneos*. Mediol. *Mycon*, *Spyros*, *Tenos*, pro *Myconos*, *Syros*, *Tenos*.

l. 107. *Cyclades dictae ſunt*] Verbum ſubſtantivum abeſt à melioribus MSS.

l. 110. *Ad occidentem* Κριῦ μέτωπον *immittit*; *niſi major eſſet*, *Cypri ſimilis*] Voſſ. 1. *immittit*; *&*, *niſi major eſſet*.

l. 113. *Paſiphaës*] Ita Chiſ. cui adſtipulantur duo Voſſ. & Meus, in quibus legitur *Paſiphes*, vel *Paſyphes*. ſed Periz. *Paſiphae*, & Voſſ. 1. *Phaſiphae*, pro *Paſiphaae*, flexu Latino, quem Melae in ſimilibus placuiſſe, atque etiam Ciceroni lib. 1. *de Divin.* cap. 42. *in Paſiphaae fano*. & Auſonio *Epigr.* LXVI. *Minoae machina Paſiphaae*, obſervabat Cl. Oudendorpius.

l. 119. *Gnoſos*] Mediol. Voſſ. 1. 4. *Gnoſſos*. 3. *Gnoſios*. Plin. lib. IV. cap. 12. *Gnoſſus*, & gentile nomen *Gnoſſius* lib. VII. cap. 37. & 48. & Virgilius lib. V. *Aeneid*. v. 306.

Gnoſſia bina dabo levato lucida ferro
Spicula.

Et VI. 23.

Contra elata mari reſpondet Gnoſſia tellus.

l. 120. *Cydonia*] Ita MS. Plinii lib. IV. cap. 12. pro vulg. *Cydon*. Florus lib. III. cap. 7. *urbium matrem Cydoneam*. (Mediol. Voſſ. 1. *Cydonea*.)

l. 121. *Marathuſa*] Holſtenius in *Annot. in Ortelium* pag. 114. è MS. profert *Camorathuſa*, atque ita habent Leid. Voſſ. 3. Meus: at Gud. *Camaratuſa*. Voſſ. 4. *Tamarathuſa*. Verùm duae priores literae temere adjectae ſunt huic voci, quum referendae eſſent ad praecedentem *Cydon*. Nam in quibusdam MSS. legitur *Cydon*, vel *Cidon Camarathuſa*.

l. 125. *Et quas Muſagoros nomine tres, uno tamen vocabulo appellant*] MSS. *Muſagorus*, vel *Muſtigorus*, Graeca flexione, quam in eadem voce exhibet Toletanus Codex MS. Plinii lib. IV. cap. 13. teſte Cl. Pintiano.

l. 134. *Abſciſſa eſt*] Mediol. & tres Voſſiani, *abſciſa eſt*. atque ita Voſſ. 4. lib. III. cap. 6. *eaque . . . . a continenti abſciſa*.

l. 141. *Pachynum vocatur, quod Graeciam ſpectat: Lilybaeum, quod in Africam*] Praepoſitio *in* redundat, atque abeſt à ſex MSS.

l. 152. *Taurominium*] MSS. & Plinius lib. III. cap. 8. *Tauromenium*. Strabo lib. VI. pag. 266. 268. Ταυρομένιον, & Nummi, ΤΑΥΡΟΜΕΝΙΤΑΝ.

l. 159. *Acragas*] MSS. & vett. Edd. *Agragas*. Plinius lib. III. cap. 8. *oppidum Acragas*. ubi MS. *Aggas*. Leg. *Agragas*.

l. 160. *Panormus*] Voſſ. 1. *Phanormus*. 4. & Periz. *Panhormus*. ut apud Plinium lib. III. cap. 8. & in Inſcriptione apud Gruterum pag. 174. Num. 5. REIPUBLICAE PANHORMI. & pag. 226. RESPUBL. PANHORMITANORUM. atque in nummo familiae Domitiae, PANHORMITANORUM.

l. 162. *Interiùs verò Leontini, Centuripinum*] MSS. & Ed. Exon. *Leontini, & Centuripinum*.

l. 164. *Enna*] Gud. *ethinna*. Voſſ. 1. *Chena*. 3. *Ethena*. Fortè leg. *Henna*.

l. 165. *Eryx maxime memoratus*] Plerique MSS. & Ed. Mediol. *memoratur*. Voſſ. 1. *veneratur*. quod verbum communibus quoque accenſet Priſcianus lib. VIII. pag. 791. edit. Hanov.

l. 168. *Quia in media admodum ortus, in diverſa decurrit, ſcindensque eam utrinque*] Similiter de Himera Livius lib. XXIV. cap. 16. *Pacto convenit, ut, quum Romanos Sicilia expuliſſent, ... Himera amnis, qui ferme inſulam dividit, finis regni Syracuſani ac Punici imperii eſſet*.

l. 174. *Coſura*] MSS. *Coſſura*. Ptolemaeo lib. IV. cap. 3. Κόσσυρα, & Straboni lib. VI. pag. 277. & XVII. pag. 834. κόσσυρα.

l. 179.

l. 179. *Sinonia*] MSS. &. Ed. Junt. *Sidonia*. & mox *Synonia* vel *Sinonia*, pro *Phitonia*, quomodo etiam habet Junt. Ed. & ſane ſitus harum inſularum ſuadet, ut priore quidem loco cum editione Exonienſi legatur *Phitonia*, poſteriore verò *Sinonia*, quam inſulam cum Palmaria eodem modo, quo Mela, Junxit Plinius lib. III. cap. 6. juxta ſcripturam codicum MSS. in quibus legitur *Sinonia*, *Parmaria*. Leg. *Palmaria*.

l. 183. *Igilium*] Periz. *Igylium*. Schedae Palatinae *Ygilium*, teſte Salmaſio in *Exerc. Plinianis* pag. 95. cui *Aegilium* legendum videbatur.

l. ead. *Urgo*] Ita Plinius lib. III. cap. 6. & MSS. codices Melae, excepto Meo, in quo atque etiam editione Juntina legitur *Gorgona*, eademque *Gorgon* appellatur a Rutilio lib. I. *Itiner.* v. 516.

Adſurgit ponti medio circumflua Gorgon
Inter Piſanum Cyrniacumque latus.

l. 191. *Et nuſquam non aliquanto ſpatioſior, quàm ubi latiſſima eſt Corſica*] MSS. & Editt. vett. atque Exon. *quàm ubi longiſſima eſt Corſica*.

l. 200. *Et ex ſpatio ſuo cognominibus acceptis majores minoresque perhibentur. Caſtella ſunt in minoribus, Jamno & Magno: in majoribus, Palma & Pollentia coloniae*] Hunc locum à librariis corruptum eſſe exiſtimat Hier. Surita in *notis ad Antonini Itinerarium* pag. 657. ubi ſcribit: „ *Major* & *Minor*, Baleares ab optimis ſcriptoribus appellantur. Nam quod apud Pomponium lib. II. cap. 7. & in manuſcriptis exemplaribus legitur de *Balearibus*, *ex ſpatio ſui cognominibus acceptis, majores minoresque perhiberi, & caſtella eſſe in majoribus Palmam, & Pollentiam colonias, & in minoribus Jamnam & Magonem..* Quis non videat *majorem* & *minorem* legi debere. " *Ex ſpatio ſui* etiam habent omnes MSS. quos conſului, eorumque ſcripturam egregie tuetur Cl. Oudendorpius in *notis ad Caeſarem lib.* I. *de Bello Gallico cap.* 4. §. 2. & ſimiliter Auctor in Prooemio: *at ipſa ſui contemplatione pretium operae attendentium abſolvat*. & lib. III. cap. 10. *in finem ſui faſtigantis ſe Africae noviſſimus angulus*. Petronius *Satyr.* cap. 3. *ut vicinarum quoque gentium feminas ad ſui ſpectaculum traheret*. Tacitus lib. III. *Annal.* cap. 67. *Igitur petito paucorum dierum interjectu, de defenſione ſui diſſeruit*. Seneca in *Agamemnone* v. 60.

 Nun-

Nunquam placidam ſceptra quietem,
Certumve ſui tenuere diem.

I. 207. *Frumentis tantummodò fecunda*] Ita Meus; at reliqui MSS. Ed. Mediol. Junt. Exon. *frumentis tantum non fecunda.*

l. 209. *Ut nec ea quidem, quae de agreſtibus mitia fiunt*] MSS. Ed. Mediol. Junt. Exon. *mitia ſunt.* & MS. Mediol. Voſſ. 4. *ut ne ea quidem.* Voſſ. 1. *ut nec quidem.* Paullo pòſt MSS. *ſerpentium.*

l. 215. *Sine pernicie rata eſt*] MSS. *ſine pernicie & rata eſt*, quam ſcripturam tuetur Parens ad Prooem. pag. 3. vel *& rara eſt.* Ed. Junt. *ſine pernicie & tuta eſt.* Vineti, *ſine pernicie terra eſt.* Steph. *ſine perniciē tuta eſt.*

l. 216. *Iisdem illis ſerpentibus, qui ſolent obvios appetere, aſpectum ejus pulveris, aliud velut virus, procul & cum pavore fugientibus*] Voſſ. 1. *qui alloqui ſolent* (leg. *qui alioqui ſolent*) *o. a. a. e. p. aliudve quod virus, procul & c. p. fugientibus.* Mediol. Gud. Voſſ. 2. 3. 4. Periz. Meus, Edd. Mediol. Junt. *aliudve quod verius.* Voſſ. 4. *verus* Meus, *verius eſt procul.* Editio Vineti: *iisdem illis ſerpentibus, qui ſ. o. appetere, aſpectum ejus pulveris aliudve, quod virus procuret, cum pavore fugientibus.* Cl. Oudendorpio arridebat ſcriptura Voſſiani 1. *aliudve quod virus.* Ita enim Vir Cl. ad hunc locum: „ E MSS. codicum " „ veſtigiis corrigo, *aliudve quod virus.* Sic Auſonius " „ Epiſt. 22. *Et nauſo, aliave qua navi.* ut in MS. Voſſ. " „ non *quavis.* Lucanus lib. IX. v. 932. "

„ *ſed ſi quod tardius audit* "
„ *Virus, & elicitum juſſumque exire repugnat.* "

Avus ad oram editionis Schotti adnotaverat: „ Leg. *ad-* " „ *ſperſum ejus pulveris, tactumve, procul & cum pavore* " „ *fugientibus.*

LIB.

LIBRI III.

Cap. I.

l. 2. *Reſtat ille circuitus, quem.... cingit Oceanus*] Barthius lib. XIV. *Adverſ.* cap. 17. pag. 585. & lib. XLIX. cap. 1. pag. 2309. emendabat, *gignit Oceanus.*

l. 6. *Modo inundat campos, modo latè nudat ac refugit, non alio alioque in vicem neque alterius acceſſibus nunc in hos, nunc in illos toto impetu verſum*] MSS. Ed. Mediol. & Vineti, *alios aliosque.* Adde Paterna ad hunc locum.

l. 10. *Sed ubi in omnia litora, quamvis diverſa, Terrarum Inſularumque ex medio pariter effuſum eſt*] MSS. Edd. Mediol, Ald Junt Exon. *quamvis diverſa ſunt, Terr.*

l. 20. *Quo reciprocata Maria reſident, atque inde ſe rurſus exuberantia attollunt*] MSS. eaedemque Edd. *atque unde ſe.*

l. 21. *An Luna cauſas tantis meatibus praebeat*] Leid. *cauſam.* ſed vulgatum praeſtat. Supra lib. II. cap. 7. *Et ſi ita res fuit, videri poteſt conjectantibus in tantum mutatae cauſas Nilum praebuiſſe.*

l. 33. *Tum caſtellum Ebora*] Ita MS. Mediol. Leid. & Voſſ. 2. & Ed. Mediol. at Gud. Periz. Voſſ. 1. 5. *Chora.* 3. & Meus, *Cora.* Voſſ. 4. *Ebora.* Chiſ. *Heora.* Cl. Surita in *Emendat. ad Antonini Itinerarium* pag. 560. e MS. *Chollar* profert, pro quo *Colobona* ex Plinio lib. III. cap. 1. ubi MSS. *Colobana* habent, corrigendum exiſtimat.

l. 39. *Poſt ubi non longè a mari grandem lacum facit, quaſi ex uno fonte geminus exoritur*] MSS. melioris notae, *fecit.* Suprà lib. II. cap. 2. l. 128. de Strymone: *& ubi non longè a mari lacum fecit, majore quam venerat alveo erumpit.* Voſſ. 1. *quaſi ex novo feminus exoritur*, mendoſe. Fortè voluit librarius, *quaſi ex novo fonte geminus exoritur.*

l. 53. *Mirtyli, Balſa*] Duo *Mirtilibalio.* Reliqui MSS. *Myrtilibalio*, vel *Myrtilibaleo*, pro *Myrtili, Balſa.* Plinius lib. IV. cap. 22. ex MS. *Oppida, Oſſonoba, Balſa, Myrtili.*

l. 57. *Et Tagi oſtium amnis aurum, gemmasque generantis*] Sex MSS. *gemmas aurumque generantis.* & paullo poſt Mediol. & Voſſ. 1. *dein modico flexu accepto.*

l. 66.

l. 66. *Tum reducta iterum, iterumque recto margine jacens*] Novem MSS. Edd. Mediol. Junt. & Exon. *recta margine jacens.*

l. 70. *Nebis*] MS. Mediol. Ed. Ald. Junt. *Naebis.*

l. 72. *Lambriacam urbem*] Ita MSS. praeter Voſſ. 1. & Meum, qui habent *Lambricam*, & *Labriacam*. Cl. Surita in *Emendat. ad Antonini Itiner.* pag. 574. pro *Libriacam*, quomodo in MS. quo uſus fuit, legitur, corrigit *Langobrigam.*

l. 74. *Praeſamarci*] Tres MSS. Ed. Mediol. Exon. *Praeſamarchi*. Alii *Preſamathi* vel *Preſamaechi.*

l. 87. *In Artabris ſinus ore anguſto admixtum mare non anguſto ambitu excipiens*] Leid. Voſſ. 1. 3. Periz. *admiſſum.* Adde Paterna ad h. l.

l. 88. *Abobricam*] Mediol. Leid. Voſſ. 3. Ed. Junt. Vin. *Adrobicam.* Gud. Periz. Voſſ. 4. 5. Meus, *ad robricam.* Voſſ. 1. *ad vibricam.* Ed. Exon. *Adobricam.*

l. 98. *Iiſque adeo ſemet & terras anguſtantibus*] Plerique MSS. Ed. Mediol. *uſque adeo ſemet & terras anguſtantibus.* Voſſ. 1. *anguſtantes.* quomodo etiam Vinetus edidit. Meus, *ſemet a terris anguſtant.* Ed. Salmant. & Exon. *uſque adeo ſemet terris anguſtantibus.* atque ita legendum conjecerant Pintianus, & Ciacconius; nec male: τὸ & enim ortum videtur ex duabus ultimis literis proximè praecedentis pronominis *ſemet*, & deinceps *terras* pro *terris* repoſuerunt librarii.

l. 99. *Ut earum ſpatium*] MSS. Ed. Mediol. Junt. *ut earum rerum ſpatium.* Fortè pro *rerum* legendum *orarum*, idque viſum etiam Cl. Oudendorpio, qui eam vocem hoc loco a Mela additam fuiſſe exiſtimabat, ne quis *terrarum* intelligeret. Voſſius quoque margini editionis Olivarii A. 1536. excuſae adſcripſit: „ *earum rerum* V. f. *orarum.* "

l. 104 *Per eoſdem & Salenos Saurium, per Autrigones & Orgenomes quoſdam Neſua deſcendit*] Mediol. Gud. & Voſſ. 4. *per eundi & Salenos* (Gud. Voſſ. 4. *Salaenos*) *Saunium per Avariginos & Orgenomes, quos Namnaſſa* (Gud. *Vanaſa.* Voſſ. 4. *Namnaſa*) *deſcendit.* Chiſ. *per eundi & Salenos Saunium Pavariginos & Orgenomes, quos Mannaſia deſcendit.* Voſſ. 1. *Pereunos & Salenos Saunium Panarigmos & Orgenomes, in quos Namnaſa deſcendit.* & pro *Panarigmos* a manu ſecunda *Aurigines.* Leid. *Pereundi & Salenos Saunium Avariginos & Orgenomes quos Namnaſa deſcendit.* Meus, *Pertundi & Salaenos Saunium per Avariginos & Orge-*

Orgenomes quos Nanaſa deſcendit. Pereunos, quod in Voſſ. 1. eſt, videtur vitioſe & per contractionem ſcriptum pro *per Concanos*, quomodo edidit Cl. Reynoldus. Ptolemaeo lib. II. cap. 6. pag. 45. urbs Cantabrorum Κουκάνα appellatur; ubi MS. Palat. & Mediceus Κόνκανα. Pro *Saurium* in MSS. & Ed. Exon. legitur *Saunium*: & pro *Avariginos* vel *Aurigines* Hermolaus verè reſtituit *Autrigones*; & *Origenomeſcos*, vel potius *Orgenomeſcos*; pro *Orgenomes quos* & *Nanaſa* (ita Meus), pro *Namnaſa*, Cl. Reynoldus. *Orgenomeſcos* memorat Plinius lib. IV. cap. 20. *Orgenomeſcie Cantabris*. Ita enim ex MSS. edidit Cl. Harduinus, qui apud Ptolemaeum lib. II. cap. 6. pro 'Αργενόμεσκον malebat 'Οργενόμεσκον.

l. 106. *Deva Tritium Tobolicum attingit: deinde Iturisſam & Eaſonem Magrada*] Mediol. *& Devales tritino bellunte cingit & Decium Aturia ſonans Sauſo & Magrada.* Gudianus, *& de valles tritono bellunte cingit & decui maria ſonans ſauſo & magrada.* Chiſianus, *& devalles tritano delambe cingit & Decumatoria ſonans Sauſo & Magrada.* Voſſ. 1. *& Devaleſtritino bellunge cingit & Decium Aturia, ſonans Sauſo & Magrada.* Sed pro *Aturia ſonans* manus ſecunda correxerat *Turiaſo Oeaſo*. Voſſ. 3. 4. *& devalles tritino bellunte cingit. & decium aturia ſonans.* (4. *& ſonans*) *ſauſo & magrada.* 5. *& de valles tritino Bellunte cingit decimmaturia* (ſupra lineam adſcriptum *detum atruria*) *& ſonans Sauſo & Magrada.* Leid. *& Devales Catinobelunte cingit & Decium Athuria ſonans Sauſo & Magrada.* Meus: *& de vall' tritino Bellunte cingit & decimaturia ſonans Sauſo & Magrada.* Pro *Deva* igitur ex MSS. & Edit. Exon. legendum *& Devales*, & pro *tritino bellunte* cum Hermolao *Tritium Tobolicum*, & pro *attingit* e MSS. *cingit &*, atque pro *deinde Iturisſam & Eaſonem Magrada*, ex Voſſ. 1. *Decium Aturia &* (quam voculam retinet Voſſ. 4.) *Oeaſonem Magrada.* quomodo etiam ex MSS. edidit Cl. Reynoldus.

CAP. II.

l. 9. *Et amoena lucis immanibus*] Cl. Schwartzius in *notis ad Cellarii Geogr. antiq.* Tom. I. pag. 139. & in *Monumentis ingeniorum* Tom. III. *Monum.* 14. 15. 16. pag. 173. 147. legit, *& amoena lucis & amnibus.*

l. 10,

l. 10. *Quicquid ex ſatis frigoris impatiens eſt. Ager & ubique alit & ſalubris*] Plerique MSS. *ager nec*, vel *neque*, *ubique alit*, *ſalubris*. At Voſſ. 1. Chiſ. Ed. Junt. & Exon. *aegre nec ubique* (Voſſ. 1. *ubi*) *alit*; atque ita legit Schottus. Cl. Perizonius margini paternae editionis adſcripſerat: „ Leg. *aegre nec ubique alit*, *at ſalubris*. " paullo antè meliores MSS. *ac pabuli* pro vulg. *& pabuli* legunt: contrà verò paullo pòſt Iidem, *& quid Dii velint* pro *ac quid D. v.*

l. 14. *Ut hominem optimam & gratiſſimam Diis victimam caederent*] Avus malebat *opimam & gratiſſimam Diis.*

l. 23. *In ſpecu*, *aut in abditis ſaltibus*] MSS. *aut in ſpecu*, *aut in abditis ſaltibus.*

l. 24. *Unum ex iis*, *quae praecipiunt*] Omnes fere MSS. *unum ex his*, *quae praec.* Voſſ. 1. *Unum etiam ex his*, *q. p.*

l. 27. *Itaque cum mortuis cremant*, *ac defodiunt apta viventibus olim. Negotiorum ratio & exactio crediti deferebatur ad inferos*] Hic locus prava interpunctione laborat, nam τὸ *olim* cum ſequentibus conjungendum eſſe facile evincit locus Valerii Maximi lib. II. cap. 6. Ext. 10. a Pintiano laudatus: *Horum* (Maſſilienſium) *moenia egreſſo vetus ille mos Gallorum occurrit*, *quos* (leg. *quo* ex MSS. cum Cl. Torrenio) *memoriae proditum eſt*, *pecunias mutuas*, *quae his apud inferos redderentur*, *dare ſolitos*, *quia perſuaſum habuerunt*, *animas hominum immortales eſſe.* idemque etiam animadverſum a Clariſſimis Viris, Schotto, Reynoldo & Perizonio.

l. 38. *Aedui*] MSS. *Haedui*, vel *Hedui*, & paullo poſt *Haeduis*, vel *Heduis*. Edd. Mediol. Exon. *Hedui*, & *Heduis*. Plinius lib. IV. cap. 18. *Hedui foederati*. & lib. XVII. cap. 8. *Hedui & Pictones*. Αἰδούοι quidem Straboni lib. IV. pag. 186. ſed pag. 192. & ſeqq. Ἐδοῦοι.

l. 41. *Climberrum*] MSS. *Eliumberrum*, *Heliumberrum*. Edit. Exon. *Cliumberrum* proximè ad veſtigia veteris ſcripturae.

l. 48. *Ad poſtremum magni freti ſimilis*; *nec majora tantùm navigia tolerat*, *verum etiam* &c.] Ex hoc loco Cl. Vinetus in *notis ad Auſonii Moſellam* fin. colligit Melam ipſum in Garumna jactatum fuiſſe.

l. 61. *Aliis populis media ejus habitantibus*] Cl. Perizonius margini editionis Paternae adſcripſerat: „ *aliis* " „ *aliisque populis*. Hoc *aliis* excidit ex Voſſiano edi- " „ tione, "

„ tione, ſed in aliis occurrit. " Immo verò Cl. Voſſius *τὸ aliiſque* expunxit juſſu codicum MSS. quorum plerique habent, *altis populis. τὸ aliiſque* etiam abeſt ab Editione Exonienſi.

l. 67. *Rhenus ab Alpibus decidens*] Praepoſitionem *ab* ignorant octo MSS.

l. 71. *Sed ad ſiniſtrum amnis*] Voſſ. 1. *ſiniſtram*. Recte. Mox enim ſequitur: *ad dexteram.*

Cap. III.

l. 6. *Et ad inſitam feritatem vaſtè utraque exercent, bellando animos, corpora adſuetudine laborum. Maximo frigore nudi agunt*] Plerique MSS. & Edd. Mediol. Exon. *corpora ad conſuetudinem* (quatuor MSS. *conſuetudines*) *laborum. Maxime frigore* (Ed. Mediol. *frigora*) *nudi agunt.* Voſſ. 1. & Editio Vineti: *corpora aſſuetudine malorum, maxime frigoris. Nudi agunt, antequam puberes ſint.* Cl. Oudendorpio legendum videbatur: *exercent bellando animos, corpora ad conſuetudinem laborum maximo frigore. Nudi agunt.* vel, *ad conſuetudinem laborum, maximè frigoris. Nudi agunt.*

l. 16. *Sed ut circa ipſos quae jacent vaſta ſint*] Quatuor MSS. *vaſta ſinunt.* Voſſ. 1. *ſinant.*

l. 25. *Et magna ex parte ſilvis ac paludibus invia*] Voſſ. 1. *invia eſt.*

l. 34. *Moenis*] Voſſ. 3. *Moenus.* ut Plinius lib. IX. cap. 15. *in Moeno Germaniae amne.*

l. 35. *Super Albin*] MSS. *Albim.*

l. 43. *Et ubique penè tantundem, ut anguſtum & par freto; curvanſque ſubinde ſe*] Decem MSS. atque Ed. Exon. *& ubique* (Voſſ. 5. *ubi*) *penè tantundem* (Voſſ. 1. *tantum*) *it anguſtum & par freto; curvanſque ſe ſubinde.*

l. 47. *Ultimi Germaniae Hermones*] Sex MSS. & Edit. Exon. *Hermiones.* Illuſtris Leibnitzius tom. 1. *Script. rerum Brunſvic.* pag. 7. malebat *Helviones*, ſeu *Hillevionès*, quos Scandinaviam incoluiſſe ſcribit Plinius lib. IV. cap. 13.

Cap. IV.

l. 2. *Viſula amne*] Edit. Vineti & Reynoldi, ac MS. Mediol. *Viſtula*, nec aliter Jornandes cap. 3. & 5. *de rebus Geticis*. In reliquis MSS. legitur, *Inſtula*, *Juſtula*, *Inſula*, vel *Triſtula amne.*

l. 4. *Gens habitu armisque Parthicae proxima; verùm ut caeli aſperioris, ita ingenii, non ſe urbibus tenet*] MSS. *tenent*, & mox iidem praeter Voſſ. 1. *habitant* pro vulg. *habitat*, approbante Cl. Oudendorpio in notis *ad Caeſarem lib.* 11. *de Bello civili cap.* 6. §. 4.

l. 13. *Inde expedita in ictus manus, quae exſeritur, virile fit pectus*] Cl. Perizonius ad oram Paternae editionis annotarat: „ Leg. *manu*, ut Editiones habent ante Voſ- " „ ſian. " Pro *manus*, Edd. Ald. & Junt. exhibent *mammae*, & pro *exſeritur* duo Voſſiani *exuritur*, quae ſcriptura favet conjecturae Ciacconii atque Avi, *quâ exuritur*, *virile fit pectus*, eamque non minus elegantem, quàm veram eſſe apparet ex Hippocrate, qui in *libro de Aëre*, *Locis & Aquis* Sect. 3. pag. 291. edit. Genev. haec ſcribit: Ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ἐστὶν ἔθνος Σκυθικὸν, ὃ περὶ τὴν λίμνην οἰκεῖ τὴν Μαιῶτιν, διαφέρον τῶν ἐθνέων ἄλλων Σαυρομάται καλέονται. Τουτέων αἱ γυναῖκες ἱππάζονταί τε καὶ τοξεύουσιν, καὶ ἀκοντίζουσιν ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ μάχονται τοῖς πολεμίοις, ἕως ἂν παρθένοι ἐῶσιν· οὐκ ἀποπαρθενεύονται δὲ μέχρις ἂν τῶν πολεμίων τρεῖς ἀποκτείνωσι, καὶ οὐ πρότερον συνοικέουσιν, ἤπερ τὰ ἱερὰ θύουσαι (θύωσι MS. R.) τῷ (leg. τὰ) ἐν νόμῳ. ἣ δ᾽ ἂν ἄνδρα ἑωϋτῇ ἄρηται, παύεται ἱππαζομένη, ἕως ἂν μὴ ἀνάγκη καταλάβῃ παγκοίνου στρατείης· τὸν δεξιὸν δὲ μαζὸν οὐκ ἔχουσιν· παιδίοις γὰρ ἐοῦσιν ἔτι νηπίοις αἱ μητέρες χαλκίον τετεχνημένον ἢ (aliae Edd. καὶ) ἐπ᾽ αὐτῷ τουτέῳ διάπυρον ποιέουσαι, πρὸς τὸν μαζὸν τιθέασιν τὸν δεξιὸν, καὶ ἐπικαίεται, ὥστε τὴν αὔξησιν φθείρεσθαι, ἐς δὲ τὸν δεξιὸν ὦμον καὶ βραχίονα πᾶσαν τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ πλῆθος ἐκδιδόναι.

Cap. V.

l. 1. *Niſi ubi perpetuae nives ſedent*] Ut lib. 11. cap. 1. *Rhipaeis montibus proxima cadentes aſſiduè nives adeò invia efficiunt.* Verùm Periz. *hiemes ſint*, & ſex alii atque Edd. Mediol. Exon. *hiemes ſedent.* ut lib. 1. cap. 2. *Spectant & ſep-*

ſeptentrionem Scythae; *ac litus Scythicum*, *niſi unde frigoribus arcentur.* & hoc cap. *ſed reliqua lateris ejusdem aſſiduo gelu durantur.* Τὸ *hiemes* etiam praeferebat Cl. Oudendorpius, qui ad hunc locum notavit: „ *Hiemes ſedent*, " „ quod eſt in MSS. plerisque & Edd. vett. mihi non " „ diſplicet: ut *bruma haerens Aquilonibus*, Lucanus lib. " „ IV. v. 50. ubi vid. not. *Stat bruma pruinis.* Avianus " „ Fab. XXIX. "

l. 16. *Moremque quamdiu*] Septem MSS. Edd. Mediol. Vin. Exon. *moremque eum diu.*

l. 17. *Donec vitio gentium temeratus eſt*] Ita Gudianus. Sex alii *tempatus*, vel *temperatus eſt.* Chiſianus & Meus, *donec vitio gentis eſt deſtitutum. Eſt deſtitutum* in ſuo codice MS. etiam legi teſtatur Eruditiſſimus Dorvilius in *Diſſertatione de Inſcriptione Deliaca* Vol. VII. *Miſcell. Obſervat. Crit.* pag. 84.

l. 43. *Neque in utram partem eat*, *quanquam intuearis*, *manifeſtus*: *cùm in aſperiora devenit*] Voſſ. 1. *quanquam intuearis*, *manifeſtè cognoſcitur*: *cùm autem in aſperiora devenit.*

l. 49. *Ut quâ ex praecipiti in ſubjecta caſurus eſt*] Voſſ. 1. *ut qua vi praecipiti.*

l. 52. *Plus jugeri ſpatio*] Septem MSS. & Edd. vett. *jugeris.* ut apud Curtium lib. v. cap. 1. *Aedificia non ſunt admota muris*, *ſed ferè ſpatium unius jugeris abſunt.*

l. 58. *Et in diverſa abeunt*] Conjunctionem *&* ignorat Voſſ. 1.

l. 62. *Jaxartes & Oxos per deſerta Scythiae ex Sogdianorum regionibus in Scythicum exeunt*] Voſſ. 1. *Jaxartes &. deſerta Scythiae peragrans Oxos ex Surdianorum* (ita etiam ſex codices MSS. Verùm reliqui *Sucdianorum* pro *Sugdianorum*) *regionibus in Scythicum exeunt.*

l. 66. *Et aliquandiu ad occaſum ab oriente excurrens*] Leid. *ocurrens.* Voſſ. 1. 3. *occurrens.* Ed. Vineti *currens.*

l. 69. *Silvae aliaque dira animalia*, *verum & tigres ferunt*] Ita Voſſ. 3. ſed alii MSS. & vett. Edd. atque Exon. *Silvae alia quoque dira.* Voſſ. 1. vocem *alia* ignorat.

l. 71. *Ut illis longè quoque progreſſum equitem conſequi*] Duo Voſſ. Ed. Mediol. *praegreſſum.*

l. 76. *Rabiem appropinquantium fruſtraturus*, *aſtu unum de pluribus omiſit*] Voſſ. 1. *aſtu fruſtratur.* 2. 4. 5. Periz. & Meus, *aſtu fruſtraturus*, quomodo etiam in tribus aliis

MSS. legi monuit Parens. *Omiſit* etiam exhibent Leid. & Voſſ. 3. at Voſſ. 1. 2. Periz. *omiſſis*.

l. 87. *Cornelius Nepos, ut recentior auctor, ita certior*] Omnes fere MSS. & Edd. Mediol. Vin. Exon. *ut recentior auctoritate, ſic certior*. Voſſ. 1. *ut recentior, ita auctoritate certior*.

l. 91. *A rege Baetorum*] Voſſ. 2. *Betorum*. Quidam *Botorum*, vel *Bothorum*. Chiſ. & Meus, *Lydorum*. Ed. Mediol. *Boorum*. Vin. *Suevorum*.

CAP. VI.

l. 1. *His oris, quas angulo Baeticae huc uſque perſtrinximus*] MSS. Ed. Mediol. Junt. Exon. *adhuc uſque perſtr.*

l. 5. *Eaque à continenti anguſto ſpatio & veluti flumine abſciſſa*] Potiores MSS. *eaque anguſto ſpatio & veluti flumine à continenti abſciſſa*, vel *abſciſa*, ut ſupra lib. 11. cap. 7.

l. 12. *Tyrii condidere*] Novem MSS. *Tyrii conſtituêre*. ut ſuprà lib. 1. cap. 19. *At in primo flexu jam curvi litoris oppidum eſt, quod Graeci mercatores conſtituiſſe, & . . . . Cycnum appellaſſe dicuntur*. Virgilius lib. XII. *Aeneïd*. *v*. 193.

mihi moenia Teucri
Conſtituent, urbique dabit Lavinia nomen.

l. 14. *Annorum quis manet numerus ab Iliaca tempeſtate principia ſunt*] Hanc periodum, quam falsò auctori obtrudi autumabat Pintianus, atque ex gloſſemate ortam eſſe ſuſpicabatur Schottus, Pomponio adſerit, atque eruditè illuſtrat Avus lib. 11. *Obſervat*. cap. 10. pag. 285. Ceterùm vocem *numerus* ignorant octo MSS. & Ed. Mediol. eamque facilè abeſſe poſſe cenſebat Cl. Oudendorpius; nempe ut ſenſus hujus loci ſit: principia annorum ſunt ab Iliaca tempeſtate: quîs manet, ſcil. templum.

l. 15. *In Luſitania Erythia*] MSS. addunt verbum ſubſtantivum *eſt*.

l. 18. *Adeò agri fertiles, ut cùm ſemel*] Voſſ. 1. *fertilis*. quomodo Vinetus edidit, & Cl. Oudendorpius legendum conjecit. Sic etiam cap. ſeq. *Tam pinguis alicubi & tam feracis ſoli, ut in eo mella frondibus defluant*.

l. 20.

l. 20. *Septem minimùm, interim plures etiam meſſes ferant*] MSS. Ed. Vineti, *interdum plures*. Ed. Mediol. *inter plures*.

l. 27. *Barrigenas*] MSS. *Galligenas*, *Gallizenas*, vel *Gallicenas*, quomodo etiam habent Edd. Mediol. & Vin. Cl. Bochartus lib. 1. cap. 42. *Geogr. Sacrae* legit *Galli Coenas*, & *Coenas* deducit ab Ebraea voce כוהנות ſignificante *Sacerdotes feminas*, eandemque vocis *Coenae* derivationem. poſt Bochartium profert Cl. le Moyne. in *notis ad Polycarpi Epiſtolam* pag. 290.

l. 37. *Verùm ignotarum quoque gentium victor, qui propriarum rerum fidem ut bello affectavit*] MSS. Ed. Mediol. relativum *qui* ignorant; & mox Mediol. aliique habent *dein* pro *deinde*.

l. 44. *Tum rurſus perpetuo margine directi litoris ab tergo obducta*] Ciacconius atque etiam Parens ex MS. Gudiano malebant *abducta*. nec aliter Exc. MS. 2. atque Ed. Mediol. Vin. Exon. Pro *tergo* MSS. & vett. Edd. legunt *tergore*.

l. 48. *Fecunda, verùm his, quae pecora quàm homines benignius alant*] Jornandes *de rebus Geticis* cap. 2. *In extrema ejus* (Brittanniae) *parte Memma, quam Cornelius etiam Annalium ſcriptor narrat metallis plurimis copioſam, herbis frequentem, & his feraciorem omnibus, quia pecora magis quàm homines alat.* Lege, *quae pecora m. q. h. alant.*

l. 49. *Ac praegrandia flumina alternis motibus modo in pelagus, modò retro fluentia, & quaedam gemmas margaritaſque generantia*] Jornandes d. l. *Labi verò per eam* (Brittanniam) *& multa quàm maxima relabique flumina, gemmas margaritaſque volventia.*

l. ead. *Fert nemora lacuſque*] MSS. *fert nemora ſaltuſque*. Edit. Mediol. & Vineti *fert nemora, ſaltus*. Confer Cl. Popman lib. III. *de Differ. verb.* v. *Lucus*.

l. 52. *Fert populos regeſque populorum: ſed ſunt inculti omnes*] Jornandes d. l. *Inculti aeque omnes populi, regeſque populorum*.

l. 55. *Incertum ob decorem, an quid aliud vitro corpora infecti*] Jornandes d. l. *Ob decorem neſcio, an aliam ob rem, ferro pingunt corpora.*

l. 57. *Cauſas autem & bella contrahunt*] MSS. Ed. Vin. *cauſas tamen* (Leid. Voſſ. 3. *autem*) *bellorum & bella contrahunt*. Jornandes d. l. *Bellum inter ſe aut imperii cupidine*,

pidine, aut amplificandi quae poſſident, ſaepius gerunt; non tantùm equitatu vel pedite, verùm etiam bigis curribusque falcatis, quos more vulgari eſſedas vocant.

l. 60. *Dimicant non equitatu modò, aut pedite, verum & curribus, Gallicè armati*] Avus *ad Livium* lib. XXVI. cap. 5. legit, *Gallico armatu.* Tacitus lib. V. *Hiſt.* cap. 22. *Ruunt per vias, pauci ornatu militari, plerique circum brachia torta veſte, & ſtrictis mucronibus.* Pintianum autem pro *pedite* reponentem *peditatu* refellit Dionyſius Voſſius *ad Caeſarem de Bello Gallico* lib. IV. cap. 24. ex Jornande.

l. 63. *Supra Britanniam Juverna eſt, penè par ſpatio, ſed utrinque aequali tractu litorum oblonga*] Cl. Perizonius editioni Paternae adſcripſerat: „ Leg. *ſuper.*" quomodo habent MSS. Pro *Juverna* Mediol. Voſſ. 4 legunt *Iverna*, nec aliter Ed. Exon. Caſaubonus *ad Strab.* lib. IV. pag. 201. hunc locum ita conſtituendum cenſebat: *Super Britanniam Ivernia eſt, penè par ſpatio, & utrinque ae. tr. l. oblonga.*

l. 71. *Triginta ſunt Orcades anguſtis inter ſe ductae ſpatiis*] Cl. Perizonius praeeunte Hermolao, quem Vinetus aliique ſecuti fuerunt, malebat *diductae.* Voſſ. 1. *deductae.* Vide Cl. Voſſium ad h. l.

l. 73. *Septem Aemodae. Contra Germaniam vectae, in illo ſinu, quem Codanum diximus, ſex. Ex iis Scandinovia*] MSS. *ſeptem Haemode*, vel *Haemodes*, *contra Germaniam vecte* (Mediol. *vectae.* Voſſ. 2. & Meus *verſe*) *in illo ſinu, quem Codanum diximus, ex his Codannonia, Condonnonia*, aut *Cadomiovia.* Voſſ. 1. *diximus & his codano uia.* Meus, *diximus & hinc Condanonia.* Illuſtris Grotius in *Prolegom. ad Hiſtoriam Gotthorum* pag. 21. & pag. 71. *Codanovia* ex MSS. legit, atque *Codanoviam* olim dictam fuiſſe *Codan-au*, i. e. *Gotthorum terram*, exiſtimat. Pro *ex his* Cl. Voſſio obſecutus repoſui *ex inſulis.* Ad vocem *vectae* Cl. Perizonius in edit. Pat. notaverat *vecte.* at alibi: „ Forte" „ *verſae.*" Ed. Vineti, *projectae.*

l. 76. *Ut magnitudine alias, ita fecunditate anteſtat*] MSS. Ed. Mediol. Exon. *ut fecunditate alias, ita magnitudine anteſtat.*

l. 78. *Ob alternos acceſſus receſſusque pelagi*] Septem MSS. & Ed. Mediol. *recurſusque.* Virgilius lib. X. *Aeneid.* v. 288.

multi ſervare recurſus
Languentis pelagi, & brevibus ſe credere ſaltu.

Ovi-

Ovidius *Ibide* v. 423.

Utque per alternos unda labente recurſus
Subtrahitur preſſo mollis arena pedi.

L. Seneca *de Conſol. ad Helviam* fine. *Terras primùm ſitumque earum quaerit, deinde conditionem circumfuſi maris, curſusque ejus alternos & recurſus.* Paullo poſt MSS. *alioquin* pro *alioqui.*

l. 85. *Praeterquam quod fabulis traditur*] Meus, *praeter quod*, eique ſuffragari Dorvilianum monuit Cl. Oudendorpius in *notis ad Caeſarem* lib. 1. *de Belgo Gallico* cap. 5. §. 3. Suprà lib. 1. cap. 9. ubi Edd. legunt, *praeter id quod ſcatet piſcibus.* Ciacconius ex vet. cod. etiam profert *praeter quod.*

l. 88. *Belcarum*] *Belgarum* Ed. Mediol. *Belgarum* legit Cl. Cambdenus in *Britannia* pag. 635.

l. 89. *In ea, quòd ibi ſol longè occaſurus exſurgit*] Voſſ. 3. *In ea ſol longè.* Vett. Edd. *In ea, quòd ſol longè.*

l. 97. *Talca*] Mediol. & quatuor alii, itemque Edd. Junt. Exon. *Talge.* Ed. Mediol. *Talgae.* Cl. Vinetus edidit, *Talcas.*

CAP. VII.

l. 1. *Ab iis in Eoum*] MSS. *ab his.*

l. 4. *Prima omnis invia*] MS. Mediol. Ed. Junt. *primum omnis quae eſt invia.* Ed. Vineti, *primùm omnis ob nives invia eſt.* Exon. *primumque omnis eſt invia.*

l. 5. *Scythae ſunt Androphage*] Mediol. Ed. Junt. *Androphagae.* Alii MSS. *Andropage*, & *Androphage* pro *Androphagoe.*

l. 10. *Genus plenum juſtitiae, ex commercio, quod rebus in ſolitudine relectis abſens peragit, notiſſimum*] Novem MSS. & Ed. Junt. & *commercio . . . notiſſimum* ut apud Ovidium *Remed. Am.* v. 220. *damnis Allia nota ſuis.* & Plinium lib. XXIX. cap. 4. *Coſſinus, eques Romanus, amicitia Neronis principis notus.*

l. 24. *Alit formicas non minùs maximas canibus*] Voſſ. 1. Ed. Vineti, *non minores maximis canibus.*

l. 27. *Immanes & ſerpentes, ut qui elephantos morſu atque ambitu corporis conficiant*] Mediol. Gud. tres Voſſ. Pe-

riz. Meus, Ed. Mediol. *immanes & ſerpentes, aliqui ut elephantes.* Leid. & duo Voſſ. Ed. Mediol. *elephantes* &c. Ed. Vin. *immunes & ſerp. aliqui : & ut elephantes m. a. a. c. afficiant.*

l. 29. *Tam pinguis alicubi & tam feracis ſoli, ut in ea mella frondibus defluant*] MSS. Ed. Vin. *in eo*, nempe ſolo.

l. 34. *Alii ferarum aviumque pellibus*] Meliores MSS. *alii avium ferarumque pellibus.*

l. 41. *Quidam proximos parentesque . . . velut hoſtias caedunt*] Gud. Voſſ. 1. 4. Periz. Meus, Edit. Mediol. & Exon. *quidam proximi parentes . . . v. h. c.*

l. 45. *At ubi ſenectus aut morbus inceſſit*] Mariangelus legebat *alii ubi ſenectus*, approbante Cl. Perizonio.

l. 46. *Mortemque in ſolitudine nihil anxiè exſpectant*] MSS. & vett. Edd. atque Exon. *nihil anxii exſpectant.*

l. 50. *Arceſſunt*] Voſſ. 1. *accerſiunt* pro *arceſſiunt*. de quo verbo egit Cl. Oudendorpius in *notis ad Frontinum* lib. 1. cap. 9. §. 3. & 11. 7. §. 4.

l. 53. *Famam hinc praecipuam habent, quòd in illa genitum*] Ita edidit Vinetus, verùm *τὸ quod* abeſt ab omnibus MSS. Ed. Exon. aliiſque.

l. 55. *Ut femori Jovis inſutum dicerent*] MSS. plerique & Ed. Exon. *inſitum*, & mox *Gangen.*

l. 58. *Niſi ubi magis, quam uti habitetur, exaeſtuat*] MSS. vett. Edd. & Exon. *quàm ubi habitetur.*

l. 61. *Nudique populi*] Ita correxerat Schottus, ſed in decem MSS. &. editt. vet. atque Exon. legitur, *timidique populi.*

l. 62. *Tamos*] MSS. *Tamus.* Infrà : *ad Tamum inſula eſt.*

l. 63. *Colis alterius partis angulus*] Gud. Voſſ. 1. & Mediol. *altere partis* pro *alterae*, quomodo è veſtigiis MSS. quibus uſus fuit, legendum ſuſpicabatur Cl. Oudendorpius. Voſſ. 4. *à latere partis.* Voſſ. 2. Chiſ. Meus, *alternis angulis*, omiſſa voce *partis.*

l. 70. *Indus ex monte Paropamiſo*] Aliquot MSS. & Ed. Mediol. *Caroparnaſo.* Voſſ. 1. *Calopaniaſo.* Chiſ. Ed. Salmant. & Exan. *Paropaniſo.* Confer Cl. Salmaſium in *Exercit. ad Solinum* pag. 788.

l. 72. *Cophena, Aceſinem, Hydaſpen*] MSS. *Copen, Agaſinum*, vel *Agazinum, Hydaſpen.* Lege, *Cophen, Aceſinem, Hydaſpen.* quomodo etiam ediderunt Cl. Vinetus & Rey-

Reynoldus. Strabo lib. XV. pag. 697. Ἐιτ᾽ ἐπίςρεψεν εὐθὺς ἐπ᾽ αὐτὴν ..... καὶ τὸν Κώφην ποταμὸν καὶ τὸν Χοάσπην, ὃς εἰς τὸν Κώφην ἐμβάλλει ποταμόν. & paullo poſt: Ἦν δὲ μετὰ τὸν Κώφην ὁ Ἰνδὸς, εἶθ᾽ ὁ Ὑδάσπης, εἶθ᾽ ὁ Ἀκεσίνης.

l. 81. *Atque ita ut maximè videtur, aut ex re nomen, aut ex vocabulo ficta fabula eſt*] MSS. Ed. Vin. Exon. *atque ut maximè videtur, aut ex re nomen, aut ex vocabulo fabula eſt.* Participium *ficta* etiam abeſt à Mediol. & Juntina editione.

l. 84. *Sed quia habitatur*] Cl. Perizonius Paternae editioni adſcripſerat; „ Lege, *& quia habitatur.* "

l. 85. *Nec quiſquam circummeaſſe traditur, prope verum eſt*] Cl. Barthius lib. XIV. *Adverſ.* cap. 17. pag. 785. legit, *nec quiſquam circum eam iſſe traditur, propè verum iſtud.*

CAP. VIII.

l. 3. Ἐρυθρὰν θάλασσαν] Has voces tanquam è gloſſemate ortas eſſe arbitratur Cl. Barthius lib. XIV. *Adverſ.* cap. 7.

l. ead. *Procelloſum, aſperum*] MSS. Ed. Mediol. Vin. Exon. addunt *mare.*

l. 19. *Dum Aegyptum penè & montem Arabiae Caſium attingit*] MSS. Ed. Vin. *attingat*, idque omnino reponendum.

l. 23. *In ipſo Carmani navigantium dextra poſiti*] Praeſtantiores MSS. Edd. Ald. Junt. Exon. *Carmanii*, & mox *Carmanios*, ac *Carmaniis.* Tacitus lib. VI. *Annal.* cap. 37. *Quia Hyrcanis Carmaniiſque per adfinitatem innexus erat.* Aelianus lib. III. cap. 2. *de Nat. Anim.* Καρμάνιος ἀνήρ.

l. 27. *Interiora Gedroſi*] Aliquot MSS. & Ed. Exon. *Cedroſi.*

l. 28. *Sub Paſargadis Coros*] MSS. *ſupra Sandis & Choros* pro *ſupra Andanis* (quomodo correxit Hermolaus, atque edidit Vinetus) *& Coros.* Vin. *Corios.* Plinius lib. VI. cap. 23. *Ab initio ejus* (orae Carmaniae) *ad flumen Sabin centum mill. paſſuum. Inde vineas coli & arva ad flumen Andanin* XXV. *mill. ſpatio.*

l. 36. *Sed latè diffuſus*] Particula adverſativa abeſt ab omnibus MSS. & Ed. Mediol.

l. 37. *Diuque ſedentibus aquis & ſine alveo patulis piger*] MSS. & Ed. Mediol. Exon. *diu ſedentibus aquis piger, & ſine alveo patulus.* duo MSS. *patulis.*

l. 41. *Inde tenuis rivus, deſpectus emoritur*] Tres MSS. *inde tenuis ripis*, quomodo in domeſticis ſcholis ſcribendum monuit Pareus. Voſſ. 3. *inde tenuis ripis rivus.*

l. 58. *Carrae, & Arabia, & Gandamus*] Ed. Junt. Exon. *Carrae, & Arabia, & Gadamus.* MSS. *Chara, Caria, Charia*, vel *Carra, & Arabia, & Gadamus*, vel *Gadanus.* Ed. Mediol. *Cara, & Arabia, & Gadamus.*

l. 61. *Deinde inter promontorium Aënnum*] MSS. *deinde inter promontoria Meronenon, Maeneretion*, vel *Maerenon*, corruptè pro Μυὸς ὅρμον, quòmodo legendum conjecit Pintianus, atque edidit Reynoldus.

l. 66. *Ideoque referendus, quòd ex Nili alveo dioryge adductus. Extra ſinum, verùm tamen in flexu etiam non modico Rubri maris pars beſtiis infeſta, ideoque deſerta eſt*] Aliquot MSS. *verùm in flexu tamen.* ut apud Salluſtium *Catil.* cap. 8. *Athenienſium res geſtae, ſicuti ego exiſtimo, ſatis amplae magnificaeque fuerunt: verùm aliquanto minores tamen, quàm fama feruntur.* Edit. Vineti: *abductus. Extra ſinum, verùm t. in flexu etiamnum Rubri maris, pars.* Voſſ. 1. *veruntamen inflexu etiam non Rubri maris.* Barthius lib. xv. *Adverſ.* cap. 6. pag. 799. hunc locum ita emendabat: *quod ex Nili alveo Dioryche abductus, extra ſinum verum inflexus*, vel *extra verum ſinum influxus.* i. influens. *At non Rubri maris pars beſtiis infeſta, ideoque deſerta eſt.* vel, *At non Rubri maris pars, quae beſtiis infeſta, ideo deſerta eſt.*

l. 68. *Partem Panchaei habitant*] MSS. *Panchai, Panthaii, Panchii. Candei* Plinio lib. vi. cap. 29. *Introrſus Candei, quos Ophiophagos vocant, ſerpentibus veſci asſueti.*

l. 70. *Hi quos ex facto, quia ſerpentibus veſcuntur, Ophiophagos vocant*] Cl. Barthius d. l. τὰ *quia ſerpentibus veſcuntur*, meras gloſſas eſſe, ideoque delenda exiſtimabat.

l. 71. *Quod pro ſatis frugibus contra grues dimicando defecit*] Ita Voſſ. 3. verùm reliqui MSS. *deficit.* τὸ *frugibus* è gloſſa τοῦ *ſatis* ortum fuiſſe cenſebat Barthius d. l.

l. 73. *Multa ſerpentum genera*] MS. Mediol. *ſerpentium*, & paullo poſt *paludium*, ut Vinetus edidit.

l. 77.

l. 77. *Emergere, in magno examine volantes Aegyptum tendere*] Voſſ. 1. *emergere, & in magno.*

l. 90. *Atque in urbem, quam Solis appellant, flagrantibus archio buſtis inferens ſeſe memorando funere conſecrat*] MSS. *atque in urbe*, vel *& in urbe*, & τὸ *ſeſe* ignorant octo MSS.

l. 92. *Humus cineri magis fit quàm pulveri ſimilis*] Cl. Barthius lib. xiv. *Adverſ.* cap. 17. excluſa voce *pulveri* malebat, *cineri magis quàm ſimilis.* i. ſimillima.

Cap. IX.

l. 1. *Aethiopes ultra. Sedem Meroën habent*] MSS. & vett. Edd. atque Exon. *Aethiopes ultra* (Voſſ. 1. *Ultra Aethiopes*) *ſedent, Meroën habent.* Cl. Barthius lib. xv. *Adverſ.* cap. 6. legit, *Aethiopes ultra ſedem; Meroëni habent terram, quam Nilus primo ambitu inſulam facit.*

l. 6. *Aequi corporis*] i. corporibus ſibi ſimiles. Confer Avum *Diatr. in Papinii Statii Silvas* cap. 61. pag. 397.

l. 7. *Parumque venerati opes, aliis veluti optimarum virtutum*] Mediol. Gud. Chiſſ. Voſſ. 3. 4. Periz. *parumque veneratiores veluti optimarum alii* (Periz. *alium*) *virtutum.* Leid. *parum quia veneratores veluti optimarum alii virtutum.* Voſſ. 1. *parum venerati oris veluti optimarum alii virtutum.* Edit. Exon. *parumque venerati opes veluti optimarum aliis virtutum.* Cl. Voſſius autem ad h. l. notat: „ Scribe, *pulchri* " „ *forma, aequi corporis, parumque venerati opes, aliis* " „ *veluti optimarum virtutum.* " ad quae verba Avus adnotavit: „ Forte *alias* voluit, ſecus haud intelligo. " idemque etiam à Cl. Perizonio animadverſum. Barthius d. l. legit, *parumque venerati honores, veluti optimarum alumni* (ita ediderat Steph.) *virtutum.*

l. 14. Ἡλίου τράπεζαν] Cl. Perizonius margini editionis paternae adſcripſerat: „ Vide Gruteri Lampadem tom. " „ 1. pag. 243. " ubi Beroaldus *Sylloge Annotat. in Gellium* de menſa Solis agens integram hanc periodum exhibet, ſed valde corruptam. Ita enim ille: „ De hac menſa Solis " „ ita ſcriptum reliquit Pomponius Mella: *Eſt locus in* " „ *Aethiopia paratus, ſemper epulis refertus, & quia ut li-* " „ *bet veſci, veſcentibus licet, Heliotrapezam appellant, &* " „ *paſſim appoſita ſunt, quia affirmant innaſci ſubinde divi-* " „ *nitus.* "

l. 21. *Sed peſſum penitus accipiat*] Ita ex libris ſe repoſuiſſe ſcribit Cl. Voſſius; verùm MSS. Ed. Mediol. Vin. Exon. aliaeque legunt, *ſed peſſum* (Leid. *peſſimi*) *& penitus accipiat*. *τὰ & penitus* tanquam gloſſema expungit Cl. Barthius d. l.

l. 25. *Ceterum oris ad eurum ſequentibus nihil memorabile occurrit*] Aliquot MSS. & Editt. *oras*. quomodo etiam legendum videbatur Cl. Perizonio, qui ad marginem editionis paternae adnotarat: „ Leg. *oras*. Videtur ortum " „ ex vitio Voſſianae. " & ad marginem Editionis Voſſ. etiam *oras* emendaverat.

l. 30. *An exhauſto fluctu ſine fine Africa ſe extenderet*] MSS. *an exhauſta fractu* (Voſſ. 1. *exhauſtra tractu*, litera *r* in priore voce puncto notatâ. Voſſ. 2. *exauſta hiatu*) *ſine fine ſe Africa extenderet*. Ed. Mediol. *an exhauſta fructu ſine fine Africa ſe extenderet*. Ed. Vineti, *an inexhauſta tractu ſ. ſ. A. ſe extenderet*.

l. 62. *Unde viſuntur patentes magis campi, quàm ut proſpici poſſint*] Mediol. Voſſ. 1. 4. *perſpici*, quam lectionem conjectura aſſequutus fuit Cl. Perizonius. Curtius lib. IV. cap. 12. *Sed caligo, quam circà humidi effuderunt montes, univerſam quidem rei faciem non abſtulit: ceterùm agminum diſcrimina atque ordinem prohibuit perſpici.*

l. 64. *Hinc opinio ea fidem cepit*] MSS. Ed. Mediol. *Hinc opinio cauſae fidem cepit.*

l. 68. *Nocte crebri ignes micant, & veluti caſtra latè jacentia oſtenduntur*] Voſſ. 1. Ed. Vin. *oſtendunt*.

l. 71. *Nec jam dites, ut hi, quos diximus*] Cl. Perizonius margini editionis paternae adſcripſerat: „ Ex Voſ- " „ ſiana editione vitium typographicum. Al. *tam*. " & in Voſſ. edit. idem Vir Cl. correxit *tam* pro *jam*, quomodo ediderunt Sanctius, Stephanus & Schottus, renitentibus MSS., à quibus etiam abſunt voces *ut hi*. *Jam dites* etiam legitur in Edit. Mediol.

l. 80. *Solus in mediam regionem ad orientem abit*] Septem MSS. Ed. Vin. *Solus in mediam regionem & ad orientem abit*. Vide Ciacconium.

l. 84. *Ubi ad Eoa poſſit*] Leid. *poſſint*. Editio Vineti, *proceſſerit*, atque ita in Mediolanenſi editione correxerat Hannibal Cruceius. Cl. Oudendorpius malebat, *proſilit*, quod verbum eodem modo uſurpavit Auctor lib. II. cap. 4. *Inde tam citus* (Padus) *proſilit, ut diſcuſſis fluctibus diu* &c. atque Ovidius lib. XV. *Metamorph.* v. 272.

&

& antiquis tam multa tremoribus orbis
Flumina proſiliunt.

& Plinius lib. v. cap. 9. de Nilo: *iterum arenis receptus conditur rurſus* xx. *dierum deſertis ad proximos Aethiopas: atque ubi iterum ſenſerit hominem, proſilit fonte, ut veriſimile eſt, illo, quem Nigrin vocavere. Nigris* autem Plinio dicitur fons Nili, qui à Mela *Nuchul* appellatur.

l. 95. Ἑσπέρου κέρας] Ita quoque legendum apud Ptolemaeum lib. iv. cap. 6. pag. 123. pro Ἑσπερίου, ut vulgò editur.

Cap. X.

l. 10. *Uſque in nubila erigitur*] Voſſ. 1. *in nubilum.*

l. 12. *Contrà Fortunatae inſulae abundant ſua ſponte genitis, & ſubinde aliis ſuper aliis innaſcentibus nihil ſollicitos alunt*] Ita Chiſianus, atque Editio Vineti. MSS. & Edit. Mediol. *ſuper alios*, probante Cl. Oudendorpio, cui eodem modo *aliis ſuper alios* dictum videbatur, quo ſupra lib. 1. cap. 9. *quibus ſubinde alium ſuper alios orbem agentibus.*

l. 17. *Alterum qui guſtavere, riſu ſolvuntur; ita affectis remedium eſt ex altero bibere*] Septem MSS. Edd. Mediol. Junt. Vin. Exon. addunt *in mortem.* Voſſ. 1. *alterum qui guſtavere, ſicut riſu ſolvuntur in mortem*; *ita effectis remedium eſt ex alio bibere.*

l. 20. *Quos ſerpere quàm ingredi referunt*] MSS. Ed. Junt. Exon. *quos ſerpere potius, quàm ingredi* (Voſſ. 1. *gradi*) *referunt.* Ed. Mediol. Vin. Salm. & Steph. *quos ſerpere magis q. i. r.*

l. 36. *Hic Antaeus regnaſſe dicitur, & ſignum quoque fabulae clarum prorſus oſtenditur*] MSS. & vett. Edd. atque Exon. *& ſignum quod fabulae clarum pr. oſt.*

l. 40. *Unde ubi aliqua pars eruta eſt, ſolent imbres ſpargi, & donec effoſſa repleantur, veniunt*] Octo MSS. & vett. Editt. *eveniunt.* Columella lib. iv. cap. 32. *Talea, & tota arundo ſeriùs praedicto tempore evenit.*

l. 47. *Et Lixo flumini Linx proxima*] MSS. *Limo, Luno, Limio, Lixio,* vel *Linco proxima.* Ed. Vineti, *& Lixo flumini Junxo pr.* Exon. *Lynxo.* Vide Cl. Voſſium.

DEDI-

DEDICATIONES ET PRAEFATIONES.

HERMOLAI BARBARI DEDICATIO.

HERMOLAI BARBARI IN POMPONIUM MELAM AD ALEXANDRUM SEXTUM, Pontificem Maximum, *PRAEFATIO.*

ECcum Pomponii Melae conterranei tui, Princeps maxime, Libellum aureum: cujus lectio, ut noſti, ad hunc diem uſque adeo mendoſa ferebatur, ut nec agnoſcere auctorem ſuum poſſet, nec agnoſci. Trecenta in eo, quae manabant, ulcera, vel cicatrice vel ſplenio contexímus, illud omnino pauciſſimis demtis aſſecuti, ut ſe majeſtati tuae non Barbara & Hiſpanienſi facie, ſed Latina & Hiſpana repraeſentare poſſit. Hoc ipſum in Seneca & Quinctiliano & Columella praeſtitimus quidem locis aliquot per tranſitum, & inter ceteros. Verùm de iis quoque plura mihi differendum foret ſecretius, opere dicato, ne inter hanc quaſi turbam emendationum, luculentiſſima tuorum, ut ita dicam, municipum atque civium monimenta, negligentius haberi viderentur. Sed avocant nos majora quaedam ſtudia, urgemusque noſtrum illud vetus, omnes Ariſtotelis libros in Latinum vertendi exponendique propoſitum. Quod ſi ad exitum perduxero, nam bona ejus pars jam pridem peracta eſt, non dubito futurum, quin de reliquo in litteris labore gratia mihi fiat. Nam Dioſcorides cum noſtro Corollario propediem exiturus eſt.

PE-

PETRI IOANNIS OLIVARII DEDICATIO.

PETRUS IOANNES OLIVARIUS, VÀLENTINUS,

Ornatiſſimo ac Eruditiſſimo Viro,

GULIELMO MAINO,

Filiorum Chriſtianiſſimi Regis Francorum Praeceptori, novo Patrono ſuo. S. P. D.

POſteaquam ex aula in hanc Academiam me recepi, Maine eruditiſſime, liberatus illis fluctibus negociorum, quibus, cum iſthic eſſem non alio ſolatio levabar, quàm tua honeſtiſſima ac doctiſſima conſuetudine, nactus aliquantulum ocii, coepi mecum cogitare, quibus officiis fundamenta ſuſcepti à te patrocinii mei jacere poſſem, & cum jam beneficia tua ſuſtinere minime valerem, diu profectò ſum reluctatus, non eſſe ingenui animi exiſtimans, tantam humanitatem ita à me negligi, ut nullum unquam darem ſignum vel tantillae recordationis. Itaque cum haec animo meo verſarem, commodùm ſuccurrerunt annotationes in Melam, quas ſuperioribus diebus dictavi auditoribus meis, has licet exiguas & nullius ponderis ſi ad te mitterem, fore putabam τὸ σημεῖον meae erga te voluntatis, & quae planè magnam ſignificationem haberent mei in te animi. Quod equidem pollicitus fueram in aula cùm tu ſponte perpetuam ſuſciperes propugnationem pro omnibus rebus meis. Erat hoc nomen apud me celebre, primum in Gulielmo Vuaramo archiepiſcopo Cantuarienſi: tum in Gulielmo Budaeo, novo patrono meo: poſtremò in te, quem ex uno, aut ad ſummum altero colloquio ita ſuſpicio propter ſummam integritatem, ita veneror propter exactam prudentiam ac eruditionem, ut nihil apud me ſit vel majoris momenti. Quare ſi has Annotationes, tametſi merito tuo minime reſpondentes, ea humanitate legeris, qua me in aula excepiſti, incitabis Olivarium tuum ad majora, quibus nomen tuum alioqui jam celebre vel perpetuò illuſtretur. Interea tibi omnia mea commendatiſſima eſſe cupio. Vale. Lutetiae, V. idus Julii. M. D. XXXVI.

PE-

PETRI IOANNIS OLIVARII PRAEFATIO.

PETRUS IOANNES OLIVARIUS GEOGRAPHIAE *Studioſo* S.

QUisquis es, qui has noſtras Annotatiunculas legeris, ſic habeto, me tantùm curaſſe, ut Mela nuſquam non mendoſus, prodiret caſtigatior, deinde, ut veteribus nominibus nova redderem. Alterum praeſtitimus, judicio eruditiſſimorum virorum, & in primis Guilielmi Budaei: alterum, quod difficile viſum fuit, cùm ob mutata oppida & deleta, tum etiam ob frequentes inundationes, reddidimus, quanta potuimus diligentia. Nam Vadianus, vir omnium judicio eruditiſſimus, praeter ea quae ex variis auctoribus citat, unde facilè colligere poſſis hominem multae fuiſſe lectionis, rarò adducit, quo vel locos depravatos emendet, vel deſideratos reſtituat, contentus illa doctiſſima oſtentatione, quanquàm iis quae ad hiſtoriam ſpectant, non minus valuerit ille, quàm digreſſionibus prolixiſſimis & moleſtiſſimis. Sed ne aliquis putet me id dixiſſe, ut officerem nomini Vadianico, ſciat me in plerifque lectorem ad Vadianum mittere, ut apud eundem latiſſimè colligat vel hiſtoriam vel fabulam. Caeterùm quod attinet ad locos difficiles, quos Vadianus vel negligit, vel ſubticet, illud magnis ſudoribus effecimus, ut eſſent vel omnibus clariores, quod an praeſtiterimus, aliorum Geographorum ſit judicium, quorum cenſuram libenter ſubituri ſumus, modò id fecerint in publicum commodum, cui perpetuò ſtudemus. Vale.

IN VITAM MELAE.

NOn fuit animus quicquam in vita Pomponii attingere, quando ab aliis diligenter tradita eſt, tantum illud inter legendum Pictavii admonueram, eſſe nonnullos, qui putarent,

rent, fuiſſe Melam Tariffenſem. Oppidum eſt Tariffa in Hiſpania Betica, juxta fretum Gaditanum, olim Belon, in ea parte regni Granatae, quae eſt Turdulorum. Contendunt hoc Tariffenſes ex vetuſtiſſimis monumentis, quin etiam defendunt eſſe Tariffae aliquot genere Melanos: factum hoc ajunt ob vicinitatem Belonis & Mellariae, ut hinc migraverint in Belonem Mellarii. Libuit haec admonere in gratiam vetuſtatis.

FREDENANDI NONII PINTIANI
D E D I C A T I O.

REVERENDISSIMO PATRI,

AC ILLUSTRI PRAESULI,

DOMINO JOANNI QUINONI,

SALMANTICENSIS ACADEMIAE PRAEFECTO,

Fredenandus Pintianus, Rhetoricae, & utriuſque linguae in eadem Academia Profeſſor, perpetuam felicitatem.

LEgiſti illud minuti auctoris, Praeſul ampliſſime, *Exiguum munus cùm dat tibi pauper amicus*, &c. Opusculum enim paucis his diebus, horis ſucciſivis, tumultuaria opera, benè malè contextum, ad munificentiam tuam affero. Cùm enim proximis Vacunalibus expoſuiſſem Pomponium Melam Geographum ſtudioſis quibuſdam adoleſcentibus, qui id à me, cum à publicis ſcholis feriarentur, enixè petiere, non ſatis habens quod efflagitaverant praeſtitiſſe, Obſervationes quoque in eum, etſi aliis curis ſtudiiſque occupatus, compoſui. Simul ut pleniore obſequio demererer amantes mei, ſimul ut homo Hiſpanus (quod in caſtigando Seneca aliquot antè annis feceram) Hiſpano rurſus

ſus auctori moribundo ac propè conclamato, opis ipſe etiam pro virili parte aliquid afferrem. Scripſit ante me in eum Hermolaus Barbarus, Patriarcha Aquilejenſis, eximiae vir eruditionis, Caſtigationes Alexandro Sexto Pontifici Maximo dicatas. Annotavit pauca quaedam Mariangelus, vir & ipſe egregiae litteraturae. Nec defuerunt alii, conantes laudabili ſanè omnes propoſito mederi auctori clariſſimo, quem intelligebant, niſi tempeſtivè ſuccurrerent, non multo poſt periturum. Tot enim ulceribus ſcatebat, tot erat vomicis, cacoëthibus carcinomatis, ut cum Catullo ſic loquar, externatus, vix ut multi chirurgi, & quidem artis peritiſſimi, ne dum unus aut alter curando ei ſufficere poſſe viderentur. Plurima in eo verba deſiderabantur, nec ſingula modò verba, ſed verſus interdum aliquot. Quaedam redundabant, falſo ei attributa; alia praepoſtero ordine, alia mendoſiſſimè ſcripta legebantur. Multis imperitorum Grammaticorum, ſacrificulorumque gloſſematis, ineptis item impudentium caſtigatorum appendicibus refertus erat. Quae omnia qua potui diligentia, partim ſolus poſt tot cenſuras, ut reòr, ſanavi; partim in meliorem conditionem redegi, ad accuratiorem magiſque exactam diſquiſitionem revocata. Ita tamen in omnibus judicium interpoſui meum, ut liberum unicuique relictum vellem ſuum. Hujus igitur quicquid eſt libelli nuncupatio, multis quidem de cauſis, ſed duabus potiſſimum amplitudini tuae debebatur, Praeſul eximie: Tum ut lecto in ipſis initiis tuo nomine, favorabilior eſſet apud Salmanticenſes tuos, qui te ut communem patrem amant, ut juſtum ac beneficum Principem, ſummiſque fortunae, honoris, ingenii, virtutis, ornamentis praeditum colunt & obſervant. Tum etiam quod libellus ipſe à te viro Graeca ac Latina eruditione praedito, facundia planè Romana, acri ſublimique ingenio comprobatus, emittetur ductu auſpiciiſque tuis, improbatus remeabit ad dominum, ut clauſus (quod ſummus Poëta ait) tenebris & carcere caeco det poenas temeritatis ſuae. Vale.

Salmanticae. Anno M. D. XLIII.

FRED.

FRED. NONII PINTIANI
PRAEFATIO
IN
RETRACTATIONES QUORUNDAM LOCORUM
IN
POMP. MELAM.

QUam ſit operoſa, & ad errandum proclivis ac parata materia, Orbis ſitum tractare, Pomponius Geographus, in quem ſecundò ſcripturus ſum, ſatis oſtendit, in ipſa confeſtim praefatione teſtatus, *opus ſe aggredi impeditum*, *facundiae minimè capax*, *& perplexi ſatis ordinis.* Plinius etiam initio tertii *Hiſtoriae naturalis*, eandem rem dicturus, quaſi veniam petens, ſi quid proderet quod eſſet à veritate diſſentaneum; infinitum id opus exiſtimari ait, nec temere ſine aliqua reprehenſione tractatum. Nullum eſſe genus in quo venia juſtior ſit: ſi modo minimè mirum eſt hominem genitum non omnia humana noviſſe. Nos igitur cum homines ſimus, & nihilo (ut dici ſolet) viciniis noſtris meliores, mirandum non eſt, ſi in Commentariolo, quem non multo ante in Pomponium Melam, auctorem quidem eximium & memorandum, ſed malignitate temporum longè omnium depravatiſſimum, tumultuaria opera compoſuimus, aliqua ſcripſerimus, quae cenſuram recipiant, retractarique egeant. Sic Hermolaus Barbarus ſingularis vir doctrinae, ut veteres omittam, in *Plinianis caſtigationibus* multa prius dixit, quae poſtea in ſecunda editione damnavit: ſic etiam poſt Hermolaum alii, quos taedii vitandi gratia praetereo. Accedit alia noſtrorum temporum peculiaris cauſa: Tot enim ſunt ubique alienorum laborum inſidiatores, ut niſi contra Horatianum praeceptum, qualemcumque parturieris foetum, è veſtigio edas, dicam, an abortias; in promtu ſint mille Corycaei, qui illum adhuc in utero matureſcentem per occultos cuniculos, arteſque fraudulentas extractum, impudentiſſima fronte ſibi vendicent.

cent. Quae mihi ſatis ſuperque hujus rei perito unica maturandae editionis, vel praecipitandae potius, ratio fuit. Sed ut ad inſtitutum veniam, quae aut non ſatis rectè dicta in Pomponium viſa ſunt, aut omiſſa, quae dici non inutiliter potuere, paucis attingam.

HENRICI STEPHANI PROLEGOMENA IN POMPONIUM MELAM.

Dionyſii Poëmatio de ſitu orbis, Pomponii Melae opuſculum non ejusdem argumenti ſolum, ſed etiam nominis, adjungendum cenſui. Ipſius autem Melae libello non tam adjungendas quam inſerendas Petri Olivarii annotationes exiſtimavi, in quibus quid ſit diſcriminis inter vetera & recentia locorum nomina oſtendit. Hinc factum eſt, ut mihi quas ſequutus ipſe eſſet editiones, easdem magna ex parte ſequi neceſſe fuerit, lubenter alioqui ab illis frequentius diſceſſuro. Neque enim ſolum aliter nomina quaedam ſcripſiſſem (ut *Hadrumetum*, aut *Adrumetum*, non *Hadrumentum*, *Pityuſa*, non *Phitiuſa*, praeſertim quum etymum ipſum illam ſcripturam, non hanc, probet, ſicut *Pteleon*, non *Phtheleon*: item *Heniochae*, vel potius *Heniochi*, non *Eniochae*) ſed etiam ex vocabulis, quae nihil minus quam in nominum propriorum ſunt numero, facere propria ne ipſe quidem alicubi fortaſſe dubitaſſem, praeſertimque alicujus veteris exemplaris auctoritate & velut praeſidio munitus. Exemplum eſt lib. II. cap. 6. *Tarraco urbs eſt in his oris maritimarum opulentiſſima. Tulcis eam modicus amnis ſuper, ingens Iberus deorſum attingit.* Fortaſſis enim hic & ipſe *deorſum* in *Dertoſam* vertere auſus fuiſſem, hoc modo, *Tulcis eam modicus amnis, ſuper ingens Iberus Dertoſam attingit.* quum apud Strabonem quoque huic urbi, ἐπ' αὐτῇ τῇ διαβάσει τοῦ Ἴβηρος, id eſt, *in ipſo Iberi trajectu*, locum ſuum

ſuum dari videamus. Et non multo poſt ab eo ſcribi, ἐν δὲ τῷ Ταῤῥακῶνι, ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἴβηρος, κατὰ Διρτῶσαν πόλιν. Exemplum aliud inſigne eſt lib. II. cap. 7. *In Myrtoo Cythera, contra Maleam emiſſa, & Theganuſa contra Acritam.* quum enim hic eodem metamorphωſεωs genere *Oenuſſa* in *emiſſa* mutatum eſſe duo etiam vetera exemplaria clament, lubenter hanc metamorphoſin, ejusque memoriam, quantum in me fuiſſet, aboleviſſem. Sic autem lib. I. cap. 2. ubi ſcriptum eſt, *Inde proxima eſt Ariane*, quum locum *Indis* datum adverbium *inde* occuparit, illis velut poſtliminio in illum redire permiſiſſem. Sed raro tamen ad talem mutationem venire oportuiſſet: at vero ſcripturae mutatio in iis vocabulis, quae in illis quoque editionibus nominum propriorum locum tenent, non infrequens fuiſſet, ut lib. II. cap. 2. *Eſt Macidos, eſt Eleus, quae finit Helleſpontum.* hic enim *Macidos* in *Madytos* mutari debuiſſet. Et lib. II. cap. 7. *Hyria* in *Aſteria* non minori cum ratione mutari potuiſſet. ſed inter hoſce duos errores eſt hoc diſcriminis, quod *Macidos* nullius loci nomen eſſe exiſtimetur: (quamvis lib. I. cap. 13. *Natidos* terminatione eadem, quaedam colonia appellatur) at *Hyria* recte quidem ſcribatur, ſed non de inſula de qua ibi agit Mela, verum de aliis locis. Quod autem de *Macidos*, idem & de *Caprullon* dicendum fortaſſe fuerit lib. II. cap. 2. neque enim dubito quin κάπρου λιμὴν à Mela ſcriptum ſit, & *Caprullon* non aliunde quam ex errore manarit. Atque hic non omittam quendam locum lib. II. cap. 3. *Canaſtreo promontorio Scione proxima eſt.* Merito enim aliquis hic nomen *Scione* ſuſpectum habeat, quum jam praeceſſerit, *Mende Scionéque referendæ.* atque adeo vet. in illo altero loco habet *Sane*, non *Scione*. Interim vero fateor multa in vet. libris inveniri nomina aliter quam hic ſcripta, quae non temere & ſine examine pro noſtris ſubſtitui debeant. Ex eorum numero eſt lib. II. cap. 3. Κωφὸς portus pro *Copos*: & paulo poſt, *Icaris* pro *Derris*. Et lib. II. cap. 7. *Marathuſa* pro *Manethuſa* (niſi nomen illud duobus diverſis locis datum fuit) & *Titana* pro *Trucones*. Ibidem pro *Thera* eſt in uno veteri *Thyatira*, quum fortaſſe lectio illa, non haec, aliorum Geographorum teſtimoniis confirmari poſſit. Conſulendi autem hi fuerint & ubi quod de uno loco in typographicis editionibus dicitur, in vet. de altero dictum invenitur. Exempli gratia, quum legatur lib. II. cap. 2. *Deinde promontorium Serrium, ex quo canentem Orphea ſecuta narrantur nemora: & Zone:* ſic in

quodam vet. ſcriptum eſt, *Deinde promuntorium Serrium &, quà canentem Orphea ſecuta narrantur etiam nemora, Zone.* Talis autem orationis ſtructura, interjectis inter particulam &, atque nomen loci, iis quae de illo teſtatur, obvia eſt in plurimis hujus Scriptoris locis. Neque vero minus quam Geographi conſulendi erunt & alii Hiſtorici de lectionibus etiam inter quas talis eſt differentia, qualis inter duas de amni Mulucha lib. I, cap. 5. quum enim ibi ita legatur, *Mulucha ille quem diximus amnis eſt ingentium olim regnorum terminus, Bocchi Jugurthaeque*: hanc lectionem illius loco quidam vetus liber exhibet, *Mulucha ille, quem diximus, amnis eſt nunc gentium olim regnorum quoque terminus, Bocchi Jugurthaeque.* Ac cap. ſeq. pro his verbis, *Cyrtha procul mari, nunc Sittianorum colonia, quondam regum domus, Jubae & Siphacis, cum foret opulentiſſima*: iſta ibi inveniuntur, *Cirtha procul mari, nunc Sittianorum colonia, quondam regum domus: & quum Siphacis foret, opulentiſſima.* In conſilium adhibendi erunt & ubi talis erit differentia inter duo vocabula (non tamen propria nomina) qualis in iſto loco lib. III. cap. 9. *Alit & flumen & minora quidem, ejusdem tamen generis animalia gignens.* In vet. enim pro voce illa *flumen*, legimus *papyrum.* De hoc quoque monendus es, quaedam eſſe quae in vet. quoque diverſe diverſis in locis ſcribantur: ut *Bragada*, ſive *Bagrada*, in eo loco qui eſt lib. I. cap. 7. at *Magrada* in alio quem habet lib. III. cap. I. (pag. 252.) Sed quid de quodam loco dicemus qui eſt lib. III. cap. 2. de hoc inquam, *fluuntque per eos Avo Celandus, Nebis, Minius, & cui oblivionis cognomen eſt Limia.* quae enim oblivionis ſignificatio appellationi iſti *Limia* ſubeſſe dici poteſt? & tamen in vet. quoque ita ſcriptum eſt: unde alioqui expectandum fuiſſet potius *Lethia.* Itidemque lib. II. cap. 4. ubi ſcriptum eſt: *direptisque populis immanibus usque in Thraciam penetrant*, exſpectaſſem *diremtisque*, ex vet. ut conjectura mea confirmaretur (de qua te facile mihi aſſenſurum puto) quum tamen & ibi *direptisque* legatur. Hi autem aliique nonnulli loci faciunt ut praeter illa vet. exemplaria, unde petitae ſunt eae lectiones diverſae quas paulo ante attuli, aliorum etiam auxilio nobis opus eſſe dicam, ut Melam aliquando tandem ſuae dignitati plane reſtitutum habeamus. Mihi enim neſcio quam in hoc Scriptore vel potius in hujus ſcriptis dignitatem & gravitatem (quanta quidem certe in tale argumentum cadere poteſt) animadvertere videor. Nec vero dubito quin

ex

ex optimis quibusque & celeberrimis Scriptoribus magnam eorum partem excerpſerit, quae ejuſmodi erant, ut fidem penes vetuſtatem eſſe, vel eorum teſtem eſſe vetuſtatem (ut ille dicit, *niſi ſit pro teſte vetuſtas*) oporteret. Sic in iis quae de Hyperboreis ſcribit, non dubito, quin Callimachum (qui in ſuis poëmatis quovis alio eſt ἱστορικώτερος) inter alios conſuluerit. *In Aſiatico litore* (inquit) *primi Hyperborei ſuper aquilonem* &c. Paulo poſt, *Et diutius quam ulli mortalium & beatius vivunt.* Pauciſſimis verbis interjectis, *Sacris operati, maxime Apollinis: quorum primitias Delon miſiſſe initio per virgines ſuas, deinde per populos, ſubinde tradentes ulterioribus*, &c. haec enim omnia habet Callimachi in Delum hymnus. Libet autem obiter de quadam lectione hujus etiam paginae, & quidem loci qui non procul hinc abeſt, te commonefacere. nam ubi habes de Hyperboreis, *Et ubi eos vivendi ſatietas magiſque taedium cepit*, ſcribendum potius ex vet. libro, *ſatietas magis quam taedium.* quod tam proprie tamque eleganter dictum eſt, ut nihil vel ad ſermonis proprietatem vel ad elegantiam addi poſſit. Caeterum (ut mea unde digreſſa erat revertatur oratio) in eo quod ſcribit paulo poſt, *Amazones ſed quas Sauromatidas appellant*, prudentiam ejus perſpicimus, qui, haec addendo, *ſed quas Sauromatidas appellant*, ſibi caverit. nam de Amazonibus multa fabuloſe ſcripta eſſe, aut ſaltem ita ſcripta ut fabuloſa viderentur, quoſdam, ne fuiſſe quidem unquam Amazones, exiſtimaſſe, in mentem illi veniebat: at Sauromatidum à Platone quoque mentionem fieri in uno ex ſuis libris *de Legibus*, tanquam earum de quibus inter omnes conſtaret. atque ex duobus ejus locis unus eſt pag. 804. meae edit. alter pag. 806. Atqui (dicet quiſpiam) alibi Amazonum mentionem facit, non itidem adverſus Lectorum reprehenſiones ſe muniens. Imo vero ſe munit, quum addit *memorantur*: itidemque alibi *traduntur*. In alio quidem ejuſdem libri loco, qui minimum à fine abeſt, non itidem ullo tali verbo utitur, ſed ibi quoque de Sauromatidibus eum loqui oſtendunt quae proxime praecedunt. Simul vero, quam diligens fuerit in diſtinguendis iis quae plerique confuderunt, vel ex hoc ipſo de Amazonibus ſermone cognoſcimus. nam quum nonnulli (ex quibus eſt etiam Euſtathius *in Dionyſium*) omnes Amazones alio nomine dictas Sauromatidas tradant, ex hoc (ſi attendere velimus) quomodo eas quae Sauromatides cognominabantur, à caeteris diſtinguere oporteat, diſcemus. Quemadmodum autem

 ſuam

ſuam hac in re aliisque hujusmodi diligentiam oſtendit, ita etiam prudentiam (ad eam enim redeo) vel in iis quae ſaepe iterat verbis, *Si fidem res capit*, *Si credere libet*, *Si credatur*, *Ut ferunt*. neque enim magis caute quisquam loqui poſſit. At multa narrat, quae quum fidem non mereantur, tamen praefatiuncula tali ab eo non praemuniuntur. Ego vero reſpondeo, primum non dicenda eſſe fidem non mereri, quaecumque eam mereri non videntur, multumque inter haec duo eſſe diſcriminis, deinde multa majoribus noſtris illum legentibus incredibilia videri potuiſſe, in iis quae de variis variarum gentium moribus ſcribit, de quibus quotidianae hominum noſtrae aetatis navigationes dubitare vix ſinunt. Atque hîc commodum in mentem mihi venit ejus quod aliquando apud doctiſſimum illum virum Joach. Camerarium (cujus jam à triennio lugere mortem Muſae utraeque non deſinunt) *Comment. in V. Tuſcul. Quaeſt. Ciceronis*, legi, illud de Indicis uxoribus, à navigatoribus nuperis eſſe confirmatum. Quum enim Cic. *Tuſc. Quaeſt. lib.* v. ſcribat: *Mulieres vero in India, quum eſt cujusque earum vir mortuus, in certamen judiciumque veniunt, quam plurimum ille dilexerit: (plures enim ſingulis ſolent eſſe nuptae) quae eſt victrix, ea laeta, proſequentibus ſuis, unà cum viro in rogum imponitur: illa victa, moeſta diſcedit.* in eum locum Camerarius, Herodotus, inquit, *Terpſichore*, de Thracicis mulieribus hoc tradidit, eorum qui ſupra Creſtonios loca incolerent. Et aliquanto poſt: Sed plerique alii omnes de Indicis mulieribus hanc hiſtoriam tradidere: & iſti navigatores nuperi idem narrant: nosque audivimus de quodam qui affirmaret vidiſſe hoc ſe oculis ſuis. Addit vero & Plutarchi hac de re locum, nec non Propertianos verſus, quorum primus eſt,

Felix Eois lex funeris una maritis:

his ſubjungit ex Diodoro hiſtoriam, de contentione orta inter duas Cetei cujusdam, qui Eumeni militans occubuerat, uxores, utra hoc afficeretur honore, & ſui mariti rogo impoſita, unà cum eo cremaretur. Haec autem quum ita ſint, & quum ad haec teſtimonia alia multa accedant, miremurne Melam, hanc rem de Thracum uxoribus narrantem, illa quam dixi praefatiuncula non eſſe uſum? Alia vero ſunt apud Melam, ſicut & apud caeteros Geographos atque Hiſtoricos, in iis quae ad gentium mores & inſtituta

ſpectant,

ſpectant, non adeo quidem mira, nonnulla etiam vix ulla admiratione digna, quae tamen ideo fidem non impetrant quod hodie apud illas ipſas gentes non comperiantur. Atqui, ut omittam non eſſe ferendum de iis, quae Geographi caeterique Hiſtorici tradunt judicium & moribus iis, quibus noſtra aetate praeditas eſſe illas gentes videmus, quod multae illis occaſiones degenerandi à ſuis majoribus praebitae fuerunt (praeſertimque quod ad eas attinet quae ab Ethnica majorum ſuorum ſuperſtitione ad Chriſtianiſmum, aut ab illorum libertate ad ſervitutem, aut etiam ab utroque ſimul ad utrumque tranſierunt) conſiderandum certe eſt, quidpiam in aliqua gentis alicujus parte animadverti potuiſſe quod cum tota deinde gente communicatum fuerit. Horumque fortaſſis è numero eſt quod de Germanis Mela ſcriptum libro tertio reliquit: *Bella cum finitimis gerunt: cauſas eorum ex libidine accerſunt.* Sed quacunque hoc de cauſa dictum à Mela fuerit, eos cauſas bellorum ex libidine accerſere, abiit certe in Gallicum proverbium, aut ſaltem materiam Gallico proverbio, & quidem vetuſto, dedit: quo dicitur, *Une querelle d'Allemagne*, de quaeſita ex re levi diſſidii occaſione. Neque tamen tale quicquam (quod ſciam) hodie in Germanorum natura perſpicitur. Verum de his dicendi finem faciam, & ad hujus Scriptoris ſtylum veniam: ſi hoc addidero, videndum eſſe ne diverſa nomina uni eidemque genti, ob diverſos populos, impoſita, in errorem te inducant. Qua etiam de re alicubi admonet. ut quum lib. 1. cap. 19. de Sauromatis loquens, ſcribit: *Una gens, aliquot populi, & aliquot nomina.* Eodemque Dionyſius modo de Oceano:

Τόσσος ἐὼν, καὶ τόσσα μετ' ἀνδράσιν οὐνόμαθ' ἕλκων.

Quin etiam Danubium & Iſtrum quum diverſos eſſe fluvios credere quis poſſit, unum eundemque eſſe, ex ipſo Mela diſcimus. *At ille fluvius* (inquit) *qui Scythiae populos à ſequentibus dirimit, apertis in Germania fontibus, alio quam deſinit nomine exoritur. Nam per immania magnarum gentium diu Danubius eſt, deinde aliter appellantibus accolis Iſter fit.* Sed jam eo quò dixi ſermonem convertam.

Ad ſtylum igitur hujus Geographi veniens, ſive ad ejus dictionem, aut ſermonem, brevitatem ſimul & proprietatem in primis eum commendare dico. Cum alia autem brevitatis habet adminicula (ut docui in meo *de ſermonis*

brevitate libello) tum hoc cum aliis etiam Scriptoribus commune, quod una eademque voce bis eodem in loco, duobus tamen modis, utitur. Exempli gratia (ne ab eo cujus modo mentionem fecimus populo diſcedamus) de Germanis ſcribit: *Immanes ſunt animis atque corporibus.* Alibi de Sarmatis: *Immanes ſunt moribus*: *immanemque famam habent*, *ſolere pro victimis advenas caedere.* Nec vero quaedam poëtica loquendi genera uſurpare dubitat: alicubi Virgiliana imitans (ſive ex ipſo Virgilio, ſive aliunde ea ſumſerit) veluti lib. I. cap. 4. *Deinde late vacat regio.* Ita enim Virgil. *Georg.* lib. III.

- - - *& longe ſaltus lateque vacantes.*

Alicubi quaedam poëtica quidem, ſed quae à Graeco ſermone ſunt oriunda: cujusmodi eſt hoc lib. II. cap. I. de Sarmatis: *Atque ob ſaeva hyemis admodum aſſiduae demerſis in humum ſedibus*, *ſpecus aut ſuffoſſa habitant.* Sic autem paulo ante dixerat: *Per immania magnarum gentium diu Danubius eſt.* Nolim tamen te celare, in hoc poſteriore loco veterem quendam codicem illi adjectivo *immania* ſubſtantivum *ſpatia* addere, hoc modo: *Per immania magnarum gentium ſpatia diu Danubius eſt.* Quaedam etiam ſunt apud eum audaces & tamen elegantes metaphorae (quae itidem dici poëticae poſſint) quarum è numero eſt haec lib. II. cap. 3. *Peloponneſi oram ſinus & promontoria lacerant.* quum antea dixiſſet: *Vocaturque Peloponneſos ob ſinus & promontoria*, *queis*, *ut fibris*, *litora ejus inciſa ſunt.* Eleganti feſtivaque metaphora dicitur ab eo iſtud quoque lib. II. cap. 23. *qua terra dat gremium.* Itidemque lib. III. cap. 3. *Acre mare quod gremio litorum accipitur.* ubi pro *acre*, in vet. eſt *hac re.* Non multo ante autem elegans eſt & hoc, *Jus in viribus habent.* nec minus fortaſſe ob elegantiam quam brevitatem laudandum. Sed tu, Lector, his paucis exemplis à me propoſitis, alia multa, ſi libebit, apponere poteris.

FRAN-

FRANCISCI SANCTII DEDICATIO.

D. EMANUELI SARMENTO,

DOCTORI THEOLOGO,

Viro optimo

FRANCISCUS SANCTIUS,

BROCENSIS

S. P. D.

CUr hac te praefatione appellaverim, Amice magne, tuae vitae integritas, & labor in optimis diſciplinis indipiſcendis me impulerunt. Jactent alii ſuum genus, & majorum ſtemmata, quum tu, qui in hac parte nulli cedas, ſemper id ſtuduiſti, ut in via virtutis, aliquid, quod proprium feciſſe poſſes gloriari, nanciſcereris. Nam genus & proavos, & quae non fecimus ipſi, vix ea noſtra voco, inquit Poëta. Ego vero, ne vix quidem, nam ut Tragicus Hiſpanus ait. *Aliena laudat, qui genus laudat ſuum.* Quid tu à pueritia uſque ad conſequutam in ſacra Theologia lauream feceris, effeceris, laboraveris, non meum eſt praedicare: res ipſa loquitur, & fama loquetur iis, & indefeſſa. Quum igitur tantorum laborum meritum praemium recepiſſes: vidi te paratum & accinctum ad nova certamina capeſſenda: hoc eſt, ut totum te ad ſacrorum Bibliorum enodationem & interpretationem comparares. Hos tuos praeclaros conatus, generoſos animos, & ardentes ſpiritus compreſſi, & retardavi. Nefas enim ſemper duxi, quemquem in ſacroſancta utriusque Teſtamenti myſteria pedem penetrare, cui deſit aliquid eorum, quibus D. Hieronymus fuit exornatus, & inſtructiſſimus. Ille Graecos & Latinos Poëtas omnes, atque etiam Hiſtoricos, & Oratores trivit. Nec enim ſolum

 Job,

Lib. I. cap. I. *Eademque in duo latera.* lego, *Eodemque*, hoc eſt, eodem Oceano, ex Macrobio & Melą cap. 9 de Nilo. Hic locus olim magnos viros exercuit.

Lib. I. cap. 2. lego, *eaedem gentes interiora tenent.* antea legebatur, *interiora litora tenent.* & ſtatim. *Super hunc ſunt Parthi, Suſii, & Babylonii: ſuper illum alterum Arabes & ſuper Aethiopas Aegyptii. Ripis Nili amnis & mari proxima iidem Aegyptii poſſident*: antea legebatur: *ſuper hunc ſunt Parthi, Aſſyrii, & Babilonii: ſuper illum alterum Arabes: & ſuper Aethiopes: Ripis Nili amnis & mari proxima iidem Aegyptii poſſident.*

Lib. I. cap. 9. legebatur. *Et ſupra tredecim millium annorum aetates certis annalibus referunt. Mandatumque litteris ſervant, dum Aegyptii ſunt, quater curſus ſuos vertiſſe ſydera, ac ſolem bis.* Caeterum ego ex Herod. lib. II. locum reſtitui, & ex obſcuriſſimo planum feci, hoc modo: *& ſupra totidem hominum aetates, certis annalibus referunt: mandatumque litteris ſervant, dum Aegyptii ſunt, quater curſus ſuos vertiſſe ſolem ac bis jam occidiſſe, unde nunc oritur.*

Lib. I. cap. 13. legebatur: *Ibi ingens amnis ingenti fronte ſe extol.* reſtitui, *fonte* ex Herod.

Lib. I. cap. 18. legebatur: *Iſthmos parvis urbib.* Hic nullus fuit Iſthmos. lego. *Is mox*: is deinde ſinus.

Lib. II. cap. 3. legebatur. *Tum Macedonum populi, quot urbes habitant?* Pintianus aliter, atque aliter. Reſtitui: *Tot Macedonum populi, quot urbes habitant.*

Lib. II. cap. 6 Olim ſic: *Tulcis eam modicus amnis ſuper, ingens Iberus deorſum attingit.* peſſime. Lego: *Tulcis eam modicus amnis ſubit, ingens Iberus Dertoſam attingit.*

Lib. III. cap. I. Olim, *ut doctioribus placet, unum animal eſt.* reſtitui ex Ovidio, & aliis. *vivum animal.*

Lib. III. cap. 6. Olim, *notiſſima India*: Pintiano diſplicebat vox *notiſſima* & dixit mihi, & aliis diſcipulis ſcribendum *noviſſima*: ego poſtea ex Commentariis Graecis *in Dionyſ. de Situ Orb.* elegantiſſime locum correxi. *Seres interſunt, genus plenum juſtitiae, ex commercio, quod rebus in ſolitudine relictis abſens peragit, notiſſimum. India non tantum* &c.

Lib. III. cap. 7. *Taurus attollit, collis utriusque maris angulus.* ſuſpicor in membranis fuiſſe ſcriptum *Cōis*, unde Typographus exſcripſit, *collis*: ego, *communis*, id eſt Tabis eſt communis angulus utriusque maris.

Lib.

Lib. 3. cap. eod. Olim. *Inter ipſa oſtia rara tenet regio.* Pintianus dicebat minus male poſſe legi: *rara viret regio.* Ego ex ductu litterarum, & ex omnibus Coſmographis ſubſtitui: *Patalene regio.*

Lib. III. cap. 10. Olim: *in arenis mons eſt ſatis de ſe conſurgens.* hunc locum feliciſſime, ut multa alia, Pintianus emendavit, *in harenis mons eſt Atlas denſe conſurgens.*

De his & aliis in amplioribus commentariis ratio à nobis reddetur. Vale.

ANDREAE SCHOTTI DEDICATIO.

AD ILLUSTRISSIMUM
CASPAREM QUIROGAM,
S. R. E. Cardinalem, & Archiepiſcopum Toletanum,

ANDREAS SCHOTTUS, *Antverpianus.*

EXoſculor libens, ampliſſime QUIROGA, animum tuum in ornanda Academia Toletana: quo & me nuper, honoris mei gratia, in familiam tuam invitaſti, & publicum de me judicium Antonii Covarruviae, Academiae Praefecti, omnis antiqui Juris, Philoſophiae, Graecaeque linguae peritiſſimi; qui me Salmantica ad Graecarum litterarum profeſſionem evocavit, reapſe comprobaſti: Alvaro Gometio, viro optimo & eruditiſſimo, fatis extincto, & Divi ISIDORI Originum, ſeu Etymologiarum libris, qui PHILIPPI Catholici Regis ſumtu, tuoque auſpicio adornantur, immortuo. Cum enim ex tui Pontificatus optimis reditibus Com-

Complutenſis Academia à Franciſco Ximenio ſit excitata: Gymnaſia verò auguſtiſſima Salmanticae, Bononiaeque à tui ordinis majoribus extructa conſpiciantur; ſtudia litterarum, ut coepiſti, gnaviter tueri & fovere velis, etiam atque etiam oro, obteſtorque. Habe igitur animi in te mei qualemcumque teſtificationem, POMPONIUM MELAM, ſcriptorem Hiſpanum, antiquiſſimum, & elegantiſſimum Geographum, quem in hac ſtudiorum meorum peregrinatione, more majorum inſtituta, recenſui, & Annotationum Spicilegio illuſtravi, dum Itinerarii loco in hoc Hiſpanienſi itinere in manibus verſaretur: Sitque arrhabonis vice, dum majorum vigiliarum opus in tuo nomine appareat, latiorque in tuas laudes evagandi campus aperiatur, ſi vita ſuppeditabit, meaque ſtudia, ut velle video, fovere perges. Laborem verò meum, Hiſpanorum doctiſſimo impenſum, cui potius donem, quàm Hiſpaniae ſummo Praeſuli, non video: idque exemplo V. C. Hermolai Barbari, Patriarchae Aquileienſis: quem Alexandro Sexto Hiſpano, Pontifici Max. eumdem olim Melam obtuliſſe accepimus. Deus O. M. te diu Eccleſiae, & Reipubl. Chriſtianae ſervet incolumem. Toleti Carpetanorum à D. IV. Idus Aprilis: anno à partu Virginis CIↃ. IↃ. XXCI.

ANDREAE SCHOTTI
PRAEFATIO.

LECTORI S.

SOlemne illud in Auctoribus interpretandis ſervemus, erudite Lector, ut de Pomponii Melae, quem interpretandum ſuſcepimus, patria, quaque tempeſtate vixerit; & de conſilio editionis noſtrae poſt tot doctiſſimorum virorum Comment. pauca dicamus. Inſcriptio enim veteris MS. ex Bibliotheca Divi Victoris Lutetiae, quicum vulgatam editionem olim comparavimus, *De Chorographia* eſt, non *De ſitu*

ſitu orbis, ut hactenus editi. Sed illam ut non damno, ita hanc ſede ſua cur deturbarem nihil cauſſae viſum eſt. Vixiſſe autem Tiberii, Caligulae, & Claudii Impp. principatu, ex ipſo Mela, & Plinio efficitur: cui enim potius quam ipſi fides habeatur? Hunc enim Britanniam tam diu clauſam aperire lib. III. cap. 6. (liceat enim docendi cauſſa capitum diſtinctionem ſequi) teſtatur: quod & Suet. Tranquillus Claudio cap. 17. attribuit. De patria plures ambigunt, nata, ut ſolet, ex depravata lectione, quam repraeſentabo, opinionum varietate. Nos, ſi poſſumus certiora adferemus: ſin minus, quod volumus, aſſequemur; aliis ſaltem glaciem ſecabimus, judiciumque acuemus: Quemadmodum laudantur, qui medicinam facientes, ut depellere morbum nequeant, dolorem tamen aliqua ex parte minuunt. Sic enim ante Hermolaum Barbarum, qui primus manum operi admovit, libri II. cap. 6. extremo legebatur: *Carteja, ut quidam putant, aliquando Tarteſſos, & quam tranſvecti ex Africa Phoenices habitant: atque unde nos ſumus Cingenteratum, Mellaria & Bello.* Hermolaus ut Mellarienſem faceret, *cingente freto* cudit, & excudit: qui error uſque eo propagatus eſt, ut in hunc uſque diem *Mellarienſis* ſit habitus: quem & nomen ipſum auxit, quóque veri ſpeciem aliquam prae ſe ferret, *Mellam* geminata littera nominarunt. At non videbant belli Cenſores, aut ſi viderunt, conniventibus oculis diſſimularunt, gentis nomen eſſe *Mela*. L. enim Annaeus Mela Senecae Philoſophi frater, & Lucani Cordubenſis Poëtae pater, à Nerone mori juſſus: pluresque hoc nomine in C. Plinio, & Juriſconſultorum libris occurrunt. Aliter non *Mella*, ſed *Mellarius*, aut *Mellarienſis*, ut Grammat. filii praecipiunt, dictus fuiſſet. Freden. Pintianus, qui poſt, innumera loca à Barbaro pro deploratis relicta, ſanavit, & gentis ſuae auctor legi & intelligi ut poſſet, laboravit, homo doctiſſimus cujus nomen exteris vix fando auditum; aut ſi qui forte doctiores ſpecimen in C. Plinium vidiſſent, & tanquam ex unguibus leonem; induſtriam ejus diligentiamque in Melam videre optabant, fruſtra tamen: quod etiam apud Hiſpanos ipſos ſpiſſe exemplaria reperirentur. Amplius igitur jacere non ſumus paſſi, ſed mancupio meus ut eſſet, uſu vero omnium curavi. Pintianus, inquam, meritò Barbari lectionem damnavit, ſed τὸ *Cingènteratum* ſuppoſititiam vocem credidit: Sic igitur ille: *Atque unde nos ſumus Mellaria:* Hactenus Mellarienſis Mela eſt. Elias Vinetus Santo, vir multae lectionis & anti-

antiquae fidei in tractandis Auctoribus, qui & Melam emendatiorem dedit; *Atque unde nos ſumus Tingentera: tum Mellaria*, legiſſe videtur in vita Melae, quam his addendam curavimus. Poſtremo Franciſcus Sanctius Brocenſis, Graecae Latinaeque linguae doctor apud Salmanticenſes, verius, ut mea fert opinio; *atque unde nos ſumus ex gente ea: tum Mellaria*, edidit: quam lectionem non inſuper habendam, acceptam refert Pet. Chiacono Toletano, quem unum è III. viris litterariae R. P. C. jure appellavero: qui cum in patria, ut fit, ſorderet, Romam ingenii ſui doctrinaeque digniſſimum theatrum repperit. Non enim alibi, quod ea diſciplinarum omnium parens ſit, majori in precio praeſtantiſſima ingenia habentur. *Cartejus* igitur Mela, ſeu *Tarteſſius*. Sanctius vero noſter juxta *Lepem* patriam Melae collocat, propterea quod hodie *Cartaja* vicus quidam ignobilis nomen retineat. Ego vero XXX. amplius M. paſſ. intra columnas metas laborum Herculis colloco: cum quia Melae is mos eſt, ut in provinciis deſcribendis litora ordine legat, non ſaltuatim: tum quia celebre olim opidum *Carteja*, ſeu *Tarteſſos*, hodie *Algezira*. Nec mihi fraudi ſit Melae gratia, (quem, quod molirer, in ſinu geſtabam) eam Baeticae oram luſtraſſe, diligentiusque ceteris inveſtigaſſe. Ita enim comparatum eſt, ut exteri fere incolis ipſius diligentius omnia excutiant. *Tarteſſos* vero primum, deinde *Carteja* appellata, hinc parva commutatione *Cartaja*: quod nomen poſt alio migravit, Lepem juxta. Hinc à Tyriis, qui eam bello Sertoriano tenuerunt, *Gadir* quoque vocatam auctor Salluſtius lib. II. *Hiſtor.* quod Plinius & Solinus de *Gadibus* referunt: ille lib. IV. cap. 22. *Nat. Hiſt.* hic cap. 26. *Polyhiſtoris*. Poſt irruptione Arabum, quae ibi potiſſimum ob breviſſimum trajectum facta eſt, Arabicum nomen induit, ut Hiſpaniae fere opida, & flumina omnia, *Algezira* dicta; quod ipſis, *inſula viridis* ſonat. Facta autem ea irruptio Aera (hac enim Hiſpan. Annales ab anno fere XXXVIII. ante Chriſti Natalem numerant) ſeptingenteſima quinquageſima ſecunda: Regni Ulith Arabum Regis anno ſexto: Arabum vero XCI. Chriſti DCCXIIII. ut ex Jo. Gerundenſis, Ant. Nebriſſenſis, & Rhoderici Ximenii Archiepiſcopi Toletani *Hiſtor. Hiſpaniae* libris, & *Arabum Annalibus* ejusdem, quae nondum typis editae in Toletana Bibliotheca aſſervantur, didici. Urbem olim maximam fuiſſe veſtigia indicant. vaſtata enim, incenſa, & ſolo aequata; praeter rudera, ruinas, & nomen vix quidquam reliquum: Tugu-

Tuguria aliquot, quibus a caeli noctisque injuria, & à latrociniis Maurorum ſe tueantur opiliones, & bubulci: Armentorum enim ea regio & caprarum admodum ferax. Quam potens olim, vel ea res argumento eſt, quod Hiſpaniae Reges, & Gaditani Epiſcopi, Regni Carteji, vulgo *Algezirae*, titulo hodieque glorientur. Secundo abhinc lapide *Mellaria* eſt, quam *Tariffam* quidam putant appellari. Car. Cluſius *Carthagenam* male vocat, quae in Conteſtanis Tarraconenſium urbs eſt. Ambr. Moralis, *Vegel de la miel* indigitat, nomine conjecturam confirmante: licet eam *Belonem* Melae eſſe alii exiſtiment: & *Beſippo*, forte *Ciclana* hodie. Sed haec nihil ad Tarteſſon, ubi Arganthonium illum μακρόβιον CLX. ut alii L. annos regnaſſe Valer. Maximus lib. VIII. cap. 13. auctor eſt; de quo & apud Strabonem lib. III. γεωγραφουμένων, & Lucianum Μακροβίοις. Anacreon: Ἐγώ τ' ἂν οὔτ' Ἀμαλθείης βουλοίμην κέρας οὔτε τὰ πεντήκοντά τε καὶ ἑκατὸν Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι. Tantum de patria Melae *Carteia*. Stylo ejus nihil in hoc genere aut brevius, aut purius & clarius. Equidem in ea ſum haereſi, ut ne Ciceronem quidem, ſi Geographica, quae ſcribenda ſuſceperat, (lib. II. *ad Atticum*) abſolviſſet, elegantius ſcripturum fuiſſe putem. Aliud eſt enim orationem, aliud hiſtoriam, aliud terrae ſitum deſcribere. ut enim illorum dicere & narrare; ita horum depingere & delineare. Sic, qui de agricolatione & re ruſtica ſcripſerunt, Catonem, Varronem, & Columellam, nemo facile in eo ſcribendi genere vicerit. Eſt enim omnium artium ſuus dicendi genius, lepos & venuſtas: propria cujuſque vocabula, quae alibi uſurpata gratiam amittant.

Ne quis autem actum agere, ſingularisque impudentiae interpretetur poſt tot tantosque in litteris viros aliquid in Melam conari, paucis ſic habe: Optare me, ut ubi noſtra, quisquis es, cum aliorum vigiliis comparaveris, juſtaque lance penderis, tum demum judices: ſic enim aequiorem labori noſtro fore confido. Spicilegium Pintjani à Barbaro; noſtrum denique à Pintiano vides. Majus quidem facere potui, fateor: at in Hiſpania peregrinanti & libris defecto, plus ſatis. ὁδοιπορικοῦ vice, ſi placet, accipe. Barbarus quidem Italus Alexandro Pont. Max. Hiſpano inſcripſit. Pintianus Hiſpanus Hiſpanum Scriptorem illuſtrare ſtuduit. Huic & Olivarius Valentinus ſuccenturiatus eſſe voluit, ſed poſt principia latuit. Emendationes, paucas licet, à Pintiano fere mutuatus eſt. In explicando peccat non raro: in nomi-

nominibus propriis reddendis ſaepius: Qua de cauſſa *Nomenclatorem Pomponianum*, qui vetera nomina & recentiora dictet, ex *Synonymia Geographica* Abr. Ortelii V. C. ſibi quisque componet. Altera vero Olivarii editio nihilo priore melior: quam tot digreſſionibus, auctariis, & corollariis deformavit, ut Coſmographiae & Geometriae principia (quae alibi quam in Mela didiciſſe oportuit) intempeſtive hic inculcet. Franc. Sanctii, Hiſpani quoque, editio ceteris omnibus melior. Germani etiam oraeque Septemtrionalis incolae in eodem elaborarunt. Joach. enim Vadianus Helvetius brevem & obſcurum libellum, magnum illuſtremque reddidit Comm. doctis, Jupiter, & ut ab ea gente fieri amat, laborioſis: Hermolai unius (hec enim Pintianum fuiſſe umquam vel fando acceperat) caſtigationes fere amplexus eſt. Vidi & ἀνώνυμον quemdam, qui & Solini *Polyhiſtora* eadem opera illuſtrarat: ſed quia corruptam vulg. codicum lectionem eſt ſecutus (quam tamen nec vitiatam eſſe in mentem quidem veniebat, nec quomodo reſtitui poſſet, videbat) multa οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Tertius acceſſit Chriſtianus Vuſtiſius, qui Regiones in tabulas digeſſit, utili labore memoriae juvandae: Editorum tamen hactenus fidem ſuperſtitioſe ſecutus eſt.

Unus de Gallis Elias Vinetus, multo nuper, ut dixi, emendatiorem Melam repraeſentavit. Qui ſi Pintianum nactus fuiſſet, emendationisque rationes reddidiſſet, nos fortaſſe ab edendo deterruiſſet; certe laborem valde minuiſſet. Britannus quoque opem ferre conatus eſt Gul. Soonus, qui ut conciſum Auctorem dilucidiorem redderet, Melam in ſcenam induxit, & de Geographia cum Auditore veteri Dialogorum more diſſerentem fecit: Pauca tamen reddit meliora. Indicem ex Ortelii noſtri Theatro exſcripſit. Quae cum ita ſint, ſpero non ſupervacaneum hunc laborem viſum iri poſt tot Italorum, Hiſpanorum, Gallorum, Germanorum, Anglorumque lucubrationes: Reliquorum enim conatus, aut minime dignus, qui à me nominetur, viſus eſt; aut in manus noſtras, vel in mentem etiam non venit. Verum autem me dicere intelligent qui harum rerum periti judices: indocti enim probent noſtra, an improbent, cicum non interduim, ut Plautitinis utar: nec me calumniatorum ſermones à bene merendi ſtudio deterrebunt: ῥᾷον μωμήσεσθαι ἢ μιμήσεσθαι. Scripſit enim noſtra tempeſtate hoc malum latius, ut ex alieni laboris, quo jure, quáque injuria reprehenſione, nominis famam quidam aucupentur, & aliena vi-

 tia,

tia, quam ſua, cernant acutius: foris Argi, domi Lamiae: Nonnulli etiam alienis ſudoribus tamquam ignavi fuci inſidientur: à ſcribendo vero ipſi, ne inſcientiam ſuam prodant, perpetuo abſtineant. Vale, mi Lector; & his candide fruere.

JACOBI GRONOVII DEDICATIO

Praefixa Editioni A. MDCLXXXVIII.

NOBILISSIMIS ET FLORENTISSIMIS

JUVENIBUS,

ALEXANDRO ZOETE DE LAEKE,

Haeredi in Villers, Zevender &c.

ET

DAVIDI DE RUYTER,

S. P.

IN quo orbe per continuam propaginis ſeriem conſpicua pars fuere majores veſtri, & nunc quoque proximi vobis acceptum ab illis locum glorioſe tuentur; in quo orbe tam multi oculos in ſpem & paratum, quo ſe juventus veſtra componit ad cultum fortunae ac lucis ab natura & fato vobis additae, conjiciunt; quem orbem legendo aliquoties me adjutore commeaſtis, ut terrarum mariumque partes & confinia inaequalitatesque ſpectaretis facilius, eum laetus libens vobis offero. Qui quidem fieri non poteſt, ut non univerſus ſic quoque appoſitus demereatur contemplantes, cogatque percenſentes fateri videre ſe templum Dei, non minus quam

quam Pythagoram aut Socratem ipſa univerſitas in animo conſiderata rapere poterat illuc, ut ſic vocem Dei audire ſibi viderentur. Sed tamen praecipue ille mediterranei maris tractus Graecorum prius opera & lingua & ingenio mollitus, deinde Romana magnificentia non modo excultus; ſed etiam pervius factus, ille, inquam, ridet hic, exſultat: nec ſatis; ille tripudians velut manu levatam Romam ſpectaculo exponit, & quantopere illa & vobis & omnibus, qui humanum genus aeſtimant; ſe imputare poſſit, declarat; ut quae omnes illas oras non diviſas laceratasque ut primo Graeci, ſed junctas & unitas vel urbibus, vel pagis, vel caſtellis & praetoriis, tanquam oculis illuſtravit jam tunc, quum Oceani accolae infando inertiae & ignorantiae amore ne innoteſcere quidem vellent, in ſuo horridi litoris ſtrepitu & ſepto nebulis marinis aëre ſomniantes; nedum id facere, ut id quod creaverat Deus, noſcerent & perſcrutarentur. Itaque & hic tractus & ipſa Roma tum vos, tum quemcunque alium huc invitat, ut per hoc regionum ſuarum compendium, quod ipſa velut gremio ſuo ſuſceptum ac per barbara tempora ne periret ſervatum excitatis ingeniis reſovit, cognitioni rerum non modo ab ſe, ſed aliis quoque populis, qui illic recenſentur, geſtarum proluderetis; quod ſancte & ſevere facitis. Nec vero nudus ille orbis ſimplexque, &, qualem inſpexiſtis ſaepius, nunc rurſus expanditur. Sicut ipſe verus orbis continet in ſe ſcabras quasdam rupes deſertaque & inacceſſa interim tesqua; ſi in hac calamaria tabella audiviſtis pariter, & agnoviſtis intervenire partes, quae velut penicillo artem ſuam deſtituente & aberrante non ad intellectum modo, ſed ne ad conſpectum quidem patebant, non ſuo vitio, ſed per aetatis injuriam. Harum veros colores & aliquot poſitionum juſtam ſeriem deprehendetis conatum me eſſe, ut per hoc otium caniculare efferrem & revocarem, quo ſic vexationi veſtrae ſuccurrerem; neque dubitans, quin hinc etiam apud vos pretio hujus accuratiſſimi πινακιδίου fiat non levis acceſſio; ſuſtinui tamen id ipſum per nomina veſtra & hanc ἀνάδειξιν reddere vobis commendatius & inſinuare. Deus Opt. Max. faciat, ut quem ex hoc ſaepe diuque peragrato juſtos fructus perceperitis, ipſi tandem ad bonae mentis firmandae commercium per peregrina loca digreſſi redeatis onerati ornatique lauris artium ac diſciplinarum divitiis, per quas & parentibus tum placere, tum ſimiles eſſe, & patriae amicisque inſervire poſſitis. Valete, & me amate, tanto ſincerius in vobis ardentem, quanto tectius. Pridie Calendas Octobris CIƆIƆCCLXXXIV.

JACOBI GRONOVII PRAEFATIO I.

LECTORI

S. P. D.

TAntis poſt renatam bonarum litterarum lucem laudibus celebratum fuit hoc Geographiæ breviarium & variorum vel populorum vel morum Πινακίδιον, ab Pomponio Mela conceptum ſcriptumque, tanta cura ad id, male ab prioribus ſeculis habitum, ſibi reſtituendum incubuerunt viri & primi & multi, ut nemo, quem ſtudiorum amor, etiam tepidior, tenet, non inde excitetur ad bene de eo exiſtimandum, credatque inſigni & commoditate & amoenitate fraudatum, quisquis id ſaltem non deguſtaverit. Si quis vero duret contemplari pertinacius; & obſervet Plinio aliisque jam ante tot ſecula, quum aliis multis Scriptoribus & iis haud dubie non levibus vilibusque haec eadem materia cenſeretur, hunc potiſſime placuiſſe, ut excerptis inde leporibus labores ſuos ingenioſe diſtinguerent; quaſi pro firmo ſtatuentes, nec quemquam ex Romanis id feciſſe acutius, nec ſe facere id poſſe: quin immo ſi ipſe tantum ſuſtineat paulo laborioſius interiora ejus ſcrutari, & videat vel dexteritatem hujus viri in ordinanda re ſanequam perplexa, vel ſtupendas in argumento ſterili & arido & ſic etiam contracto, quin etiam ex recenſendis modo urbium, fluminum, montiumque vocabulis contexendo, munditias an delicias divitiasque dicam? vel denique ſtudioſiſſimam in legenda Mediterranei maris ora, populorumque circa nunc ſedibus, nunc moribus enarrandis curam; defigetur profecto nunquam ſatiandus, & laudes gratesque aget Melae, qui Latinae Muſae tam feſtivum & auguſtum deſcripti orbis donarium conſecraverit. Haec animi & cogitationum facies mihi, haec aliis oborta fecit, ut tot primo aliquamdiu per ſcribarum operas, deinceps per typos vulgata ſint hujus libelli exemplaria, ut quorum haec brevi & vix ab torculari ſicca direp-

direpta ſubinde renovari debuerint. Eadem hoc quoque tempore novae editionis auſpicium fuit & hortamen. Nam quum & caritas & raritas exemplarium, praecipue ſanctius emendatorum, ſumma eſſet, fatigareturque multorum petitionibus hic Typographus, feſſus tandem circumſpexit remedium, & ad Pomponium rurſus praelo ſubjiciendum vires ſuas contulit. Ie ergo ut exiret commodiſſimus, commodior certe quam omnes priores, cura & induſtria quanta fieri potuit, providimus, vel cavendo à mendis typographicis, quibus affatim denſis & ſane enormibus maculatae ſunt ejus tum omnes, tum ſane etiam noviſſima editio, quum in hac ſi unam in fine indicatam correxeris, vix aliam repertum iri confidamus; vel diſtinctionum accurata habenda ratione, vel Indice concinnius formando, qui quidem futilis & ridiculus & fallax etiam vulgo annectitur ad hoc usque tempus. Porro quod ad ipſius ſcripti correctionem attinet, non potuit ne deliberatio quidem inſtitui, ad cujus editionis exemplum exigi eandem foret conſultiſſimum. Adeo priores non Melam cognoſcendum, ſed libidinem genii potius ſui Lectoribus impegerunt. Alii nondum praediti iis Geographiae antiquae inſtrumentis, quibus poſteriores annos fauſtitas publica donavit, & inde audaciores, non dubitarunt in urbium locorumque appellationibus paſſim ſubjicere, quae ipſis aliunde nota erant. Alii brevitatem quandam in hoc ſcripto ſummam & male ſpectatam ſupponentes, amputare & abjicere, quae ipſis parum allubeſcebant, & videbantur quodammodo abeſſe poſſe, etſi veriſſima & contra omnem auctoritatem, ſuſtinuerunt. Res ergo fuit quam maxime neceſſaria, ut in tam temeraria magnorum hominum hallucinatione aliquis formatus ea, quae huc deſiderari poteſt, peritia tum Geographiae, tum Latinae linguae, codices, quales ex vetuſtate reſiduos habere poſſumus, inſpiceret, exigeret, & inde Melam quaſi regeneraret, etiam ex contemplandis vitiis, quae in eis antiquitus inoleverant. Id unice praeſtitit Vir clariſſimi per bona ſtudia nominis ac meriti Iſaacus Voſſius, & propterea libentes fatemur hanc quoque editionem plurimum ei debere. Ipſas ejuſdem Obſervationes quominus Typographo auctores fuerimus ut renovaret, cauſas habuimus & multas & non leves. Praeterquam enim quod animus ferebat tale hoc corpus fieri, quo facile & habiliter quis uteretur; tum magna earum pars non Pomponio impenditur, ſed alibi occupata, plerumque auferri ſe patitur ad increpandas Salmaſii (quo qui plura me

docuerit, nullus eſt,) *in Solinum Exercitationes*, & ea occaſione digreſſiones inſtituuntur, etſi forſan & decorae interdum & doctae, tamen plane non ad Auctoris noſtri proprie bonum conferentes. Non putavimus ergo noſtra opera fieri debere, ut plura iſtarum vellicationum exemplaria mundo inferrentur, quum & ſatis notae iſtae ſint, & ſi quibus nunc demum eas cognoſcendi voluptas eſt, eis deeſſe commoditas per primam editionem nequeat. Nos quidem id judicium noſtrum non facimus. Sed non minus Salmaſium nunc velut τῶν Ἑλληνικῶν ἀμύητον, nunc in aliis prorſus imperitum traduci, quam reliquos viros inſignes, qui vel notis conſcribendis vel interpretationibus componendis declarare Scriptorem aliquem vetuſtum voluerunt, & omnia ab Voſſio velut legem partim corrigendi, partim interpretandi accipere, idque tam praefracte & ſine ulla exceptione, quis ſalubriter fieri poſſe & in talibus rite recteque verſatum eſſe auctorem credat? Et utinam tamen id ubique ex merito & jure veniret, & ut ex illis ſaltem fieremus ſapientiores! Sed non ita eſt: & ut ſcias, quantus ſucceſſus in ſingulis fuerit, ut plura omittam, egregium unum ſpecimen ad teſtimonium citemus, de Pallacopa, nobiliſſima Euphratis dioryge in Arabum campos. Hujus hiſtoriam ſcribit pag. 844. accurate narrare Arrianum, ſed ſenſum verborum non adſecutos eſſe Interpretes: Ita enim illa reddenda eſſe; *Itaque qua in Pallacopam exit Euphrates, illic firmiter oſtium ejus obſtruere propoſuit. Quumque ad ſtadia triginta progreſſus eſſet, petroſa occurrit terra, quamque interciſam fuiſſe comparebat. Ea ſi continua fieret ac denuo conjungeretur, nequaquam ob ſui firmitatem aquam tranſmiſſura eſſe videbatur ad antiquam illam Pallacopae foſſam: atque ita praeſtituto tempore, quandocunque Alexandro placeret, non difficile futurum fluminis divortium.* Haec eſt interpretatio Voſſii, cui operae pretium erit apponere Graeca Arriani: ἔνθεν μὲν δὴ ἐς τὴν Παλλακόπαν ἐτρέπετο τοῦ Εὐφράτου ὁ ῥοῦς, ταύτῃ δὲ ἔγνω βεβαίως ἀποκλεῖσαι τὴν ἐκβολήν. προελθόντι δὲ ὅσον σταδίους τριάκοντα ὑπόπετρος ἡ γῆ ἐφαίνετο, οἵα διακοπεῖσα εἰ ξυναφὴς ἐγίνετο τῇ πάλαι διώρυγι τῇ κατὰ τὴν Παλλακόπαν, οὔτ' ἂν διαχεῖσθαι παρέχειν τὸ ὕδωρ ὑπὸ στεῤῥότητος τῆς γῆς, τήν τε ἀποστροφὴν αὐτοῦ τῇ τεταγμένῃ ὥρᾳ μὴ χαλεπῶς γίγνεσθαι. Vide jam, Lector, an hic novus Interpres ullam partem veræ ſententiae ſit adſequutus certius, quam alii. Primo conſidera, unde hauriat duas illas voces *occurrit* & *comparebat*. Etenim ſi ἐφαίνετο ad priora jungi debet, non niſi *occurrit* ſignificare poteſt; ſi ad

ad poſteriora, & notabit *comparebat*, unde petiit illud *occurrit*? Alterutrum certe eſt merum commentum cerebri Voſſiani, non modo praeter mentem Arriani, ſed quo omnis veritas in fucum & vanum redigitur. Talis quoque eſt copulativa in illis *quamque interciſam fuiſſe apparebat.* Ubi illa in Arriano? an Graeci illam non aeque ſolent exprimere ac Latini? Deinde an οἷα διακοπεῖσα ſic notat interciſam fuiſſe, ut jam non amplius eſſet interciſa? Quis doctus Graece, quis homo ſanus, nedum Arriani ſtudioſus id dicet ac talem harum duarum vocum verſionem dabit? Ne dicam, quomodo comparebat interciſam eſſe? Atqui nunquam illic interciſa fuerat. Praeterea an illud *denuo* ullum veſtigium habet in Graecis? Inepte vertit ἀποστροφὴν *divortium*, quum notet repreſſionem & continentiam Euphratis intra ripas & averſionem ab alveo in foſſam, ut apparet manifeſte in praecedentibus. *Divortium* vel *diverticulum* eſſe ἐκτροπὴν docuit ex Gloſſis Salmaſius in eadem illa nota, in qua ille μεγάλῳ ποταμὸς ſic reprehenſus ab noſtro occurrit. Jam quae ſententiae univerſae ſumma eſt, ſi firmiter obſtruetur oſtium, qua in Pallacopam exit Euphrates, & ſi quoque illa pars, quam interciſam fuiſſe comparebat, denuo conjungeretur, quo igitur iturus erat Euphrates? quo illud divortium fluminis ducetur, ſi nullum ex duabus ripae aperturis pateret? Taceo, quod quum pateat manifeſte ab Arriano junctim poſita eſſe ξυναφὴς ἐγένετο τῇ πάλαι διώρυγι, ille haec diſcerpat, & Graeciſmum talem nobis praeſcribat, ad cujus foeditatem omnia Salmaſiana aurum ſunt. Sed & auctores hujus foſſae facit Arabas ad irrigandam ſiticuloſam terram ſuam; quod certe non facit Arrianus: ex quo perſpicue conſtat eam factam ab Aſſyriis, ut ab inundationibus ex Euphrate per hanc alterius lateris aperturam ſuas terras liberarent. Hinc etiam tunc Alexander renovaturus eam foſſam non Arabibus, ſed Aſſyriis erat gratificaturus, ut diſerte teſtatur Arrianus. Sed de hoc Pallacopa alias plura, quoniam plures in eo & hoc ipſo Arriani loco erraverunt. Ceterum ſufficit hoc adduxiſſe, ad tuendos nos, quod multiplicare obſervationes iſtas tempeſtivum non duxerimus. Et quis non aegris oculis & lacrimans videt adeo temere fidem Salmaſii illic in dubium vocari? ut quia Salmaſius in *Solinianis* pag. 478. ſcribit libros habere, *deinde iterumque diviſus ad Deltam & à Melim per omnem Aegyptum*, ſupponat de induſtria in re tantilla mentiri voluiſſe magnum illum virum. Et ſane fas fuerit hoc etiam in illo demonſtrare. Sed

quae fides accuſationis hujus? Nempe tota in eo, quod Vaticani & omnium codicum, quos viderit Voſſius, conſtantem lectionem praedicet hanc, *deinde iterum iterumque diviſus ad Delta & ad Melin.* Sit ſane ita: ego tamen teſtari poſſum prius illud *iterum* in ſcripto codice repertum à me non fuiſſe. Immo nec eſt in Chiſiano exemplari. Deinde in iisdem non legebatur *Delta*, ſed clare *Deltham* vel *Deltam*. Et in ſumma, emendationem Voſſii non eſſe manum Pomponii certiſſime & mihi perſuaſi & aliis perſuadere facile poſſum; ſed id facere non putavi eſſe hujus temporis aut loci, quia ipſo in loco nondum mihi ſatisfacio. Et haec haeſitatio non tantum in hoc loco me continet, coërcetque ſed in multis aliis, quae otioſe & diu contemplari mihi non licuit. In quibus tamen licuit, non dubitavi pro virili parte afferre τὰ καίρια, ut loquebantur illi, & conſulere placitiſſimo certe & feſtiviſſimo in tam, ut ipſe vere dixit, non benigna materia, & nunquam ſine ſumma lubentia lecto, utque opinor & ſpero poſthac ſaepius legendo ſcripto. Nam quos errores in eo ab aliis deprehenſos & publicatos video, utinam in illis, quae ipſi ſcripſerunt, ſcribuntque, non plures projicerentur & projecti eſſent. Tolle quosdam populares, & agnoſces nullos, niſi placuerint maligni oculi, & de iis ſingulis reſpondentem nunc agere, non fuit temporis noſtri vel inſtituti. Haec noſtra qualiacunque ſunt, mi Lector, ut in illis liberrime ſenſum meum patefeci, hoc unum agens, ut ardentiſſime ſpeculatus illud admirabile hujus opuſculi ingenium plene intelligerem; ita liberrime ut illis utaris, rogo, & quae aliena ab Pomponio exiſtimare potes, ne permitte, ne crede, quidquam invito aut incredulo tibi imponi. Sed & ut augeremus pretium bonitatemque editionis hujus, excerptum Julii Honorii Oratoris vel ex eo alterius, quod toties citatum ab viris doctis memineramus, quum Pariſiis eſſemus, ex Bibliothecae Thuanaeae exemplari à nobis deſcriptum, hac occaſione non ultra ſupprimendum putavimus, & quidem ita, ut nihil in eo nobis licere vellemus, ſed prorſus id haberes, quale in vetuſtiſſima membrana reperitur, ad litteram conveniens; in quo unusquisque ſe exerceat. His ut ſaepe antehac factum, Coſmographiam ſubjunximus, quae Aethicum auctorem habere falſo credita, ut obſervatum viris doctis: & ne nuda exiret, varietates lectionum, quas ſcriptum ejusdem bibliothecae codicem olim ad editum comparantes annotavimus, appoſuimus. Id quoque publici commodi cauſa: cui dum faveo, Lector, fave etiam nobis ac Vale.

JACO-

JACOBI GRONOVII DEDICATIO

Praefixa Editioni A. MDCXCVI.

NOBILISSIMO ET CONSULTISSIMO VIRO,

D. JOHANNI LUDOVICO PINCIERIO,

Sereniſſimi & Celſiſſimi Holſatiae Ducis a Conſiliis & Negotiorum Arcanis Proximo, & cum maxime ad Potentiſſimum Sueciae Regem Legato, Cognato ſuo Optatiſſimo,

S. P. D.

JACOBUS GRONOVIUS.

Ad conſpicuam & incredibilem elegantiam, qua ſicut natura formam corporis Tui, mentem ab juventute ipſe mirifice ornaviſti, ita Sereniſſimis ac Celſiſſimis Holſatiae Ducibus Patri & Filio eandem adeo probaviſti, ut cum annis augente ſe experimentorum multitudine & accedente uſu ac temporum mutatione interiora Illuſtriſſimae Aulae conſilia Tibi committantur, defero editionem hanc Pomponii Melae. Res utraque Tibi prorſus debita atque etiam digna. Neque enim potuit tempore Claudii Caeſaris elegantior terrarum deſcriptio in tam breve pugillar contrahi, immo nec exſpectari, quam compoſuit ille ipſe Scriptor. Sed & ne in tam numeroſis, quae per varios deinceps annos immenſa multum provenerunt, exemplaribus editio exſtaret ulla, quae hujus elegantiam non dico aequaret, ſed vel aſſequeretur, ipſe providi. Et quid tandem hoc ipſo quod incolendum nobis dedit Deus, cujusque magnam partem variis peregrinationibus obiviſti, vel fingi poteſt elegantius? Atqui id argumentum non eſt hujus modo Pomponiani ſcripti, ſed & reliquorum, unde huic velut comitatum quendam ordinavi, ut licet nec ſcriptione nec ingenii curâ accedant ad

Pomponianam, tamen materiâ ipſâ placere debeant, & vel rudes tamen fiant elegantes aut appareant. Utinam modo de poſtrema parte, quae notis meis continetur, idem aſſeverare liceret! Quod qualecunque ſit; ego tamen ſub omnium iſtarum paginarum umbra feſtinavi ad elegantiam Tuam, ut, ſicut Tu, Cognatorum ſuaviſſime, inſigni documento oſtendiſti, quantopere cuperes me propinquiorem Tibi vivere; viciſſim & ipſe declararem, quam aſſidua & jucunda apud me vigeret recordatio vel verius praeſentia abſentis etiam Tui, & poſthac futura ſit; certe adeo non minor, quam antea in me fuiſſe expertus es, ut longe valentior flagrantiorque per hoc benignitatis Tuae teſtimonium me excitatura ſit ad ſanctam conſanguinitatis noſtrae fideliſſimamque & cuſtodiam & agnitionem. Quid multa dicam? Potuiſſet nobiſcum ſatis bene agi, & forſan melius actum fuiſſet, ſi non quatuor fluminibus Iſalae, Amaſiae, Viſurgi & Albi tantum juris in nos fuiſſet conceſſum, ut tam moleſto litoris ad Oceanum intervallo diſtingueremur. Sed quum haec nobis contigerint vi majore, cujus tamen benevolentiam ſatis mitem ac faventem laeti erga nos deprehendimus, caveamus, quod in nobis eſt, nec unquam haec ſpatii latitudo, ut nos, ſic voluntates quoque diſcerpat: quod ſpero Tibi de mea conſtare; & certe ut de Tua affirmare etiam debeam, illuſtre mihi praebuiſti pignus. Tibi quidem indecorum non erit, ſi in his partibus vivat, qui moderationem ſapientiamque Tuam in rebus florentiſſimae Cherſoneſi adjuvandis ſpectet ac miretur. Neque ſic tamen omnes occiderunt ſoles. Deus modo & annos Tuos, & intelligentiam rerum & in negotiis tutam prudentiam perſpicaciamque ac Sereniſſimi Principis benevolentiam, ſi augeri non poteſt, continuet. Hoc unum votum eſt. Quod ſi licet duplicare, fruaris diu Magnificis Parentibus, fruantur Illi diu conſpectiſſima & feliciſſima tot corpore & animo eminentium liberorum ſobole; & quidquid aliud vel Tuo vel meo nomini aut ſanguini adfine circa vivit, ad exempli Tui imitationem ſe componat! Vale, & feliciter ac circumſpecte peregrinationem iſtam publica fata tracturam perage. Lugduni ad Rhenum Kalend. Februar. CIƆIƆCXCVI.

JACO-

JACOBI GRONOVII
PRAEFATIO II.

ETſi ſtudium meum erga Pomponium Melam, cauſamque ejus ante annos ipſos duodecim ſatis profeſſus ſim, ita ut inde patuerit non temere & vane ad editionem ſcripti, ut cenſeo, pulcherrimi me acceſſiſſe; quia tamen refert, nunc faciam, ut originem quoque ejus cognoſcas, quam tunc ob certas cauſas ſuppreſſi. Initiabar enim ſtudiorum rudimentis, & prout vel vires dabant, vel juventutis levitas permittebat, Graecarum Latinarumque litterarum notitiam appetebam; quum Marquardus Gudius ex peregrinatione, onuſtus vetuſtiſſimarum rerum ſelecta, multiplici & admiranda copia, reverteretur. Quam quum in villa Hagenſi aliquamdiu haberet expoſitam, quo ſaepius excurrebat Pater non ſine me, quem volebat ex ſermonibus quoque illis, qui de ſolis erant ſtudiis, proficere; membranaceum Scriptoris hujus exemplar ſatis antiquam, ut bene memini, manum & formam praeferens, quum occaſio ita ferret, utpote quod ex ſcriniis promptum, ab eo recenter inſpectum, hinc in abaco poſitum alicubi, forte fortuna in manus meas veniens, etiam ſermones excitaverat, ad dies pauculos domum auferri mihi permiſit; videlicet ut ſic conſulendis & conferendis antiquis codicibus proluderem. Ejus prima verba erant, *Pomponii Melae de Coſmographia prooemium incipit.* Cui tamen moleſtiae quum par non eſſem, in capite tertio libri ſecundi eam deſerui, ſubſtituens curae meae alium, quo in ſtudiis ſodali junctiſſimo utebar. Iſta comparatio quum eſſet inſtituta ad editionem Stephani, & ipſum exemplar, quo uſus fuerat Abrahamus Ortelius, ipſe ſuo chirographo id teſtatus, exinde id & cordi nobis praecipue fuit, & me ad Melam exacte cognoſcendum, ſaepeque reviſendum ſtimulavit, etiam ad amorem acerrimum impulit; & quouſque tunc quoque proceſſerim, quid opus eſt referre?

Poſtea Philippus Rulaeus, vir undecunque doctiſſimus & in illa aetate ſolidiſſimus, quum ex Hiſpania ad me in Italiam viſeret, Romam digreſſus, quum otioſorum dierum frequen-

frequentia Vaticanam bibliothecam & collationem Joſephi, quam inchoaverat, taedioſam faceret, editionem Franc. Sanctii Salmanticenſem anni 1598. contulit cum MS. codice Pii II. P. M. in bibliotheca Card. Chiſii menſe Majo CIƆIƆCLXXIV. quam poſtea mihi donavit. Tanto gratior haec liberalitas ejus mihi fuit, quod ſciebam fide Rulaei, induſtria, alacritate & doctrina niti me poſſe, quas dotes ejus multo uſu perſpectas habebam. Quod ſi totâ vitâ meâ quidquam dolui, aut dolendi cauſam habui; enimvero has ita repente ſubductas & reipublicae litterariae ereptas cum tanto meo peculiari damno planxi & plangam, uſque quo licebit rurſus cum eo jungi. Illi ego quod in itinere jucundiſſimum ſocium, in amicitia fideliſſimum pectus, in Florentini contubernii neceſſitudine optabilem concordiam, in ſtudiis, quae incredibili vigore mentis & acrimonia complexus erat, adjutorem ſaepe perſpicaciſſimum, fruenti mihi quondam & admiranti & laetanti exhibuerit, ac poſtea etiam donatione iſtius Melae proſequutus ſit, nunc immortalis & gratiſſimae recordationis hanc teſſeram ponere debui, teſtans non poſſe, non debere memoriam ejus incidere in hanc abſurditatem, quaſi Polycarpi & Barnabae Epiſtolas commiſcuerit; neque credet quisquam, ſi modo conſideret eum, à quo iſta narratio tam illepido cum lepore vulgata eſt.

Ceterum his ego vel ornamentis inſtructus vel ſtimulis excitatus ſaepe Melam reſpexi, non modo ut quod millies feceram, admirarer praeclarum ejus inventum in contexendo ordinatim hoc congeſtu & enumeratione nominum infacunda per quaeſitiſſimum facundiae nitorem adornanda; ſed etiam, ut quae adminiſtratio eum ad hanc aetatem duxiſſet, curioſius animadverterem. Quum enim mortalis conditio non permitteret, ut ingenium ipſius ac facundia ſemper ſupereſſe ſibi poſſet; bene ſentiens tamen de poſteritate, hoc vitae mentisque teſtimonium reliquit per litteras, quas mutari & inverti facillime poſſe novimus. Quod ſi ullus Scriptor expertus eſt, inprimis Melae huic contigit tum quamdiu res litteraria ſtetit ſcriptura & calamis, tum poſt adſcitam plumbi & praelorum induſtriam. Acceſſit deinde cauſa loci, in quo poſtquam poni me permiſeram, nihil vindicare mihi omni niſu conſtituens, quam ut decus undecunque ei arceſſerem, quum ipſe praetexto (ſi quod fuit) ejus nequaquam egerem, ad Melam quoque accedere debui.

Cujus edendi curationem quum adeo ſine aſtutia ſuſciperem, ut aperte quid agerem pateret, & qui meus eſt mos, ſimpli-

ſimpliciter profiterer, quid cenſeri oporteret; irritavi hominem, qui jam ſeptuaginta fere annos poſt tergum reliquerat, quem Pater meus ut aequalem dilexerat, ego nunquam aeſtimaveram, quia nihil boni ſolidi ad ſtudia ex eo audiveram vel puer vel adoleſcens vel Hagae vel in Anglia; ut neſcio quid puerilis intemperantiae non tantum meditaretur, quum alia meditari praeſtitiſſet, ſed etiam effuderit per voces Salmonei cujusdam aut Polyphemi animo ſed repueraſcenti convenientes. Non ego illas, non Voſſium tanti feci, ut recognoſcerem; ſed ne publico & minoribus officerent per objectiunculas & cavillationes, recognovi ſingulas, riſi & momenti nullius eſſe oſtendi, ſenemque bulla, qua ſe digniſſimum probabat, donavi; nihil perinde gaudens, quam quod ante diſceſſum eam videre potuerit. Primum enim folium *Appendicis* nactus non dubitavi ſtatim facere, ut ſentiret, quamvis me tanquam retiarius fuiſſet aggreſſus, non niſi ferula abegiſſe captationes ejus. *Pallacopas*, *Regia gens*, *Munimentum ejus*, *Syriae Sophena*, & tot regionum vocabula & lingua utraque rerum noſtrarum teſtis erit. Quae ſupererant, debui nunc attingere, & veritatem in errore ejus laſcivo labantem ſtabilire. Quod ut à me fieri poſſet certius, adjuvit Frater unicus ſuppeditanda collatione, quam in Ambroſiana bibliotheca Mediolani inſtituerat inter editionem Antonii Francini ab haeredibus Philippi Juntae vulgatam anno D. XIX. ſupra mille, menſe Aprili, & MS. exemplar in pergamena, Romanis litteris. Unde triplici Antiquitatis fide ſuccinctus & pronuntiare potui ſecurius, & intacta nuper aliqua contueri perſpicacius; quod ut ſtudiorum ſplendori & Pomponio Melae conducat precor. Nec intra grandia tamen illa & Voſſio, ut Heroi, ſolum tractanda conſtitit labor meus; ſed etiam multa minuta curae habui, quae aut per Voſſii ineptiam impacta ſunt Melae, aut ob negligentiam erant permanatura. An ego Indicem Melae paterer concinnari & edi ſub nomine meo, in quo venditaretur *Cercinna promuntorium*, *Colonia Zilia*, *Gna fl.*? Atqui haec ab illis operoſis Voſſiani ingenii machinis aut producta ſunt aut propagata. Sic lib. 1. cap. 4. edidi, *Africa pergit incurva ad occaſum, faſtigatque ſe molliter, & ideo ex ſpatio paulatim adductior, ubi finitur, ibi maxime anguſta eſt*, quum priores, poſita poſt vocem *adductior* nota puncti, diſcerperent temere, quae conjungi debent. Similia alia plurima inſtauravi ad decorem Melae congruum. Quod vellem ut ſpectaretur quoque ab aliis. Nam quaeſo qualis

qualis illa ſtudiorum ratio dicenda eſt, qua utitur Andr. Morellius? ille enim quum Pariſiis *in Specimine rei antiquariae* ad nummum, in quo legitur ΔΑΡΔΑΝΙΩΝ ΡC-ΔΙΟC, poſt citata de fluvio Rhodio Strabonis verba ſcripſiſſet pag. 80 *Hujus etiam mentio apud P. Melam*, in Germanica nuper editione ſuppoſuit pag. 182. *Mela eundem fluvium nominat.* Quid? utrum ut verbis melioribus rem proferat? an priora intelliguntur facilius ab Gallis, poſteriora ab Germanis? Omnino iſtum fluvium in Mela vidit iisdem oculis, quibus in nummo L. Aemilii Bucae pag. 237. apparebant litterae Punicae. Sic aſper ille Claud. Verderius pag. 74. trucis *cenſionis* ſcribit [Pomponius Mela Brittanniam *feris ſcatere* improprie enunciavit]. Quum Mela non de Britannia, ſed lib. III. cap. 7. de India & Scythia ſic loquatur. Quin & maximus Grotius ad *Matthaei Euangelium* XXVI. 34. [*ſecundis gallíciniis* Ammianus, quae vox *ſecundorum galliciniorum* etiam apud Melam eſt] Vellem patefeciſſet locum. Ου πρίωει ταῦτα, ὁ πρίωει. Itaque poſthac meliora. Sed & nummos quosdam veteres addidi; ut quod verbis ab Auctore noſtro deſcriptum animo percurreres, oculorum pariter delectatione in eo fruereris, aut planius hinc intelligeres, aut etiam rideres.

Non omiſi ne nunc quidem his annectere Excerpta Julii Honorii Oratoris, vel ex eo alterius, quae toties citata ab viris doctis, ex Bibliotheca Thuanaea Pariſiis deſcripſeram; prorſus talia, prout in vetuſtiſſima membrana reperi. *Coſmographiam* quoque Aethicum auctorem habere falſo creditam, cum variis lectionibus, quas ex ſcripto ejusdem Bibliothecae codice collegeram, his comitem dedi.

Sed ut uberiore proventu editionem hanc ſimul & regionem bearem, novum ἔρμαιον fecit Ravennatis Anonymi *Coſmographia*, ut appellari debuerat, quum ipſe Scriptor ſic appellet, & ut poſthac ita appelletur, auctor ſum & publice intereſt. Eam medio tempore ante annos octo cum orbe litterato communicavit Lutetia, quum exemplaris conficiendi ex Regia Bibliotheca & typis evulgandi operam praeberet D. Placidus Porcheron. Potuerat id praecipere Voſſius, quum in Bibliotheca ſua haberet exemplar nequaquam profecto illud, ut vir ille doctus hariolatur, vel ut ipſe loquitur, divinat, quia codex ille ex iis forſan ſit, qui poſt elapſum aerae Chriſtianae ſaeculum duodecimum, exarati minutiſſimis & intricatiſſimis characteribus vix & aliquando ne vix quidem prodant quod condunt. Ridicula Gallici

com-

commenti vecordia. Eſt enim à capite ad calcem exaratum manu ſatis conveniente & ad lectionem, prout optari poteſt, diſtinctam patula, verſibus ſpatio juſto ſeparatis & in rectum ordinem digeſtis: adeo ut quod in Grotianis *Vandalicis* edatur *Manomirus*, ejus erroris origo prorſus temere ab iſto exemplari repetatur, veriusque chirographo Grotii ſit attribuenda, cujus in ſcribendo forma non erat admodum plana; etiam exemplar Lugdunenſe in omnibus locis congruit cum Regio. Quod autem in edendo non occupaverit, nemo mirabitur, qui Voſſium noverit. Ille hoc agebat, ut & omnia ſcripta ſua & obſervationes in Melam appararet ac condiret partibus ignotis & ad quas Lector ſtupere deberet utpote inauditas & incognitas. Sonare ſcripta inedita, nec fateri, vel quorum ea eſſent, vel ubi exſtarent, vere erat Voſſianum: *umbriculum* cogitare in Curtio & Jove Hammone, & ex nummo oſtentare, Tacitum citare ex lib. xx. Sic ad lib. 1. cap. 19. (pag. 659.) noluit nominare Agathemerem, cujus haec verba eſſe in lib. 11. cap. 11. patuit poſtea ex editione Samuelis Tennulii avunculi mei, ſed ut velut in antro Corycio miretur Lector, Voſſii verba ſunt; *Vel unus hic teſtabitur locus anonymi Auctoris, cujus, quia ineditus eſt, adſcribam verba.* Ita amenti arrogantia jactitat ad lib. 11. cap. 3. *Adſcribam verba non Hermolai abbreviatoris, ſed ipſius Stephani hactenus inedita.* Multum abeſt, ut Voſſius quidquam indicaret de beneficio Bibliothecae Seguierianae, jam diu noto inter Pariſienſes; ſed populares pro bardis habens, ſibi dictitabat illam felicitatem contigiſſe, quaſi ipſum Stephanum ineditum poſſideret. Sic ad lib. 11. cap. 6. 1. ipſe cernebat Stephani Grammatici locum de Iberia deſcriptum eſſe ex Porphyrogenneta *de Adminiſtratione Imperii*: nequaquam ut hoc indicium adſcriberet Henrici Valeſii *notis in Peireſciana Excerpta* pag. 73. & 74. diu ante ipſum editis, & quas oblique contrectare ad lib. 1. cap. 18. 17. in *Campo Thebe* non omiſit. Et res illa ſucceſſit ei, quum id apud imperitos ageret. Ita Geographum Ravennatem conjungit Ptolemaeo, ubi loquitur de Taphrure; item ex eo oſtentat *Transducta Cetraria*. An hunc ederet Voſſius? ſcilicet ut ſic ipſe proderet, quam inepta citatione fundaretur; etiam fraudem ſuam pateſaceret, qua conjunxit haec duo velut ad unam urbem pertinentia nomina, quum in editione Pariſina ex codicis MS. accurata imitatione diſtinguantur etiam *Transducta Cetraria*, prout eſt etiam in Lugdunenſi, non dubitante tamen Vaillantio Voſſium ſequi.

qui. Haec una & vera cauſa inter ἀπόκρυφα coacti latere laboris illius.

Id autem miror in ratione Pariſienſis editoris, ut tunc demum, quum omnia ſcripſiſſet ac Typographo tradidiſſet, comperiſſe ſe fateatur Anonymum Ravennatem in *obſervationibus ad Melam* laudari. Sic in Gallia & perfectos ſe eſſe Geographos, & Geographias cum notis edere ſe poſſe intelligunt, etſi obſervationes illas non viderint. Sane ita ab eo factum eſſe ſignificant illae notae, nequaquam ſic congeſtae, ut quidem hic Ravennas deſideraret, nil niſi Peutingerianae tabulae, itinerariorum quae ſub Antonini nomine exſtant, item Ptolemaei collationem referentes, hoc eſt, genus ſcribendi ſortitae, quod à quolibet ex indice praeſtari perfacile queat. Itaque quum id unicuique ſit in promptu, notis ipſis Lutetiae relictis, Geographiae exemplaria cum vicinis meis communicanda cenſui. Et quum tempora mea mihi non permitterent in ea ex voto verſari; id tamen inſtituta editi exemplaris comparatione ad MS. Lugdunenſem providi, ut integrior & plenior in ſecundo hoc proceſſu appareret. Quod ne temere cenſeatur à me dictum, ecce ipſa rerum teſtimonia. Sic lib. I. n. IV. addidi vocem *duodecim*: num. VI. *de mari in terram ab humanis obtutibus procedere videntur, excepto reumaticam acceſſam. Quod omnibus palam eſt. Sed illis reſpondetur; quomodo legimus.* Ita enim eſt in MS. quum in Pariſienſi deſit vocula prior, & praeterea mox legatur *acceſſam. Quod legimus*: nec debuerunt Typographi retinere *quod legimus*: ubi quidem quum praepoſitio *de* abeſſet, D. Porcheron inter errata in textu, ut vocat, id poſuit, juſſitque legere *maria*. Sic n. XIV. replevi, *Nam ut clarius loquamur, inveni in ſancta ſcriptura nominatim tertiam*, quum ex Gallia daretur non niſi *nam tertiam*, imperfecta prorſus ſententia. Lib. II. num. IV. in fine addidi *ad faciem inſulae Taprobanae*. Et n. XVII. *ad aliam partem; id eſt, à meridiana verbi gratia*, quum ſexta & ſeptima vox abſit ab Gallica. Et n. XX. *Phaſis, qui de Caucaſis montibus deſcendit*, quod poſtremum verbum neceſſario requiſitum tamen inde aberat. Sic lib. III. num. II. inſerui *Choſtes. Arſi. Semeos. Aſchim. Thirſitis. Mepſea. Phateopolis.* ignorata omnia editioni Gallicae. Sic libro IV. in principio reddidi *longe lateque nimis ſpatioſiſſime*, ubi vox tertia abeſt, perinde ut illae in num. VI. *Sed & Caſtorium & Lolianum atque Arbitionem Romanorum Philoſophos*, ubi etiam in vocibus, *modo Bulgari habitant*, media vox prave

erat

erat omiſſa: & num. XI. *procedit Oceano quod*; & num. XIX. *Ex quibus aliquantas deſignare volumus*, *id eſt*, *Burgenis Spaneatis Auſilena*, *Cibalis*, *Certiſiam*, *Lavares*, *Cuminion*. *Item ad aliam partem ſunt civitates*, & mox *in ipſas partes Pannoniae*, quorum nihil eſt in Gallico exemplari. Sed & eodem libro num. XXIX. volupe mihi fuit in gratiam locorum, unde meis, unde aliorum ſtudiis immenſa contigerunt auxilia, ſupplere, *Item provincia Romae Tuſcia inſignis nobiliſſima*, *item provincia quae dicitur Tuſcia*; quum praeter quatuor primas voces nihil edatur Pariſiis, ſuppreſſo hoc illius quoque temporis eximio teſtimonio Ita num. XXXII. interpoſui *Mentarne*, quae vitioſe deerat, ut num. XXXVI. *quam praediximus Sinogalienſe*, quum intercidiſſet medium, reſtituto etiam *Foro Glodi*, ut in MS. exſtabat, non *Globi*. Num. XXXVIII. egregie reſtitutum vides *terminetur*, *ab aquilo tanquam hominis palmam vel folia*, quum non niſi primum & duo poſtrema verba nota ſint Pariſiis; & pari juſtitiae cauſa edidi *deſcribatur ab oriente*, quae duo poſteriora huc usque latent.

Non minus praeclara repoſita ſunt lib. V. ut mox in principio haec neceſſaria vel maxime *attamen reiterantes totas circa litora maris magni poſitas*: num. VII. *circa ipſa litora maris*.. & *ſupputantur* (haec poſtrema iterum inſerui num. XV.) num. XI. *Tomis*, *Stratonis*, *Calliatis*, *Turiſia*, *Bycoris*, *Tumo*, *Dioniſopolis*. num. XVI. *Europa & multoties dicta Aſia vel ſuperſcripta*, omnia vel pulcherrima ſine dubio vel neceſſaria ſupplementa: unde etiam ſuſtinui immittere num. XXIV. *Boa*, *Leporaria*, *Poraria*, *Teraria*, *Sorenta*, etſi jam in praecedentibus exiſtere ſimilia videantur.

Quid dicam de minutis quibusdam, ſed tamen aut conſpicuis, aut peraeque neceſſariis? ut quum reſtitui & immiſcui eod. lib. num. XXV. *juxtus*, quum lib. IV. pro *aſinalis*, quod eſt nugatorium, edidi ex MS. *affinalis*: num. XLII. *Luſitania* pro *Liſitania*, unde notam faciunt in Gallia, num. XXXV. *Ecas* pro *Eeas*. num. XXX. *id eſt Venetia*, ubi male medium abeſt. num. XVI. *Illyricum* pro *Illyriacum*, lib. III. num. XII. *fretum ſeptemgaditanum* ejecta nuper prima voce. num. IX. *item ad aliam partem*, unde ſecunda erat dempta; & paulo ante *item litus maris magni juxta Mauritaniam Tingitanam*, ubi erat *juxta*, *Mauritania Tingitana*, ſatis inepte. lib. II. num. XV. *Damaſcus* pro *Damaſcius*: num. XIV. *Emaus quae & Nicopolis*, ubi

vulgo *qui.* lib. I. num. XVI. *Quae Bithynia* pro *qua Bithyniae.* num. VIII. *diſſerpentes* pro *diſcerpentes.* num. V. *Liginius* pro *Ligmius.* num. I. *tranſmetatae* pro *tranſmeatae*: omnia ex hoc MS. ſolo ſincere correcta & integrata.

Non potui tamen ita defungi & abſtinere, ut non luxata interdum conſiderarem & pro virili adjuvarem. Quale eſt paulo ante hanc poſtremam citationem: *Attamen ab intellectuali doctrina imbutis, totus mundus diverſarumque gentium habitationes, ſicut in eorum libris* [*legimus*] *ſub multorum Imperatorum temporibus, mundus iſte deſcriptus eſt.* An ſic habeatur in codice Gallico, equidem ignoro: ſed ſcio ſic Pariſiis editum, & verbum *legimus* à ſe impoſitum fatetur ipſis ſignis D. Porcheron. Ambigo an bono exemplò. Certe in codice Lugdunenſi, ut iſtud verbum quoque non exſtat, ita legi ſcio: *attamen intellectuali doctrina imbuti totum mundum div. g. h. ſic in eorum libris ſub.* An id praeſtabat pro derelicto negligere potius, quam leni ope hoc totum inſtaurare, *attamen intellectuali doctrina imbui totum mundum diverſ. gent. habitationes, ſicut eorum libris ſub multorum Imperatorum temporibus mundus iſte deſcriptus eſt*, integerrimam ſententiam exhibente periodo. Unde ſicut hîc τὸ *legimus* non tuli; ita nec in fine pag. 7. τὸ *obtinuit*, quod ex ingenio interpoſuit iſtis *famulus* (obtinuit), *ut ſol*, quum non extet in MS. nec faciat ad veram ejus loci mentem. Sic num. VI. quum proferretur ex MS. Regio *loca & regiones quaſi minimus nominatim deſignaverunt*, ut eſt in MS. etiam noſtro; & viderem mandatum, quo jubebar legere *minutatim* (neſcio utrum pro ſolo *minimus*, an pro utroque *minimus nominatim*) rurſum ex Addendis Cl. Renaudotii helleniſmum neſcio quem ſupponi, non dubitavi, quin ſcriptura male concepta eſſet pro *minimas*. Ita non acquievi lib. III. in principii fine illis, *Nuchul, qui ad frontem ejuſdem Aethiopiae Troglodytarum* (*ubi*) *eſt maxima eremus, quae dicitur Nitrenſis, & Eger appellatur, Nilum vocitant*, ut edebatur Pariſiis, ubi quidem ſive τὸ *ubi* abſit, ſive inſeratur, nihil eſt boni: atque ideo ſuppoſui meram ex MS. antiquae manus fidem.

Rurſus quum lib. IV. num. XIV. viderem edi Pariſiis *Gipidia appellatur, ubi modo * avari & iniqui habitant*, inextricabili prorſus nodo turbatis vocibus, quum in codice Lugdunenſi reperirem, *ubi modo Uniqui & Avari inhab.* non potui contineri, quin verum reſtituerem, *Uni, qui & Avari, inhab.* Intelligit enim Hunnos vulgo dictos, quos *Unos*

Unos vocaverat jam ante in lib. I. num. XI. Unde jam exſiſtit ultro praeclara alia reſtitutio in ejusdem libri num. XII. ubi videmus exhiberi, *Nam Gotthos* & *Danos, imoſimo ſimul Gepidas, ex ea antiquitus exiſſe legimus*, de quo loco neſcio quid velint in Erratis ita collectis [Pag. 27. l. 3. innoſimo, *lege* immo] in notis autem ſcribitur Grotius legere *imo ſimul* pro *imoſimo*, quum Grotius ita legat *Danos imo ſimul Gepidas*, ut videtur, illud *imoſimo* ex temeraria litterarum repetitione ortum judicans. Sed fruſtra. Servat illos omnes apices quoque codex Lugdunenſis, unde reponi oportuerat *Gotthos & Danos, Unos, imo ſimul Gepidas.*

Sed ſuperſunt etiam, nec illa pauca, quibus potuiſſem opitulari, vel ex MS. vel ex meo, niſi me defeciſſet hora. Ejus certe generis eſt, quod occurrit lib. I. num. III. de Britannia, *quam Graecorum Philoſophi quaſi Micoſmin appellant.* Quia ſcilicet Microcoſmus cuicunque in ore eſt, hinc & D. Porcheron jubet aut legere *Microcoſmum* aut ſaltem intelligere. Qua ſodes fide? Immo in Batavia putamus auctorem dediſſe *quaſi imicoſmon.* Dixit *Imicoſmon* pro *Himicoſmon*, ἡμίκοσμον, alterum nempe orbem, ut alludens ſcribit Servius ad notum Virgilii locum.

Verum huic ſcripto forſan nunc nimis immoror, & Praefationis menſura ultra decorum extenditur. Unum tamen ſignificare debeo, ſcilicet mihi in hac ſtudiorum parte vel jucundiſſimum obvenire, ut ex ordine ſaeculorum videam, quemadmodum mutatae ſint pedetentim appellationes tum urbium, tum regionum. Ideo quum Mela ſervet vetuſtas appellationes, quas Graeca aut Latina aut alia lingua locis impoſuerat; acceſſi ad Honorium & Aethicum, quorum aetate cum ipſius imperii Romani decreſcente majeſtate etiam ſermo Romanus contaminabatur perinde ac Graecus, barbariſque nationibus irruentibus mutabantur quoque nunc in litteris, nunc in ſyllabis nomina locorum, aut penitus interim alia ſubjiciebantur. Gravius commotae res fuerunt ubique mediis ſaeculis inter hos & Coſmographum Ravennatem, unde etiam mirifica prorſus exſtat & animadverti poteſt alienatio illius puri Graeci Latinique in neſcio quid barbarum, quod nihil niſi ſonum ex ſe faceret, nec intelligi poſſet, niſi velut ſub iſto nubilo appareret tamen parumper ſcintillans origo prior in illis vocibus, quae ut & ipſae urbes ſtante adhuc imperio & ſermone veteri fuerunt in mundo. Nam etiam mediis illis ſaeculis excitatae ſunt novae urbes; quibus cur haec vel iſta fuerit indita appellatio, nul-

lus homo nunc liquide dixerit, quum conjecturarum ſatis & abunde ſit. Sed & iſtarum urbium tam ſero conditarum primaevas appellationes quum inter aetatem Coſmographi Ravennatis & hanc noſtram contigerit mutari ob migrationes gentium & irruptiones potentiorum, & hinc falſae ad nos perlatae ſint; tamen veras illas & genuinas & ante compluſcula ſaecula conceptas ex hoc Ravennate diſcimus. Ut ſcias, mi Lector, quo tendam; urbs eſt Belgica, quae hac aetate patefecit veriſſimum virtutis inter Batavos & Gallos diſcrimen. Hanc quis non hodiernorum appellavit *Namurcum* aut *Namurcam*, vel ut ipſi cives dicuntur legere in vetuſtis ſuis tabulariis, quibus & Lipſius paſſim legitur acceſſiſſe, ut certe etiam facit, immo & etymologiam quandam prompſiſſe, *Namurum*. Haec ſunt admodum ridicula; quum certiſſima apodixis exſiſtat ex hoc noſtro Ravennate & ejus ſaeculi appellatione eam antiquitus *Namon* vocitatam; prout occurrit in libro IV. num. XXVI. quam certe appellationem noſtrae regiones fideliter continuaverunt; ut adeo pateat alteram appellationem triſyllabicam prodiiſſe ex faece ſordidi ſermonis, qui per barbaros Francos in regionem alteri lateri adfinem importatus eſt Graecis, Latinis Germaniſque vocabulis in unam futiliſſimae miſcelae compagem, hoc eſt, teterrimum claritatis ac veritatis venenum, tractis. Vale, Lector, & veritati aequus, crede ad Melam requiri aliquid amplius, quam quod Voſſius aut voluit aut potuit praeſtare, vel ex Rege Baetorum, hoc eſt, Batavorum, quem ipſe augur in Britannia futurus inauguravit.

FRE

FREDENANDI NONII PINTIANI
VITA
ANDREA SCHOTTO
AUCTORE.

FRedenandus Nonius Pintianus, perilluſtri Guſmannorum gente oriundus, Pintiae Vaccaeorum, quae vulgo Valliſoletum, natus, patre nobiliſſimo, Praefecto aerarii Ferdinandi Hiſpaniae Regis, puer liberaliter ingenuéque in literis educatus, genio quodam ſtudióque incredibili in linguam Graecam ferebatur: quae cùm, nullis propoſitis praemiis, penitus, ut fit, jaceret; in Italiam diſciplinarum parentem, tamquam ad mercatum bonarum artium profectus, Bononiae quae celebris Academia, ſubſtitit; Joviano Peloponnenſi operam dedit & Philippo Beroaldo, ſummis in litteris (quae, quia humaniores efficiunt, ſic appellantur) viris: brevique tantos in utraque lingua progreſſus fecit ob incredibilem, quo flagrabat, diſcendi ardorem, nihil ut in auctoribus, quicumque nodus incideret, eum remoraretur. Quare aſſidua lectione ſitim explens, patriae, cui ſe natum ex Platone didicerat, miſertus, Graecam eò coloniam deducere decrevit, comparatis magno aere Graecis exemplaribus, quaecumque venum adferrentur, plurimis etiam calamo exaratis. Domum igitur à ſtudiorum peregrinatione veterum exemplo inſtituta reverſus, Ferdinandi Regis beneficio, quia pater fidem ſuam in obeundo munere mirificè illi probaſſet, nec minorem virtutis ſpem filius concitaſſet, quam & eruditio augebat; facilè in ordinem militum divi Jacobi, qui cruce in pectore inſigniuntur, adſcitus eſt. Nec hoc honore contentus de omni poſteritate, nominisque immortalitate cogitans, non otio, aleae, peni, aut diliciis, ut nobilium vulgus, ſe dedidit: ſed Herculis Prodici in bivio conſtituti exemplo, Virtutem amplexus, ſtudia litterarum, quae ſenectutis taedium levarent, aſſiduè tractare, omnia in ſe poſita putare, ſuáque ſecum Biantis more ferre exiſtimare.

Primùm igitur à Franciſco Ximenio Cardinali Toletano Archiepiſcopo, qui Complutenſem Academiam in Carpetanis recens excitabat, honorificè evocatus, in Bibliis illis quatuor linguarum, ejusdem auſpiciis editis elaboravit; mox Demetrio Lucae Cretenſi ex Italia olim ab eodem honoris gratia accito, in Graecarum litterarum profeſſione ſucceſſit. Poſt accepto ſecundum brachium vulnere ab Alphonſo Caſtella patricio Complutenſi in factione, cujus conſcius & ipſe Pintianus ferebatur, Salmanticam conceſſit, quae inter Hiſpaniae Academias facilè princeps eſt. Nec erubuit cathedram Graecae linguae ambire, ut in tam illuſtri loco verſans omnium in ſe oculos converteret, quaeque magno ſumptu, periculo, & labore longóque uſu ipſe didiciſſet, gratis & brevi compendio cum civibus communicaret. Competitores igitur facilè diſcipulorum ſuffragiis ſuperavit, quorúm oculos tam excellens doctrina praeſtinguebat. Hinc munus Naturalem Plinii hiſtoriam publicè explicandi Academia mandavit, quod ſtrenuè magna ſui concitata opinione obivit. Poſt & Rhetoricae profeſſio acceſſit. Scholas igitur ita partitus eſt, ut antemeridianis horis linguam Graecam, qua maximè Hiſpania, quae hactenus caruerat, indigebat; pomeridianis Latinam profiteretur. Objectantibus igitur quibusdam nobilibus, quod in familiae tam illuſtris decora peccaret, qui in piſtrinum literarium ſe abdidiſſet: ſuas ſibi res habere juſſit, & fumoſis imaginibus valere: ſe immortalia animo praecipere, & cum Dionyſio Syracuſarum tyranno inter diſcipulos tanquàm in regno verſari videri. Horis igitur ſubſecivis animum quoque ad ſcribendum applicavit, ut non cum praeſentibus dumtaxat, ſed & cum omni poſteritate loqueretur: & Pomponium Melam, cùm quòd Hiſpanus ſcriptor eſſet, tum quòd malè à librariis acceptum animadvertiſſet; in integrum reſtituere priſtinóque nitori reddere tentavit, quà poſſet à libris Graecisque auctoribus Herodoto praeſertim, quo fonte pleraque hauſerat. Quae alea cùm non infeliciter cecidiſſet, (niſi quòd pauca poſt retractare, quod eſt hominis verè humanitate exculti, non puduit) & omnium plauſu Mela exciperetur, C. Plinium, qui ab illo viciſſim acceperat, pari alacritate aggreſſus eſt, impeditum opus, támque varium quàm ipſa Natura eſt: ſed cùm nullo labore frangi, à rectoque nullius calumniis deterreri abducique poſſet, cum Hermolao Barbaro (bone Deus, quo, & quanto viro!) contendit, pariáque

facere

facere tentavit, & perfecit. Saepe enim, ut ſit, in re litteraria diſſentire ab illo cogebatur: modeſtè tamen; & veniam praefatus, non reprehendendi id ſtudio facere ſe, ſed omnibus amicitiis veritatem praeſtare. His enim litterariis contentionibus, quae tamen felle & dentibus carerent, rem literariam creſcere, ſtudiaque augeri didicerat: nec unius hominis eſſe tam vaſtum illud Naturae opus inſtaurare uſu jam perſpectum habebat. In omnibus igitur libris lectionis veritatem conſtituens, loca ex Graecorum copioſiſſimo penu deprompta, ut maximè optabat repraeſentare non potuit, inopia, quo tum Hiſpania temporis vitio laborabat, Graecorum characterum. Quivis tamen libris inſtructus facilè depromere poteſt, cùm ille tantâ fide diligentiâque digitos in fontes intenderit. Senecam quoque Philoſophum, Hiſpanum, poſt Eraſmum multis millibus meliorem fecit. Non igitur uni Herculi, ſibi etiam cum Cerbero tricipiti rem fuiſſe, familiari ſermone uſurpare ſolebat, cui tres omnium depravatiſſimi auctores in partem laborum veniſſent. Hoc ſanè in confeſſo eſt, cum eo Graecas litteras in Hiſpania & natas, & paene ſepultas: quas ita feliciter jam propagarat, immenſis partim docendi laboribus quos per annos xx. libens exantlavit, ſcriptiſque ad immortalitatem comparatis: partim etiam Bibliotheca ſua, quam inſtructiſſimam moriens Academiae Salmanticenſi legavit, quae publicè in archivis aſſervatur. Prodierunt certè ex ipſius ludo, tamquam ex equo Trojano, meri heroës Graecè Latineque doctiſſimi, Leo Caſtrus Franc. Mendoſius, qui poſt Cardinalis Burgenſis, Chriſtophorus Stella, Hieronimus Surita, ceteri: qui vel in Republic. doctrinae laude verſati, vel editis in vulgus ingenii monumentis clari ſunt, & praeceptori eruditionem libenter acceptam referunt: plerique etiam hodie vigent, quos verum me dicere teſtes appello. Profeſſionis apud Complutenſes initio. Moſchum poëtam de exſcidio Trojae de Graeco Latinum fecit, & Baſilii orat. ad nepotes de utilitate capienda ex litteris: Leonardi Aretini verſionem recenſuit: quae Antonio Nebriſſenſi primo praeceptori inſcripſit. Animadverſiones in Platonis verſionem Marſilii Ficini, quas alibi pollicetur, quòd nondum affectae eſſent, periiſſe puto, aut à plagiario interceptas. Scripſit & vernaculè juvenis admodum, in gratiam civium Comm. in Jo. Menam, Cordubenſem, poëtam ingenioſiſſimum &, ut tum erant tempora, principem: quòd in

 mani-

manibus omnium eſſet, à paucis tamen intelligeretur: hauſit enim ex Lucano cive ſuo, & intimis poëtarum adytis pleraque. Vernacula quoque Adagia, *Refranes* Hiſpani vocant, ad tria millia collegit, propoſitis etiam ſtudioſis, qui attuliſſent, praemiis, quae & liberaliter perſolvit, & ſaepè auxit: De Italicis & Gallicis multa mutuatus Hiſpanicè reddebat. Commentarium in eadem moliebatur, ſeni jam jucundum laborem eſſe ratus, & à ſtudiis honeſtam recreationem. Obiit octogenario major, relictis fortunis omnibus corpori Salmanticenſi nobilium, qui pauperum in vinculis conflato aere alieno conſeneſcentium pietatis ergô rationem habent, alimentaque ſuppeditant: magna etiam parte ſacrificis egenis: Illi honorificè efferendum nobilium diſcipulorum humeris celebri pompa curarunt: hi anniverſariis ſacris ſollemni ritu parentant. Sepultus ad Divae Suſannae eſt, humili ſacello (erat enim omnis faſtus & gloriae contemptor) ad portam Rivalem, qua ad Tormim fluvium itur. Quatuor etiam, nec plura, verba tumulo inſcribenda curavit MAXIMUM VITAE BONUM MORS. Proſpera ſemper ad extremum uſque valetudine uſus, quòd temperanter continenterque viveret, non tamen ſordide. Medicos fortiter contempſit, quos feſtivè aliquando eluſit, & ſalsè riſit, cùm pharmacum praeſcripſiſſent: nec umquam laborans etiam, conſilio eorum uti voluit. Corpore firmo & robuſto, validéque compacto, firmis lateribus, ſtatura ſupra mediocrem, vultu claro & ſereno. Caelebs & abſtemius ſemper vixit; frigida, jugis potio. Natura in omnes dicaciſſimus, vitiorumque cenſor acerrimus; ſummae tamen fidei: nemo enim vanum deprehendit, aut largè promittentem, & pòſt tergiverſantem. Habuit & fratres duos ſummi ingenii viros, in Mathematicis Joannem, & Ludovicum in Muſicis excellentem; hic in mari mediterraneo ex Italia rediens, cùm à Gallis bello Italico triremis oppugnaretur, ſtrenuè pugnans, glorioſe periit. Nos piis Pintiani Manibus, ſepulcrum venerantes bene precabamur:

Barbarus Euganeis illuxit lucifer oris,
Barbariem pepulit, Phoſphorus ut tenebras:
Pintia dives opum meritò ſe jactat alumno,
Attica Muſa etenim, lumen & Heſperiae.
Hic FREDENANDE *jaces, totus quem vix capit orbis?*
Salue ergo atque vale: molliter oſſa cubent.

In

In patriam:

Spirant ſuave roſae. quid mirum? Valliſoletum
Produxit florem beneolentem, ac inter acanthos
Sternuis? omen adeſt: nares praeſtinguit uti flos.

Jacobi Salvatoris Margenſis:

Barbara jampridem fuerat Hiſpania, ſed mi
Contigit, ut foret hinc Graecia tota tibi:
Ut foret ille decor Latii gratiſſimus oris,
Et foret in patria gloria prima mihi.
Sed nunc chara vale, noſtris ornata triumphis:
Linquo ſolum, & cupiens aſtra, volo ad ſuperos.

INDEX
GEOGRAPHICUS
IN
POMPONIUM MELAM.

Prior numerus Librum, ſequens Caput, tertius Verſum capitis indicat.

A.

Abdera, urbs II. 2. 118. II. 6. 64.
Abſyrtis, inſula II. 7. 128.
Abydos, urbs I. 19. 2. II. 2. 82.
Abyla, mons I. 5. 17. II. 6. 69.
Acanthos, urbs II. 2. 124.
Acanthus I. 16. 16.
Acarnania II. 3. 50. & 77. & 150.
Aceſines, fluvius III. 7. 72.
Achaei I. 19. 103.
Achaia II. 3. 49. & 67.
'Αχαιῶν λιμὴν I. 18. 28.
Achelous, flumen II. 3. 151.
Acheruſia, ſpecus I. 19. 54. &
Acheruſius ſpecus II. 3. 132.
Achillea, inſula II. 7. 12.
'Αχίλλειος δρόμος II. 1. 52.
Achivi II. 2. 147.
Acholla, urbs I. 7. 17.
Acragas, urbs II. 7. 189.
Acritas, promontorium II. 3. 118. II. 7. 92.
Acroathon, oppidum II. 2. 139.
Acrocorinthos, arx II. 3. 113.
Acronius lacus III. 2. 69.
Actium II. 3. 155.
Adiabene I. 11. 4.
Adobrica, urbs III. 1. 88.
Adramyttion, oppidum I. 18. 17.
Adria, caſtellum II. 4. 51.
Adria, mare II. 2. 21. II. 3. 51. & 178. II. 4. 68. II. 7. 127.
Adriaticum mare I. 3. 18. & 26. II. 4. 7. II. 7. 97.
Aeaeë, inſula II. 7. 172.
Aeas, amnis II. 3. 174.
Aegaei fluctus II. 3. 31.
Aegaeum mare I. 3. 17. & 22. & 24. II. 2. 77. II. 3. 107. II. 7. 87. pelagus II. 2. 96.
Aegates, inſulae II. 7. 65.
Aegilia, inſula II. 7. 100.
Aegina, inſula II. 7. 88.
Aegion II. 3. 145.
Aegipanes I. 4. 34. I. 8. 65.
Aegira II. 3. 146.
Aegos flumen II. 2. 81.
Aegyptii I. 2. 60.
Aegyptus I. 8. 18. I. 9. I. II 16. III. 8. 18. & 78. & 89.
Aenaria, inſula II. 7. 179.
Aenos, urbs II. 2. 106.
Aeoli inſulae II. 7. 175.
Aeolii I. 18. 1.
Aeoliorum coloniae I. 18. 27.
Aeolis I. 2. 66. I. 18. 2.
Aeſis, flumen II. 4. 44.
Aeſtria, inſula II. 7. 130.
Aethiopes Africae I. 4. 23. III. 9. 74. III. 10. 3.
Aethiopes Aſiae I. 2. 39. & 60.
Aethiopia I. 9. 3. & 11. & 38.
Aethiopicum mare I. 4. 16.
Aetna, mons II. 7. 166.
Aetoli II. 3. 143.
Aetolia II. 3. 50. & 76.
Afri I. 5. 7.
Africa I. 1. 45. & 46. I. 2. 39. I. 4. I. I. 8. 18. & 66. II. 6. 68. & 82. II. 7. 61.
Africa propriè dicta I. 4. 21. I. 7. 3. II. 7. 173.
Africae deſerta I. 9. 8.
Africae litora II. 6. 68.
Africae primae partes I. 5. 4.
Africum pelagus II. 7. 188.
Agatha II. 5. 50.
Agathyrſi II. 1. 17.
Albani III. 5. 36.

Albin-

I N D E X.

Albingaunum II. 4. 107.
Albis, amnis III. 3. 35.
Aleria colonia II. 7. 187.
Alexandria I. 9. 113. II. 7. 53. & 130. III. 9. 37.
Allobrogum Vienna II. 5. 19.
Alon, urbs II. 6. 55.
Alope II. 3. 90.
Alopeconneſus, urbs II. 2. 104.
Aloros II. 3. 17.
Alpes II. 4. 4. & 16. & 108. & 110. II. 5. 20. III. 2. 67. III. 3. 1. & 2.
Alpheus, amnis II. 3. 134. II. 7. 155.
Altinum II. 4. 28.
Amanus, mons I. 12. 28.
Amardi III. 5. 37. & 68.
Amaſis I. 9. 99. & 104.
Amazones I. 2. 41. & 48.
Amazones Sauromatides III. 5. 34.
Amazonum caſtra I. 19. 68.
Amazonum regna I. 19. 138.
Amazonici montes I. 19. 93.
Amazonius campus I. 19. 68.
Ambracia II. 3. 156.
Ambracius ſinus II. 3. 151. II. 7. 97.
Amiſius amnis III. 3. 33.
Amiſos urbs I. 19. 64.
Ammodes promontorium I. 13. 6.
Ampeluſis, promontorium I. 5. 7. II. 7. 83. III. 10. 49.
Amphilochis Argia II. 3. 155.
Amphipolis II. 2. 122.
Ampſacus, flumen I. 6. 2.
Amyclae II. 3. 66.
Anas, fluvius II. 6. 22. III. 1. 30. & 45. & 50.
Anchialos, urbs II. 2. 60.
Ancon II. 4. 47. & Ancona II. 4. 42.
Andanis, fluvius III. 8. 28.
Androphagoe III. 7. 6.
Andros, inſula I. 18. 24. II. 7. 107.
Anemurium promontorium I. 13. 54.
Antandrus, oppidum I. 18. 20.
Anthedon II. 3. 91.
Anthropophagi II. 1. 120.
Antichthones I. I. 13. I. 9. 52.
Anticinolis, urbs I. 19. 62.
Anticyra II. 3 147.
Antiochia I. II. 8. I. 12. 24.
Antipolis II. 5. 21.
Antiſſa II. 7. 32.
Antium II. 4. 100.
Antronia II. 3. 54.
Antros, inſula III. 2. 52.
Apenninus mons II. 4. 4. & 16.
Aphrodiſium, urbs II. 4. 100.
Aphrodiſium promontorium I. 16. 15.
Apollinis promontorium I. 7. 5.
Apollonia, urbs Cyrenaicae I. 8. 15.
Apollonia, urbs Illyrici II. 3. 170. & 176.
Apollonia, urbs Thraciae II. 2. 62. & 123.
Apſoros, inſula II. 7. 128.
Apuli II. 4. 15.
Apulum litus II. 4. 58.
Aquileia II. 4. 28.
Aquitani III. 2. 35. & 37.
Arabes I. 9. 2. I. II. 6. III. 8. 43. 57.
Arabia I. 2. 62. I. 10. I. III. 8. 19.
Arabia Endaemon III. 8. 48.
Arabia, urbs III. 8. 58.
Arabicum mare I. 2. 9.
Arabicus ſinus III. 8. 10. & 15.
Arados inſula II. 7. 47.
Arae tres Auguſti nomine ſacrae III. 1. 94.
Arae Cephei fratresque Phinei I. 11. 21.
Arae Philaenorum I. 7. 2. & 38.
Arae Seſtianae III. 1. 93.
Arauris II. 5. 50.
Arauſio Secundanorum II. 5. 20.
Araxes, amnis III. 5. 41.
Araxos, promontorium II. 3. 119. & 139.
Arcadia II. 3. 49. & 72.
Ardea II. 4. 100.
Arecomicorum Nemauſus II. 5. 18.
Arelate Sextanorum II. 5. 13.
Arethuſa, fons II. 7. 153.
Argia Amphilochis II. 3. 155.
Argolicus ſinus II. 3. 125. & 128.
Argolis II. 3. 48. & 63.
Argos II. 3. 63.
Argyre, inſula III. 7. 79.
Aria I. 2. 36.
Aria, inſula II. 7. 13.
Ariane I. 2. 35.
Arimaſpoe Scytharum II. 1. 25.
Ariminum II. 4. 42.
Armene I. 19. 63.
Armeniae campi III. 5. 42.
Armeniae pylae I. 15. 14.

Armei

Armenii I. 2. 53. III. 8. 39.
Arſinna, oppidum I. 6. 10.
Arſinoë, urbs I. 8. 16. III. 8. 63.
Artabri III. I. 85. & 87.
Aruſaces, flumen III. 7. 95.
Arymphaei I. 2. 51. I. 19. 144.
Aſcalon I. 11. 18.
Aſia I. I. 47. I. 3. 32. I. 4. 3. I. 12. 18. I. 19. 33. II. 7. 40.
Aſiae confinia I. 4. 25. III. 5. I.
Aſiae finis ac ſitus II. I. 12.
Aſiae litora I. 3. 8.
Aſiaticae regiones II. 7. 24.
Aſiaticum litus III. 5. 4.
Aſinaeus ſinus II. 3. 127. & 133.
Aſine, urbs II. 3. 136.
Aſpendos, urbs I. 14. 6.
Aſſos, colonia I. 18. 27.
Aſſyrii I. 2. 59.
Aſta colonia III. I. 34.
Aſtaboras, fluvius I. 9. 12.
Aſtacos, urbs I. 19. 30.
Aſtape, fluvius I. 9. 13.
Aſteria, inſula II. 7. 92.
Aſtigi, urbs II. 6. 29.
Aſtures III. I. 86.
Aſturum litus III. I. 92.
Aſtypalaea, inſula II. 7. 123.
Aſtyra, oppidum I. 18. 18.
Atacinorum colonia II. 5. 14.
Atax, fluvius II. 5. 51.
Aternus, fluvius II. 4. 54.
Athenae II. 3. 61.
Athenienſium portus Piraeëus II. 3. 103.
Athenopolis II. 5. 22.
Athos, mons II. 2. 124. & 129. II. 7. 71.
Athyras, amnis II. 2. 71.
Atlantes I. 4. 32.
Atlanticus Oceanus I. 3. 3.
Atlanticum aequor III. I. 27.
Atlanticum mare I. 4. 17. II. 6. 23. III. I. 45. III. 10. 2.
Atlanticum pelagus I. 4. 22.
Atlas, mons III. 10. 7.
Atthis II. 3. 47. & 60. II. 7. 85.
Attica II. 3. 101.
Aturia, fluvius III. I. 108.
Avaticorum Maritima II. 5. 30.
Avenio Cavarum II. 5. 10.
Avernus lacus II. 4. 94.
Aveus, fluvius I. 6. 14.
Aufidus, flumen II. 4. 61.
Augilae I. 4. 31. I. 8. 52.
Auguſta, urbs III. 2. 40.
Auguſti nomine ſacrae tres arae III. I. 91.
Auguſti turris III. I. 77.
Auguſtodunum, urbs III. 2. 40.
Aulis II. 3. 91.
Avo, fluvius III. I. 70.
Auſci III. 2. 38. & 41.
Auromoloe III. 9. 6.
Autrigones III. I. 105.
Axenus Pontus I. 19. 49.
Axiacae II. I. 68. & 103.
Axiaces, fluvius II. I. 68.
Axius, fluvius II. 3. 14. & 15.
Azotus, portus & emporium I. 10. 5.

B.

Babylon, urbs I. 11. 12.
Babylonia I. 11. 5.
Babylonii I. 2. 60.
Babyloniorum fines III. 8. 30.
Bactri I. 2. 44.
Baeterrae Septimanorum II. 5. 14.
Baetica II. 6. 19. & 22. & 29. III. I. 48. III. 6. I.
Baeticae frontis ora III. I. 27.
Baeticae principia II. 6. 59.
Baetis, fluvius III. I. 37.
Baetorum rex III. 5. 91.
Baetulo, flumen II. 6. 40.
Baetulo, oppidum II. 6. 38.
Bagrada, flumen I. 7. 10.
Baiae II. 4. 94.
Baleares inſulae II. 7. 199.
Balſa III. I. 53.
Barbeſul, oppidum II. 6. 66.
Barcino, oppidum II. 6. 39.
Barcinonis litus II. 6. 41.
Bargylos I. 16. 25.
Barium II. 4. 62.
Baſilicus ſinus I. 16. 25. I. 17. I.
Baſilidae II. I. 41. & 98.
Baſtuli III. I. 30.
Baudos, amnis I. 12. 27.
Becheri I. 19. 79.
Belcae III. 5. 4.
Belcarum litus III. 6. 88.
Belgae III. 2. 37. & 38.
Belo II. 6. 79.
Berenice, urbs III. 8. 60.
Berenice, alia urbs III. 8. 63.
Berytos, urbs I. 12. 26.
Beſippo II. 6. 79.
Biſanthe Samiorum II. 2. 72.
Bithyni I. 2. 67. I. 19. I. 13. 7. 18.

I N D E X.

Bithynis, urbs II. 2. 70. II. 7. 19.
Bizone, urbs II. 2. 58.
Blanda, urbs II. 4. 86.
Blemyæ I. 8. 63. & Blemyes I. 4. 34.
Boeotia II. 3. 58. III. 7. 77.
Boeotii, urbs II. 3. 47.
Bolbiticum oſtium Nili I. 9. 115.
Bononia, Romanorum colonia II. 4. 21.
Borion promontorium I. 7. 35.
Boryſthenes fluvius II. 1. 53. II. 7. 8.
Boryſthenis, Graecum oppidum in Scythia II. 1. 60.
Boſporus I. 2. 21. I. 19. 119. & 132. II. 1. 19. & 21.
Boſporus Cimmerius I. 1. 39.
Boſporus Thracius I. 1. 37. I. 2. 68. I. 19. 34. II. 7. 19.
Botrys, oppidum I. 12. 13.
Braccata Gallia II. 5. 6.
Brauronia, urbs II. 3. 97.
Britannia III. 6. 33. & 63.
Britannicum mare III. 6. 23.
Britannicus Oceanus I. 3. 4.
Brunduſium II. 4. 64. II. 7. 131.
Brutii II. 4. 18.
Bruttium promontorium II. 4. 80. & 81.
Bruttius ager II. 7. 133.
Bubaſtis, urbs I. 9. 107.
Bubeſius ſinus I. 16. 14. & 16.
Buca, urbs II. 4. 54.
Bucephalos, promontorium II. 3. 116.
Buces, amnis II. 1. 17.
Budini I. 19. 140.
Buthroton II. 3. 157.
Buxentum II. 4. 86.
Buzeri I. 19. 79.
Byblos, oppidum I. 12. 13.
Byzantium II. 2. 69.

C.

CAdusii I. 2. 48.
Caepionis monimentum III. 1. 35.
Caeſarauguſta, urbs II. 6. 88.
Caeſarea I. 6. 8.
Caicus, amnis I. 18. 8.
Calabri II. 4. 15.
Calabria II. 4. 63.
Calaris, urbs II. 7. 196.
Calarnaea turris II. 2. 123.
Calatis II. 2. 54.
Calauria, inſula II. 7. 89.
Calbis, amnis I. 16. 7.
Calliaros II. 3. 56.
Callipidae II. 1. 62. & 68.
Callipolis II. 4. 66.
Κα ὸς λιμὴν, ſinus II. 1. 25.
Calpe, mons I. 5. 28. II. 6. 70.
Calydon II. 3. 149.
Calymnia, inſula II. 7. 103.
Cambyſes, amnis II. 5. 56.
Camitos II. 7. 37.
Campania II. 4. 17.
Campanae litora II. 4. 97.
Cana, oppidum I. 18. 12.
Canaſtraeum promontorium II. 3. 9.
Candidum promontorium I. 7. 5.
Canopicum oſtium Nili I. 9. 114. II. 7. 51.
Canopos, inſula II. 7. 50.
Cantabri III. 1. 84. & 102.
Cantabrica litora III. 2. 61.
Cantabricae terrae III. 2. 4.
Canuſium II. 4. 61.
Caphareus, promontorium II. 7. 74.
Cappadoces I. 2. 54. III. 8. 40.
Capraria, inſula II. 7. 183.
Capreae, inſula II. 7. 179.
Κάπρου λιμὴν II. 2. 128.
Capua II. 4. 22.
Carambicum promontorium II. 1. 27.
Carambis, promontorium I. 19. 59.
Carbania, inſula II. 7. 183.
Carcine, urbs II. 1. 38.
Carcinites ſinus II. 1. 37.
Carcinus II. 4. 78.
Cardia, urbs II. 2. 105.
Caria I. 2. 66. I. 16. I. II. 7. 34.
Caria, portus II. 2. 55.
Carmanii III. 8. 23. & 28. & 51.
Carni II. 4. 12.
Carpathium mare II. 7. 126.
Carpathos, inſula II. 7. 127.
Carra, urbs III. 8. 58.
Carteia II. 6. 75.
Carthago I. 7. 11. & 40. II. 7. 64.
Carthaginis ſinus II. 7. 64.
Carthago, Hiſpaniae urbs II. 6. 60.
Cartinna, oppidum I. 6. 10.
Caryanda I. 16. 24.
Caryſtos, urbs II. 7. 84.
Caſius mons I. 10. 3. III. 8. 19.
Caſpiae pylae I. 15. 13.
Caſpiani I. 2. 39.
Caſpii III. 5. 34.

Caſpii

I N D E X.

Caſpii montes I. 19. 93.
Caſpium mare I. 2. 10. III. 5. 23. pelagus I. 19. 91.
Caſpius ſinus I. 2. 34. & 40. & 47. III. 5. 28. & 34. & 41. & 81.
Caſſandria II. 3. 16.
Caſſiterides, inſulae III. 6. 23.
Caſtanaea II. 3. 19.
Caſtra Cornelia I. 7. 9.
Caſtra Dellia I. 7. 9.
Caſtrum novum II. 4. 103.
Catabathmos I. 8. 1. & 17. I. 9. 1.
Cataptyſtum oſtium Nili I. 9. 116.
Catarractes, fluvius I. 14. 9.
Catina II. 7. 152.
Cavares II. 5. 45.
Cavarum Avenio II. 5. 10.
Caucaſii montes I. 19. 94.
Caucaſus, mons I. 15. 12.
Caulonia II. 4. 80.
Caunus, oppidum I. 16. 7.
Cayſtros, amnis I. 17. 21.
Cebennae montes II. 5. 49.
Cebennici montes II. 5. 1.
Cecina II. 4. 104.
Cedroſi III. 8. 27.
Cedroſis I. 2. 36.
Celadus, fluvius III. 1. 70.
Celenderis, Samiorum colonia I. 13. 55. & 56.
Celtae III. 2. 36.
Celtica gens III. 1. 86.
Celtici III. 1. 68. III. 6. 21.
Celticum promontorium III. 1. 67. & 82.
Cenaeum promontorium II. 7. 75.
Cenchreae, oppidum II. 3. 109.
Centuripinum, oppidum II. 7. 162.
Cephalenia, inſula II. 7. 93.
Cepoe, urbs I. 19. 13.
Ceramicus ſinus I. 16. 18.
Ceraſûs, urbs I. 19. 80.
Ceraunii montes (in Graecia) II. 3. 157.
Ceraunii montes (in Ponto) I. 19. 92. III. 5. 40.
Ceraunii ſaltus III. 8. 93.
Cereaſorum, oppidum I. 9. 20.
Cercetae I. 2. 50.
Cercetici I. 19. 104.
Cercinna, inſula II. 7. 63.
Cervaria, locus II. 5. 79. II. 6. 30.
Ceſtros, fluvius I. 14. 8. & 9.
Chalcedon I. 19. 36.
Chalcia, inſula II. 7. 102.
Chalcis, urbs II. 7. 84.
Chaldaeorum fines III. 8. 30.
Chalybes I. 19. 63. & 69.
Charybdis, mare II. 7. 137. & 138.
Chelidoniae inſulae II. 7. 39.
Chelonates promontorium II. 3. 118. & 138.
Chelonophagi III. 8. 21.
Chemmis, inſula I. 9. 58.
Cherrone, oppidum II. 1. 29.
Cherſoneſus II. 2. 79.
Cherſoneſi alterum latus II. 2. 101.
Cherſoneſus promontorium II. 3. 116.
Chios, inſula & urbs II. 7. 34.
Chomari I. 2. 47.
Chryſa, oppidum I. 18. 18.
Chryſe, inſula II. 7. 124. III. 7. 79.
Cicones II. 2. 107.
Cicynethos, inſula II. 7. 72.
Cilices I. 12. 29.
Cilicia I. 2. 65. I. 11. 7. I. 13. 54. II. 7. 42.
Cimbri III. 3. 46.
Cimmerica oppida II. 1. 22.
Cimmerii I. 2. 49.
Cimmerium, urbs I. 19. 114.
Cimmerius Boſporus I. 1. 39.
Cinara, inſula II. 7. 102.
Cinolis, urbs I. 19. 62.
Cinyps fluvius I. 7. 31.
Cios, emporium I. 19. 27.
Circeji II. 4. 100.
Cirrha II. 3. 148.
Cirta, nunc Sittianorum colonia I. 6. 4.
Ciſſi I. 2. 49.
Ciſthena, urbs I. 18. 16.
Cithaeron II. 3. 39.
Citharíſte II. 5. 23.
Clampetia II. 4. 86.
Clazomenae, urbs I. 17. 30.
Cleona, urbs II. 2. 125.
Cliternia, oppidum II. 4. 56.
Cliumberrum, urbs III. 2. 41.
Clodianum, flumen II. 6. 33.
Cluana, urbs II. 4. 50.
Clupea, urbs I. 7. 17.
Cnemides II. 3. 90.
Cnidus, urbs I. 16. 17.
Codanonia III. 6. 75.
Codanus ſinus III. 3. 36. III. 6. 74.
Coele Syria I. 11. 3.
Coeloa portus II. 2. 89.

Col-

I N D E X.

Colchi I. 19. 13. & 84.
Colchis II. I. 85.
Coli II. 7. 13.
Colis III. 7. 3. & 58. & 60.
Colobs, promontorium III. 8. 62.
Colonia Sittianorum I. 6. 5.
Coloniae Rhodiorum I. 16. 9.
Colophon, urbs I. 17. 24.
Colophonii I. 19. 25.
Colubraria, inſula II. 7. 211.
Columna Rhegia II. 4. 82.
Columnae Herculis I. 5. 18. II. 6. 69.
Comani I. 2. 45.
Comarae I. 2. 44.
Comata Gallia III. 2. 32.
Commagene I. 11. 5.
Commageni I. 2. 53.
Concordia II. 4. 25.
Conſentia II. 4. 80.
Coos, inſula & urbs II. 7. 34.
Cophes, fluvius III. 7. 72.
Κωφὸς portus II. 3. 7.
Coraxi I. 19. 101.
Coraxicus mons III. 5. 57.
Coraxici montes I. 19. 94.
Corcyra, inſula II. 7. 98.
Corcyra nigra, inſula II. 7. 129.
Corduba, urbs II. 6. 10.
Corinthos II. 3. 111.
Cornelia caſtra I. 7. 10.
Corocondame I. 19. 111.
Coros, fluvius III. 8. 29.
Corſica, inſula II. 7. 184. & 185. & 192.
Corycius ſpecus I. 11. 18.
Corycos, oppidum I. 11. 15.
Coryna I. 17. 32.
Coſa II. 4. 101.
Coſſura, inſula II. 7. 174.
Cothon, inſula II. 7. 100.
Cragus, mons I. 15. 21.
Crete, inſula II. 7. 109.
Cretes I. 16. 1.
Creuſis II. 3. 147.
Κριοῦ μέτωπον II. I. 26. II. 7. 111.
Cromna, urbs I. 19. 60.
Croto II. 4. 76.
Crunos, portus II. 2. 59.
Crya, promontorium I. 16. 7.
Cudus III. 7. 60.
Cumae II. 4. 95.
Cuneus ager III. I. 51. & 53.
Cupra, urbs II. 4. 50.
Cyaneae inſulae II. 7. 22.
Cyclades inſulae II. 7. 107.
Cycnus, oppidum I. 19. 99.
Cydna II. 3. 17.
Cydnus, fluvius I. 13. 7. & 9.
Cydonia, urbs II. 7. 120.
Cyllene II. 3. 137. & 119.
Cyllenius mons II. 3. 75.
Cyme, urbs I. 18. 7.
Cynos II. I. 56.
Cynoſſema, tumulus Hecubae II. 2. 91.
Cypariſſae, urbs II. 3. 135.
Cypariſſius ſinus II. 3. 128. & 134.
Cypros, inſula II. 7. 41. & 112.
Cypſela II. 2. 73.
Cyrenae, provincia I. 4. 19.
Cyrenaïca provincia I. 8. 1.
Cyrenaïci I. 7. 40.
Cyrene, urbs I. 8. 17.
Cyrus, amnis III. 5. 56.
Cythera, inſula II. 7. 90.
Cythnos, inſula II. 7. 101.
Cytoros, urbs I. 19. 61.
Cyzicum I. 19. 12.

D.

DAhae I. 2. 45. III. 5. 66.
Damaſcene I. 11. 4.
Danubius, amnis II. I. 74. II. 3. 175. III. 3. 23.
Dardania, urbs I. 18. 48.
Daſcylos, urbs I. 19. 24.
Daſſaretae II. 3. 163.
Dauni II. 4. 14. & 55.
Deciatum oppidum II. 5. 20.
Decimanorum colonia II. 5. 15.
Decium III. 2. 108.
Dellia caſtra I. 7. 9.
Delos, inſula II. 7. 106. III. 5. 15.
Delphi II. 3. 57.
Delphicum delubrum I. 15. 19.
Delta I. 9. 22.
Demetrion II. I. 82.
Derbices III. 5. 38.
Derris, promontorium II. 3. 6.
Dertoſa II. 6. 44.
Devales, fluvius III. I. 106.
Dianium, inſula II. 7. 182.
Diarrhytos Hippo I. 7. 8.
Dictynna, urbs II. 7. 121.
Didyme II. 7. 176.
Dioſcos II. 3. 106.
Diomedia, inſula II. 7. 110.
Diomedis turris II. 2. 116.
Dionyſia, inſula II. 7. 101.
Dionyſopolis II. 2. 60.
Dioſcorias, urbs I. 19. 105.

Dium

Doris II. 3. 46. & 55.
Doriſcos II. 2. 107.
Δρῦμος Ἀχίλλειος II. 1. 52.
Dulichium, inſula II. 7. 94.
Durius, amnis III. 1. 63. & 69.
Dyrrachium, urbs II. 4. 167.
Dyſcelados, inſula II. 7. 128.

E.

EBora, oppidum III. 1. 55.
Ebora, caſtellum III. 1. 93.
Ebora, portus III. 1. 76.
Ebuſos, urbs & inſula II. 7. 204.
Echidna II. 1. 98.
Echinades, inſulae II. 7. 95.
Echinos II. 3. 83.
Echymnia II. 2. 124.
Elaea, urbs I. 18. 8.
Electrides, inſulae II. 7. 129.
Elephantis, urbs I. 9. 17. & 107.
Eleus II. 2. 95.
Eleuſin II. 3. 60.
Eliberri vicus II. 5. 76.
Ἡλίου τράπεζα III. 9. 14.
Elis, regio II. 3. 49. & 68.
Elis, urbs II. 3. 68.
Eluſo, oppidum II. 6. 38.
Emerita, urbs II. 6. 29.
Emporiae II. 6. 33.
Encheliae II. 3. 164.
Enna II. 7. 164.
Enneapolis II. 3. 137
Eoa litora I. 15. 5.
Eoa pars I. 2. 27.
Eoum mare III. 7. 1.
Eoum pelagus III. 7. 14.
Eous Oceanus I. 2. 2.
Epheſus, urbs I. 17. 18.
Epidamnos, urbs II. 3. 168.
Epidauricum litus II. 7. 88.
Epidaurii II. 3. 120.
Epidaurus, oppidum II. 3. 123.
Epigoni, Thebanorum victores I. 17. 23.
Epiros II. 3. 56. II. 3. 77. II. 3. 151. II. 7. 95.
Eraſinus, amnis II. 3. 129.
Ereſos II. 7. 33.
Eretria, oppidum II. 7. 83.
Eretrii II. 2. 146.
Erginos, amnis II. 2. 71.
Erineum II. 3. 56.
Erymanthus, fluvius II. 3. 78.
Erythia, inſula III. 6. 16.
Ἐρυθρὰ θάλασσα III. 8. 3.
Eryx, mons II. 7. 165
Ἑσπέριοι III. 9. 74.
Ἑσπέρου κέρας, promontorium III. 9. 95.
Eſſedones II. 1. 16. & 20. & 119.
Eſtia, pſlus III. 3. 26.
Etruria II. 4. 17.
Etruſcum litus II. 7. 185.
Etruſca loca II. 4. 105.
Euboea II. 7. 73.
Eudaemon Arabia III. 8. 48.
Euenos II. 3. 149.
Euphrates, fluvius I. II. 13. III. 8. 32. & 33.
Euproſopon, promontorium I. 12. 12.
Euripos, rapidum mare II. 7. 78.
Europa I. 3. I. I. 19. 33. II. 7. 113.
Europae litora II. 6. 68.
Europae prima pars I. 5. 4.
Europe I. I. 46. 47. I. 2. 6. I. 4. 3. II. 6. 84.
Eurotas, amnis II. 3. 131.
Eurymedon, fluvius I. 14. 2.
Euteletos, inſula II. 7. 62.
Euthane, urbs I. 16. 18.
Euxinum mare II. I. 24.
Euxinus Pontus I. 19. 51. & 90. II. 2. 20.
Ex, oppidum II. 6. 65.
Exampeus fons II. 1. 65.

F.

FAneſtris colonia II. 4. 43.
Ferraria, promontorium II. 6. 47. II. 7. 206.
Firmum, caſtellum II. 4. 51.
Flevo III. 2. 76.
Formiae II. 4. 98.
Fortunatae inſulae III. 10. 12.
Forum Julii II. 5. 21.
Foſſa Mariana II. 5. 31.
Frentani II. 4. 14. & 53.
Fretum I. I. 39. & 44. I. 3. 9. & 12. II. 6. 80. II. 7. I. III. 10. 49.
Fretum Helleſponticum I. 2. 20.
Fretum Siculum II. 7. 172.
Fundi II. 4. 99.

G.

GAdamus, urbs III. 8. 59.
Gades, inſula II. 7. I. & II. 6. 4.
Gaditanus portus III. I. 32.

Gaeſus,

Gaeſus, flumen I. 17. 13.
Gaetuli I. 4. 28. III. 10. 26.
Galata, inſula II. 7. 174.
Gallia I. 3. 27. & 30. II. 5. I. & 42. II. 7. 196. III. I. 100. III. 6. 43.
Gallia Braccata II. 5. 6.
Gallia Comata III. 2. 32.
Gallia Narbonenſis II. 5. 6.
Gallia Togata II. 4. 13.
Galliae finis II. 5. 79.
Galliae latus alterum III. 2. I.
Galliae II. 5. 42. II. 6. 7. & 18.
Gallicae gentes II. 3. 162. II. 4. 47.
Gallicarum gentium ultimi III. 2. 65.
Gallograeci I. 2. 55.
Gamphaſantes I. 4. 34. I. 8. 59.
Gandari I. 2. 43.
Ganges, fluvius III. 7. 57. & 58. & 65. & 74. & 79.
Garamantes I. 4. 30. I. 8. 46.
Garganus mons II. 4. 57.
Gargara I. 18. 26.
Garumna, fluvius III. 2. 35. & 41. & 59.
Gaudos, inſula II. 7. 124.
Gaulos, inſula II. 7. 173.
Gaza I. II. 14.
Geloni II. I. 122.
Gelonos I. 19. 140.
Gelos portus I. 16. 10.
Genua II. 4. 106.
Georgi I. 2. 50. II. I. 44. & 102.
Geraeſtos, promontorium II. 7. 74.
Germani I. 3. 31.
Germania II. I. 72. II. 4. 112. III. 3. I. III. 6. 43. & 73.
Germaniae litora III. 5. 95.
Gerrhos, flumen II. I. 39. & 41.
Geſoriacum, portus III. 2. 66.
Getae II 2. 24.
Gilda, urbs III. 10. 45.
Gnatia II. 4. 62.
Gnoſos, urbs II. 7. 119.
Gorgades, inſulae III. 9. 93.
Gortyna, urbs II. 7. 119.
Graeca oppida II. I. 61.
Graecia I. 3. 24. I. 18. 6. II. 2. 86. II. 3. 29. II. 7. 142.
Grajorum terrae II. 7. 98.
Grajae urbes I. 19. 2.
Granicus, fluvius I. 19. 9.
Graviſcae II. 4. 103.
Grovii III. I. 69.
Gyaros, inſula II. 7. 101.
Γυναικοκρατούμενοι Maeotidae I. 19. 138.
Gyrtona II. 3. 18.
Gythius, amnis II. 3. 130.

H.

HAdrumetum, urbs I. 7. 16.
Haemodae, inſulae III. 6. 73.
Haemos, mons II. 2. 17. & 20.
Halicarnaſos I. 16. 9. & 23.
Halmydeſſos, urbs II. 2. 66.
Halonefos, inſula II. 7. 69.
Halos II. 3. 82.
Halys, amnis I. 19. 65. & 66.
Hamaxobioe Sauromatae II. I. 19.
Hannibalis portus III. I. 54.
Hannibalis Scalae II. 6. 36.
Harmatotrophi I. 2. 44.
Hebrus, amnis II. 2. 15. & 107.
Hedui III. 2. 38. & 40.
Helene, inſula II. 7. 85.
Hellas II. 3. 33. & 108.
Hellados litus quod ſpectat orientem II. 3. 99.
Helleſponticum fretum I. 2. 20.
Helleſpontus I. I. 35. I. 2. 67. I. 3. 5. & 7. I. 8. 3. II. 2. 77. & 96.
Helleſponti fretum I. 18. 51.
Hemodes, mons I. 15. 12. III. 7. 66.
Heniochi I. 19. 103. 105.
Henioehoe I. 2. 50.
Heraclea, urbs Italiae II. 4. 76.
Heraclea, urbs Ponti I. 19. 53.
Heraclea, urbs Siciliae II. 7. 160
Heraclea, inſula II. 7. 176.
Herculaneum II. 4. 92.
Herculis Columnae I. 5. 18. II. 6. 69.
Herculi ſacer ſpecus I. 5. 9.
Hercynia ſilva III. 3. 27.
Hermiona, oppidum II. 3. 124.
Hermiones III. 3. 47.
Hermiſium, oppidum II. I. 23.
Hermonaſſa, urbs I. 19. 113.
Hermus, amnis I. 17. 33.
Heroopoliticum promontorium III. 8. 60.
Heſperia, urbs I. 8. 15.
Heſperides III. 10. 6. & 22.
Hiera, inſula II. 7. 178.
Himantopodes III. 10. 20.
Himera, urbs II. 7. 161.
Himera, amnis II. 7. 168.
Hippo, nunc Vibon II. 4. 85.
Hippo Diarrhytus I. 7. 8.
Hippo Regius I. 7. 3.

 Hip-

INDEX.

Hipponenſis ſinus I. 7. 7.
Hippopodes III. 6. 83.
Hippuris, inſula II. 7. 101.
Hippus, urbs I. 17. 10.
Hiſpal, urbs II. 6. 29.
Hiſpania I. 3. 27. I. 5. 3. & 16. II. 6. 3. & 7. & 58. II. 7. 199. III. 1. 97. III. 2. 4.
Hiſpaniae III. 1. 110.
Hiſtonium, urbs II. 4. 55.
Holopyxos, urbs II. 7. 120.
Hybla II. 7. 163.
Hydaſpes, fluvius III. 7. 72.
Hydria, inſula II. 7. 129.
Hydrus, mons II. 4. 65.
Hyla I. 16. 16.
Hypacaris, flumen II. 1. 39. & 42.
Hypanis, amnis II. 1. 62.
Hyperborei I. 2. 41. & 49. III. 5. 1.
Hyrcani I. 2. 48. III. 5. 36. & 59.
Hyrcania III. 5. 70.
Hyrcanus ſinus III. 5. 26. & 35. & 61.

I.

JAder, urbs II. 3. 170.
Jalyſos II. 7. 37.
Jamno, caſtellum II. 7. 203.
Jaſius ſinus I. 16. 25.
Jaxartes, amnis III. 5. 62.
Iberes III. 5. 58.
Iberi I. 2. 48.
Iberus, amnis II. 6. 44.
Icaria, inſula II. 7. 102.
Icaris II. 3. 97.
Ichthys, promontorium II. 3. 118. & 128.
Icoſium, urbs I. 6. 13.
Ida, mons I. 18. 15.
Idaeus mons I. 18. 31. II. 7. 123.
Igilium, inſula II. 7. 183.
Ilienſes II. 7. 195.
Ilium I. 18. 28. II. 2. 147.
Illice, urbs II. 6. 56.
Illicitanus ſinus II. 6. 55.
Illyricae gentes II. 3. 161.
Illyrici II. 2. 2. II. 3. 165.
Illyricum II. 3. 178.
Illyris I. 3. 25.
Ilva, inſula II. 7. 183.
Imbros, inſula II. 7. 67.
Inachus, amnis II. 3. 129.
Indi I. 2. 26. & 27. & 30. & 35. III. 5. 91.
Indii III. 7. 13. & 66.
Indica aequora III. 5. 93.
Indicum mare I. 2. 30.
Indicum pelagus III. 7. 15.
Indicus Oceanus I. 2. 4. & 8.
Indus fluvius III. 7. 16. & 57. & 65. & 70.
Indi oſtia III. 7. 86.
Inſerum mare II. 4. 7.
Inſulae Fortunatae III. 10. 12.
Inſulae *Μακάρων* II. 7. 27.
Inſulae noſtri maris III. 1. 1.
Iol I. 6. 7.
Iolcos II. 3. 54.
Iones I. 17. 17.
Ionia I. 2. 66. I. 17. 1. & 5. & 9. & 34. II. 7. 34.
Ionii fluctus II. 3. 32.
Ionium mare I. 3. 24. II. 3. 34. & 38. & 107. II. 7. 92. & 135.
Ionium pelagus II. 4. 9. II. 7. 157.
Jope, urbs I. 11. 18.
Ios, inſula II. 7. 100.
Iſauri I. 2. 55.
Iſſa, inſula II. 7. 128.
Iſſicus ſinus I. 13. 5.
Iſſos, urbs I. 13. 5.
Iſter, amnis II. 1. 75. II. 2. 3. & 53. II. 3. 175. & 177. II. 4. 39. II. 5. 38. III. 4. 3.
Iſter Nilo tantum minor II. 1. 77.
Iſtri oſtia II. 1. 78. II. 7. 16.
Iſthmos II. 2. 78. II. 3. 119. & 144.
Iſthmos, cui Diolcos cognomen eſt II. 3. 105.
Iſthmi alterum litus II. 2. 105.
Iſtri II. 3. 177.
Iſtria II. 3. 166. II. 4. 38.
Iſtrici II. 1. 69.
Iſtropolis II. 2. 53.
Italia II. 4. 1. & 67. II. 7. 143. & 174.
Italiae latus alterum II. 4. 67.
Italicae gentes II. 3. 162. II. 4. 47.
Italici populi II. 4. 13.
Italicum latus II. 7. 181.
Ithaca. inſula II. 7. 95.
Judaea I. 11. 5.
Julii Forum II. 5. 21.
Junonis ara III. 1. 34.
Junonis promontorium II. 6. 80.
Jovis mons II. 6. 34. & 40.
Iverna, inſula ſuper Brittanniam III. 6. 63.
Ivia, fluvius III. 1. 91.
Ixamatae I. 19. 122.

L.

INDEX.

L.

LAcedaemon II. 3. 66.
Lacedaemonii II. 2. 89.
Lacinium, promontorium II. 4. 74. & 77.
Lacippo, oppidum II. 6. 66.
Lacobriga, urbs III. I. 54.
Laconice II. 3. 49.
Laconicus ſinus II. 3. 126. & 130.
Laconis II. 3. 65.
Lacydon, Maſſilienſium portus II. 5. 24.
Ladon, fluvius II. 3. 76.
Laepa, oppidum III. I. 44.
Laeros, fluvius III. I. 73.
Lambriaca, urbs III. I. 72.
Lampſacum, urbs I. 19. 2. & 4.
Laodicea, urbs I. 12. 26.
Lapideum litus II. 5. 33.
Larinum. oppidum II. 4. 56.
Lariſſa II. 3. 53.
Larumna, oppidum I. 16. 12.
Larymne II. 3. 91.
Latera, caſtellum II. 5. 47.
Latium II. 4. 17.
Latmus, mons I. 17. 10.
Laturus, ſinus I. 6. 11.
Laurentum II. 4. 101.
Lebedos I. 17. 21.
Lebinthos, inſula II. 7. 103.
Ledum, flumen II. 5. 46.
Lemannus lacus II. 5. 1. & 39.
Lemnos, inſula II. 7. 71.
Leontini II. 7. 162.
Leptis, urbs I. 7. 17.
Leptis altera I. 7. 32.
Lerne, oppidum II. 3. 130.
Lesbos, inſula II. 7. 31.
Leuca, litus I. 16. 23.
Leuca, urbs I. 17. 33.
Leucadia, inſula II. 7. 97.
Leucas, oppidum II. 3. 150.
Leucata, litus II. 5. 59.
Leuce, inſula II. 7. 10.
Leucoaethiopes I. 4. 27.
Leucothea, inſula II. 7. 179.
Libethra II. 3. 28.
Liburni II. 3. 166. & 177.
Libycum mare I. 4. 16. & 18. & 26. II. 7. 170.
Libyes Aegyptii I. 4. 27.
Ligures II. 4. 16. II. 7. 198.
Ligurum Luna II. 4. 106.
Ligurum ora II. 7. 198.
Lilybaeum promontorium II. 7. 142. & 159. & 161.
Limia, fluvius III. I. 72.
Limyra, civitas I. 15. 16.
Limyra, fluvius I. 15. 16.
Lindos II. 7. 37.
Lipara, inſula II. 7. 176.
Liris II. 4. 98.
Liternum II. 4. 96.
Lixus, flumen III. 10. 47.
Locri II. 4. 81.
Locris II. 3. 46.
Lotophagi I. 7. 36.
Lucania II. 4. 18.
Lucaniae loca II. 4. 91.
Lucentia, urbs II. 6. 56.
Lucrinus lacus II. 4. 94.
Luna Ligurum II. 4. 106.
Lupia, amnis III. 3. 34.
Lupiae II. 4. 64.
Luſitania II. 6. 17. & 19. & 24. & 28. III. I. 45. III. 6. 16.
Lycaones I. 2. 55.
Lycaſto, urbs I. 19. 66.
Lycaſtos, urbs II. 7. 120.
Lycia I. 2. 65. I. 15. I. & 22. II. 7. 35.
Lycos, amnis I. 12. 27.
Lyctos, urbs II. 7. 119.
Lydi I. 2. 56.
Lynxo, urbs III. 10. 47.
Lyſimachia II. 2. 75.

M.

MAcae III. 8. 52.
Μακάρων inſulae II. 7. 28.
Macedones II. 3. 14.
Macedonum populi II. 3. 1.
Macedonia I. 3. 23. II. 3. 45.
Macrobii III. 9. 5.
Macrocephali I. 19. 78.
Μακρὸν τεῖχος, locus II. 2. 74.
Madytos II. 2. 95.
Maeander, amnis I. 17. 10.
Maenalus, mons II. 3. 75.
Maenoba, oppidum II. 6. 65.
Maeotici I. 2. 70. I. 19. 120.
Maeotidae *γυναικοκρατούμενοι* I. 19. 138.
Maeotis palus I. I. 39. & 43. I. 2. 23. I. 3. 2. I. 19. 91. & 104. & 131. II. I. 3. & 16. & 20. & 34. II. 7. 5.
Magneſia II. 3. 46. & 54.
Magnum promontorium III. I. 52. & 55.

I N D E X.

Magnus portus I. 5. 33.
Mago caſtellum II. 7. 203.
Magrada, fluvius III. I. 108.
Majus, flumen II. 6. 42.
Malaca, oppidum II. 6. 65.
Malea, promontorium II. 3. 117, & 125. & 126. II. 7. 91.
Maliacus ſinus II. 3. 88.
Mallos I. 13. 8.
Marathon II. 3. 93.
Marathos, urbs I. 12. 16.
Marathuſa, urbs II. 7. 121.
Mare Adriaticum I. 3. 18. & 25. & 26.
Mare Aegaeum I. 3. 17. & 22. & 24. II. 7. 66. & 88.
Mare Aethiopicum I. 4. 16.
Mare Arabicum I. 2. 9.
Mare Atlanticum I. 4. 17. III. I. 45.
Mare Britannicum III. 6. 23.
Mare Carpathium II. 7. 126.
Mare Caſpium I. 2. 10. III. 5. 28.
Mare Eoum III. 7. I.
Mare Hyrcanum III. 5. 35.
Mare Indicum I. 2. 30.
Mare Infetum II. 4. 7.
Mare Ionium I. 3. 18. & 24. II. 3. 34. & 38. II. 7. 92. & 159.
Mare Libycum II. 7. 170.
Mare Noſtrum I. I. 31. I. 3. 3. I. 5. 3. I. 9. 7. II. I. I. & 77. II. 5. 5. II. 6. 9. & 20. & 24.
Mare Perſicum I. 2. 9.
Mare Ponticum II. I. 49.
Mare Rubrum I. 10. I. III. 7. 91. III. 8. I. & 67.
Mare Siculum II. 7. 134.
Mare Superum II. 4. 7.
Mare Tuſcum I. 3. 19. & 26. & 27. II. 4. 6. II. 7. 71.
Mare Tyrrhenum I. 3. 20.
Maria Noſtra I. 2. 51. I. 9. 55. I. 15. 14. II. 6. 83. III. 8. 41.
Mariana colonia II. 7. 187.
Mariana foſſa II. 5. 31.
Mariandyni I. 2. 54. I. 19. I. & 51.
Mariandynorum fines II. 7. 17.
Maritima Avaticorum II. 5. 30.
Maronia II. 2. 113.
Martius Narbo II. 5. 16.
Maſſagetae I. 2. 47.
Maſſilia II. 2. 25. II. 7. 198.
Maſſilienſium portus II. 5. 24.
Maſtuſia II. 2. 79. & 100.
Matiani I. 2. 52.
Matrini II. 4. 53.
Mauretania I. 5. 4. I. 6. 2. III. 10. 30.
Mauri I. 4. 21. & 22.
Mearus, amnis III. I. 91.
Mecyberna, urbs II. 3. 8.
Mecybernaeus flexus II. 3. 5.
Medama II. 4. 85.
Medi I. 2. 53.
Megara II. 3. 63. & 101.
Megarenſium tractus II. 3. 105.
Megaris, regio II. I. 47. & 62.
Megaris, urbs II. 7. 152.
Melanchlaeni I. 19. 102. II. I. 123.
Melas, fluvius I. 14. I. II. 2. 103.
Meliboea II. 3. 18. & 20.
Melis I. 9. 22.
Melita, inſula II. 7. 174.
Mellaria II. 6. 79.
Melos, inſula II. 7. 99.
Melſiagum, palus III. 3. 27.
Memphis, urbs I. 9. 106.
Mende, urbs II. 2. 145.
Mendeſium, oſtium Nili I. 9. 116.
Meninx, inſula II. 7. 63.
Mercurii promontorium I. 7. 5.
Meroë, inſula I. 9. II. III. 9. I.
Meros, mons III. 7. 52.
Meſembria, urbs II. 2. 60.
Meſopotamia I. II. 3.
Meſſana II. 7. 151.
Meſſene II. I. 67.
Meſſenia II. 3. 49. & 67.
Meſſenii II. 3. 136.
Meſua, collis II. 5. 47.
Metagonium promontorium I. 7. I.
Metapontum II. 4. 75.
Metaurum II. 4. 83.
Metaurus, flumen II. 4. 44.
Methone II. 3. 67.
Methymna, oppidum II. 7. 33.
Mileſii II. 2. 54.
Mileſiorum colonia Tios I. 19. 57.
Miletus, urbs I. 17. 4.
Minervae promontorium II. 4. 90.
Minio II. 4. 102.
Minius, fluvius III. I. 70.
Minturnae II. 4. 98.
Miſenum promontorium II. 4. 94.
Moenis, amnis III. 3. 34.
Moeris, lacus I. 9. 64.
Monda, amnis III. I. 62.
Morini III. 2. 65.
Moſchi I. 2. 50. III. 5. 36.
Moſchi montes I. 19. 93.
Moſſyni I. 19. 71.
Mulucha, amnis I. 5. 5. & 34.
Munimentum Caepionis III. I. 35.

INDEX.

Μυὸς ὅρμος, promontorium III. 8. 61.
Muſagoroe, inſulae II. 7. 125.
Mutina, Romana colonia II. 4. 20.
Mycenae II. 3. 63.
Myconos, inſula II. 7. 106.
Myndos, urbs I. 16. 24.
Myriandros I. 12. 29.
Myrina, urbs I. 18. 5.
Myrlea, urbs I. 19. 25.
Myrmecion, oppidum II. I. 22.
Myrtili, urbs III. I. 53.
Myrtoum pelagus II. 3. 30. II. 7. 90.
Myſia I. 18. 2.
Myſius Olympus I. 19. 17.
Myſtiae II. 4. 79.
Mytilene II. 7. 33.

N.

NAbar, fluvius I. 6. 14.
Naebis, fluvius III. I. 70.
Nagidos, Samiorum colonia I. 13. 55.
Nanaſa, fluvius III. I. 106.
Nar, amnis II. 3. 174. & 176.
Narbo II. 5. 54.
Narbo Martius II. 5. 17.
Narbonentis Gallia II. 5. 6.
Narona, urbs II. 3. 171.
Natiſo, fluvius II. 4. 27.
Naumachos, inſula II. 7. 124.
Naupactos, oppidum II. 3. 76.
Nauſtathmos, promontorium I. 8. 14.
Naxos, inſula II. 7. 106.
Neapolis (urbs Africae proprie dictae) I. 7. 18.
Neapolis (urbs Cariae) I. 16. 24.
Neapolis (urbs Italiae) II. 4. 93.
Nemauſus Arecomicorum II. 5. II.
Nerii III. I. 78.
Neritos, inſula II. 7. 93.
Neſos, oppidum II. 7. 83.
Neſtos, amnis II. 2. 16. & 120.
Neuri II. I. 70. & 124.
Nicaea, urbs II. 5. 20.
Nigritae I. 4. 23.
Nilus I. I. 41. & 43. & 46. I. 2. 15. & 16. I. 4. I. & 18. I. 9. 6. & 9. II. 7. 50. & 58. III. 9. 2.
Nili fons III. 9. 75.
Nili oſtia I. 9. 117.
Niphates I. 15. 33.
Niſyros, inſula II. 7. 102.
Noega, oppidum III. I. 92.
Nomades II. I. 41. & 42. & 100.
Nomades Scythae III. 5. 33.
Noſtrum mare I. 33. I. 5. 3. I. 9. 7. II. I. I. & 77. II. 5. 5. II. 6. 9. & 20. & 24.
Noſtrum pelagus I. 4. 40.
Noſtri maris inſulae III. I. I.
Noſtra aequora I. 2. 14.
Noſtra litora I. 3. 30.
Noſtra maria I. 2. 51. I. 9. 55. & 15. 14. II. 6. 83. III. 8. 41.
Nuchul, Nili fons III. 9. 75.
Numana, urbs II. 4. 50.
Numantia, urbs II. 6. 28.
Numidae I. 4 21.
Numidia I. 6. I.
Nymphaeum ſpecu II. I. 30.
Nyſa, urbs III. 7. 51.

O.

OAeones III. 6. 81.
Oceanicum litus III. 3. 4.
Oceanus I. I. 18. I. 2. I. I. 4. 44. I. 5. 21. I. 19. 150. II. 5. 3. II. 6. 21. & 24. & 81. III. I. 4. III. 3. 34.
Oceanus Atlanticus I. 3. 3. I. 5. I.
Oceanus Britannicus I. 3. 4. II. 6. I.
Oceanus Eous I. 2. 2.
Oceanus Indicus I. 2. 3. & 8.
Oceanus Scythicus I. 2. 3.
Oceani litora II. 7. 3.
Oceani oſtium III. 9. 33.
Oceanum mare II. 6. 10.
Octavanorum colonia II. 5. 22.
Odeſſos, urbs II. 2. 60.
Oea, oppidum I. 7. 30.
Oeanthia II. 3. 148.
Oeaſo III. I. 108.
Oechalia, oppidum II. 7. 83.
Oenuſſa, inſula II. 7. 91.
Oetaeus ſaltus II. 3. 26.
Ogygis, inſula III. 8. 54.
Olbia, Graecum oppidum in Scythia II. I. 61.
Olbia (urbs Galliae Narbonenſis) II. 5. 23.
Olbianos ſinus I. 19. 29.
Olearos, inſula II. 7. 100.
Oleaſter lucus III. I. 32.
Olintigi, oppidum III. I. 44.
Oluros II. 3. 146.

Olympus mons II. 3. 23.
Olympus Myſius I. 19. 17.
Olynthos, urbs II. 2. 125.
Onoba, oppidum III. 1. 44.
Ophiophagi III. 8. 70.
Opoës II. 3. 90.
Opuntius ſinus II. 3. 88.
Orbelos, mons II. 2. 17.
Orbis alter I. 9. 51.
Orbis, fluvius II. 5. 51.
Orcades, inſulae III. 6. 72.
Orchomenos, urbs II. 3. 74.
Oricum, urbs II. 3. 167.
Origenomeſci III. 1. 106.
Orontes, amnis I. 12. 28.
Oſiſmica litora III. 6. 24.
Oſiſmii III. 2. 63.
Oſſa, mons II. 3. 23.
Oſſonoba, urbs III. 1. 54.
Oſteodes, inſula II. 7. 175.
Oſtia II. 4. 101.
Oſtia Tiberina II. 7. 181.
Oxos, amnis III. 5. 62.

P.

PAchynum promontorium II. 7. 141. & 150. & 159.
Padus, fluvius II. 4. 29. & 35. & 41.
Paeſicae III. 5. 37. & 68.
Paeſtanus ſinus II. 4. 88.
Paeſtum, oppidum II. 4. 88.
Pagae III. 3. 147.
Pagaſa, urbs II. 3. 84.
Pagaſaeus ſinus II. 3. 83.
Palaepaphos, inſula II. 7. 47.
Palaeſtina I. II. 13. & Palaeſtine I. II. 6.
Palibotri III. 7. 58.
Pallantia, urbs II. 6. 27.
Pallene II. 2. 125. & 142.
Palma colonia II. 7. 204.
Palmaria, inſula II. 7. 181.
Paltos, urbs I. 12. 25.
Pamiſſum, flumen II. 3. 134.
Pamphylia I. 2. 66. I. 13. 54. I. 14. I. & 14.
Panacra, urbs II. 7. 120.
Panchaei III. 8. 69.
Pandateria, inſula II. 7. 180.
Pandion, collis I. 16. 13.
Panionium, regio I. 17. 15.
Panormus, urbs II. 7. 161.
Panoti III. 6. 84.
Panticapaeum, oppidum II. 1. 23.
Panticapes II. 1. 44.
Paphlagones I. 19. 58.
Paphlagonia I. 19. 62.
Paphos, inſula II. 7. 45.
Paraetonius portus I. 8. 14.
Pariani I. 2. 43.
Parion, urbs I. 19. 3.
Parnaſos, mons II. 3. 57.
Paropamiſus, mons I. 15. 12.
Paropaniſii I. 2. 45.
Paropaniſus, mons III. 7. 70.
Paros, inſula II. 7. 105.
Partheni II. 3. 162.
Parthenion, promontorium II. 1. 28.
Parthenius, amnis I. 19. 60.
Parthenius, mons II. 3. 75.
Par[illegible] I. 2. 59.
Parthica gens III. 4. 4.
Patalene, inſula III. 7. 89.
Patara, urbs I. 15. 17.
Patavium Antenoris II. 4. 20.
Pathmeticum oſtium Nili I. 9. 115.
Patrae II. 3. 138.
Paulo, flumen II. 4. 108.
Pedalion, promontorium I. 16. 6.
Pelagus Africum II. 7. 188.
Pelagus Atlanticum I. 4. 22.
Pelagus Eoum III. 7. 14.
Pelagus Indicum III. 7. 15.
Pelagus Ionium II. 4. 9.
Pelagus Myrtoum II. 3. 30.
Pelagus Noſtrum I. 4. 40.
Pelagus Siculum II. 4. 9.
Pelagus Tuſcum II. 5. 3.
Pelasgi I. 16. 2. I. 18. 22.
Pelasgorum coloniae I. 19. 15. II. 2. 139.
Pelion, mons II. 3. 23.
Pelle, urbs II. 3. 2.
Peloponneſiacae gentes II. 3. 72.
Peloponneſiaci II. 3. 143.
Peloponneſiacum litus II. 7. 155.
Peloponneſos II. 3. 41. & 48. & 108. & 114.
Peloponneſi ora II. 3. 114.
Peloris, promontorium II. 7. 143. & 161.
Peluſiacum, oſtium Nili I. 9. 116.
Peluſium, urbs I. 9. 114.
Peneus, fluvius II. 3. 15. & 18.
Perga, oppidum I. 14. 10.
Perinthos, urbs II. 2. 70.
Perſae I. 12. II. I. 13. 3. I. 14. 4. I. 19. 10. III. 8. 27.
Perſarum populi I. 2. 37.
Perſicum mare I. 2. 9.

Perſicus ſinus I. 2. 36. & 58. III. 8. 9. & 10. & 22.
Perſis I. 2. 36. III. 8. 31.
Petilia II. 4. 78.
Peuce, inſula II. 7. 16.
Phaeaces II. 3. 164.
Phanagoria, urbs I. 19. 113.
Pharos, inſula adjacens Alexandriae II. 7. 132.
Pharos inſula Alexandriae ponte conjuncta II. 7. 53.
Pharos inſula adjacens Brunduſio II. 7. 132.
Pharuſii I. 4. 23. III. 10. 22.
Phaſelis, urbs I. 14. 13.
Phaſiacus angulus II. 2. 77.
Phaſis, fluvius I. 19. 85.
Phaſis, oppidum I. 19. 85.
Phicores I. 19. 121.
Philaenorum arae I. 7. 2. & 38.
Phileae, urbs II. 2. 67.
Philippi, urbs II. 2. 121.
Philoteris, urbs III. 8. 62.
Phinopolis II. 2. 67.
Phitonia, inſula II. 7. 179.
Phocaea I. 17. 34.
Phocaei I. 19. 5. II. 5. 25.
Phocis II. 3. 46. & 57.
Phoenice I. II. 7. I. 12. I. II. 7. 47.
Phoenices I. 7. II. I. 12. I. I. 14. 4.
Phoenicuſa, inſula II. 7. 176.
Pholoë, mons II. 3. 74.
Phryges I. 2. 55.
Phrygia I. 19. 27.
Phthia II. 3. 55.
Phthiotis II. 3. 46. & 54.
Phthirophagi I. 19. 103.
Phycus, promontorium I. 7. 37.
Phygela, urbs I. 17. 18.
Phyſcella, urbs II. 3. 7.
Piceni litora II. 4. 49.
Picentes II. 4. 14.
Picentia II. 4. 89.
Pieria II. 3. 25.
Pindus II. 3. 55.
Piraeeus Athenienſium portus II. 3. 103.
Piſae II. 4. 104.
Piſae Oenomai II. 3. 68.
Piſaurum II. 4. 43.
Piſidae I. 2. 55.
Pitane, urbs I. 18. 9.
Pithecuſa, inſula II. 7. 178.
Pityia, inſula II. 7. 128.
Pityuſa, inſula II. 7. 88.
Placia I. 19. 15.
Plotae, inſulae II. 7. 96.
Pogonus portus II. 3. 122.
Pola, Romana colonia II. 3. 172.
Polaticus ſinus II. 3. 171.
Pollentia, colonia II. 7. 204.
Polyaegos, inſula II. 7. 68.
Pompeji II. 4. 93.
Pompejopolis I. 13. II.
Pontiae, inſula II. 7. 180.
Ponti angulus I. 19. 83.
Ponti angulus alter II. 2. 56.
Ponti angulus Phaſiacus II. 2. 57.
Ponti flexus alter II. 2. 62.
Pontici I. 2. 70.
Pontici lateris frons II. 2. 2.
Ponticum latus I. 3. 22.
Ponticum mare II. I. 49.
Pontus I. 2. 68. I. 3. 2. & 6. I. 19. 32. & 38. & 106. & 109. & 118. & 132. II. I. 20. II. 2. 61. II. 7. 10.
Pontus Axenus I. 19. 49.
Pontus Euxinus I. I. 38. I. 19. 51.
Populonia II. 4. 104.
Πορθμὸς I. I. 33.
Portus Hannibalis III. I. 54.
Portus Magnus I. 5. 33.
Portus Veneris II. 5. 78.
Poſideum promontorium I. 17. 2.
Potentia, urbs II. 4. 50.
Potidaea, urbs II. 2. 145.
Praeſamarchi III. I. 74.
Priapos, urbs I. 19. 3.
Priene, urbs I. 17. 13.
Priſciana, urbs III. 10. 46.
Prochyta, inſula II. 7. 180.
Proconneſos, inſula II. 7. 23.
Propontis I. I. 36. I. 3. 7. II. 2. 68. & 69. II. 7. 23.
Prote, inſula II. 7. 92.
Pſophis, urbs II. 3. 73.
Pteleos II. 3. 82.
Ptolemais, urbs Cyrenaicae I. 8. 15.
Ptolemais, urbs Arabiae III. 8. 62.
Puteolanus ſinus II. 4. 91.
Puteoli II. 4. 93.
Pygmaei III. 8. 71.
Pylae Armeniae I. 15. 13.
Pylae Caſpiae I. 15. 13.
Pylii II. 3. 136.
Pylos II. 3. 137.
Pyraei II. 3. 166. & 177.
Pyramus, fluvius I. 13. 7. & 8.
Pyrenaeus mons II. 5. 4. & 51 & 77. II. 6. I. & 31. III. 2. 34. & 41.

Pyrenaei promontoria II. 5. 77.
Pyrenaei jugi promontorium III. I. 109.
Pyrgi II. 4. 102.
Pyrrha II. 7. 33. & 83.

Q.

Quiza, caſtellum I. 6. II.

R.

Ravenna II. 4. 42.
Rha, amnis III. 5. 41.
Rhamnus II. 3. 95.
Rhegia Columna II. 4. 82.
Rhegium II. 4. 82.
Rhenea, inſula II. 7. 105.
Rhenus, amnis II. 5. 4. & 38. III. 2. II. & 36. & 67. & 72. III. 3. 33.
Rheni oſtia III. 6. 42.
Rhetico, mons III. 3. 31.
Rhion II. 3. 149.
Rhion, mare II. 3. 141.
Rhipaeus mons I. 19. 130. & 149.
Rhipaei montes I. 19. 89. II. 6. III. 5. 5.
Rhoda II. 6. 32.
Rhodanus, amnis II. 5. 29. & 37. III. 3. 33.
Rhodii I. 13. 10.
Rhodiorum coloniae I. 16. 9.
Rhodope, mons II. 2. 17.
Rhodos, inſula II. 7. 36.
Rhodos, inſula & urbs II. 7. 35.
Rhoetea litora I. 18. 47.
Rhoeteum, urbs I. 18. 47.
Rhoſos, urbs I. 12. 26.
Rhyndacus, flumen I. 19. 18. & 24.
Roma II. 4. 22.
Romani populi colonia Carthago I. 7. 13.
Romanorum coloniae Mutina & Bononia II. 4. 21.
Rubreſus lacus II. 5. 57.
Rubricatum, flumen II. 6. 40.
Rubrum mare I. 10. I. III. 7. 91. III. 8. I. & 67.
Rudiae II. 4. 63.
Ruſadir, urbs I. 5. 32.
Ruſcino, colonia II. 5. 75.
Ruſicade, oppidum I. 7. 4.
Ruthiſia, urbs I. 6. 13.

S.

Sabaei III. 8. 50.
Sabatia II. 4. 107.
Sabis, fluvius III. 8. 28.
Sacae III. 7. 6.
Sacrum promontorium III. I. 5 & 54.
Saetabis fluvius II. 6. 50.
Saguntus, urbs II. 6. 54.
Sais, urbs I. 9. 106.
Sala, urbs III. 10. 46.
Salacia, urbs III. I. 56.
Salamis, urbs II. 7. 45. & 86.
Salduba, oppidum II. 6. 65.
Saleni III. I. 105.
Salia, fluvius III. I. 96.
Sallentini II. 4. 15.
Sallentini campi II. 4. 65.
Sallentinum promontorium II. 4. 74.
Sallentina litora II. 4. 65.
Salona, urbs II. 3. 170.
Salſulae fons II. 5. 60.
Salſus ſinus II. 5. 79.
Same, inſula II. 7. 93.
Samiorum coloniae I. 13. 56.
Samonium promontorium II. 7. 110.
Samos, inſula & urbs II. 7. 34.
Samothrace, inſula II. 7. 68.
Sanroni III. 2. 62.
Sardabale, fluvius I. 6. 12.
Sardemiſos, mons I. 14. 13.
Sardinia II. 7. 185. & 188.
Sarmatae I. 3. 32. III. 6. 77.
Sarmatia III. 4. I.
Sarmaticae gentes III. 3. 3.
Saronicus portus II. 3. 122.
Sarpedon promontorium I. 13. 53. & 56.
Sars, flumen III. I. 75. & 77.
Saſon, inſula II. 7. 130.
Satarchae II. I. 21. & 35. & 89.
Satyri I. 4. 35. I. 8. 64. III. 9. 64.
Sannium, fluvius III. I. 105.
Sauromatae I. 2. 71. I. 19. 135.
Sauromatae Hamaxobioe II. I. 17.
Sauromatides Amazones III. 5. 34.
Scalae Hannibalis II. 6. 36.
Scamander, fluvius I. 18. 32.
Scandile, inſula II. 7. 68.
Scarpha II. 3. 90.
Schoenitas portus II. 3. 122.
Schoenos, fluvius II. 2. 112.

I N D E X.

Schoenus ſinus I. 16. 14. & 16.
Sciathos, inſula II. 7. 68.
Scione, urbs II. 2. 146.
Scironia ſaxa II. 3. 103.
Scylace I. 19. 15.
Scylaceum II. 4. 79.
Scylaceus ſinus II. 4. 76.
Scylla, ſaxum II. 4. 82. II. 7. 136. & 138. & 144.
Scyllaeon, promontorium II. 3. 116. & 119. & 125.
Scyros, inſula II. 7. 72.
Scythae I. 2. 26. & 28. & 33. & 40. & 46. II. I. 14.
Scythae Androphagoe III. 7. 6.
Scythae Nomades III. 5. 33.
Scytharum deſerta I. 2. 46. II. 2. 14.
Scythia Aſiatica III. 5.
Scythia Europaea I. 3. 21.
Scythiae amnes II. I. 54.
Scythiae deſerta III. 5. 62.
Scythiae populi II. I. 71.
Scythicus Oceanus I. 2. 3.
Scythicus ſinus III. 5. 27. & 37. & 63.
Scythici populi III. 5. 2.
Scythicae inſulae III. 6. 104.
Scythicum promontorium III. I. 82. III. 7. 3.
Sebennyticnm oſtium Nili I. 9. 115.
Secundanorum Arauſio II. 5. 12.
Sedochezi I. 19. 102.
Seleucia, urbs I. 12. 25.
Selymbria, urbs II. 2. 69.
Sena, inſula II. 6. 23.
Sena, urbs II. 3. 9.
Sepias, promontorium II. 3. 18. & 82.
Septimanorum Baeterrae II. 5. 13.
Sequana, fluvius III. 2. 36.
Serachi I. 19. 121.
Seres I. 2. 26. & 27. III. 7. 10.
Seriphos, inſula II. 7. 105.
Serrium promontorium II. 2. 110.
Seſamus, urbs I. 19. 60.
Seſtianae arae III. I. 93.
Seſtos II. 2. 82.
Sextanorum Arelate II. 5. 13.
Sicilia, inſula II. 7. 132. & 171. III. 6. 46.
Sicinos, inſula II. 7. 104.
Siculum fretum II. 7. 172.
Siculum pelagus II. 4. 9.
Siculi maris fretum II. 7. 133.
Sicyon II. 3. 146.
Sida, oppidum I. 14. 2.
Sidae portus I. 13. 3.
Sidon I. 12. 10.
Siga, urbs I. 5. 32.
Sigea litora II. 7. 26.
Sigeum, oppidum I. 18. 36.
Silerus, amnis II. 4. 89.
Simois, fluvius I. 18. 32.
Simyra, caſtellum I. 12. 16.
Sindones I. 19. 104. & 107.
Sindos, urbs I. 19. 107.
Sinonia, inſula II. 7. 180.
Sinope, urbs I. 19. 64.
Sinueſſa II. 4. 97.
Sinus Arabicus III. 8. 10. & 15.
Sinus Caſpius I. 2. 34. & 40. & 47. III. 5. 28. & 34. & 41. & 81.
Sinus Hyrcanus III. 5. 26. & 35. & 61.
Sinus Perſicus I. 2. 36. & 58. III. 8. 9. & 10. & 22.
Sinus Scythicus III. 5. 27. & 37. & 63.
Siphnos, inſula II. 7. 105.
Sipontum II. 4. 60,
Sipus II. 4. 60.
Sittianorum colonia I. 6. 5.
Smyrnaeus ſinus I. 17. 33.
Solis fons I. 8. 3.
Solis inſulae III. 7. 87.
Solis urbs III. 8. 9.
Soloe I. 13. 12.
Sordonnm ora II. 5. 73.
Sperchios, amnis II. 3. 84.
Sporades, inſulae II. 7. 104.
Stoechades, inſulae II. 7. 197.
Stratos, oppidum II. 3. 77.
Strobilum promontorium III. 8. 61.
Strongyle, inſula II. 7. 178.
Strophades, inſulae II. 7. 96.
Strymon, amnis II. 2. 16. & 121, & 122. & 125.
Styra, oppidum II. 7. 83.
Subur, oppidum II. 6. 39. & 41.
Suero, flumen II. 6. 51.
Sucronenſis ſinus II. 6. 48. II. 7. 206.
Suel, oppidum II. 6. 65.
Sueſia, palus III. 3. 26.
Sugdiani I. 2. 44.
Sugdianorum regiones III. 5. 63.
Sulci, urbs II. 7. 196.
Sunium promontorium II. 2. 98. II. 3 87. & 98.
Superum mare II. 4. 7.
Surrentum II. 4. 92.
Syene, urbs I. 9. 106.

Syme, inſula II. 7. 103.
Symplegades inſulae II. 7. 22.
Syracuſae II. 7. 153.
Syri III. 8. 42.
Syria I. 2. 64. I. II. I. II. 7. 147.
Syriae II. 7. 42.
Syrocilices I. 2. 56.
Syros, inſula II. 7. 106.
Syrtis major II. 7. 62.
Syrtis minor I. 7. 18. & 19. & 32.

T.

TAbis, mons III. 7. 9.
Tachempſo, inſula I. 9. 16.
Taenaros, promontorium II. 3. 117.
Tagus, amnis III. I. 57.
Tagi oſtium III. I. 57.
Talge, inſula III. 6. 97.
Tamarici III. I. 78.
Tamaris, flumen III. I. 75. & 76.
Tamuda fluvius I. 5. 32.
Tamus, promontorium III. 7. 62. & 79.
Tanais, flumen I. I. 40. & 42. & 47. I. 2. 15. & 24. & 70. I. 3. I. & 5. & 21. I. 19. 91. & 119. & 130. II. I. I.
Taphrae II. I. 37.
Taphrure, urbs I. 7. 17.
Taprobane inſula III. 7. 82.
Tarentinus ſinus II. 4. 73.
Tarentus II. 4. 75.
Tarichiae, inſulae II. 7. 64.
Tarracina II. 4. 99.
Tarraco, urbs II. 6. 37. & 42.
Tarraconenſis Hiſpania II. 6. 16. & 18. & 27.
Tarraconenſia litora II. 7. 199.
Tarſus I. 13. 9.
Tarteſſos II. 6. 76.
Taulantii II. 3. 164.
Taunus, mons III. 3. 30.
Tauri II. I. 94.
Taurianum II. 4. 82.
Taurici II. I. 24. & 35.
Taurici montes I. 19. 93.
Taurois II. 5. 23.
Tauromenium II. 7. 152.
Taurus mons I. 15. 4. & 15. III. 7. 10. & 63. III. 8. 40.
Tauri promontorium I. 15. 4.
Taygetus mons II. 3. 66.
Teanum, oppidum II. 4. 56.
Tectoſagum Toloſa II. 5. 12.
Tegea, urbs II. 3. 74.
Telamon II. 4. 104.
Telis, flumen II. 5. 74.
Telmeſos, urbs I. 15. 22.
Temeſa II. 4. 85.
Tempe, nemus II. 3. 27.
Tenedos, inſula II. 7. 25.
Tenos, inſula II. 7. 106.
Teos, urbs I. 17. 29.
Tergeſte, urbs II. 3. 178. & 4. 25. & Tergeſtum II. 3. 161.
Teutoni III. 3. 46. & 6. 75.
Thabraca, oppidum I. 7. 4.
Thaſos, inſula II. 7. 67.
Thebae, urbs Aegypti I. 9. 107.
Thebae, urbs Boeotiae, II. 3. 58.
Thebe, campus I. 18. 17.
Theganuſa, inſula II. 7. 91.
Themiſcyrium, oppidum I. 19. 67.
Theodoſia, oppidum II. I. 23.
Θεῶν ὄχημα, mons III. 9. 60.
Thera, inſula II. 7. 100.
Therapne II. 3. 65.
Thermae II. 7. 160.
Thermaïcus ſinus II. 3. 13.
Thermodon, amnis I. 19. 65. & 66.
Thermopylae II. 3. 89.
Theſſali II. 3. 15.
Theſſalia II. 3. 45. & 53.
Theſſalonice II. 3. 16.
Thia, inſula II. 7. 100.
Thoricos, urbs II. 3. 97.
Thraces II. 2. 22.
Thracia I. 3. 23. II. 2. I. II. 4. 115. II. 7. 67.
Thracius Boſporus I. I. 37. I. 2. 68. I. 19. 34. I. 7. 19.
Thule, inſula III. 6. 88.
Thurium II. 4. 76.
Thymnias ſinus I. 16. 14. & 15.
Thynias, inſula II. 7. 17.
Thynias, promontorium II. 2. 64.
Thyſſagetae I. 19. 141.
Tibarani I. 2. 52.
Tibareni I. 19. 69.
Tiberis II. 4. 101.
Tiberina Oſtia II. 7. 181.
Tichis, flumen II. 5. 74. & 6. 32.
Tifernus, amnis II. 4. 55.
Tigris, amnis I. II. 13. III. 8. 31. & 32.
Tigulia II. 4. 106.
Timavus, fluvius II. 4. 26.
Tinge, oppidum I. 5. 9.
Tingentera II. 6. 78.

Tios,

I N D E X.

Tios, oppidum I. 19. 56.
Triſtis, promontorium II. 2. 55.
Tiſanuſa, portus & urbs I. 16. II.
Togata Gallia II. 4. 13.
Tolobi, oppidum II. 6. 39. & Tolobis II. 6. 41.
Toloſa Tectoſagum II. 5. II.
Tomoe urbs II. 2. 55.
Toreatae I. 19. 120.
Toretae I. 2. 51. I. 19. 102.
Torone, urbs II. 3. 7.
Tragurium, inſula II. 7. 130.
Tragurium, urbs II. 3. 171.
Trapezûs, urbs I. 19. 80.
Treveri III. 2. 39.
Tripolis, locus I. 12. 15.
Tritium Tobolicum, urbs III. I. 107.
Triton, amnis I. 7. 25.
Tritonis, palus I. 7. 26.
Troas I. 2. 66. I. 18. 4. II. 7. 31.
Troezene, oppidum II. 3. 123.
Troezenii II. 3. 120.
Troezenium litus II. 7. 89.
Trogodyrae I. 4. 31. I. 8. 43.
Troja II. 3. 92.
Trojani I. 18. 3.
Truentinum caſtellum II. 4. 51.
Truentinum, flumen II. 4. 52.
Tubero, flumen III. 7. 95.
Tulcis, amnis II. 6. 43.
Turcae I. 19. 141.
Turduli III. I. 30.
Turduli veteres III. I. 60.
Turdulorum oppida III. I 61.
Turia, flumen II. 6. 51.
Turris Auguſti titulo memorabilis III. I. 77.
Turris Calarnaea II. 2. 123.
Turris Diomedis II. 2. 116.
Tuſci II. 4. 22.
Tuſcum mare I. 3. 19. & 26. & 27. II. 4. 6. & 83. II. 7. 171.
Tuſcum pelagus II. 5. 3.
Typhoneus ſpecus I. 13. 46.
Tyra, fluvius & oppidum II. I. 69.
Tyrii III. 6. 12.
Tyros I. 12. 7.
Tyrrhenum mare I. 3. 20.

V.

Valentia, urbs II. 6. 53.
Valetium II. 4. 64.
Varduli III. I. 102. & 108.
Varum, flumen II. 4. 108. & 109. II. 5. 4.
Vaſio Vocontiorum II. 5. 9.
Velia II. 4. 86
Veneris portus II. 5. 78.
Venetus lacus III. 2. 69.
Veneti I. 2. 54. II. 4. 12.
Veſulus, mons II. 4. 30.
Veſuvius, mons II. 4. 92.
Vibon II. 4. 83.
Vienna Allobrogum II. 5. 10.
Virgi, oppidum II. 6. 63.
Virgitanus ſinus II. 6. 64.
Viſtula, amnis III. 4. 2.
Viſurgis, amnis III. 3. 34.
Ulla, fluvius III. I. 73.
Ulyſſippo III. I. 57.
Vocontii II. 5. 9.
Volcae II. 5. 45.
Volcarum ſtagna II. 5. 46.
Volſci II. 4. 17.
Volturnum, oppidum II. 4. 96.
Volturnus, amnis II. 4. 96.
Volubilis urbs III. 10. 46.
Urgo, inſula II. 7. 183.
Urias, ſinus II. 4. 58.
Utica, urbs I. 7. 10.

X.

Xanthos, oppidum I. 15. 21.
Xanthus, flumen I. 15. 20.

Z.

Zacynthos, inſula II. 7. 93.
Zephyre, inſula II. 7. 124.
Zephyrion, promontorium I. 8. 13.
Zephyrium, promontorium II. 4. 77. & 78.
Zilia, fluvius III. 10. 47.
Zone II. 2. III.

F I N I S.

IN-

INDEX
RERUM MEMORABILIUM.

A.

Abdera, ſoror Diomedis; Abderam condidit II. 2. 118.
Academiae nihil affirmantis antiſtes Arceſilas I. 18. 10.
Achilles infeſta claſſe Pontum ingreſſus II. 1. 48.
- - - - ludicro certamine victoriam celebrat II. 1. 50.
- - - - ſe ac ſuos curſu exercitavit II. 1. 51.
- - - - ſitus in Leüce inſula, Achillea cognomine II. 7. 11.
Achivi ab Ilio capto remeantes II. 2. 147.
Achivorum bellantium ſtatio I. 18. 31.
Aeacidarum regna II. 3. 156.
Aegyptii vetuſtiſſimi, ut praedicant, hominum I. 9. 97.
- - - - colunt effigies multorum animalium I. 9. 87.
Aegyptiorum numen Apis I. 9. 92.
- - - - mores I. 9. 78. & ſeqq.
Aegyptum armis petiit Cambyſes I. 11. 16.
Aeneas delubrum Veneris condidit II. 7. 165.
- - - - profugus Aenon condidit II. 2. 106.
Aëris circumfuſi vis exanimat ingreſſos III. 7. 88.
Aes pretioſius auro cenſent Automoloe III. 9. 10.
Aeſculapii templum II. 3. 120.
Aeſtus mediam zonam infeſtat I. 1. 10.
ob Aeſtus incognitus ſitus I. 1. 14.
ob Aeſtus intolerabilis regio III. 7. 90.
Aeſtus inhabitabilem efficiunt partem orae Indici maris I. 2. 31.
Aeſtus maris cauſae diverſae III. 1. 15.
Aetas habitantium in oppido Acroatho dimidio longior, quàm in aliis terris, erat II. 2. 140.
Aetna aſſiduis ignibus flagrat II. 7. 167.
- - - - Cyclopas tulit II. 7. 166.
Africa an ſine fine ſe extenderit, dubium aliquando fuit III. 9. 29.
- - - - arenis ſterilibus obducta I. 4. 12.
- - - - brevior quàm Europa I. 4. 2.
Africae inculta pars I. 4. 11.
Agamemnoniae Grajorumque in Trojam conjurantium claſſis ſtatio II. 3. 91.
Ajacis ſepulcrum I. 18. 48.
Albion & Bergios, Neptuni liberi, contra quos dimicavit Hercules II. 5. 34.
Alexander Aſiae domitor, Pellae natus II. 3. 4
ab Alexandro fuſi Perſae I. 13. 2.
ab Alexandro Tyrus inſula terris annexa I. 12. 7.
inter Alexandrum & Perſas pugna apud Granicum I. 19. 10.
Amaſi regnante Aegyptii viginti milia urbium habitarunt I. 9. 104.
ante Amaſin trecentos & triginta reges referunt Aegyptii I. 9. 98.
Amazones Aſia potitae, Dianae templum Epheſi conſecraſſe traduntur I. 17. 20.
Amphiarai fanum II. 3. 96.
Anaximander phyſicus I. 17. 7.
Anchorae infixae cautibus I. 6. 20.
Andromedae à Perſeo ſervatae clarum veſtigium belluae marinae oſſa oſtentant I. 11. 24.
Angues immanes in Rhyndaco fluvio ſupervolantes aves abſorbent I. 19. 19.
Animas eſſe aeternas praecipiunt Druidae III. 2. 26.
Animas glebis infundit Nilus I. 9. 30.
de Animabus obeuntium variae Thracum opiniones II. 2. 25.

Ani-

INDEX.

Animal nullum occidunt quidam ex Indis III. 7. 39.
Animalia ex parte jam formata, ex parte adhuc terrea I. 9. 35.
- - - colunt Aegyptii I. 9. 87.
- - - morbo aut fortè exſtincta ſepelire ac lugere apud Aegyptios ſolemne I. 9. 91.
- - - quaedam interemiſſe apud Aegyptios capitale eſt I. 9. 89.
Animalium perfecunda generatrix Aegyptus I. 9. 6.
Animalibus non veſcuntur Atlantes I. 8. 42.
Antaeus Tinge oppidum condidit I. 5. 10.
Antaei parma elephantino tergori exſecta I. 5. II.
- - - tumulus III. 10. 39.
Antenoris Patavium II. 4. 20.
Antichtones alteram partem terrae incolunt I. I. 13.
Apis Aegypriorum numen, bos niger, divinitus & caeleſti igne conceptus I. 9. 92.
Apollinis, olim Branchidae, nunc Didymei oraculum I. 17. 3.
- - - Clarii fanum I. 17. 21.
- - - delubrum nobilem facit Pataram I. 15. 19.
- - - fanum atque oraculum in Phocide II. 3. 57.
- - - grande templum ſuſtinet Chemmis inſula I. 9. 58.
- - - ſacris operati Hyperborei III. 5. 14.
Aquae Nili ad generandum alendumque efficaciſſimae I. 9. 27.
Aquis ſalſioribus, quàm marinae ſunt, defluit Salſulae fons II. 5. 60.
Aquarum dulcium hauſtus inter marinas II. 4. 41.
Arae, de quibus non abluitur cinis II. 2. 32.
Arati poëtae monimentum I. 13. 13.
Arborum libris velantur Germani III. 3. II.
Arceſilan, nihil affirmantis Academiae antiſtitem, tulit Pitane I. 18. 9.
Archias Megarenſium princeps auctor Calchedonis I. 19. 36.
Arcus Scythicus I. 19. 44.
Arenas quaſi maria agit fons Solis I. 8. 6.
Argentei ſoli inſula III. 7. 81.
Argivi Aſpendon condiderunt I. 14. 7.
ab Argivis Rhodiiſque poſſeſſa urbs Soloe I. 13. 12.
Argivorum colonia Halicarnaſos I. 16. 19.
Argo navis II. 3. 86.
Ariadnae & Paſiphaës amoribus famigerata Crete II. 7. 113.
Armenta apud Garamantas obliqua cervice paſcuntur I. 8. 47.
Artemiſiae (reginae Halicarnaſi) opus Mauſoleum I. 16. 22.
Arundinum (Indicarum) fiſſa internodia, veluti navia, binos, & quaedam ternos etiam vehunt III. 7. 31.
Aſcanius Aeneae filius, à Pelaſgis captus, Antandro inſula ſe redemit I. 18. 22.
Athenienſium adverſus Phoenicas & Perſas navalis pugna I. 4. 4.
- - - - - - & Lacedaemoniorum navalis acies II. 2. 99.
Atlantum mores I. 8. 39.
Atrae gentes & quodammodo Aethiopes III. 7. 59.
Atticae claſſis naufragio inſigne flumen Aegos II. 2. 81.
- - - ſocietatis fide illuſtres Troezenii II. 3. 120.
Avenis & ovis avium paluſtrium aluntur Oaeones III. 6. 82.
Aves ſuper Rhyndacum volitantes abſorbentur ab anguibus I. 19. 22.
- - - pennas quaſi tela jaculatas tulit Aria inſula II. 7. 14.
Augilarum mores I. 8. 52.
Aurei ſoli inſula III. 7. 80.
Aures ad ambiendum corpus patulae III. 6. 84.
Aurum amant Gryphi II. I. 10.
- - - cuſtodiunt formicae III. 7. 25.
Auri argentique maximarum peſtium ignari Satarchae II. I. 89.
Auro vincula fontium fabricant Agriomoloe III. 9. 12.
Auſtro ſacra rupes I. 8. 4.

B.

BAccae Arymphaeis alimenta I. 19. 145.
Belluae marinae oſſa immania I. 11. 24.

Bel-

I N D E X.

Belluae vaſta loca infeſtant III. 7. 7.
Belluis refertum mare III. 5. 30.
Bergios & Albion Neptuni liberi II. 5. 34.
Beſtiis infeſta regio III. 8. 68.
Bigis & curribus dimicant Britanni III. 6. 61.
Bocchi Jugurthaeque regnorum terminus amnis Mulucha I. 5. 35.
Branchidae Apollinis oraculum I. 17. 4.
Britannorum mores III. 6. 70. & *ſeqq.*

C.

CAlypſo Aeaeën inſulam habitavit II. 7. 172.
Cambyſes armis Aegyptum periit I. 11. 16.
Canopus, Menelai gubernator, nomen dedit Canopo inſulae II. 7. 52.
Carthago à Phoenicibus condita I. 7. 11.
- - - - imperii Romani pertinax aemula I. 7. 13.
- - - - in Hiſpania ab Hasdrubale condita II. 6. 60.
Caſtor & Pollux Pontum cum Jaſone ingreſſi I. 19. 106.
Catonis fato inſignis Utica I. 7. 12.
Catoblepas non grandis fera III. 9. 87. ejus oculos vidiſſe mortiferum III. 9. 92.
Cepheus Phinei frater Jope regnavit I. 11. 19.
Cerberus extractus ex ſpecu Acheruſia I. 19. 56.
Cereris templum II. 7. 164.
Cereri conſecrata Eleuſin II. 3. 60.
Certamine gymnico nobile delubrum Jovis Olympii II. 3. 69.
- - - - ludicro victoriam celebravit Achilles II. 1. 50.
Chimaerae ignibus olim infeſtata Lycia I. 15. 3.
Cimonis, Athenienſium ducis, navalis victoria adverſus Perſas & Phoenicas I. 14. 3.
Cinctoria Marti dedicant Geloni atque proximae gentes II. 1. 128.
Cineri magis quàm pulveri ſimilis humus III. 7. 92.
Cinnami ferax Arabia III. 8. 49.
Circes domus II. 4. 99.
Clarii Apollinis fanum I. 17. 21.
Colchis quondam habitata Pola II. 3. 172.
Colchida petentes Minyae II. 3. 85.
Collis reſupini hominis imagine jacentis III. 10. 38.
- - - viridis III. 9. 61.
Colonia Argivorum Halicarnaſos I. 16. 19.
- - - - Mileſiorum, Tios I. 19. 56.
- - - - populi Romani, Carthago I. 7. 13.
Coloniae Aeoliorum, Gargara & Asſos I. 18. 27.
- - - - Pelasgorum Placia & Scylace I. 19. 15.
- - - - Pelasgorum tenent ima montis Athûs II. 2. 139.
- - - - Samiorum, Celenderis & Nagidos I. 13. 55.
- - - - Sittianorum, olim Cirta I. 6. 4.
Commercio notiſſimi Seres III. 7. 10.
Commercia vice rerum exercent Sarmatae II. 1. 90.
Concubuiſſe cum plurimis maximum decus feminis Augilarum I. 8. 58.
Concumbunt promiſcuè & palam Moſſyni I. 19. 73.
Cornelius Nepos III. 5. 87.
Cornua in humum directa pronis (armentis) officiunt I. 8. 48.
Corpora lacu perfuſa quaſi uncta permitent III. 9. 16.
Corpore ingentes Indi III. 7. 37.
Corporis aequi Automoloe III. 9. 6.
Corporum aſper atque indecens habitus eſt virorum in Thracia II. 2. 11.
Corpus omne notis perſignant Moſſyni I. 19. 71.
Corſica peſtilens II. 7. 194.
Covinorum falcatis axibus utuntur Britanni III. 6. 62.
Crediti exactio ad inferos deferebatur apud Gallos III. 2. 29.
Cretas habitare Cariam quidem exiſtimant I. 16. 3.
Crocodili I. 9. 29.
Crocodilos gignit Nilus I. 9. 29.
Cruribus lentis inflexi Himantopodes III. 10. 20.
Cubile Typhonis I. 13. 50.
Curribus & bigis dimicant Britanni III. 6. 61.
Cute piſcium ſe velant Carmanii III. 8. 25.

Cuti-

I N D E X.

Curibus hoſtium equos ſeque velant Geloni II. 1. 122.

Cyclopas olim tulit Aetna II. 7. 167.

Cycni vox notam dedit I. 19. 99.

Cymbalorum ſonitus in ſpecu I. 13. 34.

Cygne dux Amazonum I. 18. 8.

Cyrenaicae oras habitantium mores I. 8. 18.

Cytiſorus Phrixi filius Cytoron condidit I. 19. 61.

Cyzicus Cyzico urbi nomen dedit I. 19. 12.

- - - à Minyis, cùm Colchos peteret, fuſus acie caeſusque I. 19. 13.

D.

DAedali operibus & fugâ famigerata Crete II. 7. 114.

Darii fugientis, & fuſorum ab Alexandro Perſarum ſpectator & teſtis locus I. 13. 1.

Deierant per manes Augilae I. 8. 53.

Delon miſerunt primitias ſacrorum per virgines ſuas Hyperborei III. 5. 15.

Delphicum oraculum I. 15. 19.

Delta quae dicitur, Graecae literae imaginem efficit Sicilia II. 7. 140.

Delubrum Apollinis I. 15. 18.

- - - - Jovis Olympii II. 3. 69.

- - - - Veneris II. 7. 165.

Democritus phyſicus II. 2. 119.

Democritum phyſicum tulit Abdera II. 2. 118.

Demoſthenis letho nobilis Calauria inſula II. 7. 90.

Diana condidit Cherronem II. 1. 29.

Dianae clariſſimum templum Epheſi I. 17. 19.

- - - - Pergaeae templum I. 14. 11.

- - - - & Nymphis ſacratum ſpecu II. 1. 30.

Didymeus Apollo I. 17. 4.

Dies ſex menſibus, & totidem aliis nox continua eſt apud Hyperboreos III. 5. 9.

Diogenis Cyniei patria I. 19. 64.

Diomedes equis mandendos advenas objectare ſolitus & ab Hercule iisdem objectus II. 2. 115.

Divarum certamine & judicio Paridis mons Idaeus memoratus I. 18. 33.

Dodonaei Jovis templum in Epiro II. 3. 77.

Druidae ſapientiae magiſtri multa docent in ſpecu, aut in abditis ſaltibus III. 2. 19.

- - - - animas aeternas eſſe praecipiunt II. 2. 25.

E.

EBeno & ebore abundantes agri III. 10. 25.

Ebuſitanam humum fugiunt ſerpentes II. 7. 115.

Elephanti à ſerpentibus ambitu corporis & morſu conficiuntur III. 7. 28.

Elephantino tergore exſecta parma I. 5. 11.

Elephantis, ſicut nos equis, facilè atque habiliter utuntur Indi III. 7. 37.

Endymionis à Luna adamati fabulâ nobilis Latmus mons I. 17. 11.

Ennio cive nobiles Rudiae II. 4. 63.

Enſes & cinctoria Marti pro ſimulacris dedicant Geloni iisdemque proximae gentes II. 1. 127.

Epulae viſceribus humanis apparantur apud Anthropophagos II. 1. 120.

Epulando corpora parentum laniata & caeſis pecorum viſceribus immixta conſumant Eſſedones II. 1. 82.

Epulari caeſorum (parentium) viſceribus fas & pium eſt apud quosdam Indiae populos III. 7. 44.

Epulis apparatis refertus locus III. 9. 12.

Equinis pedibus Hippopodes III. 6. 83.

Equis abundat Hiſpania II. 6. 12.

Equitare puellarum penſum III. 4. 14.

Equitatu dimicant Britanni III. 6. 60.

Eretrii Menden condiderunt II. 2. 146.

Erythrae regis monumentum in Ogynde inſula III. 8. 55.

Eſſedonum mores II. 1. 80.

Eteſiae I. 9. 43.

Eudoxus, cùm Lathurum regem Alexandriae profugeret, Arabico ſinu egreſſus Gades usque pervectus eſt III. 9. 36.

ante Eudoxi adventum quibuſdam Africae incolis ignis fuit ignotus III. 9. 48.
Euripus, rapidum mare, & alterno curſu, ſepties die ac ſepties nocte fluctibus in vicem verſis, immodicè fluens II. 7. 78.
Europae adventu Famigerata Crete II. 7. 113.
Exactio crediti ad inferos deferebatur apud Gallos III. 2. 29.
Exuſta loca III. 10. 4.

F.

FAbulis multis famigerata Crete II. 7. 112.
Fanum Amphiarai II. 3. 96.
- - - Apollinis I. 17. 22. II. 3. 57.
- - - Jovis Olympii II. 3. 69.
- - - Neptuni I. 19. 29. II. 3. 109.
- - - Veneris II. 7. 166.
Far ex carne magnorum piſcium II. 7. 8.
Farinam calcibus ſubigunt Aegyptii I. 9. 82.
Feminae omnibus, qui mares erant, caeſis Lemnon inſulam tenuiſſe dicuntur II. 7. 69.
- - - - toto corpore hirſutae, & ſine coitu marium ſua ſponte fecundae III. 9. 54.
- - - - Aegyptiae forum & negotia curant I. 9. 82.
- - - - Ixamatarum equeſtre praelium ineunt, & quos laqueis intercepere, trahendo conficiunt I. 19. 125.
- - - - Ixamatarum eaſdem, quas viri, exercent artes I. 19. 122.
- - - - Sauromatides cum viris bella ineunt III. 4. 11.
- - - - Thracum ſuper mortuorum virorum corpora interfici ſimulque ſepeliri votum eximium habent II. 2. 32. earundem inſignis animus II. 2. 31. & varii mores II. 2. 31.
Fluctibus attrita ſaxa I. 6. 18.
Flumina alternis motibus fluentia III. 6. 49.
- - - - gemmas margaritaſque generantia III. 6. 51.
Fons in Epiro ſine igne procul admotas faces accendens II. 3. 78.
Fons Nili III. 9. 74.
Fons Salſulae ſalſioribus, quàm marinae ſunt, aquis defluens II. 5. 60.
- - - Solis I. 8. 3.
Fontium duorum ſingulare ingenium in una ex Fortunatis inſulis III. 10. 15.
Formicae Indicae non minùs maximae canibus aurum egeſtum cuſtodiunt III. 7. 24.
Fratres nuncupantur propter ſimilitudinem ſeptem montes in Mauretania I. 5. 31.
Fretum nos, Graeci Πορθμὸν appellant anguſtias introitumque venientis maris I. 1. 33.
Frumenti ferax Gallia III. 2. 8.
Frumentis tantum non fecunda Ebuſos inſula II. 7. 207.
Funera feſta & laeta ſunt apud Thracas II. 2. 30.
- - - - parentium laeti & victimis celebrant Eſſedones II. 1. 80.
Furari quid ſit ignorant Axiacae II. 1. 103.

G.

GAllicenae dictae antiſtites novem perpetua virginitate ſanctae in inſula Sena III. 6. 25.
Gallici numinis oraculo inſignis Sena inſula III. 6. 24.
Gallorum mores III. 2. 12.
Gamphaſantum mores I. 8. 59.
Garamantum mores I. 8. 46.
Gaza à Perſis vocatur aerarium I. 11. 15.
Gelu aſſiduo durantur reliqua lateris ſeptentrionalis ultra ſinum Caſpium III. 5. 96.
Gemmas margaritaſque generantia flumina III. 6. 51.
Germanorum mores III. 3. 5. & ſeqq.
Geryone habitata Erythia III. 6. 16.
Gigantum fabula belloque memorati montes II. 3. 24.
Gorgonum domus III. 9. 94.
Graeci auctores III. 7. 55.
- - - mercatores oppidum Cycnum conſtituerunt I. 19. 97.
Graeciae domitor Philippus II. 3. 3.
Graji noſtrique auctores II. 5. 68.
Grajorum claſſis in Trojam conjurantium ſtatio Aulis II. 3. 92.

INDEX.

Gregibus parcunt oraſum Cyrenaicae incolae I. 8. 59.
contra Grues dimicando pro ſatis frugibus defecerunt Pygmaei III. 8. 72.
Gryphi aurum terra egeſtum cuſtodiunt II. I. 10. III. 7. 25.

H.

HAmmonis oraculum I. 8. 2.
Hannibal Pelorum occidit II. 7. 145.
Hanno Carthaginienſis à ſuis miſſus, ut Africae ſitum exploraret III. 9. 32. & 57.
Haſdrubal dux Poenorum Carthaginem in Hiſpania condidit II. 6. 60.
Hecubae in canem converſae tumulus II. 2. 92.
Helenae ſtupro nota inſula Helene II. 7. 85.
Hemiſphaeria nominantur duo latera ab oriente diviſa ad occaſum I. I. 9.
Herbae non laetae modò, ſed etiam dulces in inſula Iverna III. 6. 66.
Hercules Abylam & Calpen colles diremit I. 5. 17.
- - - - ad Heſperidas tendens III. 10. 22.
- - - - Diomeden equis mandendum objecit II. 2. 115.
- - - - Argivus Heracleam condidit I. 19. 52.
- - - - Grajus II. 3. 26.
Herculis Aegyptii oſſa in templo à Tyriis condito ſita III. 6. 11.
Herculis pugna contra Gigantes II. 5. 33.
ab Hercule & Echidna Baſilidis generis principia ſunt II. I. 98.
Hipparcho Taprobane pars Orbis alterius dicitur III. 7. 84.
Hippopotamos crocodilosque gignit Nilus I. 9. 29.
Hirſuti toto corpore praeter capita Carmanii III. 8. 26.
Hirſutae toto corpore feminae III. 9. 54.
Homerus Thebas Aegypti centum portas habuiſſe dixit I. 9. 108.
- - - - univerſum Orbem mari circumfuſum eſſe dixit III. 5. 85.
Homerico carmine proditum eſt, Pharon curſu diei totius Alexandriâ olim abductam fuiſſe II. 7. 55.
Humiles parvique aliqui Indorum III. 7. 36.

I.

IAſo conditor Calchedonis I. 19. 37.
Ibides pugnâ conficiunt parvos ſerpentes volantes III. 8. 79.
Ignis quibusdam ignotus III. 9. 49.
Ignes nocte micantes I. 18. 38. III. 9. 68.
Ignes oſſibus alunt II. I. 132.
Ignibus ſemet ingerendo mortem arceſſunt quidam in India III. 7. 49.
ab Iliaca tempeſtate annorum quis manet numerus, principia ſunt templi Herculis Aegyptii, quod in inſula Gade eſt III. 6. 14.
Imbrium expers Aegyptus I. 9. 4.
Indi dono dati Metello à Baetorum rege III. 5. 91.
Indorum mores III. 7. 33.
Inſula Chemmis natat I. 9. 58.
Inſulae, quae Cyaneae & Symplegados vocantur, aliquando creditae concurrere II. 7. 21.
Jovi ſacer mons Meros III. 7. 52.
Jovis Dodonaei templum in Epiro II. 3. 77.
- - - femori inſitus Liber III. 7. 55.
- - - Olympii delubrum II. 3. 69.
- - - ſepulcrum in Creta II. 7. 116.
- - - templum I. 19. 37.
à Jove imbre lapidum adjutus fuit Hercules contra Albiona & Bergion dimicans II. 5. 33.
Iphigeniae & Oreſtis adventu maximè memorati Tauri II. I. 94.
Iſthmici Indi II. 3. 110.
Jubae regia Jol. I. 6. 7.
Jugurthae Bocchique regnorum terminus Mulucha amnis I. 5. 34.
Junonis ara templumque III. I. 34.
- - - - templum II. 3. 64.
Jupiter nutritus in Idaeo monte II. 7. 122.
Jurgia non norunt Scythae III. 5. 14.

Jus in viribus habent Germani III. 3. 17.

L.

LAbyrinthus, Pſammetichi opus, marmore exſtructus ac tectus I. 9. 67.

Laconicae claſſis excidio ſignatus portus Coelos II. 2. 90.

Laconum caeſorum tropaea Thermopylae II. 3. 89.

Lacus longè lateque diffuſus I. 19. 115.

- - - Moeris, aliquando campus I. 9. 64.

- - - quo perfuſa corpora quaſi uncta pernitent, & qui folia innatantia non fert III. 9. 16.

Lanas ſilvae ferunt in India III. 7. 30. iisdemque Indi veſtiuntur III. 7. 34.

Lapidum imbre ab invocato Jove adjutus Hercules, contra Albiona & Bergion dimicans II. 5. 33.

Laqueis hoſtes intercipiunt Ixamatarum feminae I. 19. 126.

Lathurus, rex Alexandriae III. 9. 37.

Leandri amore pernobilis Seſtos II. 2. 83.

Liber pater genitus in urbe Nyſa, nutritus in ſpecu montis Meri III. 7. 53.

Liberi patris ſacris celebrati montes II. 2. 18.

Libris arborum velantur Germani III. 3. 11.

Lino veſtiuntur Indi III. 7. 34.

Linum aut ſpartum alit Hiſpania II. 6. 15.

Literas & literarum operas commenti Phoenices I. 12. 3.

Literis perverſe utuntur Aegyptii I. 9. 87.

Litora fecunda purpurâ & murice III. 10. 27.

Lucus fabula pellis aureae nobilis I. 19. 87.

Lucis immanibus amoena Gallia III. 2. 9.

- - - pendentibus virens ſpecus I. 13. 23.

Lucos ſilvasque habitant Hyperborei III. 5. 39.

Ludi Iſthmici II. 3. 110.

ad Lunae ortus occaſusque variantur aeſtus & receſſus maris III. 1. 22.

à Luna adamatus Endymion I. 17. 11.

in Lupos mutantur Neuri II. 1. 124.

in Luſu riſuque ſummum bonum eſt Tibarenis I. 19. 70.

Lutum inter manus ſubigunt Aegyptii I. 9. 81.

Lycaones, ſaeviſſimae ferae III. 9. 21.

Lycus rex, Pandionis filius, à quo cognominata Lycia I. 15. 1.

M.

MAcar *Μακάρων* inſulas ſuo ſuorumque regno occupavit II. 7. 30.

Maenadum coetu celebrari montes II. 2. 18.

Mamma dextra natis puellis ſtatim aduritur in Sarmatia III. 4. 12.

Manes tantùm Deos putant; & ut oracula conſulunt Augilae I. 8. 52.

ad Manes pervius ſpecus I. 19. 54.

Manto Tireſiae filia I. 17. 22. & 24.

Mapalia appellantur domicilia I. 8. 24.

Margaritas generantia flumina in Britannia III. 6. 51.

Mari circumfuſus Orbis III. 5. 85.

- - - Terra ſublimis undique cingitur I. 1. 17.

Maria carminibus concitant Gallicenae III. 6. 27.

- - - quatuor ex Oceano recipit Terra I. 1. 18.

Marinis opibus dites III. 7. 62.

Marmore exſtructus ac tectus Labyrinthus I. 9. 69.

Mars variarum gentium Deus II. 1. 127.

Marti conſecrata Aria inſula II. 7. 13.

- - - pro ſimulacris enſes & cinctoria dedicant II. 1. 127.

Mater Hypanis, fons Exampeus II. 1. 63.

Mauſoleum Artemiſiae opus, unum de miraculis ſeptem I. 16. 22.

Mauſoli regis monimentum I. 16. 21.

Mella frondibus defluunt in India III. 7. 30.

Me-

Megarenſes Aſtacon condiderunt I. 19. 10.
Megarenſium princeps Archias I. 19. 36.
Menelai gubernator Canopus II. 7. 51.
Mercurius Cyllene natus II. I. 119.
Meridies nuncupatur, quâ ſol decurrit I. 1. 6.
Meſſes ſeptem minimùm, interdum plures ferunt inſulae Luſitaniae adjacentes III. 6. 20.
Q. Metellus Celer Galliae pro conſule praefuit III. 5. 90.
- - - - - Indos quosdam à rege Baetorum dono accepit III. 5. 91.
Minerva Tritonia I. 7. 26.
Minotauri feritate fatoque famigerata Crete II. 7. 114.
Miſenus, Phrygius miles II. 4. 95.
Minyae Colchida petentes in Pagaſaeo ſinu Argo navem ſolvêre II. 3. 85.
- - - - imprudentes Cyzicum occiderunt I. 19. 11.
Monimentum Arati I. 13. 13.
- - - - - - - Erythrae III. 8. 55.
- - - - - - - Mauſoli I. 16. 21.
- - - - - - - regiae gentis I. 6. 12.
Montes Gigantum II. 3. 25.
Mopſus filius Mantûs I. 17. 24.
à Mopſo condita Phaſelis I. 14. 13.
Mores juſtiſſimi Arimphaeis I. 19. 144.
- - - - regii Baſilidis II. 1. 98.
Moribus immanes Tauri II. 1. 94.
ad Mortem paratiſſimi Getae II. 2. 23.
Mortuos limo obliti plangunt Aegyptii, eosque arte medicatos intra penetralia collocant I. 9. 78.
cum Mortuis cremant apta viventibus Galli II. 2. 27.
Mundi partes I. 1. 3.
Mundus unum animal III. 1. 17.
Murex ad tingendum efficaciſſimus III. 10. 28.
Muricum fragmenta I. 6. 18.
Muſarum parens domusque Pieria II. 3. 24.
Muti populi III. 9. 42.
Myrinus Myrinam urbem in Aeolide condidit I. 18. 4.
Myrrhâ oſſa priſtini corporis incluſa Aegyptum exportat Phoenix III. 8. 88.

N

NAndi non patientia tantum Germanis, ſtudium etiam eſt III. 3. 12.
Nati deflentur apud quosdam in Thracia II. 2. 29.
Navigantibus deditae Gallicenae III. 6. 11.
Navigia ventis plena fruſtratur Euripus II. 7. 81.
Negotiorum ratio olim ad inferos deferebatur apud Gallos III. 2. 28.
Nemeſis Phidiaca II. 3. 97.
Nemora pro domibus ſunt Arimphaeis I. 19. 145.
Nemore ſacro nobilia Tempe II. 3. 27.
Neptuni fanum I. 19. 29.
Neptuni fanum ludis Iſthmicis celebre II. 1. 110.
- - - - liberi Albion & Bergios II. 5. 14.
- - - - ſpecus II. 3. 112.
- - - - templum in Taenaro II. 3. 131.
Nili creſcentis cauſae I. 9. 36. & *ſeqq.*
Nilo minor Iſter II. 1. 77.
Nives aſſiduè cadentes proxima Rhipaeis montibus invia efficiunt II. 1. 6.
Noctes aeſtate lucidae ſunt in inſula Thule III. 6. 92.
Notis corpus omne perſignant Moſſyni I. 19. 71.
Nox ſex menſibus continua apud Hyperboreos III. 5. 9.
Nudi agunt pars Indorum III. 7. 35.
- - - agunt maximè frigora Germani III. 3. 8.
Numinis Gallici oraculo inſignis eſt Sena inſula III. 6. 24.
Nutus quibusdam in Aethiopia pro eloquio eſt III. 9. 42.
Nymphis & Dianae ſacratum ſpecu II. 1. 31.

O.

OBſcoena intimis aedium reddunt Aegyptii I. 9. 87.

Obſcoena tantùm velati pars Indorum III. 7. 36.
Occidens, vel Occaſus nuncupatur, quo Sol demergitur I. 1. 5.
Oceani aeſtûs & receſſus cauſae III. 1. 10. & *ſeqq.*
Oculi ſinguli eſſe dicuntur Arimaſpis III. 1. 14.
Odorum ferax Arabia I. 10. 3.
Odores generans ſilvâ III. 8. 63.
Oenomaus a Pelope victus I. 18. 6.
Oenomai Piſae II. 3. 68.
Olympii Jovis delubrum II. 3. 69.
Omne hoc, cui Mundi Caelique nomen indidimus; uno ambitu ſe cunctaque amplectitur I. 1. 1.
Onera feminae Aegyptiae humeris, viri capitibus accipiunt I. 9. 84.
Opes parum venerati Automoloe III. 9. 7.
- - - ſecum trahunt Sarmatae III. 4. 8.
Opum aliarum ignari Britanni, tantùm pecore & finibus dites III. 6. 54.
- - - nullarum domini Trogodytae I. 8. 43.
Oraculi fide delubrum Apollinis, quod Patarae eſt, Delphico ſimile I. 15. 19.
Oraculum Apollinis Didymei I. 17. 3.
- - - - Gallici numinis III. 6. 24.
- - - - Hammonis I. 8. 2.
Ora, niſi quâ vident, veſtiti Satarchae II. 1. 94.
Orbis alter I. 9. 51.
Orbis alterius prima pars Taprobane III. 7. 82.
Orbis noſter I. 4. 37.
- - - univerſus mari circumfuſus eſt III. 5. 85.
Oreſtis & Iphigeniae adventu maxime memorati Tauri II. 1. 95.
Oriens, aut Ortus nuncupatur, unde Sol oritur I. 1. 4.
Orpheus primùm initiavit ſacra Liberi patris & coetum Maenadum II. 2. 18.
Orpheum canentem ſecuta nemora II. 2. 110.
Oſtia Nili I. 9. 117.
Oſtrearum fragmenta in campis Numidiae nihil abſentibus eſſe & inveniri narrantur I. 6. 18.
Ovis avium aluntur Oaeones III. 6. 81.

P.

PAcis belliqne artibus quondam princeps Miletus I. 17. 5.
Palinurus Phrygius gubernator II. 4. 87.
Pandionis filius Lycus rex, à quo Lycia cognominata I. 15. 2.
Panes III. 9. 64.
Patentes cùm egent, Aegyptiis mulieribus neceſſe, viris liberum eſt alere I. 9. 84.
- - - - veluti hoſtias caedunt quidam Indorum III. 7. 42.
Paridis judicio memoratus mons Idaeus I. 18. 34.
Parma Antaei elephantino tergori exſecta I. 5. 11.
Paſiphaës & Ariadnae amoribus famigerata Crete II. 7. 113.
à Paſtoribus condita Roma II. 4. 22.
Pecore aluntur Pharnſii III. 10. 23.
Pecore dites Britanni III. 6. 55.
ſine Pecore & ſedibus Carmanii III. 8. 24.
Pecora in Iverna inſula diutius paſta diſſiliunt, niſi pabulo prohibeantur III. 6. 68.
- - - - ſequuntur interiores Cyrenaicae incolae I. 8. 31.
Pedite aut equitatu dimicant Britanni III. 6. 60.
Pegaſi equinis auribus III. 9. 25.
Pelaſgos habitare Cariam quidam exiſtimant I. 16. 3.
Pellis aureae fabula nobilis lucus I. 19. 87.
Pellibus beſtiarum pecudùmque velatur vulgus oras Cyrenaicae incolentium I. 8. 25.
- - - - ferarum aviumque veſtiuntur Indi III. 7. 35.
Pelops Oenomaum vicit I. 18. 5.
Pelorus gubernator ab Hannibale occiſus II. 7. 145.
Pennas quaſi tela jaculatae aves II. 7. 15.
Perſae ab Alexandro fuſi ad Iſſum I. 13. 3.
Perſarum ab Alexandro fuſorum ſpectator ac teſtis locus I. 13. 1.
inter Perſas & Alexandrum pugna nobilis fuit ad Granicum I. 19. 10.
à Perſis capta Sidon I. 12. 10.

Perſica clade permotus Marathon II. 3. 94.
Perſicae claſſis excidio nota Salamis II. 7. 86.
à Perſeo ſervatae Andromedae clarum veſtigium, belluae marinae oſſa immania oſtentant I. II. 23.
Petrae, quas Sirenes habitavere II. 4. 89.
Phidiaca Nemeſis II. 3. 97.
Phidiae opus ſimulacrum Jovis Olympii II. 3 71
Philaeni fratres Carthagine miſſi contra Cyrenaicos, vivos ſe obrui pertulerunt I. 7. 39. & *ſeqq.*
Philippus, Graeciae domitor, Pellae natus II. 3. 3.
Philoctetes alumnus Meliboeam illuminat II. 3. 20.
Phineus frater Cephei I. II. 21.
Phoenices ex Africa transvecti in Hiſpaniam Carteiam, aliquando Tarteſſon, habitant II. 6. 77.
- - - - ſolers hominum genus I. 12. I. & *ſeqq.*
- - - - Uticam & Carthaginem condiderunt I. 7. 19.
adverſus Phoenicas & Perſas Cimonis navalis pugna atque victoria I. 14. 3.
Phoenix volucris ſemper unica III. 8. 81.
- - - - ſibi ipſa incubat, ſolviturque III. 8. 85. deinde ipſa ſe concipit, & priſtini corporis oſſa in urbe Solis memorando funere conſecrat *ibid.* 87. & *ſeqq.*
Phrixi filius Cytiſorus I. 19. 61.
- - - templum & lucus I. 19. 87.
Phyſici Orbem mari circumfuſum eſſe dixerunt III. 5. 85.
Pietatis expertes cultores Juvernae III. 6. 71.
- - - - ultima officia apud Eſſedones II. I. 80. & *ſeqq.* apud Indos III. 7. 44.
Pingunt ora artusque Agathyrſi II. I. 86.
Piratis aſſignata Pompejopolis I. 13. 10.
Piſcis è terra oritur, & ictu capulantium interfectus extrahitur II. 5. 70.
Piſces magni in Boryſthene, quibus optimus ſapor & nulla oſſa ſunt II. I. 56.
Piſces quosdam Indos tantùm alunt III. 7. 41.
Piſcium cute ſe velant, carne veſcuntur Carmanii III. 8. 25.
- - - - magnorum carne ſole ſiccata pro farre utuntur incolae inſularum in Maeotide II. 7. 8.
- - - - ſpinae in campis inveniuntur I. 6. 17.
Platani folio ſimillima Peloponneſos II. 3. 44.
Plauſtra pro ſedibus habent Hamaxobioe II. I. 18.
Plumbo abundat Hiſpania II. 6. 12. & Caſſiterides inſulae III. 6. 22.
Pocula inimiciſſimorum capitibus expoliunt II. I. 118.
Poculis binis, qui plurimos interemerunt, perpotant II. I. 116.
pro Poculis parentium capita auro vincta gerunt Eſſedones II. I. 84.
Pollux & Caſtor cum Jaſone Pontum ingreſſi I. 19. 106.
Pompejus urbem Solos piratis aſſignavit I. 13. II.
Pontibus diviſas ſpatio pelagoque terras junxit Perſarum exercitus II. 2. 84.
Potus lac, ſuccusqus baccarum I. 8. 28.
Praelium commenti Phoenices I. 12. 6.
Principum maximus (Claudius) III. 6. 36.
Proteſilai oſſa delubro conſecrata II. 2. 88.
Proximi parentes veluti hoſtias caedunt III. 7. 42.
Pſammetichi opus Labyrinthus I. 9. 67.
Puellaria penſa, arcus tendere, equitare, venari III. 4. 14.
Pueritia apud Germanos longiſſima III. 3. 10.
Puerperia lugentur, natique deflentur apud quosdam in Thracia II. 2. 29.
Pugnae & armorum amantes Cares I. 16. 4.
Pulchri forma Antomoloe III. 9. 6.
Purpura ad tingendum efficaciſſima III. 10. 28.
Pygmaei contra grues dimicando defecerunt III. 8. 71.
Pyramides tres in Aegypto I. 9. 62.
Pyrrhi regna II. 3. 156.

I N D E X.

R.

REges populorum fert Britannia III. 6. 52.

Reges ſuffragio deligunt, & vinculis tenent, eosdemque ubi culpam meruêre, inediâ diei totius afficiunt Moſſyni I. 19. 73.

Regnum commenti Phoenices I. 12. 5.

Regum domus Cirta I. 6. 6.

Rheſo quondam regnata pars Thraciae II. 2. 71.

in Riſu luſuque ſummum bonum eſt Tibarenis I. 19. 70.

Riſu ſolvuntur in mortem, qui fontem guſtaverunt III. 10. 17.

Roma à paſtoribus condita II. 4. 22.

Romana clade memorabiles Aegates inſulae II. 7. 65.

Rupes Auſtro ſacra I. 8. 4.

S.

SAcrorum Apollinis primitias Delon miſerunt Hyperborei III. 5. 15.

Sagis velantur primores apud incolas orarum Cyrenaicae I. 8. 25. viri apud Germanos III. 3. 10.

Sagittae tantùm arma Tauris II. 1. 99.

Sagittis depugnant Ixamatae I. 19. 124.

Sarmatarum mores III. 4. 4. & *ſeqq.*

Sarpedonis regni finis aliquando Sarpedon promontorium I. 13. 53.

Saxa attrita fluctibus in campis reperiuntur I. 6. 18.

- - - in monimentum Arati jacta diſſiliunt I. 13. 14.

Scione ab Achivis capto Ilio remeantibus poſita II. 2. 147.

Scironis ſaevo hoſpitio infamia ſaxa II. 3. 104.

Scylla ſaxum, Charybdis mare, utrumque noxium appulſis II. 7. 838.

ad formam Scythici arcus incurvus eſt Pontus Euxinus I. 19. 43.

Semiferi in Africa I. 4. 34.

Semiramis Babylona conſtituit, & ſiccis olim regionibus Tigrin & Euphraten immiſit I. 11. 9. & *ſeqq.*

Septentrio ab adverſa parte Meridiei I. 1. 6.

- - - - neuter apparet in aliqua parte Indiae III. 7. 20.

Sepulcrum Ajacis I. 18. 48.

Serpentes fugat humus Ebuſitana II. 7. 215.

- - - - in India elephantos morſu atque ambitu corporis conficiunt III. 7. 27.

Serpentium & ibidum pugna III. 8. 79.

Serpentibus aluntur Trogodytae I. 8. 45. & Ophiophagi III. 8. 70.

Serpunt potius quàm ingrediuntur Himantopodes III. 10. 21.

Sertis redimiri ſe in pelagus ex certa rupe praecipites dant Hyperborei III. 5. 21.

Sidere aeſtivo exundat Nilus I. 9. 26.

Sidera non tangere modò vertice, ſed ſuſtinere dictus eſt Atlas III. 10. 11.

Siderum ſub ipſo cardine jacent Hyperborei III. 5. 6.

Silva hebenum odoresque generans III. 8. 63.

- - - Hercynia dierum ſexaginta iter occupat III. 3. 27.

Silvae, quae dira animalia eſt tigres ferunt III. 5. 60.

Silvas & lucos habitant Hyperborei III. 5. 19.

Sirenes petris habitaverunt II. 4. 90.

Sol hieme terris pronior I. 9. 40.

- - longè occaſurus exſurgit in inſula Thule III. 6. 90.

- - verno aequinoctio exortus, autumnali demum occidit apud Hyperboreos III. 5. 7.

Solis ortum à quarta vigilia oſtendit vertex Caſii montis I. 10. 6.

Solem exſecrantur Atlantes I. 8. 39.

Solem orientem aliter, quàm in aliis terris ſolet aſpici, oſtentat mons Idaeus I. 18. 35.

Soli aurei & argentei inſulae III. 7. 80.

Solſtitio accreſcit Nilus I. 9. 35.

per Solſtitium nullae noctes apud Hyperboreos III. 6. 95.

Somnia pro reſponſis Deorum ferunt Auglae I. 8. 54.

Spartum alit Hiſpania II. 6. 15.

Spe-

Specu Dianae & Nymphis ſacratum II. I. 31.
Specus anguſtus & verè ſacer in Cilicia I. 13. 43.
Specus Corycius I. 13. 18. & *ſeqq.*
Specus Herculi ſacer I. 5. 9.
Specus Typhoneus aſſidua nocte ſuffuſus I. 13. 46. demiſſâ in ſe confeſtim exanimat I. 13. 50.
in Specu docent Druidae III. 2. 24.
Specus aut ſuffoſſa habitant Trogodytae I. 8. 45. Satarchae II. I. 92.
Sphinges III. 9. 23.
Strident magis quàm loquuntur Trogodytae I. 8. 44.
Stupro omnium patent feminae Augilarum nocte, qua nubunt I. 8. 56.
Syphacis regia Cirta I. 6. 6.

T.

TAli (Gigantis) ſtatione & morte famigerata Crete II. 7. 115.
ſine Tectis ac ſedibus paſſim vagi Aegipanes, & Blemyes, & Gamphaſantes I. 4. 35.
Tela nec vitare, nec jacere ſciunt Gamphaſantes I. 8. 60.
Templum Aeſculapii II. 3. 120.
- - - - - Apollinis I. 9. 59.
- - - - - Cereris II. 7. 164.
- - - - - Dianae I. 17. 19.
- - - - - Dianae Pergaeae I. 14. 12.
- - - - - Herculis Aegyptii III. 6. 10
- - - - - Jovis I. 19. 37.
- - - - - Jovis Dodonaei II. 3. 78.
- - - - - Junonis II. 3. 64.
- - - - - Neptuni II. 3. 131.
- - - - - Phrixi I. 19. 87.
Terebintho abundantes ſaltus III. 10. 25.
Terra ab ortu porrecta eſt ad occaſum I. I. 16.
- - - ambitur omnis Oceano I. I. 17.
- - - ſublimis cingitur undique mari I. I. 7.
Thebanorum victores Epigoni I. 17. 23.
à Themiſtagora Mileſio deductum oppidum I. 19. 86.
Theſeus II. 3. 94.
Thure abundat Arabia III. 8. 49.
Tigres ſilvae ferunt in Hyrcania III. 5. 69.
Timothei Muſici patria Miletus I. 17. 7.
Tireſiae filia Manto I. 17. 22.
Tragopanes, aves cornutae III. 9. 24.
in Trojam conjurantium Grajorum claſſis ſtatio Aulis II. 3. 92.
Tropaea caeſorum Laconum Thermopylae II. 3. 89.
Turres ligneas ſubeunt Moſſyni I. 19. 71.
Typhoneus ſpecus I. 13. 46.

V.

VAlitudine habitantium infame oppidum Caunus I. 16. 8.
Vaſa ex ligno aut cortice I. 8 27.
Venando aluntur Thyſſagetae Turcaeque I. 19. 141.
Venari puellare penſum III. 4. 15.
Veneris delubrum ab Aenea conditum in Eryce monte I. 7. 165.
Venus primum ex mari egreſſa in inſulam Palaepaphon II. 7. 46.
Veſcuntur propatulo Moſſyni I. 19. 72.
Victimam optimam & gratiſſimam Diis hominem aliquando caedebant Galli III. 2. 15.
pro Victimis advenas caedere ſolent Tauri II. I. 97.
Victoriam ludicro certamine celebravit Achilles II. I. 50.
Vincula ſontium auro fabricant Auromoloe III. 9. 12.
Vini uſus quibusdam in Thracia ignotus eſt II. 2. 49.
Virgines apud Ixamatas manent, niſi quae hoſtem interemere I. 19. 119.
- - - - nupturae publicè aut locantur ducendae, aut veneunt II. 2. 45.
- - - - probae formoſaeque in pretio ſunt apud Thracas II. 2. 47.
per Virgines primitias ſacrorum Apollinis Delon initio mittebant Hyperborei III. 5. 15.
Virginum inter ſe decertantium ludicris natalem Minervae celebrant Syrtis minoris accolae I. 7. 29.
Virginitas poenae eſt apud Sauromatidas III. 4. 17.
Viri in Aegypto penſa ac domos curant I. 9. 83.
Viris abundat Hiſpania II. 6. 12.

INDEX.

Viros benignè alit Thracia II. 2. 10.
Virtutum ignari cultores Juvernae inſulae III. 6. 70.
- - - - magnarum multarumque teſtis Marathon II. 3. 93.
Viſceribus humanis epulae apparantur apud Anthropophagos II. 1. 120.
- - - - patentium caeſorum epulari fas & maximè pium eſt apud Indos III. 7. 44.
Vitae ſpatium dimidio ferè, quàm nos, longius agunt Macrobii III. 9. 4.
Vitam alteram ad manes eſſe praecipiunt Druidae III. 2. 26.
Vitem tolerat Thracia II. 2. 7.
Vitro corpora infecti Britanni III. 6. 56.
Vivunt diutiùs, quàm ulli mortalium, & beatiùs Hyperborei III. 5. 15.
Ulyxia nomine maximè illuſtris Ithaca II. 7. 94.
Umbrae rerum ad meridiem jacent in India III. 7. 21.
Volucrum genera multa in Arabia III. 8. 73.
Urbem ligneam habitant Budini I. 19. 140.
Urbibus centum quondam habitata Crete II. 7. 109.
Vultus Blemyarum in pectore eſt I. 8. 64.
Uxor nulli certa eſt apud Garamantas I. 8. 49.

X.

Xerxen copias ſpatio, quia numero non poterat, menſum ferunt II. 2. 108.
à Xerxe Athos mons perfoſſus transjugatusque eſt II. 2. 136.

Z.

Zonam mediam aeſtus infeſtat, frigus ultimas I. I. 10.
Zonae habitabiles paria agunt anni tempora, verùm non pariter I. I. II.
Zonis quinque diſtinguitur terra I. I. 10.

F I N I S.

IN-

INDEX
RERUM ET VERBORUM,
Quae in notis illuſtrantur.

Numerus appoſitus Paginam, *Literae* a b *Columnas ſignificant*

A.

A & I inter ſe permutantur 775.
A praepoſitio ſaepe omittitur 990.
A meridie Indicum 503.
Ab ea parte 510.
Ab proximo 163. *a*
Abducere litus 276. *b*
Abduci 29. *b*
Abdera Clazomeniorum & Tejorum colonia 681.
Abderitani Muſicae ſtudebant 692.
Ablativus ſubintellecta praepoſitione *ex* 912.
Abluere pro abluvie abſtergere 982.
Abluere pro alluere Latine non uſurpatur 982. 983.
Abluit terras amnis 437.
Abluuntur Libyco mari 400.
Abnoba mons Germaniae 128. *b* 448.
Abobrica 790.
Aborigines 88. *a*
Abrotonum 582.
Abſceſſit de regione 439. 490.
Abſciſa 1016.
Abyla 573.
Abyſtron urbs 191. *a*
Ac & *at* particulae in MSS. mixtae 3. *b*.
Acanthus peninſula 638.
- - - - non incepit à foſſa Xerxis 154. *b*
- - - - urbs ex "Ουκ γνάθ[illegible] 970.
Accipi propriè à magiſtro dicitur 527. 552.
Accuſativus Graecus num. plur. 17. *a*
Acheruſia 106. *a*
Acheruſiss ſpecus 996.
Achillis ſepulcrum 654.
Acholla, vel Achollas 42. *b*
Acroathon 855. *b*
Ad alia ſteriles 999.
Ad famam pares 459.
Ad modum 235. *a*
Adane regio 861.
Adductior 32. *a*
Adhaerere in re aliqua 720.
Admiſſum mare 489.
Admittit fluvium ſinus 250. *a*
Admodum 483.
Adramyttion & Atramyttion 98. *a*.
Adriacum mare 181. *b*
Adrume urbs 582.
Aduas fluvius Pado miſcetur 716.
Adverſus 446. 473.
Advertit ad meridiem 509.
Aea urbs Colchorum 235. *a*
Aeas fluvius 717.
Aedui, Oedui & Aeduſii 256. *a*
Aeëtes, frater Calypſûs 235. *b*
Aegae, regia Macedonum 766.
Aegaeum ſcil. mare 907.
Aegaeum pelagus 145. *b*
Aegates inſulae 222. *a*.
Aegilia, Aeglia & Aegialia inſula 769.
Aegipanes 53. 418. 601.
Aegis ſepeliebantur reges Macedonum 696.
Aegos 143. *a*
Aegyptiorum chronologia abſurda 612.
Aegyptus expers imbrium 604.
Aenaria inſula, quaſi Aenaria 778. à ſtatione navium Aeneae appellata 237. *a* dicta etiam Pithecuſſae *ibid.*

Aeoles à Latinis Aeolii dicuntur 437.
Aenos 456.
Aequa ſedes 60. *b*
Aequabiliter 296. *a*
Aeſtia palus 795.
Aeſtria inſula 774.
Aeſtus pro acceſſu & receſſu maris 242. *b* 780.
Aetates, γενεαὶ 939.
Aethiopes Macrobii 856.
- - - - - nonnulli Loripedes dicti 873.
Aethiopum nigrities 864.
Afficere pro conficere 504.
Africa nuſquam obtenſa Aſiae litoribus 31. *a*.
Africa proprie dicta 4. *a*
Africa tribus modis accipitur 586.
'Αγάλματα, pocula, vaſa rariora & veſtes 666.
Agathe Maſſilienſium oppidum prope Rhodani oſtia 745.
Agathyrſi picti 130. *b*
Agere bella 969.
Agere dorſum, tergum 435. 641.
Agere ripam 247. *a*
Agnati 926. 227.
Agragas 1016.
Ἄγρωστις 758.
Αἰγαὶ, Αἰγαία & Αἴγειον 696.
Αἰγὸς ποταμὸς, urbs 455.
Ἀκτὴν & αἰγιαλὸν diſtinguunt Graeci 568.
Albingaunum 194. *b* 469.
Alcaeus Mitylenâ oriundus 220. *a*
Aletium, Valetium & Valentium, idem oppidum 722.
Alfaſvaſa herba medica 810.
Algeſira 131. *a*. veterum Carteia 755.
Aliquâ pro aliqua parte 863. 866.
Aliquot urbes 457.
Aliter à ceteris 424.
Aliudve quod virus 1018.
Alius optimarum virtutum 856.
Alius Sejano 424.
Alluit terras mare 970. 983.
Alone urbs, quam Tudemir Arabes, Guardamar Hiſpani vocant 749.
Alopeconneſus 146. *a*
Alos & Halos 705.
Alpium & Apennini ſitus 717.
Altero tanto amplior 409.
Altitudo quaenam tribuenda unius diei adſcenſui 676.
Altius ſummam repetere 381.
in Altum excedere 464.
Alzira, nomen corruptum ex Algezira 743.
Am in compoſitione pro circum 791.
Amanides portae 622.
Amanodes promontorium 957.
Amardi 267. *a*. & Mardi 801.
Amaxobioe 120. 664.
Ambracia, Pyrrhi regia 462. 715.
Ambracii ſinus ambitus 714.
Ammodes promontorium 622.
Ampeluſia Afris Κώτης 572.
Amphiarai fanum 169. *b* 708.
Amphilochus 462.
Amphorûm pro amphorarum 839. 840.
Amplexa 791.
Ampullae & *urcei* differunt. 752.
Anas fluvius 742.
Ancarius vel *Ancharius*, aſinus 603.
Ancharia familia 603.
Ancon 184. *b* & Ancona 466.
Androphagi 450. & Androphagoe 287. *a*.
Anfractus 62. *a*
Angulus 506.
Ἄντανδρος.. ſuccedaneus 644.
Antandrus inſula priùs Edonis & Cimmeris vocata 644.
Anthiachae 898.
Antichthones 10. *a*. ab Antoecis & Antipodibus diſtinguuntur 388. 553.
Anticyrae duae 713.
Antiochia Syria, pro Antiochena 617.
Ἀντισκύθαι ſunt Scythae auſtrales aliis Scythis oppoſiti 833.
Antronia 165. *a*
Anthropophagi Scythae 669. 818.
Apelles in inſula Co natus 220. *a*.
Aphetae lucus in Theſſalia 168. *b* 461. & Pagaſae pro eodem loco accipi debent 707.
Ἀφροδίσιον ἄκρον, & Ἀφροδίσια ἄκρα 638.
Apollo Βραγχίδης & Βραγχιάδης 639.
Apollo Διδυμαῖος & Διδυμεύς 639.
Ἀποτίθεσθαι 599.
Appoſiti gentibus 998.
Ἀπρόσιτος νῆσος 871.
Aquilegia 719.
Aquileges & *aquilices* differunt 719.
Aquilegium 719.

Arabes

INDEX.

Arabes latrones Euphratis accolae 844.
Arabes primi Seras cum Sinis confuderunt 560.
Arados 758.
Arae Philaenorum 586.
Aratus poeta Solis habitavit 623. ejus effigies in nummis Pompejopolitarum *ibid.*
Arauris 737.
Araxes fluvius 174. *a* 893. hoc nomen aliis fluminibus quoque attributum fuit 803.
Arbiane regio 20. *a*
Arbor in Ferro inſula, cujus ſtillatitia aqua ſufficit inſulanis 872.
Arbores pleraeque in Aethiopia ſemper virent 859.
Arceſilas & Arceſilaus 97. *a*
Archium & *Archivum* 856.
in Arctum agitur, cogitur, coit 390.
Arctare 13. *a*
Arecomici & Arecomiſci 196. *a*
Arenae 516.
Arethuſa, fons in Sicilia 233. *b*
Argivi aliquando Ἀχαιοὶ dicti 623. 959.
Argo navis effigies 168. 6.
Argos Amphilochicum 714.
Ἀρεὶ 7.
Aria, nomen unius regionis 561. 757.
Ariane non contigua Indi oſtiis 19. *b.* 20. *a.* totum continet Ariorum imperium 561.
Ariane Indis ſeu Indo flumini proxima 894.
Arii & Ariani differunt 561.
Arimaſpoe 114. *b*
Arithmetica & Aſtronomia Phoenicum inventum 620.
Ἀρματοτροφεῖν, ἁρματοτροφία, ἁρματοτρόφοι 563.
Armatus pro armatura 501.
Arotrebae 249. *a*
Artabrum promontorium 249. *a*
Articuli montium 717.
Arundo minuta 738.
Aryandicum argentum 639.
Arymphaei 900.
Aſcalo 72. *b*
Ἀσκεῖν 794.
Ἀσκητικοὶ αὐλοὶ 794.
Aſinarii dicti Chriſtiani 602
Aſpendos 627.
Aſpis urbs poſtea Clupea dicta 407. 408.
Aſſedones, Eſſedones, & Iſſedones 120. *b*
Aſſius lapis 644. 645.
Aſſos urbs 644.
Aſtape & Aſtapaei 420. 605.
Aſtigi, tria hujus nominis oppida fuerunt 744.
Ἀστοὶ peculiariter appellabantur Athenienſes 699.
Aſtromela ſtagnum 200. *a*
Ἄστρον paſſim pro Sirio aeſtivo nunquam pro vergiliis accipitur 824
Aſtypalaea inſula 231.
At pro ſi, ſin 885.
Aterni fluminis oſtium 186. *b*
Atho, vel *Athonem*, in quarto caſu 694.
Athos gigas 693.
Athos num à Xerxe perfoſſus 694. ejus altitudo 671. 675.
Ἀθῷος Ζεὺς 693.
Atlantes ſolem orientem exſecrantur 49. *a*
Atlas mons 315. *b*
Attingunt in mare 34. *b*
Attollere 426.
Attrita ſaxa 341.
Ἀτυχία 223. *a*
Aucheres 668.
Avectus Europae 229. *a*
Aves flumen 580.
Augila, vel Aegila, oppidum Nazomonum 599.
Augilae & Augylae 33. *a*
Auguſta terra 797.
Αὐλοὶ ἀσκητικοὶ καὶ μελετητικοὶ 794.
Avo fluvius 787.
ab Aurora rapti 841.
Azotus Arabum fuit emporium 617.

B.

B in M mutari ſolet 749. 752.
Baalath, nomen urbium circa Palaeſtinam 77. *b.*
Babylon 72. *a*
Bacchus dictus Orthagoras, & Ἰθύφαλλος 548. ὄρθος, ὀρθανὴς 689.
Baeterra oppidum 728. & Baeterrae 1011.
Baeti 808.

Bae-

I N D E X.

Baeticae jugum 273. *a*
Baetis fluvius uno oſtio in mare exit 783.
Bagrada flumen 41. *b*
Baleares *παρὰ τὸ βάλλειν* 239. *b*
Balnea & *balaneae* 428.
Balſa oppidum 786.
Barbeſul oppidum 752.
Barcaei montes 594.
Bardi, & *Bargi*, ſacerdotes 812.
Barginae ſacerdotes feminae 811.
Bargylia urbs 91. 434.
Baria inſula 775. nunc Vera vocatur 750.
Barrigenae 811. 812.
Baſtuli 780.
Baudos 78. *a*
Bechires & Bechiri 661.
Belgae 494.
Belo hodie eſt Tarifa 500.
Bene navigabilis 55. *a* 932.
Benigna materia 3. *a*
Berenice ſita inter Heroopoliticum & Strobilum promontoria 848.
Berenice alia *Δειρὴ* etiam dicta 850.
Bergios, Neptuni filius 200. *b*
Berris, Hiſpanica vox, *urbem* ſignificat 156. *b*.
Berytos urbs mater Jurisprudentiae 77. *a* Antiochidi etiam attributa 621.
Beſippo 756.
Betre, planta 820.
Bithynis urbs & flumen 683.
Blemyae, Blemyes, & Blemmyes 33. *b*. 401. 417. 984. & Blemies 910.
Boebe palus 705.
Boebos oppidum 705.
Bocchi regnum 576.
Boji 272. *b*
Bolbiticum, & Bolbitinum, Nili oſtium 67. *b*
Bombyces Coae & Sericae differunt 827.
Borealium gentium maxima pars veſcitur pane ex piſcibus arefactis compoſito 757.
Borium promontorium 584.
Boſporus Cimmerius dictus quoque Tanais 558.
Braccati 694.
Βραγχίδαι & *Βραγχιάδαι Ἀπόλλων* 619.
Βραχεῖα θάλασσα 659.
Brevis pontus 440. 659. *Syrtis* 986.
Britannia 549.
Brutium 191. *b*
Βρυῶν αἰγιαλὸς 585.
Bryon promontorium 44. *b* 584.
Bubaſſus urbs Cariae 90. *b* 91. *a* 638.
Bubeſius ſinus 638.
Buda, & *Burda*, pro ſtragulis, tomentis ex papyro 867.
Burda veſtiti 867.
Burgum, vetus Germanica vox 256. *b*
Buthrotos, ultima Epiri urbs 179. *a*
Buzeres & Buzeri 661.
Byſſus, *ſericum*, *lana*, & *linum*, ſaepe idem ſignificant 826.

C.

CAduſi 898.
Caedere victimam 254. *a*.
Caelum 528.
Caepionis munimentum 782.
Cajus mons, ex quo Durius fluvius profluit 787.
Calarnaea turris 692.
Calaſirium vel Calaſiricum oſtium Nili 68. *b*
Calatis 139. *a* 453. 485. 681. & *ſeq.*
Calbis fluvius 656.
Cale, ſive Calle, portus Portugalliae nomen dedit 743.
Caledonii 173. *a*
Callatis portus Bithyniae 752.
Callipides 127. *b*.
Callipolis 723.
Calpe mons 752. 753.
Κάλπη urceus, hydria 753
Calydna, Calymna vel Calymnia, inſula 771.
Calydnium vel Calymnium mel 771.
Calydonia ſilva 178. *a*
Calypſo 235. *a*
Cambyſes amnis 806
Campus lapideus 734.
Campus Thebes 645.
Canaſtrsenm promuntorium 458. 696
Candari 562.
Cane & Canae oppidnm 97. *a* 562. 581. 847. & Canna 436.
Canes qui dicti 145. *a*
Cannae ſacchariferae 828.
Canopus inſula 761.
Capharea 225. *a*
Capillos ſuos conſecrabant virgines,

ante-

antequam nuberent 615.
Capit res fidem 405.
Capita fluminum 465. 682.
Capulare 739.
Capulum 739.
Carbania inſula 778.
Cares 566.
Caria portus 453.
Carmania 561.
Carni, populus in ramento Alpium 282. *a*
Carreia 524. 515.
Cartenna 985. & Cartinna 579.
Carthago non fuit a Didone condita 863.
Caryanda urbs 658.
Caſiae inſulae 228. *a*
Caſius mons 69. *a* 617.
Caſpiani 28. *b*. 396. 560.
Caſpii 20. *b*
Caſpii maris deſcriptio 389. 799.
Caſtanaea urbs 697.
Caſtnios mons 85. *b*
Caſtoris & Pollucis aurigae 113. *a*
Caſtra Cornelia 407.
Caſtra Dellia 582. 910.
Caſtra Laelia 920.
Καταβολος emporium 175. *a*
Catabathmus 591. 592.
Cataractes fluvius 412. 628.
Cataractes avis 628.
Καταῤῥάσσειν 628.
Κατ' ἰυθὺ 765.
Carina & Catana 775.
Cato Uricenſis 407.
Cavares non ſunt litorales 177. *a*
Caucaſi montis altitudo 675. 679.
Cauſa pro re 866.
Κεδρωτοὶ & Γεδρωτοὶ 562.
Celadus fluvius 787.
Κιλίβη 753.
Celebratur 460.
Celenderis 83. *a*
Cepit eos ſatietas vivendi magis, quam taedium 497.
Cepoe 114. *b*
Cera ſignatoria excluditur a formicis Indicis 822.
Ceras promunrorium Hecatae dedicatum 764.
Ceraſtis Mileſiorum colonia 682.
Ceraſus & Ceraſuntum 662.
Ceraunii montes 817.
Cercetae vel Cercetii 899.
Cercina 222. *a* & Cercinna inſula 765.
Cercinnitis inſula 765.
Cerne inſula 869.
Cernuari, pro humi affligi 270. *b*
Certior 498.
Cervices, anguſtiae peninſularum 142. *b*
Ceſtros fluvius 627.
Κεσρωτὸν ξύλον 628.
Cetra 35. *a*. 571. vel caetra 755.
Cetraria a cetris dicta 754. 755.
Κητὼ dea 618.
Chalaſtra urbs Macedoniae 160. *a*
Chalce ſive Chalcia Rhodiorum inſula 712.
Chelidoniae inſulae dictae promontorium Tauri 630.
Chelonates vel Chelonites 173. *b*
Chemmis inſula 610.
Cherrone 122, *b*
Cherſoneſus civitas 664.
Cherſoneſus Thraciae & Pallenes ſaepe confunduntur 438.
Chilmixara Arabicè & Perſicè quinquaginta columnas ſignificat 843.
Chimaera mons 635.
τὰ Χομψὰ 931.
Chriſtiani *aſinarii* dicti 602.
Cecynnetos inſula 767.
Ciſſae a Phoenicibus ortae 950.
Ciſrarum uſus 619. inventio quibus tribuatur *Ibid.*
Cillus, aſinus 603.
Cillanus, agazo 603.
Cimmerii 898.
Cinara inſula 770.
Cinctorium 670.
Cinis 841.
Cinnabari 549.
Cinyps flumen 44. *b* 409.
Cios & Cianus ſinus 656.
Circe 235. *a*
Circeji 469.
Circius ventus Galliae peculiaris 728 729.
Cirrha 713.
Cirta 38. *a* & Cirtha 404. Syphacis regia 224. *a* 478. 706.
Ciſthena & Ciſthene 97. 6.
Cithariſta promuntorium 730.
Clades 223. *b* 224. *a* 478. 706.
Clampetia urbs 725.
Clavoſa, & *clavata* 734.
Clauſa Britannia 275. *b*
Climberrum 792.
Clupea 583.
Cnopia & Iſmene idem oppidum 709.

Coa;

Coamani 896.
Codani ſinus inſulae ſex 280. *a*
Coele vicus Atticae 144. *b*
Coelos & Coela 144. *b*
Coitus familiarium 1000.
Colere liberos 599. 928. *bene culti ſervi* 51. *a*
Coli, incolae regionis Colices 661.
Colica regio 757.
Colici & Coliaci 832.
Colis promontorium 291. *a*
Colluſſa 107. *b*
Κολοβοὶ 854
Coloëni 849.
Colon, Colis, & Colias promuntorium 832
Coloniae Romanae Graeci cognominis 216. *b*
Colopitene 71. *a*
Comagene 945.
Commageni 25. *b*
Comani 563.
Κόμαροι 564.
Compoſtella prius dicta Iria Flavia 790.
Compreſſa gremio terra 17. *b*
Compreſſus & *complexus* commutantur in MSS. 18. *a*
Concordia oppidum 719.
Condere pro coloniam ducere 644.
Conficere aliquem inedia 442. 504.
Conſecrata 1013.
Conſtituere urbem 443.
Conſultare in commune 413. 594.
Conſtanrinopolis 135. *b*
Contemplati pro contemplantes 626.
Continare 763.
Continatio 763.
Continuus i. proximus 963.
Contueri 595.
Cophen & Cophes 293. *b*
Coraxici montes 112. *a* 269. *a*
Coriacei tubi figura, quo aquam dulcem e fundo maris hauriebant Aradis 760.
Corium promuntorium 789.
Corocondame 998.
Corſicae longirudo & latirudo 484.
Corus, Corius, ſeu Cyrus, fluvius 843.
Corycius ſpecus 430. 624.
Coſa 1009. Coſſa & Coſae 194. *a*
Coſſinites fluvius 148. *b*
Coſſura 1016.
Corhon inſula 769.
Κότυς, Graecis Ἀμπελουσία 572.
Covini, vehiculi genus falcatum, quo Britanni utebantur 278. *b*. 778.
Cragus mons 87. *b* 279. *a* 637.
Creuſa & Creuſis 713.
Crines 372.
Κρουνοὶ, portus Dionyſopolitarum 683.
Κτίζειν & οἰκίζειν idem valent 644.
Cubile 271. *b*
Cudetus fluvius 148. *b*
Cudum promontorium 432.
Cultus 413.
Cum pro adverſus 495.
Cuneum promonrorium 245. *a*
Cuneus ager 785.
Κυνόπαστις 859.
Curetes 230.
Curvatus 855.
Cynoſſema 685.
Cyalus urbs 645.
Cydna urbs 697.
Cyllenius mons 704. 705.
Cyma braſſicae 802.
Cynetes 785.
Cynetum rex Gargoris mellis colligendi uſum primus invénit 785.
Cyprus quondam ſedes novem regnorum 758.
Cypſella 142. *a*
Cyrenaica & Cyrene variis modis accipiuntur 586.
Cyrenaicae rermini 586.
Cyrene & Cyrenae 624.
Cyreneicus 45. *b* 410.
Cyrus amnis 808.
Cythnos inſula 228. *b*
Cytoros urbs 441.
Cyzicus urbs 101. *b* 438.

D.

DAdrae, Dandrae, Dandarae, & Dandaridae, & Δανδάριοι 115. *a*
Dagon numen Syrorum 618.
Danubius fluvius 716. ſexaginta amnes in ſe recipit 129. *b*
Dara flumen & regio 866. 868.
Daſarebii & Daſſarebii 179.
Daſcylos pater Gygis 656.
Daſcylos, & Δασκύλιον, urbs 105. 656.
Dea Ceto 618.
Dea Segeſta, vel Segetia 776.
Deciatum, urbs 197. *a*

Decur-

Decurrere pro deorſum currere 7. *b* 887
Degredi 202. *b*
Dehinc 398. 439.
Dellia caſtra 582.
Delphinorum beneficia in piſcatores 735. 736.
Delta 55. *b*. aliquid intermedium fuit inter Aſiam & Africam 615.
Delubra 703.
Demetrias civitas a rege Demetrio dicta 705.
Demetrion oppidum 705.
Denſè 315. *b*
Derbeces, Derbices & Dribyces 267. *b*
Dertoſa 210. *a*
Detur in manus 452.
Devenire 318. *b*
Deûm pro Deorum 48. *a*. 925.
Devolvere 665.
quae a Dextra ſnnt, prius recenſentur a Mela, ominis gratia 445.
Diana Nymphis ſaepe addita 122. *b*
Diana Pergaea 84. Pergaſaea *ibid.*
Dianae templum combuſtum ab Heroſtrato 93. *b*
Dicere pro deſcribere 2. *a*
Didita 275. *b*
Didyme, & Didymae, inſula 236. *b*
Didymaeus Apollo 639.
Diffindi 420.
Dii manes & *Dii inferi* pro iisdem accipiuntur 666.
Διοικοδομεῖν 767.
Δίολκος 709.
Diomedis turris, ſtabulum 456. 457.
Dionyſopolis 139. *a* 140. *b*
Dioryx, *diorychos* 301. *b*. & *diorygos* 852.
Diſpergi i. dividi 487. de fluvio 509
Diſſilire pro rumpi 430.
Diu ſtatam ſedem agunt 132. *a*
Div vel *Dib* Perſis inſula dicitur 834.
Diverſa i. contraria 486.
ex *Diverſo* i. contrariis partibus 390.
Diverſis frontibus 398.
Donuſa inſula 770.
Draco arbor 875.
Δρυοκοτόμηλος 285. *a*
Ductae pro diductae 814.
Ductae inter ſe ſpatiis anguſtis inſulae 280. *a*
Dunum, vox veterum Thracum 256. *b*
Duravère contemplari 960.
Duria fluvius 748
Durius fluvius 787.
Dux ſubintelligitur 992.
Dyrrachium peninſula, in qua ſita fuit Epidamnos 715.

E.

E & I promiſcue inter ſe commutantur in nominibus urbium Hiſpaniae 745.
E ſe nata 517.
Ebenus Aethiopica ad nos non advehitur 851.
Ebenum Abaſſini Euate vocant 851.
Ebora 786. 788.
Ebur 874.
Echymnia oppidum 692.
Effundere armatos urbs dicitur 996.
Ei in *e* vel *i* convertitur 274. *a*
Eion urbs 152. *a*
Ἐκτροπὴ, diverticulum, divortium fluviorum 802.
Elaea 97. *a*
Elephanti in Abyla monte 573.
Elephantine 54. *b* & Elephantis, & Elephantin 425.
Ἐλίφας mons 574.
Eleùs 145.
Eliberis 472.
Ἑλληνισμὸς 131. *b*
Eluro & Illuro 745.
Eluſaberris 256. *b* 492.
Ἔμβολος 633.
Emitti de fluvio 419.
Ἐμπορεῖον, locus mercatus 750.
Emporiae, & Emporia 207. *b*
Enchelei & Encheleae 179. *b*.
Enneapolis 712.
Eoae Indaeque gentes 26. *b*
Eoum mare 286.
Epidamnus 715.
Ἐπίνειον emporium 175. *a*
Ἐπιστροφὴ fluviorum 802.
Erachi 118. *a*
Ercynia ſylva 262. *a*
Ereſos 1013.
Eretria etiam Menelais dicta 226. *a*
Erycinae Veneris tria fana erant in Latio 776.
Erythia, & Erytheia, inſula 274. ejusdem ſitus 809.
Ἑσπέρου κέρας promontorium 869.
Et 3. *a* 459.

Eto

Eteſiae 59.
Etiam 148. *a*
Etiamnum tamen 407.
Eudoxius fuit impoſtor 863.
Euenus 178. *a*
Evolvi 665.
Euphratis fluvii deſcriptio 844.
'Ευπρόσωπον ſeu Θεοῦ πρόσωπον promontorium 620.
Euripus Graece 'Εύριπος 225. *b*
Euripi pons 767.
Euripi ſtatus fluxus 225. *b*. 469. 768.
Europe 14. *b*
Europia regio Macedoniae 687.
Eurytion Geryonis ſubulcus 810.
Euthanae 91. 6.
Ex ſubauditur 912.
Ex diverſo 390. 891.
'Εξάμπαιος, fons Hypanis 666.
Excedere in altum 464.
Excedra & *excetra* 35. *a*
Excellent pro excellunt 946.
Excludere pro dividere 473.
Excurrit 443. 464.
Eximium id eis funus eſt 497.
Exin 146. *b*
Exire i. de navi deſcendere 498.
Exit in ſpatium 978.
Expoſiti in Atlanticum pelagus 400. *in ordinem* 403. *a*
Extendere 12. *a*
Extendi 510.
Extra 146. *b* 147. *a* 456.
Exuctus 35. *b*

F.

F*Acie vallis* 456. 686.
Facta Aeolis 643.
Familiarum coitus 1000.
Fana a delubris differunt 703.
Faneſtris 185. *a*. 466.
Fanus & *Fanum* 703.
Faſtigare 129. *a*. 399. 570. 909.
Feminae canibus comparatae 145. *a*
Ferè 526.
Fertus 739.
Fibrae 459.
Fidem capit opinio 457.
Fimbriae 164. *a*
Flexum agit 396.
Fluminum partes dicuntur ſuperiores & inferiores 567.
Foenum Tabrobaniticum eſt oryza 835.
Fons Solis 46. *a*. 589.
Formicarum tria genera in India 507. 508.
Fortunatae inſulae 670. 671.
Foſſa Mariana 201. *a* 732. 733.
Frentani, Ferentani, Ferentini, & Ferentinates diverſi 182. *b*
Frentani ad Aterni & Matrini fluminis oſtia 187. *b*. 188. *b*
Fretum 12. *b*. 155. *b*.
Freti Magellanici accolae homines vaſti 853.
Fretu pro freto 521.
Fritilla avis 776. 777.
Frons pro promuntorio 845.
Fronte ingenti, i. lato ore, lata facie 623.
Frontes 398.
Frontes pro partibus continentis, quae in mare excurrunt & prominent 683.
Frutis dicta Venus 776.
Frux, *fructis* vel *frutis* 776.
Fulgere vox ambigua 409.
Funditur in duo cornua Italia 719.

G.

GAdes a Poenis habitata 213. *b*
Gadir 524.
Gaeſus flumen 640.
Gaetuli 983.
Gaetulica purpura 874.
Γαίσων flumen & lacus 640.
Galatha inſula 236. *b*. 777.
Gallicenae 275. *a*
Gallograeci 902.
Gallorum crudelitas abolita A. *V*. C. DCLVI 254. *b*
Ganda Indis eſt Rhinoceros 562.
Gandari, gens Indiae 21. *a* 562. 895.
Garamantes 415.
Garamantum regio 596.
Garamantum boves ὀπισθονόμοι 596.
Gargara oppidum 644.
Gaza 946.
Γῆ ἀντίχθων 553.
Gedroſia 394.
Gedroſis 19. *b*
Γεδρωσοὶ vel Κεδρωσοὶ 562.
Gedroſii, Cedroſii, ac Gedroſeni 20. *b*
Geliſto planta 814.
Gelos 637.
Genitivus ellipticus 909. 963.

Gen

I N D E X.

Gentiles 926. 927.
Geographicae definitiones 321
Geraeſtos & Geraſtos 225. *a*
Γέῤῥα vel Γύῤῥα, murium genus 607.
Germania ſuperior & inferior 567.
Geryonis ſepulcrum 781.
Gilda oppidum 876.
Ginetti 786.
Glaſtum 277. *a.* 813.
Gnatia 722. 1009.
Gnoſſos 1015.
Gobolene, portio Idumaeae 71. *b*
Γαίσον promontorium 581.
Gorgades 515.
Gorgippi 899.
Gorgones 314. *b.* 515.
Gorgonum inſula eſt Cerne 869.
Gortyna urbs 697.
Goſſypium planta 825. 826.
Graeci navigationem unius diei ſtadiis 500. includunt 800.
Graeciae altiſſimi montes 675.
Grandines in nubibus generantur 649.
Graucaſus i. nive candidus 966.
Gravii 247. *a*
Grovii 786.
Gryphi & *Gryphes* 119. *b*
Gyaros 770.
Gymneſiae dictae Baleârides 239. *b*
Gyrtone 161. *b*
Gythium 174.

H.

HAbere pro habitare 33. *b.* 306. *a*
Habere uxorem 138. *b*
Habilia arma 36. *a*
Habilis parma 35. *b*
Habitant incertae originis 968.
Habitare 33. *b*
Hac re 487.
Hadrumentum & Adrume oppidum 42. *a.* 583. & Adrumetum 407.
Haemi montis altitudo 672.
Halicarnaſos 969.
Halmideſſos, & Halmydeſſos, & Salmydeſſos 141. *a.* 454.
Halonneſos 224. *b*
Halos, & Alos 705.
Hamaxobioe 121. *a*
Hammonis effigies 588. oraculum 410.
Harmatotrophi 563.
Harmozia oppidum non eſt hodiernum Hormoz 845.
Hedui, Aedui, Edui, & Oedui 258. *b*
Heliopolis 855.
Heliopolitanus nomus 855.
Helleſpontius, Helleſponticus, & Helleſpontiacus 17. *a*
Helleſpontus Boryſthenes dictus 558.
Helos portus 637.
Hemeroſcopium urbs, olim Dianium dicta 747.
Hemicillus, ἡμίονος 603.
Hemiſphaeria 387.
Heneti & Veneti 565.
Heraclea 440.
Herculis in manu tria mala quid notent 13. *b*
Hercynia & Ercynia ſilva, & Orcynium 262. *a*
Hermeus ſinus 95. *a.* campus 642.
Hermiones 796.
Hermus amnis 642.
Heroopolites 511.
Heroopoliticum promuntorium 848.
Heſperion ceras 314. *b*
Heſperis 590. 591. & Heſperides urbs poſtea Berenice dicta 925.
Heſperidum horti 590. 591.
Heſtiaea 226. *a*
Hiberi & Iberi 898.
Hic relatum ad antecedens remotius 309.
Helleviones 1023.
Himantopodes 873.
Himera amnis 483.
Hippo 725.
Hippo Diarrhytus 582.
Hippo Regius 41. *b.* 582.
Hippocratis patria Cos inſula 220. *a*
Hippopotami 423.
Hippuris, & Hippurias, inſula 770.
Hippus urbs 639.
Hirti 297. *a.* 509.
Hoc δεικτικῶς de mundo ſive caelo 5. *b.* 6. *a.* 383.
Hoc omne 6. *b*
Hormuz lingua Perſica *palmetum* ſignificat 846.
Huc 111. *b*
Huic medio 8. *b*
Hydrela urbs Cariae 91. *a*
Hylarima civitas 637.
Hypacaris fluvius 125. *a.* 665.
Hypanis fluvius 127. *a.* 447.
Hyperborei, gens ſacra 265. *b.* 798.

INDEX.

I.

I & A inter ſe permutantur 775.
I & E promiſcue inter ſe permutantur in nominibus urbium Hiſpaniae 745.
Jacere pro adjacere 656.
Jalyſos & Jalyſſus 220. *a*
Jaſo 656.
Ibalſa 245. *b*
Iberi & Hiberi 898.
Iberia citerior & ulterior 741.
Iberiam non pro tota Hiſpania, ſed tantùm pro parte litorali ejus, quae a columnis Herculis uſque ad Iberum flumen extenditur, accipiebant Graeci vetuſtiores 746.
Ichna urbs 4.
Idaeus mons 995.
Idem ingenii 988.
Ἱερὰ ἄκρα 670.
Igilium inſula 778.
Ignes pro ignibus ſacris 670.
Ignis fatui apparitio adeo frequens in zona torrida, ut toti Aethiopum campi noctu ceu ſtellis colluceant 866.
Ilicitanus portus 748.
Ilienſes populi 778.
Iliberis 257. *a*
Illicen 211. *a*
Iluro urbs 208. 745.
Imaus Indorum lingua *nivoſum* ſignificat 833.
Imbre abſolute poſitum 935.
Immitti 246. *a*. 451
In arctum agitur 390.
In ea 460.
In latius abit 435.
In occaſum porrecta 888. 978.
In quae pro in ea, quae 996.
Inceſſit materia 505.
Incingi 473.
Includere pro terminare, ſeparare 447.
Inclytus 334.
Indi & Aethiopes in majoribus tenebris vivunt, quàm boreales populi 817.
India tempore Melae minus nota fuit 287. *b*.
Inexplicabilis 937.
Inferi & *manes* pro iisdem uſurpantur 600.
Inferiores regiones 567.
Inflexus i. ſinus 721.
Ingenti fronte 626.
Ingredi litora 458.
Initiante Orpheo 451.
Inſignia operibus 946.
Inſochi 111. *a*
Inſulae beatae 758.
Inter 128. *a*
Interjungere 134. *a*
Interiora litorum 902.
Interius i. mediterraneum 438.
Internodia 504.
Intra 401.
Intra extraque 381.
Introrſus 427.
Jol oppidum 405. Bocchi & Jubae regia 578.
Jolcos 164. *b*. 701.
Jolenſes 485.
Ionium ſcil. *mare* 907.
Jope, & Joppe, urbs 618.
Jope Aeoli filia 618.
Jovi caput, pectus Neptuno, aliae corporis partes aliis Diis fuere conſecratae 675.
Joza Punice eſt *traducta* 754.
Ἵππος oppidum 639. 640.
Iria Flavia, hodie Compoſtella 790.
Iſatis herba 278. *a*. 813. 814.
Iſſicus ſinus 393.
Iſſus 957.
Iſter fluvius Nilo tantùm minor 129. *b*. 716. nullus eſt in Iſtria 181. *a*
Iſtri oſtia 230. *a*. 448.
Iſthmi Corinthiaci latitudo 700. 701.
Iſthmii ludi 172. *b*
Iſthmus, quem Xerxes perfodit in monte Atho, Graecis monachis montis incolis vocatur προσαύλαξ 695.
Iſtrianus ab *Iſtria* 128. *a*
Iſtropolis 139. *a*. 681.
Iterum iterumque 55. *b*. 56. *a*.
Ituriſſa patria Michaelis Lergae 253. *a*
Juba tres regias urbes habuiſſe memoratur 587.
Judaei credebantur per aſinum jurare 603.
Judeicus 45. *b*
Jugerum, δίπλεθρον 610.
Jugum 146. *a*. 456. 686.
Jugurthae regnum 575.
Ivia fluvius 791.
Julia Joza, & Julia Traducta, ejuſdem oppidi nomen 754.

Jupi-

I N D E X.

Jupiter Ammon 586. ejus effigies 588.
Jupiter Sardeſſius 628. Urius 104. *a*
Jus, vel Jures mons 727.
Ἰυγξ frigilla 776.
Ixamatae 115. *b*

L.

LAbyrinthus Aegyptius 610. 611.
Labyrinthi quatuor fuerunt 61. *a*
Lacerant oram ſinus & promontoria 462.
Lacydon Maſſilienſium portus 471.
Laepa oppidum 784.
Λαΐος Ζεύς 691.
Laeros fluvius 788.
Lambriaca urbs 788.
Lamerum oppidum 724.
Λάμπειν & *fulgere* voces ambiguae 656.
Lampetia oppidum 725.
Lampſacus urbs 100. *b*. 101. *a*. 436. 656.
Lana de ſerico 826.
Λαπατία locus inter oppidum Brigantium & Trileucium promuntorium 789.
Lappones 853. 873.
Latera caſtellum 735.
Latitudo, ſpatium ab ortu in occaſum 555.
Latius patet 1004.
Latus a Pomponio uſurpatur non niſi de parte mari adſita 742.
Latus pro fronte 398. 461. 473.
Latera pro partibus 386.
Latera orbis ſunt partes inter ortum & occaſum 555.
Latera quibus rebus propriè tribuantur 655.
Latera terrae 437.
Λατύπη 466.
Laudinum clavatum hodie Laon appellatur 734.
Lebynthos inſula 770. & Lebinthos 1015.
Ledus flumen 735.
Leemmus, vel *Leem-mer* genus murium 606.
Leontini urbs 483.
Lepteacra promuntorium 592.
Leptis urbs 583.
Lèptis minor ignota Pomponio 215. *b*
Lerne oppidum 711.
Lernaeus lacus 711.
Ληθαῖος, aliis *Λάθων* vel *Λήθων*, fluvius 591.
Λίβυες & *Αἰγυες* mixti 733.
Libya nullos gignit urſos 746.
Libya trapezii ſcaleni figuram habet 557.
Libyes Aegyptii 910. 983.
Λιγυκὸν & *Λιγυστικὸν* a *Λιγύη* 733.
Ligures appellati fuerunt interioris Hiſpaniae incolae uſque ad Fretum 783.
Ligyci & Ligyſtici urſi 734.
Liguſticus lacus 783.
Lilybaeum promontorium 482.
Limia flumen 788.
Λιμνοθάλαττα 149. *b*
Limyra flumen 87. *a*
Linquit pro deſiuit, decreſcit. *λείπει* 721.
Liquatae nives 721.
Literae pro numeris vel elementis Matheſeos 619.
Literae Phoenicum inventum 74. *a*
Literae & *literarum operae* 948. *& ſeqq.*
Literarum operae i. ſummae 427.
Literarum transpoſitio in MSS. 78. *a*
Litus & *ora* differunt 568.
Longitudo pro ſpatio a polo ad polum 555.
Lotophagorum ſedes 584. 585.
Λυκαστὸς & *Λυκαστὸν*, urbs & flumen 660.
Lucentia urbs nunc Alicante 749.
Lupi in homines & homines in lupos evaſerunt 135.
Luſitania & Lyſitania 206. *a*
Luſitaniae termini 742. 743.
Lycia primo Ciliciae fuit contigua 567.
Lycus frater Aegei regis Athenienſium 964.
Lyde 85.
Lynxo urbs 876.

M.

MAcedonia 157. *a*. 159. *a*
Machryes 585.
Macrones 24. *a*
Madyros 455. 456.
Maenoba 211. 750.
Maeotidae ſunt Maeotarum & Amazonum ſoboles 663.
Maeotidae *γυναικοκρατούμενοι* 663.

I N D E X.

Maeotides Amazones 663.
Maeoris palus mater Ponti & obſtetrix dicta 558.
Magnus minus eſt quàm *ingens* 391.
Majores pro parentibus 667.
Majus fluvius 209. *a*
Μάγγε & Μαγγαρεὺς 758.
Malabarrorum pandae & promiſſae aures 816.
Malabathrum ἁδρόσφαιρον μεσόσφαιρον, & μικρόσφαιρον 794. apud Sinas & Seras copioſè provenit 820.
Malaca urbs cum Maenaca confunditur 750.
Maligne 451.
Mambu vel *Bambu* arundo ſacchariſera 828. 831.
Manes & *inferi* pro iisdem accipiuntur 600.
Manna duplex, liquida & concreta 822.
Mapalia & *magalia* 413. 592.
Marathuſa inſula 230. *b*
Mardi & Amardi vocantur a Perſis latrones 808.
Mare ſuperum & inferum 718.
Mares, populus vicinus Moſynoecis 565.
Margaritae Britannicae 277. *a*
Margo pro litore 394.
Mariaba 511.
Mariana foſſa 732. 733.
Mariandyni 100. *a*. 438.
Maritima Avaticorum oppidum 732.
Maronea urbs, aliquando etiam Orthagoria & Κυνόσσημα dicta 688.
Marri pars illa, qua cingimur, conſecrabatur 670.
Μαστὸς 120. *b*
Maſſilia 199. *a*. Phocaeënſium colonia 199. *b*
Maſſilia vetus non ſita fuit, ubi eſt hodierna 731.
Maſſilienſium mores 199. *b*
Maſtuſium mare 686.
Materia benigna 3. *a*
Mathae, gens Indiae 299. *a*
Matiani & Mantiani 564. Matieni & Mantieni 900. 901.
Mauritaniae Caeſarienſis & Tingitanae nomina Romae demum audita ſub Cajo & Claudio Caeſaribus 576.
Maurorum ultimi fines 574.
Mearus fluvius 791.
Mecyberna 157. *b*
Medama, Medana, Medma & Medna urbs 472.
Medea duos maritos habuit 772.
Medi non fuerunt dicti Arii ante adventum Medeae 561.
Medica herba 811.
Medica ſtola 772.
Medius ſinus, *pontus*, *medium mare* 220. *b*
Medium litus 440.
Mel Calydnium 771.
Mela à Mellaria dictus 523.
Mela Caetrarienſis fuit natione, genere vero Poenus 755.
Mela non perpetuo ordine, quo jacent, urbes enumerat 436.
Mela cognomen gentis Anniae & Pomponiae fuit 1. *a*
Melae patria 521. *& ſeqq.*
Melamboreas ventus idem quem Latini *circium* vocant 728.
Μελαστητικοὶ αὐλοὶ 794.
Μέλη poculi genus 2. *a*
Meliboea purpura 698.
Meliboeae urbis ſitus 696.
Melis urbs 56. *a*
Mella frondibus defluunt 289.
Mellaria urbs 755.
Memoratus, διήγησις 862.
Memphis 56. *b*
Meninx & Menix inſula 222. *a*. 508. 1013.
Mens cinctoria 670.
Menuthias inſula nunc Zanzibar appellatur 803.
Mercedibus bella agere 968. 993.
Merere pedibus 662.
Meridies 8 *a*. 385.
Meroë regio Aethiopum 857.
Meropes Theſſali 772.
Meros mons jovi ſacer 290. *b*
Μέροψ πόσις, *Theſſalus maritus* 772.
Meſembria & Meſambria 140. *a*
Meſua vel Menſua collis 737.
Meta lactis, *cupreſſi* 606.
Metagonitae 980.
Metagonitis regio 581.
Metagonium promontorium 40. *a*. 580. 581. 919.
Metalpium, alterum Rhodani oſtium 734.
Metapontium 190. *b*
Metelis urbs 56. *b*
Μήτρα 839.
Milia, *milium* 940.

Mi-

INDEX.

Minuta animalia 738.
Miſcere 955.
Moenis & Moenus 262. *b*. 1023.
Moeridis paludis ambitus 610.
Molli ambitu 455.
Mollia faſtigia 439.
Molliter 399. 455. 909.
Montium articuli 717.
Monumentum regiae gentis 38. *b*. 917.
Monumenta ad litus ſita 39. *b*
Mopſus Mantûs filius 963.
Mopſi tres 94. *b*
Mori apud Sinenſes bombycibus deſtinatiè feruntur 826.
Motimeni 25. *a*
Moſſyni 441. 442. 448.
Moſynaeci 109. *b*. 448.
Mulucha 34. *b*. 35. *a*. 575. 914.
Mundus pro caelo 491. pro terra 486.
Mundus caelumque 384. 528.
Murci vel Murgi hodie Almazaran 750.
Μυὸς ὅρμος promontorium 300. 301.
Mures, qui in limo naſcuntur 606.
Muriani 565.
Murrani 24. *b*. 565.
Muſagoroe tres 231. *a*
Muſagorûs in quarto caſu plur. num. 481.
Μύσιοι, & *Μυσοὶ* 656.
Myonea urbs 439.
Myrtili 1019.
Myrtoum pelagus 162. *b*
Mytilene & Mitylene 758.

N.

NAbar fluvius 916.
Nagidos urbs 83. *a*
Nani 854.
Nardinium urbs 252. *a*
Naro fluvius 180. *a*
Nata e ſe 517.
Natura regionum 388.
Navia 827. 828.
Navigabilis alvei 428.
Navigatu maria transgredi 144. *a*
Navium capacitatem veteres per amphoras & modios indicabant 840.
Naupactos 705.
Nauſtathmos & Nauſtathmon 412.
Nec pro *haec* in MS. 258. *a*
Nec uſquam 31. *b*
Nemeſis Phidiaca 461.
Nericos inſula 227. *b*
Nerites mons Ithacae 227. *b*
Nerium promontorium 248. *b*
Neſſus, vel Neſus, flumen 688.
Neſtos flumen 688.
Neuri 669.
Nigritae 317. *b*
Nilus 53. *a*. 55. *a*. 56. *b*
Nili fontes 597.
Niſi ubi 19. *b*. 505.
Niſyros inſula 770.
Nives, pluviae, & grandines in nubibus generantur 403.
Nobilis urbs exitu amnis 994.
Nominant ſcil. homines 888.
Non & *haud* mixta in MS. 281. *b*
Nox in quatuor partes dividebatur a Romanis, in tres ab Hebraeis & Graecis 944.
Noxii appulſus 442.
Nubae Pygmaei 853.
Nuchul 867.
Numen locis tribui ſolitum 961.
Numidae Graecis Νομάδες 48.
Numidia quousque extendebatur, quum Jugurthae patebat 575.
Nymphae tres ſtatuebantur ad fontes, & in antris 122. *b*
Nyſa urbs Baccho ſacra 290. *a*
Nysaei 832.

O.

OAeones 815.
Ὠάιον, ovis vivens 815.
Obarani 24. *b*
Obducta arenis terra 399.
Obducta perpetuo litoris margine terra 500.
Obliqua plaga, regio 455.
Oblonga litorum 279. *b*
Obris fluvius 202. *a*
Obtenditur ora litoribus 454.
Occidens 7. *b*
Oceani effigies 241. 242.
Ochani 22. *a*
Octavanorum colonia 470.
Odeſſos 453.
Oeanthia & Oeanthis 713.
Oenuſſae & Oenuſae 226. *b*
Ogyris inſula etiam Gyris & Gyrine appellata 510. 845.
Oleaſter lucus 781.
Oliaros inſula 227. *b*
Oliſipo 246. *b*
Olitingi 784.

Olympus Myſius mons 102. *a*. 656.
Olyros portus Pellenaeorum 713.
Ombrios inſula 871. 872.
Omne hoc 382.
Omnibus aevis 684.
Ὁμοχείρη 668.
Onoba urbs 784.
Ὄνοβα Αἰστυρία 784.
Onochoirites Chriſtianorum deus 602.
Onychotes 53. *b*
Ooaerees 283. *a*
Ὠοτοκεῖς 283. *a*
Operari pro ſacrificare 496.
Opes belli 947.
Ὀπέας, *ſubula* 668.
Opharitae 564. 899.
Opidum 41. *b*
Opoës & Opûs urbs 59. *a*
Ὀπὸς pro ſilphio 594.
Optima victima 490. 792.
Ora 401. 568. pro termino, extremitate 393.
Orae & litora 381.
Orbis 380.
Orbis diviſio in duas vel tres partes 391. 392.
Orbis Hiberus Hiſpania 381.
Orbis terrarum Aſia 380.
Orbis, vel Orobis, flumen 737.
Orchomenos 1006.
Orgenomeſci 1021.
Oricos & Oricum 180. *a*
Ὅρμος, *ſtatio*, *promontorium* 301. *a*
Ornans ingenium 884. 997.
Orontes 78. *b*
Oropus urbs 708.
Orthagoras ſcriptor 689. 846. dictus Bacchus 689.
Ὀρφίως δρῦς 687.
Ortbagoria urbs 689.
Ortygius Cayſter 641.
Os fluvii pro fonte 465. 509.
Oſtia vel Oſtia Tiberina 186. & *ſeqq.*
Oſtreae & *oſtrea* 919.
Οὐάβαρ oppidum 580.
Ouatmalli 284. *a*. 286.
Ovium duo genera in Africa 588.
Oxus fluvius ante Alexandrum Araxes appellatus fuit 803.

P.

P*Aciſci* & *pangere* de una parte aeque accipiuntur ac de duabus 923.
Pachynus & Pachynum 232. *a*. 482.
Padon fluvius 195. *a*
Padus fluvius 184. *a*
Paeſiacae, Paſiacae, & Apaſiacae 801.
Paeſicae & Paeſici 267. *a*
Pagaſae 168. *b*. 703.
Pagaſeus ſinus 168. *a*
Palibothra & Palimbothra urbs 291. *b*
Pallacopa 844.
Pallantia & Palantia 1012.
Pallene urbs Thraciae 687.
Palou & *Polou* Indis inſula appellatur 834.
Paltos 77. *b*. Πάλτος & Βάλδος 622.
Pamiſus 175. *b*
Pamphyliae ora litoralis olim Lyciae fuit attributa 567.
Panchaei 852.
Panchaia 855.
Panchaicum thus 852.
Pandataria & Pandateria inſula 237. *a*
Panhormus 1016.
Panticapaeum 122. *a*
Paraetonius portus 47. *b*
Pariani 563.
Par & adverſum 445.
Partes 527.
Partheni gentile nomen a Partho Illyria urbe 179. *a*
Paſargadae gens & oppidum 842.
Paſiphaa 1015.
Paſſus curſorum, ſive Geometricus, eſt quinque pedum 676.
Paſſuum alia ratio in montibus ac in plano 676.
vox *Paſſuum* ſubintelligitur 1000.
Patalene inſula 295 *b*. 841.
Patalene regio Indiae 295. *b*. 507.
Patara urbs 631. & *ſeqq.*
Patet in circuitu, & *in circuitum* 936. 937. 989.
Pecora 611.
Pecudes, equi & boves 938. 939.
Pedibus merere 662.
Πελαγίζειν 390.
Pella urbs Macedoniae 458. non fuit regia Macedonum ante Philippum 458.
Peloponneſus platani folio ſimilis 711.
Peloponneſi grandes ſinus quatuor 711.
Peloris 232. *b*. 482.

Pelo-

INDEX.

Pelorus gubernator Annibalis 482.
Πέμμα⟨τα⟩ erant ſacrificia, quae pueri Apollini offerebant 634.
Pendentes luci 960.
Pené inſula 971.
Penetrare 463. *penetratur* 297. *a*
Peneus dividit Macedoniam a Theſſalia 159. *a*
Πέντε in compoſitione extendit ſignificationem 806.
Perdurare 649.
Pergaea Diana 84. *a*. 962. & Pergaſaea 628.
Permiſſa huc uſque 398. 908. 981.
Permutare 945.
Perpaulatim 47. *a*
Perpetua fronte 392.
Perſepolis urbs 843.
Perſicus ſinus etiam Arabicus vocatur 842.
Pertenues rivi 298. *b*
Pertinere 425.
Πετρῶνες 819.
Φάρος a Φαρὸς 762.
Pharos Alexandrina 761. quondam inſula 221. *a*. Dianae conſecrara 764. inſiſtit quatuor cancris vitreis 762.
Pharos Puteolana nunquam exſtitit 763.
Pharos Ravennas 763.
Pharos, Paros, ſive Pharia orae Liburnicae inſula, nunc *Lierina* 775.
Pharuſii 874.
Phaſelis oppidum 431. 629. a P. Servilio everſum 629.
Phidiaca Nemeſis 461.
Philaeni, Φιλαῖνοι 920.
Philippi 150. *a*
Philotera & Philoteris urbs 849.
Phinton, vel Pinton, inſula 237. *b*
Phoenice 73. *a*
Phoenices, qui Africam inhabitarunt, a Romanis Poeni appellantur 753. 754.
Phoenix avis in Phoenice naſcitur, & moritur in Aegypto 855. ſub Claudio Romae viſa 303. *a*. Chriſtianis eſt reſurrectionis ſignum 303. *a*
Φλόμοι vel Φλώμοι 868.
Phrygi 176. *b*
Phygela urbs Joniae 93. *a*
Piniſertus 739.
Piſa Peloponneſi urbs 166. *a*. & Piſae 460.
Piſae urbs Italiae 166. *a*
Piſces e terra eruti 738.
Pithecuſae inſula 237. *a*. 778.
Πλαγίαυλος ſive obliqua tibia 794.
Plantae laniferae 825. 826.
Platonici mundum unum animal eſſe credebant, quod omnia alia animalia in ſe continebat 780.
Platonis opinio, ſidera non redire ad eundem ſitum, niſi quadraginta novem annorum millibus exactis 612.
Πλέθρον 610.
in Plenum 496.
Pluviae in nubibus generantur 649. in inferiore Aegypto aliquando deſcendunt, in ſuperiore nunquam 604.
Pluvialia inſula 871.
Poëtae fabulas ſolent confundere 161. *a*
Pogonus portus 174. *b*. 710.
Pollucis & Caſtoris aurigae 113. *a*
Polonorum cum Perſis comparatio 796.
Polyaegos inſula 767.
Pontus Axenus poſtea Euxinus dictus 105. *b*
Populonia & Populonium 194. *a*
Πόρος 13. *a*
Porrecta ab ortu ad occaſum 388. 500.
Porrecta facie poſiti enſis 447.
Porrò adverbium temporis 623.
Πορθμὸς 13. *a*
Portucale urbs 743.
Portugallia unde dicta 743.
Portus cingens urbem 199. *b*
Portus κάπρου 151. *b*
Portus Saronicus 710.
Portus a poculis nomen acceperunt 753.
Poſſidere 27. *b*
Prae quod, & *praeter quod* 934.
Praecipua fama 483.
Praetervecti 146. *a*
Praevecti 455.
Pretium operae 380.
Primi 489. *primi hominum* 893.
Prior pro propiore, & *primus* pro proximo 623.
Priſciana oppidum 875.
Proconneſus 214. *a*
Projecta inter ſeptentrionem occidentemque 388.
Promittitur ad Arymphaeos 444.

Promontorium 41. *b*
Promuntoria vocantur insulae litoribus vicinae, & peninſulae 637. 697.
Promuntoria ab Arabibus *naſi* dicuntur 621.
Promuntoria litora faciunt, non montes 625. 630.
Πρὼν mons vicinus Hermionae 711.
Pronus 643.
Propior Iſſo Pyramus 958.
Propiores terrae 996.
Proprie vocata Africa 41. *a*
Proreſilai ſepulcrum 684.
Proverbia:
ἌΑβδηρα καλὴ Τηΐων ἀποικία 691.
Africa ſemper aliquid novi adfert 32: *b*
Corycius auſcultans 82. *b*
Εἰς φρόνησιν οὐδὲν βέλτιον βατράχου γυρινοῦ 365.
Μήνη ἀντὶ πυροῦ 763.
Πλεύσειας εἰς Τροιζῆνα 710.
Sarpedonium litus 82. *b*
Proxima i. ſimilis 495.
Proximò 1005.
Pteleos urbs 168. *a.* urbs Theſſalica & Meſſenica 705. 706.
Pteria regio 25. *b*
Pterophoritae 563.
Ptolomaeus Philadelphus & Euergetes primi Graecorum Elephantorum venationem inſtituerunt 849.
Ptolemais θηρῶν, ſive ἐπὶ θήρας, nunc inſula eſt 849. 850.
Puda, vel *Buda*, papyrus 869.
Pueritia, ἀναφροδισία 795.
Pulvis 841.
Purpurariae inſulae 875.
Pygmaei 302. 853. 854.
Pyli tres fuerunt 175. *b.* 712.
Pyramides 60. earum altitudo 676.
Pyramidis maximae laterum ſpatium 610.
Pyrrha urbs 219. *b*
Pythagoras Samius 220. *a*

Q.

Qua 19. *b.* 889.
Quaad 569.
Quam diu pro quam diutiſſime 798.
Queiſſome inſula a Perſis *Broet* appellatur 847.
Quis 137. *a*
Quidquid id eſt 382.
Quiza caſtellum 579.

R.

Ata pro certa 779.
Recedentia litora 508.
Ῥίου κύμα pro teneriore rhei cauliculo 802.
Rha Barbarum & *Rha Ponticum* 802.
Rha flumen 268. *a.* 801. 802.
Rhaptum promuntorium 863.
Rheni effigies 259.
Rheius Thracum rex 141. *b*
Rhion 713.
Rhipaei montes quo usque extenſi à Veteribus 119. *a*
Rhiphaces & Rhiphaei 564.
Rhoda oppidum Hiſpaniae 744.
Rigua 582.
Ripae pro litoribus, quae rectâ tendunt 123.
Ripae & *litora* πληθυντικῶς pro *ripa* & *litore* 559. 892. 204.
Ρωγανεῖς 22.
Rofos 418.
Rubrum mare 425. 508. pro ſinu Arabico 943. 944.
Ruſadir 37. *b*
Ruſcada vel Ruſgada 913.
Ruſcino 472.

S.

S in innumeris vocabulis modò additur, modò demitur 842.
Sabis flumen 842.
Saccharum hodiernum perperam a quibusdam diſtinguitur a veterum ſaccharo 829. liquidum & concretum 829.
Saccharum Tabaxir 829.
Saenum oppidum 723.
Saerabis flumen 746.
Saeva hiemis 13. *a*
Sagae 265.
Sagalaſſus, urbs Piſidiae 188. *b*
Sagati & *palliati* diſtinguuntur 926.
Sagmarus vel *ſaumarius* de jumento atque homine accipitur 603.
Sagum, veſtis militaris 261. *a.* 493.
Saguntos & Saguntum 210. *b*
Salabina & Salambina 751.
Salacia patria P. Nonii 246. *a*
Salamis Cypri urbs 220. *b*

Salentini campi, & Salentina litora 722.
Salentini a Salo dicti 723.
Salicippium dictus Calvus orator 777.
Salona & Salonae 463.
Samoyedae oblique currunt more cancrorum 873.
Sana, vel Sane, oppidum 696.
Sandis, Andis, vel Adanis 841.
Sanga fluvius 251. *a*
Sanguis draconis 875.
Sanni 24. *a*
Santones & Santoni 258. *b*. 492.
Sardabal fluvius 579.
Σάρδηνος oppidum 628.
Sardeſſius Jupiter 628.
Sardinia in orientem, quàm in occidentem latior 484. 485. peſtilentia infamis 239. *a*
Σαργοφάγος pulvis ſimilis pollini, qui parietibus piſtrinorum adhaerebat 644. 645.
Sarmatae 659.
Saronicus portus 710.
Sarpedon 82. *b*
Sars fluvius 788.
Satarchae 121.
Satis de ſe conſurgens mons 516.
Satyri 52. *b*. 418.
Saxa attrita Graeci χερμὰς & χερμάδας vocant 581.
Scalae Annibalis 745.
Scamander fluvius 99. *a*.
Scandile inſula 767.
Scandinovia inſula 815.
Scarpha 1006.
Scenitae 395.
Schoenitas portus 711.
Schoenus 56. *b*
Scinditur in cornua 464.
Sciron 171. *b*. 172. *a*
Scironia & Scirronia ſaxa 171. *b*
Scirpus 313. *a*
Σκίλλυς 284. *b*
Σκῦρος vel Σκῖρος 644.
Scuta Maurorum & Ginetorum Hiſpanicorum ex bubalicis pellibus conficiebantur 572.
Scylla 481. 482.
Scyllaeon 173. *a*
Scythae Agathyrſi corpus notis pingere ſolent 667.
- - - - Hamaxobii 563.
- - - - Heniochi 563.
Scythici arcus figura 658.
Sebennyticum & Sebenniticum oſtium Nili 67. *b*
Secare oram dicuntur fluviorum alvei 66. *b*
Sed particula omiſſa 298. *a*
Sedere 60. *a*
Sedes 857.
Sedochezi 112. *b*.
Segnis 451.
Sena inſula 811.
Sepias promuntorium 459.
Septentrio 8. *a*
Septentriones pro auſtro & borea. 713.
Sequentia litora, 396.
ea quae Sequuntur 495.
Seraci 115. *a*
Seres muti a quibusdam credebantur 819. eorumdem limites 812.
Serrium promontorium 456.
Servare Deos patrios 925.
Si pro poſtquam 862.
Sicana & Sucro, eadem urbs 747.
Sicanus & Sucro, idem fluvius 747.
Sicci fluctus 46. *b*
Sicenus inſula 777.
Sicilia Italiae olim conjuncta fuit 232. *a*
Sideris, vel Sideruntis, portus 965.
Sidus pro tempeſtate 422.
Siga Syphacis urbs regia in Mauritania 578.
Silarus, Silerus, & Siler amnis 726.
Sileni ſeniores Satyri 602. Silenorum ſepulcra apud Hebraeos 602.
Σιλφιοφόρος regio 593. 594.
Silphium naſcitur in locis aridis 593. 594.
Silvanus & Hercules Nymphis adjungi ſoliti a veteribus 123.
Silvanorum forma 602.
Simenes portus 965.
Similis 453.
Simul ebrietate 1002.
Sinae veteribus celebrati, ſunt hodierni Siamenſes 560.
Sindi 113. *a*
Sine nomine 656.
Sinenſes hodierni iidem qui antiquorum Seres 560.
Sinus 753.
Sinus Arabici principium 847.
Sinus Perſicus 576.
Sinus Perſici initium 847.
Sipontum 1009.
Sipûs 189.
Sirenides dictae inſulae Sirenum 726.

INDEX.

Sittianorum colonia 577. 915.
P. Sittius portionem regni Maſiniſſae dono a Caeſare accepit 577.
Situs poſitionem, formam, regionem & habitationem ſignificat 379.
Situs 445.
Smyrna 642.
Sol hieme terris propior 59. *a*
Sol multo major videtur oriri in Ida, & aliis montibus, quam alibi terrarum 646. 654.
Sol ſi plus quatuor gradibus depreſſus ſit infra horizontem, ex ſummo monte non eſt conſpicuus 646.
Solem ſemel oriri ſolſtitio, bruma ſemel occidere, apud quos recte dicatur 797.
Solida proceſſit 393. 464.
Solis inſula 840.
Soloe 80. *a*
Soloecismus 80. *a*
Sordi & Sordones 739.
Sordus flumen 739.
Συγδιανοὶ & Σογδιανοὶ 563.
Spatio pelagoque diviſae 456.
Spectans orientem terra 171. *a*. 460.
Specus Corycius 624.
Stagiros patria Ariſtotelis 151. *a*
Stant urbes 592.
Statum tempus 450.
Stata domicilia 48. *b*. 412. 413.
Storeae 649.
Strictim 380.
Stringere litora 401.
Stringit iter alveo 447.
Strobilum promuntorium 848.
Styra oppidum Euboeae 1014.
Suagelos & Suagela 89. *b*
Subinde 412.
Subit mare 446.
Sublimis 385.
Subur fluvius 209. *a*
Sucro & Sicana, eadem urbs 747.
Sucro & Sicanus, idem fluvius 747.
Sulci 238. *b*. 239. *a*
Super 22. *b*. 209. *b*. 395. 545. pro ultra 408. ſimplicem progreſſum quamcunque in partem notat 897.
Super & ὑπὲρ de locis verſus ſeptentrionem 209. 566. de illis qui interiores terras colunt *ibid.*
Superantior ignis 595.
Superiores regiones, provinciae 565.
Surgere pro oriri 423.
Syria Antiochia 617. 618.
Syriae urbibus patria cognomina indidere Theſſali & Macedones 698.
Syrictae 864.
Syros inſula 228. *b*
Syrtis ἀπὸ τοῦ σύρειν 44. *a*
Syrtis minoris ambitus 43. *b*. 584.
Syrtis utriusque ambitus 408. 584.

T.

TAber fluvius vulgò Segura vocatur 749.
Tabis mons 818. promontorium 287. *a*. 291. *b*. 292. *a*
Tabum 304. *a*
Tachempſo 420.
Talus, aereus gigas 229. *a*. 480. 771.
Talys fluvius 933.
Tamen etiamnum 407.
Tamen quidem 166. *b*
Tamus promuntorium 833.
Tanais 558.
Tangit terras Oceanus 392.
Taniticum Nili oſtium 69.
Taprobanae inſulae deſcriptio 834. *& ſeqq.*
Tarentus & Tarentum 190. *b*
Tarſus 429.
Tarteſſus 524.
Taulantii & Taulantini 176. *b*
Taurentum, vel Tauroëntum, Maſſilienſium oppidum 730.
Taurois 198. *a*. 730.
Tauromenium 1016.
Taurus mons 86. 630.
Teanum & Tianum 189. *a*
Teanum & Theanum 467.
Tegea oppidum Arcadiae 167. *a*
Telis flumen 740.
Telmeſſos & Telmiſſos urbs 87. *b*. 635.
Telmeſſus mons 635.
Telobis 208. *b*
Tempe 700.
Τέμπος & Τέμενος lucus, fanum 700.
Tempulum vel *templum* a *τέμπος* 700.
Tergore & *tergori* 912.
Tenea & Tegea ſaepe confunduntur 704.
Terebinthus 317. *a*
Tergeſtum & Tergeſte 181. 1007.
Termeſos & Termeſſos 993.

Ter-

Terra diviſa eſt ab oriente in occaſum 554.
Terra animal vivum 243. *b*
Terrae motus in Syria & Meſopotamia 702. Methonenſis quando contigit 702.
Terrenus 934.
Terreus, vox incertae Latinitatis 934.
Teutoni 494. & Teutones 263. *b*
Thamyris ubi excaecatus 704.
Thebae ἑκατόμπυλοι 65. *b*
Thebae olim vocata fuit univerſa Aegyptus 614.
Thebarum Aegyptiarum longitudo 614.
Thebe campus 643.
Thelis 472.
Themiſcyrium oppidum 660.
Θεῦ πρόσωπον 76. *a*
Θεῶν ὄχημα mons non flagrat perpetuis ignibus 867.
Therae & Theraſiae inſularum ſitus 769.
Therapnae Laconicæ 774.
Therapne & Therapnae 165. *b*
Theſſalia olim Thracia dicta fuit 687. 707.
a Theſſalia incipit Graecia 460.
Theſſalicae conchae 698.
Thia inſula 769.
Thicis 472.
Thraces plerique barbari & bellatores 671.
Thorax mons 640.
Thoricos 170. *a*
Threca terra 688.
Θρησκεία 451.
Thucydides mortuus eſt Coelae 144. *b*
Thule inſula 791. 817.
Thurium 190. *b*
Thus Panchaicum 852.
Tibarani & Tibareni 24. 906. 907.
Tichis flumen 740.
Τίγγις Καισάρεια 755.
Tigris ſub Auguſto Romae demum conſpecta fuit 807.
Tigrides Americanae 807.
Timavus fluvius 183. 465.
Tinctoria, βάμματα 670.
Tinda urbs 689.
Tingi 35. *a*. & Tingis, & Tinx 402.
Tingitana provincia 402.
Tios 106. *b*
Tiriſtis 139. *b*. & Tiriſtris 453.
Tirida urbs Thraciae 690.
Titivilitium 720.
Titulus pro inſcriptione 947.
Tollere liberos 416. 598
Tolobis amnis & urbs 745.
Tomus & Tomis 453.
Toretae & Toreatae, populus Ponticus 112. *b*. 899.
Τοῦτο 383.
Traducta Maneorum 523.
Τραγελαφῆνες 308. *b*
Tragopaones, aves cornutae 308.
Τραγόπανες 859.
Tragopogones 309. *a*
Trajectus 279. *b*
Transgredi pro inundare 795.
Tranſito flumine 184. *b*
Transfugare 694.
Transnavigatus Athos 153. *a*
Transverſo margine 394.
Treviri 492.
Trileucium promuntorium 789.
Τρῶγες & τρώγλαι, *foramina* 50. *a*
Τρωγοδύται & Τρωγλοδύται 50. *a*. 414. 571.
Troezene 1006.
Tulcis Hiſpaniae fluvius 527.
Turcae 117. *a*
Turduli quadruplices in Hiſpania 781.
Turdulorum regio diverſa eſt a Turditania 781.
Turia & Turias fluvius 200. *b*. 748.
Tyde, vel Tude, in Hiſpania ad Minium ſita 690.
Typhonis cubile 82. *b*
Tyra amnis 1001.
Tyros purpurae tinctura floruit 620. Metropoleos titulo in Nummis ornata 781.

V.

V in B mutari ſolet 749.
Vabar fluvius 580.
Valetium, Valentium, & Alentium, idem oppidum 722.
Valetudo 89. *a*
Valo amnis 574.
Vaſca tibia 794.
Vascus 794.
Vaſte pro inculte 794.
Vaſtum pro inani 794.
Vecta & Vectis inſula 814.
Vectae contra Germaniam Hemodae 280.
Vecta a ſeptentrione in meridiem 388. 501.

Velia

Velia 468.
Venerati pro venerantes 626.
Veniunt imbres 507.
Venus Frutis, vel *Fructis* 776.
Veneris Erycinae templum 776.
Verſa ad orientem 394. 489.
Veſtales virgines tonderi ſolitae 615.
Vici pro caſtellis 953.
Victus 413.
Vigilia quarta 69. *b*. 944.
Villa diminutivum ex *vinea* 825.
Vincta auro 440.
Vinum Biblinum 671.
- - - *Maroneum* 671.
Virgines pridie quam nuberent, capillos ſuos conſecrare ſolebant 615.
Viſula 495. & Viſtula amnis 1024.
Vitrum herba 803. 804.
Ulla urbs, & fluvius 788.
Ultra 21. *a*. 395. 444.
Umber, *umbriculus* 588.
Umbri ex musmonibus & ovibus naſcuntur 588.
Unde coeperit 401.
Univerſa 380.
Univerſum 380.
Volcarum ſtagna 735.
Volubile & Volubilis oppidum 875.
Votum eximium habere 452.
Ὑπαχαιοὶ olim dicti Cilices 623.
Ὑπερβάλλοντι ἡλίῳ, ſole ſuperantiſſimo 595.
Ὑπερκεῖσθαι ſemper accipitur de locis a mari remotis 701.
Urci, Urgi, Virgi, Birgi, Murgi, idem oppidum 749.
Urſi Numidici Domitii meri fuere leones 734.
Usque pro ſemper 569.
Usque eo 1002.
Ut qui 504.
Uti elephantis 36. *a*
Utique pro praecipuè, maximè 940. 941.

X.

XAmatae 105. *b*
Xerxis foſſa num fabuloſa 694.

Z.

ZAcynthos antè Hyria dicta 227. *b*
Zerynthium promuntorium 687.
Zerynthia litora 141. *b*
Zerynthus ſacra Hecatae 141. *b*
Ζεὺς αἰθῷος 693.
Ζεὺς λαΐος idem qui ἐπικάρπιος 691.
Zilia fluvius 319.
Zygi, Zygiani 898.

F I N I S.

INDEX

AUCTORUM,

Qui in Notis explicantur, aut emendantur.

AElianus 596. 694. 785. 864.
Aeſchylus 592. 608. 711. 728. 735.
Aethicus 220. *b*. 267. *b*. 867.
Agatharchides 849.
Agatho poëta Tragicus 658.
Ambroſius 808.
Ammianus Marcellinus 658. 662. 669. 670. 682. 694. 764. 797. 817.
Antigonus Caryſtius 590.
Antoninus 405. 743. 766. 807.
Apollodorus 74. 591. 750. 992.
Apollonius Rhodius 110. *a*. 660. 774.
Appianus Alexandrinus 140. *a*. 577.
Apulejus 813.
Ariſtophanes 689.
Ariſtoteles 235. *a*. 599. 647. 678. 770. 803. 809. 824. 833. 854.
Arrianus 188. *b*. 593. 594. 844.
Artemidorus 856.
Athenaeus 658.
Auctor libelli *περὶ τῆς Νείλȣ ἀναβάσεως* 609.
Auctor Vitae virorum illuſtrium 234. *b*
Auctor Panegyrici Conſtantino dicti 199.
Auctor Peripli Maris Erythraei 639. 678. 682. 819. 820. 838.
Auctor Pervigilii Veneris 815.
Auguſtinus 776.
Auſonius 726. 978. 1018.
Boëthius 949.
Caelius in Epiſtola ad Ciceronem 719.
Caeſar 159. *a*. 179. *b*. 261. *a*. 277. *b*. 716. 727. 731. 766.
Calaber 684.
Callimachus 623. 656.
Capitolinus 619.
Catullus 694. 771. 777. 792.
Chronicon Hirſaugienſe 809.
Cicero 5. *b*. 19. *b*. 261. *b*. 386. 599. 607. 634. 703. 704. 719. 720.
Claudianus 748. 807.
Clemens Alexandrinus 634.
Clementis Acta 664.
Conſtantinus Porphyrogenneta 741. 742.
Curtius 428. 568. 588. 590.
Deſcriptio terrarum facta ſub Theodoſio 742.
Dicaearchus 699. 700. 708.
Diodorus Siculus 594. 608. 654. 655. 704. 765. 766.
Dion Caſſius 983.
Dionyſius Alexandrinus 9. *b*. 554. 556. 632. 662. 803. 899.
Dionyſius Halicarnaſſenſis 686. 687.
Dioſcorides 644.
Doſiadas 771. 772.
Ennius 688.
Epigrammata Latina 619. 868.
Etymologici magni Auctor 634.
Euphorion 715.
Euripides 571. 608.
Euſebius 612.
Euſtachius 856.
Euſtathius in Dionyſium 555. 595. 662. 770.
Ezechielus Poëta Tragicus 856.
Feſtus Avienus 627. 731. 732. 736. 737. 739. 740. 746. 747. 752. 756. 983.
Feſtus Pompejus 173. *a*. 516. 552. 615. 698. 704. 776. 792.
Frontinus 696.
Galenus 728.
Gellius 794.
Gloſſae 679.
Gloſſae Philoxeni 719.
Hanno 864. 865. 869.
Heraclides 692.
Herodotus 50. *b*. 52. 67. *a*. 168. *b*. 417. 565. 599. 610. 612. 632. 668.

668. 695. 765. 799. 800. 803.
Heſiodus 706.
Heſychius 113. *a.* 171. *b.* 562. 571. 602. 634.
Hieronymus 72. *b.* 85. *a*
Hipparchus 558.
Hippocrates 1024.
Homerus 613. 643. 706. 712. 764.
Horatius 858.
Hyginus 686.
Inſcriptiones 17. *a.* 686. 808. 853.
Jornandes 666. 782. 1001.
Joſephus 848.
Iſidorus 743. 829.
Jubae regis commentarius 868. 870.
Julius Orator, qui vulgo Aethicus dicitur 787. 867.
Julius Pollux 602. 644. 668. 770. 827. 839. 869.
Juſtinus 696. 785.
Juvenalis 827.
Lactanrius 274. *a*
Licentius 666.
Livius 223. *a.* 454. 643. 749. 786. 787. 794.
Lucanus 16. *a.* 160. *b.* 587. 591. 629. 706. 753.
Lucianus 668.
Lucretius 382. 698.
Lycophron 725.
Macer 814.
Macrobius 553.
Marcianus Capella 314. *b.* 448. 672. 819. 1006.
Marcianus Heracleota 245. *b.* 600. 603. 606. 616. 708. 787. *bis.*
Minutius Felix 792.
Nicander 693.
Nicas Grammaticus 655.
Nicolaus Damaſcenus 585. 595.
Nonius Marcellus 756. 766.
Nummus Calarianorum 682.
- - - - Ἰςελίων 681.
- - - - Σαρδηνσίων 628.
- - - - Πολυαιγίων 623.
- - - - Pompejopolitarum 80.
Nummi, in quibus exhibenrur,
Acrocorinthos 173.
Amoris commercium inter Hero & Leandrum 100.
Apollo Colophonius 94. Mileſius 92.
Argo navis 168.
Cyme dux Amazonum 96.
Danubius 128. 129.
Heraclea cum ſuo Hercule domitore Cerberi 106.
Hercules Gadiranus 13.
Julia Traducta 214.
Jupiter Hammon 588.
Labyrinthus 61.
Liber Pater 136.
Mauſolei falſa forma 90.
Nemeſis 170.
Nilus 54.
Orbis terrarum diviſio in duo latera 9, 10. & in tres partes, Africam, Europen, atque Aſiam 14. & in plures partes 6. 7.
Pergaea Diana 84.
Phoenice 73.
Pompejus 80.
Rhenus 259.
Rhodope mons 136.
Septem Fratres 37.
Taurus, & Pylae ejus in Armenia 87.
Univerſum hoc partibus differens 6.
Oppianus 750.
Origenes 413.
Orpheus 100. *b*
Oroſius 47. *b*
Ovidius 141. *a.* 716. 722. 724.
Palaephatus 766. 869.
Pandectae 806.
Parthenius 636.
Pauſanias 239. *a.* 682.
Pentadius [illegible]90.
Petronius 603. 874.
Phavorinus 729.
Philo Bybliensis 618. 619.
Philoſtorgius 835.
Philoſtratus 685.
Plato 50. *a.* 229. *b.* 858.
Plato Comicus 7 0.
Plinius 1. *b.* 20. *b.* 35. 50. *a.* 68. *a.* 87. *a.* *bis.* 90. *a.* 91. *a.* 101. *a.* 103. *b.* 121. *a.* 124. *b.* 125. *a.* 134. *a.* 142. *a*, 143. *a.* 150. *b.* 160. *a.* 165. *a.* 166. *a.* 167. *b.* 178. *b.* 179. *b.* 185. *b.* 189. *a.* 191. *a.* 194. *b.* 196, *b.* 200. *a.* 207. *a.* 208. *a.* 211. *b.* *bis.* 212. *a.* 218. *b.* *bis.* 219. *b.* 221. *a.* 228. *a.* 230. *b.* 231. *a.* *bis.* 232. *a.* 234. *b.* 236. *b.* 237. *a.* 251. *a.* 257. 267. *b.* 269. *a.* 274. *b.* 277. *b.* 280. *a.* 283. *b.* 291. *a.* 295. *a.* 297. *a.* 301. *a.* 309. *a.* *bis.* *b.* 314. *b.* 319. *a.* 407. 410. 412. 415. 433. 481.

INDEX.

481. 562. 563. 572. *bis.* 574. 575. 582. 583. 584. 589. 595. 609. 611. 629. 630. 637. 638. 642. 644. 645. 654. 663. 665. 670. 681. 684. 710. 711. 713. 714. 717. 718. *bis.* 720. 721. 722. *bis.* 724. *bis.* 725. 726. 727. *bis.* 730. 733. 736. 738. 740. 744. 751. 755. 757. 763. *bis.* 766. 769. *bis.* 770. 777. 781. 784. *bis.* 786. 798. 800. 802. 817. 818. 819. 824. 840. 841. 846. 867. 870. 987. 988. 1016.

Plinius junior 947.

Plutarchus 275. *a.* 386. 588. 600. 601. 609. 610. 634. 871.

Plutarchus auctor libelli de Fluminibus 636.

Polybius 13. *a.* 40. *b.* 676. 738. 801. 804.

Poſidippus 699.

Priſcianus 792.

Probus 44. *a*

Proclus 604.

Procopius 179. 767. 835.

Propertius 641. 855.

Pſellus 763.

Ptolemaeus 88. *b.* 97. *a.* 104. *a.* 121. *b.* 142. *a.* 144. *b.* 150. *b.* 151. *b.* 156. *a. bis.* 174. *b.* 175. *b.* 193. *a.* 204. *b.* 211. 228. *a. b.* 252. *a.* 314. *b.* 523. 574. 575. 579. 585. 629. 659. 665. 685. 696. 697. 713. 737. 745. 748. *bis.* 749. 750. 751. 754. 755. 756. 767. 769. 786. 788. 789. 814. 832. 833. 846. 871. 875. 898. 899. 931. 984. 985.

Quinctilianus 796.

Salluſtius 404. 412. 484. 488. 719. 947. 955.

Scholiaſtes Apollonii Rhodii 701.

- - - - - Ariſtophanis 634.

- - - - - Luciani 762.

- - - - - Pindari 633. 798.

Scylax 43. *a.* 44. *b.* 632. 638. 696. 713. 767.

Scymnus Chius 744. 745.

L. Seneca 682.

Servius ad Virgilium 718. 743. 747. 778. 806.

Silius Italicus 581. 690. 743. 786.

Solinus 97. *a.* 149. *b.* 282. *a.* 287. *b.* 450. 573. 578. 581. 585. 586. 646. 689. 727. 747. 833.

Sophocles 675.

Statius 763.

Stephanus Byzantinus 52. 77. *b.* 185. *a.* 188. *b.* 193. *a.* 226. *b.* 270. *b.* 300. *a.* 562. 570. 578. 580. 585. 592. 605. 609. 623. 637. 644. 661. 688. 689. 693. 705. 713. 714. 724. 728. 741. 742. 750. *bis.* 758. 769. 770. *bis.* 781. 782. 784. 785. 801. *bis.* 802. 832. 899.

Stobaeus 49. *a*

Strabo 20. *b.* 43. *b.* 67. *b.* 70. *a.* 77. *b.* 78. *a.* 83. *a.* 114. *b.* 143. *a.* 145. *b.* 175. *a.* 179. *b.* 193. *a.* 195. *a.* 228. *b.* 237. *a.* 247. *b.* 248. *a.* 269. *b.* 301. 405. 433. 453. 454. 479. 505. 517. 518. 525. 558. 562. 591. 604. 622. 637. 642. 654. *bis.* 697. 701. 705. 706. 725. 737. *bis.* 745. 750. 753. 764. 767. 769. 785. 808. 814. 833. 845. 846. 931. 980. 991. 993.

Suetonius 210. 940. 946.

Suidas 590. 683.

Sulpicius Severus 963.

Tabula Peutingeriana 722. 727.

Tacitus 110. *b.* 202. *b.* 304. *a.* 684. 795. 796. 857.

Terentius 619.

Tertullianus 53. *b.* 570. 571. 602. 859.

Theon Smyrnaeus 768.

Theophanes 621.

Theophraſtus 645. 696. 729. 738. 739. 825. 842.

Theophylactus 804.

Thucydides 157. *b*

Topographiae Chriſtianae auctor 834. 849.

Tzetzes in Lycophronem 686.

Valerius Flaccus 662. 669.

Valerius Maximus 639. 717.

Varro 384. 688. 756. 807.

Varro Atacinus 829.

Vellejus 497.

Vibius Sequeſter 131. *a*

Virgilius 191. *a.* 465. 596. 597. 698. 770. 796.

Vitruvius 385. 635. 743.

Xenophon 753.

Zenobius 661.

Zozimus 665.

FINIS.

VITIA OPERARUM

IN CONTEXTU.

Pag. 29. l. 1.	*procurrit ad ſept.*	Leg.	*procurrit: ad ſept.*
- - - 32. l. 12.	*Lybico.*	- - -	*Libyco.*
- - - 70. l. 5.	*Comagene*	- - -	*Commagene.*
- - - 156. l. ult.	*populi, quot*	- - -	*populi quot.*
- - - 185. l. 4.	*ac ideo*	- - -	*& ideo.*
- - - 196. l. 5.	*promittitur*	- - -	*permittitur.*
- - - 239. l. 11.	*ſuo*	- - -	*ſui.*
- - - 276. l. 8.	*tergo*	- - -	*tergore.*
- - - 297. l. 14.	*attingit*	- - -	*attingat.*
- - - 306. l. 8.	*aliis*	- - -	*alias.*
- - - 315. l. 8.	*abluitur*	- - -	*alluitur.*

IN NOTIS.

Pag. 23. l. 23. col. *b.*	μελανοφορίςαι	Leg.	μελανοφορῖται.
- - - 83. l. 8. col. *b.*	*ex ſt bat*	- - -	*exſtabat.*
- - - 157. l. 5. col. *b.*	*inveni*	- - -	*juveni.*
- - - 451. l. 18.	*inimiteſque*	- - -	*immiteſque.*
- - - 516. l. 32.	*locat:* Κίγνην	- - -	*locat* Κέρνην.
- - - 517. l. 8.	*Maurtaniae*	- - -	*Mauritaniae.*
- - - 531. l. 16.	*l.* 19.	- - -	*l.* 10.
- - - 814. l. 23.	*l.* 71.	- - -	*l.* 73.
- - - 1027. l. 9.	*Bochartium*	- - -	*Bochartum.*

Ex TYPOGRAPHIA

D A M M E A N A.

A01 1468469

Digitized by Google

Goo